

**ЗВІД ПАМ'ЯТОК ІСТОРІЇ ТА КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ:
ПОЛТАВСЬКА ОБЛАСТЬ**

ГАДЯЦЬКИЙ РАЙОН

**DEPARTAMENT OF CULTURE OF POLTAVA REGION
CENTER OF DEFENCE AND RESEARCH OF ARCHEOLOGY OF DEPARTMENT
OF CULTURE OF POLTAVA REGION STATE ADMINISTRATION
POLTAVA LOCAL MUSEUM**

**REGISTER
OF MONUMENTS OF HISTORY
AND CULTURE OF UKRAINE:
POLTAVA REGION**

Gadjach district

**Poltava
«ASMI»
2013**

УПРАВЛІННЯ КУЛЬТУРИ ПОЛТАВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ
ЦЕНТР ОХОРОНИ ТА ДОСЛІДЖЕННЯ ПАМ'ЯТОК АРХЕОЛОГІЇ
УПРАВЛІНЯ КУЛЬТУРИ ПОЛТАВСЬКОЇ ОБЛДЕРЖАДМІНІСТРАЦІЇ
ПОЛТАВСЬКИЙ КРАЄЗНАВЧИЙ МУЗЕЙ

**ЗВІД
ПАМ'ЯТОК ІСТОРІЇ
ТА КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ:
ПОЛТАВСЬКА ОБЛАСТЬ**

Гадяцький район

Полтава
ТОВ «АСМІ»
2013

УДК 904(457.53)
ББК 63.3(4Укр-4Пол)-7
3-43

**Друкуються за рішенням Вченої ради
Полтавського краєзнавчого музею. Протокол № 6 від 5 червня 2013 р.**

Редакційна колегія тому:

Ю.В. Волошин., А.М. Киридон, В.В. Кривошея., В.О. Мокляк., В.О. Пархоменко, Т.Ю. Супрун., О.Б. Супруненко,
В.П. Титаренко., О.М. Титова., Г.І. Фасій, К.Б. Фесик, М.А. Якименко

Упорядкування, підготовка до друку та передмова: В. О. Мокляка

**При передруку, чи іншому використанні матеріалів, посилання на джерело обов'язкове.
Відповідальність за достовірність наведених фактів,
правильність цитування несуть автори статей.**

Автори статей: В.А. Андрієць, С.І. Бочарова, О.О. Вільмовська, І.М. Гавриленко, Т.І. Галушка, К.В. Гладиш,
Л.А. Головка, О.П. Єрмак, Г.В. Жаров, Л.В. Зубко, О.В. Коваленко, О.М. Ковальова, О.П. Костян, В.В. Левицька,
М.М. Лепський, О.С. Лимар, Р.С. Луговий, П.І. Марухач, І.С. Мельникова, К.М. Мироненко, В.О. Мокляк,
А.М. Насменчук, В.Г. Омеляненко, Н.А. Оніщенко, В.А. Павленко, Н.А. Палаженко, Н.І. Ракитнянський,
В.Я. Ревегук, О.П. Самойленко, Н.М. Сиволап, В.М. Сиротюк, А.М. Скирда, О.А. Скирда, С.П. Степанович,
Н.О. Стецюк, Р.В. Терпиловський, О.М. Ткаченко, О.В. Халимон, Н.Ф. Шаповал, В.В. Шерстюк.

На першій сторінці обкладинки палац родини Масюкових у с. Бобринь.

Звід пам'яток історії та культури України: Полтавська область.
3-43 Гадяцький район [Текст] = Register of Monuments of History and Culture of Ukraine: Poltava Region. Gadjach district / Полт. краєзн. муз.; В.А. Андрієць, С.І. Бочарова, О.О. Вільмовська та ін.; ред. кол.: Ю.В. Волошин, А.М. Киридон, В.В. Кривошея та ін.; [упорядн., наук. ред. В.О. Мокляк]. – Полтава: ТОВ «АСМІ», 2013. – 775 с. : іл.

ISBN 978-966-182-296-1

Пропоноване увазі читача видання продовжує серію публікацій матеріалів до Зводу пам'яток історії та культури України, що знаходяться на території Полтавської області. Даний випуск присвячений пам'яткам природи, археології, історії, архітектури та техніки, що розташовані на території Гадяцького району Полтавської області.

УДК 904(457.53)
ББК 63.3(4Укр-4Пол)-7

ISBN 978-966-182-296-1

© Полтавський краєзнавчий музей, 2013.
© В.А. Андрієць, В.О. Мокляк, Н.О. Стецюк,
О.А. Скарда, В.В. Шерстюк, ілюстрації, 2013
© ТОВ «АСМІ», оформлення, 2013

Гадяцький район

Розташований на Лівобережжі Дніпра у північно-східній частині Полтавської області. Межує із Зіньківським, Миргородським, Лохвицьким районами Полтавської та Охтирським, Лебединським і Липоводолинським районами Сумської області.

Розташований у межах Полтавської рівнини. Територія району поділена на дві частини долиною р. Псел – північно-західну та південно-східну. Північно-західна характеризується підвищеними вододільними плато, що розчленовані мережею річкових долин, глибоких балок та ярів. На південно-східній переважають широкі річкові тераси. В цілому Гадяцький район лежить у Лівобережно-Дніпровській лісостеповій фізико-географічній провінції.

Головна водна артерія – річка Псел, що перетинає територію району з північного сходу на південний захід. Має допливи – рр. Грунь, Лютенька та Веприк. У його західній частині протікає інша значна водна артерія, що також перетинає гадяцькі землі – р. Хорол. Район має 25 озер та 119 ставків із загальною площею водного дзеркала 401 га. Із ґрунтів найбільш поширені малогумусні чорноземи, що займають 90,2 % території району. Відсоток, що залишився, займають лучно-чорноземні, болотні й торфово-болотні ґрунти. Досить значну територію, 26,1 тис. га займають лісові угіддя – основні деревні породи яких, 60 % від загальної лісової площі – сосна та дуб.

Загальна площа району 1,6 тис. км, або ж 160 000 га.¹

За кліматичними умовами Гадяцький район належить до недостатньо вологої, теплої агрокліматичної зони. Пересічна температура січня -7,2°, липня +19,8°. Період із температурою понад +10° становить 155 днів. Кількість опадів на рік – 502 мм. Висота снігового покриву 12 – 15 см².

Кількість населення району згідно з обліковою картою Гадяцького району на офіційному порталі Верховної Ради України – 63.679 тис. осіб (2011), у т.ч. міського – 22,267, сільського 41412. Щільність заселення території – 39,800 осіб на кв. км³.

¹ Електронний ресурс. Режим доступу <http://www.oblrada.pl.ua/index.php/gadjatskij-rajon>; <http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/z7502/A005?rdat1=24.04.2013&r7571=24742>

² Коваленко Г.М. Гадяцький район // Географічна енциклопедія України. Т. 1: А – Ж. – К.: «Українська Радянська Енциклопедія» ім. М.П. Бажана, 1989. – С. 234, 235; Гадяцький район // Полтавщина: Енциклопедичний довідник / За ред. А.В. Кудрицького. – К.: «Українська Енциклопедія» ім. М.П. Бажана, 1992. – С. 156 – 158.

³ Електронний ресурс. Режим доступу <http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/z7502/A005?rdat1=24.04.2013&r7571=24742>

Гадяцький район утворено 7 березня 1923 р. у складі м. Гадяч, Вельбівської, Лютенської, Рашівської, Сарівської та Краснолуцької волостей колишнього Гадяцького повіту⁴. Район увійшов до складу новоствореної Роменської округи. 3 лютого 1931 р. до Гадяцького району відійшли Березово-Луцька, Венеславівська, Ветхалівська, Качалівська, Лободинська, Нижче-Будаківська, Петрівська, Розбишівська, Ручанська, Середняцька та Червонопрапорівська сільські ради колишнього Комишнянського району. Сам же район згідно з постановою ВУЦВК «Про утворення областей на території УСРР» від 9 лютого 1932 р. став складовою частиною новоутвореної Харківської області. 1937 р. на теренах України відбувається нова адміністративна реформа, метою якої стало розукрупнення областей. Згідно з постановою Центрального Виконавчого Комітету СРСР від 22 вересня 1937 р. Харківська область ділиться на Харківську і Полтавську. З цього часу і аж до осені 1941 р. Гадяцький район перебуває у складі Полтавської області. У вересні 1941 р., після того як Полтавщина була окупована німецькими військами та запроваджена окупаційна адміністрація, старий адміністративно-територіальний поділ втрачає чинність. Натомість окупанти ділять Полтавщину на 12 округ – гебтів, до складу яких входить по кілька районів. Територія Гадяцького разом із Роменським, Зіньківським та Петрівсько-Роменським районами входить до складу Гадяцького гебту.⁵ Попередній адміністративно-територіальний поділ відновлюється лише після звільнення Полтавщини у вересні 1943 р.

У січні 1957 р. відбулися нові зміни у складі Гадяцького району – до нього було приєднано територію ліквідованого Петрівсько-Роменського району⁶.

Нині Гадяцький район складається з однієї міської ради із центром у м. Гадяч та 27 сільських рад – Березоволуцької, Біленченківської, Бобрицької, Великобудищанської, Вельбівської, Веприцької, Гречанівської, Качанівської, Книшівської, Краснознаменської, Краснолуцької, Лисівської, Лютенської, Малопобиванської, Мартинівської, Петрівсько-Роменської, Плішивецької, Рашівської, Римарівської, Розбишівської, Ручківської, Сарівської, Сватківської, Середняківської, Соснівської, Харковецької та Ціпківської⁷.

Гадяцький район має надзвичайно багату історію. Зрівнятися її багатством та насиченістю можуть лише м. Полтава та Лубенський і Миргородський райони. У цій короткій публікації немає змоги подати детальний історіографічний огляд літератури, присвяченої Гадяцькій минувшині, тому назвемо лише основні видання. Перш за все це унікальне джерело із історії Гадяцького краю і не лише його, а й усієї України доби козаччини. Це

⁴ Гадяцький район // Полтавщина: Енциклопедичний довідник / За ред. А.В. Кудрицького. – К.: «Українська Енциклопедія» ім. М.П. Бажана, 1992. – С. 156;

⁵ Адміністративно-територіальний поділ Полтавщини (1948 – 2012 рр.): Довідник з історії адміністративно-територіального поділу / Редкол.: Білоус Г.П., Білоусько О.А., Гудим В.В. та ін.; Упоряд. Васильєва Ю.О., Жук В.Н., Коротенко В.В. та ін. – 2-е вид. переробл. і доповн. – Полтава: ТОВ «АСМІ», 2012. – С. 46 – 66.

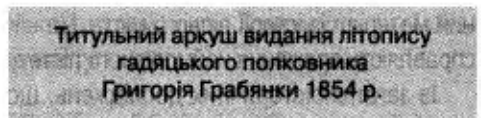
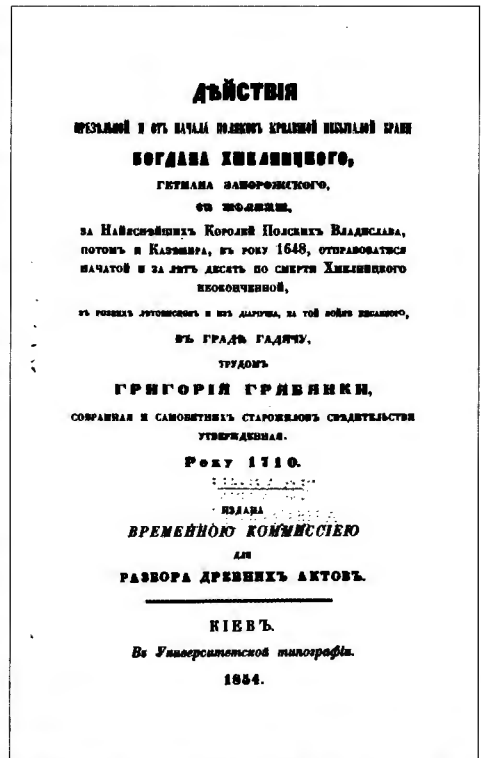
⁶ Гадяцький район // Полтавщина: Енциклопедичний довідник / За ред. А.В. Кудрицького. – К.: «Українська Енциклопедія» ім. М.П. Бажана, 1992. – С. 156.

⁷ Адміністративно-територіальний поділ Полтавщини (1948 – 2012 рр.): Довідник з історії адміністративно-територіального поділу / Редкол.: Білоус Г.П., Білоусько О.А., Гудим В.В. та ін.; Упоряд. Васильєва Ю.О., Жук В.Н., Коротенко В.В. та ін. – 2-е вид. переробл. і доповн. – Полтава: ТОВ «АСМІ», 2012. – С. 342 – 343.

створений у серці Гадяцького полку, полковому місті Гадяч полковником Гадяцького козацького полку Григорієм Івановичем Грабянкою твір під назвою «Действия презельной и от начала поляков кравшей брани Богдана Хмельницкого, гетмана запорожского, с поляки, за Найяснейших Королей Польских Владислава, потом и Каземира, в року 1648, отправоватися начатой и за лет десять по смерти Хмельницкого неоконченной, з розних летописцов и из диаруша, на той войне писаного». В літературі воно відоме як «Літопис Григорія Грабянки»⁸. Власне це першоджерело. І не роблячи загального огляду джерел із історії Гадяччини, згадуємо його тут лише тому, що воно було створене в самому Гадячі.

З історичних досліджень найперше назвемо роботу М.І. Арандаренка «Записки о Полтавской губернии»⁹. Фактично це перша спроба синтетичного опису території Полтавської губернії з екскурсом у природу, історію, етнографію. Один із розділів дослідження присвячений Гадяцькому повіту¹⁰. Певні аспекти історії Гадяччини розглядав у своєму дослідженні «Прошлое Полтавской территории» і відомий український історик Л.В. Падалка¹¹. Досить об'ємним є розділ присвячений Гадяцькому району, в Полтавському томі історії міст і сіл України, що

⁸ Действия презельной и от начала поляков кравшей брани Богдана Хмельницкого, гетмана запорожского, с поляки, за Найяснейших Королей Польских Владислава, потом и Каземира, в року 1648, отправоватися начатой и за лет десять по смерти Хмельницкого неоконченной, з розних летописцов и из диаруша, на той войне писаного в граде Гадячу трудом Григория Грабянки, собранная и самобитных старожиллов свидительстви утвержденная. Року 1710. — К.: В университетской типографіи, 1854. — XXX+IV+374+VI с.; Григория Грабянки Действия презельной брани Богдана Хмельницкого / Вступ Ю. Луценка. — Український Науковий інститут Гарвардського Університету, 1990. — LXXXVIII+588 с. — (Гарвардська бібліотека давнього українського письменства. Корпус текстів. Т. IX); Літопис гадяцького полковника Григорія Грабянки / Перекл. із староукр. Р.Г. Іванченка. — К.: Т-во «Знання», 1992. — 192 с.; Гісторія... Г. Грабянки. Літописи краткі... / Упоряд. В.М. Мойсієнко. — Житомир, 2001. — 280 с. — (Пам'ятки української мови XVIII ст.).

⁹ Арандаренко Н.И. Записки о Полтавской губернии составленніе в 1846 году. В трех частях. Ч. I. — Полтава: В типогр. Губернск. Правления, 1848. — 192 с.; Арандаренко Н.И. Записки о Полтавской губернии составленніе в 1846 году. В трех частях. Ч. II. — Полтава: В типогр. Губернск. Правления, 1849. — IV+384 с.; Арандаренко Н.И. Записки о Полтавской губернии составленніе в 1846 году. В трех частях. Ч. III. — Полтава: В типогр. Губернск. Правления, 1852. — 434+48 с.

¹⁰ Арандаренко Н.И. Записки о Полтавской губернии составленніе в 1846 году. В трех частях. Ч. III. — Полтава: В типогр. Губернск. Правления, 1852. — 434+48 с. — С. 139 — 158.

¹¹ Падалка Л.В. Прошлое Полтавской территории и ее заселение: Исследования и материалы с картами. — Полтава: Т-во Печатного Дела (тип. Бів. Дохмана), 1914. — X+236 с., ил.

побачив світ у 1967 р.¹² Значним здобутком у галузі краєзнавства став вихід «Довідника з археології України. Полтавська область», в якому вперше було зібрано інформацію про відомі пам'ятки археології Полтавщини, у т.ч. і Гадяцького району¹³. Підготовлений він був відомими дослідниками минувшини України й Полтавського краю Г.О. Сидоренко, Є.В. Махно та Д.Я. Телегіним.

За радянського часу були видрукувані два путівники про м. Гадяч. Перший із них «Гадяч. Історико-краєзнавчий нарис»¹⁴ підготовлений Анатолієм Якимовичем Панасенком видрукуваний у Гадяцькій районній друкарні в 1992 р. Другий – «Гадяч. Путівник»¹⁵ того ж автора – харківським видавництвом «Прапор» у 1985 р. Тут необхідно зауважити, що докладно розглядаючи радянську історію міста, автор, слідуючи ідеологічній тезі «Мы наш, мы новый мир построим...», фактично майже не згадує про історію Гадяччини до 1917 р., а якщо щось і пише про ранній період історії краю, то більш ніж коротко і лише те, що вписувалося в прокрустове ложе радянської історичної науки.

Значною подією в розвитку історичного краєзнавства Полтавського регіону і Гадяччини у т.ч. став вихід у 1992 р. в світ енциклопедичного довідника «Полтавщина»¹⁶ за редакцією А.В. Кудрицького, багато сторінок якого присвячено Гадяцькій землі.

Ряд книг із історії Гадяцького району зусиллями гадяччан побачив уже в XXI столітті. Перш за все це презентаційне видання «Літопис землі Гадяцької»¹⁷, яке попри свій презентаційний характер містить досить цікаву інформацію про Гадяцький край.

Унікальним за інформативністю є тритомник, підготовлений уродженцем м. Гадяч Володимиром Степановичем Костюком: «Гадяч у старовинній листівці»¹⁸, «Гадяч. Краєзнавчі розвідки»¹⁹ та «Гадяч. Гетьманська столиця та незагойні рани України»²⁰. У названих виданнях автор із великою любов'ю і шаную до славного минулого зібрав величезний і, без перебільшення, унікальний матеріал із історії рідного міста. Це – історичні факти, листівки, фотографії. Загалом книги справляють враження неймовірного пієтету автора перед історією краю, в якому він народився.

Із загальноісторичних досліджень, що побачили світ в нинішньому столітті в Україні, в даному випадку назвемо лише одне – книгу Петра Кулаковського «Чернігово-Сіверщина у складі Речі Посполитої (1618 – 1648)»²¹.

¹² *Історія міст і сіл Української РСР: Полтавська область / Голов. ред. кол. Тронько П.Т., Бажан М.П., Білодід І.К. та ін.; Ред. кол. Буланій І.Т., Бардик Г.С., Бевзо О.А. та ін. – К.: Голов. Ред. УРЕ, 1967. – С. 145 – 195.*

¹³ *Сидоренко Г. О. Довідник з археології України : Полтавська область / Г. О. Сидоренко, Є. В. Махно, Д. Я. Телегін; Ін-т археол. АН УССР; УТОПІК. – К. : Наукова думка, 1982. – 108 с., 2 карти. – С. 41 – 43.*

¹⁴ *Панасенко А.Я. Гадяч: Історико-краєзнавчий нарис. – Гадяч, 1982. – 122 с., іл.*

¹⁵ *Панасенко А.Я. Гадяч: Путівник. – Харків; «Прапор», 1985. – 56 с., іл.*

¹⁶ *Полтавщина: Енцикл. довідник / За ред А. В. Кудрицького. – К. : «Укр. Енцикл. ім. М. П. Бажана», 1992. – 1024 с., іл.*

¹⁷ *Літопис землі Гадяцької / Керівник проекту Омельченко О.; Голов. ред. Омельченко Л. – Полтава: «Арт-поліграфсервіс», 2004. – 120 с., іл.*

¹⁸ *Костюк В.С. Гадяч у старовинній листівці. – К.: «КВІЦ», 2007. – 96 с. іл.*

¹⁹ *Костюк В.С. Гадяч. Краєзнавчі розвідки (Книга друга). – К.: КВІЦ, 2010. – 96 с., іл.*

²⁰ *Костюк В.С. Гадяч. Гетьманська столиця та незагойні рани України (Книга третя). – К.: КВІЦ, 2013. – 150 с., іл.*

²¹ *Кулаковський П. Чернігово-Сіверщина у складі Речі Посполитої (1618 – 1648). – К.: «Темпора», 2006. – 496 с. іл.*

І останньою квіткою у цьому історичному вінку мала б стати книга «Гадяччина. Історія краю»²², що побачила світ у видавництві «Гадяч» у 2013. Мала б, якби не втручання невідомого «редактора» в авторський текст, що вирізав чималі шматки тексту із нарису про історичний період ХХ ст. та національно-визвольні змагання українського народу та його боротьбу за незалежність.

І, нарешті, до цього переліку необхідно додати іще кілька видань, що розповідають про історію конкретних сіл Гадяцького району. Першою в цьому ряду стала книга І. Чайки «Дзвони над Лютенькою»²³, що уже витримала кілька видань. Другим виданням у 2010 р. прийшла до читача книга іншого відомого краєзнавця О. Кривка «Історія села Веприк на Полтавщині»²⁴. Наступного року – книга краєзнавця І. Опришка «Звичайне українське село Петрівка-Роменська»²⁵ та науковий збірник «Олена Пчілка і Гадяч».²⁶ І, нарешті, завершує цей вінок краєзнавчої літератури книга С. Харадзе та О. Мостового «Село Сари. Крізь товщу століть. Гадяцький район. Полтавська область».²⁷

Зробивши такий короткий історіографічний огляд видань з історії Гадяцького району, перейдемо до нашої книги «Звід пам'яток історії та культури України» Гадяцький район. Про необхідність такого видання вперше заговорили понад 30 років тому. Перший офіційний документ стосовно його підготовки з'явився 3 вересня 1982 р.²⁸ Тоді ж були розпочаті й роботи з підготовки даного видання. Однак після завершення роботи над першою редакцією Полтавського тому через економічну кризу подальша праця в цьому напрямку була зупинена й відновлена лише в наш час у 2007 р.²⁹ Саме цього року побачив світ том, присвячений культурній спадщині Новосанжарського району. З того часу підготовлено і видруковано томи, присвячені об'єктам історико-культурної спадщини Великобагачанського, Диканського, Лохвицького, Решетилівського, Пирятинського, Семенівського районів та Комсомольської міської ради Полтавської області³⁰. Гадяцький том став наступним.

²² Гадяччина: Історія краю / Авт. колектив: Пустовіт Т.П., Ревезук В.Я., Сердюк І.О., та інші. – Гадяч: видавництво «Гадяч», 2013. – 218 с., іл.

²³ Чайка І. Дзвони над Лютенькою. – Гадяч: Видавництво «Гадяч», 2001. – 438 с.

²⁴ Кривко О.Й. Історія села Веприк на Полтавщині. – 2-е вид. переробл. і доповн. - Гадяч, видавництво Гадяч, 2010. – 468 с., іл.

²⁵ Опришко І.М. Звичайне українське село Петрівка-Роменська. - Гадяч, видавництво Гадяч, 2013. - 204 с., іл.

²⁶ Олена Пчілка і Гадяч. Наук. збірник. - Київ, 2010. - 96 с., іл.

²⁷ Харадзе С.О., Мостовий О.І. Село Сари. Крізь товщу століть. Гадяцький район. Полтавська область. – Гадяч, видавництво Гадяч, 2011. – 200 с., іл.

²⁸ Звід пам'яток історії та культури України: Полтавська область. Новосанжарський район. – Полтава: «Дивосвіт», 2007. – С. 5.

²⁹ Там само. – С. 5 – 11.

³⁰ Звід пам'яток історії та культури України: Полтавська область. Великобагачанський район. – Полтава: «Полтавський літератор», 2010. – С. 204 с., іл.; Звід пам'яток історії та культури України: Полтавська область. Диканський район. – Полтава: ТОВ «АСМІ», 2011. – С. 360 с., іл.; Звід пам'яток історії та культури України: Полтавська область. Лохвицький район. – Полтава: ТОВ «АСМІ», 2012. – С. 440 с., іл.; Звід пам'яток історії та культури України: Полтавська область. Решетилівський район. – Полтава: ТОВ «АСМІ», 2010. – С. 214 с., іл.; Звід пам'яток історії та культури України: Полтавська область. Пирятинський район. – Пол-

На території Гадяцького району Полтавської області виявлено 496 об'єктів історико-культурної спадщини та природоохоронних об'єктів. У т.ч. 48 природоохоронних об'єктів, 146 пам'яток археології, 301 пам'ятку історії, 4 мистецтва, 26 архітектури, 2 техніки. Частина з них – а саме 19, комплексні, тобто одночасно є пам'ятками археології та історії, історії та архітектури, історії та техніки і т.п. Таким чином, якщо розташувати їх за кількісною ознакою, то найбільше матимемо пам'яток історії, наступними будуть пам'ятки археології, архітектури, мистецтва та техніки.

Однак, розглянемо їх у логічному порядку. Тож першими маємо 48 природоохоронних об'єктів. Перш за все це Гадяцький регіональний ландшафтний парк, північна межа якого проходить по лінії сс. Гречанівка – Максимівка – Сватки – Бірки – Великі Будища – Плішівець. Західна: по правих берегах рр. Грунь (Римарівка – Красна Лука – Хитці) та Псел (м. Гадяч – Малі Будища – Сари – Саранчина Долина – Рашівка – Лисівка – Перевіз – Мала Обухівка – Перевіз). Східна: по лівому березі Псла (Бобрик – Веприк – Вельбівка – Соснівка – Млини – Лютьєнка). Південною межею є заповідне урочище «Безвіднянське». Загальна площа природоохоронного об'єкту 12803,3 га. Він включає в себе масиви соснових і мішаних лісів на лівому березі р. Псел, широколистяні на правому та заплаву р. Псел з прилеглими лучними і заболоченими ділянками. Флора об'єкту нараховує близько 900 видів, із яких близько 90 є раритетними. Різноманітний і тваринний світ який налічує до 311 видів наземних хребетних. Уцілому Гадяцький регіональний парк не лише виконує екологічні та рекреаційні функції, а й є стабілізатором мікроклімату та регулятором ґрунтових вод і підтримання гідрорежиму р. Псла.³¹

птава: ТОВ «АСМІ», 2013. – С. 412 с., іл.; Звід пам'яток історії та культури України: Полтавська область. Семенівський район. – Полтава: ТОВ «АСМІ», 2013. – С. 396 с., іл.; Звід пам'яток історії та культури України: Полтавська область. Комсомольська міська рада. – К.-Полтава: «Полтавський літератор», 2008. – С. 148 с., іл.

³¹ Байрак О. Сучасний стан та перспективи розбудови регіональної екомережі Полтавської області // Збірник наукових праць Полтавського державного педагогічного університету імені В.Г. Короленка. Серія «Екологія. Біологічні науки». – Полтава, 2008. – Випуск 5(63). – С. 99 – 109; Байрак О.М., Стецюк Н.О. Атлас рідкісних і зникаючих рослин Полтавщини. – Полтава: Верстка, 2005. – С. 11, 27, 31, 32, 35-37, 39, 40, 43, 65, 68, 73, 111, 126, 158, 170, 171, 175, 176, 178, 180, 186, 187, 189, 196, 199, 213, 215; Гапон С. Еколого-ценотичні та флористичні особливості мохоподібних проектованого регіонального ландшафтного парку «Гадяцький!» (Полтавська область) // Екологія. Біологічні науки. Збірник наукових праць. – Полтава, 2009. – Вип. 1 – С. 11 – 16; Смоляр Н.О., Ханнанова О.Р. Оздоровчо-рекреаційний потенціал природних ресурсів проектованого регіонального ландшафтного парку «Гадяцький» (Полтавська область) // Наколишнє середовище і здоров'я людини: Матеріали IV Всеукраїнського науково-практичного семінару. – Полтава: ПНПУ, 2011. – С. 80 – 85; Стецюк Н.А. Флоросозологическая характеристика проектированного регионального ландшафтного парка «Гадяцкий» (Украина, Полтавская область) // Структурно-функциональная организация и динамика растительного покрова: Материалы Всероссийской научно-практической конференции с международным участием. – Самара, 2011. – С. 56 – 59; Стецюк Н.О., Гапон С.В., Беседина І.С., Слюсар М.В. Загальні показники біорізноманітності проектованого регіонального ландшафтного парку «Гадяцький» (Полтавська область) // Біорізноманіття: теорія, практика та методичні аспекти вивчення в загальноосвітній та вищій школі (присвячується 120-річчю від дня народження М.І. Вавилова) / За ред. М.В. Гриньової. – Полтава: Друкарська майстерня, 2008. – С. 256 – 261; Торяник М.Ф., Дудко В.Г. Перлина Лівобережного Лісостепу – проектований регіональний ландшафтний парк «Гадяцький». Буклет. – Гадяч: «Гадяч», 2004. – 8 с.; Ханнанова О.Р. Перспективи створення регіонального ландшафтного парку «Гадяцький» (Полтавська область) – Екологічна безпека держави: Матеріали Всеукраїнської наукової конференції студентів та аспі-

Досить цікавою, але недостатньо вивченою є комплексна пам'ятка природи «Садіба», що в с. Тимофіївка. Створена вона з метою збереження паркового комплексу на колишній садібі поміщика О.Т. Богаєвського з декоративними насадженнями у поєднанні із мальовничим ставом і схилом із степовим різнотрав'ям. Загальна її площа 15, 32 га.³² До складу об'єкту входять липова (із 114 лип), кленова (із 40 кленів), дубова (із 13 дубів) та бузкова алеї. Створені також декоративні насадження із осокорів, лип, кленів. Є молоді насадження. Загалом флора пам'ятки нараховує близько 150 видів рослин.

На території району в різний час створено три ландшафтних заказники місцевого значення: Весело-Мирське (с. Гречанівка), Рашівський (с. Рашівка) та Пісоцько-Конькове (с. Соснівка).

Перший із них розкинувся на схилах балки в околицях с. Гречанівка, на території якої добре збереглася характерна для Лівобережного Лісостепу лучно-стєпова рослинність. Це одна з найпівнічніших ділянок лучного степу на Полтавщині. На території заказника виявлено близько 500 представників царства флори, 25 із яких є раритетними, у т.ч. занесених не лише до Червоної книги України, а й до Світового та Європейського Червоних списків. Зустрічаються також раритетні представники фауністичного комплексу. Такі як гадюка степова, боривітер звичайний, сиворакша, часничниця звичайна та ін.³³

Наступний, в околицях с. Рашівка – Рашівський ландшафтний заказник площею 460, 9 га створений з метою збереження цінних водно-болотних угідь заплави р. Псел і представляє заплавні природні комплекси. Флора заказника нараховує 450 видів, у т.ч. червонокнижних та регіонально-рідкісних. Фауністичний комплекс заказника включає понад 30 раритетних видів³⁴.

рантів. – К., 2008. – С. 225 – 226; Ханнанова О.Р. Флорофонд лікарських рослин регіонального ландшафтного парку «Гадяцький» (Полтавська область) // *Навколишнє середовище і здоров'я людини: Матеріали VI Всеукраїнського науково-практичного семінару.* – Полтава, 2013. – С. 93 – 98; Червона книга України: Тваринний світ / за ред. І.А. Акімова – К.: Глобалконсалтинг, 2009. – С. 397, 405, 422, 442, 462, 471, 539.

³² Андрієнко Т.Л., Байрак О.М., Залудяк М.І. та ін. Заповідна краса Полтавщини. – Полтава: ІВА «Астрєя», 1996. – С. 158, 180; Природно-заповідний фонд Української СРСР: Ресстр-довідник / За ред. М.А. Воїнственського. – К.: Урожай, 1986. – С. 113.

³³ Байрак О.М., Стецюк Н.О. Атлас рідкісних і зникаючих рослин Полтавщини. – Полтава: Верстка, 2005. – С. 35 – 37, 40, 43, 90, 96, 98, 99, 105, 123, 143, 158, 166, 167, 170 – 172, 180, 213, 215; Стецюк Н. Еколого-ценотична та флористична характеристика осередків раритетної фіторізноманітності на території Гадяцького району (Полтавська область) // *Збірник наукових праць Полтавського державного педагогічного університету імені В.Г. Короленка.* – Серія «Екологія. Біологічні науки». – Випуск 5 (63). – Полтава, 2008. – С. 118 – 126; Червона книга України: Рослинний світ / за ред. Я.П. Дідуха – К.: Глобалконсалтинг, 2009. – С. 75, 244, 257, 438, 552, 553, 566, 783; Червона книга України: Тваринний світ / за ред. І.А. Акімова – К.: Глобалконсалтинг, 2009. – С. 397.

³⁴ Байрак О.М., Стецюк Н.О. Атлас рідкісних і зникаючих рослин Полтавщини. – Полтава: Верстка, 2005. – С. 31, 86, 104, 147, 162, 170, 172, 176; Зелена книга України / Під заг. ред. члена-кореспондента НАН України Я.П. Дідуха. – К.: Альтерпрес, 2009. – С. 315, 316; Стецюк Н. Еколого-ценотична та флористична характеристика осередків раритетної фіторізноманітності на території Гадяцького району (Полтавська область) // *Збірник наукових праць Полтавського державного педагогічного університету імені В.Г. Короленка.* – Серія «Екологія. Біологічні науки». – Випуск 5 (63). – Полтава, 2008. – С. 118 – 126; Стецюк Н.О., Яловець Ю.М. Характеристика фіторізноманітності ландшафтної заказника «Рашівський» Гадяцького району Полтавської області // *Сучасні проблеми природних наук: Матеріали V Всеукраїнської науково-практичної конференції.* – Ніжин: НДУ, 2010. С. 16 – 17;

І нарешті третій – Пісоцько-Коньковий в околицях с. Соснівка площею 204,4 га був створений для збереження цінних ландшафтів заплави лівого берега р. Псел із лучно-болотними, лісовими природними комплексами та чисельними старичними озерами з прибережно-водною та водною рослинністю. Територія заказника – типовий заплавий комплекс р. Псел. Флористичний комплекс об'єкту нараховує близько 500 видів, частина з яких занесена до Червоної книги України. Має також різноманітну фауну з представниками Червоної книги України.³⁵

Є на території району й два гідрологічних заказники місцевого значення – «Артополот» в околицях с. Краснознаменка та «Болото Моховате» в околицях с. Хитці.

Гідрологічний заказник місцевого значення «Артополот» площею 88 га знаходиться в улоговині, що є не чим іншим, як заплавою р. Артополот, що влітку пересихає та зайнята угрупованнями лучно-болотної рослинності та є типовим високотравним болотом. Основну площу заказника займають угруповання низинних боліт і болотистих лук. Царство флори нараховує близько 250 видів рослин. Тваринний світ представлений 8 червонокнижними видами такими як луні польовий, лучний і степовий, журавель сірий, кульон (кроншнеп) великий та ін. і 15 регіонально рідкісними видами. Заказник виступає як стабілізатор мікроклімату, регулятор ґрунтових вод, водного режиму річок і джерел та місце відновлення і розмноження флори і фауни.³⁶

Другий природоохоронний об'єкт цієї групи – «Болото Моховате» знаходиться в околицях с. Хитці площею 34,1 га створений із метою збереження цінного болотного природного комплексу, котрий є місцем гніздування та перебування під час міграції птахів біляводного фауністичного комплексу. Північну сторону об'єкту займає водне плесо, а південну – високотравне типове для Лісостепу болото із фрагментами чагарникових угруповань та сфагнових ділянок. Флористичне різноманіття об'єкту нараховує близько 300 видів рослин, у т.ч. і представників Червоної книги України та регіонально рідкісних видів. Представники Червоної книги України зустрічаються і серед фауністичного комплексу – луні лучний, польовий і степовий, кульон (кроншнеп) великий, крех довгоносий, гоголь, журавель сірий; регіонального списку – чапля біла велика, лебідь-шипун, кібчик, мородунка, турухан та ін. Заказник є стабілізатором мікроклімату та регулятором ґрунтових вод і водного режиму регіону³⁷.

³⁵ Андрієнко Т.Л., Байрак О.М., Залудяк М.І. та інші. *Заповідна краса Полтавщини*. – Полтава: ІВА «Астрєя», 1996. – С. 106, 157, 176; Байрак О.М., Стецюк Н.О. *Атлас рідкісних і зникаючих рослин Полтавщини*. – Полтава: Верстка, 2005. – С. 31, 48, 82, 86, 176, 226; Стецюк Н.О. *Еколого-ценотична та флористична характеристика осередків раритетної фіторізноманітності Гадяцького району (Полтавська область) // Збірник наукових праць Полтавського державного педагогічного університету імені В.Г. Короленка*. – Серія «Екологія. Біологічні науки». – 2008. – Випуск 5 (63). – С. 118 – 126;

³⁶ Андрієнко Т.Л., Байрак О.М., Залудяк М.І. та ін. *Заповідна краса Полтавщини*. – Полтава: ІВА «Астрєя», 1996. – С. 157, 175; *Природно-заповідний фонд Української СРСР: Реєстр-довідник / За ред. М.А. Войцетвенського*. – К.: Урожай, 1986. – С. 112.; *Регіональна екомережа Полтавщини / Під заг. ред. О.М. Байрак*. – Полтава: Верстка, 2010. – С. 105 – 107, додаток С. 3; *Червона книга України: Тваринний світ / за ред. І.А. Акімова – К.: Глобалконсалтинг, 2009*. – С. 420 – 422, 442, 455, 531, 532, 539.

³⁷ Стецюк Н.О. *Еколого-ценотична та флористична характеристика осередків раритетної фіторізноманітності Гадяцького району (Полтавська область) // Збірник наукових праць Полтавського державного педагогічного університету імені В.Г. Короленка*. – Серія «Екологія. Біологічні науки». – 2008. – Вип. 5 (63). – С. 118 – 126; *Червона книга України: Рослинний світ / Під заг. ред. члена-кореспондента НАН України*

Досить чисельна на території Гадяцького району група ботанічних заказників. Усі вони відносяться до категорії природоохоронних об'єктів місцевого значення. Це «Гадяцький бір» в с. Вельбівка, «Дубина» та «Книшівська гора» в с. Книшівка, «Русиново-Дубина» в с. Краснознаменка, «Великий ліс» в с. Плішивець, «Жуківщина» та «Саранчина долина» в с. Сари, «Терновий куц» в с. Соснівка та «Зозулинцеві Луки» в с. Хитці.

Ботанічний заказник «Гадяцький бір» в с. Вельбівка площею 403 га розташований на території Вельбівського лісництва, в геоботанічному відношенні репрезентований масивом заплавної діброви вздовж р. Псел аж до самого русла. Названий масив є типовим, добре збереженим заплавним лісом із характерною рослинністю та флорою, якої тут налічується близько 400 видів у т.ч. і червонокнижних. У заказнику також представлені види тварин, що також занесені до Червоної книги України чи є регіонально рідкісними.³⁸

У Краснолуцькому лісництві (с. Книшівка) розкинувся ботанічний заказник «Дубина» площею 103 га, який представляє лісовий масив правого корінного берега р. Псел, дерево-стани якого утворені дубом звичайним, ясенем звичайним, липою серцелистою, кленами гостролистим і польовим, в'язом гладеньким, тополею білою, грушею звичайною та яблунею лісовою. Флора заказника нараховує близько 350 видів, у т.ч. 2 регіонально рідкісних та 15 раритетними видами тварин.³⁹

У цьому ж лісництві й селі знаходиться інший ботанічний заказник місцевого значення – «Книшівська гора» площею 159 га, що був створений з метою збереження іншого лісового масиву правого корінного берега р. Псла. Флора об'єкту нараховує близько 300 видів рослин, у т.ч. 3 регіонально рідкісні. У складі фауністичного комплексу 18 видів раритетних тварин.⁴⁰

Ботанічний заказник місцевого значення «Русиново-Дубина», що в околицях с. Краснознаменка, площею 13,8 га простягнувся вздовж автошляху м. Гадяч – м. Лохвиця і є не чим іншим, як ділянкою притерасної частини заплави р. Хорол, зайнятою вільшняком та смугою болотного високотрав'я з розрідженою вільхою. У складі флори близько 300 видів рослин,

Я.П. Дідуха. – К.: Глобалконсалтинг, 2009. – С. 166, 168, 422; Червона книга України: Тваринний світ / Під заг. ред. члена-кореспондента НАН України І.А. Акімова. – К.: Глобалконсалтинг, 2009. – С. 413, 416, 420, 421, 422, 442, 455, 539.

³⁸ Байрак О.М., Стецюк Н.О., Криворучко Т.В., Грицай І.А. Історія створення ботанічних та ландшафтних заказників у Полтавській області // Природоохоронний рух на Полтавщині. Матеріали науково-практичної конференції. – Полтава: Верстка, 2006. – С. 48-54; Стецюк Н.О. Еколого-ценотична та флористична характеристика осередків раритетної фіторизноманітності Гадяцького району (Полтавська область) // Збірник наукових праць Полтавського державного педагогічного університету імені В.Г. Короленка. – Серія «Екологія. Біологічні науки». – 2008. – Випуск 5 (63). – С. 118-126.

³⁹ Андрієнко Т.Л., Байрак О.М., Залудяк М.І. та ін. Заповідна краса Полтавщини. – Полтава: ІВА «Астрєя», 1996. – С. 157, 176; Байрак О.М., Стецюк Н.О., Криворучко Т.В., Грицай І.А. Історія створення ботанічних та ландшафтних заказників у Полтавській області // Природоохоронний рух на Полтавщині: Матеріали науково-практичної конференції. – Полтава: Верстка, 2006. – С. 50, 53; Регіональна екомережа Полтавщини / Під заг. ред. О.М. Байрак. – Полтава: Верстка, 2010. – додаток С. 4.

⁴⁰ Андрієнко Т.Л., Байрак О.М., Залудяк М.І. та ін. Заповідна краса Полтавщини. – Полтава: ІВА «Астрєя», 1996. – С. 157, 176; Байрак О.М., Стецюк Н.О. Атлас рідкісних і зникаючих рослин Полтавщини. – Полтава: Верстка, 2005. – С. 137, 170, 172; Червона книга України: Тваринний світ/ за ред. І.А. Акімова – К.: Глобалконсалтинг, 2009. – С. 426, 428, 462, 539.

серед яких регіонально рідкісні види. Досить різноманітний фауністичний комплекс із представниками Червоної книги України та регіонального списку.⁴¹

На правому березі р. Псел, біля с. Плішивець знаходиться інший ботанічний заказник «Великий ліс» площею 182 га, що є лісовим масивом на правому березі р. Псла. На його території збереглися дуби віком до 200 років зі стовбурами 0,9 – 1,2 м. в діаметрі. Загалом лісовий ценоз об'єкту має типову структуру та флористичний склад, характерний для корінних дібров Лівобережного Лісостепу. Рослинний світ заказника налічує близько 350 видів та має досить різноманітний фауністичний склад.⁴²

В околицях с. Сари розташовані аж два ботанічних заказники місцевого значення – «Жуківщина» та «Саранчина долина». Перший займає територію в 141 га. Другий – 275,6 га. Заказник «Жуківщина» створено з метою збереження лісового масиву в долині р. Псел із типовими кленово-липово-дубовими угрупованнями. На його території зустрічаються дуби віком близько 150 років та до 1 м у діаметрі. Лісовий ценоз, як і в попередньому випадку, має типову структуру та флористичний склад корінних дібров, характерних для Лівобережного

Лісостепу. Флора нараховує близько 400 видів, у т.ч. раритетних. На території заказника зустрічаються раритетні види – представники фауністичного комплексу.⁴³

Те ж саме можна сказати і про «Саранчину долину», але із тією відмінністю, що тут масив кленово-липово-дубового лісу з віковими дубами до 200 років та діаметром стовбурів 0,9 – 1,2 м. Загалом царство флори, враховуючи червонокнижних та регіонально рідкісних представників, нараховує близько 350 видів. Фауна досить різноманітна з представниками червонокнижних та регіонально рідкісних видів.⁴⁴

Ботанічний заказник місцевого значення
«Саранчина долина» біля с. Сари.

⁴¹ Андрієнко Т.Л., Байрак О.М., Залудяк М.І. та інші. *Заповідна краса Полтавщини*. – Полтава: ІВА «Астрєя», 1996. – С. 109, 157, 177; Зелена книга України / Під заг. ред. члена-кореспондента НАН України Я.П. Дідуха. – К.: Альтерпрес, 2009. – С. 317 – 318; Червона книга України: Тваринний світ / Під заг. ред. члена-кореспондента НАН України І.А. Акімова. – К.: Глобалконсалтинг, 2009. – С. 405, 462, 539.

⁴² Андрієнко Т.Л., Байрак О.М., Залудяк М.І. та інші. *Заповідна краса Полтавщини*. – Полтава: ІВА «Астрєя», 1996. – С. 157, 176; Стецюк Н.О. *Еколого-ценотична та флористична характеристика осередків раритетної фіторізноманітності Гадяцького району (Полтавська область) // Збірник наукових праць Полтавського державного педагогічного інституту імені В.Г. Короленка. – Серія «Екологія. Біологічні науки». – 2008. – Вип. 5 (63). – С. 118 – 126.*

⁴³ Андрієнко Т.Л., Байрак О.М., Залудяк М.І. та ін. *Заповідна краса Полтавщини*. – Полтава: ІВА «Астрєя», 1996. – С. 157, 176;

⁴⁴ Байрак О.М., Стецюк Н.О., Криворучко Т.В., Грицай І.А. *Історія створення ботанічних та ландшафтних заказників у Полтавській області // Природоохоронний рух на Полтавщині. Матеріали науково-практичної конференції. – Полтава: Верстка, 2006. – С. 48 – 55; Стецюк Н.О. Еколого-ценотична та флористична характеристика осередків раритетної фіторізноманітності Гадяцького району (Полтавська область) // Збірник*

Ботанічний заказник місцевого значення «Терновий кущ» біля с. Соснівка у Лютенському лісництві має площу 563,7 га і репрезентує заплавно-борову ділянку на лівому березі р. Псел, зайняту різновіковими лісокультурами сосни звичайної, на деяких ділянках – похідними дубово-сосновими ценозами, а на заплаві та уступі борової тераси – лучно-болотними ділянками. Лісокультури штучного походження. Наукову цінність представляють похідні мішанолісові ценози. На окремих ділянках сформовані малинники та ожинники. Трав'янистий покрив злаковий або орляків. Флора нараховує близько 550 видів, у т.ч. червонокнижних та занесених до Зеленої книги України. Зустрічаються раритетні види тварин.⁴⁵

I, нарешті, останній представник цієї категорії природоохоронних об'єктів «Зозулинцеві Луки» в околицях с. Хитці. Площа 44,5 га. Територія заказника – лучний заплашний комплекс на лівому березі р. Грунь з багатим різнотрав'ям та місцезнаходженням багаточисельної популяції зозульок м'ясочервоних і Фукса, що занесені до Червоної книги України, регіонально-рідкісних та цінних лікарських рослин. У складі флори близько 350 видів рослинного світу. Має досить різноманітну фауну. Виступає стабілізатором мікроклімату, регулятором ґрунтових вод та водного режиму р. Грунь, виконує екологічні та рекреаційні функції.⁴⁶

Наступна група природоохоронних об'єктів – заповідні урочища. Таких у нас 16 – «Перевалкове» та «Яри-Загатки» (с. Березова Лука), «Масюкове» (с. Бобрик), «Гадяцький бір» (два з однаковою назвою, с. Вельбівка), «Гадяцький бір» та «Гай-Займи» (с. Веприк), «Діброво-Кобрієве» (с. Гречанівка), «Сосновий гай» (с. Красна Лука), «Голотовщина» (с. Лисівка), «Безвіднянське» (с. Лютенька), «Забрід» (с. Петрівка-Роменська), «Шпакове» (с. Розбишівка), «Лагузин яр» (с. Сватки), «Терновий кущ» (с. Соснівка) та «Гнилуша» (с. Червоний Кут).

На території Гадяцького району налічується також 16 ботанічних пам'яток природи місцевого значення – урочище «Галочка» (м. Гадяч), «Гадяцький бір» (с. Вельбівка),

Ботанічна пам'ятка природи місцевого значення «Дубова алея» в с. Максимівка.

наукових праць Полтавського державного педагогічного університету імені В.Г. Короленка. – Серія «Екологія. Біологічні науки». – 2008. – Випуск 5 (63). – С. 118 – 126;

⁴⁵ Зелена книга України / Під заг. ред. члена-кореспондента НАН України Я.П. Дідуха. – К.: Альтерпрес, 2009. – С. 315 – 318; Стецюк Н. Еколого-ценотична та флористична характеристика осередків раритетної фіторізноманітності на території Гадяцького району (Полтавська область) // Збірник наукових праць Полтавського державного педагогічного університету імені В.Г. Короленка. – Серія «Екологія. Біологічні науки». – Вип. 5 (63). – Полтава, 2008. – С. 118 – 126; Червона книга України. Рослинний світ / за ред. Я.П. Дідуха – К.: Глобалколсалтинг, 2009. – С. 127, 212; Червона книга України. Тваринний світ / за ред. І.А. Акімова – К.: Глобалколсалтинг, 2009. – С. 405, 425, 426, 428, 442, 462, 477, 539, 543.

⁴⁶ Стецюк Н.О. Еколого-ценотична та флористична характеристика осередків раритетної фіторізноманітності Гадяцького району (Полтавська область) // Збірник наукових праць Полтавського державного педагогічного університету імені В.Г. Короленка. Серія «Екологія. Біологічні науки». – 2008. – Вип. 5 (63). – С. 118 – 126;

«Березовий гайок» (с. Веприк), «Краснолуцький гай» та «Дуби черешчаті» (с. Красна Лука), «Дубова алея» (с. Максимівка), «Дуб черешчатий» (м. Гадяч (2), сс. Великі Будища, Краснознаменка, Максимівка, Римарівка, Тимофіївка та Хитці), «Липа дрібнолиста» (с. Лисівка), «Липа» (с. Сари).

Наступною групою історико-культурної спадщини Гадяцького району є пам'ятки археології. На превеликий жаль, Гадяцький регіон археологічно досить мало вивчений. Перші, очевидно випадкові дослідження, метою яких було скарбування, здійснювалися іще в незапам'ятні часи. Однак перші систематичні дослідження, метою яких було виявлення і фіксація археологічних об'єктів, були здійснені в другій половині XIX ст., а саме в 1873 р. за ініціативою відомого російського дослідника Д.Я. Самоквасова Центральним Статистичним Комітетом Російської імперії⁴⁷. Наступні розвідки здійснив С.К. Богушевський в рамках відпрацювання Гадяцького повіту під час ґрунтознавчої експедиції В.В. Докучаєва в 1888 – 1890 рр. Не маючи на меті вивчати археологічні об'єкти, автор звіту все ж фіксує в ньому найбільш значні чи помітні пам'ятки. Так, уперше у відомих історичних працях курган Вошива Могила (див. поз. № 472) фігурує поміж згаданих С.К. Богушевського серед матеріалів Докучаєвської експедиції 1888 – 1890 рр.⁴⁸ Великий могильник біля чи в селі Красна Лука, курганні могильники та кургани біля сіл Ціпки, Тимофіївка, Будища, Книшівка, Дучинці, Плішивець – усі ці об'єкти лише згадуються в матеріалах експедиції, оскільки їх фіксація, хоча б і таким чином не входили до завдань, що стояли перед експедицією В.В. Докучаєва.⁴⁹

Наступними великими розвідувальними роботами, метою яких була саме фіксація археологічних об'єктів, стали розвідки відомого вченого В.Г. Ляскоронського. Завітав він на Гадяччину перед Тринадцятим Археологічним з'їздом, що відбувся в 1905 р. в м. Катеринослав. Мандруючи по р. Псла дослідник оглядає, описує і по можливості графічно фіксує археологічні об'єкти. В околицях села Сари описує Сарське городище та згадує якесь невідоме городище в лісі, на якому за відсутністю часу він не зміг побувати.⁵⁰ В селі Рашівка фіксує «Нове городище» – залишки сотенного містечка Рашавка або Рашівка Гадяцького полку.⁵¹ У місті Гадячі детально описує залишки фортеці полкового Гадяча XVII – XVIII ст. та подає окомірний план пам'ятки. Наводить деякі місцеві перекази, пов'язані з об'єктом, та згадує про наявність шести, в т.ч. трьох великих курганів на схід від міста за Пслою.⁵² На власні очі, судячи із опису, дослідник бачив і відоме в науці Книшівське городище.⁵³ В районі села Вельбівка, в 4 – 5 верстах від міста Гадяч, при повороті з головного шляху на село Веприк згадує «островки твердой, черного цвета земли, содержащие в своих слоях множество

⁴⁷ Макаренко Н. *Городища и курганы Полтавской губернии (сборник топографических сведений)* / Николай Макаренко. – Полтава: Изд-во ПУАК, 1917. – С. 1.

⁴⁸ *Материалы к оценке земель Полтавской губернии: Естественно-историческая часть. Отчет Полтавскому губернскому земству. Вып. VI: Гадячский уезд.* – СПб.: Типогр. Е. Евдокимова, 1891. – С. 62.

⁴⁹ Там само. – С. 79, 84.

⁵⁰ Ляскоронский В.Г. *Городища, курганы і довіг (змієві) вали за течією рр. Псла та Ворскли* / Упоряд. О.Б. Супруненко. – 2-е вид., репринтне. – Полтава ВЦ «Археологія» ЦОДПА, 1995. – 56 с., іл. – С. 13 – 14.

⁵¹ Там само. – С. 14.

⁵² Там само. – С. 14 – 16.

⁵³ Там само. – С. 16.

черепков древнього типу» датуючи пам'ятку «каменним веком».⁵⁴ Згадує 4 кургани на горі на схід від Веприка⁵⁵ та курган за версту за селом Плішивець⁵⁶.

У цей же час з'являється праця, в якій вперше узагальнено наявні станом на 1905 р. відомості про археологічні об'єкти Полтавщини. 1905 р. побачив світ перший випуск «Трудов Полтавской Ученой Архивной Комиссии» на сторінках якого опубліковане дослідження відомого історика Лева Васильовича Падалки «О древних городках, городищах и насыпных валах на территории нынешней Полтавской губ[ернии]»⁵⁷. Подаючи інформацію про археологічні об'єкти Полтавської губернії, в т.ч. і Гадяцького повіту, Л.В. Падалка розпочинає із інформації про село Плішивець, в якому були зафіксовані «искусственная насыпь с следами ходов под землею» та «кирпич, связанный очень крепким составом».⁵⁸ Пише про Книшівське городище та про знахідки, що трапляються на ньому: «круглые, в волоский орех величиною, черепьяные вещицы с маленькою сквозною дырочкою», ототожнюючи знахідки з грузилами для рибальських сіток, але все ж вірогідніше, що це були пряслиця.⁵⁹ Згадуючи коротко про «древние ограждения «Гацкаго», не ототожнює їх із укріпленнями полкового міста відмічаючи, що укріплення має круглу форму та говорячи про знаходження пам'ятки вище по течії Псла ніж полкова фортеця.⁶⁰ Описуючи «замок» в с. Рашівка, ототожнює його із відомим іще за О. Шафонським «Новим городищем».⁶¹ Якщо інформацію про вищезгадані об'єкти автор отримав від місцевих кореспондентів Статистичного бюро Полтавського губернського земства, то інформацію про «Древние валы» біля містечка Веприк отримано вже в результаті аналізу письмових джерел і зокрема відомої праці О. Шафонського «Черниговского наместничества топографическое описание» та В. Ляскоронського «История Переяславской земли», про що автор і говорить на сторінках своєї праці.⁶² Згадує Л.В. Падалка в дослідженні і «Сергеевское городище по р. Хоролу в Гадяцком уезде».⁶³

Наступна, і як на свій час детальна, публікація інформації про пам'ятки археології Гадячини була здійснена в 1914 р. Л.В. Падалкою у дослідженні «Прошлое Полтавской территории и ее заселение».⁶⁴ В основному вона стосується курганів та майданів, які дослідник намагається класифікувати ділячи їх на «Могили «гострі», «Могили «роблені», «Могили «роскопані», «Могили «сторожові» та «Могили-майдани і могили-городки», розуміючи під

⁵⁴ Там само.

⁵⁵ Там само.

⁵⁶ Там само.

⁵⁷ Падалка Л.В. О древних городках, городищах и насыпных валах на территории нынешней Полтавской губ[ернии] // Труды Полтавской Ученой Архивной Комиссии. Вып. 1 / Издано под. ред. В.А. Василенка, Л.В. Падалки и И.Ф. Павловского. – Полтава: Электрич. Типо-литогр. И.А. Дохмана, 1905. – С. 155 – 214+12 лл. табл.

⁵⁸ Там само. – С. 190 – 191.

⁵⁹ Там само. – С. 191.

⁶⁰ Там само.

⁶¹ Там само.

⁶² Там само. – С. 208.

⁶³ Там само. – С. 210.

⁶⁴ Падалка Л.В. Прошлое Полтавской территории и ее заселение: Исследования и материалы с картами. – Полтава: Т-во Печат. Дела, 1914. – Х+238 с., ил.

останніми майдани та майданоподібні споруди.⁶⁵ Однак останніх на території Гадяцького повіту автор не фіксує. Слід відмітити, що згадані публікації стали підсумком багаторічної праці Л.В. Падалки як члена Статистичного бюро Полтавського губернського земства та члена ряду наукових інституцій Російської імперії та м. Полтави. Дослідником також були частково використані матеріали анкетувань Центрального Статистичного Бюро Російської імперії та анкети, що розповсюджувалися на території Полтавської губернії незадовго до XII Археологічного з'їзду в Харкові з метою збору інформації про пам'ятки археології Полтавського регіону.⁶⁶

Повною мірою результати анкетувань Центрального Статистичного комітету Російської імперії 1873 р. були використані Миколою Омеляновичем Макаренком у праці «Городища и курганы Полтавской губернии», котра побачила світ у м. Полтаві в 1917 р.⁶⁷

Власне на той час праця М.О. Макаренка стала найбільш повною за своєю інформативністю стосовно археологічної спадщини Полтавського краю і в т.ч. Гадяччини. Автор згрупував отриману під час аналізу анкет інформацію за географічним принципом, по волостях, а всередині кожної волості по населених пунктах. Таким чином ми маємо інформацію про городища на території Андріївської, Подолківської, Веприцької, Книшівської, Великобудиської, Капустинської та Сарської волостей. Одночасно автор відмічає й ті волості де за даними анкетування пам'яток археології не виявлено чи можливо анкети з цих волостей були відсутні, зазначаючи «Городищ не имеется». Це Сергіївська, Вельбівська, Бірківська, Бобрицька, Краснолуцька, Берестівська, Рашівська, Липово-Долинська, Русанівська, Петрівська та Лютенська волості.⁶⁸

Стосовно курганів, то інформація про них винесена до другого розділу книги – «Кургани». Таким чином, тут ми маємо інформацію стосовно курганів на території Гадяцького повіту по Сергіївській, Подолківській, Веприцькій, Краснолуцькій, Книшівській, Великобудиській, Капустинській, Сарській, Липово-Долинській та Лютенській волостях. Одночасно повідомляється, що на територіях Андріївської, Вельбівської, Бірківської, Бобрицької, Баратівської, Рашівської, Русанівської та Петрівської волостей «Курганов не имеется».⁶⁹

Інформація викладена дуже коротко, але маючи перед очима оригінали деяких із анкет⁷⁰, подана М.О. Макаренком щонайповніше у відповідності до оригіналу. З тими прив'язками чи розмірами, що їх надавав респондент Центрального статистичного бюро Російської імперії.

Зауважимо тут також і те, що робота М.О. Макаренка на довгі роки стала основною синтетичною працею стосовно інформації про пам'ятки археологічної спадщини не лише Га-

⁶⁵ Там само. – С. 138 – 143.

⁶⁶ Мокляк В.О. З історії дослідження майданів на Полтавщині // Старожитності Лівобережного Подніпров'я. 2013. Збірник наукових статей.- К.-Полтава: Центр пам'ятокознавства НАН України і УТОПІК, 2013. – С. 31 – 41.

⁶⁷ Макаренко Н. Городища и курганы Полтавской губернии (сборник топографических сведений) / Николай Макаренко. – Полтава : Изд-во ПУАК, 1917. – VIII+106+XIX с.

⁶⁸ Там само. – С. 1 – 3.

⁶⁹ Там само. – С. 59 – 60.

⁷⁰ Мокляк В.О. З історії дослідження майданів на Полтавщині // Старожитності Лівобережного Подніпров'я. 2013. Збірник наукових статей.- К.-Полтава: Центр пам'ятокознавства НАН України і УТОПІК, 2013. – С. 31 – 41.

дiachини, а й усього Полтавського регіону. Адже через відомі події 1917 р. та тим, що за ними послідували широкі археологічні розвідки й фіксація пам'яток археології були припинені. Однак це не значить, що робота в археологічному вивченні краю була повністю зупинена. Траплялися випадкові знахідки. Частина інформації про них проходила мимо вчених і була назавжди втрачена, а частина все ж потрапляла до наукових інституцій і фіксувалася. Як приклад маємо згадати про Сергіївську стоянку датовану добою пізнього палеоліту – одну з небагатьох на теренах Полтавщини і єдину на Гадяцькій землі.

Влітку 1921 р. учнями школи с. Петрівка, що та той час було районним центром Роменської округи, в двох верстах від щойно перейменованого на Краснознам'янку села Сергіївка було знайдено бивень мамонта. Місце знахідки оглянули слухачі Гадяцьких педагогічних курсів та провели там якісь земляні роботи, в результаті виявивши на дні струмка уламок бивня. Інформація про знахідку дійшла до міста Полтави і восени 1921 р. до села виїхав завідувач археологічного відділу Центрального Пролетарського музею Полтавщини Вадим Михайлович Щербаківський, який разом із учителем Петрівської школи оглянув місце в «Ярі Оживо»: «в 2 верстах на північний захід від Краснознам'янки і в 4-х верстах від Петрівки» та «знайшов не то крем'яного наконечника, не то крем'яного списа, а також забрав середню частину бивня». Знахідки були доправлені до Полтавського музею⁷¹ (див. поз. № 234).

Розвідкові роботи на території Гадяцького району відновилися лише в 1948 р. Дніпровською Лівобережною археологічною експедицією Інституту Історії Матеріальної Культури СРСР (м. Ленінград, тепер м. Санкт-Петербург) під керівництвом відомого археолога Івана Івановича Ляпушкіна. Було оглянуто ряд археологічних пам'яток у Попсіллі біля сіл Броварки, Книшівка, Лисівка та Сари.⁷²

Наступним дослідником, котрий вивчав археологічні старожитності Гадяцького краю, стала Варвара Андріївна Іллінська, яка очолюючи Лівобережну Середньодніпровську археологічну експедицію Інституту археології УРСР. У 1954 р. оглянула Броварківський курганий могильник скіфського часу (див. поз. № 107), Дучинський курганий могильник скіфського часу VI – IV ст. до н.е. (див. поз. № 188), городище Книшівка I скіфської доби (див. поз. № 204) та селище Плішивець I V – VII ст. н.е. ранньослов'янського часу (див. поз. № 361).⁷³ У 1966 р., проводячи розвідки в Дні-

Один із найбільших курганів Броварківського курганного могильника скіфського часу.
Фото 1970-х рр.

⁷¹ Супруненко О.Б. З історії відкриття палеолітичного місцезнаходження у Сергіївці (Краснознам'янци) // Археологічний збірник Полтавського краєзнавчого музею. – Вип. 2. – Полтава, 1992. – С. 64 – 65.

⁷² Ляпушкин И. И. Отчет о работе Днепровской Левобережной археологической экспедиции ИИМК АН СССР 1948 г. // НА ІА НАНУ. – Ф. е. – Спр. 1948/23.

⁷³ Ильинская В. А. Отчет о работе Левобережной Средне-Днепровской экспедиции Института археологии АН УССР в 1954г. // НА ІА НАНУ. – Ф. е. – Спр. 1954/56.

провському Лівобережжі по течіях річок Псла та Сейма, нею була обстежена багат шарова пам'ятка біля с. Рашівка в ур. Хендри, що датується добою неоліту, бронзовим віком та ранньослов'янським часом, відома в літературі як Рашівка I (див. поз. № 369). Тоді ж дослідницею оглянуто курганний могильник Могили Вошивої біля с. Хитці (див. поз. № 472).⁷⁴

У 1971 р. Лівобережним розвідзагоном Інституту археології АН УРСР під керівництвом М.П. Кучери та О.В. Сухобокова оглянуті археологічні пам'ятки біля сіл Броварки (див. поз. № 105), Книшівка (див. поз. № 205), Сари (див. поз. № 416, 417) датовані добою бронзи, скіфським, ранньослов'янським та давньоруським часами.⁷⁵

Того ж року на чолі Дніпровського лівобережного загону Ленінградського відділення Інституту археології АН СРСР Гадяччину відвідав Є.А. Горюнов, розвідками якого виявлено три пам'ятки, датовані добою бронзи та черняхівською культурою (див. поз. № 273, 274, 275).⁷⁶

Наступні розвідки проведені О.Б. Супрунечком у 1984 р.⁷⁷ Загалом 1980-ті рр. в археологічному відношенні були «врожайними». За десять років – із 1984 по 1994 р. фіксуємо 13 звітів про розвідки та розкопки на території Гадяцького району⁷⁸.

⁷⁴ Тереножкин А.И., Ильинская В.А. Разведка в Днепроском Левобережье по течению рек Псла и Сейма в 1966 году // НА ІА НАНУ. – 1966/18. – Ф. е. – № 4549–4550. – С. 3–4.

⁷⁵ Кучера М. П., Сухобоков О. В., Звіт про роботу Лівобережного розвідзагону Інституту Археології АН УРСР за 1971р. // НА ІА НАНУ. – Ф. е. – Спр. 1971/17а.

⁷⁶ Горюнов Е. А. Отчет о работе Днепрового левобережного отряда ЛОИА АН СССР в 1971г. // НА ІА НАНУ. – Ф. е. – Спр. 1971/57. – Арк. 12. – Рис. 25;

⁷⁷ Супрунечко А. Б., Гавриленко И. Н., Кулатова И. Н., Морозко Д. В. Отчет о разведках на Полтавщине в 1984 году / Машинопис, альбом ілюстр. – Полтава, 1984 // НА ІА НАНУ. – Ф. е. – Спр. 1984/64; НА ЦОДПА. – Ф. е. – Спр. 11.

⁷⁸ Супрунечко А. Б., Гавриленко И. Н., Кулатова И. Н., Морозко Д. В. Отчет о разведках на Полтавщине в 1984 году / Машинопис, альбом ілюстр. – Полтава, 1984 // НА ІА НАНУ. – Ф. е. – Спр. 1984/64; НА ЦОДПА. – Ф. е. – Спр. 11; Гавриш П.Я. Короткий звіт про огляд скіфського могильника біля с. Дучинці Гадяцького району Полтавської області в 1987 р. / Машинопис. – Полтава, 2004 // НА ЦОДПА. – Ф. е. – Спр. 398. – 1 арк.; Гавиш П.А. Отчет Полтавского археологического отряда Левобережной славяно-русской экспедиции Института археологии АН УССР о полевых исследованиях по подготовке материалов к Своду памятников истории Украины (Полтавская область) в 1986 – 1987 гг. – Полтава, 1988 // Особистий архів автора; Гавриш П. А. Отчет о полевых археологических исследованиях Полтавской Левобережной скифской экспедиции Полтавского педагогического института в 1988 г. / Машинопис, альбом ілюстрацій. – Полтава, 1989 // НА ІА НАНУ. – Спр. 1988/54; НА ЦОДПА. – Ф. е. – Спр. 19-19А. – 160+19 арк.; Гавриш П. А. Отчет о полевых исследованиях археологической экспедиции Полтавского педагогического института в 1989 г. / Машинопис. Альбом ілюстрацій. – Полтава, 1990 // НА ІА НАНУ. – Ф. е. – Спр. 1989/166; НА ЦОДПА. – Ф. е. – Спр. 23-23А; Мельникова И. С., Ткаченко А. М. Отчет о разведках 1989 г. на территории Полтавской области (По подготовке материалов к Своду памятников) / Машинопис. Альбом ілюстрацій. – Полтава, 1989 // НА ІА НАНУ. – Ф. е. – Спр. 1989/213; НА ПКМ. – Спр. № 03-332; НА ЦОДПА. – Ф. е. – Спр. 25-25а; Мельникова И.С., Ткаченко А.М. Альбом ілюстрацій к отчету о разведках 1989 г. на территории Полтавской области (По подготовке материалов к Своду памятников истории и культуры) // НА ПКМ. – Спр. № 03-332; Гавриш П. А. Отчет о полевых исследованиях на Кнышовском городище экспедиции Полтавского педагогического института в 1990 г. / Машинопис, альбом ілюстрацій. – Полтава, 1991 // НА ІА НАНУ. – Ф. е. – Спр. 1990/64; НА ЦОДПА. – Ф. е. – Спр. 27-27А. – 142-19 арк.; Гавриш П. Я. Звіт про археологічні розкопки Книшівського городища скіфської доби (Полтавська область) Будино-зелонської археологічної експедицією Полтавського педінституту в 1992 р. / Машинопис, альбом ілюстрацій. – Полтава, 1993 // НА ІА НАНУ. –

Перш за все відмітимо звіти так званих розвідкових експедицій. Серед археологів які досліджували територію Гадяччини в цей час П.Я. Гавриш, І.С. Мельникова, О.М. Ткаченко, І.М. Гавриленко, М.М. Дараган, С.П. Степанович, О.Б. Супруненко, Д.В. Морозко, І.М. Куладова. Враховуючи велику кількість звітів та польової документації, що їх залишили вказані дослідники автор не вважає за доцільне в цій праці детально розглядати результати проведених археологічних робіт. Звернемо увагу лише на звіт, що стосується підготовки матеріалів до Зводу пам'яток історії та культури України. Це звіт співробітників Полтавського краєзнавчого музею І.С. Мельникової та О.М. Ткаченка за 1989 р. згідно з яким обстежено, описано та картографовано 140 археологічних об'єктів різного типу.⁷⁹ Наступні великі розвідкові роботи маємо у 1994 р. Ним датовані аж два звіти М.М. Дараган і С.П. Степановича та О.Б. Супруненка, М.М. Дараган і С.П. Степановича. Роботи проведені дослідниками охоплювали в т.ч. і територію Гадяччини.⁸⁰ У 2009 р. дослідження земель району провели співробітники Центру охорони та дослідження пам'яток археології управління культури Полтавської облдержадміністрації В.В. Шерстюк та К.М. Мироненко.⁸¹

Нові широкі розвідки на землях Гадяцького району відбулися в 2011 р. Викликані вони були необхідністю перевірки стану виявлених у 1989 р. об'єктів археологічної культурної спадщини. З цією метою на Гадяччину було відряджено археологічну експедицію, яку очолив співробітник відділу археології Полтавського краєзнавчого музею Р.С. Луговий. Роботи проводилися восени 2011 р. в рамках підготовки Зводу пам'яток історії та культури України. До їх виконання також були залучені співробітники музею В.В. Касьян, А.С. Кушнір та

Ф. е. – Спр. 1992/149; НА ЦОДПА. – Ф. е. – Спр. 31. – 116+38 арк.; Гавриш П. А. Отчет об археологических раскопках на Кнышовском городище экспедиции Полтавского педагогического института в 1991 г. / Машинопис, альбом ілюстрацій. – Полтава, 1992 // НА ІА НАНУ. – Ф. е. – Спр. 1991/90; НА ЦОДПА. – Ф. е. – Спр. 29-29А. – 146+28 арк.; Гавриленко І. М. Звіт про археологічні розвідки та розкопки у 1993 р. на Полтавщині (в басейнах рік Псла та Ворскли) / Машинопис, альбом ілюстрацій. – Полтава, 1994 // НА ІА НАНУ. – Ф. е. – Спр. 1993/67; НА ЦОДПА. – Ф. е. – Спр. 37; Гавриш П. Я. Звіт про польові дослідження 1993 р. на городищі скіфського часу біля с. Книшівка Гадяцького району Полтавської області. // НА ІА НАНУ. – Ф. е. – Спр. 1993/142 – 83 арк., 103 рис.; Дараган М. М., Степанович С. П. Звіт про розвідки пам'яток археології в Середньому Понсіллі на території Гадяцького та Миргородського районів у 1994 р. / Машинопис, альбом ілюстрацій. – Полтава, 1995 // НА ЦОДПА. – Ф. е. – Спр. 97; Супруненко О. Б., Дараган М. М., Степанович С. П. Звіт про розвідки пам'яток археології в Середньому Понсіллі на території Гадяцького та Миргородського районів у 1994р. // НА ІА НАНУ. – Ф. е. – Спр. 1994/86.

⁷⁹ Мельникова І. С., Ткаченко А. М. Отчет о разведках 1989 г. на территории Полтавской области (По подготовке материалов к Своду памятников) / Машинопис. Альбом ілюстрацій. – Полтава, 1989 // НА ІА НАНУ. – Ф. е. – Спр. 1989/213; НА ПКМ. – Спр. № 03-332; НА ЦОДПА. – Ф. е. – Спр. 25-25а; Мельникова І. С., Ткаченко А. М. Альбом ілюстрацій к отчету о разведках 1989 г. на территории Полтавской области (По подготовке материалов к Своду памятников истории и культуры) // НА ПКМ. – Спр. № 03-332.

⁸⁰ Дараган М. М., Степанович С. П. Звіт про розвідки пам'яток археології в Середньому Понсіллі на території Гадяцького та Миргородського районів у 1994 р. / Машинопис, альбом ілюстрацій. – Полтава, 1995 // НА ЦОДПА. – Ф. е. – Спр. 97; Супруненко О. Б., Дараган М. М., Степанович С. П. Звіт про розвідки пам'яток археології в Середньому Понсіллі на території Гадяцького та Миргородського районів у 1994 р. // НА ІА НАНУ. – Ф. е. – Спр. 1994/86.

⁸¹ Шерстюк В. В., Мироненко К. М. Звіт про роботи на території Гадяцького району Полтавської області в 2009 р. // НА ІА НАНУ. – Ф. е. – Спр. 2009/25; НА ЦОДПА. – Ф. е. – Спр. 659.

О.М. Ткаченко. За досить короткий час експедицією було обстежено, картографовано та описано 56 об'єктів – одиночних курганів, курганних груп (могильників) та майданів.⁸²

І, нарешті, останні розвідувальні роботи були проведені в 2011 – 2012 рр. в рамках загального обстеження території Полтавської області В.В. Шерстюком.⁸³

Таким чином, нині на території Гадяцького району ми маємо 146 об'єктів історико-культурної археологічної спадщини – 42 курганних могильники біля сіл Бакути, Березова Лука, Бобрик, Броварки, Веприк, Вечірчине, Вирішальне, Воронівщина, Грипаки, Дучинці, Качанове, Кіблицьке, Крамарщина, Кругле Озеро, Лютенька, Мала Обухівка, Мала Побиванка, Могилатів, Новий Виселок, Педоричі, Перевіз, Рашівка, Середняки, Солдатове, Тепле, Хитці та Ціпки. Один ґрунтовий могильник у с. Ручки. 54 одиночних курганів виявлено біля сіл Бакути, Березова Лука, Велике, Великі Будища, Вельбівка, Венеславівка, Веприк, Грипаки, Донцівщина, Дучинці, Жовтневе, Змажине, Кияшківське, Крамарщина, Краснознаменка, Кругле Озеро, Лисівка, Лихопілля, Лободине, Лютенька, Мала Обухівка, Мала Побиванка, Новий Виселок, Педоричі, Петрівка-Роменська, Рашівка, Римарівка, Тепле, Юр'ївка та Цимбалове.

Зрозуміло, що курганів та курганних могильників через їх специфіку виявлено найбільше. Пам'ятки цього типу легко помітні і тому проблем із їх пошуком майже немає, якщо не брати до уваги повністю знівельовані внаслідок господарської діяльності людини насипи. Однак, говорити про культурно-хронологічну приналежність курганних пам'яток без археологічного дослідження, за рідкісним винятком неможливо. Все ж ми маємо кілька об'єктів цієї категорії, що мають чітке датування. Це курганний могильник скіфського часу VI – IV ст до н.е. відомий в літературі під назвою «Броварківський» (див. поз. № 107), Дучинський курганний могильник скіфського часу VI – IV ст. до н.е. (див. поз. № 188), ґрунтовий могильник черняхівської культури біля с. Ручки (див. поз. № 407) та два могильники ранньослов'янського і давньоруського часів біля сіл Броварки (див. поз. № 104) і Сари (див. поз. № 416).

На жаль об'єкти археологічної спадщини інших типів, як-то стоянки, селища, поселення чи городища, простим оглядом території, особливо якщо відсутній підйомний матеріал на поверхні, виявити досить складно. Все ж частина їх була віднайдена і на території Гадяцького району. Нині ми маємо 47 таких пам'яток. Частина із них є багат шаровими. І все ж не зважаючи на невелику їх кількість, вони представляють широкий хронологічний діапазон – від пізнього палеоліту до козацької доби включно.

Найдавніші, а їх не так і багато – усього лише дві – пам'ятки представляють кам'яну добу в історії людства. Перша з них це відома в історії пізньопалеолітична стоянка біля села Краснознам'янка (кол. Сергіївка) відома з 1921 р. з матеріалів знаного українського археолога В.М. Щербаківського, який здійснив першу публікацію знайдених тут предметів (див. поз. № 234). Інший об'єкт знаходиться біля села Вельбівка і потребує детальнішого вивчення хоча б із метою його більш точної хронологічної інтерпретації. Адже він лише побіжно

⁸² Луговий Р. С., Коваленко О. В. Звіт про археологічні розвідки у Гадяцькому та Лохвицькому районах Полтавської області у 2011 році / Машинопис. Альбом ілюстрацій. – Полтава, 2012 // НА ПКМ. – Спр. № 04-365; НА ЦОДПА. Ф. е. – Спр. 709.

⁸³ Шерстюк В. В. Звіт про археологічні дослідження на території Полтавської області в 2011-2012 рр. // НА ЦОДПА. – Ф. е. – Надходження 2013 р.

оглядався В.Г. Ляскоронським на початку ХХ ст. Інші ж спроби дослідження відносяться до 1960-х рр. і мали на меті лише локалізацію пам'ятки (див. поз. № 127).

Виявлено на території району і чотири об'єкти неолітичної доби. Однак зауважимо, що матеріали цього історичного періоду знайдено на багатошарових пам'ятках. Дві стоянки – в урочищі Хендри біля села Рашівка (Рашівка I) та біля с. Сари (Сари II) датуються V – III тис. до н.е. (див. поз. № 369, 417). Дві інші – біля села Бобрик (Бобрик IV та Бобрик VI) визначені як пізньонеолітичні та відповідно датовані IV – III тис. до н.е.

Значно чисельніші об'єкти бронзового віку. Таких на території Гадяцького району на сьогодні 16. Серед цієї категорії є як одно часові, так багатошарові пам'ятки. Кераміка бронзової доби виявлена в районі сіл Бобрик – Бобрик I, Бобрик II, Бобрик III, Бобрик IV, Бобрик VIII, Бобрик IX (див. поз. №№ 84, 85, 86, 87, 91, 92); біля села Краснознаменка – Краснознаменка II (див. поз. № 235); біля села Лютьєнка – Лютьєнка II (див. поз. 274); біля села Рашівка – Рашівка I, Рашівка II, Рашівка V, Рашівка VI, Рашівка VII (див. поз. №№ 369, 370, 373, 374, 374); біля с. Сари – Сари II (див. поз. № 417); та біля села Соснівка – Соснівка I та Соснівка III (див. поз. № 441, 443).

Біля села Бобрик зафіксовано сліди стійбища раннього залізного віку – Бобрик V (див. поз. № 88). Сліди подібного селища виявлені дослідниками і біля села Соснівка – Соснівка II (див. поз. № 442).

Тринадцять пам'яток датуються скіфським часом. Це городища, селища та ґрунтові й курганні могильники. Найзначнішим у цій групі із поселенських пам'яток є Книшівське городище VII – IV ст. до н.е. біля с. Книшівка (див. поз. № 204). Селища скіфського часу зафіксовані також у селі Бобрик – Бобрик IV і Бобрик VI, датуються VII – IV ст. до н.е. (див. поз. № 87, 89). Цим же часом датуються селища в селі Броварки – Броварки II та Броварки III (див. поз. №№ 105, 106), селища біля сіл Дучинці – Дучинці I (див. поз. № 186), Книшівка – Книшівка III (див. поз. № 206), Плішивець – Плішивець II (див. поз. № 362). Деякі інші хронологічний діапазон існування мають селище біля села Сари – Сари II – VII – IV ст. до н.е. (див. поз. № 417) та біля села Краснознаменка – Краснознаменка II – VI – III ст. до н.е. (див. поз. № 235). Скіфською добою датується поселення біля села Вельбівка – Вельбівка II (див. поз. № 128).

Значним об'єктом скіфології є Броварківський курганний могильник VI – IV ст. до н.е. біля села Броварки, що вже давно став еталоною пам'яткою (див. поз. № 107). Досить відомі в науці датовані цим же часом Дучинський курганний могильник (див. поз. № 188) та Дучинський ґрунтовий могильник – Дучинці I (див. поз. № 186) біля села Дучинці.

Десять зафіксованих на Гадяччині об'єктів належать носіям черняхівської культури і датуються другою чвертю I тис. н.е. Загалом виявлено дев'ять поселень та ґрунтовий могильник. Поселення, що датуються часом існування цієї культури, в основному багатошарові, хоча частина їх є монокультурними. До останніх відносяться поселення біля сіл Лисівка – Лисівка I (див. поз. № 253); Лютьєнка – Лютьєнка I, Лютьєнка II і Лютьєнка III (див. поз. №№ 273, 274, 275); Рашівка – Ращівка III та Рашівка IV (див. поз. № 371, 372). Черняхівський матеріал на багатошарових поселеннях зібрано біля сіл Краснознаменка – Краснознаменка II (див. поз. № 235) та Рашівка – Рашівка II і Рашівка VI (див. поз. №№ 370, 374). Єдиний ґрунтовий могильник представників черняхівської спільноти був віднайдений у 1928 р. директором Роменського музею М.М. Семенчиком біля села Ручки (див. поз. № 407).

Наступна група археологічних пам'яток, що складається із 11 об'єктів, відноситься до ранньослов'янського та давньоруського часів. Це городища і селища, що датуються VIII – XIII ст. Сім поселень, що ми їх тут маємо, датовані ранньослов'янським часом. Виявлені вони біля сіл: Бобрик – Бобрик III, Бобрик VII та Бобрик IX (див. поз. №№ 86, 90, 92); Вельбівка – Вельбівка II (див. поз. № 128); Плішивець – Плішивець I (див. поз. № 361); Рашівка – Рашівка I та Рашівка II (див. поз. №№ 369, 371). Усі вони, за винятком монокультурної пам'ятки Рашівка VII, є багат шаровими.

До давньоруського часу можемо віднести усі чотири городища, що виявлені та території Гадяцького району. Знаходяться вони в самому місті Гадяч – Гадяч I (див. поз. № 4) та в селах: Броварки – Броварки I (див. поз. № 104); Книшівка – Книшівка II (див. поз. № 205); та Сари – Сари I (див. поз. № 416). У складі двох із цих археологічних комплексів, а саме Броварки I та Сари I, виявлено також одночасові з городищами курганні могильники (див. поз. №№ 104, 416).

I, нарешті, остання група із 10 об'єктів датується козацькою добою. Тут ми маємо як археологічні об'єкти залишки полкового міста Гадяч XVII – XVIII ст. – пункт Гадяч I (див. поз. № 4); укріплення сотенного містечка Веприк XVII – XVIII ст. – пункт Веприк I (див. поз. № 146) та сотенного містечка Рашівка – пункт Рашівка VIII (див. поз. № 376). Зафіксовані залишки козацьких селищ в селах Плішивець – Плішивець I та Плішивець II (див. поз. №№ 361, 362) та в селі Сари – Сари I (див. поз. № 416).

До козацької доби необхідно також віднести залишки культових об'єктів. Це місце, де розташовувався Вознесенський Бистрицький (Буктринський) монастир – пункт Бобрик IX (див. поз. 92). Біля села Книшівка у XVII – XVIII ст. існував Преображенський монастир – пункт Книшівка IV (див. поз. № 207). Тривалий час на горі Красній в селі Малі Будища функціонував Миколаївський Красногірський Гадяцький монастир – пункт Малі Будища I (див. поз. № 327).

До об'єктів археології необхідно також віднести місце де колись стояла збудована гадяцьким полковником Михайлом Бороховичем церква Успіння Пресвятої Богородиці в с. Лютенька (див. поз. № 304).

Однак це лише короткий перелік об'єктів археологічної спадщини Гадяччини. Але чи проводилися на них археологічні розкопки з метою їх детального вивчення – це вже інше питання.

Перші наукові археологічні розкопки на території Гадяцького повіту були проведені в 1902 р. М.Ю. Бранденбургом, С.А. Мазаракі та В.В. Хвойкою. Для дослідження було обрано Броварківський курганний могильник скіфського часу (див. поз. №с 107). Під час цих розкопок М.Ю. Бранденбургом згідно з «Журналом розкопок» було досліджено три насипи⁸⁴, один С.А. Мазаракі⁸⁵ та п'ять В.В. Хвойкою⁸⁶. Про 10 великих розкопаних курганів повідомляється

⁸⁴ Бранденбург Н.Е. Журнал раскопок 1888 – 1902 г.г.: работы в губерниях: Киевской, Полтавской, Харьковской, Каменец-Подольской, Екатеринославской, Таврической, Черниговской, Могилевской, Новгородской, Смоленской и в Области войска Донского. – СПб.: Т-во Р. Голике и А. Вильборг, 1908. – С. 160 – 161.

⁸⁵ Там само. – С. 161.

⁸⁶ Хвойко В. В. Раскопка могильника при с. Броварки, Гадячскаго уезда, Полтавской губ. // Древности. Труды Императорскаго Московскаго Археологическаго Общества / Под ред. В. К. Трутневскаго. – СПб, 1904. – Т. XX. Вып. 2. – С. 40 – 48;

у хроніці «Известий Императорской Археологической Комиссии»: «Исследователями раскопано 10 больших курганов»⁸⁷. Усі досліджені об'єкти були датовані скіфським часом і, на жаль, виявилися пограбованими.

Того ж року В.В. Хвойкою було розкопано 80 (за іншими джерелами до 100) насипів ранньослов'янського могильника (див. поз. № 104) із досить цікавим поховальним інвентарем.⁸⁸ Саме з цього могильника походить відоме жіноче поховання з прикрасами. Сучасне розкопкам видання так описувало цю знахідку: «Это было погребение молодой женщины. Голова ее украшена серебрянным венком, к котрому по обеим сторонам подвешено по 3 серебряных спирали. С правой стороны от венка идет вниз цепь; к ней подвешен металлический круг, к котрому маленькими цепочками прикреплено несколько колокольчиков; ниже этого круга идет опять цепь, заканчивающаяся в средней части груди 4 цепочками с колокольчиком на каждой. На шее покойницы – множество бус и металлических бубенчиков. На руках браслеты, на пальцах обеих рук множество колец. В ногах найдено глиняное яйцо, раскрашенное различными цветами наподобие малорусской «писанки».⁸⁹ Отримавши досить цікаві результати, В.В. Хвойка в майбутньому планував продовжити дослідження пам'ятки⁹⁰, однак цього не відбулося.

Наступні великі розкопки на території Гадяцького повіту здійснив у 1908 р. М.О. Макаренко. Об'єктом археологічних досліджень став усе той же Броварський скіфський могильник, де вченим було розкопано сім курганів. Однак, на жаль, як і під час попередніх розкопок 1902 р. «самый большой из раскопанных ... курганов, также, как и остальные, оказался

Жіноче поховання досліджене В. Хвойкою на Броварківському курганному могильнику ранньослов'янського та давньоруського часів.

Жіноче поховання досліджене В. Хвойкою на Броварківському курганному могильнику ранньослов'янського та давньоруського часів.

⁸⁷ Археологическая хроника (за 2 пол. 1902 года). IV. Сведения о памятниках древности,кладах и находках // Известия Императорской археологической комиссии. – СПб : Типография Главного Управления Уделов, Моховая, 40, 1903. – Прибавление к выпуску 5-му (хроника и биография, вып. 3). – С. 52 – 53.

⁸⁸ Там само. – С. 34 – 35, 52 – 53; Хвойка В.В. Древние обитатели Среднего Приднепровья и их культура в доисторические времена (по раскопкам). С приложением описания раскопок в ус. М.М. Петровского в г. Киеве и с. Белгородки Киевского у. С иллюстрациями и комментариями. – К, 2008. – С. 74.

⁸⁹ Археологическая хроника (за 2 пол. 1902 года). IV. Сведения о памятниках древности,кладах и находках // Известия Императорской археологической комиссии. – СПб : Типография Главного Управления Уделов, Моховая, 40, 1903. – Прибавление к выпуску 5-му (хроника и биография, вып. 3). – С. 53.

⁹⁰ Там само.

ограбленным»⁹¹. Не пограбованим виявився лише один курган із досить бідним похованням: «костяк в нем оказался без головы, в костях ног две стрелки. У ног два сосуда, амфора (3 1/3 аршина высоты) и маленький горшочек (3 вершка высоты) местной работы. В одном из углов ямы сложены железное копье около 6 вершков длины, железные удила обычной формы, медная или бронзовая пряжка, четыре зуба одного кабана, обделанных и просверленных, и две костяные подвески»⁹².

Пізніше, аж до середини ХХ ст. пам'ятки археології Гадяччини археологічно не досліджувалися. І лише в 1954 р. Лівобережною групою Середньодніпровської експедиції Інституту археології АН УРСР на чолі з В.А. Іллінською були проведені археологічні розкопки на території Дучинського курганного могильника скіфського часу (див. поз. № 188) та Книшівського городища (див. поз. № 204).⁹³

На курганному могильнику біля с. Дучинці В.А. Іллінською досліджено два кургани. Перший із них висотою 0,75 та діаметром 16 м мав два поховання. Перше, основне чоловіче було пограбоване. Від похованого збереглися лише два уламки кістки руки та уламки черепа. Із поховального інвентарю виявлено лише два архаїчних трилопатових бронзових наконечники стріл, кілька намистин, бляшка від кінської вуздечки та браслет із того ж металу. Курган також містив впускне, за визначенням дослідниці, жіноче, поховання, що супроводжувалося невеликою керамічною посудиною баночної форми. Курган № 2 висотою 1,1 та діаметром 20 м також був пограбований і лише в засипці могильної ями було знайдено шматок заліза та кругла, опукла бронзова бляшка із петелькою у внутрішній частині. Серед інших знахідок – архаїчний бронзовий трилопатовий наконечник стріли та невисокий керамічний горщик баночної форми. Від похованого залишилася лише гомілкорова кістка. За знахідками обидві пам'ятки датовані В.А. Іллінською кінцем IV – початком V ст. до н.е.⁹⁴

Одночасно, в рамках цієї ж експедиції В.А. Іллінською та В.Г. Петренко проводилися археологічні дослідження Книшівського городища (див. поз. № 204). На пам'ятці було зроблено три зачистки у містах його природньої руйнації зі сторони пойми в південній частині городища та закладено розкоп на зольнику. Довжина траншеї склала 52 м, ширина – 2 м, з розширенням у центральній частині зольника до 4 м. Серед великої кількості кісткового та керамічного матеріалу в розкопі виявлено ряд індивідуальних знахідок, таких як наконечники стріл, пряслиця, кістяні вироби та ін. Проаналізувавши знахідки дослідниця датувала

⁹¹ Щавелев С.П. На пути изучения древностей Украины: Сотрудничество Д.Я. Самоковасова и Н.Е. Макаренко // Полтавський археологічний збірник. Вип. 3: Археологічні дослідження на Полтавщині 1994 р. – Полтава: ОДГВ «Полтавський літератор», 1995. – С. 191 – 198. – С. 194; Супруненко О.Б. З історії археологічних досліджень на Полтавщині: Короткий нарис. Матеріали до «Зводу пам'яток історії та культури». – К.-Полтава: Видавн. ПП «Гротеск» ВЦ «Археологія», 2007. – С. 42.

⁹² Щавелев С.П. На пути изучения древностей Украины: Сотрудничество Д.Я. Самоковасова и Н.Е. Макаренко // Полтавський археологічний збірник. Вип. 3: Археологічні дослідження на Полтавщині 1994 р. – Полтава: ОДГВ «Полтавський літератор», 1995. – С. 191 – 198. – С. 194 – 195; Супруненко О.Б. З історії археологічних досліджень на Полтавщині: Короткий нарис. Матеріали до «Зводу пам'яток історії та культури». – К.-Полтава: Видавн. ПП «Гротеск» ВЦ «Археологія», 2007. – С. 43.

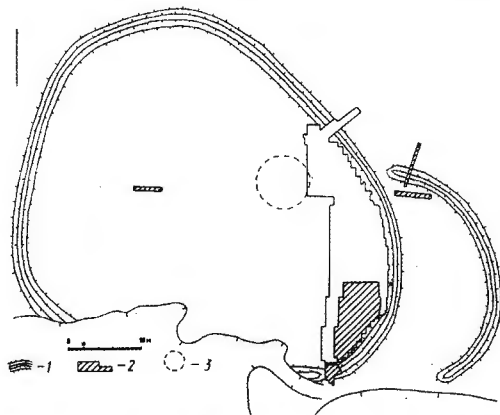
⁹³ Ильинская В. А. Памятники скифского времени в бассейне р. Псел / В. А. Ильинская // Советская археология. – 1957. – № 27. – С. 232 – 249.

⁹⁴ Там само. – С. 241 – 242.

пам'ятку часу синхронному Броварківському та Дучинському курганним могильникам – IV – IV ст. до н.е.⁹⁵

У 1987 – 1993 рр. Книшівське городище систематично досліджувала експедиція Полтавського державного педагогічного інституту ім. В.Г. Короленка (нині Полтавський національний педагогічний університет ім. В.Г. Короленка) під керівництвом П.Я. Гавриша. Загалом лише за польові сезони 1988 – 1990 рр. було повністю розкопано 2695 м² території відомої пам'ятки.⁹⁶ За результатами досліджень було встановлено, що товщина культурного шару на ній складала 0,55 – 0,65 м, а вздовж валу – 2 і більше метрів. Розкопано 10 житлових споруд, 10 надвірних будівель, косторізна та гончарська майстерні, культове приміщення, колодязь, 122 господарські ями. Виявлено величезну кількість індивідуальних знахідок: керамічний посуд та його уламки (у т.ч. античний), прикраси, речі особистого вжитку, знаряддя повсякденної праці, деталі кінської упряжі, зброю.

План городища скіфського часу VII – IV ст. до н.е. в с. Книшівка.

Унікальною стала знахідка бронзової монети батька Олександра Македонського, царя Македонії Філіпа II. Результати археологічних досліджень дали можливість також уточнити час існування городища визначивши його хронологічні рамки VII – IV ст. до н.е.⁹⁷

Одночасно із розкопками Книшівського городища впродовж 1989 – 1993 рр. тією ж археологічною експедицією під керівництвом П.Я. Гавриша були продовжені розпочаті попередніми дослідниками розкопки Броварківського курганного могильника. За вказаний період було досліджено п'ять насипів висотою 0,25 – 1,0 м. та діаметром 16 – 28 м. Проведені дослідження дали можливість уточнити структуру поховальних споруд та насипів над ними, виявити у всіх п'яти випадках залишки обряду поховальної тризни, що розкопками інших

⁹⁵ Там само. – С. 243 – 248.

⁹⁶ Гавриш П.Я. Нові археологічні дослідження Книшівського городища скіфського часу на Пслі // 100-річчя Полтавського краєзнавчого музею: Матеріали ювілейної наукової конференції. Ч. 2: Археологія Полтавщини. – Полтава, 1991. – С. 63 – 65.

⁹⁷ Гавриш П.Я. Племена скіфського часу в пісостепу Дніпровського Лівобережжя (за матеріалами Приписля). – Полтава: «Археологія», 2000. – 234 с., іл.; Гавриш П.А. Городище скифского времени у с. Книшівка // Охорона і дослідження пам'яток археології Полтавщини: Третій обласний науково-практичний семінар. Квітень, 1990 р. Тези доповідей. – Полтава, 1990. – С.134 – 136; Гавриш П.Я. Нові археологічні дослідження Книшівського городища скіфського часу на Пслі // 100-річчя Полтавського краєзнавчого музею: Матеріали ювілейної наукової конференції. Ч. 2: Археологія Полтавщини. – Полтава, 1991. – С. 63 – 65; Гавриш П.Я. Життя Книшівського городища // Археологічний збірник Полтавського краєзнавчого музею. Вип. 1. – Полтава, 1992. – С. 57 – 68; Гавриш П.Я. Бронзова антична монета з Книшівського городища // Полтавський археологічний збірник. Вип. 3: Археологічні дослідження на Полтавщині 1994 р. – Полтава: ОДГВ «Полтавський літератор», 1995. – С. 155 – 157.

дослідників не фіксувалося, уточнити деталі поховального ритуалу та уточнити датування пам'ятки, визначивши її хронологічні межі кінцем VII – початком VI ст. до н.е.⁹⁸

Останні розкопки на території Гадяцького району відбулися в селі Лютенька. У 2008 – 2010 рр. спільною археологічною експедицією Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка та Полтавського краєзнавчого музею імені Василя Кричевського на чолі з кандидатом історичних наук О.В. Коваленко були проведені дослідження на місці старовинної козацької мурованої церкви, спорудженої гадяцьким полковником Михайлом Бороховичем у 1686 р. на честь Успіння Пресвятої Богородиці (див. поз. № 305). Церкви, що одночасно слугувала в якості усипальні представників родини Бороховичів та гетьмана Лівобережної України Івана Брюховецького.

Фундаменти церкви Успіння Пресвятої Богородиці в с. Лютенька.

Роботами, що проводилися кілька років, було повністю вивчено територію храму. Було досліджено фундаменти споруди,

кладовище навколо храму та усипальню. Розкопками також віднайдено залишки старої, дерев'яної церкви, що існувала на цьому місці до побудови мурованого храму. Найцікавішою виявилось відкриття родинної усипальні із похованнями Бороховичів. Загалом досліджено 13 склепів, один із яких є могилою дружини гадяцького полковника Олени Борохович. Унікальними виявилися знахідки – добре збережений одяг похованих, вироби із дерева, металу, ікони із зображенням представників відомої козацької родини.⁹⁹

Власне це все, що нині відомо про археологічні розкопки на території нинішнього Гадяцького району.

Наступна, найбільша група об'єктів культурної спадщини, що нараховує 301 пам'ятку, – це пам'ятки історії, що охоплюють період минувшини Гадяччини із другої половини XVII до кінця XX століть.

Вище вже відмічалось про багатство історії Гадяцького краю. Своїм корінням вона сягає доби гетьманщини. Свідченням цьому є встановлений у місті Гадяч «Пам'ятний знак до 350-річчя проголошення м. Гадяч гетьманською столицею» (див. поз. № 38). Як козацький

⁹⁸ Гаєриш П.Я. Розкопки курганів скіфського часу біля с. Броварки на Полтавщині // Археологічний літопис Лівобережної України. – 1998. – № ½. – С. 29 – 37.

⁹⁹ А. Л. Борохович Михайло, Гадяцький полковник. 1687 – 1704 гг. // Киевская старина. – 1890. – № 3. – С. 547 – 551; Коваленко О.В. Звіт про дослідження на місці Успенської церкви в с. Лютенька Гадяцького району Полтавської області у 2008 році. – Машинопис. Полтава, 2008. // НА ІА НАН України. – Ф.е. – 53 арк.; Коваленко О.В., Луговий Р.С. Звіт про дослідження на місці Успенської церкви в с. Лютенька Гадяцького району Полтавської області у 2009 році. – Машинопис. Полтава, 2009. // НА ІА НАН України. – Ф.е. – 178 арк.; Коваленко О.В., Луговий Р.С. Звіт про дослідження на місці Успенської церкви в с. Лютенька Гадяцького району Полтавської області у 2010 році. – Машинопис. Полтава, 2010. // НА ІА НАНУ. – Ф.1. – 223 арк.; Коваленко О., Луговий Р. Матеріали XVII ст. з розкопок Успенської церкви в с. Лютенька // Нові дослідження пам'яток козацької доби в Україні. Вип. 22. Ч. 1. – К.-Нікополь, 2013. – С. 121 – 128.

край Гадяччина відома ще з середини XVII століття. Гадяцький полк був одним із перших, які утворив гетьман Богдан Хмельницький, увівши новий адміністративно-територіальний поділ на звільненій від польської шляхти території в 1648 р.¹⁰⁰

Відомий Гадяч також підписаним 6 вересня 1658 р. під містом договором між гетьманом Іваном Виговським та представниками польського короля Яна Казимира, що увійшов в історію під назвою Гадяцького.¹⁰¹ А 18 червня 1663 р. сталася подія, що вивела місто Гадяч в ранг столиці України. Цього дня на посаду гетьмана України було обрано гадяччанина Івана Брюховецького, який переніс гетьманську резиденцію до любого його серцю міста.¹⁰² Саме цю подію й увічнює згаданий вище пам'ятний знак.

Іншою цікавою пам'яткою на території міста є Тюремний замок – споруда нинішньої школи бджільництва (див. поз. № 7). Знаходиться він на території колишнього замку Гадяцької полкової фортеці. Саме там, де, за переказами місцевих краєзнавців та легендами, розташовувався замок гетьмана Івана Мартиновича Брюховецького. Як показують обстеження, напівпідвальный поверх, підлога якого нині заглиблена на 2,5 м нижче поверхні, а стеля вище на 1 – 1,5 м, найвірогідніше за все є перебудованим фрагментом залишків споруди XVIII ст. Говорити про більш раннє походження підвалин нині немає підстав, оскільки на плані фортеці 1740-х рр. це місце не забудоване. За архівними джерелами у 1812 р. руїни колишнього замку були реконструйовані під в'язницю. Але пам'ятка цікава не лише історією свого будівництва. У цьому будинку з літа 1907 р. по весну 1908 р. знаходився в ув'язненні відомий український письменник Архип Юхимович Тесленко (2.03.1882 р., с. Харківці Лохвицького повіту Полтавської губернії – 28.06.1911 р., там само), якого в березні 1906 р. було заарештовано в м. Лохвиця за участь у революційному виступі селян. А під час тимчасової німецької окупації 1941 – 1943 рр. в будівлі Гадяцького тюремного замку розміщувалися табір для військовополонених¹⁰³ та збірний пункт для відправки молоді на примусові роботи до Німеччини¹⁰⁴.

Пам'ятний знак на честь 350-річчя проголошення м. Гадяч гетьманською столицею.

¹⁰⁰ Заруба В.М. *Адміністративно-територіальний устрій та адміністрація війська Запорозького у 1648 – 1792 рр.* – Дніпропетровськ: ЛІРА, 2007. – С. 46 – 49.

¹⁰¹ Мокляк В.О. *Полтавщина козацька (від Люблінської унії до Коломацької ради).* – Полтава: АСМІ, 2008. – С. 128 – 130.

¹⁰² Там само. – С. 150 – 164.

¹⁰³ *Гадяччина: Історія краю / Авт. кол.: Пустовіт Т.П., Ревезук В.Я., Сердюк І.О., Коваленко О.В., Беседа В.М. – Гадяч : Видавництво «Гадяч», 2013 – 218 с., іл. – С. 148.*

¹⁰⁴ ДАПО. – Ф.Р-7021. – Оп. 70. – Спр. 939. – Арк. 92; Свідчення Павла Анатолійовича Кириленка, 1926 р.н. // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею.

Місце садиби родини Косачів
в урочищі Зелений Гай.

Серед місць, пов'язаних із визначними особистостями Гадяччини, чи не найвідомішим є урочище Зелений гай (див. поз. № 21). Саме тут знаходилася садиба родини Косачів. Саме тут тривалий час проживала Олена Пчілка з родиною та її всевітньо відома донька Леся Українка. Тут гостили кращі представники української культури та красного письменства О. Кобилянська, М. Старицький, П. Мирний, С. Мержинський, К. Квітка, М. Лисенко, Г. Хоткевич, Ф. Красицький та інші. Знищений за роки радянського тоталітаризму садибний комплекс складався з головного будинку, флігеля, повітки, купальні, криниці, погребя та саду. Від центрального в'їзду, що знаходився на горі біля поля, котре належало до маєтку, вела каштанова алея, що простягалася майже до центрального житлового будинку. Справа від неї, у т. зв. Малій Макітрі розташовувався садок із лавою. Позад саду – погріб. Зліва від алеї розкинулося урочище Велика Макітра. Тут була викопана криниця та збудовані флігель і повітка. Нижче, лівіше будинку, внизу на річці Псел розташовувалася купальня. Центральний житловий будинок було зведено на краю схилу високого берега р. Псел. Це була двоповерхова мурована оштукатурена споруда. Центральний вхід знаходився з напільного боку, що мав один поверх. Зі сторони річки будинок був двоповерховий і мав веранду. Остання простягалася на половину будівлі. На невеликій площині-фундаментові було встановлено чотири колони, що підтримували верхній оглядовий майданчик, оточений із трьох боків фігурною балюстрадою. Нижній поверх мав прямокутні вікна, а верхні віконні прорізи завершувалися аркою. Із цього боку споруда мала двоє дверей – на першому та другому поверхах, що вели на веранду. Будівля мала чотирисхилу металеву покрівлю з двома душниками із дверцятами та пічне опалення. Нині від усього комплексу збереглася лише криниця.¹⁰⁵

З Оленою Пчілкою (Оленою Петрівною Косач-Драгомановою) в Гадячі пов'язана іще одна пам'ятка. Це будинок редакції часопису «Рідний край», у якому вона працювала в 1917 – 1919 рр. (див. поз. № 13). На жаль, споруда втратила первісний вигляд, але пам'ять відомої землячки увічнена меморіальною дошкою на одній із її стін.¹⁰⁶

Іншою відомою особистістю із життям і діяльністю якої пов'язані два об'єкти на території міста, є Панас Якович Рудченко більш відомий в історії як Панас Мирний, відомий український письменник. Частина свого життя він провів у Гадячі, куди у 1858 р. переселилися його батьки з родиною. Наступного року Рудченки придбали двір, де спорудили будинок.

¹⁰⁵ Паспорт пам'ятки історії та культури СРСР. – № 2.4.1520-2.16.2 // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею; Леся Українка: Життя і творчість у документах, фотографіях, ілюстраціях / Авт.-упорядн. М.В. Гуць, Н.Л. Россошинська; Вступ ст. О. Гончара. – К.: «Радянська школа», 1979. – 280 с., іл.; Гадяччина: історія краю. – Гадяч: видавництво «Гадяч», 2013. – С. 128 – 129.

¹⁰⁶ Прохоренко К. Безцінні скарби душі. Спогад-есе про товариські взаємини Лесі Українки і Антоніни Макарової // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею.

Саму тут, за нинішньою адресою вулиця Садова, 8, пройшли юнацькі роки українського письменника-реаліста, класика української літератури Панаса Мирного (Рудченка Панаса Яковича). На будинку також встановлена меморіальна дошка на честь письменника.¹⁰⁷

Інше місце, пов'язане з Панасом Мирним знаходиться за адресою; вулиця Лесі Українки, 12 (див. поз. № 11). Це будинок Гадяцького повітового суду, в якому працював письменник.¹⁰⁸

Будинок Гадяцького повітового суду, в якому працював Мирний Панас (Рудченко Панас Якович) в м. Гадяч.

Досить цікавий об'єкт категорії «пам'ятки історії» під час розвідувальних робіт було виявлено в селі Сари Гадяцького району.

Це пам'ятний знак учасникам російсько-японської війни 1904 – 1905 рр. (див. поз. № 423). У 1912 р. коштом парафіян місцевої церкви в центрі села було встановлено цегляний, оштукатурений обеліск пірамідальної форми з хрестом на верхівці. На жаль оригінальний пам'ятник було зруйновано в роки Великої Вітчизняної війни 1941 – 1945 рр. і лише в 1973 р. його відновили, а в 1988 р. цегляний обеліск замінили на обеліск із мармурової крихти.¹⁰⁹

Двадцять століття, як, мабуть, ніяке інше в історії Полтавщини, виявилось багатим на військові події. Перша світова, громадянська та Друга Світова війни залишили свої шрами на Гадяцькій землі. Шрами у вигляді могил, пам'ятників і пам'ятних знаків полеглим воїнам та односельцям, місць розстрілів чи боїв.

Двадцять об'єктів історико-культурної спадщини на території Гадяцького краю розповідають про події громадянської війни та період становлення радянської влади. У центрі міста Гадяч знаходиться братська могила учасників громадянської війни (див. поз. № 6). Братські могили полишили по собі трагічні події цієї війни в селах району – Красній Луці (див. поз. № 226), Краснознаменці (див. поз. № 240), Ручках (див. поз. № 409), Харківцях (див. поз. № 462). У селі Рашівка стоїть пам'ятний знак учасникам громадянської війни (див. поз. № 391). А в селі Лютенька збереглися братська могила учасників громадянської війни та місце садиби одного з найвідоміших ватажків антибільшовицького спрямування Леонтія Христового (див. поз. № 289). Є свідки подій громадянської війни і в інших селах Гадяцького району.

Буремні роки громадянської війни та страшне кровопролиття кінця першої чверті ХХ ст. стали наслідком петроградського жовтневого перевороту 1917 р., класової політики більшовицької партії та її вождя В.І. Ульянова (Леніна). Громадянська війна залишила чимало

¹⁰⁷ Паспорт пам'ятки історії та культури СРСР. – № 2.4.140-2.16.2 // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею; Панасенко А.Я. Гадяч. Історико-краєзнавчий нарис. – Гадяч, 1992. – С. 53.

¹⁰⁸ Повідомлення місцевого краєзнавця Торяника Миколи Федоровича, 1953 р.н. // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею;

¹⁰⁹ Паспорт пам'ятки історії та культури СРСР. – № 2.4.1590-2.16.2 // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею.

незагойних шрамів на території України й Гадяччини зокрема. На жаль, через десятиліття ідеологічної цензури на події того часу втрачено не лише масив інформації, а й матеріальні рештки подій. Адже зберігалось лише те, що свідчило про героїзм більшовизму. Все інше було під забороною. Тому нині ми маємо пам'ятки, пов'язані в основному лише з одною із протиборствующих сторін.

У центрі міста Гадяч знаходиться братська могила (див. поз. № 6), в якій поховано 19 осіб: членів більшовицької партії, комсомольців та працівників міліції, які загинули в 1918–

Братська могила учасників
громадянської війни в м. Гадяч.

1922 рр. під час громадянської війни та в боротьбі з антибільшовицькими збройними формуваннями отаманів Спричака та Л. Христового. Тут спочивають останки одного із перших комсомольців міста, заступника командира загону по боротьбі із контрреволюцією Лева Обононьського, схопленого і живцем спаленого на вогнищі в 1920 р.; начальника міліції села Веприк Гаврила Михайловича Татаренка, закатованого у 1921 р.; Дмитра Лаврентійовича Войника, юриста народного судді, що помер під час засідання суду від ран, отриманих в результаті сутички з бійцями збройного загону Левка Христового 30 липня 1921 р. в с. Лютецька;

першого голови сільської ради с. Броварки Данила Тимофійовича Костенка, разом із дружиною Єфросинією, які були вбиті на власному подвір'ї; лісничого с. Вельбівка Кир'яна Йосиповича Орла, розстріляного у червні 1921 р. за те, що два його сини служили в міліції; О. Володимирова та С. Дирявки – членів Гадяцького повітового ревкому. Останній спочинок тут знайшли працівники міліції П. Грабенко, К. Дюх, С. Кузьменко, Й. Поповиченко, П. Потурнак, А. Суходавець, К. Шатрава, А. Шапій, І. Татаркін, А. Ткаченко. На жаль, про обставини загибелі останніх відомості відсутні.¹¹⁰

Братська могила учасників
громадянської війни в с. Красна Лука.

Братська могила учасників громадянської війни знаходиться на кладовищі в селі Красна Лука (див. поз. № 226). Тут поховані

¹¹⁰ Паспорт пам'ятки історії та культури СРСР. – № 2.4. 142-2.16.2 // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею; Історія міст і сіл Української РСР: Полтавська область / Голов. ред. кол. Тронько П.Т., Бажан М.П., Білодід І.К. та ін.; Ред. кол. Буланій І.Т., Бардик Г.С., Бевзо О.А. та ін. – К.: Голов. Ред. УРЕ, 1967. – С. 153, 155, 989; Панасенко А.А. Гадяч. Історико-краєзнавчий нарис. – Гадяч, 1992. – С. 32 – 33.

жертви нападу на село антибільшовицького загону отамана Спичака – член надзвичайного комітету І.П. Куліш, командир Полтавського революційного полку А.С. Лизогуб та місцевий активіст М.М. Неверивка. Усі вони були причетні до заготівлі хліба за продрозверсткою і загинули в 1920 р.¹¹¹

На кладовищі села Краснознаменка (кол. Сергіївка) є братська могила (див. поз. № 240), в якій поховано шість осіб, які загинули в 1920 р. під час бою із антибільшовицьким загonom отамана Ковалю. На жаль, більш детальні відомості про подію та похованих відсутні.¹¹²

У тому ж селі, в південно-західній частині кладовища похований перший комуніст села Тимофій Федотович Боцула (див. поз. № 243), який загинув разом із групою активістів села (див. поз. № 240) під час набігу на село антибільшовицького формування Ковалю в 1920 р.¹¹³

В парку села Ручки поховані члени сільського революційного комітету: Б.Ф. Басараб, С.Я. Боряк та інші активісти села, які загинули в 1919 р. в бою із антибільшовицьким загonom отамана Золотий Зуб (див. поз. № 409). На жаль, скільки саме осіб тут поховано, невідомо, як відсутній і детальний опис події.¹¹⁴

Не оминули події громадянської війни і село Харківці, залишивши свою криваву позначку у вигляді братської могили (див. поз. № 462). Знаходиться вона в центрі села, біля церкви Різдва Пресвятої Богородиці. Тут знайшли свій останній спочинок вісім мешканців села. Три з них були розстріляні як заручники чи родичі червоних партизан у 1919 р. під час перебування в селі військ Добровольчої Армії. Голова місцевого комітету бідноти П.А. Карасюк та два члени комбінду с. Сари загинули від рук загону, що належав до формувань Н.І. Махна в 1921 р. У цій могилі спочивають також учасник громадянської війни Й.Г. Лабаш, який помер у 1921 р. від отриманих поранень, та Ф.Є. Горбань – перший голова місцевого колгоспу, що помер у 1933 р.¹¹⁵

У селі Гречанівка знаходиться іще одна могила (див. поз. № 180), в якій похований член РСДРП(б), учасник революційних подій 1905 – 1907 рр. в Катеринодарі (нині м. Краснодар). Мусій Данилович Романенко. 1914 р. він повернувся до рідного села, а після більшовицького перевороту 1917 р. був обраний членом ревкому, керував розподілом поміщицької землі й інвентарю. Розстріляний денікінцями в 1919 р.¹¹⁶

¹¹¹ Паспорт пам'ятки історії та культури СРСР. – № 2.3.1556-2.16.2 // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею; Історія міст і сіл Української РСР: Полтавська область. – К.: Головна редакція УРЕ АН УРСР, 1967. – С. 192.

¹¹² Паспорт пам'ятки історії та культури СРСР. – № 2.3.1809-2.16.2 // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею; Історія міст і сіл Української РСР: Полтавська область / Голов. ред. кол. Тронько П.Т., Бажан М.П., Білодід І.К. та ін.; Ред. кол. Буланій І.Т., Бардик Г.С., Бевзо О.А. та ін. – К.: Голов. Ред. УРЕ, 1967. – С. 192.

¹¹³ ДАПО. – Ф.Р-8661. – Оп. 1. – Спр. 515. – Арк. 7; Паспорт пам'ятки історії та культури СРСР. – № 2.3.1554-2.16.2 // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею.

¹¹⁴ Архів Ручківського сільського історико-краєзнавчого музею; Паспорт пам'ятки історії та культури СРСР. № 4. 3. 1589 – 2. 16. 2 // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею.

¹¹⁵ ДАПО. – Ф.Р-1876. – Оп. 1. – Спр. 800. – Арк. 5; Паспорт пам'ятки історії та культури СРСР. – № 2.3.1598-2.16.2 // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею.

¹¹⁶ На пам'ятнику, що встановлений у 1984 р., на могилі вибита дата смерті «1918», що вірогідно є помилкою, допущеною в новітній час при виготовленні надгробку; ДАПО. – Ф.Р-8661. – Оп. 1. – Спр. 404. – Арк. 8; Паспорт пам'ятки історії та культури СРСР. – № 2.4.2320-2.16.2 // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею.

Могили радянських активістів Підгайка А.С., Пуця Д.О. та учасника громадянської війни Романенка М.Д. в с. Гречанівка.

У цьому ж селі збереглася могила (див. поз. № 178) учасника громадянської війни Антона Свиридовича Підгайка (1899 – 1934), будьонівця, чекіста¹¹⁷.

В центрі села Великі Будища знаходяться могила голови Великобудищанського волвиконкому М.К. Золотоверха, що загинув у 1918 р. за нез'ясованих обставин, та спільна могила голови того ж волвиконкому О.М. Хоруженка, члена волвиконкому С.В. Левченка, розстріляних в 1921 р. та голови місцевого комітету бідноти П.К. Лагути, убитого представниками одного із антибільшовицьких формувань у тому ж році (див. поз. № 120).¹¹⁸

В одному із боїв із формуваннями противників встановлення радянської влади загинули секретар комсомольської організації с. Вельбівка Ф.Т. Перепелиця та командир загону Н.П. Лисенко. Сталося це в 1921 р. Детально про подію джерела мовчать. Жодних свідчень про те, що це був за бій та його обставини, віднайти не вдалося ні серед архівних документів ні в самому селі. Єдина вціліла пам'ятка, що нагадує про неї – могила в центрі села Вельбівка (див. поз. № 131).¹¹⁹ А в селі Веприк на території Професійного аграрного ліцею знаходиться могила (див. поз. № 155), в якій поховано 17 осіб – активістів села, членів комітету бідноти, ревкому, міліціонерів, які загинули під час збройних сутичок із загonom Левка Христового та в ході боротьби за утвердження і зміцнення радянської влади в селі в період із 1920 по 1938 роки.¹²⁰

Свідками боротьби із загонами Добровольчої Армії на Полтавщині в 1919 р. є дві пам'ятки біля та в селі Глибока Долина. Перша із них (див. поз. № 172) – братська могила, в якій знайшли свій вічний спочинок після бою з білогвардійцями троє невідомих бійців Червоної армії.¹²¹ Інша – могила в центрі села (див. поз. № 173), в якій поховано Є.М. Крохмального (1896 – 1919), уродженця села Ветхалівка Гадяцького повіту, червоноармійця, організатора

¹¹⁷ ДАПО. – Ф.Р-8661. – Оп. 1. – Спр. 404. – Арк. 8; Паспорт пам'ятки історії та культури СРСР. – № 2.4.2320-2.16.2 // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею.

¹¹⁸ ДАПО. – Ф.Р-8661. – Оп. 1. – Спр. 339. – Арк. 5; Паспорт пам'ятки історії та культури СРСР № 2.3.1535-2.16.2 // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею.

¹¹⁹ Паспорт пам'ятки історії та культури СРСР. – № 2.3.4.1536-2.16.2 // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею.

¹²⁰ Паспорт пам'ятки історії та культури СРСР. – № 2.4.1543-2.16.2 // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею; Кривко О.Й. Історія села Веприк на Полтавщині. – Гадяч: Видавництво «Гадяч», 2010. – С. 109 – 119.

¹²¹ Паспорт пам'ятки історії та культури СРСР. № 2.4.1545 - 2.16.2 // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею.

комітету бідноти. В серпні 1919 р. в одному з боїв із білогвардійцями він отримав поранення і був взятий в полон та після жорстоких тортур розстріляний.¹²²

Свідком боїв із білогвардійцями, що відбувалися на Гадяччині у 1919 р., є могила в селі Петрівка-Роменська (див. поз. № 352), в якій поховані два невідомі червоноармійці, які загинули в серпні 1919 р., стримуючи наступ частин Добровольчої Армії біля залізниці.¹²³

Вище автор уже згадував про отамана антибільшовицького загону Левка Христового та розстріляних ним у селі Лютенька продзагонівців. Підтвердженням цих подій є могила, що знаходиться в урочищі Березки на території Лютенківського лісництва (див. поз. № 287). Саме в ній знайшли вічний спочинок 42 червоноармійці-продзагонівці. У даному випадку більш детально відомо й про обставини їх загибелі. Прибувши до села, продзагонівці зібрали селян на сходку в якій брали участь повітовий суддя, начальник міліції і власне самі червоногвардійці й селяни. Саме під час сходки відбувся бій із загonom Л. Христового, в результаті якого отаманом було взято в полон багато учасників сходки та активістів села, червоногвардійців. Останніх вивели в ліс, де й розстріляли.¹²⁴

Братська могила учасників
громадянської війни в с. Лютенька.

У сквері цього ж села спочивають останки червоноармійців та жителів Лютеньки, які загинули під час громадянської війни в 1918 – 1922 рр.: Бойко Іван Каленикович, який за рішенням місцевої підпільної організації застрелив у 1918 р. коменданта Веприцького стану гетьманської варти Зарицького-Верещаку, був схоплений і вбитий під час невдалої спроби втечі; брати Бутенки (учитель і червоноармієць), які загинули в 1919 р. під час нападу на село антибільшовицького загону Левка Христового; мати комуніста Івана Дмитровича Перевали – Капітоліна, убита в 1920 р., учитель І.Я. Кацюба та секретар місцевого комітету бідноти Х.І. Широколава (див. поз. № 288).¹²⁵ Згодом тут же були поховані 47 мешканців села, розстріляні гітлерівцями під час тимчасової німецької окупації села в 1941 – 1943 рр. за зв'язки

¹²² Паспорт пам'ятки історії та культури СРСР № 2.3.2314-2.16.2 // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею.

¹²³ ДАПО. – Ф.Р-8661. – Оп. 1. – Спр. 661. – Арк. 4; Паспорт пам'ятки історії та культури СРСР. – № 2.3.1573-2.16.2 // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею.

¹²⁴ Паспорт пам'ятки історії та культури СРСР. – № 2.3.1561-2.16.2 // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею; Ревезук В. За волю України: Нарис історії повстансько-партизанської боротьби на Полтавщині в 1917 – 1923 рр. – Полтава, 2007. – С. 119 – 120; Історія міст і сіл Української РСР: Полтавська область / Голов. ред. кол. Тронько П.Т., Бажан М.П., Білодід І.К. та ін.; Ред. кол. Буланій І.Т., Бардик Г.С., Бевзо О.А. та ін. – К.: Голов. Ред. УРЕ, 1967. – С. 180.

¹²⁵ ДАПО. – Ф.Р-8661. – Оп. 1. – Спр. 561. – Арк. 9; Ф. 3121. – Оп. 7. – Спр. 33. – Арк. 27 – 28; Паспорт пам'ятки історії та культури СРСР № 2.4.(2.3)161-2.16.2 // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею.

з партизанами та як заручники, та 294 радянських воїни, що загинули 8 – 10 вересня 1943 р. в боях із гітлерівськими загарбниками або ж померли від ран у вересні – жовтні 1943 р. в 453-му медичному санітарному батальйоні.

Біля магазину в селі Максимівка похована вчителька Максимівської початкової школи Ярошенко Оксана Василівна (див. поз. № 310). У 1921 р. її було обрано від Гадяцького повітового комітету комсомолу делегатом 3-го з'їзду комсомолу. Загинула вона під час поїздки до міста Харків 10 травня 1921 р. від рук одного із махновських загонів.¹²⁶

Могила Сіренького Д.Л. та Сіренького Ю.Л.
в с. Писарівщина.

Від рук махновців загинули жителі села Писарівщина – брати Данило та Юхим Сіренькі. У 1921 р. вони поїхали до села Сари за сіллю для односельців і на зворотньому шляху потрапили до рук бійців загону Н.І. Махна. Вирішальну роль у їх загибелі очевидно зіграло те, що обидва були сільськими активістами. Данило Лукич у 1920 р. був обраний головою комітету бідноти, а Юхим Лукич працював у повітовій міліції. Їх могила (див. поз. № 359) знаходиться в с. Писарівщина в центральній частині сільського кладовища.¹²⁷

Від рук бійців одного із антибільшовицьких формувань, що діяли на Гадяцькій землі у 1921 р. загинули учасники громадянської війни, члени комітету бідноти та активісти села Римарівка. Загалом 15 осіб, могила яких (див. поз. № 397) знаходиться в північній частині старого Римарівського кладовища.¹²⁸

У 1966 р. за рішенням Гадяцької районної ради в центрі села Рашівка встановлено пам'ятний знак (див. поз. № 391) на честь десяти мешканців села, які загинули в 1919 – 1921 рр.¹²⁹ Більш детальну інформацію про саму подію виявити не вдалося.

Усі згадані вище об'єкти є пам'ятками лише однієї сторони – більшовицької. Зрозуміло, що за 70 років панування комуністичної ідеології в країні було знищено будь-які нагадування про іншу протиборствуючу сторону, що боролася з більшовицькою ідеологією. І все ж один такий об'єкт на території Гадяцького району вдалося розшукати. Це місце садиби родини отамана Леонтія Остаповича Христового (див. поз. № 290).

Леонтій Остапович Христовий – один із визначних керівників антибільшовицького селянського повстанського руху на Полтавщині народився на хуторі Скажениковому біля

¹²⁶ Паспорт пам'ятки історії та культури СРСР. – № 2.3.2308-2.16.2 // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею.

¹²⁷ ДАПО. – Ф.Р-3121. – Оп. 1. – Спр. 34. – Арк. 1, 26, 29; Паспорт пам'ятки історії та культури СРСР. № 2.3.1578 – 2.16.2 // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею.

¹²⁸ Паспорт пам'ятки історії та культури СРСР. – № 2.3.1587-2.16.2 // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею.

¹²⁹ ДАПО. – Ф.Р-3121. – Оп. 1. – Спр. 34. – Арк. 22; Паспорт пам'ятки історії та культури СРСР. – № 2.4.137-2.16.2 // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею;

села Лютенька. Походив із давнього козацького роду. Учасник Першої Світової війни Л. Христовий служив у кавалерійському полку, після 1917 р. командував червоним ескадроном, у 1919 р. був головою Зіньківської Надзвичайки. За часів Директорії – сотенний командир комендантської сотні в місті Зіньків, а після повернення до влади більшовиків готував повстання, маючи на меті захопити Зіньківську ЧК та випустити арештованих українських патріотів. Після того, як змову було розкрито втікає до Полтави, а згодом до Києва. На початку 1920 р. арештований, але тікає із зіньківської в'язниці. Поштовою до створення антибільшовицького повстанського загону стало безпардонне пограбування жителів села Лютенька продовольчими загонами. Уже 6 липня 1920 р. загін отамана Левка Христового нараховував 50 бійців, які невдовзі здійснили набіг на Лютеньку знищивши близько 40 продрармійців (див. поз. № 287). Повстання досить швидко набирало обертів. Уже 18 липня 1920 р. загін нараховував понад 300 бійців, мав два кулемети. Повстали отримали також підтримку сільського населення, яке постачало їм зброю, боєприпаси, продукти харчування та обмундирування. У серпні того ж року в навколишніх селах і хуторах розпочинається інтенсивне формування повстанських загонів, створюється штаб повстанського руху. Сам отаман зустрічається і розуміється з Н.І. Махном, отримує від керівництва махновського штабу зброю та мандат на право формування Особливого загону Повстанської армії України. Найбільшого розмаху повстання досягло в серпні 1920 р., охопивши території Гадяцького, Миргородського та Зіньківського повітів. Враховуючи те, що в листопаді 1920 р. Н.І. Махно уклав договір про спільні дії з більшовиками проти армії барона Врангеля Л.О. Христовий запропонував укласти перемир'я, але командуючий червоними військами на Полтавщині Воронін повідомив, що припинити воєнні дії можна лише за умов повного роззброєння повстанців. Значну частину повстанців, які з настанням зимових холодів вийшли з лісу та здалися радянській владі, без суду і слідства розстріляли в м. Гадяч. Із початком весни 1921 р. загін активізує боротьбу з більшовиками. Однак активізували боротьбу з Л. Христовим і більшовики. В Лютеньці та навколишніх селах проводилися масові облоги та арешти, в ході яких було заарештовано чи здалося добровільно понад 300 повстанців. 15 липня 1921 р. карателі маневрової групи міліції під керівництвом К. Матяша оточили частину об'єднаних загонів Л. Христового та М. Мандика і витіснили їх із лісу на заболочені луки. Під час прориву Л.О. Христовий був тяжко поранений, а згодом убитий.¹³⁰

Отаман Леонтій Христовий.
Фото почт ХХ ст.

¹³⁰ Ревезук В. *За волю України: Нарис історії повстансько-партизанської боротьби на Полтавщині в 1917–1923 рр.* Полтава, 2007. С. 118 – 143; Чайка І. *Дзвони над Лютенькою.* – Гадяч: Видавництво «Гадяч», 2001. – 438 с.

Місце садиби Л. Христового
в с. Лютенька.

Нині від садиби, що була розташована в селі Лютенька на розі сучасних вулиць Дружби та Першотравневої, зберігся погріб та дуб і шовковиця, що іще пам'ятають отамана. Стосовно ж самого будинку, то він не зберігся, а на його місці згодом звели новий.

Про жорстоку боротьбу за встановлення радянської влади на селі свідчить ряд могил, що збереглися в селах Гречанівка (див. поз. № 179), Крамарщина (див. поз. № 220), Плішивець (див. поз. № 363), Сари (див. поз. № 420) та Тимофіївка (див. поз. № 459).

Кривавий рахунок періоду становлення радянської влади на селі відкриває могила голови комітету бідноти села Плішивець П.О. Пісковця, убитого противниками становлення радянської влади в 1925 р. (див. поз. № 363).¹³¹

Свідченням жорстокої боротьби із більшовизмом, що тривала навіть після закінчення громадянської війни, є могили в селах Сари та Гречанівка.

Перша з них (див. поз. № 420) знаходиться в центрі села Сари на території школи. Власне, це не одна могила а три в одній огорожі. Тут знайшли свій вічний спочинок один із перших комсомольців села, активіст комітету бідноти, сількор, убитий невідомими у 1925 р. Микола Михайлович Дерев'яно (1906 – 1925); учитель початкових класів з 1931 р., організатор класу по ліквідації неграмотності в селі, культурно-освітньої роботи серед населення Олександр Олександрович Скиба (1916 – 1937) – помер від туберкульозу; вбитий невідомими в 1936 р. перший голова створеного у 1930 р. місцевого колгоспу ім. ВЦВК Гурій Григорович Карпенко (1903 – 1936), що був убитий у 1936 р.¹³²

У селі Гречанівка на сільському кладовищі поховано Дмитра Олексійовича Пуця (1899 – 1927), голову сільського споживчого товариства, убитого в Трегубівському лісі.¹³³ А в північно-східній частині села Крамарщина похований Григорій Михейович Михайлик (1919 – 1935), піонер, сільський кореспондент районної газети, убитий влітку 1935 р. (див. поз. № 220).¹³⁴

Найбільшою трагедією для Гадяччини, як і для всієї України, був Голодомор 1932 – 1933 рр., що став можливим в результаті нелюдського відношення радянської комуніс-

¹³¹ ДАПО. – Ф.Р-15. – Оп. 1. – Спр. 2881. – Арк. 121; Ф.Р-105. – Оп. 1. – Спр. 144. – Арк. 8; Паспорт пам'ятки історії та культури СРСР. – № 2.4.163-2.16.2 // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею;

¹³² ДАПО. – Ф.Р-8661. – Оп. 1. – Спр. 344. – Арк. 50 – 56; Паспорт пам'ятки історії та культури СРСР. – № 2.3.1591-2.16.2 // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею.

¹³³ ДАПО. – Ф.Р- 8661. – Оп. 1. – Спр. 404. – Арк. 8; Паспорт пам'ятки історії та культури СРСР. – № 2.4.2320-2.16.2 // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею.

¹³⁴ Паспорт пам'ятки історії та культури СРСР. – № 2.3.1558-2.16.2 // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею.

тичної влади до села. Стівідсоткова викачка зерна як із одноосібників, так і з колективних господарств поставили на межу виживання цілий народ. Для проводирів Голодомору не важливим було чи підтримує комуністичну політику на селі та чи інша частина населення. Головним було знищити бажання селян до спротиву комуністичній політиці та владі на селі. На жаль, в роки Голодомору фіксація смертей не велася і лише через 70 років після трагедії неймовірними зусиллями науковців, простих громадян було складено хоча й далеко не повні списки загиблих. Згідно з матеріалами Національної книги пам'яті жертв Голодомору 1932 – 1933 рр. в Україні вдалося встановити, що на території Гадяцького району загинуло не менше 6920 осіб.¹³⁵ Але це далеко не повні відомості. Тому що жертв було значно більше. Одне із сіл району – Лютенька було занесене на республіканську «Чорну дошку».¹³⁶ Як результат його жителі були заблоковані в межах рідного села, сюди заборонялося доставляти будь-який крам, а тим більше постачати продукти. В результаті село перетворилося на величезну могилу. Ось як пригадувала розповіді своєї матері жительки села Лютенька Хоменко Параски про Голодомор 1932 – 1933 рр. її донька Г.С. Барильченко: «Мати говорила їсти було нічого, бо все викачали буксири. Буксирів направляла сільрада. Вони все забирали. У нас батько був заготовив дерево на хату, то й те забрали. Биків забрали і все, що знайшли... Ото, як усе забрали – стали з голоду пухнуть. Четверо дітей – Микола, Павло, Мишко і Галя зразу померли. Двох біля хати закопали, бо не було сили везти на кладовище, а двох не знали, де й ділись, як пішли просить та й не вернулись. Одного люди переказали, щоб забрали на Стовбунах, то мати поки дійшла, його десь закопали. П'ятий Іван дожив поки жито колоски викинуло і як молоде зерно стало, наївся і помер. Батько, Хоменко Семен Корнійович, був дуже ослаб і лежав пухлий на печі і мати ходила пухла. Казала я теж зляжу. То батько кидав на неї що в руки попало і кричав не лягай, бо ми помремо, іди проси в людей. І вона йшла, односила щось з одежі людям і вимінювала поїсти. І так вижили. А п'ятеро дітей померли. Дід Корній умер і баба Палажка і баба по матері теж умерли. Мати казала що і листя сушили, і козельки їли, і черепашки, що хто знайшов. Казали, що пошти в кожному дворі хтось умер. А як де і не вмирили, то рядом мерли по п'ятеро, як у нас. ... А мати розказувала. Зайшла вона до сусідки, а в неї макітра на долівці і з макітри ручка дитяча вигляда. ... Хоронили по городах, біля хат і на кладовищі. А як де хто помер серед поля, то може й там закопали. ... Мати говорила, що все це зробила власть, Сталін».¹³⁷

Свідченням цієї страшної трагедії гріх за яку цілком і повністю лягає на комуністичну владу, є п'ятнадцять віднайдених місць поховань померлих в результаті цієї страшної трагедії ХХ століття. Вони виявлені в селах Великі Будища (3), Дучинці, Книшівка, Красна Лука (2), Краснознаменка (2), Мала Обухівка, Писарівщина, Рашівка, Римарівка, Харківці, Хитці (див. поз. №№ 117, 118, 119, 189, 209, 228, 229, 241, 242, 318, 358, 385, 398, 464, 476). На території Гадяцького району в селах Бакути, Березова Лука, Біленченківка, Бобрік, Броварки, Вельбівка (2), Веприк, Гречанівка, Змажине, Качанове, Книшівка, Коновалове, Красна

¹³⁵ Національна книга пам'яті жертв Голодомору 1932 – 1933 років в Україні: Полтавська область / Упоряд. О.А. Білоусько, Ю.М. Варченко, В.О. Мокляк, Т.П. Пустовіт. – Полтава: Оріяна, 2008. – С. 46 – 85, 929 – 936;

¹³⁶ Там само. – С. 61.

¹³⁷ Там само. – С. 929.

Місце поховання жертв
Голодомору 1932 – 1933 р.
в с. Красна Лука.

Лука, Краснознаменка (2), Лисівка, Лихопілля, Лютенка, Максимівка, Мала Побиванка, Мартинівка, Миколаївка, Млини, Петрівка-Роменська, Плішивець, Рашівка, Римарівка, Розбишівка, Ручки, Сари (2), Сватки, Середняки, Соснівка, Тимофіївка, Харківці та в місті Гадяч (див. поз №№ 65, 75, 78, 99, 109, 135, 136, 160, 181, 196, 199, 213, 216, 230, 244, 245, 266, 269, 299, 311, 326, 331, 333, 335, 355, 366, 389, 401, 405, 410, 421, 422, 429, 434, 447, 448, 460, 466, 39) встановлено 37 пам'ятних знаків жертвам Голодомору 1932 – 1933 рр.

Другою величезною трагедією ХХ століття як і для всієї Полтавщини й України стали події Другої Світової війни і, зокрема та її частина, що за радянського часу отримала назву Велика Вітчизняна війна 1941 – 1945 рр. 22 червня 1941 р. надовго змінило історію країни, а декларативна боротьба з фашизмом і нацизмом в подальшому надовго визначили внутрішню і зовнішню політику колишнього СРСР та пострадянських держав. А в ХХІ столітті цей декларатизм у відриві від реальної історії та подій і фактів разом із підміною понять збройно став на кордонах незалежної української держави.

Гадяцький район належить до тих районів Полтавщини, на території яких відбувалося найбільше збройних конфліктів та інших подій, пов'язаних із оборонними боями, окупацією, партизанською боротьбою та визвольними боями на Полтавській землі.

З переміщенням воєнних дій на територію Полтавської області восени 1941 р. по річці Псел проходила одна із оборонних ліній, а сам Гадяч та територія району стали місцем збору радянських військових частин і окремих воїнів, які виходили із оточення. Так 24 вересня біля села Сари вийшла із оточення, в яке потрапив під Лохвицею Південно-Західний фронт, одна із колон прориву, якою командував І.Х. Баграмян. Кулеметні черги та гарматні постріли лунали також в околицях сіл Бобрик, Великі Будища, Вельбівка та Качанове. Так, в районі Бобрика та Великих Будищ у першій половині вересня 1941 р. вів жорстокі бої 41-й запасний кінний артилерійський полк Південно-Західного фронту, а 20 вересня того ж року біля села Качанове І-й окремиї танковий полк Південно-Західного фронту.¹³⁸ Бої в Гадяцькому небі тривали навіть після окупації території району військами вермахту. Так, 24 жовтня 1941 р. у повітряному бою з ворожими літаками над містом Гадяч був збитий літак 136-го авіаційного полку 19-ї авіаційної дивізії, що впав на території села Вельбівка.¹³⁹

¹³⁸ Паспорт пам'ятки історії та культури СРСР. – № 2.4.148-2.16.2 // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею; Паспорт пам'ятки історії та культури СРСР. – № 2.4.149-2.16.2 // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею; Паспорт пам'ятки історії та культури СРСР № 2.4.1548. – 2.16.2 // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею;

¹³⁹ ДАПО. – Ф.Р-1876. – Оп. 8. – Спр. 68. – Арк. 1 – 2; Паспорт пам'ятки історії та культури СРСР. – № 2.3.4.1536-2.16.2 // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею.

Меморіальний комплекс: братські могили радянських воїнів, партизанів, підпільників, жертв нацизму; могила Степаненка Василя Михайловича; могила Корзуна Павла Петровича; пам'ятний знак полеглим землякам, пам'ятний знак «Втеча з пекла» в м. Гадяч.

Гадяцький район був окупований ворогом 27 вересня 1941 р.¹⁴⁰ Майже одразу ж після вступу німецьких військ окупаційна влада починає встановлювати свій порядок. Гадяцький район разом із Роменським, Зіньківським та Петрівсько-Роменським районами включають до складу Гадяцького гебіту.¹⁴¹ За розпорядженням окупаційної влади відновлює свою діяльність гадяцька в'язниця (див. поз. № 7) як місце утримання ворожого цивільного населення та військовополонених. Відомо, що тут також перебувало до 200 – 300 осіб із військовополонених Червоної Армії – представників грузинської національності, які згодом були розстріляні.¹⁴² Тимчасова в'язниця для утримання радянських активістів, комуністів, військовополонених, партизанів, жите-

лів Петрівсько-Роменського району була утворена в селі Петрівка-Роменська. В'язнів, які тут перебували, після допитів і катувань везли через село й розстрілювали в урочищі Докалове (див. поз. № 354).¹⁴³

Невдовзі працездатне населення окупованих територій почали примусово залучати до виконання трудової повинності. Уже 7 листопада Г. Герінг проводить нараду «Про використання російської робочої сили»¹⁴⁴, а 19 грудня 1941 р. за наказом рейхсміністра окупованих територій А. Розенберга була введена обов'язкова трудова повинність.¹⁴⁵ А 20 лютого 1942 р. іншим керівником нацистської Німеччини Г. Гімлером було підписано наказ, згідно з яким молодь почали вивозити на примусові роботи до Німеччини. Перший транспорт із Полтав-

¹⁴⁰ Хронологічний довідник про період тимчасової німецько-фашистської окупації населених пунктів Полтавської області 1941 – 1943 рр. / Упоряд. Журавель Г.Г., Яненко З.П. – Полтава, 2005. – С. 37.

¹⁴¹ Адміністративно-територіальний поділ Полтавщини (1948 – 2012 рр.): Довідник з історії адміністративно-територіального поділу / Редкол.: Білоус Г.П., Білоусько О.А., Гудим В.В. та ін.; Упоряд. Васильєва Ю.О., Жук В.Н., Коротенко В.В. та ін. – 2-е вид. переробл. і доповн. – Полтава: ТОВ «АСМІ», 2012. – С. 46 – 66.

¹⁴² ДАПО // Ф. Р-7021. – Оп. 70. – Спр. 939. – Арк. 92; Свідчення Павла Антоновича Кириленка, 1926 р.н. // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею.

¹⁴³ ДАПО. – Ф.Р-1876. – Оп. 8. – Спр. 97. – Арк. 5.; Опришко І.М. Звичайне українське село Петрівка-Роменська. – Гадяч: видавництво «Гадяч», 2013. – С. 71 – 72; Опришко І. Вшанували пам'ять закатованих // Гадяцький вісник. – 2013. – №. 106 – 107 (11699 – 116100). – 21 вересня. – С. 6.

¹⁴⁴ Нюрнберзький процес над головними німецькими військовими злочинцями: Сборник материалов в 7-и тт. Т. III: Военные преступления и преступления против человечества. – М.: Госюриздат, 1958. – С. 638 – 639.

¹⁴⁵ Гадяччина: Історія краю / Авт. колектив: Пустовіт Т.П., Ревеуг В.Я., Сердюк І.О., та інш. – Гадяч: видавництво «Гадяч», 2013. – 218 с., іл. – С. 149.

щини вирушив до Третього Рейху в травні 1942 р. Один із збірних пунктів для відправки молоді до Німеччини був організований на території гадяцької в'язниці (див. поз. № 7).¹⁴⁶

Однією з найтрагічніших сторінок Другої Світової війни, у т.ч. і на Гадяччині стала політика Голокосту, що її активно проводили нацисти на окупованих територіях з перших днів

Місце розстрілу та братська могила жертв нацизму в урочищі Гончарний Яр у м. Гадяч.

своєї присутності на території району. Вже 6 листопада 1941 р. на старому єврейському кладовищі було розстріляно 13 громадян єврейської національності (див. поз. № 5).¹⁴⁷ Іншим значним місцем розстрілу єврейського населення стало урочище Гончарний яр (див. поз. № 20), де нацисти розстріляли близько 250 представників єврейської громади міста Гадяч. Розстріли відбувалися в кілька етапів. Відомо про 23 листопада й 5 грудня 1941 р. та 22 лютого 1942 р.¹⁴⁸

Окупувавши територію Гадяцького району, ворог одразу ж розпочав винищувати потенціал для можливого спротиву своїй владі. Арештовувалися і знищувалися представники радянського і партійного ак-

тиву Гадяччини вже з перших днів окупації. Так, уже в перші дні окупації вересня 1941 р. було вбито редактора районної газети Петрівсько-Роменського району Дрейзера та жителя цього ж села Пішняка (див. поз. 354).¹⁴⁹ 3 жовтня 1941 р. у відповідь на вбивство німецького мотоцикліста біля дороги із села Рашівка на Зуївку окупантами було влаштовано облаву, під час якої загинули три юнаки – жителі с. Рашівка (див. поз. № 383).¹⁵⁰

¹⁴⁶ ДАПО // Ф. Р-7021. – Оп. 70. – Спр. 939. – Арк. 92; Свідчення Павла Антоновича Кирилєнка, 1926 р.н. // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею.

¹⁴⁷ ДАПО. – Ф.Р-1876. – Оп. 8. – Спр. 68. – Арк. 6; Книга Скорботи України: Полтавська обл. – Т. 1: м. Полтава, Великобагачанський район, Гадяцький район, Глобинський район, Гребінківський район, Диканський район, Зіньківський район, Карлівський район, Кобеляцький район, Козельщинський район, Котелевський район, Кременчуцький район, Лохвицький район. – Полтава: Полтавський літератор, 2002. – С. 115, 117, 118, 123, 126, 137, 139, 142, 143.

¹⁴⁸ ДАПО. – Ф.Р-1876. – Оп. 8. – Спр. 68. – Арк. 4; Бровар Д. У Гончарському Яру // Зоря Полтавщини. – 1988. – № 233 (17033). – 11 жовтня. – С. 4; Лепський М. Трагедія Гончарського Яру // Трудова Полтавщина. – 2007. – 22 червня. – С. 3.

¹⁴⁹ ДАПО. – Ф.Р-1876. – Оп. 8. – Спр. 97. – Арк. 5; Опришко І.М. Звичайне українське село Петрівка-Роменська. – Гадяч: видавництво «Гадяч», 2013. – С. 71 – 72; Опришко І. Вшанували пам'ять закатованих // Гадяцький вісник. – 2013. – № 106 – 107 (11699 – 116100). – 21 вересня. – С. 6; Лепський М. Життя віддає за Перемогу // Гадяцький вісник. – 2013. – № 51 – 52 (11644 – 11645). – 8 травня. – С. 3.

¹⁵⁰ ДАПО. – Ф.Р-1876. – Оп. 8. – Спр. 68. – Арк. 16; Паспорт пам'ятки історії та культури СРСР. – № 2.4.2317-2.16.2 // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею; Книга Скорботи України: Полтавська область. Т. 1: м. Полтава, Великобагачанський район, Гадяцький район, Глобинський район, Гребінківський район, Диканський район, Зіньківський район, Карлівський район, Кобеляцький район, Козельщинський район, Котелевський район, Кременчуцький район, Лохвицький район. – Полтава: Полтавський літератор, 2002. – С. 116, 127, 133.

Відомо про розстріли мирних громадян Гадяцького району, які відбувалися і в грудні 1941 р. Так, у грудні в селі Лисівка окупанти розстріляли секретаря Лисівської сільської ради та голову місцевого колгоспу (див. поз. № 256).¹⁵¹ А 22 грудня двох жителів того ж села нібито за зв'язок із партизанами (див. поз. № 257).¹⁵² У грудні цього ж року було взято в заручники та розстріляно трьох жителів села Мала Обухівка (див. поз. № 317).¹⁵³

Героїчною сторінкою Другої Світової війни на території Гадяцького району стала партизанська боротьба. Відступаючи з Полтавської землі, радянським і партійним керівництвом було зроблено ряд заходів для організації антифашистського руху опору на окупованій території. Секретарем Гадяцького підпільного райкому КП(б)У в переддень окупації було затверджено В.М. Степаненка, а членами підпільного райкому – голову Гадяцького райвиконкому М.І. Кукольницького, інструктора райкому І.Т. Сахна та голову промартілі «Червоний кооператор» С.І. Мартиненка.¹⁵⁴ Базою підпільних Гадяцького райкому та Полтавського обкому стало село Плішивець. Загалом на території району було створено 11 партизанських загонів – Гадяцький, Плішивецький, Книшівський, Рашівський, Краснолуцький, Веприцький, Великобудисанський, Сарський, Лисівський, Соснівський і Вельбівський та 4 партизанські групи у селах Гречанівка, Рашівка, Харківці, Римарівка загальною чисельністю понад 150 осіб. 28 листопада 1941 р. на нараді керівників партизанських загонів було вирішене питання про об'єднання загонів Гадяцького, Миргородського та Комишнянського районів і рейдових загонів І. Копьонкіна з м. Харкова й І. Скобелева з Луганської області. Осінню і зимою 1941 р. партизани отримували інформацію про події на фронтах, розповсюджували листівки та здійснили ряд успішних бойових операцій. Однак, кільце навколо партизанського табору поступово звужувалося. Нестача боєприпасів та теплої одягу в умовах суворої зими

Пам'ятне місце бою партизанів на східній околиці с. Вельбівка.

¹⁵¹ ДАПО. – Ф. 105. – Оп. 1. – Спр. 6. – Арк. 58; Книга Скорботи України: Полтавська область. Т. 2: м. Полтава, Великобагачанський район, Гадяцький район, Глобинський район, Гребінківський район, Диканський район, Зіньківський район, Карлівський район, Кобеляцький район, Козельщинський район, Котелевський район, Кременчуцький район, Лохвицький район. – Полтава: Полтавський літератор, 2002. – С. 116, 120.

¹⁵² Книга Скорботи України: Полтавська область. Т. 2: м. Полтава, Великобагачанський район, Гадяцький район, Глобинський район, Гребінківський район, Диканський район, Зіньківський район, Карлівський район, Кобеляцький район, Козельщинський район, Котелевський район, Кременчуцький район, Лохвицький район. – Полтава: Полтавський літератор, 2002. – С. 124, 139.

¹⁵³ ДАПО. – Ф.Р-1876. – Оп. 8. – Спр. 68. – Арк. 26; Паспорт пам'ятки історії та культури СРСР № 2.4.2323-2.16.2 // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею.

¹⁵⁴ Гадяччина: Історія краю / Авт. колектив: Пустовіт Т.П., Ревезук В.Я., Сердюк І.О., та інш. – Гадяч: видавництво «Гадяч», 2013. – 218 с., іл. – С. 141.

1941 – 1942 рр., а також безперспективність подальшої боротьби з ворогом на окупованій території при відсутності дієвої допомоги з боку місцевого населення змусило партизан залишити Полтавщину і прориватися за лінію фронту. Після наради, що відбулася 8 січня 1942 р. поблизу с. Журавного, загони І. Копьонкіна та І. Скобелєва і Д. Безпалька вирушили за лінію фронту, а рештки полтавських партизанських загонів повернулися до лютенських лісів. Однак старі землянки виявилися зруйновані, а бази пограбованими. Тому рештки Миргородського і Комишнянського партизанських загонів повернулися до своїх районів, а Гадяцький загін, що на той час налічував лише 30 бійців, вирушив до Веприцьких лісів. Біля хутора Веселий, що під Вельбівкою, відбувся бій, в результаті якого загинуло 16 партизан та секретарі Полтавського підпільного обкому КП(б)У С.Ф. Кондратенко і Г.Ф. Яценко. Таким чином широкий партизанський рух на Гадяччині було ліквідовано.¹⁵⁵

Свідченням цих подій є ряд об'єктів культурної спадщини на території Гадяччини. В місті Гадяч встановлено пам'ятну дошку на честь підпільних партійних організацій Гадяцького району (див. поз. № 36). На східній околиці села Вельбівка є знак, що засвідчує пам'ятне місце останнього бою партизанів із німецькими карателями (див. поз. № 134). У селі Книшівка означене пам'ятне місце, де проходила нарада командирів партизанських загонів та Полтавського підпільного обкому КП(б)У (див. поз. № 212). У Плішивці – місця будинків, у яких знаходилися конспіративні квартири секретарів Полтавського підпільного обкому КП(б)У С.Ф. Кондратенка та Гадяцького підпільного райкому В.М. Степаненка (див. поз. № 365, 364). Могили партизан віднайдені і в інших селах району.

Жорстокі бої точилися на території Гадяцького району під час його звільнення, свідченням цьому є та кількість братських і одиночних могил, що виявлені й зберігаються в селах Гадяччини. Загалом пам'ятки – братські та одиночні могили, пам'ятники, пам'ятні та меморіальні знаки чи дошки встановлені в 59-ти населених пунктах району.

Основний меморіал, що увічнює трагедію цієї страшної війни знаходиться в центрі міста Гадяч. У його складі: братські могили радянських воїнів (1941, 1943), партизанів, підпільників, жертв нацизму (1941 – 1943); могила секретаря Гадяцького підпільного райкому КП(б)У Василя Михайловича Степаненка (1941); могила командуючого 47-ю Армією генерала Павла Петровича Корзуна (1943), який загинув від вибуху міни 16 вересня 1943 р. біля села Березова Лука; могила секретарів Полтавського підпільного обкому КП(б)У С.Ф. Кондратенка і Г.Ф. Яценка, пам'ятний знак полеглим землякам (1987) та пам'ятний знак «Втеча з пекла» (2010) (див. поз. № 19).

Вперше на території Полтавської області в категорії пам'ятки історії виявлено, обстежено і описано два нових об'єкти – кладовища. Місто Гадяч має два історичних кладовища – центральне міське, або ж Всіхсвятське та Єврейське.

Точний час виникнення центрального міського кладовища (див. поз. № 18) в місті Гадяч невідомий. Офіційно воно введене в дію в 1952 р. Однак наявність поховань другої

¹⁵⁵ Пустовіт Т., Шахова Т. Партизанські загони Полтавщини (До Дня партизанської слави та 67 річниці визволення Полтави від німецько-фашистських загарбників) // Край. – 2010. – № 78 (84). – жовтень. – С. 7–10; Ревезук В., Кочерга Н. Партизанська боротьба на теренах Гадяцького району (осінь 1941 – зима 1942 рр.) // Полтавський краєзнавчий музей: Збірник наукових статей. Маловідомі сторінки історії, музеєзнавство, охорона пам'яток. Випуск VI / Редкол. : Ю.В. Волошин, А.М. Киридон, В.О. Мокляк та ін. – Полтава: Дивосвіт, 2011. – С. 256–267.

половини XIX – початку XX ст. заперечують цю дату. Після детального вивчення письмових та картографічних джерел із історії міста було встановлено, що у XVII – XVIII ст. поховання померлого населення Гадяча здійснювалося на кладовищах навколо міських приходських церков. Але, наприкінці XVIII ст., місто, що досить інтенсивно розвивалося, вже не могло дозволити собі такої розкоші як розміщення місць поховань у своїх межах. Тому, вірогідно, й було прийнято рішення про винесення кладовища за межі Гадяча. Коли точно це сталося, ми не знаємо. Відомо лише, що на «Плані города Гадяча з приналежними до нього передмістями», укладеному в 1760-х рр. поручиком

Центральне міське кладовище в м. Гадяч.

Пермського карабінерного полку Петром Кулябкою, воно відсутнє. Однак чітко локалізується місце, де воно виникло. Тут розміщується підварок полковника Гадяцького полку Антона Степановича Крижановського, який займав полковий уряд у 1762 – 1772 рр. Вперше згадує гадяцьке міське кладовище О. Шафонський в Топографічному описі Чернігівського намісництва 1786 р., де зазначає будівництво гадяцькою громадою в 1774 р. кладовищенської церкви в ім'я Сергія Чудотворця. Позначена ця ділянка, як окрема на плані Гадяча 1784 р., але на ній відсутня церква, що обов'язково повинна була тут бути. Однак, зауважимо, на цьому плані позначено лише два храми в межах фортеці й один у передмісті. Чітко виділене воно в «Топографічному описі Малоросійської губернії» 1798 – 1800 рр. Згадано також кладовищенську дерев'яну церкву в ім'я великомученика Георгія. Присутнє кладовище й на плані міста 1802 р. А, враховуючи «Відомість про церкви і монастирі Київської єпархії» 1778 – 1779 рр., у якій згадана церква відсутня, можемо говорити про те, що кладовище виникло в проміжок часу між 1769 і 1774 рр.

Аналізуючи названі документи та джерела більш пізнього часу, й зокрема план м. Гадяч 1840 р., можемо також стверджувати, що відведена під час утворення кладовища земельна ділянка майже не змінила свого планування і залишилася практично в тих межах, що були визначені первісно. Нині загальна площа кладовища складає 9,64 га.

Із самого початку кладовище має власну церкву. Першою була дерев'яна церква в ім'я Сергія Чудотворця. Точна дата зведення наступного храму св. великомученика Георгія також невідома, але в 1798 р. він уже існує. У в 1836 р. було зведено нову муровану церкву в ім'я Всіх Святих. Відомо також, що в 1840 р. неподалік храму, в західному кутку кладовища існувала богадільня.

«Єврейське» кладовище в м. Гадяч.

розміщуються старий монастирський двір, у якому живуть підсусідки Леонтій та Дмитро Реви та старий підварок сотника Гадяцької полкової сотні Івана Яковича Манка. Де у цей час здійснювалися захоронення померлих представників єврейської громади міста Гадяч, невідомо. Відсутнє кладовище і на плані 1802 р., хоча місце його майбутнього розташування чітко локалізоване.

Єврейська енциклопедія за ред. Л. Кацнельсона та Д.Г. Гінцбурга, згадуючи кладовище, пише, що воно виникло близько 1810 р. Чітко цвинтар виділений на плані м. Гадяч 1840 р. На цей час він має прямокутну форму та дві прямокутні будівлі в своїх межах, одна із яких, вірогідно, є шатром над могилою Шнеура Залмана із Ляд (Шнеєр; Алтер-ребе) – рабина, засновника напрямку Хасидизму – Хабад, тіло якого після смерті було поховане на цьому кладовищі.

Як місце захоронення жителів міста єврейської національності використовувалося до 1941 р. Зруйноване під час тимчасової німецької окупації міста в 1941 – 1943 рр. Після визволення Гадяча як місце захоронення не використовувалося, оскільки вся єврейська громада була знищена нацистами за роки окупації – розстріляна в Гончарному яру (див.

Розвідками 2005 – 2014 рр. на кладовищі виявлено 34 поховання, що мають історичну цінність.¹⁵⁶

Точний час виникнення другого міського кладовища – єврейського (див. поз. № 17) також невідомий. Після детального вивчення картографічних та письмових джерел з історії міста встановлено, що, вірогідно, як місцевий національний цвинтар воно виникло пізніше 1760-х рр. На «Плані города Гадяча з приналежними до нього передмістями», укладеному в 1760-х рр. поручиком Пермського карабінерного полку Петром Кулябкою, воно відсутнє. Однак чітко локалізується місце, де невдовзі виник цвинтар. Тут

Портрет Шнеура Залмана із Ляд.

¹⁵⁶ *Описи Лівобережної України кінця XVIII – початку XIX ст. : описово-статистичні джерела / упор., передмова Ананьєва Т. Б. – К. : Наукова думка, 1997. – 322 – 326 с., іл.; Шафонский А. Черниговского наместничества топографическое описание с кратким географическим и историческим описанием Малья России, из частей коей оное наместничество составлено / Сочиненное Действительным Статским Советником и Кавалером Афанасием Шафонским с четырьмя географическими картами. В Чернигове, 1786 года / Издал М. Судиенко. – К.: в Университетской Типографии, 1851. – XXII+672 с.; Костюк В. Гадяч: Краєзнавчі розвідки. (Книга друга). – К.: КВІЦ, 2010. – 96 с., іл.*

поз. № 20). Тоді ж були знищені майже всі надгробки. Збереглося лише кілька поховань із різним ступенем збереженості надгробних пам'яток. Натурними обстеженнями, проведеними у 2005, 2006, 2007, 2008, 2011, 2014 рр., виявлено 20 надгробків, розташованих на первісних місцях поховань. Усі вони знаходяться навколо, або неподалік мавзолею Шнеура Залмана із Ляд. Місце поховання останнього відоме як місце паломництва представників єврейської громади світу з початку XIX ст.¹⁵⁷

В центрі міста на Соборній площі знаходиться також встановлений у 2004 р. пам'ятний знак учасникам бойових дій на території інших держав (див. поз. № 41). На тій же площі й пам'ятний знак на честь 915 земляків, жителів міста та Гадяцького району, які брали участь у ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській атомній електростанції, та населення, яке постраждало від наслідків Чорнобильської катастрофи (див. поз. № 42).

Пошуковими роботами на території Гадяцького району виявлено також чотири об'єкти категорії «пам'ятки мистецтва». Це пам'ятники родині Драгоманових (див. поз. № 40), пам'ятник генералу П.П. Корзуну (див. поз. № 43), пам'ятник Т.Г. Шевченку (див. поз. № 46) та пам'ятник військовому конструктору М.Л. Духову (див. поз. № 161).

Перший із них, у місті Гадяч, відкритий у 1958 р., увічнює пам'ять командуючого 47-ю Армією, генерал-лейтенанта Павла Петровича Корзуна, який загинув поблизу м. Гадяча 16 вересня 1943 р. (див. поз. № 43). Автори – скульптор І.І. Козловський, архітектор А.А. Заварзін.

Другий – встановлено 1981 р. в центрі села Веприк на честь Миколи Леонідовича Духова – видатного вченого, конструктора бронетехніки, ядерної та термоядерної зброї, тричі Героя Соціалістичної Праці, члена-кореспондента Академії наук СРСР, генерал-лейтенанта інженерно-технічної служби, одного з тих, хто створював і зміцнював оборонну потужність країни під час Великої Вітчизняної війни 1941 – 1945 рр. та «холодної війни» (див. поз. № 157). Автори – скульптор М.А. Щербаков, архітектор А.Ф. Ануфрієв (див. поз. № 161).

Третій – у місті Гадяч, відкритий у 1995 р. увічнює пам'ять про славетну родину, яка дала Україні й світові такі імена як Михайло Петрович Драгоманов, філософські, історичні, соціологічні праці якого формували політичну еліту України початку XX ст.; Ольга Петрівна Драгоманова-Косач – відома як Олена Пчілка, відома українська поетеса, письменниця, громадська діячка; та Леся Українка (Лариса Петрівна Косач-Квітка) – українська поете-

Пам'ятник родині Драгоманових
у м. Гадяч.

¹⁵⁷ Шнеуръ (Шнеоръ) Залман б. Барух // Еврейская энциклопедия. Т. XVI. – Шемирамоть – Уссопъ. Алфавитный указатель / под общ. Ред. Д-ра Л. Каценельсона. – СПб.: Издание Общ-ва для Научн. Еврейск. Изданий и Издат-ва Брокгаузъ-Ефронъ, Б.р. – 428 стб.+212 с., ил. – Стб. 55 – 60; Костюк В. Гадяч: Краєзнавчі розвідки. (Книга друга). – К.: КВЦ, 2010. – 96 с., ил.

са. Автори цього монументу в центрі Гадяча – скульптор І.М. Копайгоренко, архітектори В.С. Богдановський, І.В. Сидоренко (див. поз. № 40).

Пам'ятник Т.Г. Шевченку
в м. Гадяч. Скульптор
М.К. Посполітак.

І останній, четвертий – Тарасу Григоровичу Шевченку, роботи полтавського скульптора М.К. Посполітака відкрито в місті Гадячі 19 листопада 2013 р. (див. поз. № 46).

Гадяцький район має 26 пам'яток цивільної та культурної архітектури. Це громадські будівлі: у т.ч. адміністративні споруди, лікарні, школи, заводи, садиби та культові: синагога, церкви. Найбільше об'єктів, що відносяться до цивільної архітектури, збереглося в місті Гадячі. Тут ми маємо зведений, ймовірно, в середині XIX ст. в стилі неоампір будинок колишнього Гадяцького повітового дворянського зібрання (див. поз. № 8), збудований у середині XIX ст. будинок Гадяцького повітового земського суду (див. поз. № 11), будинок редакції газети «Рідний край» (див. поз. № 13), будинок купця В.І. Варшавського середини XIX ст. – колишні Гадяцькі торгові ряди (див. поз. № 51), комплекс споруд Гадяцької повіткової лікарні 1914 р. (див. поз. № 9) та туберкульозного санаторію 1913 р. (див. поз. № 48).

Збереглося на території району два зразки так званого промислового будівництва – будівля Гадяцького спиртзаводу, датована 1890-м роком (див. поз. № 50), та цукрового заводу Веприцького акціонерного товариства 1900 р. побудови (див. поз. № 158).

Будинок Гадяцького спиртзаводу зведений у 1890 р. Цегляна споруда в стилі провінційної еkleктики. Головний фасад розділений на три ризаліти: двоповерховий центральний об'єм і одноповерхові бокові крила. Споруда в плані – видовжений прямокутник. Прямокутні вікна першого поверху оброблені листвою із замковим каменем та лучковими сандриками й мають підвіконні вставки. Складні карнизи одноповерхових споруд виконані напуском цегли й прикрашені поребриком, стіни розчленовані плоскими пілястрами. Двоповерховий центральний ризаліт на всю висоту прикрашений плоскими пілястрами та завершується складним карнизом і ступінчастим аттиком з металевим кованим парапетом досить цікавого малюнку (нині втрачений). Перший і другий поверхи візуально розділені мереживом із фігурної кладки. Вікна другого поверху мають меншу висоту, ніж першого, однак мають таке ж обличчювання. Споруда є досить цікавим зразком місцевої архітектури.

У місті Гадяч маємо будівлю колишньої Гадяцької жіночої гімназії 1911 р. (див. поз. № 10) та будинок початкової школи 1872 р. (див. поз. № 12), а в селі Лютенька збудований у 1900 р. будинок церковно-приходської школи (див. поз. № 306) та Лютеньської міністерської школи 1907 р. (див. поз. № 307).

Збереглося також три зразки садибного будівництва. Це садиби родини Масюкових у селах Веприк 1805 р. побудови (див. поз. № 102), та Бобрик 1807 р. (див. поз. № 163). У

селі Максимівка – садиба А.К. Кривошеїна, датована другою половиною XIX ст. (див. поз. № 312).

Найкраще з них збереглася садиба Масюкових у селі Бобрик. Знаходиться вона в центрі села навпроти адміністративного приміщення Бобрицької сільської ради.

Головний садибний будинок зведений у 1805 – 1807 рр. коштом колишнього предводителя дворянства Гадяцького повіту поміщика С.П. Масюкова в стилі раннього класицизму. Це прямокутна в плані цегляна споруда з двоповерховою центральною частиною та одноповерховими крилами та з анфіладною системою внутрішнього планування.

Головний фасад будинку прикрашено шестиколонним портиком доричного ордеру, що завершується ступінчастим аттиком. Перед ним, на відстані 4 метрів, встановлено

Садибний маєток родини Масюкових в с. Бобрик.

чотириколонний портик із трикутним фронтоном. На рівні другого поверху він утворює балкон, який є одночасно покрівлею над пандусом для під'їзду екіпажів до головного входу. Парковий фасад також має шестиколонний портик доричного ордеру, що завершується ступінчастим аттиком. Стіни першого і другого поверхів будинку завершуються модульйонами у вигляді прямокутних кронштейнів. Високі прямокутні вікна бокових крил першого поверху прикрашені трикутними та лучковими сандриками, що чергуються. Під одноповерховими боковими крилами розміщені самостійні господарські приміщення.¹⁵⁸

Садиба в селі Веприк належала тій же родині і була зведена кількома роками пізніше. На жаль, центральний садибний будинок, зазнав змін – у радянський час було здійснено перепланування внутрішнього простору з пристосуванням до потреб навчального закладу, здійснено добудову другого поверху на одноповерхових частинах будинку та ліквідовано ампірний вхідний портик. Однак на відміну від Бобрицької садиби тут ми маємо збережені господарські служби маєтку.

Стосовно садиби Аполлона Костянтиновича Кривошеїна в селі Максимівка то зберігся лише центральний садибний будинок споруджений у другій половині XIX ст. Будівля одноповерхова, прямокутна, зведена із цегли. Має досить високий цоколь. Фасад прикрашений ганком із шести колон тосканського ордеру. Прямокутні вікна й двері виконані без прикрас. Стіни завершуються розвиненим карнизом. Вцілому будівля є досить цікавим зразком провінційного садибного будівництва.

Досить багатий Гадяцький район на культову архітектуру. На його території збереглося одинадцять культових споруд – синагога в місті Гадяч (див. поз. № 49) та десять церков у

¹⁵⁸ Полтавщина: Енциклопедичний довідник / За ред. А.В. Кудрицького. – К.: «Укр. Енциклопедія» ім. М.П. Бажана, 1992. – 1024 с., іл. – С. 518; Памятники градостроительства и архитектуры Украинской ССР. Т. 3. – К.: Будівельник, 1983. – 338 с., іл. – С. 283.

місті Гадяч (2) і в селах Бобрик, Вельбівка, Веприк (2), Лютенька (руїни), Плішивець, Харківці та Ціпки (див. поз. №№ 53, 54, 103, 139, 164, 165, 305, 367, 468, 489).

Синагога в місті Гадяч була збудована в XIX ст. в стилі неокласицизму і мала задовольняти релігійні потреби єврейської громади міста. Це півтораповерховий, цегляний, прямокутний у плані будинок. Зовні збережений майже без змін. Внутрішня частина повністю перепланована в радянський час.

Церква Всіх святих у м. Гадяч.

Із церковних споруд досить цікавою є мурована Всіхсвятська церква в м. Гадячі (див. поз. № 53). Це цегляна споруда збудована в 1836 р. коштом релігійних громад церков м. Гадяч та «доброхотных дателей» в якості кладовищенського храму для відправлення церковної служби перед похованням небіжчиків на кладовищі та інших заупокійних відправ. Зведена в стилі класицизму і збереглася майже без змін. Єдина перебудова стосувалася ганку коли в процесі експлуатації

будівлі простір між колонами було закладено цеглою з метою облаштування тамбуру та топочної. В середині споруди зберігся дерев'яний двоярусний іконостас XIX ст. та розписи XIX ст. куполу – сидяча фігура «Господь Саваоф» із благословляючою десницею, два ангели з лавровими гілками та янголятка. Збережені також розписи барабану і «Темна вечеря» у тамбурі над входом до внутрішнього простору церкви.¹⁵⁹

Досить добре збереглася дерев'яна церква, споруджена в ім'я Святої Живоначальної Трійці в селі Вельбівка (див. поз. № 139). Храм мав типовий як для свого часу вигляд. До центральної, квадратної в плані дільниці зі сходу, півдня, півночі та заходу було прибудовано дещо менші за розміром прямокутні притвори. Функції вітваря виконував східний притвор. Три інших були прикрашені чотириколонними портиками з трикутними фронтонами. Над середохрест'ям за допомогою парусів був встановлений восьмигранний світловий барабан, площини якого прикрашали аркові вікна, а покрівля мала наметову форму, що завершувалася декоративним восьмигранним ліхтариком, увінчаним маківкою з хрестом. У 1869 р. до західного притвору була прибудована дерев'яна, двоярусна, квадратна у плані дзвіниця, перший ярус якої слугував основним входом до церкви.¹⁶⁰

Два храми збереглися в селі Веприк. Обидва муровані. Перший із них – в ім'я Святого Миколая (див. поз. № 164) зустрічає подорожніх уже на в'їзді в село. Був збудований у 1823 р. в стилі ампір. Церква – хрещата в плані, однобанна, з подовженою західною частиною, що увінчується дзвіницею, споруда. Її північно-західний і південно-західний западаючі кути між

¹⁵⁹ Грановский А. Полтавская епархия в ее прошлом (до открытия епархии в 1803 г.) и настоящем (Историко-статистический опыт). Вып. I. – Полтава: Типо-литогр. М. Л. Старожицкого, 1901. – С. 296; Памятники градостроительства и архитектуры Украинской ССР. Т. 3. - К., 1985. – 337 с., ил. С. 286.

¹⁶⁰ Грановский А. Полтавская епархия в ее прошлом (до открытия епархии в 1803 г.) и настоящем (Историко-статистический опыт). Вып. I. – Полтава: Типо-литогр. М. Л. Старожицкого, 1901. – С. 299.

сторонами хреста заповнені невеликими камерами, що в плані мають вигляд четверті кола й використовувалися як ризниця та паламарня. Північний, південний та західний фасади оздоблені чотириколонними портиками зі спареними колонами та завершуються трикутними фронтонами. Центральний простір середохрестя – круглим світловим барабаном, що має 8 аркових вікон і перекритий напівсферичним куполом із восьмигранним декоративним ліхтариком. Квадратна в плані дзвіниця має дзвонувий поверх на другому ярусі й завершується невеликим напівсферичним куполом із високим шпилем, що увінчувався хрестом.¹⁶¹ Тривалий час церква не використовувалася й зазнавала руйнації і лише останнім часом розпочалася її відбудова.

Досить добре зберігся комплекс церковних споруд Успенської церкви в центрі Веприка (див. поз. № 165).

Найдавніша згадка про ще дерев'яну церкву в ім'я Успіння Пресвятої Богородиці в сотенному містечку Веприк Гадяцького полку відноситься до 1734 р. У 1769 р. її було розібрано. Натомість у 1781 р. коштом бунчукового товариша Прокопа Леонтійовича Масюка (Масюкова) збудовано новий дерев'яний храм, який проіснував до 1821 р. 23.05.1815 р. на кошти поміщика Семена Прокоповича Масюкова розпочато будівництво мурованого храму. 1821 р. будівельні роботи закінчено й храм освячено єпископом полтавським Мефодієм (Пісначевським), про що свідчить пам'ятна дошка із текстом всередині церкви: «Начата постройкой 23 мая 1815

года – окончена 1821 год. Освящена епископом Полтавским Мефодием». Новий храм споруджено в стилі ампір. Це однобанна споруда, що зі східної частини має напівкруглу вівтарну апсиду та прямокутну західну частину. Центральний простір середохрестя замкнутий між чотирма пілонами, що завершуються арками, на які спирається високий циліндричний світловий барабан, вкритий напівсферичним куполом, увінчаним декоративним восьмигранним ліхтариком і досить великим «підхрестним» яблуком з хрестом. Стіни світлового барабану прикрашені чотирма високими арковими вікнами та

Церква Успіння Пресвятої Богородиці в с. Веприк.

чотирма напівкруглими нішами меншого розміру, між якими розміщені вісім плоских пілястр, котрі завершуються капітелями коринфського ордеру. Завершується стіна барабану карни-

Миколаївська церква в с. Веприк.

¹⁶¹ Грановский А. Полтавская епархия в ее прошлом (до открытия епархии в 1803 г.) и настоящем (Историко-статистический опыт). Вып. I. – Полтава: Типо-литогр. М. Л. Старожицкого, 1901. – С. 317 – 318; Памятники градостроительства и архитектуры Украинской ССР. – К.: Будівельник, 1985. – Т. 3.

зом з модульйонами. Фасади пам'ятки вирішені в ордерній системі, стіни мають двоярусне членування. Вівтарна апсида обрамлена шістьма колонами, південний та північний фасади мають чотириколонні портики. Західний – 2 ряди колон, перший із яких, основний, має шість рядів колон і увінчаний трикутним фронтоном, а другий – чотириколонний, з лучковим фронтоном. Усі колони коринфського ордеру. В інтер'єрі західна частина храму розділена колонами на три нефи. У 1917 – 1926 рр. коштом парафіян інтер'єри церкви були розписані художниками Біликами. Розписи збереглися. Під церквою знаходиться викладений із цегли та оштукатурений склеп для поховань, в якому знаходяться три надгробки один із яких належить дружині генерал лейтенанта Невєровського – Єлизаветі Олексіївні Невєровській, яка померла в 1853 р.¹⁶²

Успенська церква цікава іще й тим, що тут повністю зберігся увесь комплекс споруд церковного двору з дзвіницею, огорожею, всіма спорудами і службами та невеликим цвинтарем.

Церква Покрова Пресвятої Богородиці в с. Плішивець.

Унікальною в своєму роді є церква в селі Плішивець (див. поз № 367). Споруджена на місці старої дерев'яної церкви в 1902 – 1906 рр., вона увібрала в себе риси української козацької дерев'яної архітектури. Зразком для неї став відомий дерев'яний Троїцький собор у місті Новомосковську (тепер Дніпропетровської області), споруджений Якимом Погрібняком у 1773 – 1779 рр. коштом Запорозької Січі. Уродженець села, а на час спорудження храму єпископ Можайський і вікарій Московський Парфеній Левицький, до якого звернулися односельці з проханням допомогти у спорудженні церкви, відгукнувшись на прохання направляє до села архітектора-художника І. С. Кузнецова – члена Товариства Петербурзьких художників і архітекторів. Останній зміг не лише запроєктувати в камені точну копію знаменитої козацької церкви, що правда у зменшеному розмірі – 2/3 від об'єму оригіналу, але й удосконалив силует майбутнього храму. По завершенні будівництва перед громадою постала

монументальна дев'ятибанна споруда, що підіймалася на горі над р. Псел і яку було видно за багато кілометрів. Покровська церква – мурована, хрещата в плані чотиристовпна, дев'ятикамерна, дев'ятибанна споруда. Всередині храму в вівтарі знаходяться дві квадратні, а всередині – дві круглі колони. Пірамідальність композиції підкреслюється заламами тісно поставлених одна до одної рівновеликих бань. Стіни оброблені плоскими лопатками, що

¹⁶² Грановский А. Полтавская епархия в ее прошлом (до открытия епархии в 1803 г.) и настоящем (Историко-статистический опыт). Вып. I. – Полтава: Типо-литогр. М. Л. Старожицкого, 1901. – С. 317; Шафонский А. Черниговского наместничества топографическое описание с кратким географическим и историческим описанием Малья России, из частей коей оное наместничество составлено / Издал М. Судивенко. – К.: В Ун-й Типогр., 1851. – С. 609; Памятники градостроительства и архитектуры Украинской ССР. – К.: Будівельник, 1985. – Т. 3.

завершуються декоративними карнизами, а вікна з напівкруглим завершенням декоровані обрамленням із лекальної цегли, виконаним у формах Українського бароко. Відомий дослідник українського мистецтва та архітектури В. Чепелик характеризував споруду як єдиний в Україні храм, що був зведений у стилі Українського модерну.¹⁶³

Покровська церква в с. Плішивець єдиний в Україні мурований дев'ятибанний храм, що зберігся до нашого часу.

Досить добре збереглася дерев'яна церква Різдва Пресвятої Богородиці в селі Харківці (див. поз. № 468). Це вже не перша церква в селі. Зведена вона в 1889 р. Це – дерев'яна,

п'ятидільна, одноверха споруда на мурованому цоколі з прибудованою дзвіницею. До центральної, квадратної в плані, дільниці прибудовані прямокутні приділи. Східний – вівтарна частина, південний і північний – мали бокові входи, що завершувалися фронтонами, до західного прибудована квадратна в плані двоярусна дзвіниця, перший ярус якої слугував головним ходом до храму та з трьох сторін прикрашався трикутними фронтонами. Другий – дзвонівий ярус, восьмигранний у плані, з яких чотири грані мають великі віконні прорізи, орієнтовані по сторонах світу, щоб звук від дзвонів розповсюджувався якнайдалі. Вікна прикрашені кілеподібними наличниками, а стіни, в які вони вставлені, трикутними фронтонами. Дзвіниця має восьмигранне наметове покриття з шоломоподібною маківкою та хрестом. Над центральною дільницею вставлений восьмигранний світловий барабан, площини якого мали великі вікна з лучковим завершенням і кілеподібними наличниками. Стіни завершувалися трикутними фронтонами. Сершовий барабан мав восьмигранне наметове покриття з шоломоподібною маківкою та хрестом. Стіни першого ярусу мають досить великі вікна з трапецієподібним завершенням, фігурні наличники з трикутними фронтонами. Обшивка стін має горизонтальне членування, а вугли оброблені пілястрами з канелюрами.¹⁶⁴

Церква Різдва Пресвятої Богородиці в с. Харківці.

Не зважаючи на те, що в процесі ремонтно-реставраційних робіт були змінені завершення як храму, так і дзвіниці, споруда донині залишається цікавим прикладом храмової дерев'яної архітектури другої половини XIX ст.

¹⁶³ Грановский А. *Полтавская епархия в ее прошлом (до открытия епархии в 1803 г.) и настоящим (Историко-статистический опыт)*. Вып. I. – Полтава: Типо-литогр. М. Л. Старожицкого, 1901; Левицкий О. *Новый храм в старом украинском стиле: Покровская церковь в селе Плишвице, Полтавской губ.* – К.: Типогр. т-ва «Просвещение», 1907. – 16 с., ил.

¹⁶⁴ Свідчення голови Харківецької сільської ради Вакулєнка С.В. // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею; Грановский А. *Полтавская епархия в ее прошлом (до открытия епархии в 1803 г.) и настоящим (Историко-статистический опыт)*. Вып. I. – Полтава: Типо-литогр. М. Л. Старожицкого, 1901. – С. 304; Левченко І. *Друге народження Харківецького храму*. // *Зоря Полтавщини*. – 1997. – № 57 (1868). – 15 квітня. – С. 3.

Із категорії пам'ятки техніки гадяцький район має лише два об'єкти – трактор «Універсал-2» в м. Гадяч (див. поз. № 52) та залізничний насип 1914 – 1915 рр. в с. Хитці (див. поз. № 475).

Перший із них встановлено у 1974 р. на честь трудових подвигів механізаторів організованої 16 серпня 1931 р. Гадяцької машинно-тракторної станції.¹⁶⁵

Другий – залізничний насип (див. поз. № 475) знаходиться в межах села Хитці й проходить із північного заходу на північний схід. Масове будівництво залізничних доріг на Полтавщині, як і на всій території Російської імперії розпочалося в кінці ХІХ ст. У 1893 р. на території Полтавської губернії розпочалося будівництво відрізу залізничної колії Лохвиця – Лебедин. Безпосередньо причетним до будівництва виявився власник маєтку в селі Максимівка (див. поз. № 312) Аполлон Костянтинович Кривошеїн (19.12.1833, м. Миколаїв Чорноморської губ. – 12.11.1902, м. Шклов Могильовської губ.) – російський державний діяч, високопосадовець. Але на цьому етапі будівництва колія була доведена лише до міста Гадяч. У 1894 р. були споруджені лінії Лохвиця – Гадяч, Кириківка – Охтирка, Боромля – Лебедин. Згодом виник

інший проект, згідно з яким планувалося будівництво відрізу Гадяч – Охтирка. Його почали прокладати в 1914 – 1915 рр. Уже стояли «бики» – опори, що повинні були підтримувати мости через річки Грунь та Псел. Були прорубані просіки, споруджені земляні насипи. Однак через події Першої світової війни будівництво було припинене. Донині в селі Хитці зберігся насип висотою 7 – 8 та шириною до 10 м. Збереглися комунікації, що вберігають його від розмивання, тунелі, через які проходять вулиці села та залишки залізобетонного мосту через річку Псел. Залишки цього будівництва збереглися і в інших місцях району. Подібний до хитцівського тунель зберігся в селі Максимівка.¹⁶⁶

Окрім вищезгаданих об'єктів культурної спадщини на території Гадяцького району виявлено іще чимало могил, пам'ятників, пам'ятних знаків та меморіальних дощок, що є свідками багатой історії Гадяцького краю. Звичайно, що виявити всього не вдалося, але це справа майбутніх пошукових робіт майбутніх дослідників.

Так, на центральному міському кладовищі міста Гадяча знаходяться поховання гадяцького краєзнавця О.П. Костяна (див. поз. № 26), товаришки Лесі Українки А.С. Макарової

¹⁶⁵ Свідчення Ляшенко Наталії Валеріївни, 1975 р. н. // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею; Копотун І. А. Від сохи до рала, або історія індустріалізації сільського господарства Полтавщини. – Полтава: ВАТ «Видавництво «Полтава», 2006. – С. 151.

¹⁶⁶ Свідчення жителів с. Хитці: Древаль М.Д. (1937 р.н.), Микитенко І.Ф. (1925 р.н.), Микитенко М.П. (1926 р.н.), Змага М.В. (1931 р.н.) // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею; Архів Хитцівської ЗОШ I – II ступенів; Ф.А.Брогауз, І.А.Ефрон. Энциклопедический словарь. Т. 32: Коялович-Кулон. – С.Пб.: типо-литогр. И.А. Эфрон, 1895. – С. 740; Опришко І.М. Звичайне українське село Петрівка-Роменська. – Гадяч, видавництво «Гадяч», 2012. – С. 23.

(див. поз. № 28), заслуженого працівника культури України, директора Гадяцького культосвітнього училища ім. І.П. Котляревського М.М. Плутенка (див. поз. № 29), відомого українського художника М.Ф. Позивайла (див. поз. № 30). У селі Лютенька поховано кобзаря П.І. Гузя. В Ціпках – педагога, поета та краєзнавця Г.А. Шанька.

Чотири об'єкти розповідають про Героїв Радянського Союзу Гадяччини. Це могили Героїв Радянського Союзу М.Ф. Лимоня та М.С. Чирки (див. поз. №№ 27, 33) на гадяцькому кладовищі. В селі Лютенька встановлено

Могила А.С. Макарової в м. Гадяч.

пам'ятник земляку Герою Радянського Союзу М.Л. Величаю (див. поз. № 302), а в селі Петрівка-Романська Герою Радянського Союзу М.Є. Пигиді (див. поз. № 357), який загинув у районі хутора Чернече Петрівсько-Роменської сільської ради, і був похований у братській могилі в с. Петрівка-Роменська Гадяцького району.

Про трудові звершення гадяччан свідчать сім могил Героїв Соціалістичної Праці. На кладовищі міста Гадяч знайшли відпочинок М.К. Андрієвський та М.О. Чирвон (див. поз. №№ 22, 32). В Книшівці спочиває Герой Соціалістичної Праці І.П. Інзик (див. поз. № 210). У Лютенці склали натружені руки Герої Соціалістичної Праці І.Ф. Савченко та Г.М. Скаженик (див. поз. №№ 292, 293), в Рашівці – Герой Соціалістичної Праці М.Н. Сімінко (див. поз. № 388), а в Хитцях – Герой Соціалістичної Праці А.І. Шиш (див. поз. № 477). Вічна їм слава і спокій.

У місті Гадяч в центрі на Соборній площі на фасаді Гадяцького районного будинку культури встановлено меморіальну дошку на честь геніальної Лесі Українки (див. поз. № 35), яка частину свого життя провела в місті.

Лютенька також увічнила свого всесвітньо відомого земляка, людину, якій належить честь винаходу, розробки і застосування реактивної артилерії, О.Д. Засядька. На фасаді Лютенської загальноосвітньої школи I-III ступенів встановлено меморіальну дошку (див. поз. № 299) відомому земляку, а в центрі села, біля сільської ради знаходиться пам'ятний знак на честь винахідника (див. поз. № 301).

Є на Гадяччині і пам'ятники відомим особистостям. У Гадячі стоїть пам'ятник Т.Г. Шевченку роботи відомого полтавського скульптора М.К. Посполітака (див. поз. № 46). Є пам'ятник Т.Г. Шевченку і в селі Березова Лука (див. поз. № 80). Його автор – скульптор В.Д. Микитенко. В селі Бобрік односельці поста-

Пам'ятна дошка О.Д. Засядьку в с. Лютенька.

вили пам'ятник Д.М. Діхтярю (див. поз. № 100), земляку, який загинув у роки громадянської війни. Веприк також увічнив свого земляка, відомого конструктора М.Л. Духова (див. поз. № 161), а в Гадячі поставили пам'ятник генерал-лейтенанту П.П. Корзуну (див. поз. № 43), який загинув на підступах до міста. У тому ж таки Гадячі, на території туберкульозного санаторію стоїть пам'ятник видатному вченому Р. Коху (див. поз. № 44), а в селі Сватки уродженцю села, учаснику громадянської війни, комбригу, командирі 82-ї стрілецької дивізії Ф.Ф. Посю (див. поз. № 430). Пам'ятники класикам російської літератури О.С. Пушкіну та О.М. Пешкову (Максиму Горькому) встановлені в селах Біленченківка та Середняки (див. поз. №№ 79, 435). Автор пам'ятника О.С. Пушкіну скульптор В.Д. Микитенко.

Вісім молодих воїнів із Гадяцького району поклали своє життя під час Афганської війни, повернувшись додому, щоб навечно спочити у рідній землі. У місті Гадяч знайшли свій останній спочинок С.Г. Білоха, С.В. Козаченко та С.Д. Швидкий (див. поз. №№ 23, 25, 34). В селі Біленченківка знаходиться могила О.І. Кравченка (див. поз. № 77). У Римарівці – могила О.О. Полуношного (див. поз. № 400), в Соснівці поховано В.М. Мисюру та К.М. Приходька (див. поз. №№ 445, 446), у Шадурці – О.Б. Колісника (див. поз. 492). Вічна їм пам'ять.

Збереглися на території Гадяцького району й 12 пам'ятників комуністичної доби. Ці люди ніколи не бували не те що на Гадяцькій, а й на Полтавській землі, а можливо навіть і не чули, що існує такий край як Гадячина. Ці та подібні їм пам'ятники встановлювалися в рамках комуністичної ідеологічної політики з метою нав'язування широким народним масам комуністичної ідеології. Як правило їх виготовляли серійно на замовлення партійних органів чи колгоспів і радгоспів і встановлювали майже в кожному більш-менш значному населеному пункті. У Гадяцькому районі це сім пам'ятників «вождю світового пролетаріату» В.І. Ульянову (Леніну) в місті Гадяч і селах Великі Будища, Вельбівка, Веприк, Лютенька, Ручки та Тепле (див. поз. №№ 47, 121, 138, 162, 304, 412, 455). Із них лише три роботи є авторськими. У місті Гадяч – автор лауреат Державної премії СРСР, скульптор П.Ф. Мовчун; в селі Великі Будища – скульптор В.І. Чайка; в селі Лютенька – скульптор Р.С. Майко.

Також у місті Гадяч встановлено пам'ятник К. Марксу роботи полтавського скульптора М.І. Когана (див. поз. № 45). У селі Краснознаменка – Ф.Е. Дзержинському, авторами якого є І.В. Федченко та І.І. Бунін (див. поз. № 246); в Лисівці – С.М. Кострікову (Кірову) авторства скульптора С.В. Пиндри (див. поз. № 267); в Харківцях – В.І. Чапаєву (див. поз. № 467); в Бобрику – М.О. Щорсу (див. поз. № 101). Останні два є класичними зразками серійного виготовлення.

І на закінчення від імені редакційної колегії та авторського колективу книги хотілося б висловити подяку за допомогу в зборі матеріалів та підготовці видання: Левицькій Вікторії Валентинівні – завідуючій відділом родини Драгоманових Гадяцького районного історико-краєзнавчого музею; Лепському Михайлу Михайловичу – депутату Гадяцької міської ради, журналісту; Насменчуку Анатолію Миколайовичу – директору Гадяцького училища культури імені І.П.Котляревського; Сиротюку Василю Михайловичу – директору Гадяцького районного історико-краєзнавчого музею; Торянику Миколіа Федоровичу – краєзнавцю; Труш Ларисі Володимирівні – начальнику відділу культури і туризму Гадяцької районної державної адміністрації; Фрідман Тетяні Леонідівні – директору ПБСЦ «Хесед» – «Нефеш».

В.О. Мокляк, заслужений працівник культури України

Гадяч, м., Гадяцька міська рада

1. Дуб черешчатий – ботанічна пам'ятка природи місцевого значення (природа)

Росте у м. Гадяч на подвір'ї Гадяцької районної санітарно-епідеміологічної станції (вул. Революції, 15).

Знаходиться у віданні Гадяцької районної санітарно-епідеміологічної станції.

Обстежувався: В.Г. Осадчим (1984 р.), Т.Л. Андрієнко, О.М. Байрак (поч. 90-х рр. XX ст.), Н.О. Стецюк (поч. 90-х рр. XX ст., 2008 р.).

Площа 0,02 га. Охороняється згідно з рішенням виконавчого комітету Полтавської обласної ради народних депутатів № 453 від 22.11.1984 р.

Дерево дуба звичайного віком понад 300 років, висотою близько 25 м, діаметром – 1,2 м, висотою від землі до крони – 5,7 м. Має декоративне та естетичне значення.

Джерела та література: НА ПКМ. – Спр. № 01-56. – Арк. 50; НА ПКМ. – Спр. № 01-116. – Арк. 25; Андрієнко Т.Л., Байрак О.М.,

Залудяк М.І. та ін. Заповідна краса Полтавщини. – Полтава: ІВА «Астрія», 1996. – С. 158,

178; Регіональна екомережа Полтавщини / Під заг. ред. О.М. Байрак. – Полтава: Верстка, 2010. – додаток С. 4.

Н.О. Стецюк, О.В. Халिमон

2. Дуб черепчатий – ботанічна пам'ятка природи місцевого значення (природа)

Росте у м. Гадяч на території Гадяцької центральної районної лікарні. Знаходиться у віданні Гадяцької центральної районної лікарні.

Обстежувався: Т.Л. Андриєнко, О.М. Байрак (поч. 90-х рр. XX ст.), Н.О. Стецюк (поч. 90-х рр. XX ст., 2008 р.).

Площа 0,05 га. Охороняється згідно з рішенням виконавчого комітету Полтавської обласної ради народних депутатів № 74 від 17.04.1992 р.

Дерево дуба звичайного віком близько 90 років, висотою – 22 м, діаметром – 1 м, висотою від землі до крони – 3 м. Має декоративне та естетичне значення.

Джерела та література: НА ПКМ. – Спр. № 01-116. – Арк. 60; Андриєнко Т.Л., Байрак О.М., Залудяк М.І. та ін. Заповідна краса Полтавщини. – Полтава: ІВА «Астрей», 1996. – С. 158, 178; Регіональна екомережа Полтавщини / Під заг. ред. О.М. Байрак. – Полтава: Верстка, 2010. – додаток С. 4.

Н.О. Стецюк, О.В. Халшмон

3. Урочище «Галочка» – ботанічна пам'ятка природи місцевого значення (природа)

Розташована на правому березі р. Псел та на плакорі, на території Вельбівського лісництва – квартали 142, 143, 151, 146 (вид. 5), за 4 кілометри на південний схід від м. Гадяч. Знаходиться у віданні ДП «Гадяцький лісгосп».

Обстежувалася Т.Л. Андриєнко, О.М. Байрак, Н.О. Стецюк, М.Ф. Торяником (1996 р.); С.К. Безутлим (2002 – 2003 рр.); Н.О. Стецюк, В.М. Слюсарем, М.Ф. Торяником, М.І. Хаббенком, В.Г. Смоляром (2008 р.).

Площа 115 га. Охороняється згідно з рішенням виконавчого комітету Полтавської обласної ради народних депутатів № 531 від 13.12.75 р. та рішенням двадцять другої сесії Полтавської обласної ради народних депутатів п'ятого скликання від 28.08.2009 р. (уточнення меж).

Територія – масив природної діброви, де збереглося близько 300 столітніх ду-

бів. Деревостани широколистяного лісу утворюють дуб звичайний, липа серцелиста, клен гостролистий та польовий, в'яз гладенький, рідше ясен звичайний, тополя біла, груша звичайна, яблуня лісова. Травостій має мозаїчний характер. Домінантами на різних ділянках виступають: зірочник ланцетовидний, ягилиця звичайна, осока волосиста.

У цілому, лісові ценози мають типову структуру та флористичний склад корінних дібров Лівобережного Лісостепу.

У складі флори близько 350 видів рослин, серед яких регіонально рідкісні: барвінок малий, зубниця бульбиста, проліска сибірська.

Фауна досить типова. Відмічені: голуб-синяк (занесений до Червоної книги України) та регіонально-рідкісні види – кібчик, вальдшнеп, дятел зелений, дятел середній строкатий, дрізд-омелюх, дрізд білобровий, вівчарик весняний, мухоловка мала, чиж, часничниця звичайна.

Складовою частиною урочища є Зелений гай («Лесин гай», де знаходиться «Лесина стежка» та «Лесина криниця»). З 1899 по 1906 рр. на даній території відпочивала на власній садибі (до наших днів не збереглася) Леся Українка. На території урочища розміщений піонерський табір та Гадяцький туберкульозний санаторій (див. поз. № 48).

Заповідний об'єкт має естетичне та водоохоронне значення, виконує екологічні, краєзнавчі, рекреаційні, оздоровчі та освітні функції.

Джерела та література: НА ПКМ. – Спр. № 01. – 116. – Арк. 23, 144 зв., 145; Андрієнко Т.Л., Байрак О.М., Залудяк М.І. та інші. Заповідна краса Полтавщини. – Полтава: ІВА «Астрєя», 1996. – С. 158, 178; Давиденко Я.І. Мальовнича Полтавщина: Путівник по заповідниках і пам'ятках природи. – Харків: Прапор, 1982. – С. 73 – 77; Природно-заповідний фонд Української СРСР: Реєстр-довідник / За ред. М.А. Воїнственського. – К.: Урожай, 1986. – С. 113; Стецюк Н.О. Еколого-флористична та ценотична характеристика осередків фіторізноманітності на території Гадяцького району (Полтавська область) // Збірник наукових праць Полтавського державного педагогічного університету імені В.Г. Короленка. – Серія «Екологія. Біологічні науки». – 2008. – № 5 (63). – Полтава: ПДПУ. – С. 118 – 126; Червона книга України: Тваринний світ / Під заг. ред. члена-кореспондента НАН України І.А. Акімова. – К.: Глобалконсалтинг, 2009. – С. 462.

Н.О. Стецюк, О.О. Вільмовська

4. Городище давньоруського (?) часу, залишки укріплень та культурні нащадки полкового і сотенного містечка Гадяч козацької доби (XVII – XVIII ст.) пункт Гадяч I (археол.)

Залишки Замку козацької доби також, можливо, місце розташування давньоруського городища (?), знаходяться на відрозі корінної тераси високого правого берега р. Псел, нижче впадіння в останню її правобічної притоки р. Грунь (Грунь Руська), в східній частині сучасного міста. Велика цитадель, окреслена планами XVIII ст., займала глибинну ділянку плато на північ, північний захід та захід від Замку, в межах сучасної центральної частини міста.

Вперше опис решток укріплень Гадяча в історико-ретроспективному плані зробив О. Шафонський у 1786 р. Від нього дізнаємося, що тоді, в другій половині XVIII ст., в місті зберігався доволі потужний земляний вал із баціонами, сухим ровом та із замком-цитаделлю. В основній частині укріплення було двоє воріт: Київські від площі дубові, з гострою баштою, цілі, другі – Пільська брама, вниз по річці й уже повністю розвалилася. Окрім того існувало дві «вилазки».

На рубежі XVIII – XIX ст. в місті також фіксувалося давнє укріплення у вигляді валу, що частково осипався, з продовжуватою фігурою та трьома виїздами – Київським, Петропавловським і Харківським, а також чотирма передмістями: Белічеським, Овдієнським, Подільським і Заярським. У місті тоді функціонувало 7 церков, з них 3 всередині валу (соборна Успіння Пресвятої Богородиці, друга Богоявленська, третя Петра і Павла), інші за його межами (Архістратига Михаїла, Преображенська, Воздвиження і цвинтарна Георгіївська).

Залишки валів були помітні ще на поч. XX ст., що було зафіксовано у виданнях того часу. Вперше і чи не востаннє в археологічному ракурсі рештки укріплень Гадяча обстежив та описав В.Г. Ляскоронський на початку XX ст. За

дослідником «Замок» мав розміри 100 – 120 [213 – 256 м] сажнів у довжину та 40 – 50 [85 – 107 м] в ширину. Лише із заходу він з'єднувався вузьким перешийком, з інших же боків оточувався крутосхилами урвищ. Відзначив залишки доволі високого колись валу на території Замку (місцевість «Вал») особливо, з південного боку, трохи і з північного, поблизу в'язниці. Також В.Г. Ляскоронський відзначав досить непогано збережені укріплення Великої фортеці з південного боку над яром, де вал і рів простежувався упродовж цілої вулиці. Ці спостереження відобразилися в складеному ним окомірному плані.

У 1975 р. залишки укріплень Гадяцької фортеці оглядав зі здійсненням обмірів історик-краєзнавець Я.Г. Іванюк. На сьогоднішній день в натурі місця розташування решток фортечних укріплень, а тим більше – межі поширення культурних нашарувань, – не встановлені. Здійснене лише проєкціонування плану середини XVIII ст. на сучасну карту, що дало можливість встановити приблизно місця колишнього розміщення валів укріплення.

У 2010 р. зав. відділом ЦОДПА В.В. Шерстюком під час експертизи земельних ділянок здійснювалося шурфування частини південного посаду фортеці, в ур. Красна Гірка, по однойменній вулиці. Дослідження зафіксували відсутність тут нашарувань XVIII ст., що підтверджує план середини цього століття.

Згідно з Постановою Кабінету Міністрів № 878 від 26 липня 2001 р. м. Гадяч занесене до списку Історичних населених місць України (з датою офіційного заснування – 1634 р.).

Спроби осадження Сар та Нового городища литовськими людьми зафіксовані ще 1626 р., але їх кілька разів зганяли московські люди, а будівлі й огорожі скидали в річку. У жовтні 1629 р. експедиція путивльських служилих людей у Посулля констатувала відсутність поселень на Новому городищі. У липні 1630 р. загін на Пселі підтвердив це ж, але відзначив значну промислову діяльність поблизу.

А навпроти гирла р. Грунь, де й знаходилося Нове городище, виявили стан для човнів. Наступний загін у жовтні цього ж року, допитуючи «язиків», дізнався, що основний потік населення сюди йде з Миргороду.

Топонім «Нове городище» згадується, як між іншим і «городище Гадське чи Галиче», в «Книге Большому чертежу» Московських прикордонних земель у 1627 р. Локалізацію колишнього «Нового городища» на місці сучасного м. Гадяч надійно довів П. Кулаковський. Тоді як місце розташування тогочасного укріплення з топонімом «Гадське чи Галиче», відповідно вищеназаному документу, потрібно було б шукати вище за течією р. Псел. Доволі справедливо його локалізує Л.В. Падалка на місці відомого на сьогоднішній день слов'яно-давньоруського городища в с. Броварки.

Можливо, після початку осадження у 1620 – 1630 рр. назва «Гадяче» певною мірою перекочувала у власну назву іншого укріплення. Також, зважаючи на осадження в цей час уже існуючого (старого) укріплення «Нового городища», майже з абсолютною впевненістю можна припускати давньоруські корені цієї фортеці, що наразі ще потребують свого археологічного підтвердження в майбутньому.

Відразу ж після укладення Полянського мирного договору 1634 р., й ініціативи Лукаша Жулкевського («адміністратора добр салетряних українних») відбувається заселення Нового (разом із Сарським) городища. Осадчим на обох був Михайло Воронич. Осадження відбувається систематично, з масштабним будівництвом. Цього року на городищі був закопаний стовп з 25-ма вбитими цвяхами, що символізував кількість років «слободи» – пільг для поселенців. Пізніше, під керівництвом Петра Чаплинського (урядник, ставленник Л. Жулкевського) тут був зведений острог, вежі з артилерією та боеприпасами.

До часу першої чверті XVII ст. М.С. Грушевський відносить відокремлення в окрему адміністративну одиницю Гадяцького староства, хоча, як зда-

ється, більш достовірним все ж є дата першої половини 1630-х рр., тобто, після осадження і надання Гадяцького ключа у володіння Л. Жулкевському, читай – до «Адміністрації селітряних добр».

До 1635 р. Гадяч мав у власності Л. Жулкевський (хоча в деяких документах під 1634 р. І. Вишневецький відомий як староста гадяцький). Згодом Гадяцька волость опинилася в «доживотному» володінні коронного гетьмана Станіслава Конецпольського, після смерті якого (11 березня 1644 р.) Ієремія Вишневецький виклопотав у короля привілеї на неї. Щоправда, як виявилось, король раніше пообіцяв його синові С. Конецпольському Олександрю.

Відомий документ, у якому Гетьман війська запорозького П.М. Бут в одному зі своїх універсалів 12 серпня 1637 р. наказував козацьких зрадників надсилати до «Гадяча вали сипати».

Разом із навколишніми селами Гадяч у 1643 р. був відданий землевласником С. Конецпольським в оренду на 3 роки Мартину Длуському.

Князь І. Вишневецький отримав королівський привілей на Гадяч і Бобрик, що був внесений до книг гродських 12 червня 1646 р. як компенсацію за м. Недригайлів. А вже постанова сеймового суду від 5 грудня 1646 р. документально фіксує взяття штурмом Гадяча військом І. Вишневецького, кількість загонів якого обчислюється в 7 тисяч жовнів разом з артилерією та іншими засобами «до бурення оборонь вшеляких» (завершилася Гадяцька справа зі значним резонансом, але на користь гетьманича).

Із Гадячем пов'язують відоме в переписку маєтностей Вишневецьких поселення/містечко «Галка». Близько 1648 р. тут було 824 двори та 6 млинарських кіл (для порівняння в Полтаві 812 дворів). На карті Воеводства Київського Г.Л. де Боїлана 1650 р. Гадяч позначений як фортеця вже з двома укріпленнями, замковим та великим, певно, вже з бастіонами. Тобто, початок спорудження укріплень Великої фортеці відноситься ще до часу середини XVII ст.

Що характерно для багатьох давніх містечок, фортеця мала два укріплення: найдавніший і значно менший за площею «замок» знаходився на південно-східному ромбоподібному виступі відрогу, значнішу ж частину займало більше за площею і пізніше за хронологією появи Велике укріплення. З основою корінної тераси замковий відріг був з'єднаний вузьким перешийком, по якому був викопаний рів та влаштований в'їзд.

«План местоположения населенных пунктов и городов, где были расквартированы главные силы царской армии» 1709 р. свідчить, що фортеця мала форму неправильного багатокутника. На цьому плані зображено 6 бастіонів великого укріплення, а на плані 1746 р. – вже 10 бастіонів, з них 4 в «замкові». У листі Б.П. Шереметьєва 1709 р. говориться, що шведи при виході з Гадяча спалили 3 вежі.

План Гадяцької фортеці 1746 р. фіксує оборонні укріплення Замку – вал, зміцнений по гребеню парканом та палісадом, а також кілька дерев'яних башт, одна з яких була проїзною. Розміри замку обмежувалися природними урвищами відрогу плато і становили 125 сажнів [267 м] у довжину та 15 – 45 сажнів [32 – 96 м] у ширину. Загальна довжина огорожі – бл. 320 сажнів [683 м]. Оборонні споруди Великого укріплення з напільної, південної та західної сторін складалися з земляного валу з палісадом і рову. Східна лінія мала вигляд простої легкої дерев'яної стіни. З цього боку була чотиригранна надбрамна вежа та три брами. З півдня знаходилася брама з містком через рів, із заходу – восьмигранна надбрамна вежа і брама з равелінами та мостами через рів. Загальна довжина всіх укріплень перевищувала 3200 сажнів [6828 м]. Зважаючи на те, що цей план був проектом реконструкції укріплень, а не фактичним відображенням їх тогочасного стану, не факт що усі відображені нюанси були втілені в життя.

На час складання Рум'янцевського опису Гадяч мав Київські, Московські, Водяні й Лубенські ворота. У другій по-

ловині XVIII ст. вал частково реконструюється, але за втратою своєї первинної функції поступово руйнується.

За розвідками та обмірами історика-краєзнавця Я.Г. Іванюка у 1975 р. довжина усіх фортечних укріплень становила близько 2700 м, а замку – приблизно 850 м.

У сьогоденній планіграфії міста «Замок» локалізується доволі чітко територією окремишнього відрогу, де наразі знаходиться Гадяцька школа бджільництва (збудована у 1832 р. як в'язниця), по вул. Замковій, що чітко зберегла свою давню назву. Центральна частина великого укріплення, відомого за планом середини XVIII ст., розміщувалася на місці старого Успенського собору. Із західного боку смуга давніх укріплень чітко накладається на лінію проходження сучасної вулиці 50-ліття Жовтня, з півдня та півночі – природніми схилами корінного берега.

Археологічні розкопки на території замку та великого укріплення XVII – XVIII ст. не проводилися.

Залишки укріплень та культурні нашарування полкового і сотенного містечка Гадяч козацької доби (XVII – XVIII ст.), пункт Гадяч I – археологічний об'єкт з багатолітньою яскравою історією, на жаль, ще без достатнього археологічного вивчення. Місто Гадяч, скоріше за все, розташоване на місці більш давнішого городища давньоруського часу (Нове городище в Московських документах), що занесене до списку Історичних населених місць України, а тому нагально потребує визначення свого історико-археологічного ареалу.

Джерела та література: Воссоєдинение Украины с Россией. Документы и материалы в трех томах / ред. кол. : П.П. Гудзенко, А.К. Касименко, А.А. Новосельский и др. – М. : Изд-во АН СССР, 1953. – Т. I. 1620 – 1647. – С. 363; Гадяцька фортеця 17 – 18 ст. // Полтавщина : Енциклопедичний довідник / відп. ред. А.В. Кудрицький. – К. : Українська енциклопедія, 1992. – С. 152; Гадяча плани // Полтавщина : Енциклопедичний довідник / відп. ред. А.В. Кудрицький. – К. : Українська енциклопедія, 1992. – С. 162 – 164; Грушевський М.С. Історія України-Руси : в 11-и томах, 12-и книгах / Михайло Грушевський. – Том

VI. Жите економічне, культурне, національне XIV-XVII віків. – К. : Наукова думка, 1995. – С. 286; Грушевський М.С. Історія України-Руси : в 11-и томах, 12-и книгах / Михайло Грушевський. – Том VIII. Роки 1626-1650. – К. : Наукова думка, 1995 // режим доступу : <http://izbornyk.org.ua/hrushrus/iur8.htm>.; Іванюк С.А. Города-крепости Левобережной и Слободской Украины. Гадяцкий полк / Іванюк С. А. – 2011 // Режим доступу : http://ukrainianfortress.blogspot.com/2011/05/blog-post_17.html.; Книга Большому Чертежу / Подгот. к печати и ред. К. Н. Сербиной. – М.-Л. : изд-во АН СССР, 1950. – С. 109, 186; Кривошея В. Генеалогія українського козацтва : Нариси з історії козацьких полків : вид. 2-е доповнене / Володимир Кривошея. – К. : Стилос, 2004. – С. 62; Кулаковський П. Чернігово-Сверцизна у складі Речі Посполитої (1618-1648) / Петро Кулаковський. – К. : Темпора, 2006. – С. 202, 208, 312 – 313, 320, 322; Ляскоронский В. Г. Городища, курганы и длинные (змиевые) валы по течению рр. Псла и Ворсклы / В. Г. Ляскоронского // Труды XIII АС. – М., 1907. – Т. I. – С. 166 – 168. – Рис. 30; Ляскоронський В. Городища, кургани і довгі (змєві) вали за течією рр. Псла та Ворскли : вид. 2-е, репр., доп. / Василь Ляскоронський / Упор. і передмова О.Б. Супруненко. – Полтава : Археологія, 1995. – С. 14 – 16. – Рис. 30; Николайчик Ф. Материалы по истории землевладения князей Вишневецких в Левобережной Украине / Ф. Николайчик // Чтения в Историческом обществе Нестора-Летописца. – К., 1900. – Т. XIV. – Отд. III. – С. 181 – 186; Описи Лівобережної України кінця XVIII – початку XIX ст. : описово-статистичні джерела / упор., передмова Ананьєва Т. Б. – К. : Наукова думка, 1997. – 322 с. – С. 75; Падалка Л. В. Прошлое Полтавской территории и её заселение: Исследование и материалы / Издание ПУАК / Л. В. Падалка. – Полтава : тип. Тов-ва Печатного Дела, 1914. – С. С. 173, 175; Падалка Л.В. О древних городках, городищах и насыпных валах на территории нынешней Полтавской губ. / Л.В. Падалка // Тр. ПУАК: сб. науч. тр. / ПУАК. – Полтава: тип. Дохмана, 1905. – Вып. 1. – С. 191; Пляшко Л. А. Подорож до міста XVIII ст. / Л. А. Пляшко. – К. : Наукова думка, 1980. – С. 35; Постанова Кабінету Міністрів № 878 від 26 липня 2001 р. «Про затвердження Списку історичних населених місць України» // режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/878-2001-%D0%BF>; Россия. Полное географическое описание нашего отечества – настольная и дорожная книга для русских людей / под общей ред. В. П. Семенова и под общим руководством П. П. Семенова-Тян-Шанского и проф.

В. И. Ламанского. – Том седьмой. Малороссия (Харьковская, Полтавская и Черниговская губернии) / составили : Б.Г. Карпов, А.Я. Пора-Леопович, Ф. Я. Виноградов и др. – СПб, 1903. – С. 424; Рудницький Ю. До питання про ймовірність державного перевороту в Речі Посполитій в 1647 р. / Юрій Рудницький // Нові дослідження пам'яток козацької доби в Україні : зб. наук. статей. / НДЦ «Часи козацькі, УТО-ПІК, Центр пам'ятокознавства НАН України та ін. / ред. кол. : Телегін Д. Я., відп. ред., Титова О. М., заст. відп. ред., та ін. – К. : 2001. – Вип. 10. – С. 249–251. – (Серія: «Бібліотека «Часи козацькі»); Цапенко М. П. Архитектура Левобережной Украины XVII – X – VIII веков / М. Цапенко. – К., 1967. – С. 22. – Рис. на с. 49; Шафонский А. Черниговского наместничества топографическое описание с кратким географическим и историческим описанием Малыя России, из частей коей оное наместничество составлено / Сочиненное Действительным Статским Советником и Кавалером Афанасием Шафонским с четырьмя географическими картами. В Чернигове, 1786 года / Издал М. Судиенко. – К. : в Университетской Типографии, 1851. – С. 625 – 626.

В.В. Шерстюк

5. Братська могила жертв нацизму (1941) (іст.)

Знаходиться в південній частині єврейського кладовища.

Під час тимчасової гітлерівської окупації міста з 27.09.1941 по 11.09.1943 рр. постійно проводилися розстріли мирного населення та партизанів. 6 листопада 1941 р. на старому єврейському кладовищі було розстріляно 13 громадян єврейської національності: Ш.М. Блюменкранца, С.П. Блюменкранца, П.М. Виноградського, П.П. Голушко, Г.М. Залюбинського, Ізраїля Зельмановича Климовицького, Іллю Зельмановича Климовського, Ізраїля Л. Костюковського, Х.А. Сивошинського, Р.І. Сивошинського, Бориса Шльомовича Слуцького, М.І. Хорошухіна, С.А. Хорошухіну.

У 80-х роках ХХ ст. на могилі встановлено обеліск із бутового каменю (вис. 1,15 x 0,8 x 0,15 м), на якому дошка з чорного граніту (0,7 x 0,4 м) з прізвищами загиблих та пам'ятним написом: «Погибшим от рук немецко-фашистских захватчиков 6.IX.1941 года. Вечная память о вас

будет в сердцах наших. От детей и друзей». Навколо могили огорожа виготовлена з металевих прутів і кутиків методом зварювання.

Джерела та література: ДАПО. – Ф.Р-1876. – Оп. 8. – Спр. 68. – Арк. 6; Книга Скорботи України: Полтавська обл. – Т. 1: м. Полтава, Великобагачанський район, Гадяцький район, Любінський район, Гребінківський район, Диканський район, Зінківський район, Карлівський район, Кобеляцький район, Козельщинський район, Котелевський район, Кременчуцький район, Лохвицький район. – Полтава: Полтавський літератор, 2002. – С. 115, 117, 118, 123, 126, 137, 139, 142, 143.

А.М. Скурда

6. Братська могила учасників громадянської війни (1918 – 1922) (іст.)

Знаходиться на вул. Лесі Українки, в центрі міста, біля міської ради.

Поховано 19 осіб: комуністи, комсомольці, працівники міліції, які загинули у 1918 – 1922 рр., під час громадянської війни та в боротьбі з антирадянськими збройними формуваннями – загонами Спичака, Левка Христового. Серед похо-

ваних: Лев Оболонський, один із перших комсомольців міста, заступник командира загону по боротьбі з контрреволюцією, схоплений у 1920 р., й після жорстоких тортур живцем спалений на вогнищі; Гаврило Миколайович Татаренко, начальник міліції с. Веприк, закатований у 1921 р.; Дмитро Лаврентійович Войник, юрист, народний суддя, помер під час засідання суду від ран, отриманих в результаті сутички з бійцями збройного загону Левка Христового 30 липня 1921 р. в с. Лютенька; Данило Тимофійович Костенко, перший голова сільської ради с. Броварки разом із дружиною Єфросинією були вбиті на власному подвір'ї; Кир'ян Йосипович Орел, лісничий с. Вельбівка, розстріляний у червні 1921 р. за те, що два його сини служили в міліції; члени повітового ревкому: О. Володимиров, С. Дирявка, працівники міліції П. Грабенко, К. Дюх, С. Кузьменко, Й. Поповиченко, П. Потурнак, А. Суходавець, К. Шатрава, А. Шапій, І. Татаркін, А. Ткаченко.

Поховання в братську могилу проводилося у 1925 р. одночасно зі спорудженням пам'ятника, який був зруйнований гітлерівцями під час тимчасової німецької окупації міста в 1941 – 1943 рр. Первісні місця поховань невідомі.

У 1968 р. згідно з постановою Полтавського обкому Компартії України та Полтавського облвиконкому № 56 від 4 квітня 1967 р. на могилі встановлено новий пам'ятник, виготовлений Харківським скульптурним комбінатом. Біля основи залізобетонного обеліску (вис. 8,0 м)

встановлена залізобетонна скульптурна композиція (вис. 2,45 x 1,5 м), яка складається з трьох скульптур, що зображують учасників встановлення Радянської влади.

На могилі лабрадоритова плита (1,57 x 0,73 м) із прізвищами похованих і пам'ятним написом: «Пам'ять про них вічна, слава їх безсмертна Орел Кир'ян, Потурнак Павло, Поповиченко Йосип, Татаренко Гаврило, Грабенко Петро, Оболонський Лев, Тамаркин, Ткаченко А.С., Кузьменко Савка, Шепій Андрій, Войник Дмитро, Шатрава Кузьма, Костенко Данило, Костенко Фросина, Дирявка Семен, Куликов Аркадій, Суходавець Андрій, Владимиров Олександр, Дюх Кіндрат. Славним землякам героям громадянської війни від вдячних гадячан».

Джерела та література: ДАПО. – Ф.Р-3121. – Оп. 1. – Спр. 34. – Арк. 1, 18, 29, 45; ДАПО. – Ф.Р-1503. – Оп. 1. – Спр. 24. – Арк. 56; Паспорт пам'ятки історії та культури СРСР. – № 2.4.142-2.16.2 // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею; Історія міст і сіл Української РСР: Полтавська область / Гюлов. ред. кол. Тронько П.Т., Бажан М.П., Білодід І.К. та ін.; Ред. кол. Буланій І.Т., Бардик Г.С., Бевзо О.А. та ін. – К.: Гюлов. Ред. УРЕ, 1967. – С. 153, 155, 989; Панащенко А.А. Гадяч. Історико-краєзнавчий нарис. – Гадяч, 1992. – С. 32 – 33.

В.Я. Ревезук

7. Будинок в'язниці (Гадяцький тюремний замок), де перебував Тесленко А.Ю. (1907 – 1908) (іст.)

Розташований у південно-східній частині міста за адресою: вул. Замкова, 1/2.

За твердженням краєзнавців, істориків, архітекторів, споруда сучасної школи бджільництва є залишками колишнього замку, що належав гетьману І.М. Брюховецькому в 1665 – 1666 рр. На користь цих тверджень говорить і саме розміщення споруди розміром 10 x 30 м, що знаходиться в межах валів колишнього Гадяцького замку XVII – XVIII ст., котрі закривали вихід із нього з найважливішої в оборонному відношенні рівнинної сторони. Саме в цьому місці й могла розташовуватися чи не єдина мурована спо-

руда фортеці – облоговий двір (осадний двор), найбільш міцний вузол її оборони.

Як показують обстеження, напівпідвальный поверх, підлога якого нині заглиблена на 2,5 м нижче поверхні, а стеля вище на 1 – 1,5 м, найвірогідніше за все є перебудованим фрагментом залишків споруди XVIII ст., оскільки товщина стін більша за стіни сучасної будівлі. Говорити про більш раннє походження підвалин нині немає підстав, оскільки на плані фортеці 1740-х рр. це місце не забудоване. Склепінчасті перекриття підвальних приміщень мають різну конструкцію. В різних частинах будинку – циліндричні з розпалубками та хрестові.

Входи до підвального поверху розділені й розміщені не симетрично, а самі секції не з'єднані між собою.

За архівними матеріалами, в 1812 р. руїни колишнього замку були реконструйовані під в'язницю. Це підтверджується тим, що перший і другий поверхи мають схоже планування, що відповідає потребам пенітенціарного закладу, де з обох боків довгого коридору, перекритого циліндричним із розпалубками склепінням, розташовані приміщення колишніх в'язничних камер.

Ймовірно, в цей час споруда та прилеглі до неї будівлі набули чітких форм стилю класицизм.

У 1930 – 1932 рр. споруду було пристосовано до потреб навчального закладу. Під час реконструкції невеликі тюремні вікна були розтесані. Нині збереглося лише одне вікно на фасаді, що зберегло свій первісний вигляд.

Після всіх реконструкцій і перебудов нині це прямокутна в плані споруда розміром 10 x 30 м, що має 2,5 поверхи. Симетричний головний фасад подібний до класичного стилю. Великі вікна з лучковим завершенням оброблені лиштвом простого профілю. Споруда має винос покрівлі з простим карнизом. Кути оброблені штукатурними рустами, що імітують гранітні блоки.

У цьому будинку з літа 1907 р. по весну 1908 р. знаходився в ув'язненні Тесленко Архип Юхимович (2.03.1882 р., с. Харківці Лохвицького повіту Полтавської губернії – 28.06.1911 р., там само), український письменник, учасник революційних подій 1905 – 1907 рр., автор оповідань, «Хуторяночка», «Школяр», «Син», «Немає матусі» та інш., написаних у 1906 р. Заарештований у березні 1906 р. в м. Лохвиця за участь у революційному виступі селян. Спочатку знаходився в ув'язненні у м. Лохвиці, а після засідання суду, влітку 1907 р. був перевезений до м. Гадяч.

Під час тимчасової гітлерівської окупації 1941 – 1943 рр. в будинку розміщувався табір для військовополонених та збірний пункт для відправки молоді на примусові роботи до Німеччини. 385 місцевих жителів було вивезено на примусові роботи. У таборі перебували також близько 300 військовополонених громадян грузинської національності, які були розстріляні. Після визволення міста від гітлерівських загарбників в камері № 20 воїни прочитали напис: «Знову били, – писав полонений Сандро Чантурія – били без кінця. Сили немає більше. Я відчуваю, як помираю. Я ніколи не думав, що можна серцем відчувати наближення смерті. Ось і кінець. Прощайте, товариші. Сандро не підвів вас і нікого не видав».

Неодноразово місцеві жителі спостерігали, як німці, особливо в зимові місяці центральними вулицями міста гнали на розстріл до Гончарного Яру військовополонених, партизанів та тих, кого підозрювали в зв'язку з ними, мирних громадян єврейської національності. Всі були лише в спідній білизні, виснажені.

Нині в будинку розміщується однорічна сільськогосподарська школа бджільництва. Внутрішнє планування частково змінене у відповідності до вимог навчальногучбового закладу. Меморіальна дошка не встановлена.

На території в'язниці розміщувалася домова церква освячена на честь Покрова Пресвятої Богородиця, що мала обслуговувати релігійні потреби ув'язнених (див. поз. №54).

Джерела та література: ДАПО. – Ф.Р-7021. – Оп. 70. – Спр. 939. – Арк. 92; Свідчення Павла Анатолійовича Кириленка, 1926 р.н. // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею; Український Радянський Енциклопедичний словник в 3-х томах. – Вид. 2-е. – К.:Голов.,УРЕ, 1987. – Т. 3. – С. 381; Гадяччина Історія краю / Авт. Кол.: Пустовіт Т.П., Ревегук В.Я., Сердюк І.О., Коваленко О.В., Беседа В.М. – Гадяч : Видавництво «Гадяч», 2013 – 218 с., іл. – С. 148.

*В.А. Павленко, К.В. Гладш,
Н.Ф. Шаповал*

8. Будинок Гадяцького повітового дворянського зібрання (іст., архітектура)

Знаходиться в центральній частині міста за адресою вул. Лесі Українки, 4.

Споруда колишнього Гадяцького повітового дворянського зібрання зведена, ймовірно, в середині XIX ст. в стилі неоампір. Це двоповерхова, цегляна, прямокутна в плані будівля, зведена безпосередньо на червоній лінії вулиці. Симетричний головний фасад прикрашений виступаючим ризалітом із трьо-

ма арковими вікнами та прямокутними пілястрами доричного ордеру й завершується прямокутним аттиком. Стіни першого поверху оздоблені рустом, а невеликі вікна – замковими каменями. Перший і другий поверхи розділені невеликим карнизом, що йде по периметру споруди. Усі прямокутні вікна другого поверху прикрашені прямокутним сандриком та лиштвою, Другий поверх має досить розвинений карниз, виконаний напуском цегли. Загальна площа – 540 кв.м.

У 1905 – 1917 рр. у будинку знаходилася жандармерія, а після 1917 р. недовгий відрізок часу склад овочів. Із 1930-х рр. тут розмістився Гадяцький будинок піонерів. Під час тимчасової німецької окупації 1941 – 1943 рр. – одна з окупаційних німецьких адміністративних установ, у підвалах якої тримали радянських активістів. Після визволення – знову будинок піонерів, а з 1990-х рр. і до нинішнього часу – будинок дитячої творчості. 2012 р. в підвальних приміщеннях споруди навчальними співробітниками Гадяцького районного історико-краєзнавчого музею створено експозицію «Гадяцькі підземелля».

Джерела: Повідомлення Гадяцького районного історико-краєзнавчого музею // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею; Повідомлення місцевого краєзнавця Торяника Миколи Федоровича, 1953 р.н. // Там само.

В.А. Павленко, О.А. Скирда

9. Будинок Гадяцької повітової земської лікарні, (1914) (іст., архітектура)

Знаходиться в східній частині міста за адресою: вул. Лохвицька, 1.

Основний корпус лікарні на 70 ліжок завершений будівництвом у 1914 р. на кошти Гадяцького повітового земства. Загальна площа споруди склала 1,685 м².

Цегляна споруда має 2,5 поверхи, збудована в стилі провінційної еkleктики. Головний фасад має симетричну композицію і розчленований на 5 рівних частин, кожна з яких має по троє вікон, що

надає їм своєрідної пластики. Центральний ризаліт має головний вхід, до якого ведуть парадні сходи та бокові вікна. На другому поверсі знаходиться вікно, що композиційно підтримується двома одно-стулковими – меншої ширини. Центральна частина завершується аттиком із двома невеликими баштами. Такі ж башти мають і два бокових ризаліти. Високі вікна мають лучкові фрамужні завершення і прикрашені цегляними лиштвами. Перший і другий поверхи розкреповані карнизом складного профілю, що складається з «сухариків» та поясків. Стіни другого поверху завершуються мереживним карнизом з більш крупними членуваннями та більшою кількістю деталей, виконаних різним напуском цегли.

Загальна площа будівлі 1,685 м².

Протягом 63 років будинок залишався головним корпусом лікарні. Нині тут знаходяться терапевтичне та офтальмологічне відділення Гадяцької районної лікарні.

Джерело: Довідка Гадяцької районної лікарні // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею.

В.А. Павленко

10. Будинок колишньої Гадяцької жіночої гімназії (1911), в якому розміщувались евакогоспіталі № 3399 та № 6060 (іст., архітектура)

Знаходиться в центрі міста, на червоній лінії за адресою: Соборна площа, 9а.

Будинок двоповерховий, цегляний, дах вкритий металом. Площа 1,113 м² кв. м. Прямокутний у плані. Планування коридорне.

Збудований у 1911 р. за ініціативою Гадяцького міського управління для жіночої гімназії, що була відкрита на базі місцевої приватної жіночої гімназії Марії Олексіївни Клепачевської. Гімназія мала восьмирічний курс навчання з підготовчими і восьмим педагогічним класом. На навчання приймалися дівчата всіх станів і віросповідання. Випускниці отримували атестат на звання вчителя початкової школи та молодших класів жіночих гімназій. Восьмий педагогічний клас давав право на звання домашньої вчительки, а золотим медалістам – домашньої наставниці. У 1917 р. в гімназії навчалось 375 дівчат, із них: 30 – діти селян, 45 – козаків, 171 – міщан; 35 почесних громадян і купців, 10 – духівництва, 61 – особових дворян і чиновників, 22 – дворян та інші. Почесною попечительницею була графиня Г.Г. Ламздорф-Галаган. Утримувалася на державні кошти, кошти губерньського земства та платню за навчання. Після Жовтневого перевороту 1917 р. була розформована. У 1935 – 1940 рр. у будинку містилася Гадяцька міська школа № 1, з 1940 по серпень 1941 рр. – педагогічне училище. У 1941, 1943 – 1945 рр. – евакогоспіталі № 3399 і № 6060. Одночасно лікувалося до 200 поранених воїнів. На першому поверсі розміщувалися приймальне відділення, душові та палати для поранених, на другому – операційна, перев'язочна, палати для тяжкопоране-

них. Із 1946 до грудня 1947 рр. будинок займав туберкульозний госпіталь Міністерства охорони здоров'я.

У 1955 р. в будинку розмістився переведений із Харкова до Гадяча культурно-освітній технікум (заснований у 1935 р. в Харкові як школа політосвіти) і перейменований у Гадяцьке культурно-освітнє училище, якому 1953 р. було присвоєно ім'я І.П. Котляревського. З 1991 р. – Гадяцьке училище культури імені І.П. Котляревського.

У 1974 р. до основного будинку було добудовано двоповерховий корпус, після чого будинок набув Т-подібної форми. У добудові розмістилися актовий зал, фойє та 17 індивідуальних класів. Меморіальна частина будинку –нині навчальні аудиторії, учительська, канцелярія, кабінет директора, залишилися без змін.

Нині, це двоповерхова цегляна т-подібна в плані споруда, що є одним із акцентів центральної площі міста. Будівля має досить чітку побудову головного фасаду. Перший поверх розташований плоскими лопатками, що знаходяться поміж великих, майже квадратних вікон. Вікна другого поверху з невеликим криволінійним верхом, обрамлені елегантними наличниками. Перший і другий поверхи розкреповані карнизом складного профілю. Центральна частина фасаду прикрашена криволінійним фронтоном, тимпан якого декорований емблемою Гадяцького училища культури ім. І.П. Котляревського. Стіни другого поверху завершуються бордюром, що нагадує мереживо української вишивки та поребрика у вигляді зубчиків. Розвинений карниз, для захисту стін від атмосферних опадів прикрашений кронштейнами із напуску цегли. Споруда має високі естетичні якості і є окрасою міста.

Випускники училища: народний артист України Віталій Михайлович Скакун; заслужені діячі мистецтв: Олексій Миколайович Юзефович, Віктор Михайлович Губаренко; заслужені артисти України: Валерій Вікторович Соколик, Тетяна Вікторівна Садохіна; заслужені працівники культури України: Микола Семенович

Беседа, Анатолій Іванович Жданов, Яків Борисович Орлов, Олександр Митрофанович Житинський, Іван Максимович Гаврись (помер), Володимир Олександрович Мокляк, Іван Євлампійович Носенко, Віктор Васильович Шарий, Михайло Леонтійович Троцак, Анатолій Олексійович Демент, Володимир Федотович Тулаєв (помер), Василь Амвросійович Пилипенко, Микола Михайлович Плутенко (18.12.1939 – 30.10.2001), Іван Павлович Слинько, Василь Іванович Підгайний, Федір Іванович Кривенко, Юлія Анатоліївна Глуценко, Володимир Васильович Подоляка, Анатолій Родіонович Крутько, Анатолій Іванович Темник, Володимир Ілліч Каргін, Надія Василівна Крюченко; письменники: Наталія Михайлівна Бакалай, Микола Кирилович Возіянов

У 2010 р. на фасаді, ліворуч від входу, встановлено меморіальну дошку (0,8 x 0,4 м) з граніту з пам'ятним написом: «Віки історії Гадяцького училища культури ім. І.П. Котляревського» Лауреата Міжнародного Академічного рейтингу популярності «Золота Фортуна».

1935 – Харківська школа політосвіти

1944 – Харківський технікум політосвіти

1955 – Гадяцький технікум підготовки культосвітніх працівників

1961 – Гадяцьке культурно-освітнє училище

1969 – Гадяцьке культурно-освітнє училище ім. І.П. Котляревського

1991 – Гадяцьке училище культури ім. І.П. Котляревського

Встановлено з нагоди 75-річчя навчального закладу 11 вересня 2010».

Джерела та література: Архів Військово-медичного музею Міністерства оборони Російської Федерації // Ф. 3399 ЕГ, там само. – Ф. 6060 ЕГ; ЦАМО РФ. – Ф. 136 Гв.кп. – Оп. 793829. – Спр. 1. – Арк. 29 – 30; Довідка Гадяцького училища культури ім. І.П. Котляревського // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею; Памятная книжка Полтавской губернии на 1910 год. – Полтава Типо-Литогр. Губернск. Правления, 1910. – ХХ+480 с. – С. 147.

Н.Ф. Шаповал, А.М. Скурда,
В.А. Павленко, В.О. Мокляк

11. Будинок Гадяцького повітового суду, в якому працював Мирний Панас (Рудченко Панас Якович) (іст., архітектура)

Розташований у центральній частині міста за адресою: вул. Лесі Українки, 12. Збудований у середині XIX ст. для Гадяцького повітового земського суду. Цегляний, одноповерховий, загальна площа 277 кв. м.

Одноповерхова споруда зведена в другій половині XIX ст. в стилі, наближеному до неоренесансу. Під час її будівництва використано високоякісну цеглу в якості «лицьового» матеріалу для створення архітектурної виразності будівлі.

Симетрична композиція головного фасаду побудована на гармонійному поєднанні трьох ризалітів: центрального, з трьома арковими вікнами, що завершується фігурним аттиком з круглим вікном – люкарною, та двох бокових, кожний із яких мав напівкруглі дверні прорізи (в процесі експлуатації, при зміні функціонального призначення будинку – лівий перетворено на вікно), що вели до тамбурів, над якими встановлено невисокі квадратні башти з напівкруглим вікном на кожній стороні. Завершуються башти фігурними куполами зі шпилями. Вікна і двері прикрашені елегантними лиштвами з рельєфними підвіконними вставками.

Первісно дах та башти були криті металом – вірогідно міддю. Від первісного укріття залишилася мідь на баштах.

Інша частина покрівлі нині вкрита шифером.

В останній час, до 1980-х рр. у будинку знаходився Гадяцький поштамт, пізніше станція юних техніків. З початку 2000-х будинок пустує.

У будинку деякий час працював писарем Панас Мирний (Рудченко Панас Якович) (13.05.1849 – 28.01.1920) – український письменник-реаліст, творець новаторських соціальних романів і повістей із життя народу (див. поз. № 14).

Джерела та література: Повідомлення місцевого краєзнавця Торняка Миколи Федоровича, 1953 р.н. // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею; Особистий архів В.О. Мокляка; Енциклопедія історії України: У 10 тт. / Редкол.: В.А. Смолій (голова) та ін. – К.: Наук. думка, 2009. – Т. 6. – С. 663; Костюк В. Гадяч у старовинній листівці. – К.: «КВІЦ», 2007. – 96 с., іл.

О.А. Скирда, В.А. Павленко

12. Будинок початкової школи (1872) (іст., архітектура)

Розташований у центрі міста за адресою: вул. Лесі Українки, 8. Цегляний двоповерховий, дах шиферний чотирихилий. Загальна площа 1,707 м².

Збудований у 1872 р. за «зразковим проектом», як Гадяцька повітова школа, що давала початкову освіту. Це була цегляна прямокутна в плані споруда, що мала високі напіваркові вікна, прикрашені цегляною лиштвою з підвіконними вставками, та розвинений карниз. Мав три класні кімнати і кімнату для вчителів.

У 1912 р. з метою збільшення чисельності учнів над будівлею зводять другий поверх. Значно більші за висотою прямокутні вікна надають споруді більш респектабельного вигляду. Фасад прикрашено пілястрами, лаконічним карнизом і кронштейнами з напуском цеглин та підвіконними вставками. Обладнуються актовий зал, учительська, кабінет інспектора, канцелярія, бібліотека, фізичний і біологічний кабінети, гуртожиток та їдальня.

Гадяцька повітова школа була єдиною школою підвищеного типу на території Гадяцького повіту. 1902 р. її реорганізували в міську чотирикласну.

З 1911 р. тут відкриваються курси з підготовки вчителів початкових класів, а з 1912 р. вона – Гадяцька вища початкова школа. За часів Української Народної Республіки, у 1919 р., школа була гімназією з українською мовою навчання. В цей час закладу було присвоєно ім'я М.П. Драгоманова.

На початку 1930-х рр. заклад перепрофільовано на трудову семирічку, а 1935 р. відбувся перший випуск десятого класу. Школа пережила лихоліття війни. Чимало випускників віддали своє життя на фронтах Великої Вітчизняної війни 1941 – 1945 рр. У 1963 р. побудовано спортивний зал, 1973 р. – 5 кімнат і їдальню. Нині Гадяцька спеціалізована школа I – III ступенів № 2 ім. Михайла Драгоманова має 2 кімнати з інформатики, кабінети біології, фізики, історії, навчальні майстерні, бібліотеку.

У 2009 р. Указом Президії Верховної Ради України школі відновлено ім'я М.П. Драгоманова, а у 2011 р. – встановлено меморіальну дошку (0,6 x 0,8) із чорного полірованого граніту з портретним зображенням визначного громадського діяча та пам'ятним написом: «У цьому приміщенні в 1849 – 1853 роках навчався видатний громадсько-політичний діяч, історик Драгоманов Михайло Петрович (1841 – 1895)». Однак насправді в цьому будинку, беручи до уваги дату його спорудження, М.П. Драгоманов навчатися не міг. Ситуацію прояснила О. Пчілка, яка

подала інформацію, що будинок школи, що існує й донині, у 1872 р. було збудовано на місці старої, дерев'яної школи.

У школі працював відомий педагог і письменник М.М. Макаровський, навчалися брати Амвросій та Семен Метлицькі – відомі українські поети, літературознавці, професори Харківського і Київського університетів; Михайло Драгоманов – видатний історик, філософ, етнограф, педагог, громадський діяч; Михайло Петрович Маляров – перший заступник Генерального прокурора СРСР, генерал-майор юстиції, державний радник юстиції I класу, кандидат юридичних наук; Андрієвський Михайло Костянтинович – Герой Соціалістичної Праці; Бойко Анатолій Володимирович – доктор технічних наук, професор, Дійсний член Російської Академії Наук, член Нью-Йоркської Академії наук, Лауреат державної премії України в галузі науки і техніки. Школа підтримує зв'язки з Інститутом літератури НАН України імені Т.Г. Шевченка, з музеєм Лесі Українки в с. Колодяжному.

Джерела та література: Повідомлення Гадяцької спеціалізованої школи I – III ступенів № 2. // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею; Історія Гадяцької школи-інтернату. – м. Гадяч, видавництво «Гадяч», 2008 – С. 27 – 28.

О.А. Скурда, Н.А. Оніщенко,
В.А. Павленко

13. Будинок редакції газети «Рідний край», в якому працювала Пчілка Олена (Косач Ольга Петрівна) (1917 – 1919) (іст., архітектура)

Розташований центральній частині міста за адресою: вул. Драгоманова, 6.

Будинок одноповерховий, цегляний, облицьований плиткою, Г-подібний у плані. Дах чотирискілий, вкритий металом. Площа 135 м². Зведений у стилі провінційної еkleктики на червоній лінії забудови. Має прямокутні вікна. Вугли оброблені плоскими пілястрами. Мав досить цікавий зовнішній декор: вікна були прикрашені лиштвами, карниз у вигляді

кораблика та ін. Під час капітального ремонту будівлі зовнішній декор знищено, а стіни обкладено плиткою.

Олена Пчілка (Косач Ольга Петрівна, 17(29).07.1849, м. Гадяч, – 4.10.1930, м. Київ) – письменниця, перекладач, фольклорист, етнограф, член-кореспондент АН УРСР (з 1927). Мати Лесі Українки, сестра Михайла Петровича Драгоманова. У 1866 р. закінчила Київський зразковий пансіон шляхетних дівчат. 1868 р. взяла шлюб із Петром Косачем. Подружжя тривалий час жило на Волині, згодом у Києві. 1906 р. увійшла до складу редколегії журналу «Рідний край», а з 1908 р. стала редактором-видавцем названого часопису та додатку до нього «Молода Україна». У 1914 – 1921 рр. жила в Зеленому Гаю на околиці м. Гадяч. Організувала дитячий аматорський театр, писала для нього п'єси, видавала збірку «Зелений Гай». Вірші і казки з малюнками для дітей». З 1917 по 1919 рр. редактор газети Гадяцького земства «Рідний край». Влітку 1918 р. за антиреволюційні статті, які друкувалися на сторінках газети, арештована, але вже через 4 дні була звільнена. Незабаром виїхала до м. Києва.

До кращих творів Олени Пчілки належать: «Думи-мережанки» (1886), «Світло добра і любові» (1888), «Солов'їний спів» (1889), «Сужена не огужена» (1881). Їй належать спогади про М.П. Старицького (1904), М.В. Лисенка (1912 – 1928), М.П. Драгоманова (1926), дослідницької праці «Український орнамент» (1876), «Українські узори» (1912, 1927).

У 1989 р. на будинку в якому містилася редакція часопису «Рідний край», було встановлено дошку (0,5 x 0,7 м) із дюралюмінію з пам'ятним написом: «В цьому будинку редактором газети «Рідний край» Гадяцького земства з 1917 по 1919 рік працювала відома українська письменниця Олена Пчілка (Ольга Петрівна Драгоманова)». Нині в будинку розміщується видавництво «Гадяч».

Література: Прохоренко К. Безцінні скарби душі. Спогад-есе про товариські взаємини Лесі Українки і Антоніни Макарової // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею; Гадяч. Туристична карта. – К.: Виробничо-маркетингова компанія «Ортелій», 2011; Енциклопедія Українознавства. Словникова частина. / Гол. ред. В. Кубійович. – Т. 7. – Париж, Нью-Йорк: Видавництво «Молоде Життя», 1973. – С. 2421; Українська радянська енциклопедія. – Т.9. – К.: Головна редакція УРЕ, 1983. – С. 205.

А.М. Скурда, В.А. Павленко

14. Будинок, у якому жив Панас Мирний (Рудченко Панас Якович). (1859) (іст.)

Знаходиться в центральній частині міста за адресою: вул. Садова, 8.

Одноповерховий, дерев'яний, рублений, обкладений цеглою. Покрівля чотирисхила, під шифером, прямокутний у плані. В будинку 7 кімнат загальною площею 130 кв. м. Первісний вигляд споруди повністю спотворений пізнішими ремонтами та перебудовами.

У 1858 р. родина Якова Григоровича Рудченка перебирається до м. Гадяч та

оселяється в найманому помешканні. 1859 р. Рудченки купують двір на одну десятину (1,09 га) по вул. Садовій, поблизу повітового скарбництва і зводять будинок. Саме тут пройшли юнацькі роки українського письменника-реаліста, класика української літератури Панаса Мирного (Рудченка Панаса Яковича) (13.05.1849 – 28.01.1920).

Із 1858 р. по 1862 р. Панас Якович Рудченко навчався в Гадяцькому повітовому училищі, яке закінчив із відзнакою. В 1836 – 1864 рр. служив дрібним чиновником у канцеляріях м. Гадяч. Саме в цей період почав писати перші вірші, записувати до свого зошита народні казки, приказки, пісні, складати словник української мови. Світогляд письменника формувався під впливом творів Т.Г. Шевченка, Марко Вовчка. В його шкільних щоденниках часто згадувалися вірші, поеми Т. Шевченка. Перший вірш П. Мирного, що дійшов до нас, датовано 22 січня 1864 р. «Писал в суде, я все писал». У щоденнику майбутній письменник пише про тяжке становище чиновницької служби, про людське горе. «Куди гляну, подивлюсь, – все горе-неволя, а де те щастя?» – такими були висновки власника щоденника, який поклав початок його літературної діяльності.

Під час Великої Вітчизняної війни 1941 – 1945 рр. у 1943 р. будинок було частково зруйновано. 1949 р. до 100-річчя від дня народження письменника його відбудували із значними змінами у плані, відповідно до вимог для використання під бібліотеку для дітей. Залізна покрівля замінена на шиферну, добудовані внутрішні коридори. Праворуч від центрального входу встановлено меморіальну дошку з мармуру (0,36 x 0,46 м) з пам'ятним написом: «В цьому будинку провів дитячі роки з 1858 до 1865 р. видатний письменник – класик української літератури Панас Мирний (П.Я. Рудченко)». У 1960-х рр. бібліотеку переведено до нового будинку по вул. Шевченка, а будинок передано до житлового фонду, нині він поділений на 4 квартири, має 4 добудованих входи.

Джерела та література: Паспорт пам'ятки історії та культури СРСР. – № 2.4.140-2.16.2 // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею; Енциклопедія історії України: У 10 тт. – К.: Наук. думка, 2009. – Т. 6. – С. 53; Панасенко А.Я. Гадяч. Історико-краєзнавчий нарис. – Гадяч, 1992. – С. 53.

Н.Ф. Шаповал, А.М. Скурда

15. Будинок Гадяцької чоловічої гімназії (1902), в якій навчався Духов М.Л., працювали Андрієвський М.К., Ісметов О.О. (іст.)

Знаходиться в центральній частині міста за адресою: вул. Шевченка, 19.

Будівництво гімназії розпочалося в 1902 р. Споруда була одна з найкращих у Київському навчальному окрузі, (до якого входили Київська, Чернігівська, Волинська, Подільська та Полтавська губернії).

Двоповерхова цегляна споруда, що в плані має складну форму, головний симетричний фасад розділений на 5 ризалтів. Споруда зведена в стилі модерн з використанням елементів романської архітектури. Центральний ризалт має 3 поверхи, аттикове завершення з металевим парапетом. Вікна першого поверху обрамлені лиштвою і в своєму завершенні мають багатобачкову арку із замковим каменем. Вікна другого поверху мають прямокутну форму з оригінальними підвіконними вставками. На фасаді їх розділяють плоскі пілястри з ліпними розетками. Вікна третього поверху роз-

міщуються попарно й мають найменший розмір, оброблені штукатурними листками. Вугли центрального ризаліту оброблені плієстрами і поверх рустовані на першому поверсі. На другому – декоровані плоскими канелюрами. Бокові ризаліти мають прямокутні вікна з лучковими завершеннями та замковими каменями. Фриз, що завершує стіни центрального фасаду, оздоблений зубчиками, а також прямокутними фільонками з ліпними гірляндами. Будівля має великий винос карнизу, що візуально підтримується ліпними кронштейнами. Споруда є однією з найяскравіших архітектурних об'єктів міста, має високу цінність в мистецькому відношенні завдяки професійному проектуванню та втіленню проекту при виконанні будівельних робіт.

При гімназії було 13 квартир. Гадяцька чоловіча гімназія була відкрита 1 липня 1911 р. та мала 6 класів. У 1917 р. відкрито 7-й клас. До гімназії прийдомалися хлопці всіх станів і віросповідань. З гімназією пов'язана культурно-просвітницька діяльність Олени Пчілки (див. поз № 13, 21). Після подій 1917 р. до гуртка українознавства влилися гімназисти чоловічої й жіночої гімназій, реального училища, дворічних педагогічних курсів. У зв'язку із революційними подіями в Україні з 1919 р. гімназія перетворюється на трирічні педагогічні курси, а з 1920 р. працює як педагогічний технікум. Навчання проводилися на першому та другому поверхах основного корпусу. У невеличкому будиночку, ліворуч від центрального входу, знаходиться гуртожиток для студентів. До 1939 р. технікум розміщувався лише в приміщенні колишньої гімназії. У зв'язку зі збільшеннями кількості студентів педтехнікум до 1941 р. переводять і в інші будинки м. Гадяча.

У роки Великої Вітчизняної війни 1941 – 1945 рр. в будинку розміщувалася німецька військова частина. З 1.09.1944 по 1.09.1945 рр. – евакогоспіталь № 5801 (начальник Копилова Софія Олександрівна). З кінця 1945 – в 1946 рр. – радянська артилерійська вій-

ськова частина. У 1947 – 1956 рр. – військова частина № 20778, яка готувала водіїв. З 1958 р. і донині будинок гімназії займає школа-інтернат. З 2008 р. Гадяцька спеціалізована школа-інтернат I-III ступенів ім. Є.П.Кочергіна Полтавської обласної ради.

З 1914 по 1918 рр. в гімназії навчався майбутній тричі Герой Соціалістичної Праці, лауреат Ленінської і п'яти Державних премій, член-кореспондент АН СРСР, генерал-лейтенант інженерно-технічної служби Микола Леонідович Духов (13 (26) жовтня 1904, с. Веприк Гадяцького повіту – 1 травня 1964, м. Москва) (див. поз. № 157).

Протягом 36 років із 1962 по 1998 рр. директором школи працював Герой Соціалістичної Праці, заслужений учитель Української РСР Михайло Костянтинівч Андрієвський (21 листопада 1922 – 29 грудня 1998) (див. поз. № 22).

У січні 1993 р. на базі спортивного залу Гадяцької школи-інтернату було організовано секцію любительського боксу під керівництвом майстра спорту СРСР Олександра Олександровича Ісметова (20.02.1943 – 31.01.2010).

До 100-річчя будинку в 2002 р. було проведено ремонт будівлі, реставровано фасад, встановлено меморіальну дошку М.К. Андрієвському (0,8 x 1,17 м) з рожевого граніту з барельєфним зображенням останнього та пам'ятним написом: «У цьому приміщенні в 1962 – 1999 роках працював директором Гадяцької школи-інтернату Герой Соціалістичної Праці заслужений учитель України Андрієвський Михайло Костянтинівч».

Автори – заслужений архітектор України Є.В. Ширай, скульптур В.І. Білоус.

У 2011 р. на фасаді спортивного корпусу школи встановлено меморіальну дошку з чорного граніту (0,46 x 0,66 м) з портретним зображенням Ісметова О.О. та пам'ятним написом: «У цьому приміщенні протягом 1993 – 2010 років працював керівником секції боксу майстер спорту СРСР Ісметов Олександр Олександрович 20.02.1943 – 31.01.2010».

Джерела та література: Історія Гадяцької школи-інтернату / Укл. Беседа В.М., Галушка Н.А., Кущенко А.Л., Беседа О.Г. – Вид. 3-є, доповн. – Гадяч: видавництво «Гадяч», 2008. – 136 с; Енциклопедія історії України: В 5 т. / Редкол. В.А. Смолій (голова) та ін. –К.: Наук. думка, 2003. – Т. 2. – С. 504; Некролог // Зоря Полтавщини. – 1995. – № 2 (19219). – 5 січня. – С.3.

А.М. Скурда

**16. Військові захоронення:
братські могили (8) радянських
воїнів, братська могила
партизанів, жертв нацизму (1)
(1941 – 1943, 1956, 2009) (іст.)**

Знаходяться в північно-західній, західній та південній частинах міського кладовища по вул. Будька.

Всього захоронено 90 осіб.

Могила № 1. Поховано 9 осіб – воїнів 23-ї, 29-ї, 38-ї, 337-ї стрілецьких дивізій, 241-го штурмового авіаполку 13-ї авіадивізії, 3-го гвардійського механізованого корпусу Воронежського фронту, які загинули 10 – 11 вересня 1943 р. в боях із німецькими загарбниками за звільнення

м. Гадяч. На могилі встановлено обеліск (вис. 2,28 x 0,6 x 0,6 м), у центральній частині якого пластикова дошка (0,17 x 0,26 м) з написом: «Братська могила № 1», а біля підніжжя плита (0,5 x 0,7 м) з мармурової крихти з пам'ятним написом: «Вечная память воинам, павшим в боях за освобождение нашей Родины в 1941 – 1945 г. Фамилии захороненных

неизвестны». Могила обкладена бетонним бордюром (12,0 x 2,7 м), навколо – металева огорожа.

Могила № 2. Поховано 11 воїнів 23-ї, 29-ї, 38-ї, 337-ї стрілецьких дивізій, 241-го штурмового авіаполку 13-ї авіадивізії, 3-го гвардійського механізованого корпусу Воронежського фронту, які загинули

10 – 11 вересня 1943 р. в боях із німецькими загарбниками за звільнення м. Гадяч. На могилі на постаменті (вис. 0,6 x 0,52 x 0,2 м) із мармурової крихти встановлено обеліск (вис. 1,18 x 0,36 м) із того ж матеріалу. На обеліску викарбувано напис: «Вечная память воинам имена их неизвестны», на постаменті – пластикова дошка (0,17 x 0,26 м) з написом: «Братська могила № 2». Могила обкладена цегляним бордюром (5,0 x 1,98 м). Навколо – металева огорожа.

Могила № 3. Поховано 6 осіб – 5 партизанів і 1 мешканець с. Красна Лука, яких у грудні 1941 р. схопили німці, ви-

везли до м. Гадяч і після жорстоких тортур розстріляли. Прізвища відомі. На могилі на постаменті (вис. 0,4 x 0,53 x 0,25 м) із мармурової крихти встановлено обеліск (вис. 1,12 x 0,44 м) із того ж матеріалу. На обеліску викарбувано напис: «Вечная память воинам-партизанам Коваленко Ф. Д., Хижняк В. П., Нижник К. Е., Величко Д. И., Лизогуб И. С., Скоробагач Д. С.» та закріплено 6 фотоовалів (0,18 x 0,13 м; 0,12 x 0,08 м) із металокераміки. На постаменті – пластикова дошка (0,17 x 0,26 м) з написом: «Братська могила № 3». Могила обкладена цегляним бордюром з декоративною плиткою (3,5 x 2,5 м). Навколо – металева огорожа.

Могила № 4. Поховано 7 воїнів 23-ї, 29-ї, 38-ї, 337-ї стрілецьких дивізій, 241-го штурмового авіаполку 13-ї авіадивізії,

3-го гвардійського механізованого корпусу Воронежського фронту, які загинули 10 – 11 вересня 1943 р. в боях з німецькими загарбниками за звільнення м. Гадяч. На могилі на постаменті (0,55 x 0,6 м.) із мармурової крихти встановлено обеліск (вис. 1,25 x 0,5 м) із того ж матеріалу. На

обеліску викарбувано напис: «Вечная память воинам имена их неизвестны», на постаменті – пластикова дошка (0,17 x 0,26 м.) з написом: «Братська могила № 4». Могила обкладена бетонним бордюром (3,1 x 1,6 м.). Навколо – металева огорожа.

Могила № 5. Поховано 12 осіб. Серед них: військовий юрист 136-го гвардійського кіннотного полку 9-ї кіннотної дивізії Південно-Західного фронту Сулейманов Магомед Расулович, який загинув 16.09.1941 р. біля с. Красна Лука під час бомбардування німецькою авіацією розташування кіннотників, які виходили з ворожого оточення; воїн 340-ї стрілецької дивізії Воронежського фронту старший лейтенант Трунов Сергій Якимович, який загинув 28.02.1943 р. в боях

за визволення м. Гадяч у ході Харківської наступальної операції; лейтенант Фомкін Іван Сергійович та рядовий Квашнін Василь Іванович 337-ї стрілецької дивізії Воронежського фронту, які загинули 10.09.1943 під час остаточного звільнення міста; 8 воїнів, померлих від ран у військових госпіталях №№ 1270, 5801, 6036 у 1944 – 1946 рр. Прізвища відомі. На цьому місці були одиночні могили, оскільки воїни гинули у різні роки. У 1956 р. останки перепоховано до братської могили.

На могилі на постаменті (вис. 0,35 x 0,52 x 0,2 м) з мармурової крихти встановлено обеліск (вис. 1,2 x 0,4 м), на якому викарбувано напис: «Вечная память вои-

нам ст-л-нты Трунов С. А., Худяков А. С. л-нт Фомкин И. С. ст. с-нт Филиппов Ф. Н. рядовые Гончар И. Н. Демина А. М. Драч П. С. Дунаев Ш. Мильх Н. Ф. Сысой И. М. Сулейманов М. Р. Квашнин В. И.»¹, на постаменті – пластикова дошка (0,17 x 0,26 м) з написом: «Братська могила № 5». Могила обкладена бетонним бордюром (10,0 x 3,14 м), навколо – металева огорожа.

Могила № 6. Поховано 8 воїнів 23-ї, 29-ї, 38-ї, 337-ї стрілецьких дивізій, 241-го штурмового авіаполку 13-ї авіадивізії, 3-го гвардійського механізованого корпусу Воронежського фронту, які загинули

10 – 11 вересня 1943 р. в боях із німецькими загарбниками за звільнення м. Гадяч. На могилі на постаменті (вис. 0,31 x 0,52 x 0,2 м) з мармурової крихти встановлено обеліск (вис. 1,55 x 0,4 м) із того ж матеріалу. На обеліску викарбувано напис: «Вечная память воинам фамилии захороненных неизвестны». На постаменті – пластикова дошка (0,17 x 0,26 м) з написом: «Братська могила № 6». Могила обкладена бетонним бордюром (7,6 x 1,77 м). Навколо – металева огорожа.

Могила № 7. Поховано 10 воїнів 23-ї, 29-ї, 38-ї, 337-ї стрілецьких дивізій, 241-го штурмового авіаполку 13-ї авіадивізії, 3-го гвардійського механізованого корпусу Воронежського фронту, які загинули 10 – 11 вересня 1943 р. в боях із німецькими загарбниками за звільнення м. Га-

¹ Тут у тексті напису допущена помилка – Сулейманов М.Р. не рядовий, а військовий юрист

дяч. На могилі на цегляному постаменті (вис. 0,25 x 0,7 x 0,55 м) із мармурової крихти встановлено обеліск (вис. 1,57 x 0,45 м) із того ж матеріалу. На обеліску викарбувано напис: «Вечная память воинам имена их неизвестны», на постаменті – пластикова дошка (0,17 x 0,26 м) з написом: «Братська могила № 7». Могила обкладена бетонним бордюром (4,1 x 2,9 м), навколо – металева огорожа.

Могила № 8. Поховано 17 воїнів 23-ї, 29-ї, 38-ї, 337-ї стрілецьких дивізій, 241-го штурмового авіаполку 13-ї авіадивізії, 3-го гвардійського механізованого корпусу Воронежського фронту, які загинули

10 – 11 вересня 1943 р. в боях із німецькими загарбниками за звільнення м. Гадяч. На могилі на постаменті (вис. 0,6 x 0,52 x 0,2 м) з мармурової крихти встановлено обеліск (вис. 1,25 x 0,43 м) із того ж матеріалу з викарбуваним написом: «Вечная память воинам имена их неизвестны», на постаменті – пластикова дошка (0,17

х 0,26 м) з написом: «Братська могила № 8». Могила обкладена бордюром (2,45 х 4,24 м) із металевих кутиків і декоративної плитки, навколо – металева огорожа.

Могила № 9. Поховано 8 воїнів 340-ї стрілецької дивізії, які загинули 1.03.1943 р. в бою з гітлерівськими загартниками в ході Харківської наступальної операції.

З 2.02 по 3.03.1943 р. війська Воронезького фронту при взаємодії з 6-ю Армією Південно-Західного фронту, розвиваючи наступ на Харківському напрямку й долаючи опір ворога, прорвалися на 100 – 260 км на північному заході від Хар-

кова і 26.02.1943 р. заволоділи населеними пунктами східної частини Гадяцького району та м. Гадяч. Однак закріпитися на звільненій території не мали змоги – затримувалося постачання боєприпасів. Ворог почав контрнаступ. У ході боїв 1 березня 1943 р. в південній частині кладовища 4 бійці на чолі з лейтенантом, готуючись до оборони, встановлювали станковий кулемет. Раптово на околиці міста з'явилася колона німецьких танків «Пантера». Помітивши воїнів, німці відкрили кулеметний вогонь. Загинули офіцер і три бійці, їх та інших чотирьох воїнів, що загинули в цих боях, поховали в братській могилі. Прізвища похованих невідомі. Опис історичної події взято з документів ЦАМО Російської Федерації та з розповіді учасника події Н. Кузьменка – четвертого бійця, який залишився живий і після війни працю-

вав адвокатом юридичної консультації Корсунь-Шевченківського району. На могилі на металевому постаменті (вис. 0,45 х 0,82 х 0,82 м) встановлено цвбеліск (вис. 1,55 х 0,45 м) із викарбуваним написом: «Вечная память воинам имена их неизвестны», у нижній частині – пластикова дошка (0,17 х 0,26 м) з написом: «Братська могила № 9». Могила обкладена бетонним бордюром (6,5 х 2,42 м). Навколо – металева огорожа.

У 2009 р. під час будівельних робіт на місці будинку, де знаходилася німецька комендатура, було знайдено останки 2 невідомих осіб, чоловіка й жінку застрелених у потилицю, яких перепоховали біля братської могили № 5. На могилі встановлено металевий обеліск (вис. 1,3 х 0,5 х 0,5 м) з пам'ятним написом: «Вічна слава Героям». Могила не впорядкована.

На всіх могилах у 1956 р. були встановлені металеві обеліски. Згідно з рішенням виконкому Гадяцької районної ради від 18.03.1981 р. на братських могилах встановлено обеліски з мармурової крихти:

Джерела та література: ЦАМО РФ. – Ф. 136 Гв.КП. – Оп. 793829. – Спр. 1. – Арк. 29,30; ЦАМО РФ. – Ф. 241 ШАП. – Оп. 445270. – Спр. 2. – Арк. 7; ЦАМО РФ. – Ф. 1096. – Оп. 1. – Спр. 6. – Арк. 4; ЦАМО РФ. – Ф. 1111. – Оп. 2. – Спр. 46. – Арк. 96; Оп. 2. – Спр. 11. – Арк. 1; ЦАМО РФ. – Ф. 1129. – Оп. 161679. – Спр. 4. – Арк. 53; ЦАМО РФ. – Ф. 1130. – Оп. 1. – Спр. 12. – Арк. 142; ЦАМО РФ. – Ф. 1131 СП. – Оп. 277660. – Спр. 13. – Арк. 10; ЦАМО РФ. – Ф. 1653. – Оп. 1. – Спр. 4. – Арк. 54; ЦАМО РФ. – Ф. 1657. – Оп. 1. – Спр. 3. – Арк. 30; Оп. 2. – Спр. 5. – Арк. 1, 23; Спр. 6. – Арк. 1; ЦАМО РФ. – Ф. 3428. – Оп. 1. – Спр. 10. – Арк. 4, 89; Спр. 12. – Арк. 10; ЦАМО РФ. – Ф. 9634. – Оп. 177391. – Спр. 1. – Арк. 82; Архів Ленінградського військово-медичного музею. – Ф. 1270 ЕГ. – Арк. 2; Архів Ленінградського військово-медичного музею. – Ф. 5801 ЕГ. – Арк. 3; Архів Ленінградського військово-медичного музею. – Ф. 6036 ЕГ. – Арк. 7; ДАПО. – Ф.р.-1876. – Оп. 8. – Спр. 68. – Арк. 4; ДАПО. – Ф.р.-1876. – Оп. 2. – Спр. 68. – Арк. 1-4; ДАПО. – Ф.15. – Оп. 1. – Спр. 2881. – Арк. 147; Спр. 344. – Арк. 37; ДАПО. – Ф.105. – Оп. 1. – Спр. 154. – Арк. 11-13, 27; Паспорт пам'ятки історії та культури СРСР. – № 2.4.1524а-2.16.2 // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею; Пас-

порт пам'ятки історії та культури СРСР. – № 2.4.15246-2.16.2 // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею; Паспорт пам'ятки історії та культури СРСР. – № 2.4.1524в-2.16.2 // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею; Паспорт пам'ятки історії та культури СРСР. – № 2.4.1524г-2.16.2 // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею; Паспорт пам'ятки історії та культури СРСР. – № 2.4.1524д-2.16.2 // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею; Паспорт пам'ятки історії та культури СРСР. – № 2.4.1524ж-2.16.2 // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею; История Второй мировой войны 1939 – 1945. – Т.6. – М.: Воениздат МО СССР, 1976. – С.138, 177, 184.

Н.Ф. Шаповал, О.П. Костян

17. Кладовище єврейське міське (іст.)

Точний час виникнення невідомий. Після детального вивчення картографічних та письмових джерел з історії міста встановлено, що, вірогідно, як місцевий національний цвинтар воно виникло пізніше 1760-х рр. На «Плані города Гадяча з приналежними до нього передмістями», укладеному в 1760-х рр. поручиком Пермського карабінерного полку Петром Кулябкою, воно відсутнє. Однак чітко локалізується місце, де невдовзі виник цвинтар. Тут розміщуються старий монастирський двір, у якому живуть підсусідки Леонтій та Дмитро Рєви та старий підварок сотника Гадяцької полкової сотні Івана Яковича Манка. Де у цей час здійснювалися захоронення померлих представників єврейської громади міста Гадяч, невідомо. Відсутнє кладовище і на плані 1802 р., хоча місце його майбутнього розташування чітко локалізоване.

Єврейська енциклопедія за ред. Л. Кацнельсона та Д.Г. Гінцбурга, згадуючи кладовище, пише, що воно виникло близько 1810 р. Чітко цвинтар виділений на плані м. Гадяча 1840 р. На цей час він має прямокутну форму та дві прямокутні будівлі в своїх межах, одна із яких, вірогідно, є шатром над могилою Шнеура

Залмана із Ляд (Шнеер; Алтер-ребє) – рабина, засновника напрямку Хасидизму – Хабад, тіло якого після смерті було поховане на цьому кладовищі.

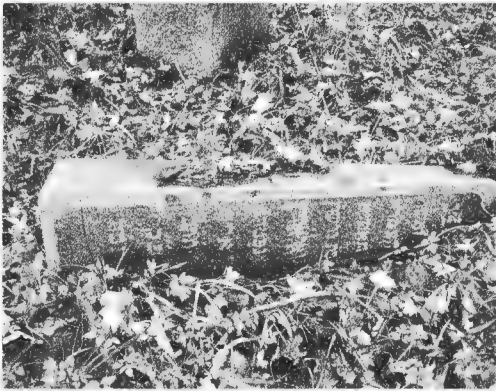
Як місце захоронення жителів міста єврейської національності використовувалося до 1941 р. Зруйноване під час тимчасової німецької окупації міста в 1941 – 1943 рр. Після визволення Гадяча як місце захоронення не використовувалося, оскільки вся єврейська громада була знищена нацистами за роки окупації – розстріляна в Гончарному яру (див. поз. № 20). Тоді ж були знищені майже всі надгробки. Збереглося лише кілька поховань з різним ступенем збереженості надгробних пам'ятників. Натурними обстеженнями, проведеними у 2005, 2006, 2007, 2008, 2011, 2014 рр., виявлено 20 надгробків, розташованих на первісних місцях поховань. Усі вони знаходяться навколо, або неподалік мавзолею Шнеура Залмана із Ляд.

1. Багермана та Герман Шейна Бейле бат Авром Хаїм могила – поховання під одним надгробком знаходиться перед уксіпальницею Шнеура Залмана. Навколо насипу невисока бетонна над-

гробниця (1,25 x 0,43 м) пізнішого часу. Надгробок із сірого граніту – стилізоване зображення дерева зі зрізаними гілками (вис. 0,82 м), на лицьовій стороні якого полірована площа (0,37 x 0,23), у вигляді розгорнутого сувою із написами двома мовами: на івриті у верхній частині: «Тут похована Шейна Бейле бат Авром Хаім Герман Померла 5 кислева 5682» та на російській у нижній: «Багерманъ умер 1-го дек. 1927 г.».

2. Йоеловіц Хасі бат Гершон могила – знаходиться неподалік від усипальниці Шнеура Залмана. Насип знівельований. Зберігся надгробок із сірого граніту. Первісно на кубічній тумбі (1,25 x 0,43 м) зна-

ходився пірамідальний обеліск, що нині лежить поряд. На лицьовій стороні викарбувано напис на івриті: «Тут похована скромна жінка Хаса бат Гершон Йоеловіц померла ... іяра 5626 ...».

3. Невідомої особи могила – знаходиться біля правого переднього вугла усипальниці Шнеура Залмана. Навколо насипу невисока бетонна надгробниця (1,25 x 0,45 м) пізнішого часу. Надгробок – профільована стела з сірого граніту з традиційною заокругленою верхівкою (0,97 x 0,35 x 0,14 м). На лицьовій профільованій стороні пам'ятника викарбувано напис на ідиш (?).

4. Невідомої особи могила – знаходиться неподалік усипальниці Шнеура Залмана. Навколо насипу невисока бетонна надгробниця (1,36 x 0,45 м)

пізнішого часу. Надгробок – невисока профільована стела з сірого граніту з традиційною заокругленою верхівкою (0,64 x 0,31 x 0,12 м). На лицьовій стороні пам'ятника первісно було викарбувано напис на ідиш (?), від якого нині майже нічого не залишилося.

5. Невідомої особи могила – знаходиться неподалік усипальниці Шнеура Залмана. Навколо насипу невисока бетонна надгробниця (1,25 x 0,45) пізнішого часу. Надгробок – стилізоване зображення дерева зі зрізаними гілками (вис.

1,65 м), на лицьовій стороні якого полірована площа (0,57 x 0,34) у вигляді розгорнутого сувою із викарбуваним написом на івриті (?).

6. Невідомої особи могила – знаходиться позад усипальниці Шнеура Залмана на краю схилу. Могильний насип знівельований. Надгробок – пірамідальний обеліск вис. 1,53 м із сірого граніту та сторонами граней у нижній частині 0,26 x 0,29 м встановлений на профільованому кубічному цоколі (0,42 x 0,52 x

0,52 м). На лицьовій полірованій стороні обеліску викарбувано напис на ідиш (?).

7. Невідомої особи могила – знаходиться поряд зі стіною усипальниці

Шнеура Залмана. Навколо насипу невисока бетонна надгробниця (1,24 x 0,44 м) пізнішого часу. Надгробок – профільована стела з сірого граніту із заокругленою верхівкою (1,40 x 0,33 x 0,20 м). На лицьовій стороні ніша (0,33 x 0,15 x 0,02 м), в якій викарбувано напис на ідиш (?), що нині не читається через нашарування штукатурки.

8. Невідомої особи могила – навколо насипу невисока бетонна надгробниця (1,27 x 0,45 м) пізнішого часу. На могилі

залишки бетонного надгробку пірамідальної форми (0,55 x 0,35 x 0,35 м). Тумба має неглибоку, нішу (0,17 x 0,30 м). Лицьова частина обеліску мала заглиблену лицьову площину, в якій первісно був викарбуваний напис. Обеліск на даний час відсутній. Вірогідно, був зруйнований під час тимчасової німецької окупації м. Гадяч. Місце злому припало на нижній рядок напису російською мовою з ім'ям похованого, від якого зберігся лише перший ініціал імені «М.».

9. Невідомої особи могила – знаходиться поряд із могилою Шлафштейна

Хаїма бен ребе Пінхаса на могилі масивний цегляний надгробок (0,70 x 1,13 x 2,05 м) із вмурованою мармуровою плитою з білого мармуру (0,60 x 0,60 м) з викарбуванням на ідиш написом.

10. Невідомої особи могила – знаходиться неподалік від усипальниці Шнеура Залмана. Над похованням встановлено пам'ятник із сірого граніту, що має

вигляд дерева зі зламаними гілками (вис. 0,60 м). На передній частині, внизу виступає рівна прямокутна площа з неглибокою прямокутною нішею, в якій зна-

ходився викарбуваний напис, що нині не читається. Пам'ятник пошкоджений від часу. Датується другою половиною XIX – початком XX ст.

11. Невідомої особи могила – знаходиться зліва від входу до усипальниці Шнеура Залмана. На могилі бетонна надгробниця (1,25 x 0,45 м) більш пізнього

часу. Зберігся надгробок із білого каменю. Надмогильний пам'ятник має виклад прямокутної в перетині тумби з похилою верхньої поверхнею на якій вирізьблено рельєфне зображення розкритої книги (0,70 x 0,32 x 0,30 м). На передній площині надгробку в картуші викарбувані зображення мінори та напис на івриті.

12. Невідомої особи могила – знаходиться під стіною зліва від входу до усипальниці Шнеура Залмана. На могилі бетонна надгробниця (1,25 x 0,45 м) більш пізнього часу. Зберігся надгробок із сірого граніту. Надмогильний пам'ятник має вигляд пірамідального обеліску вис. 1,70 м та шириною граней у нижній частині 0,37 x 0,37 м. На передній площині в заглиблення первісно була вставлена плита із того ж матеріалу з викарбуваним написом на івриті. Нині від неї зберігся

лише невеликий фрагмент у верхній частині обеліску.

13. Невідомої особи могила – знаходиться поряд зі стіною, зліва від входу до усипальниці Шнеура Залмана. На мо-

гилі бетонна надгробниця (1,25 x 0,45 м) більш пізнього часу. Зберігся надгробок із білого каменю. Надмогильний пам'ятник має вигляд пірамідального обеліску вис. 1,80 м та шириною граней у нижній частині 0,29 x 0,29 м. Первісно на передній площині пам'ятника було викарбувано напис на івриті, що нині не читається.

14. Невідомої особи могила – знаходиться поряд зі стіною, зліва від входу до усипальниці Шнеура Залмана. На мо-

гилі бетонна надгробниця (1,27 x 0,45 м) більш пізнього часу. Зберігся уламок надгробку (0,15 x 0,49 м) із чорного полірованого каменю. Первісно на передній площині пам'ятника було викарбувано напис на івриті від якого зберігся лише фрагмент.

15. Невідомої особи могила – знаходиться поряд зі стіною, біля північного кута усипальниці Шнеура Залмана. На могилі бетонна надгробниця (1,25 x 0,45 м) більш пізнього часу. Зберігся надгробок із сірого граніту. Надмогильний пам'ятник має вигляд невисокого стов-

бура дерева зі зрізаними гілками вис. 0,65 м на лицьовій стороні якого первісно було викарбувано напис на івриті, що нині не читається.

16. Невідомої особи могила – знаходиться неподалік північного вугла усипальниці Шнеура Залмана. На могилі цегляна оштукатуренна надгробниця (1,80 x 0,88 x 0,39 м) зі сферичною верхньою площиною. Надмогильний пам'ятник має

вигляд невисокого (0,29 x 0,45 x 0,27 м) виступу трикутної форми.

17. Невідомої особи могила – знаходиться неподалік від північно-східної стіни усипальниці Шнеура Залмана.

На могилі цегляна оштукатуренна надгробниця (1,25 x 0,45 м). Надмогильний пам'ятник із сірого граніту має вигляд прямокутного обеліску з пірамідальною верхівкою вис. 1,25 м та сторонами 0,38 x 0,27 м. На передній частині обеліску невелике заглиблення в якому первісно було викарбувано текст та івриті, що нині не читається.

18. Рабінович Фруми Сари могила – знаходиться неподалік від мавзолею

Шнеура Залмана. На могилі покладена плита зі зрізаними по периметру гранями із чорного граніту (1,50 x 0,80 x 0,18 м) з написом на двох мовах. У верхній частині – на івриті, у нижній – на російській: «Здѣсь покотися прахъ Фрумы Сари Рабиновича Урожденная Сановичъ Скончалась 4 февраля 1885 г.».

19. Шлафштейна Хаїма бен ребе Пінхаса могила – знаходиться неподалік усипальні Шнеура Залмана. Навколо насипу масивна цегляна оштукатурена

надгробниця (0,60 x 2,05 x 0,86 м), на якій встановлено масивний, невисокий, близький до кубічної форми профільований обеліск із невисоким завершенням (0,75 x 0,32 x 0,39 м) із чорного частково полірованого граніту. Ни лицьовій стороні викарбувано у верхній частині зірку Давида, під якою напис на івриті: «Тут похований реб Хаїм бен ребе Пінхас Шлафштейн. Помер у добрій старості наситившись днями».

20. Шнеура Залмана із Ляд поховання. Знаходиться в центральній частині кладовища. Найдавніша згадка про

влаштування над могилою відомого рабина, чогось схожого на мавзолей, відноситься до 1840 р. Вперше він позначений на плані міста, датованому саме цим роком. У відомій «Єврейській енциклопедії» (1908 – 1913) згадується шатер над могилою рабина. Вірогідно, ця споруда

була частково зруйнована під час тимчасової німецької окупації міста. Будівля була відновлена в 1990-х рр. коштом паломників та єврейської громади. Тоді ж до неї зроблена невелика добудова для вхідної частини. Нині це проста цегляна будівля з чотирискатною покрівлею, вкритою шифером. Споруда прямокутна в плані (10,71 x 10,71 м). Цегляні стіни розділені на чотири сегменти кожна, котрі прикрашені цегляними наличниками великих з арковим завершенням вікон. Віконні прорізи насправді ж закладені цеглою і лише у верхній їх частині були встановлені невеликі аркові вікна з металопластику. Пізніше деякі з них були повністю закладені цеглою. Цоколь декорований виконаними під час кладки цегли нішами. Передню стіну захищає від негоди влаштований на семи металевих стовпах навіс, критий прозорим пластиком. По периметру під навісом влаштована лава для паломників. Над входом плита із білого мармуру з написом на івриті: «Огель² Адмор Азакен. Автора книги Танія і Шульхан Арух, святий Рабин, учи-

тель і наставник Шнеур Залман, душа його в раю».

Внутрішній простір приміщення – стіни та підлога облицьовані й укриті плиткою. Стеля – потолочною плиткою впереміжку з прямокутними світильниками денного світла. По периметру стін

влаштовані електричні світильники. Природне освітлення відсутнє. В центрі зали квадратне підвищення (2,18 x 1,97 x 0,40 м), по боках облицьоване гранітною плиткою. Верхня його площа – плити з білого мармуру. Перед ним – надгробок (1,68 x 0,74 x 0,18 м) із плит білого полірованого мармуру. Перед підвищенням пюпітр на металевій стійці зі священними книгами. На задній стіні вмуровано дві великих плити (1,82 x 0,88 та 1,18 x 0,64 м) із сірого граніту з викарбуваним написом на ідиш та чорного полірованого граніту на івриті: «Тут захоронений Святий Ковчег – видатний геній, божественний хасид. Скромний, святий і чистий. Справедливість Б-га робив, і Його закони з Ізраїлем. Багатьох відвів від гріха. Пан, учитель і наставник Шнеур

² Огель – могила обведена стінами та накрита покрівлею. Могила праведника.

Залман син великого наставника, Рабина Боруха, душа його в раю. Побажав він святості – і повернув Б-гу душу в перший день після шаббату³ 24 тевета 5573 р. Від створення світу». На одній із стін портрет похованого.

Шнеур Залман із Ляд (Шнеер; Алтерребе) – рабин, засновник напрямку Хаси-

дизму – Хабад. Відомий також як Шнеур Залман бен Барух, народився 1745 р. в м. Ліозно Речі Посполитої, нині це територія Республіки Білорусь – помер 28 грудня 1812 р. в с. Пени кол. Сумського повіту Курської губ., тепер територія Курської обл. Російської Федерації, в родині рабина вихідця з Галичини чи Прусії Боруха Познера. Згідно з родинними легендами був нащадком рабина Саула Валя. Ще в ранньому віці проявився його талант після чого батько віддав Шнеура Залмана до школи місцевого ліозненського талмудиста Іссахара-Бера Любавичського, але останній відмовився бути його учителем, бо вважав, що учень мав більші знання, ніж він сам. Вже в 1760 р. місцевий ра-

бин називає його «удивительным ученым ... и изощренным в талмудической казуистике». Того ж року, одружившись на доньці одного зі старшин вітебської єврейської громади рабина Іуди-Лейб Сегалья, він переїжджає до м. Вітебськ, де продовжує вивчати Талмуд та поталмудичну літературу. У віці 18-ти років розпочинає вивчення каббали. 1768 р. відправився навчатися благочестя у глави руху хасидів Дова Бера із Межиріча (Маггід із Межиріча) і невдовзі увійшов до кола його найближчих учнів та здружився із сином учителя Аврахамом. За дорученням Дова Бера у 1770 р. розпочав роботу над складанням короткого ритуального кодексу «Шулхан Арух» – відомий під назвою «Шулхан Арух харав». Книга стала найбільш авторитетним джерелом Галахи для хасидів Хабаду. Пробувши близько року в Аннополі разом із Аврахамом Малахом, повернувся до Вітебська. А в 1774 р. намагаючись знайти ґрунт для взаємовідносин між хасидами й міт'нагд'ім удвох із Менахемом Мендлом із Вітебська, головою хасидів Білорусії, відправляється до Вільно для зустрічі з рабином Еліяшу б. Шломо Залманом. Але останній не побажав із ними зустрітись. Після цього обоє відвідують Шклов, що на той час був центром талмудизму. Але і ця спроба не принесла успіху. Весною 1777 р. за наполяганням місцевої громади хасидів оселився в Могильові, провівши тут п'ять років у вивченні Талмуду й каббали. Тут в 16-й раз він пройшов увесь Талмуд. У 1782 р. поселився в м. Ліозно, де поступово почали збиратися його учні та прихильники. У 1792 р. їх нараховувалося 100 000 осіб. 1788 р. Менахем Мендл з Вітебська, що виїхав до Ізраїлю, об'явив Шнеура Залмана главою хасидів Білорусії, що стало лише констатацією факту. У 1798 р. Шнеур Залман був звинувачений у створенні шкідливої секти, що розповсюджувала небажані для російського уряду релігійні ідеї, та у відправці грошей до Палестини для виконання якихось політичних завдань. В результаті цих звинувачень він був арештований, але довів неправдивість

³ Шаббат – неділя.

звинувачень і в нешкідливості свого вчення на допиті в Таємній канцелярії, після чого 19 кислева (грудня) 1798 р. був звільнений. На честь звільнення свого вчителя цей день хасиди донині відзначають як свято звільнення. У 1800 р. противники вчення Шеура Залмана подали нову скаргу на ім'я імператора Павла I зі звинуваченнями в шкідливій діяльності хасидів та в тому, що Шнеур Залман щорічно відправляє великі суми грошей для «допомоги турецькому султану». 9 листопада 1800 р. відбувся новий його арешт та доставка до Петербургу для розгляду справи в Сенаті. Негативну роль у цьому арешті мала доповідна В.А. Жуковського з негативною оцінкою діяльності хасидів і їх глави. І лише в кінці 1801 р. після воцаріння Олександра I він був звільнений. Після другого арешту переїздить до містечка Ляди Могилівської губернії, де повністю віддається науковій роботі, написанню праць, упорядкуванню життя хасидських громад та духовному керівництву своїми прихильниками. З цього часу він відомий як «ребе із Ляд». У 1802–1805 рр. виникли серйозні протиріччя між Шнеуром Залманом і головою хасидів Ерец-Ізраїля Аврахамом Каліскером. З початком російсько-французької війни боячись, що з перемогою Наполеона у війні «впадуть устої іудаїзму», виступив на стороні Російської імперії організувавши сітку добровільних військових розвідників із євреїв та віддавши наказ своїм прихильникам надавати найрізноманітнішу допомогу російському уряду не зважаючи ні на які небезпеки. З наближенням французького війська до Ляд разом із родиною переїхав до м. Красне, де приєднався до обозу російських військ генералів Неверовського і Оленева, а згодом до обозу генерала Толстого у Вязьмі, звідки разом із російськими військами відступав до Можайська, а далі до Курська і нарешті до Пени, де й помер 24 тебета 1812 р. Тіло Шнеура Залмана було перевезене до м. Гадяч і поховано на єврейському кладовищі поряд із могилою доньки, яка померла в Гадячі під час лікування й була тут похована.

Шнеур Залман володів величезною енергетикою, мав значний організаторський талант та репутацію видатного талмудиста, талант філософа. Його вчення проповідувало інтелектуалізацію хасидизму, коли джерелом віри об'являвся розум, споглядальне мислення, а не одне лиш почуття. В історії єврейської релігійної думки став засновником хасидської системи «хабад». Найважливішою пам'яткою хасидської літератури став його твір «Танія». Є автором «Шулхаен Арух», коментарів до П'ятикнижжя «Тора ор» («Тора – світло»), «Ліккутей Тора» («Вибрані коментарі до Тори»), молитовника «Сіддур. Техілат ха-Шем» («Сіддур. Восхвалення Всевишнього»).

Став засновником династії цадиків і рабинів із родини Шнеєрсон.

Місце поховання відоме як місце паломництва представників єврейської громади світу з початку XIX ст.

У південній частині кладовища знаходиться братська могила жертв нацизму (див. поз. № 5).

Загальну площу кладовища, через відсутність його чітких меж, нині встановити неможливо. Відомості про загальну кількість похованих також відсутні. Територія поросла деревами та чагарниками. В кінці XX ст. у верхній її частині розпочато будівництво культурного та релігійного центру для паломників. По всій території кладовища знаходяться залишки старих зруйнованих могіл.

Єврейське кладовище в м. Гадяч є місцем паломництва представників світової єврейської спільноти.

Джерела та література: Особистий архів автора; Шнеуръ (Шнеоръ) Залман б. Барух // Еврейская энциклопедия. Т. XVI. – Шемирамоть – Вссопъ. Алфавитный указатель / под общ. Ред. Д-ра Л. Каценельсона. – СПб.: Издание Общ-ва для Научн. Еврейск. Изданий и Издат-ва Брокгаузъ-Ефронъ, Б.р. – 428 стб.+212 с., ил. – Стб. 55 – 60; Шнеур Залман из Ляд // Краткая еврейская энциклопедия. Т. 10: Ша'алвим – Я'эл. Библиографический указатель. / Глав. ред. Аи Авнер, Нафтали Прат. – Иерусалим, 2001. – Стб. 259–262; Шнеер-Залман из Ляд // Российская еврейская энциклопедия. Т. 3: Биографии С – Я / Глав. Ред. Г.Г. Брановер. – М.: Рос. Акаде-

мня Естеств. Наук, Науч. Фонд «Еврейск. Энциклопедия» «ЭПОС», 1997. – 526 с. – С. 407; Костюк В. Гадяч у старовинній листівці. – К.: «КВІЦ», 2007. – 96 с., іл.; Костюк В. Гадяч: Краєзнавчі розвідки. (Книга друга). – К.: КВІЦ, 2010. – 96 с., іл.; Шафонский А. Черниговского наместничества топографическое описание с кратким географическим и историческим описанием Малья России, из частей коей оно наместничество составлено / Сочиненное Действительным Статским Советником и Кавалером Афанасием Шафонским с четырьмя географическими картами. В Чернигове, 1786 года / Издал М. Судненко. – К.: в Университетской Типографии, 1851. – С. 625 – 628.

В.О. Мокляк

18. Кладовище центральне міське (іст.)

Розташоване на західній околиці міста.

Точний час виникнення кладовища невідомий. Офіційно введене в дію в 1952 р. Однак наявність поховань другої половини XIX – початку XX ст. заперечують цю дату. Після детального вивчення письмових та картографічних джерел з історії міста встановлено, що у XVII – XVIII ст. поховання померлого населення міста здійснювалося на кладовищах, що розташовувалися навколо міських приходських церков. Але, наприкінці XVIII ст., місто, що досить інтенсивно розвивалося, вже не могло дозволити собі розкоші розміщення місць поховань у своїх межах. Тому, вірогідно, й було прийнято рішення про винесення кладовища за межі Гадяча. Коли точно це сталося, ми не знаємо. Відомо лише, що на «Плані города Гадяча з приналежними до нього передмістями», укладеному в 1760-х рр. поручиком Пермського карабінерного полку Петром Кулябкою, воно відсутнє. Однак чітко локалізується місце, де воно виникло. Тут розміщується підварок полковника Гадяцького полку Антона Степановича Крижановського, який займав полковий уряд у 1762 – 1772 рр. Вперше згадує гадяцьке міське кладовище О. Шафонський в Топографічному описі Чернігівського намісництва 1786 р., де зазначає будівництво гадяцькою громадою в

1774 р. кладовищенської церкви в ім'я Сергія Чудотворця. Позначена ця ділянка, як окрема на плані Гадяча 1784 р., але на ній відсутня церква, що обов'язково повинна була тут бути. Однак, зауважимо, на цьому плані позначено лише два храми в межах фортеці й один у передмісті. Чітко виділене воно в «Топографічному описі Малоросійської губернії» 1798 – 1800 рр. який згадує цей документ і кладовищенську дерев'яну церкву в ім'я великомученика Георгія. Присутнє кладовище й на плані міста 1802 р. А, враховуючи «Відомість про церкви і монастирі Київської єпархії» 1778 – 1779 рр., у якій згадана церква відсутня, можемо говорити про те, що кладовище виникло в проміжок часу між 1769 і 1774 рр.

Аналіз названих документів та джерел більш пізнього часу, й зокрема плану м. Гадяч 1840 р., можемо також стверджувати, що відведена під час утворення кладовища земельна ділянка майже не змінила своє планування і залишилася практично в тих межах, що були визначені первісно. Нині загальна площа кладовища складає 9,64 га.

Із самого початку кладовище має власну церкву. Першою була дерев'яна церква в ім'я Сергія Чудотворця, збудована, вірогідно, одночасно із виділенням землі під кладовище. Коли і з яких причин вона зникла, невідомо. Точна дата зведення наступного храму св. великомученика Георгія також невідома, але в 1798 р. він уже існує. До якого року він існував і коли був зруйнований, також невідомо. На його місці, за офіційними джерелами, в 1836 р. було зведено нову муровану церкву в ім'я Всіх Святих. Відомо також, що в 1840 р. неподалік храму, в західному кутку кладовища існувала богадільня.

За час свого існування кладовище перебувало у віданні різних установ. Із 2002 р. передане МКП «Комунсервіс».

Загальна кількість похованих невідома. Кладовищенські книги відсутні. За свідченням старожилів територія старих поховань після нівелювання поверхні використовується повторно і не один раз.

Неодноразово під час проведення заходів трапляються старі поховання як у ґрунтових ямах, так і в склепах. За свідченням жителів міста могили розташовуються в три – чотири яруси.

У південно-західній частині кладовища та навколо Всіхсвятської церкви збереглися поховання з надмогильними пам'ятниками другої половини XIX – початку XX ст.

1. Авраменка Миколи Івановича могила. На могилі на цоколі із сірого граніту встановлена тumba з чорного полірованого граніту (0,68 x 0,69 x 0,69 м),

на якій встановлено пам'ятник (1,88 x 0,43 x 0,43 м), верхівка якого стилізована під покрівлю будинку. На передній стороні викарбувано напис: «Здѣсь похороненъ прахъ Николая Ивановича Авраменко. Род. 3 декабря 1832 г. Ум. 9 июля 1909 г. Память о тебѣ добрый спутникъ жизни, до гроба сохранится въ сердцѣ скорбящей жены.». З обох сторін також викарбувано написи: з лівого – «Помяни Господи во царствїи Твоемъ», з правого – «Упокой Господи душу раба твоего.». У бе-

резні 2006 р. пам'ятник іще стояв на своєму місці цілий і неушкоджений, але вже в червні 2013 р. він зруйнований, зрушений з місця та збитий із постаменту.

Авраменко Микола Іванович (2.12.1832 – 9.07.1909, м. Гадяч) – лікар. Жив і працював у м. Гадяч. Біографічні відомості відсутні.

2. Барсукової Ольги Дмитрівни могила. На невеликому насипі на цоколі (0,23 x 0,54 x 0,47 м) із сірого граніту на тumbі встановлено профільовану стелу, у верхній частині оформлену у вигляді накладної арки, під якою вибито хрест

і напис під ним. Верхівка первісно завершувалася відсутнім нині хрестом. Пам'ятник розміром 1,30 x 0,33 x 0,45 м виготовлено з білого мармуру. На передній площині на картуші, що оформлений у вигляді розгорнутого сувою з китицями внизу, дуже пошкоджений напис: «Ольга Дмитріевна Барсукова урожденная Ромашкевичъ. Род. 27 июня 1865 г. Сконч. 25 января 1914 г.». Могила використана повторно. У 2013 р. в існуючий могильний насип здійснено під захоро-

нення невідомої особи. Повторне поховання не означене.

Барсукова Ольга Дмитрівна (27.06.1865 – 25.01.1914) – уроджена Ромашкевич. Жителька м. Гадяч. Донька дійсного статського радника Дмитра Андрійовича Ромашкевича, що служив у м. Гадяч по відомству Міністерства внутрішніх справ – у 1889 – 1901 рр. голова Гадяцької повітової земської управи. У спискові дворян, що внесені до родословної книги дворян Полтавської губернії віднесена до роду Ромашкевичі-Горби (Горби-Ромашкевичі). Мала сестер і братів: Єлисавету, Валеріана, Олександра, Костянтина, та Марію. Вірогідно була дружиною Якова Семеновича Барсукова – земського начальника Гадяцького повіту з 5.05.1896 р. до 17.01.1900 р. чи Володимира Семеновича Барсукова – у 1890 – 1896 рр. земський начальник Гадяцького, згодом Лохвицького повітів та пізніше міський суддя м. Гадяч.

3. Бойка Харитона Трохимовича могила. Знаходиться в південній частині кладовища поряд із ділянкою поховань геріатричного пансіонату. На могилі на квадратному цоколі із сірого граніту (0,78 x

0,78 x 0,44 м) на високій виготовленій із чорного полірованого граніту двоступінчатій, профільованій тумбі (0,65 x 0,65 x 0,78 м) встановлено хрест із того ж матеріалу (1,56 x 0,75 м). Одна із бокових площин тумби має викарбуваний напис: «Харитон Трохимович Бойко Родився 1855 року 20 Вересня Помер 1916 року 15 Лютого. Спи спокійно, дорогий батьку. Жінка і діти моляться за тебе.».

Бойко Харитон Трохимович (20.09.1855 – 15.02.1916) – житель м. Гадяч, купець. У 1899 р. член податкового присутствія та один із директорів Гадяцького повітового опікувального про тюрми комітету. В 1899, 1900 рр. гласний Гадяцької міської думи.

4. Буцького Євграфу Петровича могила. На могилі на сірому гранітному цоколі (2,0 x 0,64, x 0,64 м) встановлено пам'ятник із чорного полірованого лабрадориту (1,20 x 0,40 x 0,70 м) з пірамідальною ступінчатою верхівкою, що колись була увінчана нині втраченим хрестом. На передній площині викарбувано напис: «Євграфъ Петровичъ Буцкій. Сконч. 26 апреля 1907 г. На 62 году. Миръ праху твоему!».

Буцький Євграф Петрович (1846 – 26.04.1907) – представник відомої козацької родини Буцьких, яка в XVII – XVIII ст. займала старшинські уряди в козацьких полках Лівобережної України.

5. Венгеровського Василя Федоровича могила. Знаходиться справа від входу до церкви. На могилі встановлено на гранітному цоколі (0,35 x 0,88 x 0,66 м) пам'ятник із чорного полірованого лабрадориту (1,80 x 0,70 x 0,50 м). Пам'ятник – стела зі зрізаною під тупим кутом верхівкою, на якій зберегло-

ся місце для хреста, що колись її увінчував. Пам'ятник виготовлено на фірмі «Соммавілла» в м. Харків. На лицьовій стороні викарбуваний напис: «Здѣсь покойтся Василій Федоровичъ Венгеровскій сконч. 27 Апрѣля 1906 г. на 55 году. Жена любимому мужу.». На зворотньому боці стели, в правій нижній її частині викарбуване маркування виробника: «Соммавілла Харьковъ». Відомості про похованого відсутні.

Венгеровський Василь Федорович (1852 – 27.04.1906, м. Гадяч) – житель м. Гадяч. Біографічні відомості відсутні.

6. Гармаша Андрія Михайловича могила. На цоколі з сірого граніту на прямокутній профільованій тумбі з сірого полірованого граніту встановлено обеліск із того ж матеріалу. Розміри пам'ятника: 2,0 x 0,64, x 0,64 м. Передня частина тумби має викарбуваний напис: «Господи! водвори его въ небесномъ царствіи твоємъ». На передній стороні стели: «Андрей Михайловичъ Гармашъ родился 29 ноября 1859 г. умеръ 21 іюня 1911 г.».

Гармаш Андрій Михайлович (29.11.1859 – 21.06.1911, м. Гадяч) – жи-

тель м. Гадяч. Біографічні відомості відсутні.

7. Голуба Федора Яковича могила. Знаходиться на західній алеї кладовища поряд із могилою Марії Григорівни Голуб. Могильний насип відсутній. На могилі встановлено надгробок із сірого граніту. На квадратному цоколі (0,70 x 0,70 x 0,23) встановлено пам'ятник у вигляді стовбура дерева із обрубаними гілками (вис. 1,30 м). На передній стороні зображення розгорнутого сувою із викарбуваним текстом: «Подпоручикъ Федоръ Яковлевичъ Голубъ род. 16-го февраля 1890 г. сконч.

29 ноября 1914 г. Безвременно погибший жертвой войны отъ родителейъ, братьевъ, сестер».

Голуб Федір Якович (16.02.1890 – 29.11.1914) – житель м. Гадяч. Підпоручик. Виходячи з напису загинув на фронті під час Першої світової війни. Біографічні відомості відсутні.

8. Голуб Марії Григорівни могила. Знаходиться на західній алеї кладовища поряд із могилою Федора Яковича Голуба. Могильний насип відсутній. На могилі встановлено надгробок із сірого граніту. На двоступінчатому квадратному цоколі (0,54 x 0,56 x 0,26 м) встановлено пам'ятник у вигляді прямокутного в перетині об'єму з профільованою верхньою частиною (0,91 x 0,43 x 0,43 м). Первісно надгробок був увінчаний хрестом, що нині відсутній. У верхній частині його передньої площини прямокутне заглиблення вірогідно для розміщення ікони чи іншого зображення. Нижче викарбувано напис: «Марія Григоровна Голубова родилась 1887 года февраля 6 дня умерла 1909 года 22 ноября не забвенной дочери отъ любящихъ родителей».

Голуб Марія Григорівна (6.02.1887 – 22.11.1909) – жителька м. Гадяч. Інші відомості відсутні.

9. Гонопко Агафоника Назаровича могила. Знаходиться на краю кладо-

вища, що виходить на вулицю Гагаріна. На могилі лежить вапнякова плита 173 x 0,80 x 0,24 м) із рельєфним зображенням хреста та написом, що майже не читається: «Здѣсь покоится прахъ Агафоника Назарьевича Гнопко Господи упокой его душу. † 18 янв. 92 г. на 49 г. ж.». Поховання не впорядковане, надгробна плита зсунута з первісного місця й перехилена набік.

Гнопко Агафоник Назарович (1843 – 18.01.1892) – житель м. Гадяч. У 1888, 1890 рр. згадується як судовий пристав Гадяцького повіту. Мав чин титулярного радника. Інші відомості відсутні.

10. Гуріна Андрія Панасовича та Гуріної Анастасії Панасівни могила. Поховання спільне під одним пам'ятником. Знаходиться позад могили Гуріна В.А. На цоколі з сірого граніту на прямокутній

профільованій тумбі встановлена прямокутна стела, що завершується накладною фігурною верхівкою зі стилізацією з чотирьох сторін фронтону. Усі делалі виконані із сірого профільованого граніту. Первісно пам'ятник був увінчаний хрес-

том. Загальна висота надгробку 2,20 x 0,60 x 0,60 м. На бокових площинах стели збереглися викарбувані написи. На одній: «Колл. Асс. Андрей Афанасьевичъ Гуринъ † 15 Сентября 1884 г.». На іншій: «Жена Колл. Асс. Анастасія Афанасьевна Гурина † 6 июля 1893 г.».

Гурін Андрій Панасович (14.11.1815–22.03.1881, м. Гадяч) – державний службовець Російської імперії. Жив і працював у м. Гадяч. Мав чин колежського асесора.

Гуріна Анастасія Панасівна (р.н. невід – 6.07.1893, м. Гадяч) – жителька м. Гадяч. Біографічні відомості відсутні.

11. Гуріна Василя Андрійовича могила. Знаходиться перед могилами Гуріна А.П. та Гуріної А.П. На цоколі з сірого полірованого граніту встановлено прямокутну профільовану тумбу, поверх

якої встановлено прямокутну в перетині профільовану стелу з карнізом, що переходить в ступінчасте пірамідальне завершення. Усі делалі виконані з сірого профільованого граніту. Первісно надгробок був увінчаний хрестом. Загальна висота –

1,90 x 0,55 x 0,72 м. На передній стороні зберігся викарбуваний напис: «Василій Андреевичъ Гурин Скончался 24 Сентября 1900 г. Вірогідно, похований є сином колезького асесора А.П. Гурина.

Гурін Василь Андрійович (р.н. невід-27.09.1900, м. Гадяч) – житель м. Гадяч. У 1899 р. колезький регістратор, 1988, 1900 рр. губернський секретар Полтавської губернії, гласний Гадяцької міської думи та гласний Гадяцького земського зібрання. Мав чин надвірного радника. У 1899 р. член Гадяцької повітової дворянської опіки.

12. Данковського Агавоніна Івановича могила. Знаходиться в західній частині кладовища, справа від алеї. Пам'ятник виготовлено із сірого граніту. На цоколі (0,14 x 0,60 x 0,60 м) знаходиться кубічної форми з профільованою

верхньою площиною тумба (0,45 x 0,40 x 0,44 м) на якій первісно було встановленоobelіск пірамідальної форми (1,30 x 0,21 x 0,24 м), що нині зрушений із первісного місця і знаходиться поряд позаду тумби зажатий між металевими огоро-

жами сучасних поховань. На передній стороніobelіска у його верхній частині зображення хреста під яким викарбувано напис: «Надворный совѣтникъ, учитель Агавонинъ Ивановичъ Данковскій. Родился 28 августа 1852 г. умеръ 6 октября 1902 г.». Могильний насип не зберігся.

Данковський Агавонін Іванович (28.08.1852 – 6.10.1902, м. Гадяч) – житель м. Гадяч. Учитель. Мав чин надвірного радника. Біографічні відомості відсутні.

13. Кривець Вікторії могила. Знаходиться біля однієї з кладовищенських доріжок. На могилі встановлено пам'ятник у вигляді дерева з обрубаними гілками, виготовлений із сірого граніту. На передній стороні на площині, що має вигляд розгорнутого сувою, викарбувано напис: «Вита Кривец. Род. 16.X.29 г. умерла

18.X.47 г. Невинная жертва злых рук». Загальна висота пам'ятника 1,65 x 0,50 x 0,50 м. Пам'ятник використано повторно. Подібні пам'ятники були популярні на межі XIX і XX ст. Кілька їх збереглося на єврейському кладовищі м. Гадяч.

Кривець Вікторія (16.10.1929 – 18.10.1947) – жителька м. Гадяч. Біографічні відомості відсутні.

14. Лавягіної Єлизавети Іванівни могила. Знаходиться на краю кладовища, що виходить на вулицю Гагаріна. На двоступінчатій тумбі встановлена плоска стела із напівкруглою верхньою частиною, що первісно була увінчана хрестом.

Загальна висота надгробку 1,65 x 0,40 x 0,70 м. Матеріал – полірований лабрадорит. На передній площині викарбуно чотирикінцевий хрест та напис під ним: «Єлизавета Ивановна Лавягина. † 1950/VIII 08 г. Приїдите ко Мнѣ вси труждающіся и обремененніи и Азь упокою вы.».

Лавягіна Єлизавета Іванівна (1858 – 08.1908, м. Гадяч) – жителька м. Гадяч. Біографічні відомості відсутні.

15. Лисаневича Володимира Олександровича могила. Знаходиться на краю кладовища, що виходить на вулицю Гагаріна. На цоколі, виготовленому із сірого граніту, встановлено надгробок із білого мармуру, що імітує аналой накритий зверху покрівцем, у центрі якого первісно був закріплений хрест. Нині від останнього збереглося лише гніздо. Загальний розмір пам'ятника 0,92 x 0,52 x 0,52 м. Передня частина має написи. У верхній частині: «Владимірь Александровичъ Лисаневичъ 12 Окт. 1865 г. † 29 Мая 1913 г.». У нижній: «Боже милостивъ будь намъ грѣшнымъ».

Лисаневич Володимир Олександрович (12.10.1865 – 29.05.1913, м. Гадяч) –

житель м. Гадяч. Біографічні відомості відсутні.

16. Лісовського Федора Миколайовича могила. Знаходиться на краю кладовища, що виходить на вулицю Гагаріна. На цоколі із сірого граніту (0,73 x 0,0,71 x 0,71 м) встановлено надгробок із чорного полірованого граніту. На двоступінчатій тумбі первісно було розміщено

прямокутну в перетині стелу, що завершувалася великим хрестом. Станом на 2005 та 2006 рр. тумба була зміщена з первісного місця й стояла на землі. Тоді ж

на ній зберігалася нижня частина хреста й поряд лежали його інші уламки. На час обстеження восени 2013 р. стела лежала на землі перекинута, нижня частина хреста, відбита від неї, лежала на тумбі, а інші залишки хреста зникли. Усі площини пам'ятника фігурні. На передній викарбувано напис: «Священникъ Феодоръ Николаевичъ Лисовскій. Род. 17 февр. 1868 года. † 4 іюля 1915 года.». Навколо вінка – терновий вінець. На одній із бокових площин: «Придите ко мнѣ вси труждающиеся и обремененніи, и азъ щупоую вы. (Мф. XI. 28)». Надгробок- виготовлено із чорного полірованого граніту. Його загальна висота станом на осінь 2013 р. 1,0 x 0,47 x 0,47 м.

Лісовський Федір Миколайович (17.02.1868 – 4.07.1915, м. Гадяч) – житель м. Гадяч. Як священник церкви Петра і Павла в м. Гадяч згадується в 1902 та 1912 рр.

17. Лісовської Євдокії Володимирівни могила. Знаходиться на місці злиття двох кладовищенських алей. На місці поховання встановлено профільовану тумбу сірого граніту, на передній площині якої викарбувано напис: «Євдо-

кія Владимировна Лисовская † 1909 года сентября 9 дня». Поховання не впорядковане.

Лісовська Євдокія Володимирівна (р.н. невід. – 9.09.1909, м. Гадяч) – жителька м. Гадяч. Біографічні відомості відсутні.

18. Машицької Марії Михайлівни могила. Знаходиться неподалік від Всіхсвятської церкви, на повороті від входу на кладовище на одну із кладовищенських алей. На високій, виготовленій із сірого граніту тумбі (0,42 x 0,62 x 0,58 м) встановлена прямокутна в перетині профільована тумба (0,87 x 0,42 x 0,52 м) із полірованого лабрадориту. Верхівка первісно була увінчана нині відсутнім хрестом, пошкоджена. На передній стороні викарбувано напис: «Марія Михайловна Машицкая. Род. 21 іюля 1873 г. Сконч. 2 Января 1897 г.». Пам'ятник виготовлено на фірмі «Соммавілла» в м. Полтава. Пом'яни Господи во Царствіи Твоемъ!», про що свідчить викарбуваний у лівому нижньому куті тильної сторони стели напис: «Полтава. Соммавілла.».

Машицька Марія Михайлівна (21.07.1873 – 2.01.1897, м. Гадяч) – жи-

телька м. Гадяч. Біографічні відомості відсутні.

19. Могиляникова Григорія Михайловича могила. Знаходиться поряд із Всіхсвятською церквою. На могилі на кубовидній, профільованій у верхній частині тумбі встановлено високий, із завершенням у вигляді зрізаної пірамі-

20. Невідомого могила. На великому земляному насипі встановлено невисокий надгробок (0,66 x 0,30 м) із сірого граніту у вигляді дерева, що мало чотири зламані гілки. На передній частині кругла заглибина та площина для напису. Напис через те, що пам'ятник вріс у землю, читається не повністю: «Спи спо-

ди обеліск, верхівка якого первісно була увінчана хрестом, від якого нині залишився лише металевий штир. Посередині обеліску невелика ніша для лампади. На лицьовій стороні викарбувано напис: «Здѣсь покійся прахъ Статскаго Совѣтника Григорія Михайловича Могиляникова скончавшагося на 80-м году жизни 2-го января 1899 г. Упокой Господи усопшаго раба твоего. Отъ Любящаго племянника». Розміри надгробку: тумби – 0,46 x 0,60 x 0,60 м; обеліску – 1,77 x 0,37 x 0,37 м. Могильний насип обкладений бордюром.

Могиляников Григорій Михайлович (1820 – 2.01.1899, м. Гадяч) – державний службовець Російської імперії. Біографічні відомості відсутні.

койно Вовунчик родной только в смерти желанный покой 1927 – 1933».

21. Неєлова Філіпа Ільича могила. Розташована поряд із площадкою біля Всіхсвятської церкви. На могилі на цементовому цоколі (0,20 x 1,14 x 0,70 м) встановлено пам'ятник із рожево-сірого граніту. Надгробок має вигляд двоступінчатого обеліску з профільованим завершенням, верхівку якого колись прикрашав хрест. Гніздо від останнього збереглося донині. Розміри пам'ятника: 1,20 x 0,42 x 0,35 м. На передній площині викарбувано напис: «Здѣсь погребѣно тѣло гадяцкаго почтмейстера Филиппа Ильича Неѣлова, родился 14 ноября 1799 года умеръ 31 июля 1838 года». На

звоньому боці: «Господь приими духъ его съ миромъ.».

Неелов Філіп Ілліч (14.11.1799 – 31.07.1838, м. Гадяч) – житель м. Гадяч, гадяцький почтмейстер. Біографічні відомості відсутні.

22. Охріцького Михайла могила. Насип не означено. На цоколі (0,84 x 0,60 x 0,60 м) встановлено прямокутну тумбу, сторони верхньої площини якої мають похилу поверхню. На тумбі при допомозі металевого стержня кріпився прямокутний в перетині обеліск. Під час розвідок 2006 р. у надгробку було відбите і відсут-

не лише завершення обеліску. Станом на осінь 2013 р. обеліск скинуто із первісного місця розташування і поставлено позад тумби, обіперши його на огорожу сусідньої могили. Висота надгробку без цоколя 0,84 x 0,25 x 0,25 м. Матеріал – сірий полірований граніт. Пам'ятник має написи на передній площині. На тумбі: «Михаиль Охрицькій +2 Января 1912 г. 76 л.». На обеліску: «Дорогому благодѣтелю отъ любящихъ его воспитаниковъ И. и. А.». Станом на травень 2014 р. могила пошкоджена – обеліск скинуто з тумби й поставлено позад неї. Могила не впорядкована й заросла бур'яном.

Охріцький Михайло (1836 – 2.01.1912, м. Гадяч) – житель м. Гадяч, гадяцький благодійник. Біографічні відомості відсутні.

23. Охріцької Маріамни могила. На цоколі із сірого граніту встановлена двоступінчаста тумба з похилими верхніми площинами. Поверх тумби первісно знаходився високий, квадратний в перетині обеліск зі зрізаними гранями. Нині вона лежить позаду тумби. Пам'ятник виготовлено із полірованого лабрадориту. Передня площина тумби має викарбуваний

напис: «Маріамна Охрицькая † 16 іюня 1893 г. 38 л.». Станом на травень 2014 р. могила заросла бур'янами. Не впорядкована.

Охрицька Маріамна (1855 – 16.06.1893, м. Гадяч.) – жителька м. Гадяч. Біографічні відомості відсутні.

24. Павловського Павла Андрійовича могила. Насип не означено. На цоколь (0,26 x 0,70 x 0,70 м) із сірого граніту встановлено невисокий, квадратний в перетині обеліск (0,76 x 0,34 x 0,34 м) із профільованою верхньою частиною. Первісно надгробок завершувався нині втраченим хрестом. Ребра обеліска зрізані під час обробки каменю. Матеріал –

полірований лабрадорит. На передній площині викарбувано напис: «Миръ праху твоему дорогой другъ. Маіоръ Павелъ Андреевичъ Павловскій. Род. 15 Янв. 1849 г. Умеръ 28 іюня 1903 г.».

Павловський Павло Андрійович (15.01.1849 – 28.06.1903, м. Гадяч) – житель м. Гадяч. Військовий в званні майор. Біографічні відомості відсутні.

25. Розлера Венцеслава Антоновича могила. Знаходиться неподалік від церкви позад могили Ф.І. Неелова. На могилі на цоколі з сірого граніту (0,20 x 0,70 x 0,70 м) встановлено надгробок (1,65 x 0,45 x 0,45 м) із білого мармуру, що віддалено нагадує античні надмогильні пам'ятники. Верхня частина має вигляд фронтона античного храму. Первісно пам'ятник увінчувався хрестом, від якого залишилася лише металева основа. Бокові площини прикрашені барельєфами у вигляді гірлянд. На передній площині викарбувано напис: «Коллежскій Ассессоръ Венцеславъ Антоновичъ РОЗЛЕРЪ Род. 14 Ноября 1816 г. Сконч.

22 Марта 1881 г.». На одній із сторін під гірляндою з квітів та стрічок напис: «Помоги Господи во Царстві Твоємъ». У 1899 р. згадується його донька Надія Венцеславівна Розлер як завідувача Гадяцькою громадською бібліотекою.

Розлер Венцеслав Антонович (14.11.1815 – 22.03.1881, м. Гадяч) – державний службовець Російської імперії. Жив і працював у м. Гадяч. Мав чин ко-

лежського асесора. Біографічні відомості відсутні.

26. Рудченко Антоніни Матвіївни могила. На невисокому земляному насипі цокол з сірого граніту (0,20 x 0,60 x 0,80 м) встановлено кубічну тумбу, профільовану в верхній частині. Поверх тумби прямокутний в перетині обеліск із полірованого лабрадориту, що має вигляд видовженого догори дерев'яного храму. Висота надгробку без цоколя 1,60 x 0,45 x 0,65 м. Первісно монумент було увінчано нині втраченим хрестом. На передній площині обеліску викарбуваний напис:

«Антоніна Матв'їввна Рудченко. Умерла 28-го Сентября 1911 года 58-ми лѣтъ». На зворотній стороні цитата із письма Євангелія «Прїидите ко мнѣ вси труждающіися и обремененніи и азъ оупокою вы.». Станом на травень 2014 р. могила не впорядкована – заросла бур'яном та чагарником.

Рудченко Антоніна Матвіївна (1853 – 28.09.1911, м. Гадяч) – жителька м. Гадяч. Біографічні відомості відсутні.

27. Свистунова [Володимира Кириловича] могила. Знаходиться в ряду трьох поховань родини Свистунових. Центральна могила комплексу. На цегляній основі встановлено прямокутну тумбу із необробленого лабрадориту. Частина передньої сторони відполірована для карбування напису: «Миръ праху твоему дорогой мужъ Несчастная жертва бездѣйствія». Верхня частина

пам'ятника із написами відсутня. Могила не впорядкована.

Свистунов Володимир Кирилович (р.н. невід. – до 1903 р.) – житель м. Гадяч. У 1899 р. повітовий член Полтавського окружного суду по Гадяцькому повіту; 1899, 1900 рр. гласний Гадяцького земського зібрання. Мав чин статського радника.

28. Свистунової Марії Федорівни могила. Знаходиться в ряду трьох поховань родини Свистунових, зліва від поховання Свистунова. На цегляній основі (0,30 x 0,95 x 0,95 м) встановлено цоколь із сірого граніту, поверх якого кубічна, профільована ув верхній частині тумба.

Квадратний у плані обеліск, що первісно знаходився на тумбі, звалено на землю. Нині він знаходиться біля залишків надгробка Свистунова. Надгробок виготовлено із полірованого сірого граніту. На передній площині обеліску викарбувано напис: «Марья Федорвна Свистунова †

15 Декабря 1903 г.». На одній із граней: «Помолись добрая душа за обидѣвшихі тебя.». Пам'ятник має маркування – викарбуваний напис: «На складѣ Дубинско-го въ Кременчугѣ». Могила не впорядкована.

Свистунова Марія Федорівна (р.н. невід. – 15.12.1903, м. Гадяч) – жителька м. Гадяч. Біографічні відомості відсутні.

29. Свистунова Володимира [Володимировича] могила. Знаходиться в ряду трьох поховань родини Свистунових, справа від поховання Свистунова. На цегляній основі встановлена кубіч-

на тумба із сірого граніту, поверх якої первісно знаходилося завершення надгробку у вигляді невисокого дерева зі зламаними гілками, на передній відполірованій площині якого викарбувано напис: «Вова Свистуновъ Род. 22 дек. 1900 г. Утонуль 25 мая 1914 г.». Нині верхня частина пам'ятника зрушена з місця і лежить поряд із тумбою. Могила не впорядкована.

Свистунов Володимир (22.12.1900 – 25.05.1914, м. Гадяч) – житель м. Гадяч. Біографічні відомості відсутні.

30. Сномика Василя Федоровича могила. На могилі встановлено надгробок із сірого граніту. Пам'ятник має вигляд високого стовбура дерева зі зламаними гілками. У верхній частині між чотирма зрізаними гілками закріплено хрест, зроблений із двох камінних гілок. На передній стороні розгорнутий сувій, на якому викарбувано напис: «Василий

Федорович Сномик. Род 12 апреля 1875 † 18 марта 1948. Светлая память о тебе никогда не умрет». Пам'ятник використано повторно. Такі надгробки були популярні на межі XIX – XX ст. і за радянського часу не використовувалися.

Сномик Василь Федорович (12.04.1875 – 18.03.1948, м. Гадяч) – житель м. Гадяч. Біографічні відомості відсутні.

31. Станіславського Петра Трохимовича могила. Знаходиться на краю кладовища, що біля вулиці Гагаріна. На невеликому земляному насипі на цоколі з полірованого лабрадориту (0,13 x 0,56 x 0,70 м) встановлено пам'ятник із сірого граніту (1,50 x 0,55 x 0,55 м). Надгробок має вигляд стовбура розлогого дерева із багатьма обламаними гілками. На лицьовій стороні плакетка у вигляді розгорнутого сувою із відполірованою поверхнею та викарбуваним написом: «[Свя]щенникъ [Петр]ѣ Трофимовичъ Станиславскій. †18 Августа 1908 г.». Навколо могили невисока металева огорожа, виготовлена із прямокутного в перетині металевого прута.

Станіславський Петро Трохимович (р.н. невід. – 18.08.1908) – житель м. Гадяч, священник. У 1895 р. згадується як священник Петропавлівської церкви м. Гадяч. У 1902 р. – заштатний священник тієї ж церкви. Біографічні відомості відсутні.

32. Супінської Ядвіги могила. Насип не означено. На могилі на цегляному цоколі встановлено пам'ятник із сірого граніту – прямокутна тумба (0,57 x 0,45 x 0,50 м), на якій первісно знаходився квадратний в перетині обеліск (1,45 x 0,30 x 0,30 м). На передній стороні тумби викарбувано напис польською мовою: «... swej ukochanej zonie I matoe postavili ten pamietnic». На обеліску – «TU SPOCZYWAJA ZWLOKI JDWIGA Z SUPINSKICH DASIPWICZ PRZEZYLA LAT 28 UMARLA 1-GO WRZESNIA 1901 ROKU». Станом на червень 2005 р. надгробок знаходився в задовільному стані. Восени 2013 р. – обеліск скинуто з первісного місця й притулено до цоколя.

33. Тихоновича Василя Пахомовича могила. Знаходиться в гущі інших поховань під деревом. Пам'ятник зруйновано. Збереглася лише стела від надгробку. Викотворена із полірованого лабрадориту з профільованою верхівкою. На передній площині викарбувано напис: «Василій

Пахомієвич Тихонович родився 23 декабря 1858 г. умерь 28 сентября 1912 г. Мирь праху твоему дорогой незабвенный мужь и отець». Поховання не впорядковане. Під час обстеження кладовища в травні 2014 р. могила не віднайдена.

Тихонович Василь Пахомович (23.12.1858 – 28.09.1912, м. Гадяч) – житель м. Гадяч. У 1899, 1900 рр. доглядач («смотритель») Гадяцької повітової земської лікарні. Інші відомості відсутні.

34. Штанька Івана Євстратієвича могила. Знаходиться неподалік від церкви, поряд із кладовищенською огорожею. Пам'ятник із полірованого лабрадориту. На прямокутну в перетині тумбу (0,38 x 0,52 x 0,30 м) було встановлено обеліск

(0,78 x 0,39 x 0,22 м), на передній площині якого викарбувано напис: «Иванъ Евстратіевичъ Штанько 1844 27/І – 1913 11/Ш отъ осиротѣлой семьи». Надгробок зруйновано й вірогідно зрушено із первісного місця. Тумба зрушена з первісного місця, обеліск лежить на землі з відбитим верхнім ребром.

Штанько Іван Євстратієвич (27.01.1844 – 11.03.1913, м. Гадяч) – Житель м. Гадяч. Біографічні відомості відсутні.

Загалом розвідками 2005 – 2014 рр. виявлено 34 поховання, що має історичну цінність. Також на кладовищі, непо-

далік від церкви встановлено пам'ятник – хрест у пам'ять жертв Голодомору 1932 – 1933 рр. в Україні (див. поз. № 39) та знаходяться 9 братських могил радяцьких воїнів (див. поз. № 16). Тут поховано багато відомих осіб м. Гадяч, як-то М.К. Андрієвський (див. поз. № 22), С.Г. Білоха (див. поз. № 23), П.В. Коблицький (див. поз. № 24), С.В. Козаченко (див. поз. № 25), О.П. Костян (див. поз. № 26), М.Ф. Лимонь (див. поз. № 27), А.С. Макарова (див. поз. № 28), М.М. Плутенко (див. поз. № 29), М.Ф. Позивайло (див. поз. № 30), М.О. Чирвон (див. поз. № 32), М.С. Чирка (див. поз. № 33), С.Д. Швидкий (див. поз. № 34). Частина могил уже втрачена чи їх не вдалося віднайти. Серед останніх, невіднайдених, могила художника Сергія Іларіоновича Каташева (14/26.03.1875 – 24.10.1949), який жив і працював у мі Гадяч і був похований на міському кладовищі.

Насамкінець необхідно звернути увагу на те варварство жителів міста Гадяч по відношенню до старих поховань, що нині уже являють собою історичну цінність. Пам'ятники навмисне скидаються з місць первісного розташування, розбиваються і викидаються, могили рівняються з землею, а місця, що таким чином звільнилися, використовуються для нових поховань.

Джерела та література: Костюк В. Гадяч у старовинній листівці. – К.: «КВІЦ», 2007. – 96 с., іл.; Костюк В. Гадяч: Краєзнавчі розвідки. (Книга друга). – К.: КВІЦ, 2010. – 96 с., іл.; Описи Лівобережної України кінця XVIII – початку XIX ст.: описово-статистичні джерела / упор., передмова Ананьєва Т. Б. – К.: Наукова думка, 1997. – 322 – 326 с., іл.; Шафонский А. Черниговского наместничества топографическое описание с кратким географическим и историческим описанием Малья России, из частей коей оно наместничество составлено / Сочиненное Действительным Статским Советником и Кавалером Афанасием Шафонским с четырьмя географическими картами. В Чернигове, 1786 года / Издал М. Судиенко. – К.: в Университетской Типографии, 1851. – XXII+672 с.

В.О. Мокляк

19. Меморіальний комплекс: братські могили радянських воїнів (1941, 1943), партизанів, підпільників, жертв нацизму (1941 – 1943); могила Степаненка Василя Михайловича (1941); могила Корзуна Павла Петровича (1943); пам'ятний знак полеглим землякам (1987), пам'ятний знак «Втеча з пекла» (2010). (іст.)

Знаходиться в центрі міста, у міському парку на Соборній площі.

Центральною частиною меморіалу є встановлена у 1957 р. на залізобетонному, обкладеному гранітними плитами постаменті (вис. 2,5 x 1,65 x 1,68 м) скульптурна група жінки з суворовцем (вис. 2,5 x 1,6 м) із залізобетону та окуті міддю. Перед пам'ятником палає «Вічний вогонь».

У першому ряду ліворуч від входу розташовані:

Братська могила радянських воїнів. Поховано 46 воїнів, серед яких: Олександр Михайлович Кочикович, старший лейтенант, заступник командира авіаційної ескадрильї 136-го авіаційного полку 19-ї авіадивізії, який загинув під час повітряного бою 24.09.1941 р., здійснивши стрибок із палаючого літака на парашуті, що не розкрився, та воїни 29-го стрілецького полку 38-ї стрілецької дивізії, 23-ї, 337-ї стрілецьких дивізій,

111-го гвардійського полку 13-ї артилерійської дивізії Резерву Головнокомандування, які загинули в період із 26 серпня по 11 вересня 1943 р. в боях із гітлерівськими загарбниками за звільнення м. Гадяч, сіл Вельбівка, Броварки, Веприк. Прізвища відомі 19 воїнів. Серед них: **Кочергін Єгор Петрович** (1916 р., с. Підберезове Мценського району Орловської обл. – 28.09.1943 р., с. Веприк, пох. м. Гадяч) – Герой Радянського Союзу. Народився в селянській родині. Закінчив 7 класів. Працював у колгоспі. У Червоній Армії з 1938 р. Учасник Великої Вітчизняної війни з червня 1941 р. Заступник командира артдивізіону по політчастині 111-го гвардійського артполку капітан Є.П. Кочергін 27 – 28 серпня 1943 р. в боях за м. Гадяч в районі с. Веприк уміло організував і керував круговою обороною артилеристів, відбиваючи атаки переважаючих сил ворога. Коли утворилася загроза прориву на переправу через р. Псел, підняв бійців у рукопашний бій, ліквідувавши таким чином загрозу захоплення переправи військами вермахту. Надав можливість артилерійському полку вийти з оточення без втрат особового складу й техніки. В цьому бою Є.П. Кочергін загинув. Указом Президії Верховної Ради СРСР від 9.10.1943 р. удостоєний звання Героя Радянського Союзу посмертно. Ім'я Героя носить одна з вулиць міста Гадячка та Гадяцька спеціалізована школа-інтернат I – III ступенів ім. Є.П.Кочергіна.

На братській могилі воїнів на основі з будового каменю покладено 2 плити (1,15 x 0,6 м) із лабрадориту. На одній напис: «Його ім'я безсмертне Герой Радянського Союзу Кочергін Єгор Петрович 1916 – 1943 (29.08). Загинув при визволенні м. Гадяча» На іншій – «Вони не знали страху у броні і загинули смертю героїв визволяючи наше місто у серпні – вересні 1943 року» та 17 прізвищ воїнів.

Степаненка Василя Михайловича могила (1903 р., с. Обрубець Вереміївської сільської ради Кричевського району Могильовської обл., Білоруська РСР – 16.12.1941 р., с. Груші, пох. м. Гадяч) –

перший секретар Гадяцького підпільного райкому партії. Народився в селянській родині. Після закінчення школи працював на металургійному заводі у м. Дніпропетровськ. У 1932 – 1935 рр. навчався у вищій комуністичній сільськогосподарській школі ім. Артема. З 1935 р. – секретар Гадяцького райкому партії. З серпня по грудень 1941 р. – перший секретар Гадяцького підпільного райкому. Під його керівництвом створювалася матеріальна база для партизанського загону району, розроблялися плани бойових операцій, диверсій, вирішувалися питання зв'язку, розвідки, забезпечення партизан продуктами, медикаментами, одягом, боеприпасами, складалися тексти листівок. 16 грудня 1941 р. В.М. Степаненко загинув на явочній квартирі в короткому бою з гітлерівцями, які її оточили.

У 1953 р. його останки було перепоховано до міського парку й на могилі встановлено обеліск, який 1987 р. замінили на лабрадоритову плиту (1,15 x 0,6 м) на основі з буттового каменю, з пам'ятним написом: «Перший секретар Гадяцького підпільного РК КП(б) України Степаненко Василь Михайлович 1903 – 1941 (16.12). Загинув у бою з німецько-фашистськими загарбниками».

У першому ряду праворуч від входу розташована **могила Корзуна Павла Петровича** (15.08.1892 р., с. Клемове Слупського району Мінської області, Білоруська РСР – 16.09.1943 р., с. Березова Лука Гадяцького району, пох. м. Гадяч) – генерал-лейтенант, командуючий 47-ю армією Воронежського фронту. З 1913 р. в

царській армії, молодший унтер-офіцер. З 1918 р. в Червоній Армії. В роки громадянської війни командував кавалерійським ескадроном, потім полком, брав участь у боях у Фергані, Бухарі, проти басмачів у Таджикистані. 1920 р. закінчив Об'єднану кавалерійську школу, а 1924 р. – Військову кавалерійську школу. З 1932 по 1934 рр. помічник інспектора кавалерії РСЧА. У 1936 р. закінчив Військову академію ім. М.В. Фрунзе. З 1939 р. старший викладач загальної тактики цієї ж академії, завідувач кафедрою. З початком Великої Вітчизняної війни 1941 – 1945 рр. призначений командиром 219-ї мотострілецької дивізії, яка в складі 25-го механізованого корпусу брала участь у бойових діях в районі м. Пропойськ (з 23.05.1945 р. м. Славгород Могильовської області – тепер Республіка Білорусь). Із жовтня 1941 р. заступник по тилу командуючого 38-ю Армією. У січні 1942 р. П.П. Корзун призначений командиром 8-го кавалерійського корпусу, керував військами у битві під Москвою та в оборонних боях під Воронежем весною 1942 р. Постановою РНК СРСР від 3.05.1942 р. П.П. Корзуну присвоєно звання генерал-лейтенанта. З весни 1942 р. – командуючий 3-ю Армією, яка діяла на Центральному та Брянському фронтах. Влітку 1943 р. призначений командуючим 47-ю Армією. В ході Білгородсько-Харківської наступальної операції армія під його командуванням зіграла важливу роль у відбитті німецьких контрударів в районі м. Охтирки. 16 вересня 1943 р. П.П. Корзун загинув

під с. Березова Лука Гадяцького району внаслідок вибуху міни, на яку наїхала автомашинна командуючого.

Нагороджений двома орденами: Бухарської Червоної Зірки та півмісяця II ступеня, Червоного Прапора, медалями.

У 1945 р. на могилі встановлено цегляний обеліск, який у 1968 р. замінено на залізобетонний. У 1987 р. на могилі покладено лабрадоритову плиту (1,15 x 0,6 м) на основі з бутового каменю з написом: «Командуючий 47 армією генерал-лейтенант Корзун Павло Петрович 15.08.1892 – 16.09.1943. Загинув при визволенні м. Гадяча».

У другому ряду праворуч розташована **братська могила партизанів, підпільників, жертв нацизму**. Поховано 137 партизанів, підпільників, мирних громадян, які загинули в 1941 – 1943 рр. в боротьбі з гітлерівськими загарбниками. Серед них: 12 осіб – керівники і члени підпільного Гадяцького райкому партії у т.ч. другий секретар райкому М.М. Будько, командири партизанських груп Ю.К. Орел, В.О. Левченко, М.М. Матвієвський, Р.О. Котляров, комісари партизанських груп І.П. Мигаль, М.О. Радзей, партизани І.Д. Перевала, Г.С. Приходько, О.Г. Горбунько, Г.В. Петренко, М.Ф. Шпилевий, І.П. Ковган, І.К. Рудич, П.П. Щербак, Г.О. Легкий, С.М. Цюпа, І.Д. Яценко, К.Ф. Рубан, секретарі Полтавського підпільного обкому партії С.Ф. Кондратенко, Г.Ф. Яценко, які 17 січня 1942 р. прийняли нерівний бій з гітлерівським каральним загоном біля хутора Веселий (див. поз. № 134) і загинули. **Степан Федорович Кондратенко** (29.08.1906. с. Новий Тамаглик Костянтиноградського повіту Полтавської губернії – 17.01.1942, х. Веселий Гадяцького району Полтавської області, перепох 1945 р., м. Гадяч). Народився С.Ф. Кондратенко в родині селянина-бідняка. 1916 р. закінчив сільську школу, трудову діяльність розпочав у 1919 р. хліборобом. У 1924 р. вступає в ряди Ленінського комсомолу, завідує сільським будинком культури в с. Новий Тамаглик. З 1925 по 1927 рр.

працює в Зачепилівському райкомі комсомолу, а з 1927 по 1928 рр. – у Чутівському райкомі ЛКСМУ Полтавської округи головою районного бюро дитячого комуністичного руху. У 1928 р. був призваний до лав Червоної Армії. Проходив службу в окремому ескадроні зв'язку 9-ї кавалерійської дивізії Гайсинського гарнізону Тульчинського округу. Після демобілізації вступає на робітфак Харківського державного університету. Від лютого 1933 р. – на комсомольській роботі. З 1935 р. – студент Харківського комуністичного університету, в якому навчається до 1936 р., а з 1936 по 1938 р. – слухач республіканської школи пропагандистів, після закінчення якої з 1 лютого 1938 р. – інструктор партпропагандвідділу ЦК КП(б)У в м. Київ. З лютого 1939 р. – секретар Полтавського обкому КП(б)У з ідеологічної роботи. У червні 1941 р. призначений першим секретарем Полтавського підпільного обкому партії.

Нагороджений орденами: Леніна та Вітчизняної війни I ступеня посмертно.

Яценко Григорій Федотович (1910, с. Підгайці Переяславського повіту Полтавської губернії – 17.01.1942, х. Веселий Гадяцького району Полтавської області, перепох. 1945 р., м. Гадяч). Народився в родині бідняка. У 1929 р. один із організаторів колгоспу «Комунар», де працював на різних роботах, пізніше рахівником. Із 1931 р. – на комсомольській роботі Барішівському та Золотоніському районах. Потім – редактором газети «Більшовик Полтавщини». Член партії з 1936 р. З вересня 1940 р. – інструктор відділу пропаганди Полтавського обкому КП(б)У.

С.Ф. Кондратенко та Г.Ф. Яценко первісно були поховані на х. Веселий. У 1945 р. відбулося перезахоронення їх останків до Парку Вічної Слави м. Гадяч. У 1969 р. під час облаштування в м. Полтаві Меморіалу Вічної Слави останки С.Ф. Кондратенка та Г.Ф. Яценка символічно перепоховано до меморіалу Солдатської Слави м. Полтава. Як згадують старожили, уповноваженою особою була взята земля із могили і урочистою процесією її проводжали до с. Вельбівка.

У 1987 р. обеліски на могилах замінено на 4 лабрадоритові плити (1,15 x 0,6 м), покладені на основу з бутового каменю. На плитах викарбувано пам'ятні написи: «За день прийдешній мир і спокій вони лягли героями», «Секретарі підпільного обкому КП(б)У Кондратенко С.Ф. Яценко Г.Ф.», «Другий секретар Гадяцького підпільного РК КП(б)У Будько М.Л., командири партизанських груп: Орел Ю.К., Матвієвський М.М., Левченко В.О., Котляров Р.О., комісари партизанських груп: Мигаль І.П., Радзей М.О.», «Партизани Приходько Г.С., Перевала І.Д., Горбунько О.Г., Петренко Г.В., Шпилевий М.Ф., Ковган І.П., Рудич І.К., Щербак П.П., Легкий Г.О., Цюпа С.М., Яценко І.Д., Рубан К.Ф. 120 невідомих бійців, партизанів і жертв фашизму».

У другому ряду ліворуч розташований **пам'ятний знак полеглим землякам** – 4 лабрадоритові плити (1,15 x 0,6 м; 1,2 x 0,7 м), покладені на основі з бутового каменю, поверх яких закріплено пластикова дошки відповідних розмірів із пам'ятними написами: «Ніхто не забутий, ніщо не забуде», «Вічна слава вам нашим героям-землякам, які загинули в роки Великої Вітчизняної війни 1941 – 1945. Ваші імена завжди пам'ятатимуть грядущі покоління» та 323 прізвища земляків.

Ліворуч від меморіального комплексу у 2010 р. було встановлено **пам'ятний знак «Побег из ада»** на честь воїнів, які у 1945 р. здійснили втечу з німецького табору смерті Заксенхаузен. Серед них був і уродженець м. Гадяч М.О. Ємець. **Ємець**

Михайло Олексійович (15.09.1910 р., м. Гадяч Полтавської області – 31 жовтня 1984 р., с. Бірки Гадяцького району Полтавської області) – старший лейтенант. Із 6 років залишився сиротою й виховувався в дитячому будинку. Після закінчення педагогічних курсів працював піонервожатим у школі с. Бірки. Перед початком Великої Вітчизняної війни 1941 – 1945 рр. працював учителем та інструктором райкому КП(б)У Синівського району Сумської області. Під час Великої Вітчизняної війни був у партизанському загоні. 1943 р. захоплений у полон і відправлений до Німеччини на острів Узедом до таємного концтабору, де вермахт випробовував ракетну зброю «Фау-1» і «Фау-2». На острові розташовувався аеродром німецьких літаків. 8 лютого 1945 р. Михайло Ємець та вісім його товаришів під керівництвом Михайла Дев'ятаєва роззброїли конвоїра й захопили німецький літак «Хейнкель-111». Коли піднялися в небо, по них відкрили вогонь, але літак все ж набрав висоту, відірвавшись від вогню. Після війни Ємець М.О. працював на керівних посадах у колгоспі, останні п'ять років – головою Сватківської сільської ради. Ініціаторами встановлення пам'ятного знаку були Михайло та Сергій Сердюкови, племінники одного із учасників втечі – Трохима Сердюкова. В рамках проекту «Аллея Російської Слави» пам'ятні знаки учасникам втечі з острову Узедом встановлені на Батьківщині кожного з них у в. Біла Калітва, станиці Анастасієвській, с. Новоукраїнське (Краснодарський край), містах Вологді, Саранську, Кропоткіні, Шахтарську, Нижньому Новгороді, Новокузнецьку, Полтаві, Гадячі. Всього 11 знаків, оскільки діти М. Ємця попросили встановити пам'ятний знак не лише в обласному центрі, а й на Батьківщині батька.

Стела з тонованого залізобетону (вис. 2,35 x 1,2 x 0,55 м) встановлена на постаменті з бутового каменю (вис. 0,13 x 1,8 x 1,58 м). З обох сторін накладними літерами пам'ятні написи: «Побег из ада», «Девятаев М.П., Кривоногов И.П., Емец М.А., Адамов Ф.П., Соколов В.К., Сердю-

ков Т.Г., Олейник І.В., Немченко В.Р., Урбанович Н.М., Кутергин П.Е.», «Потомки благодарны Вам родные, за то, что Вы выстояли и победили», «8 февраля 1945 года эти мальчики-солдаты совершили необычайный по дерзости побег с задержанного фашистами острова «Узедом» (Германия), где Вермахт испытывал ракетное оружие ФАУ-2. Три года провели в концлагерях, пройдя круги ада, они не предали Родины. После побега из концлагеря шестеро из семи, отправленных на фронт, героически отдали свои жизни. Вечная Вам память!», «Дар от компании «СМІК» Проєкт «Аллея Российской Славы» г. Кропоткин 2010 г.»

Джерела та література: ЦАМО РФ. – Ф. 33. – Оп. 793756. – Спр. 13. – Арк. 10; ЦАМО РФ. – Ф. 241 шап. – Оп. 445270. – Спр. 2. – Арк. 7; ЦАМО РФ. – Ф. 1075. – Оп. 1. – Спр. 52. – Арк. 91; ЦАМО РФ. – Ф. 1096. – Оп. 1. – Спр. 6. – Арк. 2, 4; ЦАМО РФ. – Ф. 1111. – Оп. 2. – Спр. 46. – Арк. 2; ЦАМО РФ. – Ф. 1129 сп. – Оп. 161679. – Спр. 4. – Арк. 53; ЦАМО РФ. – Ф. 1130. – Оп. 2. – Спр. 6. – Арк. 9; ЦАМО РФ. – Ф. 1131 сп. – Оп. 27760. – Спр. 13. – Арк. 10; ЦАМО РФ. – Ф. 1653. – Оп. 1. – Спр. 4. – Арк. 54; ЦАМО РФ. – Ф. 9634. – Оп. 177391. – Спр. 1. – Арк. 73 – 82; ЦАМО РФ. – Ф. 20075. – Оп. 2. – Спр. 2. – Арк. 185; ЦАМО РФ. – Ф. 33. – Оп. 11458. – Спр. 164; ДАПО. – Ф.Р-1876. – Оп. 8. – Спр. 68. – Арк. 4; ДАПО. – Ф.Р-15. – Оп. 1. – Спр. 2881. – Арк. 11, 12, 121, 122; ДАПО. – Ф.Р-105. – Оп. 1. – Спр. 12. – Арк. 29; Спр. 154. – Арк. 28; ЦАМО РФ. – Ф. 203. – Оп. 2777. – Спр. 97. – Арк. 180; Паспорт пам'ятки історії та культури СРСР. – № 2.4.134-2.16.2 // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею; Паспорт пам'ятки історії та культури СРСР. – № 2.4.135-2.16.2 // Там само; Паспорт пам'ятки історії та культури СРСР. – № 2.4.144-2.16.2 // Там само; Паспорт пам'ятки історії та культури СРСР. – № 2.4.152-2.16.2 // Там само; Паспорт пам'ятки історії та культури СРСР. – № 2.4.1523-2.16.2 // Там само; Ємець П. Н., Самойленко О. П. Полтавщина в роки Великої Вітчизняної війни. – Х.: Прапор, 1965. – С. 28 – 41; Андрієць В., Журавель Г. Місця партизанської слави та увічнення пам'яті партизан на території Полтавської області // Полтавський краєзнавчий музей: Збірник наукових статей 2001 – 2003 рр. Маловідомі сторінки історії, музезнаство, охорона пам'яток / Редкол. Белько О. В. та ін. – Полтава: Дивосвіт, 2003. –

С. 397 – 407; Юдин В. В. В сентябрь 43-го. – Полтава: Дивосвіт, 2010. – С. 29 – 34. Полтавщина: Влада на історичних паралелях. – Полтава: «Асмі», 2005. – С. 178 – 180; Нариси історії Полтавської обласної партійної організації / [Л.С. Волошко, С.В. Гончаренко, І.Ю. Гробоць та ін.]. – Х.: Прапор, 1981. – 322 с.; Ємець П. Секретар підпільного обкому // Зоря Полтавщини. – 1966. – № 207 (10334). – 28 серпня. – С. 3.

*Н.Ф. Шаповал, В.А. Андрієць,
А.М. Скурда*

20. Місце розстрілу та братська могила жертв нацизму (1941 – 1943) (іст.)

Розташоване на північній околиці міста, біля птахокомбінату та бурякоприміального пункту за адресою: вул. Гончарний Яр.

На цьому місці, в період тимчасової німецької окупації з 27.09.1941 р. по 11.09.1943 р., нацисти розстріляли понад 300 мирних громадян, серед яких 250 представників єврейської громади. 22 лютого 1942 р. разом із 18 партизанами та радянськими військовополоненими тут розстріляли головного лікаря Гадяцької районної лікарні Олександра Леонтійовича Карпенка, який співпрацював із партизанами, таємно надавав їм медичну допомогу, лікував поранених і в лікарні, і в себе вдома. У лютому 1943 р. за доносом поліцаїв було заарештовано і розстріляно в яру жителів с. Бірки Федора Павловича Довгополика та Кузьму Трохимовича Опришка, які постачали партизанам продукти харчування. Серед

похованих Антон Степанович Кириленко, колишній голова колгоспу ім. Леніна с. Великі Будища. З початком окупації у с. Великі Будища діяв партизанський загін, членом якого був і А.С. Кириленко. Партизани розповсюджували антифашистські листівки, знищували представників окупаційної влади, зрадників. У грудні 1941 р. за доносом поліцаїв А.С. Кириленко разом з 5 партизанами були заарештовані жандармами і доставлені до Гадяцької комендатури, де їх допитували, катували, намагалися дізнатися про підпілля, але не знали жодного прізвища. 2 січня 1942 р. всіх партизанів роздягнули і погнали до Гончарного яру, де і розстріляли.

Загалом до Гончарного Яру для розстрілів звозили людей із усього Гадяцького району.

У 1947 р. останки 120 розстріляних було перенесено до братської могили в центр міста (див. поз. № 19).

У рамках святкування 45-ї річниці звільнення Полтавщини від гітлерівських загарбників у 1988 р. на місці масових розстрілів було встановлено пам'ятний знак. Брила необробленого граніту (вис. 1,7 x 1,15 x 0,9 м) встановлена на залізобетонному постаменті (вис. 0,2 x 1,48 x 1,83 м). В центральній частині обеліска закріплено пластикову дошку (0,45 x 0,57 м) з пам'ятним написом: «Здесь в 1941 – 1943 годах были расстреляны жители города и района. Память о павших в сердцах живых». У 2011 р. ліворуч від обеліска встановлено трикутну гранітну стелу (вис. 1,5 x 0,56 м) з пам'ятним написом: «За часи фашистської окупації тут жорстоко вбиті чоловіки, жінки, старі та діти тільки тому, що вони були євреями. Цього не повинно повторитися. Вічна пам'ять загиблим», праворуч – цегляну тумбу (вис. 0,45 x 0,6 x 3,58 м), обкладену декоративною плиткою, на якій покладено 3 гранітні дошки (0,6 x 1,2 м) з написом: «Розстріляні і закатовані патріоти Гадяччини в Гончарському яру в період фашистської окупації 1941 – 1943 рр.» та викарбуваними прізвищами 153 загиблих.

Джерела та література: ДАПО. – Ф.Р-1876. – Оп. 8. – Спр. 68. – Арк. 4; Бровар Д. У Гончарському Яру // Зоря Полтавщини. – 1988. – № 233 (17033). – 11 жовтня. – С. 4; Лепський М. Трагедія Гончарського Яру // Трудова Полтавщина. – 2007. – 22 червня. – С. 3; Лепський М. Життя віддав за Перемогу // Гадяцький вісник. – 2013. – № 51 – 52 (11644 – 11645). – 8 травня. – С. 3; Книга Пам'яті України: Полтавська обл. Т. 2: Великобагачанський район, Гадяцький район. – Полтава: Полтавський літератор, 1995. – С. 734.

Н.Ф. Шаповал, А.М. Скурда,
М.М. Лепський

21. Місце садиби родини Косачів, в якому жила Косач-Квітка Лариса Петрівна (Лєся Українка) (1893 – 1906), проживала Косач О.П. (Олена Пчілка) (1913 – 1924), бував М.П. Драгоманов (іст.)

Розташоване в південній частині міста в урочищі Зелений гай.

Лєся Українка (Лариса Петрівна Косач-Квітка) 25.02.1871 р., м. Новоград-Волинський Житомирської

обл. – 1.08.1913 р., м. Сурамі, Грузія, похована в Києві) – українська поетеса, громадська діячка. Дочка Олени Пчілки з дитинства хворіла на туберкульоз; здобула глибоку і різносторонню домашню освіту. Знала близько 10 мов. На формування літературно-естетичних поглядів мали вплив дядько – М.П. Драгоманов, твори Т.Г. Шевченка. З 1893 по 1906 рр.

щорічно, влітку проживала в будинку матері у м. Гадяч. Гадяцький період займає значне місце в житті та творчості поетеси. Знайшовши натхнення у місцевих мальовничих пейзажах, фольклорі, побуті людей, вона писала в листі до подруги Ольги Кобилянської, запрошуючи її в гості: «... побачите вже таку Україну, що україншої й нема...» На гадяцький період припадає знайомство поетеси з відомим збирачем народної творчості К.В. Квіткою. Йому вона передає частину зібраних на Гадяччині народних пісень. В садибі гостювали письменник, актор, мистецтвознавець, режисер Г. Хоткевич, художник Ф. Красицький, відомий пропагандист марксизму, член київського «Союза борьбы за освобождение рабочего класса» С.К. Мержинський. Неодноразово була Ольга Кобилянська, яку з Леся Українкою зв'язували тісні стосунки. У 1899 р. вони разом їздили на могилу Т. Шевченка. До кола гадяцьких знайомих Л. Українки входила молода вчителька Антоніна Семенівна Макарова (див. поз. № 28).

У Гадячі з-під пера Лесі Українки вишли: поема «Роберт Брюс, король шот-

ландський» (1893), поезії «Єгипетські фантазії», «Ні, ти не вмерла», «Осінь», «Останні квіти», «Останній плач», «Ніобея» (всі 1894), «Напис на руїні» (1895).

Згідно з рішенням виконавчого комітету Полтавської обласної ради № 177 від 17.12.1970 р., на честь народження Лесі Українки 1970 р., на місці, де стояв будинок Косачів, встановлено лабрадоритовий обеліск (вис. 2,2 x 0,6 м) з портретним зображенням поетеси та пам'ятним написом:

«Ні, я жива!
Я буду вічно жити!
Я в серці маю те,
Що не вмирає.
Леся Українка.

«На цьому місці стояв будинок в якому в 1893 – 1906 р.р. проживала Л. Українка».

Драгоманов Михайло Петрович (18(30).09.1841, м. Гадяч – 20.06(02.07).1895, м. Софія (Болгарія) – громадський та політичний діяч, історик, філософ, публіцист, фольклорист, літературознавець. Син П.Я. Драгоманова, брат Олени Пчілки, племінник Я.Я. Драгоманова, дядько Лесі Україн-

ки. Народився в дворянській родині. Закінчив історико-філологічний факультет Київського університету (1863), в якому до 1875 р. працював на посаді доцента кафедри античної історії. У 1876 р. через переслідування царськими властями за участь у діяльності київської громади, емігрував до Женеви (Швейцарія), де заснував Вільну українську друкарню, видавав перший український політичний журнал «Громада» (1878 – 1882). Підтримував зв'язки з діячами української культури (зокрема з М. Костомаровим), встановив контакти з передовою галицькою молоддю (зокрема з І. Франком). Разом із С. Подолинським і М. Павликом заснував Женевський гурток – зародок українського соціалістичного руху.

Через розрив із громадівцями Санкт-Петербургу та Києва у 1866 р. був позбавлений фінансової підтримки й у 1889 р. приймає запрошення обійняти посаду професора кафедри загальної історії Софійського університету (м. Софія, Болгарія). У Болгарії провів останні роки свого життя.

М.П. Драгоманов – автор понад 2 тисяч творів з історії, літературознавства, фольклористики та інших наукових дисциплін. Друкувався в європейських політичних та наукових часописах

29 вересня 2011 р. з нагоди 170-річчя від дня народження М.П. Драгоманова та згідно з рішенням IV сесії Гадяцької районної ради шостою скликання було встановлено пам'ятний знак – сіру гранітну брилу (вис. 1,1 x 0,85 x 0,40 м), в центральній частині якої закріплена дошка з чорного полірованого граніту (0,65 x 0,40 м) з портретним зображенням ученого і пам'ятним написом «Драгоманов Михайло Петрович (1841 – 1895) Я – українець. І не забув того звідки мій рід. Мій народ – український жив, живе і житиме вічно... Зелений гай – улюблене місце Михайла Драгоманова».

Автор пам'ятного знаку Сидоренко Іван Васильович.

У 2012 р. до 163-ї річниці від дня народження Олени Пчілки було реконструйовано

майданчик біля пам'ятника. Встановлено рублену дерев'яну альтанку.

29 червня 2013 р. встановлений пам'ятний знак на честь **Косач-Драгоманової (Пчілки) Олени Петрівни** (29.07.1849, м. Гадяч – 4.10.1930, м. Київ) – письменниці, перекладача, видавця, фольклориста, етнографа, члена-кореспондента АН УРСР (з 1927). Дочка П.Я. Драгоманова, сестра М.П. Драгоманова, племінниця Я.Я. Драгоманова, мати Л.П. Косач (Лесі Українки). Народилася в дворянській родині. Закінчила Київський зразковий пансіон шляхетних дівчат (1866). Мала ґрунтовні знання з літератури, французької та німецької мов. Великий вплив на О.П. Косач-Драгоманову мав рідний брат – М.П. Драгоманов. Спілкувалася з М.В. Лисенком, М.П. Старицьким, Олександром та Софією Русовими, іншими «українофілами». У 1868 р. одружилася з Петром Антоновичем Косачем, приятелем М.В. Лисенка. 25 лютого 1871 р. у подружжя Косачів народилася донька Лариса, майбутня поетеса Леся Українка. У 1879 р. подружжя переїздить до м. Луцьк, а у 1880 р. – до с. Колодяжного Ковельського повіту Волинської губернії, де придбали невеликий маєток.

О.П. Косач-Драгоманова займається вивченням народної творчості, побуту, збирає народні пісні, обряди, колекціонує народні орнаменти. Згодом видає серйозну наукову працю «Український народний орнамент. Вышивки, ткани, писанки».

У 80 – 90-х рр. XIX ст. співпрацює з журналом «Зоря». Листується з І.Я. Франком. Через активну літературну та громадську діяльність привертає увагу царського уряду і з 1887 р. перебуває під негласним наглядом поліції. У кінці 90-х рр. XIX ст. родина Косачів переїздить до м. Київ, де О.П. Косач співпрацює з часописом «Київська старовина». З 1905 р. у м. Полтава починає виходити ліберально-буржуазний тижневик «Рідний край». О.П. Косач входить до складу редколегії тижневика за запрошенням видавця. У 1907 р. тижневик заборо-

нений за наказом царського уряду. Зусиллями О.П. Косач видавництво було відновлене в м. Київ. Вона ж стає новим редактором і видавцем «Рідного краю». З 1908 р. додатком до тижневика почав виходити дитячий журнал «Молода Україна», де друкуються власні твори О.П. Косач – байки, казки, вірші.

У 1903 р., помирає син Михайло, 1909 р. – чоловік, а у 1913 р. – дочка Лариса (Леся Українка). О.П. Косач переїздить до м. Гадяч, куди переносить і редакцію «Рідного краю». Під час революційних подій 1917 р. та Громадянської війни 1917–1921 рр. живе у м. Гадяч, редагує земську газету, організовує аматорський дитячий театр та пише для нього п'єси.

1924 р. повертається до м. Київ, працює в комісіях Академії Наук УРСР, публікує етнографічні розвідки, пише спогади.

Похована у м. Київ на Байковому кладовищі, поряд із чоловіком, сином та дочкою.

Пам'ятний знак – сіра гранітна брила (1,07 x 0,88 x 0,50 м), у центрі якої закріплена дошка чорного полірованого граніту (0,66 x 0,40 м) з портретним зображенням та пам'ятним написом: «Олена Пчілка (Ольга Петрівна Косач) (1849 – 1930) «Нам не страшна лиха подія, поки в нас б'ється кров жива...» Тут, у Зеленому гаї, Оленою Пчілкою було створено осередок духовності і культури українського народу».

Первісно садибний комплекс складався із головного будинку, флігеля, повітки, купальні, криниці, погреб та саду. Від центального в'їзду, що знаходився на горі біля поля, котре належало до маєтку, вела каштанова алея, що простягалася майже до центрального житлового будинку. Справа від неї, у т. зв. Малій Макітрі розташовувався садок із лавою. Позад саду – погріб. Зліва від алеї знаходилося урочище Велика Макітра. Саме тут була викопана криниця та збудовані флігель і повітка. Нижче, лівіше будинку, внизу на річці Псел розташовувалася купальня. Центральний житловий будинок було зведено на краю схилу високо-

го берега р. Псел. Це була двоповерхова мурована оштукатурена споруда. Центральний вхід знаходився з напільного боку, що мав один поверх. Зі сторони річки будинок був двоповерховий і мав веранду. Остання простягалася на половину будівлі. На невеликій площині-фундаментові було встановлено чотири колони, що підтримували верхній оглядовий майданчик, оточений з трьох боків фігурною балюстрадою. Нижній поверх мав прямокутні вікна, а верхні віконні прорізи завершувалися аркою. Із цього боку споруда мала двоє дверей – на першому та другому поверхах, що вели на веранду. Будівля мала чотирихилу металеву покрівлю з двома душниками із дверцятами та пічне опалення. У свій час тут бували О. Кобилянська, М. Старицький, П. Мирний, С. Мержинський, К. Квітка, М. Лисенко, Г. Хоткевич, Ф. Красицький та інші відомі діячі красного письменства та української культури.

Садиба була повністю зруйнована за роки радянської влади. Основна руйнація відбулася до 1941 р.

Від усього комплексу збереглася лише криниця.

Джерела та література: Паспорт пам'ятки історії та культури СРСР. – № 2.4.1520-2.16.2 // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею; Особистий архів В.О. Мокляка; Енциклопедія історії України: В 5 т. / Редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. – Т. 2. – К.: Наук. Думка, 2004. – С. 458 – 459; Українська радянська енциклопедія. – Т.9. – К.: Головна редакція УРЕ, 1983. – С.205; Український радянський енциклопедичний словник. – К.: Голов. Ред. УРЕ, 1987. – Т. 3. – С. 458; Леся Українка: Життя і творчість у документах, фотографіях, ілюстраціях / Авт.-упорядк. М.В. Гуць, Н.Л. Россошинська; Вступ ст. О. Гончара. – К.: «Радянська школа», 1979. – 280 с., іл.; Гадяччина: історія краю. – Гадяч: видавництво «Гадяч», 2013. – С. 128 – 129; Драгоманов М.П. Літературно-публіцистичні праці. – Т. 1. – К.: Наукова думка, 1970. – С. 3 – 35; Павловський І.Ф. Краткий биографический словарь ученых и писателей Полтавской губернии с половины XVIII века. Первое дополнение к краткому биографическому словарю ученых и писателей Полтавской губернии; Предисловие В.А. Мокляка. – Х.: «Издательство САГА», 2009. – С. 92 – 93;

Панасенко А. Я. Гадяч. Історико-краєзнавчий нарис. – Гадяч, 1992. – 124 с., іл; Ротач П. Апостол правди і науки. До 150-річчя від дня народження М.П. Драгоманова. – Гадяч, 1991. – 28 с.; Спогади про Лесю Українку / Упоряд. А.І. Костенко. – К.: Радянський письменник, 1963. – С. 233; Рідне місто святкує свій день // Гадяцький вісник. – 2012. – № 106–107 (11545–11546). – 8 вересня. – С. 3. Шпірна Н. «Українську долю заплела в слова» // Гадяцький вісник. – 2013. – 6 липня. – № 74 – 75 (11667–11668). – С. 1, 3.

Н.Ф. Шаповал, А.М. Скирда, О.С. Лимар, В.О. Мокляк

22. Могила Андрієвського Михайла Костянтиновича (1998) (іст.)

Розташована у північній частині центрального міського кладовища зі сторони вул. Будька.

Похований Андрієвський Михайло Костянтинович (21.11.1922, м. Гадяч – 29.12.1998, там само) – Герой Соціалістичної Праці.

Народився в сім'ї службовця. 1940 р. закінчив 10 класів Гадяцької середньої школи № 2. У тому ж році призваний до лав Червоної Армії. Учасник Великої Вітчизняної війни 1941 – 1945 рр. та війни з Японією. Після демобілізації з 1948 по 1951 рр. працював штатним пропагандистом Гадяцького райкому компартії України. 1950 р. брав участь в організації колгоспів у Західних областях України. 1951 р. переведений на роботу до вечірньої школи на посаду завуча та виклада-

ча історії, а з 1954 по 1955 рр. – директор цієї ж школи. З 17.10.1955 по 20.04.1956 рр. завуч Гадяцької середньої школи № 2. Закінчив історичний факультет Харківського педагогічного інституту. З 1956 по 1959 рр. – завідуючий Гадяцьким районним відділом освіти. У 1959 – 1960 рр. – директор Гадяцької середньої школи № 2. З 1960 по 1962 рр. – завуч Гадяцької середньої школи № 1, а з 1962 по 29.12.1998 – директор Гадяцької середньої школи-інтернату.

Указом Президії Верховної Ради СРСР від 1 липня 1968 р. Михайлу Костянтиновичу Андрієвському присвоєно звання Героя Соціалістичної Праці. Брав участь у громадському житті країни. Обирався депутатом Верховної Ради СРСР IX та X скликань. У 1980 р. присвоєно звання Заслуженого вчителя Української РСР.

У 1999 р. на могилі на тумбі (вис. 0,37 x 0,69 x 0,6 м), що має вигляд розгорнутої книги, з написом на сторінках: «Дітей навчав – Героєм та заслуженим учителем став. В тебе було стільки любові, доброти та енергії, що повірити в твою смерть неможливо... Діти, внуки». Поверх тумби стела (вис. 1,2 x 0,6 м) з викарбуваним портретом М.К. Андрієвського та пам'ятним написом: «Андрієвський Михайло Костянтинович 21.11.1922 – 29.12.1998». Поряд похована дружина Андрієвська Людмила Антонівна (8.04.1925 – 27.02.1985).

Література: Історія Гадяцької школи-інтернату / Автори-укладачі В.М. Беседа, Н.А. Галушка, А.Л. Куценко, О.Г. Беседа. – Гадяч: «Гадяч», 2008. – вид. 3-тє, доповнене. – С. 27 – 28. Андрієвський Михайло Костянтинович: [Некролог] // Зоря Полтавщини. – 1999. – № 2 (19219). – 5 січня. – С. 3.

А.М. Скирда

23. Могила Білохи Сергія Григоровича (1984) (іст.)

Розташована в північно-східній частині центрального міського кладовища зі сторони вул. Будька.

Похований Сергій Миколайович Білоха (26.01.1960 р., м. Ізяслав Хмельницької області – 3.02.1984 р., район Баглан,

Демократична Республіка Афганістан, пох. м. Гадяч). Народився в сім'ї військових. Після демобілізації батька, родина переїздить на постійне місце проживання до м. Гадяча. У 1975 р. закінчив 8 класів Гадяцької середньої школи № 1, далі продовжує навчання у Київському суворівському училищі. У 1977 р. стає курсантом Сумського вищого командного артилерійського училища, після закінчення якого з 1981 р. служив у військах Ленінградського військового округу.

У листопаді 1982 р. старший лейтенант С.Г. Білоха у складі обмеженого контингенту радянських військ направляє до Демократичної Республіки Афганістан командиром артилерійської батареї. Він учасник 12 бойових операцій. З лютого 1984 р. в ході операції в районі Баглан рота потрапила у засідку. Знаходячись під вогнем противника, старший лейтенант С.Г. Білоха скорегував вогонь батареї, знищив вогневі точки противника. Будучи відрізаним від основних сил, підлеглі Сергія Білохи продовжували вести бій. Сам він, поранений, помер на командному пункті. Нагороджений орденом Червоної Зірки (посмертно).

У 1984 р. на могилі встановлено обеліск із чорного лабрадориту (вис. 2,7 x 0,7 м) і плита (1,7 x 0,85 м), на яких викарбувано портрет воїна і пам'ятний напис: «Гв. ст. лейтенант Білоха Сергей Григорьевич 26.01.1960 – 3.02.1984. Проявил мужество, стойкость и героизм, верный военной присяге, погиб в бою, выполняя интернациональный долг. Родному, нежно любимому Сереженьке от мамы, папы, тети, брата, дяди». На зворотньому боці стели стилізоване зображення скорбної матері на фоні гірського пейзажу та слова: «Боль огромной безвременной утраты не утихнет до конца наших дней. Мама, папа, брат, тётя, дядя».

Література: Пам'ять живе... Спогади про воїнів-полтавців, загиблих в Афганістані. – Полтава, 1999. – С. 8; Книга пам'яті о советских воинах, погибших в Афганистане. – М.: Военное издательство, 1995. – Т. 1. – С. 133.

О.П. Костян, Н.М. Сиволап

23а. Могила Граніта Андрія Васильовича (1970) (іст.)

Розташована у західній частині центральному міському кладовищі зі сторони вул. Будька.

Похований Андрій Васильович Граніт (14.10.1894, м. Зінків – 10.08.1970, м. Гадяч) – командир Сарського партизанського загону. Народився у родині селянина-бідняка. Працював по найму у заможних людей, а з 1912 р. по 1924 рр. на будівництві та ремонті телефонних ліній на території Зінківського району. З 1924 р. – у с. Березівка Роменської округи завідувачим поштовим відділенням, згодом – завідувачим радіовузлом м. Ромен. У 1929 р. переїхав до м. Гадяча де працював телефонним радіотехніком, пізніше – головою Гадяцької міської ради. З 1934 р. до вересня 1941 р. – начальником Гадяцької райконтори Міністерства зв'язку. З початком Великої Вітчизняної війни 1941 – 1945 рр. Полтавським обкомом КП(б)У призначений командиром партизанського загону, який складався з 39 осіб, переважно жителів с. Сари Гадяцького району. Партизани заготовили в 14 ямах в лісах навколо с. Сари

продукти харчування, зброю, викопали бункер на 35 чоловік. Спочатку загін діяв самостійно. У жовтні 1941 р. біля с. Саранчина Долина партизани влаштували засідку, в яку потрапили німецькі мотоциклісти, двоє з яких було вбито, а мотоцикли спалено. Між сс. Соснівка і Вельбівкою партизани обстріляли два німецькі автомобілі, 9 ворожих солдат було вбито, відібрані продукти харчування а автомобілі спалено. У грудні 1941 р. загони Гадяцького та Миргородського районів об'єдналися в один партизанський загін, який нараховував 211 осіб. Об'єднаний загін діяв у лісах Гадяцького і Зінківського районів Полтавської та Лебединського і Груньського районів Сумської областей, приймав участь у 50 боях з німецькими солдатами та поліцією. Діями загону було знищено до 500 німців та поліцаїв. Граніт А.В. учасник бою з німцями 17 січня 1942 р. на х. Веселому Гадяцького району.

Загін проіснував до червня 1942 р. 14 січня 1943 р. А.В. Граніт разом із двома партизанами, які згодом у були вбиті сутичках з ворогом, перейшов лінію фронту біля с. Шрамківка Михайлівського району Воронежської області. В боях з німецькими загарбниками і поліцією був двічі поранений у ліву руку і обидві ноги. Інвалід Вітчизняної війни другої групи.

Після звільнення м. Гадяч 14 вересня 1943 р. прибув до міста і був призначений заступником голови Гадяцького районного виконавчого комітету депутатів трудящих та завідуючим відділом соціального забезпечення. Із 1947 р по тра-

вень 1961 р. працював начальником Гадяцької районної контори Міністерства зв'язку.

На могилі встановлена стела з мармурової крихти (вис 1,7 х 0,6 м), у верхній частині якої фото з металокераміки, а під ним дошка з білого мармуру (0,5 х 0,4 м) з написом: «Коммунист, партизан, душевный человек Гранит Андрей Васильевич 1894 14/X – 1970 10/VIII Скорбь наша вечна по тебе наш дорогой. Жена, дети, внуки» Поруч похована дружина Граніт Євдокія Ісаківна 14.03.1905–27.03.1992.

Джерела та література: НА ПКМ. – Спр. № 07-44. – Арк. 17 – 25, 57 – 58; Гадяччина: Історія краю / Авт. колектив: Пустовіт Т.П., Ревегук В.Я., Сердюк І.О., та інші. – Гадяч: видавництво «Гадяч», 2013. – 218 с., іл.– С. 143 – 144, 147.

В.А. Андрієць

24. Могила Коблицького Павла Васильовича (1919) ((іст.)

Розташована на центральному міському кладовищі зі сторони вул. Будька, праворуч від входу.

Похований Павло Васильович Коблицький (1899 – 1919). Уродженець м. Гадяч, один із перших комсомольців, ініціатор створення у квітні 1919 р. комсомольської організації. Член Гадяцького повітового комітету комсомолу. У серпні 1919 р., коли м. Гадяч було захоплене військами Добровольчої Армії, П.В. Коблицький за дорученням Гадяцького повітового комітету партії більшовиків виконував завдання зв'язкового підпілля.

Схоплений денікінцями в кінці серпня і, після жорстоких тортур, розстріляний на залізничній станції Ромодан. Тіло перевезено до м. Гадяч.

Згідно з рішенням виконавчого комітету Гадяцької районної ради депутатів трудящих у 1951 р. на могилі встановлено металевий обеліск (вис. 1,4 x 0,3 x 0,3 м).

Джерела та література: Паспорт пам'ятки історії та культури СРСР. – № 2.4.1521-2.16.2 // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею; Історія міст і сіл Української РСР: Полтавська область / Голов. ред. кол. Тронько П.Т., Бажан М.П., Білодід І.К. та ін.; Ред. кол. Буланій І.Т., Бардик Г.С., Бевзо О.А. та ін. – К.: Голов. Ред. УРЕ, 1967. – С. 153.

В.Я. Ревезук

25. Могила Козаченка Сергія Володимировича (1987) (іст.)

Розташована у східній частині центрального міського кладовища зі сторони вул. Будька.

Похований Сергій Володимирович Козаченко (11.06.1967 р., м. Гадяч – 21.07.1987, м. Саки, пох. м. Гадяч) – гвар-

дії рядовий, учасник бойових дій в Демократичній Республіці Афганістан.

У 1982 р. закінчив 8 класів Гадяцької середньої школи № 1, а 1985 р. – Гадяцьке СПТУ № 47, працював водієм. У 1985 р. призваний до лав Радянської Армії. Отримавши початкову підготовку по діях в гірській місцевості за спеціальністю стрілець, з квітня 1986 р. проходив службу в військовій частині п/п 53701 на території Демократичної Республіки Афганістан. 9 березня 1987 р. під час обстрілу застави № 15 в районі населеного пункту Анава, одним із перших висувався на вогневу позицію та забезпечив вихід особового складу застави із зони обстрілу, натомість сам був смертельно поранений. Гвардії рядовий, десантник С.В. Козаченко помер в госпіталі м. Саки. Нагороджений орденом Червоної Зірки, медаллю «Воїну-інтернаціоналісту от благодарного афганского народа».

У 1988 р. на могилі покладена плита із чорного полірованого граніту (1,29 x 0,7 м) та встановлено стелу (1,7 x 0,65 м) із того ж матеріалу. На лицьовій стороні стели викарбувано портрет воїна з бойовими нагородами і пам'ятним написом: «Гвардії рядовий Козаченко Сергій Володимирович 11.06.1967 – 21.07.1987 погіб при исполненні интернационального долга. Родному, нежно любимому Сереже от мамы, сестры, брата и отца». На зворотному боці зображення пейзажу

Література: Пам'ять живе: Спогади про воїнів-полтавців, загиблих в Афганістані. – Полтава, 1999. – С. 44; Книга пам'яті о советских воинах, погибших в Афганистане. – М.: Военное издательство, 1999. – Т. 2. – С. 562.

О.П. Костян, А.М. Скурда

26. Могила Костяна Олексія Панасовича (2009) (іст.)

Розташована в південній частині центрального міського кладовища.

Похований Олексій Панасович Костян (30.03.1918, с. Синівка Гадяцького повіту Полтавської губ., нині Липово-Долинський р-н Сумської обл. – 2.12.2009, м. Гадяч) – краєзнавець.

Нар. у в родині селянина-бідняка. Закінчив школу в рідному селі. У 1934 р. вступив до Гадяцького педагогічного технікуму закінчивши який працював учителем у школах Гадяцького району. Перед війною вступив до Глухівського педагогічного інституту. Учасник Великої Вітчизняної війни 1941 – 1945 рр. Із серпня 1941 р. в діючій армії. Воював у складі 46-го полку 40-ї Армії. З квітня 1943 р. – розвідник окремого кулеметно-артилерійського батальйону 159-го укріпленого району. Учасник звільнення України, Корсунь-Шевченківської битви. Брав участь у звільненні Угорщини, Румунії, Чехословаччини.

Після демобілізацій, у 1945 р. працює інструктором Гадяцької районної газети. Із 1949 р. директор семирічної школи в с. Сари Гадяцького р-ну. Після закінчення в 1953 р. педагогічного інституту працював інструктором-помічником Гадяцького райкому компартії України, згодом головою партійної комісії Гадяцького р-ну. У 1979–1990 рр., після виходу на пенсію – відповідальний секретар Українського товариства охорони пам'яток історії та культури.

Нагороджений орденами: Слави III та II ст., Вітчизняної війни II ст.; медалями «За відвагу», «За победу над Германией» та інші.

У 2010 р. на могилі встановлена надгробниця (1,40 x 0,45 x 0,10 м) із мармурової крихти та стела (1,3 x 0,50 м) із того ж матеріалу. У верхній її частині зображення хреста, а на передній стороні вмонтована дошка (0,60 x 0,30 м.) із чор-

ного полірованого граніту із портретним зображенням похованого та написом: «Костян Олексій Панасович 30.03.1918 – 2.12.2009 Пам'ятаємо, любимо, сумуємо... Дочка, внуки». Поряд могила дружини Костян Софії Іванівни. Навколо могили невисока металева огорожа.

Джерело: Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею; Довгопол Д. Ніхто не забутий, ніщо не забуте // Моє місто. – 2004. – 6 травня. – С. 4.

В.А. Андрієць, В.О. Мокляк,
В.В. Левицька

27. Могила Лимоня Миколи Федоровича (1979) (іст.)

Розташована у центральній частині центрального міського кладовища зі сторони вул. Будька.

Похований Микола Федорович Лимонь (18.02.1918 р., с. Римарівка, Гадяцький район, Полтавська обл. – 17.08.1979 р., м. Гадяч, Полтавська обл.) – Герой Радянського Союзу. Вихованець дитячого будинку. Після закінчення 7 класів Гадяцької школи № 2, з 1936 р. працював столяром в артілі. В лавах Червоної Армії

служив у 1938 – 1940 рр. Перед війною працював на коксохімічному заводі в м. Донецьк. На фронтах Великої Вітчизняної війни з липня 1943 р. Командир кулеметного відділення 895-го стрілецького полку 193-ї стрілецької дивізії 65-ї Армії Центрального фронту, молодший сержант М.Ф. Лимонь брав участь у боях при форсуванні рр. Десна, Сож, Дніпро. В числі перших разом із кулеметниками долав водні перешкоди і відбивав контратаки ворога. За період з 28 серпня по 15 жовтня 1943 р. М.Ф. Лимонь пройшов з боями більше 300 км, знищивши при цьому понад 150 гітлерівців. Указом Президії Верховної Ради СРСР від 30.10.1943 р. удостоєний звання Героя Радянського Союзу. Нагороджений орденом Леніна, медалями. Після демобілізації, з 1945 р., мешкав у м. Гадяч, працював столяром ремонтно-будівельної дільниці.

Згідно з постановою бюро Полтавського обкому Компартії України та Полтавського облвиконкому № 12 від 22.01.1981 р. на могилі на залізобетонному постаменті (вис. 0,52 x 0,8 x 0,8 м) встановлено пам'ятний знак. Обеліск (вис. 1,5 x 0,6 x 0,6 м) із полірованого лабрадориту з портретним зображенням Героя і пам'ятним написом: «Герой Советского Союза Лимонь Николай Федорович 18.02.1918 – 17.08.1979 Земляки-потомки подвиги твою не забудут».

Джерела та література: ЦАМО РФ. – Ф. 33. – Оп. 796753. – Спр. 28. – Арк. 3; Паспорт пам'ятки історії та культури СРСР. – № 2.4.1443-2.16.2 // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею; Герои Советского Союза: Краткий биографический словарь в двух томах. – Т. 1. – М.: Воениздат, 1987. – С. 869; За мужність і відвагу: Документальні розповіді про полтавців Героїв Радянського Союзу. – Харків: Прапор, 1972. – С. 176.

Н.Ф. Шаповал, А.М. Скирда

28. Могила Макарової Антоніни Семенівни (1963) (іст.)

Розташована у західній частині центрального міського кладовища зі сторони вул. Будька.

Похована Антоніна Семенівна Макарова (18 лютого 1868 р., м. Ромни – 7 березня 1963 р., м. Гадяч) – народна вчителька, товаришка Лесі Українки. Народилася в сім'ї попівича. Закінчила 8 класів Роменської жіночої гімназії. Через бідність батьків та велику родину (шестеро молодших сестер та братів) уже з четвертого класу довелося заробляти на життя приватними уроками. У лютому 1887 р. отримала місце помічниці вчителя в міському приходському училищі м. Гадяча. В місті зупинилася на квартирі наглядача повітового міського двокласного училища, який жив в одному дворі з Єлизаветою Іванівною Драгомановою. Жінки почали товаришувати, разом читали газети, обговорювали тогочасні політичні події. У серпні 1887 р. А.С. Макарова перейшла жити в школу, але все ж знаходила час для відвідування Є.І. Драгоманової. Того ж року померла мати і вся родина залишилася на її руках. У 1893 р. Є.І. Драгоманова знайомить А.С. Макарову зі своєю онукою молодою письменницею Лесею Українкою (Ларисою Петрівною Косач). Молоді жінки зустрічалися під час кожного приїзду Лесі до Гадяча, а також вели листування (опубліковано 5 листів Лесі до А.С. Макарової).

Життєві поради, моральна підтримка зі сторони Лесі Українки давали розраду молодій учительці, яка під її впливом стала жити за принципом: усе для людей і нічого для себе. А.С. Макарова розпалювала свій робочий час так, що встигала вранці попрацювати в школі, опівдні – в бібліотеці або «сестрою-жалібницею» в лі-

карні, а пізніми вечорами поспішала додому, де на неї чекало кілька юнаків і дівчат, котрих вона безкоштовно готувала на народних учителів. Вони приїздили із різних повітів: Лохвицького, Миргородського, Зінківського, Костянтиноградського, Роменського, Гадяцького. У 1912 р. батьки учнів відзначили 25-річний ювілей педагогічної діяльності А.С. Макарової. Це був чи не єдиний ювілей народної вчительки в Україні. Крім школи безкоштовно працювала в громадській бібліотеці. Разом з Лесею Українкою започаткували народні читання, але, на жаль, гадячани не підтримали їх. Під час учительських короткотермінових курсів займалася облаштуванням для вчителів музею, бібліотеки, веденням зразкової школи, де курсанти давали свої практичні уроки.

Після смерті Лесі Українки продовжувала спілкуватися з родиною Косачів-Драгоманових. Зокрема, бачиться з матір'ю Лесі Ольгою Петрівною Косач (Драгомановою) (Оленою Пчілкою) і навіть опікується нею в час її арешту 1918 р. в Гадячі.

У 2008 р. за ініціативи вчительки Гадяцької середньої школи № 2 Катерини Кирилівни Скоробагацької та за підтримки Гадяцької міської ради було впорядковано могилу А.С. Макарової та встановлено на ній скромний обеліск із мармурової крихти з фотопортретом та пам'ятним написом: «Макарова Антоніна Семенівна 1868 – 1963 подруга Лесі Українки». По вулиці Гетьманській, 6 (колишня К. Лібкнехта) зберігся будинок, у якому мешкала народна вчителька.

Джерела та література: Довідка Гадяцького міського комунального підприємства «Комунсервіс» № 136 від 22.12.2011 // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею; Прохоренко К. Безцінні скарби душі: Спогад-есе про товариські взаємини Лесі Українки і Антоніни Макарової // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею; Спогади про Лесю Українку / Упоряд. А.І. Костенко. – Київ: Радянський письменник, 1963. – С. 147; Макарова А. Мужнє серце // Зоря Полтавщини. – 1951. – № 40 (6083). – 25 лютого. – С. 3; Гарін Ф. Подруга

Лесі Українки // Зоря Полтавщини. – 1960. – № 44 (8488). – 2 березня. – С.4.

А.М. Скурда

29. Могила Плутенка Миколи Михайловича (2001) (іст.)

Знаходиться в південній частині центрального міського кладовища зі сторони вул. Будька.

Плутенко Микола Михайлович (18.12.1939 р, с. Плибока Долина Гадяцького р-ну Полтавської обл. – 30.09.2001 р, м. Гадяч Полтавської обл.) – заслужений працівник культури України. Після закінчення Римарівської середньої школи навчався в Гадяцькому технікумі підготовки культосвітніх працівників, який закінчив у 1960 р. і до листопада 1961 р. працював за направленням учителем музики і співів Теплянської восьмирічної школи.

Із серпня 1964 р. по жовтень 1968 р. – голова районної ради Спідки спортивних товариств і організацій, інструктор, директор кінотеатру «Дружба». У 1968 р. закінчив Київський інститут театраль-ного мистецтва ім. Карпенка-Карого,

одержавши спеціальність театрознавця. Із жовтня 1968 по листопад 1971 рр. служив у лавах Радянської Армії, а після демобілізації працював завідувачим відділом Гадяцького райкому комсомолу.

Із вересня 1971 р. по серпень 1974 р. – викладач Гадяцького культурно-освітнього училища. З вересня 1974 р. по вересень 1982 р. – інструктор, згодом завідувачий відділом Гадяцького райкому Компартії України. З вересня 1982 р. – знову викладач культурно-освітнього училища. У липні 1984 р. призначений директором Гадяцького культурно-освітнього училища ім. І.П. Котляревського.

Працюючи в училищі, забезпечував високий навчально-методичний рівень викладання, розробив власну методичну систему викладання предмету. Ініціював сам і підтримував навчальні і методичні починання колег. Як директор, багато уваги приділяв зміцненню матеріально-технічної бази училища, збереженню української національної культури.

У грудні 1991 р. йому присвоєно звання «Заслужений працівник культури України», викладач вищої категорії.

У листопаді 2000 року обраний заступником голови Гадяцької районної Ради.

У 2002 р. на могилі встановлено стелу з чорного полірованого граніту (вис. 1,1 x 0,8 м.), у верхній частині якої портретне зображення М.М. Плутенка, під ним – прізвище, ім'я, по-батькові та пам'ятний напис: «Плутенко Микола Михайлович 18.12.1939 – 30.10.2001 Пам'ятаємо. Любимо. Сумуємо.».

Джерела та література: Довідка Гадяцького районного історико-краєзнавчого музею № 08 від 4 січня 2014 р. // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею.

А.М. Насменчук

30. Могила Позивайла Михайла Феодосійовича (1999) (іст.)

Розташована у південній частині центрального міського кладовища.

Похований Позивайло Михайло Феодосійович (25.05.1922 р., колишне с. Гусине Лубинського району Полтавської області – 8.09.1999 р., м.Гадяч Полтавської області) – український художник і педагог.

Народився в сільській родині. З 8 років пішов навчатися до Гусинської неповної середньої школи, але після смерті матері в голодний 1933 р. школу залишив. З літа 1933 р і до літа 1939 р. жив і виховувався в патронаті колгоспу «Червоний лан» Гусинської сільської ради. 1939 р. закінчив 7 класів і переїхав до батька в м. Черкаси. Закінчив 8 класів середньої школи і пішов працювати художником в артілі «Промхімік».

У липні 1941 р. мобілізований до лав Червоної Армії. Закінчив військово-піхотне училище в м. Тюмень. Брав участь у боях на Центральному, 1-му та 2-му Українських фронтах. У серпні 1943 р. біля с. Мельничіше Курської області отримав тяжке поранення і був визнаний не придатним до військової служби. За участь у Великій Вітчизняній війні 1941 – 1945 рр. нагороджений орденом

Червоної Зірки, медаллю «За Победу над Германией».

Восени 1944 р. зарахований на навчання до Харківського художнього училища, але через скрутне матеріальне становище вимушений його залишити і два роки працювати художником-оформлювачем на заводах м. Харкова.

З 1955 р. жив у м. Гадяч. Багато років працював викладачем плакатної справи, а згодом – наочної агітації в Гадяцькому технікумі підготовки культосвітніх працівників, нині училище культури ім. І.П. Котляревського.

У вересні 1977 р. як інвалід війни пішов на заслужений відпочинок.

Був великим патріотом рідної землі, любив Гадяч і все робив, аби залишити по собі світлу пам'ять у мистецьких творах.

Більшість його творчого доробку, художніх картин написані саме в останні роки життя, коли майстер перебував на пенсії. Серед живописних полотен картини: «Леся Українка в Зеленому гаю», «Леся Українка і Ольга Кобилянська біля річки Псел», «Будинок Лесі Українки у Зеленому Гаю», «Подвір'я М. Драгоманова у Гадячі», «Драгоманівська церква у с. Малі Будища», «Лине пісня над Пслем» (Леся Українка з хором М. Лисенка на човнах) та інші. Одна з найкращих його робіт – пейзажний краєвид на р. Псел з гадяцьких пагорбів, написана 1963 р.

Картини М.Ф. Позивайла знаходяться в музеях мм. Гадяча, Києва, Торонто (Канада), Софії (Болгарія), Берліну (Німеччина), у приватних зібраннях Раїси Іванченко, Леоніда Бондарчука, Валерія Тарасенка (м. Берлін) та інші. Частина картин художника знаходиться в школах міста. П'ять робіт експонуються в інтер'єрі гадяцького відділення «Полтавабанк».

У 2000 р. на могилі встановлено хрест з біломармурової крихти (2,0 x 1,0 м.), в центрі якого портрет на кераміці, під ним – пам'ятний напис: «25.05.1922 – 08.09.1999 Позивайло Михайло Феодосійович любимо пам'ятаємо рідні».

Джерела та література: Довідка Гадяцького районного історико-краєзнавчого

музею № 20 від 3. грудня 2013 // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею; Коваленко А. Михайло Позивайло: Живопис, графіка. Каталог виставки. – Полтава, 1992. – 20 с., іл.; Хайко В. Словник мистців Полтавщини ВАТ «Видавництво «Полтава», 2002. – С.154; Кисіль Г. Згадаємо митця добрим словом. // Гадяцький вісник. – 2012. – № 61 – 62 (11500 – 11501). – 26 травня. – С. 7.

В.А. Андрієць, В.О. Мокляк

31. Могила радянського воїна (1943) (іст.)

Розташована у східній частині центрального міського кладовища зі сторони вул. Тельмана, біля церкви.

Похований воїн із частин 38-ї стрілецької дивізії, який загинув 11 вересня 1943 р. в бою за звільнення міста від гітлерівських загарбників. Прізвище воїна невідоме.

Могилу виявлено восени 1947 р. в Гончарному Яру мешканкою міста М.Ф. Іоновою, звідки останки воїна перенесено на міське кладовище.

У 1981 р. на могилі встановлено обеліск із мармурової крихти (1,3 x 0,43 м) з пам'ятним написом: «Могила невідомого воїна».

Джерела: ЦАМО РФ. – Ф. 1130. – Оп. 1 – Спр. 13. – Арк. 6; Паспорт пам'ятки історії та культури СРСР. 2.4.1525. – 2.16.2 // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею.

Н.Ф. Шаповал

32. Могила Чирвона Михайла Онисимовича (1989) (іст.)

Розташована у південній частині центрального міського кладовища зі сторони вул. Будька, біля ритуальної площадки.

Похований Михайло Онисимович Чирвон (28.12.1932 р., с. Качанове Гадяцького району – 15.02.1989 р., м. Гадяч) – Герой Соціалістичної Праці.

Народився в родині робітників. У 1951 р. закінчив школу фабрично-заводського навчання в м. Ромни. 1969 р. – Дрогобицький нафтовий технікум. Трудова діяльність пов'язана з Плинсько-Розбишівським нафтопромислом. У 1951 – 1960 рр. працював помічником бурильника Шебелінської контори буріння, помічником бурильника Миргородської контори буріння «Укрсхіднафтогазрозвідка», водієм в колгоспі «Перше Травня» Гадяцького району. У 1960 – 1970 рр. – робітником будівельно-монтажного цеху, оператором добування нафти і газу, помічником майстра, майстром, старшим майстром підземного ремонту свердловин НВУ «Радченкове» об'єднання «Укрсхіднафта». У 1970 –

1975 рр. – майстром підземного ремонту свердловин, старшим інженером «Полтаванафтогаз» об'єднання «Укрнафта». Досвід бригади Михайла Онисимовича Чирвона по ремонту свердловин розповсюджено серед колективів нафтогазовидобувної промисловості. Його бригада у вирішальному році 9-ї п'ятирічки на 1 листопада 1974 р. відремонтувала 671 свердловину замість 649 згідно плану. М.О. Чирвон мав почесне звання «Почетный нефтяник». Вийшовши на пенсію проживав у с. Петрівка-Роменська, помер і похований у м. Гадяч.

За видатні заслуги у виконанні завдань семирічного плану по видобутку нафти Указом Президії Верховної Ради СРСР від 23 травня 1966 р. М.О. Чирвону присвоєно звання Героя Соціалістичної Праці з врученням ордену Леніна та золотої медалі «Серп і молот».

У 1990 р. на могилі на постаменті із полірованого лабрадориту (вис. 0,8 х 0,85 х 0,34 м) встановлено обеліск (вис. 1,55 х 0,6 х 0,11 м) із того ж матеріалу з портретним зображення Героя та пам'ятним написом: «Чирвон Михаил Анисимович 28.XII.1932 – 15.II.1989 Помним, любим, скорбим жена, дети, внуки, родственники» на лицьовій стороні та зображенням пейзажу з нафтовою вишкою.

Джерела та література: НА ПКМ. – Спр. № 09-228. – Арк. 12; Там само. – Од. зб. № 09-183. – Арк. 126; Герої землі Полтавської: довідник. У 12 вип. Вип. 2. Герої Соціалістичної Праці / [Упоряд. О. А. Білоусько, Т.П. Пустовіт]; Держ. Архів Полтав. обл.; Центр досл. іст. Полтавщини Полт. ОДА. – Полтава: ТОВ «АСМІ», 2011. – С. 70; Панасенко А. Гадяч: Історико-краєзнавчий нарис. – Гадяч, 1992. – С. 56.

В.О. Мокляк, А.М. Скирда

33. Могила Чирки Миколи Спиридоновича (1995) (іст.)

Розташована у південно-західній частині центрального міського кладовища зі сторони вул. Будька.

Похований Микола Спиридонович Чирка (23.07.1907 р., с. Бірки Зіньківського району – 19.10.1995 р., м. Гадяч) – Герой Радянського Союзу.

Після навчання в місцевій початковій школі з 1930 р. працював у колгоспі. У липні 1941 р. мобілізований до лав Червоної Армії. У жовтні того ж року потрапив у полон, але вже через місяць утік із табору для військовополонених. Після визволення Полтавщини з жовтня 1943 р. знову в Червоній Армії, з цього часу на фронті.

Сапер 933-го стрілецького полку 254-ї Черкаської Червонопрапорної дивізії рядовий М.С. Чирка під час форсування р. Прут в 20 км на північ від м. Ясси (Румунія) в районі населеного пункту Берман, на невеликому плоту під нищівним вогнем ворога здійснив декілька рейсів, переправляючи воїнів та боєприпаси на захопленій плацдарм.

Указом Президії Верховної Ради СРСР від 13.09.1944 р. М.С. Чирка удостоєний звання Героя Радянського Союзу. Микола Спиридонович Чирка воював на 1-му й 2-му Українських фронтах, брав участь у визволенні м. Черкаси, Умань, Ясси, Бреслау. Перемогу зустрів на території Німеччини. Після війни жив і працював у м. Гадяч.

Нагороджений: орденами Леніна, Вітчизняної війни I ст., медалями.

У 1996 р. на могилі встановлено обеліск (вис. 1,28 x 0,48 м) із чорного полірованого граніту з портретним зображенням Героя В центральній частині обеліска – гранітна дошка (0,24 x 0,44 м) з пам'ятним написом: «Герой Радянського Союзу Чирка Микола Спиридонович 23.07.1907 – 19.10.1995».

Література: Герои Советского Союза: Краткий биографический словарь в двух томах. – Т. 2. – М.: Воениздат, 1988. – С. 735 – 736; За мужність і відвагу: Документальні розповіді про полтавців Героїв Радянського Союзу. – Харків: Прапор, 1972. – С. 330 – 331.

А.М. Скурда

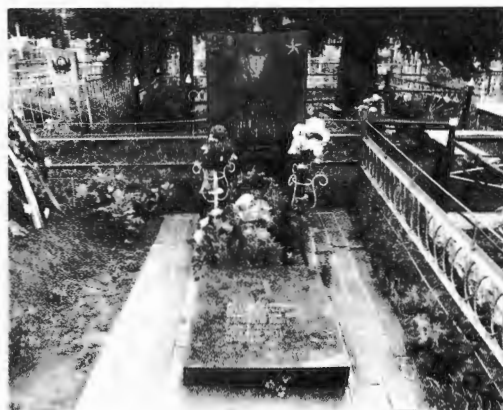
34. Могила Швидкого Сергія Дмитровича (1985) (іст.)

Розташована у північно-східній частині центрального міського кладовища зі сторони вул. Будька.

Похований Сергій Дмитрович Швидкий (27.06.1965 р., м. Гадяч. – 13.09.1985 р., провінція Баглан, Демократична Республіка Афганістан).

Навчався в Гадяцькій середній школі № 1, згодом у Гадяцькому СПТУ-47.

У Радянській Армії з вересня 1983 р. Пройшов початкову підготовку і отримав військову спеціальність – водій БТР, пов'язану з діями в гірській місцевості. З грудня 1983 р. проходив службу в обмеженому контингенті радянських військ у Демократичній Республіці Афганістан. Учасник 16 бойових операцій. 7.06.1985 р. рядовий С.Д. Швидкий відзначився при проведенні операції в районі населеного пункту Бану, забезпечивши просування роти до укріплення противника. 13.09.1985 р. виконуючи завдання по охороні маршруту біля населеного пункту Рабатак, провінція Баглан, загинув при відбитті атаки противника. По смертню нагороджений орденом Червоної Зірки.

У 1986 р. на могилі на постаменті (вис. 0,3 х 0,85 х 0,27 м) із чорного поліровано-граніту встановлено стелу (вис. 1,14 х 0,72 х 0,15 м) із того ж матеріалу та покладено плиту (0,9 х 0,7 м). На передній стороні стели викарбувано портрет воїна з бойовими нагородами та пам'ятний напис: «Рядовой Швыдкий Сергей Дмитриевич 26.06.1965 – 13.09.1983. Погиб при исполнении служебных обязанностей». На плиті: «Мы стоим склонившись над твоей могилой, поливаем слезами цветы, и не хочется верить, сыночек любимый, что в этой могиле находишься ты». На зворотній стороні стели зображення двох беріз, одна з яких зламана.

Література: Пам'ять живе: Спогади про воїнів-полтавців, загиблих в Афганістані. – Полтава, 1999. – С. 102; Книга памяти о советских воинах, погибших в Афганистане. – М.: Военное издательство, 1999. – Т. 2. – С. 621.

О.П. Костян, А.М. Скурда

35. Пам'ятна дошка на честь перебування в місті Лесі Українки (1961) (іст.)

Встановлена в центрі міста на Соборній площі на фасаді Галяцького районного будинку культури.

Леся Українка (Лариса Петрівна Косач-Квітка, 25.02.1871, м. Новоград-Волинський Житомирської області – 1.08.1913, м. Сурамі, Грузія, похована у м. Києві) – українська поетеса, громадська діячка.

Леся Українка – справжнє ім'я Лариса Петрівна Косач-Квітка – українська поетеса та громадська діячка. Донька

відомої української письменниці Олени Пчілки (Ольги Петрівни Косач (Драгоманової) та П.А. Косача. Дитячі роки провела на Волині в с. Колодяжне, тепер Ковельського р-ну Волинської обл. У дитинстві захворіла на туберкульоз, через що змушена була навчатися вдома. Однак, незважаючи на це володіла глибокими та різносторонніми знаннями, 10-ма іноземними мовами. Глибоко знала вітчизняну й світову літератури, історію філософії, орієнтувалася в новітніх, як на той час, досягненнях наукового соціалізму. Вважалася здібною піаністкою та займалася живописом. Однак, найбільші успіхи здобула на ниві української літератури й зокрема в поетичній творчості. Величезний вплив на формування особистості Л. Українки справив її дядько М.П. Драгоманов. Можливо саме йому завдячувала інтересом до розв'язання соціальних питань. Іще в 1890-х рр. встановила зв'язок із соціал-демократичними організаціями, що діяли в м. Києві та Львові. До 1897 р. відноситься її знайомство з одним із пропагандистів марксизму С.К. Мержинським. Згодом він бував у гостях у родини Косачів в м. Галячі в їхній садибі в Зеленому Гаю. 1907 р. через свої політичні погляди та діяльність була заарештована. У 1893 – 1906 рр. проживала в м. Галячі, де в урочищі Зелений Гай знаходилася садиба батьків (не збереглася). Тут неодноразово її відвідували письменниця О. Кобилянська, письменник і режисер Г. Хоткевич, художник Ф. Красицький, письменник М.П. Старицький та інші.

Перший твір – «Стародавня історія східних народів» була написана для власних сестер у дев'ятнадцятирічному віці. Друкуватися почала з 1884 р. у львівському часописі «Зоря», опублікувавши на його сторінках поезії «Конвалія» та «Сафо». В подальшому працювала як поет, прозаїк, драматург. Із тринадцятирічного віку займалася перекладами зі світової літератури. Перша збірка «На крилах пісень» побачила світ у 1893 р. 1899 р. вийшла з друку збірка «Думи і мрії», а 1902 р. – «Віддуки». 1904 р. читач

отримав збірку вибраних поезій «На крилах пісень». Відома як автор циклу віршів «Пісні про волю», поем «Осіньна казка», «В катакомбах», драм «Блакитна троянда», «Лісова пісня», драматичних поем «Одержима», «Вавілонський полон», «На руїнах», «На полі крові», «Руфін і Прісцилла», «Адвокат Мартіан» та інш. Відома як перекладач творів Дж. Байрона, Г. Гауптмана, Г. Гейне, М. Гюголя, Гомера, В. Юго, М. Коноплицької, М. Метерлінка, А. Міцкевича, С. Надсона, А. Негрі, І. Тургенева, індійського епосу та інш.

Через хворобу була вимушена тривалий час проводити на курортах Буковини, Кавказу, Криму та за кордоном: в Єгипті, Італії, Німеччині, Швейцарії. Померла під час лікування в м. Сурамі (Прузія).

Згідно з рішенням виконавчого комітету Гадяцької районної ради № 18 від 5.05.1961 р. до 90-ї річниці від дня народження поетеси було встановлено дошку з білого мармуру (0,6 x 0,7 м) з пам'ятним написом: «У м. Гадячі з 1893 по 1906 рік жила й працювала видатна українська поетеса Леся Українка (Лариса Петрівна Косач)». Дошка пошкоджена – тріщина, що відокремлює її правий нижній вугол.

Джерела та література: Паспорт пам'ятки історії та культури СРСР. № 2.4.141 – 2.16.2 // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею; Українська радянська енциклопедія. – 2-е вид. – К.: Голов. ред. Української Радянської Енциклопедії, 1984. – Т. 11. Кн. 1: Стодола – Фітогеографія. – С. 454 – 455.

В.О. Мокляк, А.М. Скирда

36. Пам'ятна дошка на честь підпільних партійних організацій Гадяцького району (1985) (іст.)

Встановлена на фасаді будинку Гадяцької районної ради за адресою: вул. Лесі Українки 2.

Згідно із постановою ЦК ВКП(б) від 18 липня 1941 р. «Про організацію боротьби в тилу німецьких військ», починаючи із серпня 1941 р. на Полтавщині почали створюватися партизанські

загони. Центром партизанського руху мав стати Гадяцький район. Тут було створено 11 партизанських загонів (Гадяцький, Плішивецький, Книшівський, Рашівський, Краснолуцький, Веприцький, Великобудищанський, Сарський, Лисівський, Соснівський і Вельбівський) та 4 партизанські групи у сс. Гречанівка, Рашівка, Харківці, Римарівка загальною чисельністю понад 150 осіб. Керівництво партизанським рухом на території району здійснював Полтавський підпільний обком партії, очолюваний секретарями Степаном Федоровичем Кондратенком (1906 р., с. Тагамлик Костянтинівградського повіту – 17.09.1942 р., х. Веселий Гадяцького району, 1945 р. перепохований у м. Гадяч, 1969 р. останки символічно перенесені до м. Полтава) та Григорієм Федотовичем Яценком (1910 р., м. Миколаїв – 17.09.1942 р., х. Веселий Гадяцького району, 1945 р. перепохований у м. Гадяч, 1969 р. останки символічно перенесені до м. Полтава).

Також був створений Гадяцький підпільний райком КП(б)У на чолі з першим секретарем Василем Михайловичем Степаненком (див. поз. № 19). Членами підпільного райкому були призначені Микола Іванович Кукольніцький – голова Гадяцького райвиконкому, Іван Терентійович Сахно – інструктор Гадяцького райкому партії та Семен Ілліч Мартиненко – голова промартілі «Червоний кооператор». Базою підпільного райкому КП(б)У стало віддалене від райцентру с. Плішивець (див. поз. №№ 363, 364)

27 вересня 1941 р. підпільні Гадяцький райком і Полтавський обком КП(б)У провели спільну нараду командирів партизанських загонів району, на якій обговорювалося питання розгортання партизанської боротьби в тилу ворога. 28 листопада 1941 р. відбулася нарада керівників партизанських загонів, на якій вирішено об'єднати загони Гадяцького, Миргородського та Комишниського районів, рейдових загонів І. Копьонкіна з м. Харкова й І. Скобелева з Луганської області.

Протягом осені – зими 1941 р. партизани отримували інформацію про події на фронті, розповсюджували антигітлерівські листівки серед населення навколишніх сіл, проводили розвідку та здійснили ряд успішних бойових операцій. Але через те, що кільце блокади навколо партизанського табору звужувалося, виникала реальна загроза життю партизан. Доволі частою була зрада, самі партизани видавали поліцаєм і німцям бази боеприпасів і продуктів харчування, членів загонів. Так трапилося з партизанським загonom м. Гадяч, сс. Великі Будища, Лисівка. Нестача боеприпасів, теплою одягу в умовах суворої зими 1941 – 1942 рр., а також безперспективність подальшої боротьби з ворогом на окупованій території при відсутності дієвої допомоги з боку місцевого населення, змусило партизан залишити Полтавщину і прориватися за лінію фронту. 8 січня 1942 р. поблизу с. Журавного Охтирського району прийняте рішення: загони І. Копьонкіна, І. Скобелева і Д. Безпалька пішли за лінію фронту, а керівники Полтавського підпільного обкому КП(б)У С.Ф. Кондратенко та Г.Ф. Яценко разом із рештками полтавських партизанських загонів повернулися назад до лютенських лісів. Але залишені землянки виявилися зруйнованими, а закладені бази пограбовані. Рештки Миргородського і Комишниського загонів повернулися до своїх районів. Гадяцький загін (усього близько 30 осіб) разом із секретарями підпільного обкому партії вирішив іти у веprimeцькі ліси. На шляху, біля хутора

Веселий, що поряд із с. Вельбівка, партизани прийняли бій (див. поз. № 134), у якому загинуло 16 партизан і секретарі Полтавського підпільного обкому КП(б)У С.Ф. Кондратенко і Г.Ф. Яценко.

Згідно з рішенням Полтавського обласного комітету № 148 від 19.03.1985 р. встановлено пам'ятну дошку з кованої міді (0,88 x 0,9 м) виготовлену Полтавською художньо-виробничою майстернею Худфонду УРСР. Дошка має вигляд стилізованого прапора з барельєфом зірки та слідами від пострілів. У центральній частині пам'ятний напис: «В роки Великої Вітчизняної війни на території Гадяцького району діяли підпільні партійні організації, які очолювали партизанську боротьбу проти фашистських загарбників. 17 січня 1942 р. в нерівному бою смертю хоробрих загинули секретарі підпільних Полтавського обкому партії – С.Ф. Кондратенко, Г.Ф. Яценко, Гадяцького райкому партії – В.М. Степаненко, М.М. Будько».

Джерела та література: ДАПО. – Ф.Р-105. – Оп. 1. – Спр. 6. – Арк. 49 – 73; Паспорт пам'ятки історії та культури СРСР. – № 2.4.2324-2.16.2 // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею; Пустовіт Т., Шахова Т. Партизанські загони Полтавщини (До Дня партизанської слави та 67 річниці визволення Полтави від німецько-фашистських загарбників) // Край. – 2010. – № 78 (84). – жовтень. – С. 7 – 10; Ревегук В., Кочерга Н. Партизанська боротьба на теренах Гадяцького району (осінь 1941 – зима 1942 рр.) // Полтавський краєзнавчий музей: Збірник наукових статей. Маловідомі сторінки історії, музеєзнавство, охорона пам'яток. Випуск VI / Редкол.: Ю.В. Волошин, А.М. Киридон, В.О. Мокляк та ін. – Полтава: Дивосвіт, 2011. – С. 256 – 267.

А.М. Скурда

37. Пам'ятний знак воїнам 40-ї та 47-ї Армій, що звільнили місто від гітлерівських загарбників (1983) (іст.)

Встановлений в центральній частині міста, навпроти Гадяцького училища культури ім. І. Котляревського на Соборній площі.

Споруджений у 1983 р. до 40-річчя звільнення Полтавщини від гітлерівських загарбників на честь воїнів 40-ї та 47-ї Армій Воронежського фронту. Місто Гадяч було окуповане гітлерівцями 27.09.1941 р., а звільнене в ході Харківської наступальної операції 26 лютого – 3 березня 1943 р. силами частин 340-ї стрілецької дивізії (генерал-майор Саркіс Согомонович Мартиросян) 40-ї Армії спільно із силами партизанського з'єднання (генерал-лейтенант Михайло Наумович Наумов), яке в лютому вийшло в рейд на допомогу наступаючим частинам фронту з метою руйнування ворожих комунікацій на території Сумської, Харківської та Полтавської областей. 20 серпня 1943 р. розпочалися бої за повторне звільнення міста військами Воронежського фронту під час наступу на київському напрямку в ході битви за Дніпро, частинами сил 38-ї стрілецької дивізії (полковник Олександр Володимирович Богданов) 47-го стрілецького корпусу 40-ї армії, 23-ї стрілецької дивізії (генерал-майор Олександр Іванович Корольов) та 337-ї стрілецької дивізії (генерал-майор Григорій Йосипович Ляскін) 23-го стрілецького корпусу 47-ї армії, які вели бої на підступах до м. Гадяча зі сходу району, за звільнення населених пунктів Бобрик, Мартинівка, Веприк, Вельбівка. 9 вересня частини армій вийшли до лівого лісистого берега р. Псел у трьох кілометрах від міста. Гітлерівці займали берегову оборону на правому березі річки під схилом гори. 1129-й та 1131-й стрілецькі полки на малих плотах по 2 –

3 бійці почали переправлятися через річку і, прорвавши частину ворожої оборони, закріпилися в 400 – 600 м на північний схід від міста. 1127-й полк закріпився біля дамби. Протягом усього дня полки кілька разів намагалися перейти в наступ. 11 вересня їм на допомогу прибула 21-а зенітно-артилерійська дивізія Резерву Головнокомандування, яка о 15 год. 10 хв. дала залп реактивних снарядів двома полками одночасно по центральній частині оборони ворога та по центру міста. Але вогнева система противника залишилася не пошкодженою, вона проходила на близькій відстані до підніжжя гори. Гітлерівці продовжували утримувати місто. О 18-й год. було створено штурмовий загін із 186 бійців, які разом із батальйонами 1129-го полку прорвали оборону біля залізниці й почали штурм міста з південного сходу, а частини 38-ї, 23-ї дивізій – зі сходу та північного сходу. Ворог не витримав натиск і о 22 год. 30 хв. почав відступати. 12 вересня 1943 р. м. Гадяч було звільнене. У звільненні брали участь також частини 291-ї штурмової авіаційної дивізії (полковник Андрій Никифорович Вітрук), 256-ї винищувальної авіаційної дивізії (полковник Микола Семенович Герасимов) 5-го винищувального авіаційного корпусу 2-ї повітряної Армії.

У 1983 р. на вул. Гетьманській біля кінотеатру «Дружба» встановлено сіру гранітну брилу (вис. 1,3 x 1,7 x 1,0 м), на якій закріплено чавунну дошку (0,59 x 0,84 м) з пам'ятним написом: «Город Гадяч освобожден от немецко-фашистских захватчиков 11 сентября 1943 г. войсками Воронежского фронта. В освобождении участвовали:

23-я и 337 стрелковые дивизии 23-го стрелкового корпуса 47 армии,

37-я стрелковая дивизия 47-го стрелкового корпуса 47 армии,

13-я артиллерийская дивизия прорыва,

291-я штурмовая авиационная дивизия 5-го штурмового авиационного корпуса 2-й воздушной армии.

Слава Советской Армии – армии освободительнице», і найменуванням частин і з'єднань Воронежського фронту, які брали участь у звільненні м. Гадяча від гітлерівських загарбників 11 вересня 1943 р. У 2006 р. у зв'язку з реконструкцією площі перед кінотеатром пам'ятний знак було перенесено на центральну площу міста. Брила встановлена на постаменті з бутового каменю (вис. 0,27 x 2,45 x 2,65 м).

Джерела та література: ЦАМО РФ. – Ф. 1653. – Оп. 1. – Спр. 4. – Арк. 54; Там само. – Ф. 1096. – Оп. 1. – Спр. 6. – Арк. 4; Там само. – Ф. 1129 сп. – Оп. 161679. – Спр. 4. – Арк. 53; Там само. – Ф. 9634. – Оп. 177391. – Спр. 1. – Арк. 82; Там само. – Ф. 1111. – Оп. 2. – Спр. 46. – Арк. 96; Там само. – Оп. 2. – Спр. 11. – Арк. 1; Там само. – Ф. 1131 сп. – Оп. 277660. – Спр. 13. – Арк. 10; Там само. – Ф. 241 шап. – Оп. 445270. – Спр. 2. – Арк. 7; Там само. – Ф. 3428. – Оп. 1. – Спр. 10. – Арк. 4,8 9; Там само. – Спр. 12. – Арк. 10; Там само. – Ф. 1130. – Оп. 1. – Спр. 12. – Арк. 142; Там само. – Ф. 13689. – Оп. 20077. – Спр. 6. – Арк. 91, 95; Там само. – Ф. 1657. – Оп. 1. – Спр. 3. – Арк. 30; ДАПО. – Ф.Р-1876. – Оп. 2; Паспорт пам'ятки історії та культури СРСР. № 2.4.2014 – 2.16.2 // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею; Хронологічний довідник про період тимчасової німецько-фашистської окупації населених пунктів Полтавської області 1941 – 1943 рр. – Полтава: АСМІ, 2005. – С. 37.

Н.Ф. Шаповал, А.М. Скирда

38. Пам'ятний знак до 350-річчя проголошення м. Гадяч гетьманською столицею України (2013) (іст.)

Встановлений у центральній частині міста, в сквері поблизу Гадяцької гімназії ім. Олени Пчілки.

На початку Визвольної війни середини XVII ст. м. Гадяч стає полковим центром. 16 вересня 1658 р. тут було підписано відомий, але майже не реалізований Гадяцький трактат, що стосувався подальшого політичного і економічного розвитку України і мав на меті запобігти подальшому посиленню московської влади в країні. Пожалуване за російсько-українським договором 1654 р. росій-

ським царем гетьману Б. Хмельницькому, м. Гадяч стає центром «Гадяцького ключа» – рангової маєтності гетьманів України.

Із 1663 р. протягом 5 років місто було адміністративним центром Війська Запорозького. Гетьман Іван Мартинович Брюховецький (1623 – 7 (17) червня 1668), який переніс сюди свою резиденцію, розбудовує Гадяцьку фортецю – будує замок, адміністративні споруди, нові укріплення та церкви. З першої половини XVII ст. Гадяч має свій герб. 1726 р. російська імператриця Катерина I віддає м. Гадяч із підпорядкованими йому містечками, селами і слобідками князю О.Д. Меншикову, а через 4 роки ця територія стала власністю українського гетьмана Данила Павловича Апостола. Останнім власником гадяцького ключа був гетьман Кирило Григорович Розумовський, який у 1785 р. продав місто і частину інших земель казни.

Згідно з рішенням 32 сесії Гадяцької міської ради від 9.07.2013 р. в пам'ять

про проголошення міста гетьманською столицею встановлено стелу (2,5 x 1,2 м) з рожевого мармуру з зображенням гетьманських клейнодів, козака та козацької зброї, цифр «350» і «1663 – 1668» та пам'ятним написом: «Гадяч гетьманська столиця».

Автор та архітектор Сидоренко Іван Васильович.

Відкрито 14.10.2013 р. до Дня українського козацтва.

Література: Бужинський М. Гадяцький ключ: до історії землеволодіння на Лівобережжі // Записки Полтавського наукового товариства при ВУАН. – Полтава, 1928. – Т. II. – С. 11 – 61; Гадяччина: історія краю. – Гадяч: видавництво «Гадяч», 2013. – С. 33 – 37, 57 – 65, 66 – 80; Страшко Н. До річниці – пам'ятний знак // Гадяцький вісник. – 2013. – № 118 – 119 (11711 – 11712). – 19 жовтня. – С. 1.

О.С. Лимар

39. Пам'ятний знак жертвам Голодомору 1932 – 1933 (іст.)

Розташований у центральній частині центрального міського кладовища зі сторони вул. Будька, біля Всіхсвятської церкви.

Встановлений у 1993 р. в пам'ять про жителів м. Гадяч, які стали жертвами Голодомору 1932 – 1933 рр. Місця поховань і кількість померлих невідома. Прізвищ відомо 3.

У пам'ять про загиблих встановлено дерев'яний хрест (вис. 3,0 x 2,0 м), в центральній частині якого закріплено чорну гранітну дошку (0,3 x 0,6 м) з пам'ятним написом: «Жертвам Голодомору 1932 – 1933 років».

Джерела та література: Довідка відділу культури Гадяцької районної держадміністрації № 64 від 22 квітня 2005 // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею; Національна книга пам'яті жертв Голодомору 1932 – 1933 років в Україні: Полтавська область / Упоряд. О.А. Білоусько, Ю.М. Варченко, В.О. Мокляк, Т.П. Пустовіт. – Полтава: Оріяна, 2008. – С. 52.

Н.М. Сиволап

40. Пам'ятний знак родині Драгоманових (1995) (мист.)

Розташований на Соборній площі біля Гадяцького районного Будинку культури.

Встановлений з нагоди 154-ї річниці від дня народження М.П. Драгоманова.

Відкритий 29 вересня 1995 р.

Історія м. Гадяча нерозривно пов'язана з іменами видатних українських культурних і громадських діячів, яких дала світові родина Драгоманових. Тут народилися Михайло Петрович Драгоманов (1841 – 1895), філософські, історичні, соціологічні праці якого формували політичну еліту України початку ХХ ст., та його сестра Олена Пчілка (Оль-

га Петрівна Драгоманова-Косач) (1849 – 1930), відома поетеса, письменниця, мати Лесі Українки (Лариси Петрівни Косач-Квітки) (1871 – 1913). На мальовничих пагорбах р. Псла в Зеленому Гаю знаходилася дача Олени Пчілки. Часто її відвідуючи, а згодом постійно мешкаючи тут, письменниця започаткувала випуск у Гадячі часопису «Рідний край» та журналу «Україна молода». Леся Українка в Зеленому Гаю написала цілий ряд творів.

Пам'ятний знак являє собою чотиригранний гранітний пілон (3,9 x 0,75 x 0,88 м), верхня частина якого оперезана ступінчатою горизонтальною лінією витриманих в одному стилі металевих барельєфів. На трьох із них (розмір кожного 0,75 x 0,9 м) – портрети видатних представників родини Драгоманових – Олени Пчілки (див. поз. № 21), Михайла Драгоманова (див. поз. № 21) та Лесі Українки (див. поз. № 21). Замикає коло встановлена з тильного боку вертикальна дошка (0,9 x 0,55 м) у вигляді розгорнутого сувою з написами.

Угорі: «Родині Драгоманових присвячується».

Посередині: «Вони живуть, бентежать і турбують, бо в серці мали те що не вмира».

Внизу: «Вдячні нащадки».

Пілон опирається на цегляну, фанеровану сірими гранітними плитами основу.

Пам'ятний знак родині Драгоманових із його чітким вертикальним спрямуванням та самостійним художньо-пізнавальним значенням кожної грані пілону вдало організовує простір прилеглої території, служить її головним акцентом.

Автори: скульптор І.М. Копайгоренко, архітектори В.С. Богдановський, І.В. Сидоренко.

Література: Полтавщина: Енциклопедичний довідник / За ред. А.В. Кудрицького. – К.: УЕ, 1992. – С. 256; Віцєня Л. Апостол правди, нації сумління // Зоря Полтавщини. – 1991. – № 188 (17888). – 1 жовтня. – С. 3.

С.І. Бочарова

41. Пам'ятний знак учасникам бойових дій на території інших держав (2004) (іст.)

Знаходиться в центрі міста, у міському парку на Соборній площі.

Встановлений у 2004 р. на честь гадячан, які брали участь у військових конфліктах 2-ї половини ХХ ст. в різних частинах світу. Зокрема у Чехословаччині (1968 – 1969), Угорщині (1956), Югославії (1992), Демократичній Республіці Афганістан (1979 – 1989), Сирії (1967 – 1970, 1972 – 1973), Китаї (1969), Бангладеш (1972), ОАР (1971 – 1972), Ємені (1962 – 1963, 1967 – 1969), Лаосі (1960 – 1970), Камбоджі (1970), В'єтнамі (1961 – 1974), Кореї (1950 – 1953), Алжирі (1962 – 1964), Єгипті (1962 – 1963, 1967 – 1975), Сомалі (1977), Ефіопії (1977 – 1979), Анголі (1975 – 1979), Мозамбіку (1967 – 1969, 1975 – 1979), Кубі (1962 – 1963). 248 воїнів-інтернаціоналістів з Гадяцького району воювали в Демократичній Республіці Афганістан, 38 – нагороджені орденами і медалями, 5 – загинули.

Пам'ятний знак у вигляді арки із залізобетону (вис. 7,0 x 2,05 м), в центрі якої металевий чорний тюльпан із розірваним листям, біля підніжжя металеві макети гільз. Постамент – центральна частина з бутового каменю (вис. 0,86 x 2,7 x 2,1 м), на якому закріплено гранітні дошки з прізвищами воїнів-афганців, навколо трикутні виступи з бутового каменю, на лицевому боці яких символічні обриси частин світу з мармурової крихти, на яких закріплено гранітні дошки із

зазначенням країни та років конфліктів. Перед пам'ятником встановлено тумбу з бутового каменю (вис. 0,23 х 0,7 х 0,57 м), на якій гранітна дошка (0,7 х 0,57 м) з пам'ятним написом: «Вічна пам'ять мужнім синам Гадяччини, які полягли в Афганістані». Ліворуч від пам'ятника – гранітний куб (вис. 0,57 х 0,56 х 0,56 м), на гранях якого пам'ятні написи: «Присвячується пам'яті полеглих і всім вижившим в локальних війнах», «Живим – жити і йти вперед, полеглим – вічна пам'ять», «Пам'ять про полеглих друзів, про солдатську дружбу, навічно залишається в наших серцях», «Дорогі друзі! Живіть довго і щасливо».

Автори пам'ятного знаку місцеві архітектори І.В. Сидоренко та Є.В. Ширай.

Згідно з рішенням 34-ї сесії Гадяцької міської ради шостого скликання від 19.09.2013 р. пам'ятний знак учасникам бойових дій, які брали участь у військових конфліктах 2-ї половини ХХ ст. у різних частинах світу на території інших держав, було реконструйовано.

Ліворуч від пам'ятного знака на постаменті з сірого бутового каменю, декорованого рожевою гранітною плиткою та каменем піщаником (0,5 х 1,39 х 3,9 м), встановлено 3 дошки з рожевого граніту (1,77 х 0,75 м) з прізвищами воїнів, учасників бойових дій: Угорщина 1956 р.– 20 осіб., В'єтнам 1961 р. – 1, Куба 1962 – 1963 рр., – 15, Сирія 1967 – 1973 рр.– 5., Чехословаччина 1968 р. – 46, Югославія 1992 – 1999 рр.– 8.

Праворуч на постаменті з сірого бутового каменю, декорованого рожевою гранітною плиткою та каменем піщаником (0,5 х 1,0 х 8,75 м), встановлені 5 дощок із рожевого граніту (1,77 х 0,75 м) з прізвищами 248 воїнів, учасників бойових дій в Афганістані 1979 – 1989 рр.

Відкрито пам'ятник 13 вересня 2013 р.

Література: Вшанували воїнів-інтернаціоналістів // Гадяцький вісник. – 2004. – № 14 (10604). – 18 лютого. – С. 1; Наш біль, наша пам'ять // Гадяцький вісник. – 2004. – № 90 (10680). – 13 листопада. – С. 1; Козаченко К. В обіймах війни, на чужій стороні... // Гадяцький вісник. – 2009. – № 13 (11117). –

14 лютого. – С. 2; Денисенко Т. «Чорний тюльпан» – символ юності, скошеної війною // Зоря Полтавщини. – 2009. – № 186 (20414). – 24 листопада. – С. 4.

А.М. Скурда, В.А. Андрієць

42. Пам'ятний знак учасникам ліквідації аварії на Чорнобильській АЕС (2004) (іст.)

Знаходиться в центрі міста, в міському парку на Соборній площі.

Встановлений у квітні 2004 р. на честь 915 земляків, жителів міста та Гадяцького району, які брали участь у ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській атомній електростанції, та населення, яке постраждало від наслідків катастрофи.

На стелі (вис. 4,0 м), що складається з чорних лабрадоритових блоків, виготовлених в м. Коростишів Житомирської обл., закріплено металевий дзвін, відлитий на спільному українсько-грецькому підприємстві «Еллада», та символічний знак атому, виготовлений ВАТ «Полтавський тепловозоремонтний завод». У центральній частині стели – розріз у вигляді хреста, у нижній частині – пам'ятний напис: «Землякам, які пройшли горнило Чорнобиля». У 2011 р. перед пам'ятником встановлено 11 залізобетонних тумб, на яких закріплено чорні гранітні дошки (0,6 х 1,2 м) з пам'ятним написом: «Безсмертна слава Героям-чорнобильцям Гадяччини, які ціною свого власного життя і здоров'я захистили людство від ядерної

катастрофи в 1986 році» та викарбувано 593 прізвища ліквідаторів-гадячан.

Автори пам'ятного знаку архітектори І.В. Сидоренко, Є.В. Ширай.

Література: Літопис землі Гадяцької. – Полтава: Артполіграфсервіс, 2004. – С.30; Биченко В. Пам'ятник споруджували всією громадою // Гадяцький вісник. – 2004. – № 38 (10628). – 15 квітня. – С. 2.

А.М. Скурда

43. Пам'ятник Корзуну Павлу Петровичу (1958) (мист.)

Розташований на Соборній площі.

Споруджений на честь командуючого 47-ю Армією, генерал-лейтенанта Павла Петровича Корзуна, який загинув поблизу м. Гадяча (с. Вельбівка) 16 вересня 1943 р.

П.П. Корзун родом із Білорусі. Народився 15 серпня 1892 р. в с. Клешево нині Слущького району Мінської області. Службу розпочав у царській російській армії 1913 р. З 1918 р. – в Червоній Армії. Військову освіту здобув у Об'єднаній кавалерійській школі (1920 р.), Військовій кавалерійській школі (1924 р.), Військовій академії ім. М.В. Фрунзе (1936 р.). В період громадянської війни брав участь у боях із басмачами в Середній Азії. У 1930-ті рр. – на командній та військово-педагогічній роботі.

Із початком Великої Вітчизняної війни 1941 – 1945 рр. П.П. Корзун – командир 219 стрілецької дивізії. У липні 1941 р. брав участь у боях біля м. Пропойськ, за що був нагороджений орденом Червоного Прапора. З жовтня 1941 р. заступник ко-

мандуючого військами по тилу 38-ї Армії. У січні 1942 р. призначений командиром 8-го кавалерійського корпусу Брянського фронту. Вів бойові дії в районі міст Єлець і Лівни, брав участь у битві під Москвою. За вміле керівництво частинами корпусу П.П. Корзуну присвоєно військове звання генерал-лейтенанта. З травня 1942 р. П.П. Корзун – командувач 3-ї Армії Брянського фронту. У серпні – вересні 1943 р. П.П. Корзун – командувач військами 47-ї Армії, яка в складі Воронежського фронту під час Курської битви брала участь в Білгородсько-Харківській наступальній операції та визволенні Лівобережної України. Загинув під час вибуху міни. Похований у м. Гадяч у міському парку (див. поз. № 19).

Пам'ятник відкрито в 1958 р., до 15-ї річниці визволення міста від німецької окупації.

Монументальна скульптура виконана в реалістичній манері. Її чітка форма та строга побудова сприяють розкриттю образу мужнього командарма, який стоїть випроставшись на повний зріст. Поза вільна, невимушена. Ліва нога зігнута в коліні з легким поступом уперед. Одягнений у польову форму генерал лівою рукою підтримує полу кавалерійської бурки, що прикриває плечі та спину. На голові генеральська папаха. У правиці – розкритий записник. Але погляд звернений вже не до аркушів, а далеко вперед, до майбутніх битв із ворогом.

У портретній характеристиці, при дбайливному ставленні до збереження зовнішньої схожості, автор акцентує риси, що визначають волю, принциповість, людяність, які дозволяли командарму перемагати «малою кров'ю».

Скульптура (вис. – 3,65 м) встановлена на прямокутному залізобетонному постаменті (вис. 3,1 м), який, у свою чергу, стоїть на відповідному до його форми похилому цоколі (0,75 x 1,93 x 1,72 м). На постаменті напис «Генерал-лейтенант Корзун 1892 – 1943».

Автори – скульптор І.І. Козловський, архітектор А.А. Заварзін.

Література: Паспорт пам'ятки історії та культури СРСР 4.1./ 2. 4./ 177 – 2. 16. 2 // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею; Великая Отечественная война. Командармы. Военный биографический словарь / М-во обороны Рос. Федерации, Ин-т военной истории; ред. М.Г. Вожакин. – М.: Кучково поле, 2005. – С. 1001 – 1002; Полтавщина: Енциклопедичний довідник / За ред. А.В. Кудрицького. – К.: УЕ, 1992. – С. 379.

С.І. Бочарова

44. Пам'ятник Коху Роберту (1960-ті) (іст.)

Див. поз. № 48.

45. Пам'ятник Марксу Карлу (1966) (іст.)

У центрі міста, в міському парку.

Маркс Карл Гайнріх (5.05.1818, м. Трір, Прусія – 14.03.1883, м. Лондон, Великобританія) – німецький філософ, соціолог, економіст, політичний журналіст, теоретик соціалізму та комунізму. Один із засновників Першого Інтернаціоналу.

У 1830 – 1835 рр. навчався у Трірській міській гімназії, закінчивши її на відмінно у 17-річному віці. Вивчав юридичні науки в Боннському, а згодом у Берлінському університетах. Згодом захопився історією та філософією. Університетський вишкіл закінчив 1841 р., після чого переселився до Бонна. 1841 р. захистив докторську дисертацію в Йенському університеті. У 1842 – 1843 рр. працює журналістом і редактором у «Рай-

ніше Цайтунг» в Кельні. У жовтні 1843 р. переїжджає до Парижа, де організовує випуск журналу «Німецько-французький щорічник», встановлює зв'язки з таємними робітничими товариствами. У 1845 р. через революційну діяльність його було вигнано з Франції. Вимушений переїхати до Брюсселю, де взяв активну участь у бельгійському революційному русі, за що у 1848 р. був вигнаний з країни. З 1849 р. мешкає у Великобританії в Лондоні, де продовжує займатися революційною та науковою діяльністю. У 1864 р. організував «Міжнародну робітничу асоціацію», згодом перейменовану в Перший Інтернаціонал. Є теоретиком світового соціалістичного і комуністичного рухів.

Автор «Маніфесту Комуністичної партії» (1848, разом з Ф. Енгельсом), ряду робіт з політекономії. Основна праця «Капітал» (т. 1 – 3, 1867, 1885, 1894).

Наукові роботи в галузі політекономії, об'єднані в теоретичне суспільствознавче вчення, отримало назву марксизму й стало підґрунтям для соціалістичного, а згодом комуністичного руху.

Споруджений згідно з рішенням виконавчого комітету Гадяцької районної ради депутатів трудящих у 1966 р. на честь 50-річчя Великого Жовтня. Погруддя виготовлене Полтавськими художньо-виробничими майстернями з гранітної крихти (вис. 0,8 м) і встановлене на цегляному оштукатуреному постаменті (вис. 1,7 x 0,5 x 0,6 м) прямокутної форми.

Автор скульптури М.І. Коган.

Джерела та література: Паспорт пам'ятки історії та культури СРСР. № 4.1.180 – 2.16.2 // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею; Украинский Советский Энциклопедический Словарь: В 3-х Т. / Редкол. : А.В.Кудрицкий и др. – К.: Глав. ред. УСЭ. – 1988. – Т. 2. – 1988. – С. 441 – 442; Памятники истории и культуры Украинской ССР: Каталог-справочник. – Киев: Наук. думка, 1987. – С. 402.

А.М. Скирда, В.О. Мокляк

46. Пам'ятник Шевченку Тарасу Григоровичу (2013) (іст., мистецтво)

Розташований біля школи-інтернату, на розі вулиць Шевченка та 50-річчя Жовтня.

Шевченко Тарас Григорович (25.ІІ. (9.ІІІ.) 1814, с. Моринці, тепер Звенигородського р-ну Черкаської обл. – 26.ІІ. (10.ІІІ.) 1861, помер м. Петербург, перепох. м. Канів Черкаської обл.) – український поет, художник, драматург, прозаїк, мислитель, революційний демократ.

Батьки Т.Г. Шевченка, як і він сам, перебували в кріпосній залежності в поміщика Звенигородського повіту Київської губернії В.В. Енгельгардта та мали козацьке коріння. Невдовзі, після народження Тараса, родину переводять на попереднє місце проживання в с. Керелівку (Кирилівку). 1822 р. він розпочинає науку в дяківській школі, а через рік помирає мати. 1824 р. разом з батьком мандрує в чумацькій валді, а після повернення, в кінці того ж року, батько віддає його в науку до кирилівського жителя Макси-

ма Губського. 1825 р. помирає батько і малий Тарас іде в найми. Працює пастухом, погоничем, пасе громадську отару, а в 1826 – 1827 рр. наймується в дяка П. Богорського. У цей час проявляється і зростає його потяг до малювання. 1827 р. він утікає до м. Лисянки, маючи на меті навчитися малюванню, але невдовзі переходить до с. Тарасівка, де навчається малюванню у місцевого дяка-живописця. Однак це навчання не було тривалим. Уже наступного, 1828 р., він наймується в кирилівського попа Г. Кошпця й лише вечорами читає й малює. Цього ж року помирає його старий господар і під час розподілу маєтностей між синами покійного В.В. Енгельгардта Тарас разом із усіма Кирилівцями переходить у власність П.В. Енгельгардта. На початку 1829 р. його записують до дворових кріпаків, а повесні разом з господарем іде до Києва, а далі до Вільно (сучасний Вільнюс, Литва). Того ж року, в жовтні, Тараса спіймали «на гарячому» за малюванням і було наказано «выпороть ... хорошенько». Однак з цього часу молодий Т. Шевченко активно займається малюванням. Слухає лекції у професора малювання Віленського університету Яна Рустема (Іонаса Рустемаса). У лютому П.В. Енгельгардт переїжджає до Санкт-Петербургу. Разом з ним у якості дворового кріпака іде й Т.Г. Шевченко. 1834 р. намагаючись отримати вигоду із таланту кріпака, поміщик законтрактує його на чотири роки на навчання до «живописних справ цехового майстра» В. Ширяєва. До цього періоду життя Т.Г. Шевченка відноситься початок його літературно-мистецької творчості. Після знайомства в 1835 р. з І.М. Сошенком останній розпочинає клопотатися про звільнення молодого таланту. Тоді ж він знайомиться з Є. Гребінкою, А. Мокрицьким, О. Венеціановим, згодом К. Брюлловим, відвідує класи Товариства заохочення художників. 16 квітня 1838 р. заходами В. Жуковського та М. Вільгорського під час продажу портрету В. Жуковського роботи К. Брюлло-ва було отримано необхідну для викупу Т.Г. Шевченка з неволі суму, а 22 квітня

одержав відпускний документ. З цього часу він розпочинає активно навчатися і займатися як живописом, так і поетичною творчістю. 1838 р. його прийняли до Петербурзької Академії мистецтв, а 1839 р. в число пенсіонерів Товариства заохочення художників. 1845 р. закінчив навчання, одержавши звання вільного художника. Писати вірші почав до того, як звільнився з кріпацтва. Найперший твір – баладу «Причинна» Є. Гребінка опублікував у 1840 р в альманасі «Ластівка». Перша збірка поезій під назвою «Кобзар» побачила світ у 1840 р. Наступна – 1860 р.

Весною 1843 р. Т.Г. Шевченко повертається в Україну. До цього ж часу відноситься і його знайомство з Полтавським краєм. Розпочинає своє знайомство з Прилуцького повіту (сс. Діхтярі, Сокиринці). У червні 1843 р. поет прибув до Є. Гребінки на х. Убіжище, в с. Мосіївка був на балу у генеральші Т.В. Волховської, де познайомився і подружився з О. Афанасьєвим-Чужбинським, О. Капністом, родиною Закревських, Я. де Бальменом. Разом з О. Капністом їде до м. Яготин, де знайомиться з родиною князя М.Г. Репніна-Волконського, сестрами Глафірою, Тетяною та Олександрою Псел, подружився з Варварою Репніною. Після того відвідав О. Чужбинського в с. Ісківці на Лубенщині, В. Закревського в Лемищівці, побував у Пирятині у матері В. Григоровича і передав їй листа від сина. Пізньої осені він поїхав із В. Репніним у його маєток в с. Андріївку Гадяцького повіту. Друга подорож в Україну відбулася в 1845–1846 рр. Літо і осінь 1845 р. жив у с. Мар'янівка в маєтку О.А. Лук'яновича, бував у навколишніх селах – Устивиці, Злодіївці (нині с. Пельське), разом з О. Лук'яновичем їздив до його батьків в с. Шедієве на р. Оріль. Під час цієї поїздки змалював краєвиди Решетилівки, Шедієвого, Полтави (зокрема Хрестовоздвиженський монастир і хату Котляревського). У 1843, 1845, 1846 рр. поет бував у маєтку Закревських у с. Березова Рудка нинішнього Пирятинського району.

У 1846 р. Т.Г. Шевченко в Києві познайомився з членами Кирило-Мефодіївського товариства, а невдовзі, у 5.04.1847 р., був заарештований за твори антицарського і антисамодержавного змісту та засланий на 10 років у солдатчину (звільнений лише після смерті Миколи І).

Влітку, у серпні – вересні 1859 р., він востаннє відвідав Україну і побував на Полтавщині – їхав через Зіньків, Гадяч, зупинявся в Миргороді, Пирятині. На хуторі П. Таволги-Мокрицького, поблизу Пирятини, написав вірш «Ой маю, маю я оченнята...». Крім того, за народними переказами, відвідав сс. Білоусівку, Городище, Яхники, Слободо-Петрівку, Заріг та ін. У списку населених пунктів, відвіданих Шевченком у 1843 – 1844 та 1845 – 1846 рр., – понад 50 топонімів. За кількістю відвіданих місць Полтавщина в біографії поета займає перше місце після його рідної Черкащини.

Поет намагався підшукати місце для власної хати, продовжував шукати надію на одруження з простою українською дівчиною і поселитися в «хатині над Дніпром». Несподівана смерть перекреслила його плани.

Пам'ятник встановлено згідно з рішенням Гадяцької міської ради виконавчого комітету 17 жовтня 2013 р. № 220-1 «Про надання дозволу громадській організації «Культурно-мистецька спілка Гадяцького краю» на встановлення пам'ятного знака Т.Г. Шевченка по вул. Шевченка, 19».

Півфігури, постамент і плінт виготовлені з сірого граніту габро (вис. 1,7 x 1,4 x 1,0 м), постамент (вис. 1,8 x 1,4 x 0,8 м, плінт 0,3 x 1,5 x 1,3 м). Тарас Григорович Шевченко зображений у кожусі й шапці.

Скульптор М.К. Посполітак.

Пам'ятник відкрито 19 листопада 2013 р.

Джерела та література: Довідка Гадяцького районного історико-краєзнавчого музею № 20 від 3. грудня 2013 // Робочий архів науково-методичного архіву Полтавського краєзнавчого музею; Українська радянська енциклопедія. Т.12. Видання 2-е. Київ: Голов. ред. Української радянської енциклопедії.

дії, 1985. – С. 389 – 391; Ротаць П. Полтавська Шевченкіана Спроба обласної (крайової) шевченківської енциклопедії. Кн. 2. – Полтава: «Дивосвіт», 2009. – С.473 – 475; Савченко Т. 350 років Гадяч – гетьманська столиця України // Гадяцький вісник. – 2013.– № 130 – 131 (11723 – 11724). – 16 листопада. – С. 2; Сулименко В. У Гадячі відкрили пам'ятник Тарасу Шевченку.// Полтавський вісник. – 2013.– № 47 (1271).– 22 листопада. – С. 5.

В.М.Сиропюк, В.О.Мокляк

47. Пам'ятник Ульянову (Леніну) В.І. (1981) (іст.)

Встановлений у центрі міста, в міському парку на Соборній площі.

Володимир Ілліч Ульянов (Ленін) (22.04.1870 р., м. Симбірськ, Російська імперія, нині м. Ульяновськ, Російська Федерація – 21.01.1924 р., помер у с. Горки під Москвою, саркофаг з його тілом встановлений у мавзолеї на Красній площі в м. Москва) – російський політичний і державний діяч. За його участі був розроблений проект такої партії, який визначав основним її завданням встановлення диктатури пролетаріату. У 1903 р. очолив Російську соціал-демократичну робітничу партію (більшовиків). Один із організаторів збройного Жовтневого перевороту восени 1917 р., і один із ініціаторів та організаторів Громадянської війни в Росії. Його модифікація традиційної доктрини марксизму, відповідно до специфічних російських умов, отримала назву марксизм-ленінізм і використовувалася для обґрунтування комуністичної ідеології. Значну увагу приділяв

подіям на Україні. У середині 1917 р. активно підтримував вимоги Української Центральної Ради до Тимчасового Уряду щодо надання Україні національно-територіальної автономії. Після Жовтневого перевороту в Петрограді 1917 р. оцінював дії УЦР як контрреволюційні. На початку грудня 1917 р. спеціальна комісія на чолі з Леніним підготувала «Маніфест до українського народу з ультимативними вимогами до Української Ради». У січні 1918 р. почалася радянська військова експансія проти Української Народної Республіки. Гетьманат Павла Скоропадського В.І Ульянов (Ленін) кваліфікував як «реставрацію буржуазно-поміщицького монархізму», але в умовах Брестських мирних домовленостей Радянська Росія припинила військові дії, вела з Українською Державою тривалі і безплідні мирні переговори. На початку грудня 1918 р. проти Директорії УНР з території РСФРР розпочалися військові дії. За наполяганням В.І. Ульянова (Леніна) радянські республіки в грудні 1922 р. об'єдналися у федеративний державний союз – Союз Радянських Соціалістичних Республік.

Перший пам'ятник В. І. Ульянову (Леніну) в м. Гадяч був споруджений у 1930 р. В роки тимчасової гітлерівської окупації скульптура і постамент зазнали значних пошкоджень. У 1943 р. після визволення міста пам'ятник реставровано.

Згідно з постановою Ради Міністрів УРСР № 7718/70 від 29.07.1976 р. пам'ятник В.І. Ульянову (Леніну) замінено. Проектування монументу здійснено Київським республіканським об'єднанням «Художник», відливка скульптури і роботи по встановленню – Київськими спеціальними науковореставраційними майстернями Держбуду УРСР.

Бронзова скульптура (вис. 5,0 x 1,5 м) встановлена на прямокутному бетонному постаменті (вис. 2,7 x 2,0 x 2,11 м), облицьованому полірованими плитами з червоного граніту.

В.І. Ульянов (Ленін) зображений на повний зріст, у пальто, в лівій руці тримає кашкет.

Автори пам'ятника: скульптор Мовчун П. Ф., лауреат Державної премії СРСР, архітектори Квас Ф.В., Литвиненко С.В.

Відкрито пам'ятник 6.11.1981 р.

Джерела та література: Паспорт пам'ятки історії та культури СРСР. № 4.1.179 – 2.16.2 // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею; Енциклопедія історії України: У 10 тт. / Редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. – Т. 6. – К.: Наук. думка, 2009. – С. 112 – 114; Святує орденоносна Полтавщина // Зоря Полтавщини. – 1981. – № 258 (14958). – 8 листопада. – С. 3.

А.М. Скирда, В.О. Мокляк

48. Санаторій туберкульозний (1913) (іст., архітектура)

Розміщується в урочищі Галочка в живописній місцевості на березі р. Псел, відомій своїми лікувальними властивостями.

Корпус зведений у 1913 р. дворянином із Польщі Пирожковським заради доньки, яка хворіла на сухоти. Тоді ж розпочинається будівництво основного двоповерхового корпусу. Родина Пирожковських проживала тут до 1917 р., коли через події, пов'язані з жовтневим більшовицьким переворотом та розгортанням громадянської війни, вимушена була виїхати на Батьківщину до Польщі. У 1918 – 1941 рр. маєток займав Гадяцький туберкульозний санаторій. Під час тимчасової німецької окупації міста

в 1941 – 1943 рр. – німецький госпіталь. З 1944 по 1954 рр. – Гадяцький туберкульозний санаторій республіканського значення, з 1954 по 1997 рр. – Гадяцький військовий клінічний санаторій Міністерства Оборони СРСР, згодом УРСР. З 1997 р. – Гадяцький обласний протитуберкульозний санаторій Департаменту охорони здоров'я Полтавської обласної державної адміністрації. На даний час форма власності закладу – приватна.

Споруда двоповерхова, цегляна, за своєю об'ємно-просторовою композицією симетрична і являє собою сполучення трьох об'ємів, що утворюють глибоке каре: центрального об'єму та двох бокових крил, що мають ризаліти з симетричними вхідними групами. Торцеві фасади бокових крил і ризаліти вхідних ганків підкреслені аттиковими поверхами, увінчані трикутними фронтонами з напівкруглими вікнами – люнетами.

Перший поверх рустований. Входи прикрашені балясинами та трьох четвертними колонами, над якими встановлений невеликий карниз. Стіни завершуються досить значним виступом карнизу складного профілю.

Споруда зведена в стилі модерн, однак з використанням елементів, притаманних стилю ампір.

Первісно територію маєтку прикрашали скульптури, були влаштовані квітники та сад поряд із яким знаходився дубовий та мішаний ліс. Неподальк знаходилося озеро. До Псла можна було спуститися кам'яними східцями оздобленими поручами та майданчиками для відпочинку.

У 1950-х рр. на подвір'ї перед лікувальним корпусом було встановлено пам'ятник Робету Коху.

Кох Роберт (11.12.1843, Клаусталь – 27.05.1910, Баден-Баден) – німецький мікробіолог, один із основоположників бактеріології та епідеміології. 1866 р. закінчив Геттінгенський університет після чого працював лікарем у Вольпштейні (нині Вольштин, Польща). У 1885 – 1891 рр. – професор Берлінського інституту та директор Інституту гігієни, 1891 – 1904 –

керує Інститутом інфекційних хвороб у Берліні. Займався вивченням етіології сибірки, ранових інфекцій, туберкульозу, холери. Створив наукову школу. Винайшов туберкулін – препарат для лікування туберкульозу.

Скульптура висотою 2,4 м, виготовлена із бетону, знаходиться на цегляному оштукатуреному постаменті (2,3 x 1,4 м).

Джерела та література: Особистий архів В.О. Мокляка; Українська Радянська Енциклопедія. – Т. 5: Кантата – Кулиники. – 2-е вид. – К.: Головн. Ред. Укр. Радянськ. Енцикл., 1980. – С. 459.

В.А. Павленко, В.О. Мокляк

49. Синагога (XIX ст.) (іст., архітектура)

Розташована за адресою: вул. Чапаєва, 15.

Збудована в XIX ст. для задоволення релігійних потреб єврейської громади м. Гадяч. Будинок півтораповерховий, цегляний, прямокутний у плані. Зведений в стилі класицизму.

Нині використовується як магазин будівельних матеріалів.

Джерела: Особистий архів автора.

В.О. Мокляк

50. Спиртзаводу Гадяцького будинок (1890) (іст., архітектура)

Розташований за адресою: вул. Леніна, 42.

Споруджений у 1890 р. Цегляна споруда зведена в стилі провінційної еkleк-

тики. Головний фасад розділений на три ризаліти: двоповерховий центральний об'єм і одноповерхові бокові крила. Споруда в плані – видовжений прямокутник. Прямокутні вікна першого поверху оброблені лиштвою із замковим каменем та лучковими сандриками й мають підвіконні вставки. Складні карнизи одноповерхових споруд виконані напуском цегли й прикрашені поребриком, стіни розчленовані плоскими пілястрами. Двоповерховий центральний ризаліт на всю висоту прикрашений плоскими пілястрами та завершується складним карнизом і ступінчастим аттиком з металевим кованим парпетом досить цікавого малюнку (нині втрачений). Перший і другий поверхи візуально розділені мереживом із фігурної кладки. Вікна другого поверху мають меншу висоту, ніж першого,

однак мають таке ж обличчювання. Споруда є досить цікавим зразком місцевої архітектури.

Первісно в приміщенні розташовувався Гадяцький спиртзавод, для якого власне й було зведено будинок. У 1972 – 2000 рр. – кінотеатр «Росія». Нині – фірма «Агро-комплект».

Джерела: Особистий архів автора.

В.А. Павленко

51. Торгові ряди – будинок Варшавського В.І. (XIX ст.) (іст., архітектура)

Розташований у центрі міста за адресою: вул. Гетьманська, 1.

Збудований в кінці XIX ст. гадяцьким купцем В.І. Варшавським. Двоповерховий, цегляний. Має два бокових ризаліти увінчаних легкими, ажурними декоративними куполами на аттикових півповерхах. Споруджений у стилі неоренесансу. Другий поверх первісно використовувався, як житловий. Перший, як торгові ряди. Нині будинок використовується для розміщення торговельних точок.

Джерела та література: Особистий архів автора; Костюк В. Гадяч у старовинній листівці. – К.: «КВЦ», 2007. – 96 с., іл. – С. 12.

В.О. Мокляк

52. Трактор «Універсал-2» (іст., техніка)

Знаходиться перед центральним в'їздом на територію Гадяцької райсільгосптехніки за адресою: вул. Лохвицька, 30.

Встановлений у 1974 р. за ініціативою Гулевського Миколи Єгоровича, який із

1970 по 1982 рр. керував Гадяцьким районним об'єднанням «Сільгосптехніка», на честь трудових подвигів механізаторів Гадяцької машинно-тракторної станції, організованої 16 серпня 1931 р.

Наприкінці першої п'ятирічки парк МТС нарахував 28 тракторів, які обробляли землю 20 колгоспів. У 1939 – 1940 рр. 30 механізаторів МТС здобули право участі у Всесоюзній сільськогосподарській виставці, зокрема: стаханівці Г.К. Гайдамака, Г.С. Згоник, Н.С. Мельник, А.С. Мироненко, Н.Ф. Плутенко. У 1941 р. устаткування Гадяцької МТС евакуювалося до Воронежської області. Після звільнення Полтавщини від гітлерівських загарбників МТС була відбудована і відіграла вирішальну роль у розвитку сільського господарства району.

За рекомендацією колишнього депутата Верховної ради СРСР по Гадяцькому виборчому округу, голови «Держкомсільгосптехніки» УРСР Момотенка Миколи Петровича п'єдестал під трактор був виготовлений з листового металу у формі рала (1,7 x 1,6 x 1,9 м), встановленому на постаменті з залізобетону (вис. 0,77 x 1,32 x 1,33 м). Напис на пам'ятнику відсутній.

За різними джерелами на цьому тракторі працювала трактористкою Мальована Анастасія Іванівна з колгоспу «Заповіт Ілліча» в с. Веприк. Проте онука Героя Соціалістичної Праці Г.І. Шиш Н.В. Ляшенко стверджує, що на ньому в 30-х роках XX ст. працювала її бабуся.

Джерела та література: ДАПО. – Ф.Р-3938. – Оп. 1. – Спр. 61. – Арк. 10; Свідчення Ляшенко Наталії Валеріївни, 1975 р. н. // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею; Копотун І. А. Від сохи до рала, або історія індустріалізації сільського господарства Полтавщини. – Полтава: ВАТ «Видавництво «Полтава», 2006. – С. 151; Народне господарство Харківської області: Статистичний збірник показників на 1 січня 1933 р. – Харків: Народне господарство та облк, 1933. – С. 16; Почетная книга Всесоюзной сельскохозияственной выставки, 1939. – М.: ОГИЗ РСФСР, 1939. – С. 55, 74, 103, 120; Історія міст і сіл Української РСР: Полтавська область / Голов. ред. кол. Тронько П.Т., Бажан М.П., Білодід І.К. та ін.; Ред. кол. Буланій І.Т.,

Бардик Г.С., Бевзо О.А. та ін. – К.: Голов. Ред. УРЕ, 1967. – С. 157, 160.

О.П. Єрмак, А.М. Скирда

53. Церква в ім'я Всіх святих (Всіхсвятська церква) (1836) (іст., архітектура)

Знаходиться на центральному міському кладовищі.

Збудована в 1836 р. коштом релігійних громад церков м. Гадяч та

«доброхотных дателей». Приходу не мала і використовувалася в якості кладовищенської для відправлення церковної служби перед похованням небіжчиків на кладовищі та інших заупокійних відправ.

Споруда цегляна, тридільна, з круглою в плані центральною частиною, до якої зі сходу примикає напівкругла в плані вівтарна апсида. З заходу притвор увінчаний невеликою квадратною в плані дзвіницею. Дзвіниця розв'язана у вигляді чотирьох прямокутних пілонів, перекритих напівсферичним куполом, увінчаним гранчастим, перетягнутим в основі шпилем, що завершується підхресним яблуком із металевим хрестом на верхівці. Над центральним об'ємом встановлений циліндричний світловий барабан, стіни якого прикрашають 6 вікон із арковим завершенням та штукатурний карниз. Барабан перекритий напівсферичним куполом, завершеним декоративним ліхтариком, над яким встановлено досить велике в діаметрі підхресне яблуко та візерунчастий металевий хрест. Західний

фасад споруди прикрашено чотириколонним портиком з аттиком. В процесі експлуатації споруди простір між колонами було закладено цеглою і отримане таким чином приміщення перетворене на тамбур шириною 1,7 м та топочну де встановили опалювальну піч. З південної та північної сторін до храму примикають дерев'яні тамбури.

Всередині зберігся дерев'яний двоярусний іконостас XIX ст. та розписи XIX ст. куполу – сидяча фігура «Господь Сава-

оф» із благословляючою десницею, два ангели з лавровими гілками й янголятка. Збережені також розписи барабану і «Таємна вечеря» у тамбурі над входом до внутрішнього простору церкви.

Основні габарити церкви: довжина 80,0 м, ширина 6,0 м, висота 8,49 м. Споруда є цікавим зразком української культурної архітектури I половини XIX ст., зведеної в стилі класицизму.

У 1895, 1901 рр. значиться як приписна до соборної Успіння Пресвятої Богородиці церкви.

У 1901 р. володіє церковним капіталом у сумі 2054 руб. 1902 р. має церковну сторожку, під кладовищем нараховується 12 дес. землі. У середині 1930-х рр. була знята з реєстрації й закрита.

Релігійна громада відновила діяльність під час тимчасової німецької окупації. Діяла в післявоєнні роки. У новітній час зареєстрована органами державної влади 26.05.1992 р. за № 47 як громада

Української Православної Церкви Московського Патріархату.

Із священників відомі: протоіерей Олександр Юстинович Іванович (1949), протоіерей Стефан Ковчак (2008); церковних старост: статський радник Володимир Кирилович Свистунов (1902), Ф.Е. Липовець (1949), Надія Миколаївна Даниленко (2008).

Вперше, як пам'ятка, взята на облік та під охорону держави Постановою Ради Міністрів УРСР від 24.08.1963 р. № 970 – охоронний № 584.

Джерела та література: Релігійні громади Полтавської області станом на 01.01.2008 р. // Інформація відділу у справах національностей та релігій Полтавської облдержадміністрації. – Арк. 6; Особистий архів авторів; Грановский А. Полтавская епархия в ее прошлом (до открытия епархии в 1803 г.) и настоящем (Историко-статистический опыт). Вып. I. – Полтава: Типо-литогр. М. Л. Старожицкого, 1901. – С. 296; Клировая книжка Полтавской епархии на 1902 год. – Полтава: Типо-литогр. Л. Т. Фришберга, 1902. – С. 51; Коломенский Г. Сборник необходимых сведений о всех приходах Полтавской губернии и Адрес-календарь духовенства той-же епархии. – Полтава: Типогр. Губ. Правл., 1895. – С. 231; Справочная Клировая книга по Полтавской епархии на 1912 год. – Полтава, 1912. – С. 5; Памятники градостроительства и архитектуры Украинской ССР. Т. 3. - К., 1985. – 337 с., ил. С. 286.

В.О. Мокляк, В.А. Павленко

54. Церква на честь Покрова Пресвятої Богородиці (іст., архітектура)

Точної дати будівництва споруди, пристосованої під домову церкву освячену на честь Покрова Пресвятої Богородиці, при Гадяцькому тюремному замку не встановлено.

За переказами жителів м. Гадяч, дві симетрично розміщені муровані споруди перед будівлею колишнього Тюремного замку використовувалися для його охорони. В правій знаходилося приміщення для вартових, що несли постову службу, а в лівому зберігалася їхня зброя.

Після ознайомлення з конструктивною схемою можемо зробити припу-

щення про орієнтовну дату побудови кам'яниці. Більшу частину прямокутного в плані приміщення має перекриття у вигляді циліндричного склепіння з розпалубкою кінця XVII – початку XVIII ст., в бокових стінах якого збереглися 4 віконні отвори, закладені в подальшому цеглою. Це і є найдавніша частина, в якій, імовірно, колись зберігали зброю. За свідченням історичних документів на початку XIX ст. залишки старої Гадяцької замкової споруди реконструювали у в'язницю. Через це постало питання про необхідність церковного приміщення для задоволення релігійних потреб ув'язнених.

Імовірно, в цей час споруду переобладнали шляхом добудови до приміщення шириною 2,5 м, що потім використовувалося як тамбур із двома боковими дверима, над якими встановили клинчасті перемички. Вертикальні стіни перекрили плоским дерев'яним дахом, а два фасади прикрасили трикутними фронтонами. Таким чином, споруда набула вигляду будівлі раннього класицизму. Нині це одноповерховий прямокутний будинок довжиною 7,5 м., шириною 6,0 м та висотою 3,45 м. Висота фронтону – 1,52 м. Має двосхилу покрівлю.

Два фасади мають трикутні фронтони, тимпани яких прикрашені штукатурними тягами. Периметр опоясує карниз досить простого профілю. В останні десятиліття до будівлі прибудоване одноповерхове господарче приміщення. Такого вигляду споруда набула після багатьох перебудов.

Станом на 1901, 1902 рр. вважалася приписною до соборного храму Успіння Пресвятої Богородиці в м. Гадяч. Інші відомості відсутні.

Джерела та література: Особистий архів автора; Приватний архів В.О. Мокляка; Клировая книжка Полтавской епархии на 1902 год. – Полтава: Типо-литограф. Л. Т. Фришберга, 1902. – С. 51.

В.А. Павленко

Бакути, с., Плішивецька сільська рада

55. Курганний могильник I (археол.)

Знаходиться за 0,9 км на південний схід від села, на вододілі рр. Грунь та Псел.

Обстежувався О.М.Ткаченком у 1989р. та Р.С. Луговим, О.В. Коваленко у 2011 р. Тоді ж, 1989 р., описаний П.Я. Гавришем, як група у складі чотирьох курганів.

Складається з трьох насипів. Висота курганів 0,7 м, 0,4 м, 0,5 м, діаметр 20 м, 20 м, 45 м.

Розорюється. Розкопки не проводилися.

Джерела: Мельникова І.С., Ткаченко А.М. Отчет о разведках 1989 г. на территории Полтавской области (По подготовке материалов к Своду памятников истории и культуры) // НА ПКМ. – Спр. № 03-331. – С. 27; Мельникова І.С., Ткаченко А.М. Альбом иллюстраций к отчету о разведках 1989 г. на территории Полтавской области (По подготовке материалов к Своду памятников истории и культуры) // НА ПКМ. – Спр. № 03-332. – Рис. 55; Луговий Р.С., Коваленко О.В. Звіт про археологічні розвідки у Гадяцькому та Лохвицькому районах Полтавської області у 2011 році // НА ПКМ. – Спр. № 04-365. – С. 4, рис. 3.

*О.М. Ткаченко, Р.С. Луговий,
О.В. Коваленко*

56. Курганний могильник II (археол.)

Знаходиться за 1,2 км на південь від села, на вододілі рр. Грунь та Псел.

Обстежувався О.М.Ткаченком у 1989 р. та Р.С. Луговим і О.В. Коваленко у 2011 р.

Складається з чотирьох насипів. Висота курганів 0,6 м, 0,6 м, 0,6 м, 1 м, діаметр 20 – 25 м.

Розорюється. Розкопки не проводилися.

Джерела: Мельникова І.С., Ткаченко А.М. Отчет о разведках 1989 г. на территории Полтавской области (По подготовке материалов к Своду памятников истории и культуры) // НА ПКМ. – Спр. № 03-331. – С. 28; Мельникова І.С., Ткаченко А.М. Альбом иллюстраций к отчету о разведках 1989 г. на территории Полтавской области (По подготовке материалов к Своду памятников истории и культуры) // НА ПКМ. – Спр. № 03-332. – Рис. 55; Луговий Р.С., Коваленко О.В. Звіт про археологічні розвідки у Гадяцькому та Лохвицькому районах Полтавської області у 2011 році // НА ПКМ. – Спр. № 04-365. – С. 4, рис. 3, 7.

*О.М. Ткаченко, Р.С. Луговий,
О.В. Коваленко*

57. Курганний могильник III, майдан I, пізні середньовіччя (археол.)

Знаходиться за 0,5 км на північ від села, на вододілі рр. Грунь та Псел.

Обстежувався О.М. Ткаченком у 1989 р. та Р.С. Луговим, і О.В. Коваленко у 2011 р.

Складається з чотирьох курганів та одного майдану. Висота курганів 0,4 – 1,7 м, діаметр 15 – 25 м. Висота майдану 2 м, діаметр 50 м. На схід від майдану, на невеликій відстані від нього, зафіксовано два бурти округло-видовженої форми висотою до 1,2 м. Вихід із майдану знаходиться з північного боку. На найвищій точці встановлено геодезичний знак.

Насипи курганів та бурти майдану розорюються, насип майдану задернований. Розкопки не проводилися.

Джерела: Мельникова І.С., Ткаченко А.М. Отчет о разведках 1989 г. на территории Полтавской области (По подготовке материа-

лов к Своду памятников истории и культуры) // НА ПКМ. – Спр. № 03-331. – С. 28; Мельникова И.С., Ткаченко А.М. Альбом иллюстраций к отчету о разведках 1989 г. на территории Полтавской области (По подготовке материалов к Своду памятников истории и культуры) // НА ПКМ. – Спр. № 03-332. – Рис. 55; Луговий Р.С., Коваленко О.В. Звіт про археологічні розвідки у Гадяцькому та Лохвицькому районах Полтавської області у 2011 році // НА ПКМ. – Спр. № 04-365. – С. 4, рис. 9–11.

*О.М. Ткаченко, Р.С. Луговий,
О.В. Коваленко*

58. Курганный могильник IV (археол.)

Знаходиться за 2,00 км на південний схід від с. Бакути, на вершині вододільного плато рр. Грунь та Псел.

Обстежувався О.М. Ткаченко у 1989 р. під час планових розвідок по виконанню програми «Зводу пам'яток історії та культури України».

Складається із двох насипів. Сучасні максимальні висоти курганів 1,40 та 1,20 м, діаметри – 20 м. Насипи розорюються.

Археологічні розкопки не проводилися.

Курганный могильник IV в околиці с. Бакути – об'єкт археології, включений Постановою колегії Управління культури Полтавської обласної ради народних депутатів від 10 лютого 1992 р. до переліку нововиявлених об'єктів археології за порядковим номером № 165.

Джерело: Мельникова И.С., Ткаченко А.М. Отчет о разведках 1989 г. на территории Полтавской области (По подготовке материалов к Своду памятников) / Машинопис. Альбом иллюстраций. – Полтава, 1989 // НА ІА НАНУ. – Ф. е. – Спр. 1989/213; НА ПКМ. – Спр. № 03-332; НА ЦОДПА. – Ф. е. – Спр. 25-25а. – Арк. 27. – Рис. 55: 1-2.

В.В. Шерстюк

59. Курганный могильник V (археол.)

Знаходиться за 0,6 км на південь від села, на вододілі рр. Грунь та Псел.

Обстежувався О.М. Ткаченко у 1989 р.

Складається з двох насипів. Висота курганів 0,5 та 0,8 м, діаметр 14 та 18 м.

Розорюється. Розкопки не проводилися.

Джерело: Мельникова И.С., Ткаченко А.М. Отчет о разведках 1989 г. на территории Полтавской области (По подготовке материалов к Своду памятников истории и культуры) // НА ПКМ. – Спр. № 03-331. – С. 28; Мельникова И.С., Ткаченко А.М. Альбом иллюстраций к отчету о разведках 1989 г. на территории Полтавской области (По подготовке материалов к Своду памятников истории и культуры) // НА ПКМ. – Спр. № 03-332. – Рис. 55.

О.М. Ткаченко

60. Курган I (археол.)

Знаходиться за 1,3 км на південь від східної околиці села, на вододілі рр. Грунь та Псел.

Обстежувався О.М. Ткаченко у 1989 р.

Висота кургану 0,8 м, діаметр 18 м.

Розорюється. Розкопки не проводилися.

Джерело: Мельникова И.С., Ткаченко А.М. Отчет о разведках 1989 г. на территории Полтавской области (По подготовке материалов к Своду памятников истории и культуры) // НА ПКМ. – Спр. № 03-331. – С. 27; Мельникова И.С., Ткаченко А.М. Альбом иллюстраций к отчету о разведках 1989 г. на территории Полтавской области (По подготовке материалов к Своду памятников истории и культуры) // НА ПКМ. – Спр. № 03-332. – Рис. 55.

О.М. Ткаченко

61. Курган II (археол.)

Знаходиться за 0,68 км на схід від села, на вододілі рр. Грунь та Псел.

Обстежувався О.М. Ткаченко у 1989 р. та Р.С. Луговим і О.В. Коваленко у 2011 р.

Висота кургану 1,4 м, діаметр 25 м.

Розорюється. Розкопки не проводилися.

Джерело: Мельникова И.С., Ткаченко А.М. Отчет о разведках 1989 г. на территории Полтавской области (По подготовке материалов к Своду памятников истории и культуры) // НА ПКМ. – Спр. № 03-331. – С. 27; Мельникова И.С., Ткаченко А.М. Альбом иллюстраций к отчету о разведках 1989 г. на территории Полтавской области (По подготовке материа-

лов к Своду памятников истории и культуры) // НА ПКМ. – Спр. № 03-332. – Рис. 55; Луговий Р.С., Коваленко О.В. Звіт про археологічні розвідки у Гадяцькому та Лохвицькому районах Полтавської області у 2011 році // НА ПКМ. – Спр. № 04-365. – С. 4, рис. 3, 8.

*О.М. Ткаченко, Р.С. Луговий,
О.В. Коваленко*

62. Курган III (археол.)

Знаходиться за 0,68 км на схід від села, на вододілі рр. Грунь та Псел.

Обстежувався О.М. Ткаченком у 1989 р. та Р.С. Луговим і О.В. Коваленко у 2011 р.

Висота кургану 1,4 м, діаметр 25 м.

Розорюється. Розкопки не проводилися.

Джерела: Луговий Р.С., Коваленко О.В. Звіт про археологічні розвідки у Гадяцькому та Лохвицькому районах Полтавської області у 2011 році // НА ПКМ. – Спр. № 04-365. – С. 4, рис. 3, 8; Мельникова І.С., Ткаченко А.М. Отчет о разведках 1989 г. на территории Полтавской области (По подготовке материалов к Своду памятников истории и культуры) // НА ПКМ. – Спр. № 03-331. – С. 27; Мельникова І.С., Ткаченко А.М. Альбом иллюстраций к отчету о разведках 1989 г. на территории Полтавской области (По подготовке материалов к Своду памятников истории и культуры) // НА ПКМ. – Спр. № 03-332. – Рис. 55.

*О.М. Ткаченко, Р.С. Луговий,
О.В. Коваленко*

63. Курган IV, група майданів I, пізніє середньовіччя (археол.)

Знаходяться за 1,07 км на південний схід від села, на вододілі рр. Грунь та Псел.

Обстежувалися О.М. Ткаченком у 1989 р. та Р.С. Луговим і О.В. Коваленко у 2011 р. Об'єкт обстежувалася П.Я. Гавришем, як курганна група, в 1989 р., ним описані в ур. Шведські Могили 5 курганів та 2 майдани.

У звітній документації 1989 р. описаний, як чотири кургани та два майдани. Розвідками 2011 р. зафіксовано насипи лише одного кургану та двох майданів. Висота кургану 0,8 м, діаметр 25 м. Висота майданів 2 і 3 м, діаметри 60 і 45 м. Вихід у першого майдану зафіксовано

із західного боку, у другого – на південь-південь схід.

Насип кургану та поли майданів розорюються, вершини майданів задерновані, пошкоджені скотомогильником. Розкопки не проводилися.

Джерела: Мельникова І.С., Ткаченко А.М. Отчет о разведках 1989 г. на территории Полтавской области (По подготовке материалов к Своду памятников истории и культуры) // НА ПКМ. – Спр. № 03-331. – С. 27; Мельникова І.С., Ткаченко А.М. Альбом иллюстраций к отчету о разведках 1989 г. на территории Полтавской области (По подготовке материалов к Своду памятников истории и культуры) // НА ПКМ. – Спр. № 03-332. – Рис. 55; Луговий Р.С., Коваленко О.В. Звіт про археологічні розвідки у Гадяцькому та Лохвицькому районах Полтавської області у 2011 році // НА ПКМ. – Спр. № 04-365. – С. 4, рис. 3 – 6.

*О.М. Ткаченко, Р.С. Луговий,
О.В. Коваленко*

64. Могила Нікуліна Михайла Івановича (1943), пам'ятний знак полеглим землякам (1968) (іст.)

Знаходиться в центрі села. Похований солдат 569-го стрілецького полку 161-ї стрілецької дивізії Воронежського фронту Михайло Іванович Нікулін, уродженець селища Маєрський Клітського району Сталінградської області, який загинув 8 вересня 1943 р. в боях за звільнення села від гітлерівських загарбників.

Згідно з рішенням Книшівської сільської ради в 1968 р. на могилі встановлено обеліск із мармурової крихти (вис. 1,4 х

0,5 м) на цегляному оштукатуреному цоколі (0,4 x 1,45 x 0,7 м). Перед могилою покладено 3 гранітних дошки (0,4 x 0,5 м; 1,15 x 0,6 м; 0,77 x 0,9 м) з пам'ятними написами: «Здесь похоронен красноармеец Никулин Михаил Иванович», «Вечная слава воинам односельчанам погибшим в Великой Отечественной войне 1941 – 1945» і прізвищами 32 воїнів, мешканців села, які загинули на фронтах Великої Вітчизняної війни 1941 – 1945 рр.

Джерела та література: ЦАМО РФ. – Ф. 1396. – Оп. 2. – Спр. 14. – Арк. 3; ЦАМО РФ. – Ф. 1396. – Оп. 2. – Спр. 15. – Арк. 7; ЦАМО РФ. – Ф. 1396. – Оп. 2. – Спр. 22. – Арк. 12; ДАПО. – Ф.Р-1876. – Оп. 8. – Спр. 68. – Арк. 18, 19; Паспорт пам'ятки історії та культури СРСР. – № 2.4.1526-2.16.2 // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею; Книга Пам'яті України: Полтавська обл. – Полтава: Полтавський літератор, 1995. – Т. 2: Великобагачанський р-н, Гадяцький р-н. – С. 624 – 626.

Н.Ф. Шаповал

65. Пам'ятний знак жертвам Голодомору 1932 – 1933 рр. (іст.)

Знаходиться в старій частині кладовища.

Встановлений у жовтні 2008 р. до 75-х роковин Голодомору 1932 – 1933 рр. в Україні. Місце поховання померлих невідоме. Кількість загиблих згідно з Національною книгою пам'яті жертв Голодомору 1932 – 1933 рр. в Україні 30 осіб.

У пам'ять про загиблих встановлено дерев'яний хрест (вис. 2,2 x 1,0 м).

Джерела та література: НА ПКМ. – Спр. №09- 966; Національна книга пам'яті жертв Голодомору 1932 – 1933 років в Україні: Полтавська область / Упоряд. О.А. Білоусько, Ю.М. Варченко, В.О. Мокляк, Т.П. Пустовіт. – Полтава: Оріяна, 2008. – С. 69.

А.М. Скурда

Березова Лука, с., Березоволуцька сільська рада

66. перевалкове – заповідне урочище (природа)

Розташоване на території Краснолуцького лісництва, кв. 65, 66. Перебуває у віданні ДП «Гадяцький лісгосп».

Обстежувалось В.М. Мисюрою (1992 р.), М.Ф. Торяником (із 1996 р. по сьогоднішня), Т.Л. Андрієнко, О.М. Байрак (1996 р.), С.К. Безуглим (2006 – 2008, 2010, 2011 рр.), Н.О. Стецюк та М.В. Слюсарем, В.Г. Смолярем (2008 р.).

Площа 112 га. Охороняється згідно з рішенням виконавчого комітету Полтавської обласної ради народних депутатів №74 від 17.04.1992 р.

Територія урочища репрезентує частину заплави р. Хорол із масивом широколистяного заплавного лісу та лучно-болотними природними комплексами. Деревостани утворюють дуб звичайний, липа серцелиста, клени гостролистий і польовий, груша звичайна, яблуня лісова, в'яз гладкий. Травостій має мозаїчний характер. До лісу прилягає лучно-болотний масив. Домінують ценози заплавних лук – справжніх і за-

болочених із домінуванням тонконогів лучного та болотного, китника лучного, грястиці збірної, костриці лучної та ін. Основне флористичне ядро утворюють види гігромезофітного різном'яв'я. По периферії обводнених ділянок сформована прибережно-водна рослинність із домінуванням ценозів очерету звичайного, рогозів вузьколистого та широколистого, куги озерної, місцями – із участю теліптериса болотяного. На водних плесах формується водна рослинність із домінуванням ценозів жабурника звичайного, спіродели багатокореневої, рясок малої та трибозенчастої, водяного жовтецю фенхелевидного, рдесників плаваючого та кучерявого, глечиків жовтих, латаття білого. Угрупування формацій двох останніх видів занесені до Зеленої книги України. Вцілому рослинний світ урочища складає основу заплавної природних комплексів – цінних водно-болотних угідь. Флора урочища нараховує близько 400 видів. Серед них 5 регіонально рідкісних видів: конвалія звичайна, оман високий, проліска сибірська, родовик лікарський та латаття біле. На території урочища зустрічаються раритетні види тварин: орел-карлик, голуб-синяк, підорлик великий, зміїд, лелека чорний, журавель сірий, горностай, видра, мідянка (Червона книга України), борсук, осоїд, кібчик, боривітер звичайний, вальдшнеп, дупель, дятли зелений і середній строкатий, дрізд-омелюх, вівчарик весняний, мухоловка мала, чиж, часничниця звичайна, гадюка звичайна, веретільниця ламка (регіонально рідкісні види).

Виконує екологічні та рекреаційні функції.

Джерела та література: НА ПКМ. – Спр. № 01-116. – Арк. 56; Андрієнко Т.Л., Байрак О.М., Залудяк М.І. та ін. Заповідна краса Полтавщини. – Полтава: ІВА «Астрєя», 1996. – С. 158, 181; Байрак О.М., Стецюк Н.О. Атлас рідкісних і зникаючих рослин Полтавщини. – Полтава: Верстка, 2005. – С. 31, 86, 147, 170, 172; Зелена книга України / Під заг. ред. члена-кореспондента НАН України Я.П. Дідуха. – К.: Альтерпрес, 2009. – С. 305, 306, 315, 316; Регіональна екомережа Полтавщини / Під заг. ред. О.М. Байрак. – Полтава: Верстка, 2010. – С. 107, додаток С. 5; Червона книга

України: Тваринний світ / за ред. І.А. Акімова – К.: Глобалконсалтинг, 2009. – С. 390, 405, 425, 426, 428, 442, 462, 539, 543.

Н.О. Стецюк, О.В. Халимон

67. Яри-Загатки – заповідне урочище місцевого значення (природа)

Розташоване в заплаві р. Хорол, на території Краснолуцького лісництва – квартали 61 – 64. Знаходиться у віданні ДП «Гадяцький лісгосп».

Обстежувалося В.М. Мисюрою (1992 р.); Т.Л. Андрієнко, О.М. Байрак, Н.О. Стецюк (1996 р.); М.Ф. Торяником (1996 – 2012 рр.); С.К. Безуглим (2002 – 2003 рр.) Н.О. Стецюк; М.В. Слюсарем, В.Г. Смоляром (2008 р.).

Площа 175 га. Охороняється згідно з рішенням виконавчого комітету Полтавської обласної ради народних депутатів № 74 від 17.04.1992 р.

Заповідне урочище створене з метою збереження лісового масиву з кленово-липово-дубовими угрупуваннями на заплаві р. Хорол з різноманітною флорою та фауною, в складі яких – рідкісні види.

У геоботанічному відношенні об'єкт репрезентований масивом широколистяного лісу. Деревостани формують дуб звичайний, липа серцелиста, клени гостролистий та польовий, в'яз гладенький, груша звичайна, яблуня лісова, місцями тополя тремтяча (осика) та ясен звичайний. Травостій має мозаїчний характер. На окремих куртинах в різних мікрокліматичних умовах домінують яглиця звичайна, конвалія звичайна, переліска багаторічна, осока волосиста. Фоновим видом є зірочник злакоподібний.

У цілому рослинний світ урочища за структурою та флористичним складом є типовим для заплавної дібров Лівобережного Лісостепу.

У складі флори близько 350 видів рослин, серед яких відмічені регіонально рідкісні види: конвалія звичайна та проліска сибірська.

Фауна досить різноманітна. Зустрічаються види тварин, занесені до Червоної книги України (горностай, орел-карлик,

підорлик великий, голуб-синяк) та регіонального списку (осоїд, кібчик, вальдшнеп, дятел зелений, дятел середній строкатий, дрізд-омелюх, дрізд білобровий, вівчарик весняний, мухоловка мала, чиж, часничниця звичайна, веретільниця ламка).

Заповідне урочище має естетичне, водоохоронне та оздоровче значення.

Джерела та література: НА ПКМ. – Спр. № 01. – 116. – Арк. 56, 129; Андриєнко Т.Л., Байрак О.М., Залудяк М.І. та інші. Заповідна краса Полтавщини. – Полтава: ІВА «Астрей», 1996. – С. 158, 181; Червона книга України: Тваринний світ / Під заг. ред. члена-кореспондента НАН України І.А. Акімова. – К.: Глобалконсалтинг, 2009. – С. 426, 428, 462, 539.

Н.О. Стецюк, О.О. Вільмовська

68. Курганний могильник І Королевої Могили (археол.)

Знаходиться за 6,20 км на північний захід (азимут 304°) від центральної частини села Березова Лука (кладовища), за 3,30 км на схід від с. Нижня Будаківка Лохвицького району, на вододільному плато корінних терас правого берега безіменного струмка в балці Целіковій – правобічної притоки р. Хорол (правий доплив р. Псел) та правого берега р. Бодаква – лівобічної притоки р. Сула, у межах річчі двох значних річкових систем – Псла і Сули.

Саме ця група, як 5 курганів біля х. Ранюкова (Раньков) Березоволуцької волості Миргородського повіту, згадується серед матеріалів анкетування Центрального статистичного комітету Російської імперії 1873 р. Певно, на цьому ж місці, судячи з описів (за 1 версту від х. Ронюкова на високому місці), знаходився і відомий за тими ж джерелами «городок» (майдан), в ширину та довжину по 12 сажнів (25,5 м), в окружності 36 сажнів (77 м), з хвилястою поверхнею, із валами із заходу розмірами 12 х 3 сажні (25,5 х 6,5 м). Тут же (із заходу) розташовувався вхід. За народною усною традицією спорудження цього «городка» пов'язувалося з подіями Шведської (Північної) війни.

Курган Королева Могила згадується місцевим козаком Г.І. Маковецьким серед статистичних зведень Л.В. Падалки серед «Гострих Могили». Таку ж прив'язку мають і кілька «Роблених» (2) та «Розкопаних» (3) Могили, що, безперечно, свідчить про їх спільне ситуаційне розміщення. Тим більше, що Л.В. Падалка сам зазначає, що одна із роблениць («Роблених») має назву «Корольова».

Востаннє могильник обстежувався Р.С. Луговим та О.В. Коваленко у 2011 р. під час планових розвідок по виконанню програми «Зводу пам'яток історії та культури України» на території Гадяцького району.

За результатами останніх обстежень група складається з трьох курганів. Їх сучасна максимальна висота 0,30 м, 0,80 м і 3,00 м відповідно, діаметри 15 м, 35 м, 50 м. Два розорюються. Найвищий насип задернований.

Археологічні розкопки не проводилися, але, як свідчать джерела другої половини XIX – початку XX ст., у складі групи є майдан з вусами чи майдани – насипи курганів, що були вибрані в козацьку добу та виварені (вилужені) поряд із насипом на селітру.

На військово-топографічних картах видань 1869 – 1918 рр. на цьому місці міститься позначка двох насипів, один із яких значних розмірів та з абсолютним значенням висоти 78,98 сажнів над рівнем моря, одного кургану великих розмірів, безперечно, – майдану. На німецькій топографічній карті 1943 р. видання, складеній на основі радянських мап РСЧА, він же (майдан) позначений як курган із значеннями висот: відносної – 2 м, абсолютної – 158,3 м. На німецькій топографічній карті 1943 р. видання, що складена на основі радянських мап РСЧА, міститься позначка одного кургану – Королевої Могили, з пунктом триангуляції третього класу на насипу відносною висотою 2,6 м. На топографічній основі Генерального штабу масштабом 1:100000 1987 р. видання на місці більшого кургану, що має власну назву Королева Могила, міститься позначка пункту

триангуляції третього класу/порядку з абсолютним значенням висоти 174,2 м на курганному насипу відносно висотою 2 м.

Курганний могильник І Королевої Могили неподалік с. Березова Лука – об'єкт археології, відомий в історіографічних та картографічних матеріалах пам'ятка як місце концентрації «роблениць» – майданів, та до того ж зі збереженою власною назвою. Об'єкт має комплексний предмет охорони, як суто археологічний курганний некрополь доби енеоліту – раннього залізного віку та місце промислової селітроварної розробки козацької доби. Уточнення факту наявності візуально збережених решток чи слідів селітроваріння на ньому, відомих за давніми джерелами, необхідно буде здійснити в подальшому.

Джерела та література: Луговий Р. С., Коваленко О. В. Звіт про археологічні розвідки у Гадяцькому та Лохвицькому районах Полтавської області у 2011 році / Машинопис. Альбом ілюстрацій. – Полтава, 2012 // НА ПКМ. – Спр. № 04-365; НА ЦОДПА. Ф. е. – Спр. 709. – Арк. 5. – Рис. 12; М-36-68-А. Komyschno. Deutsche Heereskarte. Rußland 1:50 000. Grundmaterial : karte von Rußland 1:50 000. Stadt. 1931. – Herausgegeben vom OKH Gen St d N. 1943; М-36-68. Камышня. М 1:100 000. Состояние местности на 1982 г. – Генеральный штаб. Издание 1987 г.; Ряд XXII. Лист 12. Военно-топографическая карта Полтавской губернии. Масштаб 3 вер. в дюйме. Г. Полтавской и Харьковской. Часть Полтавской Губ исправл. по рекогносц. 1869 г. Железн. дор. нанесены по съемке 1887 и 1892 гг. – Петроград : Литография Картографич. Заведения Военно-топографического отдела, печатано в III-1918 г. // НА ЦОДПА. – Ф. 7 к/м. – Спр. 15. – Арк. 2; Ряд XXII. Лист 12. Военно-топографическая карта Полтавской губернии. Масштаб 3 вер. в дюйме. Г. Полтавской и Харьковской. Часть Полтавской Губ исправл. по рекогносц. 1869 г. // Военно-топографическая карта Полтавской губернии. Масштаб 3 вер. в дюйме. [Карты]. – С.-Пб. : Военно-топографическое Депо, 1863-1878. – 1 атл. ([24] разв. л., [1] сб.л.). – Л. 9; Ряд XXII. Лист 12. Военно-топографическая карта Полтавской губернии. Масштаб 3 вер. в дюйме. Г. Полтавской и Харьковской. Часть Полтавской Губ исправл. по рекогносц. 1869 г. Железн. дор. нанесена по съемке 1887 г. – [1887-1914];

Макаренко Н. Городища и курганы Полтавской губернии (сборник топографических сведений) / Николай Макаренко. – Полтава : Изд-во ПУАК, 1917. – С. 34; Падалка Л. В. Прошлое Полтавской территории и её заселение: Исследование и материалы / Издание ПУАК / Л. В. Падалка. – Полтава : тип. Тов-ва Печатного Дела, 1914. – С. 139, 141, 142, 147, 234.

*В.В. Шерстюк, Р.С. Луговий,
О.В. Коваленко*

69. Курган І (археол.)

Знаходиться за 2 км на північний захід від північної околиці села, на вододілі рр. Хорола та Сули.

Обстежувався О.М. Ткаченком у 1989 р.

Висота кургану 1,4 м, діаметр 20 м.

Розорюється. Розкопки не проводилися.

Джерела: Мельникова І.С., Ткаченко А.М. Отчет о разведках 1989 г. на территории Полтавской области (По подготовке материалов к Своду памятников истории и культуры) // НА ПКМ. – Спр. № 03-331. – С. 21; Мельникова І.С., Ткаченко А.М. Альбом иллюстраций к отчету о разведках 1989 г. на территории Полтавской области (По подготовке материалов к Своду памятников истории и культуры) // НА ПКМ. – Спр. № 03-332. – Рис. 39.

О.М. Ткаченко

70. Братська могила радянських воїнів (1943) (іст.)

Знаходиться на північній околиці села, біля урочища Цапів Яр.

Поховано 8 воїнів 859-го, 857-го стрілецьких полків 294-ї стрілецької дивізії, які загинули 14 – 16 вересня 1943 р. в боях за звільнення села від гітлерівських загарбників. Прізвища відомі.

У 1958 р. за рішенням Гадяцької районної ради № 13 від 15.03.1957 р. біля могили встановлено пам'ятник – скульптура воїна із залізобетону (вис. 2,8 м), виготовлена Харківським скульптурним комбінатом (скульптор Щербина О.Г.), встановлена на цегляному, оштукатуреному підшубу постаменті (вис. 2,1 x 0,96 x 1,04 м). Біля підніжжя дошка (0,52 x 0,34 м) з мармурової крихти з пам'ятним написом: «Вечная память герою пав-

шим в боях за свободу и независимость нашей Родины». На могилі бетонна плита (2,5 x 1,5 м), на якій покладено гранітну дошку (0,55 x 0,59 м) з пам'ятним написом: «Здесь похоронены воины Советской Армии павшие смертью храбрых в боях за Родину 1941 – 1945 гг.» та 8 прізвищ воїнів.

Джерела: ЦАМО РФ.– Ф. 857СП. – Оп. 81689. – Спр. 2. – Арк. 19; ЦАМО РФ.– Ф. 859СП. – Оп. 671873. – Спр. 2. – Арк. 6; Паспорт пам'ятки історії та культури СРСР № 2.4.1527 – 2.16.2 // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею.

О.П. Костян

71. Братська могила радянських воїнів (1943) (іст.)

Знаходиться в центрі села, біля сільськогосподарського підприємства.

Поховано 20 воїнів 106-го окремого винищувального протитанкового дивізіону 23-ї стрілецької дивізії, 38-ї, 294-ї стрілецьких дивізій, 3-го Гв. механізованого корпусу, які загинули 14 – 16 вересня 1943 р. в боях із гітлерівськими загарбниками при звільненні сс. Мелеш-

ки, Березова Лука та померли від ран в медсанбаті. Перепоховання проведено в 1945 р. з місць бою біля лісу с. Мелешки, на переправі р. Хорол та біля Лисої гори. Всього відомо прізвища 7 воїнів.

У 1958 р. біля могили встановлено пам'ятник – залізобетонна скульптура воїна (вис 3,0 м), виготовлена на Харківській скульптурній фабриці (скульптор Щербина О.Г.), встановлена на цегляному, оштукатуреному під шубу постаменті (вис. 2,6 x 1,6 x 1,15 м), у нижній частині якого дошка з мармурової крихти (0,53 x 0,35 м) з пам'ятним написом: «Вічна слава Героям, що полягли в боях за свободу і незалежність нашої Батьківщини». На могилі залізобетонна тумба (вис. 3,2 x 1,7 x 0,55 м), на якій покладено гранітну дошку (0,8 x 0,82 м) з пам'ятним написом: «Здесь похоронены воины Советской Армии, павшие смертью храбрых в боях за Родину 1941 – 1945 гг.» та викарбувано 7 прізвищ воїнів.

Джерела: ЦАМО РФ.– Ф. 859СП. – Оп. 671873. – Спр. 2. – Арк. 6; ЦАМО РФ. – Ф. 857СП. – Оп. 81689. – Спр. 1. – Арк. 19; ЦАМО РФ.– Ф. 1096. – Оп. 1. – Спр. 6. – Арк. 12; ЦАМО РФ.– Ф. 9634. – Оп. 177391. – Спр. 1. – Арк. 73; Паспорт пам'ятки історії та культури СРСР № 2.4.145 – 2.16.2 // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею.

Н.Ф. Шаповал, А.М. Скурда

**72. Братська могила
радянських воїнів (1943),
пам'ятний знак полеглим
землякам (1958) (іст.)**

Знаходиться в центрі села, у парку, навпроти будинку культури.

Поховано 9 воїнів 106-го окремого винищувального протитанкового дивізіону 23-ї стрілецької дивізії, 38-ї, 294-ї стрілецьких дивізій, 3-го Гв. механізованого корпусу, 13-ї артилерійської дивізії, які загинули 16 – 17 вересня 1943 р. в боях із гітлерівськими загарбниками за звільнення села. Прізвища відомі всіх.

У 1958 р. згідно з рішенням Гадяцької районної ради № 13 від 15.03.1957 р. біля могили встановлено пам'ятник. Скульптура воїна із залізобетону (вис. 3,0 м) виготовлена в Харківській художньо-виробничій майстерні (скульптор Рик Я.Й., архітектор Клейн Н.Г.), встановлена на цегляному оштукатуреному постаменті (вис. 2,5 x 1,3 x 1,3 м), в центральній частині якого знаходиться дошка (0,37 x 0,54 м) із мармурової крихти з написом: «Вічна слава Героям, що полягли в боях за свободу і незалежність нашої Вітчизни». По обидва боки від пам'ятника розташовані вертикальні оштукатурені стели (вис. 3,0 x 4,35 x 0,4 м) із прізвищами 360 воїнів-земляків, полеглих в роки Великої Вітчизняної війни 1941 – 1945 рр. Пам'ятник і стели з'єднані одним цоколем. Перед пам'ятником на могилі покладено гранітну дошку (0,8 x 1,1 м) із пам'ятним написом: «Здесь похоронены воины Советской Армии,

павшие смертью храбрых в боях за Родину 1941 – 1945 г.г.» та викарбувано 9 прізвищ воїнів.

Згідно з Книгою пам'яті України відомо 477 прізвищ воїнів-земляків.

Джерела та література: ЦАМО РФ. – Ф. 859 СП. – Оп. 81689. – Спр. 2. – Арк. 19; ЦАМО РФ. – Ф. 857 СП. – Оп. 671873. – Спр. 1. – Арк. 6; ЦАМО РФ. – Ф. 1096. – Оп. 1. – Спр. 1. – Арк. 12; ЦАМО РФ. – Ф. 9634. – Оп. 177391. – Спр. 1. – Арк. 73; ЦАМО РФ. – Ф. 3428. – Оп. 1. – Спр. 12. – Арк. 10; ЦАМО РФ. – IX відділ – Спр. 101-975-1, вх. 40990. С. 265; ДАПО. – Ф. Р-1876. – Оп. 8. – Спр. 68. – Арк. 9; Паспорт пам'ятки історії та культури СРСР № 2.4.146 – 2.16.2 // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею; Книга Пам'яті України: Полтавська обл. – Т. 2: Великобагачанський район, Гадяцький район. – Полтава: Полтавський літератор, 1995. – С. 392 – 410.

Н.Ф. Шаповал А.М. Скурда

**73. Братські могили (2) жертв
нацизму (1941 – 1943) (іст.)**

Знаходяться в північній частині кладовища «Загора». У двох братських могилах поховано невідому кількість жителів села, страчених гітлерівцями під час окупації села в 1941 – 1943 рр. Прізвища невідомі.

У 1960-х рр. між могилами встановлений металевий обеліск (1,1 x 0,4 x 0,4) на цегляному постаменті (0,35 x 0,65 x 0,65).

Згідно Книги Скорботи України в с. Березова Лука в 1941 – 1943 рр. гітлерівцями були розстріляні: Кулинич Іван Михайлович, Куценко Іван Сергійович, Лукаш Олексій Іванович, Тараненко

Євдоким Степанович, Филонич Мусій Свиридович, Худолій Мусій Сергійович, Шамрай Семен Павлович, Шиян Іван Пилипович, Яременко Влас Петрович, Яременко Юхим Йосипович. Але достеменно невідомо, хто з них похований у вказаних могилах.

Джерела та література: Довідка Березоволицької сільської ради // Робочий архів науково – дослідного відділу Полтавського краєзнавчого музею; Книга Скорботи України: Полтавська область. – Т. 1: м. Полтава. Великобагачанський район. Гадяцький район. Глобинський район. Гребінківський район. Диканський район. Зіньківський район. Карлівський район. Кобеляцький район. Козельщинський район. Котелевський район. Кременчуцький район. Лохвицький район. – Полтава: «Полтавський літератор», 2002. – С. 113 – 146.

О.А. Скурда

74. Могила Заморія Прокопа Павловича (1942) (іст.)

Знаходиться в старій частині центрального кладовища.

Похований Заморій Прокіп Павлович (9.08.1913 р. – 16.01.1942 р.), учасник партизанського загону. На-

родився в с. Березова Лука. До початку Великої Вітчизняної війни працював головою колгоспу в с. Мелешки Петрівсько-Роменського району. В період тимчасової німецької окупації входив до складу партизанського загону, який діяв на території Миргородського та Петрівсько-Роменського районів. 16 січня 1942 р. був схоплений гітлерівцями й після тяжких тортур розстріляний.

У 1985 р. на могилі встановлено металевий обеліск (вис. 1,2 x 0,3 x 0,3 м) із портретом партизана на металокераміці (0,15 x 0,12 м).

Джерела та література: Паспорт пам'ятки історії та культури СРСР № 2.4.2316 - 2.16.2 // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею; Пліш М. Катюзі по заслугі // Будівник комунізму. – 1962. – № 21 (4602). – 15 лютого. – С. 4.

О.П. Костян

75. Пам'ятний знак жертвам Голодомору 1932 – 1933 рр. (іст.)

Знаходиться в центральній частині центрального кладовища.

У невідомій кількості братських і одиночних могил поховано 108 жителів села, які стали жертвами Голодомору 1932 – 1933 рр. Місця поховання померлих достеменно невідомі.

У пам'ять про загиблих 1994 р. на насипному кургані (0,5 x 6,0 x 2,0 м) було встановлено металевий хрест (вис. 2,7 x 0,9 м), на якому закріплена дошка (0,18 x 0,32 м) із пам'ятним написом: «Жертвам Голодомору».

Джерела талітература: НАПКМ. – Спр. № 09-966; Літопис землі гадяцької. – Полтава: «Поліграфсервіс», 2004. – С. 36 – 37; Національна книга пам'яті жертв Голодомору 1932 – 1933 років в Україні: Полтавська область / Упоряд. О.А. Білоусько, Ю.М. Варченко, В.О. Мокляк, Т.П. Пустовіт. – Полтава: Оріяна, 2008. – С. 46.

Н.М. Сиволап

Біленченківка, с., Біленченківська сільська рада

76. Братська могила радянських воїнів (1943), пам'ятний знак полеглим землякам (1967, 1973) (іст.)

Знаходяться в центрі села, на території парку.

Поховано 49 воїнів (за документами Полтавського облвійськкомату – 38) 48-го, 343-го стрілецьких полків 38-ї стрілецької дивізії, 241-го штурмового авіаполку та 3-го гвардійського механізованого корпусу Воронезького фронту, які загинули 9 – 11 вересня 1943 р. в боях із гітлерівськими загарбниками за звільнення сс. Біленченківка, Ковалевщина, Рудиків. Перепоховання воїнів у братську могилу проведено у 1952 р. з с. Рудиків (бригада № 4) та з кладовища с. Біленченківка. Відомі прізвища 38 воїнів.

Згідно з рішенням Гадяцької районної ради у 1967 р. на могилі встановлено

пам'ятник, виготовлений Харківськими художньо-виробничими майстернями. Скульптура воїна із залізобетону (вис. 2,7 м) на цегляному, оштукатуреному постаменті (вис. 2,9 x 1,25 x 1,5 м), в нижній частині якого ніша з пам'ятним написом: «Вічна Слава героям загинувшим за свободу і незалежність нашої Батьківщини». Біля підніжжя пам'ятника покладено лабрадоритову дошку (1,0 x 0,92 м) з пам'ятним написом: «Вечная память воинам советской армии павшим в боях за Родину с немецко-фашистскими захватчиками в период Великой Отечественной войны 1941 – 1945» та прізвища 38 воїнів. Позаду пам'ятника – бетонна квітниця (вис. 0,4 x 4,5 x 3,0 м), на якій покладено бетонну плиту (1,4 x 0,85 м) з пам'ятним написом і прізвищами 32 полеглих воїнів, у 2011 р. плиту замінено на гранітну (текст напису збережено).

У 1973 р. з лівої і правої сторін від могили встановлено дві залізобетонні стели (вис. 2,0 x 0,6 x 0,1 м) на такому ж постаменті (вис. 1,3 x 0,85 м) з прізвищами 124 воїнів-земляків та пам'ятним написом:

«Помните!

Через века, через года.

Помните! О тех, кто уже
не придет никогда.

Помните! Не плачте!

В горле сдержите стоны,
горькие стоны

Памяти павших будьте достойны!»

Джерела: ЦАМО РФ. – Ф. 1130. – Оп. 1. – Спр. 13. – Арк. 6; ЦАМО РФ. – Ф. 1130. – Оп. 2. – Спр. 6. – Арк. 3, 69; ЦАМО РФ. – Ф. 3428. – Оп. 1. – Спр. 12. – Арк. 33; ЦАМО РФ. – Ф. 1129СП. –

Оп. 161679. – Спр. 4. – Арк. 53; ЦАМО РФ. – Ф. 241ШАП. – Оп. 445270. – Спр. 2. – Арк. 7; ДАПО. – Ф.Р-1876. – Оп. 8. – Спр. 68. – Арк.6; Паспорт пам'ятки історії та культури СРСР. – № 2.4.147-2.16.2 // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею.

Н.Ф. Шаповал

77. Могила Кравченка Олександра Івановича (1982) (іст.)

Знаходиться в південно-західній частині сільського кладовища.

Похований Кравченко Олександр Іванович (10.10.1962, м. Красноармійськ Донецької області – 13.12.1982, загинув у Демократичній Республіці Афганістан, пох. с. Біленченківка Гадяцького району) – учасник бойових дій в Афганістані. До с. Біленченківка переїхав із матір'ю в 1966 р. У 1978 р. закінчив місцеву восьмирічну школу, у 1981 р. – Гадяцьке СПТУ № 47. Працював трактористом у колгоспі. До лав Радянської Армії призваний у 1981 р. Службу проходив у складі обмеженого контингенту радянських військ в Демократичній Республіці Афга-

ністан. Рядовий Олександр Кравченко, радіотелеграфіст десантно-штурмової групи погранвійськ, більше 20 разів десантувався на територію, контрольовану противником.

13 грудня 1982 р. в бою при відбитті нападу на опорний пункт застави був смертельно поранений. Нагороджений орденом Червоної Зірки посмертно.

У 1983 р. на могилі встановлено обеліск із чорного граніту (вис. 2,0 x 0,7 м), на якому викарбувано портрет воїна й пам'ятний напис: «Кравченко Олександр Іванович 10.10.1962 – 1982.13.12. Погиб при исполнении служебных обязанностей».

Література: Пам'ять живе... Спогади про воїнів-полтавців, загиблих в Афганістані. – Полтава, 1999. – С. 51; Книга памяти о советских воинах погибших в Афганистане. – М.: Военное издательство, 1999. – Т. 2. – С. 613.

О.П. Костян, А.М. Скурда

78. Пам'ятний знак жертвам Голодомору 1932 – 1933 рр. (іст.)

Знаходиться на сільському кладовищі.

Під час Голодомору 1932 – 1933 рр. в селі загинуло 108 жителів села. Прізвищ відомо 25. Місце їх поховання достеменно невідоме, тому у 2000 р. пам'ятний дерев'яний хрест (вис. 2,5 х 1,6 м) встановлено на центральному сільському кладовищі, на якому 2008 р. закріплено пластикову табличку (0,18 х 0,24 м) з пам'ятним написом: «Жертвам Голодомору 1932 – 1933 р.р. с. Біленченківки». Попереду зроблено символічний могильний насип (вис. 0,3 х 1,5 х 1,0 м).

Джерела та література: НА ПКМ. – Спр. № 09-966; Національна книга пам'яті жертв Голодомору 1932 – 1933 років в Україні: Полтавська область / Упоряд. О.А. Білоусько, Ю.М. Варченко, В.О. Мокляк, Т.П. Пустовіт. – Полтава: Оріяна, 2008. – С. 46 – 47.

А.М. Скирда

79. Пам'ятник Пушкіну Олександрю Сергійовичу (1953, 1982) (іст.)

Знаходиться в центрі села, біля школи.

Встановлений у 1953 р. біля сільського клубу на замовлення місцевого колгоспу «Дружба» з метою увічнення пам'яті класика світової літератури Олександра Сергійовича Пушкіна (6.06.1799 р., м. Москва – 10.02.1837 р., м. Петербург; пох. поблизу с. Михайлівське в Святогорському монастирі (нині смт Пушкінські Гори Псковської обл., Російська Федерація). У 1817 р. закінчив Царськосельський лицей. У травні 1820 р. за волелюбні твори був висланий у м. Катеринослав (нині м. Дніпропетровськ). Згодом виїхав на лікування на Кавказ і в Крим, звідти до м. Кишинів на місце служби. З Кишинєва виїжджав до Києва (1821), Тульчина (1822), Кам'янки (1820 – 1822). Влітку 1823 р. переведений до м. Одеси. В липні 1824 р. його, як неблагонадійного, звільнили зі служби й вислали до псковського маєтку батьків – с. Михайлівське під нагляд влади. Розділяв погляди декабристів. Після поразки останніх імператор Микола I у вересні 1826 р. повернув О.С. Пушкіна із заслання, але залишив під наглядом поліції. Конфлікт між поетом і придворною знаттю закінчився дуеллю з французом Ж. Дантесом, в якій поет був смертельно поранений.

Неодноразово бував на Полтавщині у 1820, 1824 і 1829 рр., відвідував міста Ніжин, Пирятин, Лубни, Хорол, Кременчук та інші, що знаходилися на Ромоданівському тракту. Мав багато друзів у тодішній Полтавській губернії – М. Гнедич, Є. Гребінка, М. Гоголь, брати Муравйови-Апостоли, приятелі по «Зеленій лампі» Родзянки. В Лубнах близько спілкувався з Анною Керн, якій присвятив вірш «Я помню чудное мгновенье».

Найвизначніші твори: роман у віршах «Євгеній Онегін», трагедія «Борис Годунов», поеми «Полтава», «Мідний вершник» та інші.

Залізобетонна скульптура (вис. 1,0 х 0,6 м) встановлена на цегляному оштукатуреному двоступінчатому постаменті (вис. 1,8 х 1,5 х 1,4 м). На фасадному боці постаменту викарбувані слова: «Здравствуй племя младое, незнакомое».

Поет сидить, спираючись правою рукою на круглий стіл. Він без головного убору, одягнений у костюм XIX ст.

Автор скульптури Микитенко Володимир Давидович.

У 1982 р. пам'ятник було перенесено і встановлено перед школою.

Джерела та література: Паспорт пам'ятки історії та культури СРСР № 4.1(2.5)183. – 2.16.2 // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею; Інформація Біленченківської сільської ради № 02-45/62 від 26.04.2012 // Там само; Українська Радянська Енциклопедія. – Т. 9. – К.: Голов. ред. УРЕ, 1985. – С. 203; Український Радянський Енциклопедичний словник. – Т. 3. – К.: голов. ред. УРЕ, 1987. – С. 53; Енциклопедія Українознавства. Словникова частина. – Т. 7. – Париж, Нью-Йорк: Видавництво «Молоде Життя», 1973. – С. 2420.

А.М. Скурда

80. Пам'ятник Шевченку Тарасу Григоровичу (1953, 1982) (іст.)

Знаходиться в центрі села, перед школою.

Встановлений у 1953 р. біля сільського клубу з метою увічнення пам'яті великого українського поета, художника, мислителя Тараса Григоровича Шевченка (9.03.1814, с. Моринці, нині Звенигородського району Черкаської обл. – 10.03.1861, м. Петербург, перепохований м. Канів, Черкаська обл.). (див. поз. № 46). У червні 1843 р. разом із Євгеном Гребінкою відвідав с. Андріївку Гадяцького повіту (нині Роменського району Сумської області), а влітку 1859 р. проїздом до м. Пирятин – мм. Гадяч та Зіньків.

Залізобетонна скульптура (вис. 1,0 x 0,6 м) встановлена на цегляному оштукатуреному двоступінчатому постаменті (вис. 1,4 x 1,2 x 1,3 м). З обох сторін на першій сходинці постаменту встановлені декоративні гіпсові вазони, ліворуч на другій сходинці цеглою викладено напис: «1952». На фасадній стороні постаменту викарбувані слова із «Заповіту» Т. Г. Шевченка:

«І мене в сім'ї великій
В сім'ї вольній новій,
Не забудьте пом'янути
Не злим тихим словом.»

Поет в задумливій позі сидить на пеньку, руки покладені на коліна. В правій руці тримає згорнутий зошит, погляд спрямований до низу.

Автор скульптури Микитенко Володимир Давидович.

У 1982 р. пам'ятник було перенесено і встановлено перед школою.

Джерела та література: Паспорт пам'ятки історії та культури СРСР № 4.1(2.5)184. – 2.16.2 // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею; Інформація Біленченківської сільської ради № 02-45/62 від 26.04.2012 // Там само; Українська Радянська Енциклопедія. – Т. 12. – К.: Головна редакція УРЕ, 1985. – С. 389.

А.М. Скурда

Бірки, с., Сватківська сільська рада

81. Братська могила радянських воїнів (1943), пам'ятний знак полеглим землякам (1952, 1975) (іст.)

Знаходяться в центрі села, біля колишнього клубу.

Поховано 14 воїнів 253-ї, 309-ї, 237-ї стрілецьких дивізій, які загинули 11 вересня 1943 р. в боях із німецькими загарбниками при звільненні сс. Бірки, Гречанівка, Римарівка та які померли в медсанбаті № 330. Прізвища відомо 13 воїнів. Серед них: Косарев – ст. лейтенант, Авдонін В.І. – лейтенант та рядові. Первісно були поховані в окремих могилах біля школи, де розміщувався медсанбат у вересні 1943 р. Перепоховання проведено в 1952 р. в одну братську могилу.

Згідно з рішенням Гадяцької районної ради в 1952 р. на могилі встановлено залі-

зобетонний обеліск (вис. 5 м) на цегляному цоколі (вис. 0,35 x 3,0 x 3,0 м). У нижній частині обеліска закріплено чавунну дошку (1,05 x 0,88 м) з пам'ятним написом: «1941 – 1945 Они вечно будут жить в памяти народной При освобождении села Борки...» та прізвищами похованих воїнів. Закінчується текст словами:

«Куда б ни шел, ни ехал ты,
Но здесь остановись,
Могиле этой дорогой,
Всем сердцем поклонись.».

У 1975 р. навпроти братської могили встановлено лабрадоритову стелу (вис. 2,0 x 0,7 м) ыз прізвищами 136 воїнів – мешканців села, які загинули на фронтах Великої Вітчизняної війни 1941 – 1945 рр.

Джерела: ЦАМО РФ. – Ф. 1539. – Оп. 2. – Спр. 24. – Арк. 35; ЦАМО РФ. – Ф. 1539. – Оп. 2. – Спр. 10. – Арк. 1; ЦАМО РФ. – Ф. 1617. – Оп. 1. – Спр. 6. – Арк. 97; ЦАМО РФ. – Ф. 835СП. – Оп. 73311. – Спр. 8. – Арк. 34; ЦАМО РФ. – Ф. 33. – Оп. 11458. – Спр. 205; ЦАМО РФ. – Ф. 33. – Оп. 11458. – Спр. 209; Паспорт пам'ятки історії та культури СРСР. – № 2.4.172-2.16.2// Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею.

Н.Ф. Шаповал

82. Могила Ємця Михайла Олексійовича (1984) (іст.)

Розташована у центральній частині кладовища.

Похований Михайло Олексійович Ємець (15.09.1910 р, м. Гадяч Полтавської області – 30.09.1984 р., с. Бірки Гадяцького району Полтавської області). Дев'яти років залишився сиротою і до повноліття виховувався в дитячому бу-

динку. Потім закінчив педагогічні курси й став піонервожатим у школі с. Бірки. По комсомольському призову відправлений на новобудову до м. Комсомольськ-на-Амурі, де вступив до ВКП(б). Після роботи на Далекому Сході повернувся додому й працював у с. Колядинець Синівського району. До 1941 р. працівник райкому партії. Брав участь в одному з партизанських загонів, біля м. Новомосковськ Дніпропетровської області, під час бою з німцями потрапив до полону, став в'язнем табору смерті Заксенхаузен – особистий табірний № 8356 з червоним трикутником, що значить «політичний». Згодом переведений до концтабору військовополонених на острові Узедом, що в Німеччині. На острові діяв концтабір для військовополонених, а поряд знаходився експериментальний центр Пенемюнде, що займався розробкою нової зброї ФАУ-1 і ФАУ-2, ракет, торпед. Тут також розміщувалася злітно-посадочна смуга й база для бомбардувальників «Хейнкель-111».

Серед полонених був льотчик М.П. Дев'ятаєв, який задумав тікати з полону на викраденому літаку.

8 лютого 1945 р., коли техніки пішли на обід, група М.П. Дев'ятаєва захопила бомбардувальник «HE 111 H-22», пального було достатньо, акумулятор взяли з іншого літака. За першим разом підняти літак у повітря не вдалося, лише за другим разом він піднявся в повітря. За 300 – 400 км. від бази літак підбили радянські зенітки. Приземлилися втікачі біля м. Вольденберг у розташуванні 61-ї армії. М.О. Ємець лікувався в шпиталі, а в грудні 1945 р. повернувся додому в званні старшого лейтенанта. Нагороджений орденом Вітчизняної війни. До 1970 р. працював у селі на різних посадах у колгоспі. Останні п'ять років – головою Сватківської сільської ради.

На могилі встановлено хрест із гранітної крихти (1,2 x 0,8 м), у нижній частині фото на металокераміці (0,2 x 0,12 м), під ним прізвище померлого: «Ємець Михайло Олексійович 15.09.1910 – 31.10.1984». Поруч похована дружина Ємець Надія Гаврилівна (18.09.1920 – 6.07.2004).

Джерела та література: Довгаленко В. Героїчна втеча з фашистської неволі // Гадяцький вісник – 2010.– № 28 (11238). – 7 квітня. – С. 1; Дряпак В. Найголовніший пам'ятник – у серцях людей // Полтавський вісник – 2010.– № 44 (1111).– 29 жовтня. – С. 15; Брусенський Б. Втеча з острова смерті // Полтавський вісник – 2010.– № 16 (1038).– 16 квітня. – С. 7; Дев'ятаєв М. Хорунжий А. втеча з острова Узедом: Документальна повість. – К.: Видавн. Дитяч. літератури «Веселка», 1974.– С. 262.

В.А. Андрієць

Бобрик, с., Бобрицька сільська рада

83. Масюкове – заповідне урочище місцевого значення (природа)

Розташоване на території Вельбівського лісництва – квартали 25 – 27. Перебуває у віданні ДП «Гадяцький лісгосп».

Обстежувалося В.М. Мисюрою (1979 р.); М.Ф. Торяником (1996 – 2012 рр.); Т.Л. Андрієнко, О.М. Байрак, Н.О. Стецюк (1996 р.); С.К. Безуглим (2002 – 2003 рр.); Н.О. Стецюк, М.В. Слюсарем, М.І. Хаббенком, В.Г. Смолярем (2008 р.); Н.О. Стецюк, О.Р. Ханнановою, В.Г. Смолярем (2011 р.).

Площа 180 га. Охороняється згідно з рішенням виконавчого комітету Полтавської обласної ради народних депутатів № 437 від 16.11.1979 р.

Територія заповідного урочища репрезентує борові комплекси, які сформувалися на основі різновікових лісокультур сосни звичайної, з якою на знижених ділянках деревостани утворюють дуб звичайний, в'яз гладенький, береза бородавчаста, горобина звичайна, груша дика, місцями – тополя тремтяча (осика). Науково цінними є угруповання мохів, популяції яких сформувалися у виїмчастих зниженнях борової тераси. До них приурочені місцезнаходження науково цінних бореальних видів флори.

Вцілому рослинний покрив має бореальний характер і характеризується високими показниками флористичної та ценотичної унікальності.

У складі флори близько 450 видів рослин, серед яких види, занесені до регіонального списку: верес звичайний, веснівка дволиста, грушанка круглолиста, грушанка мала, дзвоники персиколисті, зимолобка зонтична, конвалія звичайна, костяниця, котячі лапки дводомні, ортилія однобока, плаун булавовидний, тирлич звичайний.

Фауна урочища досить різноманітна. Зустрічаються види тварин, занесені до Червоної книги України: орел-карлик, підорлик великий, змієїд, голуб-синяк. Фауністичне різноманіття доповнюють регіонально рідкісні види: кібчик, вальдшнеп, дятел середній строкатий, дрізд-омелюх, вівчарик весняний, мухоловка

мала, чиж, часничниця звичайна, гадюка звичайна, веретільниця ламка.

Заповідне урочище має рекреаційне та екологічне значення.

Джерела та література: НА ПКМ. – Спр. № 01-116. – Арк. 30; Андриєнко Т.Л., Байрак О.М., Залудяк М.І. та інші. Заповідна краса Полтавщини. – Полтава: ІВА «Астрей», 1996. – С. 48, 158, 181; Байрак О.М., Стецюк Н.О. Атлас рідкісних і зникаючих рослин Полтавщини. – Полтава: Верстка, 2005. – С. 11, 226; Природно-заповідний фонд Української СРСР: Реєстр-довідник / За ред. М.А. Воїнственського. – К.: Урожай, 1986. – С. 116; Стецюк Н.О. Еколого-ценотична та флористична характеристика осередків раритетної фіторізноманітності на території Гадяцького району (Полтавська область) // Збірник наукових праць Полтавського державного педагогічного університету імені В.Г. Короленка. – 2008. – Випуск 5 (63). – Серія «Екологія. Біологічні науки». – С. 118-126; Червона книга України: Тваринний світ / Під заг. ред. члена-кореспондента НАН України І.А. Акімова. – К.: Глобалконсалтинг, 2009. – С. 425, 426, 428, 462.

Н.О. Стецюк, О.О. Вільмовська

84. Стейбища доби бронзи Бобрик I сліди (археол.)

Знаходиться за 0,15 км на схід від північно-східної частини с. Бобрик (кутка Той Бік), на ділянці надзаплави, на лівому березі р. Бобрик (місцева назва – Рівець), лівої притоки р. Псел, річкової системи Дніпра.

Виявлене експедицією Полтавського центру туризму і краєзнавства учнівської молоді (начальник – І.М. Гавриленко) в 1993 р.

Підвищення, оточене зі сходу та заходу низинами, видовжене з півночі на південь на відстань 50 x 300 м, і має відносну висоту 1,5 м. Його південна частина зайнята молочно-товарною фермою. Незабудована ділянка задернована, з видувами. На площі 50 x 100 м (бл. 0,5 га) було зібрано фрагменти ліпного посуду доби бронзи, уламок ретушованої крем'яної платівки. Шурфуванням встановлена потужність гумусових відкладів (без явних ознак культурного шару) до 0,29 м.

На території об'єкту шурфом досліджено 1 м² площі. Знахідки зберігаються у фондах Історико-культурного заповідника «Більськ».

Пункт Бобрик I – місце недовготривалого стійбища племен бронзового віку, визначення наявності предмета охорони для чого необхідно провести в майбутньому.

Джерело: Гавриленко І. М. Звіт про археологічні розвідки та розкопки у 1993 р. на Полтавщині (в басейнах рік Псла та Ворскли) / Машинопис, альбом ілюстрацій. – Полтава, 1994 // НА ІА НАНУ. – Ф. е. – Спр. 1993/67; НА ЦОДПА. – Ф. е. – Спр. 37. – Арк. 3, 20. – Рис. 2:1; 3; 6:1-3.

В.В. Шерстюк

85. Стійбища доби бронзи Бобрик II сліди (археол.)

Знаходиться за 0,20 км на північний захід від північно-східної частини села Бобрик (кутка Той Бік), за 0,25 км на північний схід від кутка Село, на ділянці надзаплавни, на правому березі р. Бобрик (місцева назва – Рівець), лівої притоки р. Псел, річкової системи Дніпра.

Виявлене експедицією Полтавського центру туризму і краєзнавства учнівської молоді (начальник – І.М. Гавриленко) в 1993 р.

Підвищення відносно висотою 1 м задерноване, має форму півмісяця, вдовжене з північного сходу на південний захід, розмірами 60 х 80 м (0,48 га), що й окреслює площу місцезнаходження. На південно-західному «розі» у відслоненнях берега зібрано окремі фрагменти ліпного посуду доби бронзи та ретушована крем'яна платівка. Тут же встановлена потужність гумусових відкладів (без явних ознак культурного шару) до 0,38 м.

Археологічні розкопки не проводилися. Знахідки зберігаються у фондах історико-культурного заповідника «Більськ».

Пункт Бобрик II – місце недовготривалого стійбища племен бронзового віку, визначення наявності предмета охорони

для чого необхідно провести в майбутньому.

Джерело: Гавриленко І. М. Звіт про археологічні розвідки та розкопки у 1993 р. на Полтавщині (в басейнах рік Псла та Ворскли) / Машинопис, альбом ілюстрацій. – Полтава, 1994 // НА ІА НАНУ. – Ф. е. – Спр. 1993/67; НА ЦОДПА. – Ф. е. – Спр. 37. – Арк. 3 – 4, 20. – Рис. 2:2; 4; 6:4; 7.

В.В. Шерстюк

86. Стійбища доби бронзи сліди, поселення ранньослов'янського часу Бобрик III (археол.)

Знаходиться на північній околиці с. Бобрик, між кутками Село і Римарівка, на зруйнованому кар'єром відрогові надзаплавної тераси, на лівому березі р. Бобрик (місцева назва – Рівець), лівої притоки р. Псел, річкової системи Дніпра.

Виявлене експедицією Полтавського центру туризму і краєзнавства учнівської молоді (начальник – І.М. Гавриленко) в 1993 р.

Підвищення відносно висотою 5 м частково забудоване, частково заліснене, з півдня на південь перетнуто дорогою. У видувах та оголеннях трапилося кілька уламків горщиків ранньослов'янського часу. В оголеннях кар'єру відзначені культурні нашарування нового та новітнього часу потужністю до 2 м.

Археологічні розкопки не проводилися. Знахідки зберігаються у фондах Історико-культурного заповідника «Більськ».

Пункт Бобрик III – місце недовготривалого поселення племен ранньослов'янського часу, визначення наявності предмета охорони для якого необхідно провести в майбутньому.

Джерело: Гавриленко І. М. Звіт про археологічні розвідки та розкопки у 1993 р. на Полтавщині (в басейнах рік Псла та Ворскли) / Машинопис, альбом ілюстрацій. – Полтава, 1994 // НА ІА НАНУ. – Ф. е. – Спр. 1993/67; НА ЦОДПА. – Ф. е. – Спр. 37. – Арк. 4, 20. – Рис. 2:3; 5; 6:5-6.

В.В. Шерстюк

87. Стоянка доби пізнього неоліту (IV – III тис. до н. е.), поселення епохи бронзи (III тис. до н. е.), сліди селища скіфського часу (VII – IV ст. до н. е.) Бобрик IV (археол.)

Розташоване за 0,3 км на північний захід від кутка Римарівка та за 0,6 км до південного заходу від гирла р. Рівець (лівої притоки Псла) на дюні, оточеній старичами. Дюнна підвищення має круглу форму з діаметром близько 60 м, над рівнем заплави здіймається на 1,5 м.

Пам'ятка виявлена І.М. Гавриленком у 1993 р.

Серед зібраних з поверхні матеріалів добою пізнього неоліту датуються фрагменти стінок посудин, прикрашених ямками. З ними, вірогідно, пов'язані виготовлені з кременю підтрикутної форми скребачка, ретушована по всьому периметру, платівка з ретушшю, уламок невизначеного знаряддя та 2 кварцитові відщепи.

Більш численна група знахідок доби бронзи. До її раннього періоду належать уламки стінок та вінця зі шнуровим візерунком, а також фрагмент стінки, орнаментованої відбитками прямого штампю. До більш пізнього часу відносяться черепки з прокресленим, ямковим та перлинним орнаментом, поміж яких є фрагмент вінця.

Один уламок вінця ліпної посудини, оздобленої насічками по зрізу й проколами під ним, датований скіфським часом.

Дюна задернована. Знахідки зустрінуті в її східній частині на невеликих ділянках видувів.

Археологічні розкопки не проводилися. Матеріали зберігаються у фондах Історико-культурного заповідника «Більськ».

Джерела та література: Гавриленко І.М. Звіт про розвідки та розкопки у 1993 р. на Полтавщині // НА ІА НАНУ. – 1993/67. – С. 4 – 5.

І.М. Гавриленко

88. Стейбища раннього залізного віку (?) Бобрик V сліди (археол.)

Знаходиться за 0,10 км на захід від кутка Хомовичівка, на відрозі надзаплави, в ур. Зарої, на лівому березі р. Псел, річкової системи Дніпра.

Виявлене експедицією Полтавського центру туризму і краєзнавства учнівської молоді (начальник – І.М. Гавриленко) в 1993 р.

Задернований відріг відносною висотою 1 м із трьох сторін оточений болотом, зі сходу межує з городами, видовжений зі сходу на захід на площу 80 x 100 м (0,80 га), пошкоджений канавами торфорозробок. У окремих видувах та оголеннях знайдені фрагменти ліпної кераміки доби раннього залізного віку (?).

Археологічні розкопки не проводилися.

Пункт Бобрик V – місце недовготривалого стейбища племен скіфського часу, уточнення датування та визначення наявності предмета охорони для якого необхідно провести в майбутньому.

Джерело: Гавриленко І. М. Звіт про археологічні розвідки та розкопки у 1993 р. на Полтавщині (в басейнах рік Псла та Ворскли) / Машинопис, альбом ілюстрацій. – Полтава, 1994 // НА ІА НАНУ. – Ф. е. – Спр. 1993/67; НА ЦОДПА. – Ф. е. – Спр. 37. – Арк. 5. – Рис. 2:5.

В.В. Шерстюк

89. Стоянка Бобрик VI (доба пізнього неоліту, IV – III тис. до н. е.), селище (скіфський час, VII – IV ст. до н. е.) (археол.)

Пам'ятка знаходиться за 0,1 км на північ від центральної частини села на відрозі першої надзаплавної тераси лівого берега р. Псел, поряд із мостом через меліоративну каналу. Відріг має висоту над рівнем заплави близько 2 м, видовжений із півдня на північ (80 x 200 м).

Давнє поселення було виявлене і досліджувалося І.М. Гавриленком у 1993 р. Зачистками, траншеями й невеликим розкопом (4 x 9 м) простежена послідовність нашарувань: дерновий

шар – світло-коричневий пісок; темно-сірий гумусовий пісок; перехідний шар світло-сірого, місцями плямистого піску; жовтий материковий пісок. Артефакти, приурочені до давнього ґрунту – шару гумусового піску та підґрунтя, концентрувались на глибинах 0,2 – 0,4 м від сучасної поверхні.

Найдавніші матеріали належать неоліту ямково-гребінцевої кераміки. Серед кам'яних виробів присутні крем'яні – нуклеус з двома косими відбивними площадками, 2 нуклеоподібні уламки, скребачка кінцева на платівці, ретушовані платівка й відщеп, уламок платівки, а також кварцитові – платівка і 4 відщепи.

Кераміка цього часу представлена 8 уламками стінок і 1 фрагментом шийки горщиків, прикрашених ямковим візерунком, що міг поєднуватися з перлинами та відступаючими наколами, один черепок орнаментований відбитками гребінця.

Решта знахідок належить скіфському часу. Це уламки вінець, стінок і донець ліпних горщиків. Вінця, крім кількох неорнаментованих, оздоблені в характерний спосіб: ум'ятинами або насічками по зрізу і проколами під ним. Верхні частини стінок прикрашені наліпними валиками.

У північній частині відрогу верхні шари ґрунту на всю глибину залягання культурних нашарувань зняті для підсипки дамби. Південна частина відрогу зайнята сосновим лісом.

Матеріали зберігаються у фондах Історико-культурного заповідника «Більськ».

Джерело: Гавриленко І.М. Звіт про розвідки та розкопки у 1993 р. на Полтавщині // НА ІА НАНУ. – 1993/67. – С. 5 – 7.

І.М. Гавриленко

90. Поселення ранньослов'янського часу (?) Бобрик VII сліди (археол.)

Знаходиться за 0,25 км на північ від колишньої молочно-товарної ферми й водонапірної башти, на відрозі надза-

плави лівого берега р. Псел, річкової системи Дніпра.

Виявлене експедицією Полтавського центру туризму і краєзнавства учнівської молоді (начальник – І.М. Гавриленко) в 1993 р.

Відріг відокремлений від заплави невеликим озерцем, має відносну висоту 3 м, видовжений зі сходу на захід на площу 100 х 200 м (2,0 га). Знахідки траплялися в північно-західній частині відрогу, на місці видобутку піску, і представлені окремими фрагментами кераміки ранньослов'янського часу (?).

Археологічні розкопки не проводилися.

Пункт Бобрик VII – місце недовготривалого поселення племен ранньослов'янського часу (?), уточнення датування та визначення наявності предмета охорони для якого необхідно провести в майбутньому.

Джерело: Гавриленко І. М. Звіт про археологічні розвідки та розкопки у 1993 р. на Полтавщині (в басейнах рік Псла та Ворскли) / Машинопис, альбом ілюстрацій. – Полтава, 1994 // НА ІА НАНУ. – Ф. е. – Спр. 1993/67; НА ЦОДПА. – Ф. е. – Спр. 37. – Арк. 7 – 8. – Рис. 2:7.

В.В. Шерстюк

91. Стійбища доби бронзи Бобрик VIII сліди (археол.)

Знаходиться на крайній північно-західній околиці села (куток Гейвка), за 0,35 км на північний захід від кладовища, на відрозі надзаплавної тераси лівого берега р. Псел, річкової системи Дніпра.

Виявлене експедицією Полтавського центру туризму і краєзнавства учнівської молоді (начальник – І.М. Гавриленко) в 1993 р.

Відріг має відносну висоту 5 м, площу 80 х 80 м (0,64 га), його північна частина задернована, південна зайнята загоном для тварин. В оголеннях знайдено фрагмент ліпного горщика доби бронзи.

Археологічні розкопки не проводилися. Знахідки зберігаються у фондах Історико-культурного заповідника «Більськ».

Пункт Бобрик VIII – місце недовготривалого стійбища племен бронзової доби, визначення наявності предмета охорони для якого необхідно провести в майбутньому.

Джерело: Гавриленко І. М. Звіт про археологічні розвідки та розкопки у 1993 р. на Полтавщині (в басейнах рік Псла та Ворскли) / Машинопис, альбом ілюстрацій. – Полтава, 1994 // НА ІА НАНУ. – Ф. е. – Спр. 1993/67; НА ЦОДПА. – Ф. е. – Спр. 37. – Арк. 8. – Рис. 2:8; 21:1.

В.В. Шерстюк

92. Стійбища доби бронзи, поселення ранньослов'янського часу (?) сліди, залишки Вознесенського Бистринського (Буктринського) монастиря XVIII ст., пункт Бобрик IX (археол.)

Знаходиться за 0,60 км на захід від північно-західної околиці села, в ур. Монастир, на надзаплавному підвищенні стариці-протоки лівого берега р. Псел, річкової системи Дніпра, на південному березі старої протоки Бистрик.

Сліди стійбища та поселення виявлені експедицією Полтавського центру туризму і краєзнавства учнівської молоді (начальник – І.М. Гавриленко) в 1993 р. У 2011 р. територію об'єкту оглядав співробітник Комсомольського історико-краєзнавчого музею В.В. Лямкін.

Місцевими мешканцями ця територія локалізується як місце розташування колишнього монастиря, тут нібито раніше знаходили кам'яні домовини, цегляні саркофаги, підземний хід до с. Плішивець на правому березі р. Псла. Це не суперечить історичним описам розташування обителі: «за 12 верст на південний схід від Гадяча біля містечка Веприк, при впадінні р. Веприк [сплутано з р. Бобрик – Авт.] у Псел, в «деревні» Роменець, на рукаві р. Псел Бистрику», «за 2 версти від Бобрика і за 1 від Плішивця». Колишній хутір/«деревня» Роменець існував іще в середині XIX ст., зараз це сучасна північно-західна частина с. Бобрик.

Відріг має відносну висоту до 10 м над рівнем заплави, зруйнований піщаним кар'єром. У його відслоненнях протяжністю близьклі 100 м відзначений культурний супіщаний шар потужністю до 1 м з матеріалами козацького часу та наступних епох, а також окремі профілі господарських ям вказаного періоду. Серед знахідок давніх часів – фрагменти ліпного посуду доби бронзи та ранньослов'янського часу (?). Більш кількісними є матеріали козацького часу та XIX – поч. XX ст.: уламки посуду, кахлів, металеві вироби та цеглини з тавром у вигляді великої літери «Г». Останні обстеження засвідчують майже суцільне руйнування і перекопування цієї території іскарбощукачами.

Вознесенський (одного разу зустрічається назва Успенський) Бистринський (Буктринський) жіночий монастир був заснований 1709 р. дружиною гадяцького протопопа Анною Борзановською на власній землі. Вона постриглася в монашки під іменем Олександри і стала настоятельницею над групою жінок, які до неї приєдналися, але ще не прийняли постриг. Того ж року А. Борзановська сприяла зведенню Вознесенської церкви та келій для інокій (за іншими джерелами – Успіння Богоматері).

У 1786 р. монастир налічував 24 монахині та 93 душі населення приписаних до нього. Цього ж року був закритий, а церква, а з нею і чудотворний образ Божої Матері, стараннями поміщика Семена Прокоповича Масюкова, за дозволом Чернігівського єпископа Феофіла, були перенесені в с. Бобрик, на місце перенесеного в 1784 р. у с. Веприк Покровського храму. На поч. XX ст. цей образ зберігався в церкві с. Бобрик.

Монастир не мав великих володінь У його власності перебували кілька ґрунтів, сінокосів, лісків і полів в околицях сс. Роменця, Ціпок, Красної Луки, Веприка, Дудчинців, Плішивця. Від самого заснування і до видавництва штатів і ліквідації в 1786 р. монастирем керували начальниці. Ігумень він не мав. На час закриття перебував у віданні Чернігівської єпар-

хії. Був приписаний до Гадяцького Красногірського Миколаївського монастиря (див. поз. № 92). При обителі відбувся односторонній ярмарок 15 серпня. В деяких джерелах зустрічається назва «Успенський» монастир.

Археологічні розкопки не проводилися. Знахідки зберігаються у фондах Історико-культурного заповідника «Більськ».

Пункт Бобрік ІХ – територія недовготривалого стійбища племен бронзової доби та ранньослов'янського часу (?), місце розміщення решток невеликого жіночого монастиря ХVІІІ ст. Зважаючи на рідкісний як для Полтавщини випадок доволі чіткої локалізації розташування вже не існуючої монастирської обителі, даний об'єкт заслуговує на прискіпливішу увагу.

Джерелаталітература: Гавриленко І. М. Звіт про археологічні розвідки та розкопки у 1993 р. на Полтавщині (в басейнах рік Псла та Ворскли) / Машинопис, альбом ілюстрацій. – Полтава, 1994 // НА ІА НАНУ. – Ф. е. – Спр. 1993/67; НА ЦОДПА. – Ф. е. – Спр. 37. – Арк. 8-9, 20. – Рис. 2:9; 20; 21:2 – 3; Ряд ХХІІ. Лист 12. Военно-топографическая карта Полтавской губернии. Масштаб 3 вер. в дюйме. Г. Полтавской и Харьковской. Часть Полтавской Губ исправл. по рекогносц. 1869 г. Железн. дор. нанесены по съемке 1887 и 1892 гг. – Петроград : Литография Картографич. Заведения Военно-топографического отдела, печатано в III-1918 г. // НА ЦОДПА. – Ф. 7 к/м. – Спр. 15. – Арк. 2; Ряд ХХІІ. Лист 12. Военно-топографическая карта Полтавской губернии. Масштаб 3 вер. в дюйме. Г. Полтавской и Харьковской. Часть Полтавской Губ исправл. по рекогносц. 1869 г. // Военно-топографическая карта Полтавской губернии. Масштаб 3 вер. в дюйме. [Карты]. – С.-Пб. : Военно-топографическое Депо, 1863-1878. – 1 атл. ([24] разв. л., [1] сб.л.). – Л. 9; Ряд ХХІІ. Лист 12. Военно-топографическая карта Полтавской губернии. Масштаб 3 вер. в дюйме. Г. Полтавской и Харьковской. Часть Полтавской Губ исправл. по рекогносц. 1869 г. Железн. дор. нанесена по съемке 1887 г. – [1887 – 1914]; Специальная карта Западной части России Г. Л. Шуберта. В 1 дюйме 10 верст. Лист ХІІІ. Исправлено по 1 января 1842 года; Амвросий. История Российской иерархии : в 6-ти ч. / собранная Новгородской семинарии Ректором, и Богословия Учителем, Антоние-

ва монастиря архимандритом Амвросием. – Часть III. – М. : в Синодальной типографии, 1811. – С. 462; [Аноним]. Упразднённые и прекратившие своё существование православные монастыри в пределах нынешней Гюлтавской епархии (краткий исторический очерк) // Полтавские епархиальные ведомости. Часть неофициальная. – Полтава, 1897. – 26 – 27 июня. № 20 – 21. – С. 795; Грановский А. Полтавская епархия в ее прошлом и настоящем / А. Грановский. – Полтава : Типо-Литогр. М. Л. Старожицкого, 1901. – С. 319, 349; Зверинский В. В. Материал для историко-топографического исследования о православных монастырях в Российской империи, с библиографическим указателем / В. В. Зверинский. – Том II. Монастыри по штатам 1764, 1786 и 1795 годов. – СПб. : Типография В. Безобразова и Комп., 1892. – № 1311. – С. 386; Мокляк В. О., Павленко В. А. Бобрік, с., Гадяцький р-н. Православної церкви (УПЦ МП) громада. Покровська церква / В. О. Мокляк, В. А. Павленко // Полтавіка : Полтавська енциклопедія / ред. кол. : О. А. Білоусько, гол. ред., Т. П. Пустовіт, заст. гол. ред., Ю. М. Варченко та ін. – Полтава : Полтавський літератор, 2009. – Том 12. Релігія і церква. – С. 63 – 64; Попов Х. Матеріали для історії монастирєй Полтавської епархії в ХVІІ і ХVІІІ століттях / Х. П. // Полтавские епархиальные ведомости. Часть неофициальная. – Полтава, 1891. – № 23. 1 декабря. – С. 915; Шафонский А. Черниговского наместничества топографическое описание с кратким географическим и историческим описанием Малья России, из частей коей оно наместничество составлено / Сочиненное Действительным Статским Советником и Кавалером Афанасием Шафонским. В Чернигове, 1786 года / Издал М. Судненко. – Киев, в Университетской Типографии, 1851. – С. 610 – 612 – 613; Шерстюк В. В. Вознесенський (Успенський?) Бистринський (Буктринський) монастир / В. В. Шерстюк // Полтавіка : Полтавська енциклопедія / ред. кол. : О. А. Білоусько, гол. ред., Т. П. Пустовіт, заст. гол. ред., Ю. М. Варченко та ін. – Полтава : Полтавський літератор, 2009. – Том 12. Релігія і церква. – С. 601.

В.В. Шерстюк

93. Курганний могильник І (археол.)

Знаходиться за 0,5 км на південний захід-захід від південної околиці села, на другій терасі лівого берега р. Псел.

Обстежувався О.М. Ткаченком у 1989 р.

Складається з чотирьох насипів. Висота курганів 0,5 – 1,5 м, діаметр 20 – 30 м.

Розорується. Розкопки не проводилися.

Джерела: Мельникова І.С., Ткаченко А.М. Отчет о разведках 1989 г. на территории Полтавской области (По подготовке материалов к Своду памятников истории и культуры) // НА ПКМ. – Спр. № 03-331. – С. 16; Мельникова І.С., Ткаченко А.М. Альбом иллюстраций к отчету о разведках 1989 г. на территории Полтавской области (По подготовке материалов к Своду памятников истории и культуры) // НА ПКМ. – Спр. № 03-332. – Рис. 25.

О.М. Ткаченко

94. Братська могила радянських воїнів (1943) (іст.)

Знаходиться в північно-східній частині сільського кладовища.

Поховано 3 воїни 340-ї стрілецької дивізії Воронежського фронту, які загинули 23 лютого 1943 р. в боях із німецькими загарбниками при звільненні с. Бобрик у ході Харківської наступальної операції. Прізвища відомі.

У 1945 р. за рішенням Бобрицької сільської ради на могилі встановлено дерев'яний обеліск, який у 1985 р. замінено на обеліск із мармурової крихти (вис. 1,25 x 0,45 м) з пам'ятним написом: «Тут в 1943 році поховані три воїни Воронежського фронту». Навколо могили огорожа, виготовлена з металевих прутів і кутків методом зварювання.

Джерела: ЦАМО РФ. – Ф. 1657. – Оп. 2. – Спр. 5. – Арк. 23; ДАПО. – Ф.Р-1876. – Оп. 8. – Спр. 68. – Арк. 15; Паспорт пам'ятки історії та культури СРСР. – № 2.4.1529-2.16.2 // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею.

Н.Ф. Шаповал

95. Братська могила радянських воїнів (1941, 1943), пам'ятний знак полеглим землякам (1962) (іст.)

Знаходиться в центрі села, навпроти церкви.

Поховано 151 особа, серед них: 9 воїнів 41-го запасного кінного арtpолку Південно-Західного фронту, які загинули в першій половині вересня 1941 р. в боях із гітлерівськими загарбниками при виході з оточення; 142 воїни 29-ї, 38-ї, 161-ї, 218-ї, 253-ї, 337-ї стрілецьких ди-

візій, 3-го гвардійського механізованого корпусу, які загинули в період із 23 серпня по 8 вересня 1943 р. при звільненні сс. Бобрик, Педоричі, Веприк. Прізвища відомі 128 воїнів.

На ділянці фронту в районі села ворог міцно тримав оборону. Внаслідок масивного артилерійського та мінометного обстрілу з городища с. Плішивець і переправи ворожої піхоти через р. Псел наступ радянських військ було зупинено. Село Бобрик тричі переходило з рук у руки. Кілька танків підірвалося на мінах. З екіпажем розвідників-танкістів загинув учень місцевої школи, який супрово-

джував танк в напрямку на с. Плішивець. В списку полеглих воїнів він зарахований рядовим – Валянський А.О., син директора школи. Про жорстокі довготривалі бої за звільнення с. Бобрік свідчать 55 братських могил, які залишилися на східній околиці села в спаленому Гувому лісі, в полі та на кладовищах. Перепоховання проводилися двічі – в 1947 та 1950 рр.

У 1962 р. біля могили встановлено пам'ятник – скульптура воїна із залізобетону (вис. 2,8 м), виготовлена на Харківському декоративному комбінаті, встановлена на цегляному оштукатуреному постаменті (вис. 1,7 x 1,47 x 1,43 м). По обидва боки від пам'ятника встановлено цегляні стели, які у 1984 р. реконструйовано – нині на їх місці 2 цегляні, облицьовані плиткою тумби (вис. 1,16 x 2,88 x 2,07 м). На тій, що ліворуч, лабрадоритова дошка (1,12 x 0,98 м) з пам'ятним написом: «Вечная пам'ять и слава воинам павшим смертью храбрых в годы Великой Отечественной войны 1941 – 1945» та 74 прізвища похованих воїнів, а також металева табличка (0,2 x 0,25 м) з написом: «Рядовой Сетчиков Н.Н. 1905 – 1943 Погиб с. Бобрік». Праворуч на тумбі 7 гранітних дощок (0,5 x 0,7 м; 0,34 x 0,6 м; 0,46 x 0,42 м) з пам'ятним написом: «Слава воинам односельчанам, які загинули за радянську Батьківщину в 1941 – 1945» та 134 прізвищами односельців. На могилі позаду пам'ятника покладено металеву дошку (1,46 x 0,79 м) з прізвищами похованих (дублюються).

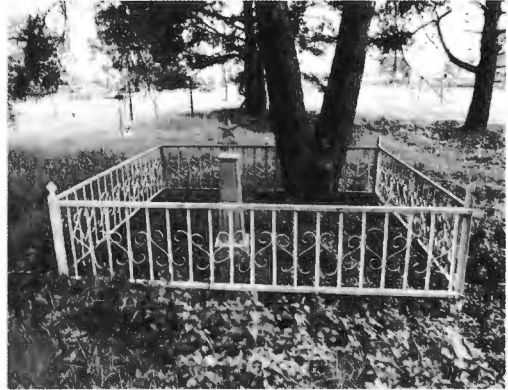
Джерела та література: ЦАМО РФ. – Ф. 1111. – Оп. 2. – Спр. 11. – Арк. 26; Там само. – Спр. 46. – Арк. 29, 96; ЦАМО РФ. – Ф. 1129СП. – Оп. 161679. – Спр. 4. – Арк. 53; ЦАМО РФ. – Ф. 1396. – Оп. 2. – Спр. 14. – Арк. 2; Там само. – Спр. 15. – Арк. 7; Спр. 22. – Арк. 12; ЦАМО РФ. – Ф. 1130. – Оп. 1. – Спр. 12. – Арк. 142, 143; ЦАМО РФ. – Ф. 1539. – Оп. 1. – Спр. 9. – Арк. 78; ЦАМО РФ. – Ф. IX відділ. – Спр. 101-1629-1. – Арк. 264; Спр. 101-6-1. – Арк. 52; ЦАМО РФ. – Ф. 1488. – Оп. 2. – Спр. 10. – Арк. 1; ДАПО. – Ф.Р-1876. – Оп. 8. – Спр. 68. – Арк. 15; Паспорт пам'ятки історії та культури СРСР. – № 2.4.148-2.16.2 // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею; Книга Пам'яті України: Полтавська область. – Т.2: Великобагачанський район, Гадяцький

район. – Полтава: Полтавський літератор, 1995. – С. 426 – 432.

Н.Ф. Шаповал, А.М. Скурда

96. Могила Діхтяря Данила Митрофановича (1920) (іст.)

Знаходиться в північно-західній частині сільського кладовища.

Похований Данило Митрофанович Діхтяр, працював у селі фельдшером, очолював комітет бідноти, у 1917 р. став ініціатором розподілу поміщицької землі серед селян, націоналізації олійниці та парового млина, за його участі організовано навчання сільських дітей. У 1920 р., під час набігу на село загону Спичака, був схоплений і вивезений до лісу. Через кілька днів його тіло зі слідами тортур було виявлене на березі р. Псел.

У 50-х роках ХХ ст. на могилі встановлено дерев'яний обеліск (вис. 1,4 x 0,24 м) із зіркою, навколо могили огорожа з металевих труб та ланцюгів.

Джерело: Довідка Бобріцької ЗОШ I – III ступенів // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею.

А.М. Скурда

97. Могила радянського воїна (1943) (іст.)

Знаходиться в північній частині сільського кладовища.

Похований воїн 340-ї стрілецької дивізії Воронежського фронту, який помер від ран 1.03.1943 р. 23 лютого цього ж

року частини дивізії, в ході Харківської наступальної операції звільнили село від гітлерівських загарбників. 28 лютого, після жорстокого бою в ході контрнаступу ворога, масивного бомбардування і відходу радянських військ на схід, мешканка села Е. І. Данько підбрала на околиці села тяжко пораненого бійця, який повідомив лише, що його звати Михайлом, він із Сибіру, вихованець дитячого будинку.

У 1981 р. на могилі встановлено обеліск із мармурової крихти (вис. 1,7 х 0,41 м), увінчаний хрестом із нержавіючої сталі, з пам'ятним написом: «Могила невідомого солдата». Навколо могили огорожа із металевих кутиків, виготовлена місцевими майстрами.

Джерела: ЦАМО РФ. – Ф. 1657. – Оп. 2. – Спр. 5. – Арк. 23; Оп. 1. – Спр. 3. – Арк. 30; ДАПО. – Ф.Р-1876. – Оп. 8. – Спр. 68. – Арк. 15; Паспорт пам'ятки історії та культури СРСР. – № 2.4.1528-2.16.2 // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею.

Н.Ф. Шаповал

98. Могила радянського воїна (1943) (іст.)

Знаходиться в північній частині сільського кладовища.

Похований воїн 340-ї стрілецької дивізії, Воронежського фронту, який загинув 23 лютого 1943 р. в боях із гітлерівськими загарбниками за звільнення с. Бобрик під час Харківської наступальної операції.

У 1945 р. за рішенням Бобрицької сільської ради на могилі встановлено дерев'яний обеліск (вис. 1,5 х 0,25 х 0,25 м) із зіркою. Навколо могили огорожа з металевих стовпчиків та ланцюга.

Джерело: ЦАМО РФ. – Ф. 1657. – Оп. 2. – Спр. 5. – Арк. 23; ДАПО. – Ф.Р-1876. – Оп. 8. – Спр. 68. – Арк. 15.

Н.Ф. Шаповал

99. Пам'ятний знак жертвам Голодомору 1932 – 1933 рр. (іст.)

Знаходиться в північно-західній частині кладовища, біля входу.

Споруджений у 1995 р. в пам'ять про жителів села, які стали жертвами Голодомору 1932 – 1933 рр. в Україні. Місця поховань невідомі. За матеріалами Національної книги пам'яті жертв Голодомору 1932 – 1933 років в Україні в с. Бобрик загинуло 9 осіб – імена не встановлено.

На символічній могилі (3,0 х 1,5 м) встановлено дерев'яний хрест (3,3 х 1,8 м).

наякому закріплена металева дошка (0,2х 0,5 м) з пам'ятним написом: «Бобричанам жертвам Голодомору 1932 – 1933».

Джерела та література: Довідка відділу культури Гадяцької районної держадміністрації № 112 від 7 листопада 2006 р. // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею; Національна книга пам'яті жертв Голодомору 1932 – 1933 років в Україні: Полтавська область / Упоряд. О.А. Білоусько, Ю.М. Варченко, В.О. Мокляк, Т.П. Пустовіт. – Полтава: Оріяна, 2008. – С. 49.

Н.М. Сиволап

100. Пам'ятник Діхтярю Данилу Митрофановичу (1965, 1983) (іст.)

У центрі села, біля сільської ради.

Пам'ятник Данилу Митрофановичу Діхтярю (див. поз. № 96) встановлений згідно з рішенням виконавчого комітету Гадяцької районної ради народних депутатів у 1965 р. біля школи, 1983 р. перенесений до сільської ради.

Залізобетонне погруддя (вис. 0,8 м) встановлене на цегляному оштукатуреному постаменті (вис. 2,0 х 0,7 х 0,7 м), цоколь – залізобетонний ступінчастий.

Скульптура виготовлена Харківським скульптурним комбінатом.

Джерела: Паспорт пам'ятки історії та культури СРСР. № 2.3.1531 – 2.16.2 // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею.

А.М. Скирда

101. Пам'ятник Щорсу Миколі Олександровичу (1967) (іст.)

Знаходиться в центрі села, навпроти сільської ради.

Щорс Микола Олександрович (25.05. (6.06) 1895 р., м. Сновськ Городянського повіту Чернігівської губернії, нині м. Щорс Чернігівської обл. – 30.08.1919 р., с. Білошиці, нині с. Щорсівка Коростенського району Житомирської обл., похований у вересні 1919 р. на православному Всіхвятському цвинтарі м. Самара, 10 липня 1949 р. після офіційної ексгумації, що засвідчено актом, прах перенесено на міське кладовище.) – військовий діяч. Учасник Першої Світової війни, підпоручик. У лютому 1918 р. очолив у Сновську червоногвардійський загін, який боровся проти німецьких окупантів. Брав участь у формуванні партизанських загонів на території Самарської та Сибірської губерній. У січні – лютому 1919 р. як командир 2-ї бригади (в скла-

ді Богунського і Таращанського полків) воював із Українською Армією Симона Петлюри в Чернігові, Києві, Фастові. З березня 1919 р. – командир Першої Української радянської дивізії. Загинув у бою проти 13-го полку 7-ї бригади II-го корпусу Української Галицької Армії.

Встановлений згідно з рішенням виконавчого комітету Гадяцької районної ради депутатів трудящих у 1967 р. до «50-річчя Великого Жовтня» та у зв'язку з тим, що місцевий колгосп носив ім'я М.О. Щорса.

Залізобетонна скульптура (вис. 2,85 м) встановлена на постаменті (вис. 1,7 x 0,9 x 3,4 м), який складається з двох кубів, встановлених на бетонних плитах, що утворюють дві ступені.

М.О. Щорс зображений на повний зріст, без головного убору, одягнений у кожанку, права рука на ремені, лівою підтримує шашку, на правому боці кобура револьвера.

Скульптура виготовлена на Харківському декоративному комбінаті.

Джерела та література: Паспорт пам'ятки історії та культури СРСР. № 4.1.(2.3.4)–2.16.2 // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею; Українська Радянська Енциклопедія. – 2-е вид. – К.: Головна редакція УРЕ, 1985. – Т. 112. – С. 463.

А.М. Скирда

102. Садиба Масюкових (1807) (іст., архітектура)

Знаходиться в центрі села навпроти адміністративного приміщення Бобриської сільської ради.

Головний садибний будинок збудований у 1805 – 1807 рр. коштом колишнього предводителя дворянства Гадяцького повіту поміщика С.П. Масюкова в стилі раннього класицизму. Враховуючи той факт, що С.П. Масюков у 1764 – 1787 рр. навчався в Московському університеті, де здобув освіту інженера-будівельника, на думку автора статті, він міг бути архітектором проекту під час будівництва власного садибного будинку в с. Веприк в 1800 – 1805 рр., а після завершення цих робіт, у 1805 – 1807 рр. спорудив новий будинок у с. Бобрік, взявши за основу попередній, оскільки проаналізувавши їх планування та вирішення фасадів, можемо бачити багато спільного. Це прямокутна в плані цегляна споруда з двоповерховою центральною частиною та одноповерховими крилами та з анфіладною системою внутрішнього планування.

Головний фасад будинку прикрашено шестиколонним портиком доричного ордеру, що завершується ступінчастим

аттиком. Перед ним, на відстані 4 метрів, встановлено чотириколонний портик із трикутним фронтоном. На рівні другого поверху він утворює балкон, який є одночасно покрівлею над пандусом для під'їзду екіпажів до головного входу. Парковий фасад також має шестиколонний портик доричного ордеру, що завершується ступінчастим аттиком. Стіни першого і другого поверхів будинку завершуються модульйонами у вигляді прямокутних кронштейнів. Високі прямокутні вікна бокових крил першого поверху прикрашені трикутними та лучковими сандриками, що чергуються. Під одноповерховими боковими крилами розміщені самостійні господарські приміщення.

Через похилий вік (нар. бл. 1745 р.) та ймовірні хвороби власника і неможливістю відвідувати приходську церкву в с. Бобрік, з дозволу Полтавської єпархії, в одній із кімнат будинку було освячено домову церкву, що проіснувала до 1853 р.,

коли після смерті С.П. Масюкова її було ліквідовано, а церковне начиння передано до Миколаївської церкви с. Веприк.

У 1862 р. відбувся перший виступ селян – жителів с. Бобрик проти поміщиків Масюкових. Незадоволені реформою 1861 р. і березня 1862 р. вини відмовилися відбувати повинності. Другий виступ відбувся в 1905 р. під час загального революційного піднесення в країні. Населення села виступило проти власників маєтку зібравшись на площі перед будинком та вимагаючи хліба й землі. Активними учасниками другого виступу були А.І. Лисак, К.М. Нонка, М.Т. Вельбой. Для придушення виступу були задіяні козаки. Частина селян відшмагали, а згадані три активісти засуджені.

Беручи до уваги той факт, що споруда є зразком садибного будівництва України початку XIX ст., постановою Ради Міністрів УРСР від 24.08.1963 р. № 970 садибний будинок в с. Бобрик Гадяцького р-ну Полтавської обл. було взято під охорону держави як пам'ятку архітектури – охоронний № 585.

У 1982 р. на замовлення Полтавського обласного управління освіти інститутом «Укрпроектреставрація» було виготовлено проектно-кошторисну документацію на ремонтно-реставраційні роботи пам'ятки. Автор проекту архітектор В.Ф. Отченашко.

Нині в будинку розташовується Бобриська загальноосвітня школа I – III ступенів.

Джерела та література: Особистий архів автора; Полтавщина: Енциклопедичний довідник / За ред. А.В. Кудрицького. – К.: «Укр. Енциклопедія» ім. М.П. Бажана, 1992. – 1024 с., іл. – С. 518; Памятники градостроительства и архитектуры Украинской ССР. Т. 3. – К.: Будівельник, 1983. – 338 с., іл. – С. 283.

В.А. Павленко

103. Церква в ім'я Покрови Пресвятої Богородиці (нині Вознесіння Христового) (іст., архітектура)

Час побудови першої церкви в ім'я Покрови Пресвятої Богородиці в с. Бо-

брик Гадяцького полку (тепер Гадяцький район) не відомий. 1784 р. уже існуючу церкву було перенесено до містечка Веприк, а натомість, після закриття Бистрицького жіночого монастиря в 1786 р., на кошти поміщика Семена Прокоповича Масюкова, з дозволу Чернігівського єпископа Феофіла було перенесено і встановлено колишній монастирський храм. Це була дерев'яна тридільна споруда. Над її центральною дільницею за допомогою парусів був встановлений світловий барабан з арковими вікнами і дерев'яною барочною покрівлею. З металевим кованим хрестом. У 1863 р. було пофарбовано покрівлю та внутрішній простір церкви. В 1869 р. неподалік від західного притвору, поряд із храмом звели трихярсну, квадратну в плані дзвіницю з наметовим завершенням.

У 1875 р. храм був капітально реконструйований коштом поміщика К.П. Масюкова та релігійної громади. Під нього підвели мурований цоколь, а до центральної дільниці з півночі й півдня добудували квадратні в плані бокові приділи. Із заходу простір між дзвіницею й церквою забудували, збільшивши західний приділ. Дзвіницю також поставили на мурований цоколь. Добудовані бокові приділи прикрасили чотириколонними портиками та трикутними фронтонами.

1896 р. храм зазнав капітального ремонту, тоді ж було встановлено новий іконостас. Станом на 1912 р. ми маємо дерев'яну, в одному зв'язку із дзвіницею церкву.

До 1917 р. мав свою святиню – ікону Коробівської Божої Матері, що була пере-

несена до села разом із церквою із однойменного монастиря. Після 1917 р. подальша доля ікони не встановлена.

У 1895 р. храм має церковний капітал у сумі 400 руб. 1 ј дес. садибної, 13 дес. церковної і 55 S дес. ружної землі, діє земське училище. 1901 р. володів 213 кв. саж. та 53 дес. ружної землі, мав два старих церковних будинки, діяли жіноча і чоловіча земські школи. 1902 р. – 55 дес. і 2064 кв. саж. землі, діють церковна бібліотека, жіноче і чоловіче земські училища, церковно-приходське попечительство. 1912 р. володіє 56 дес. ружної землі, має будинки для священика і псаломника.

У 1895 р. в приході с. Бобрик та 6 хуторів, службу Божу відвідує 317 душ обох статей. 1901 р. у приході с. Бобрик та 5 навколишніх хуторів. 1902 р. до складу приходу входять с. Бобрик та хутори Симоткін, Мартиновський Могилатів, Морозовщина, Погорілий. Службу Божу відвідують 3169 душ обох статей. 1912 р. приход складається із 4 сіл, в яких нараховується 2212 прихожан різних станів. В новітній час дерев'яна споруда зовні була обкладена цеглою. Після тог, як храм у 1993 р. повернули релігійній громаді, над центральною дільницею було встановлено невеликий восьмигранний світловий барабан з шоломоподібною дерев'яною банею та металевим хрестом. Тоді ж, над західним притвором влаштували дерев'яну, квадратну в плані з пірамідальною покрівлею, увінчану металевим хрестом, дзвіницю.

Релігійна громада відновила діяльність у 1942 р. в будівлі церкви. 28.08.1944 р. була зареєстрована органами радянської влади за № 18. 29.02.1948 р. пройшла повторну реєстрацію за № 344 з передачею їй у користування будівлі церкви. Знята з державної реєстрації у 1961 р. Відновила діяльність як громада Української Православної Церкви (МП). Зареєстрована органами державної влади 19.02.1993 за № 72 як громада Вознесіння Христового. Таким чином, храм отримав нове ймення – Вознесіння Христового.

Із священиків відомі: Степан Іванов, Василь Павлов, Василь Капушта, Кириак Лепятський (пом. 1796 р.), Павло Ілляшевич, Митрофан Андрійович Левицький (1895, 1902), Евфимій Володимирович Веніамінов (1912), Полікарп Іванович Циганенко (1950 – 1952), Костянтин Амплієвич Кулик (1952), Павло Єгорович Лапоногов (1954), Володимир Журавель (2002), Олександр Білан (2003), ієрей Валерій Ткаченко (2008); дияконів: Михайло Тимофійович Мартинович (1895), псаломників: Матвій Якович Безпояско (1895, 1902), Іоанн Федорович Неутрієвський (1902), Василь Мойсеевич Безпояско 91912), Леонтій Дмитрович Петичинський (1912); церковних старост: відставний солдат Свиридон Андрійович Момот (1902), селянин Сергій Михайлович Пономаренко (1912), Федір Андрійович Пилипенко (2008).

На подвір'ї церкви поховані: Масюков Костянтин Павлович (1838–1916 р.), на могилі встановлений металевий хрест (вис. 2,15 x1,3 м.), у центрі металева дошка (0,18 x0,25 м.) з написом: «Масюков Константин Павлович 1838 – 1916 создатель этой церкви» і його дружина Масюкова Олена Дмитрівна (? – 1917 р.), на могилі встановлено металевий хрест (вис. 1,75 x0,7 м.), в центрі металева дошка (0,8 x0,19 м.) з написом: «Масюкова Елена Дмитриевна 1917» Поряд з могилами встановлений бетонний хрест (вис. 1,35x0,9 м.) в пам'ять воїнів-визволителів.

Джерела та література: ДАПО.– Ф.Р.4085. – Оп. 16. – Спр. 30; Архів ПЕУ УПЦ МП; Інформація Бобриської ЗОШ I-II ступенів; Коломенський Г. Сборник необходимых сведений о всех приходах Полтавской губернии и Адрес-календарь духовенства той-же епархии. – Полтава: Типогр. Губ. Правл., 1895. – С. 235; Грановский А. Полтавская епархия в ее прошлом (до открытия епархии в 1803 г.) и настоящем (Историко-статистический опыт). Вып. I. – Полтава: Типо-литогр. М. Л. Старожицкого, 1901. – С. 319; Клировая книжка Полтавской епархии на 1902 год. – Полтава: Типо-литогр. Л. Т. Фришберга, 1902. – С. 65; Справочная Клировая книга по Полтавской епархии на 1912 год. – Полтава, 1912. – С. 2.

В.О.Мокляк, В.А.Павленко

Броварки, с., Книшівська сільська рада

104. Городище, селище і курганний могильник ранньослов'янського та давньоруського часів (IX – XIII ст. н.е.), Броварки I (археол.)

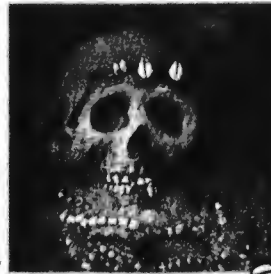
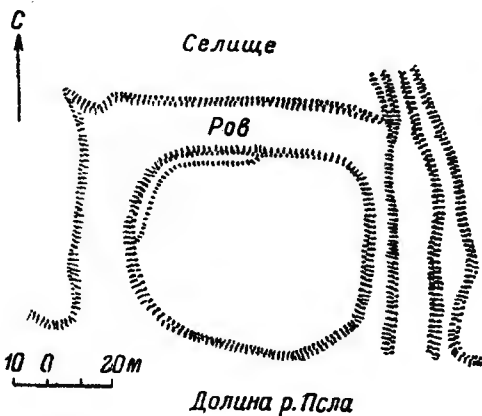
Комплекс знаходиться в межах південно-східної та східної частин с. Броварки, частково – за межами його на околиці, на відрозі та по схилу плато корінної тераси високого правого берега р. Псел.

Уперше пам'ятка потрапила до кола зору науковців під час проведення анкетування 1873 р., що були оприлюднені друком лише в 1917 р. Зазначалося, що пам'ятка має розміри 100 сажнів (213 м) у довжину, 50 в ширину (106,5 м) та 170 в окружності (363 м). Городище знаходилося на високому місці, мало чотирикутну форму, його поверхня була хвиляста, розорювалася під посіви та забудована. Вал із північної сторони мав протяжність 170 сажнів (363 м, певно, помилково повторена довжина усієї окружності відрогу, або ж вал простежувався по всій окружності, а з півночі особливо) та ширину (в основі? – авт.) $1\frac{2}{3}$ сажнів (3,5 м). Тут же, з північної сторони, пев-

но, в розриві валу, знаходився в'їзд. Також зазначалося про знахідку на городищі (чи на могильнику – авт.) людського черепа.

Після досліджень Броварківських курганів скіфської доби разом з М.Ю. Бранденбургом та М.Ю. Мазаракі у 1902 р. В.В. Хвойка розкопав 80 насипів слов'янського некрополю на околиці вищезгаданого городища. Розміщувалися вони, за тогочасним описом, «на південно-східній околиці могильника» (скіфського часу – авт.). Лише 20 із досліджених курганів були непограбовані (містили поховання – авт.). На жаль, тоді розміщені поряд городище та селище віднайдені не були.

Певно, саме це укріплення як «Гадське (Гадське – авт.) округле городище між Книшівським і Гадяцьким» (за інформацією місцевого мешканця, відставного солдата С.М. Семененка), згадує в своїх дослідженнях Л.В. Падалка. І саме це городище, на його думку, й згадувалося в «Книге Большому чертежу» 1627 р. як Гадське, і їх слід відрізнити від відомого нині м. Гадяча.

Вперше археологічно рештки комплексу городища та селища обстежувалися Дніпровською Лівобережною археологічною експедицією ІМК АН СРСР (керівник І.І. Ляпушкін) у 1948 р. Ще пізніше, у 1971 р., городище оглядалося Лівобережним розвідзагоном ІА АН УРСР на чолі з М.П. Кучерою та О.В. Сухобоковим.

Рішенням виконавчого комітету Полтавської обласної ради депутатів трудящих № 529 від 10 грудня 1970 р. частина комплексу, а саме курганний могильник слов'янської доби, був занесений до переліку археологічних пам'ятників. Рішенням Виконавчого комітету Полтавської обласної ради народних депутатів від 23 квітня 1982 року за № 247 «Про затвердження переліку пам'яток історії та культури області, взятих на державний облік і охорону» залишки некрополю взяті на облік як пам'ятка історії та культури (на сьогоднішній день – у складі пам'яток археології місцевого значення).

Як показують матеріали облікової документації (картосхеми), об'єктом охорони цієї пам'ятки вже в 1970-х рр. виступали не майже повністю знівельовані слов'яноруські кургани, а насипи північно-східної частини Броварківського курганного могильника скіфського часу (див. поз. № 107). Під час розробки (поновлення) облікової документації на поч. 2000-х рр. територія розміщення городища була помилково перенесена до південно-західної околиці с. Броварки. У публікації І.І. Ляпушкіна місце розташування вказаного комплексу показано в східній частині с. Броварки. Сучасне ймовірне місце розташування городища локалізоване за матеріалами аеро-, фото- та космічних знімків на південно-східній околиці населеного пункту. Тут знаходиться масивний останцевий відріг із повністю аналогічними розмірами (60 x 70 м) та з вираженими ділянками ймовірної фортифікації. Розміщення слов'янського некрополю «на південно-східній окраїні Броварківського могильника скіфського часу» відзначав і В.В. Хвойка.

Нині в складі пам'яток місцевого значення, окрім могильника (з понад 150 дуже розораних курганів і площею близько 5 га), значиться й синхронне йому городище з селищем.

Поселенський комплекс складається з укріпленої (городище) та відкритої (селища) частин. Фортеця знаходиться на відрозі корінного берега, що з півдня обмежений долиною р. Псел, а зі сходу та заходу оточений ярами, на садибі Ст. Ів. Шаповала (на сер. XX ст.). З півночі знаходяться штучні укріплення у вигляді валу та рову. Насипний вал городища має відносну висоту від основи рову 7 – 8 м, рів глибиною від денної поверхні 5 – 6 м. Східна частина валу майже повністю знищена розорюванням. Розміри укріплення: 60 (по вісі північ – південь) x 70 (по вісі схід – захід) (за обстеженнями 1971 р. – 50 x 60 м). Висота відрозу над долиною річки 30 м, форма городища овальна чи прямокутна зі скругленими кутами. На поверхні городища більш численними є матеріали ранньослов'янського, в меншій мірі – давньоруського («великокняжого») часів.

На північ від городища, вище по схилу корінного берега, розміщене селище. Його площа, через щільну забудову, встановлена лише приблизно в межах 300 x 100 м. Підйомні матеріали звідси аналогічні городищенським, але з переважанням давньоруської кераміки.

Ще північніше та північно-східніше, на садибах та за їх межами, розташований курганний могильник ранньослов'янського часу. Вже на поч. XX ст. більшість із насипів були зрівняні з землею. Можливо, саме зруйновані поховання з цього некрополю траплялися під час сільськогосподарських та будівельних робіт у східній частині села. О.В. Сухобоков подає інформацію про могильник як безкурганний.

Серед 20 досліджених поховань, які несли інформативність, траплялися як інгумації, так і тілоспалення, в ямах та на денній поверхні, часто в гробах («дерев'яних склепах»). Кремації залягали на глибинах 0,40 – 1,00 м, із ними

знайдені обпалені кістки, шматки перепаленої глини, кілька розбитих ліпних посудин, шматки металевго сплаву, залізна шийна гривна.

Серед основних матеріалів із досліджених могил із тілопокладеннями – нечисленні предмети побуту в чоловічих могилах (ножі, кресала, кремені до них) та більш кількісні деталі жіночих прикрас: срібні «вінця», спіральні та височні підвіски, бронзові та срібні кільця й каблучки, намисто (кришталеве та скляне з позолотою), мушлі, кістяний грєбїнець, шиферні та глиняне пряслиця тощо.

Одне з поховань молодої жінки (за іншою інформацією – двох жінок чи двох окремих жіночих поховань), що супроводжувалося срібним головним вінцем із трьома попарними спіралями, із ланцюжком, до якого причеплене різне металеве кільце з ланцюжками та дзвіночками на кінці. На шії було знайдено намисто з намистин та «дзвіночків», на руках по кілька браслетів та кільць, а також писанка в ногах.

Нині в складі Броварківського курганного могильника слов'янського часу досліджено близько 80 насипів (1902 р.). Вищеописане найбагатше поховання було доставлене монолітом до Київського історичного музею. Матеріали цих розкопок були викуплені О.М. Терещенком у В.В. Хвойки та також передані до фондів Київського історичного музею.

Ділянка городища й селища не розкопувалася. Колекції знахідок з досліджень (зборів підйомних матеріалів) пам'ятки у 1948 р. зберігаються у фондах Санкт-Петербурзького відділення ІА РАН, з обстежень 1971 р. – у фондах ІА НАН України.

Комплексна пам'ятка городище, селище і курганний могильник слов'яно-руської доби в с. Броварки (пункт Броварки І) – надзвичайно виразна пам'ятка своєї епохи з власною понад столітньою історією дослідження. Некрополь, водночас, є пам'яткою археології Полтавської області (місцевого значення). Городище і селище включені Постановою колегії Управління культу-

ри Полтавської обласної ради народних депутатів від 10 лютого 1992 р. до переліку нововиявлених об'єктів археології за порядковим номером № 177, а могильник – під № 176, вкупі з некрополем скіфського часу. На жаль, вже на поч. – сер. ХХ ст. більшість насипів могильника знаходилася в межах забудови та сільськогосподарської зони, а тому були зруйновані та знівельовані. За останні понад 40 років городище і селище також не обстежувалися. Це черговий об'єкт, що був «перевідкритий» за значної допомоги ГІС-технологій. А тому обстеження цієї неординарної археологічної пам'ятки є нагальною справою найближчого майбутнього.

Джерела та література: Курганний могильник. II ст. до н.е. – II ст. н.е.; VIII-X ст. н.е. С. Броварки Гадяцького району. Паспорт / Г. О. Сидоренко. 24 червня 1975 р. // Архів ЦОДПА; Кучера М. П., Сухобоков О. В., Звіт про роботу Лівобережного розвідзагону Інституту Археології АН УРСР за 1971р. // НА ІА НАНУ. – Ф. е. – Спр. 1971/17а. – Арк. 27 – 28; Ляпушкин И. И. Отчет о работе Днепровской Левобережной археологической экспедиции ИИМК АН СССР 1948 г. // НА ІА НАНУ. – Ф. е. – Спр. 1948/23; Список нерухомих пам'яток археології місцевого значення Полтавської області. Гадяцький район // режим доступу : <http://www.spadshina.pl.ua/2010-01-09-10-25-01/2010-01-09-19-59-27/108-2010-02-04-21-35-45>; Археологическая хроника (за 2 пол. 1902 года). IV. Сведения о памятниках древности, кладах и находках // Известия Императорской археологической комиссии. – СПб : Типография Главного Управления Уделов, Моховая, 40, 1903. – Прибавление к выпуску 5-му (хроника и биография, вып. 3). – С. 34-35, 52-53; Древнерусские поселения Среднего Поднепровья : Археологическая карта / М. П. Кучера, О. В. Сухобоков, С. А. Беляева и др. / АН УССР, Ин-т археологии. – К. : Наукова думка, 1984. – С. 162. – № 401; Книга Большому Чертежу / Подгот. к печати и ред. К. Н. Сербиной. – Москва-Ленинград: изд-во АН СССР, 1950. – С. 109, 186; Куза А. В. Древнерусские городища X-XIII вв. Свод археологических памятников / А. В. Куза. – М., 1996. – С. 193. – № 1146; Кучера М. П. Слов'яно-руські городища VIII-XIII ст. між Саном і Сіверським Дінцем / М. П. Кучера. – К. : ІА НАН України, 1999. – С. 223. – № 647. – Рис. 1:30; Ляпушкин И. И. Днепровское лесостепное Левобережье в эпоху

железа / И. И. Ляпушкин / АН СССР, Ин-т археологии. – М. – Л. : Изд-во АН СССР, 1961. – (Серия : МИА. – № 104). – С. 247. – № 231. – Рис. 105; Ляпушкин И. И. Раннеславянские поселения Днепровского лесостепного Левобережья / И. И. Ляпушкин // СА. – 1952. – Т. XVI. – С. 39. – № 5. – Рис. 7; Макаренко Н. Городища и курганы Полтавской губернии (сборник топографических сведений) / Николай Макаренко. – Полтава : Изд-во ПУАК, 1917. – С. 2; Падалка Л. В. Прошлое Полтавской территории и её заселение: Исследование и материалы / Издание ПУАК / Л. В. Падалка. – Полтава : Тип. Тов-ва Печатного Дела, 1914. – С. 175; Падалка Л. В. О древних городках, городищах и насыпных валах на территории нынешней Полтавской губ. / Л. В. Падалка // Тр. ПУАК: сб. науч. тр. / ПУАК. – Полтава: тип. Дохмана, 1905. – Вып. 1. – С. 191; Седов В. В. Славяне в раннем средневековье // В. В. Седов. – М., 1995. – С. 164 – 165. – Рис. 112; Сидоренко Г. О. Довідник з археології України. Полтавська область / Г. О. Сидоренко, Е. В. Махно, Д. Я. Телегін / Ін-т археології АН УРСР; УТОПК. – К. : Наукова думка, 1982. – С. 41; Сухобоков О. В. Славяне Днепровского Левобережья (роменская культура и ее предшественники) / О. В. Сухобоков. – К., 1975. – С. 15, 19, 59, 79-80, 99, 117. – Табл. 4, № 98. – Карта 4: № 98. – Рис. 29:6; Хвойко В. В. Раскопка могильника при с. Броварки, Гадячского уезда, Полтавской губ. // Древности. Труды Императорского Московского Археологического Общества / Под ред. В. К. Трутовского. – СПб, 1904. – Т. XX. – Вып. 2. – Стр. 40–48; Шерстюк В. В. Роботи на пам'ятках скіфського часу Середнього Попсілля (за дослідженнями 2009 р.) / В. В. Шерстюк // Древности Восточной Европы : сб. науч. тр. к 90-летию Б.А. Шрамко / Мин-во образования, науки и спорта Украины, Харьковский нац. ун-т им. В. Н. Каразина / отв. ред. С. И. Посохов. – Х. : Гротеск, 2011. – С. 317; Шпилев А. Г. Об одном типе погребальных головных уборов у южных северян в конце X-XI вв. // режим доступа : <http://swordmaster.org/2012/05/13/ob-odnom-tipe-pogrebalnyh-golovnyh-uborov-u-yuzhnyh-severyan-v-konce-x-xi-vv.html>.

В.В. Шерстюк

105. Селище скіфського часу Броварки II (VI – IV ст. до н.е.) (археол.)

Знаходяться біля східної околиці с. Броварки, поблизу краю плато корінної тераси правого берега р. Псел.

Виявлене експедицією Полтавського державного педагогічного інституту ім. В.Г. Короленка (керівник П.Я. Гавриш) під час розвідок в околицях Книшівського городища в 1989 р.

Площа пам'ятки не встановлена. На поверхні розорюваного, засадженого поля було знайдено фрагменти ліпного посуду, характерного для скіфської доби.

Археологічні розкопки не проводилися.

Пункт Броварки II – об'єкт археології, що є рештками невеликого поселення скіфського часу, та потребує у майбутньому точної локалізації й встановлення наявності предмету охорони.

Джерело: Гавриш П. А. Отчет о полевых исследованиях археологической экспедиции Полтавского педагогического института в 1989 г. / Машинопис. Альбом иллюстраций. – Полтава, 1990 // НА ІА НАНУ. – Ф. е. – Спр. 1989/166; НА ЦОДПА. – Ф. е. – Спр. 23-23А. – Арк. 38.

В.В. Шерстюк

106. Селище скіфського часу (VI – IV ст. до н.е.) Броварки III (археол.)

Знаходиться на південно-західній околиці села, в межах населеного пункту, на відрозі корінної тераси правого берега р. Псел.

Виявлене співробітниками Центру охорони та досліджень пам'яток археології управління культури Полтавської облдержадміністрації О.Б. Супруненок та В.В. Шерстюком у 2011 р. під час інвентаризації пам'яток археології Полтавської області.

Площа пам'ятки обмежена високим урвищем корінної тераси в долину ріки з півдня та двома ярами зі сходу та заходу, з півночі обмежується сільською дорогою. Територія зайнята однією із садіб села та кількома городами. Розміри становлять близько 110 x 110 м (близько 1,2 га). Більша частина об'єкту розорюється, краї задерновані, в північно-східній частині розміщується садиба.

На поверхні зібрані матеріали, що майже повністю (окрім знахідок XIX –

XX ст.) належать уламкам ліпного посуду, характерного для території Попсілля скіфського часу.

Археологічні розкопки не проводилися. Знахідки зі зборів плануються до передачі до фондів Полтавського краєзнавчого музею.

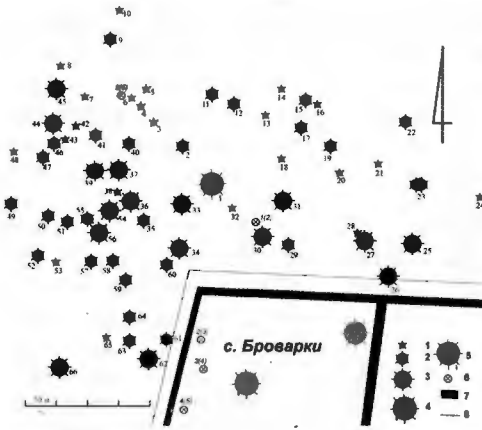
Пункт Броварки III – щойно виявлений об'єкт археології, що є рештками невеликого поселення скіфського часу.

Джерело: Шерстюк В. В. Звіт про археологічні дослідження на території Полтавської області в 2011-2012 рр. // НА ЦОДПА. – Ф.е. – Надходження 2013 р.

В.В. Шерстюк

107. Броварківський курганный могильник скіфського часу (VI – IV ст. до н.е.), (археол.)

Знаходиться в межах центральної та західної частини с. Броварки, а також на відстані до 0,50 км на північний захід від села, на схилі та краю плато корінної тераси високого правого берега р. Псел, в ур. Могилки.

Уперше пам'ятка потрапила до поля зору під час проведення анкетування 1873 р., що були оприлюднені друком лише в 1917 р. Про Броварківські кургани говорилося, що вони розкопувалися під час будівництва, але в них нічого не було виявлено. У 1902 р. розкопки на Броварківському могильнику розпоча-

ли М.Ю. Бранденбург і С.А. Мазаракі та паралельно з ними – В.В. Хвойка. Роботи здійснювалися впродовж двох тижнів. М.Ю. Бранденбургом у 1902 р. розкопано 5 курганів (№№ 502 – 505/1902 та ще 1 (можливо 2, б/н). Один із насипів, № 505, чи не найбагатший, розкопувався С.А. Мазаракі. Висота досліджених курганів складала 4 (2,85 м), 5 (3,55 м) та 6 аршин (4,25 м) (одному висота не зазначена), причому всі вони розорювалися навіть на той час, певно розміщувалися вони в «польовій» частині.

Синхронно, в 1902 р., попутно із дослідженнями слов'янського могильника 5 курганів на могильнику розкопав

В.В. Хвойка. Серед інгумацій та крем'яць усі поховання були по кілька разів пограбовані. Надалі дослідження Броварківського курганного могильника скіфського часу були продовжені М.О. Макаренком 1908 р., котрий попередньо приїздив на місце майбутніх розкопок улітку 1907 р. З кінця червня по 12 липня 1908 р. ним було досліджено 7 курганів (можливо, й сучасний насип з пунктом триангуляції). Більш-менш докладно описане лише одне з поховань, що виявилось непограбованим.

Л.В. Падалка в переліку курганів Полтавської губернії (за інформацією місцевого мешканця, відставного солдата С.М. Семененка) в розділі «Могили «гострі» описує поблизу с. Броварки «5 величезних могил, одна з яких має близько 100 сажнів по периметру (71 м, прибіл. діаметр 23 м) основи та 17 сажнів (12 м)

висоти по ухилу однієї сторони», а також багато дрібніших.

Частина насипів могильника скіфського часу обстежувалася в контексті огляду некрополю слов'яноноруської доби Дніпровською Лівобережною археологічною експедицією ІМК АН СРСР (керівник І.І. Ляпушкін) у 1948 р. У 1954 р. могильник оглядала Лівобережна група Середньодніпровської експедиції ІА АН УРСР на чолі з В.А. Іллінською. Г.О. Сидоренко у «Довіднику» 1982 р. в околицях с. Броварки називає дві групи курганів, зокрема, «на землях колгоспу «Червона Україна», на північний захід від села, безпосередньо біля нього – компактна група, що складається з 9 курганів» та суто «... курганний могильник скіфського часу VI – V ст. до н.е.». Здається, вона мала на увазі саме польову частину єдиного Броварківського могильника, розділеного нею за певними міркуваннями на дві окремі групи. Таким чином, маємо відзначені співробітницею Полтавського краєзнавчого музею на 1970 – початок 1980-х рр. лише 9 насипів у складі цієї, «польової», частини могильника.

Упродовж 1989 – 1993 рр. археологічна експедиція Полтавського державного педагогічного інституту ім. В.Г. Короленка під керівництвом П.Я. Гаврища розкопала 5 курганів, що знаходилися в північно-західній, «польовій» розорюваній частині могильника. Цікаво, що перший із досліджених насипів (№ 2/1989-1993) натрапив на місце розкопок початку XX ст. Лише два з них дали речовий матеріал для характеристики і, насамперед, датування комплексів (№№ 4-5/1989-1993).

У 2009 та 2011 рр. могильник обстежувався співробітниками Центру охорони та досліджень пам'яток археології управління культури Полтавської облдержадміністрації. Так, 2009 р., В.В. Шерстюком було здійснене комплексне обстеження й складання плану «польової» частини некрополю, а ним же та О.Б. Супруненок у 2011 р., під час інвентаризації пам'яток археології Пол-

тавської області, оглянуто та зафіксовано збережені кургани «сільської» ділянки.

Рішенням виконавчого комітету Полтавської обласної ради депутатів трудящих № 529 від 10 грудня 1970 р. об'єкт занесений до переліку археологічних пам'ятників. Рішенням виконавчого комітету Полтавської обласної ради народних депутатів від 23 квітня 1982 року за № 247 «Про затвердження переліку пам'яток історії та культури області, взятих на державний облік і охорону» могильник взятий на облік як пам'ятка історії та культури. Постановою Кабінету Міністрів України від 3 вересня 2009 р. № 928 «Про занесення об'єктів культурної спадщини національного значення до Державного реєстру нерухомих пам'яток України» Книшівське городище включене до національного реєстру за № 160013-Н з оригінальним датуванням в рамках IX ст. до н.е. – IV ст. н.е. Рішенням Полтавської обласної ради № 301 від 08 липня 1975 р. навколо кожного насипу кургану некрополю встановлена п'ятдесятиметрова охоронна зона. Як показують матеріали облікової документації (картосхеми паспортів), під охороною у складі могильника фактично перебував лише один насип в центральній частині села, на якому й було встановлено охоронний знак, та цілий масив групи у польовій частині.

Могильник знаходиться на високому плато правого корінного берега р. Псел, на південному схилі корінного берега та на його максимальному підвищенні. Видовженою смугою він простягся вздовж

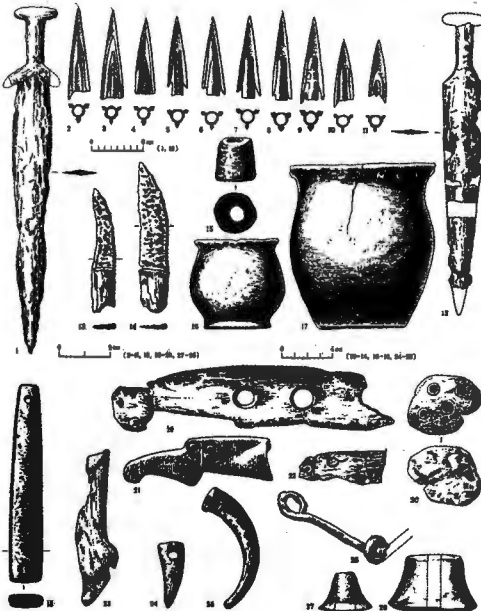
річки, займаючи частково ділянку великого відрогоподібного виступу між Пслон і його правою притокою – р. Грунню (Грунню Руською). Під час складання плану 2009 р. в складі могильника було виділено дві частини, що умовно отримали назви «сільська» та «польова» за своїм ситуаційним розміщенням.

У польовій частині зафіксовано 66 курганів, із них № 1 отримав великий задернований курган на полі, з пунктом триангуляції на верхівці. Окрім насипу № 1 збереглося лише 6 курганів висотою 1,0 м та більше, значна частина (26) має нівельовану висоту 0,30 – 0,40 м, тобто, вже майже не вгадується по вертикальній шкалі, а ловиться хіба що за плямами викидів та розораних насипів.

Щодо планіграфії цієї частини могильника помітно, що найбільші насипи займали центральну вісь групи, відовжену в напрямку з північного сходу на південний схід, по довгій вісі могильника, певно, продовжуючись таким же чином і в «сільській частині». Групою чи рядовою конструкції майже не вгадується. Лише ряд дрібних периферійних насипів на північ та північний схід від кургану 1 (№№ 11 – 24) простяглися окремішньо

умовним ланцюжком, у тому ж напрямку, що й основний масив могильника. Кургани №№ 61 – 66 розміщуються неподалік схилу-урвища корінного берега.

№	Висота, м	Діаметр, м	Стан
1	6,80	40	Задернований, поли підорані, вершина порита траншеєю пункту триангуляції, котрий тут встановлений, форма трапецеоподібна, з непрямыми, крутими схилами. Позначений на карті масштабу 1:100 000 пункт триангуляції без насипу (!) з абсолютною висотою 171,7 м. На карті масштабу 1:10 000 см насип з відносною висотою 6,3 м.
2	0,70	23	Розорюється, сліди викиду на поверхні.
3	0,35	10	Розорюється, сліди викиду на поверхні.
4	0,35	10	Розорюється, сліди викиду на поверхні.
5	0,35	10	Розорюється, сліди викиду на поверхні.
6	0,40	13	Розорюється. За описом-прив'язкою можливо, саме цей курган розкопаний у 1988 – 1993 рр. П.Я. Гавришем (курган № 6 (5)).
7	0,45	12	Розорюється.
8	0,45	13	Розорюється.
9	0,40	20	Розорюється, розтягнутий, на поверхні уламок кварциту.
10	0,30	10	Розорюється, сліди викиду на поверхні, ледве помітний.
11	0,45	18	Розорюється.
12	0,45	18	Розорюється.
13	0,30	10	Розорюється.
14	0,35	10	Розорюється.
15	0,45	15	Розорюється.

Звід пам'яток історії та культури України: Полтавська область

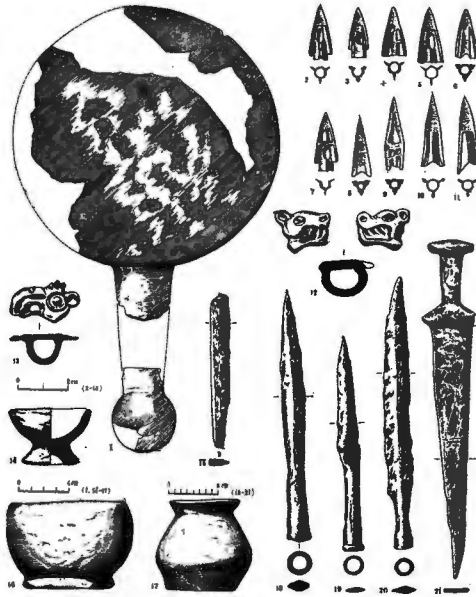
16	0,30	10	Розорюється.
17	0,55	18	Розорюється.
18	0,40	12	Розорюється.
19	0,45	15	Розорюється.
20	0,30	10	Розорюється.
21	0,35	10	Розорюється.
22	0,45	16	Розорюється.
23	0,45	23x15	Розорюється, дуже розтягнутий, довгий.
24	0,30	10	Розорюється.
25	0,60	25	Розорюється.
26	0,80	30	Дуже розтягнутий, по південній полі проходить польова ґрунтова дорога, в північній полі – стовп ЛЕП. Цей насип показаний масивним значком кургану на карті масштабу 1:10 000 см поруч із ґрунтовою дорогою на околиці села.
27	0,70	25	Розорюється. Цей насип показаний масивним значком кургану на карті масштабу 1:10 000 см поруч із курганом № 26.
28	0,40	12	Розорюється.
29	0,65	23	Розорюється. Вірогідно, цей насип показаний масивним значком кургану на карті масштабу 1:10 000 см.
30	0,80	27	Розорюється. За описом-прив'язкою можливо, саме цей курган розкопаний у 1988 – 1993 рр. П.Я. Гавришем (курган № 2 (1)).
31	0,70	27	Розорюється.
32	0,40	13	Розорюється.
33	1,00	27	Розорюється.
34	0,60	25	Розорюється.
35	0,45	15	Розорюється.
36	0,80	26	Розорюється.
37	1,60	30	Розорюється.
38	0,30	10	Розорюється.

39	0,70	30x18	Розорюється, видовжений із півночі на південь, довгий. Можливо, цей насип показаний дрібним значком кургану на карті масштабу 1:10 000 см з відносною висотою 1,50 м.
40	0,45	15	Розорюється.
41	0,60	20	Розорюється.
42	0,30	10	Розорюється, зрісся полою з насипом № 43.
43	0,30	10	Розорюється, зрісся полою з насипом № 42.
44	1,40	30	Розорюється. Певно, цей насип показаний дрібним значком кургану на карті масштабу 1:10 000 см з відносною висотою 1,50 м та абсолютною 164,7 м.
45	0,90	26	Розорюється.
46	0,60	22	Розорюється.
47	1,00	24	Розорюється.
48	0,35	12	Розорюється, сліди викиду, по яких переважно й ловиться.
49	0,50	17	Розорюється.
50	0,50	18	Розорюється.
51	0,85	24	Розорюється. Певно, цей насип показаний дрібним значком кургану на карті масштабу 1:10 000 см з відносною висотою 1,20 м.
52	0,60	23	Розорюється.
53	0,30	10	Розорюється.
54	0,90	27	Розорюється.
55	0,60	20	Розорюється.
56	1,20	25	Розорюється.
57	0,70	22	Розорюється.
58	0,80	20	Розорюється.
59	0,70	20	Розорюється.
60	0,50	20	Розорюється.
61	0,50	17	Розорюється, в східній полі стовп ЛЕП. За описом цей насип розкопаний у 1988 – 1993 рр. П.Я. Гавришем (курган № 3(2)).

62	1,20	27	Розорюється, на схід, поруч – стовп ЛЕП. За описом цей курган чи інший, неврахований, насип, розкопаний у 1988 – 1993 рр. П.Я. Гавришем (курган № 4(3)).
63	0,40	15	Розорюється.
64	0,40	23	Розорюється, видовжений.
65	0,30	10	Розорюється.
66	0,90	27	Розорюється, дещо окремішній.

У «сільській» частині збереглося щонайменше 11 більшою мірою задернованих курганів (ще 1 виявлений обстеженнями 2011 р.). На одному з них встановлено охоронний знак з надписом «Курган». Деякі з курганів використовуються як «місця відпочинку», поли – як присадибні ділянки, принаймні в одному влаштований великий цегляний льох. У західній частині села знаходиться сучасний найбільший насип групи, що ще на мапі сер. ХХ ст. мав відносну висоту 12 м.

Майже всі із досліджених курганів могильника виявилися пограбованими. Але й ті матеріали, що були знайдені, вираз-

но репрезентують матеріальну культуру населення, що його залишило, засвідчуючи одночасно етнічну та соціальну строкатість місцевого населення. Серед знахідок численні елементи озброєння, деталі кінського спорядження, прикраси та предмети особистого вжитку, ліпний місцевий та античний кружальний посуд тощо.

Нині в складі Броварківського курганного могильника скіфського часу досліджено щонайменше 21 насип (1 розкопано двічі (№ 2/1989-1993) з комплексами вказаного періоду, ще в одному поховання не виявлено (№ 3/1989-1993)). Матеріали з розкопок М.Ю. Бранденбурга та С.А. Мазаракі 1902 р. були передані до Санкт-Петербурзького Артилерійського музею, і нині зберігаються в Державному Ермітажі в м. Санкт-Петербург. Кілька речей були передані В.В. Хвойці. Знахідки із досліджень останнього, у т.ч. – моноліт-макет з похованням, а також – бронзове дзеркало та уламок гладкого срібного браслета, передані М.Ю. Бранденбургом, потрапили до Київського історичного музею. Певно, частина знахідок із розкопок М.О. Макаренка 1908 р. також потрапила до цих фондів (напр., частина ноги людини з двома наконечниками стріл). Частина знахідок із означених досліджень перебувають у Чернігівському історичному музеї. Матеріали з розкопок 1989 – 1993 рр. зберігаються у фондах Полтавського краєзнавчого музею.

Курганний могильник в околиці с. Броварки – пам'ятка археології національного значення (одна з двох на теренах Гадяччини), відома як Броварківський курганний могильник скіфського часу (VI – IV ст. до н.е.), що належить до виразних поховальних некрополів краю з понад столітньою історією вивчення. Об'єкт включений Постановою колегії Управління культури Полтавської обласної ради народних депутатів від 10 лютого 1992 р. до переліку нововиявлених об'єктів археології за порядковим номером № 176 (під одним номером із слов'яноруським некрополем). Це най-

більший серед відомих курганний могильник скіфського часу не лише на Гадяччині, а й у Попсіллі, а за розмірами збережених насипів – найбільший на теренах усієї Полтавської області.

Джерела та література: Гавриш П. А. Отчет о полевых исследованиях археологической экспедиции Полтавского педагогического института в 1989 г. / Машинопис. Альбом иллюстраций. – Полтава, 1990 // НА ІА НАНУ. – Ф. е. – Спр. 1989/166; НА ЦОДПА. – Ф. е. – Спр. 23-23А. – 109+26 арк.; Гавриш П. А. Отчет о полевых исследованиях на Кнышовском городище экспедиции Полтавского педагогического института в 1990 г. / Машинопис, альбом иллюстраций. – Полтава, 1991 // НА ІА НАНУ. – Ф. е. – Спр. 1990/64; НА ЦОДПА. – Ф. е. – Спр. 27-27А. – 142-19 арк. № Гавриш П. А. Отчет об археологических раскопках на Кнышовском городище экспедиции Полтавского педагогического института в 1991 г. / Машинопис, альбом иллюстраций. – Полтава, 1992 // НА ІА НАНУ. – Ф. е. – Спр. 1991/90; НА ЦОДПА. – Ф. е. – Спр. 29-29А. – 146+28 арк.; Гавриш П. Я. Звіт про археологічні розкопки Кнышівського городища скіфської доби (Полтавська область) Будино-гелонською археологічною експедицією Полтавського педінституту в 1992 р. / Машинопис, альбом ілюстрацій. – Полтава, 1993 // НА ІА НАНУ. – Ф. е. – Спр. 1992/149; НА ЦОДПА. – Ф. е. – Спр. 31. – 116+38 арк.; Гавриш П. Я. Звіт про польові дослідження 1993 р. на городищі скіфського часу біля с. Книшівка Гадяцького району Полтавської області. // НА ІА НАНУ. – Ф. е. – Спр. 1993/142 – 83 арк., 103 рис.; Ильинская В. А. Отчет о работе Левобережной Средне-Днепровской экспедиции Института археологии АН УССР в 1954 г. // НА ІА НАНУ. – Ф. е. – Спр. 1954/56; Курганний могильник. Могильник скіфського часу (І тис. до н.е.). С. Броварки Гадяцького району. Паспорт / Г. О. Сидоренко. 22 квітня 1975 р. // Архів ЦОДПА; Шерстюк В. В., Мироненко К. М. Звіт про роботи на території Гадяцького району Полтавської області в 2009 р. // НА ІА НАНУ. – Ф. е. – Спр. 2009/25; НА ЦОДПА. – Ф. е. – Спр. 659. – Арк. 4-17, 42-45. – Рис. 3-22; Археологическая хроника (за 2 пол. 1902 года). IV. Сведения о памятниках древности, кладах и находках // Известия Императорской археологической комиссии. – СПб : Типография Главного Управления Уделов, Моховая, 40, 1903. – Прибавление к выпуску 5-му (хроника и биография, вып. 3). – С. 52 – 53; Гавриш П. А. Броварковский курганний могильник скіфської епохи / П. А. Гавриш // Проблеми вивчення та охорони пам'яток археології Київщини :

ТД 1-ї НПК. Білгородка. Жовтень 1991 р. – К., 1991. – С. 27 – 28; Гавриш П. Я. Племена скіфського часу в лісостепу Дніпровського Лівобережжя (за матеріалами Припсілля) / П. Я. Гавриш. – Полтава : Археологія, 2000. – С. 51, 70 і далі; Гавриш П. Я. Розкопки курганів скіфського часу біля с. Броварки на Полтавщині П. Я. Гавриш // АЛГУ. – 1998. – Ч. 1-2. – С. 29 – 37; Гавриш П. Я. Розкопки курганів скіфського часу біля с. Броварки на Полтавщині. – Полтава, 1998 // НА ЦОДПА. – Ф. е. – Спр. 162. – 31+5 арк.; Галанина Л. К. Скифские древности Поднепровья (Эрмитажная коллекция Н. Е. Брандербурга) / Л. К. Галанина // М. : Наука, 1977. – 68 с. – Серия : САИ. – Вып. Д1-33. – С. 9, 50-53. – Табл. 28–30; Журнал раскопок Н. Е. Брандербурга (1888-1902 гг.). Работы в губерниях : Киевской, Полтавской, Харьковской, Каменец-Подольской, Екатеринославской, Таврической, Черниговской, Могилевской, Новгородской, Смоленской и в Области Войска Донского. – СПб : Т-во Р. Голике и А. Вильборг, Звенигородская 11, 1908. – С. 160–161; Ильинская В. А. Памятники скифского времени в бассейне р. Псел / В. А. Ильинская // СА. – 1957. – № 27. – С. 243 – 248; Каталог выставки XIV Археологического съезда в Чернигове. Издан на средства пожертвованные Д. Я. Самоковасовым. – Чернигов, 1908; Колесникова В. А. Вікентій (Чеслав) Хвойка. Сторінки наукової біографії / В. А. Колесникова. – К. : КОРВІН ПРЕС, 2007. – С. 56; Ляпушкин И. И. Днепровское лесостепное Левобережье в эпоху железа / И. И. Ляпушкин / АН СССР, Ин-т археологии. – М. – Л. : Изд-во АН СССР, 1961. – (Серия : МИА. – № 104). – С. 247. – № 231; Ляпушкин И. И. Отчет о работе Днепровской Левобережной археологической экспедиции ИИМК АН СССР 1948 г. // НА ІА НАНУ. – Ф. е. – Спр. 1948/23; Макаренко Н. Городища и курганы Полтавской губернии (сборник топографических сведений) / Николай Макаренко. – Полтава : Изд-во ПУАК, 1917. – С. 59; Падалка Л. В. Прошлое Полтавской территории и её заселение: Исследование и материалы / Изданные ПУАК / Л. В. Падалка. – Полтава : тип. Тов-ва Печатного Дела, 1914. – С. 138, 146, 231; Сидоренко Г. О. Довідник з археології України. Полтавська область / Г. О. Сидоренко, Є. В. Махно, Д. Я. Телегін / Ін-т археології АН УРСР; УТОПК. – К. : Наукова думка, 1982. – С. 41; Хвойко В. В. Раскопка могильника при с. Броварки, Гадяцького уезда, Полтавской губ. // Древности. Труды Императорского Московского Археологического Общества / Под ред. В. К. Трутовского. – СПб, 1904. – Т. XX. Вып. 2. – С. 40 – 48; Шерстюк В. В. Пам'ятки скіфського часу околиць Книшівського горо-

дища / В. В. Шерстюк // Проблемы истории и археологии Украины : мат-лы VII Междунар. науч. конф-ции, Харьков, 28 – 29 октября 2010 г. / Харьков. нац-ный ун-тет им. В. Н. Каразина, Харьковское областное ист.-археол. общество. – Х. : ООО «НТМТ», 2010. – С. 37 – 38.; Шерстюк В. В. Розвідки у Гадяцькому р-ні Полтавської обл. у 2009 р. / В. В. Шерстюк, К. М. Мироненко // Археологічні дослідження в Україні 2009 / Інститут археол. НАН України / ред. кол. : Козак Д. Н., гол. ред., Михайлина Л. П., заст. гол. ред., Бунятян К. П., відп. секрет. та ін. – К. – Луцьк, 2010. – С. 473 – 474; Шерстюк В. В. Роботи на пам'ятках скіфського часу Середнього Понілля (за дослідженнями 2009 р.) / В. В. Шерстюк // Древности Восточной Европы : сб. науч. тр. к 90-летию Б.А. Шрамко / Мин-во образования, науки и спорта Украины, Харьковский нац. ун-т им. В. Н. Каразина / отв. ред. С. И. Посохов. – Х. : Протекс, 2011. – С. 316 – 317; Щавелев С. П. На пути изучения древностей Украины: сотрудничество Д. Я. Самоквасова и Н. Е. Макаренко // ПАЭ. – Полтава : Археология, 1995. – № 3. – С. 194 – 195; Щавельов С. П. Українська археологія в листуванні Д. Я. Самоквасова // Археологія. – 1994. – № 1. – С. 125 – 126. – №№ 24 – 27; Постанова КМУ від від 3 вересня 2009 р. № 928 «Про занесення об'єктів культурної спадщини національного значення до Державного реєстру нерухомих пам'яток України» // режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/928-2009-%D0%BF>;

В.В. Шерстюк

108. Братська могила радянських воїнів (1943) (іст.)

Знаходиться в західній частині сільського кладовища.

Поховано 4 воїни 38-ї та 337-ї стрілецьких дивізій, які загинули 9 – 10 ве-

ресня 1943 р. в боях із гітлерівськими загартниками при звільненні сс. Броварки, Книшівка та Дучинці.

Прізвища невідомі.

Згідно з рішенням виконавчого комітету Книшівської сільської ради в 1960 р. місцевими майстрами на могилі встановлено металевий обеліск. У 1983 р. відбулася його заміна на пам'ятний знак із мармурової крихти (вис. 1,3 x 0,5 м), на якому пам'ятний напис: «Здесь захоронены воины 47 армии». Могила огорожена цегляним бордюром (вис. 0,3 x 2,1 x 1,9 м). Навколо огорожа виготовлена методом зварювання з металевих прутів і кутиків.

Джерела: ЦАМО РФ. – Ф. 1130. – Оп. 1. – Спр. 13. – Арк. 4; ЦАМО РФ. – Ф. 1129СП. – Оп. 16179. – Спр. 4. – Арк. 53; Паспорт пам'ятки історії та культури СРСР № 2.4.1534-2.16.2 // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею.

О.П. Костян

109. Пам'ятний знак жертвам Голодомору 1932 – 1933 рр. (іст.)

Знаходиться в старій частині кладовища.

Споруджений до 75-ї річниці Голодомору 1932 – 1933 рр. в Україні. За матеріалами Національної книги пам'яті жертв Голодомору в селі загинуло 75 осіб, прізвищ відомо 1.

У пам'ять про загиблих на насипному кургані (8 x 7 м) встановлено дерев'яний хрест (вис. 1,8 x 0,9 м), на якому закріплено пластикову табличку (0,2 x 0,3 м) із

пам'ятним написом: «Жертвам Голодомору 1932 – 1933».

Джерела та література: НА ПКМ. – Спр. № 09-966; Національна книга пам'яті жертв Голодомору 1932 – 1933 років в Україні: Полтавська область / Упоряд. О.А. Білоусько, Ю.М. Варченко, В.О. Мокляк, Т.П. Пустовіт. – Полтава: Оріяна, 2008. – С. 54.

А.М. Скирда

110. Пам'ятний знак полеглим землякам (1962) (іст.)

Знаходиться в центрі села.

Встановлений у 1962 р. згідно з рішенням Гадяцької районної ради № 5 від 23 березня 1962 р. в пам'ять 112 воїнів, жителів села, які загинули на фронтах Великої Вітчизняної війни 1941 – 1945 рр., та 17 жителів села, учасників партизанського загону, під керівництвом Ніженця Ф.К., які загинули в боротьбі з гітлерівськими загарбниками в період тимчасової окупації та розстріляні окупантами в 1941 – 1943 рр.

Скульптура воїна залізобетонна (вис. 3,5 м), виготовлена на Київському декоративному комбінаті. Постамент цегляний (вис. 1,9 х 2,2 х 2,1 м) на цегляному оштукатуреному цоколі (вис. 0,5 х 4,0 х 4,0 м). На передній стороні постаменту закріплено дошку з чорного лабрадориту (1,4 х 0,6 м) з пам'ятним написом: «Вічна пам'ять і слава воїнам односельчанам що загинули в боях за Вітчизну 1941 – 1945 рр.» та прізвищами 112 воїнів-земляків.

Джерела та література: ДАПО. – Ф. Р-15. – Оп. 1. – Спр. 2881. – Арк. 126; ДАПО. –

Ф. Р-105. – Оп. 1. – Спр. 154. – Арк. 28; ДАПО. – Ф. Р-1876. – Оп. 8. – Спр. 68. – Арк. 19; Паспорт пам'ятки історії та культури СРСР № 2.4.1533-2.16.2 // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею; Книга Пам'яті України: Полтавська обл. – Т. 2: Великобагачанський район, Гадяцький район. – Полтава: Полтавський літератор, 1995. – С. 506–511.

Н.Ф. Шаповал

Велике, с., Мартинівська сільська рада

111. Курган I (археол.)

Знаходиться за 0,75 км на південь від села, на плато лівого берега р. Псел.

Обстежувався О.М. Ткаченком у 1989 р. та Р.С. Луговим і О.В. Коваленко у 2011 р.

Висота кургану 0,6 м, діаметр 25 м.

Розорюється, на вершині встановлено геодезичний знак. Розкопки не проводилися.

Джерела: Луговий Р.С., Коваленко О.В. Звіт про археологічні розвідки у Гадяцькому та Лохвицькому районах Полтавської області у 2011 році // НА ПКМ. – Спр. № 04-365. – С. 5; Мельникова І.С., Ткаченко А.М. Отчет о разведках 1989 г. на территории Полтавской области (По подготовке материалов к Своду памятников истории и культуры) // НА ПКМ. – Спр. № 03-331. – С. 17; Мельникова І.С., Ткаченко А.М. Альбом иллюстраций к отчету о разведках 1989 г. на территории Полтавской области (По подготовке материалов к Своду памятников истории и культуры) // НА ПКМ. – Спр. № 03-332. – Рис. 26.

*О.М. Ткаченко, Р.С. Луговий,
О.В. Коваленко*

112. Курган II (археол.)

Знаходиться за 0,54 км на південь від села, на плато лівого берега р. Псел.

Обстежувався Р.С. Луговим і О.В. Коваленко у 2011 р.

Висота кургану 0,4 м, діаметр 20 м.

Розорюється. Розкопки не проводилися.

Джерело: Луговий Р.С., Коваленко О.В. Звіт про археологічні розвідки у Гадяцькому та Лохвицькому районах Полтавської області у 2011 році // НА ПКМ. – Спр. № 04-365. – С. 5.
Р.С. Луговий, О.В. Коваленко

113. Братська могила радянських воїнів (1943) (іст.)

Знаходиться в центральній частині кладовища.

Поховано 79 воїнів із частин 23-ї, 30-ї, 38-ї, 29-ї, 253-ї стрілецьких дивізій 7-ї гвардійської механізованої бригади 3-го гвардійського механізованого корпусу, 183-ї танкової та 11-ї мотострілецької бригад 10-го танкового корпусу, 169-ї танкової бригади 2-го танкового корпусу Воронежського фронту, які загинули 20 серпня – 5 вересня 1943 в боях з німецькими загарбниками при звільненні населених пунктів Мартинівська сільської Ради: Велике, Воронівщина, Морозівщина, Андріяшів, Могилатів, Шадурка.

На цій ділянці точилися жорстокі й довготривалі бої внаслідок тривалого опору ворога, який, одержавши допомогу важкими танками, взяв у кільце частини 3-го гвардійського механізованого корпусу. Село кілька разів переходило з рук у руки. При допомозі 21-ї зенітно-артилерійської дивізії резерву Головнокомандування танкісти прорвали кільце й вийшли з оточення ціною значних

втрат для стрілецьких дивізій особового складу. Прізвища полеглих відомі.

У 1982 на могилі встановлено обеліск із мармурової крихти (вис. 1,4 x 0,36 x 0,28 м) і залізобетонна тумба (0,43 x 1,31 x 0,75 м), на якій викарбувано 52 прізвища похованих і пам'ятний напис: «1941 – 1945 Родина помнит, народ чтит село Великое».

Джерела: ЦАМО РФ. – Ф. 1539. – Оп. 2. – Спр. 24. – Арк. 15 – 16; ЦАМО РФ. – Ф. 3321. – Оп. 2. – Спр. 13. – Арк. 103; ЦАМО РФ. – Ф. 3410. – Оп. 2. – Спр. 27. – Арк. 25; Оп. 1. – Спр. 27. – Арк. 1; ЦАМО РФ. – Ф. 3428. – Оп. 1. – Спр. 12. – Арк. 10, 11; Спр. 10. – Арк. 4; ЦАМО РФ. – Ф. 1130. – Оп. 1. – Спр. 12. – Арк. 142, 143; ЦАМО РФ. – Ф. 1653. – Оп. 1. – Спр. 4. – Арк. 53; ЦАМО РФ. – Ф. 1111. – Оп. 2. – Спр. 46. – Арк. 29; Спр. 11. – Арк. 21 – 26; Спр. 47. – Арк. 15; ЦАМО РФ. – Ф. 3158. – Оп. 2. – Спр. 13. – Арк. 160; Спр. 14. – Арк. 105; ЦАМО РФ. – Ф. 3407. – Оп. 2. – Спр. 7. – Арк. 42; ЦАМО РФ. – Ф. 1096. – Оп. 1. – Спр. 6. – Арк. 2; ЦАМО РФ. – Ф. 169ТБр. – Оп. 1. – Спр. 17. – Арк. 13; ЦАМО РФ. – Ф. 59Гв.ТБр. – Оп. 381617. – Спр. 1. – Арк. 47; ЦАМО РФ. – Ф. 13689. – Оп. 20077. – Спр. 6. – Арк. 91; ЦАМО РФ. – Ф. IX відділ. – Спр. 101-1629-1. – Арк. 251; Спр. 101-824-2. – Арк. 104; Паспорт пам'ятки історії та культури СРСР. – № 2.3.4.1540-2.16.2 // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею.

Н.Ф. Шаповал

Великі Будища, с., Великобудищанська сільська рада

114. Дуб черешчатий – ботанічна пам'ятка природи місцевого значення (природа)

Росте на території Краснолуцького лісництва – квартал 26.

Перебуває у віданні ДП «Гадяцький лісгосп».

Площа 0,07 га. Охороняється згідно з рішенням виконавчого комітету Полтав-

ської обласної ради народних депутатів № 74 від 17.04.1992 р.

Обстежувався Т.Л. Андриєнко, О.М. Байрак, М.Ф. Торяником (поч. 90-х рр. XX ст.); Н.О. Стецюк (поч. 90-х рр. XX ст., 2008 р.); О.А. Скиркою, А.М. Наговиціною (2011 р.).

Дерево дуба звичайного віком понад 300 років, висотою – 28 метрів, діаметром – 1,4 м.

Має рекреаційне та екологічне значення.

Джерела та література: НА ПКМ. – Спр. № 01-116. – Арк. 60, 130; Андриєнко Т.Л., Байрак О.М., Залудяк М.І. та інші. Заповідна краса Полтавщини. – Полтава: ІВА «Астрєя», 1996. – С. 158, 178.

Н.О. Стецюк, О.О. Вільмовська

115. Курган I (археол.)

Знаходиться за 6,66 км на північний схід (азимут 34°) від північно-східної околиці (кладовища) с. Великі Будища, за 1,06 км на північний захід (азимут 329°) від північної околиці (кладовища) с. Бакути Плішівецької сільської ради, на вершині вододільного плато давніх малих річок-струмків Некрешиха (Некрашиха) та Кам'яної (Лозової) – лівобічних притоків р. Грунь, річкової системи Псел – Дніпро.

Під час планових розвідок по виконанню програми «Зводу пам'яток історії та культури України» на території Гадяцького району курган обстежувався О.М. Ткаченком у 1989 р., а пізніше Р.С. Луговим і О.В. Коваленко у 2011 р. В обох випадках насип отримав прив'язку до с. Бакути сусідньої Плішівецької сільської ради.

Сучасна максимальна висота кургану 1,40 м, насип видовжений з північного заходу на південний схід, його розміри 40 х 60 м. Розорюється.

Археологічні розкопки не проводилися.

Об'єкт показаний як курган на військово-топографічних картах видань 1869 – 1918 рр. На топографічних основах Генерального штабу масштабами 1:50 000 та 1:100 000 1984 та 1985 рр. видань відповідно насип показаний як курган з відносним значенням висоти 2 м.

Курган I в околиці с. Великі Будища – об'єкт археології, включений Постановою колегії Управління культури Полтавської обласної ради народних депутатів від 10 лютого 1992 р. до переліку нововиявлених об'єктів археології за порядковим номером № 160, з прив'язкою до с. Бакути сусідньої Плішівецької сільської ради. Це наразі покищо єдиний відомий археологічний об'єкт на землях сільської ради.

Джерела: Луговий Р. С., Коваленко О. В. Звіт про археологічні розвідки у Гадяцькому та Лохвицькому районах Полтавської області у 2011 році / Машинопис. Альбом ілюстрацій. – Полтава, 2012 // НА ПКМ. – Спр. № 04-365; НА ЦОДПА. – Ф. е. – Спр. 709. – Арк. 5. – Рис. 9; Мельникова І. С., Ткаченко А. М. Отчет о разведках 1989 г. на территории Полтавской области (По подготовке материалов к Своду памятников) / Машинопис. Альбом ілюстрацій. – Полтава, 1989 // НА ІА НАНУ. – Ф. е. – Спр. 1989/213; НА ПКМ. – Спр. № 03-332; НА ЦОДПА. – Ф. е. – Спр. 25 – 25а. – Арк. 28. – Рис. 55; М-36-57. Лебедин. М 1:100 000. Состояние местности на 1984 г. – Генеральный штаб. Издание 1985 г.; М-36-57-А. Синевка. М 1:50 000. Состояние местности на 1983 г. – Генеральный штаб. Издание 1984 г.; Ряд XXII. Лист 12. Военно-топографическая карта Полтавской губернии. Масштаб 3 вер. в дюйме. Г. Полтавской и Харьковской. Часть Полтавской Губ исправл. по рекогносц. 1869 г. Железн. дор. нанесены по съемке 1887 и 1892 гг. – Петроград : Литография Картографич. Заведения Военно-топографического отдела, печатано в III-1918 г. // НА ЦОДПА. – Ф. 7 к/м. – Спр. 15. – Арк. 2; Ряд XXII. Лист 12. Военно-топографическая карта Полтавской губернии. Масштаб 3 вер. в дюйме. Г. Полтавской и Харьковской. Часть Полтавской Губ исправл. по рекогносц. 1869 г. // Военно-топографическая карта Полтавской губернии. Масштаб 3 вер. в дюйме. [Карты]. – С.-Пб. : Военно-топографическое Депо, 1863-1878. – 1 атл. ([24] разв. л., [1] сб.л.). – Л. 9; Ряд XXII. Лист 12. Военно-топографическая карта Полтавской губернии. Масштаб 3 вер. в дюйме. Г. Полтавской и Харьковской. Часть Полтавской Губ исправл. по рекогносц. 1869 г. Железн. дор. нанесена по съемке 1887 г. – [1887 – 1914]; X-44-64. М 1:100 000. Составлено по материалам съемки 1954 г. Обновлено в 1976 г. – 13.X.1984 г.

*О.М. Ткаченко, Р.С. Луговий,
О.В. Коваленко, В.В. Шерстюк*

116. Братська могила радянських воїнів (1941, 1943), пам'ятний знак полеглим землякам (1967) (іст.)

Знаходиться в центрі села, в парку.

Поховано 22 воїни, серед них 4 із 41-го запасного кінного артилерійського полку Південно-Західного фронту, які загинули в першій половині вересня 1941 р.; 4 воїни 340-ї стрілецької дивізії, які 23 лютого 1943 р. загинули в ході Харківської наступальної операції під час масованого бомбардування ворожими літаками позицій названих частин, та 9 воїнів 29-ї, 38-ї, 161-ї, 237-ї стрілецьких дивізій, які загинули в боях із гітлерівськими загарбниками при звільненні сс. Великі Будища, Хитці. Прізвища відомі 5 воїнів.

На фронтах Великої Вітчизняної війни 1941 – 1945 рр. загинуло 238 воїнів-односельчан.

Згідно з рішенням Гадяцького райвиконкому в 1959 р. на могилі встановлено пам'ятник, виготовлений Харківською скульптурною фабрикою (скульптор Рик Я.Й., архітектор Клейн М.Г.). Скульптура воїна залізобетонна (вис. 3,0 м),

встановлена на цегляному постаменті, обкладеному шиферним листом (вис. 1,8х 1,55 х 1,5 м). Під постаментом двоступінчатий цегляний оштукатурений доколь (вис. 0,65 х 4,0 х 4,0 м). На фасадному та правому боках постаменту закріплено дві бетонні дошки (1,32 х 0,82 м) та (0,6 х 0,4 м) з пам'ятними написами: «Никто не забыт и ничто не забыто Пали смертью храбрых в 1943 г. Диденко Константин Антонович Кулак Иван Федорович Суцидский Иван Петрович Тонкошкурлов Андрей Васильевич Чебыкин Николай Петрович» і «Вечная память героям павшим в боях за свободу и независимость нашей Родины».

У 1967 р. поряд із пам'ятником встановлено пам'ятний знак воїнам-односельчанам. У 1980-і рр. відбулася заміна. Місцевими майстрами виготовлено бетонну стелу (вис. 2,3 х 2,0 м) під навісом, на двоступінчатому цегляному постаменті (вис. 0,67 х 4,0 х 3,0 м). На стелі закріплено 14 металевих дощок (0,6 х 0,4 м) з прізвищами 238 воїнів-земляків. Перед пам'ятним знаком покладено дві лабрадоритові дошки (0,93 х 0,76 м) та (1,04 х 0,78 м) з пам'ятним написом: «Вічна слава воїнам-односельчанам загинувшим за свободу і незалежність нашої Батьківщини в роки Великої Вітчизняної війни 1941 – 1945 рр.», «Слава вам відважні, слава! Вічну славу співає вам народ. Пам'ять про вас ніколи не помре» та прізвищами воїнів-земляків (прізвища дублюються).

Джерела та література: ЦАМО РФ. – Ф. 1130. – Оп. 1. – Спр. 13. – Арк. 4; ЦАМО РФ. – Ф. 835СП. – Оп. 73311. – Спр. 8. – Арк. 34; ЦАМО РФ. – Ф. 3410. – Оп. 1. – Спр. 27. – Арк. 32; ЦАМО РФ. – Ф. 1396. – Оп. 2. – Спр. 14. – Арк. 2; ДАПО. – Ф.Р-1876. – Оп. 8. – Спр. 68. – Арк. 17; Паспорт пам'ятки історії та культури СРСР. – № 2.4.149-2.16.2 // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею; Книга Пам'яті України; Полтавська область. Т. 2: Великобагачанський район, Гадяцький район. – Полтава: Полтавський літератор, 1995. – С. 434 – 453.

Н.Ф. Шаповал А.М. Скурда

**117. Місце поховання жертв
Голодомору 1932 – 1933 рр.
(іст.)**

Знаходиться за адресою: вул. Першотравнева, на старій частині кладовища.

Під час Голодомору 1932 – 1933 рр. у селі загинуло 217 мешканців. За спогадами місцевих жителів, померлих ховали в старій частині кладовища. Прізвищ відомо 186.

У пам'ять про трагічні події 2008 р. встановлено дерев'яний хрест (вис. 2,6 x 1,2 м), на якому закріплено пластикову табличку (0,15 x 0,2 м) з пам'ятним написом: «Цей хрест встановлено в пам'ять жертв Голодомору 1932 – 1933 рр.».

Джерела та література: НА ПКМ. – Спр. № 09-966; Національна книга пам'яті жертв Голодомору 1932 – 1933 років в Україні: Полтавська область / Упоряд. О.А. Білоусько, Ю.М. Варченко, В.О. Мокляк, Т.П. Пустовіт. – Полтава: Оріяна, 2008. – С. 49 – 51.

А.М. Скирда

**118. Місце поховання жертв
Голодомору 1932 – 1933 рр.
(іст.)**

Знаходиться в старій частині центрального кладовища.

Під час Голодомору 1932 – 1933 рр. у селі загинуло 217 жителів, яких ховали в братських та одиночних могилах. Прізвищ відомо 186.

В пам'ять про загиблих у 2008 р. встановлено дерев'яний хрест (вис. 2,6 x 1,2 м), на якому закріплено пластикову табличку (0,15 x 0,2 м) з пам'ятним написом: «Цей хрест встановлено в пам'ять жертв Голодомору 1932 – 1933 рр.». Могили не означені.

Джерела та література: НА ПКМ. – 09. – 966; Національна книга пам'яті жертв Голодомору 1932 – 1933 років в Україні: Полтавська область / Упоряд. О.А. Білоусько, Ю.М. Варченко, В.О. Мокляк, Т.П. Пустовіт. – Полтава: Оріяна, 2008. – С. 49 – 51.

А.М. Скирда

119. Місце поховання жертв Голодомору 1932 – 1933 рр. (іст.)

Розташоване за адресою: вул. П. Мирного, у старій частині кладовища.

Під час Голодомору 1932 – 1933 рр. в селі загинуло 217 жителів, яких ховали в братських та одиночних могилах. Прізвищ відомо 186.

В пам'ять про померлих у 2008 р. встановлено дерев'яний хрест (вис. 2,6 x 1,2 м), на якому закріплено пластикову табличку (0,15 x 0,2 м) з пам'ятним написом: «Цей хрест встановлено в пам'ять жертв Голодомору 1932 – 1933 рр.». Могили не означені.

Джерела та література: НА ПКМ. – Спр. № 09-966; Національна книга пам'яті жертв Голодомору 1932 – 1933 років в Україні: Полтавська область / Упоряд. О.А. Білоусько, Ю.М. Варченко, В.О. Мокляк, Т.П. Пустовіт. – Полтава: Оріяна, 2008. – С. 49 – 51.

А.М. Скирда

120. Могили (2) учасників громадянської війни (1918, 1920) (іст.)

Знаходяться в центрі села.

У першій могилі похований Михайло Кузьмович Золотоверх, голова Великобудищанського волосного виконкому, який загинув у 1918 р. В другій – Олександр М. Хоруженко⁴, голова волвиконкому;

Семен Васильович Левченко – член волвиконкому, розстріляні в 1920 р. денкінцями, та Панцوفій Ки... Лагута⁵ – голова комітету бідноти, убитий представниками антибільшовицьких формувань в тому ж році.

Згідно з рішенням виконавчого комітету Великобудищанської сільської ради в 1969 р. на могилах встановлено пам'ятні знаки. У 1980-і рр. відбулася реконструкція – цегляні обеліски були перебудовані (вис. 1,0 x 1,0 м), в центральній частині закріплено металеві таблички у дерев'яних рамках (0,23 x 0,31 м) із пам'ятними написами: «Золотоверх Михайло Кузьм. 1890 – 1918», «Левченко Семен Васил. 1884 – 1920», «Лагута Панцوفій Ки 1870 – 1920», «Хоруженко Ол-ндр 1875 – 1920».

Всього в комплексі 5 могил сільських активістів, серед них Мусаров Петро Кіндратович 1925 – 1947, Бондар Андрій Са-

⁴ Повністю по-батькові встановити не вдалося. В сільській раді відомості відсутні.

⁵ Повністю по-батькові встановити не вдалося. В сільській раді відомості відсутні.

вич 1908 – 1938, Єрмілов Микола Володимирович 1924 – 1946.

Джерела: ДАПО. – Ф.Р-8661. – Оп. 1. – Спр. 339. – Арк. 5; Паспорт пам'ятки історії та культури СРСР № 2.3.1535-2.16.2 // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею.

В.Я. Ревезук

121. Пам'ятник Ульянову (Леніну) Володимирі Іллічу (1967) (іст.)

Знаходиться в центрі села.

Володимир Ілліч Ульянов (Ленін) (22.04.1870 р., м. Симбірськ, Російська імперія, нині м. Ульяновськ, Російська Федерація – 21.01.1924 р., помер у с. Горки під Москвою, саркофаг з його тілом

встановлений у мавзолеї на Красній площі у Москві) – радянський політичний і партійний діяч. (див. поз. № 47)

Скульптура виготовлена на замовлення правління колгоспу ім. Леніна та згідно з рішенням виконавчого комітету Гадяцької районної ради депутатів трудящих від 15.06.1967 р. на Харківській скульптурній фабриці.

Залізобетонна скульптура (вис. 2,5 м) встановлена на прямокутному цегляному општукатуреному постаменті (вис. 1,6 x 1,6 x 1,65 м).

В.І. Ленін зображений на повний зріст, у пальто, в правій руці тримає кашкет, ліва рука в кишені брюк.

Автор пам'ятника Чайка В.І.

Джерела та література: Паспорт пам'ятки історії та культури СРСР. № 4.1.185 – 2.16.2 // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею; Енциклопедія історії України: У 10 тт. / Редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. – Т. 6. – К.: Наук. думка, 2009. – С. 112 – 114.

А.М. Скурда

Вельбівка, с., Вельбівська сільська рада

122. Гадяцький бір – ботанічний заказник місцевого значення (природа)

Розташований на території Вельбівського лісництва – квартали 30 – 37, 40. Перебуває у віданні ДП «Гадяцький лісгосп».

Обстежувався Т.Л. Андрієнко, О.М. Байрак (1993 – 1994 рр.); Т.В. Криворучко (2002 р.); С.К. Безуглим (2002 – 2003 рр.); Н.О. Стецюк, М.Ф. Торяником, С.В. Гапон, Т.В. Криворучко, І.А. Грицай (2006 р.); Н.О. Стецюк, М.Ф. Торяником (2007 р.); Н.О. Стецюк, В.М. Слюсарем, М.Ф. Торяником (2008 р.); Н.О. Стецюк, М.Ф. Торяником, О.Р. Ханнановою, В.Г. Смоляром (2011 р.).

Площа 403 га. Охороняється згідно з рішенням виконавчого комітету Полтавської обласної ради народних депутатів № 74 від 17.04.1992 р.

Територія заказника в геоботанічно-му відношенні репрезентована масивом заплавної діброви, що тягнеться вздовж р. Псел, підходячи до самого русла. На

цій ділянці відмічені стариці (старорічича), протоки, в руслі р. Псла – острови. Заплава добре виявлена, у межах заказника – майже повністю в прирусловій частині залісна, що є нині рідкісним явищем в Україні. Деревостани утворює дуб звичайний з домішкою ясена звичайного, липи серцелистої, тополі білої, клена гостролистого, клена польового.

У цілому масив є типовим, добре збереженим заплавленим лісом із характерною рослинністю та флорою. Найбільше значення він має в гідрологічному відношенні, оскільки заплавлі ліси (які дуже мало збереглися на Полтавщині) мають велике водоохоронне значення.

У складі флори близько 400 видів рослин, серед яких червонокнижні (зозульки м'ясочервоні та Фукса, коручка чемерниковидна, косарики тонкі, плодоніжка болотна) та регіонально рідкісні (барвінок малий, конвалія звичайна, латаття біле, проліска сибірська, хвоц зимуючий) види. Угруповання латаття білого занесене до Зеленої книги України.

На території заказника відмічені види тварин, занесені до Червоної книги України (скопа, орел-карлик, підорлик великий, зміїд, лелека чорний, журавель сірий, пугач, сорокопуд сірий, горностай, видра, мідянка звичайна, голуб-синяк) та регіонального списку (бобер, вовчок лісовий, осоїд, кібчик, вальдшнеп, дупель, дятел зелений, дятел середній строкатий, дрізд-омелюх, дрізд білобровий, вівчарик весняний, мухоловка мала, чиж, часничниця звичайна, гадюка звичайна, веретільниця ламка).

Заказник має водоохоронне, оздоровче та естетичне значення.

Джерела та література: НА ПКМ. – Спр. № 01-116. – Арк. 50, 125; Андрієнко Т.Л., Байрак О.М., Залудяк М.І. та інші. Заповідна краса Полтавщини. – Полтава: ІВА «Астрей», 1996. – С. 70, 157, 176; Байрак О.М., Стецюк Н.О. Атлас рідкісних і зникаючих рослин Полтавщини. – Полтава: Верстка, 2005. – С. 39, 82, 85, 172, 178, 224; Байрак О.М., Стецюк Н.О., Криворучко Т.В., Грицай І.А. Історія створення ботанічних та ландшафтних заказників у Полтавській області // Природоохоронний рух на Полтавщині. Матеріали науково-практичної конференції. – Полтава:

Верстка, 2006. – С. 48-54; Воробйова А.М. Зоологічна цінність Гадяцьких лісів // Міжнародна науково-практична конференція «Екологічні проблеми довкілля та шляхи їх вирішення». ІХ Каришинські читання: Збірник наукових праць. – Полтава, 2002 – С. 96-97; Збережи де стоїш, де живеш. По сторінках Червоної книги Полтавщини. / Під заг. ред. О.М. Байрак. – Полтава: Верстка, 1998. – С. 118, 148; Зелена книга України / Під заг. ред. члена-кореспондента НАН України Я.П. Дідуха. – К.: Альгерпрес, 2009. – С. 317-318; Зосенко І.Є. Рідкісні види дерев і чагарників у флорі Полтавщини та стан їх охорони // Міжнародна науково-практична конференція «Екологічні проблеми довкілля та шляхи їх вирішення». ІХ Каришинські читання: Збірник наукових праць. – Полтава, 2002. – С. 97 – 98; Криворучко Т.В. Рідкісні ефемероїди у флорі Полтавської області та стан їхньої охорони // Міжнародна науково-практична конференція «Екологічні проблеми довкілля та шляхи їх вирішення». ІХ Каришинські читання: Збірник наукових праць. – Полтава, 2002. – С. 94 – 96; Стецюк Н.О. Еколого-ценотична та флористична характеристика осередків раритетної фіторізноманітності Гадяцького району (Полтавська область) // Збірник наукових праць Полтавського державного педагогічного університету імені В.Г. Короленка. – Серія «Екологія. Біологічні науки». – 2008. – Випуск 5 (63). – С. 118-126; Червона книга України. Рослинний світ / Під заг. ред. члена-кореспондента НАН України Я.П. Дідуха. – К.: Глобалконсалтинг, 2009. – С. 127, 155, 166, 168, 177; Червона книга України: Тваринний світ / Під заг. ред. члена-кореспондента НАН України І.А. Акімова. – К.: Глобалконсалтинг, 2009. – С. 390, 405, 417, 425, 426, 428, 442, 462, 463, 477, 539, 543.

Н.О. Стецюк, О.О. Вільмовська

123. Гадяцький бір – ботанічна пам'ятка природи місцевого значення (природа)

Розташована на території Вельбівського лісництва – квартали 116, 117. Перебуває у віданні ДП «Гадяцький лісгосп».

Обстежувалася М.В. Мисюрою (1978 р.), Т.Л. Андрієнко, О.М. Байрак (1993 – 1994 рр.); Т.В. Криворучко (2002 р.); С.К. Безутлим (2002 – 2003 рр.); Н.О. Стецюк, І.С. Беседіною, М.Ф. Торянником (2007 р.); Н.О. Стецюк, М.В. Слюсарем, М.Ф. Торянником, В.Г. Смоляром

(2008 р.); Н.О. Стецюк, О.Р. Ханнановою, В.Г. Смолярем, М.Ф. Торяником (2011 р.).

Площа 5 га. Охороняється згідно з рішенням виконавчого комітету Полтавської обласної ради народних депутатів № 437 від 16.11.1979 р.

Територія пам'ятки природи репрезентує ділянку лісового масиву на борівій терасі р. Псел. Фітосистема сформувалася на основі створених на початку ХХ ст. насаджень ялини звичайної, модрини європейської, дуба червоного, робінії звичайної, сосни звичайної. Деревостани двоярусні. Указані породи утворюють перший деревний ярус. Другий ярус формують: дуб звичайний, клен гостролистий, горобина звичайна, береза бородавчаста. У підліску зустрічаються бузина чорна та червона, бруслина європейська та бородавчаста, крушина ламка. Травостій має мозаїчний характер. Виявлені ділянки із злаковим трав'янистим покривом (жуничник наземний, тонконіг звичайний), яглицею звичайною, чистотілом великим та ін. Фоновими видами виступають дзвоник розлогі, дзвоник персиколистий, конвалія звичайна, купина лікарська, зірочник ланцетовидний. Багатими і різноманітними у видовому відношенні є ліхенофлора, бріофлора (епігейна й епіфітна) та мікобіота об'єкта.

У складі флори близько 350 видів рослин, серед яких, занесені до регіонального списку: грушанка круглолиста, дзвоник персиколистий, зимолюбка зонтична, конвалія звичайна, костяниця, котячі лапки дводомні, орляк звичайний, ортилія однобока.

Фауна досить різноманітна. Відмічені види тварин, занесені до Червоної книги України (орел-карлик, голуб-синяк, підорлик великий, зміїд) та регіонального списку (кібчик, боривітер звичайний, дятел середній строкатий, дрізд-омелюх, вівчарик весняний, мухоловка мала, чиж, часничниця звичайна, гадюка звичайна, веретільниця ламка).

Ботанічна пам'ятка має рекреаційне та науково-пізнавальне значення.

Джерела та література: НА ПКМ. – Спр. № 01-116. – Арк. 13; Андриєнко Т.Л.,

Байрак О.М., Залудяк М.І. та інші. Заповідна краса Полтавщини. – Полтава: ІВА «Астрей», 1996. – С. 72 – 73, 158, 178; Байрак О.М., Стецюк Н.О. Атлас рідкісних і зникаючих рослин Полтавщини. – Полтава: Верстка, 2005. – С. 61, 63, 65, 138, 139, 172, 224; Воробійова А.М. Созологічна цінність Гадяцьких лісів // Екологічні проблеми довкілля та шляхи їх вирішення: Збірник наукових праць Міжнарод. нак.-практ. конф. ІХ Каришинські читання. – Полтава: ПДПУ, 2002. – С. 96 – 97; Збережи де стоїш, де живеш. По сторінках Червоної книги Полтавщини / Під заг. ред. О.М. Байрак. – Полтава: Верстка, 1998. – С. 110, 113; Зосенко І.Є. Рідкісні види дерев і чагарників у флорі Полтавщини та стан їх охорони // Міжнародна науково-практична конференція «Екологічні проблеми довкілля та шляхи їх вирішення». ІХ Каришинські читання: Збірник наукових праць. – Полтава, 2002. – С. 97 – 98; Криворучко Т.В. Рідкісні ефемероїди у флорі Полтавської області та стан їхньої охорони // Міжнародна науково-практична конференція «Екологічні проблеми довкілля та шляхи їх вирішення». ІХ Каришинські читання: Збірник наукових праць. – Полтава, 2002. – С. 94 – 96; Стецюк Н.О. Еколого-флористична та ценотична характеристика осередків фіторізноманітності на території Гадяцького району (Полтавська область) // Збірник наукових праць Полтавського державного педагогічного університету імені В.Г. Короленка. – Серія «Екологія. Біологічні науки». – 2008. – № 5 (63). – Полтава: ПДПУ. – С. 118 – 126; Стецюк Н.О., Гапон С.В., Беседіна І.С., Слюсар М.В. Загальні показники біорізноманітності проєктованого регіонального ландшафтного парку «Гадяцький» (Полтавська область) // Біорізноманітність: теорія, практика та методичні аспекти вивчення в загальноосвітній та вищій школі: М-ли Міжнарод. наук.-практ. конф., присв. 120-річчю від дня народження М.І. Вавилова. – Полтава: ПДПУ, 2008. – С. 256 – 261; Червона книга України: Тваринний світ / Під заг. ред. члена-кореспондента НАН України І.А. Акімова. – К.: Глобалконсалтинг, 2009. – С. 425, 426, 428, 462.

Н.О. Стецюк, О.О. Вільмовська

124. Гадяцький бір – заповідне урочище (природа)

Розташоване у Вельбівському лісництві, кв. 57.

Перебуває у віданні ДП «Гадяцький лісгосп».

Обстежувалося: В.Г. Осадчим (кін. 70-х рр. – 80-ті рр. ХХ ст.), Д.С. Іваши-ним, Р.В. Ганжою, О.А. Стасілонас, Т.П. Головою, М.Д. Литвиною (поч. 80-х рр. ХХст.), Т.Л. Андрієнко, О.М. Байрак (1993–1994 рр.), С.К. Безутлим, М.Ф. Торяником (з 1996 р. по сьогодні), Н.О. Стецюк (2007 р., 2008 р., 2011 р.), М.В. Слюсарем (2008 р.), В.Г. Смолярем (2008 р., 2011 р.), О.Р. Ханнановою (2011 р.).

Площа 25 га. Охороняється згідно з рішенням виконавчого комітету Полтавської обласної ради народних депутатів №437 від 16.11.1979 р.

Заповідне урочище є ділянкою старого дубово-соснового лісу на другій терасі р. Псел і прилегло до нього більш молодого соснового лісу. У трав'янистому покриві домінує конвалія звичайна, співдомінують злаки (найчастіше куничник очеретяний і тонконіг звичайний). Зустрічаються ділянки, на яких суцільний моховий покрив утворюють зелені мохи. В урочищі збереглися одні з найстаріших соснових насаджень, серед яких є сосни віком близько 200 років. У складі флори близько 350 видів, у т. ч. раритетні: любка дволиста (Червона книга України), конвалія звичайна, косяниця, орляк звичайний, ортілія однобока, первоцвіт весняний і півники угорські (регіонально рідкісні види).

Фауністичний комплекс урочища включає 3 червонокнижні види (підорлик великий, голуб-синяк і змієд) і 11 регіонально рідкісних видів (кібчик, боривітер звичайний, дятел середній строкатий, дрізд-омелюх, вівчарик весняний, мухоловка мала, чиж, часничниця звичайна, гадюка звичайна, веретільниця ламка та борсук).

Виконує екологічні, краєзнавчі та рекреаційні функції.

Джерела та література: НА ПКМ. – Спр. № 01-56. – Арк. 25а, 55; НА ПКМ. – Спр. № 01-116. – Арк. 30; Андрієнко Т.Л., Байрак О.М., Залудяк М.І. та ін. Заповідна краса Полтавщини. – Полтава: ІВА «Астрей», 1996. – С. 48, 72 – 73, 158, 180; Байрак О.М. Конспект флори Лівобережного Придніпров'я. Судинні рослини. – Полтава: Верстка, 1997. – С. 13, 15 – 17; Байрак О.М. Самородов В.М., Стецюк

Н.О. та ін. В гаю заграли проліски. Розповіді про весняні рослини Полтавщини та їх охорону. – Вид. 2-е, доп. – Полтава: Верстка, 2001. – С. 17, 69; Байрак О.М., Стецюк Н.О. Атлас рідкісних і зникаючих рослин Полтавщини. – Полтава: Верстка, 2005. – С. 29, 63, 68, 85, 172, 178, 201; Бардик Н.М. Особливості поширення папоротевидних на Полтавщині // Проблеми відтворення та охорони біорізноманіття України (До 115-ї річниці М.І. Гавриленка) / Матеріали всеукраїнської студентської науково-практичної конференції. – Полтава: АСМІ, 2004. – С. 248; Воробйова А.М. Созологічна цінність Гадяцьких лісів // Екологічні проблеми довкілля та шляхи їх вирішення: Дев'ять Каришинські читання / Міжнародна науково-практична конференція. – Полтава, 2002. – С. 96; Засенко І.Є. Рідкісні види дерев і чагарників у флорі Полтавщини та стан їх охорони // Екологічні проблеми довкілля та шляхи їх вирішення: Дев'ять Каришинські читання / Міжнародна науково-практична конференція. – Полтава, 2002. – С. 97; Збережи, де стоїш, де живеш / Під заг. ред. О.М. Байрак. – Полтава: Верстка, 1998. – С. 114, 131, 163, 197; Івашин Д.С., Ганжа Р.В., Стасілонас О.А., Голова Т.П., Литвинова М.Д. Рідкісні рослини південно-східної частини Лівобережного Лісостепу України // Український ботанічний журнал. – К., 1985. – Т.42. – №1. – С. 73 – 75; Івашин Д.С., Самородов В.М., Буйдін В.В. та ін. Щоб росли горіщвіти (розповіді про рідкісні рослини та тварини Полтавщини). – Полтава, 1992. – С. 21, 28; Природно-заповідний фонд Української СРСР. Реєстр-довідник / За ред. М.А. Воїнственського. – К.: Урожай, 1986. – С. 116; Регіональна екомережа Полтавщини / Під заг. ред. О.М. Байрак. – Полтава: Верстка, 2010. – додаток С. 5; Стецюк Н. Еколого-ценотична та флористична характеристика осередків раритетної фіторізноманітності на території Гадяцького району (Полтавська область) // Збірник наукових праць Полтавського державного педагогічного університету імені В.Г. Короленка. – Серія «Екологія. Біологічні науки». – Випуск 5 (63). – Полтава, 2008. – С. 118 – 126; Стецюк Н.О., Сотуга О.В., Ханнанова О.Р. До питання охорони рідкісних бореальних видів рослин на території Гадяцького району (Полтавська область) // Проблеми відтворення та охорони біорізноманіття України / Матеріали Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції. – Полтава: Астрей, 2007. – С. 162 – 164; Червона книга України. Рослинний світ / за ред. Я.П. Дідуха – К.: Глобалколсалтинг, 2009. – С. 212; Червона книга України: Тваринний світ / за ред.

І.А. Акімова – К.: Глобалконсалтинг, 2009. – С. 425, 428, 462.

Н.О. Стецюк, О.В. Халшмон

125. Гадяцький бір – заповідне урочище (природа)

Розташоване у Вельбівському лісництві, кв. 123.

Перебуває у віданні ДП «Гадяцький лісгосп».

Обстежувалося: С.К. Безуглим, М.Ф. Торяником (з 1992 р по сьогоднішня), Т.Л. Андрієнко (1993 – 1994 рр.), О.М. Байрак (1993 р., 1994 р., 2001 р., 2002 р.), Н.О. Стецюк (2001 р., 2002 р., 2007 р., 2008 р., 2011 р.), М.Ф. Слюсарем (2002 р., 2008 р.), О.Р. Ханнановою, В.Г. Смолярем (2011 р.)

Площа 42 га. Охороняється згідно з рішенням виконавчого комітету Полтавської обласної ради народних депутатів від №74 від 17.04.1992 р.

Урочище є частиною лісового масиву на борівій терасі р. Псел. На його території переважають дубово-соснові та березово-дубово-соснові ліси, пристигаючі та стиглі, що сформувались на основі лісокультур сосни звичайної. У трав'янистому покриві місцями переважає орляк звичайний, типовий для терасових лісів, але на більшій частині площі урочища домінують види, пов'язані з впливом людини. У складі флори близько 350 видів, у т. ч. раритетні: любка дволиста (Червона книга України), багатоніжка звичайна, дзвоники персиколисті, конвалія звичайна, костяниця, орляк звичайний, первоцвіт весняний, перстач білий (регіонально рідкісні види).

На території урочища зустрічаються раритетні тварини: голуб-синяк (Червона книга України), кібчик, боривітер звичайний, вальдшнеп, дятел середній строкатий, дрізд-омелюх, вівчарик весняний, мухоловка мала, чиж, часничниця звичайна, гадюка звичайна, веретільниця ламка (регіонально рідкісні види).

Джерела та література: НА ПКМ. – Спр. № 01-116. – Арк. 54; Андрієнко Т.Л., Байрак О.М., Залудяк М.І. та ін. Заповідна краса Полтавщини. – Полтава: ІВА «Астрей», 1996. –

С. 48, 72 – 73, 158, 180 – 181; Байрак О.М. Конспект флори Лівобережного Придніпров'я. Судинні рослини. – Полтава: Верстка, 1997. – С. 13, 15 – 17; Байрак О.М. Сучасний стан та перспективи розбудови регіональної екомережі Полтавської області // Збірник наукових праць Полтавського державного педагогічного університету імені В.Г. Короленка. – Серія «Екологія. Біологічні науки». – Вип. 5 (63). – Полтава, 2008. – С. 104; Байрак О.М. Самородов В.М., Стецюк Н.О. та ін. В гаю заграли проліски. Розповіді про весняні рослини Полтавщини та їх охорону. – Вид. 2-е, доп. – Полтава: Верстка, 2001. – С. 17, 69; Байрак О.М., Стецюк Н.О. Атлас рідкісних і зникаючих рослин Полтавщини. – Полтава: Верстка, 2005. – С. 26, 28, 68, 81, 85, 138, 170, 172, 201; Байрак О.М., Хіміч Н. Стан охорони лікарських рослин в природно-заповідній мережі Полтавської області // Міжнародна науково-практична конференція «Ресурсознавство, колекціонування та охорона біорізноманіття», присвячена 90-річчю від дня народження Д.С. Івашина, ботаніка, флориста, еколога. – Полтава, 2002. – С. 242; Бардик Н.М. Особливості поширення папоротевидних на Полтавщині // Проблеми відтворення та охорони біорізноманіття України (До 115-ї річниці М.І. Гавриленка) / Матеріали Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції. – Полтава: АСМІ, 2004. – С. 248; Борула Н.В., Горбань С.І. Шляхи охорони дендрофлори на Полтавщині // Науково-педагогічна спадщина академіка В.І. Вернадського як планетарне явище / Матеріали Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції. – Полтава: ТОВ «АсмІ», 2001. – С. 123; Воробйова А.М. Созологічна цінність Гадяцьких лісів // Екологічні проблеми довкілля та шляхи їх вирішення: Дев'яті Каришинські читання / Міжнародна науково-практична конференція. – Полтава, 2002. – С. 96; Еталони природи Полтавщини. Розповіді про заповідні території / Під заг. ред. О.М. Байрак. – Полтава: Верстка, 2003. – С. 42; Засенко І.Є. Рідкісні види дерев і чагарників у флорі Полтавщини та стан їх охорони // Екологічні проблеми довкілля та шляхи їх вирішення: Дев'яті Каришинські читання / Міжнародна науково-практична конференція. – Полтава, 2002. – С. 97; Збережи, де стоїш, де живеш / Під заг. ред. О.М. Байрак. – Полтава: Верстка, 1998. – С. 131, 147, 163, 175, 178, 197; Природно-заповідний фонд Української СРСР. Реєстр-довідник / За ред. М.А. Воїнственського. – К.: Урожай, 1986. – С. 116; Регіональна екомережа Полтавщини / Під заг. ред. О.М. Байрак. – Полтава: Верстка, 2010. – додаток С. 5; Стецюк Н. Еколого-

ценотична та флористична характеристика осередків раритетної фіторізноманітності на території Гадяцького району (Полтавська область) // Збірник наукових праць Полтавського державного педагогічного університету імені В.Г. Короленка. – Серія «Екологія. Біологічні науки». – Вип. 5 (63). – Полтава, 2008. – С. 118–126; Стецюк Н.О., Сотуга О.В., Ханнанова О.Р. До питання охорони рідкісних бореальних видів рослин на території Гадяцького району (Полтавська область) // Проблеми відтворення та охорони біорізноманіття України / Матеріали Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції. – Полтава: Астрія, 2007. – С. 162 – 164; Червона книга України. Рослинний світ / за ред. Я.П. Дідуха – К.: Глобалколсалтинг, 2009. – С. 212; Червона книга України: Тваринний світ / за ред. І.А. Акімова – К.: Глобалколсалтинг, 2009. – С. 462.

Н.О. Стецюк, О.В. Халимон

126. Гадяцький регіональний ландшафтний парк (природа)

Північна межа регіонального ландшафтного парку проходить по лінії сс. Гречанівка – Максимівка – Сватки – Бірки – Великі Будища – Плішивець. Західна: по правих берегах рр. Грунь (Римарівка – Красна Лука – Хитці) та Псел (м. Гадяч – Малі Будища – Сари – Саранчина Долина – Рашівка – Лисівка – Перевіз – Мала Обухівка – Перевіз). Східна: по лівому березі Псла (Бобрик – Веприк – Вельбівка – Соснівка – Млини – Лютенька). Південною межею є заповідне урочище «Безвіднянське».

Перебуває у віданні: Бобрицької сільської ради – 366, 0 га, Вельбівської с/р – 926, 0 га, Гадяцької міської ради – 120,0 га, Гречанівської с/р – 110,0 га, Книшівської с/р – 814,4 га, Краснолуцької с/р – 401,0 га, Лисівської с/р – 680 га, Лютенської с/р – 692,0 га, Плішивецької с/р – 379,0 га, Рашівської с/р – 863,2 га, Римарівської с/р – 272,0 га, Сарівської с/р – 1506,0 га, Сватківської с/р – 101,8 га, Соснівської с/р – 450,0 га, ДП «Гадяцький лісгосп» – 3766,0 га (у межах визначених і погоджених кварталів і виділів), Полтавського ДЛГП «Полтаваоблагроліс» – 1355,9 га (у межах визначених і погоджених кварталів і виділів).

Обстежувався: С.К. Безуглим, М.Ф. Торяником (з 1996 р. по сьогоднішня), М.В. Слюсарем (2006 р., 2008 р.), В.Г. Смолярем (2006 р., 2007 р., 2008 р.), Н.О. Стецюком (2006 р., 2007 р., 2008 р., 2011 р.), С.В. Гапон, І.С. Беседіною, О.О. Чованом (2007 р.), О.Р. Ханнановою (2008 р., 2011 р.).

Площа 12803,3 га з урахуванням площ ландшафтних заказників «Пісоцько-Конькове» (100,8 га), «Весело-Мирське» (65,6 га) і «Рашівський» (460,9 га), ботаничних заказників «Великий ліс» (182 га), «Терновий куш» (563,7 га), «Саранчина долина» (275,6 га), «Гадяцький бір» (403 га), «Дубина» (103 га), «Зозулинцеві луки» (44,5 га) і «Книшівська гора» (159 га), гідрологічного заказника «Болото Моховате» (34,1 га), ботаничних пам'яток природи «Дуб черешчатий» (0,02 га), «Урочище «Галочка» (115 га) і «Краснолуцький гай» (75 га), заповідних урочищ «Гадяцький бір» (48 га), «Масюкове» (180 га), «Гадяцький бір» (25 га), «Гнилуша» (105 га), «Гадяцький бір» (42 га), «Лагузин яр» (111 га), «Сосновий гай» (46 га), «Безвіднянське» (663 га), «Гай-Займи» (114 га), «Голотовщина» (108 га) і «Діброва-Кобрієве» (144,5 га). Загальна площа заповідних об'єктів, що увійшли до складу регіонального ландшафтного парку й зберегли свій статус, складає 4168,72 га.

Створений та охороняється згідно з рішенням Восьмої сесії Полтавської обласної ради шостою сесією від 07.12.2011 р. Мета створення: збереження цінних природних комплексів у долині р. Псел – багатих за видовим складом флори та фауни природних і антропогенно-природних екосистем, збереження біорізноманітності Пільського екокоридору, осередків існування рідкісних видів флори, фауни, фітоценозів, основних міграційних шляхів рослин та тварин. Місце розмноження та відтворення лісової, степової, лучно-болотної та водної біорізноманітності.

Регіональний ландшафтний парк включає масиви соснових і мішаних лісів на лівому березі р. Псел та широколистяні на правому, а також заплаву р. Псел з

прилеглими лучними та заболоченими ділянками. Найціннішими в соцологічному відношенні є різновікові соснові насадження, в яких зосереджена низка бореальних (північних) видів, що в регіоні знаходяться на південній межі свого суцільного поширення. Флора регіонального ландшафтного парку нараховує близько 900 видів, у т. ч. близько 90 раритетних видів. Види рослин, занесені до Червоної книги України: горицвіт весняний, горицвіт волзький, ковила волосиста, ковила пірчаста, гніздівка звичайна, коручка чемериноподібна, сон чорніючий, брандушка різнобарвна, шафран сітчастий, зозулинець болотний, пальчатокорінник м'ясо-червоний, косарики тонкі, пальчатокорінник Фукса, сальвінія плаваюча, альдрованда пухирчаста та ін. Угрупування формацій ковили пірчастої, сальвінії плаваючої та альдрованди пухирчастої занесені до Зеленої книги України. Види рослин, занесені до регіонального списку: анемона лісова, первоцвіт весняний, півники карликові та угорські, сон широколистий, проліски дволиста та сибірська, рясти порожнисті і Маршалла, грушанка круглолиста, плаун булавовидний, бобівник трилистий, пухирник звичайний, латаття біле та латаття сніжно-біле та ін. Угрупування формацій останніх двох видів занесені до Зеленої книги України. На території регіонального ландшафтного парку зустрічаються 91 вид мохоподібних і 208 видів грибів-макроміцетів.

Наявність різноманітних біотопів, багатий і диференційований рослинний покрив обумовили формування багатих фауністичних комплексів. Найчисельнішими є орніто- та ентомофауна. Тут можна зустріти до 311 видів наземних хребетних, із них: 52 види ссавців, 230 видів птахів, 7 видів плазунів і 10 видів земноводних. Тварини, занесені до Червоної книги України (лелека чорний, лунь лучний, сиворакша, голуб-синяк, журавель сирій, горностаї, гадюка степова) та регіонального списку (борсук, чаплі біла велика та біла мала, лебідь-шипун, широконіска, шилохвіст, боривітер зви-

чайний, кібчик, куріпка сіра, мородунка, турухтан, дупель, вальдшнеп, дятли зелений і середній строкатий, вівчарик весняний, чиж, часничниця звичайна). Природні та антропогенно-природні комплекси регіонального ландшафтного парку – одні з найбільших в Полтавській області резерватів мисливських тварин: лосів, оленів, козуль, кабанів, лисиць, зайців та ін.

Стабілізатор мікроклімату, регулятор ґрунтових вод та підтримання гідрорежиму річки. Виконує екологічні та рекреаційні функції.

Джерела та література: НА ПКМ. – Спр. № 01-116. – Арк. 160; Байрак О. Сучасний стан та перспективи розбудови регіональної екомережі Полтавської області // Збірник наукових праць Полтавського державного педагогічного університету імені В.Г. Короленка. Серія «Екологія. Біологічні науки». – Полтава, 2008. – Випуск 5(63). – С. 99 – 109; Байрак О.М., Стецюк Н.О. Атлас рідкісних і зникаючих рослин Полтавщини. – Полтава: Верстка, 2005. – С. 11, 27, 31, 32, 35-37, 39, 40, 43, 65, 68, 73, 111, 126, 158, 170, 171, 175, 176, 178, 180, 186, 187, 189, 196, 199, 213, 215; Байрак О.М., Стецюк Н.О., Слюсар М.В. Характеристика ключових територій Псільського екокоридору регіональної екомережі (Полтавська область) // Збірник наукових праць Полтавського державного педагогічного університету імені В.Г. Короленка. Серія «Екологія. Біологічні науки». – Полтава, 2002. – Вип. 5(52). – С. 159 – 167; Гапон С. Еколого-ценотичні та флористичні особливості мохоподібних проектного регіонального ландшафтного парку «Гадяцький!» (Полтавська область) // Екологія. Біологічні науки. Збірник наукових праць. – Полтава, 2009. – Вип. 1 – С. 11 – 16; Хананова О.Р. Оздоровчо-рекреаційний потенціал природних ресурсів проектного регіонального ландшафтного парку «Гадяцький!» (Полтавська область) // Навколишнє середовище і здоров'я людини: Матеріали IV Всеукраїнського науково-практичного семінару. – Полтава: ПНПУ, 2011. – С. 80 – 85; Стецюк Н. Еколого-ценотична та флористична характеристика осередків раритетної фіторізноманітності Гадяцького району (Полтавська область) // Збірник наукових праць Полтавського державного педагогічного університету імені В.Г. Короленка. Серія «Екологія. Біологічні науки». – Полтава, 2008. – Вип. 5(63). – С. 118 – 126; Стецюк Н.О. Збереження бореальних фітосистем у регіональній екологічній мережі

- (Полтавська область) // Екологія. Біологічні науки. Збірник наукових праць. – Випуск 1. – Полтава, 2009. – С. 73 – 78; Стецюк Н.А. Флоросозологическая характеристика проектированного регионального ландшафтного парка «Гадяцький» (Украина, Полтавская область) // Структурно-функциональная организация и динамика растительного покрова: Материалы Всероссийской научно-практической конференции с международным участием. – Самара, 2011. – С. 56 – 59; Стецюк Н.О., Ханнанова О.Р. Раритетний флорофонд вищих спорових судинних рослин регіонального ландшафтного парку «Гадяцький» (Полтавська область) // Рослинний світ у Червоній книзі України: впровадження глобальної стратегії збереження рослин: Матеріали II Міжнародної наукової конференції (9 – 12 жовтня 2012 р., м. Умань, Черкаська область). – К., 2012. – С. 304 – 308; Стецюк Н.О., Гапон С.В., Беседіна І.С. До характеристики фіторізноманіття проектованого регіонального ландшафтного парку «Гадяцький» (Полтавська область). // Матеріали Міжнародної конференції «Сучасні проблеми біології, екології та хімії», присвяченої 20-річчю біологічного факультету ЗНУ. 29 березня – 1 квітня 2007 р. – Запоріжжя, 2007. – С. 91 – 94; Стецюк Н.О., Гапон С.В., Беседіна І.С., Слюсар М.В. Загальні показники біорізноманітності проектованого регіонального ландшафтного парку «Гадяцький» (Полтавська область) // Біорізноманіття: теорія, практика та методичні аспекти вивчення в загальноосвітній та вищій школі (присвячується 120-річчю від дня народження М.І. Вавилова) / За ред. М.В. Гриньової. – Полтава: Друкарська майстерня, 2008. – С. 256 – 261; Стецюк Н.О., Ханнанова О.Р. Потенціал лікарсько-сировинних ресурсів у межах Псільського екологічного коридору регіональної екомережі Полтавської області // Навколишнє середовище і здоров'я людини: Матеріали III Всеукраїнського науково-практичного семінару. – Полтава: ПДПУ, 2009. – С. 41 – 44; Стецюк Н.О., Ханнанова О.Р. Можливості використання рекреаційних ресурсів проектованого регіонального ландшафтного парку «Гадяцький». // Навколишнє середовище і здоров'я людини: Збірник матеріалів II Всеукраїнського науково-практичного семінару. – Полтава: Друкарська майстерня, 2009. – С. 59 – 64; Стецюк Н.О., Ханнанова О.Р. Природні ядра Псільського екологічного коридору як складова регіональної екомережі // Проблеми відтворення та охорони біорізноманіття України у світлі вчення про ноосферу: Матеріали Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції. – Полтава: ПДПУ, 2009. – С. 198 – 200; Стецюк Н.О., Ханнанова О.Р. Проектований регіональний ландшафтний парк «Гадяцький» у структурі регіональної екологічної мережі (Полтавська область) // Екологічна безпека держави: Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції студентів та аспірантів. – К.: Національний авіаційний університет, 2009. – С. 205 – 207; Стецюк Н.О., Ханнанова О.Р. Перспективи розвитку рекреаційної діяльності проектованого регіонального ландшафтного парку «Гадяцький». (Полтавська область) // Вісник Черкаського університету. Серія: «Біологічні науки»: Збірник наукових праць. – Частина 3. – Черкаси: Черкаський національний університет, 2010. – № 191. – С. 136 – 142; Стецюк Н.О., Ханнанова О.Р. Ценогічна характеристика природних екосистем долини р. Псел та стан їх охорони // Біорізноманіття: теорія, практика та методичні аспекти вивчення у загальноосвітній та вищій школі: Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції. – Полтава, 2010. – С. 217 – 220; Торяник М.Ф., Дудко В.Г. Перлина Лівобережного Лісостепу – проектований регіональний ландшафтний парк «Гадяцький». Буклет. – Гадяч: «Гадяч», 2004. – 8 с.; Ханнанова О.Р. Перспективи створення регіонального ландшафтного парку «Гадяцький» (Полтавська область) – Екологічна безпека держави: Матеріали Всеукраїнської наукової конференції студентів та аспірантів. – К., 2008. – С. 225 – 226; Ханнанова О.Р. Регіональний ландшафтний парк «Гадяцький», як ключова територія регіональної екомережі Лівобережного Лісостепу // Актуальні екологічні та агробіологічні проблеми Середнього Придніпров'я в контексті сталого розвитку: Матеріали регіональної науково-практичної конференції. – Черкаси: ФОП Белінська, 2012. – С. 118 – 120; Ханнанова О.Р. Етапи та напрямки ботанічних досліджень на території регіонального ландшафтного парку «Гадяцький» // Проблеми відтворення та охорони біорізноманіття України: Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції. – Полтава, 2012. – С. 99 – 100; Ханнанова О.Р. Солологічна характеристика ефемероїдів регіонального ландшафтного парку «Гадяцький» // Біорізноманіття: теорія, практика та методичні аспекти вивчення у загальноосвітній та вищій школі: Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (присвячено 100-річчю від дня народження Д.С. Івашина, ботаніка, флориста, еколога) / за ред. М.В. Гриньової. – Полтава: Друкарська майстерня, 2012. – С. 68 – 72; Ханнанова О.Р. Флорофонд лікарських рослин регіонального ландшафтного парку «Гадяцький» (Полтав-

ська область) // Навколишнє середовище і здоров'я людини: Матеріали VI Всеукраїнського науково-практичного семінару. – Полтава, 2013. – С. 93 – 98; Червона книга України. Рослинний світ / за ред. Я.П. Дідуха – К.: Глобалколсалтинг, 2009. – С. 38, 75, 121, 127, 155, 166, 168, 177, 196, 244, 257, 422, 552, 553, 566; Червона книга України: Тваринний світ / за ред. І.А. Акімова – К.: Глобалколсалтинг, 2009. – С. 397, 405, 422, 442, 462, 471, 539.

Н.О. Стецюк, О.В. Халимон

127. Стоянка кам'яного віку Вельбівка I (археол.)

Знаходиться на днах навпроти р. Псел за 1 км від дороги із с. Вельбівка на м. Гадяч, на високій останцеподібній дюні надзаплавної тераси лівого берега р. Псел.

На початку ХХ ст. поблизу с. Вельбівка В.Г. Ляскоронським на днах лівого берега р. Псел було знайдено кілька давніх місцезнаходжень (найбільше з яких містилося поблизу сучасного роз'їзду автошляху м. Гадяч – с. Вельбівка – с. Веприк). Дослідник вважав ці рештки залишками стоянки кам'яного віку: ним були зібрані давні крем'яні знаряддя (на зразок наконечників стріл та списів тощо), фрагменти ліпної кераміки і т.д. У 1960-х рр., певно, наприкінці, була спроба здійснити локалізацію даного об'єкту (в архівах збереглося лише прізвище автора однієї з карток – Борсук), певно, до цього ж часу й відноситься єдине фото місця можливого розміщення пам'ятки.

У 1960 – 1970-х рр. об'єкт був поставлений на облік як пам'ятка археології, на нього кілька разів виготовлялася пас-

портна документація. Рішенням Виконавчого комітету Полтавської обласної ради народних депутатів від 23 квітня 1982 р. за № 247 «Про затвердження переліку пам'яток історії та культури області, взятих на державний облік і охорону» на облік як обласну (місцевого значення) пам'ятку історії та культури було поставлено стоянку кам'яного віку в околиці с. Вельбівка. Пізніше ж, у 1984 р., паспортно-облікова документація була виготовлена на інший археологічний об'єкт в околицях села (див. поз № 129).

Із місцем локалізації та самого існування стоянки наразі залишається дуже багато питань. Так, у обліковій документації 1960 – 1970-х рр. як єдине джерело використовувалася (до того ж не завжди обґрунтовано і правильно) праця В.Г. Ляскоронського.

Археологічні розкопки не проводилися.

Стоянка кам'яного віку в с. Вельбівка (пункт Вельбівка I) – на сьогоднішній день більше історіографічний, ніж археологічний об'єкт, оскільки невідоме не лише місце, а й сам факт існування цього об'єкту. Його локалізація та встановлення наявності предмету охорони – справа майбутнього.

Джерела та література: Стоянка кам'яного віку. С. Вельбівка Гадяцького району. Паспорти. Картка. Фото / [б.а.]; [Борсук]. 1963-1972 рр. // Архів ЦОДПА; Ляскоронський В. Г. Городища, кургани и длинные (змиевые) валы по течению рр. Псла и Ворсклы / В. Г. Ляскоронского // Труды XIII АС. – М., 1907. – Т. I. – С. 168; Ляскоронський В. Городища, кургани і довгі (змієві) вали за течією рр. Псла та Ворскли : вид. 2-е, репр., доп. / Василь Ляскоронський / Упор. і передмова О. Б. Супруненко. – Полтава : Археологія, 1995. – С. 16.

В.В. Шерстюк

128. Поселення скіфського та ранньослов'янського (?) часів Вельбівка II (археол.)

Знаходиться на південно-західній околиці с. Вельбівка, за 0,10 км на південний захід від кладовища, на невисокому (до 1 м над рівнем заплави) відрозі лівого берега р. Псел.

Виявлене експедицією Полтавсько-го центру туризму і краєзнавства учнівської молоді (начальник – І.М. Гавриленко) в 1993 р.

Площа пам'ятки окреслена територією відрогу, що видовжений зі сходу на захід на відстань 80 x 200 м (бл. 1,6 га). Площа території більшою мірою задернована, крім північно-східної частини, де розміщені городи та ґрунтова дорога.

Серед доволі нечисленних знахідок кілька належить до скіфського часу, одне – можливо, до ранньослов'янського.

Археологічні розкопки не проводилися.

Пункт Вельбівка II – місце недовготривалого стійбища племен раннього залізного та, можливо, ранньослов'янського часів, визначення наявності предмету охорони, для чого необхідно буде провести в майбутньому.

Джерело: Гавриленко І. М. Звіт про археологічні розвідки та розкопки у 1993 р. на Полтавщині (в басейнах рік Псла та Ворскли) / Машинопис. альбом ілюстрацій. – Полтава, 1994 // НА ІА НАНУ. – Ф. е. – Спр. 1993/67; НА ЦОДПА. – Ф. е. – Спр. 37. – Арк. 9, 22 – 23. – Рис. 22; 21:4 – 5.

В.В. Шерстюк

129. Курган (археол.)

Знаходиться за 4,07 км на схід (азимут 86°) від східної околиці с. Вельбівка (перехрестя відгалуження від автошляху мм. Полтава – Лохвиця та автошляху на с. Лютеньку), за 0,55 км на південь від самого автошляху Полтава – Лохвиця, на вододільному плато лівого берега р. Веприк (притоки р. Псел) та лівого берега р. Псел річкової системи Дніпра, східніше оз. Козацького та кол. села/хутора Червоний, де у 1980-х рр. розміщувалася тракторна бригада колгоспу «Ленінським шляхом».

Обстежувався І.М. Гавриленком у 1981 (за іншими джерелами – 1984 р.). Під час планових розвідок по виконанню програми «Зводу пам'яток історії та культури України» на території Гадяцького району обстежувався О.М. Ткаченко у 1989 р., Р.С. Луговим і О.В. Коваленко у 2011 р.

Рішенням Виконавчого комітету Полтавської обласної ради народних депутатів від 23 квітня 1982 року за № 247

«Про затвердження переліку пам'яток історії та культури області, взятих на державний облік і охорону» на облік як обласна (місцевого значення) пам'ятка історії та культури було поставлено стоянку кам'яного віку в околиці с. Вельбівка (див. поз. 127). Пізніше ж, у 1984 р., паспортно-облікова документація була виготовлена саме на вище описуваний курган, який і нині перебуває на обліку як пам'ятка місцевого значення (зазначена охоронювана площа – 0,01 га).

Сучасна максимальна висота кургану за матеріалами останніх обстежень 1,50 м, діаметр 20 м. Насип задернований, поріс деревами, на ньому розташований пункт триангуляції та охоронний знак пам'ятки археології.

Археологічні розкопки не проводилися, але після влаштування пункту триангуляції в 1984 р. в траншеї були знайдені фрагменти ліпного посуду епохи бронзи, кістки, деревний тлін, певно, – рештки зруйнованого впускного поховання бронзової доби. Останні матеріали зберігаються у фондах Полтавського краєзнавчого музею.

На місці розташування насипу на військово-топографічних картах видань 1869 – 1918 рр. містяться позначки двох курганів. Об'єкт позначений на німецькій топографічній карті 1943 р., що складена на основі радянських мап РСЧА, як курган з абсолютним значенням висоти 123,9 м. На топографічних основах Генерального штабу масштабами 1:50 000 та 1:100000 1984 та 1985 рр. видань відповідно на місці насипу показаний лише пункт триангуляції третього класу/порядку з абсолютним значенням висоти 123,3 м над рівнем моря.

Курган I в околиці с. Вельбівка – пам'ятка археології місцевого значення, належить до поховальних некрополів доби мідного – раннього залізного віків. Включений Постановою колегії Управління культури Полтавської обласної ради народних депутатів від 10 лютого 1992 р. до переліку нововиявлених об'єктів археології за порядковим номером № 179.

Джерела: Курган. С. Вельбівка Гадяцького району. Паспорт / І. М. Гавриленко. 30 червня 1984 р. // Архів ЦОДПА. Луговий Р. С., Коваленко О. В. Звіт про археологічні розвідки у Гадяцькому та Лохвицькому районах Полтавської області у 2011 році / Машинопис. Альбом ілюстрацій. – Полтава, 2012 // НА ПКМ. – Спр. № 04-365; НА ЦОДПА. – Ф. е. – Спр. 709. – Арк. 5. – Рис. 13 – 14; Мельникова І. С., Ткаченко А. М. Отчет о разведках 1989 г. на территории Полтавской области (По подготовке материалов к Своду памятников) / Машинопис. Альбом ілюстрацій. – Полтава, 1989 // НА ІА НАНУ. – Ф. е. – Спр. 1989/213; НА ПКМ. – Спр. № 03-332; НА ЦОДПА. – Ф. е. – Спр. 25-25а. – Арк. 17. – Рис. 27; Супруненко А. Б., Гавриленко І. Н., Кулатова І. Н., Морозко Д. В. Отчет о разведках на Полтавщине в 1984 году / Машинопис, альбом ілюстр. – Полтава, 1984 // НА ІА НАНУ. – Ф. е. – Спр. 1984/64; НА ЦОДПА. – Ф. е. – Спр. 11. – Арк. 12. – Рис. 71; М-36-69-А. Ljutenka. Truppenkarte. Rußland 1:50 000. Grundmaterial : karte von Rußland 1:100000. – Ausgabe VIII. 1943; М-36-69. Зеньков. М 1:100 000. Состояние местности на 1984 г. – Генеральный штаб. Издание 1985 г.; М-36-69-А. Лютенка. М 1:50 000. Состояние местности на 1984 г. – Генеральный штаб. Издание 1985 г.; Ряд XXII. Лист 12. Военно-топографическая карта Полтавской губернии. Масштаб 3 вер. в дюйме. Г. Полтавской и Харьковской. Часть Полтавской Губ исправл. по рекогносц. 1869 г. Железн. дор. нанесены по съемке 1887 и 1892 г. – Петроград : Литография Картографич. Заведения Военно-топографического отдела, печатанов III-1918 г. // НА ЦОДПА. – Ф. 7 к/м. – Спр. 15. – Арк. 2» Ряд XXII. Лист 12. Военно-топографическая карта Полтавской губернии. Масштаб 3 вер. в дюйме. Г. Полтавской и Харьковской. Часть Полтавской Губ исправл. по рекогносц. 1869 г. // Военно-топографическая карта Полтавской губернии. Масштаб 3 вер. в дюйме. [Карты]. – С.-Пб. : Военно-топографическое Депо, 1863-1878. – 1 атл. ([24] разв. л., [1] сб.л.). – Л. 9; Ряд XXII. Лист 12. Военно-топографическая карта Полтавской губернии. Масштаб 3 вер. в дюйме. Г. Полтавской и Харьковской. Часть Полтавской Губ исправл. по рекогносц. 1869 г. Железн. дор. нанесена по съемке 1887 г. – [1887-1914]; Список нерухомих пам'яток археології місцевого значення Полтавської області. Гадяцький район // режим доступу: <http://www.spadshina.pl.ua/2010-01-09-10-25-01/> 2010-01-09-19-59-27/108-2010-02-04-21-35-45.

*В.В. Шерстюк, О.М. Ткаченко,
Р.С. Луговий, О.В. Коваленко*

130. Братська могила радянських воїнів (1943) (іст.)

Знаходиться на східній околиці села, на кладовищі в лісі.

Поховано 81-го воїна 1346-го зенітного артилерійського полку 21-ї зенітно-артилерійської дивізії резерву Головнокомандування, 23-ї, 29-ї, 206-ї, 218-ї, 337-ї стрілецьких дивізій, 3-го гвардійського механізованого корпусу, які загинули 7 – 8 вересня 1943 р. в боях з гітлерівцями на підступах до м. Гадяч під час переправи через р. Псел та масованого артобстрілу ворогом набережної частини с. Вельбівка. Прізвища невідомі.

Згідно з рішенням Вельбівської сільської ради 1974 р. встановлено пам'ятний знак, виготовлений місцевими майстрами. Цегляний обеліск із зіркою (вис. 2,6 x 0,78 м), облицьований керамічною плиткою, на якому закріплено дві дошки – металева (0,11 x 0,16 м) та бетонна (0,55 x 0,38 м) з пам'ятними написами: «Вічна пам'ять героям, які загинули в боях з фашизмом за Батьківщину. 1941 – 1943 рр.», «Старшина Федотов І.А. 1924 – 1943 г.» Обеліск розміщено на бетонному цоколі (0,3 x 0,8 x 1,6 м).

Джерела: ЦАМО РФ. – Ф. 1111. – Оп. 2. – Спр. 47. – Арк. 15; ЦАМО РФ. – Ф. 1111. – Оп. 2. – Спр. 11. – Арк. 21; ЦАМО РФ. – Ф. 1111. – Оп. 2. – Спр. 46. – Арк. 96; ЦАМО РФ. – Ф. 13689. – Оп. 20077. – Спр. 6. – Арк. 91, 95; ЦАМО РФ. – Ф. 9634. – Оп. 177, 391. – Спр. 1. – Арк. 73; ЦАМО РФ. – Ф. 1469. – Оп. 1. – Спр. 2. – Арк. 53, 59; Паспорт пам'ятки історії та культури СРСР. – № 2.4.1538-2.16.2 // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею.

Н.Ф. Шаповал

131. Братські могили (2) учасників громадянської війни (1921), (2) радянських воїнів (1943), могила Тарабана Петра Павловича (1941) (іст.)

Знаходяться в центрі села, по вул. Жовтневій.

Поховано 102 особи – мешканців села, які загинули в період громадянської війни 1918 – 1921 рр. Серед них секретар комсомольської організації с. Вельбівка Перепелиця Федір Тихонович та командир загону Лисенко Никифор Порфирівич, які загинули в 1921 р.

Похований Петро Павлович Тарабан, народився в Сталінській обл., сержант, стрілець-радист 136-го авіаційного полку 19-ї авіаційної дивізії, який був збитий 24.10.1941 р. в повітряному бою з ворожими літаками над м. Гадяч і впав разом з палаючим літаком на території с. Вельбівка.

Поховано 16 воїнів 1131-го стрілецького полку 337-ї стрілецької дивізії, 9-ї, 7-ї гвардійських механізованих бригад

3-го гвардійського механізованого корпусу, які загинули 7 – 8 вересня 1943 р. в боях із гітлерівськими загарбниками за звільнення сс. Вельбівка, Запільське, м. Гадяч. Прізвища відомі.

Згідно з рішенням Соснівської сільської ради в 1967 р. встановлено пам'ятні знаки, виготовлені Полтавськими художньо-виробничими майстернями. Братські могили учасників громадянської війни з'єднані бетонною тумбою (вис. 0,6 х 0,8 х 0,5 м), на такому ж цоколі (2,8 х 2,8 х 0,3 м), в центральній частині тумби викарбувано пам'ятний напис: «Погибли в боротьбі з белогвардейцями в 1921 году секретар комсомольской организации с. Вельбовки Перепелица Федор Тихонович, командир отряда Лысенко Никифор Порфирьевич». На братській могилі радянських воїнів на бетонному цоколі (0,3 х 1,7 х 1,7 м) встановлено залізобетонний обеліск (вис. 2,3 х 1,05 х 1,05 м) із металевою зіркою. Перед обеліском бетонна тумба (0,9 х 0,9 х 1,4 м), на якій покладено дошку з мармурової крихти (1,4 х 0,87 м) з пам'ятним написом: «1941 – 1945 Здесь похоронены воины советской армии, павшие смертью храбрых в боях за Родину за село Вельбовка» та викарбувано 19 прізвищ воїнів, але 4 останні майже не читаються. Ліворуч та праворуч від обеліску дві братські могили радянських воїнів (1,6 х 2,6 м) та (1,4 х 2,7 м), обкладені цеглою й оштукатурені. На могилі П.П. Тарабана встановлено залізобетонну тумбу (0,55 х 0,5 х 0,75 м), на якій закріплено чавунну дошку (0,53 х 0,38 м) з пам'ятним написом: «Тарабан Петро Павлович 1914 – 30-8-1941 р. Лютчик загинув в бою при бомбардуванні фашистських військ». (У написі допущена помилка П.П. Тарабан загинув 24.10.1941).

Джерела: ЦАМО РФ. – Ф. 58. – Оп. 818884. – Спр. 60; ЦАМО РФ. – Ф. 1653. – Оп. 1. – Спр. 4. – Арк. 53; ЦАМО РФ. – Ф. 3428. – Оп. 1. – Спр. 12. – Арк. 26, 30; ЦАМО РФ. – Ф. IX відділ. – Спр. 101-581-1. – Арк. 27; ДАПО. – Ф.р. 3121. – Оп. 1. – Спр. 34. – Арк. 20, 29; ДАПО. – Ф.Р-1876. – Оп. 8. – Спр. 68. – Арк. 1 – 2; Паспорт пам'ятки історії та культури СРСР. – № 2.3.4.1536-2.16.2 // Робочий архів науково-

методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею.

В.Я Ревежук, Н.Ф. Шаповал, А.М. Скирда

132. Могила Воробйової Ганни Андріївни (1943) (іст.)

Знаходиться в південно-східній частині кладовища, біля церкви.

Похована Ганна Андріївна Воробйова – медична сестра 340-ї стрілецької дивізії Воронезького фронту, яка загинула в

боях із гітлерівськими окупантами 1 березня 1943 р. при звільненні села в ході Харківської наступальної операції.

Згідно з рішенням Гадяцької районної ради № 18 від 8.02.1982 на могилі встановлено обеліск із мармурової крихти (вис. 1,1 м) без написів. На могилі бетонна квітниця (1,7 x 1,0 м). Навколо металева огорожа.

Джерело: ЦАМО РФ. – Ф. 1657. – Оп. 1. – Спр. 3. – Арк. 30. ДАПО. – Ф.Р-1876. – Оп. 8. – Спр. 68. – Арк. 1 – 2.

Н.Ф. Шаповал

133. Могили (2) радянських воїнів (1943) (іст.)

Знаходяться на південно-західній околиці села, біля входу до кладовища «Куземин».

Поховано 3 воїни 1131-го стрілецького полку 337-ї стрілецької дивізії, які загинули 7 – 8 вересня 1943 р. в боях із гітлерівськими загарбниками на підступах до м. Гадяч під час масованого артоб-

стрілу противником набережної частини р. Псел. Прізвища невідомі.

Згідно з рішенням Гадяцької районної ради № 12 від 18.03.1981 р. на могилах встановлено обеліски з мармурової крихти (вис. 1,5 м) з пам'ятними написами: «Могила невідомого солдата», виготовлені Гадяцьким райпобуткомбінатом. Могили обкладені цеглою (2,0 x 1,3 м). Навколо металева огорожа.

Джерело: ЦАМО РФ. – Ф. 1653. – Оп. 1. – Спр. 4. – Арк. 53; ЦАМО РФ. – Ф. 3428. – Оп. 1. – Спр. 12. – Арк. 26, 30; ЦАМО РФ. – Ф. 13689. – Оп. 20077. – Спр. 7. – Арк. 91; Паспорт пам'ятки історії та культури СРСР. – № 2.4.1539-2.16.2 // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею.

Н.Ф. Шаповал

134. Пам'ятне місце бою партизанів (1942) (іст.)

Знаходиться на східній околиці села, на колишньому хуторі Веселий.

На цьому місці 17 січня 1942 р. відбувся бій Гадяцького партизанського загону з гітлерівськими загарбниками, в якому брали участь і загинули керівники Полтавського підпільного обкому партії секретарі С.Ф. Кодратенко, Г.Ф. Яценко, командири партизанських груп Ю.К. Орел, В.О. Левченко, М.М. Матвієвський, Г.О. Котляров та ін.

Із початком Великої Вітчизняної війни на Полтавщині була підготовлена широка мережа антифашистського підпілля та закладено бази для розгортання партизанського руху в тилу ворога, керівництво яким на території Полтав-

ської області було доручено секретареві Полтавського підпільного обкому партії С.Ф. Кондратенку. Завершальним етапом підготовки до бойових дій була нарада, проведена підпільним обкомом в районі гадяцьких лісів 27 – 28 вересня 1941 р. Було ухвалено об'єднати невеликі партизанські загони в бойові одиниці. У жовтні 1941 р. партизани під керівництвом підпільного Полтавського обкому КП(б)У розгорнули боротьбу проти ворога. За короткий час було знищено десятки німців, поліцаїв, а також декілька автомобілів із військовим спорядженням, здійснено ряд диверсій на шляхах. Запеклі бої відбувалися на околиці с. Велика Обухівка Миргородського району. Широкого розмаху набула партизанська боротьба у Лохвицькому, Комишнянському, Шишацькому та інших районах області. Підпільний обком налагодив масовий випуск антифашистських листівок. Перед населенням виступають підпільники та партизани. У листопаді 1941 р. підпільний обком партії провів нараду керівників підпільних партійних організацій і партизанських загонів. З ініціативи С.Ф. Кондратенка було вирішено об'єднати

миргородський партизанський загін «Перемога» з гадяцьким партизанським загonom і загonom під командуванням І.Й. Копьонкіна. У грудні 1941 р. об'єднаний партизанський загін розгромив гарнізон німців у с. Лютенька Гадяцького району, захопивши великі трофеї – зброю, обмундирування, медикаменти. Успішні бої проти ворога загін провів також біля с. Московський Бобрік Лебединського району та в Охтирському районі Сумської області. За період із 1 грудня 1941 р. по 15 січня 1942 р. об'єднаний партизанський загін у 10 великих бойових операціях знищив близько 300 німецьких солдат, офіцерів, а також кілька мостів і багато різної військової техніки. У відповідь на партизанську боротьбу німці вдалися до кривавого терору проти місцевого населення. На боротьбу з партизанами у Гадяцькому районі в грудні 1941 р. гітлерівці направили значні сили. Каральні загони постійно переслідували партизан.

Щоб зберегти сили і людей С.Ф. Кондратенку, у середні січня 1942 р. у Безвіднянському лісі прийняв рішення розділити партизанський об'єднаний загін на три невеликі групи і таким чином уникнути переслідування. Миргородський і Комишнянський загони залишилися на місцях, а Гадяцький загін, який нараховував 31-го бійця, в складі якого були секретарі Полтавського підпільного обкому С.Ф. Кондратенко і Г.Ф. Яценко, залишився на території Гадяцького району і мав намір іти у Веприцькі ліси, на місце попереднього базування підпільного обкому КП(б)У. У партизанів скінчилися боєприпаси, продуктів харчування майже не було. Бази знаходилися в лісі між сс. Соснівка та Лютенька. Вночі в хуртовину партизани збилися з дороги і потрапили на х. Веселий Вельбівської сільської ради. Зупинилися в колгоспній хаті – на території ферми Вельбівського колгоспу ім. Чапаєва. Будинок на дві кімнати, а також два великих сараї, дерев'яна комора, у дворі – цегляний льох. Ці будівлі знаходилися серед степу на відстані 4 км від с. Вельбівка, поряд із зораним полем.

Партизани розмістилися в хаті, сараї, погребі, вирішивши тут переночувати, відпочити і рано вранці наступного дня перейти дорогу Зіньків – Гадяч і вирушити до лісу, який знаходився за 4 км від хутора. Як згадує А.В. Граніт, партизани були одягнуті в цивільний одяг, частина – в кожухи і військові шинелі, були взуті у валянки та чоботи. Поки приготували поїсти, затрималися і вирішили перебути у цій хаті до вечора, так як вдень йти було небезпечно. В.О. Левченко був відповідальний за караул, оскільки всі були зморені і потрібно було міняти караул через кожні півгодини. Вранці приїхали двоє хлопців і дівчина із с. Вельбівки по соломі до ферми і побачили партизанів. Ю.К. Орел упізнав їх, але не затримав, попросив нікому не говорити, що бачили партизанів.

У дві години дня партизани побачили, що з лісу наступають німці трьома колонами, приблизно до 300 чоловік, машини йшли дорогою Зіньків – Гадяч. С.Ф. Кондратенко прийняв рішення відступити, щоб зберегти людей. У цей час із дороги з вантажівки вдарили кулемети, відірвавши партизанам шлях до лісу, і вони змушені були прийняти нерівний бій, в якому загинуло 16 партизанів, у т. ч. секретарі Полтавського підпільного обкому партії С.Ф. Кондратенко та Г.Ф. Яценко. Серед загиблих – голова Гадяцької райспоживспілки М.Ф. Шпилевий, помічник секретаря Гадяцького райкому партії І.П. Мигаль, штатний пропагандист цього ж райкому С.Н. Штанько, учитель Лютенської середньої школи Д.П. Щербак.

У 1967 р. на місці бою встановлено тимчасовий цегляний обеліск, який 1984 р. замінено на гранітну брилу (вис. 2,6 х 1,2 м) на двоступінчатому бетонному цоколі (0,6 х 2,0 х 2,0 м). У 2011 р. встановлена дошка з сірого граніту, яку згодом було замінено на пластикову (1,2 х 1,0 м.) з пам'ятним написом: «На цьому місці 17 січня 1942 р. в нерівному бою з німецько-фашистськими загарбниками полягли смертю хоробрих секретарі Полтавського підпільного обкому партії Кондратенко С.Ф. і Яценко Г.Ф., другий секретар

Гадяцького підпільного райкому партії Будько М.М. партизани Ковчан І.П. Левченко В.О. Орел Ю.К. Перевала І.Д. Петренко Г.В. Рудич І.К. Цюпа С.М. Шпилевий М.Ф. Щербак П.П. Яценко Г.Д. Вічна слава героям, які полягли у боротьбі за свободу і незалежність Батьківщини!».

У 1945 р. останки партизан та секретарів Полтавського підпільного обкому партії були перепоховані до меморіального комплексу в центрі м. Гадяч. Згодом, під час облаштування в м. Полтаві Меморіалу Вічної слави відбулося символічне перенесення останків С.Ф. Кондратенка та Г.Ф. Яценка до обласного центру.

Джерела та література: ДАПО. – Ф. Р-15. – Оп. 1. – Спр. 2881. – Арк. 11 – 16, 121 – 122, 152 – 153, 192; ДАПО. – Ф. Р-105. – Оп. 1. – Спр. 12. – Арк. 7 – 9, 26 – 29, 35, 79, 146; ДАПО. – Ф. Р-105. – Оп. 1. – Спр. 154. – Арк. 28; ДАПО. – Ф. Р-105. – Оп. 1. – Спр. 269. – Арк. 28; НА ПКМ. – Спр. № 07-44. – Арк. 21 – 22, 57 – 59; Довідка Гадяцького районного історико-краєзнавчого музею № 21 від 4 грудня 2013 / Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею; Книга Пам'яті України: Полтавська область. – Т. 2: Великобагачанський район, Гадяцький район. – Полтава: Полтавський літератор, 1995. – С. 360, 362, 365, 458; Паспорт пам'ятки історії та культури СРСР. – № 2.4.136-2.16.2 // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею; Андрієць В., Журавель Г. Місця партизанської слави та увічнення пам'яті партизан на території Полтавської області / Полтавський краєзнавчий музей: Збірник наукових статей 2001 – 2003 рр. Маловідомі сторінки історії, музеєзнавство, охорона пам'яток / Редкол. Белько О. В. та ін. – Полтава: Дивосвіт, 2003. – С.400; Гадяччина: Історія краю. – Гадяч: Видавництво Гадяч, 2013. – С. 140 – 147.

В.А. Андрієць

135. Пам'ятний знак жертвам Голодомору 1932 – 1933 рр. (іст.)

Знаходиться на кладовищі в лісі, на східній околиці села.

Згідно з Національною книгою пам'яті жертв Голодомору 1932 – 1933 рр. в селі загинула велика кількість жителів. Встановлено імена 73 осіб.

У пам'ять про мешканців села, які загинули під час Голодомору 1932 – 1933 рр., у 2008 р. встановлено дубовий хрест (вис. 3,0 x 1,6 м), на якому закріплено табличку – дерев'яна рамка під склом (0,15 x 0,35 м) з пам'ятним написом: «Жертвам Голодомору 1932 – 1933 роки».

Джерела та література: НА ПКМ. – Спр. № 09-966; Національна книга пам'яті жертв Голодомору 1932 – 1933 років в Україні: Полтавська область / Упоряд. О.А. Білоусько, Ю.М. Варченко, В.О. Мокляк, Т.П. Пустовіт. – Полтава: Оріяна, 2008. – С. 51 – 52.

А.М. Скурда

136. Пам'ятний знак жертвам Голодомору 1932 – 1933 рр. (іст.)

Знаходиться біля церкви Святої Живоначальної Трійці.

Згідно з Національною книгою пам'яті жертв Голодомору 1932 – 1933 рр. в селі загинула велика кількість селян, встановлено імена 73 осіб.

У пам'ять про мешканців села, які загинули під час Голодомору 1932 – 1933 рр., у 2008 р. встановлено дубовий хрест (вис. 3,0 x 1,6 м), на якому закріпле-

но табличку – дерев'яна рамка під склом (0,15 x 0,35 м) з пам'ятним написом: «Жертвам Голодомору 1932 – 1933 роки».

Джерела та література: НА ПКМ. – Спр. № 09-966; Національна книга пам'яті жертв Голодомору 1932 – 1933 років в Україні: Полтавська область / Упоряд. О.А. Білоусько, Ю.М. Варченко, В.О. Мокляк, Т.П. Пустовіт. – Полтава: Оріяна, 2008. – С. 51 – 52.

А.М. Скурда

137. Пам'ятний знак полеглим землякам (1967) (іст.)

Знаходиться в центрі села, в парку.

На фронтах Великої Вітчизняної війни 1941 – 1945 рр. та в боротьбі з гітлерівцями в період тимчасової німецької окупації села 1941 – 1943 рр. загинули 265 жителів села. Серед загиблих – учасник боїв за звільнення Білорусії, Сухно Василь Васильович (1919 – 1944), нагороджений орденом «Червоної Зірки» та медаллю «За відвагу»; командир партизанського загону с. Вельбівка Орел Юхим Кир'янович (1895 – 1942), який загинув у бою з карателями 17 січня 1942 р. біля хутора Веселий разом із секретарями Полтавського підпільного обкому партії

С.Ф. Кондратенком та Г.Ф. Яценком; розвідник партизанського загону Пишняк Іван Прокопович (1894 – 1941) повішений загарбниками перед будинком командира партизанського загону Орла Ю.К., а його дружина Параска Тихонівна – розстріляна. Всього за період тимчасової окупації загинуло більше 40 партизан та мирних жителів села.

Згідно з рішенням Гадяцької районної ради № 2 від 15 січня 1967 р. в пам'ять про загиблих на триступінчатому постаменті (вис. 0,8 x 2,15 x 2,7 м) встановлено цегляний обеліск із зіркою (вис. 3,3 x 1,1 x 0,5 м). Перед обеліском знаходяться три оштукатурені тумби (0,6 x 1,35 x 0,85 м), на яких покладено плити із гранітної крихти (1,2 x 0,8 м) з пам'ятним написом: «Вечная память воинам советской армии павшие смертью храбрых в боях за Родину»

«Куда б ни шел, ни ехал ты,
Но здесь остановись
Могиле этой дорогой
Всем сердцем поклонись»

та прізвищами 250 земляків. Пам'ятний знак виготовили місцеві майстри.

Джерела та література: ДАПО. – Ф.Р-1876. – Оп. 8. – Спр. 68. – Арк. 1 – 2; ДАПО. – Ф. 105. – Оп. 1. – Спр. 12. – Арк. 182; ДАПО. – Ф. 15. – Оп. 1. – Спр. 2881. – Арк. 132; ДАПО. – Ф. 105. – Оп. 1. – Спр. 154. – Арк. 8; Паспорт пам'ятки історії та культури СРСР. – № 2.4.1537.-2.16.2 // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею; Книга Пам'яті України: Полтавська обл. – Т. 2: Великобагачанський район, Гадяцький район. – Полтава: Полтавський літератор, 1995. – С. 453 – 462. Шевченко В.

Зарево над Пелом. – К.: Политиздат Украины, 1968. – С. 134 – 143.

Н.Ф. Шаповал, А.М. Скурда

138. Пам'ятник Ульянову (Леніну) Володимирі Іллічу (1967) (іст.)

Знаходиться в центрі села.

Ульянов (Ленін) Володимир Ілліч (22.04.1870 р., м. Сибірськ, Російська імперія, нині м. Ульяновськ, Російська Федерація – 21.01.1924 р., помер у с. Горки під Москвою, саркофаг з його тілом встановлений у мавзолеї на Красній площі в Москві) – російський політичний і державний діяч. (див. поз. № 47).

Пам'ятник встановлено на замовлення місцевого колгоспу «Ленінським шляхом» у 1967 р.

Залізобетонна скульптура (вис. 3,5 м) встановлена на постаменті (вис. 2,4 x 1,1 x 1,2 м) з гранітної крихти.

Ленін В.І. зображений на повний зріст без головного убору, одягнений у костюм трійку, в лівій руці тримає пальто, права рука в кишені брюк.

Скульптура виготовлена на Львівській кераміко-художній фабриці.

Автори пам'ятника невідомі.

Джерела та література: Паспорт пам'ятки історії та культури СРСР. – № 4. 1. 1982. 16.2 // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею; Енциклопедія історії України: У 10 т. / Редкол.: В.А. Смолій (голова) та ін. – Т. 6. – К.: Наук. думка, 2009. – С. 112 – 114.

А.М. Скирда

139. Церква в ім'я Святої Живоначальної Трійці (Троїцька церква) (архітектура)

Час будівництва першої дерев'яної церкви в ім'я Святої Живоначальної Трійці невідомий. Вірогідно, появу першої храмової споруди можна віднести до другої половини XVII століття. Найдавніша згадка про неї відноситься до 1740 року, коли на місці старого храму збудували нову, тридільну, трибанну церкву. Вона мала квадратну в плані центральну дільницю з двозаломною покрівлею. Покрівлі східної вівтарної та західної дільниць – однозаломні. Покрівля та бані церкви були пофарбовані білою олійною

фарбою. 1864 р. старий, перенесений із попередньої церкви іконостас замінили новим. У 1865 р. розпочалося будівництво нового храму, який мав замінити стару сто двадцятип'ятилітню церкву. Завершилося воно в 1866 р. Храм мав типовий як для свого часу вигляд. До центральної, квадратної в плані дільниці зі сходу, півдня, півночі та заходу було прибудовано дещо менші за розміром прямокутні притвори. Функції вівтаря виконував східний притвор. Три інших були прикрашені чотириколонними портиками з трикутними фронтонами. Над середохрестям за допомогою парусів був встановлений восьмигранний світловий барабан, площини якого прикрашали аркові вікна, а покрівля мала наметову форму, що завершувалася декоративним восьмигранним ліхтариком, увінчаним маківкою з хрестом. У 1869 р. до західного притвору була прибудована дерев'яна, двоярусна, квадратна у плані дзвіниця, перший ярус якої слугував основним входом до церкви.

У 1895 р. володіє церковним капіталом у сумі 400 руб. 1/4 дес. церковної і 33 дес. ружної землі, діє земське училище. 1902 р. – 1665 руб. 27 коп., островом на р. Псільчик розміром в 1 дес., має церковний будинок, діють жіноча церковно-приходська та земська школи. 1902 р. – 8 церковної, у т.ч. 1 садибної у двох наділах, 33 дес. ружної землі, будинки для церковно-приходської школи та псаломника, діяли церковна бібліотека, безкоштовна бібліотека-читальня, жіноча церковно-приходська школа, земське народне училище. 1912 р. – 33 дес. ружної землі, будинок для священика, діє жіноча однокласна церковно-приходська школа.

У 1895 р. службу Богу відвідує 1936 душ обох статей. 1901 р. приход складається із 269 дворів – жителів с. Вельбівка та хутора у двох верстах від села. 1902 р. у приході село Вельбівка та хутір Запсільський. 1912 р. – 2350 душ обох станів.

У 1906 р. церква виступила одним із фундаторів колекції Полтавського єпархіального давньосховища передавши до

його збірки Службеник київського друку 1629 р. (не зберігся).

Релігійна громада відновила діяльність в роки тимчасової німецької окупації села в храмовому приміщенні. Інші відомості про діяльність громади – відсутні. У новітній час зареєстрована органами державної влади 30.06.1992 р. за № 106 як громада Української Православної Церкви Московського Патріархату.

Із священиків відомі: Ігнатій Осифовський (пом. 1787 р.), Ілани Ігнатович Осифовський (пом. 1795 р.), Кирило Дияконенко (до 1805 р.), Іоанн Стефанович Петровський (1895, 1902, заштатний – 1912), Захар Зіновійович Кривко (1912), протоієрей Олександр Григорович Савченко (з 28.06.1972), ієрей Олександр Гуцуляк (2008); псаломників: священик Федір Іванович Нестеровський (1895), Микола Павлович Коцюба (1902), Полікарп Васильович Дамаскін (1902), Іван Якимович Огризько (1912); пономарів: Полікарп Васильович Дамаскін (1895); церковних старост: казенний селянин Симеон Асигкрітович Лисенко (1902), старший лісовий кондуктор Дмитро Платонович Салов (1912), Ганна Григорівна Рибалко (1912).

Джерела та література: Коломенський Г. Сборник необходимых сведений о всех приходах Полтавской губернии и Адрес-календарь духовенства той-же епархии. – Полтава: Типогр. Губ. Правл., 1895. – С. 232; Грановский А. Полтавская епархия в ее прошлом (до открытия епархии в 1803 г.) и настоящем (Историко-статистический опыт). Вып. I. – Полтава: Типо-литограф. М. Л. Старожицкого, 1901. – С. 299; Клировая книжка Полтавской епархии на 1902 год. – Полтава: Типо-литограф. Л. Т. Фришберга, 1902. – С. 53 – 54; Справочная Клировая книга по Полтавской епархии на 1912 год. – Полтава, 1912. – С. 3; Трипольский В. Полтавское Епархиальное Древлехранилище: Указатель с описанием выдающихся письменных и вещественных памятников церковной старины Полтавской Епархии. – Полтава: Электрич. Типогр. Г.И. Маркевича, 1909. – С. 18; Релігійні громади Полтавської області станом на 01.01.2008 р. // Інформація відділу у справах національностей та релігій Полтавської облдержадміністрації. – Арк. 6; Особистий архів авторів.

В.О. Мокляк, В.А. Павленко

Венеславівка, с., Петрівсько- Роменська сільська рада

140. Курган 1 (археол.)

Знаходиться за 0,5 км на південь від села, на плато правого берега р. Хорол. Обстежувався О.М. Ткаченком у 1989 р.

Висота кургану 0,8 м, діаметр 15 м.

Розкопується. Розкопки не проводилися.

Джерела: Мельникова І.С., Ткаченко А.М. Отчет о разведках 1989 г. на территории Полтавской области (По подготовке материалов к Своду памятников истории и культуры) // НА ПКМ. – Спр. № 03-331. – С. 21; Мельникова І.С., Ткаченко А.М. Альбом иллюстраций к отчету о разведках 1989 г. на территории Полтавской области (По подготовке материалов к Своду памятников истории и культуры) // НА ПКМ. – Спр. № 03-332. – Рис. 38.

О.М. Ткаченко

141. Братська могила радянських воїнів 1943, пам'ятний знак на честь полеглих воїнів-земляків 1958 (іст.)

Знаходиться в центрі села, біля клубу.

Поховано 20 воїнів 596-го стрілецького полку 161-ї, 29-ї, 253-ї, 337-ї стрілецьких дивізій, які загинули 13 вересня 1943 р. в боях із гітлерівцями при звільненні с. Новоселівка та залізничної станції Венеславівка. Прізвища відомо 11 воїнів. Серед них майор, заступник командира 569-го стрілецького полку 1909 р. н. Гордієнко І.М. – до війни працював військомомом. На фронт пішов добровільно.

Під час визволення села від гітлерівських загарбників від розриву снарядів загинуло дві родини, серед них родина Кольцових. Поховані були біля подвір'я

Шведа В.М., у 1990 р. останки перенесені на нове кладовище.

Згідно з рішенням Гадяцької районної ради № 11 від 15.08.1958 р. на могилі на цементному оштукатуреному постаменті (вис. 3,0 x 1,0 x 1,0 м) встановлена скульптура воїна (вис. 2,5 м) із залізобетону. На чільному боці постаменту закріплено бетонну дошку (0,6 x 0,4 м) з пам'ятним написом: «Вічна слава героям, що полягли в боях за свободу і незалежність нашої Вітчизни» і фотознімок Гордієнка І.М. (0,2 x 0,15 м) на металокераміці. Біля підніжжя пам'ятника покладено бетонну плиту (1,0 x 0,75 м) з пам'ятним написом: «Никто не забыт и ничто не забыто 1941 – 1945» та прізвищами похованих воїнів. Ліворуч від пам'ятника гранітна дошка (1,4 x 0,9 м) з прізвищами 96 воїнів, мешканців села, які загинули на фронтах Великої Вітчизняної війни 1941 – 1945 рр., та пам'ятним написом: «Вічна слава воїнам села Венеславівка, які загинули в роки Великої Вітчизняної війни 1941 – 1945 рр.». Скульптура воїна виготовлена Запорізьким скульптурним комбінатом.

Автор скульптури Савельєв О. Г.

Джерела та література: ЦАМО РФ. – Ф. 1111. – Оп. 2. – Спр. 46. – Арк. 29, 96; ЦАМО РФ. – Ф. 1130. – Оп. 1. – Спр. 13. – Арк. 7; ЦАМО РФ. – Ф. 1129СП. – Оп. 161679. – Спр. 4. – Арк. 53; Паспорт пам'ятки історії та культури СРСР. – № 2.4.1542 – 2.16.2 // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею; Книга Пам'яті України: Полтавська обл. – Т. 2: Великобагачанський район, Гадяцький район. – Полтава: Полтавський літератор, 1995. – С. 609 – 614; Опришко І.М. Звичайне українське село Петрівка-

Роменська. – Гадяч: Видавництво «Гадяч», 2013. – С. 79.

Н.Ф. Шаповал, А.М. Скірда

142. Могила Стогнія Мефодія Наумовича (іст.)

Розташована в західній частині центрального кладовища.

Похований Стогній Мефодій Наумович (20.07.1898 р., с. Венеславівка Гадяцького р-ну Полтавської обл. – 1.12.1985 р., там само) – тракторист Венеславівської машинно-тракторної станції.

Харківський тракторний завод у 1931 р. розпочав виготовляти перші трактори марки ХТЗ і трактор під № 3 був направлений до Венеславівської машинно-тракторної станції Гадяцького р-ну Полтавської обл. На ньому з 1931 р. почав працювати Мефодій Наумович Стогній.

На початку Великої Вітчизняної війни М.Н. Стогній евакуювався разом із трактором у Челябінську область, Бредівський район, с. Андріївка, колгосп «Вперед», де почав працювати на полях,

навчав жінок механізаторському ремеслу. Після визволення Полтавщини від німецьких загарбників повернувся зі своїм трактором ХТЗ у рідне село, пригнавши машину власним ходом. 24 роки з 1931 по 1955 рр. беззмінно працював на полях Гадяцького району. Після реорганізації машинно-тракторної станції перейшов до місцевого колгоспу «Зоря комунізму», де працював до виходу на пенсію. У 1957 р. вийшов на заслужений відпочинок. Нагороджений орденом Жовтневої революції. У 1955 р. трактор ХТЗ № 3 був списаний Венеславівською МТС і в 1956 р. як первісток вітчизняного тракторобудування, переданий до Полтавського краєзнавчого музею, на постійне зберігання, акт вступу № 1063 від 11.09.1956 р. Довжина трактора 3,46 м., ширина 1,4 м., висота 2,8 м. Встановлений в експозиційному залі Полтавського краєзнавчого музею і є елементом постійної експозиції. На його чільній стороні закріплена табличка під склом (0,06 x 0,18 м.) з пам'ятним написом: «Трактор ХТЗ. Заводський № 3 – один з перших вітчизняних тракторів на Полтавщині. В 1931 – 1955 рр. на ньому працював тракторист Венеславівської МТС Гадяцького району М.Н. Стогній. На початку Великої Вітчизняної війни трактор був евакуйований у Челябінську область Росії. В 1944 р. повернувся в рідну МТС. Працював до 1955 р.», з протилежного боку – портрет М.Н. Стогнія, в рамці під склом (0,32 x 0,47 м.).

У 1986 р. на могилі встановлений металевий обеліск із зіркою (вис. 1,2 м.), в центрі якого дошка з нержавіючої сталі (0,2 x 0,25 м.) з прізвищем: «Стогній Мефодій Наумович 20.VI.1898 – 01.II.1895».

Джерела та література: НА ПКМ. – Спр. № 05-206. – Арк. 1; Довідка Гадяцького районного історико-краєзнавчого музею № 22 від 6 грудня 2013 // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею; Роговий Ф. 26 мелодій ниви // Комсомолец Полтавщини. – 1971. – № 28 (1390). – 5 березня.

В.А. Андрієць, В.М. Сиротюк

Веприк, с., Веприцька сіньська рада

143. Березовий гайок – ботанічна пам'ятка природи місцевого значення (природа)

Розташована на території Вельбівського лісництва – кв. 88 (вид. 4). Перебуває у віданні ДП «Гадяцький лісгосп».

Обстежувалася Т.Л. Андрієнко, О.М. Байрак (1993 – 1994 рр.); С.К. Безуглим (2002 – 2003 рр.); Н.О. Стецюк, М.В. Слюсарем, М.Ф. Торяником, М.І. Хаббенком (2008 р.).

Площа 0,6 га. Охороняється згідно з рішенням третьої сесії Полтавської обласної ради народних депутатів двадцять другого скликання від 04.09.1995 р.

Ботанічна пам'ятка природи розташована на борівій терасі р. Псел та зниженій улоговинній ділянці, біля автошляху м. Гадяч – с. Веприк. Заповідний об'єкт представлений масивом соснового лісу з насадженнями берези бородавчастої. Вік насаджень до 60 років. У підліску відмічено крушину ламку, хміль звичайний, у підрості – грушу звичайну, горобину звичайну, дуб звичайний. Березові насадження оточені середньовіковим сосновим лісом. Ботанічна цінність дослідженої території полягає в тому, що майже половину трав'янистого покриву займає популяція плауна булавовидного – регіонально рідкісної в Полтавській області рослини. Поряд виявлені й інші бореальні рослини – ортилія однобока, вероніка лікарська, береза пухнаста, хвощ зимуючий, перстач прямостоячий. Спорадично зустрічаються дзвоники персиколісті та розлогі, конвалія звичайна, гвоздика стиснуточашечна, свідина кров'яна, фіалка висока, ластовень лікарський, деревій майжезвичайний, звіробій стрункий, ранник вузлуватий, дутень ягідний, щитник шартрський, дрік фарбувальний. Фрагментарно виявлені зарості орляка звичайного. Куртини

утворюють куничник наземний, конюшина альпійська, буквиця лікарська, костяниця, тонконіг звичайний. Ботанична пам'ятка природи, незважаючи на незначну площу, характеризується високими показниками флористичної та ценотичної унікальності.

У складі флори близько 200 видів рослин, серед яких занесені до регіонального списку: дзвоники персиколисті, конвалія звичайна, костяниця, орляк звичайний, ортилія однобока, перстач прямостоячий, плаун булавовидний, хвощ зимуючий, ялівець звичайний.

Фауна досить типова, червонокнижних та регіонально рідкісних видів тварин не виявлено.

Територія має рекреаційне та науково-пізнавальне значення.

Джерела та література: НА ПКМ. – Спр. № 01. – 116. – Арк. 137; Андрієнко Т.Л., Байрак О.М., Залудяк М.І. та інші. Заповідна краса Полтавщини. – Полтава: ІВА «Астрей», 1996. – С. 158, 178; Байрак О.М., Стецюк Н.О. Атлас рідкісних і зникаючих рослин Полтавщини. – Полтава: Верстка, 2005. – С. 4, 11, 63, 224; Збережи де стоїш, де живеш. По сторінках Червоної книги Полтавщини / Під заг. ред. О.М. Байрак. – Полтава: Верстка, 1998. – С. 114, 116.

Н.О. Стецюк, О.О. Вільмовська.

144. Гадяцький бір – заповідне урочище (природа)

Розташоване у Вельбівському лісництві – кв. 98, 110. Перебуває у віданні ДП «Гадяцький лісгосп».

Обстежувалося: В.Г. Осадчим (кін. 70-х рр. – 80-ті рр. ХХ ст.), Д.С. Івашиним, Р.В. Ганжою, О.А. Стасілюнас, Т.П. Головою, М.Д. Литвиною, (поч. 80-х рр. ХХ ст.), С.К. Безуглим, М.Ф. Торяником (з 1996 р. по сьогодні), Т.Л. Андрієнко (1993 р., 1994 р.), О.М. Байрак (1993 р., 1994 р., 2001 р.), Н.О. Стецюк (2001 р., 2007 р., 2008 р., 2011 р.), М.В. Слюсарем, С.В. Гапон, І.С. Беседіною (2008 р.), О.Р. Ханнановою, В.Г. Смолярем (2011 р.).

Площа 48 га. Охороняється згідно з рішенням виконавчого комітету Полтав-

ської обласної ради народних депутатів №437 від 16.11.1979 р.

Територія урочища репрезентує ділянку борової тераси р. Псел із добре сформованими комплексами лісокультур, у флорі яких – цінні бореальні види. Масив лісу представлений різновіковими лісокультурами сосни звичайної на підвищенні – плескатуму горбі та дубово-сосновими і березовими лісами на більш зволжених ділянках. Урочище є осередком північної (бореальної) флори та рослинності у лісостеповій зоні. Особливо цінна ділянка старого соснового лісу на підвищенні, де підлісок утворює ялівець звичайний. Це єдине у Полтавській області місцезнаходження даного регіонально рідкісного виду і одне з небагатьох у Лівобережному Лісостепу. На ділянках дубово-соснових, березово-дубових і березових лісів, розташованих у зниженій частині, у травостой переважають орляк звичайний і молінія голуба. Флора урочища нараховує близько 350 видів рослин, в тому числі 15 раритетних: сон чорніючий, любки дволиста і зеленіквіткова (Червона книга України), багатоніжка звичайна, дзвоники персиколисті, конвалія звичайна, костяниця, орляк звичайний, ортилія однобока, первоцвіт весняний, перстач білий, серпій увінчаний, синюха голуба, хвощ зимуючий і ялівець звичайний (регіонально рідкісні).

В урочищі зустрічаються рідкісні тварини: голуб-синяк, орел-карлик, підорлик великий, зміїд (Червона книга України), борсук, кібчик, боривітер звичайний, вальдшнеп, дятел середній строкатий, дрізд-омелюх, вівчарик весняний, мухоловка мала, чиж, часничниця звичайна, гадюка звичайна та веретільниця ламка (регіонально рідкісні види).

Має екологічне та рекреаційне значення.

Джерела та література: НА ПКМ. – Спр. № 01-56. – Арк. 25; НА ПКМ. – Спр. № 01-116. – Арк. 30; Андрієнко Т.Л., Байрак О.М., Залудяк М.І. та ін. Заповідна краса Полтавщини. – Полтава: ІВА «Астрей», 1996. – С. 48, 72 – 73, 158, 180; Байрак О.М. Конспект флори Лівобережного Придніпров'я. Судинні росли-

ни. – Полтава: Верстка, 1997. – С. 16, 17; Байрак О.М. Самородов В.М., Стецюк Н.О. та ін. В гаю заграли проліски. Розповіді про весняні рослини Полтавщини та їх охорону. – Вид. 2-е, доп. – Полтава: Верстка, 2001. – С. 71; Байрак О.М., Стецюк Н.О. Атлас рідкісних і зникаючих рослин Полтавщини. – Полтави: Верстка, 2005. – С. 14, 26, 30, 40, 63, 68, 81, 85, 114, 153, 172, 201, 202; Байрак О.М., Стецюк Н.О., Криворучко Т.В., Грицай І.А. Історія створення ботанічних та ландшафтних заказників у Полтавській області // Природоохоронний рух на Полтавщині: Матеріали науково-практичної конференції. – Полтава: Верстка, 2006. – С. 50; Бардик Н.М. Особливості поширення папоротевидних на Полтавщині // Проблеми відтворення та охорони біорізноманіття України (До 115-ї річниці М.І. Гавриленка) / Матеріали Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції. – Полтава: АСМІ, 2004. – С. 248; Воробійова А.М. Созологічна цінність Гадяцьких лісів // Екологічні проблеми довкілля та шляхи їх вирішення: Дев'ять Каршинських читання / Міжнародна науково-практична конференція. – Полтава, 2002. – С. 96; Засенко І.Є. Рідкісні види дерев і чагарників у флорі Полтавщини та стан їх охорони // Екологічні проблеми... – С. 97; Збережи, де стоїш, де живеш / Під заг. ред. О.М. Байрак. – Полтава: Верстка, 1998. – С. 118, 148, 163, 174, 175, 178, 197; Івашин Д.С., Ганжа Р.В., Стаслюнас О.А., Голова Т.П., Литвинова М.Д. Рідкісні рослини південно-східної частини Лівобережного Лісостепу України // Український ботанічний журнал. – К., 1985. – Т. 42. – № 1. – С. 73 – 75; Криворучко Т. Рідкісні ефемероїди у флорі Полтавської області та стан їхньої охорони // Екологічні проблеми... – С. 95; Природно-заповідний фонд Української СРСР. Реєстр-довідник / За ред. М.А. Воїнственовського. – К.: Урожай, 1986. – С. 116; Регіональна екомережа Полтавщини / Під заг. ред. О.М. Байрак. – Полтава: Верстка, 2010. – С. 105, додаток С. 5; Стецюк Н. Еколого-ценотична та флористична характеристика осередків раритетної фіторізноманітності на території Гадяцького району (Полтавська область) // Збірник наукових праць Полтавського державного педагогічного університету імені В.Г. Короленка. – Серія «Екологія. Біологічні науки». – Випуск 5 (63). – Полтава, 2008. – С. 118 – 126; Стецюк Н.О., Гапон С.В., Бесєдіна І.С., Слюсар М.В. Загальні показники біорізноманітності проектного регіонального ландшафтного парку «Гадяцький» (Полтавська область) // Біорізноманіття: теорія, практика та методичні аспекти вивчення в загальноосвітній та вищій школі: Матеріали Міжнарод-

ної науково-практичної конференції (присвячується 120-річчю від дня народження М.І. Вавилова) / За ред. М.В. Гриньової. – Полтава: Друкарська майстерня, 2008. – С. 256 – 261; Стецюк Н.О., Сотуга О.В., Ханнанова О.Р. До питання охорони рідкісних бореальних видів рослин на території Гадяцького району (Полтавська область) // Проблеми відтворення та охорони біорізноманіття України / Матеріали Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції. – Полтава: Астрія, 2007. – С. 162 – 164; Червона книга України. Рослинний світ / за ред. Я.П. Дідуха – К.: Глобалколсалтинг, 2009. – С. 212, 213, 566; Червона книга України: Тваринний світ / за ред. І.А. Акимова – К.: Глобалколсалтинг, 2009. – С. 425, 426, 428, 462.

Н.О. Стецюк, О.В. Халимон

145. Гай-Займи – заповідне урочище місцевого значення (природа)

Розташоване в заплаві р. Псел, на території Вельбівського лісництва – кварталі 1 – 2. Перебуває у віданні ДП «Гадяцький лісгосп».

Обстежувалося В.М. Мисюрою (1992 р.); Т.Л. Андрієнко, О.М. Байрак, Н.О. Стецюк, М.Ф. Торяником (1996 р.); С.К. Безутлим (2002 – 2003 рр.); Н.О. Стецюк, М.В. Слюсарем, М.Ф. Торяником, В.Г. Смолярем (2008 р.).

Площа 114 га. Охороняється згідно з рішенням виконавчого комітету Полтавської обласної ради народних депутатів № 74 від 17.04.1992 р.

Територія заповідного урочища репрезентує борову терасу р. Псел (із лісокультурами сосни звичайної та похідними дубово-сосновими насадженнями) та заплавні вологі ліси із домінуванням осики та вільхи. Соснові та дубово-соснові різновікові ценози репрезентують типові для долини р. Псел рослинні комплекси. Лісокультури мають штучне походження. Деревостани їх утворені сосною звичайною, що має середній діаметр стовбурів 45 – 60 см. Підлісок виявлений досить спорадично, на окремих ділянках відмічені бузина чорна та червона, подекуди – бруслина європейська. На окремих ділянках сформовані малиники та

ожинок. Наукову цінність представляють похідні мішанолісові ценози, де у дєрєвостанах відмічені дуб звичайний, горобина звичайна, груша звичайна. Осичники та вільшняки мають подібний флористичний склад та структуру. На обводнених ділянках заплави формуються ценози евфтрофних високотравних та низькотравних боліт. Старичні водойми зайняті по периферії прибережно-водною рослинністю (з домінуванням очерету звичайного, рогузів вузьколистого та широколистого, кути озерної, айру звичайного), а їх плеса – угрупованнями жабурника звичайного, спіродели багатокореневої, ряски малої, ряски триборозенчастої, глечиків жовтих, куширу темно-зеленого, латаття білого.

У складі флори близько 450 видів рослин, серед яких занесені до регіонального списку: дзвоник персиколістий, конвалія звичайна, косяниця, латаття біле, оман високий, проліска сибірська. Угруповання латаття білого та глечиків жовтих занесені до Зеленої книги України.

Фауна досить різноманітна. Зустрічаються тварини, занесені до Червоної книги України (орел-карлик, підорлик великий, зміїд, голуб-синяк) та регіонального списку (кібчик, вальдшнеп, дятел середній строкатий, дрізд-омелюх, вівчарик весняний, мухоловка мала, чиж, часничниця звичайна, гадюка звичайна).

Заповідний об'єкт має естетичне, водоохоронне та оздоровче значення, виконує екологічні та рекреаційні функції.

Джерела та література: НА ПКМ. – Спр. № 01-116. – Арк. 55, 129; Андрієнко Т.Л., Байрак О.М., Залудяк М.І. та інші. Заповідна краса Полтавщини. – Полтава: ІВА «Астрєя», 1996. – С. 158, 181; Зелена книга України / Під заг. ред. члена-кореспондента НАН України Я.П. Дідуха. – К.: Альгерпрес, 2009. – С. 307 – 309, 317 – 318; Червона книга України: Тваринний світ / Під заг. ред. члена-кореспондента НАН України І.А. Акїмова. – К.: Любалконсалтинг, 2009. – С. 425, 426, 428, 462.

Н.О. Стецюк, О.О. Вільмовська.

146. Залишки укріплень сотенного містечка Веприк козацької доби (XVII – XVIII ст.), пункт Веприк I (археол.)

Знаходиться на території сучасного села, точна локалізація розміщення фортеці не здійснена.

Вперше збереження решток укріплень містечка серед описів населених пунктів Чернігівського намісництва зафіксував О.Ф. Шафонський (друга половина XVIII ст.). Він зазначав, що у Веприку, котрий лежить на низькому рівному місці, збереглися рештки валу. У 1978 р. місце розташування фортеці оглядалося краєзнавцем Я.Г. Іванюком. На жаль, інших «польових» наочних обстежень цього об'єкту не проводилося.

У 1658 р. сотенне містечко Веприк, як незгодне з політикою гетьмана І. Виговського, було віддано на розорення татарам, а 1659 р. спалене. Частина козацького населення Веприцької сотні перейшла на землі Московського царства. За повідомленнями шведського генерал-квартирмейстера А. Гіллєнка укріплення Веприка на період Полтавської кампанії (1708 – 1709 рр.) були зроблені «на зразок редута чотирикутної форми немалих розмірів, які досить важко було охопити. Вал був без бастионів, без жодної «дефензиви», а також мілкий рів».

Під час облоги наприкінці 1708 – на початку 1709 рр. на стіні для захисту артилерійської батареї були зведені подвій-

ні огорожі з хмизу, куди насипалася земля. Поверх валу викладалися дерев'яні колоди – катки, що під час штурму скочувалися на ворога вниз, самі вали обливалися водою, яка взимку стала кригою. На озброєнні у фортеці знаходилося 3 гармати. Після здачі містечка на початку 1709 р. воно було спалене.

Є свідчення, що на час облоги периметр захисних редутів сягав приблизно 3000 м, земляні вали були підняті на висоту 6 – 8 м, а частокіл ще на 1,5 м. Були укріплені єдині (південні) ворота. З північного боку існував підземний хід. Зі сходу фортецю пронизував яр.

Станом на 1978 р. тим же Я.Г. Іванюком відзначено лише збереження валу в східній частині укріплення. Інші краєзнавчі нариси розповідають про наявність решток валів поблизу школи села.

Станом на 1968 р. територія Веприцької фортеці займала центр с. Веприк, який являв собою підвищення висотою 5 – 7 м загальною площею бл. 500 х 800 м. Наприкінці XIX ст. через територію фортеці була прокладена дорога, розділивши її на дві майже однакові частини. Частина землі, з якої склалися фортечні укріплення була вивезена. 1984 р. із західного боку фортеці, біля підніжжя земляного валу встановлено пам'ятний знак, а в південно-східній частині фортеці встановлена позначка на місці колишніх фортечних воріт.

Пам'ятний знак на честь 275-річчя оборони Веприка. Встановлений у західній частині фортечних укріплень згідно з постановою бюро Гадяцького

районного комітету компартії України та Гадяцького райвиконкому від 20 квітня 1983 р. за кошти місцевого колгоспу «Заповіт Ілліча» та Українського товариства охорони пам'яток історії і культури в рамках відзначення 275-річчя оборони сотенного містечка Веприк від шведських військ. Встановлений в центрі села неподалік від Веприцької загальноосвітньої школи I – III ступенів на залишках фортечного валу, справа від центральної вулиці. Пам'ятник – гранітний моноліт неправильної форми (2 х 2 х 07 м) встановлений на бетонному, прямокутному постаменті (2,7 х 1,65 х 1,5 м. На передній площині гранітної брили закріплена чавунна дошка (0,85 х 0,65 м) із написом: «Славним предкам від вдячних потомків на честь 275-річчя оборони с. Веприк від шведських загарбників.». Дошка відлита на Полтавському турбомеханічному заводі. Оборона Веприцької фортеці – один із епізодів Північної війни 1700 – 1721 рр. відбулася 24 грудня (4 січня) – 7 (18) січня 1709 р. за кілька місяців до Полтавської битви і стала одним із значних ідеологічних епізодів в майбутній історіографії Північної війни, та оспівуванні вірності українського народу союзу з Росією та неприйняттю ним «зрадника» гетьмана Івана Мазепи.

Фортечні ворота Веприцької фортеці. Пам'ятний знак в південно-східній частині фортечних укріплень між вулицею Полтавською та провулком Першотравневим. На місці колишніх фортечних форіт, обабіч стели встановлено два нахилених у бік валу стовпчики із сірого гра-

ніту (1,1 x 0,43 x 0,23 та 1,1 x 0,35 x 0,2 м). Написи відсутні.

Археологічні розкопки не проводилися.

Залишки укріплень сотенного містечка Веприк козацької доби (XVII – XVIII ст.), пункт Веприк I – археологічний об'єкт, що потребує в майбутньому значних обсягів досліджень у напрямку встановлення факту наявності залишків укріплень, наявності збережених культурних нашарувань та наступної локалізації меж фортеці. Поряд із археологічним вказаний об'єкт має й помітне історичне значення як місце чи не найзапекліших бойових дій Полтавської кампанії 1708 – 1709 рр. часів Північної війни.

Література: История Свейской войны (подневная записка Петра Великого) : в 2-х вып. / сост. Т.С. Майкова, под общ. ред. А.А. Преображенского. – М. : Кругъ, 2004. – Вып. 1. – С. 153; Иванюк С.А. Грозда-крепости Левобережной и Слободской Украины. Гадяцкий полк / Иванюк С.А. – 2011 // Режим доступа : <http://ukrainianfortress.blogspot.com/> / 2011/05/blog-post_18.html; Шафонский А. Черниговского наместничества топографическое описание с кратким географическим и историческим описанием Малья России, из частей коей оное наместничество составлено / Сочиненное Действительным Статским Советником и Кавалером Афанасием Шафонским. В Чернигове, 1786 года / Издал М. Судиненко. – Киев, в Университетской Типографии, 1851. – С. 608; Шутой В. Народна війна на Україні проти шведських загарбників у 1708 – 1709 рр. / В. Шутой. – К. : Держполітвидав УРСР, 1951. – С. 137, 139, 142; Юнаков Н.Л. Северная война. Кампания 1708 – 1709 гг. Военные действия на левом берегу Днепра (ноябрь 1708 г. – июль 1709 г.) / Генерал-лейтенант Н.Л. Юнаков / под общ. рук. А.К. Баюва, ред. Н.Л. Юнаков // Труды Императорского Русского военно-исторического общества. – СПб : тип-я Гр. Скачкова, 1909. – Т. 2. – С. 42.

В.В. Шерстюк, В.О. Мокляк

147. Курганний могильник I (археол.)

Знаходиться за 3,22 км на південний схід від села, на плато лівого берега р. Псел.

Обстежувався О.М. Ткаченком у 1989 р. та Р.С. Луговим і О.В. Коваленко у 2011 р.

У 1989 р. в групі зафіксовано сім насипів, у 2011 р., внаслідок сильної розораності пам'ятки, два вже відомих кургани не виявлено, натомість виявлено один новий. Висота насипів 0,7 – 1,5 м, діаметр 20 – 30 м.

Розорюється. Розкопки не проводилися.

Джерела: Луговий Р.С., Коваленко О.В. Звіт про археологічні розвідки у Гадяцькому та Лохвицькому районах Полтавської області у 2011 році // НА ПКМ. – Спр. № 04-365. – С. 5, рис. 15 – 16; Мельникова І.С., Ткаченко А.М. Отчет о разведках 1989 г. на территории Полтавской области (По подготовке материалов к Своду памятников истории и культуры) // НА ПКМ. – Спр. № 03-331. – С. 17; Мельникова І.С., Ткаченко А.М. Альбом иллюстраций к отчету о разведках 1989 г. на территории Полтавской области (По подготовке материалов к Своду памятников истории и культуры) // НА ПКМ. – Спр. № 03-332. – Рис. 28.

*О.М. Ткаченко, Р.С. Луговий,
О.В. Коваленко*

148. Курганний могильник II (археол.)

Знаходиться за 3,4 км на південний схід від села, на плато лівого берега р. Псел.

Обстежувався О.М. Ткаченком у 1989 р. та Р.С. Луговим і О.В. Коваленко у 2011 р.

У 1989 р. в групі зафіксовано одинадцять насипів, у 2011 р., внаслідок сильної розораності пам'ятки, виявлено лише шість. Висота насипів 0,6 м, 2,1 м, 1,6 м, 0,7 м, 1,1 м, 1,7 м, діаметр 20 – 30 м.

Менші насипи розорюються, Більший курган – задернований, його південна пола пошкоджена забором землі. Розкопки не проводилися.

Джерела: Луговий Р.С., Коваленко О.В. Звіт про археологічні розвідки у Гадяцькому та Лохвицькому районах Полтавської області у 2011 році // НА ПКМ. – Спр. № 04-365. – С. 6, рис. 15, 17 – 18; Мельникова І.С., Ткаченко А.М. Отчет о разведках 1989 г. на территории Полтавской области (По подготовке материалов к Своду памятников истории и

культури) // НА ПКМ. – Спр. № 03-331. – С. 18; Мельникова І.С., Ткаченко А.М. Альбом ілюстрацій к отчету о разведках 1989 г. на территории Полтавской области (По подготовке материалов к Своду памятников истории и культуры) // НА ПКМ. – Спр. № 03-332. – Рис. 28.

*О.М. Ткаченко, Р.С. Луговий,
О.В. Коваленко*

149. Курганний могильник III (археол.)

Знаходиться за 3,88 км на південь-південний схід від села, на другій терасі лівого берега р. Псел.

Обстежувався О.М. Ткаченко у 1989 р. та Р.С. Луговим і О.В. Коваленко у 2011 р.

У 1989 р. в групі зафіксовано чотири насипи, у 2011 р., внаслідок сильної розораності пам'ятки, виявлено лише три. Висота насипів 0,6 – 3,2 м, діаметр 18 – 30 м.

Два менші насипи розорюються, більший – задернований. Розкопки не проводилися.

Джерела: Луговий Р.С., Коваленко О.В. Звіт про археологічні розвідки у Гадяцькому та Лохвицькому районах Полтавської області у 2011 році // НА ПКМ. – Спр. № 04-365. – С. 6, рис. 21 – 24; Мельникова І.С., Ткаченко А.М. Отчет о разведках 1989 г. на территории Полтавской области (По подготовке материалов к Своду памятников истории и культуры) // НА ПКМ. – Спр. № 03-331. – С. 18; Мельникова І.С., Ткаченко А.М. Альбом ілюстрацій к отчету о разведках 1989 г. на территории Полтавской области (По подготовке материалов к Своду памятников истории и культуры) // НА ПКМ. – Спр. № 03-332. – Рис. 28.

*О.М. Ткаченко, Р.С. Луговий,
О.В. Коваленко*

150. Курганний могильник IV, майдан 1, пізне середньовіччя (археол.)

Знаходиться за 1,06 км на південь від села, на другій терасі лівого берега р. Псел.

Обстежувався О.М. Ткаченко у 1989 р. та Р.С. Луговим і О.В. Коваленко у 2011 р.

Складається з трьох курганів та одного майдану. Висота курганів 0,5 – 2,5 м, діаметр 20 – 30 м. Висота майдану 3,5 м, діаметр 60 м, діаметр воронки 25 – 30 м, її глибина 3 м. Вихід зафіксовано із північного сходу.

Два менші насипи курганів розорюються, високі насипи кургану та майдану задерновані та порослі кущами й деревами. Розкопки не проводилися.

Джерела: Луговий Р.С., Коваленко О.В. Звіт про археологічні розвідки у Гадяцькому та Лохвицькому районах Полтавської області у 2011 році // НА ПКМ. – Спр. № 04-365. – С. 6, рис. 15, 19 – 20; Мельникова І.С., Ткаченко А.М. Отчет о разведках 1989 г. на территории Полтавской области (По подготовке материалов к Своду памятников истории и культуры) // НА ПКМ. – Спр. № 03-331. – С. 18; Мельникова І.С., Ткаченко А.М. Альбом ілюстрацій к отчету о разведках 1989 г. на территории Полтавской области (По подготовке материалов к Своду памятников истории и культуры) // НА ПКМ. – Спр. № 03-332. – Рис. 28, 29.

*О.М. Ткаченко, Р.С. Луговий,
О.В. Коваленко*

151. Курганний могильник V (археол.)

Знаходиться за 3,7 км на південь – південний захід від села, на другій терасі лівого берега р. Псел.

Обстежувався О.М. Ткаченко у 1989 р. та Р.С. Луговим і О.В. Коваленко у 2011 р.

Складається з семи курганів. Висота курганів 0,5 – 2,5 м, діаметр 20 – 30 м. Найвищий курган задернований і в значній мірі пошкоджений грабіжницькими ямами, зокрема: на південно-східній полі 3 шурфи (в одній із ям помітно лінзу давнього викиду), в центрі теж яма розмірами 1,5 x 1,5 м, глибиною до 2 м та траншея в напрямку південний захід – північний схід.

Усі інші насипи розорюються, поряд з ними фіксуються також плями повністю розораних курганів. Розкопки не проводилися.

Джерела: Луговий Р.С., Коваленко О.В. Звіт про археологічні розвідки у Гадяцькому та Лохвицькому районах Полтавської області

у 2011 році // НА ПКМ. – Спр. № 04-365. – С. 6, рис. 25 – 26; Мельникова И.С., Ткаченко А.М. Отчет о разведках 1989 г. на территории Полтавской области (По подготовке материалов к Своду памятников истории и культуры) // НА ПКМ. – Спр. № 03-331. – С. 17; Мельникова И.С., Ткаченко А.М. Альбом иллюстраций к отчету о разведках 1989 г. на территории Полтавской области (По подготовке материалов к Своду памятников истории и культуры) // НА ПКМ. – Спр. № 03-332. – Рис. 28.

*О.М. Ткаченко, Р.С. Луговой,
О.В. Коваленко*

152. Курган (археол.)

Знаходиться за 3,43 км на південний схід (азимут 147°) від південно-східної околиці с. Веприк, на плато корінної тераси правого берега р. Веприк – правобічно-го притоку р. Псел системи р. Дніпро.

Вперше обстежений О.М. Ткаченком у 1989 р.

Сучасна максимальна висота кургану 1,20 м, діаметр 25 м, розорюється.

Археологічні розкопки не проводилися.

Об'єкт показаний як курган на військово-топографічних картах видань 1869 – 1918 рр. На топографічній основі Генерального штабу масштабом 1:50 000 1984 р. видання насип показаний як курган з відносним значенням висоти 1 м.

Курган в околиці с. Веприк – відомий об'єкт археології, включений Постановою колегиї Управління культури Полтавської обласної ради народних депутатів від 10 лютого 1992 р. до переліку нововиявлених об'єктів археології за порядковим номером № 181.

Джерела: М-36-57-В. Веприк. М 1:50 000. Состояние местности на 1984 г. – Генеральный штаб. Издание 1985 г.; Ряд XXII. Лист 12. Военно-топографическая карта Полтавской губернии. Масштаб 3 вер. в дюйме. Г. Полтавской и Харьковской. Часть Полтавской Губ исправл. по рекогносц. 1869 г. Железн. дор. нанесены по съемке 1887 и 1892 гг. – Петроград : Литография Картографич. Заведения Военно-топографического отдела, печатано в III-1918 г. // НА ЦОДПА. – Ф. 7 к/м. – Спр. 15. – Арк. 2; Ряд XXII. Лист 12. Военно-топографическая карта Полтавской губернии. Масштаб 3 вер. в дюйме. Г. Полтавской и Харьковской. Часть Полтавской

Губ исправл. по рекогносц. 1869 г. // Военно-топографическая карта Полтавской губернии. Масштаб 3 вер. в дюйме. [Карты]. – С.-Пб. : Военно-топографическое Депо, 1863-1878. – 1 атл. ([24] разв. л., [1] сб.л.). – Л. 9; Ряд XXII. Лист 12. Военно-топографическая карта Полтавской губернии. Масштаб 3 вер. в дюйме. Г. Полтавской и Харьковской. Часть Полтавской Губ исправл. по рекогносц. 1869 г. Железн. дор. нанесена по съемке 1887 г. – [1887 – 1914]; Мельникова И.С., Ткаченко А.М. Отчет о разведках 1989 г. на территории Полтавской области (По подготовке материалов к Своду памятников). – Полтава, 1989. – Машинопис; список иллюстр. алфав. показчик, альбом иллюстраций // НА ІА НАНУ. – Спр. 1989/213; НА ПКМ. – Спр. № 03-332; НА ЦОДПА. – Ф. е. – Спр. 25-25а. – Арк. 18. – Рис. 28:11.

О.М. Ткаченко, В.В. Шерстюк

153. Братська могила радянських воїнів (1943) (іст.)

Знаходиться в південній частині кладовища, куток «Загребелія».

Поховано 20 воїнів, які померли від тяжких ран у похідно-польовому госпіталі № 747 47-ї Армії Воронезького фронту, що дислокувався в селі з 12 вересня по

жовтень 1943 р. Прізвища відомі 19 чоловік.

У 90-х роках ХХ ст. на могилі встановлено металевий обеліск (вис. 1,5 х 0,6 м), а у 2011 р. в центральній частині якого закріплено пластикову дошку (0,5 х 0,35 м) з прізвищами похованих воїнів та пам'ятним написом: «Братська могила загиблих у боях за с. Веприк у 1943 році» та прізвищами похованих.

Джерела та література: ЦАМО РФ. – Ф. 58. – Оп. А-83627. – Спр. 2080; Архів військово-медичної документації Військово-медичного музею Міністерства Оборони РФ. – Ф.747 ППГ. – Книга погребення 1942 – 1945; Кривко О. Історія села Веприк на Полтавщині. – Гадяч, видавництво «Гадяч», 2010. – С. 206.

А.М. Скурда

154. Братська могила радянських воїнів (1943), пам'ятний знак полеглим землякам (1956, 1980) (іст.)

Знаходиться в центрі села, в сквері.

Поховано 503 воїни, у т.ч.: 13, які померли від ран у польовому пересувному госпіталі № 747, та воїни із частин 23-ї, 29-ї, 38-ї, 161-ї, 218-ї, 337-ї стрілецьких дивізій, 3-го Гвардійського механізованого, 2-го, 10-го танкових корпусів, які загинули в період із 26 серпня по 8 вересня 1943 р. в боях із гітлерівськими загарбниками при звільненні сс. Веприк, Тепле, Тютюрівщина. Прізвища похованих відомі. Всі вони учасники довготривалого кровопролитного бою на цій дільниці фронту з бригадою важких танків, що прибули на допомогу гітлерівцям і взяли

в кільце с. Веприк, оточивши частини 253-ї та 161-ї дивізій і завдали їм значних втрат. Лише з прибуттям на допомогу основних сил радянських військ вдалося примусити ворожі танки відступити на південь села, в напрямку Тютюрівщини, де йшли бої за участю частини 3-го Гвардійського механізованого та 2-го, 10-го танкових корпусів за оволодіння курганом і висоткою.

Серед полеглих гвардії сержант Сергій Трохимович Васюта (серпень 1922 р., с. Гордіївка Липовицького району Вінницької обл. – 8.09.1943 р., с. Веприк Гадяцького району Полтавської обл.) – Герой Радянського Союзу. Вихідець із селянської родини. У 1938 р. закінчив 8 класів школи м. Шахти Ростовської області. В Червоній Армії з 1940 р., на фронті з 1943 р. Учасник Сталінградської битви, нагороджений медаллю «За відвагу» С.Т. Васюта відзначився в боях влітку 1943 р. 17.08.1943 р. його екіпаж, куди входив і його брат С.Т. Васюти Микола, знищив 2 гармати. Під колесами їх танка загинуло до 20 гітлерівців, одного було взято в полон. У цьому бою брати Васюти отримали поранення. 8 вересня 1943 р., командир танка Т-70 9-ї Гвардійської механізованої бригади 3-го Гвардійського механізованого корпусу старший сержант С.Т. Васюта разом із екіпажем виконували розвідувальне завдання біля с. Тютюрівщина, де виявили роту ворожої піхоти, яка замаскувалася на схилі висотки, й знищили її, направивши танк вздовж укріплень ворога. Але бойова машина була підбита, лейтенант А.Г. Заїкін смертельно поранений і згорів у танку. Сергій Васюта і Микола Білоножко встигли вискочити з палаючої машини. З усіх боків на них кинулися гітлерівці. Коли у гвардійців закінчилися патрони і гранати, німці оточили їх, щоб взяти живими, але Сергій підірвав їх і себе останньою гранатою. Указом Президії Верховної Ради СРСР від 3.06.1944 р. Васюти С.Т. присвоєно звання Героя Радянського Союзу посмертно. Нагороджений орденами Леніна, Червоної Зірки, медалями.

Ім'ям С.Т. Васюти названі центральна вулиця села та місцева середня школа, на новому будинку якої закріплено гранітну дошку (0,5 x 0,8 м) з пам'ятним написом: «28 грудня 1965 року Рада Міністрів УРСР присвоїла Веприцькій середній школі ім'я Героя Радянського Союзу Васюти Сергія Трохимовича, який загинув у 1943 році в бою за визволення с. Веприк від фашистських загарбників».

Первісно воїни були поховані в різних місцях села, на місцях боїв: на північній, південній, східній околицях села, в лісі та біля р. Псел. У 1956 р. проведено перепоховання до братської могили в центрі села. Сюди ж перенесено останки воїнів, померлих від ран у 747 похідно-польовому госпіталі. Біля могили на двоступінчатому постаменті (вис. 3,0 x 1,2 x 1,1 м), оштукатуреному під шубу, встановлено залізобетонну скульптуру воїна (вис. 2,5 м), виготовлену на Харківській скульптурній фабриці. На чільному боці постаменту вмонтовано дві дошки мармурову та з мармурової крихти (0,6 x 0,4 м) з написом: «Тут поховані Герої Радянського Союзу гвардії молодший сержант Васюта Сергій Трохимович та 340 воїнів, які загинули в боях за свободу і незалежність нашої Батьківщини» (у написі допущено помилку С.Т. Васюта – старший сержант), «Вічна слава героям, що полягли в боях за свободу і незалежність нашої Вітчизни». У 1980 р. відбулася реконструкція – в нижню частину постаменту по боках та ззаду вмонтовано 3 біломармурових дошки (0,75 x 1,1 м; 0,8 x 0,8 м) з прізвищами 201 загиблого воїна та наскрізним пам'ятним написом: «Вечная слава воинам павшим при освобождении с. Веприк от фашистских захватчиков 10.IX.1943 г.» Горизонтальна стела, яка була встановлена по периметру могили з трьох сторін, замінена на цегляну оштукатурену стелу (вис. 0,95 x 7,0 x 1,2 м), на якій покладено 16 дощок із лабрадориту (0,65 x 0,6 м; 0,54 x 0,6 м; 0,5 x 0,6 м; 0,7 x 0,6 м; 0,6 x 0,6 м; 0,78 x 0,7 м) з пам'ятним написом: «Вічна пам'ять і слава воїнам-односельчанам, які загинули

в роки Великої Вітчизняної війни 1941 – 1945 рр.» та 449 прізвищ воїнів-земляків.

Згідно з Книгою Пам'яті України відомо 530 імен земляків.

Джерела та література: Архів військово-медичного музею Міністерства Оборони РФ. – Ф. 747. – книга поховання; ЦАМО РФ. – IX відділ, Спр. № 101-1043-1, вх.865; Спр. № 101-1629-1, Спр. № 101-824-2, вх. 34494. – С. 99; Ф. 33. – Оп. 793756. – Спр. 8. – Арк. 198; Ф. 59 ГВ.ТБр. – Оп. 381667. – Спр. 1. – Арк. 47; Ф. 169ТБр. – Оп. 1. – Спр. 17. – Арк. 13; Ф. 218 СД. – Оп. 2. – Спр. 12. – Арк. 65 – 77; Ф. 334. – Оп. 5263. – Спр. 29. – Арк. 51; Ф. 1096. – Оп. 1. – Спр. 6. – Арк. 2; Ф. 1111. – Оп. 2. – Спр. 46. – Арк. 29; Спр. 11. – Арк. 21-26; Спр. 47. – Арк. 15; Ф. 1129СП. – Оп. 161679. – Спр. 4. – Арк. 53; Ф. 1130. – Оп. 1. – Спр. 12. – Арк. 142; Спр. 13. – Арк. 1; Ф. 1131СП. – Оп. 27760. – Спр. 13. – Арк. 10; Ф. 1359. – Оп. 1. – Спр. 4. – Арк. 24; Ф. 1469. – Оп. 2. – Спр. 11. – Арк. 138; Спр. 10. – Арк. 147; Оп. 1. – Спр. 2. – Арк. 53 – 54; Ф. 1539. – Оп. 1. – Спр. 9. – Арк. 79, 80; Спр. 16. – Арк. 1; Ф. 1653. – Оп. 1. – Спр. 4. – Арк. 53; Ф. 3158. – Оп. 2. – Спр. 13. – Арк. 160; Спр. 14. – Арк. 105; Ф. 3367. – Оп. 1. – Спр. 4. – Арк. 1; Ф. 3407. – Оп. 2. – Спр. 7. – Арк. 42; Ф. 3428. – Оп. 1. – Спр. 12. – Арк. 15; Спр. 10. – Арк. 4; Ф. 14886. – Оп. 2. – Спр. 12. – Арк. 68; Паспорт пам'ятки історії та культури СРСР. – № 2.4.137-2.16.2 // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею; Книга Пам'яті України: Полтавська область. – Т. 2: Великобагачанський район, Гадяцький район. – Полтава: Полтавський літератор, 1995. – С. 465 – 484; Герои Советского Союза: Краткий биографический словарь в 2-х томах. – М.: Военное издательство, 1987. – Т. 1. – С. 250 – 251; Кривко О. Історія села Веприк на Полтавщині. – Гадяч: видавництво «Гадяч», – 2010. – С. 185 – 190.

Н.Ф. Шаповал, А.М. Скурда

155. Братська могила учасників громадянської війни (1920, 1923, 1925, 1930) (іст.)

Знаходиться в центрі села на території Професійного аграрного ліцею, розташованого по вул. С.Т. Васюти.

Поховано 17 осіб – активісти села, члени комітету бідноти, ревкому, міліціонери, які загинули в ході боротьби за утвердження і зміцнення радянської влади в селі та під час збройних сутичок із загном Левка Христового. Прізвища відомі.

У 30-х рр. ХХ ст. на могилі комсомольців було встановлено перший пам'ятник. За рішенням виконавчого комітету Веприцької сільської ради № 12 від 11.06.1967 р. та первинної партійної організації професійно-технічного училища № 2 на честь 50-річчя «Великого Жовтня» на братській могилі встановлено цегляний оштукатурений обеліск пірамідальної форми. В основу обеліска замурувано пляшку із запискою, на якій зазначено прізвища загиблих: «Степанець Денис Євтухович, міліціонер, розстріляний білогвардійцями у 1920 р.; Гордієнко Федір Іванович, міліціонер, загинув у 1920 р.; Малахута Олексій Борисович, міліціонер, загинув у 1920 р.; Андрусенко Євмен Гнатович, чекіст, загинув у 1923 р.; Єгоров Петро Васильович, міліціонер, загинув у 1923 р.; Єгорова Ганна (сестра П.В. Єгорова), загинула у 1923 р.; Єгорова Надія (дочка Г. Єгорової), загинула у 1923 р.; Гребенюк, начальник міліції, загинув у 1923 р.; Петрова Ганна Василівна, домогосподарка, загинула у 1923 р.; Ланник Антон Федорович, начальник міліції, загинув у 1924 р.; Николаєв, ком. взводу 21 кав. полку, загинув у 1925 р.; Владимирів, голова ревтрибуналу, загинув у 1925 р.; Маслов Володимир, нач. ГПУ, загинув у 1925 р.; Іванов, червоноармієць 21 кав. полку, загинув у 1925 р.; Сидоренко Іван Петрович, комсомолец, загинув у 1930 р.».

У 2010 р. з ініціативи і при спонсорській допомозі Олександра Олексійовича Степанця – промисловця-новатора з м. Москви, творця першого в Росії енергоз-

берігаючого комплексу на базі детандергенераторних агрегатів, голови ради директорів групи компанії «Кріокор», дійсного академіка Міжнародної академії Холоду, дід якого Денис Євтухович Степанець 90 років тому був похований у цій братській могилі, замінено пам'ятний знак. Встановлено стелу з рожевого граніту (вис. 1,6 x 0,7 x 0,22 м) на такому ж постаменті (вис. 0,2 x 0,85 x 0,5 м), в центральній частині якого дошка з білого мармуру (відреставрована й перенесена зі старого пам'ятника (0,4 x 0,58 м) з пам'ятним написом: «Борці за радянську владу 1920 – 1930 р.р.» та 17 прізвищами загиблих. В основу відреставрованого пам'ятника знову замурували закорковану пляшку зі списком похованих. Позад обеліска насипна могила (вис. 0,7 x 4,8 x 2,6 м).

Джерела та література: Паспорт пам'ятки історії та культури СРСР. – № 2.4.1543-2.16.2 // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею; Кривко О.Й. Історія села Веприк на Полтавщині. – Гадяч: Видавництво «Гадяч», 2010. – С. 109–119.

В.Я. Ревезук, А.М. Скирда

156. Будинок адміністративний СТОВ ім. М.Л. Духова, в якому працював Кизь Іван Іванович (іст.)

Розташований у центрі села.

Будинок побудований у 1978 р., дво-поверховий, цегляний, дах вкритий шифером, площа – 882 кв. м.

У цьому будинку працював Кизь Іван Іванович – голова колгоспу «Заповіт Ілліча» (див. поз. № 159).

У 2013 р. на будинку, праворуч від входу, встановлена дошка з чорного граніту (0,45 x 0,6 м.) з портретним зображенням І.І. Кизя та пам'ятним написом: «Кизь Іван Іванович (1938 – 2002). Майже 30 років очолював сільськогосподарське підприємство с. Веприк. Справжній господар і вчитель, він всього себе віддав обраній справі, рідному селу, людям, полям і фермам».

Джерела та література: Кривко О.Й. Історія села Веприк на Полтавщині. Гадяч. 2010. – С. 237 – 254, 465; Удовиченко С. Його заповітна мрія – бачити селянина щасливим. // Гадяцький вісник. – 1998. – № 78 (151). – 30 вересня. – С. 1.

В.А. Андрієць, Т.І. Галушка

В десять років, оволодівши програмою початкової школи, почав готуватися до вступу до Гадяцької чоловічої гімназії, яку закінчив у 1918 р. (див. поз. № 15) Працював секретарем у Веприцькому комнезамі, завідував районною хатою-читальнею. У 1925 р. родина Духових переїжджає до Сумської області. М.Л. Духов влаштовується на Чупахівський цукровий завод. Через рік його посилають на робітфак Харківського геодезичного інституту. У 1932 р. після закінчення Ленінградського політехнічного інституту пройшов шлях від інженера до заступника головного конструктора на Кіровському заводі у м. Ленінград. Брав участь у виготовленні важких підйомних кранів, першого радянського легкового автомобіля «Л-1», різних прилаштувань для трактора «Універсал», у роботах із вдосконалення танків, які випускалися заводом. У 1939 р. в ініціативному порядку запропонував проект створення першого протиснарядного танка КВ, до літа 1941 р. було виготовлено 636 бойових машин.

З початком Великої Вітчизняної війни 1941 – 1945 рр. М.Л. Духов на чолі групи конструкторів Кіровського заводу виїхав на Урал для розгортання масового виробництва танків на Челябінському тракторному заводі, де був призначений головним конструктором, а потім начальником спеціального КБ № 2. Під його керівництвом на заводі було освоєно кілька нових типів важких танків та самохідних артилерійських установок на їхній базі – КВ-1с, КВ-8, САУ-152, ІС-1, ІС-2, ІС-3, ІСУ-122, ІСУ-152. Указом Пре-

157. Будинок земської школи, в якому в 1912 – 1916 рр. навчався Духов Микола Леонідович (іст.)

Знаходиться в центральній частині села, на території Веприцької загальноосвітньої школи I – III ступенів за адресою: вул. С.Т. Васюти, 1.

Будинок одноповерховий, дерев'яний, збудований у 80-х роках XIX ст. на цегляному фундаменті, загальною площею 464 кв. м для початкової школи. Покрівля чотирихила, замінена на шиферну. В цьому будинку в 1912 – 1916 рр. навчався Микола Леонідович Духов (26.10.1904, с. Веприк Гадяцького повіту – 1.05.1964, м. Москва) – конструктор танків і атомної зброї, вчений-механік, член-кореспондент Академії Наук СРСР (1953), генерал-лейтенант інженерно-технічної служби (1954), тричі Герой Соціалістичної Праці (1945, 1949, 1954). Народився в сім'ї Веприцького фельдшера. В сім років пішов до початкової школи, навчався на «відмінно», захоплювався столярною справою, любив конструювати машини, всюди ходи. Під час літніх канікул з однокласниками брав участь у шкільних концертах, організованих для дітей у дворі школи.

зидії Верховної Ради СРСР від 16 вересня 1945 р. за значний вклад у створення танків та вдосконалення їх конструкцій (медаль № 226) М.Л. Духову присвоєно звання Героя Соціалістичної Праці.

У 1948 р. М.Л. Духов переходить працювати в атомну промисловість. Разом із І.В. Курчатовим та К.І. Щолкіним залучений до розробки атомної зброї на спеціальному об'єкті «Арзамас-16». Запропонована ним конструкція вибухового пристрою на честь автора була названа «Дух». 29 жовтня 1949 р. за роботи, пов'язані зі створенням і проведенням випробувань першої радянської атомної бомби (медаль № 4), Микола Леонідович Духов став двічі Героєм Соціалістичної Праці.

Від 1954 р. М.Л. Духов керівник і головний конструктор новоствореного КБ в системі атомної промисловості СРСР. Визначав завдання й напрямки робіт із створення нових конструкцій військової техніки. Указом Президії Верховної Ради СРСР від 4 січня 1954 р. за вклад у розробку та випробування першої водневої бомби (медаль № 2) Духову втретє присвоєно почесне звання Героя Соціалістичної Праці.

Лауреат Державної премії СРСР (1945, 1949, 1951, 1953, 1954), Ленінської премії (1960).

Помер у м. Москва, похований на Новодевичьому кладовищі.

Нині в будинку розміщено початковий клас Веприцької школи та Веприцький історичний музей недержавної форми власності. Внутрішнє планування – коридорне, без змін. У 1982 р. будинок обкладено червоною цеглою. У 1987 р. на фасаді біля входу закріплено дві металеві дошки: меморіальну (0,3 х 0,45 м) з написом: «В цьому будинку в 1912 – 1916 роках навчався тричі Герой Соціалістичної Праці М. Л. Духов» та охоронну (0,4 х 0,3 м) з написом: «Українська РСР Пам'ятка історії Історико-меморіальний будинок Охороняється державою пошкодження карається законом».

Література: Енциклопедія історії України: В 5 т. / Редкол.: В.А. Смолій (голова) та ін. –

Т. 2. – К.: Наук. Думка, 2003. – С. 504; Кривко О. Історія села Веприк на Полтавщині. – Гадяч: Видавництво «Гадяч», 2010. – С. 213 – 219; Тричі Герой Соціалістичної Праці Микола Леонідович Духов (Історико-документальна збірка) / За ред. проф. О.П. Руденка. – Полтава: «АСМІ», 2004. – С. 11 – 12.

В.Я. Ревезук, Н.Ф. Шаповал, А.М. Скирда

158. Заводу цукрового адміністративний будинок (1900) (іст.)

Розташований у північній частині села.

У кінці XIX ст. поміщики Масюков О.П., Ліщинський і банкір Мельник створили Веприцьке акціонерне товариство, у володінні яких знаходилися цукровий, 2 цегляні та винокурний заводи.

Будинок споруджено у 1900 р. як адміністративний будинок цукрового заводу, двоповерховий, цегляний, загальна площа 442,4 кв. м., дах укритий шифером.

Споруда адміністративного будинку колишнього цукрового заводу збудована в силі еkleктики, що є наочним прикладом «розумного і усвідомленого вибору» сучасною термінологією «офісної» споруди. Будівля складається з двох прямокутних у плані різновисоких різнофасадних об'ємів, що мають спільний цокольний поверх. Кожен із об'ємів має два різних, хоча й дуже схожих фасади, що завершуються трикутними щипцями з круглими вікнами – люкарнами. Мають двосхилий дах із великим виносом. Кути стін оброблені плоскими лопатками, а їхні площини-

ни мають різний ритм віконних прорізів. Прямокутні вікна мають лучкове завершення із замковим каменем, лучковий карниз із лекальної цегли й бокові наличники. Поверхи візуально відділені один від одного мереживним поребриком із зубчиків, що виконані із цегли «на ребро».

У процесі експлуатації споруда зазнала багатьох добудов, однак не зважаючи на це вона є яскравим прикладом архітектури адміністративних будівель промислових підприємств початку ХХ ст., що збереглися на теренах Полтавської області.

З кінця 1920-х років до вересня 1941 р. був будинок для людей похилого віку. В 1943 - 1975 рр. тут розташовувався лікувальний корпус протитуберкульозного санаторію. Коли поряд було зведено новий корпус санаторію, в цьому будинку розмістилися кухня, бібліотека, більярд, які функціонували до 2003 р. З 2003 р. – будинок стоїть порожнім. Рахується корпусом № 2 протитуберкульозного санаторію.

Джерела та література: Довідка Гадяцького районного історико-краєзнавчого музею № 20 від 3 грудня 2013 р.; Кривко О.Й. Історія села Веприк на Полтавщині. – Гадяч: Видавництво «Гадяч», 2010. – С. 101; Полтавщина: Енциклопедичний довідник / За ред. А.В. Кудрицького. – К.: «Укр. Енциклопедія ім. М.П. Бажана, 1992. – С. 111.

В.О.Мокляк, В.А.Павленко

159. Могила Кизя Івана Івановича (іст.)

Розташована в центральній частині кладовища.

Похований Кизь Іван Іванович (1.10.1938, с. Тепле Гадяцького району Полтавської області – 25.07.2002, с. Веприк Гадяцького району Полтавської області) – колишній голова колгоспу «Заповіт Ілліча».

Кизь Іван Іванович народився в родині коваля. Після закінчення школи працював на різних сільськогосподарських роботах у колгоспі ім. В. Мічуріна, обліковцем молочно-товарної ферми, потім проходив службу в Радянській Армії. Після закінчення дійсної військової служ-

би працював обліковцем, завідуючим молочно-товарною фермою, заступником голови правління колгоспу ім. В. Мічуріна. У 1970 р. закінчив Полтавський сільськогосподарський інститут за спеціальністю зоотехнік. У 1971 р. обирається заступником голови правління господарства та секретарем партійної організації колгоспу «Прапор комунізму». З 1973 р. – голова колгоспу «Заповіт Ілліча». Майже 30 років очолював назване сільськогосподарське підприємство в с. Веприк. Під умілим керівництвом І.І. Кизя господарство почало успішно розвиватися, покращувався соціально-культурний рівень колгоспу й села. 1986 – 1990 рр. були особливо сприятливими для господарства. У 1990 р. врожайність становила 44,5 центнерів з гектара, цукрових буряків – 451 центнер, надій молока піднявся до 42 – 50 кг. на корову. І.І. Кизь багато зробив для села та для людей господарства. Були побудовані дороги, здійснена газифікація та водопостачання будинків, приведені до ладу тваринницькі приміщення й літні табори для худоби, побудовані ангари, коптильно-ковбасний цех, збудовані

цїлі вулиці, місцевий будинок ветеранів, 3 медичні профілакторії та інш.

Займався громадською діяльністю – обирався депутатом двох скликань Полтавської обласної ради. За досягнуті успіхи в праці нагороджений орденом Трудового Червоного Прапора, медаллю «За трудову доблесть».

У 2003 р. на могилі І.І. Кизя встановлений обеліск із чорного граніту (вис. 1,5 х 0,6 м.), у лівій частині якого портретне зображення похованого, нижче – пам'ятний напис: «Кизь Иван Иванович 1.10.1938 – 2002.25.07. Ты в черной рамке не уместен, тебе земные рамки тесны Помним любим скорбим жена дети внуки».

Література: Кривко О.Й. Історія села Веприк на Полтавщині. – Гадяч: Видавництво «Гадяч», 2010. – С. 237 – 254, 465; Удовиченко С. Його заповітна мрія – бачити селянина щасливим // Гадяцький вісник. – 1998. – № 78 (151). – 30 вересня. – С.1.

В.А. Андрієць, Т.І. Галушка

160. Пам'ятний знак жертвам Голодомору 1932 – 1933 рр. (іст.)

Знаходиться біля центрального входу на кладовище кутка Загребелля.

Під час Голодомору 1932 – 1933 рр. в селі, за переказом старожилів, вимерла майже третина села. Вмирили цілими сім'ями. Багато дітей, в яких померли з голоду батьки, було віддано в патронат, що містився в будинку «Барिशень» на Загребеллі (не зберігся). Ховали померлих на всіх кладовищах села.

У 2008 р. в пам'ять про загиблих було встановлено дерев'яний хрест (вис. 3,0 х 1,1 м), у центральній частині якого закріплена пластикова дошка (0,2 х 0,5 м) з пам'ятним написом: «Вічна пам'ять Вепричанам – жертвам Голодомору».

Джерела та література: НА ПКМ. – Спр. № 09-966; Національна книга пам'яті жертв Голодомору 1932 – 1933 років в Україні: Полтавська область / Упоряд. О.А. Білоусько, Ю.М. Варченко, В.О. Мокляк, Т.П. Пустовіт. – Полтава: Оріяна, 2008. – С. 52; Кривко О. Історія села Веприк на Полтавщині. – Гадяч: Видавництво «Гадяч», 2010. – С. 123 – 126.

О.А. Скурда

161. Пам'ятник Духову Миколі Леонідовичу (1981) (мист.)

Розташований у центрі села, поряд із Веприцькою загальноосвітньою школою.

Споруджений на честь видатного вченого, конструктора бронетехніки, ядерної та термоядерної зброї, тричі Героя Соціалістичної Праці (1945, 1949, 1953), члена-кореспондента Академії наук СРСР, генерал-лейтенанта інженерно-технічної служби Миколи Леонідовича Духова (1904 – 1964). Одного з тих, хто створював і зміцнював оборонну потужність країни під час Великої Вітчизняної війни 1941 – 1945 рр. та «холодної війни» (див. поз. № 157).

Пам'ятник встановлено згідно з Указом Президії Верховної Ради СРСР № 4234-VIII від 14.05.1973 р. Загальне композиційне рішення характерне для парадного пам'ятника-погруддя. Бронзовий бюст являє собою фронтальне зобра-

ження зрілого чоловіка в генеральському мундирі з усіма бойовими нагородами на грудях. Чіткі геометричні обриси скульптури, зворотна частина якої сплюснена і скошена вперед, вдало поєднуються з високим прямокутним постаментом з полірованого граніту. На постаменті бронзова дошка (0,91 x 0,62 м) з текстом «Герой Социалистического Труда Духов Николай Леонидович. За исключительные заслуги перед советским государством в развитии науки и техники Указом Президиума Верховного Совета СССР от 29 октября 1949 г. награжден второй золотой медалью «Серп и молот». Постамент встановлено на квадратному гранітному цоколі. До композиції включено впорядкований видовий майданчик з квітниками, деревами та двома боковими симетричними алеями, на яких встановлено по дві лави, виконані з того ж матеріалу, що й постамент.

Загальна висота пам'ятника 3,89 м (погруддя – 1,3 м; постамент – 2,3 м; цоколь – 0,29 м).

Проектування здійснено Міністерством культури СРСР. Відливка погруддя в бронзі та роботи по його встановленню виконані Митищинським заводом художнього литва ім. К.Ф. Белашової.

Відкрито у вересні 1981 р.

Автори – скульптор М.А. Щербаков, архітектор А.Ф. Ануфрієв.

Джерела та література: Паспорт пам'ятки історії та культури СРСР 4.1./2.5./1442–2.16.2 // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею; Енциклопедія Сучасної України. – Т. 8. – К., 2008. – С. 555; Орлов В.А. Вибір. – М.: «Политиздат», 1979. – 112 с.; Полтавщина: Енциклопедичний довідник / За ред. А.В. Кудрицького. – К.: «Укр. Енциклопедія ім. М.П. Бажана, 1992. – С. 263; Пам'ятники історії та культури Української ССР / Каталог-справочник. – К.: Наук. думка, 1987. – С. 402; Дмитрук М., Піскун М. Народна шана і любов // Зоря Полтавщини. – 1981. – № 212 (14912). – 13 вересня. – С. 1–2.

С.І. Бочарова

162. Пам'ятник Ульянову (Леніну) Володимирі Іллічу (1968) (іст.)

Знаходиться в центрі села.

Ульянов (Ленін) Володимир Ілліч (22.04.1870 р., м. Сибірськ, Російська імперія, нині м. Ульяновськ, Російська Федерація – 21.01.1924 р., помер у с. Горки під м. Москва, саркофаг із його тілом встановлений у мавзолеї на Красній площі у м. Москві) – російський політичний і державний діяч. (див. поз. № 47).

Пам'ятник встановлено згідно з постановою виконавчого комітету Гадяцької районної ради депутатів трудящих у 1968 р. на замовлення місцевого колгоспу ім. Леніна.

Залізобетонна скульптура (вис. 2,5 м) встановлена на цегляному постаменті (вис. 3,0 x 0,6 x 1,6 м), обкладеному плитками з гранітної крихти. Основа залізобетонна (вис. 0,2 x 1,2 x 1,0 м). У верхній частині постаменту викарбувано напис: «Ленін».

Ленін В.І. зображений на повний зріст без головного убору, одягнений у пальто, правою рукою тримає записну книжку, ліва рука в кишені.

Скульптура виготовлена на Львівській кераміко-художній фабриці.

Автор скульптури невідомий.

Джерела та література: Паспорт пам'ятки історії та культури СРСР № 4.1.188-2.16.2 // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею; Енциклопедія історії України: У 10 тт. / Редкол.:

В.А. Смолій (голова) та ін. – Т. 6. – К.: Наук. думка, 2009. – С. 112 – 114.

А.М. Скирда

**163. Садиба Масюкових
(будинку, у якому в 1920 – 1922
рр. працював Духов Микола
Леонідович) (1805) (іст.)**

Знаходиться в центрі села за адресою: вул. Василюк, 3.

Будинок мурований, має два з половиною поверхи, прямокутний у плані, фасадом на південь, дах чотирихилий, вкритий шифером.

Садибний будинок зведений у 1800 – 1805 рр. на кошти одного із власників містечка Веприк надвірного радника, поміщика Семена Прокоповича Масюкова на території садиби, що знаходилася в центрі села перед Успенською церквою, яку отримав у володіння його батько сотник Веприцької сотні Гадяцького полку Прокіп Леонтійович Масюк. Це була цегляна, прямокутна в плані, симетрична, з двоповерховою центральною частиною та одноповерховими боковими крилами повернута фасадом на південь споруда зведена в стилі раннього класицизму. Рустовані стіни першого поверху мали великі прямокутні вікна, що завершувалися трикутними та лучковими сандриками. Центральний вхід був прикрашений чотириколонним портиком доричного ордеру з трикутним фронтоном на тимпані якого було встановлено ліпний картуш, ймовірно, з гербом власника. Поскільки в цокольному поверсі

знаходиться напівпідвальне приміщення й рівень підлоги першого поверху над рівнем землі піднятий досить високо, перед головним фасадом на відстані 4 – 5 м встановили підпірну стінку, що підтримувала частково критий пандус для під'їзду екіпажів, а над ним на рівні другого поверху розміщувався балкон, один край якого спирався на колони.

Масюк Семен Прокопович (нар. близько 1745 р), був найбільшим власником земель у Веприку і Бобріку на той час. Був сином бунчукового товариша Прокопа Леонтійовича Масюка. Навчався у Київській Академії, а у 1764 – 1767 рр. – у Московському університеті. Здобув професію інженера-будівельника. Почав службу як прапорщик батальйону канцелярії будівництва державних доріг. З 1775 р. вийшов у відставку в чині секунд-майора «с отпуском в дом его в м. Веприк». У 1786 р. С. П. Масюк був приведений до присяги як предводитель дворянства Гадяцького повіту, наприкінці XVIII ст. він став губернським предводителем дворянства. Очевидно, тоді ж прізвище було зросійщене, з Масюка перетворившись на Масюкова. Дружина Ольга Дмитрівна Білуха-Кохановська – дочка бунчукового товариша.

Будинок розміщений в глибині двору, колишнього парку. Збереглися також господарські будівлі маєтку.

Як свідчать документи, будинок був прототипом для іншого будинку С.П. Масюкова в с. Бобрік, що його звів власник Бобріцького маєтку той же С.П. Масюков у 1805 – 1807 рр. і який зберігся до нашого часу в первісному вигляді (див. поз. № 102).

Станом на 1947 р. споруда знаходилася на балансі Полтавського обласного управління трудових резервів і в ній розміщувалася сільськогосподарська школа, згодом перейменована на спеціальне сільськогосподарське училище. У 1947 – 1949 рр. було проведено капітальний ремонт із реконструкцією будівлі й пристосуванням до потреб нового закладу: добудовано другий поверх; докорінно змінено планування будинку; «В порталъ-

ной части имевшиеся колонны с картушами сняты и перестроен центральный вход в здание». Під час огляду будинку 28.VII.1949 р. «встановлено отсутствие ампириного портика на четырех колоннах который разобран в 1947 г. несмотря на запрещение председателя Веприкского сельсовета т. Панченко И.Д. бывшим директором школы тов. Мотыхляевым, мотивируя опасностью обрушения»; перед будинком добудовані зовнішні не криті сходи.

У 1950-х рр. добудовано господарські будівлі зі східного та північного боків. У 1980 р. із західного боку добудовано чотириповерховий корпус для профтехучилища.

Офіційно сільське професійно-технічне училище у Веприку було відкрито 14 травня 1947 р. у 2007 р. його перейменовано в державний професійно-технічний заклад «Професійний аграрний ліцей с. Веприк Гадяцького району Полтавської області».

У цьому будинку в 1920 – 1925 розпочав трудову діяльність Духов Микола Леонідович (26.10.1904 – 1.05.1964) радянський учений, конструктор важких танків, член-кореспондент АН СРСР (1953), генерал-лейтенант інженерно-технічної служби, тричі Герой Соціалістичної Праці (див. поз. № 157).

У 1987 р. на фасаді будинку праворуч від центрального входу закріплено дві металеві дошки – меморіальну (0,3 x 0,49 м) та охоронну (0,38 x 0,29 м) з відповідними написами: «В цьому будинку в 1920 – 1922 р.р. працював завідувачим хатою-читальнею і керівником музичного гуртка тричі Герой Соціалістичної Праці М.Л. Духов», «Українська РСР Пам'ятка історії Історико-меморіальний будинок Охороняється державою пошкодження карається законом».

Джерела та література: Акти обстежень 1947, 1949 рр. // Особистий архів В.А. Павленка; Полтавщина: Енциклопедичний довідник / За ред. А.В. Кудрицького. – К.: «Укр. Енциклопедія ім. М.П. Бажана, 1992. – С. 111 – 112; Памятники градостроительства и архитектуры Украинской ССР. – К.: Будівельник, 1983. – Т. 3. – С. 286; Кривко О. Іс-

торія села Веприк на Полтавщині. – Гадяч, Видавництво «Гадяч», 2010. – С. 72 – 83, 464, 466; Модзалевский В.Л. Малороссийский родословник. Т. 3: Л – О. – К.: Типо-Литограф. «С.В. Кульженко», 1912. – 824+24 с., іл. – С. 470 – 471; Сергійчук В. Микола Духов. – К.: Видавництво ЦК ЛКСМУ «Молодь», 1975. – С. 16 – 19.

В.А. Павленко, В.Я. Ревезук, А.М. Скирда

164. Церква в ім'я Святого Миколая (Миколаївська церква) (1823) (архітектура)

Церква в ім'я св. Миколая у містечку Веприк Гадяцького полку (тепер село Гадяцького району) відноситься до його найстаріших храмів. Знаходилася в межах фортеці сотенного містечка, яким на той час був Веприк. Дерев'яний храм, для якого в 1771 р. придбали дзвін, теоретично міг бути побудований під час відновлення Веприка в зв'язку з відомими подіями кінця грудня 1708 – початку січня 1709 р., коли фортеця тримала оборону проти шведських військ, врешті здавшись на милість переможця. Мурований, у стилі ампір, храм було збудовано у 1823 р. поряд із дерев'яним, який після

закінчення будівельних робіт розібрали. Нова споруда – хрещата в плані, однобана, з подовженою західною частиною, що увінчується дзвіницею. Північно-західний і південно-західний западаючі кути між сторонами хреста заповнені невеликими камерами, які в плані мають вигляд четверті кола й використовувалися як ризниця та паламарня. Північний, південний та західний фасади оздоблені чотириколонними портиками зі спареними колонами та завершуються трикутними фронтонами. Центральний простір середохреста завершується круглим світловим барабаном, що має 8 аркових вікон і перекритий напівсферичним куполом із восьмигранним декоративним ліхтариком. Квадратна в плані дзвіниця має дзвоний поверх на другому ярусі й завершується невеликим напівсферичним куполом із високим шпилем, що увінчувався хрестом. У травні 1853 р., в зв'язку зі смертю поміщика Семена Прокоповича Масюкова та ліквідацією домової церкви у його будинку в с. Бобрик, начиння останньої за рішенням Полтавської духовної консисторії було передане до кладовищенської Миколаївської церкви. У 1860 р. споруду капітально відремонтували. Церква мала настінні розписи олійними фарбами – втрачені. Центральне місце підкупольного простору займало зображення Святої Трійці – Бога Отця, Бога Сина і Бога Духа Святого у міжвіконних площинах центрального барабану – зображення давньозаповітних пророків на повен зріст. Сюжети інших розписів невідомі. Віконні отвори оздоблені кованими металевими решітками першої половини XIX ст.

Після встановлення радянської влади у 1930-х рр. релігійну громаду було знято з реєстрації, а церкву закрито.

Релігійна громада відновила свою діяльність під час тимчасової німецької окупації – вірогідно у кінці 1941 чи на початку 1942 р. Знята з державного обліку у 1952 р. – офіційно через аварійний стан споруди церкви. Протягом кількох наступних років виконавчий комітет Веприцької сільської ради неодноразово

звертався до різних державних інстанцій за дозволом на знесення храму з метою використання цегли на будівництво сільського клубу. В цей час споруда використовувалася як склад для посівного матеріалу. У 1959 р. силами Науководослідного і проектного сектору Республіканських спеціалізованих науковореставраційних виробничих майстерень була виготовлена проектнo-кошторисна документація на реставрацію споруди та пристосування її під навчальні механічні та швейні майстерні Веприцької середньої школи. Автор проекту – архітектор П.Е. Захаренко. У 1968–1969 рр. будівля церкви була відреставрована без пристосування під учбові класи. Після реставрації споруда понад 30 років не використовувалася й не мала господаря, завдяки чому поступово руйнувалася і зараз перебуває в занедбаному стані.

У 1895 р. церква володіє капіталом для причту в сумі 250 руб., 1 дес. садибної і 33 дес. ружної землі, має два будинки для причту. 1901 р. володіє причтовим капіталом у сумі 250 та церковним у сумі 8488 руб. 17 коп., 33 дес. ружної землі, має два церковних будинки, діють школа грамоти, «странноприимный дом» та церковно-приходське попечительство – другий має власної землі 10 дес. 2100 кв. саж. 1902 р. володіє 5 дес. садибної та 33 дес. 756 кв. саж. ружної землі, має два будинки для квартир причту, діють церковна бібліотека, школа грамоти та «странноприимный дом» – останній має 10 дес. 12100 кв. саж. власної землі. 1912 р. – 33 дес. 756 кв. саж. ружної землі, має квартиру для священика, діє школа грамоти.

У 1895 р. церковний приход складає частина містечка Веприка та хутіру 8 верстах від нього. На церковних відправах присутні 1791 душ обох статей. 1901 р. церковний приход залишається без змін і нараховує 241 двір. 1902 р. до церковного приходу належать частина містечка Веприк та хутір Бабин, Службу Божу відвідує 1917 душ обох статей. 1912 р. – приход без змін. Церкву відвідує 1635 душ різних станів.

У 1952 р. відновлена під час тимчасової німецької окупації, релігійна громада знята з державної реєстрації, а церква закрита.

Постановою Ради Міністрів УРСР від 24.08.1963 р. № 970 Миколаївська церква с. Веприк Гадяцького району Полтавської області взята під охорону держави як пам'ятка архітектури. Охоронний № 586.

Нині храм повернуто релігійній громаді й активно реставрується.

Із священників відомі: І. Констатієв, Ф. Леонт'єв, Пилип Ілляшевич (пом. 1782 р.), Кирило Лісовський (пом. 1789 р.), І. Кирилович Лісовський (пом. 1817 р.), Іоанн Григорович Яворський (1895) (заштатний – 1902), Федір Якович Гринчук (1902), Митрофан Андрійович Левицький (1912), Феодосій Якович Чигринців (заштатний – 1912), Самойлович (1949); дияконів: Теофіл Федорович Васильєв (1895), Олексій Григорович Пясецький (1902, 1912); церковних старост: козак Іван Архипович Криволап (1902), селянин Андрій Григорович Тяла (1912), Федір Гаврилович Бутько (1949).

Навколо храму знаходиться старе Миколаївське кладовище с. Веприк, доховання на якому уже давно не проводяться. Надгробки відсутні. Могили читаються лише за невеликими земляними насипами.

Джерела та література: Особистий архів авторів; Коломенський Г. Сборник необходимых сведений о всех приходах Полтавской губернии и Адрес-календарь духовенства той-же епархии. – Полтава: Типогр. Губ. Правл., 1895. – С. 235; Грановский А. Полтавская епархия в ее прошлом (до открытия епархии в 1803 г.) и настоящем (Историко-статистический опыт). Вып. I. – Полтава: Типо-литогр. М. Л. Старожицкого, 1901. – С. 317 – 318; Клировая книжка Полтавской епархии на 1902 год. – Полтава: Типо-литогр. Л. Т. Фришберга, 1902. – С. 63 – 64; Справочная Клировая книга по Полтавской епархии на 1912 год. – Полтава, 1912. – С. 4; Памятники градостроительства и архитектуры Украинской ССР. – К.: Будівельник, 1985. – Т. 3.

В.О. Мокляк, В.А. Павленко

165. Церква в ім'я Успіння Пресвятої Богородиці (Успенська церква) (1821) (архітектура)

Найдавніша згадка про дерев'яну церкву в ім'я Успіння Пресвятої Богородиці в сотенному містечку Веприк Га-

дядького полку (тепер село Гадяцького району) відноситься до 1734 р. У 1769 р. її було розібрано. Натомість у 1781 р. коштом бунчукового товариша Прокопа Леонтійовича Масюка (Масюкова) збудовано новий дерев'яний храм, який проіснував до 1821 р. 23.05.1815 р. на кошти поміщика Семена Прокоповича Масюкова розпочато будівництво мурованого храму. 1821 р. будівельні роботи було закінчено й храм освячено єпископом полтавським Мефодієм (Піснячевським), про що свідчить пам'ятна дошка із текстом всередині храму: «Начата постройкой 23 мая 1815 года – окончена 1821 год.

Освящена єпископом Полтавским Мефодием». Новий храм споруджено в стилі ампір. Це однокорабна споруда, що зі східної частини має напівкруглу вітарну апсиду та прямокутну західну частину. Центральний простір середохрестя замкнутий між чотирма пілонами, що завершуються арками, на які спирається високий циліндричний світловий барабан, вкритий напівсферичним куполом, увінчаним декоративним восьмигранним ліхтариком і досить великим «підхрестним» яблуком з хрестом. Стіни світлового барабану прикрашені чотирма високими (близько 4 м) арковими вікнами та чотирма напівкруглими нішами меншого розміру, між якими розміщені вісім плоских пілястр, котрі завершуються капітелями коринфського ордеру. Завершується стіна барабану карнизом з модульйонами. Фасади пам'ятки вирішені в ордерній системі, стіни мають двоярусне членування. Вітарна апсида обрамлена шістьма колонами, південний та північний фасади мають чотиріколонні портики. Західний – 2 ряди колон, перший із яких, основний, має шість рядів колон і увінчаний трикутним

фронтоном, а другий – чотиріколонний, з лучковим фронтоном. Усі колони коринфського ордеру. В інтер'єрі західна частина храму розділена колонами на три нефи. У 1917 – 1926 рр. коштом парафіян інтер'єри церкви були розписані художниками Біликами. Розписи збереглися. Під церквою знаходиться викладений з цегли та оштукатурений склеп для поховань, в якому знаходяться три надгробки: 1) плита із білого мармуру (1,7 x 0,62 м), написи тесані, у нижній частині зображення адамової голови з перехрещеними кістками під нею. Вірогідно, це найдавніше поховання склепу; 2) плита із чорного граніту (1,25 x 0,50 м) знаходиться поряд із попереднім надгробком – написи відсутні; 3) Плита із чорного полірованого граніту (1,25 x 0,45 м) зі зрізаними кутами та сколами в нижній частині. У верхній її площині зображення хреста, під яким викарбуваний та вкритий позолотою (?) напис: «Подъ симъ камнемъ покоится прахъ Генераль-Лейтенантши Елизаветы Алексѣевны Невѣровской, скончавшейся 17 іюня 1853 год: на 68 году отъ рожденія». Підлога склепу перекопана.

В кількох метрах від західної частини храму в його ансамблі знаходиться мурована двоярусна дзвіниця, збудована кількома роками пізніше, після освячення храму під час благоустрою прилеглої території. У цей же час церковне подвір'я було обнесене мурованим парканом, який примикає до дзвіниці з півночі та до будинку причту з хрестильнею, розташованого з південного боку дзвіниці. Перший ярус дзвіниці прямокутний у плані, має розміри 10,2 м в довжину і 5,2 м в ширину і служить головним проходом на храмове подвір'я. Другий – квадратний, дзвоний ярус збудований у вигляді чотирьох аркових пілонів, перекритих напівсферичним куполом куполом, і увінчується чотиригранним шпилем із хрестом. Усі чотири фасади пілонів завершені трикутними фронтонами з люкарнами у тимпані. Стіни першого й другого ярусів дзвіниці та будинку рустовані. Значно пізніше до південного боку дзвіниці була прибудована одноповерхова цегляна споруда, яка використовувалася як сторожка та хрестильня. Її розміри 8,5 x 5,8 м.

У 1895 р. володіє церковним капіталом у сумі 100 руб., 33 дес. садибної і ружної землі. 1901 р. – церковним капіталом у сумі 1238 руб., 34 дес. ружної землі, має церковний будинок, діє земська школа. 1902 р. – 34 дес. ружної землі, має церковну сторожку, будинок для псаломника, діють церковна бібліотека та земська школа. 1912 р. – 33 дес. ружної землі, має квартири для священника і псаломника.

У 1895 р. до приходу входить частина с. Веприк та хутір в 7 верстах від села. Службу Божу відвідує 2097 душ обох статей. 1901 р. – частина с. Веприк та хутір в 7 верстах від села, в яких нараховується 272 двори. 1902 р. – частина с. Веприк та хутір Яновщина. Службу Божу відвідує 1194 душ обох статей. 1912 р. – приход залишається у тому ж складі, церковні відправи відвідує 2399 душ різних станів.

1906 р. громада виступила одним із фундаторів колекції Полтавського єпархіального давньосховища, передавши до зібрання дві старовинні фелони – одна із

французького зеленого шовку з опліччям із «рытого» оксамиту малинового кольору із шитими золотим шитвом зображеннями: в центрі Таємної Вечері, по бочках – Богоматері та Іоанна Богослова, апостолів Петра і Павла, євангелістів Матвія, Марка, Луки та Іоанна, на передній частині опліччя – зображення Богоматері з передстоячими Антонієм і Феодосієм. Друта – розового шовку, заткана срібними квітами, опліччя із малинового оксамиту з шитими золотом зображеннями: посередині Господь Вседержитель, навколо – Апостоли і Євангелісти, краї прикрашені рельєфним малюнком в українському стилі. До Давньосховища також було передано п'ять підризників із тонкого полотна з вишивкою шовковими і срібними нитками.

У червні 1922 р. релігійна громада пройшла державну реєстрацію. Було зареєстровано статут, до якого додавався повний список її членів. Інформації про діяльність громади та функціонування церков в період із 1922 по 1941 рр. не виявлено. Достеменно відомо, що в 1930-і рр. громада була ліквідована, а церква закрита. Відновила діяльність, вірогідно, в кінці 1941 чи на початку 1942 р. З того часу її діяльність не переривалася. У новітній час пройшла державну реєстрацію 19.02.1993 р. за № 72, як громада Української Православної Церкви Московського Патріархату.

Постановою Ради Міністрів УРСР від 24.08.1963 р. № 970 Успенська церква с. Веприк Гадяцького району Полтавської області взята під охорону держави як пам'ятка архітектури. Охоронний № 587.

Із священників відомі: Кирило Андріїв (пом. 1734 р.), Максим Андріїв (Амбодик, пом. 1783 р.), Сава Максимович Амбодик (пом. 1816 р.), Василь Йосипович Яценко (1895, 1902), Василь ...?... (1922), Петро Васильович Фесенко (1912), протоієрей Микола Білоцерківець (1949), Максим Миколайович Білоцерківець (1960), ієрей Олександр Білан (2008); псаломників: Федір Васильович (Власович) Мурашко (1895, 1902), Іван Іванович Калениченко (1912); церковних старост: селянин

Зосима Афанасійович Кузнецов (1902), Гордій Феодосійович Драган (1949), Євдоким Петрович Галушко (1960), козак Кирило Юхимович Зеленський (1912), селянин Симеон Іванович Кондратенко (1912), Феодосій М. Бутко (1922), Анастасія Терентіївна Балала (2008).

Необхідно відмітити також наявність невеликого цвинтаря за вівтарною частиною храму в межах огорожі церковного подвір'я. Збереглося три старі могили, усі інші поховання нівельовані, без надгробків і ледь простежуються на задернованій поверхні землі. Серед збережених – два невідомих поховання над котрими влаштовано цегляні оштукатурені саркофаги, в головах яких було встановлено хрести (на одній – дубовий, на іншій – металевий, від якого збереглася лише нижня частина) – вірогідно, поховання були зроблені в роки радянської влади, або незадовго до революції. Збереглася могила із гранітним, пірамідальним обеліском, на якому висічено напис: «Павель Семенович Масюковъ Родился 2 Августа 1792 года Умер 12 Декабря 1864 года. Помяни его Господи во Царствии Твоемъ.». Із більш пізніх поховань тут знаходяться могили: 1) протоієрея Миколи Васильовича Білоцерковця – на могилі біла цементова надгробниця та металевий фігурний хрест, у середохресті якого закріплена металева емальована пластина з написом: «ПРОТОИЕРЕИ отец Николай Васильевич Белоцерковец 1868–31/5 1953 с. Веприк Успенская церковь». Над надписом закріплено фотографічне зображення похованого; 2) поряд, в аналогічно оформленій могилі похована дружина М.В. Білоцерковця Єлизавета Михайлівна Білоцерковець. В середохресті закріплена металева емальована пластина з написом: «Белоцерковец Елизавета Михайловна XII-1926 с. Веприк Успенская церковь». Вірогідно, територія навколо церковної огорожі колись також використовувалася під цвинтар. Про це свідчить наявність багатьох невеликих горбочків навколо, однак надгробки повністю відсутні.

Джерела та література: ДАПО. – Ф. Р-1503. – Оп. 2. – Спр. № 69; Коломенский Г. Сборник необходимых сведений о всех приходах Полтавской губернии и Адрес-календарь духовенства той-же епархии. – Полтава: Типогр. Губ. Правл., 1895. – С. 235; Грановский А. Полтавская епархия в ее прошлом (до открытия епархии в 1803 г.) и настоящем (Историко-статистический опыт). Вып. I. – Полтава: Типо-литогр. М. Л. Старожицкого, 1901. – С. 317; Клировая книжка Полтавской епархии на 1902 год. – Полтава: Типо-литогр. Л. Т. Фришберга, 1902. – С. 63, 655; Справочная Клировая книга по Полтавской епархии на 1912 год. – Полтава, 1912. – С. 4; Трипольский В. Полтавское епархиальное Древлехрамнище: Указатель с описанием выдающихся письменных и вещественных памятников церковной старины Полтавской Епархии. – Полтава: Электрич. Типогр. Г.И. Маркевича, 1909. – С. 93, 108; Шафонский А. Черниговского наместничества топографическое описание с кратким географическим и историческим описанием Малья России, из частей коей оное наместничество составлено / Издал М. Судиенко. – К.: В Ун-й Типогр., 1851. – С. 609; Памятники градостроительства и архитектуры Украинской ССР. – К.: Будівельник, 1985. – Т. 3; Особистий архів авторів.

В.О. Мокляк, В.А. Павленко

Ветхалівка, с., Середняківська сілська рада

166. Братська могила радянських воїнів (1943), пам'ятний знак полеглим землякам (1958) (іст.)

Знаходиться в центрі села, в парку.

Поховано 9 воїнів 29-го, 48-го стрілецьких полків 38-ї стрілецької дивізії, 981-го стрілецького полку 253-ї стрілецької дивізії, які загинули 8 вересня 1943 р. в боях із гітлерівськими загарбниками при звільненні сс. Ветхалівка, Жовтневе, Коновалове. Прізвища відомі.

У 1958 р. на могилі встановлено пам'ятник – скульптура воїна (вис. 2,5 м) із залізобетону на цегляному, обшитому металевими листами постаменті (вис. 2,8 x 1,15 x 1,25 м), із закріпленою на ньому дошкою з лабрадориту (0,8 x 0,47 м) з пам'ятним написом: «Вечная память воинам советской армии павшим в боях с немецко-фашистскими захватчиками в период Великой Отечественной войны 1941 – 1945 гг. Бойко М.Ф., Журба И.А., Захаров И.В., Корнев Л.Д., Красников М.И., Семенов П.Н., Спиридонов В.С., Старухин И.И.» і прізвищами похованих воїнів. Перед пам'ятником встановлено лабрадоритову стелу (вис. 1,9 x 0,7 м) з прізвищами 69 воїнів, мешканців села, які загинули на фронтах Великої Вітчизняної війни 1941 – 1945 рр., та написом: «Вічна слава і пам'ять воїнам-односельчанам, які загинули в роки Великої Вітчизняної війни 1941 – 1945 рр.»

Скульптура виготовлена в Харківській художньо-виробничій майстерні.

Автор Савельєв О.Г.

Джерела та література: ЦАМО РФ. – Ф. 1130. – Оп. 2. – Спр. 6. – Арк. 3; Ф. 1539. – Оп. 2. – Спр. 24. – Арк. 27, 48; ДАПО. – Ф.Р-1876. – Оп. 8. – Спр. 97. – Арк. 48; Паспорт пам'ятки історії та культури СРСР. – № 2.4.1797-2.16.2 // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею; Книга Пам'яті України: Полтавська область. – Т. 2: Великобагачанський район, Гадяцький район. – Полтава: Полтавський літератор, 1995. – С. 745 – 748.

Н.Ф. Шаповал, А.М. Скирда

Вечірчине, с., Краснознаменська сільська рада

167. Курганний могильник (археол.)

Знаходиться за 1,1 км на захід від села, на вододілі рр. Песел та Хорол.

Обстежувався О.М. Ткаченком у 1989 р. та Р.С. Луговим і О.В. Коваленко у 2011 р.

Складається з трьох курганів. Висота насипів 0,6 м, 0,8 м, 2 м, діаметри 20 м.

Найвищий курган задернований, пошкоджений великим геодезичним знаком, інші насипи розорюються. Розкопки не проводилися.

Джерела: Луговий Р.С., Коваленко О.В. Звіт про археологічні розвідки у Гадяцькому та Лохвицькому районах Полтавської області у 2011 році // НА ПКМ. – Спр. № 04-365. – С. 6, рис. 27 – 28; Мельникова И.С., Ткаченко А.М. Отчет о разведках 1989 г. на территории Полтавской области (По подготовке материалов к Своду памятников истории и культуры) // НА ПКМ. – Спр. № 03-331. – С. 24; Мельникова И.С., Ткаченко А.М. Альбом иллюстраций к отчету о разведках 1989 г. на территории Полтавской области (По подготовке материалов к Своду памятников истории и культуры) // НА ПКМ. – Спр. № 03-332. – Рис. 48.

*О.М. Ткаченко, Р.С. Луговий,
О.В. Коваленко*

Вирішальне, с., Середняківська сільська рада

168. Курганний могильник (археол.)

Знаходиться за 1,2 км на північний захід від села, на вододілі рр. Хорол та Сула.

Обстежувався О.М. Ткаченком у 1989 р. та Р.С. Луговим і О.В. Коваленко у 2011 р.

Складається з чотирьох курганів, розташованих по лінії північ-північний захід – південь – південний схід. Висота насипів 0,7 м, 0,9 м, 1,2 м, 1,5 м, діаметри 20 – 30 м.

Розорується, на одному насипі встановлено стовп лінії електропередач. Розкопки не проводилися.

Джерела: Луговий Р.С., Коваленко О.В. Звіт про археологічні розвідки у Гадяцькому та Лохвицькому районах Полтавської області у 2011 році // НА ПКМ. – Спр. № 04-365. – С. 7, рис. 29 – 30; Мельникова І.С., Ткаченко А.М. Отчет о разведках 1989 г. на территории Полтавской области (По подготовке материалов к Своду памятников истории и культуры) // НА ПКМ. – Спр. № 03-331. – С. 20; Мельникова І.С., Ткаченко А.М. Альбом иллюстраций к отчету о разведках 1989 г. на территории Полтавской области (По подготовке материалов к Своду памятников истории и культуры) // НА ПКМ. – Спр. № 03-332. – Рис. 36.

*О.М. Ткаченко, Р.С. Луговий,
О.В. Коваленко*

Воронівщина с., Мартинівська сільська рада

169. Курганний могильник (археол.)

Знаходиться за 0,7 км на північний захід від села, на плато лівого берега р. Псел.

Обстежувався О.М. Ткаченком у 1989 р. та Р.С. Луговим і О.В. Коваленко у 2011 р.

Складається з трьох насипів курганів, висотою 0,4 м, 1 м, 1 м та діаметрами 20 м, 25 м і 30 м.

Розорується, через два кургани проходить польова дорога. Розкопки не проводилися.

Джерела: Луговий Р.С., Коваленко О.В. Звіт про археологічні розвідки у Гадяцькому

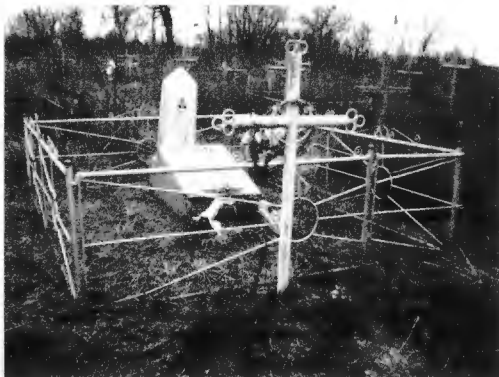
та Лохвицькому районах Полтавської області у 2011 році // НА ПКМ. – Спр. № 04-365. – С. 7, рис. 31 – 32; Мельникова І.С., Ткаченко А.М. Отчет о разведках 1989 г. на территории Полтавской области (По подготовке материалов к Своду памятников истории и культуры) // НА ПКМ. – Спр. № 03-331. – С. 16; Мельникова І.С., Ткаченко А.М. Альбом иллюстраций к отчету о разведках 1989 г. на территории Полтавской области (По подготовке материалов к Своду памятников истории и культуры) // НА ПКМ. – Спр. № 03-332. – Рис. 26.

*О.М. Ткаченко, Р.С. Луговий,
О.В. Коваленко*

170. Братська могила радянських воїнів (1943) (іст.)

Знаходиться в старій частині кладовища.

Поховано 44 (43 за даними Гадяцького райвійськкомату) воїни із частин 225-го стрілецького полку 23-ї стрілецької дивізії, 658-го стрілецького полку 218-ї стрілецької дивізії, 30-ї, 337-ї стрілецьких дивізій, 21-ї зенітно-артилерійської дивізії резерву Глобальнокомандування, 2-го, 10-го танкових, 3-го гвардійського механізованого корпусів, які загинули в період із 26 серпня по 5 вересня в боях із гітлерівськими загарбниками при звільненні населених пунктів Мартинівської сільської ради: сс. Воронівщина, Шадурка, Могилатів, Андріяшів. Прізвища відомі 43, серед них Казмін Леонід Олексійович, 1915 р.н., з м. Вороніж, стрілець 23-ї стрілецької дивізії. У згаданому районі біля названих сіл ішли важкі бої, населені пункти були оточені бригадою важких танків, які прибули на допомогу гітлерівцям. Стрілецькі

дивізії, перебуваючи в оточенні, продовжували вести бої, до прибуття на допомогу 21-ї зенітно-артилерійської дивізії резерву Головнокомандування танкових та механізованих корпусів.

Згідно з рішенням Мартинівської сільської ради № 12 від 4 квітня 1975 р. у 1982 р. на могилі на бетонному постаменті (вис. 0,35 x 0,4 x 0,5 м) встановлено залізобетонний обеліск (вис. 1,1 x 0,37 м) з фотопортретом воїна (0,18 x 0,13 м) – овал металокераміка та пам'ятним написом: «Казмин Леонид Алексеевич. 30.03.1915 – 28.08.1943». На могилі покладено дошку з мармурової крихти (1,17 x 0,75 м) з прізвищами 40 загиблих воїнів та написом: «Родина помнит, народ чтит. Село Воронивщина».

Джерела та література: ЦАМО РФ. – Ф. 58. – Оп. 18001. – Спр. 772; Ф. 59Гв.ТБр. – Оп. 381667. – Спр. 1. – Арк. 47 (2ТК); Ф. 169ТБр. – Оп. 1. – Спр. 17. – Арк. 13; Ф. 1096. – Оп. 1. – Спр. 6. – Арк. 3; Ф. 1111. – Оп. 2. – Спр. 45. – Арк. 29; Спр. 11. – Арк. 21 – 26; Ф. 1130. – Оп. 1. – Спр. 12. – Арк. 142; Ф. 1653. – Оп. 1. – Спр. 4. – Арк. 53; Ф. 3158. – Оп. 2. – Спр. 13. – Арк. 160; Спр. 14. – Арк. 105; Ф. 3407. – Оп. 2. – Спр. 7. – Арк. 42; Ф. 3410. – Оп. 1. – Спр. 27. – Арк. 20; Ф. 3428. – Оп. 1. – Спр. 12. – Арк. 9 – 20; Спр. 10. – Арк. 4; Ф. IX відділу. – Спр. 101-1629-1. – Арк. 251; Спр. 101-824-2. – Арк. 104; Паспорт пам'ятки історії та культури СРСР. – № 2.4.1544-2.16.2 // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею.

Н.Ф. Шаповал, А.М. Скирда

кої дивізії, 237-ї, 309-ї, 29-ї стрілецьких дивізій, 2-го танкового і 3-го гвардійського механізованого корпусів, які загинули 10 – 12 вересня 1943 р. в боях із гітлерівськими загарбниками при звільненні сс. Глибока Долина, Гречанівка, Миколаївка, Пирятинщина, Мала Побиванка. Прізвища відомі 44 воїнів.

У 1958 р. з трьох місць на околиці села, де були бої, останки загиблих були перепоховані до центру села. Тоді ж на могилі встановлено пам'ятник, що в 1985 р. був замінений на новий – залізобетонна скульптура воїна (вис. 3,4 м) на цегляному оштукатуреному постаменті (1,85 x 1,8 x 1,8 м), на якому закріплена дошка з мармурової крихти з пам'ятним написом: «Вечная слава героям павшим в боях за свободу и независимость нашей Родины». Біля підніжжя пам'ятника покладено гранітну плиту (1,44 x 0,85 м) з написом: «Вечная слава воинам-героям павшим смертью храбрых в годы Великой Отечественной войны сентябрь 1943 года» та 17 прізвищ похованих. У 2007 р. за участю рідних було увічнене ім'я ще одного воїна – дошка під склом (0,33 x 0,23 м), закріплена на чільному боці постаменту з написом: «Тарабаев Павел Петрович уроженец Свердловской области г. Асбест. Внуки помнят, правнуки гордятся 27.04.2007 г.» Ліворуч від могили встановлено вертикальну стелу з граніту (1,57 x 0,7 x 0,2 м) з пам'ятним написом: «Вечная память и слава воинам-односельчанам павшим в боях с немецко-фашистскими захватчиками в годы Великой Отечественной войны»

Глибока Долина, с., Малопобиванська сільська рада

171. Братська могила радянських воїнів (1943), пам'ятний знак полеглим землякам (1985) (іст.)

Знаходиться в центрі села, біля школи.

Поховано 47 воїнів із частин 979-го, 981-го стрілецьких полків 253-ї стрілець-

1941 – 1945 гг.» та з прізвищами 135 воїнів, серед яких чотири сини з родини Чорного Є.М.: Володимир (1919 – 1943), Дмитро (1920 – 1945), Антон (1917 – 1944), Григорій (1906 – 1943).

Джерела та література: ЦАМО РФ. – Ф. 59 Гв.ТБр. – Оп. 381667. – Спр. 1. – Арк. 47; Ф. 835СП. – Оп. 73311. – Спр. 8. – Арк. 34; Ф. 1518. – Оп. 2. – Спр. 20. – Арк. 55, 98; Ф. 1539. – Оп. 2. – Спр. 24. – Арк. 26, 37; Ф. 1617. – Оп. 1. – Спр. 12. – Арк. 159; Ф. 3428. – Оп. 1. – Спр. 12. – Арк. 10; ДАПО. – Ф.Р-1876. – Оп. 8. – Спр. 97. – Арк. 37; Паспорт пам'ятки історії та культури СРСР. № 2.4.152 – 2.16.2 // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею; Книга Пам'яті України: Полтавська область. – Т. 2: Великобагачанський район, Гадяцький район. – Полтава: Полтавський літератор, 1995. – С. 492 – 495.

Н.Ф. Шаповал, А.М. Скирда

172. Братська могила учасників громадянської війни (1919) (іст.)

Знаходиться на східній околиці села, ліворуч від автошляху м. Гадяч – с. Липова Долина, за 1 км від села. Поховано трьох червоноармійців, які загинули в 1919 р. в бою частинами Добровольчої Армії.

У 1967 р. на могилі встановлено металевий обеліск (вис. 1,4 x 0,25 x 0,25 м) з п'ятикутною зіркою. Навколо могили виготовлена з металевих прутів і кутиків методом зварювання огорожа.

Джерела: Паспорт пам'ятки історії та культури СРСР. № 2.4.1545 – 2.16.2 // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею.

Н.Ф. Шаповал

173. Могила Крохмального Євдокима Михайловича (1919) (іст.)

Знаходиться в південно-східній частині села, на садибі Мазурик П.Й.

Похований Крохмальний Євдоким Михайлович (1896, с. Венеславівка Гадяцького повіту – 1919, с. Глибока Долина Гадяцького району), учасник громадянської війни. У 1918 р. служив у Червоній Армії. В Глибокій Долині був організатором комітету бідноти. У серпні 1919 р. брав участь у боротьбі проти денікінців, був поранений і взятий у полон. Після жорстоких тортур розстріляний.

У 1986 р. згідно з рішенням Полтавського облвиконкому від 27.12.1985 р. на могилі встановлено обеліск з мармурової крихти (вис. 1,3 x 0,5 м) з пам'ятним написом: «Червоноармійцю Крохмальному Є.М. від жителів села».

Джерело: Паспорт пам'ятки історії та культури СРСР № 2.3.2314-2.16.2 // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею.

О.П. Костян

Гречанівка, с., Гречанівська сільська рада

174. Весело-Мирське – ландшафтний заказник місцевого значення (природа)

Розташований на схилах балки в околицях с. Гречанівка. Перебуває у віданні Гречанівської сільської ради.

Обстежувався: Т.Л. Андрієнко (1994 р.), О.М. Байрак (1994 р., 2001 р.), М.Ф. Торяником (з 1996 р. по сьогоднішній), Н.О. Стецюк (2001 р., 2006 р., 2008 р., 2011 р.), С.К. Безуглим (з 2005 р. по сьогоднішній), Т.В. Криворучко, І.А. Грищай (2006 р.), В.Г. Смолярем (2006 р., 2008 р., 2011 р.), С.В. Гапон, І.С. Беседіною, М.В. Слюсарем (2008 р.), О.Р. Ханнановою (2011 р.).

Площа 65,6 га. Охороняється згідно з рішенням Тринадцятої (позачергової) сесії Полтавської обласної ради двадцять другого скликання від 30.01.1998 р.

Широка розгалужена балка з терасованими схилами між сс. Гречанівка та Тригубщина, що тягнеться зі сходу на захід і має перерізані відроги з півночі на південь. Днище балки займає майже висохла річечка М. Грунь. На території заказника добре збереглася лучно-степова рослинність, характерна для Лівобережного Лісостепу. Це одна з найпівнічніших ділянок лучного степу на Полтавщині. Флора заказника нараховує близько 500 видів, із них 25 – раритетних. Тут зростає лікарська рослина – астрагал шерстистоквітковий, занесена не лише до Червоної книги України, а й до Світового Червоного списку та Європейського Червоного списку. Охороняються такі червонокнижні види: гриб зморшок степовий, рослини – сон чорніючий, брандушка різнобарвна, горицвіти весняний та волзький, ковила пірчаста та волосиста. Угрупування останнього виду занесені до Зеленої книги України. Список регіональних видів рослин заказника нараховує 17 видів: анемона лісова, белева-

лія сарматська, ряст Маршалла, гострокілляник волосистий, льони австрійський і багаторічний, валеріана бульбиста, шолудивник Кауфмана, гадюча цибулька занедбана, гірчак зміїний, первоцвіт весняний, волошка сумська, родовик лікарський, белеваля сарматська, гіацинт блідий, конвалія звичайна та півники карликові. У заказнику зустрічаються раритетні тварини: гадюка степова (Червона книга України), кібчик, боривітер звичайний, куріпка сіра, дупель, сиворакша, шеврик польовий і часничниця звичайна (регіонально рідкісні види).

Виконує екологічні функції.

Джерела та література: НА ПКМ. – Стр. № 01-116. – Арк. 97 зв.; Байрак О.М., Стецюк Н.О. Атлас рідкісних і зникаючих рослин Полтавщини. – Полтава: Верстка, 2005. – С. 35–37, 40, 43, 90, 96, 98, 99, 105, 123, 143, 158, 166, 167, 170–172, 180, 213, 215; Байрак О.М., Стецюк Н.О., Криворучко Т.В., Грищай І.А. Історія створення ботаничних та ландшафтних заказників у Полтавській області // Природоохоронний рух на Полтавщині. Матеріали науково-практичної конференції. – Полтава: Верстка, 2006. – С. 53; Збережи, де стоїш, де живеш / Під заг. ред. О.М. Байрак. – Полтава: Верстка, 1998. – С. 98; Зелена книга України / Під заг. ред. члена-кореспондента НАН України Я.П. Дідуха. – К.: Альгерпрес, 2009. – С. 193 – 195; Криворучко Т.В. Особливості поширення, вікові спектри та морфологічні показники ценопопуляцій *Vulbocodium versicolor* (Ker-Gawl.) Spreng. деяких заповідних територій в межах Полтавської області // Збірник наукових праць Полтавського державного педагогічного університету імені В.Г. Короленка. – Серія «Екологія. Біологічні науки». – Випуск 4 (43). – Полтава, 2005. – С. 45 – 52; Регіональна екомережа Полтавщини / Під заг. ред. О.М. Байрак. – Полтава: Верстка, 2010. – С. 105, 107, додаток С. 3; Стецюк Н. Еколого-ценогічна та флористична характеристика осередків раритетної фіторізноманітності на території Гадяцького району (Полтавська область) // Збірник наукових праць Полтавського державного педагогічного університету імені В.Г. Короленка. – Серія «Екологія. Біологічні науки». – Випуск 5 (63). – Полтава, 2008. – С. 118 – 126; Стецюк Н.О., Гапон С.В., Беседіна І.С., Слюсар М.В. Загальні показники біорізноманітності проектованого регіонального ландшафтної парку «Гадяцький» (Полтавська область) // Біорізноманіття: теорія, практика та методичні аспекти

вивчення в загальноосвітній та вищій школі (присвячується 120-річчю від дня народження М.І. Вавилова) / За ред. М.В. Гриньової. – Полтава: Друкарська майстерня, 2008. – С. 259; Торяник М.Ф., Дудко В.Г. Перлина Лівобережного Лісостепу – проєктований регіональний ландшафтний парк «Гадяцький». Буклет. – Гадяч: «Гадяч», 2004. – 8 с.; Червона книга України: Рослинний світ / за ред. Я.П. Дідуха – К.: Глобалконсалтинг, 2009. – С. 75, 244, 257, 438, 552, 553, 566, 783; Червона книга України: Тваринний світ / за ред. І.А. Акімова – К.: Глобалконсалтинг, 2009. – С. 397.

Н.О. Стецюк, О.В. Халимон

175. Діброво-Кобрієве – заповідне урочище місцевого значення (природа)

Розташоване в заплаві р. Хорол, на території Краснолуцького лісництва – квартали 1 – 3. Знаходиться у віданні ДП «Гадяцький лісгосп».

Обстежувалося В.М. Мисюрою (1992 р.); Т.Л. Андрієнко, О.М. Байрак, Н.О. Стецюк (1996 р.); С.К. Безуглим (2002 – 2003 рр.); Н.О. Стецюк, М.В. Слюсарем, М.Ф. Торяником, В.Г. Смолярем (2008 р.).

Площа 144,5 га. Охороняється згідно з рішенням виконавчого комітету Полтавської обласної ради народних депутатів № 74 від 17.04.1992 р.

Територія заповідного урочища репрезентує частину заплави р. Хорол, яка зайнята у геоботанічному відношенні масивом широколистяного заплавного лісу, вільшняком та лучно-болотними природними комплексами. Деревостани утворюють дуб звичайний, липа серцелиста, клени гостролистий та польовий, груша звичайна, яблуна лісова, в'яз гладенький, подекуди відмічена значна участь тополі тремтячої. Молодий вільшняк займає притерасне зниження. Деревостан його монодомінантний. До лісу прилягає лучно-болотний масив з домінуванням ценозів справжніх та заболочених луків, на яких відмічені: тонконіг лучний, грястиця збірна, лисохвіст лучний, костриця лучна, тонконіг болотний. По периферії обводнених ділянок сформована прибережно-водна рослин-

ність із домінуванням ценозів очерету звичайного, рогузів вузьколистого та широколистого, куги озерної. На водних плесах формується рослинність із домінуванням жабурника звичайного, спіродели багатокореневої, ряски малої, ряски триборозенчастої, рдесту плаваючого та кучерявого, глечиків жовтих, латаття білого.

У складі флори близько 400 видів рослин, серед яких регіонально-рідкісні: конвалія звичайна, латаття біле, оман високий, проліска сибірська, родовик лікарський. Угруповання латаття білого та глечиків жовтих, занесені до Зеленої книги України.

Фауна урочища досить різноманітна. Відмічені тварини, занесені до Червоної книги України (видра, орел-карлик, підорлик великий, змієд, лелека чорний, журавель сірий, горностай, мідянка звичайна, голуб-синяк) та регіонального списку (осоїд, кібчик, боривітер звичайний, вальдшнеп, дупель, дятел зелений, дятел середній строкатий, дрізд-омелюх, вівчарик весняний, мухоловка мала, чиж, часничниця звичайна, гадюка звичайна, веретільниця ламка).

Заповідне урочище має естетичне, ґрунтозахисне, водоохоронне та оздоровче значення.

Джерела та література: НА ПКМ. – Спр. № 01-116. – Арк. 56, 129; Андрієнко Т.Л., Байрак О.М., Залудяк М.І. та інші. Заповідна краса Полтавщини. – Полтава: ІВА «Астрея», 1996. – С. 158, 181; Зелена книга України / Під заг. ред. члена-кореспондента НАН України Я.П. Дідуха. – К.: Альтерпрес, 2009. – С. 307 – 308, 317 – 318; Червона книга України: Тваринний світ / Під заг. ред. члена-кореспондента НАН України І.А. Акімова. – К.: Глобалконсалтинг, 2009. – С. 390, 405, 425, 426, 442, 462, 491, 539, 543.

Н.О. Стецюк, О.О. Вільмовська

176. Братська могила радянських воїнів (1943), пам'ятний знак полеглим землякам (1971) (іст.)

Знаходиться в центрі села на вул. Сумській.

Поховано 5 воїнів із частин 237-ї, 309-ї стрілецьких дивізій, 2-го танково-го корпусу, які загинули 10 – 12 вересня 1943 р. в боях із гітлерівськими загарбниками при звільненні сс. Гречанівка, Миколаївка, Пирятинщина. Прізвища відомі.

За рішенням Гадяцької районної ради від 6 червня 1958 р. біля могили встановлено пам'ятник – скульптура воїна із залізобетону (вис. 2,7 м), виготовлена на Харківському художньо-виробничому комбінаті (скульптор Савельєв О.Г.), на цегляному постаменті (вис. 3,0 х 1,2 х 1,2 м), у нижній частині якого дошка з мармурової крихти (0,45 х 0,53 м) з пам'ятним написом: «Вечная память и слава героям павшим в боях за свободу и независимость нашей Родины». Біля підніжжя пам'ятника покладено бетонну дошку з написом: «Вечная слава воинам героям павшим смертью храбрых в годы Великой Отечественной войны сентябрь 1943 г.» та 5 прізвищ похованих воїнів.

У 1971 р. ліворуч від пам'ятника встановлена вертикальна гранітна стега (вис. 1,75 х 0,70 х 0,22) на бетонному цоколі (0,2 х 0,85 х 1,04) з прізвищами 174 воїнів, мешканців села, які загинули на фронтах Великої Вітчизняної війни 1941 – 1945 рр., та 10 односельців, розстріляних гітлерівцями під час тимчасової німецької окупації села 1941 – 1943 рр. Серед розстріляних: учителі місцевої школи Гробоць Іван Михайлович і Надія Григорівна – за допомогою партизанам.

За свідченням Книги Пам'яті України відомо 196 прізвищ земляків.

Джерела та література: ЦАМО РФ. – Ф. 835СП. – Оп. 73311. – Спр. 8. – Арк. 34; Ф. 1518. – Оп. 2. – Спр. 20. – Арк. 55, 98; Ф. 1617. – Оп. 1. – Спр. 12. – Арк. 159; Ф. 3428. – Оп. 1. – Спр. 12. – Арк. 10; Ф. 59Гв.ТБр. – Оп. 381667. – Спр. 1. – Арк. 47; ДАПО. – Ф.Р-1876. – Оп. 8. – Спр. 68. – Арк. 7; Паспорт пам'ятки історії та культури СРСР. – № 2.4.151-2.16.2 // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею; Книга Пам'яті України: Полтавська область. – Т. 2: Великобагачанський район, Гадяцький район. – Полтава: Полтавський літератор, 1995. – С. 484 – 492.

Н.Ф. Шаповал

177. Могила Полив'яного Василя Петровича (1943) (іст.)

Знаходиться в південно-східній старій частині кладовища.

Похований Полив'яний Василь Петрович (1929 – 1943), піонер. Народився в с. Гречанівка в селянській родині. Перед початком Великої Вітчизняної війни закінчив 4 класи місцевої семирічної школи. В роки тимчасової гітлерівської окупації був пастухом, пас громадську худобу. 9 вересня 1943 р., коли німці відступаючи нищили все в селі, відігнав худобу до лісу й заховав її там. Коли повертався в село, гітлерівці схопили юного патріота, довго били, вимагаючи назвати місце схованки худоби. Нанесли йому 13 ран, а потім розстріляли, оголосивши партизаном.

У 1943 р. жителі села встановили на могилі пам'ятний знак, який у 1983 р. замінено на обеліск (вис. 1,16 х 0,48 м) з мармурової крихти з пам'ятним напи-

сом: «Польовьяный Василий Петрович 1929 – 1943 Пионер-герой. Погиб от рук фашистских захватчиков».

Джерело: Паспорт пам'ятки історії та культури СРСР. – № 2.4.1546-2.16.2 // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею.

Н.Ф. Шаповал

178. Могила радянського активіста Підгайка Антона Свиридовича (1934) (іст.)

Знаходиться в північно-східній частині сільського кладовища.

Похований Підгайко Антон Свиридович (1899 – 1934), учасник громадянської війни, у 1919 добровільно вступив у кінну армію Будьонного, був тяжко поранений. Після лікування працював у оперативній

групі ЧК у м. Ромни. Повторно тяжко поранений. Помер у 1934 р.

У 1984 р. на могилі встановлено обеліск із мармурової крихти (вис. 1,3 х 0,45 м) з пам'ятним написом: «Борцю за встановлення радянської влади від жителів села» та прізвищем похованого, могила обкладена цеглою (вис. 0,4 х 1,8 х 0,7 м).

Джерела: ДАПО. – Ф.Р-8661. – Оп. 1. – Спр. 404. – Арк. 8; Паспорт пам'ятки історії та культури СРСР. – № 2.4.2320-2.16.2 // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею.

В.Я. Ревезук

179. Могила радянського активіста Пуць Дмитра Олексійовича (1927) (іст.)

Знаходиться в північно-східній частині сільського кладовища.

Похований Пуць Дмитро Олексійович (1899 – 1927), член КП(б)У. Працював головою сільського споживчого товариства. В грудні 1927 р. убитий в Трегубівському лісі.

У 1984 р. на могилі встановлено обеліск із мармурової крихти (вис. 1,3 х

0,45 м) з пам'ятним написом: «Борцю за встановлення радянської влади від жителів села» та прізвищем похованого, могила обкладена цеглою (вис. 0,4 х 1,8 х 0,7 м).

Джерела: ДАПО. – Ф.Р- 8661. – Оп. 1. – Спр. 404. – Арк. 8; Паспорт пам'ятки історії та культури СРСР. – № 2.4.2320-2.16.2 // Ро-

бочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею.

В.Я. Ревежук

180. Могила учасника громадянської війни Романенка Мусія Даниловича (1919) (іст.)

Знаходиться в північно-східній частині сільського кладовища.

Похований Романенко Мусій Данилович (1884 – 1919), член РСДРП(б) з 1905, учасник революційних подій 1905 – 1907 в Катеринодарі (Краснодарі). В 1914 р. повернувся до Гречанівки, де проводив революційну роботу. Після Жовтневого перевороту в 1917 р. – обраний членом ревкому, керував розподілом поміщиць-

кої землі, інвентарю. Розстріляний денікінцями в 1919 р.

У 1984 р. на могилі встановлено обеліск із мармурової крихти (вис. 1,3х0,45 м) з пам'ятним написом: «Борцю за встановлення радянської влади від жителів села та прізвищем похованого, могила обкладена цеглою (вис. 0,4 х 1,8 х 0,7 м).

Джерела: ДАПО. – Ф.Р-8661. – Оп. 1. – Спр. 404. – Арк. 8; Паспорт пам'ятки історії та культури СРСР. – № 2.4.2320-2.16.2 // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею.

В.Я. Ревежук

181. Пам'ятний знак жертвам Голодомору 1932 – 1933 рр. (іст.)

Встановлений при вході на сільське кладовище.

За повідомленням Національної книги пам'яті жертв Голодомору 1932 – 1933 років в Україні у с. Гречано-Митрофанівка Гадяцького району Харківської області загинуло 55 осіб. Встановлено імена 53.

У 2008 р. в пам'ять про загиблих встановлено металевий хрест (вис. 1,6х0,82 м), на якому закріплено пластикову дошку

(0,2 х 0,3 м) з пам'ятним написом: «Жертвам Голодомору 1932 – 1933».

Джерела та література: НА ПКМ. – Спр. № 09-966; Національна книга пам'яті жертв Голодомору 1932 – 1933 років в Україні: Полтавська область / Упоряд. О.А. Білоусько, Ю.М. Варченко, В.О. Мокляк, Т.П. Пустовіт. – Полтава: Оріяна, 2008. – С. 53.

А.М. Скирда

Грипаки, с., Біленченківська сільська рада

182. Курганний могильник (археол.)

Знаходиться за 0,8 км на північ від села, на вододілі рр. Псел та Хорол.

Обстежувався О.М. Ткаченком у 1989 р. та Р.С. Луговим і О.В. Коваленко у 2011 р.

Складається з двох курганів. Висота 0,3 м, діаметри 15 м. Розорується. Розкопки не проводилися.

Джерела: Луговий Р.С., Коваленко О.В. Звіт про археологічні розвідки у Гадяцькому та Лохвицькому районах Полтавської області у 2011 році // НА ПКМ. – Спр. № 04-365. – С. 7, рис. 33 – 34; Мельникова І.С., Ткаченко А.М. Отчет о разведках 1989 г. на территории Полтавской области (По подготовке материалов к Своду памятников истории и культуры) // НА ПКМ. – Спр. № 03-331. – С. 24; Мельникова І.С., Ткаченко А.М. Альбом ілюстрацій к отчету о разведках 1989 г. на территории Полтавской области (По подготовке материалов к Своду памятников истории и культуры) // НА ПКМ. – Спр. № 03-332. – Рис. 47.

О.М. Ткаченко, Р.С. Луговий,
О.В. Коваленко

183. Курган (археол.)

Знаходиться за 0,5 км на північ від села, на вододілі рр. Псел та Хорол.

Обстежувався О.М. Ткаченком у 1989 р.

Висота 0,6 м, діаметр 15 м. Розорується. Розкопки не проводилися.

Джерела: Мельникова І.С., Ткаченко А.М. Отчет о разведках 1989 г. на территории Полтавской области (По подготовке материалов к Своду памятников истории и культуры) // НА ПКМ. – Спр. № 03-331. – С. 24; Мельникова І.С., Ткаченко А.М. Альбом ілюстрацій к отчету о разведках 1989 г. на территории Полтавской области (По подготовке материалов к Своду памятников истории и культуры) // НА ПКМ. – Спр. № 03-332. – Рис. 47.

О.М. Ткаченко

Донцівщина, с., Сарівська сільська рада

184. Курган I (археол.)

Знаходиться за 1,30 км на південь від с. Донцівщина, на вододілі корінних берегів – правого р. Псла та лівого – безіменної лівоїчної притоки р. Хорол (правий доплив р. Псла).

З посиленням на карти землекористування 1970-х рр. курган згадується Г.О. Сидоренко у «Довіднику» 1982 р. Обстежувався О.М. Ткаченком у 1989 р. під час планових розвідок по виконанню програми «Зводу пам'яток історії та культури» Полтавської області на території Гадяцького району.

Сучасна максимальна висота насипу 0,40 м, діаметр 13 м. Розорується.

Археологічні розкопки не проводилися.

На німецькій топографічній карті 1943 р. видання, що складена на основі радянських мап РСЧА, об'єкт позначений як курган, що має відносну висоту 0,70 м. Значиться він і на Плані землекористування місцевого колгоспу (1971 р.).

Курган I в околиці с. Донцівщина – об'єкт археології, включений Постановою колегії Управління культури Полтавської обласної ради народних депутатів від 10 лютого 1992 р. до переліку нововиявлених об'єктів археології за порядковим номером № 198.

Джерела та література: М-36-68-В. Raschiwka. Deutsche Heereskarte. Rußland 1:50 000. Grundmaterial: karte von Rußland 1:50 000. Stadt. 1931. – Herausgegeben vom OKH Gen St d H. 1943; План землекористування к-пу ім. Калініна, села Сари Гадяцького р-ну Полтавської обл. УРСР. М 1:25000. – Полтава: Інститут «Укрземпроект» Полтавський філіал, 1971 // НА ЦОДПА. – Б.н. – 1 арк.; Мельникова І.С., Ткаченко А.М. Отчет о разведках 1989 г. на территории Полтавской области (По подготовке материалов к Своду памятников истории и культуры) / Машинопис. Альбом ілюстрацій. – Полтава, 1989 // НА ІА НАНУ. – Ф. е. – Спр. 1989/213; НА ПКМ. – Спр. № 03-332; НА ЦОДПА. – Ф. е. –

Спр. 25 – 25а. – Арк. 23. – Рис. 46; Сидоренко Г.О. Довідник з археології України: Полтавська область / Г.О. Сидоренко, Є.В. Махно, Д.Я. Телегін / Ін-т археології АН УРСР; УТОПК. – К. : Наук. думка, 1982. – С. 42.

О.М. Ткаченко, В.В. Шерстюк

185. Курган II (археол.)

Знаходиться за 0,5 км на північ від села, на вододілі рр. Псел та Хорол.

Обстежувався О.М. Ткаченком у 1989 р.

Висота 0,6 м, діаметр 15 м. Розорюється. Розкопки не проводилися.

Джерела: Мельникова І.С., Ткаченко А.М. Отчет о разведках 1989 г. на территории Полтавской области (По подготовке материалов к Своду памятников истории и культуры) // НА ПКМ. – Спр. № 03-331. – С. 24; Мельникова І.С., Ткаченко А.М. Альбом иллюстраций к отчету о разведках 1989 г. на территории Полтавской области (По подготовке материалов к Своду памятников истории и культуры) // НА ПКМ. – Спр. № 03-332. – Рис. 47.

О.М. Ткаченко

Дучинці, с., Книшівська сільська рада

186. Селище та ґрунтовий могильник скіфського часу (VI – IV ст. до н.е.), Дучинці I (археол.)

Знаходиться на південь від асфальтованої дороги, що веде з автошляху сс. Книшівка – Плішивець та розділяє с. Дучинці навпіл, в західній частині вул. Шевченка, на території садиби № 14 та його прилеглих ділянках, на краю плато корінної тераси високого правого берега р. Псел.

Вперше рештки двох ґрунтових поховань на вказаному місці були виявлені власником садиби О. Яновським, після повідомлення якого те, що від них лишилося, а також іще одне збережене захоро-

нення були досліджені співробітниками ЦОДПА В.В. Шерстюком та О.Б. Супрунеником у 2009 р. Тоді ж були зафіксовані сліди синхронного селища поряд.

Селище скіфського часу розміщене на цій же садибі. Знахідки з нього концентрувалися навколо двох доволі помітних суглинкових плям, схожих за характером на зольникоподібні скупчення ранньоскіфських селищ. Плями виділялися на поверхні не лише структурою та кольором ґрунту, а й незначним підвищенням над рівнем навколишньої поверхні. Знахідки з нього представлені виключно фрагментами посуду, а саме уламками кухонних ліпних горщиків. За типологічними ознаками даний керамічний набір характеризує пізньоскіфський етап розвитку лісостепових автохтонних культур місцевості. Скоріш за все, культурні нашарування селища та ділянка ґрунтового некрополю простягаються й на території сусідніх господарств, але останні не були обстежені.

На схід від решток селища, на його периферії, виявлено принаймні 3 синхронні по часу безкурганні захоронення. Два з них були більшою мірою зруйновані під час земляних робіт; одне, безінвентарне, вдалося дослідити повністю. Серед супровідного інвентарю – лише маленький ліпний горщик-стакан з поховання 1. Також при невстановлених обставинах (з могили чи культурного шару?) тут же під час земляних робіт було знайдено бронзовий браслет.

Нині в складі комплексу досліджено 3 ґрунтових поховання могильника в

межах траншей водопроводу та каналізації, селище не розкопувалося. Знахідки зберігаються у фондах Історико-культурного заповідника Більськ.

Селище та ґрунтовий могильник скіфського часу (VI – IV ст. до н.е.) Дучинці I – комплексний об'єкт археології, що нині являється єдиною відомою безкурганною поховальною пам'яткою скіфського часу в Попсіллі.

Джерела та література: Шерстюк В. В. Розвідки у Гадяцькому р-ні Полтавської обл. у 2009 р. / В. В. Шерстюк, К. М. Мироненко // Археологічні дослідження в Україні 2009 / Інститут археол. НАН України / ред. кол. : Козак Д. Н., гол. ред., Михайлина Л. П., заст. гол. ред., Бунятян К. П., відп. секрет. та ін. – К. – Луцьк. 2010. – С. 473 – 474; Шерстюк В. В., Мироненко К. М. Звіт про роботи на території Гадяцького району Полтавської області в 2009 р. // НА ІА НАНУ. – Ф. е. – Спр. 2009/25; НА ЦОДПА. – Ф. е. – Спр. 659. – Арк. 18 – 22. – Рис. 23 – 35; Шерстюк В. В. Пам'ятки скіфського часу околиць Книшівського городища / В. В. Шерстюк // Проблемы истории и археологии Украины : мат-лы VII Междунар. науч. конф-ции, Харьков, 28 – 29 октября 2010 г. / Харьков. нац-ный ун-тет им. В. Н. Каразина, Харьковское областное ист.-археол. общество. – Х. : ООО «НТМТ». 2010. – С. 37 – 38; Шерстюк В. В. Роботи на пам'ятках скіфського часу Середнього Попсілля (за дослідженнями 2009 р.) / В. В. Шерстюк // Древности Восточной Европы : сб. науч. тр. к 90-летию Б. А. Шрамко / Мин-во образования, науки и спорта Украины, Харьковский нац. ун-т им. В. Н. Каразина / отв. ред. С. И. Посохов. – Х. : Гротеск. 2011. – С. 316 – 324.

В. В. Шерстюк

187. Курган (археол.).

Знаходиться за 0,25 км на захід від центральної «подорожньої» частини села, на південь від асфальтованої дороги до нього, за 0,05 км від останньої, неподалік краю плато корінної тераси високого правого берега р. Псел.

Обстежувався завідуючим відділом ЦОДПА В. В. Шерстюком у 2009 р. під час досліджень на селищі та могильнику Дучинці I.

Розорюється, має висоту 0,60 м, близько 18 – 20 м в діаметрі. На його поверхні трапилася, окрім кількох дрібних

стінок гончарних черепків XVIII – XX ст., липна стінка горщика скіфського часу.

Археологічні розкопки не проводилися.

Курган в околиці с. Дучинці – щойно-відкритий об'єкт археології, що, можливо, є продовженням відомого Дучинського курганного могильника скіфського часу.

Джерело: Шерстюк В. В., Мироненко К. М.

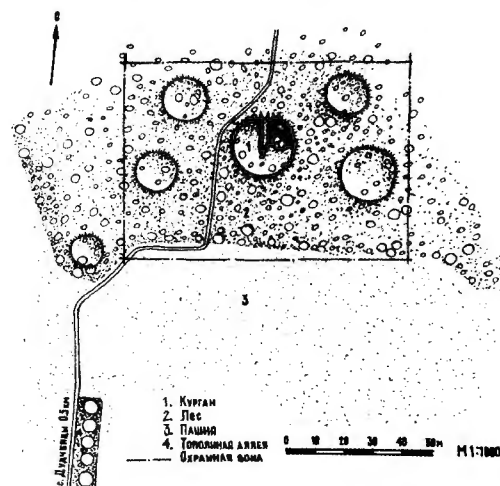
Звіт про роботи на території Гадяцького району Полтавської області в 2009 р. // НА ІА НАНУ. – Ф. е. – Спр. 2009/25; НА ЦОДПА. – Ф. е. – Спр. 659. – Арк. 22. – Рис. 36.

В. В. Шерстюк

188. Дучинський курганний могильник скіфського часу (VI – IV ст. до н.е.). Курганний могильник (археол.)

Знаходиться за 0,30 км на північний схід від північної околиці с. Дучинці, між останнім та с. Плішивець, на краю плато корінної тераси високого правого берега р. Псел, в ур. Могили.

Виявлений учителем історії середньої школи с. Веприк, краєзнавцем Г. С. Гурським, інформація від якого отримали науковці, і вже пізніше, 1954 р., він детально оглядався Лівобережною групою Середньодніпровської експедиції ІА АН УРСР на чолі з В. А. Іллінською. Тоді ж було розкопано два насипи некрополю на ділянці, вільній від лісу. Могильник згадується Г. О. Сидоренко у «Довіднику»

1982 р. У 1988 р. могильник оглядався археологічною експедицією Полтавського державного педагогічного інституту ім. В. Г. Короленка під керівництвом П.Я. Гавриша. Під час планових розвідок по виконанню програми «Зводу пам'яток історії та культури» в Полтавській області на території Гадяцького району він побіжно оглядався Р.С. Луговим і О.В. Коваленко у 2011 р.

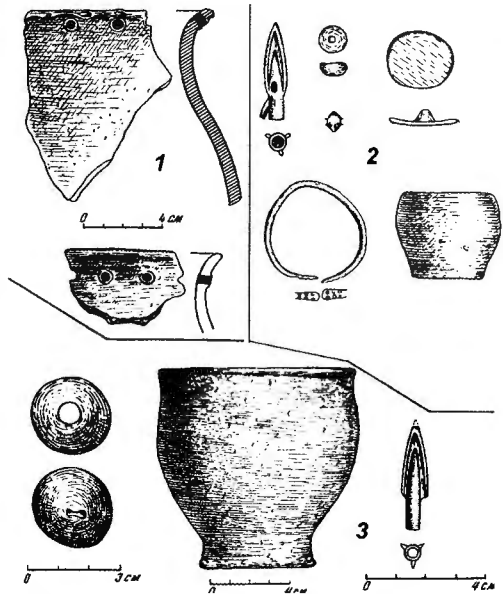
Рішенням виконкому Полтавської обласної ради депутатів трудящих № 529 від 10 грудня 1970 р. об'єкт занесений до переліку археологічних пам'яток. Рішенням Виконавчого комітету Полтавської обласної ради народних депутатів від 23 квітня 1982 р. за № 247 «Про затвердження переліку пам'яток історії та культури області, взятих на державний облік і охорону» могильник взятий на облік як пам'ятка історії та культури. На сьогодні Дучинський могильник міститься в переліку пам'яток археології місцевого значення, у складі 180 насипів (5 розорюється, 175 під лісом), розмірами 0,30 – 3,50 х 8 – 35 м.

Могильник знаходиться на високому плато правого корінного берега р. Псел, більшою частиною в лісі. Лише невелика кількість насипів знаходиться на полі й розорюється: кургани в цій частині майже повністю заорані й часто простежуються лише плямами розораних викидів. На двох із них у 1954 р. були знайдені зруйновані розорюванням залишки поховань скіфського часу.

Насипи в лісі розташовані близько один до одного, часто зливаючись основами. Вони мають круті схили, не розорювалися й зберегли в значній мірі первинні обриси. Висота найбільших із них – 3,00 – 3,50 м, діаметри – 15 – 17 м. Ширина основи менших – 8 – 10 м.

Обстеженнями П.Я. Гавриша 1987 р. було відзначено 162 насипи в лісі та не більше 10 розорюваних у полі. За іншим джерелом у складі могильника обстежено 175 курганів на площі приблизно 500 х 400 м. Найвищі з насипів не перевищують висоту 3,00 – 3,50 м, а основна їх маса має висоту від 1,50 до 2,00 м у лісі, а в полі – від 0,20 до 0,50 м.

Нині в складі Дучинського курганного могильника скіфського часу досліджено 2 насипи (1954 р.), а матеріали з цих досліджень зберігаються в фондах ІА НАН України. У розкопаному насипі № 1/1954 р. знайдено два поховання, пограбоване

основне й ціле впускне. Серед супутнього інвентарю в першому бронзові наконечник стріли, бляшка й браслет, скляне та пастове намисто, в другому – ліпний горщик. У могилі № 2/1954 р., також пограбованій, уламок заліза, бронзові бляшка, наконечник стріли, в насипу – ліпний горщик.

Дучинський курганний могильник скіфського часу (Курганний могильник біля с. Дучинці) – відома пам'ятка археології місцевого значення, що включена Постановою колегії Управління культури Полтавської обласної ради народних депутатів від 10 лютого 1992 р. до переліку нововиявлених об'єктів археології за порядковим номером № 199. Комплекс є виразною і значною мірою відмінно збереженою пам'яткою археології, має чудові перспективи археологічних розкопок та ілюструє поховальну традицію населення Середнього Припелілля скіфського часу.

Джерела та література: Гавриш П. А. Отчет о полевых археологических исследованиях Полтавской Левобережной скифской экспедиции Полтавского педагогического института в 1988 г. / Машинопис, альбом ілюстрацій. – Полтава, 1989 // НА ІА НАНУ. – Спр. 1988/54; НА ЦОДПА. – Ф. е. – Спр. 19-19А. – Арк. 56. – Табл. 162; Гавриш П.Я. Короткий звіт про огляд скіфського могильника біля с. Дучинці Гадяцького району Полтавської області в 1987 р. / Машинопис. – Полтава, 2004 // НА ЦОДПА. – Ф. е. – Спр. 398. – 1 арк.; Група курганів (могильник). Скіфського часу (VI-IV ст. до н.е.). С. Дучинці (Дудчинці) Гадяцького району. Паспорт / Г. О. Сидоренко. 30 грудня 1974 р. // Архів ЦОДПА; Ильинская В. А. Отчет о работе Левобережной Средне-Днепровской экспедиции Института археологии АН УССР в 1954г. // НА ІА НАНУ. – Ф. е. – Спр. 1954/56; Луговий Р. С., Коваленко О. В. Звіт про археологічні розвідки у Гадяцькому та Лохвицькому районах Полтавської області у 2011 році / Машинопис. Альбом ілюстрацій. – Полтава, 2012 // НА ПКМ. – Спр. № 04-365; НА ЦОДПА. Ф. е. – Спр. 709. – Арк. 14. – Рис. 102; Ильинская В. А. Памятники скифского времени в бассейне р. Псел / В. А. Ильинская // СА. – 1957. – № 27. – С. 241 – 242; Сидоренко Г. О. Довідник з археології України. Полтавська область / Г. О. Сидоренко, Є. В. Махно, Д. Я. Телегін / Ін-т археології АН УРСР; УТОПК. – К. : Наукова думка, 1982. – С. 42; Список нерухомих пам'яток археології місцевого значення Полтавської області. Гадяцький район // <http://www.spadshina.pl.ua/2010-01-09-10-25-01/> 2010-01-09-19-59-27/108-2010-02-04-21-35-45.

В.В. Шерстюк

189. Місце поховання жертв Голодомору 1932 – 1933 рр. (іст.)

Знаходиться в старій частині сільського кладовища.

Згідно з матеріалами Національної книги пам'яті жертв Голодомору поховано 8 жителів села, які померли під час Голодомору 1932 – 1933 рр. Прізвищ відомо 1.

У пам'ять про загиблих на місці поховань було встановлено дерев'яний хрест (вис. 1,7 х 0,9 м) із пластиковою табличкою (0,2 х 0,3 м) та пам'ятним написом: «Жертвам голодомору 1932 – 1933».

Джерела та література: НА ПКМ. – Спр. № 09-966; Національна книга пам'яті жертв Голодомору 1932 – 1933 років в Україні:

Полтавська область / Упоряд. О.А. Білоусько, Ю.М. Варченко, В.О. Мокляк, Т.П. Пустовіт. – Полтава: Оріяна, 2008. – С. 55.

А.М. Скурда

190. Могила Карпунова Григорія Дмитровича (1943) (іст.)

Знаходиться в центральній частині кладовища.

Похований командир взводу танкової роти танка Т-34 43-го танкового полку 7 гвардійської механізованої бригади 3-го гвардійського механізованого корпусу-

су Карпунов Григорій Дмитрович з м. Ленінград, який загинув 3 вересня 1943 р. в бою за визволення села від гітлерівських загарбників.

У 1985 р. на могилі встановлено обеліск із мармурової крихти (вис. 1,55 х 0,45 м) з пам'ятним написом: «Невідомому солдату».

Джерела: ЦАМО РФ. – Ф. 3321. – Оп. 2. – Спр. 13. – Арк. 103; Паспорт пам'ятки історії та культури СРСР. – № 2.4.2313-2.16.2 // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею.

Н.Ф. Шаповал

191. Пам'ятний знак полеглим землякам (1986) (іст.)

Знаходиться в центрі села, біля клубу.

На фронтах Великої Вітчизняної війни 1941 – 1945 рр. загинуло 62 воїни, жителі с. Дучинці.

Згідно з рішенням Книшівської сільської ради у 1986 р. встановлено пам'ятний знак, виготовлений Розсошенським міжколгоспним комбінатом комунального господарства. Гранітна брила (вис. 1,3 х 1,0 м) встановлена на двоступінчатому цегляному, обкладеному шиферним листом, постаменті (вис. 0,57 х 3,0 х 2,0 м). Перед брилою встановлено 2 лабрадоритові дошки (0,55 х 0,9 м) та (0,8 х 0,93 м) з прізвищами 62 загиблих земляків та пам'ятним написом: «Вічна пам'ять загинувшим воїнам-односельчанам села Дученці в Великій Вітчизняній війні 1941 – 1945 р.р.».

Джерела та література: Паспорт пам'ятки історії та культури СРСР. № 2.4.2318–

2.16.2 // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею; Книга Пам'яті України: Полтавська обл. – Т. 2: Великобагачанський р-н, Гадяцький р-н. – Полтава: Полтавський літератор, 1995. – С. 511 – 514.

А.М. Скурда

Жовтневе, с., Середняківська сільська рада

192. Курган (археол.)

Знаходиться за 0,5 км на південний захід від села, на плато правого берега р. Хорол.

Обстежувався О.М. Ткаченком у 1989 р.

Висота 0,6 м, діаметр 15 м. Розорюється. Розкопки не проводилися.

Джерела: Мельникова І.С., Ткаченко А.М. Отчет о разведках 1989 г. на территории Полтавской области (По подготовке материалов к Своду памятников истории и культуры) // НА ПКМ. – Спр. № 03-331. – С. 20; Мельникова І.С., Ткаченко А.М. Альбом иллюстраций к отчету о разведках 1989 г. на территории Полтавской области (По подготовке материалов к Своду памятников истории и культуры) // НА ПКМ. – Спр. № 03-332. – Рис. 37.

О.М. Ткаченко

Запільське, с., Вельбівська сільська рада

193. Могила радянського воїна (1943) (іст.)

Знаходиться в центральній частині сільського кладовища.

Похований воїн 1131-го стрілецького полку 337-ї стрілецької дивізії, який загинув 10 вересня 1943 р. в боях із гітлерівськими загарбниками при звільненні села. Прізвище невідоме.

Згідно з рішенням Гадяцького райвиконкому № 12 від 8.02. 1982 встановлено обеліск з мармурової крихти (вис. 1,5 м) без написів, виготовлений Гадяцьким райпобуткомбінатом.

Джерела: ЦАМО РФ. – Ф. 1653. – Оп. 1. – Спр. 4. – Арк. 53; Паспорт пам'ятки історії та культури СРСР. – № 2.4.1547-2.16.2 // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею.

Н.Ф. Шаповал

Змажине, с., Римарівська сільська рада

194. Курган I (археол.)

Знаходиться за 1,32 км на південний захід від села, на вододілі рр. Грунь та Хорол.

Обстежувався О.М. Ткаченком у 1989 р. та Р.С. Луговим і О.В. Коваленко у 2011 р.

Висота кургану 1,0 м, діаметр 25 м.

Розорюється. Розкопки не проводилися.

Джерела: Луговий Р.С., Коваленко О.В. Звіт про археологічні розвідки у Гадяцькому

та Лохвицькому районах Полтавської області у 2011 році // НА ПКМ. – Спр. № 04-365. – С. 7, рис. 35-36; Мельникова І.С., Ткаченко А.М. Отчет о разведках 1989 г. на территории Полтавской области (По подготовке материалов к Своду памятников истории и культуры) // НА ПКМ. – Спр. № 03-331. – С. 25; Мельникова І.С., Ткаченко А.М. Альбом иллюстраций к отчету о разведках 1989 г. на территории Полтавской области (По подготовке материалов к Своду памятников истории и культуры) // НА ПКМ. – Спр. № 03-332. – Рис. 50.

*О.М. Ткаченко, Р.С. Луговий,
О.В. Коваленко*

195. Курган II (археол.)

Знаходиться за 2 км на південний захід від села, на вододілі рр. Грунь та Хорол.

Обстежувався О.М. Ткаченком у 1989 р.

Висота кургану 0,8 м, діаметр 20 м.

Розорюється. Розкопки не проводилися.

Джерела: Мельникова І.С., Ткаченко А.М. Отчет о разведках 1989 г. на территории Полтавской области (По подготовке материалов к Своду памятников истории и культуры) // НА ПКМ. – Спр. № 03-331. – С. 25; Мельникова І.С., Ткаченко А.М. Альбом иллюстраций к отчету о разведках 1989 г. на территории Полтавской области (По подготовке материалов к Своду памятников истории и культуры) // НА ПКМ. – Спр. № 03-332. – Рис. 50.

О.М. Ткаченко

196. Пам'ятний знак жертвам Голодомору 1932 – 1933 рр. (іст.)

Знаходиться при вході на сільське кладовище.

За повідомленням Національної книги пам'яті жертв Голодомору 1932 – 1933 років в Україні по Римарівській сільській раді загинуло 11 осіб. Встановлені імена 2 осіб.

У пам'ять про загиблих у 2008 р. встановлено дерев'яний хрест (вис. 1,7 x 0,6 м), на якому закріплено дошку (0,19 x 0,29 м) з фанери з пам'ятним написом: «Жертвам Голодомору 1932 – 1933 рр.».

Джерела та література: НА ПКМ. – Спр. № 09-966; Національна книга пам'яті

жертв Голодомору 1932 – 1933 років в Україні: Полтавська область / Упоряд. О. А. Білоусько, Ю. М. Варченко, В. О. Мокляк, Т. П. Пустовіт. – Полтава: Оріяна, 2008. – С. 74.

Н.М. Сиволап

Качанове, с., Качанівська сільська рада

197. Курганний могильник (археол.)

Знаходиться за 0,13 км на схід від села, на вододілі рр. Хорол та Сула.

Обстежувався О.М. Ткаченком у 1989 р. та Р.С. Луговим і О.В. Коваленко у 2011 р.

Складається з двох насипів висотою 2,0 м, 0,5 м та діаметрами 20 і 25 м.

Більший курган задернований, на вершині геодезичний знак. Менший на-

сип розорюється. Розкопки не проводилися.

Джерела: Луговий Р.С., Коваленко О.В. Звіт про археологічні розвідки у Гадяцькому та Лохвицькому районах Полтавської області у 2011 році // НА ПКМ. – Спр. № 04-365. – С. 7-8, рис. 37 – 38; Мельникова І.С., Ткаченко А.М. Отчет о разведках 1989 г. на территории Полтавской области (По подготовке материалов к Своду памятников истории и культуры) // НА ПКМ. – Спр. № 03-331. – С. 20; Мельникова І.С., Ткаченко А.М. Альбом иллюстраций к отчету о разведках 1989 г. на территории Полтавской области (По подготовке материалов к Своду памятников истории и культуры) // НА ПКМ. – Спр. № 03-332. – Рис. 35.

*О.М. Ткаченко, Р.С. Луговий,
О.В. Коваленко*

198. Братська могила радянських воїнів (1941, 1943), пам'ятний знак на честь полеглих воїнів-земляків (1960, 1980) (іст.)

Знаходиться в південно-східній частині села, біля будинку культури. Поховано 9 воїнів, із них 4 з частин I-го окремого танкового полку, які загинули в боях із гітлерівськими загарбниками під час виходу з оточення частин Південно-Західного фронту 20 вересня 1941; 5 воїнів із частин 237-ї, 309-ї стрілецьких дивізій та 59-ї Гв. танкової бригади, які загинули 10 – 12 вересня 1943 р. при звільненні сс. Качанове, Розбишівка, Балахтарка. Прізвища відомі.

У 1960 р. на могилі встановлено пам'ятник – скульптура воїна із залізобетону (вис. 3 м) на цегляному постаменті (вис. 3 м), облицьованому стальними листами.

У 1980-х рр. відбулася реконструкція пам'ятника – встановлено цегляний, окований металом обеліск (вис. 3,76 x 1,3 x 1,35 м.) увінчаний зіркою, в нижній частині якого вмурована дошка з мармурової крихти (0,53 x 0,35 м) з пам'ятним написом: «Вічна Слава героям, які загинули в боях за свободу і незалежність нашої Батьківщини». Цоколь залізобетонний (вис. 0,47 x 1,75 x 1,75 м). Біля підніжжя обеліска покладено пластикову дошку

(1,2 x 1,8 м) з пам'ятним написом: «Вічна Слава вам, нашим героям – землякам, які загинули в роки Великої Вітчизняної війни 1941 – 1945. Ваші імена завжди пам'ятатимуть грядущі» та прізвищами полеглих воїнів-земляків.

Позаду пам'ятника братська могила радянських воїнів обкладена цеглою (вис. 0,4 x 1,5 x 3,0 м), в центрі квітниці гранітна стела (вис. 0,83 x 0,5 м) з пам'ятним написом:

«Слава вам храбрые,
слава бесстрашные,
Вечную славу поет наш народ
Доблестно жившие,
смерть сокрушившие,
Память о вас никогда не умрет.

Фамилии 7 человек захороненных в братской могиле неизвестные 1941 – 1945 г.г.»

Джерела та література: ЦАМО РФ. – Ф. 59 Гв.ТБр. – Оп. 381667. Спр. 1. – Арк. 47 (2ТК); Ф. 835. – Оп. 73311. – Спр. 8. – Арк. 34; Ф. 1617. – Оп. 1. – Спр. 12. – Арк. 160; Спр. 9. – Арк. 141; Оп. 2. – Спр. 6. – Арк. 86; Спр. 7. – Арк. 238; Ф. 3158. – Оп.2. – Спр.13. – Арк.160; ДАПО. – Р-1867. – Оп.8. – Спр. 97. – Арк. 11; Ф.Р-8661. – Оп. 1. – Спр. 261. – Арк. 163 – 182; Паспорт пам'ятки історії та культури СРСР

№ 2.4.1548. – 2.16.2 // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею; Книга Пам'яті України: Полтавська обл. – Т. 2: Великобагачанський район, Гадяцький район. – Полтава : Полтавський літератор, 1995. – С.674 – 679.

Н.Ф. Шаповал

199. Пам'ятний знак жертвам Голодомору 1932 – 1933 рр. (іст.)

Знаходиться в східній частині сільського кладовища «На горі».

У 1933 р. в с. Качанове Петрівсько-Роменського району Харківської області загинуло 78 осіб. Встановлено імена 42. Місце поховання померлих достеменно невідомі.

У 2007 р. в пам'ять про загиблих встановлено дерев'яний хрест (вис. 2,6 x 1,36 м), в центрі якого гранітна дошка (0,6 x 0,3 м) з пам'ятним написом: «Жертвам Голодомору 1932 – 1933 років».

Джерела та література: НА ПКМ. – Спр. № 09-966; Національна книга пам'яті жертв Голодомору 1932 – 1933 років в Україні: Полтавська область / Упоряд. О.А. Білоусько, Ю.М. Варченко, В.О. Мокляк, Т.П. Пустовіт. – Полтава: Оріяна, 2008. – С.53 – 54.

А.М. Скурда

книга України), осоїд, кібчик, боривітер звичайний, вальдшнеп, дупель, дятли зелений і середній строкатий, дрозди омелюх і білобровий, вівчарик весняний, мухоловка мала, чиж, часничниця звичайна (регіонально рідкісні).

Має ґрунтозахисне, водоохоронне та естетичне значення.

Джерела та література: НА ПКМ. – Спр. № 01-116. – Арк. 50; Андрієнко Т.Л., Байрак О.М., Залудяк М.І. та ін. Заповідна краса Полтавщини. – Полтава: ІВА «Астрей», 1996. – С. 157, 176; Байрак О.М., Стецюк Н.О., Криворучко Т.В., Грицай І.А. Історія створення ботанічних та ландшафтних заказників у Полтавській області // Природоохоронний рух на Полтавщині: Матеріали науково-практичної конференції. – Полтава: Верстка, 2006. – С. 50, 53; Регіональна екомережа Полтавщини / Під заг. ред. О.М. Байрак. – Полтава: Верстка, 2010. – додаток С. 4; Червона книга України: Тваринний світ / за ред. І.А. Акімова – К.: Глобалконсалтинг, 2009. – С. 426, 428, 462, 539.

Н.О. Стецюк, О.В. Халимон

203. Книшівська гора – ботанічний заказник місцевого значення (природа)

Розташований у Краснолуцькому лісництві, кв. 67 – 69. Перебуває у віданні ДП «Гадяцький лісгосп».

Обстежувався: В.М. Мисюрою (1991 р.), М.Ф. Торяником (з 1996 р. по сьогодні), Т.Л. Андрієнко, О.М. Байрак (1996 р.), Т.В. Криворучко, І.А. Грицай (2006 р.), Н.О. Стецюк, М.В. Слюсарем, В.Г. Смолярем (2008 р.).

Площа 159 га. Охороняється згідно з рішенням виконавчого комітету Полтавської обласної ради народних депутатів №74 від 17.04.1992 р.

Заказник створений з метою збереження лісового масиву на правому корінному березі р. Псел. Основна частина лісового урочища репрезентована лісокультурами дуба звичайного з домішкою липи серцелистої, ясеня звичайного, клена гостролистого, груші звичайної, в'яза гладкого. Лісокультури розміщені рядами й створені на схилах, раніше зайнятих ценозами лучного степу. У насадженнях світло, на таких ділянках зна-

чна участь ясеня звичайного, місцями клена ясенелистого, робінії звичайної. У добре сформованому підліску домінують бруслини бородавчаста та європейська, клен татарський. Травостій трансформований, має мозаїчний характер. Рослинний покрив заказника хоча й має штучне походження, проте характеризується високими показниками флористичної різноманітності та є місцем збереження генофонду рідкісних і лікарських рослин. У складі флори близько 300 видів рослин, у т.ч. регіонально рідкісні: азінеума сірувата, конвалія звичайна, проліска сибірська. На території заказника зустрічаються 18 видів раритетних тварин: орел-карлик, голуб-синяк, підорлик великий, горностай (Червона книга України), борсук, осоїд, кібчик, боривітер звичайний, вальдшнеп, дятли зелений і білобровий, вівчарик весняний, мухоловка мала, чиж, часничниця звичайна, веретільниця ламка (регіонально рідкісні).

Має ґрунтозахисне, водоохоронне та рекреаційне значення.

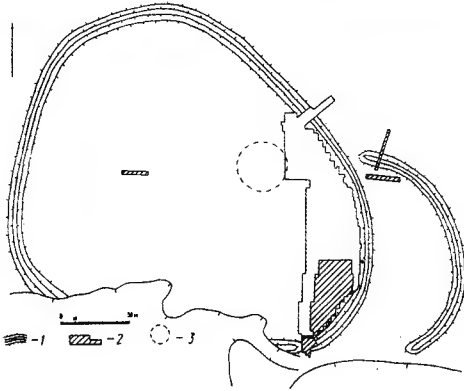
Джерела та література: НА ПКМ. – Спр. № 01-116. – Арк. 50; Андрієнко Т.Л., Байрак О.М., Залудяк М.І. та ін. Заповідна краса Полтавщини. – Полтава: ІВА «Астрей», 1996. – С. 157, 176; Байрак О.М., Стецюк Н.О. Атлас рідкісних і зникаючих рослин Полтавщини. – Полтава: Верстка, 2005. – С. 137, 170, 172; Байрак О.М., Стецюк Н.О., Криворучко Т.В., Грицай І.А. Історія створення ботанічних та ландшафтних заказників у Полтавській області // Природоохоронний рух на Полтавщині: Матеріали науково-практичної конференції. – Полтава: Верстка, 2006. – С. 50, 53; Регіональна екомережа Полтавщини / Під заг. ред. О.М. Байрак. – Полтава: Верстка, 2010. – додаток С. 4; Червона книга України: Тваринний світ / за ред. І.А. Акімова – К.: Глобалконсалтинг, 2009. – С. 426, 428, 462, 539.

Н.О. Стецюк, О.В. Халимон

204. Городище скіфського часу (VII – IV ст. до н.е.), пункт Книшівка I (археол.)

Знаходиться за 0,20 км на захід від сучасного кладовища с. Книшівка, на краю плато високого корінної тераси правого берега р. Псел, в ур. За Дубником.

Вперше опис Книшівського городища здійснив О.Ф. Шафонський (друга половина XVIII ст.). Пам'ятка відома за анкетами 1873 р. Центрального статистичного комітету Російської імперії. На поч. XX ст. залишки укріплення були обстежені В.Г. Ляскоронським. Про залишки городища «Книшівка» (часом із помилковою прив'язкою до с. Сергіївки), на якому багато знахідок «грузил» (певно, так були сприйняті вінця горщиків з отворами) Л.В. Падалку повідомляли його місцеві інформатори. У 1948 р. пам'ятка обстежувалася Дніпровською Лівобережною археологічною експедицією ІМК АН СРСР (керівник І.І. Ляпушкін). Розкопки городища започатковані Інститутом археології АН УРСР 1954 р. (начальник експедиції В.А. Ілїнська). Упродовж 1987 – 1993 рр. на пам'ятці працювала експедиція Полтавського державного пе-

дагогічного інституту (керівник П. Я. Гавриш). Оглядалося співробітниками ЦОД-ПА О.Б. Супруненок і В.В. Шерстюком у 2009 та 2011 рр.

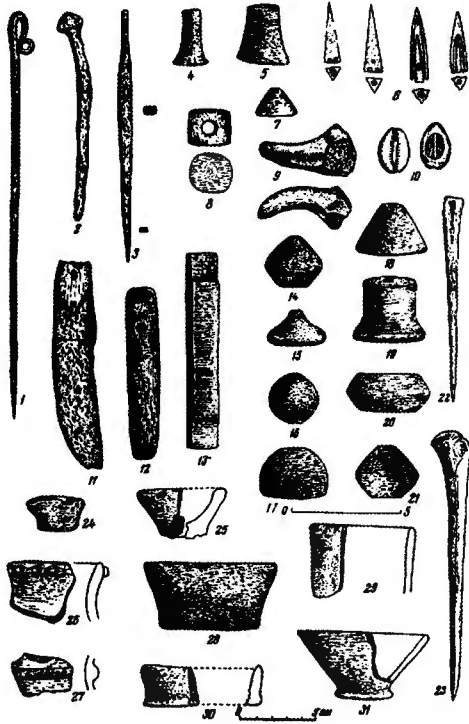
Рішенням виконкому Полтавської обласної ради депутатів трудящих № 529 від 10 грудня 1970 р. об'єкт занесений до переліку археологічних пам'яток. Рішенням Виконавчого комітету Полтавської обласної ради народних депутатів від 23 квітня 1982 року за № 247 «Про затвердження переліку пам'яток історії та культури області, взятих на державний облік і охорону» залишки городища взяті на облік як пам'ятка історії та культури. Постановою Кабінету Міністрів України від 3 вересня 2009 р. № 928 «Про занесення об'єктів культурної спадщини національного значення до Державного реєстру нерухомих пам'яток України» Книшівське городище включене до національного реєстру за № 160014-Н.

Книшівське городище має у плані форму неправильного овалу, витягнутого з північного сходу на південний захід. Оточене валом, кінці якого обриваються на краю плато. Довжина валу центрального укріплення – 669 м. Сучасна висота валу – від 2,90 до 4,70 м, ширина – 15-25 м. Рів мав ширину 5 м та глибину до 2 м. У північно-східній частині головного укріплення знаходиться розоране попелище-зольник, висотою до 0,80 м, діаметром близько 30 м. В його основі досліджені найдавніші комплекси на городищі.

Додатковий вал передгороддя, яке знаходиться у східній та південно-східній частинах городища, споруджений навпроти стрілки вузького відрогу, західним кінцем приєднується до головного валу, а південним – трохи не доходить до берегової лінії, залишаючи місце для проїзду. Довжина валу – 113 м, висота – бл. 1,0 м. Площа городища 4 га, передгороддя – 1 га.

У середньому товщина культурного шару на городищі складає 0,55 – 0,65 м, на ділянках вздовж валу він становить 2 м й більше. Тут досліджено 10 житлових споруд, 10 надвірних будівель, кілька майстерень (косторізна, гончар-

ська), кульгове приміщення, колодязь та 122 господарські ями. На городищі виявлено величезну кількість знахідок, серед яких керамічний посуд (ліпний місцевий та античний кружальний), знаряддя праці, прикраси і речі особистого вжитку, озброєння та деталі кінської вузди, античне, бронзову монету македонського царя Філіпа II. Більшість із них типові для Посульсько-Попсільської групи пам'яток скіфського часу Дніпровського лісостепового Лівобережжя.

Територія основного городища, окрім валів, уже упродовж останніх майже 250 років використовується під городи, що спричиняє руйнування поверхневих нашарувань. У південно-східній частині городища у 1960-х та 1992 рр. бульдозером частково зруйнований вал і в'їзд. Південно-західна частина центрального укріплення зайнята старим сільським кладовищем (близько 0,05 га), що функціонувало в 30-ті рр. ХХ ст. Рів побіля валу засипаний при закладці саду. Вал

передгороддя та саме додаткове укріплення розорюються.

У 1954 р. було розкопано частину зольника (бл. 150 м²) та зроблено кілька шурфів-зачисток. Упродовж 1987 – 1992 рр. досліджено 5084 кв. м культурного шару на головному укріпленні. У 1989 та 1992 рр. проведено розкопки валу й рову (180 кв. м) та передбачуваного в'їзду центрального укріплення (100 кв. м). 1992 р. здійснено перетин валу та рову (64 кв. м) у передгородді й розкопки на останньому (75 кв. м). Колекції знахідок з обстежень пам'ятки у 1948 р. зберігаються у фондах Ленінградського відділення ІА РАН, з досліджень 1954 р. – у фондах ІА НАН України, з розкопок 1987 – 1992 рр. – в Національному музеї-заповіднику українського гончарства в смт. Опішня та Полтавському краєзнавчому музеї, окремі знахідки – у фондах Полтавського краєзнавчого музею.

Городище скіфського часу біля с. Книшівка (пункт Книшівка I) – пам'ятка археології національного значення (одна з двох на теренах Гадяччини), що належить до виразних укріплених поселень старожитностей скіфського часу, яке включене Постановою колегії Управління культури Полтавської обласної ради народних депутатів від 10 лютого 1992 р. до переліку нововиявлених об'єктів археології за порядковим номером № 209. Це єдине укріплене поселення вказаного періоду не лише на Гадяччині, а й на теренах усього Полтавського Попсілья. До того ж цінність цій пам'ятці надають матеріали масштабних археологічних розкопок, проведених на ній.

Джерела та література: Гавриш П. А. Отчет о полевых археологических исследованиях Полтавской Левобережной скифской экспедиции Полтавского педагогического института в 1988 г. / Машинопис, альбом ілюстрацій. – Полтава, 1989 // НА ІА НАНУ. – Спр. 1988/54; НА ЦОДПА. – Ф. е. – Спр. 19-19А. – 160+19 арк.; Гавриш П. А. Отчет о полевых исследованиях археологической экспедиции Полтавского педагогического института в 1989 г. / Машинопис. Альбом ілюстрацій. – Полтава, 1990 // НА ІА НАНУ. – Спр. 1989/166; НА ЦОДПА. – Ф. е. – Спр. 23-23А. – 109+26 арк.; Гавриш П. А. Отчет о

полевых исследованиях на Кнышовском городище экспедиции Полтавского педагогического института в 1990 г. / Машинопис, альбом иллюстраций. – Полтава, 1991 // НА ІА НАНУ. – Спр. 1990/64; НА ЦОДПА. – Ф. е. – Спр. 27-27А. – 142. – 19 арк.; Гавриш П. А. Отчет об археологических раскопках на Кнышовском городище экспедиции Полтавского педагогического института в 1991 г. / Машинопис, альбом иллюстраций. – Полтава, 1992 // НА ІА НАНУ. – Спр. 1991/90; НА ЦОДПА. – Ф. е. – Спр. 29-29А. – 146+28 арк.; Гавриш П. Я. Звіт про археологічні розкопки Кнышівського городища скіфської доби (Полтавська область) Будино-гелонською археологічною експедицією Полтавського педінституту в 1992 р. / Машинопис, альбом ілюстрацій. – Полтава, 1993 // НА ІА НАНУ. – Спр. 1992/149; НА ЦОДПА. – Ф. е. – Спр. 31. – 116+38 арк.; Гавриш П. Я. Звіт про польові дослідження 1993 р. на городищі скіфського часу біля с. Книшівка Гадяцького району Полтавської області. // НА ІА НАНУ. – Спр. 1993/142 – 83 арк., 103 рис. Гавриш Петро Якимович. Населення скіфського часу басейну Середнього Псла : Дис... канд. іст. наук: 07.00.04 / Полтавський держ. педагогічний ін-т ім. В. Г. Короленка. – Полтава, 1995. – 269 л.; Ильинская В. А. Отчет о работе Левобережной Средне-Днепровской экспедиции Института археологии АН УССР в 1954г. // НА ІА НАНУ. – Спр. 1954/56; Книшівське городище. С. Книшівка Гадяцького району. Паспорт / Г. О. Сидоренко. 01 грудня 1974 р. // Архів ЦОДПА; Ляпушкин И. И. Отчет о работе Днепровской Левобережной археологической экспедиции ИИМК АН СССР 1948 г. // НА ІА НАНУ. – Спр. 1948/23; Постанова КМУ від 3 вересня 2009 р. № 928 «Про занесення об'єктів культурної спадщини національного значення до Державного реєстру нерухомих пам'яток України» // режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/928-2009-%D0%BF>; Шерстюк В. В., Мироненко К. М. Звіт про роботи на території Гадяцького району Полтавської області в 2009 р. // НА ІА НАНУ. – Спр. 2009/25; НА ЦОДПА. – Ф. е. – Спр. 659. – Арк. 26. – Рис. 34:23-26; Гавриш П. Я. Городище скіфського часу в с. Кнышовка // ОДПАП : Третій обл. наук.-практ. семінар : тези допов. – Полтава : вид. ПКМ, 1990. – С. 134 – 137; Гавриш П. Я. Нові археологічні дослідження Книшівського городища скіфського часу на Пслі // 100-річчя Полтавського краєзнавчого музею : М-ли ювілейної наукової конференції. – Ч. 2 : Археологія Полтавщини. – Полтава : вид. ПКМ, 1991. – С. 63 – 65; Гавриш П. Я. Племена скіфського часу в лісостепу Дніпровського Лівобережжя (за матеріалами Приписілля) /

П. Я. Гавриш. – Полтава : Археологія, 2000. – С. 51 і далі.; Гавриш П.А. Краткие итоги исследований Кнышовского городища скифского времени на Псле // История и архология Слободской Украины : ТДС Всеукр. конф., посвящ. 90-летию XII Археологического съезда. – Х. : вид. ХДУ, 1992. – С. 97 – 99; Гавриш П.Я. Дослідження в Книшівському городищі // Більське городище в контексті вивчення пам'яток раннього залізного віку Європи. – Полтава : Археологія, 1996. – С. 250 – 258; Гавриш П.Я. Населення скіфського часу басейну середнього Псла : Автореф. дис. ... канд. іст. наук. – Київ, 1996. – 24 с.; Ильинская В. А. Памятники скифского времени в бассейне р. Псел / В. А. Ильинская // СА. – 1957. – № 27. – С. 243 – 248; Каталог колекції наукових фондів Інституту археології НАН України / НАНУ, Інститут археології. – К. : Академперіодика, 2007. – С. 121. – № 46; Ляпушкин И. И. Днепровское лесостепное Левобережье в эпоху железа / И. И. Ляпушкин / АН СССР, Ин-т археологии. – М. – Л. : Изд-во АН СССР, 1961. – (Серия : МИА. – № 104). – С. 78. – № 51; Ляпушкин І. І. Дослідження Дніпровської лівобережної експедиції 1947-1948 рр. / І. І. Ляпушкин // АП УРСР. – 1952. – Т. III. – С. 301; Ляскоронский В. Г. Городища, курганы и длинные (змиевые) валы по течению рр. Псла и Ворсклы / В. Г. Ляскоронского // Труды XIII АС. – М., 1907. – Т. I. – С. 168; Ляскоронський В. Г. Городища, кургани і довгі (змієві) вали за течією рр. Псла та Ворскли : вид. 2-е, репр., доп. / Василь Ляскоронський / Упор. і передмова О. Б. Супруненко. – Полтава : Археологія, 1995. – С. 16; Макаренко Н. Г. Городища и курганы Полтавской губернии (сборник топографических сведений) / Николай Макаренко. – Полтава : Изд-во ПУАК, 1917. – С. 2; Падалка Л. В. Прошлое Полтавской территории и её заселение: Исследование и материалы / Издание ПУАК / Л. В. Падалка. – Полтава : тип. Тов-ва Печатного Дела, 1914. – С. 171; Падалка Л.В. О древних городках, городищах и насыпных валах на территории нынешней Полтавской губ. / Л.В. Падалка // Тр. ПУАК: сб. науч. тр. / ПУАК. – Полтава: тип. Дохмана, 1905. – Вып. 1. – С. 191; Сидоренко Г. О. Довідник з археології України. Полтавська область / Г. О. Сидоренко, Є. В. Махно, Д. Я. Телєгін / Ін-т археології АН УРСР; УТОПК. – К. : Наукова думка, 1982. – С. 42; Шафонский А. Черниговского наместничества топографическое описание с кратким географическим и историческим описанием Малыя России, из частей коей оное наместничество составлено / Сочиненное Действительным Статским Советником и Кавалером Афанасием Шафонским. В Чернигове, 1786 года / Издал М. Суди-

енко. – Киев, в Университетской Типографии, 1851. – С. 620 – 621;

В.В. Шерстюк

**205. Городище та селище
ранньослов'янського й
давньоруського часів (VIII –
XIII ст.), пункт Книшівка II
(археол.)**

Знаходиться за 0,20 км на захід від сучасного кладовища с. Книшівка, на краю плато високої (понад 70 м над рівнем заплави) корінної тераси правого берега р. Псел, в ур. Сергієва гірка.

Вперше пам'ятка обстежувалася Дніпровською Лівобережною археологічною експедицією ПМК АН СРСР (керівник І.І. Ляпушкін) у 1948 р. Ще пізніше, у 1971 р., городище оглядалося Лівобережним розвідзагоном ІА АН УРСР на чолі з М.П. Кучерою та О.В. Сухобоковим. Оглядалося А.В. Гейком та П.Я. Гавришем на рубежі 1980 – 1990-х рр. (експедиція Полтавського державного педагогічного інституту). Востаннє обстежувалося В.В. Шерстюком у 2009 р.

Городище з північного боку, з напільної сторони, на середину ХХ ст. мало виразні залишки фортифікації у вигляді валу висотою 2,50 – 4,00 м та рову глибиною до 2 м. Розмір майданчика – 180 х 30 м. На північ від валу, аж до дороги (сучасна територія стадіону) фіксувалися залишки селища.

Майданчик городища доволі непогано зберігся, чого не можна стверджувати про укріплення, пошкоджені ерозією та життєдіяльністю мешканців села. Вони вже майже непомітні, вирізняються на поверхні відрогу невеликим суглинковим підвищенням. Рів узагалі не проглядається. Варто відзначити досить непогано збережений ескарп, зокрема, зі східної частини. О.В. Сухобоков та М.П. Кучера на території майданчика укріплення відзначали 5 плям, що могли бути залишками розораних споруд.

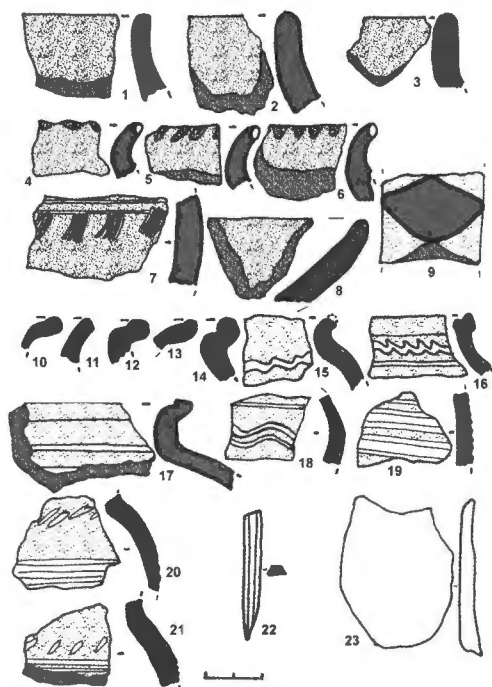
Серед матеріалів, зібраних на майданчику, вирізняються група кераміки роменської культури, що поширена на більшій за площею території, й тяжіє до краю та центру відрогу, південніше решток валу. Це фрагменти характерного ліпного посуду (горщиків, сковорідок), уламки амфор, окремі вироби та заготовки з кістки, шматки жорен. Давньоруські знахідки зустрічаються в глибині відрогу корінного берега, майже виключно в північній частині пам'ятки, північніше від решток валу, між останнім і задернованою територією футбольного поля. Серед них наявні вінця горщиків XII – XIII ст., кілька уламків – другої половини XIII – першої половини XIV ст.

За численними знахідками антропологічних матеріалів, знайденими на поверхні пам'ятки та у відслоненнях крутосхилів, можна з упевненістю констатувати розміщення на його території кладовища новітнього часу, на риллі візуально непомітного.

В окремих публікаціях, зазначаючи про факт частого перевикористання городищ раннього залізного віку носіями роменської культури, наводиться як приклад і це Книшівське укріплення (можливо, помилково, маючи на увазі Городище І скіфського часу на західній околиці села (див. поз. № 204).

Археологічні розкопки не проводилися. Колекції знахідок із обстежень пам'ятки 1948 р. зберігаються у фондах Ленінградського відділення ІА РАН, досліджень 1971 р. – у фондах ІА НАН України,

із обстежень 2009 р. – у фондах Історико-культурного заповідника «Більськ».

Городище та селище в с. Книшівка, пункт Книшівка II – відомий комплексний археологічний об'єкт, що належить до числа укріплених поселенських старожитностей ранньослов'янського та давньоруського часів (VIII – XIII ст.). Воно входить до складу низки пам'яток південного рубежу городищ вказаного періоду в Середньому Попіллі на рівні з аналогічними у сс. Сарі та Броварки в межах Гадяцького району, та включене Постановою колегії Управління культури Полтавської обласної ради народних депутатів від 10 лютого 1992 р. до переліку нововиявлених об'єктів археології за порядковим номером № 211.

Джерела та література: Кучера М. П., Сухобоков О. В., Звіт про роботу Лівобережного розвідзагону Інституту Археології АН УРСР за 1971р. // НА ІА НАНУ. – Спр. 1971/17а. – Арк. 26 – 27; Ляпушкин И. И. Отчет о работе Днепровской Левобережной археологической экспедиции ИИМК АН СССР 1948 г. // НА ІА НАНУ. – Спр. 1948/23; Шерстюк В. В., Мироненко К. М. Звіт про роботи на території Гадяцького району Полтавської області в 2009 р.

// НА ІА НАНУ. – Ф. е. – Спр. 2009/25; НА ЦОД-ПА. – Ф. е. – Спр. 659. – Арк. 23-26. – Рис. 37 – 44; Археологічні пам'ятки Української РСР : короткий список. – К. : Наукова думка, 1966. – С. 270; Куза А. В. Древнерусские городища X-XIII вв. Свод археологических памятников / А. В. Куза. – М., 1996. – С. 193. – № 1145; Кучера М. П. Слов'яно-руські городища VIII-XIII ст. між Саном і Сіверським Дінцем / М. П. Кучера. – К. : ІА НАН України, 1999. – С. 223. – № 646. – Рис. 2:24; Ляпушкин И. И. Днепровское лесостепное Левобережье в эпоху железа / И. И. Ляпушкин / АН СССР, Ин-т археологии. – М. – Л. : Изд-во АН СССР, 1961. – (Серия: МИА. – № 104). – С. 260-261. – № 248. – Рис. 111; Ляпушкин И. И. Раннеславянские поселения Днепровского лесостепного Левобережья / И. И. Ляпушкин // СА. – 1952. – Т. XVI. – С. 17, 39. – Рис. 7 – 8; Сидоренко Г. О. Довідник з археології України. Полтавська область / Г. О. Сидоренко, Е. В. Махно, Д. Я. Телегін / Ін-т археології АН УРСР; УТОПК. – К. : Наукова думка, 1982. – С. 42; Сухобоков О. В. Славяне Дніпровського Левобережжя (роменська культура і її предшественники) / О. В. Сухобоков. – К., 1975. – С. 15, 19, 59, 79-80, 99, 117. – Табл. 4, № 98. – Карта 4: № 98. – Рис. 29:6; Шерстюк В. В. Пам'ятки скіфського часу околиць Книшівського городища / В. В. Шерстюк // Проблеми історії і археології України : мат-ли VII Міжнарод. науч. конф-ції, Харків, 28 – 29 октября 2010 г. / Харків. нац-ний ун-тет ім. В. Н. Каразіна, Харківське областне іст.-археол. общество. – Х. : ООО «НТМТ», 2010. – С. 37 – 38; Шерстюк В. В. Розвідки у Гадяцькому р-ні Полтавського обл. у 2009 р. / В. В. Шерстюк, К. М. Мироненко // Археологічні дослідження в Україні 2009 / Інститут археол. НАН України / ред. кол. : Козак Д. Н., гол. ред., Михайлина Л. П., заст. гол. ред., Бунятян К. П., відп. секрет. та ін. – К. – Луцьк, 2010. – С. 473 – 474.

В.В. Шерстюк

206. Селище скіфського часу (VI – IV ст. до н.е.) Книшівка III (археол.)

Знаходиться за 0,70 км на схід від північно-східної околиці с. Книшівка (тваринницької ферми), на краю плато корінної тераси правого берега р. Псел.

Селище виявлено експедицією Полтавського державного педагогічного інституту ім. В. Г. Короленка (керівник

П.Я. Гавриш) під час розвідок в околицях Книшівського городища у 1989 р.

Відрогоподібний виступ із заходу обмежений глибокою зволоженою балкою, а з півдня і південного сходу – схилом корінного берега р. Псел. Територія селища розорюється, через південну його частину проходить потужний газопровід. Площа пам'ятки – 230 x 100 м (бл. 2,3 га), довгою віссю простягнулося вздовж схилу корінного берега. Потужність культурних нашарувань – до 0,35 м, повністю переоране.

Серед знахідок із території селища – уламки характерного для Попсізької групи пам'яток ліпного кухонного посуду, а також фрагменти амфор, розтирачі, глиняні намистина та пряслице.

На поселенні двома шурфами досліджено 20 м² площі. Матеріали зі зборів та розкопок зберігаються у фондах Полтавського краєзнавчого музею.

Селище скіфського часу (VI – IV ст. до н.е.) Книшівка III – об'єкт археології, включений Постановою колегії Управління культури Полтавської обласної ради народних депутатів від 10 лютого 1992 р. до переліку нововиявлених об'єктів археології за порядковим номером № 210. Належить до одного з небагатьох відомих відкритих поселенських об'єктів скіфського часу в Середньому Попсіллі.

Джерело: Гавриш П. А. Отчет о полевых исследованиях археологической экспедиции Полтавского педагогического института в 1989 г. / Машинопис. Альбом ілюстрацій. – Полтава, 1990 // НА ІА НАНУ. – Спр. 1989/166; НАЦОДПА. – Ф. е. – Спр. 23-23А. – Арк. 37–38. – Рис. 59–64.

В.В. Шерстюк

207. Місце розташування Преображенського скиту кінця XVII – XVIII ст., пункт Книшівка IV (археол.)

Скит в ім'я Преображення Господнього за офіційними джерелами знаходився «за 2 версти від с. Великі Будища, та за 15 верст від Гадяча», а в сучасних умовах – за 2,70 км на північ від с. Книшівка, на

лівому березі річки/струмка Рудка, в ур. Балка Манівщина.

Місце розташування монастиря (скиту) у 2011 р. оглядалося співробітником Комсомольського історико-краєзнавчого музею В.В. Лямкіним.

Заснований на рубежі XVII – XVIII ст., скит був приписаний до Миколаївського Красногірського Гадяцького монастиря (див. поз № 327). Мав церкву з вівтарем в ім'я Преображення Господнього та келії. Станом на 1786 р. при скиту було дві дерев'яні церкви, 1 приїжджий дім, 3 селянські хати, млин та винокурня на 4 казани. Цього ж (1786) року скит був закритий, а церква перенесена до Беєвої слободи (кол. с. Беєв (Чернишова слобода), суч. с. Беєве однойменної сільської ради Липоводолінського району Сумської обл.). Після цього в першій половині XIX ст. на місці колишнього скиту знаходилася невелика «деревня», що мала від 5 до 20 дворів. У 1859 р. хутір власницький Скиток Преображенський (Манівщина) при р. Рудці та ставку мав 7 дворів і 23 жителя.

У другій половині XVIII ст. біля скита діяв одноденний ярмарок, що відбувався 6 серпня. До 1857 р. він був уже доволі значний за розмахом і ривав три дні. Вказаного року був перенесений до м. Гадяч.

Нині місце колишнього розташування скиту заліснене та задерноване. Тут збереглися доволі добре збережені сліди обвалування у вигляді невеликого рова та валу, а всередині контуру простежуються залишки споруд. Хоча, не виключено, що дані споруди є залишками будівель і більш пізнього часу, коли тут існувала «деревня»/хутір Манівщина (Ріхтера?).

Археологічні розкопки не проводилися.

Місце розташування скиту Преображення Господнього (пункт Книшівка IV), невеликої духовної обителі кінця XVII – XVIII ст. – доволі цікавий археологічний та історичний об'єкт, що потребує більш прискіпливішого вивчення в майбутньому.

Джерела та література: М-36-57-В. Веприк. М 1:50 000. Состояние местности на 1984 г. – Генеральный штаб. Издание 1985 г.; Ряд XXII. Лист 12. Военно-топографическая карта Полтавской губернии. Масштаб 3 вер. в дюйме. Г. Полтавской и Харьковской. Часть Полтавской Губ исправл. по рекогносц. 1869 г. Железн. дор. нанесены по съемке 1887 и 1892 гг. – Петроград : Литография Картографич. Заведения Военно-топографического отдела, печатано в III-1918 г. // НА ЦОДПА. – Ф. 7 к/м. – Спр. 15. – Арк. 2; Ряд XXII. Лист 12. Военно-топографическая карта Полтавской губернии. Масштаб 3 вер. в дюйме. Г. Полтавской и Харьковской. Часть Полтавской Губ исправл. по рекогносц. 1869 г. // Военно-топографическая карта Полтавской губернии. Масштаб 3 вер. в дюйме. [Карты]. – С.-Пб. : Военно-топографическое Депо, 1863-1878. – 1 атл. ([24] разв. л., [1] сб.л.). – Л. 9; Ряд XXII. Лист 12. Военно-топографическая карта Полтавской губернии. Масштаб 3 вер. в дюйме. Г. Полтавской и Харьковской. Часть Полтавской Губ исправл. по рекогносц. 1869 г. Железн. дор. нанесена по съемке 1887 г. – [1887-1914]; Специальная карта Западной части России Г. Л. Шуберта. В 1 дюйме 10 верст. Лист XLII. Исправлено по 1 января 1842 года; Гадяч, у. г. Полтавской г. // Географическо-статистический словарь Российской Империи: в 5 т. / сост. по поручению Рус. геогр. о-ва действ. чл. О-ва П. Семёнов. СПб, 1863-1885. – Т. 1. – 1863. – С. 608; Списки населенных мест Российской империи, составленные и издаваемые Центральным статистическим комитетом Министерства внутренних дел. – Т. XXXIII. Полтавская губерния. По сведениям 1859 года. – СПб, 1962. – С. 27. – № 520; С. 33. – № 638; Шафонский А. Черниговского наместничества топографическое описание с кратким географическим и историческим описанием Малыя России, из частей коей оное наместничество составлено / Сочиненное Действительным Статским Советником и Кавалером Афанасием Шафонским. В Чернигове, 1786 года / Издал М. Судиенко. – Киев, в Университетской Типографии, 1851. – С. 613, 619; Шерстюк В. В. Гадяцький Красногірський Миколаївський монастир / В. В. Шерстюк // Полтавіка : Полтавська енциклопедія / ред. кол. : О. А. Білоусько, гол. ред., Т. П. Пустовіт, заст. гол. ред., Ю. М. Варченко та ін. – Полтава : Полтавський літератор, 2009. – Том 12. Релігія і церква. – С. 145; Шерстюк В. В. Преображенський скит / В. В. Шерстюк // Полтавіка : Полтавська енциклопедія / ред. кол. : О. А. Білоусько, гол. ред., Т. П. Пустовіт, заст. гол. ред., Ю. М. Варченко та ін. – Полтава :

Полтавський літератор, 2009. – Том 12. Релігія і церква. – С. 547.

В.В. Шерстюк

208. Братська могила радянських воїнів (1943) (іст.)

Знаходиться в центральній частині сільського кладовища.

Поховано 2 воїни 343-го стрілецького полку 38-ї стрілецької дивізії та 1129-го стрілецького полку 337-ї стрілецької дивізії Воронезького фронту, які загинули в боях із гітлерівськими загарбниками 9 вересня 1943 р. при звільненні сс. Книшівка, Дучинці, Броварки. Прізвища невідомі.

Згідно з рішенням Книшівської сільської ради у 1950 р. на могилі встановлено обеліск, який у 1985 р. замінено на обеліск із мармурової крихти (вис. 1,5 х 0,48 м), без написів.

Джерела: ЦАМО РФ. – Ф. 1129СП. – Оп. 161679. – Спр. 4. – Арк.53; Ф. 1130. – Оп. 1. – Спр. 13. – Арк. 2; Паспорт пам'ятки історії та культури СРСР. – № 2.4.1551-2.16.2 // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею.

О.П. Костян

209. Місце поховання жертв Голодомору 1932 – 1933 рр. (іст.)

Знаходиться при вході на сільське кладовище.

У невідомій кількості братських і одиночних могил поховано 84 жителі села, які стали жертвами Голодомору 1932 – 1933 рр. Згідно з матеріалами Національної книги пам'яті жертв Голодомору 1932–1933 років в Україні відомо прізвищ 7.

У пам'ять про загиблих на місці поховань у 2008 р. встановлено дерев'яний хрест (вис. 1,8 х 0,9 м) із пластиковою табличкою (0,2 х 0,3 м) з пам'ятним написом: «Жертвам Голодомору 1932 – 1933».

Джерела та література: НА ПКМ. – № 09-966; Національна книга пам'яті жертв Голодомору 1932 – 1933 років в Україні: Полтавська область / Упоряд. О.А. Білоусько, Ю.М. Варченко, В.О. Мокляк, Т.П. Пустовіт. – Полтава: Оріяна, 2008. – С. 55.

А.М. Скурда

210. Могила Інзика Івана Петровича (1985) (іст.)

Знаходиться в центральній частині сільського кладовища.

Похований Інзик Іван Петрович (1.01.1919 р., с. Ландарі Полтавського повіту Полтавської губернії, нині Андріївської сільської ради Диканського району Полтавської обл. – 29.07.1985 р., с. Книшівка Гадяцького району Полтавської обл.) – новатор сільськогосподарського виробництва, заслужений працівник сільського господарства УРСР, відмінник народної освіти, Герой Соціалістичної Праці.

Вихідець із селянської родини. Після закінчення місцевої школи та Велико-сорочинського педагогічного училища з 1936 р. працював учителем Великорудківської семирічної школи. У 1939 р. призваний до лав Червоної Армії. Учасник Великої Вітчизняної війни 1941 – 1945 рр. Після демобілізації з 1945 по 1954 р. працював інспектором Полтавського обласного відділу народної освіти, директором Гадяцького дитячого будинку, заступником директора Яхниківського дитячого будинку Лохвицького району, вчителем Гадяцької середньої школи. У 1954 р. Інзик І.П. обраний головою колгоспу «Червона Україна» в с. Книшівка. Під його керівництвом колгосп виріс у високорентабельне, багатогалузеве, передове господарство.

Обирався депутатом Полтавської обласної, Гадяцької районної та Книшівської сільської рад народних депутатів, делегатом XXV з'їзду КПРС, XXV з'їзду КПУ, чле-

ном бюро Гадяцького райкому КПУ, делегатом III Всесоюзного з'їзду колгоспників.

Указом Президії Верховної Ради СРСР від 8.04.1971 р. за досягнуті успіхи в соціалістичному змаганні І.П. Інзика присвоєно звання Героя Соціалістичної Праці. Нагороджений: двома орденами Леніна (1965, 1971), орденами Жовтневої революції, Вітчизняної війни 1 ст., 2 орденами Червоної Зірки, медалями.

У 1982 р. І.П. Інзик пішов на заслужений відпочинок.

У 1986 р. на могилі встановлено обеліск із чорного граніту (вис. 2,0 x 0,5 м), на якому викарбувано портрет похованого та пам'ятний напис: «Інзик Іван Петрович 1.1.1919 – 29.VII.1985» На могилі покладено лабрадоритову плиту (1,5 x 0,77 м) з написом: «Вічна слава Герою соц. труда».

Джерела та література: ДАПО. – Ф. 240. – Оп. 1. – Спр. 794. – Арк. 43; Паспорт пам'ятки історії та культури СРСР. – № 2.4.2325-2.16.2 // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею; Герої землі Полтавської: довідник. У 12 вип. Вип. 2. Герої Соціалістичної Праці / [упоряд. О. А. Білоус, Т. П. Пустовіт]; Держ. архів Полтав. обл.; Центр досл. іст. Потавщини Полт. ОДА. – Полтава: ТОВ «АСМІ», 2011. – С. 32; Кричала М. Щастя командира // Комсомолец Полтавщини. – № 38 (2018). – 30 березня. – 1971. – С. 2-3.; Іван Петрович Інзик. Некролог // Зоря Полтавщини. – 1985. – № 175 (16075). – 31 липня. – С.3.

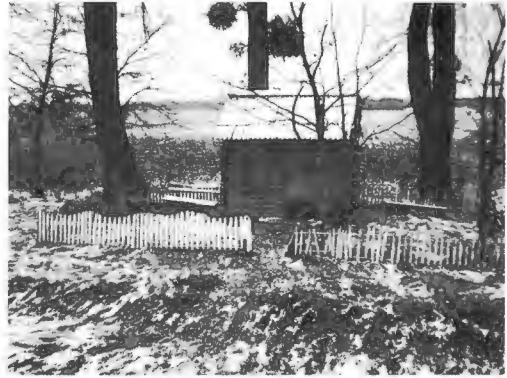
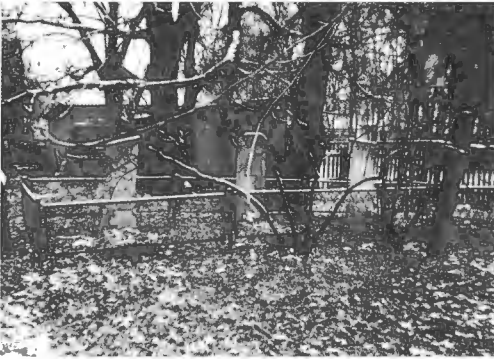
О.П. Єрмак

211. Могили (3) жертв нацизму (1943) (іст.)

Знаходяться в центральній частині сільського кладовища.

Поховано 19 партизанів, мешканців села, розстріляних гітлерівцями в березні 1943 р. за участь у зустрічі воїнів 340-ї стрілецької дивізії, яка разом із Сумським партизанським загonom 23 – 28 лютого 1943 р. звільнила село в ході Харківської наступальної операції: Мироненко Іван, партизан Сумського партизанського загону – в могилі ліворуч; 8 мешканців села, мирних громадян, серед яких 5 жінок, підліток та літні люди – центральна могила; 10 мешканців села, в числі яких

4 партизани, прізвища яких невідомі – в третій могилі.

У 1985 р. на могилах встановлено обеліски з мармурової крихти (вис. 1,4 x 0,45 м). На центральному обеліску закріплено дошку з нержавіючої сталі (0,4 x 0,3 м) з пам'ятним написом: «Тут поховані жертви фашизму в роки Великої Вітчизняної війни 1941 – 1945 рр.

Филь Григорій Федорович
Щербак Ольга Герасимівна
Щербак Микола Іванович
Ілляшевич Іван Харитонович
Строкань Тетяна Павлівна
Строкань Ганна Григорівна
Страшко Григорій Миколайович
Страшко Марфа Федорівна».

Навколо могил металева огорожа.

Джерела та література: ЦАМО РФ. – Ф. 1657. – Оп. 2. – Спр. 5. – Арк. 23; ДАПО. – Ф. Р-1876. – Оп. 8. – Спр. 68. – Арк. 14, 17; Книга Скорботи України: Полтавська область. – Т. 1: м. Полтава, Великобагачанський район, Гадяцький район, Глобинський район, Гребінківський район, Диканський район, Зіньківський район, Карлівський район, Кобеляцький район, Козельщинський район, Котелевський район, Кременчуцький район, Лохвицький район. – Полтава: Полтавський літератор, 2002. – С. 140, 142, 144.

Н.Ф. Шаповал, А.М. Скурда

212. Пам'ятне місце, де проходила нарада командирів партизанських загонів та Полтавського підпільного обкому КП(б)У (1941) (іст.)

Знаходиться поряд із дорогою сс. Плішівець – Броварки.

На цьому місці 28 листопада 1941 р. відбулася нарада командирів партизанських загонів Миргородського, Комишнрянського, Гадяцького районів за участю командира рейдового партизанського загону Копьонкіна Івана Йосиповича (31.01.1917, с. Новобокіно, нині Сараєвського району Рязанської обл. – червень 1942 р.) Народився в селянській родині, працював у сільській раді с. Тарбунари (Одеська обл.) З 1941 р. проживав у Запоріжжі. На початку Великої Вітчизняної війни 1941 – 1945 рр. призначений командиром партизанського загону ім. С.М. Будьонного, який у листопаді 1941 р. з боями здійснив рейд територіями Харківської та Полтавської областей. 28 листопада 1941 р. призначений командиром об'єднаного партизанського загону Полтавської області. Але вже в січні 1942 р. загін було розділено, група Копьонкіна І.Й. просувалася до лінії фронту на схід. Указом Президії Верховної Ради СРСР від 18.05.1942 р. Копьонкіну присвоєно звання Героя Радянського Союзу. У червні 1942 р. в бою з карателями біля селища Нова Водолага (Харківська обл.) був поранений і потрапив у полон. Загинув в Барвенківському концтаборі.

На територію Полтавської області І.Й. Копьонкін прибув для допомоги в організації антигітлерівської боротьби в тилу ворога та розслідування причини загибелі членів Військової Ради Південно-Західного фронту. Нараду проводили секретарі підпільного Полтавського обкому партії С.Ф. Кондратенко та Г.Ф. Яценко,

які очолювали партизанську боротьбу на Полтавщині. До цієї наради в області діяли, зокрема в Гадяцькому районі, малочисельні партизанські групи й загони, які у вересні – листопаді 1941 р. провели ряд успішних бойових операцій проти гітлерівців. На нараді командирів було прийняте рішення про об'єднання всіх партизанських сил Полтавської області на базі загонів Гадяцького району. Командиром об'єданого партизанського загону призначено Копьонкіна І.Й., комісаром Іващенко Григорія Олексійовича, секретаря Миргородського підпільного райкому партії. Основна база знаходилася в с. Плішівець, де були конспіративні квартири, підпільна друкарня обкому партії. Об'єднаний партизанський загін розпочав активну боротьбу проти гітлерівців. До 15 січня 1942 р. провів 10 бойових операцій.

Згідно з рішенням Гадяцької районної ради у 1976 р. у с. Книшівці на місці, де проводилась нарада, споруджено хатину з рубленого дерева (2 х 3 м) під двосхилою шиферною покрівлею. Внутрішнє облаштування хатини та пам'ятна дошка не збереглися. З обох боків цеглинами на землі викладено роки війни «1941 – 1945».

Джерела та література: ДАПО. – Ф.Р-15. – Оп. 1. – Спр. 154. – Арк. 28; Спр. 228. – Арк. 12; Спр. 269. – Арк. 28; Спр. 2881. – Арк. 11 – 16, 121 – 122, 152 – 153, 192; Ф.Р-105. – Оп. 1. – Спр. 12. – Арк. 7 – 9, 26 – 88; Паспорт пам'ятки історії та культури СРСР. – № 2.4.1549-2.16.2 // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею; Герои Советского Союза: Краткий биографический словарь в двух томах. Т. 1. – М.: Воениздат, 1987. – С. 722; Андриєць В., Журавель Г. Місця партизанської слави та увічнення пам'яті партизан на території Полтавської області / Полтавський краєзнавчий музей: Збірник наукових статей 2001 – 2003 рр. Маловідомі сторінки історії, музеєзнавство, охорона пам'яток / Редкол. Белько О. В. та ін. – Полтава: Дивосвіт, 2003. – С. 397 – 407.

О.П. Самойленко, А.М. Скурда

213. Пам'ятний знак жертвам Голодомору 1932 – 1933 рр. (іст.)

Знаходиться в центрі села, поряд із пам'ятником землякам.

Згідно з матеріалами Національної книги пам'яті жертв Голодомору 1932 – 1933 рр. в селі загинуло 84 особи, встановлено імена 71.

У пам'ять про загиблих у 1994 р. встановлено дерев'яний хрест (вис. 2,9 х 1,6 м) з пластиковою табличкою (0,2 х 0,3 м) та пам'ятним написом: «Жертвам Голодомору 1932 – 1933».

Джерела та література: НА ПКМ. – Спр. № 09-966; Національна книга пам'яті жертв Голодомору 1932 – 1933 років в Україні: Полтавська область / Упоряд. О.А.Білоусько, Ю.М.Варченко, В.О.Мокляк, Т.П.Пустовіт. – Полтава: Оріяна, 2008. – С. 55.

А.М. Скурда

214. Пам'ятний знак полеглим землякам (1968) (іст.)

Знаходиться в центрі села, навпроти школи.

На фронтах Великої Вітчизняної війни 1941 – 1945 рр. загинуло 160 воїнів, мешканців села. Під час тимчасової гітлерівської окупації 1941 – 1943 рр. було розстріляно 19 мирних громадян (див. поз. № 211).

Згідно з рішенням Гадяцької районної ради від 6 червня 1968 р. встановлено пам'ятник, виготовлений на Харківській скульптурній фабриці. Скульптура воїна із залізобетону (вис. 3,5 м) на цегляному оштукатуреному постаменті (вис. 1,5 х 1,1 х 1,3 м). Позаду на ступінчастому постаменті знаходиться цегляна оштукатурена стела (вис. 3,8 х 5,5 х 0,7 м), на якій ліворуч закріплено лабрадоритову дошку (1,65 х 0,7 м) на бетонному постаменті

(вис. 0,4 x 1,35 x 0,55 м) з прізвищами 159 земляків, та пам'ятним написом: «Вічна пам'ять і слава воїнам односельчанам що загинули в боях за Вітчизну 1941 – 1945».

Скульптор Щербина О.Г.

Джерела та література: ДАПО. – Ф.Р-1876. – Оп. 8. – Спр. 68. – Арк. 14; Паспорт пам'ятки історії та культури СРСР. – № 2.4.1550-2.16.2 // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею; Книга Пам'яті України: Полтавська обл. Т. 2: Великобагачанський район, Гадяцький район. – Полтава: Полтавський літератор, 1995. – С. 501 – 506.

Н.Ф. Шаповал

при звільненні сс. Коновалове, Жовтневе, Ветхалівка. Прізвища відомі двох.

Згідно з рішенням Гадяцької районної ради № 2 від 16 лютого 1960 р. у 1967 р. на могилі встановлено пам'ятник, виготовлений у Харківській скульптурній майстерні. Скульптурна група – мати із суворовцем залізобетонні (вис. 3,0 м) на бетонному постаменті (вис. 2,8 x 2,15 x 2,3 м), обшитою металевим листом, в нижній частині по боках барельєфи із зображенням епізодів бою, спереду вмонтовано лабрадоритову дошку (0,5 x 0,45 м) з пам'ятним написом: «Вечная память воинам Советской Армии, павшим в боях с немецко-фашистскими захватчиками в период Великой Отечественной войны 1941 – 1945. Аульбеков Б. Харламов С.П.» Перед пам'ятником знаходиться вертикальна стела (вис. 1,9 x 0,85 x 0,35 м) із лабрадориту з прізвищами 68 воїнів, мешканців села, які загинули на фронтах Великої Вітчизняної війни 1941 – 1945 рр., та написом: «Вічна слава і пам'ять воїнам-односельчанам, які загинули в роки Великої Вітчизняної війни 1941 – 1945».

Джерела та література: ЦАМО РФ. – Ф. 59Гв. ТБр. – Оп. 38667. – Спр. 1. – Арк. 47 (2ТК); Ф. 1130. – Оп. 1. – Спр. 13. – Арк. 4, 7; Оп. 2. – Спр. 6. – Арк. 6 – 23; Ф. 1539. – Оп. 2. – Спр. 24. – Арк. 48; ДАПО. – Ф.Р-1876. – Оп. 8. – Спр. 97. – Арк. 23; Паспорт пам'ятки історії та культури СРСР. – № 2.4.1553-2.16.2 // Робочий архів науково-дослідного відділу Полтавського краєзнавчого музею; Книга Пам'яті України: Полтавська обл. Т. 2: Великобагачанський район, Гадяцький район. – Полтава: Полтавський літератор, 1995. – С. 742 – 745.

Н.Ф. Шаповал, А.М. Скурда

Коновалове, с., Середняківська сільська рада

215. Братська могила радянських воїнів (1943), пам'ятний знак полеглим землякам (1967) (іст.)

Знаходиться в центрі села, біля будинку культури.

Поховано 9 воїнів 981-го стрілецького полку 253-ї стрілецької дивізії, 48-го стрілецького полку 38-ї стрілецької дивізії, 29-ї стрілецької дивізії та 59-ї гвардійської танкової бригади 2-го танкового корпусу, які загинули 12 вересня 1943 р. в боях із гітлерівськими загарбниками

216. Пам'ятний знак жертвам Голодомору 1932 – 1933 рр. (іст.)

Знаходиться у старій частині центрального кладовища.

За матеріалами Національної книги пам'яті жертв Голодомору 1932 – 1933 рр. в селі Коновалове загинуло 6 осіб. Встановлено імена 5.

У пам'ять про загиблих у 1995 р. на місці поховань встановлено дерев'яний хрест (вис. 2,0 x 1,5 м), на якому закріплено пластикову табличку (0,21 x 0,3 м) з пам'ятним написом: «Жертвам Голодомору 1932 – 1933 рр.».

Джерела та література: Довідка відділу культури і туризму Гадяцької районної державної адміністрації № 12 від 7 листопада 2006 р. // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею; Національна книга пам'яті жертв Голодомору 1932 – 1933 років в Україні: Полтавська область / Упоряд. О. А. Білоусько, Ю. М. Варченко, В. О. Мокляк, Т. П. Пустовіт. – Полтава: Ориєнта, 2008. – С. 80.

Н.М. Сиволап

Крамарщина, с., Розбишівська сільська рада

217. Курганний могильник (археол.)

Знаходиться за 0,7 км на схід від села, на плато лівого берега р. Хорол.

Обстежувався Р.С. Луговим і О.В. Коваленко у 2011 р.

Складається з двох насипів курганів, висотою 1,5 м, 2,0 м та діаметрами 25 і 30 м.

Розорюється, вершина більшого кургану задернована та пошкоджена ямами. Розкопки не проводилися.

Джерело: Луговий Р.С., Коваленко О.В. Звіт про археологічні розвідки у Гадяцькому та Лохвицькому районах Полтавської області у 2011 році // НА ПКМ. – Спр. № 04-365. – С. 8, рис. 39 – 40.

Р.С. Луговий, О.В. Коваленко

218. Курган I (археол.)

Знаходиться за 0,47 км на захід від села, на плато лівого берега р. Хорол.

Обстежувався Р.С. Луговим і О.В. Коваленко у 2011 р.

Висота кургану 1,8 м, діаметр 25 м.

Розорюється. Розкопки не проводилися.

Джерело: Луговий Р.С., Коваленко О.В. Звіт про археологічні розвідки у Гадяцькому та Лохвицькому районах Полтавської області у 2011 році // НА ПКМ. – Спр. № 04-365. – С. 8, рис. 39, 42.

Р.С. Луговий, О.В. Коваленко

219. Курган II (археол.)

Знаходиться за 0,37 км на схід від села, на плато лівого берега р. Хорол.

Обстежувався Р.С. Луговим і О.В. Коваленко у 2011 р.

Висота кургану 0,5 м, діаметр 20 м.

Розорюється. Розкопки не проводилися.

Джерело: Луговий Р.С., Коваленко О.В. Звіт про археологічні розвідки у Гадяцькому та Лохвицькому районах Полтавської облас-

ті у 2011 році // НА ПКМ. – Спр. № 04-365. – С. 8, рис. 39, 41.

Р.С. Луговий, О.В. Коваленко

220. Могила Михайлика Григорія Михейовича (1935) (іст.)

Знаходиться в північно-східній частині села.

Похований Михайлик Григорій Михейович (1919 – 1935), піонер, сільський кореспондент районної газети. Народився в с. Крамарівщина, в бідній селянській родині. Після закінчення місцевої початкової школи, в 1933 р. вступив на

навчання до 5 класу Розбишівської семирічної школи. Писав статті до районної газети про діяльність членів місцевого колгоспу «Перебудова» критичного характеру. Підступно вбитий улітку 1935 р.

У 1935 р. на могилі працівниками редакції районної газети встановлено дерев'яний обеліск із зіркою (вис. 1,2 м).

У 1980-х рр. дерев'яний обеліск замінено на обеліск із мармурової крихти (1,3 x 0,48 м) із висіченим пам'ятним написом: «Сількору Михайлик Григорію Михайловичу від односельчан 1919 – 1935».

Джерело: Паспорт пам'ятки історії та культури СРСР. – № 2.3.1558-2.16.2 // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею.

Н.Ф. Шаповал

Красна Лука, с., Краснолуцька сільська рада

221. Дуби черешчаті – ботанічна пам'ятка природи місцевого значення (природа)

Ростуть на садибі Краснолуцького лісництва, кв. 18, виділ 19.

Перебувають у віданні ДП «Гадяцький лісгосп».

Обстежувались: Т.Л. Андрієнко, О.М. Байрак (поч. 90-х рр. XX ст.), Н.О. Стецюк (поч. 90-х рр. XX ст., 2008 р.).

Площа 1,0 га. Охороняються згідно з рішенням виконавчого комітету Полтавської обласної ради народних депутатів №74 від 17.04.1992 р.

Три дерева дуба звичайного віком понад 200 років, висотою – 22 – 26 м, діаметром – 0,9 – 1,5 м, висотою від землі до крони 3,5 – 5,0 м. Мають декоративне та естетичне значення.

Джерела та література: НА ПКМ. – Спр. №01-116. – Арк. 60; Андрієнко Т.Л., Байрак О.М., Залудяк М.І. та ін. Заповідна краса Полтавщини. – Полтава: ІВА «Астрей», 1996. – С. 158, 179; Регіональна екомережа Полтавщини / Під заг. ред. О.М. Байрак. – Полтава: Верстка, 2010. – додаток С. 4.

Н.О. Стецюк, О.В. Халимон

222. Краснолуцький гай – ботанічна пам'ятка природи місцевого значення (природа)

Розташований у Краснолуцькому лісництві, кв. 11 – 13. Перебуває у віданні ДП «Гадяцький лісгосп».

Обстежувалась: В.Г. Осадчим (кін. 60-х рр. XX ст.), Т.Л. Андрієнко, О.М. Байрак (1996 р.), М.Ф. Торяником (з 1996 р. по сьогоднішня), Н.О. Стецюк, М.В. Слюсарем (2008 р.).

Площа 75 га. Охороняється згідно з рішенням виконавчого комітету Полтавської обласної ради народних депутатів № 329 від 22.07.1969 р.

Пам'ятка природи розташована неподалік від р. Грунь. На її території зберігаються природні комплекси (борові та гідрофільні) на уступі борової тераси. Борова тераса зайнята різновіковими лісокультурами сосни звичайної. Їх структура є типовою, а флора збідненою та містить значну кількість «напівбур'янових» видів. Деревостани утворені сосною звичайною, з якою співдомінують дуб звичайний, клен ясенolistий і робінія звичайна. Травостій здебільшого трансформований і репрезентований куртинами нітрофілів. Подекуди формуються суцільні зарості малини – малинники. На уступі борової тераси фрагментарно збереглися вільшняка та евтрофні болота (високотравні – очеретяні і рогозові та низькотравні – осокові), структура і флористичний склад яких є типовими. У складі флори близько 350 видів рослин, в т.ч. регіонально рідкісні: дзвоники персиколісті та конвалія звичайна. У фауні пам'ятки природи нараховується 16 раритетних видів: голуб-синяк, орел-карлик, підорлик великий, змієд (Червона книга України), борсук, кібчик, боривітер звичайний, вальдшнеп, дятел середній строкатий, дрізд-омелюх, вівчарик весняний, мухоловка мала, чиж, часничниця звичайна, гадюка звичайна та веретільниця ламка (регіонально рідкісні).

Має естетичне і водоохоронне значення, є місцем відпочинку.

Джерела та література: НА ПКМ. – Спр. №01-56. – Арк. 10 зв., 11, 48; Спр. № 01-116. – Арк. 23; Андриєнко Т.Л., Байрак О.М., Залудяк М.І. та ін. Заповідна краса Полтавщини. – Полтава: ІВА «Астрєя», 1996. – С. 158, 179; Природно-заповідний фонд Української СРСР: Реєстр-довідник / За ред. М.А. Воїнственського. – К.: Урожай, 1986. – С. 114; Регіональна екомережа Полтавщини / Під заг. ред. О.М. Байрак. – Полтава: Верстка, 2010. – додаток С. 4; Червона книга України: Тваринний світ/ за ред. І.А. Акімова – К.: Глобалконсалтинг, 2009. – С. 425, 426, 428, 462.

Н.О. Стецюк, О.В. Халимон

223. Сосновий гай – заповідне урочище (природа)

Розташоване у Краснолуцькому лісництві, кв. 12. Перебуває у віданні ДП «Гадяцький лісгосп».

Обстежувалося: В.М. Мискою (1991 р.), Т.Л. Андриєнко, О.М. Байрак (1996 р.), М.Ф. Торяником (з 1996 р. по сьогоднішня), Н.О. Стецюк, М.В. Слюсарем, В.Г. Смолярем (2008 р.).

Площа 46 га. Охороняється згідно з рішенням виконавчого комітету Полтавської обласної ради народних депутатів №74 від 17.04.1992 р.

Територія заказника репрезентує ділянку борової тераси р. Грунь, зайняту різновіковими культурами сосни звичайної, які є основою для формування більш складних деревостанів із участю дуба звичайного, кленів гостролистого польового та ясенolistого, осики, робінії звичайної, в'яза гладкого. У підліску переважають бузина чорна та червона, бруслини європейська та бородавчаста, крушина ламка, жостір проносний. Трав'янистий покрив на більшості ділянок має трансформований характер. Переважають ділянки сосняків рідкотравних. На окремих ділянках під покривом лісу формуються мохово-лишайникові ценози із переважанням брієвих мохів. Созологічно цінними є ділянки дубово-соснових ценозів із конвалією звичайною, орляком звичайним і косяницею у травостій. У цілому рослинний світ урочища носить трансформований характер, що свідчить про штучне походження ценозів, однак із часом у флорі та рослинному покриві з'являються созологічно цінні бореальні елементи. Флора урочища нараховує близько 350 видів рослин, у т.ч. регіонально рідкісні: дзвоники персиколісті, конвалія звичайна, косяниця та орляк звичайний. На території урочища зустрічаються раритетні види тварин: орел-карлик, голуб-синяк, підорлик великий, змієд (Червона книга України), борсук, кібчик, боривітер звичайний, вальдшнеп, дятел середній строкатий, дрізд-омелюх, вівчарик весняний, мухоловка мала, чиж, часничниця зви-

чайна, гадюка звичайна та веретільниця ламка (регіонально рідкісні види).

Має водоохоронне, ґрунтозахисне та рекреаційне значення.

Джерела та література: НА ПКМ. – Спр. № 01-116. – Арк. 55; Андрієнко Т.Л., Байрак О.М., Залудяк М.І. та ін. Заповідна краса Полтавщини. – Полтава: ІВА «Астрєя», 1996. – С. 158, 181; Байрак О.М., Стецюк Н.О. Атлас рідкісних і зникаючих рослин Полтавщини. – Полтава: Верстка, 2005. – С. 28, 85, 138, 172; Регіональна екомережа Полтавщини / Під заг. ред. О.М. Байрак. – Полтава: Верстка, 2010. – додаток С. 5; Червона книга України: Тваринний світ / за ред. І.А. Акімова – К.: Глобалконсалтинг, 2009. – С. 425, 426, 428, 462.

Н.О. Стецюк, О.В. Халимон

224. Братська могила радянських воїнів (1943) (іст.)

Знаходиться на північно-східній околиці села, на кладовищі «Пісок».

Поховано 11 воїнів із частин 1664-го винищувального протитанкового артилерійського полку, 38-ї, 161-ї, 237-ї стрілецьких дивізій, які загинули 12 вересня 1943 р. в нерівному бою з гітлерівськими танками на підступах до села під командуванням молодшого лейтенанта Зинатзянова Пильмутдіна Шириджановича. Прізвища відомі.

Згідно з рішенням Краснолуцької сільської ради у 1978 р. на могилі встановлено залізобетонний обеліск із металевою зіркою (вис. 1,7 x 0,4 м) і покладено бетонну плиту (1,85 x 0,97 м), поверх якої – подвійну плиту з чорного граніту (0,85 x 0,5 м) із пам'ятним написом: «Вечная память воинам отдавшим жизнь в боях

в годы Великой Отечественной войны 1941 – 1945 гг.», «рядовой Афонечкин Н.П., рядовой Есенин В.Г., сержант Кушнарєв А.А., ефрейтор Любимский А.А., сержант Незнамов А.И., сержант Федченко Я.Т., сержант Гаврилин В.И., мл. лейтенант Зинатзянов Г.Ш., рядовой Куров П.М., рядовой Малеваный В.И., мл. сержант Покутнев А.Д.», прізвища воїнів майже не читаються.

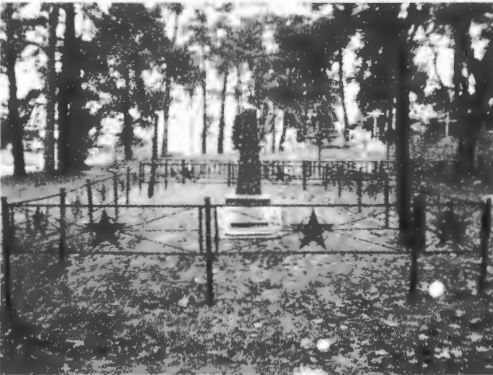
Джерела: ЦАМО РФ. – Ф. 33. – Оп. 793756. – Спр. 35. – Арк. 32; Ф. 835СП. – Оп. 73311. – Спр. 8. – Арк. 34; Ф. 1130. – Оп. 1. – Спр. 13. – Арк. 5; Ф. 1396. – Оп. 2. – Спр. 8. – Арк. 89; Ф. 3410. – Оп. 1. – Спр. 27. – Арк. 32; Паспорт пам'ятки історії та культури СРСР. – № 2.4.1557-2.16.2 // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею.

Н.Ф. Шаповал

225. Братська могила радянських воїнів (1943), пам'ятний знак полеглим землякам (1958) (іст.)

Знаходиться в центрі села, біля сільської ради.

Поховано 25 воїнів 343-го стрілецького полку 38-ї стрілецької дивізії, 161-ї, 237-ї стрілецьких дивізій, 1664-го винищувального протитанкового артилерійського полку резерву Гловнокомандування, 10 танкового корпусу, які загинули 8 – 12 вересня 1943 р. в боях із гітлерівськими загарбниками при звільненні сс. Красна Лука, Бухалове. Прізвища відомі 22. Серед похованих Овсянніков Володимир Васильович (10.11.1923 р., м. Пе-

тропавловськ Північно-Казахстанської обл. – 12.09.1943 р., с. Красна Лука Гадяцького р-ну) – старший лейтенант 1664-го винищувального протитанкового артилерійського полку резерву Головнокомандування, Герой Радянського Союзу. Народився в родині селянина. Після закінчення 7 класів працював у колгоспі, потім проживав у м. Куйбишев. В Червоній Армії з 1942 р. В цьому ж році закінчив Тамбовське військове піхотне училище. Помічник начальника штабу полку старший лейтенант В.В. Овсянніков керував боєм двох батарей, відбиваючи контратаки гітлерівців 12 вересня 1943 р. біля с. Красна Лука. Двічі поранений не залишав поля бою, загинув ведучи бійців в атаку. Указом Президії Верховної Ради СРСР від 23.10.1943 В.В. Овсяннікову присвоєно звання Героя Радянського Союзу посмертно. Нагороджений орденом Леніна.

Згідно з рішенням Гадяцької районної ради 1958 р. на могилі встановлено пам'ятник – скульптура воїна із залізобетону (вис. 2,5 м), виготовлена на Харківській скульптурній фабриці. На цегляному оштукатуреному постаменті (вис. 3,0 м), у верхній частині якого закріплено дошку з білого мармуру (0,3 x 0,6 м), під нею – дві дошки з лабрадориту (0,5 x 0,4 м) та (0,7 x 0,4 м) з пам'ятними написами: «Здесь похоронен Герой Советского Союза ст. лейтенант Овсянников Владимир Васильевич 1923 – 1943», «Вечная память воинам, отдавшим жизнь в боях в годы Великой Отечественной войны 1941 – 1945» та прізвищами похованих воїнів. По обидва боки від могили встановлено вертикальні лабрадоритові стели (1,5 x 0,7 м) та (1,5 x 0,77 м) на постаментах з чорного граніту (0,5 x 0,8 x 0,33 м); (0,4 x 0,96 x 0,32 м) з пам'ятним написом: «Вічна слава воїнам-односельчанам, які загинули за радянську Батьківщину 1941 – 1945 р.р.» та прізвищами 270 воїнів-земляків.

Джерела та література: ЦАМО РФ. – Ф. 33. – Оп. 793756. – Спр. 35. – Арк. 5; Ф. 835СП. – Оп. 73311. – Спр. 8. – Арк. 34; Ф. 1130. – Оп. 1. – Спр. 13. – Арк. 32; Ф. 1396. – Оп. 2. – Спр. 8. – Арк. 89; Ф.3410. – Оп. 1. –

Спр. 27. – Арк. 31; ДАПО. – Ф.Р-1876. – Оп. 8. – Спр. 68. – Арк. 9; Паспорт пам'ятки історії та культури СРСР. – № 2.4.156-2.16.2 // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею; Книга Пам'яті України: Полтавська обл. Т. 2: Великобагачанський район, Гадяцький район. – Полтава: Полтавський літератор, 1995. – С. 533 – 544; Герои Советского Союза: Краткий биографический словарь в двух томах. Т. 2. – М.: Воениздат, 1988. – С. 187.

Н.Ф. Шаповал, А.М. Скурда

226. Братська могила учасників громадянської війни (1919 – 1920) (іст.)

Знаходиться в північно-західній частині кладовища «Яри».

Поховані: Куліш І.П., учасник першої російської революції 1905 – 1907 рр., який очолював виступ селян проти поміщиків та царського уряду. З 1919 р. працював у надзвичайному комітеті. Разом із А.С. Лизогубом, командиром Полтавського революційного полку, та М.М. Неверивком, місцевим активістом, проводили революційні перетворення на селі, допомагали продовольчим загонам в заготівлі хліба за продрозверсткою. Загинули в 1920 р. під час нападу на село антибільшовицького загону Спичака.

Згідно з рішенням Краснолуцької сільської ради у 1978 р. на могилі встановлено бетонний обеліск із зіркою (вис. 2,6 x 0,95 x 0,95 м) та покладено чавунну плиту (1,0 x 0,7 м) з пам'ятним написом: «Вічна слава нашим односельчанам, які віддали своє життя за встановлення Ра-

дяньської влади. Лизогуб А.С. – командир полтавського революційного полку, Куліш О.П. – працівник ЧК з 1910 р., Неверівко М.М. – активний діяч встановлення Радянської влади на селі» (майже не читається).

Джерела та література: Паспорт пам'ятки історії та культури СРСР. – № 2.3.1556-2.16.2 // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею; Історія міст і сіл Української РСР: Полтавська область. – К.: Головна редакція УРЕ АН УРСР, 1967. – С. 192.

В.Я. Ревезук

227. Братські могили (2) радянських воїнів (1943) (іст.)

Знаходяться на кладовищі «Під горою». Одна могила у північній частині, друга – в південній.

У двох могилах поховані воїни із підрозділів 343-го стрілецького полку 38-ї стрілецької дивізії, 161-ї, 237-ї стрілецьких дивізій, 1664-го винищувального протитанкового артилерійського полку Резерву Головнокомандування, 10-го танкового корпусу, які загинули 8 – 12

вересня 1943 р. в боях із гітлерівськими загарбниками при звільненні сс. Красна Лука, Бухаловка. Кількість похованих і прізвища невідомі.

У 1958 р. на могилі встановлені дерев'яні обеліски (вис. 1,0 м; 1,75 м.) з дерев'яними зірочками. На одній моги-

лі покладена бетонна плита (0,9 x 0,6 м) з написом, від якого читається лише останнє слово: «... Родину».

Джерела: ЦАМО РФ. – Ф. 33. – Оп. 793756. – Спр. 35. – Арк. 32; Ф. 835СП. – Оп. 73311. – Спр. 8. – Арк. 34; Ф. 1130. – Оп. 1. – Спр. 13. – Арк. 5; Ф. 1396. – Оп. 2. – Спр. 8. – Арк. 89; Ф. 3410. – Оп. 1. – Спр. 27. – Арк. 32.

В.А. Андрієць

228. Місце поховання жертв Голодомору 1932 – 1933 рр. (іст.)

Знаходиться за адресою: вул. Першотравнева. Кладовище «Яри».

Згідно з матеріалами Національної книги пам'яті жертв Голодомору 1932 – 1933 рр. в Україні в селі загинуло 108

осіб, яких ховали у братських і одиночних могилах на всіх сільських кладовищах. Прізвищ відомо 58.

У пам'ять про ті трагічні події у 2008 р. встановлено дубовий хрест (вис. 3,6 x 2,0 м) без написів.

Джерела та література: НА ПКМ. – Спр. № 09-966; Національна книга пам'яті

жертв Голодомору 1932 – 1933 років в Україні: Полтавська область / Упоряд. О.А. Білоусько, Ю.М. Варченко, В.О. Мокляк, Т.П. Пустовіт. – Полтава: Оріяна, 2008. – С. 58 – 59.

Н.М. Сиволап, А.М. Скирда

229. Могили жертв Голодомору 1932 – 1933 рр. (іст.)

Знаходяться на горі при в'їзді в село зі сторони Гадяча, на старому кладовищі.

Згідно з матеріалами Національної книги пам'яті жертв Голодомору 1932 – 1933 рр. в Україні в селі загинуло 108 осіб, яких ховали у братських і одиночних могилах на всіх сільських кладовищах. Прізвищ відомо 58.

У 2008 р. в пам'ять про загиблих встановлено дерев'яний хрест (вис. 3,6 х 2,0 м) без написів.

Джерела та література: НА ПКМ. – Спр. № 09-966; Національна книга пам'яті жертв Голодомору 1932 – 1933 років в Україні: Полтавська область / Упоряд. О.А. Білоусько, Ю.М. Варченко, В.О. Мокляк, Т.П. Пустовіт. – Полтава: Оріяна, 2008. – С. 58 – 59.

Н.М. Сиволап, А.М. Скирда

230. Пам'ятний знак жертвам Голодомору 1932 – 1933 рр. (іст.)

Знаходиться на кладовищі «Пісок».

Згідно з матеріалами Національної книги пам'яті жертв Голодомору 1932 – 1933 років в Україні від голоду в селі загинуло 108 осіб. Встановлено імена 58.

У пам'ять про них у 1993 р. встановлено пам'ятний знак – дерев'яний хрест (вис. 2,3 х 1,3 м) без написів.

Джерела та література: НА ПКМ. – Спр. № 09-966; Національна книга пам'яті жертв Голодомору 1932 – 1933 років в Україні: Полтавська область / Упоряд. О.А. Білоусько, Ю.М. Варченко, В.О. Мокляк, Т.П. Пустовіт. – Полтава: Оріяна, 2008. – С. 58 – 59.

А.М. Скирда

Краснознаменка, с., Краснознаменська сільська рада

231. Артополот – гідрологічний заказник місцевого значення (природа)

Розташований в околицях с. Краснознаменка. Перебуває у віданні Краснознаменської сільської ради.

Обстежувався: В.Г. Осадчим (поч. 80-х рр. XX ст.), Т.Л. Андрієнко, О.М. Байрак (1993 – 1994 рр.); М.Ф. Торяником (з 1996 р. по сьогодні), Н.О. Стецюк, М.В. Слюсарем, В.Г. Смолярем (2008 р.).

Площа 88 га. Охороняється згідно з рішенням виконавчого комітету Полтавської обласної ради народних депутатів № 671 від 28.12.1982 р.

Водно-болотні угіддя в басейні р. Хорол. Типове високотравне болото на р. Артополот. Територія заказника знаходиться в улоговині, якою виступає заплава р. Артополот, що влітку пересихає, і зайнята угрупованнями лучно-болотної рослинності. По периферії заказник оточений сільськогосподарськими угіддями ухилом 5 – 200. Рельєф місцевості низинного типу. На території заказника знаходяться лучно-болотні та болотні природні комплекси із угрупованням лук справжніх і заболочених та евтрофних боліт. Переважають лучні та болотні торф'яністи ґрунти. Основну площу займають угруповання евтрофних (низинних) боліт і болотистих лук. Периферійні ділянки зайняті угрупованнями

справжніх лук із кострицями лучною та східною. З одного боку болото оточене насадженнями ясена звичайного, а з другого – розрідженими групами деревних і кущових верб: білої, тритичинкової, попелястої, козячої, вушкатої. Справжні луки представлені угрупованнями костриць східної та лучної з проєктивним покриттям 75%. Основне флористичне ядро складають типові гігрозомезофітні та мезофітні лучні види: тонконіг лучний, тимофіївка лучна, пирий повзучий, деревій майжезвичайний, волошка лучна, цикорій дикий, щавель кінський, морква дика, парило звичайне, в умовах засолення – конюшина суницевидна, осока розставлена, тризубець морський, подорожник солончаковий. У складі флори близько 250 видів рослин, у т.ч. регіонально рідкісний вид – вовче тіло болотне. Фауністичний комплекс заказника включає 8 червонокнижних видів (луні польовий, лучний і степовий, журавель сирій, кульон (кроншнеп) великий, хом'як звичайний, хом'ячок сирій і горностай) і 15 регіонально рідкісних видів (чапля біла велика, кібчик, боривітер звичайний, ширококіска, шилохвіст, мордунка, турухтан, вальдшнеп, дупель, веретенник великий, крячок світлокрилий, кропивник, щеврик лучний, чиж, часничниця звичайна).

Стабілізатор мікроклімату, регулятор ґрунтових вод, водного режиму річок і джерел, місце відновлення та розмноження корисної флори та фауни. Територія заказника використовується як мисливські угіддя. Виконує екологічні та рекреаційні функції.

Джерела та література: НА ПКМ. – Спр. № 01-56. – Арк. 31; Спр. № 01-116. – Арк. 6; Андрієнко Т.Л., Байрак О.М., Залудяк М.І. та ін. Заповідна краса Полтавщини. – Полтава: ІВА «Астрєя», 1996. – С. 157, 175; Байрак О.М., Стецюк Н.О. Атлас рідкісних і зникаючих рослин Полтавщини. – Полтава: Верстка, 2005. – С. 79; Природно-заповідний фонд Української СРСР: Реєстр-довідник / За ред. М.А. Воїнственського. – К.: Урожай, 1986. – С. 112.; Регіональна екомережа Полтавщини / Під заг. ред. О.М. Байрак. – Полтава: Верстка, 2010. – С. 105–107, додаток С. 3; Червона книга України: Тваринний світ / за ред. І.А. Акімо-

ва – К.: Глобалконсалтинг, 2009. – С. 420–422, 442, 455, 531, 532, 539.

Н.О. Стецюк, О.В. Халимон

232. Дуб черешчатий – ботанічна пам'ятка природи місцевого значення (природа)

Росте в центрі с. Краснознаменка, біля будівлі сільської ради.

Перебуває у віданні Краснознаменської сільської ради.

Площа 0,05 га. Охороняється згідно з рішенням виконавчого комітету Полтавської обласної ради народних депутатів № 74 від 17.04.1992 р.

Обстежувався Т.Л. Андрієнко, О.М. Байрак, М.Ф. Торяником (поч. 90-х рр. XX ст.); Н.О. Стецюк (поч. 90-х рр. XX ст., 2008 р.); О.А. Скирдою, А.М. Наговициною (2011 р.).

Дерево дуба звичайного віком понад 270 років, висотою – 25 метрів, обхватом – 3,17 м.

Має рекреаційне та декоративне значення.

Джерела та література: НА ПКМ. – Спр. № 01. – 116. – Арк. 60; Андрієнко Т.Л., Байрак О.М., Залудяк М.І. та інші. Заповідна краса Полтавщини. – Полтава: ІВА «Астрєя», 1996. – С. 158, 178.

Н.О. Стецюк, О.О. Вільмовська

233. Русиново-Дубина – ботанічний заказник місцевого значення (природа)

Розташований в околицях с. Краснознаменка, вздовж автошляху мм. Гадяч – Лохвиця, на території Краснолуцького лісництва – кв. 75 (вид. 4–8, 18–19, 35–39). Перебуває у віданні ДП «Гадяцький лісгосп».

Обстежувався Т.Л. Андрієнко, О.М. Байрак (1993–1994 рр.); С.К. Безуглим (2002–2003 рр.); Н.О. Стецюк, В.Г. Смолярем (2007 р.); Н.О. Стецюк, М.В. Слюсарем, М.Ф. Торяником, В.Г. Смолярем (2008 р.).

Площа 13,8 га. Охороняється згідно з рішенням п'ятої сесії Полтавської обласної ради народних депутатів двадцять другого скликання від 04.09.1995 р.

Територія заказника являє собою ділянку притерасної частини заплави р. Хорол, зайняту вільшняком та смугою болотного високотрав'я із розрідженою вільхою (ближче до автошляху). Домінантами підліску є крушина ламка, калина звичайна, черемха звичайна. У нижчих підярусах зустрічаються ожина звичайна та смородина чорна. У рослинному покриві переважає високотрав'я. Домінують рогіз вузьколистий, очерет звичайний, осока загострена, осот сірий.

У більш знижених місцях у покриві переважає очерет звичайний та вех широколистий, стебла їх обвиті плетухою звичайною. На решті вільшняка переважають типові види лісо-болотного різнотрав'я.

У складі флори близько 300 видів рослин, серед яких регіонально рідкісні види: бобівник трилистий (дані Стецюк Н.О., 2007 р.), валеріана висока, латаття біле, оман високий. Угруповання латаття білого занесене до Зеленої книги України.

Фауна досить різноманітна. Зустрічаються тварини, занесені до Червоної книги України (горностай, голуб-синяк, лелека чорний) та регіонального списку (кібчик, вальдшнеп, дупель, дрізд-омелюх, вівчарик весняний, мухоловка мала, чиж, часничниця звичайна).

Природний комплекс виконує екологічні функції, виступає стабілізатором мікроклімату, регулятором ґрунтових вод та водного режиму річки.

Джерела та література: НА ПКМ. – Спр. № 01-116. – Арк. 93, 137; Андrienko T.Л., Байрак О.М., Залудяк М.І. та інші. Заповідна краса Полтавщини. – Полтава: ІВА «Астрей», 1996. – С. 109, 157, 177; Байрак О.М., Стецюк Н.О. Атлас рідкісних і зникаючих рослин Полтавщини. – Полтава: Верстка, 2005. – С. 104, 147, 227; Байрак О.М., Стецюк Н.О. Охорона деяких рідкісних лікарських рослин Полтавщини в природно-заповідній мережі Полтавщини // Проблеми лікарського рослинництва: Тези доповідей Міжнарод. наук.-практ. конф. – Лубни: Інститут лікарських рослин УААН, 1996. – С. 4 – 6; Збережи де стоїш, де живеш: По сторінках Червоної книги Полтавщини / Під заг. ред. О.М. Байрак. – Полтава: Верстка, 1998. – С. 137, 143; Зелена книга України / Під

заг. ред. члена-кореспондента НАН України Я.П. Дідуха. – К.: Альтерпрес, 2009. – С. 317 – 318; Червона книга України: Тваринний світ / Під заг. ред. члена-кореспондента НАН України І.А. Акімова. – К.: Глобалконсалтинг, 2009. – С. 405, 462, 539.

Н.О. Стецюк, О.О. Вільмовська

234. Стоянка (доба верхнього палеоліту) Краснознаменка І (археол.)

Розташована за 2 км на північний захід від центральної частини села, обабіч гирлової частини довгого, протяжністю до 1 км, вузького та глибокого яру Оживо, що перерізає крутий правий берег р. Хорол.

Відкрита внаслідок повідомлення місцевих учителів про виявлені в обриві яру мамонтові кістки В.М. Щербаківським. Обстежена ним же влітку 1921 р. З невеликого розкопу з шару щільної зеленувато-сірої глини походили кістки мамонта, зокрема шматок вигладженого й закругленого з одного боку бивня, гомильова кістка ведмеда, фрагмент черепа оленя (?), кілька крем'яних виробів, у т.ч. уламок платівки. Провести ґрунтовніші дослідження не дозволили умови залягання матеріалів, які для розширення розкопу потребували спеціальних дренажних робіт.

Місцевість навколо яру та сам яр попросли лісом, на дні тече струмок.

Знахідки надійшли до Центрального Пролетарського музею Полтавщини та, вірогідно, загинули в роки Другої світової війни.

У старій літературі пам'ятка відома за колишньою назвою населеного пункту – с. Сергіївка.

Література: Березин Н.И. Справочник по палеоліту СССР // Труды Ин-та антропологии, археологии и этнографии. – М.–Л.: Изд-во АН СССР, 1936. – Т. XII. – Вып. 1 (Археол. серия, № 1). – С. 26–27; Береговая Н.А. Палеолитические местонахождения СССР // МИА. – М.–Л.: Изд-во АН СССР, 1960. – № 81. – С. 146; Борисковский П.И. Обзор истории изучения палеоліту України // Археология. – К., 1947. – Т. I. – С. 92; Борисковский П.И. Палеолит Украины: (Историко-археологические очер-

ки) // МИА. – М.–Л.: Изд-во АН СССР, 1953. – № 40. – С. 444; Борисковский П.И., Праслов Н.Д. Палеолит бассейна Днепра и Приазовья // САИ. – М.–Л.: Наука, 1964. – Вып. А 1–5. – С. 36; Ефименко П.П., Береговая Н.А. Палеолитические местонахождения СССР // Палеолит и неолит СССР / МИА. – М.–Л.: Изд-во АН СССР, 1941. – № 2. – С. 273; Гавриленко І.М. Стаття В. Щербаківського про деякі палеолітичні та палеонтологічні місцезнаходження України (Sčerbakiwskij V. Bemerkungen über neue und wenig bekannte paläolithische Stationen in der Ukraine // Die Eiszeit. – Leipzig, 1927. – Band IV. – S. 27–30, mit 2 Abb.) // Кам'яна доба України. – К.: Шлях, 2002. – С. 110; Знайдення палеолітичного селища на Полтавщині // Збірник Секції Мистецтв / Українське Наукове Товариство в Києві. – К.: Державне вид-во, 1921. – Т. I. – С. 153; Рудинський М. Археологічні збірки Полтавського музею // Збірник, присвячений 35-річчю Музею. – Полтава, 1928. – Т. I. – С. 34; Сидоренко Г.О., Махно Є.В., Телегін Д.Я. Довідник з археології України. Полтавська область. – К.: Наук. думка, 1982. – С. 42; Супруненко О.Б. З історії відкриття палеолітичного місцезнаходження у Сергіївці (Краснознам'янци) // АЗ ПКМ. – Полтава, 1992. – Вип. 2. – С. 64–65; Черниш О.П. Карта палеоліту УРСР // Наук. зап. / АН УРСР. Ін-т сусп. наук. – К.: Вид-во АН УРСР, 1954. – Т. II (Матеріали і дослідження по археології УРСР). – С. 88; Sčerbakiwskij V. Bemerkungen über neue und wenig bekannte paläolithische Stationen in der Ukraine // Die Eiszeit. – Leipzig, 1927. – Band IV. – S. 29.

І.М. Гавриленко

235. Поселення епохи пізньої бронзи (XIV – XIII ст. до н.е.), селище скіфського часу (VI – III ст. до н.е.) та черняхівської культури (друга чверть I тис. н.е.) Краснознаменка II (археол.)

Знаходиться за 0,9 км на північний захід від північно-східної околиці с. Краснознаменка, південно-східніше молочно-товарної ферми с. Краснознаменка, на надзаплавній терасі лівого берега р. Хорол, лівобічної притоки р. Псел.

Виявлене у 2011 р. Лівобережною археологічною експедицією ДП «НДЦ «ОАСУ» ІА НАН України (начальник –

Г.В. Жаров) під час експертиз земельних ділянок.

Займає ділянку відрогоподібного виступу лівобережної тераси р. Хорол. Висота підвищення над рівнем заплави 1 – 3 м. Шурфуванням встановлено потужність культурних нашарувань до 0,95 м. Поселення пошкоджено під час проведення бурових робіт свердловини № 180 Барзаківка. Площа поселення не менше 5,0 га.

При шурфуванні знайдено ліпну кераміку декількох хронологічних періодів.

На території та найближчій периферії поселення досліджено 28 шурфів.

Поселення епохи пізньої бронзи (XIV – XIII ст. до н.е.), селище скіфського часу (VI – III ст. до н.е.) та черняхівської культури (друга чверть I тис. н.е.) Краснознаменка II – щойновиявлений об'єкт археології.

Джерело: Список 2011 р. Реєстр нововиявлених об'єктів культурної спадщини. Додаток до листа ЛАЕДП «НДЦ «ОАСУ» ІА НАН України № 314/30-03 від 30 березня 2012 р. // Архів ЦОДПА.

*Г.В. Жаров, Р.В. Терпиловський,
В.В. Шерстюк*

236. Курган I (археол.)

Знаходиться за 0,35 – 0,40 км на схід від с. Краснознаменка, за 150 м на схід від автошляху сс. Розбишівка – Ручки, на надзаплавній терасі лівого берега р. Хорол, лівобічної притоки р. Псел.

Під час планових розвідок по виконанню програми «Зводу пам'яток історії та культури» Полтавської області на території Гадяцького р-ну обстежувався О.М. Ткаченко у 1989 р., а пізніше Р.С. Луговим і О.В. Коваленко у 2011 р. Того ж року обстежувався Лівобережною археологічною експедицією ДП «НДЦ «ОАСУ» ІА НАН України (начальник – Г.В. Жаров) під час експертиз земельних ділянок.

Розміри археологічного об'єкту за результатами останніх однорічних досліджень різняться: за обстеженнями Р.С. Лугового та О.В. Коваленко напис має висоту 1,00 м, діаметр 20 м. У Г.В. Жарова та Р.В. Терпиловського він

же має розміри 0,50 і відповідно 50 м. За тими ж матеріалами стан збереженості вказаний як «задернований, пошкоджений забором землі та «розорюється». Незважаючи на вказану різницю, зважаючи на аналогічність прив'язки та картографованого місця розташування, певно, це один і той же археологічний об'єкт.

Археологічні розкопки не проводилися.

Об'єкт позначений на німецькій топографічній карті 1943 р., що складена на основі радянських мап РСЧА, як курган з відносним значенням висоти не менше 1 м.

Курган І в околиці с. Краснознаменка – об'єкт археології. Включений постановою колегії Управління культури Полтавської обласної ради народних депутатів від 10 лютого 1992 р. до переліку нововиявлених об'єктів археології за порядковим номером № 213.

Джерела: М-36-56-D. Gadjasch. Deutsche Heereskarte. Rußland 1:50 000. Grundmaterial: karte von Rußland 1:50 000. Stadt. 1931. – Herausgegeben vom OKH Gen St d H. 1943; Список 2011 р. Реєстр нововиявлених об'єктів культурної спадщини. Додаток до листа ЛА-ЕДП «НДЦ «ОАСУ» ІА НАНУ України № 314/30-03 від 30 березня 2012 р. // Архів ЦОДПА; Мельникова І. С., Ткаченко А. М. Отчет о разведках 1989 г. на территории Полтавской области (По подготовке материалов к Своду памятников) / Машинопис. Альбом ілюстрацій. – Полтава, 1989 // НА ІА НАНУ. – Ф. е. – Спр. 1989/213; НА ПКМ. – Спр. № 03-332; НА ЦОДПА. – Ф. е. – Спр. 25-25а. – Арк. 24. – Рис. 48; Луговий Р. С., Коваленко О. В. Звіт про археологічні розвідки у Гадяцькому та Лохвицькому районах Полтавської області у 2011 році / Машинопис. Альбом ілюстрацій. – Полтава, 2012 // НА ПКМ. – Спр. № 04-365; НА ЦОДПА. Ф. е. – Спр. 709. – Арк. 8. – Рис. 43.

*О.М. Ткаченко, Р.С. Луговий,
О.В. Коваленко, В.В. Шерстюк*

237. Курган II Могила Остряга (археол.)

Знаходиться на південно-східній околиці с. Краснознаменка, на надзаплавній терасі лівого берега р. Хорол, лівобічної притоки р. Псел.

Під час планових розвідок по виконанню програми «Зводу пам'яток історії та культури» Полтавської області на території Гадяцького р-ну насип обстежувався О.М. Ткаченко у 1989 р., а пізніше Р.С. Луговим і О.В. Коваленко у 2011 р.

Висота насипу 5,00 м, він видовжений на 40 м з півночі на південь, ширина зі сходу на захід 17 м. Курган задернований, пошкоджений забором землі ще 1960-х рр.

Археологічні розкопки не проводилися.

На місці розташування насипу на військово-топографічних картах видань 1869 – 1918 рр. міститься назва об'єкту «Могила Остряга», щоправда, без позначки кургану. Об'єкт позначений на німецькій топографічній карті 1943 р., яка складена на основі радянських мап РСЧА, як курган, що мав відносну висоту 7,8 м.

Курган II Могила Остряга в околиці с. Краснознаменка – об'єкт археології з власною назвою, збереженою в картографічних джерелах, що включений постановою колегії Управління культури Полтавської обласної ради народних депутатів від 10 лютого 1992 р. до переліку нововиявлених об'єктів археології за порядковим номером № 212.

Джерела: М-36-56-D. Gadjasch. Deutsche Heereskarte. Rußland 1:50 000. Grundmaterial: karte von Rußland 1:50 000. Stadt. 1931. – Herausgegeben vom OKH Gen St d H. 1943; Луговий Р. С., Коваленко О. В. Звіт про археологічні розвідки у Гадяцькому та Лохвицькому районах Полтавської області у 2011 році / Машинопис. Альбом ілюстрацій. – Полтава, 2012 // НА ПКМ. – Спр. № 04-365; НА ЦОДПА. Ф. е. – Спр. 709. – Арк. 8. – Рис. 43 – 44; Мельникова І. С., Ткаченко А. М. Отчет о разведках 1989 г. на территории Полтавской области (По подготовке материалов к Своду памятников) / Машинопис. Альбом ілюстрацій. – Полтава, 1989 // НА ІА НАНУ. – Ф. е. – Спр. 1989/213; НА ПКМ. – Спр. № 03-332; НА ЦОДПА. – Ф. е. – Спр. 25 – 25а. – Арк. 24 – 25. – Рис. 48 – 49; Ряд XXII. Лист 12. Военно-топографическая карта Полтавской губернии. Масштаб 3 вер. в дюйме. Г. Полтавской и Харьковской. Часть Полтавской Губ испр. по рекогносц. 1869 г. Железн. дор. нанесены по съемке 1887 и 1892 гг. – Петроград: Литография Картогра-

фич. Заведення Военно-топографического отдела, печатано в III-1918 г. // НА ЦОДПА. – Ф. 7 к/м. – Спр. 15. – Арк. 2; Ряд XXII. Лист 12. Военно-топографическая карта Полтавской губернии. Масштаб 3 вер. в дюйме. Г. Полтавской и Харьковской. Часть Полтавской Губ исправл. по рекогносц. 1869 г. // Военно-топографическая карта Полтавской губернии. Масштаб 3 вер. в дюйме. [Карты]. – С.-Пб. : Военно-топографическое Депо, 1863-1878. – 1 атл. ([24] разв. л., [1] сб.л.). – Л. 9; Ряд XXII. Лист 12. Военно-топографическая карта Полтавской губернии. Масштаб 3 вер. в дюйме. Г. Полтавской и Харьковской. Часть Полтавской Губ исправл. по рекогносц. 1869 г. Железн. дор. нанесена по съемке 1887 г. – [1887 – 1914].

О.М. Ткаченко, Р.С. Луговий,
О.В. Коваленко, В.В. Шерстюк

238. Братська могила радянських воїнів (1943) (іст.)

Знаходиться в східній частині сільського кладовища (при вході).

Поховано 7 воїнів 981-го стрілецького полку 253-ї стрілецької дивізії, 59-ї гвардійської танкової бригади 2-го танкового корпусу, 3-го гвардійського механізованого корпусу, які загинули 12 вересня 1943 р. в боях із гітлерівськими загарбниками при звільненні сс. Краснознаменка, Лободине. Прізвища відомі.

Згідно з рішенням Петрівсько-Роменського виконкому в 1955 р. на могилі встановлено металевий обеліск (вис. 1,4 м), виготовлений місцевими майстрами, та покладено металеву дошку (1,05 х 0,85 м) із виконаним червоною фарбою пам'ятним написом, з якого читається лише кілька окремих слів.)

Джерела та література: ЦАМО РФ, – Ф. 59 Гв. ТБр. – Оп. 381667. – Спр. 1. – Арк. 47; Ф. 1075. – Оп. 1. – Спр. 52. – Арк. 91; Ф. 1539. – Оп. 2. – Спр. 24. – Арк. 116; Ф. 3428. – Оп. 1. – Спр. 12. – Арк. 10; Паспорт пам'ятки історії та культури СРСР. – № 2.4.1555-2.16.2 // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею.

Н.Ф. Шаповал

239. Братська могила радянських воїнів (1943), пам'ятний знак полеглим землякам (1955, 1984) (іст.)

Розташована в центрі села, біля школи.

Поховано 12 воїнів 981-го стрілецького полку 253-ї стрілецької дивізії, 1664-го винищувального протитанкового полку резерву Головнокомандування, 3-го гвардійського механізованого корпусу, 59-ї гвардійської танкової бригади 2-го танкового корпусу, які загинули 12 вересня 1943 р. в боях із гітлерівськими загарбниками при звільненні сс. Краснознаменка, Калиновщина, Лободине. Прізвищ відомо 10.

Згідно з рішенням Гадяцької районної ради № 12 від 16 жовтня 1954 р. в 1955 р. на могилі на цегляному постаменті (вис. 3,0 м) встановлено пам'ятник – скульптура воїна із залізобетону (вис. 3,0 м). На могилі покладено гранітну плиту (1,4 х 0,8 м) з пам'ятним написом: «Вечная слава воинам-героям павшим смертью храбрых в годы Великой Отечественной войны сентябрь 1943 г.» та прізвищами похованих. У 1984 р. біля могили по-

кладено 4 лабрадоритові плити (0,96 x 0,6 м), пам'ятним написом: «Вічна пам'ять і слава воїнам-односельчанам с. Краснознаменка, які віддали своє життя в роки Великої Вітчизняної війни...

Куди б не йшов, не їхав ти
А тут ти зупинись
І цій могилі дорогий
Всім серцем поклонись»

та з прізвищами 184 воїнів, мешканців села, які загинули на фронтах Великої Вітчизняної війни 1941 – 1945 рр., на бетонних тумбах (вис. 0,55 x 1,0 x 1,23 м). Ліворуч від пам'ятника встановлено металеву стелу (вис. 1,67 x 0,78 м), на якій закріплено дві дюралюмінієвих таблички (0,32 x 0,7 м) та (0,64 x 0,7 м) з пам'ятним написом: «1941 – 1945 Вічна пам'ять і слава воїнам, які віддали своє життя в роки Великої Вітчизняної війни» та 28 прізвищами воїнів-земляків.

За свідченням Книги Пам'яті України відомо 276 земляків.

Джерела та література: ЦАМО РФ. – Ф. 59Гв.ТБр. – Оп. 361667. – Спр. 1. – Арк. 47; Ф. 1075. – Оп. 1. – Спр. 52. – Арк. 91; Ф. 1539. – Оп. 2. – Спр. 24. – Арк. 116; Ф. 3428. – Оп. 1. – Спр. 12. – Арк. 10; Паспорт пам'ятки історії та культури СРСР. – № 2.4.154-2.16.2 // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею; Книга Пам'яті України: Полтавська обл. – Т. 2: Великобагачанський район. Галяцький район. – Полтава: Полтавський літератор, 1995. – С. 514 – 525.

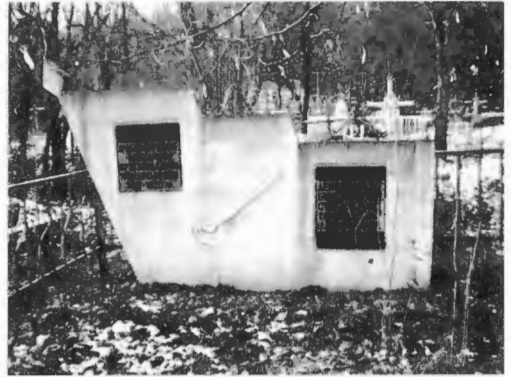
Н.Ф. Шаповал, А.М. Скурда

240. Братська могила учасників громадянської війни (1920) (іст.)

Знаходиться на кладовищі при в'їзді до села.

Поховано 6 осіб – активісти села, які загинули 1920 р. під час бою із антибільшовицьким формуванням Коваля: Бережний Іван Трифонович, Демченко Яким Григорович, Ілляшенко Михайло Кирилович, Стогній Іван Хтодосович, Толопа Іван Олександрович.

Згідно з рішенням Галяцької районної ради в 1957 р. на могилі встановлено пам'ятний знак – бетонну стелу асиметричної форми (вис. 1,6 x 2,8 м), на якій

закріплено дві лабрадоритові дошки (0,5 x 0,5 м); (0,6 x 0,5 м) з пам'ятним написом: «Вічна пам'ять воїнам-односельчанам, які загинули в період громадянської війни 1918 – 1920 рр.» та прізвищами похованих.

Джерела та література: Паспорт пам'ятки історії та культури СРСР. – № 2.3.1809-2.16.2 // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею; Історія міст і сіл Української РСР: Полтавська область / Голов. ред. кол. Тронько П.Т., Бажан М.П., Білодід І.К. та ін.; Ред. кол. Буланій І.Т., Бардик Г.С., Бевзо О.А. та ін. – К.: Голов. Ред. УРЕ, 1967. – С. 192.

В.Я. Ревезук

241. Місце поховання жертв Голодомору 1932 – 1933 рр. (іст.)

Знаходиться в центральній частині Лихтарівського кладовища.

Згідно з матеріалами Національної книги пам'яті жертв Голодомору 1932 – 1933 рр. в Україні в селі загинуло 177 осіб. Встановлено імена 163. За свідченням старожилів померлих ховали на Лихтарівському кладовищі. Зараз могили заросли чагарником.

У пам'ять про загиблих 2008 р. встановлено пам'ятний знак – дерев'яний хрест (вис. 2,1 x 0,2 м), на якому закріплено пластикову табличку (0,15 x 0,2 м) з пам'ятним написом: «Цей хрест встановлено в пам'ять жертв Голодомору 1932 – 1933 років».

Джерела та література: НА ПКМ. – Спр. № 09-966; Національна книга пам'яті

жертв Голодомору 1932 – 1933 років в Україні: Полтавська область / Упоряд. О.А. Білоусько, Ю.М. Варченко, В.О. Мокляк, Т.П. Пустовіт. – Полтава: Оріяна, 2008. – С. 56 – 58.

А.М. Скурда

242. Місце поховання жертв Голодомору 1932 – 1933 рр. (іст.)

Знаходиться в старій частині Барзаківського кладовища.

Згідно з матеріалами Національної книги пам'яті жертв Голодомору в 1932 – 1933 рр. в селі загинуло 177 мешканців. Встановлено імена 163 осіб. На цьому кладовищі за спогадами старожилів, ховали померлих.

У пам'ять про трагічні події в 2008 р. на кладовищі встановлено дерев'яний хрест (вис. 2,1 x 1,15 м), на якому закріплено пластикову табличку (0,15 x 0,2 м) з пам'ятним написом: «Цей хрест встановлено в пам'ять жертв Голодомору 1932 – 1933 років».

Джерела та література: НА ПКМ. – Спр. № 09-966; Національна книга пам'яті жертв Голодомору 1932 – 1933 років в Україні: Полтавська область / Упоряд. О.А. Білоусько,

Ю.М. Варченко, В.О. Мокляк, Т.П. Пустовіт. – Полтава: Оріяна, 2008. – С. 56 – 58.

А.М. Скурда

243. Могила Боцули Тимофія Федотовича (1920) (іст.)

Знаходиться в південно-західній частині сільського кладовища.

Похований Боцула Тимофій Федотович (1894 – 1920), один із перших комуністів села. Народився в с. Сергіївка (з 1921 р. Краснознаменка) в селянській родині. Член партії більшовиків з 1919 р., ініціатор створення в селі революційного комітету, комітету бідноти та першого сільського партійного осередку, який складався з трьох членів партії. Загинув разом із групою активістів села під час набігу антибільшовицького формування Ковалю в 1920 р.

У 1977 р. на могилі встановлено обеліск із мармурової крихти (вис. 1,1 x 0,6 м), на якому закріплено біломармурову дошку (0,6 x 0,35 м) з пам'ятним написом: «Боцула Тимофей Федотович 1895 – 1920. Первый коммунист села. Трагически погиб от рук кулацкой банды».

в 1920 г. Ему так хотелось жить, но жизнь внезапно оборвалась. От любящих вечно скорбящих дочь школа, село Краснознаменка та фотопортрет із металокераміки (0,16 x 0,12 м).

Джерела: ДАПО. – Ф.Р-8661. – Оп. 1. – Спр. 515. – Арк. 7; Паспорт пам'ятки історії та культури СРСР. – № 2.3.1554-2.16.2 // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею.

В.Я. Ревегук

Джерела та література: Довідка відділу культури Гадяцької райдержадміністрації. – № 64. – від 22 квітня 2005 // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею; НА ПКМ. – Спр. № 09-966; Національна книга пам'яті жертв Голодомору 1932 – 1933 років в Україні: Полтавська область / Упоряд. О.А. Білоусько, Ю.М. Варченко, В.О. Мокляк, Т.П. Пустовіт. – Полтава: Оріяна, 2008. – С. 56 – 58.

Н.М. Сиволап, А.М. Скирда

244. Пам'ятний знак жертвам Голодомору 1932 – 1933 рр. (іст.)

Знаходиться на старому кладовищі.

Встановлений у 2008 р. в пам'ять про жителів села, які стали жертвами Голодомору 1932 – 1933 рр. Згідно з матеріалами Національної книги пам'яті жертв Голодомору 1932 – 1933 рр. в селі загинули 177 осіб. Прізвищ відомо 163.

Нагадуванням про трагічні події є дерев'яний хрест (вис. 2,25 x 1,15 м) із пластиковою табличкою (0,15 x 0,2 м) з пам'ятним написом: «Цей хрест встановлено в пам'ять жертв Голодомору 1932 – 1933 років».

245. Пам'ятний знак жертвам Голодомору 1932 – 1933 рр. (іст.)

Знаходиться на новому сільському кладовищі.

Згідно з матеріалами Національної книги пам'яті жертв Голодомору 1932 – 1933 рр. в селі загинули 177 осіб. Встановлено імена 163.

У пам'ять про загиблих у 2008 р. встановлено дерев'яний хрест (вис. 2,0 x 1,5 м), на якому закріплено пластикову табличку (0,15 x 0,2 м) з пам'ятним написом: «Цей хрест встановлено в пам'ять жертв Голодомору 1932 – 1933 років».

Джерела та література: НА ПКМ. – № 09-966; Національна книга пам'яті жертв Голодомору 1932 – 1933 років в Україні: Полтавська область / Упоряд. О.А. Білоусько, Ю.М. Варченко, В.О. Мокляк, Т.П. Пустовіт. – Полтава: Оріяна, 2008. – С. 56 – 58.

А.М. Скурда

246. Пам'ятник Дзержинському Феліксу Едмундовичу (1967) (іст.)

Знаходиться в центрі села.

Дзержинський Фелікс Едмундович (30.08(11.09).1877 р., маєток Держиново Ошмянського повіту Віленської губ., нині територія Мінської обл., Республіка Білорусь – 20.07.1926 р., м. Москва, похований біля Кремлівської стіни) – партійний та державний діяч, учасник польського та російського революційних рухів. Активний учасник Жовтневого перевороту в Петрограді 1917 р. Від грудня 1917 р. голова Всеросійської Надзвичайної комісії, створеної більшовиками як ефективне знаряддя утримування влади. Брав участь у підготовці багатьох документів, якими керувалися чекісти в своїх діях (зокрема при здійсненні арештів). Від травня 1920 р. у м. Харкові займався

зміцненням органів ЧК, організував систему органів загальної трудової повинності УСРР. Влітку 1921 р. як нарком шляхів сполучення виїздив до південних областей України з метою налагодження роботи транспорту. 1926 р. сприяв налагодженню роботи трестів «Південсталь» та «Південмаштрест».

Пам'ятник виготовлено і встановлено на замовлення правління колгоспу ім. Дзержинського та згідно з рішенням виконкому Гадяцької районної ради депутатів трудящих у 1967 р.

Залізобетонна скульптура (вис. 3,5 м), виготовлена на Луганському художньо-керамічному комбінаті, встановлена на прямокутному цегляному, окованому металом постаменті (вис. 2,6 x 1,65 x 1,7 м). У верхній частині постаменту металева дошка (0,5 x 0,2), на якій викарбувано напис: «Ф.Е. Дзержинський».

Ф.Е. Дзержинський зображений на повний зріст, у військовій формі, на плечі накинуто шинель, без головного убору, права рука в кишені брюк.

Автори пам'ятника Федченко І.В., Бунін І.І.

Джерела та література: Паспорт пам'ятки історії та культури СРСР. № 4.1.(2.2.3.4)189 – 2.16.2 // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею; Енциклопедія історії України: У 5 тт. / Редкол.: В.А. Смолій (голова) та ін. – Т. 2. – К.: Наук. думка, 2003. – С. 377; Енциклопедія сучасної України / Голов. ред. І.М. Дзюба, А.І. Жуковський, М.Г. Железняк та ін. Т. 7. – К.: ВАТ «Поліграфкнига», 2007. – С. 544-545.

А.М. Скурда

Кругле Озеро, с., Лисівська сільська рада

247. Курганний могильник (археол.)

Знаходиться за 0,30 км на схід-північний схід від с. Кругле Озеро, на вододільному плато правого берега р. Псел та лівого безіменної лівої притоки р. Хорол (права притока Псла).

Обстежувалась С.П. Степановичем у 1994 р. під час розвідок на території Гадяцького району.

Сучасна максимальна висота курганів 0,30 – 0,50 м, діаметри 20 – 25 м. Усі розорюються, поли насипів №№ 1 – 2 зрослися.

Археологічні розкопки не проводилися.

Джерела: Дараган М.М., Степанович С.П. Звіт про розвідки пам'яток археології в Середньому Попсіллі на території Гадяцького та Миргородського районів у 1994 р. / Машинопис. альбом ілюстрацій. – Полтава, 1995 // НА ЦОДПА. – Ф. е. – Спр. 97. – Арк. 2. – Рис. 1:10; 2:10; 20: група 1; Степанович С.П. 1. Археологічні розвідки на території Великого Більського городища та його округи 1994 р. 2. Розвідки в басейні Середнього Псла у 1994 р. / Машинопис. – Полтава, 1995 // НА ЦОДПА. – Ф. е. – Спр. 95. – Арк. 10. – Рис. 8; Супруненко О.Б., Дараган М.М., Степанович С.П. Звіт про розвідки пам'яток археології в Середньому Попсіллі на території Гадяцького та Миргородського районів у 1994 р. // НА ІА НАНУ. – Ф. е. – Спр. 1994/86.

В.В. Шерстюк, С.П. Степанович

248. Курган, майдан (XVII – поч. XVIII ст.) (археол.)

Знаходяться за 1,00 км на північний схід від с. Кругле Озеро, на вододільному плато правого берега р. Псел та лівого безіменної лівої притоки р. Хорол (права притока Псла), одночасно в межах різних адміністративних одиниць.

Під час планових розвідок по виконанню програми «Зводу пам'яток історії

та культури» Полтавської області на території Гадяцького р-ну обстежувалися О.М. Ткаченком у 1989 р., а пізніше Р.С. Луговим і О.В. Коваленко у 2011 р. Між цими розвідками оглядалися С.П. Степановичем у 1994 р. під час розвідок на території Гадяцького району.

Сучасна максимальна висота майдану 1,30 м, діаметр 50 м, глибина воронки 3,3 м, діаметр – 32 м. Вихід зі східного боку, з цього ж боку розташовані два ряди буртів. Висота кургану 1,50 м, діаметр 25 м. Насип майдану задернований, курган розорюється, східна поля підрізна дорогою. Східна покла кургану та західний край майдану розміщені на дорозі та в полезахисній лісосмузі, що є межею Гадяцького та Миргородського районів.

Археологічні розкопки не проводилися, але значний масив центральної частини майдану був вибраний у козацьку добу та виварений (вилужений) поряд із насипом на селітру.

Майдан позначений на військово-топографічних картах видань 1869 – 1918 рр. як курган великих розмірів. Він же позначений на німецькій топографічній карті 1943 р., складеній на основі радянських мап РСЧА, як курган з відносним значенням висоти 2,4 м. На топографічній основі Генерального штабу масштабом 1:100000 1987 р. видання на місці майдану пункт триангуляції третього класу/порядку з абсолютним значенням висоти 146,1 м над рівнем моря на насипу кургану з відотною висотою 2 м.

Курган та майдан поблизу с. Кругле Озеро – об'єкт археології, включений постановою колегії Управління культури Полтавської обласної ради народних депутатів від 10 лютого 1992 р. до переліку нововиявлених об'єктів археології за порядковими № 214 (курган) та № 216 (майдан). Насип майдану має комплексний предмет охорони, як суто археологічний курганний некрополь доби енеоліту – раннього залізного віку та місце промислової селітроварної розробки козацької доби. Окрім того даний археологічний

об'єкт одночасно розташований в межах двох різних сільських рад та районів.

Джерела: М-36-68- D. W. Ssorotschinzky. Deutsche Heereskarte. Rußland 1:50 000. Grundmaterial : karte von Rußland 1:50 000. Stadt. 1931. – Herausgegeben vom OKH Gen St d H. 1943; Дараган М. М., Степанович С. П. Звіт про розвідки пам'яток археології в Середньому Попсіллі на території Гадяцького та Миргородського районів у 1994 р. / Машинопис, альбом ілюстрацій. – Полтава, 1995 // НА ЦОДПА. – Ф. е. – Спр. 97. – Арк. 2. – Рис. 1:10; 2:11; 20: к1, мП. М-36-68. Камышня. М 1:100 000. Состояние местности на 1982 г. – Генеральный штаб. Издание 1987 г.; Ряд XXIII. Лист 12. Военно-топографическая карта Полтавской губернии. Масштаб 3 вер. в дюйме. Губ. Полтавской. Исправлено по рекогносцировке 1869 г. Железные дороги нанесены по съемке 1887 г. Исправлено в октябре 1922 г. – М. : Картокадастровый Отдел Корп. Военн. Топографов, Советская, 9 (быв. Б. Полянка), печатано в феврале 1923 г. // НА ЦОДПА. – Ф. 7 к/м. – Спр. 15. – Арк. 8; Ряд XXIII. Лист 12. Военно-топографическая карта Полтавской губернии. Масштаб 3 вер. в дюйме. Г. Полтавской. Исправлен по рекогносциров. 1869 г. // Военно-топографическая карта Полтавской губернии. Масштаб 3 вер. в дюйме. [Карты]. – С.-Пб. : Военно-топографическое Депо, 1863-1878. – 1 атл. {[24] разв. л., [1] сб.л.}. – Л. 14; Луговий Р. С., Коваленко О. В. Звіт про археологічні розвідки у Гадяцькому та Лохвицькому районах Полтавської області у 2011 році / Машинопис. Альбом ілюстрацій. – Полтава, 2012 // НА ПКМ. – Спр. № 04-365; НА ЦОДПА. Ф. е. – Спр. 709. – Арк. 9. – Рис. 45; 47–49; Мельникова И. С., Ткаченко А. М. Отчет о разведках 1989 г. на территории Полтавской области (По подготовке материалов к Своду памятников) / Машинопис. Альбом ілюстрацій. – Полтава, 1989 // НА ІА НАНУ. – Ф. е. – Спр. 1989/213; НА ПКМ. – Спр. № 03-332; НА ЦОДПА. – Ф. е. – Спр. 25-25а. – Арк. 22. – Рис. 42:2-3; Супруненко О. Б., Дараган М. М., Степанович С. П. Звіт про розвідки пам'яток археології в Середньому Попсіллі на території Гадяцького та Миргородського районів у 1994р. // НА ІА НАНУ. – Ф. е. – Спр. 1994/86; Степанович С. П. 1. Археологічні розвідки на території Велико-го Більського городища та його округи 1994 р. 2. Розвідки в басейні Середнього Псла у 1994 р. / Машинопис. – Полтава, 1995 // НА ЦОДПА. – Ф. е. – Спр. 95. – Арк. 10. – Рис. 8; Степанович С. П. Розвідки в басейні Середнього Псла / Степанович С. П. // Полтавський археологіч-

ний збірник. – Полтава : Полтавський літератор, 1995. – Ч. 3. – С. 103. – Рис. 1.

*В.В. Шерстюк, О.М. Ткаченко,
Р.С. Луговий, О.В. Коваленко*

249. Пам'ятний знак полеглим землякам (1968) (іст.)

Знаходиться на південно-західній околиці села.

На фронтах Великої Вітчизняної війни 1941 – 1945 рр. загинуло 17 воїнів, мешканців села.

Згідно з рішенням виконкому Рашівської сільської ради у 1968 р. місцевими майстрами споруджено цегляну стелу (вис. 2,1 x 1,54 x 0,5 м), в центральній частині якої вмонтовано бетонну дошку (1,45 x 1,0 м) з пам'ятними написами: «Никто не забыт и ничто не забыто 1941 – 1945», «Вечная слава воинам Односельчанам погибшим в Великой Отечественной войне », та прізвищами 17 воїнів.

Джерела та література: Паспорт пам'ятки історії та культури СРСР. № 2.4.1559 - 2.16.2 // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею; Книга Пам'яті України: Полтавська обл. Т. 2: Великобагачанський район, Гадяцький район. – Полтава: – Полтавський літератор, 1995. – С. 553 – 554.

Н.А. Палаженко, А.М. Скурда

Круглик, с., Харковецька сільська рада

250. Братська могила радянських воїнів (1943), пам'ятний знак полеглим землякам (1956) (іст.)

Знаходиться в центрі села, біля магазину.

Поховано 13 воїнів 8-ї Гв. механізованої бригади 3-го Гв. механізованого корпусу та 358-го стрілецького полку 136-ї стрілецької дивізії, а також 373-ї стрілецької та 13-ї артилерійської дивізій, які загинули 12 – 14 вересня 1943 р. в боях із гітлерівськими загарбниками при звільненні сс. Круглик, Харківці. Прізвища відомо 9 воїнів.

Згідно з рішенням виконкому Гадяцької районної ради № 6 від 6.05.1956 р. біля могили встановлено пам'ятник – скульптура воїна (вис. 3,0 м), виготовлена на Запорізькому скульптурному комбінаті (автор Савельєв О.Г.), встановлена на цегляному постаменті (вис. 3,1 x 1,68 x 1,77 м). У нижній частині постаменту вмонтовано дошку з мармурової крихти з пам'ятним написом: «Вічна слава героям, що полягли в боях за свободу і незалежність нашої Вітчизни». Біля підніжжя покладено гранітну плиту з пам'ятним написом: «Вечная слава воинам погибшим в боях за освобождение с. Круглик

в годы Великой Отечественной войны» та прізвищами 9 похованих воїнів. Перед пам'ятником братська могила, на якій покладено залізобетонну плиту (0,35 x 1,4 x 0,97 м) із пам'ятним написом: «Никто не забыт и ничто не забыто» та прізвищами похованих воїнів (дублюються). Праворуч від могили металева конструкція (2,8 x 1,5 м), на якій закріплено гранітну дошку (1,2 x 0,9 м) з пам'ятним написом: «Вічна пам'ять воинам сіл Круглик, Кишківське, Бутувичеське, які загинули в роки Великої Вітчизняної війни 1941 – 1945 р.р.» та 79 прізвищ воїнів-земляків.

За свідченням Книги Пам'яті України відомо 104 прізвищ земляків.

Джерела та література: ЦАМО РФ. – Ф. 259ГП. – Оп. 211051. – Спр. 6. – Арк. 73; Ф. 1239СП. – Оп. 1. – Спр. 2. – Арк. 53; Ф. 1359. – Оп. 2. – Спр. 7. – Арк. 15; Ф. 1361. – Оп. 1. – Спр. 6. – Арк. 37; Ф. 1469. – Оп. 1. – Спр. 2. – Арк. 53; Ф. 3428. – Оп. 1. – Спр. 10. – Арк. 4; Спр. 12. – Арк. 33; Ф. 9634. – Оп. 177391. – Спр. 1. – Арк. 73; ДАПО. – Ф.Р-1876. – Оп. 8. – Спр. 68. – Арк. 4; Паспорт пам'ятки історії та культури СРСР. – № 2.4.1560-2.16.2 // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею; Книга Пам'яті України: Полтавська обл. Т. 2: Великобагачанський район, Гадяцький район. – Полтава: Полтавський літератур, 1995. – С. 768 – 772.

Н.Ф. Шаповал, А.М. Скурда

Лисівка, с., Лисівська сільська рада

251. Голотовщина – заповідне урочище місцевого значення (природа)

Розташоване на території Лютенського лісництва – квартали 107, 108, поблизу с. Лисівка. Перебуває у віданні ДП «Гадяцький лісгосп».

Обстежувалося В.М. Мисорою (1992 р.); Т.Л. Андрієнко, О.М. Байрак,

Н.О. Стецюк, М.Ф. Торяником (1996 р.); С.К. Безуглим (2002 – 2003 рр.); Н.О. Стецюк, М.В. Слюсарем, М.Ф. Торяником, В.Г. Смолярем (2008 р.).

Площа 108 га. Охороняється згідно з рішенням виконавчого комітету Полтавської обласної ради народних депутатів № 74 від 17.04.92 р.

Територія заповідного урочища репрезентує заплавно-борову ділянку долини р. Псел, зайняту різновіковими лісокультурами сосни звичайної, похідними дубово-сосновими ценозами, а на заплаві та уступі борової тераси – лучно-болотними комплексами. Лісокультури мають штучне походження. Деревостани їх утворені сосною звичайною віком 80 – 90 років, із середнім діаметром стовбурів 45 – 60 см. Підлісок виявлений лише на окремих ділянках бузиною чорною та червоною, подекуди – бруслиною європейською, кленом татарським, липщиною звичайною. На окремих ділянках сформовані малинники та ожинники. Наукову цінність представляють похідні мішанолісові ценози, де у деревостанах зустрічається дуб звичайний, горобина звичайна, груша звичайна. У підліску зростає участь крушини ламкої. Трав'янистий покрив злаковий або орляковий (домінантом виступає орляк звичайний – бореальна папороть). Зустрічаються куртини косяниці, конвалії звичайної. На заплаві формуються цінні водно-болотні природні комплекси із переважанням справжніх та заболочених лук. На обводнених ділянках заплави формуються ценози евтрофних

високотравних та низькотравних боліт. Старичні водойми зайняті по периферії прибережно-водною рослинністю (з домінуванням очерету звичайного, рогозів вузьколистого та широколистого, кути озерної, айру звичайного), а їх плеса – угрупованнями жабурника звичайного, спіродели багатокореневої, ряски малої, ряски триборозенчастої, глечиків жовтих, куширу темно-зеленого.

У складі флори близько 500 видів рослин, серед яких види, занесені до регіонального списку: дзвоники персиколісти, конвалія звичайна, косяниця, орляк звичайний, первоцвіт весняний, півники угорські, проліска сибірська, сон широколистий. Угруповання глечиків жовтих занесене до Зеленої книги України.

У складі фауни урочища відмічені тварини, занесені до Червоної книги України (орел-карлик, підорлик великий, зміїд, лелека чорний, журавель сірий, сорокопуд сірий, горностай, видра, голуб-синяк) та регіонального списку (кібчик, боривітер звичайний, вальдшнеп, дупель, дятел зелений, дятел середній строкатий, дрізд-омелюх, вівчарик весняний, мухоловка мала, чиж, часничниця звичайна, веретільниця ламка).

Заповідне урочище має рекреаційне та науково-пізнавальне значення.

Джерела та література: НА ПКМ. – Спр. № 01-116. – Арк. 56, 129; Андрієнко Т.Л., Байрак О.М., Залудяк М.І. та інші. Заповідна краса Полтавщини. – Полтава: ІВА «Астреля», 1996. – С. 158, 181; Зелена книга України / Під заг. ред. члена-кореспондента НАН України Я.П. Дідуха. – К.: Альтерпрес, 2009. – С. 307 – 309; Червона книга України: Тваринний світ / Під заг. ред. члена-кореспондента НАН України І.А. Акімова. – К.: Глобалконсалтинг, 2009. – С. 405, 425, 426, 428, 442, 462, 477, 539, 543.

Н.О. Стецюк, О.О. Вільмовська

252. Липа дрібнолиста – ботанічна пам'ятка природи місцевого значення (природа)

Росте в напрямку автошляху сс. Рапівка – Лисівка. Перебуває у віданні Лисівської сільської ради.

Площа 0,02 га. Охороняється згідно з рішенням виконавчого комітету Полтав-

ської обласної ради народних депутатів № 453 від 22.11.1984 р.

Обстежувалася Т.Л. Андрієнко, О.М. Байрак, Н.О. Стецюк (поч. 90-х рр. ХХ ст.); Н.О. Стецюк, М.Ф. Торяником, В.Г. Смолярем (2008 р.); О.А. Скирдою, А.М. Наговіциною (2011 р.).

Липа дрібнолиста віком понад 250 років, висотою – 26 метрів, до 4 метрів в обхваті. Дерево є залишком липової алеї, посаженої в 1778 р.

Має рекреаційне, історичне та освітньо-виховне значення.

Джерела та література: НА ПКМ. – Спр. № 01. – 116. – Арк. 12; Андрієнко Т.Л., Байрак О.М., Залудяк М.І. та інші. Заповідна краса Полтавщини. – Полтава: ІВА «Астрєя», 1996. – С. 158, 179.

Н.О. Стецюк, О.О. Вільмовська

253. Селище черняхівської культури (друга чверть I тис. н.е.) Лисівка I (археол.).

Знаходиться за 2,50 км на північний захід від центральної частини с. Лисівка та за 3,50 км на південь від с. Рашівка однойменної сільської ради, на ділянці

краю схилу корінної тераси правого берега р. Псел.

Сліди поселення вперше були виявлені Дніпровською Лівобережною експедицією ІМК АН СРСР (начальник – І.І. Ляпушкін) у 1948 р. та описані ним же з прив'язкою до с. Рашівка. Востаннє пам'ятка обстежувалася С.П. Степановичем у 1994 р. під час розвідок на території Гадяцького району.

Селище розташоване по обох берегах низинної ділянки невеликого зволоженого вибалка, що входить у долину заплави р. Псел, розділяючи об'єкт на дві половини – східну та західну. Південний край західної частини перетинає автошлях смт. Великі Сорочинці – м. Гадяч. Обидві половини пам'ятки розорюються.

Східна частина селища, де трапляються знахідки давнього поселення, має розміри 300 (по вісі північний захід – південний схід) x 100 (з північного сходу на південний захід) м (бл. 3 га). Тут концентрується переважна більшість матеріалів. Із північного сходу ділянка відрогу оточена лісовим масивом, що вже знаходиться на землях Рашівської сільської ради, але сюди територія поселення, здається, не заходить. Розміри західної частини – 150 (по вісі північний захід – південний схід) x 50 (з північного сходу на південний захід) м (бл. 0,75 га). Загальна площа складає бл. 3,75 га.

Знахідки з території селища представлені шматками печини, кістками тварин, фрагментами ліпної та кружалної з шерехатою поверхнею кухонної кераміки, уламками столового лискованого посуду. Останні під час обстежень 1948 р. склали дуже незначний відсоток. Було висловлене припущення, що з селищем пов'язаний монетно-речовий скарб, знайдений на поч. ХХ ст. Але, зважаючи на його прив'язку «в м. Рашівка», та на характерний для XVII – поч. XVIII ст. його вміст, це припущення не видається правдоподібним.

Археологічні розкопки не проводилися. Можливо, колекції знахідок з обстежень пам'ятки у 1948 р. зберігаються у

фондах Ленінградського відділення ІА РАН.

Селище черняхівської культури (друга чверть I тис. н.е.) Лисівка I – об'єкт археології, раніше відомий у літературі з прив'язкою до с. Рашівка. Належить до групи відомих в регіоні поселенських старожитностей землеробських племен поліетнічної черняхівської культури пізньоримського часу.

Джерела та література: Дараган М. М., Степанович С. П. Звіт про розвідки пам'яток археології в Середньому Попсіллі на території Гадяцького та Миргородського районів у 1994 р. / Машинопис, альбом ілюстрацій. – Полтава, 1995 // НА ЦОДПА. – Ф. е. – Спр. 97. – Арк. 3. – Рис. 1:13; 2 – 23; Ляпушкин И. И. Отчет о работе Днепровской Левобережной археологической экспедиции ИИМК АН СССР 1948 г. // НА ІА НАНУ. – Ф. е. – Спр. 1948/23; Степанович С. П. 1. Археологічні розвідки на території Великого Більського городища та його округи 1994 р. 2. Розвідки в басейні Середнього Псла у 1994 р. / Машинопис. – Полтава, 1995 // НА ЦОДПА. – Ф. е. – Спр. 95. – Арк. 10. – Рис. 8; Супруненко О. Б., Дараган М. М., Степанович С. П. Звіт про розвідки пам'яток археології в Середньому Попсіллі на території Гадяцького та Миргородського районів у 1994р. // НА ІА НАНУ. – Ф. е. – Спр. 1994/86; Археологическая хроника Полтавская губерния // Известия Императорской археологической комиссии. – СПб., 1908. – Прибавление к выпуску 27-му. Хроника и библиография. Вып. 14. – С. 62; Ляпушкин И. И. Днепровское лесостепное Левобережье в эпоху железа / И. И. Ляпушкин / АН СССР, Ин-т археологии. – М. – Л. : Изд-во АН СССР, 1961. – (Серия : МИА. – № 104). – С. 172. – № 182; Ляпушкин И. И. Памятники культуры «полей погребений» первой половины I тысячелетия н. э. Днепровского лесостепного Левобережья (по материалам полевых изысканий 1940, 1945-1948 гг.). / И. И. Ляпушкин // Советская археология. – 1950. – № XIII. – С. 30; Сидоренко Г. О. Довідник з археології України. Полтавська область / Г. О. Сидоренко, Е. В. Махно, Д. Я. Телегін / Ін-т археології АН УРСР; УТОПК. – К. : Наукова думка, 1982. – С. 42; Степанович С. П. Розвідки в басейні Середнього Псла / Степанович С. П. // Полтавський археологічний збірник. – Полтава : Полтавський літератор, 1995. – Ч. 3. – С. 101. – Рис. 1.

В.В. Шерстюк, С.П. Степанович

254. Курган I (археол.)

Знаходиться за 0,5 км на південь від села, на плато правого берега р. Псел.

Обстежувався О.М. Ткаченком у 1989 р. та Р.С. Луговим і О.В. Коваленко у 2011 р.

Висота 1 м, діаметр 30 м.

Розорюється. Розкопки не проводилися.

Джерела: Луговий Р.С., Коваленко О.В. Звіт про археологічні розвідки у Гадяцькому та Лохвицькому районах Полтавської області у 2011 році // НА ПКМ. – Спр. № 04-365. – С. 9, рис. 50 – 51; Мельникова І.С., Ткаченко А.М. Отчет о разведках 1989 г. на территории Полтавской области (По подготовке материалов к Своду памятников истории и культуры) // НА ПКМ. – Спр. № 03-331. – С. 21; Мельникова І.С., Ткаченко А.М. Альбом иллюстраций к отчету о разведках 1989 г. на территории Полтавской области (По подготовке материалов к Своду памятников истории и культуры) // НА ПКМ. – Спр. № 03-332. – Рис. 40.

*О.М. Ткаченко, Р.С. Луговий,
О.В. Коваленко*

255. Курган II (археол.)

Знаходиться за 0,2 км на південний схід від села, на плато правого берега р. Псел.

Обстежувався О.М. Ткаченком у 1989 р.

Висота 0,4 м, діаметр 12 м.

Розорюється. Розкопки не проводилися.

Джерела: Мельникова І.С., Ткаченко А.М. Отчет о разведках 1989 г. на территории Полтавской области (По подготовке материалов к Своду памятников истории и культуры) // НА ПКМ. – Спр. № 03-331. – С. 21; Мельникова І.С., Ткаченко А.М. Альбом иллюстраций к отчету о разведках 1989 г. на территории Полтавской области (По подготовке материалов к Своду памятников истории и культуры) // НА ПКМ. – Спр. № 03-332. – Рис. 40.

О.М. Ткаченко

256. Братська могила жертв нацизму (1941) (іст.)

Знаходиться в західній частині кладовища.

Поховані Буслик Кіндрат Захарович, секретар Лисівської сільської ради та Гр-

робець Григорій Григорович, голова колгоспу, розстріляні нацистами 9 грудня 1941 р. під час тимчасової гітлерівської окупації села 1941 – 1943 рр.

У 1950-х рр. на могилі встановлено бетонний обеліск (вис. 1,8 x 0,4 x 0,4 м) із зіркою, в центральній частині якого дошка під склом (0,32 x 0,31 м) з пам'ятним написом: «Буслик Кіндрат Захарович 1902 – 1941 рр. Гробець Григорій Григорович 1902 – 1941 рр.».

Джерела та література: ДАПО. – Ф. 105. – Оп. 1. – Спр. 6. – Арк. 58; Книга Скорботи України: Полтавська область. Т. 2: м. Полтава, Великобагачанський район, Гадяцький район, Глобинський район, Гребінківський район, Диканський район, Зіньківський район, Карлівський район, Кобеляцький район, Козельщинський район, Котелевський район, Кременчуцький район, Лохвицький район. – Полтава: Полтавський літератор, 2002. – С. 116, 120.

В.А. Андрієць

257. Братська могила жертв нацизму (1941) (іст.)

Знаходиться в західній частині кладовища.

Поховані Іванина Іван Олексійович та Смутко Павло Тарасович, розстріляні німцями 22 грудня 1941 р. за зв'язок із партизанами.

У 1950-х рр. на могилі встановлено бетонний обеліск (вис. 2,0 x 0,5 м) із зіркою, в центральній частині якого металева дошка (0,23 x 0,38 м) з пам'ятним написом: «Здесь покоятся 22 ноября 1941 Иванина Иван Алексеевич 09.03.1880 Смутко Павло Тарасович родился 12 ...1903 Вечная память, вечный покой».

Джерела та література: Книга Скорботи України: Полтавська область. Т. 2: м. Полтава, Великобагачанський район, Гадяцький район, Глобинський район, Гребінківський район, Диканський район, Зіньківський район, Карлівський район, Кобеляцький район, Козельщинський район, Котелевський район, Кременчуцький район, Лохвицький район. – Полтава: Полтавський літератор, 2002. – С. 124, 139; Андрієць В.А., Журавель Г.Г. Місця партизанської слави та увічнення пам'яті партизан на території Полтавської області // Полтавський краєзнавчий музей: Збірник наукових статей 2001 – 2003 рр. Маловідомі сторінки історії, музеєзнавство. Охорона пам'яток. – Полтава: Дивосвіт, 2003. – С. 402.

В.А. Андрієць

258. Братська могила жертв нацизму (1943) (іст.)

Знаходиться в західній частині кладовища.

Поховані Калашник Марина Мінівна (1896 р.н.) – підпільниця та два її сини – близнюки Федір і Михайло, 14 років, які були розстріляні карателями у березні

звільненні сс. Лисівка та Млини. Прізвища відомі.

В 1958 р. на могилі встановлено цегляний обеліск (вис. 3,3 x 0,85 x 0,81 м), на якому закріплено чавунну плиту з прізвищами похованих воїнів. У 90-х роках ХХ ст. чавунна плита замінена на пластикову (0,45 x 0,6 м) з пам'ятним написом: «Вічна пам'ять воїнам загиблим у 1943 р. с. Лисівка».

Джерела та література: ЦАМО РФ. – Ф. 259ТП. – Оп. 211051. – Спр. 6. – Арк. 73; Ф. 1237. – Оп. 152043. – Спр. 1. – Арк. 72 – 73; Ф. 1239СП. – Оп. 144304. – Спр. 2. – Арк. 19 – 20; Ф. 1488. – Оп. 2. – Спр. 12. – Арк. 65; Ф. 1694. – Оп. 1. – Спр. 28. – Арк. 43; Ф. 9634. – Оп. 177391. – Спр. 1. – Арк. 73-82; IX відділ. – Спр. 101-1043-1, вх. 865; Паспорт пам'ятки історії та культури СРСР. – № 2.4.159 - 2.16.2 // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею.

Н.Ф. Шаповал

1943 р. за те, що провели партизанський загін на лівий берег р. Псел.

У 1950-х рр. на могилі встановлено бетонний обеліск (вис. 1,9 x 0,4 x 0,4 м) із зіркою, могила (2,2 x 1,2 м).

Джерела та література: Книга Скорботи України: Полтавська область. Т. 2: м. Полтава, Великобагачанський район, Гадяцький район, Глобинський район, Гребінківський район, Диканський район, Зіньківський район, Карлівський район, Кобеляцький район, Козельщинський район, Котелевський район, Кременчуцький район, Лохвицький район. – Полтава : Полтавський літератор, 2002. – С. 124; Книга Пам'яті України: Полтавська область. – Т. 2 : Великобагачанський район, Гадяцький район. – Полтава : Полтавський літератор, 1995. – С. 551.

В.А. Андрієць

259. Братська могила радянських воїнів (1943) (іст.)

Знаходиться в західній частині села, біля в'їзду.

Поховано 10 воїнів із частин 218-ї, 373-ї стрілецьких дивізій, 259-го танкового полку, 13-ї артилерійської дивізії, які загинули 10 – 13 вересня 1943 р. в боях із гітлерівськими загарбниками при

260. Братська могила радянських воїнів (1941), пам'ятний знак полеглим землякам (1958) (іст.)

Знаходиться в центрі села, біля контори по вул. Кірова.

Поховано 24 воїни: 44-го окремого винищувального протитанкового дивізіону 218-ї стрілецької дивізії, 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії, 259-го танкового полку, 13-ї артилерійської дивізії, які загинули 13 – 15 вересня 1943 р. в боях із гітлерівськими загарбниками при звільненні сс. Лисівка, Солдатове та хутора Новий.

Прізвища відомі.

У 1958 р. біля могили встановлено пам'ятник – скульптура воїна зіз алізобетону (вис. 2,8 м) на цегляному ступінчатому постаменті (вис. 3,0 х 1,45 х 1,4 м). З обох сторін від пам'ятника встановлено дві горизонтальні цегляні стели (вис. 1,95 х 4,04 х 0,5 м). На лівій закріплено 4 гранітні дошки (0,6 х 0,6 м) з прізвищами 83 воїнів-земляків та пам'ятним написом: «Вечная память воинам односельчанам погибшим за свободу и независимость нашей Родины». На правій – такі ж 4 дошки (0,6 х 0,7 м) з прізвищами 32 полеглих воїнів та написом: «Вечна память воинам погибшим в годы Великой Отечественной войны сентябрь 1943 год».

Джерела та література: ЦАМО РФ. – Ф. 259ТП. – Оп. 211051. – Спр. 6. – Арк. 73; Ф. 1239СП. – Оп. 144304. – Спр. 2. – Арк. 19; Ф. 1273СП. – Оп. 152043. – Спр. 1. – Арк. 72; Ф. Ф. 1488. – Оп. 2. – Спр. 12. – Арк. 65; 1694. – Оп. 1. – Спр. 28. – Арк. 43, 96; Ф. 9634. – Оп. 177391. – Спр. 1. – Арк. 73; ДАПО. – Ф.Р-15. – Оп. 23. – Спр. 64. – Арк. 15; Ф.Р-15. – Оп. 2. – Спр. 72. – Арк. 3; Паспорт пам'ятки історії та культури СРСР. № 4.1.1800 – 2.16.2 // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею; Книга Пам'яті України: Полтавська область. Т. 2: Великобагачанський район, Гадяцький район. – Полтава: Полтавський літератор, 1995. – С. 549 – 553.

Н.Ф. Шаповал, А.М. Скурда

261. Могила Степаненка Григорія Івановича (1941) (іст.)

Знаходиться в центральній частині сільського кладовища.

Похований Степаненко Григорій Іванович (1902 – 1941 рр.), учасник Гадяцького партизанського загону. Уродженець с. Лисівка. Організатор місцевого колгоспу та його голова до 1941 р. З початком Великої Вітчизняної війни 1941 – 1945 рр. у серпні 1941 р. був створений партизанський загін у м. Гадячі в кількості 15 осіб (командир Темник Ілля Дорофійович, до війни голова Гадяцької міської ради; комісар Фрайберг Павло Августович – голова промартілі «1 травня»). З 25 вересня 1941 р. загін перебував у Вельбівських лісах, розповсюджував листівки серед населення навколишніх сіл, займався розвідкою і передавав інформацію до штабу партизанського руху в с. Плішівець. У листопаді 1941 р. загін був виданий зрадником і припинив своє існування. Г.І. Степаненко був заарештований і розстріляний гітлерівцями.

У 1950 р. на могилі споруджено цегляний обеліск (вис. 1,7 м) з прізвищем партизана. У 1970-х рр. цегляний обеліск замінено на металевий (вис. 1,06 х 0,39 х 0,14 м), в центрі якого така ж дошка (0,18 х 0,23 м) з пам'ятним написом: «Степаненко Григорій Івано-

вич 8.I.1902 – 25.XII. 1941. Расстрелян немецко-фашистскими оккупантами на посту председателя колхоза им. С. М.Кирова.».

Джерела та література: ДАПО. – Ф.Р-15. – Оп. 1. – Спр. 2881. – Арк. 130; Ф. 105. – Оп. 1. – Спр. 154. – Арк. 13; Паспорт пам'ятки історії та культури СРСР № 2.4.2311-2.16.2 // Робочий архів науково – методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею; Книга Скорботи України: Полтавська область. Т. 2: м. Полтава, Великобагачанський район, Гадяцький район, Глобинський район, Гребінківський район, Диканський район, Зінківський район, Карлівський район, Кобеляцький район, Козельщинський район, Котелевський район, Кременчуцький район, Лохвицький район. – Полтава : Полтавський літературатор, 2002. – С.140.

Н.Ф. Шаповал, А.М. Скурда

262. Могила Чорнобривця Івана Івановича (1941) (іст.)

Знаходиться в центральній частині сільського кладовища.

Похований Чорнобривець Іван Іванович (13.03.1914 – 20.12.1941), учасник Гадяцького партизанського загону, розстріляний гітлерівцями в грудні 1941р.

Народився в с. Лисівка. Після закінчення семирічної школи, працював у виконкомі сільської рРади. З початком Великої Вітчизняної війни 1941 – 1945 рр. з вересня 1941 р. брав участь в антигітлерівському підпіллі, підтримував зв'язок із партизанським загonom. У листопаді в його оселі гітлерівці провели три обшуки, шукали зброю, приймач. У грудні 1941 р. І.І. Чорнобривця заарештовано і через кілька днів розстріляно.

У 1972 р. на могилі встановлено бетонний обеліск (вис. 1,8 х 0,4 х 0,4 м.) із зіркою, в центрі якого фотопортрет партизана (0,18 х 0,14 м) на металокераміці та така ж дошка (0,13 х 0,18 м) з пам'ятним написом: «Чорнобривець Іван Іванович 13.III.1914 – 20. XII.1941 расстрелян фашистами. Дорогому брату і отцу от брата и сына».

Джерела та література: ДАПО. – Ф. 15. – Оп. 1. – Спр.154. – Арк.13; Спр. 2881. – Арк. 130; Паспорт пам'ятки історії та культури СРСР № 2.4.2309. – 2.16.2 // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею; Книга Пам'яті України: Полтавська область. Т. 2.: Великобагачанський район, Гадяцький район. – Полтава : Полтавський літературатор, 1995. – С. 552.

Н.Ф. Шаповал

263. Могила жертви нацизму Романенко Єфросинії Павлівни (1941) (іст.)

Розташована в західній частині кладовища.

Похована Романенко Єфросинія Павлівна (Парасковія Петрівна), 1909 р.н., до Великої Вітчизняної війни 1941 – 1945 рр. працювала начальником Лисівського відділення зв'язку. Під час окупації – зв'язківець партизанського загону с. Лисівка. 23 грудня 1941 р. розстріляна німецькими карателями.

У 1950-х рр. на могилі встановлений бетонний обеліск (вис. 1,9 х 0,4 х 0,4 м) із зіркою. В центральній обеліску напис: «Романенко П.П.».

Джерела та література: ДАПО. – Ф. 105. – Оп. 1. – Спр. 6. – Арк. 58; Книга Пам'яті України: Полтавська область. Т.2.: Великобага-

чанський район, Гадяцький район. – Полтава : Полтавський літератор, 1995. – С. 551 – 552.

А.М. Скурда

264. Могила Тітова Олексія Олександровича (1943) (іст.)

Знаходиться в північно-східній частині села, куток Бакай, на високому схилі урочища Шпакове.

Похований командир взводу протитанкових рушниць, лейтенант 1237-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії Олексій Олександрович Тітов, 1923 р.н., з Калінінської області, який загинув 14.09.1943 р. в бою за визволення села від гітлерівських загарбників.

У 1975 р. шкільними пошуковцями за участю рідних було віднайдено могилу та встановлено пам'ятний знак – металевий обеліск (вис. 0,65 х 0,4 м), на якому портрет воїна в овалі з металокераміки (0,18 х 0,13 м) та викарбувано пам'ятний напис: «Тітов Алексей Александрович 1923 – 1943 гг.».

Ім'я О.О. Тітова також увічнено в центрі села біля братської могили радянських воїнів.

Джерела: ЦАМО РФ. – Ф. 33. – Оп. 11458. – Спр. 135; Ф. 1694. – Оп. 1. – Спр. 28. – Арк. 96.

О.А. Скурда

265. Могили (7) радянських воїнів (1943) (іст.)

Знаходяться в центральній частині сільського кладовища.

Поховано невідому кількість воїнів із частин 218-ї, 373-ї стрілецьких дивізій, 259-го танкового полку, 13-ї артилерійської дивізії, які загинули 10 – 12 вересня 1943 р. в боях із гітлерівськими загарбниками при звільненні с. Лисівка.

Прізвища невідомі.

У 1945 р. місцеві жителі встановили на могилах дерев'яні обеліски (вис. 0,83 х 0,14 х 0,14 м) із зірками.

Джерела та література: ЦАМО РФ. – Ф. 259ТП. – Оп. 211051. – Спр. 6. – Арк. 73; Ф. 1239СП. – Оп. 144304. – Спр. 2. – Арк. 19; Ф. 1273СП. – Оп. 152043. – Спр. 1. – Арк. 72; Ф. 1488. – Оп. 2. – Спр. 12. – Арк. 65; Ф. 1694. – Оп. 1. – Спр. 28. – Арк. 43,96; Ф. 9634. – Оп. 177391. – Спр. 1. – Арк. 73.

А.М. Скурда

266. Пам'ятний знак жертвам Голодомору 1932 – 1933 рр. (іст.)

Знаходиться в північно-східній частині кладовища, біля входу.

За матеріалами Національної книги пам'яті жертв Голодомору 1932 – 1933 рр. в с. Лисівка загинуло 46 мешканців. Встановлено імена 37 осіб.

У 2008 р. в пам'ять про загиблих встановлено дерев'яний хрест (вис. 2,1 х

1,22 м) з пластиковою дошкою (0,2 х 0,3 м) із пам'ятним написом: «Жертвам Голодомору 1932 – 1933 рр.».

Джерела та література: НА ПКМ. – Спр. № 09 – 966; Національна книга пам'яті жертв Голодомору 1932 – 1933 років в Україні: Полтавська область / Упоряд. О.А. Білоусько, Ю.М. Варченко, В.О. Мокляк, Т.П. Пустовіт. – Полтава: Оріяна, 2008. – С. 59 – 60.

Н.М. Сиволап

267. Пам'ятник Кострікову (Кірову) Сергію Мироновичу (1967) (іст.)

Знаходиться в центрі села, перед сільською радою.

Костріков (Кіров) Сергій Миронович (15 (27).03.1886 р., м. Уржум Вятської гу-

бернії, нині Кіровської обл. – 1.12.1934 р., вбитий у м. Ленінград, похований у м. Москва біля Кремлівської стіни) – радянський партійний та державний діяч. Учасник Лютневої буржуазно-демократичної революції та Жовтневого перевороту в Петрограді 1917 р. Діяльність пов'язана з боротьбою за встановлення радянської влади на Північному Кавказі.

Встановлений згідно з рішенням Гадяцької районної ради депутатів трудя-

щих у 1967 р. до 50-ї річниці «Великого Жовтня» та у зв'язку з тим, що місцевий колгосп носив ім'я Кірова С. М.

Залізобетонна скульптура (вис. 2,5 м) встановлена на цегляному оштукатуреному постаменті (вис. 2,5 х 0,6 х 0,6 м), цоколь – цегляний (вис. 0,5 х 1,2 х 1,2 м). У верхній частині постаменту викарбувано напис: «С.М. Кіров».

Кіров С.М. зображений на повний зріст, без головного убору, одягнений у гімнастерку та пальто, лівою рукою спирається на трибуну, а права протягнута вперед.

Скульптура виготовлена на Львівській кераміко-скульптурній фабриці.

Автор скульптури Пиндра С.В.

Джерела та література: Паспорт пам'ятки історії та культури СРСР. № 4.1.190 – 2.16.2 // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею; Українська Радянська Енциклопедія. Т. 5. – Вид. 2-е. – К.: Голос. ред. УРЕ, 1980. – С. 202.

А.М. Скирда

Лихопілля, с., Березоволуцька сільська рада

268. Курган (археол.)

Знаходиться за 0,6 км на захід від села, на плато правого берега р. Хорол.

Обстежувався О.М. Ткаченком у 1989 р.

Висота 1 м, діаметр 18 м.

Задернований, на вершині стоїть геодезичний знак. Розкопки не проводилися.

Джерела: Мельникова І.С., Ткаченко А.М. Отчет о разведках 1989 г. на территории Полтавской области (По подготовке материалов к Своду памятников истории и культуры) // НА ПКМ. – Спр. № 03-331. – С. 21; Мельникова І.С., Ткаченко А.М. Альбом иллюстраций к отчету о разведках 1989 г. на территории Полтавской области (По подготовке материалов к Своду памятников истории и культуры) // НА ПКМ. – Спр. № 03-332. – Рис. 40.

О.М. Ткаченко

269. Пам'ятний знак жертвам Голодомору 1932 – 1933 рр. (іст.)

Знаходиться біля входу на сільське кладовище.

У 1932 – 1933 рр. у с. Лихопілля Петрівсько-Роменського району Харківської області загинуло 12 осіб. Місця поховань померлих достеменно не відомі.

У 2008 р. в пам'ять про загиблих на насипному кургані (вис. 0,3 х 1,5 х 0,6 м) встановлено металевий хрест (вис. 1,8 х 0,8 м).

Джерела та література: НА ПКМ. – Спр. № 09-966; Національна книга пам'яті жертв Голодомору 1932 – 1933 років в Україні: Полтавська область / Упоряд. О. А. Білоусько, Ю. М. Варченко, В. О. Мокляк, Т. П. Пустовіт. – Полтава: Оріяна, 2008. – С. 46.

А.М. Скирда

Лободине, с., Краснознаменська сільська рада

270. Курган (археол.)

Знаходиться за 0,4 км на південь від села, на плато лівого берега р. Хорол.

Обстежувався О.М. Ткаченком у 1989 р.

Висота 1 м, діаметр 20 м.

Розорюється. Розкопки не проводилися.

Джерела: Мельникова І.С., Ткаченко А.М. Отчет о разведках 1989 г. на территории Полтавской области (По подготовке материалов к Своду памятников истории и культуры) // НА ПКМ. – Спр. № 03-331. – С. 24; Мельникова І.С., Ткаченко А.М. Альбом иллюстраций к отчету о разведках 1989 г. на территории Полтавской области (По подготовке материалов к Своду памятников истории и культуры) // НА ПКМ. – Спр. № 03-332. – Рис. 48.

О.М. Ткаченко

271. Братська могила радянських воїнів (1943), пам'ятний знак полеглим землякам (1957) (іст.)

Знаходиться в північній частині села.

Поховано 9 воїнів із частин: 253-ї стрілецької дивізії, 7-ї Пв. механізованої бригади 3-го Пв. механізованого корпусу та 59-ї Пв. Танкової бригади 8-го Пв. танкового корпусу, які загинули 11 – 12 вересня 1943 р. в боях із гітлерівськими загарбниками при звільненні сс. Лободине, Краснознаменка, Калинівщина. Прізвища відомі. 15 серпня 1944 р. від розриву гранати загинув місцевий житель Науменко Григорій Гордійович.

У 1957 р. біля могили встановлено пам'ятник – залізобетонна скульптура воїна (вис. 2,7 м), виготовлена на Харківській скульптурній фабриці. Скульптура встановлена на цегляному декоративно оштукатуреному постаменті (вис. 3,0 x 1,1 x 1,1 м), в нижній частині якого вмонтовано дошку (0,6 x 0,4 м) із мармурової крихти з пам'ятним написом: «Вічна пам'ять і слава героям, що полягли в боях за свободу і незалежність нашої Вітчизни». Біля підніжжя пам'ятника покладено бетонну дошку (0,9 x 0,65 м) з пам'ятним написом: «Вечная слава воинам-героям павшим смертью храбрых в годы Великой Отечественной войны сентябрь 1943 г.» і 8 прізвищ воїнів. Перед пам'ятником із обох сторін встановлені гранітна та бетонна стели (вис. 1,3 x 0,5 x 0,2 м; 1,25 x 0,6 x 0,32 м) на бетонних постаментах (вис. 0,83 x 0,85 x 0,6 м) з пам'ятним на-

писом: «Ніхто не забутий, ніщо не забуте» та прізвищами воїнів земляків.

Джерела та література: ЦАМО РФ. – Ф. 59 Пв. ТБр. – Оп. 361667. – Спр. 1. – Арк. 47; Ф. 1075. – Оп. 1. – Спр. 52. – Арк. 91; Ф. 1539. – Оп. 2. – Спр. 24. – Арк. 116; Ф. 3428. – Оп. 1. – Спр. 12. – Арк. 10, 33; ДАПО. – Ф.Р-1876. – Оп. 8. – Спр. 97. – Арк. 9; Паспорт пам'ятки історії та культури СРСР. № 2.4.155-2.16.2 // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею; Книга Пам'яті України: Полтавська область. Т. 2: Великобагачанський район, Гадяцький район. – Полтава: Полтавський літератор, 1995. – С. 528 – 532.

Н.Ф. Шаповал, А.М. Скурда

Лютенька, с., Лютенська сільська рада

272. Безвіднянське – заповідне урочище (природа)

Розташоване у Безвіднянському лісництві, кв. 1–5, 13, 14, 17–19, 24, 25, 30–32, 37, 38, 54, 65. Перебуває в користуванні ДП «Гадяцький лісгосп».

Обстежувалось: В.М. Мисюрою (1992 р.), Т.Л. Андрієнко, О.М. Байрак (1996 р.), С.К. Безуглим, М.Ф. Торяником (з 1996 р. по сьогодні), С.В. Гапон (2007 р.), Н.О. Стецюк (2007, 2008 р.), М.В. Слюсарем, В.Г. Смолярем (2008 р.).

Площа 663 га. Охороняється згідно з рішенням виконавчого комітету Полтавської обласної ради народних депутатів № 74 від 17.04.1992 р.

Територія заказника репрезентує борову ділянку на лівому березі р. Псел, зайняту штучно створеними різновіковими лісокультурами сосни звичайної, на окремих ділянках – похідними дубово-сосновими ценозами. Середній діаметр стовбурів сосни звичайної 45 – 60 см. Підлісок представлений лише на окремих ділянках бузиною чорною та

червоною, подекуди – бруслиною європейською, крушиною ламкою, хмелем звичайним. На частині урочища сформовані малинники та ожинники, подекуди – з костяницею. Зустрічаються ділянки без трав'янистого покриву: рідкотравні, з участю мохово-лишайникових ценозів і злакові. Найбільш цінними є похідні мішанолісові ценози, із значною участю у деревостані дуба звичайного, горобини звичайної, груші звичайної. Трав'янистий покрив злаковий або орляковий (домінант – регіонально рідкісна бореальна папороть орляк звичайний). Серед видів різнотрав'я зустрічаються: півники угорські, сон широколистий, дзвоники персиколісті (регіонально рідкісні види), щитник шартрський, герань криваво-червона, гвоздика стиснуточашечна, віхалка гілляста, буквиця лікарська, дзвоники розлогі та ін. Спорадично зустрічається лісова орхідея любка дволіста, занесена до Червоної книги України. На різних ділянках лісового масиву у плескатих зниженнях борової тераси формуються блюдцеподібні утворення, що зайняті угрупованнями брієвих мохів. Саме до них приурочені регіонально рідкісні бореальні види – грушанка круглолиста, ортилія однобока та плаун булавовидний. Місцями в зниженнях формуються угруповання верби розмариністої. Всього ж флора урочища нараховує близько 550 видів, у т.ч. 12 – регіонально рідкісних (проліска сибірська, стародуб широколистий, костяниця, первоцвіт весняний, конвалія звичайна та вказані вище).

Фауністичний комплекс урочища включає 4 червонокнижні види (орелкарлик, голуб-синяк, підорлик великий та зміїд) і 11 регіонально рідкісних видів (борсук, кібчик, боривітер звичайний, вальдшнеп, дятел середній строкатий, дрізд-омелюх, вівчарик весняний, мухоловка мала, чиж, часничниця звичайна, веретільниця ламка).

Має естетичне, водоохоронне, ґрунтозахисне, оздоровче та природоохоронне значення.

Джерела та література: НА ПКМ. – Спр. № 01-116. – Арк. 55; Андрієнко Т.Л., Байрак О.М., Залудяк М.І. та ін. Заповідна краса Полтавщини. – Полтава: ІВА «Астрей», 1996. – С. 158, 180; Байрак О.М., Стецюк Н.О. Атлас рідкісних і зникаючих рослин Полтавщини. – Полтава: Верстка, 2005 – С. 11, 39, 65, 68, 85, 101, 138, 170, 172, 178, 201; Регіональна екомережа Полтавщини / Під заг. ред. О.М. Байрак. – Полтава: Верстка, 2010. – С. 105 – 107, додаток С. 5; Червона книга України. Рослинний світ/ за ред. Я.П. Дідуха – К.: Глобалконсалтинг, 2009. – С. 212; Червона книга України: Тваринний світ/ за ред. І.А. Акімова – К.: Глобалконсалтинг, 2009. – С. 425, 426, 428, 462.

Н.О. Стецюк, О.В. Халимон

273. Селище черняхівської культури (друга чверть I тис. н.е.) Лютенька I (археол.)

Знаходиться на північній околиці села, зліва від автошляху с. Лютенька – м. Гадяч, на вигині річки по обох її берегах, що розділені неширокою (до 50 – 60 м), місцями заболоченою заплавою.

Селище відкрите Дніпровським Лівобережним загоном ЛВІА (начальник – Є.О. Горюнов) у 1971 р.

Правий берег річки підвищується над заплавою на 3 – 5 м, лівий на 1,5 – 2,0 м нижче. Територія поселення розорюється. Культурні нашарування стратегічно не виражені. На лівому березі площа поселення, за концентрацією кераміки, складає 180 x 200 м (бл. 3,6 га), на правому – дещо менше.

Знахідки представлені виключно характерною кружалною керамікою черняхівської культури.

Археологічні розкопки не проводилися.

Селище черняхівської культури Лютенька I – археологічний об'єкт, включений постановою колегії Управління культури Полтавської обласної ради народних депутатів від 10 лютого 1992 р. до переліку нововиявлених об'єктів археології за порядковим номером № 230. На жаль, після відкриття обстежень на ньому не проводилося.

Джерела та література: Горюнов Е. А. Отчет о работе Днепровского левобережного отряда ЛОИА АН СССР в 1971 г. // НА ІА НАНУ. – Ф. е. – Спр. 1971/57. – Арк. 12. – Рис. 25; Горюнов Е. А. Разведка на Полтавщине / Е. А. Горюнов // АО 1971 года. – М. : Наука, 1972. – С. 366; Сидоренко Г. О. Довідник з археології України. Полтавська область / Г. О. Сидоренко, Є. В. Махно, Д. Я. Телегін / Ін-т археології АН УРСР; УТОПК. – К. : Наукова думка, 1982. – С. 42.

В.В. Шерстюк

274. Поселення доби бронзи, селища (місцезнаходження) черняхівської культури Лютенька II сліди (археол.).

Знаходиться на східній околиці с. Лютенька, за 250 – 300 м на південний схід від консервного заводу, на схилі надзаплави лівого берега р. Лютенька.

Об'єкт відкритий Дніпровським Лівобережним загonom ЛВІА (начальник – Є.О. Горюнов) у 1971 р.

Займає схил берега, що підвищується на 3,0 – 3,5 м. Раніше територія поселення була зайнята фруктовим садом, на час здійснення обстежень розорювалася. Розміри селища – 50 x 70 м, встановлені за межами поширення концентрації підйомних археологічних матеріалів. Культурні нашарування стратиграфічно не виражені й обмежені перемішаним орним шаром.

Знахідки з пам'ятки представлені фрагментами ліпних невиразних слабо профільованих посудин, окремими черепками черняхівської культури.

Археологічні розкопки не проводилися.

Поселення епохи бронзи та місцезнаходження черняхівської культури Лютенька II – відомий археологічний об'єкт, визначення наявності предмета охорони для якого необхідно провести у майбутньому.

Джерело: Горюнов Е. А. Отчет о работе Днепровского левобережного отряда ЛОИА АН СССР в 1971 г. // НА ІА НАНУ. – Ф. е. – Спр. 1971/57. – Арк. 12-13. – Рис. 26.

В.В. Шерстюк

275. Селища (місцезнаходження) черняхівської культури сліди Лютенька III (археол.).

Знаходяться за 3,0 – 4,0 км вище с. Лютенька, на схилі правого берега р. Лютенька.

Об'єкт відкритий Дніпровським Лівобережним загonom ЛВІА (начальник – Є.О. Горюнов) у 1971 р.

На площі 40 x 60 м траплялися знахідки невиразних фрагментів ліпних посудин без чіткого датування та окремі знахідки черняхівської культури. Культурні нашарування стратиграфічно не виражені.

Археологічні розкопки не проводилися.

Місцезнаходження черняхівської культури Лютенька III – відомий археологічний об'єкт визначення наявності предмета охорони для якого необхідно буде провести у майбутньому.

Джерело: Горюнов Е. А. Отчет о работе Днепровского левобережного отряда ЛОИА АН СССР в 1971 г. // НА ІА НАНУ. – Ф. е. – Спр. 1971/57. – Арк. 11 – 12.

В.В. Шерстюк

276. Курганний могильник I (археол.)

Знаходиться за 3,4 км на південний схід від села, на плато лівого берега р. Псел.

Обстежувався О.М. Ткаченком у 1989 р. та Р.С. Луговим і О.В. Коваленко у 2011 р.

Складається з чотирьох насипів курганів, висотою 0,5 – 1,7 м та діаметром 18 – 30 м.

Розорюється. Розкопки не проводилися.

Джерела: Луговий Р.С., Коваленко О.В. Звіт про археологічні розвідки у Гадацькому та Лохвицькому районах Полтавської області у 2011 році // НА ПКМ. – Спр. № 04-365. – С. 9, рис. 55; Мельникова І.С., Ткаченко А.М. Отчет о разведках 1989 г. на территории Полтавской области (По подготовке материалов к Своду памятников истории и культуры) // НА ПКМ. – Спр. № 03-331. – С. 19; Мельнико-

ва І.С., Ткаченко А.М. Альбом ілюстрацій к отчету о разведках 1989 г. на территории Полтавской области (По подготовке материалов к Своду памятников истории и культуры) // НА ПКМ. – Спр. № 03-332. – Рис. 32.

О.М. Ткаченко, Р.С. Луговий,
О.В. Коваленко

277. Курганний могильник II (археол.)

Знаходиться за 3,12 км на північний схід від села, на другій терасі лівого берега р. Псел.

Обстежувався О.М. Ткаченко у 1989 р. та Р.С. Луговим і О.В. Коваленко у 2011 р.

На час обстежень 1989 р. було виявлено 3 кургани. Станом на 2010 р. складається з двох курганів, висотою 1,5 м, 3,0 м та діаметрами 30 і 25 м.

Більший курган задернований, менший розорюється. Розкопки не проводилися.

Джерела: Луговий Р.С., Коваленко О.В. Звіт про археологічні розвідки у Гадяцькому та Лохвицькому районах Полтавської області у 2011 році // НА ПКМ. – Спр. № 04-365. – С. 9, рис. 52 – 54; Мельникова І.С., Ткаченко А.М. Отчет о разведках 1989 г. на территории Полтавской области (По подготовке материалов к Своду памятников истории и культуры) // НА ПКМ. – Спр. № 03-331. – С. 19; Мельникова І.С., Ткаченко А.М. Альбом ілюстрацій к отчету о разведках 1989 г. на территории Полтавской области (По подготовке материалов к Своду памятников истории и культуры) // НА ПКМ. – Спр. № 03-332. – Рис. 32 – 33.

О.М. Ткаченко, Р.С. Луговий,
О.В. Коваленко

278. Курган I (археол.)

Знаходиться за 2,5 км на північ від села, на другій терасі лівого берега р. Псел.

Обстежувався О.М. Ткаченко у 1989 р.

Висота насипу 0,5 м, діаметр 18 м.

Розорюється. Розкопки не проводилися.

Джерела: Мельникова І.С., Ткаченко А.М. Отчет о разведках 1989 г. на территории Полтавской области (По подготовке материалов к Своду памятников истории и культуры)

// НА ПКМ. – Спр. № 03-331. – С. 19; Мельникова І.С., Ткаченко А.М. Альбом ілюстрацій к отчету о разведках 1989 г. на территории Полтавской области (По подготовке материалов к Своду памятников истории и культуры) // НА ПКМ. – Спр. № 03-332. – Рис. 32.

О.М. Ткаченко

279. Курган II (археол.)

Знаходиться за 2,38 км на північний схід від села, на другій терасі лівого берега р. Псел.

Обстежувався О.М. Ткаченко у 1989 р. та Р.С. Луговим і О.В. Коваленко у 2011 р.

Висота кургану 0,8 м, діаметр 23 м.

Розорюється. Розкопки не проводилися.

Джерела: Луговий Р.С., Коваленко О.В. Звіт про археологічні розвідки у Гадяцькому та Лохвицькому районах Полтавської області у 2011 році // НА ПКМ. – Спр. № 04-365. – С. 9, рис. 52; Мельникова І.С., Ткаченко А.М. Отчет о разведках 1989 г. на территории Полтавской области (По подготовке материалов к Своду памятников истории и культуры) // НА ПКМ. – Спр. № 03-331. – С. 19; Мельникова І.С., Ткаченко А.М. Альбом ілюстрацій к отчету о разведках 1989 г. на территории Полтавской области (По подготовке материалов к Своду памятников истории и культуры) // НА ПКМ. – Спр. № 03-332. – Рис. 32.

О.М. Ткаченко, Р.С. Луговий,
О.В. Коваленко

280. Курган III (археол.)

Знаходиться за 5,5 км на південний схід від села, на другій терасі лівого берега р. Псел.

Обстежувався О.М. Ткаченко у 1989 р.

Висота кургану 1,5 м, діаметр 30 м.

Розорюється, західна частина насипу підрізана ґрунтовою дорогою. Розкопки не проводилися.

Джерела: Мельникова І.С., Ткаченко А.М. Отчет о разведках 1989 г. на территории Полтавской области (По подготовке материалов к Своду памятников истории и культуры) // НА ПКМ. – Спр. № 03-331. – С. 19; Мельникова І.С., Ткаченко А.М. Альбом ілюстрацій к отчету о разведках 1989 г. на территории Полтавской области (По подготовке материалов к

Своду пам'яток історії і культури) // НА ПКМ. – Спр. № 03-332. – Рис. 32.

О.М. Ткаченко

281. Курган IV, майдан пізнь середньовіччя (археол.)

Знаходяться за 4,15 км на схід від південно-східної околиці села, на плато лівого берега р. Псел.

Обстежувалися О.М. Ткаченко у 1989 р. та Р.С. Луговим і О.В. Коваленко у 2011 р.

Складається з насипу кургану, висотою 0,5 м, діаметром 20 м, та майдану, висотою 3 м, діаметром 35 м, з виходом зі сходу.

Насип кургану розорюється, майдан задернований. Розкопки не проводилися.

Джерела: Луговий Р.С., Коваленко О.В. Звіт про археологічні розвідки у Гадяцькому та Лохвицькому районах Полтавської області у 2011 році // НА ПКМ. – Спр. № 04-365. – С. 10, рис. 55 – 57; Мельникова І.С., Ткаченко А.М. Отчет о разведках 1989 г. на территории Полтавской области (По подготовке материалов к Своду памятников истории и культуры) // НА ПКМ. – Спр. № 03-331. – С. 19; Мельникова І.С., Ткаченко А.М. Альбом ілюстрацій к отчету о разведках 1989 г. на территории Полтавской области (По подготовке материалов к Своду памятников истории и культуры) // НА ПКМ. – Спр. № 03-332. – Рис. 32.

*О.М. Ткаченко, Р.С. Луговий,
О.В. Коваленко*

282. Курган V (археол.)

Знаходиться за 3,81 км на північний схід від села, на другій терасі лівого берега р. Псел.

Обстежувався Р.С. Луговим і О.В. Коваленко у 2011 р.

Висота насипу 0,3 м, діаметр 15 м.

Розорюється. Розкопки не проводилися.

Джерела: Луговий Р.С., Коваленко О.В. Звіт про археологічні розвідки у Гадяцькому та Лохвицькому районах Полтавської області у 2011 році // НА ПКМ. – Спр. № 04-365. – С. 9, рис. 52.

*О.М. Ткаченко, Р.С. Луговий,
О.В. Коваленко*

283. Братська могила жертв нацизму (1941 – 1943) (іст.)

Знаходиться в центрі села, на подвір'ї нової школи.

Під час тимчасової гітлерівської окупації з 23 вересня 1941 р. по 11 вересня 1943 р. у Безвіднянському лісі діяв партизанський загін, яким керував Івер Роман Васильович (1899 – 1942). Німецькі карателі та поліція с. Лютеняка жорстко розправлялися з сім'ями партизан та активістів села. Часто проводили облави, всіх, кого підозрювали в зв'язках із партизанами, німці приводили до ярів і розстрілювали. Допити проводили в напівтемній кімнаті на другому поверсі будинку старої міністерської школи. За роки окупації, за різними джерелами, було розстріляно від 166 до 730 мешканців села.

Згідно з рішенням виконкому Лютенської сільської ради у 1955 р. на братській могилі жертв нацизму встановлено обеліск. У 1972 р. його було замінено на стелу з чорного полірованого граніту (вис. 1,2 x 1,4 x 0,3 м) з пам'ятним написом: «На цьому місці в 1941 – 1943 роках фашистами розстріляно 730 жителів села Лютеняка», яка встановлена на бетонному цоколі (вис. 0,1 x 1,45 x 0,85 м).

Джерела та література: Паспорт пам'ятки історії та культури СРСР. № 2.4.1563 - 2.16.2 // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею; Хронологічний довідник про період тимчасової німецько-фашистської окупації населених пунктів Полтавської об-

ласті 1941 – 1943 рр. – Полтава: АСМІ, 2005. – С. 108; Книга Пам'яті України: Полтавська область: Великобагачанський район, Гадяцький район. – Полтава: Полтавський літератор, 1995. – С. 570; Книга Скорботи України: Полтавська область: м. Полтава, Великобагачанський район, Гадяцький район, Лобинський район, Гребінківський район, Диканський район, Зіньківський район, Карлівський район, Кобеляцький район, Козельщинський район, Котелевський район, Кременчуцький район, Лохвицький район. – Полтава: Полтавський літератор, 2002. – С. 113 – 145; Книга Скорботи України: Полтавська область. – Т.3. – Полтава: Полтавський літератор, 2005. – С. 141 – 147; Хоменко Д. Не забудемо, не простимо! // Будівник комунізму. – 1965. – № 41 (5123). – 3 квітня. – С. 3.

А.М. Скурда

284. Братська могила жертв нацизму (1943) (іст.)

Розташована за адресою: вул. Думенка, на садибі В.В. Біюн.

Похована родина Ющенків (батько та дві дочки), які загинули під час тимчасової гітлерівської окупації села 1941 – 1943 рр.

У 50-х рр. ХХ ст. на могилі встановлено бетонний обеліск (вис. 2,3 х 0,4 х 0,4 м), увінчаний металевим хрестом. У нижній частині обеліску закріплено три фотоовали (0,18 х 0,13 м) із металокераміки з портретами похованих.

Література: Книга Скорботи України: Полтавська область. Т. 1: м. Полтава, Великобагачанський район, Гадяцький район, Лобинський район, Гребінківський район,

Диканський район, Зіньківський район, Карлівський район, Кобеляцький район, Козельщинський район, Котелевський район, Кременчуцький район, Лохвицький район. – Полтава: Полтавський літератор, 2002. – С. 145.

А.М. Скурда

285. Братська могила радянських воїнів (1943) (іст.)

Знаходиться в центральній частині Стовбунівського кладовища.

Поховано 17 воїнів із частин 373-ї стрілецької дивізії, які загинули 11 вересня 1943 р. в бою з гітлерівськими загарбниками при звільненні села. Прізвища невідомі.

Згідно з рішенням виконкому Лютецької сільської ради від 22.08.1983 р. на могилі встановлено замість дерев'яного обеліск із мармурової крихти (вис. 1,4 х 0,5 м) з написом: «Здесь захоронены воины 373 стрелковой дивизии».

Джерела: ЦАМО РФ. – Ф. 1694. – Оп. 1. – Спр. 28. – Арк. 28; ДАПО. – Ф.Р-3121. – Оп. 7. – Спр. 33. – Арк. 34; Паспорт пам'ятки історії та культури СРСР. – № 2.4.2016-2.16.2 // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею.

Н.Ф. Шаповал

286. Братська могила радянських воїнів (1943) (іст.)

Знаходиться за 1 км від села, куток Комінтерна.

Поховано 252 воїни із підрозділів 373-ї стрілецької дивізії, які загинули 8 – 11 ве-

ресня 1943 р. при звільненні с. Лютецька від гітлерівських загарбників.

У 1950-х рр. біля могили було встановлено цегляний оштукатурений обеліск.

У 1990 р. до 45-ї річниці Перемоги на могилі відбулася реконструкція – встановлено обеліск із рожевого граніту (вис. 2,45 x 0,98 x 0,22 м), на такому ж постаменті (вис. 0,53 x 1,16 x 0,57 м), на двоступінчатому залізобетонному цоколі (вис. 0,19 x 1,25 x 1,68; 0,08 x 1,78 x 2,05 м.). На чільній стороні обеліска пам'ятний напис: «Вічна пам'ять воїнам 373 с.д., що загинули 8 – 11 вересня 1943 року в боях за Лютецьку».

Джерела: ЦАМО РФ. – Ф. 1694. – Оп. 1. – Спр. 28. – Арк. 28; ДАПО. – Ф.Р-3121. – Оп. 7. – Спр. 33. – Арк. 29; Паспорт пам'ятки історії та культури СРСР. – № 2.4.1562-2.16.2 // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею.

О.А. Скурда

287. Братська могила учасників громадянської війни (1920) (іст)

Знаходиться на території Лютецьківського лісництва, в урочищі Березки.

Поховано 42 червоноармійці продзагону, розстріляні у 1920 р. під час набігу на село антибільшовицького загону Левка Христового (див. поз. № 289), який зі своїм загonom прибув до села, коли проходила сходка селян за участі повітового судді, начальника міліції, червоноармійців продзагонівців по питанню заготівлі хліба. Після короткого бою загін Л. Христового полонив багатьох учасників сход-

ки, активістів села. Їх вивезли в ліс до урочища Березки, де й розстріляли.

Згідно з рішенням виконкому Гадяцької районної ради у 1976 р. відкрито пам'ятний знак на могилі червоноармійців – цегляний оштукатурений обеліск (вис. 2,0 м), який у 1983 р. був замінений. На триступінчатому цегляному облицьованому декоративною плиткою постаменті (вис. 0,6 x 2,0 x 2,0 м) встановлено чорний гранітний обеліск (вис. 1,4 x 1,3 x 0,25 м) із пам'ятним написом: «Здесь захоронены 42 красноармейца продотряда, погибших за Власть Советов в 1920 году».

Джерела та література: Паспорт пам'ятки історії та культури СРСР. – № 2.3.1561-2.16.2 // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею; Ревегук В. За волю України: Нарис історії повстансько-партизанської боротьби на Полтавщині в 1917 – 1923 рр. – Полтава, 2007. – С. 119 – 120; Історія міст і сіл Української РСР: Полтавська область / Голов. ред. кол. Тронько П.Т., Бажан М.П., Білодід І.К. та ін.; Ред. кол. Буланій І.Т., Бардик Г.С., Бевзо О.А. та ін. – К.: Голов. Ред. УРЕ, 1967. – С. 180.

В.Я. Ревегук

288. Братська могила учасників громадянської війни (1918 – 1922), радянських воїнів (1943), жертв нацизму (1941 – 1943), пам'ятний знак на честь полеглих воїнів-земляків (1957, 1983) (іст)

Знаходиться в центрі села в сквері навпроти школи по вул. Дружби.

Поховано близько 350 осіб, серед них: мешканці села та червоноармійці, які загинули під час громадянської війни в 1918 – 1922 рр., зокрема: Бойко Іван Каленикович, який за рішенням підпільної місцевої організації застрелив у 1918 р. коменданта Веприцького стану гетьманської варти Зарицького-Верещаку, схоплений і вбитий при невдалій спробі втекти; брати Бутенки (учитель і червоноармієць), які загинули в 1919 р. під час нападу на село антибільшовицького загону Левка Христового; мати комуніста Івана Дмитровича Перевали – Капітолїна, убита в 1920 р., учитель І.Я. Кацюба, секретар місцевого комітету бідноти Х.І. Широколава.

47 мешканців села розстріляні гітлерівцями під час тимчасової німецької окупації села в 1941 – 1943 рр. за зв'язки з партизанами та як заручники.

294 воїни із частин 138-ї, 218-ї, 373-ї стрілецьких дивізій, 259-го танкового полку, 39-ї гарматної артилерійської бригади, 169-ї танкової бригади 3-го Гвардійського механізованого корпусу, які загинули 8-10 вересня 1943 р. в боях із гітлерівськими загарбниками при звільненні сс. Лютенька, Юр'івка, при переправі через р. Псел, та воїни, які померли від ран у вересні – жовтні 1943 р. в 453-му медичному санітарному батальйоні 373-ї стрілецької дивізії. Прізвища відомі.

Згідно з рішенням Гадяцького райвиконкому № 5 від 05.03.1957 р. біля братської могили встановлено пам'ятник. У відповідності до рішення Полтавсько-

го облвиконкому та дозволу Ради Міністрів СРСР № 5535/70 від 04.06.1982, у 1983 р. проведено реконструкцію – споруджено меморіал.

Пам'ятник – горизонтальна залізобетонна стела (5,5 x 23,5 м), яка символізує оборонний окоп, з якого одночасно піднімаються в атаку 4 воїни з гранатами та прапором. Горельєфи скульптур воїнів також виконані з залізобетону. У нижній частині стели закріплено 15 біломармурових плит та одна пластикова дошка (1,0 x 0,8 м) з пам'ятними написами: «Вечная память воинам 373 стрелковой дивизии, которые погибли за освобождение нашего села от немецко-фашистских захватчиков в сентябре 1943» та 251 прізвище похованих воїнів; «Вечная память жертвам фашизма 1941 – 1945» та 47 прізвищ жертв фашизму; «1941 – 1945 Во все времена бессмертной земли о погибших за Родину помним»; «Вечная память воинам-односельчанам, которые погибли в годы Великой Отечественной войны 1941 – 1945 гг.» та 559 прізвищ воїнів-односельців, серед них Величай Михайло Лукич (21.11.1907 – 30.09.1943) – Герой Радянського Союзу, гвардії майор (див. поз. № 302).

За свідченням Книги Пам'яті України відомо 738 прізвищ земляків.

Джерела та література: ЦАМО РФ. – Ф. 33. – Оп. 793756. – Спр. 8. – Арк. 245; Ф. 39ГАБр. – Оп. 242875. – Спр. 2. – Арк. 6; Ф. 169ТБр. – Оп. 1. – Спр. 17. – Арк. 13; Ф. 259тп. – Оп. 211051. – Спр. 6. – Арк. 73, 56; Ф. 1237сп. – Оп. 152043. – Спр. 1. – Арк. 72; Ф. 1239сп. – Оп. 144304. – Спр. 2. – Арк. 19 – 20; Ф. 1361. – Оп. 2. – Спр. 6. – Арк. 36 – 37, 69 – 91; Ф. 1488. – Оп. 2. – Спр. 12. – Арк. 246; Ф. 1694. – Оп. 1. – Спр. 28. – Арк. 43, 49; Ф. 3428. – Оп. 1. – Спр. 12. – Арк. 23, 26; ДАПО. – Ф.Р-8661. – Оп. 1. – Спр. 561. – Арк. 9; Ф. 3121. – Оп. 7. – Спр. 33. – Арк. 27 – 28; Паспорт пам'ятки історії та культури СРСР № 2.4.(2.3)161-2.16.2 // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею. Книга Пам'яті України: Полтавська область: Великобагачанський район, Гадяцький район. – Полтава: Полтавський літератор, 1995. – С.560 – 589; Книга Скорботи України: Полтавська область. Т. 1: м. Полтава, Великобагачанський район, Гадяцький район, Глобинський район, Гребінків-

ський район, Диканський район, Зінківський район, Карлівський район, Кобеляцький район, Козельщинський район, Котелевський район, Кременчуцький район, Лохвицький район. – Полтава: Полтавський літератор, 2002. – С. 113 – 145; Книга Скорботи України: Полтавська область. Т. 3. – Полтава: Полтавський літератор, 2005. – С. 141 – 147.

В.Я. Ревежук, Н.Ф. Шаповал

289. Земської лікарні будинок (1903) (іст.)

Знаходиться за адресою: вул. Думенка, 7а. Збудований у 1903 р. Гадяцькою Земською управою для розміщення земської лікарні та богадільні. Одноповерховий, цегляний, дах шиферний, чотири-скілий.

У 1929 р. до будинку добудовано праве крило. В 1930 р. комплекс колишньої земської лікарні та богадільні реорганізовано в лікарню. Нині в приміщенні розміщується Лютенківська дільнична лікарня.

Джерела: Довідка Лютенківської дільничної лікарні // Робочий архів науково – методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею.

О.А. Скурда

290. Місце садиби родини Христового Леонтія Остаповича (іст.)

Розташоване на розі вулиць Дружби та Першотравневої. На місці садиби збереглися погірб, дуб та шовковиця.

Одним із визначних керівників селянського повстанського руху початку ХХ ст. на Полтавщині був Леонтій Остапович Христовий. Христовий Леонтій Остапович – народився 16 червня 1898 р. на хуторі Скажениковому, поблизу с. Лютеньки в заможній селянській родині. Його батько, Остап Христовий, мав близько 70 десятин землі та крамницю. Сім'я Хрестових походила з давнього козацького роду й була досить чисельною. Мала чотирьох синів: Василя, Олександра, Миколу і найменшого Левка та доньку Наталку.

У роки Першої світової війни Л.О. Христовий служив у кавалерійському полку, а за радянських часів командував червоним ескадроном і в 1919 р. був головою Зінківського ЧК. За часів Директорії Української Народної Республіки Л. Христовий служив півсотенним командиром комендантської сотні в м. Зінків. Коли ж повернулися більшовики, він почав готувати повстання з тим, щоб захопити місцеву ЧК та звільнити заарештованих українських патріотів. Змову було розкрито і Л. Христовий втік спочатку до м. Полтави, а згодом до Києва. На початку травня 1920 р. Л. Христового арештували, але він утік із зінківської в'язниці й почав готувати повстання.

Поштовок до початку селянського повстання стало пограбування жителів с. Лютеньки продовольчими загонами. Загін Л. Христового, який станом на 6 липня 1920 р. налічував не більше 50 бійців, озброєних гвинтівками та обрізами, спочатку роззброював непроханих

гостей і відпускав на волю. Та зрештою під час чергового набігу продзагону на Лютеньку, який супроводжувався спаленням хат, повстанці схопили і розстріляли близько 40 продармійців. (див. поз. № 287).

До 18 липня 1920 р. в загоні налічувалося більше 300 чоловік, в т.ч. 15 кінних, при двох кулеметах. Селяни добровільно постачали повстанцям зброю, боеприпаси, продукти харчування та обмундирування. Протягом 18 липня – 15 серпня 1920 р. в Лютенці та навколишніх селах і хуторах проходили інтенсивне формування повстанських загонів, які, за давньою козацькою традицією, поділялися на курені та сотні. Водночас був створений штаб повсталих, куди увійшли колишні офіцери російської армії з числа вчителів.

Під час зустрічі Н. Махна з Л. Хрестовим останній отримав мандат за підписом начальника махновського штабу Петренка та начальника оперативного відділу штабу Марченка на право формування Особливого загону Повстанської армії України. Н.І. Махно надав право Л.О. Хрестовому брати в населення все необхідне для свого загону та передав кілька сот гвинтівок, кілька кулеметів з обслугою і набої.

У серпні 1920 р. повстання під проводом Л.О. Хрестового досягло найбільшого розмаху, охопивши найвіддаленіші села Гадяцького, Миргородського та Зіньківського повітів.

У листопаді 1920 р. Н.І. Махно воював проти армії барона Врангеля в спілці з Червоною Армією. Беручи до уваги такий стан речей, Л.О. Хрестовий запропонував укласти перемир'я, але командуючий червоними військами на Полтавщині Воронін повідомив, що припинити воєнні дії можна лише за умов повного роззброєння повстанців. Значну частину повсталого люду, який з настанням зимових холодів вийшов із лісу та здався радянській владі, без суду і слідства розстріляли в м. Гадяч. Із настанням весни 1921 р. повстанці, користуючись підтримкою місцевого населення,

активізували боротьбу з більшовицькою владою. 21 березня 1921 р. лютенська міліція арештувала дружину отамана Катерину Хрестову. Разом із іншими заарештованими її кинули в «холодну» при лютенському волосному виконкомі. В с. Лютенька та навколишніх селах проводилися поголовні облави й обшуки з метою виявлення активних учасників селянського повстання. В ході операції було заарештовано і добровільно здалося більше 300 повстанців. Бажаючих з'явитися з повинною Л. Хрестовий не затримував. 15 липня 1921 р. карателям маневрової групи міліції К. Магяша вдалося оточити частину об'єднаних загонів Л. Хрестового та М. Мандика і витіснити їх із лісу на заболочені луки. Під час прориву Л.О. Хрестовий був тяжко поранений, згодом убитий. Тіла вбитих карателів перевезли до Зінькова, а згодом таємно закопали на місцевому цвинтарі. Могила Л. Хрестового була знищена одразу ж після поховання.

Література: Реверук В. За волю України: Нарис історії повстансько-партизанської боротьби на Полтавщині в 1917 – 1923 рр. Полтава, 2007. С.118 – 143; Чайка І. Дзвони над Лютенькою. – Гадяч: Видавництво «Гадяч», 2001. – 438 с.

А.М. Скурда

291. Могила кобзаря Гузя Петра Івановича (1959) (іст.)

Знаходиться в центральній частині Нагайського кладовища.

Похований Гузь Петро Іванович (1895, с. Лютенька Гадяцького повіту Полтавської губ. – 02.05.1959, там само) – український кобзар.

Народився в сім'ї селянина. У трирічному віці захворів на золотуху й осліп. Із 15 років навчався у кобзаря М.С. Кравченка. Від 1939 р. працював у складі ансамблю кобзарів при Київській державній філармонії. Того ж року разом з Ф. Кушнериком та А. Маркевичем був запрошений на першу республіканську нараду кобзарів та лірників, під час якої від нього було записано на фонограф низку пісень, а сам він був зарахований до но-

292. Могила радянського воїна (1943) (іст.)

Знаходиться в центральній частині Орликівського кладовища.

Поховано воїна із частин 373-ї стрілецької дивізії, який загинув 11 вересня 1943 р. в бою із гітлерівськими загарбниками при звільненні села. Прізвище не відоме.

воутвореного Державного етнографічного ансамблю кобзарів. У 1940 р. – учасник Всесоюзної наради народних співців у Москві. Під час Великої Вітчизняної війни 1941 – 1945 рр. був у партизанському загоні. За заслуги в розвитку кобзарського мистецтва П.І. Гузю призначено персональну пенсію республіканського значення.

У 1995 р. за ініціативою та на кошти вчителів і учнів Лютенської середньої школи на могилі кобзаря встановлено обеліск із мармурової крихти (вис. 1,4 х 0,5м), на якому закріплено металокерамічну табличку (0,17 х 0,24 м) з пам'ятним написом: «Відомому українському кобзарю Полтавщини від учнів та вчителів Лютенської школи».

Література: Енциклопедія історії України / Редкол.: В.А. Смолій (голова) та ін. – К.: Наук. думка, 2004. – Т. 2. – С. 247; Полтавщина: Енциклопедичний довідник / За ред. А.В. Кудрицького. – К.: «Українська Енциклопедія ім. М.П. Важана», 1992. – С. 221 – 222; Годун Н. Кобзарство на Миргородщині (Матеріали до довідника) / Сторінки історії Миргородщини: Збірник наукових праць. – Вип. 2. – Полтава: Видавництво «Рік», 2001. – С. 153.

В.А. Андрієць, А.М. Скирда

Згідно з рішенням Лютенської сільської ради на могилі встановлено дерев'яний обеліск (вис. 2,5 х 0,29 х 0,29 м) із металевою зіркою, без написів.

Джерела: ЦАМО РФ. – Ф. 1694. – Оп. 1. – Спр. 28 – Арк. 28; ДАПО. – Ф. Р-3121. – Оп. 7. – Спр. 33. – Арк. 34.

А.М. Скирда

293. Могила Савченка Івана Федоровича (2001) (іст.)

Знаходиться в центральній частині Стобунівського кладовища.

Похований Савченко Іван Федорович (3.08.1923 р., с. Лютенька Гадяцького р-ну Роменської округи, нині Лютенської сільської ради Гадяцького р-ну Полтавської обл. – 27.03.2001 р., там само) – новатор сільськогосподарського виробництва, Герой Соціалістичної Праці. Народився в селянській родині, закінчив місцеву середню школу. З 1941 по 1947 рр. перебував на військовій службі. З 1947 по 1957 рр. – завідуючий птахофермою колгоспу «Заповіт Ілліча» Гадяцького району, з 1975 р. – завідуючий птахівничим комплексом колгоспу ім. Т.Г. Шевченка в с. Лютенька. Обирався делегатом XXIII з'їзду КПРС.

Указом Президії Верховної Ради СРСР від 22.03.1966 р. як передовику тваринництва за досягнуті успіхи в соціалістичному змаганні присвоєно звання Героя Соціалістичної Праці. Нагороджений орденами: Леніна (1966), Жовтневої Революції (1971) та медалями.

У 2002 р. на могилі встановлено гранітний обеліск (вис. 1,4 x 0,5 м) із портретом Героя та пам'ятним написом: «Савченко Іван Федорович 3.08.1923 – 27.03.2001» Попереду така ж квітниця (1,4 x 0,6 м). Поряд похована дружина Савченко Ганна Іванівна 10.10.1929 – 9.01.2004.

Література: Герої землі Полтавської: довідник. У 12 вип. Вип. 2. Герой Соціалістичної Праці / [упоряд. О. А. Білоус, Т. П. Пустовіт]; Держ. Архів Полтав. Обл.; Центр досл. іст. Полтавщини Полт. ОДА. – Полтава: ТОВ «АСМІ», 2011. – С. 56.

А.М. Скирда

294. Могила Скаженник Ганни Мелентіївни (2006) (іст.)

Знаходиться за адресою: вул. Капітана Печонкіна, в центральній частині Стобунівського кладовища.

Скаженник Ганна Мелентіївна (8.09.1924, с. Лютенька Гадяцького району Полтавської обл. – 21.08.2005, там само) – Герой Соціалістичної Праці, доярка колгоспу «Заповіт Леніна» Гадяцького району.

Народилася в селянській родині, початкову освіту отримала в місцевій школі. Трудову діяльність розпочала 1938 р. в колгоспі ім. Т.Г. Шевченка.

Із 1949 р. доярка колгоспу «Заповіт Леніна» Гадяцького р-ну.

У 1954 р. надоїла від кожної корови по 3200 літрів молока, у 1955 – по 4112, у 1956 – по 4607, у 1957 р. – по 5378 літрів на кожну фуражну корову. У 1956 р. була учасником Всесоюзної сільськогосподарської виставки, мала золоту медаль учасника.

За особливі заслуги в розвитку сільського господарства та досягнення високих показників по виробництву зерна, цукрових буряків, м'яса, молока й інших продуктів сільського господарства та впровадження у виробництво досягнень науки і передового досвіду Указом Президії Верховної Ради СРСР від 26 лютого 1958 р. присвоєно звання Героя Соціалі-

тичної Праці з врученням ордену Леніна та золотої медалі «Серп і молот».

У 2007 р. на могилі встановлено гранітний обеліск (вис. 1,15 х 0,5 м) з портретним зображенням героїні та пам'ятним написом: «Скаженик Ганна Мелентіївна 8.09.1924 – 21.08.2006».

Джерела та література: НА ПКМ. – Спр. № 09-228. – Арк. 10; НА ПКМ. – Спр. № 09-64а. – Арк. 7 - 8; НА ПКМ. – Спр. № 09-64с. – Арк. 14; ДАПО. – Ф.Р-4085. – Оп. 3. – Спр. 2144. – Арк.14; Указ Президії Верховної Ради СРСР про присвоєння звання Героя Соціалістичної Праці передовикам сільського господарства УРСР // Зоря Полтавщини. – 1958. – № 42(7975). – 27 лютого. – С. 2; Герої землі Полтавської: довідник. У 12 вип. Вип. 2. Герої Соціалістичної Праці / [у поряд. О.А.Білоус, Т.П. Пустовіт]; Держ. Архів Полтав. обл.; центр досл. іст. Потавщини Полт. ОДА. – Полтава: ТОВ «АСМІ», 2011. – С. 59.

В.О. Мокляк, А.М. Скирда

295. Могила радянського воїна (1943) (іст.)

Знаходиться в центральній частині Гончарівського кладовища.

Поховано воїн – 340-ї стрілецької дивізії Воронезького фронту, який 26 лютого

1943 р. в боях із гітлерівськими загарбниками при звільненні села в ході Харківської наступальної операції був поранений, знаходився в сільській лікарні і при повторній окупації села розстріляний гітлерівцями.

Згідно з рішенням Лютенської сільської ради від 12 серпня 1983 р. на могилі встановлений обеліск із мармурової крихти (вис. 1,4 х 0,5 м) з пам'ятним написом: «Здесь захоронены воины 373 стрелковой дивизии»⁶.

Джерела: ЦАМО РФ. – Ф. 1488. – Оп. 2. – Спр. 12. – Арк. 246; Ф. 1657. – Оп. 2. – Спр. 5. – Арк. 3; ДАПО. – Ф.Р-3121. – Оп. 7. – Спр. 68. – Арк. 34; Паспорт пам'ятки історії та культури СРСР. – № 2.4.2015-2.16.2 // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею.

Н.Ф. Шаповал

296. Могила радянського воїна (1943) (іст.)

Знаходиться в південно-західній частині Гончарівського кладовища.

Похований Світличний Іван Іванович, рядовий 658-го стрілецького полку 218-ї стрілецької дивізії, який помер від ран 17 вересня 1943 р. в медсанбаті.

Згідно з рішенням Лютенської сільської ради від 12 серпня 1983 на могилі встановлено обеліск із мармурової крихти (вис. 1,4 х 0,5 м) з пам'ятним написом: «Здесь захоронени воины 340 стрелковой дивизии».

⁶ У напису допущена помилка. Повинно бути 340-ї стрілецької дивізії.

Джерела: ЦАМО РФ. – Ф. 1488. – Оп. 2. – Спр. 12. – Арк. 246; Ф. 1657. – Оп. 2. – Спр. 5. – Арк. 3; ДАПО. – Ф.Р-3121. – Оп. 7. – Спр. 68. – Арк. 34; Паспорт пам'ятки історії та культури СРСР. – № 2.4.2015-2.16.2 // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею.

Н.Ф. Шаповал

297. Могила радянського воїна (1943) (іст.)

Знаходиться в північно-західній частині Кабанівського кладовища.

Похований воїн із частин 373-ї стрілецької дивізії, який загинув 11 вересня 1943 в бою із гітлерівськими загарбниками при звільненні села. Прізвище невідоме.

Згідно з рішенням Лютенської сільської ради у 1983 р. на могилі встановлено обеліск із мармурової крихти (вис. 1,3 x 0,5 м.) з пам'ятним написом: «Здесь захоронены воины 373 стрелковой дивизии».

Джерела: ЦАМО РФ. – Ф. 1694. – Оп. 1. – Спр. 28. – Арк. 28; ДАПО. – Ф.Р-3121. – Оп. 7. – Спр. 33. – Арк. 34; Паспорт пам'ятки історії та культури СРСР. – № 2.4.2017-2.16.2 // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею.

Н.Ф. Шаповал

298. Могила радянського воїна (1943) (іст.)

Знаходиться в південно-західній частині Кабанівського кладовища.

Похований воїн із частин 373-ї стрілецької дивізії, який загинув 11 вересня 1943 в бою із гітлерівськими загарбника-

ми при звільненні села. Прізвище невідоме.

Згідно з рішенням Лютенської сільської ради у 1983 р. на могилі встановлено обеліск із мармурової крихти (вис. 1,3 x 0,5 м.) з пам'ятним написом: «Здесь захоронены воины 373 стрелковой дивизии».

Джерела: ЦАМО РФ. – Ф. 1694. – Оп. 1. – Спр. 28. – Арк. 28; ДАПО. – Ф.Р-3121. – Оп. 7. – Спр. 33. – Арк. 34; Паспорт пам'ятки історії та культури СРСР. – № 2.4.2017-2.16.2 // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею.

Н.Ф. Шаповал

299. Пам'ятна дошка на честь Засядька Олександра Дмитровича (іст.)

Знаходиться на фасаді Лютенської загальноосвітньої школи I-III ступенів, за адресою: вул. Дружби.

Засядько Олександр Дмитрович (1779, с. Лютенька Гадяцького полку – 27.05.(8.06.).1838(1837), Харківщина, пох. на території Куряжського Спасо-Преображенського монастиря) – військовий діяч, генерал-лейтенант. Батько був головним пушкарем Запорозької Січі. У 1797 р. закінчив Артилерійський та Інженерний кадетський корпус. Брав участь в Італійському поході О.В. Суворова (1799) та Російсько-французькій війні 1812 р.

Протягом 1820 – 1827 рр. очолював організоване ним перше в Росії Артилерійське училище, Петербурзький арсенал, Охтенський пороховий завод. З

1826 р. – начальник штабу артилерії російської армії. Користуючись власним становищем сформував першу ракетну батарею, яка стала родоначальницею ракетних військ Російської імперії. У 1829 р. О.Д. Засядько отримав чин генерал-лейтенанта. Працюючи з 1815 р. над створенням бойових ракет, вніс конструктивні зміни у фейерверочну ракету, перетворивши її на бойову зброю. О.Д. Засядько розробив кілька типів бойових ракет і пускових установок до них. Самі снаряди були невеликі 2,2 та 4 дюйми (5,5 та 10 см). Головна відмінність цих ракет від англійських ракет Конгрева полягала в їх безпечності як при збірці, так і при запуску. Зовсім унікальною, яка не мала аналогів, стала установка О.Д. Засядька, з якої можна було зробити залп одразу шістьма ракетами. Ці установки використовували під час російсько-турецької війни 1828 – 1829 рр., особливо на Кавказі в умовах гірської місцевості. У 1828 р. О.Д. Засядько командував артилерією під Браїловом (нині м. Бреїла, Румунія). У 1826 р. заснував у м. Санкт-Петербург ракетний завод, на якому було виготовлено більш ніж 50 тис. бойових

одиниць. У 1834 р. О.Д. Засядько за станом здоров'я вийшов у відставку та оселився в своєму маєтку під Харковом.

З ініціативи місцевих краєзнавців у 2004 р. на будинку школи встановлено пам'ятну дошку з бетону (0,8 x 0,5 м) із барельєфним зображенням військового діяча та пам'ятним написом: «Засядько Олександр Дмитрович (1779-1838) Генерал-лейтенант. Ініціатор та організатор вітчизняного ракетобудування».

Література: Енциклопедія історії України / Редкол.: В.А. Смолій та ін. – К.: Наук. думка, 2005. – Т. 3. – С. 286; Большая советская энциклопедия / Под. ред. Б.Н. Введенского. – М., 1952. – Т. 16. – С. 490; Матеріали інтернет-ресурсів: www.space.com.ua; www.subscribe.ru; loveoda.narod.ru

А.М. Скурда

300. Пам'ятний знак жертвам Голодомору 1932 – 1933 рр. (іст.)

Знаходиться в центральній частині Нагайського кладовища.

У невідомій кількості братських і одиночних могил, які знаходяться на різних кладовищах, поховано невідому кількість жителів с. Лютенька, які стали жертвами Голодомору 1932 – 1933 рр.

Згідно з постановою Політбюро ЦК КП(б)У та Раднаркому УРСР від 6 грудня 1932 р. село Лютенька було занесено на «чорну дошку». За матеріалами Національної книги пам'яті жертв Голодомору 1932 – 1933 рр. у с. Лютенька померли від голоду 3012 осіб, встановлено 737 імен загиблих.

За переписом 1939 р. в селі проживало не 13 тис. населення, як повинно було бути за темпами приросту, а всього 8800 осіб. с. Лютенька за кілька років втратило понад 4 тис. мешканців – тобто третину. Певна частина селян була вивезена у виселки чи виїхала в промислові центри.

У пам'ять про загиблих за ініціативою О.М. Пустовгара, на той час вчителя Лютенської середньої школи, встановлено дубовий хрест (вис. 2,2 x 0,9 м), на якому закріплено дошку з нержавіючої сталі (0,8 x 0,4 м) з пам'ятним написом: «Жертвам більшовицького голодомору 1932 – 1933 рр.».

Література: Національна книга пам'яті жертв Голодомору 1932 – 1933 років в Україні: Полтавська область. – Полтава: Оріяна, 2008. – С. 61 – 66; Довідка Лютенської сільської ради Галяцького району; Чайка І. Лютенька в роки Голодомору 1932 – 1933 рр. // Полтавський краєзнавчий музей: збірник наукових статей 2004 р. Маловідомі сторінки історії, музеєзнавство, охорона пам'яток. – Полтава: «Дивосвіт», 2005. – С.111 – 113.

Н.М. Сиволап

301. Пам'ятний знак Засядьку Олександру Дмитровичу (2009) (іст.)

Знаходиться в центрі села, біля сільської ради.

Встановлений у 2009 р. на честь 230-річчя від дня народження видатного земляка Засядька Олександра Дмитровича (1779, с. Лютенька Галяцького полку – 27.05. (8.06.) 1838(1837), Харківщина, пох. на території Куряжського Спасо-Преображенського монастиря) – військового діяча, генерал-лейтенанта (див. поз. № 298).

На насипному кургані (вис. 0,7 x 2,0 x 2,0 м) встановлено стелу (вис. 1,3 x 0,6 м) з чорного граніту з портретом О.Д. Засядька та пам'ятним написом: «Генерал-лейтенант Олександр Дмитрович Засядько 1779 – 1838. В м. Лютенька в сім'ї головного гармаша Запорізької Січі народився винахідник бойових ракет, герой кількох війн».

Література: Шпірна Н. О. Д. Засядько: служити своєму народові (До 230-річчя з дня

народження) // Галяцький вісник. – 2009. – 16 грудня. – С.2.

А.М. Скурда

302. Пам'ятний знак на честь воїнів 373-ї Миргородської Червонопрапорної стрілецької дивізії (1943) (іст.)

Знаходиться на східній околиці села.

Встановлений на честь воїнів 373-ї стрілецької дивізії 52-ї Армії Воронезького фронту, яка звільнила село від гітлерівських загарбників 9 – 12 вересня 1943 р.

У вересні 1943 р. частини дивізії під командуванням полковника Сазонова Кузьми Івановича, після звільнення населених пунктів сусіднього Зіньківського р-ну, з боями вийшли на територію Галяцького р-ну. До складу дивізії входили 1235-й, 1237-й, 1239-й стрілецькі, 931-й артилерійський полки, 243-й окремий винищувальний протитанковий дивізіон, 453-й медичний санітарний батальйон та ін., які 12 вересня 1943 р., долаючи опір противника, звільнили с. Лютенька. 373-я стрілецька дивізія пройшла славний бойовий шлях. За

звільнення м. Миргород їй присвоєно почесне найменування Миргородської. Нагороджена орденами Червоного Прапора, Суворова, Кутузова.

Згідно з постановою Полтавського обкому Компартії України та виконкому Полтавської обласної ради № 58 від 16.06.1973, на висотці з боку наступу радянських військ на село встановлено пам'ятний знак – залізобетонний тригранний обеліск (вис. 4,5 x 1,5 x 1,1 м). На кожній грані закріплено металеві дошки (0,7 x 1,4 м), (0,67 x 0,7 м), (0,7 x 0,7 м) з пам'ятними написами: «Вечная Слава воинам 373 Миргородской Краснознаменной дивизии, освободившим с. Лютеньку от фашистов 9-12 сентября 1943 г.», «В честь 30-летия освобождения Украины», «Слава Героям», «ХИСИ Арх. ф-тет 1974 Рук. Дундин Студ.: Ханюков, Петров, Колесник, Гадизов, Мурманов». На фасадному боці барельєфне бронзове зображення орденів, якими нагороджена дивізія – Червоного Прапора, Суворова, Кутузова (0,45 x 0,4 м.).

Монумент виготовляли студенти і викладачі Харківського інженерно-будівельного інституту, за участю ветеранів 373-ї стрілецької дивізії, учасників боїв за с. Лютенька.

Джерела: ЦАМО РФ. – Ф.1488. – Оп. 1. – Спр. 85. – Арк. 95; Ф. 1694. – Оп. 1. – Спр. 28. – Арк. 28, 41 – 45; Паспорт пам'ятки історії та культури СРСР. № 2.4.1429 – 2.16.2 // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею.

Н.Ф. Шаповал, А.М. Скурда

303. Пам'ятник Величайо Михайлу Лукичу (1970, 1992) (іст.)

Знаходиться в центрі села, в парку навпроти Лютенської загальноосвітньої школи I – III ступенів по вул. Дружби.

Величай Михайло Лукич (21.11.1907 р. с. Лютенька Гадяцького повіту Полтавської губ. – 30.09.1943 р. м. Синельникове Дніпропетровської області) – Герой Радянського Союзу, гвардії майор. Народився в родині селянина. Навчався в місцевій неповній середній школі, після закінчення 6 класів якої працював на торфорозробках. У 1939 р. призваний до лав Червоної Армії. На фронті з липня 1941 р. Закінчив військово-політичне училище, був замісником командира 100-го гвардійського стрілецького полку 35-ї гвардійської Червонопрапорної Лозівської стрілецької дивізії по політичній частині.

Величай М. Л. відзначився в ніч на 27.09.1943 р. при форсуванні р. Дніпро. Переправившись на правий берег разом із першими підрозділами, особистим прикладом сприяв виконанню завдан-

ня по захопленню плацдарму в районі с. Звонецьке (Солонянського р-н Дніпропетровської обл.) та двічі брав на себе командування частиною. 30.09.1943 р. в бою за розширення плацдарму Величай М.Л. загинув.

Указом Президії Верховної Ради СРСР 22.04.1944 присвоєно звання Героя Радянського Союзу посмертно. Нагороджений: орденами Леніна, Червоної Зірки, медаллю.

Згідно з рішенням колгоспу ім. Т.Г. Шевченка у 1970 р. навпроти старої міністерської школи було встановлено пам'ятник-погруддя Герою, виготовлений Харківським скульптурним комбінатом. У 1992 р. погруддя перенесене в парк навпроти нового приміщення Лютенської загальноосвітньої школи I – III ступенів. Погруддя залізобетонне (вис. 0,8 х 0,7 м) на цегляному оштукатуреному постаменті (вис. 2,97 х 0,93 х 0,95 м). На чільній стороні постаменту закріплено дошку з нержавіючої сталі (0,49 х 0,38 м) з пам'ятним написом: «Герой Радянського Союзу гвардії майор Величай Михайло Лукич 1907-1943».

Джерела та література: Паспорт пам'ятки історії та культури СРСР. № 4.1(2.4) 192 – 2.16.2 // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею; Герои Советского Союза: Краткий биографический словарь в двух томах / Под ред. И. Н. Шкадова. – М.: Воениздат, 1987. – С. 255 – 256; За мужність і відвагу / За ред. М. М. Губерського. – Харків: «Прапор», 1973. – С. 73 – 74.

А.М. Скирда

304. Пам'ятник Ульянову (Леніну) Володимирі Іллічу (1967) (іст.)

Знаходиться в центральній частині села, біля дитячого садка.

Ульянов (Ленін) Володимир Ілліч (22.04.1870 р., м. Симбірськ, Російська імперія, нині м. Ульяновськ, Російська Федерація – 21.01.1924 р., помер у с. Горки під м. Москва, саркофаг з його тілом встановлений у мавзолеї на Красній площі в м. Москва) – російський політичний і державний діяч. (див. поз. № 47).

До відома читачів:

Пам'ятники В.І. Ульянову (Леніну) в м. Гадяч (№ 47) та в с. Лютенька (№ 304) демонтовані в лютому-березні 2014 р.

Пам'ятник встановлено згідно з рішенням виконкому Гадяцької районної ради № 19 від 5.02.1967 р. та на честь 50-річчя радянської влади.

Залізобетонна скульптура (вис. 3,0 м) встановлена на постаменті (вис. 3,7 х 0,95 х 1,2 м) із мармурової крихти, у верхній частині якого викарбувано напис: «Ленін».

Ленін В.І. зображений на повний зріст, без головного убору, одягнений у пальто, ліва рука в кишені брюк, у правій руці тримає книжку.

Скульптура виготовлена на Львівській кераміко-художній фабриці.

Автор скульптор Майко Р. С.

Джерела та література: Паспорт пам'ятки історії та культури СРСР № 4.1.191-2.16.2 // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею; Енциклопедія історії України: У 10 тт. / Редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. – К.: Наук. думка, 2009. – Т. 6. – С. 112 – 114.

А.М. Скирда

305. Церква Успіння Пресвятої Богородиці (Успенська церква) (1686) (археол., іст., архітектура)

Мурована на честь Успіння Пресвятої Богородиці церква в сотенному міс-

течку Гадяцького полку Лютенька була збудована на місці старого дерев'яного однойменного храму коштом обозного Гадяцького полку Михайла Бороховича, який після смерті свого батька Андрія успадкував від нього разом з лісами й містечко Лютеньку, тут знаходилося також його обійстя.

Після завершення будівельних робіт, що тривали кілька років, та здійснення чину освячення храму в 1686 р. нова споруда стала не лише окрасою села, а й соборною церквою на наступні кілька століть.

Зразком для новобудови можливо послужив Миколаївський собор в м. Ніжин, збудований у 1668 – 1670 рр. місцевими майстрами під керівництвом московського архітектора Г.І. Устинова, про творчість якого київський митрополит Степан Яворський говорив як про майстра «подлинно певного и в малярном деле и архитектуре искусного». Під чім керівництвом зводився храм у м. Лютенька, невідомо, але лютенський храм від ніжинського відрізнявся об'ємами, висотою та пластикою фасадів.

Місцем будівництва нової, мурованої церкви обрали ділянку, що знаходилася в центральній частині старовинної сотенної фортеці, поряд із дерев'яною Успенською церквою, біля якої існувало давнє кладовище перших поселенців, що зазнавали Лютеньку ще десь у кінці XVI ст.

«Предание говорит, что при постройке церкви здесь было обретено нетленное тело. Полковник сообщил об этом Черниговскому архиерею, за что и получил ответ, что «звычай есть мощи хранить под фундаментом церкви».

Дев'ятидільна споруда мала в плані трохи видовжений хрест з чотирма розетковими камерами. Кожна її частина була в значній мірі самостійним об'ємно просторовим елементом. Вони мали власні восьмигранні склепіння, що спиралися на чотири арки, а їх світлові барабани, в свою чергу перекривалися зімкненими склепіннями та мали завершення у вигляді двозаломних верхів. Так

само було вирішено й центральну частину, але з набагато ширшою банею.

Арки, що підтримували барабан і зв'язували центральний підбанний простір із боковими камерами, мали характерну для XVII ст. трохи стрільчасту форму, подібну до арок бічних притворів Софіївського собору м. Києва.

Одноярусні приміщення між сторонами хреста квадратні в плані, їх понижені об'єми підкреслювали стрункість і масштабність бічних сторін та пірамідальність центральної композиції.

Споруда відзначалася гармонійним співвідношенням частин, оригінальністю архітектурного вирішення кожної грані, віконних обрамлень та порталів.

Церква завершувалася п'ятьма банями, які увінчувалися позолоченими хрестами. «Церковь сия первоначально была вся покрыта дубовым гонтом из маленьких досточок, весьма фигурно».

У такому вигляді вона проіснувала майже 150 років. Про унікальність і значимість нової споруди може свідчити також той факт, що «возле самого иконостаса, по правую сторону Троицкого престола, сделана в каменной стене впадина, в коей, как предание повествует, покоилось тело Автонома пустынного отшельника бывшего Красногорского Николаевского монастыря, в 15 верстах от Лютеньки отстоящего, при реке После, возле села Малых Будыщ, именуемых Монастырскими».

Пізніше в цьому ж храмі в склепі, що знаходився навпроти царських врат Михайлівського вівтаря, було поховано і його фундатора, тепер уже Гадяцького полковника Михайла Андрійовича Бороховича, який тримав у руках пернач полковника з 1687 р. і до 13 жовтня 1704 р., коли він «помер у Польському поході». За свідченням очевидців домовина з його тілом була підвішена у склепі на металевих ланцюгах.

Під час Північної війни у зиму 1708 – 1709 рр. шведські війська квартирували в населених пунктах, які знаходилися в середній частині р. Псел, у тому числі і в Лютеньці.

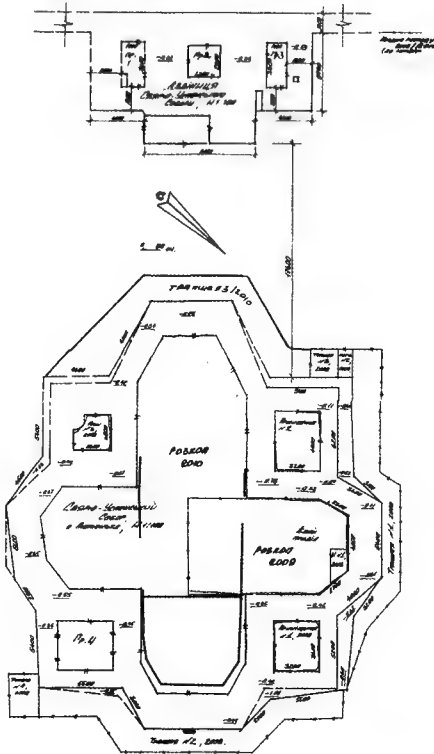
Церква Успіння Пресвятої Богородиці в с. Люте́нька. Фото поч. XX ст.

Іконостас церкви Успіння Пресвятої Богородиці в с. Люте́нька. Фото поч. XX ст.

Руїни церкви Успіння Пресвятої Богородиці в с. Люте́нька. Фото 1980-х рр.

План розкопу залишків церкви Успіння Пресвятої Богородиці в с. Люте́нька.

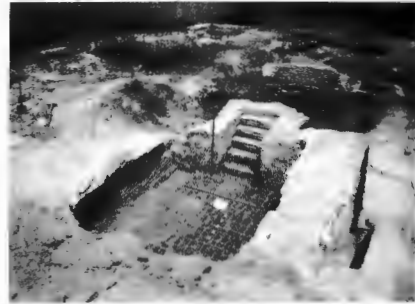

Фундаменти церкви Успіння Пресвятої Богородиці в с. Люте́нька. Фото 2008 р.

Залишки фундаментів дерев'яної церкви Успіння Пресвятої Богородиці в с. Лютенька. Фото 2010 р.

Склеп гадяцького полковника Михайла Бороховича. Фото 2010 р.

Ікона «Успіння Пресвятої Богородиці», знайдена в одному з склепів. Фото 2010 р.

Козацький пояс знайдений під час розкопок.

Один із жупанів знайдених під час розкопок.

Дерев'яний хрест із поховання.

Перед вторгненням шведської армії жителі села, рятуючи моці Автонома від наруги, закопали їх у землю, «но где именно находится, неизвестно; иные говорят, что внутри церкви, а другие утверждают, что на церковном погосте». Пізніше вони так і не були знайдені.

Побоювання мирян за свою святиню не були марними, війська супротивника перетворили Успенську церкву на арсенал.

Після вигнання загарбників у храмі потім більше двохсот років зберігалися картеч та ядра, як історичні пам'ятки про ці події, а моці Автонома так і не були знайдені.

У 1732 р. церква стала двовітварною, про що свідчить запис у напристольному Євангелії «в бытность Епархиальным Преосвященным Епископа Мефодия, обретен древний св. антиминос, на парусине, в придельный престол Св. архистратига Михайла, выданный за подписом Рафаила Архиепископа Киевского, «от создания мира 7240, от Р. Х. 1732, в царствование Анны Иоановны».

Про те, який вигляд мав первісний інтер'єр церкви, відомостей немає, тому що «1748 года июня 10 числа церковь Успенская каменная Лютенская вовсе розорена от пожара, за священников Петра Федорова и Мирона Иванова», про що свідчив запис у напристольному Євангелії. Згорів не тільки іконостас, а й хори, що мали вигляд галереї.

Далі читаємо: «1750 года апреля 13 числа получено благослание от Просвященного Тимофея Щербацкого на престол Троицкий, а освещен октября 28 вышенаписанного года». «1780 году июня 6 получено благословение и антиминос (в коих моці Св. Великомученика Георгия, Св. Великомученика Пантелеймона и Св. превальныя Ефимии) от Преосвященного Гавриила Кременецкого на престол средний Успенский и придельный Михайловский; а освящены ноября 1 дня вышписанного года за священников Даниила Засадка и Василия Курдиновского». В цей же час до церкви було прибудовано дерев'яний тамбур, а перед

центральним входом збудовано триярусну дерев'яну дзвіницю. Отже, роботи по ремонту Успенської (тепер вже знову тривітварної) церкви тривали близько 30 років.

Але цей час не був змарнований даремно. Після освячення споруда подала перед мирянами у всій своїй красі і величі: «Алтарь средний большой полукруглый, с углами; внутри его за престолом горное место со св. иконами, в древнем вкусе (опис станом на 1850 р.), с нижними ящичками, в коих хранится св. утвари церковные. Жертвенник новый резной благовидный. Над св. престолом огромный на восьми колонах резной балдахин. Иконостас в одной связи на все три престола, в древнем византийском вкусе, о четырёх ярусах, вышиною до средней арки сводного купола. Иконы в нем расположены в извилистых фигурах и написаны (некоторые) довольно хорошо; три наместные образы в средней части иконостаса в шатах (ризах): Спасителя, Богоматери и св. Николая, чеканные на меди и высеребранные через огонь, с чистыми серебрянными вызолоченными и камнями украшенными коронами».

«Из числа древностей сей церкви заслуживают особенного внимания: св. Евангелие напристольное, на александрийской бумаге, в лист большого формата, печати Московской, 1735 года, оправленное под серебрянные доски с вызолоченными "чеканными изображениями исторических событий Спасителя и Евангелистов; в нем весу 30 фунтов, и гробницею для Св. Даров, серебрянная с позолотою в 5 фунтов, древней чеканки, на коей внизу следующая надпись, древними прямыми литерами: «Р. 1724 надана сия г. Татіяною Пригоровною Максимовою-Бороховичевою храму Успения Богородици Лютенской каменной».

У 1834 р. «в бытность Епископа Нафанаила» завершилися роботи по заміні дерев'яної покрівлі на церкві та банях на металеву. Цього ж року її пофарбували у зелений колір.

Після реконструкції висота храму до верху центрального хреста досягла відмітки 42 м.

У 1840-х рр. у другому храмовому склепі були перепоховані останки гетьмана Лівобережної України Івана Мартиновича Брюховецького, що з 1668 р. (часу смерті гетьмана) покоїлися в Богоявленській церкві м. Гадяча, фундатором якої він був. З невідомих зараз причин, саме у той час дерев'яну церкву розібрали.

1846 р. «в бытность Архиепископа Гедеона, как внутри, так и снаружи всю выштукатурили вновь известью» та були проведені інші ремонтні роботи.

1867 р. дерев'яний тамбур було замінено на мурований невисокий, однак оригінальний по формі, двоярусний ганок у вигляді гранчастої ротонди.

У 1887 – 1890 рр. на місці старої дерев'яної була зведена нова мурована дзвіниця, перший ярус якої мав прямокутну форму й був розділений на три частини. Центральне приміщення використовувалося як основний вхід на територію храму, а два бокових мали пічне опалення. Одне з них використовувалося як хрестильня, а інше як приміщення для охорони. У ньому також починалися сходя на другий ярус дзвіниці, який був двоповерховим і мав форму восьмигранника з верхнім даховим ярусом. Загальна висота дзвіниці до верха хреста становила 42 м.

У цей же час зі сторони центральної вулиці села земельну ділянку, що належала церкві, відгородили цегляною огорожею, а з боків дзвіниці збудували помпезні муровані ворота з металевими кованими решітками.

Досить короткий за часом період 1920-х – початку 1930-х рр. увійшов до історії українського народу, як і інших, що перебували у складі СРСР, як роки «Великого перелому», що зачепив усі сфери соціального, економічного, політичного та духовного життя суспільства.

ЦК КП(б) України 30 червня 1928 р. прийняв резолюцію «Про релігійний рух і антирелігійну пропаганду», у якій наголосив на необхідності посилити на-

ступ проти релігії. Внаслідок цього були проведені антирелігійні та антицерковні кампанії, які виявлялися у масовому закритті храмів, монастирів, вилученню з них культового майна, широкомасштабних репресіях проти духовенства.

У кінці 1929 р. Успенська церква була знята з реєстрації і зачинена. На початку 1930-х рр. було знесено тамбур, знято хрести й покрівлю, розібрано і знищено іконостас.

У вересні 1937 р. до голови РНК СРСР В. М. Молотова звернулися жителі с. Лютенки з листом, у якому йшла мова про свідоме руйнування Успенської церкви. Те, що відбувалося далі, можна розцінювати як виняток із правил того часу. На адресу керівництва Харківської області (Полтавська була утворена 22.09.1937) надійшла телеграма за підписом В.М. Молотова з дуже коротким змістом: „Розібратись”. Розібратись з чим, чи з ким? З тими, що почали розбирати пам'ятку, чи з тими, хто насмівився написати листа Голові Ради народних комісарів СРСР – невідомо. Тому, на всякий випадок, з Харкова була дана команда частково відновити понівечену будівлю.

Під час тимчасової окупації України німецькими військами в 1941-1943 рр. церкву знову відкрили для богослужіння. У цей час її настоятелем був священник Іван Васильович Дуденко.

28 серпня 1944 р. релігійну громаду Успенської церкви зареєстровано в органах виконавчої влади Полтавської області, а 1 квітня 1949 р. з Полтавським обласним відділом у справах будівництва та архітектури було складено договір № 28 на передачу пам'ятки архітектури Успенської церкви у с. Лютенка релігійній громаді терміном на 10 років.

На кінець 1959 р. споруда була частково відреставрована за рахунок добровільних пожертв, зібраних прихожанами. Відповідно до довідки Чернігівської міжобласної спеціальної науково-реставраційної майстерні (яка проводила роботи) № 544 від 26.09.1959 загальна кошторисна вартість (у цінах 1950 р.) складала 178 003 крб., фактично ж було

виконано робіт на 76 321 крб. Релігійна громада за свої кошти оплатила роботи у сумі 47 380 крб. 78 коп. та надала для ремонту матеріали на 29 940 крб. 22 коп. 19 серпня 1959 р. представниками Полтавського обласного відділу у справах будівництва і архітектури було проведено обстеження храму. Комісія зробила висновок, що дзвіниця та споруда церкви знаходяться в аварійному стані й не можуть бути використані для виконання в них релігійних обрядів, і тому термін договору про аренду не було продовжено на підставі того, що церковна громада не дотримувалася взятих на себе зобов'язань і не виконала капітального ремонту споруди в повному об'ємі, який передбачався умовами попереднього договору.

Незважаючи на те, що релігійна громада листом від 03.09.1959 р. дала гарантійні зобов'язання протягом 1960 р. завершити реставраційні роботи у повному об'ємі, церкву було зачинено та знято з реєстрації. Після цього вона використовувалася як складське приміщення райспоживспілки.

Улітку 1973 р., під час сильної бурі, споруда завалилася. Вціліла лише вівтарна частина та дзвіниця, однак вона теж отримала пошкодження і відхилилась від вертикалі після того, як цегляна брила, що під час аварії відкололась від стіни, об'ємом близько 3 м³ вдарилася об низ стіни дзвіниці.

Кілька компетентних комісій встановили, що причиною аварії стала безгосподарність та безвідповідальне ставлення органів влади до пам'ятки. Протягом більше 30 років церква простояла без покрівлі (1924 – 1954). За цей час склепіння й стіни насичувалися вологою, а взимку розмерзалися. Незважаючи на те, що стіни мали майже двометрову товщину, на них утворилися горизонтальні тріщини, а буря тільки довершила те, що рано чи пізно мало відбутися.

У 1983 р. Рада Міністрів Української РСР постановою № 445 від 25 жовтня виключила зі списку пам'яток містобудування та архітектури Успенську церкву в с. Лютецька Гадяцького району.

У 1985 р. залишки церкви й дзвіниця були розібрані, а цегла використана на відсіпку дороги.

На виконання Указу Президента України від 09.12.1995 № 1138 «Про заходи щодо відтворення видатних пам'яток історії та культури» Кабінет Міністрів України прийняв Постанову № 700 від 23.04.1999 «Про Програму відтворення видатних пам'яток історії та культури України», якою затвердив Програму та перелік видатних пам'яток історії та культури, що передбачається відтворити. До цього переліку також була внесена і споруда церкви Успіння Пресвятої Богородиці у с. Лютецька Гадяцького району.

У 2008 – 2010 рр. Спільною археологічною експедицією Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка та Полтавського краєзнавчого музею були проведені дослідження на місці церкви Успіння Пресвятої Богородиці в с. Лютецька Гадяцького району Полтавської області. Роботи, в основному, були зосереджені на дослідженні фундаментів мурованої церкви й дзвіниці та їх внутрішнього простору. Із зовнішнього боку фундаментів, по периметру, було закладено суцільні траншеї шириною 2 м.

Фундаменти церкви муровані в стрічковому котловані, що являв собою траншею-рівчак, прокопаний у культурному шарі XVII ст. чітко по розмірах фундаментів. Глибина залягання підосви фундаментів церкви становить близько 2,70 м від денної поверхні ґрунту. Підосва фундаменту має висоту близько 0,95 м і складена з брил піщаника різної фракції (0,06-0,1 куб. м.), обточених до майже прямокутної форми й викладених у два ряди, на них почергово викладені на вапняномурозчині чотириряди цегли. Ширина фундаментів становить близько 2,5 м. Далі йде комбінований ряд, викладений із піщаникових брил дещо меншого розміру, ніж використаних у підосві, із включенням більшої кількості шматків піщанику, цеглин на вапняному розчині. Покриває верхній ряд цегляної чотирирядної почергової кладки, яка виступає

назовні, за межі стін, на 6 – 7 цеглин. Нерегулярно, проте з достатнім ступенем точності виконано кладку. Розміри розчинних швів коливаються від 4 до 40 мм. Відхилення ложків окремих цеглин від горизонтальної площини (особливо в середині мурів) іноді перевищує 3°.

Під час досліджень у центральній та вівтарній частинах церкви зафіксований об'єкт, який є рештками фундаменту дерев'яної церкви, яка функціонувала до 1687 р. У вівтарній частині, майже повторюючи контури церковних стін (на відстані 0,1 – 0,5 м від неї), зафіксовані рештки дерев'яної конструкції. Вірогідно, це залишки дерев'яної церкви XVII ст., а точніше фундаменту, який являв собою рівчак шириною 0,6 м, із вбитими загостреними з одного кінця колодами, діаметром 18 – 20 см, зверху перекритими позадвожніми балками, колодами. Палі вбиті на глибину 1,96 м. Широкий рівчак заглиблений до 1,70 м. Загострений кінець палі був забитий у материк.

Під час вивчення вівтарної дерев'яної стіни на глибині 1,06 м зафіксовано прошарок (до 3 см) пожежі – попелу та вуглин, із знахідками. Ще один горизонт пожежі виявлений на глибині 1,42 м, в ньому був знайдений невиразний шматок залізного ядра, астрагал, фрагменти посуду.

Характеризуючи цвинтар, навколо церкви, слід зауважити, що він виник до початку будівництва мурованого храму, очевидно, навколо дерев'яної церкви. В траншеях та розкопів виявлені поховання, як датуються як часом до спорудження храму (до 1686 р.), так і після його побудови. Усього досліджено 202 поховання (поховальні ями без збережених поховань не індексувалися, як і виявлені у перевідкладеному стані кістки). Пізніше, у внутрішньому просторі церкви та побіля стін здійснювалися поховання, які вирізняються серед інших: стратиграфічно, використанням цегляних склепів, масивних дерев'яних домовин. Цих поховань XVIII ст. небагато, вірогідно, це ктитори, старости та члени їхніх родин, священики. До XIX ст., чи межі століть, відносимо

лише склеп № 2. В цей час уже функціонував цвинтар навколо Всіхсвятської кладовищенської церкви, поряд з тим територія навколо Успенської церкви була зайнята повністю, тому поховання тут не здійснювалися. Отже, після побудови собору загальнодоступний цвинтар перестав існувати перетворившись на місце поховання містечкової верхівки та священнослужителів.

Планування некрополя близьке до широтного рядового. Чітко встановити первісну планіграфію важко, адже з часом небіжчиків ховали на місці вже існуючих могил, спочатку між могилами, потім і на місцях поховань, надмогильні надгробки яких встигли знівельюватися. Всього зафіксовано до 5-ти горизонтів розміщення поховань. Особливо інтенсивно це простежувалося у внутрішньому просторі церкви, зокрема, лівому приділі, на відміну від зовнішнього. Наявні також розбіжності в орієнтації. Всі орієнтовані в напрямку південь – південний захід, з різним кутком відхилення. Здійснені на різній глибині, яка коливалася в межах від 1,11 м до 2,94 м від репера. Зазвичай, такі ознаки пояснюють не лише сезонними відмінностями, але й тривалим часом існування цвинтаря.

Більшість поховань належать часу, що передував будівництву мурованого храму, на що вказує місцезнаходження поховань, частини з яких виявилися «перерізаними», зруйнованими котлованом фундаменту. Слід зауважити, що у більшості давні будівельники не здійснювали перепоховання, а залишали кістки на місці, інколи перекладаючи порушені кістки. Лише в одному випадку зафіксована велика яма, в якій були хаотично розміщені кістки людей (більше ніж 20 осіб). Подібна практика здійснення будівельних робіт та поводження з виявленими кістками зберігалася в Гетьманщині і у XVIII ст.

Окрім ґрунтових поховань досліджено 13 цегляних склепів. Усі вони викладені з цегли на вапняковому розчині. Більшість із них були зруйновані та пограбовані. Дослідженнями визначено, що у склепі

№ 3, який займав центральне місце під храмом, була похована Олена Борохович, дружина гадяцького полковника Михайла Бороховича.

Склеп № 10 розташований у нефовій частині, займаючи, фактично, всю її площу. Це єдиний склеп, досліджений в Успенській церкві, який має відмінні особливості: великі розміри, він запланований при будівництві та вписаний в архітектурне вирішення церкви – відповідає головній повздовжній вісі; під підлогою цього склепу було влаштовано ще три склепи. Ці особливості, корельовані із писемними джерелами, дають підстави стверджувати, що це місце поховання ктитора храму гадяцького полковника Михайла Бороховича.

Це підземне приміщення мало спеціально облаштований вхід, до нього ведуть 6 сходиць, на кожну сходинку укладалася дерев'яна дощечка. Внизу, за шостою сходинкою розміщувалися дверцята, від них залишився деревний тлін. Основне приміщення склепу має розміри 3,8 x 5,0 м. Стіни прямі, мають виразні ознаки заокруглення у формі арки, склепіння якої завалилося.

Виявлені знахідки передані до фондів Полтавського краєзнавчого музею: керамічна скарбничка, люлька, фрагменти глиняного посуду XVII – XVIII ст., металеві гудзики, монета солід 1632 – 1654 рр. Крістіни Августи Ваза (1632 – 1654 рр.). Швеція, Ризький монетний двір, монета солід (боратинка) 1649 – 1668 рр. Яна II Казимира. Річ Посполита, три різьблені дерев'яні хрестики із зображеннями біблійних сцен. У кількох склепах були знайдені фрагменти ікон на металевих пластинах. Серед них слід особливо відмітити ікону «Успіння Пресвятої Богородиці із предстоячими». Це металева пластина із лицьового боку вкрита сусальним золотом. Центральне місце займає сюжет Успіння. Навколо гробу Богородиці розташовані постаті апостолів. Серед них п'ять постатей – портретні зображення козаків. Зліва від центральної сцени написана постать св. Феодосія Печерського, справа – св. апостола Петра. Ікона

належить до лаврського кола школи іконописання. Знаходить свої аналогії в сюжеті та виконанні основного зображення, за виключенням окремих деталей із іконою першої третини XVIII ст., яка походить із церкви Різдва Христового у Києві. Унікальними є зразки одягу козацької старшини, які збереглися у досить непоганому стані.

Джерела та література: А. Л. Борохович Михайло, Гадяцький полковник. 1687 – 1704 г. // Киевская старина. – 1890. – № 3. – С. 547 – 551; Асеев Ю. С. Стіли в архітектурі України. – К.: Будівельник, 1989. – С. 40; Грановский А. Полтавская епархия в её прошлом и настоящем: (Историко-статистический опыт. Вып. 1. – Полтава: Типо-литогр. М. Л. Старожицкого, 1901 – С. 301 – 302; Коваленко О.В. Звіт про дослідження на місці Успенської церкви в с. Лютенька Гадяцького району Полтавської області у 2008 році. – Машинопис. Полтава, 2008. // НА ІА НАН України. – Ф.е. – 53 арк.; Коваленко О.В., Луговий Р.С. Звіт про дослідження на місці Успенської церкви в с. Лютенька Гадяцького району Полтавської області у 2009 році. – Машинопис. Полтава, 2009. // НА ІА НАН України. – Ф.е. – 178 арк.; Коваленко О.В., Луговий Р.С. Звіт про дослідження на місці Успенської церкви в с. Лютенька Гадяцького району Полтавської області у 2010 році. – Машинопис. Полтава, 2010. // НА ІА НАНУ. – Ф.1. – 223 арк.; Луговий Р., Коваленко О. Дослідження Успенської церкви XVII століття в с. Лютенька // НДПДКУ. – К.: Часи козацькі, 2010. – С. 174-180; Тарасевич П. В. Успенская каменная церковь местечка Лютеньки Гадяцкого уезда // Полтавские губернские ведомости. Часть неофф. – 1850. – № 12. – 12 марта. – С. 109 – 111; Український іконопис XII-XIX ст. з колекції НХМУ: альбом. – К.: Галерея, 2004. – С. 90.

*В.А. Павленко, О.В. Коваленко,
Р.С. Луговий*

306. Церковно-приходської школи будинок (1900) (іст., архітектура)

Розташований у центральній частині села за адресою: вул. Дружби, 52.

Збудований у 1900 р. Цегляний, одноповерховий, дах шиферний, чотирикрилий. Загальна площа 160 м².

Церковно-приходські школи поділялися на однокласні з дворічним терміном

навчання та двокласні з чотирирічним. З 1902 р. термін навчання в однокласних школах продовжено до трьох, у двокласних до п'яти років.

Діти вивчали: Закон Божий, церковний спів, церковнослов'янську грамоту, російську мову, письмо, початкові арифметичні дії. У двокласних школах окрім цього викладали короткий курс російської історії, географію, креслення, малювання, короткі відомості з природознавства. У деяких школах поряд з головними дисциплінами викладалися столярна, теслярська, ковальська справи (для хлопців), рукоділля (для дівчат). Вчителями були священники, дякони, а також випускники церковно-учительських шкіл, єпархіальних училищ, духовних семінарій. Після встановлення радянської влади, церковно-приходські школи перетворили на трудові.

Джерела та література: Повідомлення Лютецької сільської ради // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею; Полтавіка. Полтавська Енциклопедія: У 12 томах. – Том 12: Релігія і церква / Гол. Ред. О.А. Білоусько; Ред. кол.: Ю. М. Варченко, А. М. Киридон, В. О. Мокляк, Т. П. Пустовіт, В. М. Ханко, С. В. Хорев. – Полтава: Вид-во «Полтавський літератор», 2009. – С. 361, 704 – 705.

О.А. Скурда

307. Школи міністерської будинок (1907) (іст. архітектура)

Знаходиться в центральній частині села.

Збудований у 1907 р. Цегляний, дво-поверховий, дах шиферний, чотирисхилий. Загальна площа 500 м².

Новий тип народних шкіл. Відкривалися у сільській місцевості. Були одно- та двокласними, в основному були двокласні з п'ятирічним терміном навчання. В них навчалися як хлопчики, так і дівчатка. Утримувалися за рахунок волосних управ.

Джерела та література: Повідомлення Лютецької сільської ради // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею.

О.А. Скурда

Максимівка, с., Римарівська сільська рада

308. Дуб черешчатий – ботанічна пам'ятка природи місцевого значення (природа)

Росте в с. Максимівка, на садибі місцевого жителя. Перебуває у віданні Римарівської сільської ради.

Площа 0,01 га. Охороняється згідно з рішенням виконавчого комітету Полтавської обласної ради народних депутатів № 329 від 22.07.1969 р.

Обстежувався Т.Л. Андрієнко, О.М. Байрак (поч. 90-х рр. ХХ ст.);

Н.О. Стецюк (поч. 90-х рр. XX ст., 2008 р.);
О.А. Скирдою, А.М. Наговіциною (2008 р.).

Дерево дуба звичайного віком понад 400 років, висотою – 30 м, до 3 м в об'ємі.

Має рекреаційне та освітньо-виховне значення.

Джерела та література: НА ПКМ. – Спр. № 01-116. – Арк. 13; Андрієнко Т.Л., Байрак О.М., Залудяк М.І. та інші. Заповідна краса Полтавщини. – Полтава: ІВА «Астрєя», 1996. – С. 134, 158, 178.

Н.О. Стецюк, О.О. Вільмовська

309. Дубова алея – ботанічна пам'ятка природи місцевого значення (природа)

Росте на центральній вулиці с. Максимівка.

Перебуває у віданні Римарівської сільської ради.

Обстежувалася: В.Г. Осадчим (кін. 60-х рр. – 70-ті рр. XX ст.), Т.Л. Андрієнко, О.М. Байрак (поч. 90-х рр. XX ст.), Н.О. Стецюк (поч. 90-х рр. XX ст., 2008 р.).

Площа 0,5 га. Охороняється згідно з рішенням виконавчого комітету Полтавської обласної ради депутатів трудящих №329 від 22.07.1969 р.

Дерева дуба звичайного посаджені алеєю (довжиною 100 м) на центральній вулиці села вздовж автошляху м. Гадяч – с. Бірки. Це – залишок колишньої алеї, від якої збереглося лише 20 дерев віком близько 150 років, висотою – 22,0 – 24,0 м, діаметром – 0,9 – 1,0 м, висотою від землі до крони – 3,5 – 5,0 м. Має краєзнавче та освітньо-виховне значення. Виконує рекреаційні функції.

Джерела та література: НА ПКМ. – Спр. № 01-56. – Арк. 6 зв., 7, 37; Спр. № 01-116. – Арк. 12; Андрієнко Т.Л., Байрак О.М., Залудяк М.І. та ін. Заповідна краса Полтавщини. – Полтава: ІВА «Астрєя», 1996. – С. 158, 179; Природно-заповідний фонд Української СРСР: Реєстр-довідник / За ред. М.А. Воїнствєнського. – К.: Урожай, 1986. – С. 114; Регіональна екомережа Полтавщини / Під заг. ред. О.М. Байрак. – Полтава: Верстка, 2010. – додаток С. 4.

Н.О. Стецюк, О.В. Халимон

310. Могила Ярошенко Оксани Василівни (1921) (іст.)

Знаходиться в центрі села, біля магазину.

Похована Ярошенко Оксана Василівна (1902 – 1921), вчителька Максимівської початкової школи. У 1921 р. була обрана делегатом 3-го з'їзду комсомолу від Гадяцького повітового комітету комсомолу. Під час поїздки до м. Харків 10 травня 1921 р. була вбита бійцями загону Н.І. Махна.

Згідно з рішенням Римарівської сільської ради у 1984 р. на могилі встановлено металевий обеліск (вис. 1,4 х 0,45 м) без написів, виготовлений Гадяцьким заводом металовиробів.

Джерело: Паспорт пам'ятки історії та культури СРСР. – № 2.3.2308-2.16.2 // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею.

В.Я. Ревезук

311. Пам'ятний знак жертвам Голодомору 1932 – 1933 рр. (іст.)

Знаходиться в старій частині сільського кладовища.

За матеріалами Національної книги пам'яті жертв Голодомору 1932 – 1933 рр. по Римарівській сільській раді загинуло 11 осіб. Встановлено імена 2.

У пам'ять про загиблих жителів села 2008 р. встановлено дерев'яний хрест (вис. 1,78 x 1,0 м), на якому закріплено табличку з арголіту (0,18 x 0,3 м) з пам'ятним написом: «Жертвам Голодомору 1932 – 1933 рр.».

Джерела та література: Довідка відділу культури і туризму Гадяцької районної держадміністрації № 112 від 7 листопада 2006 р. // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею; Національна книга пам'яті жертв Голодомору в Україні 1932 – 1933 років в Україні: Полтавська область / Упоряд. О. А. Білоусько, Ю. М. Варченко, В. О. Мокляк, Т. П. Пустовіт. – Полтава: Оріяна, 2008. – С. 75.

Н.М. Сиволан

312. Садиба Кривошеїна Аполлона Костянтиновича (іст.)

Розташований у центрі села.

Будинок, що належав родині А.К. Кривошеїна, збудований у другій половині XIX ст. Це одноповерхова, прямокутна в плані цегляна споруда, на досить високому цоколі, розташована в центрі села.

Симетричний головний фасад прикрашений ганком, що має шість колон тосканського ордеру та виконані з цегли східці. Прямокутні вікна й двері не мають жодних прикрас, як у звичайному сіль-

ському будинку. Стіни завершуються досить розвиненим карнизом з великим виносом, що захищає їх від атмосферних опадів. Нижня частина карнизу складається з кронштейнів, виконаних із цегли, над якими йдуть дві полоски із лекальної цегли. Вище – поребрик-бордюр у вигляді зубчиків із поставленої на ребро цегли. До бокового фасаду добудований ганок на піддашках.

Кривошеїн Аполлон Костянтинович (19.12.1833, м. Миколаїв Чорноморської губ. – 12.11.1902, м. Шклов, Могильовської губ.) – російський державний діяч, високопосадовець. У 1893 р., після того, як власника садиби було призначено міністром шляхів сполучень, розпочалося будівництво залізниці Лохвиця – Лебедин.

Із 1943 р. в будинку знаходяться сільський будинок культури та бібліотека.

Джерела та література: Довідка Гадяцького районного історико-краєзнавчого музею № 21 від 5 грудня 2013 // Там само; Ф.А.Брокгауз, И.А.Эфрон. Энциклопедический словарь. – Т. 32: Коялович-Кулон. – С.Пб: типо-литография И.А. Эфрона, 1895. – С. 740; Опришко І.М. Звичайне українське село Петрівка-Роменська. – Гадяч: видавництво «Гадяч», 2012. – С. 23;

В.М.Сиротюк

Мала Обухівка, с., Лисівська сільська рада

313. Курганний могильник (археол.)

Знаходиться за 1,7 км на північний захід від села, на високому останці плато правого берега р. Псел, сформованого екогенними процесами.

Обстежувався О.М. Ткаченком у 1989 р. та Р.С. Луговим і О.В. Коваленко у 2011 р.

Складається з чотирьох насипів, із яких у 2011 р., внаслідок сильної розораності, виявлено лише три, висотою 1,3 м, 0,4 м, 1 м, діаметром 15 м, 20 м.

Розорюються. Розкопки не проводилися.

Джерела: Луговий Р.С., Коваленко О.В. Звіт про археологічні розвідки у Гадяцькому та Лохвицькому районах Полтавської області у 2011 році // НА ПКМ. – Спр. № 04-365. – С. 10, рис. 58 – 59; Мельникова І.С., Ткаченко А.М. Отчет о разведках 1989 г. на территории Полтавской области (По подготовке материалов к Своду памятников истории и культуры) // НА ПКМ. – Спр. № 03-331. – С. 22; Мельникова І.С., Ткаченко А.М. Альбом иллюстраций к отчету о разведках 1989 г. на территории Полтавской области (По подготовке материалов к Своду памятников истории и культуры) // НА ПКМ. – Спр. № 03-332. – Рис. 40.

*О.М. Ткаченко, Р.С. Луговий,
О.В. Коваленко*

314. Курган I (археол.)

Знаходиться за 0,4 км на північ від села, на краю високого корінного правого берега р. Псел.

Обстежувався О.М. Ткаченком у 1989 р. та Р.С. Луговим і О.В. Коваленко у 2011 р.

Висота 1,4 м, діаметр 30 м.

Розорюється. Край східної поли знаходиться в лісопосадці. Розкопки не проводилися.

Джерела: Луговий Р.С., Коваленко О.В. Звіт про археологічні розвідки у Гадяцькому та Лохвицькому районах Полтавської облас-

ті у 2011 році // НА ПКМ. – Спр. № 04-365. – С. 10, рис. 58; Мельникова І.С., Ткаченко А.М. Отчет о разведках 1989 г. на территории Полтавской области (По подготовке материалов к Своду памятников истории и культуры) // НА ПКМ. – Спр. № 03-331. – С. 22; Мельникова І.С., Ткаченко А.М. Альбом иллюстраций к отчету о разведках 1989 г. на территории Полтавской области (По подготовке материалов к Своду памятников истории и культуры) // НА ПКМ. – Спр. № 03-332. – Рис. 40.

*О.М. Ткаченко, Р.С. Луговий,
О.В. Коваленко*

315. Курган II (археол.)

Знаходиться за 0,2 км на захід від села, за 0,2 км на південний захід від цвинтаря, на краю високого корінного правого берега р. Псел.

Обстежувався О.М. Ткаченком у 1989 р. та Р.С. Луговим і О.В. Коваленко у 2011 р.

Висота 1,3 м, діаметр 25 м.

Розорюється. Розкопки не проводилися.

Джерела: Луговий Р.С., Коваленко О.В. Звіт про археологічні розвідки у Гадяцькому та Лохвицькому районах Полтавської області у 2011 році // НА ПКМ. – Спр. № 04-365. – С. 10, рис. 58, 60; Мельникова І.С., Ткаченко А.М. Отчет о разведках 1989 г. на территории Полтавской области (По подготовке материалов к Своду памятников истории и культуры) // НА ПКМ. – Спр. № 03-331. – С. 22; Мельникова І.С., Ткаченко А.М. Альбом иллюстраций к отчету о разведках 1989 г. на территории Полтавской области (По подготовке материалов к Своду памятников истории и культуры) // НА ПКМ. – Спр. № 03-332. – Рис. 40.

*О.М. Ткаченко, Р.С. Луговий,
О.В. Коваленко*

316. Майдан (археол.)

Знаходиться за 0,2 км на захід від села, на краю високого корінного правого берега р. Псел.

Обстежувався О.М. Ткаченком у 1989 р. та Р.С. Луговим і О.В. Коваленко у 2011 р.

Висота 1,5 м, діаметр 40 м.

Розорюється. Розкопки не проводилися.

Джерела: Луговий Р.С., Коваленко О.В. Звіт про археологічні розвідки у Гадяцькому та

Лохвицькому районах Полтавської області у 2011 році // НА ПКМ. – Спр. № 04-365. – С. 10, рис. 58, 61; Мельникова І.С., Ткаченко А.М. Отчет о разведках 1989 г. на территории Полтавской области (По подготовке материалов к Своду памятников истории и культуры) // НА ПКМ. – Спр. № 03-331. – С. 22; Мельникова І.С., Ткаченко А.М. Альбом иллюстраций к отчету о разведках 1989 г. на территории Полтавской области (По подготовке материалов к Своду памятников истории и культуры) // НА ПКМ. – Спр. № 03-332. – Рис. 40.

О.М. Ткаченко, Р.С. Луговий,
О.В. Коваленко

317. Братська могила жертв нацизму (1941) (іст.)

Знаходиться в південно-східній частині сільського кладовища.

Поховано 3 мешканці села: Собко Сава Іванович, інвалід громадянської війни, його дружина Собко Оксана Іванівна та Мартиненко Конон Іванович, розстріляні гітлерівцями в грудні 1941 р., як заручники в с. Велика Обухівка. Причиною масового розстрілу в селах Велика та Мала Обухівка був напад партизанського загону на гітлерівський каральний загін, який прибув у село для виборів сільського старости. Облави і розстріли тривали в листопаді – грудні 1941 р. Лише через деякий час родичі розстріляних мали змогу вночі забрати тіла та таємно поховати їх в с. Мала Обухівка.

У 1982 р. на могилі встановлено обеліск із нержавіючої сталі (вис. 1,2 х 0,45 м), на якому металева дошка (0,2

х 0,26 м) із прізвищами похованих: «Собко С. І. 1892, Собко О. І. 1900, Мартиненко К. І. 1891 Павшие от рук немецких оккупантов в декабре 1941».

Джерела та література: ДАПО. – Ф.Р-1876. – Оп. 8. – Спр. 68. – Арк. 26; Паспорт пам'ятки історії та культури СРСР № 2.4.2323-2.16.2 // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею; Полтавщина у Великій Вітчизняній війні Радянського Союзу 1941 – 1945: Збірник документів і матеріалів. – К.: Наук. думка, 1977. – С. 100 – 102.

Н.Ф. Шаповал

318. Місце поховання жертв Голодомору 1932 – 1933 рр. (іст.)

Знаходиться в старій частині сільського кладовища.

У невідомій кількості братських та одиночних могил похована не встановлена кількість жителів села, які стали жертвами Голодомору 1932 – 1933 рр. За матеріалами Національної книги пам'яті жертв Голодомору 1932 – 1933 рр. в Україні в селі встановлено імена 46 осіб загиблих.

Нагадуванням про ці трагічні події є встановлений у новій частині кладовища в 1993 р. металевий хрест (вис. 1,6 x 1,1 м) на такій же тумбі (вис. 0,47 x 0,5 x 0,5 м). В центральній частині хреста металева дошка (0,19 x 0,24 м) з пам'ятним написом: «Жертвам Голодомору 1932 – 1933».

Джерела та література: НА ПКМ. – Спр. № 09-966; Національна книга пам'яті жертв Голодомору 1932 – 1933 років в Україні: Полтавська область / Упоряд. О. А. Білоусько, Ю. М. Варченко, В. О. Мокляк, Т. П. Пустовіт. – Полтава: Оріяна, 2008. – С. 60.

Н.М. Сиволап

319. Могила жертви війни (1943) (іст.)

У північній частині кладовища.

Похований хлопчик Андрій Отрішко (1936 – 1943). Восени 1943 р., при відступі німців, він знайшов гранату і хотів на річці Псел глушити рибу. Сховавши гранату під піджачок, висмикнув чеку, але не встиг викинути.

На могилі в 1943 р. було встановлено дерев'яний хрест, на даний час залишився лише могильний насип (вис. 0,3 x 1,8 x 0,6 м).

Джерело: Свідчення Винника Федора Михайловича, 1936 р.н. // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею.

А.М. Скирда

320. Могила Щербаня Олексія Марковича (1941) (іст.)

Знаходиться в південно-східній частині сільського кладовища.

Похований Щербань Олексій Маркович (1907 – 1941) учасник Миргородського партизанського загону «Перемога». Уродженець с. Мала Обухівка. До початку Великої Вітчизняної війни 1941 – 1945 рр. працював головою колгоспу в с. Велика Обухівка. З 3 вересня 1941 р. перебував у партизанському загоні, брав участь у бойових операціях. Після чергової такої операції до с. Велика Обухівка прибув гітлерівський каральний загін, почалися облави, арешти заручників, пожежі. Окупанти вимагали видати партизан і погрожували масовими розстрілами й спаленнями осель у сс. Велика та Мала Обухівка. Щоб врятувати односельців, М.О. Щербань сам пішов до німецької комендатури й повідомив, що він партизан загону, якого вже немає. Після тривалих тортур його разом із заручниками роз-

стріляли. Через кілька днів дружина перевезла його тіло й поховала на кладовищі в с. Мала Обухівка.

У 1943 р. односельці встановили на могилі партизана цегляний обеліск. У 1980 р. його замінено на обеліск із мармурової крихти (вис. 1,55 x 0,39), на якому закріплено металеву дошку з прізвищем похованого: «Щербань Олексій Марко-

вич 1907 – 1941» та фотоо ovalом (0,18 x 0,13 м) з його портретом.

Джерела: ДАПО. – Ф.Р-15. – Оп. 1. – Спр. 2881. – Арк. 156; Ф.Р-105. – Оп. 1. – Спр. 269. – Арк. 41; Паспорт пам'ятки історії та культури СРСР. – № 2.4.1567-2.16.2 // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею.

Н.Ф. Шаповал

321. Пам'ятний знак полеглим землякам (1968) (іст.)

Знаходиться в центрі села навпроти клубу.

Під час Великої Вітчизняної війни 1941 – 1945 рр. загинуло 65 воїнів, мешканців села. За період тимчасової гітлерівської окупації було розстріляно 8 мирних жителів та партизан.

Згідно з рішенням виконкому Лисівської сільської ради у 1968 р. споруджено цегляну оштукатурену стелу (вис. 3,47 x 3,7 x 0,08 м). На чільній стороні стели вмонтовано 2 бетонних дошки (1,47 x 1,0 м) із пам'ятним написом: «Вечная слава воинам односельчанам погибшим в Ве-

ликой Отечественной войне» і прізвищами загиблих.

Джерела: ДАПО. – Ф.Р-15. – Оп. 1. – Спр. 2881. – Арк. 156; Ф.Р-105. – Оп. 1. – Спр. 269. – Арк. 41; Паспорт пам'ятки історії та культури СРСР. № 2.4.1566-2.16.2 // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею.

Н.А. Палаженко, А.М. Скурда

Мала Побиванка, с., Малопобиванська сільська рада

322. Курганний могильник I (археол.)

Знаходиться за 0,6 км на північ – північний захід від села та за 0,3 км на південь від західної околиці колишнього с. Рудка Степ, на вододілі рр. Хорол та Псел.

Обстежувався О.М. Ткаченком у 1989 р.

Складається з двох насипів. Висота 0,7-0,8 м, діаметр 18-20 м.

Розорюється. Розкопки не проводилися.

Джерела: Мельникова І.С., Ткаченко А.М. Отчет о разведках 1989 г. на территории Полтавской области (По подготовке материалов к Своду памятников истории и культуры) // НА ПКМ. – Спр. № 03-331. – С. 25; Мельникова І.С., Ткаченко А.М. Альбом иллюстраций к отчету о разведках 1989 г. на территории Полтавской области (По подготовке материалов к Своду памятников истории и культуры) // НА ПКМ. – Спр. № 03-332. – Рис. 51.

О.М. Ткаченко

323. Курганний могильник II (археол.)

Знаходиться за 1,6 км на північний захід від села та за 0,9 км на північний захід – захід від колишнього с. Рудка Степ, на вододілі рр. Хорол та Псел.

Обстежувався О.М. Ткаченком у 1989 р.

Складається з двох насипів. Висота 1,4-1,5 м, діаметр 27-30 м.

Один задернований, з геодезичним знаком на вершині, другий розорюється. Розкопки не проводилися.

Джерела: Мельникова І.С., Ткаченко А.М. Отчет о разведках 1989 г. на территории Полтавской области (По подготовке материалов к Своду памятников истории и культуры) // НА ПКМ. – Спр. № 03-331. – С. 26; Мельни-

кова І.С., Ткаченко А.М. Альбом ілюстрацій к отчету о разведках 1989 г. на территории Полтавской области (По подготовке материалов к Своду памятников истории и культуры) // НА ПКМ. – Спр. № 03-332. – Рис. 51.

О.М. Ткаченко

324. Курган (археол.)

Знаходиться за 0,3 км на захід від північної околиці села, на вододілі річок Хорол та Псел.

Обстежувався О.М. Ткаченко м 1989 р.

Висота 0,5 м, діаметр 15 м.

Розорюється. Розкопки не проводилися.

Джерела: Мельникова І.С., Ткаченко А.М. Отчет о разведках 1989 г. на территории Полтавской области (По подготовке материалов к Своду памятников истории и культуры) // НА ПКМ. – Спр. № 03-331. – С. 25; Мельникова І.С., Ткаченко А.М. Альбом ілюстрацій к отчету о разведках 1989 г. на территории Полтавской области (По подготовке материалов к Своду памятников истории и культуры) // НА ПКМ. – Спр. № 03-332. – Рис. 51.

О.М. Ткаченко

325. Могила радянського воїна (1943) (іст.)

Знаходиться на садибі родини Тригубенко на невеликому родинному кладовищі, що вже не використовується.

Похований невідомий воїн із частин, які звільнили село в 1943 р. Прізвище невідоме.

Могила означена невеликим земляним горбиком, на якому лежить дерев'яний обеліск, який впав від часу.

Джерела: Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею.

В.О. Мокляк

326. Пам'ятний знак жертвам Голодомору 1932 – 1933 рр. (іст.)

Знаходиться при вході у західній частині сільського кладовища.

За даними Національної книги пам'яті жертв Голодомору 1932 – 1933 рр. в Україні в селі загинула 41 особа. Встановлено імен 26. Місця поховань невідомі.

У 2008 р. в пам'ять про ті трагічні події встановлено дерев'яний хрест (вис. 1,55 х 0,5 м), на якому закріплено пластикову дошку (0,2 х 0,3 м) з пам'ятним написом: «Жертвам Голодомору 1932 – 1933».

Джерела та література: НА ПКМ. – Спр. № 09-966; Національна книга пам'яті жертв Голодомору 1932 – 1933 років в Україні: Полтавська область / Упоряд. О. А. Білоусько, Ю. М. Варченко, В. О. Мокляк, Т. П. Пустовіт. – Полтава: Оріяна, 2008. – С. 67.

А.М. Скирда

Малі Будища, с., Сарівська сільська рада

327. Місце розташування Миколаївського Красногірського Гадяцького монастиря, пункт Малі Будища I (археол.)

Знаходиться на горі Красній біля м. Гадяча (від назв яких отримав імена, суч. с. Малі Будища, кол. с. Монастирські Будища), «за 6 – 7 (інший варіант – 2) верст від Гадяча вниз річкою Псел», орієнтовно – в межах сучасної східної частини села, на краю високого відрогу корінного правого берега р. Псел (точне місце розташування на сьогодні ще не встановлене).

Археологічно жодного разу не обстежувався. На думку О.Б. Супруненка, саме це місце описує в своїй праці В.Г. Ляскоронський (щоправда, також по розповідях місцевих мешканців, не будучи особисто на цій місцині): у лісі гр. Капніста знаходиться висока гора Корсунка, де знаходяться сліди давніх окопів, з якою в місцевого населення пов'язувалося кілька напівфантастичних легенд.

За офіційною версією чоловічий монастир заснований 1442 р., коли багато православних тікали в пустині, шукаючи порятунку від католицьких переслідувань, унаслідок того, що митрополит Ісидор Болгарин прийняв на Флорентій-

ському соборі унію з римо-католицькою церквою.

Два монахи, імена яких невідомі, заснували тут скит, «виривши могилу а потім зникнувши невідомо куди». У 1482 р. ієромонах Пимен, «знайшовши в лісі означену обриту могилу», за дозволом Київського митрополита Іони збудував тут невелику дерев'яну церкву в ім'я Різдва св. Іоанна Предтечі, заснувавши вівтар на «пеньку зрубаного дуба», де пізніше була зведена трапезна церква. Як здається, у фразі «знайшов обриту могилу» може вгадуватися розміщення монастиря на території укріплення більш ранішого часу, певно, – киеворуської доби.

1536 р. монах Лаврентій, в миру Лук'ян, заклав, а в 1556 р. начальник монастиря ієромонах Мартин (за іншими даними – настоятель Тортик), завершує будівництво великої дерев'яної церкви в ім'я св. Миколи, з приділом Різдва св. Іоанна Предтечі.

Перша згадка про монастир в історичних документах датована 1656 р., зокрема, в зборах джерел із монастирської історії в архіві Маркевича (18 квітня 1656 р. гетьман Б. Хмельницький універсалом зазначає про охорону ґрунтів і полів (на жаль, не названих конкретно яких), наданих на монастир Гадяцький). Володіння монастиря підтверджував й І. Виговський.

Важко не помітити, що час облаштування церкви, від якої монастир отримав найменування (св. Миколи) припадає на офіційний 1556 р., а перша згадка – на 1656 р. Тим більше, що її будівництво здійснюється «за иждевением шляхты и гадяцких граждан», чого абсолютно не могло бути в XVI ст. і достовірно могло мати місце в XVII ст. Тому можна обережно припустити про помилку в цифрі на століття відносно цієї дати. А з назви обителі («Миколаївський») випливає й те, що саме ця церква, а не Різдва св. Іоанна Предтечі, була першою в монастирі.

За офіційною інформацією І. Виговський розорює монастир (здогадно, в 1658 – 1659 рр., коли він осаджував і м. Гадяч), а І. Самойлович з гадяцьким пол-

ковником та старшиною в 1670 р. (за іншими джерелами – в часи правління Київського митрополита Гедеона Святополка між 1685 – 1687 рр.) «расположил оный на основании новом и оградил земляным валом вышиной в шесть аршин, с четырьмя по углам в пять сажень батареями, наподобие крепости». Вал на останню чверть XVIII ст. був ще цілий, але зарослий деревами.

1692 р., в архієрейство преосв. Митрополита Київського Варлама Ясинського, гадяцький полковник Михайло Борохович на місці старої збудував нову церкву (в деяких джерелах – кам'яну, що малоймовірно) в ім'я св. Миколи. За гетьманства Данила Апостола монастир був обнесений дубовим палісадом по валу. В реєстрі Монастирів Київської єпархії 1723 р. значився в числі Задніпровських пустинок. У 1760 р. «відновлений гадяцьким полковником».

У 1786 р. монастир мав три церкви. Перша соборна дерев'яна (дубова) в ім'я чудотворця Миколи, звершена 1758 р., на місці якої розпочате будівництво кам'яної. Друга – дерев'яна (дубова) Благовіщенська з приділом Різдва св. Іоанна Предтечі та трапезою, що перебудована була незадовго до 1786 р., а вперше зведена, скоріш за все, за часів правління І. Скоропадського (за офіційною версією – в XV ст.). Третя – соснова Різвяно-Богородицька, над воротами, що «від великої дороги вниз до Псла йшла», збудована 1688 р. Тоді обитель мала 14 монахів та за нею рахувалося 515 осіб чоловічої статі (більшою мірою – населення с. Монастирські Будища).

Тоді ж, 1786 р., монастир при виданні штатів залишений позаштатним, але не закритий, а перетворений на приход. На поч. XIX ст. тут були такі дерев'яні споруди: церква в ім'я Миколи Чудотворця, церква Благовіщення Матері Божої з приділом Різдва Іоанна Предтечі і з трапезою, церква над святими воротами Різдва Матері Божої, ігуменські та братські келії, огорожа. Можливо, зникнення кам'яної церкви в цей проміжок пояснюється тим, що між 1796 – 1798 рр.

в с. Монастирські Будища з'являється («збудована») аналогічна споруда (церква в ім'я св. Миколи). На 1829 р. у ньому залишилася лише одна Миколаївська церква (певно, парафіяльна церква села Монастирські Будища).

Спочатку монастир належав до Київської єпархії, а з 1785 р. – до Чернігівської. В 1482 – 1632 рр. керували ним начальники, з 1632 р. митрополит Київський Петро Могила заснував начальство ігуменське. Монастир належали сс. Свилярня, Павлівка (за універсалом 1657 р.), Книшівка і Будища (з 1693 р.) та дрібні володіння у Веприку, Дучинцях, Петрівці, Римарівці та самому м. Гадяч і ін. До монастиря належав Спаський (Преображенський) скит (див. поз. № 207), а також Вознесенський Бистрицький (див. поз. № 92). Володіла обитель також перевозом із поромом на р. Псел по старій головній дорозі із мм. Полтава та Зіньків на м. Гадяч, а також цегляним заводом, який існував ще в середині – другій половині XIX ст. При монастирі був одноденний ярмарок котрий відбувався щорічно 9 травня.

Здогадно, на думку автора статті, можна висловити припущення про те, що реальний час заснування монастиря буде справедливо віднести до проміжку від 1632 р. (часи освоєння територій навколо Гадяча (Нового городища), зазначений рік влаштування ігуменського правління в офіційних джерелах) до 1656 р. (дата віднайденної першої згадки в документах). А 1442 р., як зафіксований в історіографії час облаштування цієї обитель, здається, надуманий і вибраний не випадково: саме цього року московська митрополія стала автокефальною – незалежною від Візантії. Також, за даними історичних джерел вдалося заочно майже точно локалізувати місце розташування монастиря.

Археологічні розкопки не проводилися.

Місце розташування Миколаївського Красногірського Гадяцького монастиря (пункт Малі Будища I) – археологічний об'єкт XVII (XV?) – XVIII ст. з доволі бага-

тою історією, помітною роллю в історичних процесах Гадяччини та Полтавщини в козацьку добу, але поки що без свого належного археологічного вивчення.

Джерела та література: Ряд XXII. Лист 12. Военно-топографическая карта Полтавской губернии. Масштаб 3 вер. в дюйме. Г. Полтавской и Харьковской. Часть Полтавской Губ исправл. по рекогносц. 1869 г. Железн. дор. нанесены по съемке 1887 и 1892 гг. – Петроград : Литография Картографич. Заведения Военно-топографического отдела, печатано в 15-1918 г. // НА ЦОДПА. – Ф. 7 к/м. – Спр. 13. – Арк. 2; Ряд XXII. Лист 12. Военно-топографическая карта Полтавской губернии. Масштаб 3 вер. в дюйме. Г. Полтавской и Харьковской. Часть Полтавской Губ исправл. по рекогносц. 1869 г. // Военно-топографическая карта Полтавской губернии. Масштаб 3 вер. в дюйме. [Карты]. – С.-Пб. : Военно-топографическое Депо, 1863-1878. – 1 атл. ([24] разв. л., [1] сб. л.). – Л. 9; Ряд XXII. Лист 12. Военно-топографическая карта Полтавской губернии. Масштаб 3 вер. в дюйме. Г. Полтавской и Харьковской. Часть Полтавской Губ исправл. по рекогносц. 1869 г. Железн. дор. нанесена по съемке 1887 г. – [1887 – 1914]; [Аноним]. Упразднённые и прекратившие своё существование православные монастыри в пределах нынешней Полтавской епархии (краткий исторический очерк) // Полтавские епархиальные ведомости. Часть неофициальная. – Полтава, 1897. – 26-27 июня. № 20-21. – С. 788 – 800; Акты, относящиеся к истории Южной и Западной России, собранные и изданные Археологическою комиссиею. – СПб : типография М. Эттингера, 1887. – Т. 9. 1669 – 1672. – № 180. – С. 963 – 964; Амвросий. История Российской иерархии : в 6-ти ч. / собранная Новгородской семинарии Ректором, и Богословия Учителем, Антониева монастыря архимандритом Амвросием. – Часть III. – М. : в Синодальной типографии, 1811. – С. 683; Амвросий. История Российской иерархии : в 6-ти ч. / собранная Амвросием. – Часть IV. – М. : в Синодальной типографии, 1812. – С. 803 – 804; Амвросий. История Российской иерархии : в 6-ти ч. / собранная Амвросием. – Часть VI. – М. : в Синодальной типографии, 1815. – С. 984; Барсов Е. Описание актов архива Маркевичей, относящихся к истории Южно-Русских монастырей / Е. Барсов // Чтения в Императорском обществе истории и древностей российских при Московском университете. – М. : в Университетской типографии (М. Катков), 1884. – Книга вторая. Апрель-июнь. – I. Материалы

исторические. – С. 10 – 12; Грановский А. Полтавская епархия в ее прошлом и настоящем / А. Грановский. – Полтава : Типо-Литограф. М. Л. Старожицкого, 1901. – С. 347 – 349; Документи Богдана Хмельницького. 1648-1657 / упор. : І. Крип'якевич та І. Бутчя. – К. : вид-во АН УРСР, 1961. – № 368. – С. 488; Зверинский В. В. Материал для историко-топографического исследования о православных монастырях в Российской империи, с библиографическим указателем / В. В. Зверинский. – Том II. Монастыри по штатам 1764, 1786 и 1795 годов. – СПб. : Типография В. Безобразова и Комп., 1892. – № 889. – С. 190; Красногирський Гадяцький Миколаївський монастир // Полтавщина. Енциклопедичний довідник / За ред. А.В. Кудрицького. – Київ: Енциклопедія ім. М.П. Бажана», 1992. – 1024 с. – С. 398; Кулаковський П. Чернігово-Сіверщина у складі Речі Посполитої (1618-1648) / Петро Кулаковський. – К. : Темпора, 2006. – С. 312 – 313, 320, 322; Ляскоронський В. Г. Городища, курганы и длинные (змиевые) валы по течению рр. Псла и Ворсклы / В. Г. Ляскоронского // Труды XIII АС. – М., 1907. – Т. I. – С. 166; Ляскоронський В. Городища, кургани і довгі (зміїві) валі за течією рр. Псла та Ворскли : вид. 2-е, репр., доп. / Василь Ляскоронський / Упор. і передмова О. Б. Супрунєнка. – Полтава : Археологія, 1995. – С. 14; Мокляк В. О. Малі Будища, с., Гадяцький р-н. Православної церкви громада. Миколаївська церква / В. О. Мокляк, Т. П. Пустовіт // Полтавіка : Полтавська енциклопедія / ред. кол. : О. А. Білоусько, гол. ред., Т. П. Пустовіт, заст. гол. ред., Ю. М. Варченко та ін. – Полтава : Полтавський літератор, 2009. – Том 12. Релігія і церква. – С. 371; Описание документов и дел, хранящихся в архиве святейшего правительствующего Синода. СПб : в Синодальной типографии, 1878. – Том III. 1723. – Прилож. № XXIX. – С. СХІ; Описание монастырей, в Российской империи находящиеся, с показанием времени построения оных и в каких классах положены по штатам; также храмовых праздников и достопамятных происшествий, случившихся в них; с присовокуплением Известия о всех Соборных монастырских, ружных и приходских церквах, в столичных городах Москве и С. Петербурге находящихся, когда оныя построены и в какие числа бывають храмовые празники: Издание четвертое. – М. : В Типографии С. Селивановского, 1817. – 220 с. – С. 61; Подробное и верное описание монастырей находящихся в Российской империи. – М. : Типография Августа Семена, 1829. – С. 87; Попов Х. Материалы для истории монастырей Полтавской епархии в XVII и XVIII столетиях /

Х. П. // Полтавские епархиальные ведомости. Часть неофициальная. – Полтава, 1891-1892 – 1891. № 23. 1 декабря. С. 907 – 926. – 1891. № 24. 15 декабря. С. 1000-1014. – 1892. № 4. 15 февраля. С. 167 – 182. – С. 915; Ратшин А. Полное собрание исторических сведений о всех бывших в древности и ныне существующих монастырях и примечательных церквях в России / составлено из достоверных источников Александром Ратшиным. – М. : в Университетской типографии, 1852. – С. 444; Строев П. Списки иерархов и настоятелей монастырей российской церкви. / Составил из достоверных источников Павел Строев, ординарный академик Императорской С-Петербургской академии наук, член археографической комиссии и разных других ученых обществ / Издание археографической комиссии. – С-Пб. : Типография В. С. Балашева, 1877. – 122 с. – Стлб. 931; Шафонский А. Черниговского наместничества топографическое описание с кратким географическим и историческим описанием Малых России, из частей коей оно наместничество составлено / Сочиненное Действительным Статским Советником и Кавалером Афанасием Шафонским. В Чернигове, 1786 года / Издал М. Судиненко. – Киев, в Университетской Типографии, 1851. – С. 610–612, 616, 619, 622; Шерстюк В. В. Гадяцький Красногірський Миколаївський монастир / В. В. Шерстюк // Полтавіка : Полтавська енциклопедія / ред. кол. : О. А. Білоусько, гол. ред., Т. П. Пустовіт, заст. гол. ред., Ю. М. Варченко та ін. – Полтава : Полтавський літератор, 2009. – Том 12. Релігія і церква. – С. 145; Шерстюк В. До питання про час заснування монастирів на південно-східному польсько-литовському порубіжжі в XV – середині XVII ст. / Вячеслав Шерстюк // Історія релігій в Україні. – 2013 рік. – У друці.

В.В. Шерстюк

328. Братська могила радянських воїнів (1943), пам'ятний знак полеглим землякам (1958) (іст.)

Знаходиться в центральній частині сільського кладовища.

Поховано 34 воїни 256-го стрілецького полку 30-ї стрілецької дивізії, 13-ї артилерійської та 206-ї стрілецької дивізій, 3-го Гв. механізованого корпусу, які загинули 8 – 10 вересня 1943 р. в боях із гітлерівськими загарбниками при звільненні села й переправи через р. Псел, та воїни,

які померли від ран в евакуаційному госпіталі № 6062. Прізвища відомі. Ревегук Сергій, голова Малобудищанської сільської ради, не перебував у партизанському загоні, але був записаний до нього, за що за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації був розстріляний у лютому 1943 р.

Згідно з рішенням виконкому Гадяцької районної ради № 13 від 5.09.1957 р. у 1957 р. на могилі встановлено залізобетонний обеліск (вис.2,6 x 1,37 x 0,68 м), на якому закріплена дошка мармурової крихти (1,36 x 0,76 м) з пам'ятним написом: «Никто не забыт и ничто не забыто 1941 – 1945» і прізвищами похованих воїнів. Поруч встановлено аналогічний обеліск (вис. 2,65 x 1,44 x 0,95 м), на дошці якого пам'ятний напис: «Вічна слава загинувшим за Батьківщину 1941 – 1945» та прізвища 86 воїнів, мешканців села, які загинули на фронтах Великої Вітчизняної війни 1941 – 1945.

Джерела та література: ЦАМО РФ. – Ф. 1113. – Оп. 1. – Спр. 2. – Арк. 1; Ф. 1469. – Оп. 1. – Спр. 2. – Арк. 53, 59; Ф. 3428. – Оп. 1. – Спр. 10. – Арк. 4; Ф. 9634. – Оп. 177391. – Спр. 1. – Арк. 73; Паспорт пам'ятки історії та культури СРСР № 2.4.170 – 2.16.2 // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею; Гадяччина: Історія краю / Авт. Колектив: Пустовіт Т.П., Реве-гук В.Я., Сердюк І.О., Коваленко О.В. – Гадяч: видавництво «Гадяч», 2013. – 218 с., іл. – С. 142.

Н.Ф. Шаповал

Мартинівка, с., Мартинівська сільська рада

329. Братська могила радянських воїнів (1943) (іст.)

Знаходиться в західній частині колишнього хутора Червоногвардійське.

Поховано 215 воїнів 979-го, 981-го стрілецьких полків, 808-го артилерійського полку, 346-ї розвідувальної роти 253-ї стрілецької дивізії, 658-го стрілецького полку 218-ї дивізії, 23-ї, 30-ї, 38-ї стрілецьких дивізій, частин 20-го, 10-го танкового, 3-го гвардійського механізованого корпусів, які загинули в жорстоких боях із гітлерівськими загарбниками 28 серпня – 8 вересня 1943 р., долаючи опір важких танків ворога, масивний артилерійсько-мінометний обстріл та

бомбардування літаків противника при звільненні сс. Мартинівка, Велике, Морозівщина. Прізвища воїнів відомі.

Згідно з рішенням Гадяцької районної ради № 4 від 10 червня 1956 р. на могилі встановлено металевий обеліск. У 1984 р. відбулася його заміна на обеліск із мармурової крихти (вис. 1,4 x 0,5 м), попереду встановлено дві металеві тумби (вис. 0,5 x 1,6 x 0,9 м), на які покладено дві плити з мармурової крихти (1,3 x 0,75 м) із прізвищами 103 похованих воїнів та пам'ятним написом: «Родина помнит народ чтит село Красногвардейское»

«Куда б ни шел, ни ехал ты,

Но здесь остановись.

Могиле этой дорогой

Всем сердцем поклонись».

Джерела: ЦАМО РФ. – Ф. 1096. – Оп. 1. – Спр. 6. – Арк. 2 – 4; Ф. 1111. – Оп. 2. – Спр. 11. – Арк. 21 – 26; Спр. 46. – Арк. 97; Спр. 47. – Арк. 16; Ф. 1130. – Оп. 1. – Спр. 12. – Арк. 142 – 145; Ф. 1488. – Оп. 2. – Спр. 12. – Арк. 76; Ф. 1539. – Оп. 2. – Спр. 24. – Арк. 35; Ф. 1653. – Оп. 1. – Спр. 4. – Арк. 53 – 54; Ф. 3158. – Оп. 2. – Спр. 13. – Арк. 16; Спр. 14. – Арк. 17; Спр. 13. – Арк. 147; Спр. 20. – Арк. 12; Ф. 3407. – Оп. 2. – Спр. 7. – Арк. 42; Ф. 3410. – Оп. 1. – Спр. 27. – Арк. 30; Ф. 3428. – Оп. 1. – Спр. 10. – Арк. 160; Ф. 3428. – Оп. 1. – Спр. 12. – Арк. 106; Паспорт пам'ятки історії та культури СРСР. – № 2.4.1601-2.16.2 // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею.

Н.Ф. Шаповал, А.М. Скурда

330. Братська могила радянських воїнів (1943), пам'ятний знак полеглим воїнам-землякам (1958) (іст.)

Знаходиться в центрі села, в сквері.

Поховано 71 воїна із 106-го, 302-го стрілецьких полків, 29-ї, 658-го стрілецького полку 218-ї стрілецької дивізії, учбові стрілецькі роти 253-ї, 23-ї, 30-ї, 38-ї стрілецьких дивізій, 1334-го зенітно-артилерійського полку 21-ї зенітно-артилерійської дивізії резерву Головнокомандування, 2-го, 10-го танкових корпусів, 7-ї гвардійської механізованої бригади 3-го гвардійського механізованого корпусу, які загинули 25 серпня –

8 вересня 1943 в боях із гітлерівськими загарбниками при звільненні сс. Мартинівка, Шадурка, Могилатів. Прізвища відомі.

Згідно з рішенням Мартинівської сільської ради № 2 від 24 квітня 1958 р. біля могили встановлено пам'ятник, виготовлений Харківською скульптурною майстернею. Залізобетонна скульптура воїна (вис. 2,5 м) на цегляному оштукатуреному постаменті (вис. 3,5 м), в нижній частині якого вмонтовано бетонну дошку (0,6 x 0,4 м) з пам'ятним написом: «Вічна слава героям, що полягли в боях за свободу і незалежність нашої Вітчизни». Біля підніжжя пам'ятника покладено 2 плити з мармурової крихти (1,3 x 1,9 м), на яких викарбуваний пам'ятний напис: «Нікто не забыт, ничто не забыто» та 36 прізвищ похованих воїнів. Зліва від могили встановлено горизонтальну цегляну оштукатурену стелу (довж. 5 x 2 м), на якій закріплено 6 дошок з мармурової крихти (1,7 x 0,62 м) з пам'ятним написом: «Вічна пам'ять воїнам-односельчанам, які загинули за Радянську Батьківщину в боях з фашистськими загарбниками в період Великої Вітчизняної війни 1941 – 1945 рр.» та прізвищами 192 воїнів, мешканців села, які загинули на фронтах Великої Вітчизняної війни 1941 – 1945 рр. та розстріляні в період тимчасової гітлерівської окупації 1941 – 1943.

Джерела та література: ЦАМО РФ. – Ф. 1697Бр. – Оп. 1. – Спр. 17. – Арк. 13; Ф. 1096. – Оп. 1. – Спр. 6. – Арк. 2–4; Ф. 1111. – Оп. 2. – Спр. 11. – Арк. 21 – 26; Ф. 1130. – Оп. 1. – Спр. 12. – Арк. 142 – 145; Ф. 1488. –

Оп. 2. – Спр. 12. – Арк. 69, 75; Ф. 1539. – Оп. 2. – Арк. 35; Ф. 1653. – Оп. 1. – Спр. 4. – Арк. 53; Ф. 3158. – Оп. 2. – Спр. 13. – Арк. 160; Ф. 3321. – Оп. 2. – Спр. 13. – Арк. 148; Ф. 3407. – Оп. 2. – Спр. 7. – Арк. 42; Ф. 3410. – Оп. 1. – Спр. 27. – Арк. 29; Ф. 3428. – Оп. 1. – Спр. 10. – Арк. 4; ДАПО. – Ф.Р-1876. – Оп. 8. – Спр. 68. – Арк. 22; Паспорт пам'ятки історії та культури СРСР. – № 2.4.162-2.16.2 // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею; Книга Пам'яті України: Полтавська обл. Т. 2: Великобагачанський район, Гадяцький район. – Полтава: Полтавський літератор, 1995. – С. 589 – 601.

Н.Ф. Шаповал, А.М. Скурда

331. Пам'ятний знак жертвам Голодомору 1932 – 1933 рр. (іст.)

Знаходиться в центрі села, на території Преображенської церкви.

Згідно з матеріалами Національної книги пам'яті жертв Голодомору 1932 – 1933 рр. в селі загинуло 12 осіб. Встановлено ім'я лише одного. Місце поховання невідоме.

У пам'ять про загиблих в 1994 р. встановлено дубовий хрест (вис. 3,1 x 1,6 м), без написів.

Література: Національна книга пам'яті жертв Голодомору 1932 – 1933 років в Україні: Полтавська область / Упоряд. О. А. Білоусько, Ю. М. Варченко, В. О. Мокляк, Т. П. Пустовіт. – Полтава: Оріяна, 2008. – С. 68.

А.М. Скурда

Джерела та література: ЦАМО РФ. – Ф. 3321. – Оп. 2. – Спр. 20. – Арк. 13; Паспорт пам'ятки історії та культури СРСР. – № 2.4.1568-2.16.2 // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею.

Н.Ф. Шаповал, А.М. Скурда

Миколаївка с., Гречанівська сільська рада

332. Могила Тальникова Пантелеймона Івановича (1943) (іст.)

Знаходиться в північно-західній частині сільського кладовища.

Похований Тальников Пантелеймон Іванович, рядовий 7-ї Гв. механізованої бригади 3-го Гв. механізованого корпусу, який загинув 10 вересня 1943 р. в бою з німецькими загарбниками при звільненні с. Миколаївка та хутора Молочного. Уродженець с. Тюрлема Чуваської АРСР. Первісно був похований на місці бою, на приватній садибі на хуторі Молочний. У 1971 р. при переселенні хутора, останки воїна перепоховані на кладовищі с. Миколаївка. На могилі встановлено металевий обеліск із зіркою (вис. 1,3 x 0,25 x 0,27 м), могильний насип обкладено цеглою (2,2 x 1,0 м), навколо металева оголожа.

333. Пам'ятний знак жертвам Голодомору 1932 – 1933 рр. (іст.)

Знаходиться в північно-західній частині сільського кладовища.

Під час Голодомору в с. Войнівщина (тепер у складі с. Миколаївка) загинуло 8 осіб. У 2009 р. ліворуч від могили радянського воїна Тальникова П.І. встановлено пам'ятний знак жертвам Голодомору. Дерев'яний хрест (вис. 1,51 x 0,66 м), на якому закріплено пластикovu дошку (0,19 x 0,25 м) з пам'ятним написом: «Жертвам Голодомору 1932 – 1933 рр.».

Література: Національна книга пам'яті жертв Голодомору 1932 – 1933 років в Україні: Полтавська область / Упоряд. О. А. Білоусько, Ю. М. Варченко, В. О. Мокляк, Т. П. Пустовіт. – Полтава: Оріяна, 2008. – С. 52.

А.М. Скурда

Млини, с., Лисівська сільська рада

334. Братська могила радянських воїнів (1943), пам'ятний знак полеглим землякам (1958) (іст.)

Знаходиться в центрі села, біля клубу.

Поховано 21 воїна із частин 1237-го, 1239-го стрілецьких полків 373-ї стрілецької дивізії, 931-го артилерійського полку 218-ї стрілецької дивізії, 44-го окремого винищувального протитанкового дивізіону, 13-ї артилерійської дивізії, 259-го танкового полку, які загинули 10 – 13 вересня 1943 р. в боях із гітлерівськими загарбниками при звільненні сс. Млини та Лисівка, та воїни, які померли від ран в медично-санітарному батальйоні 218-ї стрілецької дивізії. Прізвища відомі.

У 1958 р. за рішенням Гадяцької районної ради № 4 від 15.04.1958 на могилі встановлено цегляний оштукатурений конусоподібний обеліск (вис. 3,0 x 1,26 x 0,84 м), на якому закріплена бетонна дошка (1,5 x 0,8 м) з пам'ятним написом: «Вечная слава воинам погибшим в годы Великой Отечественной войны сентябрь 1943 г.» з прізвищами похованих воїнів. В 1962 р. поряд із пам'ятником встановлена горизонтальна цегляна оштукатурена стела (2,05 x 2,3 x 0,58 м), на якій закри-

плено подвійну бетонну дошку (1,8 x 2,0) з пам'ятним написом: «Никто не забыт и ничто не забыто 1941 – 1945. Вечная слава воинам односельчанам погибшим в Великой Отечественной войне» та з прізвищами 46 воїнів, мешканців села, які загинули на фронтах Великої Вітчизняної війни 1941 – 1945 рр., та 12 мирних громадян, розстріляних гітлерівцями в період тимчасової німецької окупації 1941 – 1943 рр., серед яких: Дуга Марина Свиридівна та її син Володимир за те, що пекла хліб для партизанів, Змага Костянтин Іванович, учитель, за антинацистську агітацію, Марченко Олена Свиридівна з двома малими дітьми – за підозру в зв'язках із партизанами та інші.

Джерела та література: ЦАМО РФ. – Ф. 259тп. – Оп. 211051. – Спр. 6. – Арк. 73; Ф. 1237сп. – Оп. 152043. – Спр. 1. – Арк. 72; Ф. 1239сп. – Оп. 144304. – Спр. 2. – Арк. 19; Ф. 1488. – Оп. 2. – Спр. 12. – Арк. 172; Ф. 1694. – Оп. 1. – Спр. 28. – Арк. 43; Ф. 9634. – Оп. 177391. – Спр. 1. – Арк. 82; Книга Скорботи України: Полтавська обл. Т. 1: м. Полтава, Великобагачанський район, Гадяцький район, Любінський район, Гребінківський район, Диканський район, Зіньківський район, Карлівський район, Кобеляцький район, Козельщинський район, Котелевський район, Кременчуцький район, Лохвицький район. – Полтава: Полтавський літератор, 2002. – С. 122 – 123.

Н.Ф. Шаповал

335. Пам'ятний знак жертвам Голодомору 1932 – 1933 рр. (іст.)

Знаходиться в центральній частині сільського кладовища.

Під час Голодомору 1932 – 1933 рр. за свідченням Маслока Єгора Ілліча, 1929 р.н., в селі загинуло багато людей, яких ховали в різних частинах села. За матеріалами Національної книги пам'яті жертв Голодомору 1932 – 1933 рр. в Україні встановлено 30 імен загиблих.

У пам'ять про трагічні події в 2009 р. встановлено дерев'яний хрест (вис. 2,2 x 1,0 м).

Джерела та література: НА ПКМ. – Спр. № 09-966; Свідчення Маслока Єгора Ілліча, 1929 р. н. // Робочий архів науково-

методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею; Національна книга пам'яті жертв Голодомору 1932 – 1933 років в Україні: Полтавська область / Упоряд. О. А. Білоусько, Ю. М. Варченко, В. О. Мокляк, Т. П. Пустовіт. – Полтава: Оріяна, 2008. – С. 60.

А.М. Скурда

Могилатів, с., Мартинівська сільська рада

336. Курганний могильник (археол.)

Знаходиться за 0,9 км на північний захід від села, на плато лівого берега р. Псел.

Обстежувався О.М. Ткаченком у 1989 р. та Р.С. Луговим і О.В. Коваленко у 2011 р.

Складається з двох насипів курганів, висотою 1,1 м, 1,4 м та діаметрами 20 м і 25 м.

Розорюється, вершина одного насипу задернована, ростуть дерева. Розкопки не проводилися.

Джерела: Луговий Р.С., Коваленко О.В. Звіт про археологічні розвідки у Гадяцькому та Лохвицькому районах Полтавської області у 2011 році // НА ПКМ. – Спр. № 04-365. – С. 10, рис. 63 – 64; Мельникова І.С., Ткаченко А.М. Отчет о разведках 1989 г. на территории Полтавской области (По подготовке материалов к Своду памятников истории и культуры) // НА ПКМ. – Спр. № 03-331. – С. 17; Мельникова І.С., Ткаченко А.М. Альбом иллюстраций к отчету о разведках 1989 г. на территории Полтавской области (По подготовке материалов к Своду памятников истории и культуры) // НА ПКМ. – Спр. № 03-332. – Рис. 26.

*О.М. Ткаченко, Р.С. Луговий,
О.В. Коваленко*

337. Братська могила радянських воїнів (1943), могила Чернишова А. С. (1943) (іст.)

Знаходиться на сільському кладовищі.

Поховано 30 воїнів 1134-го зенітно-артилерійського полку 21-ї зенітно-артилерійської дивізії резерву Головнокомандування, 43-го гвардійського танкового полку, 7-ї гвардійської механізованої бригади, 3-го гвардійського механізованого корпусу, 23-ї, 30-ї стрілецьких дивізій, які загинули 25 серпня – 8 вересня 1943 в боях із гітлерівськими загарбниками при звільненні сіл Могилатів, Мартинівка. Прізвища відомі всі. Тут же у 1980-х рр. перепохований Чернишов Ананій Степанович (14.10.1924 – 26.08.1943), рядовий 30-ї стрілецької дивізії, який загинув у бою з гітлерівськими загарбниками при звільненні села 26 серпня 1943 р.

Згідно з рішенням Мартинівської сільської ради № 2 від 12 липня 1957 р. біля могили встановлено металевий обеліск. У 1981 р. на могилі у зв'язку з ремонтом встановлено обеліск мармурової крихти (вис. 1,75 x 0,4 м) і плита (1,0 x 0,75 м) з пам'ятним написом: «Никто не забыт. Нічто не забыто. село Могилатово» і прізвищами похованих воїнів. Поряд

зі стелою встановлено пам'ятний знак – чавунну плиту (1,3 x 0,70 м) з пам'ятним написом і прізвищем бійця: «Чернышов Ананий Степанович. Родился 14.X.1924 г. Погиб за Родину 26.VIII.1943 г.».

Джерела: ЦАМО РФ. – Ф. 3321. – Оп. 1. – Спр. 13. – Арк. 102; Оп. 2. – Спр. 20. – Арк. 12; Ф. 3410. – Оп. 1. – Спр. 27. – Арк. 20; Ф. 3428. – Оп. 1. – Спр. 12. – Арк. 10 – 15; Ф. 13689. – Оп. 20077. – Спр. 6. – Арк. 106 (21 ЗАДРГК); Спр. 13. – Арк. 148; ДАПО. – Ф.Р-1876. – Оп. 8. – Спр. 68. – Арк. 22; Паспорт пам'ятки історії та культури СРСР. – Н-11-2-1570-247 // Робочий архів науково-дослідного відділу пам'яткознавства Полтавського краєзнавчого музею; Паспорт пам'ятки історії та культури СРСР. – Н-22-11-2-1571-247 // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею.

Н.Ф. Шаповал, А.М. Скирда

Новий Виселок, с., Рашівська сільська рада

338. Курганний могильник (археол.)

Див.:

Солдатове, с., Рашівська сільська рада

Курганний могильник I (археол.).

339. Курган I (археол.)

Знаходиться за 0,86 км на південь від південно-східної околиці села, на вододілі рр. Псел та Хорол.

Обстежувався О.М. Ткаченком у 1989 р. та Р.С. Луговим і О.В. Коваленко у 2011 р.

Висота 1,5 м, діаметр 40 м.

Задернований. На вершині ростуть дерева. Розкопки не проводилися.

Джерела: Луговий Р.С., Коваленко О.В. Звіт про археологічні розвідки у Гадицькому та Лохвицькому районах Полтавської області у 2011 році // НА ПКМ. – Спр. № 04-365. – С. 11, рис. 65 – 66; Мельникова І.С., Ткаченко А.М. Отчет о разведках 1989 г. на территории Полтавской области (По подготовке материалов к Своду памятников истории и культуры) // НА ПКМ. – Спр. № 03-331. – С. 23; Мельникова І.С., Ткаченко А.М. Альбом иллюстраций к отчету о разведках 1989 г. на территории Полтавской области (По подготовке материалов к Своду памятников истории и культуры) // НА ПКМ. – Спр. № 03-332. – Рис. 43.

*О.М. Ткаченко, Р.С. Луговий,
О.В. Коваленко*

340. Курган II (археол.)

Знаходиться за 1,2 км на північний схід-схід від села, на вододілі рр. Псел та Хорол.

Обстежувався О.М. Ткаченком у 1989 р.

Висота 0,7 м, діаметр 20 м.

Розорується. Розкопки не проводилися.

Джерела: Мельникова І.С., Ткаченко А.М. Отчет о разведках 1989 г. на территории Полтавской области (По подготовке материалов к Своду памятников истории и культуры) // НА ПКМ. – Спр. № 03-331. – С. 23; Мельникова І.С., Ткаченко А.М. Альбом иллюстраций к отчету о разведках 1989 г. на территории Полтавской области (По подготовке материалов к Своду памятников истории и культуры) // НА ПКМ. – Спр. № 03-332. – Рис. 43.

О.М. Ткаченко

341. Пам'ятний знак полеглим землякам (1967) (іст.)

Знаходиться в центрі села.

Встановлений у 1967 р. згідно з рішенням виконкому Рашівської сільської

ради на честь 27 воїнів, мешканців села, які загинули під час Великої Вітчизняної війни 1941 – 1945 рр. Цегляна оштукатурена стела (вис. 3,27 x 1,35 x 1,03 м), в центральній частині якої закріплено гранітну дошку (0,98 x 0,92 м) з пам'ятним написом: «Здесь захоронены воины-односельчане погибшие в годы Великой Отечественной войны 1941 – 1945» і прізвищами 27 односельців. Постамент ступінчатий, цегляний, оштукатурений.

За свідченням Книги Пам'яті відомо 50 прізвищ.

Джерела та література: Паспорт пам'ятки історії та культури СРСР. – № 2.4.1572 – 2.16.2 // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею; Книга Пам'яті України: Полтавська обл. Т. 2: Великобагачанський район, Гадяцький район. – Полтава: Полтавський літератор, 1995. – С. 644 – 647.

О.А. Скурда

Новоселівка, с., Біленченківська сільська рада

342. Братська могила радянських воїнів (1943), пам'ятний знак полеглим землякам (1956) (іст.)

Знаходиться в центрі села, біля клубу.

Поховано 7 воїнів: 29-го стрілецького полку, 38-ї стрілецької дивізії, 327-го окремого винищувального протитанкового дивізіону 253-ї стрілецької дивізії, які загинули 13 – 14 вересня 1943 р. в боях із гітлерівськими загарбниками за звільнення села. Прізвища відомо 5 воїнів, серед них: Ромін Василь Олександрович (25.04.1908, м. Іваново, Російська Федерація – 13.09.1943 с. Новоселівка, Гадяцький р-н, Полтавська обл.) – підполковник, командуючий артилерією 253-ї стрілецької дивізії, Герой Радянського Союзу. Закінчив текстильний технікум, працював на ткацькій фабриці, заочно навчався в Іванівському текстильному інституті. В Червоній Армії з 1931 р. Закінчив Московську артилерійську школу в 1933 р. На фронтах Великої Вітчизняної війни з квітня 1942 р.

Командуючий артилерією 253-ї стрілецької дивізії 40-ї Воронезького фронту підполковник В.О. Ромін із серпня 1943 р. брав участь в боях під Курськом, у Білгородсько-Харківській операції. Артилерія під його командуванням підбила 31 танк, 9 гармат, знищила багато живої сили ворога, активно забезпечувала виконання бойових завдань частинами. В боях за звільнення с. Новоселівка 13.09.1943 р. загинув. Указом Президії Верховної Ради СРСР від 24.12.1943 р. Роміну В.О. присвоєно посмертно звання Героя Радянського Союзу. Нагороджений орденом Леніна, медалями.

У 1956 р. на могилі встановлено пам'ятник – залізобетонна скульптура воїна (вис. 2.8 м) на цегляному оштукату-

туруному постаменті (вис. 1,8 x 1,36 x 1,36 м), у центральній частині якого металева дошка (0,95 x 0,72 м) з пам'ятним написом: «Никто не забыт и ничто не забыто 1941 – 1945» і прізвищами похованих воїнів. Праворуч від пам'ятника цегляна оштукатурена стела (вис. 1,5 x 2,5 м) з висіченими цифрами: «1941 – 1945». Перед стелою у 1985 р. встановлено цегляну оштукатурену тумбу (вис. 0,5 x 1,5 x 1,73 м), на якій 2 гранітні дошки з пам'ятним написом двома мовами: «Вічна пам'ять воїнам-односельчанам, які загинули в роки Великої Вітчизняної війни 1941 – 1945 р. р.» та 64 прізвища воїнів-односельців.

Джерела та література: ЦАМО РФ. – Ф. 33. – Оп. 793756. – Спр. 41. – Арк. 3; Ф. 1111. – Оп. 2. – Спр. 46. – Арк. 96; Ф. 1130. – Оп. 2. – Спр. 6. – Арк. 21; Ф. 1539. – Оп. 1. – Спр. 9. – Арк. 78; Оп. 2. – Спр. 24. – Арк. 43; ДАПО. – Ф.Р-1876. – Оп. 8. – Спр. 97. – Арк. 9. Паспорт пам'ятки історії та культури СРСР. – № 2.4.138-2.16.2 // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею; Книга Пам'яті України: Полтавська обл. Т. 2: Великобагачанський район, Гадяцький район. – Полтава: Полтавський літератор, 1995. – С. 614 – 617; Герои Советского Союза: Краткий биографический словарь в двух томах. – М.: Воениздат, 1988. – С. 372.

Н.Ф. Шаповал, А.М. Скурда

воїнам-односельцям, виготовлений Розсошенським міжколгоспним комбінатом комунальних господарств. У 1985 р. встановлено стелу з бутового каменю (вис. 1,8 x 1,15 x 1,0 м), верхня фасадна частина якої облицьована плиткою. Спереду закріплено лабрадоритову дошку (0,97 x 0,77 м) з пам'ятним написом: «Воинам-односельчанам с. Осняги павшим в Великой Отечественной войне 1941 – 1945 г.» і прізвищами 48 загиблих земляків.

Джерела та література: Паспорт пам'ятки історії та культури СРСР. № 2.4.2312-2.16.2 // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею; Книга Пам'яті України: Полтавська обл. Т. 2: Великобагачанський район, Гадяцький район. – Полтава: Полтавський літератор, 1995. – С. 423 – 426.

О.М. Ковальова, А.М. Скурда

Осняги, с., Біленченківська сільська рада

343. Пам'ятний знак полеглим землякам (1984) (іст.)

Знаходиться в центрі села, поряд із клубом.

На фронтах Великої Вітчизняної війни 1941 – 1945 рр. загинули 48 воїнів, мешканців села.

Згідно з рішенням Полтавського облвиконкому № 34 від 14 серпня 1984 р. в с. Осняги встановлено пам'ятний знак

Острове́рхівка, с., Біленченківська сільська рада

344. Пам'ятний знак полеглим землякам (1984) (іст.)

Знаходиться в центрі села, біля кладовища.

Згідно з рішенням Полтавського облвиконкому від 14.08.1984 р. на честь

81 мешканця села, які загинули на фронтах Великої Вітчизняної війни 1941 – 1945 рр. встановлено пам'ятний знак. Стела з бутового каменю (вис. 1,75х1,75х0,9 м), на якій закріплено дві лабрадоритові меморіальні дошки (0,9 х 0,72 м) з пам'ятним написом: «Вечная память воинам односельчанам с. Островерховка – погибшим в период Великой Отечественной войны 1941 – 1945 г.г.» і прізвищами 81 земляка.

Джерела та література: Паспорт пам'ятки історії та культури СРСР. – № 2.4.2321-2.16.2 // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею; Книга Пам'яті України: Полтавська область. Т. 2: Великобагачанський район, Гадяцький район. – Полтава: Полтавський літератор, 1995. – С.417 – 420.

О. М. Ковальова, А.М. Скирда

Педоричі, с., Бобрицька сільська рада

345. Курганний могильник (археол.)

Знаходиться за 1,2 км на південний схід від села, на другій терасі лівого берега р. Псел.

Обстежувався О.М. Ткаченком у 1989 р.

Складається з трьох насипів. Висота 0,5-1,2 м, діаметр 18-35 м.

Розорюється. Розкопки не проводилися.

Джерела: Мельникова І.С., Ткаченко А.М. Отчет о разведках 1989 г. на территории Полтавской области (По подготовке материалов к Своду памятников истории и культуры) // НА ПКМ. – Спр. № 03-331. – С. 16; Мельникова І.С., Ткаченко А.М. Альбом иллюстраций к отчету о разведках 1989 г. на территории Полтавской области (По подготовке материалов к Своду памятников истории и культуры) // НА ПКМ. – Спр. № 03-332. – Рис. 25.

О.М. Ткаченко

346. Курган (археол.)

Знаходиться за 1,2 км на південний схід від села, на другій терасі лівого берега р. Псел.

Обстежувався О.М. Ткаченком у 1989 р.

Висота 1,3 м, діаметр 30 м.

Розорюється. Розкопки не проводилися.

Джерела: Мельникова І.С., Ткаченко А.М. Отчет о разведках 1989 г. на территории Полтавской области (По подготовке материалов к Своду памятников истории и культуры) // НА ПКМ. – Спр. № 03-331. – С. 16; Мельникова І.С., Ткаченко А.М. Альбом иллюстраций к отчету о разведках 1989 г. на территории Полтавской области (По подготовке материалов к Своду памятников истории и культуры) // НА ПКМ. – Спр. № 03-332. – Рис. 25.

О.М. Ткаченко

347. Могила радянського воїна (1943) (іст.)

Знаходиться на північний-схід від села, в урочищі Масюкове, на межі із Сумською областю.

Похований воїн із частин Воронежського фронту 161-ї стрілецької дивізії, який загинув 28 вересня 1943 р. в ході Харківської наступальної операції біля с. Педоричі.

У 1995 р. на могилі було встановлено обеліск (вис. 1,2 x 0,5 м) з мармурової крихти, без написів.

Джерела: ЦАМО РФ. – Ф. 1396. – Оп. 2. – Спр. 14. – Арк. 3; ДАПО. – Ф.Р-1896. – Оп. 8. – Спр. 68. – Арк. 15.

О.А. Скурда

Перевіз, с., Лисівська сільська рада

348. Курганний могильник, майдан (археол.)

Знаходиться за 0,4 км на захід від села, на плато правого берега р. Псел.

Обстежувався О.М. Ткаченком у 1989 р. та Р.С. Луговим і О.В. Коваленко у 2011 р.

Складається з трьох курганів та майдану. Висота курганів 0,6 м, 0,8 м, 0,5 м, діаметри 20 м, 15 м, 15 м. Висота майдану 3,5 м, діаметр 60-65 м. Вихід зафіксовано з півдня.

Насипи курганів розорюються, майдан задернований. Розкопки не проводилися.

Джерела: Луговий Р.С., Коваленко О.В. Звіт про археологічні розвідки у Гадяцькому та Лохвицькому районах Полтавської області у 2011 році // НА ПКМ. – Спр. № 04-365. – С. 11, рис. 67-69; Мельникова І.С., Ткаченко А.М. Отчет о разведках 1989 г. на территории Полтавской области (По подготовке материалов к Своду памятников истории и культуры) // НА ПКМ. – Спр. № 03-331. – С. 21; Мельникова І.С., Ткаченко А.М. Альбом иллюстраций к отчету о разведках 1989 г. на территории Полтавской области (По подготовке материалов к Своду памятников истории и культуры) // НА ПКМ. – Спр. № 03-332. – Рис. 40-41.

*О.М. Ткаченко, Р.С. Луговий,
О.В. Коваленко*

349. Братська могила радянських воїнів (1943), пам'ятний знак полеглим землякам (1958) (іст.)

Розташована в центрі села, біля старої школи по вул. Річній.

Поховано 13 воїнів 138-ї, 213-ї, 373-ї стрілецьких дивізій, 13-ї артилерійської дивізії та 259-го танкового полку, які загинули 13 вересня 1943 р. в боях із гітлерівськими загарбниками при звільненні сс. Перевіз, Млини. Прізвища відомо 7.

У 1958 р. на могилі встановлено пам'ятник – скульптура воїна із залізобетону (вис. 2,8 м) на цегляному постаменті (вис. 3 м). У 1980-х рр. проведено реконструкцію – цегляний постамент (вис. 2,8 x 1,08 x 1,08 м) з'єднано з обох боків з такими ж стелами (вис. 1,8 x 0,6 x 3,4 м), в які вмонтовано 2 лабрадоритові дошки (1,5 x 0,52 м) з пам'ятними написами: «Вічна пам'ять і слава воїнам радянської армії, які загинули в роки Великої Вітчизняної війни 1941 – 1945 р.р.» та 7 прізвищ похованих воїнів; «Вічна пам'ять і слава воїнам землякам нашим, які загинули в роки Великої Вітчизняної війни 1941 – 1945 р.р.» та 32 прізвища полеглих земляків. В нижній частині постаменту закріплено дошку (0,52 x 0,34 м) з мармурової крихти з пам'ятним написом: «Вічна слава героям, що полягли в боях за свободу і незалежність нашої Вітчизни».

За свідченням Книги Пам'яті України загинуло 35 земляків.

Джерела та література: ЦАМО РФ. – Ф. 1237. – Оп. 152043. – Спр. 1. – Арк. 72; Ф. 1239. – Оп. 144304. – Спр. 2. – Арк. 19–20; Ф. 1259. – Оп. 211051. – Спр. 6. – Арк. 73; Ф. 1361. – Оп. 2 – Спр. 6. – Арк. 114; Ф. 1488. – Оп. 2. – Спр. 12. – Арк. 55; Ф. 9634. – Оп. 177391. – Спр. 1. – Арк. 73 – 82; Паспорт пам'ятки історії та культури СРСР. – № 2.4.1577-2.16.2 // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею; Книга Пам'яті України: Полтавська область. Т. 2: Великобагачанський район, Гадяцький район. – Полтава: Полтавський літератор, 1995. – С. 557 – 558.

Н.Ф. Шаповал А.М. Скурда

Петрівка-Роменська, с., Петрівсько- Роменська сільська рада

350. Забрід – заповідне урочище місцевого значення (природа)

Розташоване на території Краснолуцького лісництва – квартали 56 – 60. Перебуває у віданні ДП «Гадяцький лісгосп».

Обстежувалося М.В. Мисюрою (1991 р.); Т.Л. Андрієнко, О.М. Байрак, Н.О. Стецюк, М.Ф. Торяником (1996 р.); С.К. Безуглим (2002 – 2003 рр.); Н.О. Стецюк, М.В. Слюсарем, М.Ф. Торяником, В.Г. Смолярем (2008 р.).

Площа 228 га. Охороняється згідно з рішенням виконавчого комітету Полтавської обласної ради народних депутатів № 74 від 17.04.1992 р.

Територія заповідного урочища репрезентує частину заплави р. Хорол, котра зайнята в геоботанічному відношенні масивом широколистяного заплавного лісу та лучно-болотними природними комплексами. Деревостани утворюють дуб звичайний, липа серцелиста, клени гостролистий та польовий,

груша звичайна, яблуня лісова, в'яз глицький. На різних ділянках домінують яглиця звичайна, зірочник злаковидний, подекуди – конвалія звичайна. До лісу прилягає лучно-болотний масив, де домінують ценози справжніх та заболочених заплавних лук. По периферії обводнених ділянок сформована прибережно-водна рослинність із домінуванням популяцій очерету звичайного, рогозів вузьколистого та широколистого, кути озерної, місцями – теліптериса болотного.

У складі флори близько 400 видів рослин, серед яких регіонально-рідкісні: конвалія звичайна, латаття біле, оман високий, проліска сибірська, пухирник звичайний, родовик лікарський. Угрупування латаття білого занесене до Зеленої книги України.

Фауна досить різноманітна. Зустрічаються тварини, занесені до Червоної книги України (орел-карлик, підорлик великий, зміїд, лелека чорний, журавель сірий, горностай, видра, мідянка звичайна, голуб-синяк) та регіонального списку (осоїд, кібчик, вальдшнеп, дупель, дятел зелений, дятел середній строкатий, вівчарик весняний, мухоловка мала, чиж, часничниця звичайна, гадюка звичайна, веретільниця ламка).

Заповідне урочище має ґрунтозахисне та водоохоронне значення.

Джерела та література: НА ПКМ. – Спр. № 01-116. – Арк. 55, 128; Андрієнко Т.Л., Байрак О.М., Залудяк М.І. та інші. Заповідна краса Полтавщини. – Полтава: ІВА «Астрей», 1996. – С. 158, 181; Зелена книга України / Під заг. ред. члена-кореспондента НАН України Я.П. Дідуха. – К.: Альтерпрес, 2009. – С. 317 – 318; Червона книга України: Тваринний світ / Під заг. ред. члена-кореспондента НАН України І.А. Акімова. – К.: Глобалконсалтинг, 2009. – С. 390, 405, 425, 426, 428, 442, 462, 539, 543.

Н.О. Стецюк, О.О. Вільмовська

351. Курган (археол.)

Знаходиться за 4,10 км на північний захід (азимут 310°) від цвинтаря, на північній околиці с. Петрівка-Роменська, за 0,3 км на північний схід від села Новоселівка Качанівської сільської ради, на

плато корінної тераси лівого берега р. Артополот – лівої притоки р. Сула.

Обстежувався О.М. Ткаченком у 1989 р. під час планових розвідок по виконанню програми «Зводу пам'яток історії та культури» Полтавської області на території Гадяцького р-ну, коли був описаний з прив'язкою до с. Новоселівка сусідньої Качанівської сільської ради.

Сучасна максимальна висота кургану 1,60 м, діаметр 17 м. Задернований. На вершині стоїть пункт тріангуляції. Археологічні розкопки не проводилися.

На німецькій топографічній карті 1943 р. видання, що складена на основі радянських мап РСЧА, на цьому місці показано два насипи курганів. На топографічній основі Генерального штабу масштабом 1:100000 1987 р. видання на місці кургану міститься лише позначка пункту тріангуляції третього класу/порядку з абсолютним значенням висоти 177,0 м.

Курган в околиці с. Петрівка-Роменська – об'єкт археології, включений постановою колегії Управління культури Полтавської обласної ради народних депутатів від 10 лютого 1992 р. до переліку нововиявлених об'єктів археології за порядковим номером № 238, з прив'язкою до с. Новоселівка сусідньої Качанівської сільської ради.

Джерела: М-36-56-С. Wenesslawowka. Deustche Heereskarte. Rußland 1:50 000. Grundmaterial : karte von Rußland 1:50 000. Stadt. 1931. – Herausgegeben vom OKH Gen St d H. 1943; М-36-56. Гадяч. М 1:100000. Состояние местности на 1982 г. – Генеральный штаб. Издание 1987 г.; Мельникова И. С., Ткаченко А. М. Отчет о разведках 1989 г. на территории Полтавской области (По подготовке материалов к Своду памятников) / Машинопис. Альбом иллюстраций. – Полтава, 1989 // НА ІА НАНУ. – Ф. е. – Спр. 1989/213; НА ПКМ. – Спр. № 03-332; НА ЦОДПА. – Ф. е. – Спр. 25-25а. – Арк. 20. – Рис. 38.

О.М. Ткаченко, В.В. Шерстюк

352. Братська могила червоноармійців (1919) (іст.)

Знаходиться в північно-східній частині сільського кладовища. Поховано 2 червоноармійця, які загинули в серпні

1919 р., стримуючи наступ частин Добровольчої Армії біля залізниці. Прізвища невідомі.

Згідно з рішенням Петрівсько-Роменської сільської ради у 1960 р. останки червоноармійців та обеліск перенесено на сільське кладовище. Обеліск залізобетонний із зіркою (вис. 1,9 м), напис не зберігся. Навколо могили виготовлена місцевими майстрами із металевих прутів огорожа.

Джерела: ДАПО. – Ф.Р-8661. – Оп. 1. – Спр. 661. – Арк. 4; Паспорт пам'ятки історії та культури СРСР. – № 2.3.1573-2.16.2 // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею.

В.Я. Ревезук

353. Братські могили (3) радянських воїнів (1943) (іст.)

Знаходяться в центральній частині сільського кладовища.

Поховано 11 воїнів із частин 12-го винищувального протитанкового артполку 29-ої, 38-ої, 337-ї стрілецьких дивізій, 59-ї гвардійської танкової бригади 8-го гвардійського танкового корпусу та 3-го гвардійського механізованого корпусу

су, які загинули 11 – 12 вересня 1943 р. в боях із гітлерівськими загарбниками при звільненні сс. Петрівка-Роменська, Венеславівка, Чернече. Прізвища відомо 8 воїнів. Серед них: Пигида Микола Євстафійович (19.12.1919 м. Єйськ Краснодарського краю – 12.09.1943 загинув у районі хутора Чернече Петрівсько-Роменської сільської ради, похований у с. Петрівка-Роменська Гадяцького району) – Герой Радянського Союзу. З родини робітників. Закінчив два курси електро-механічного технікуму. В Червоній Армії з 1939 р. З 1939 р. по 1941 р. навчався

в Харківському військовому училищі. З початком війни в 1941 р. закінчив курси вдосконалення командирського складу. На фронтах Великої Вітчизняної війни 1941 – 1945 рр. з 1941 р. Начальник штабу полку старший лейтенант Пигида М.Є. відзначився в боях на Курській дузі. Виконуючи обов'язки начальника зв'язку полку, з 8 по 10 липня 1943 р. неодноразово особисто відновлював телефонну лінію під час атак ворога й забезпечував керівництво боєм. На підступах до с. Петрівка-Роменська в х. Чернече 12 вересня 1943 р. відбувся останній його бій із гітлерівцями. Звання Героя Радянського Союзу присвоєно Указом Верховної Ради СРСР від 24.12.1943 по-смертно. Нагороджений орденом Леніна, двома орденами Червоної Зірки. Первісно був похований на садибі колгоспниці К.І. Лободи. У 1945 р. останки перенесено до братської могили на кладовище с. Петрівка-Роменська.

Згідно з рішенням Петрівсько-Роменської сільської ради у 1958 р. на могилах встановлено цегляні обеліски, у 1985 р. відбулася їх заміна – встановлено 3 обеліски з мармурової крихти (вис.

1,3 x 0,5 м), на двох бокових викарбувано напис: «Фамілії захоронених неіснують», а на центральному закріплено дошку з нержавіючої сталі (0,2 x 0,3 м) з пам'ятним написом: «Герой Советского Союза старший лейтенант Пигида Николай Евстафьевич 19.12.1919 – 12.9.1943», а на могилі покладено бетонну плиту (1,0 x 0,75 м) з пам'ятним написом: «Никто не забыт и ничто не забыто 1941 – 1945 мл. лейтенант Айрапетян Иван Атанесович 1923 рядовые Челябинский Михаил Павлович 1925 Потапов Филипп Федорович 1902 сержант Чкаидзе Владимир Михайлович».

Джерела та література: ЦАМО РФ. – Ф. 33. – Оп. 793756. – Спр. 37. – Арк. 197; Ф. 59Гв. ТБр. – Оп. 381667. – Спр. 1. – Арк. 47; Ф. 1075. – Оп. 1. – Спр. 52. – Арк. 91; Ф. 1111. – Оп. 2. – Спр. 46. – Арк. 96; Ф. 1129СП. – Оп. 161679. – Спр. 4. – Арк. 53; Ф. 1130. – Оп. 2. – Спр. 6. – Арк. 70; Ф. 1653. – Оп. 1. – Спр. 4. – Арк. 55; Ф. 3156. – Оп. 2. – Спр. 21. – Арк. 1; Ф. 3158. – Оп. 2. – Спр. 10. – Арк. 7; ДАПО. – Ф.Р-1876. – Оп. 8. – Спр. 97. – Арк. 3; Паспорт пам'ятки історії та культури СРСР. № 2.3.4.1573 – 2.16.2 // Робочий архів науково-дослідного відділу пам'яткознавства Полтавського краєзнавчого музею; Паспорт пам'ятки історії та культури СРСР. – № 2.4.2315 – 2.16.2 // Там само; Герои Советского Союза: Краткий биографический словарь в двух томах. Т. 2. – М.: Воениздат, 1988. – С. 267.

Н.Ф. Шаповал, А.М. Скирда

354. Місце розстрілу жертв нацизму (1941 – 1943) (іст.)

Розташоване в урочищі Докалове.

За час тимчасової німецької окупації села 12.09.1941 р. – 12.09.1943 р. було розстріляно до 75 мешканців с. Петрівка-Роменська та навколишніх сс. Розбишівка, Березова Лука, Ручки, Рудикове, Середняки.

Із перших днів окупації в селі був встановлений німецький «новий порядок». Так, у перший день, 12 вересня 1941 р. був убитий Дрейзер, редактор районної газети «Сталінським шляхом», а вдома був розстріляний житель Пішняк. У колишньому будинку священника окупантами була влаштована в'язниця для радянських активістів, комуністів, вій-

ськовополонених, партизанів, жителів Петрівсько-Роменського району. Після допитів і катувань їх везли через село й розстрілювали в урочищі Докалове.

Серед загиблих – родина завідуючого аптекою Долі, його дружина та 11-річна донька Рая, які були розстріляні за зв'язок із партизанами; Дмитро Котляренко, 1903 р.н., батько чотирьох дітей, комуніст, голова колгоспу ім. Петровського в с. Осняги, під час окупації – завідуючий громадським господарством; Степан Петренко, партизан із с. Нижня Будаківка Лохвицького району; Костянтин Іванченко, 1908 р.н., с. Рудикове за допомогу радянським воїнам, які увійшли до села наприкінці лютого 1943 р.; Ілько Рухляда – житель с. Петрівка-Роменська, який утік, коли везли молодь до Німеччини на каторжні роботи; Дмитро Мусієнко – житель с. Розбишівка за збройний опір окупантам.

На місці розстрілів встановлена брила з сірого граніту (вис. 0,95 x 1,35 x 1,0 м.), у центрі якої закріплено дошку з металопластики (0,35 x 0,3 м.) з пам'ятним написом і прізвищами розстріляних: «На цьому місці 1941 – 1943 рр. фашистські загарбники розстріляли 75 громадян, військовополонених та жителів Петрівсько-Роменського району, серед них: родина Долі – чоловік, дружина та донька – с. Петрівка-Роменська Котляренко Дмитро Федорович – с. Осняги, Іванченко Костянтин Андрійович – с. Рудикове, Рухляда Ілько Семенович – с. Петрівка-Роменська, Петренко Степан – с. Нижня Будаква, Мусієнко Петро Про-

хорович – с. Розбишівка». Родина Доли була похована праворуч від пам'ятного знака, останні – ліворуч, в урочищі.

Джерела та література: ДАПО. – Ф.Р. 1876. – Оп. 8. – Спр. 97. – Арх. 5.; Опришко І.М. Звичайне українське село Петрівка-Роменська. – Гадяч: видавництво «Гадяч», 2013. – С. 71 – 72; Опришко І. Вшанували пам'ять закатованих // Гадяцький вісник. – 2013. – №. 106 – 107 (11699 – 116100). – 21 вересня. – С. 6; Лепський М. Життя віддав за Перемогу // Гадяцький вісник. – 2013. – № 51 – 52 (11644 – 11645). – 8 травня. – С. 3.

В.А. Андрієць

355. Пам'ятний знак жертвам Голодомору 1932 – 1933 рр. (іст.)

Знаходиться при вході на центральне сільське кладовище.

Під час Голодомору 1932 – 1933 рр. згідно з матеріалами Національної книги пам'яті жертв Голодомору 1932 – 1933 рр. в Україні загинуло 15 жителів села. Встановлено імена 12 осіб. Місце їх поховання невідоме.

У пам'ять про загиблих у 1995 р. встановлено дубовий хрест (вис. 2,9 x 1,0 м) без написів.

Джерела та література: Довідка відділу культури і туризму Гадяцької районної держадміністрації № 112 від 7 листопада 2006 р. // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею; Національна книга пам'яті жертв Голодомору 1932 – 1933 років в Україні: Полтавська область / Упоряд. О. А. Вілоусько, Ю. М. Варченко, В. О. Мокляк, Т. П. Пустовіт. – Полтава: Оріяна, 2008. – С. 69.

Н.М. Сиволап

356. Пам'ятний знак полеглим землякам (1958) (іст.)

Знаходиться на перехресті доріг при в'їзді до села.

Згідно з рішенням Петрівсько-Роменської сільської ради № 19 від 15.06.1957 р. на честь 142 воїнів, жителів села, полеглих на фронтах Великої Вітчизняної війни 1941 – 1945 рр., в 1958 р. встановлено пам'ятник. Скульптура воїна із залізобетону (вис. 2,85 м) виготовлена на Запорізькому скульптурному комбінаті (скульптор Савельєв О.Г.), встановлена на цегляний оштукатурений постамент (вис. 2,0 x 1,6 x 1,55 м), в центрі якого закріплено дошку з мармурової крихти (0,6 x 0,4 м) з пам'ятним написом. «Вічна слава героям, що полягли в боях за свободу і незалежність нашої Вітчизни». Перед пам'ятником праворуч встановлено вертикальну цегляну оштукатурену стелу (вис. 3,5 x 1,8 x 0,6 м), у верхній частині якої закріплено дерев'яну дошку (0,6 x 1,0 м), в центральній частині – подвійну дошку з сірого граніту (1,5 x 0,9 м) з пам'ятним написом: «Вічна слава Вам,

нашим героям-землякам, які загинули в роки Великої Вітчизняної війни (1941 – 1945р.р.)» і прізвищами 147 воїнів-земляків.

За свідченням Книги Пам'яті України відомо 161 прізвище.

Під час тимчасової німецької окупації села 1941 – 1943 рр. гітлерівськими загарбниками були розстріляні партизани і жителі с. Петрівка-Роменська та навколишніх сіл: Бондаренко Артем Федорович, партизан, 1910 р.н., загинув 10.11.1941 р., похований в с. Петрівка-Роменська; Дрейзер, редактор районної газети «Сталінським шляхом», вбитий 12.09.1941 р., похований в с. Петрівка-Роменська на кладовищі; Пішняк, с. Петрівка-Роменська, розстріляний 12.09.1941 р.; Доля, його дружина та донька; Дмитро Котляренко, 1903 р.н., комуніст, голова колгоспу в с. Осняги; Степан Петренко, партизан, с. Нижня Будаква Лохвицького району; Іванченко Костянтин, 1908 р.н., с. Рудикове; Рухляда Ілько, с. Петрівка-Роменська; Мусієнко Дмитро Прохорович, с. Розбищівка; Фабриченко, юнак, с. Розбищівка, поховані в с. Петрівка-Роменська, в урочищі Докалове; Махота Ілля Терентійович, 1888 р.н., с. Березова Лука, розстріляний 25.02.1943 р., похований в с. Петрівка-Роменська; подружжя Боровиків, партизани, с. Мелешки (с. Березова Лука); Чумак Г.А.– комісар загону, колишній інструктор райкому партії, загинули взимку 1942 р., поховані в урочищі Докалове чи в м. Гадячі; Баденко Єлисей та його син Андрій, Тригуб, Онець, мати й син з родини Пішняків; Карпенко Омелян Васильович; Петренко Андрій Андрійович; Шевченко Дем'ян Прокопович, Петрівсько-Роменська сільська рада, розстріляні карателями, дата і місце поховання не відомі.

Жертви війни: під час вибуху гранати 3.11.1941 р. загинули школярі Клименко Василь Антонович, 1928 р.н., с. Петрівка-Роменська, Пройдак Олексій, Гладкий с. Петрівка-Роменська; Стрижак Владислав Васильович, 1938 р.н., с. Петрівка-Роменська, загинув 3.07.1944 р. від ви-

буху гранати; Топчій Андрій Степанович, 1895 р.н., с. Петрівка-Роменська, вбитий 15.08.1944 р. від вибуху міни; Тимошенко Іван Якович, 1880 р.н., с.Петрівка-Роменська, завідуючий бурякопунктом, вбитий 25.06.1943 р. від розриву снаряду, поховані в с. Петрівка-Роменська на кладовищі; Кузьміченко Іван, житель с. Петрівка-Роменська та молода жінка загинули при бомбардуванні на початку вересня 1941 р., поховані на садибі М.А. Шавшини.

Джерела та література: ДАПО. – Ф.Р-1876. – Оп. 8. – Спр. 97. – Арк. 5; Паспорт пам'ятки історії та культури СРСР. № 2.4.1574-2.16.2 // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею; Книга Пам'яті України: Полтавська область. Т. 2: Великобагачанський район, Гадяцький район. – Полтава: Полтавський літератор, 1995. – С. 601 – 609; Книга Скорботи України: Полтавська область. – Полтава: Полтавський літератор, 2005. – Т. 3: – С. 143, 146. Книга Скорботи України: Полтавська область. – Полтава: Полтавський літератор, 2002. – Т. 1: – С. 125, 131, 135, 144; Опришко І. Вшанували пам'ять закатованих // Гадяцький вісник. – 2013. – № 106 – 107 (11699 – 116100). – 21 вересня. – С.6.; Опришко І.М. Звичайне українське село Петрівка-Роменська. – Гадяч: видавництво «Гадяч», 2013. – С. 62, 63, 64, 65, 67, 68, 69, 73, 76, 77.

В.А. Андрієць, А.М. Скурда

357. Пам'ятник Пигиді Миколі Євстафійовичу (іст.)

Знаходиться в центрі села, біля клубу.

Встановлений на замовлення виконавчого комітету Петрівсько-Роменської сільської ради у 1972 р. за допомогою рідних Героя Радянського Союзу Пигиди Миколи Євстафійовича (див. поз. № 353).

Погруддя висічене з гранітної неполірованої брили (вис. 1,4 x 1,0 м) без головного убору, встановлене на цегляному постаменті, обшитому металевим листом (вис. 1,5 x 0,75 x 0,85м), на бетонному цоколі (вис 0,15 x 3,0 x 3,0 м). На чільному боці постаменту бетонна дошка (0,43 x 0,54 м) з пам'ятним написом: «Герой Советского Союза старший лейтенант Пигида Н. Е.».

Погруддя виготовлене Московським комбінатом художніх робіт.

Автор – невідомий.

Джерело: Паспорт пам'ятки історії та культури СРСР. № 4.1.1576 – 2.16.2 // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею.

А.М. Скирда

Писарівщина, с., Біленченківська сільська рада

358. Місце поховання жертв Голодомору 1932 – 1933 рр. (іст.)

Знаходиться в старій частині сільського кладовища.

У невідомій кількості братських і одиночних могил за матеріалами Національної книги пам'яті жертв Голодомору 1932–

1933 рр. в Україні поховано 47 жителів села. Прізвищ відомо 14.

Пам'ятний знак не встановлено, про цю трагедію нагадують лише невеликі могильні насипи порослі травою.

Джерела та література: Довідка відділу культури і туризму Гадяцької районної держадміністрації № 112 від 7 листопада 2006 р. // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею; Національна книга пам'яті жертв Голодомору 1932 – 1933 років в Україні: Полтавська область / Упоряд. О.А. Білоусько, Ю.М. Варченко, В.О. Мокляк, Т.П. Пустовіт – Полтава: Оріяна, 2008. – С. 49.

Н.М. Сиволап, А.М. Скирда

359. Могила Сіренького Данила Лукича та Сіренького Юхима Лукича (1921) (іст.)

Знаходиться в центральній частині сільського кладовища.

Поховані брати Данило Лукич та Юхим Лукич Сіренькі, активісти села. Сіренький Данило Лукич у 1920 р. був обраний головою комітету бідноти; Сіренький Юхим Лукич служив у повітовій міліції, мав велику сім'ю: старша донька – 12 років та четверо синів віком від 3 до 10 років. Обидва брати брали активну участь в організації комітету бідноти. У 1921 р. вони поїхали до сусіднього с. Сари за сіллю для односельців. На зворотному шляху їх убили бійці загону Н.І. Махна.

Згідно з рішенням Біленченківської сільської ради у 1950 р. на могилі встановлено пам'ятний знак, у 1988 р. відбу-

лася його заміна. Встановлено обеліск із мармурової крихти (вис. 1,65 х 0,7 м), на якому закріплено металокерамічну табличку (0,18 х 0,24 м) з пам'ятним написом: «Тут поховані Сіренський Данило Лукич Сіренський Юхим Лукич. Закатовані в роки Промадянської війни».

Джерела: ДАПО. – Ф.Р-3121. – Оп. 1. – Спр. 34. – Арк. 1, 26, 29; Паспорт пам'ятки історії та культури СРСР. № 2.3.1578 – 2.16.2 // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею.

В.Я. Ревезук

Плішивець, с., Плішивецька сільська рада

360. Великий ліс – ботанічний заказник місцевого значення (природа)

Розташований на правому березі р. Псел, на території Краснолуцького лісництва – квартали 37 – 39. Перебуває у віданні ДП «Гадяцький лісгосп».

Обстежувався В.М. Мисюрою (1991 р.); Т.Л. Андрієнко, О.М. Байрак, Н.О. Стецюк, М.Ф. Торяником (1996 р.); С.К. Безутлим (2002 – 2003 рр.); Н.О. Стецюк (2007 р.); Н.О. Стецюк, В.М. Слюсарем, М.Ф. Торяником, В.Г. Смолярем (2008 р.).

Площа 182 га. Охороняється згідно з рішенням виконавчого комітету Полтавської обласної ради народних депутатів № 74 від 17.04.1992 р.

Територія заказника представлена лісовим масивом на правому березі р. Псел. Деревостани утворюють дуб звичайний, липа серцелиста, клен гостролистий та польовий, в'яз гладенький, рідше ясен звичайний, тополя біла, груша звичайна, яблуня лісова. На території масиву, особливо на плакорних ділянках, виявлені вікові дуби до 200 років (в діаметрі стовбури сягають 0,9 – 1,2 м). Деревостани густі. У розрідженому підліску домінує ліщина звичайна разом із бруслинами – європейською та бородавчастою. Травостій має мозаїчний характер. У цілому лісові ценози мають типову структуру та флористичний склад для корінних дібров Лівобережного Лісостепу.

У складі флори близько 350 видів рослин, серед яких відмічені коручка чемерникоподібна (занесена до Червоної книги України) та регіонально рідкісний вид – проліска сибірська (повідомлення Стецюк Н.О., 2007).

Фауністичне різноманіття доповнюють тварини, занесені до Червоної книги України (горностай, орел-карлик, підорлик великий, голуб-синяк) та регіонального списку (осоїд, кібчик, вальдшнеп, дятел зелений, дятел зелений строкатий, дрізд-омелюх, дрізд білобровий, вівчарик весняний, мухоловка мала, чиж, часничниця звичайна, веретільниця ламка).

Джерела та література: НАПКМ. – Спр. № 01-116. – Арк. 25, 49, 125; Андрієнко Т.Л., Байрак О.М., Залудик М.І. та інші. Заповідна краса Полтавщини. – Полтава: ІВА «Астрей», 1996. – С. 157, 176; Стецюк Н.О. Еколого-ценотична та флористична характеристика осередків раритетної фіторізноманітності Гадяцького району (Полтавська область) // Збірник наукових праць Полтавського державного педагогічного інституту імені В.Г. Короленка. – Серія «Екологія. Біологічні науки». – 2008. – Вип. 5 (63). – С. 118 – 126; Червона книга України. Рослинний світ / Під заг. ред. члена-кореспондента НАН України Я.П. Дідуха. – К.: Глобалконсалтинг, 2009. – С. 177; Червона книга України: Тваринний світ / Під заг. ред.

члена-кореспондента НАН України І.А. Акімова. – К.: Глобалконсалтинг, 2009. – С. 426, 428, 462, 539.

Н.О. Стецюк, О.О.Вільмовська

361. Селище ранньослов'янського часу (V – VII ст. н.е.), козацької доби (другої пол. XVII – XVIII ст.) Плішivecь I (археол.)

Знаходиться на південно-західній околиці с. Плішivecь (за межами населеного пункту), за 0,80 км на південний захід від Покровської церкви в селі, на ділянці заплавної тераси та схилі корінного правого берега р. Псел.

Сліди поселення вперше були виявлені науковцями ІА АН УРСР О.І. Тереножкіним та В.А. Ільїнською в 1966 р. під час розвідок у Попсіллі. Востаннє територія селища обстежувалася та розкопувалася С.П. Юренко в 1978 р.

Визначена у 1968 р. площа концентрації матеріалів ранньослов'янського часу – 100 x 300 м (бл. 3 га). Встановлена розкопками 1978 р. потужність культурних нашарувань – до 0,60 м. Матеріали ранньослов'янського часу повністю перемішані зі знахідками козацької доби та сучасності. На момент останнього огляду територія селища більшою мірою використовувалася під городи, ближча до русла річки – задернована.

Серед знахідок із території поселення – матеріали ранньослов'янського часу, а саме фрагменти ліпного грубої якості посуду. Серед останнього виділяються неорнаментовані горщики з банкоподібними та біконічними профілями тулуба (т. зв. «київського типу»), сковорідки з невисоким бортиком, диски-кришки. Серед іншотипних матеріалів – уламки конусів-хлібців, випадкова знахідка шиферного пряслиця давньоруського часу.

Більшість із зібраних матеріалів складають зразки посуду та інших виробів другої половини XVII (чи можливо, навіть кінця XVII) – XVIII ст., а також пізніших часів. До цього ж часу відносяться й чис-

ленні знаряддя праці, побутові речі та їх уламки з бронзи, заліза та глини.

У 1978 р. шурфами та траншеями було досліджено 142 м. кв. ділянки селища. Матеріали зі зборів та розкопок зберігаються у фондах Полтавського краєзнавчого музею.

Селище різночасове ранньослов'янського часу (середина I тис. н.е.), козацької доби (другої пол. XVII – XVIII ст.) Плішivecь I – об'єкт археології, включений постановою колегії Управління культури Полтавської обласної ради народних депутатів від 10 лютого 1992 р. до переліку нововиявлених об'єктів археології за порядковим номером № 244, і один з небагатьох відомих поселенських об'єктів ранньослов'янського часу на теренах району, до того ж частково розкопаний. На сьогодні потребує сучасної локалізації та визначення наявності предмету археологічної охорони об'єкту.

Джерела та література: Тереножкін А. І., Ильинская В. А. Отчет о разведке в Днепровом Левобережье по течению рек Псла и Сейма в 1966 г. // НА ІА НАНУ. – Ф. е. – Спр. 1966/18. – 17 с. + 33 табл.; Юренко С. П. Отчет о работе Полтавского разведотряда Левобережной славяно-русской экспедиции ИА АН УССР в 1978 году / Машинопис. Альбом ілюстрацій. – Полтава, 1978 // НА ІА НАНУ. – Ф. е. – Спр. 1978/21. – Арк. 2-10. – Табл. 2-20; НА ЦОДПА. – Ф. е. – Спр. 64. – Арк. 2 – 10; Горюнов Е. А. Ранние этапы истории славян Днепрового Левобережья / Е. А. Горюнов. – Л. : Наука, 1981. – С. 108; Ильинская В. А. Разведка в Днепровом Левобережье / В. А. Ильинская // Археологические исследования на Украине в 1965-1966 гг. – К. : Наукова думка, 1967. – Вып. 1. – С. 197. – Рис. 1; Ильинская В. А. Новые данные о памятниках середины I тыс. н.э. в Днепроговской Левобережной Лесостепи / В. А. Ильинская // Славяне и Русь : сб. науч. тр. / ред. кол. : отв. ред. Е. И. Крупнов, В. И. Бутанов, И. П. Русанова и др. – М. : Наука, 1968. – АН СССР, Институт археологии. – С. 57. – Рис. 1:2; Сухобоков О. В. Славяне Днепроговского Левобережья (романская культура и ее предшественники) / О. В. Сухобоков. – К. : Наукова думка, 1975. – С. 15.

В.В. Шерстюк

362. Селище скіфської доби (VI – IV ст. до н.е.) та козацької доби (XVII – XVIII ст.) Плішивець II (археол.)

Знаходиться на околиці села, в межах населеного пункту, поряд із Покровською церквою (південно-східніше), на краю схилу плато корінної тераси правого берега р. Псел.

Вперше виявлене П.Я. Гавришем у 1989 р. під час планових розвідок по виконанню програми «Зводу пам'яток історії та культури» Полтавської області на території Гадяцького р-ну. Територія селища та найближчих околиць у 2011 р. оглядалася під час краєзнавчих розвідок співробітником В.В. Лямкіним.

Матеріали скіфського часу, разом зі знахідками козацької доби, трапляються на площі 80 x 75 м (бл. 0,60 га). Уся територія пам'ятки розорюється. Серед знахідок – фрагменти характерного ліпного посуду скіфського часу, уламки пряслиця, кварцитового розтирача, точильний брусок тощо, а також численні матеріали козацької доби та XIX – XX ст.

У 2011 р. поблизу селища та Покровської церкви в селі було знайдено невеликий монетний скарб середини XVII ст. Складався він із 19-ти срібних/білонових монет дрібного номіналу (півтораки-драйпелькери) Речі Посполитої, Маркграфства Бранденбурга та Герцогства Пруссії. Також зібрано невелику добірку кераміки козацької доби.

Археологічні розкопки не проводилися. Знахідки зберігаються у фондах Комсомольського історико-краєзнавчого музею (монетний скарб).

Селище різночасове скіфського та козацького часів Плішивець II – об'єкт археології, що відноситься до решток доволі нечисленних у Середньому Подніпров'ї відкритих поселень населення скіфського часу. На території та в околицях пам'ятки трапляються найдавніші знахідки козацької доби з території села, що свідчить про локалізацію тут історичного ареалу цього населеного пункту.

Джерела та література: Гавриш П. А. Отчет о полевых исследованиях археологи-

ческой экспедиции Полтавского педагогического института в 1989 г. / Машинопис. Альбом иллюстраций. – Полтава, 1990 // НА ІА НАНУ. – Ф. е. – Спр. 1989/166; НА ЦОДПА. – Ф. е. – Спр. 23-23А. – Арк. 38. – Рис. 65 – 66; Лямкін В. Невеликий монетний скарб середини XVII ст. з Гадяччини / Віталій Лямкін, В'ячеслав Шерстюк // Нові дослідження пам'яток козацької доби в Україні : зб. наук. статей / НДЦ «Часи козацькі, УТОПК, Центр пам'яткознавства НАН України та ін. / ред. кол. : Титова О. М., відп. ред., Бондаренко І. П., Івакін Г. Ю. та ін. – К., 2011. – Вип. 20. – С. 17 – 22. – (Серія : «Бібліотечка «Часи козацькі»); Шерстюк В. В. Обстеження старожитностей козацької доби на Полтавщині / В. В. Шерстюк, В. В. Лямкін // Археологічні дослідження в Україні – 2010 / Інститут археол. НАН України / ред. кол. : Козак Д. Н., гол. ред., Болтрик Ю. В., заст. гол. ред., Буйських А. В. та ін. – К. – Полтава : Протеск, 2011. – С. 370 – 371.

В.В. Шерстюк

363. Братська могила учасників громадянської війни (1924), радянських воїнів (1941, 1943), пам'ятний знак полеглим землякам (1961) (іст.)

Знаходиться в центрі села, біля школи.

Поховано 5 осіб: Пісковець Павло Охрімович, голова комітету бідноти, убитий в 1924 р. противниками радянської влади в селі; Сахно Іван Терентійович (1910р.н.), до початку Великої Вітчизняної війни 1941 – 1945 рр. був інструктором Гадяцького райкому КП України, партизан, загинув 16 грудня 1941 р. в бою з гітлерівським каральним загonom; Богулін Віктор Дмитрович і два невідомі.

мих солдати з 70-ї окремої розвідувальної роти 38-ї стрілецької дивізії, які загинули 7 вересня 1943 р. при виконанні розвідувального завдання в бою біля городища, на місці розташування гітлерівської артилерії, яка вела обстріл с. Бобрік.

Згідно з рішенням Гадяцької районної ради у 1961 р. відбулося перепоховання всіх до однієї братської могили та встановлено пам'ятник. Скульптура воїна із залізобетону (вис. 2,8 м), на цегляному постаменті (вис. 3 м). На могилі бетонна плита (1,5 x 0,7 м), на якій закріплено лабрадоритову (0,6 x 0,56 м) та бетонну (0,55 x 0,35 м) дошки з пам'ятними написами: «Здесь похоронены рядовой Богулин Виктор Дмитриевич, красноармейцы Сахно Иван Терентьевич, Писковец Павел Охримович», «Вечная память героям павшим в боях за свободу и независимость нашей Родины». Ліворуч від пам'ятника встановлено цегляну оштукатурену стелу (вис. 2,1 x 1,0 м), на якій закріплено 5 плит із рожевого граніту (0,68 x 0,5 м) з написом: «Ніхто не забутий, ніщо не забуто» та 161 прізвищем мешканців села, які загинули на фронтах Великої Вітчизняної війни 1941 – 1945 рр. серед яких: Сапун Дмитро Андрійович (1903 – 1941) інтендант 3-го рангу по забезпеченню топографічними картами штабу Південно-Західного фронту, учасник боїв під час оборони м. Київ у 1941 р. Під час виходу з оточення в складі Військової Ради Південно-Західного фронту брав участь у кровопролитних боях на напрямку Пирятин – Лохвиця. 19 вересня 1941 р. згорів разом із документами штабу в оточеному гітлерівцями сараї біля с. Сенча Лохвицького району.

Джерела та література: ЦАМО РФ. – Ф. 1130. – Оп. 1. – Спр. 13. – Арк. 2 – 4; Ф. IX. від. – Спр. 101-668. – Арк. 16; Ф. IX від. – вх. 325-42; ДАПО. – Ф.Р-15. – Оп. 1. – Спр. 2881. – Арк. 121; Ф.Р-105. – Оп. 1. – Спр. 144. – Арк. 8; Паспорт пам'ятки історії та культури СРСР. – № 2.4.163-2.16.2 // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею; Книга Пам'яті України: Полтавська область. Т. 2: Великобагачанський район, Гадяцький район. – Полтава: Полтавський літератор, 1995. – С. 617 – 624.

Н.Ф. Шаповал, А.М. Скурда

364. Будинок, у якому на конспіративній квартирі жив Степаненко Василь Михайлович (1941) (іст.)

Знаходиться в північній частині села.

Будинок одноповерховий, прямокутний у плані, глинобитний, на дві кімнати з сіними, на цегляному фундаменті, покрівля залізна, збудований у 20 роках ХХ ст. Загальна площа 45 кв. м.

В будинку Сахно А.І. з вересня по грудень 1941 р. проживав на конспіративній квартирі в період тимчасової німецької окупації перший секретар Гадяцького підпільного райкому партії Степаненко Василь Михайлович. Тут під його керівництвом створювалася матеріальна база для партизанського загону Гадяцького району, розроблялися плани бойових операцій, диверсій, вирішувалися питання зв'язку, розвідки, забезпечення партизан продуктами, медикаментами, одягом, боеприпасами, складалися тексти листівок. 16 грудня 1941 р. Степаненко В.М. загинув в с. Груші на явочній квартирі в бою з гітлерівцями, які оточили квартиру (див. поз. № 19).

Згідно з рішенням Гадяцької районної ради в 1976 р. на будинку встановлено меморіальну дошку з нержавіючої сталі (0,25 x 0,3 м) з пам'ятним написом: «Здесь с сентября – декабря 1941 г. находилась конспиративная квартира секретаря Гадяцкого подпольного райкома партии Степаненка Василия Михайловича».

Біля меморіальної закріплено охоронну дошку з дюралюмінію (0,39 x 0,29 м).

Джерела: ДАПО. – Ф.Р-105. – Оп. 1. – Спр. 228. – Арк. 15; Паспорт пам'ятки історії та культури СРСР. – № 2.4.1582-2.16.2 // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею.

О.П. Самойленко

365. Місце будинку, в якому була конспіративна квартира Кондратенка Степана Федоровича (1976) (іст.)

Знаходиться в північній частині села.

На цьому місці стояв старий будинок, на фундаменті якого в кінці 1950-х рр. було збудовано такий же прямокутний у плані глинобитний, обкладений цеглою.

Із вересня 1941 р. по січень 1942 р. в будинку Деркач Марії Павлівни знаходилася конспіративна квартира першого секретаря Полтавського підпільного обкому партії Кондратенка Степана Федоровича (1906 р., с. Тагамлик Костянтиноградського повіту – 17.01.1942 р., х. Веселий Гадяцького району). Народився в селянській родині. Працював у місцевому колгоспі. У 1932 р. закінчив у м. Харків робфак, після цього був студентом сільськогосподарського Комуністичного університету. В 1936 – 1938 рр. закінчив Республіканську школу пропагандистів. 1939 р. переведений до м. Київ інструктором партпропагандійного відділу ЦК КП(б)У. З жовтня 1929 р. по жовтень 1930 р. служив у Червоній Армії (червоноармієць окремого ескадрону зв'язку 9-ї Кавдивізії). У лютому 1932 р. направлений секретарем по пропаганді до м. Полтава. В цьому будинку Кондратенко С. Ф. здійснював загальне керівництво антигітлерівською боротьбою, приймав зв'язкових, проводив оперативні наради командирів партизанських загонів, на яких обговорювалися бойові завдання, розроблялися плани бойових операцій та диверсій проти загарбників. 17 січня 1942 р. Кондратенко С.Ф. загинув у бою з каральним загonom під хутором Веселим (див. поз. № 134).

Дочка Деркач М.П. Палажка Андріївна (1917 – 8.09.1943) розповсюджувала листівки з вересня 1941 р. по січень

1942 р. й була розстріляна гітлерівцями, як партизанка.

Згідно з рішенням Гадяцької районної ради в 1976 р. на фасаді будинку встановлено меморіальну дошку з нержавіючої сталі (0,25 х 0,35 м) з пам'ятним написом: «Здесь с сентября 1941 года по январь 1942 года находилась конспиративная квартира секретаря Полтавского подпольного обкома партии товарища Кондратенка Степана Федоровича».

Джерела: ДАПО. – Ф.Р-105. – Оп. 1. – Спр. 6. – Арк. 51; Спр. 54. – Арк. 1–3; Спр. 228. – Арк. 16; Паспорт пам'ятки історії та культури СРСР. – № 2.4.1582-2.16.2 // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею.

О.П. Самойленко, А.М. Скурда

366. Пам'ятний знак жертвам Голодомору 1932 – 1933 рр. (іст.)

Знаходиться в старій частині сільського кладовища.

Під час Голодомору 1932 – 1933 рр. згідно з матеріалами Національної книги пам'яті жертв Голодомору 1932 – 1933 рр. в Україні в селі загинуло 350 жи-

телів. Місце їх поховання достеменно невідоме. Прізвищ відомо 85.

У пам'ять про загиблих 1993 р. встановлено пам'ятний знак – дерев'яний хрест (вис. 2,0 x 1,0 м), на якому закріплено пластикову табличку (0,2 x 0,3 м) з пам'ятним написом: «Жертвам Голодомору 1932 – 1933 рр.»

Джерела та література: НА ПКМ. – Спр. 09-966; Національна книга пам'яті жертв Голодомору 1932 – 1933 років в Україні: Полтавська область / Упоряд. О. А. Білоусько, Ю. М. Варченко, В. О. Мокляк, Т. П. Пустовіт. – Полтава: Оріяна, 2008. – С. 69 – 70.

А.М. Скирда

367. Церква в ім'я Покрови Пресвятої Богородиці (1902 – 1906) (архітектура)

Дата спорудження першого храму в ім'я Покрови Пресвятої Богородиці у селі Плішивець Гадяцького полку (тепер Гадяцького району) не встановлена. Джерела вказують, що перша дерев'яна однобанна церква була освячена у 1760 р., але ця дата викликає сумнів, тому що в одній із богослужбових книг, яка зберігалася на початку 1900-х рр. в церковній біблі-

отеці, на сторінках знаходився запис, який засвідчував, що до 1768 р. у церкві змінилося шість священників. У 1782 р. поряд із храмом збудували дерев'яну триярусну дзвіницю, а в 1800 р. його перебудували. У 1860 – 1863 рр. відбулася нова реконструкція споруди, після якої вона стала тривежною. У такому вигляді церква існувала до початку ХХ ст., коли через технічний стан уже не могла слугувати за своїм прямим призначенням. Враховуючи це сільська громада звертається до єпископа Можайського і вікарія Московського Парфенія Левицького, який народився в родині священника села Плішивець, з проханням про допомогу в спорудженні нового храму. Єпископ, відгукнувшись на прохання односельців направляє до села архітектора-художника І. С. Кузнецова – члена Товариства Петербурзьких художників і архітекторів. Під час зустрічі з архітектором сільська громадою було висловлене побажання – храм мав бути мурованим і схожим на відомий дерев'яний Троїцький собор у місті Новомосковську (тепер Дніпропетровської області), споруджений Якимом Погрібняком у 1773 – 1779 рр. коштом Запорозької Січі. Архітектор зміг не лише запроєктувати в камені точну копію знаменитої козацької церкви, що правда у зменшеному розмірі – 2/3 від об'єму оригіналу, але й удосконалив силуєт майбутнього храму. Споруджувалася церква у 1902 – 1906 рр. По завершенні будівництва перед громадою постала монументальна дев'ятибанна споруда, що підіймалася на горі над р. Псел і яку було видно за багато кілометрів. Покровська церква – мурована, хрещата в плані чотирисопна, дев'ятикамерна, дев'ятибанна споруда. Всередині храму в вітварі знаходяться дві квадратні, а всередині – дві круті колони. Пірамідальність композиції підкреслюється заломами тісно поставлених одна до одної рівновеликих бань. Стіни оброблені плоскими лопатками, що завершуються декоративними карнизами, а вікна з напівкруглим завершенням декоровані обрамленням із лекальної цегли, виконаним у формах Українського бароко.

У 1911 р. з північної сторони храму, поряд із існуючою дерев'яною, яка була згодом розібрана, спорудили муровану триярусну дзвіницю, а трохи пізніше територію навколо огорожили мурованою огорожею. Як стверджують ряд авторів, вага головного дзвону складала 500 пудів, у т.ч. вага була – 18 пудів. Від залізничної станції цей вантаж везли 22 пари волів. З розповідей старожилів села також відомо, що поряд із церквою знаходився басейн в центрі якого було скульптурне зображення янгола з чашею в руці, звідки витікала вода, яка вважалася цілющою. На початку 1930-х рр. релігійну громаду зняли з реєстрації, а церкву закрили. Дзвіниця та огорожа були розібрані і цеглу використали як будівельний матеріал. Розібрали також ганки та фонтан із басейном.

Релігійна громада відновила діяльність під час тимчасової німецької окупації села в 1942 р. Під час Великої Вітчизняної війни споруда постраждала від прямих попадань снарядів у південний бік будівлі, наслідком чого стали кілька наскрізних пробоїн у стінах. Була зареєстрована органами радянської влади 14.02.1948 р. за № 310. Для релігійних відправ використовувала приміщення колишньої церкви площею 150 кв. м. Громада була знята з державної реєстрації у 1960 р.

Рішенням виконкому Полтавської обласної Ради народних депутатів № 250 від 27.05.1969 р. будівлю взято під охорону держави, як пам'ятку архітектури місцевого значення. Постановою Ради Міністрів УРСР № 442 від 16.09.1979 р. Покровську церкву взято під охорону держави як пам'ятку архітектури республіканського значення за № 1478. У 1989 р. за проектом архітекторів В. І. Касьяненка, В. А. Павленка, С. П. Петрової розпочалися роботи по реставрації споруди, а в 1990 р. вона була передана релігійній громаді села. Багато зусиль у відтворенні первісного вигляду унікальної споруди доклав староста релігійної громади Іван Григорович Рибалко.

У 1991 – 1993 рр. за рахунок державного бюджету були проведені часткові ремонтно-реставраційні роботи,

які виконувалися Полтавською дільницею Чернігівської міжобласної науковореставраційної майстерні.

У новітній час релігійна громада була утворена як громада Української Православної Церкви Московського Патріархату. Зареєстрована органами державної влади 19.02.1993 р. за № 72. Для релігійних відправ використовує приміщення колишньої церкви.

Відомий дослідник українського мистецтва та архітектури В. Чепелик характеризував споруду як єдиний в Україні храм, що був зведений у стилі Українського модерну.

Покровська церква в с. Плішивець єдиний в Україні мурований дев'ятибанний храм, що зберігся до нашого часу.

Література: Грановский А. Полтавская епархия в ее прошлом (до открытия епархии в 1803 г.) и настоящем (Историко-статистический опыт). Вып. I. – Полтава: Типо-литогр. М. Л. Старожицкого, 1901; Левицкий О. Новый храм в старом украинском стиле: Покровская церковь в селе Плешивце, Полтавской губ. – К.: Типогр. т-ва «Просвещение», 1907. – 16 с., ил.; Циган Р. Пам'яті Парфенія Левицького // Виявлення та дослідження пам'яток національно-визвольних змагань українського народу на Полтавщині. Матеріали конференції. (1917 – 1920 рр.). – Полтава, 1995. – С. 79 – 82; Релігійні громади Полтавської області станом на 01.01.2008 р. // Інформація відділу у справах національностей та релігій Полтавської облдержадміністрації. – Арк.7; Особистий архів авторів.

В.О. Мокляк, В.А. Павленко

Рашівка, с., Рашівська сільська рада

368. Рашівський – ландшафтний заказник місцевого значення (природа)

Розташований в околицях с. Рашівка. Перебуває у віданні Рашівської –

383,9 га та Сарівської – 77,0 га сільських рад.

Обстежувався: О.М. Байрак (2004 р.), М.В. Слюсарем (2004 р., 2008 р.), Н.О. Стецюк (2004 р., 2008 р., 2011 р.), М.Ф. Торяником, С.К. Безуглим (з 2004 р. по сьогодні), Т.В. Криворучко, І.А. Грицай (2006 р.), В.Г. Смолярем (2008 р.), О.Р. Ханнановою (2011 р.).

Площа 460,9 га. Охороняється згідно з рішенням Вісімнадцятої сесії Полтавської обласної ради четвертого скликання від 23.03.2005 р. Створений для збереження цінних водно-болотних угідь заплави р. Псел із багатим біорізноманіттям. Місце гніздування та перебування під час міграцій птахів навколводного фауністичного комплексу. Стабілізатор мікроклімату, регулятор ґрунтових вод і водного режиму річки.

Територія заказника розташована в околицях с. Рашівка, на правому березі р. Псел і репрезентує заплавні природні комплекси. Рельєф місцевості вирівняний, із невеликими зниженнями, на яких сформувались заболочені угруповання. Вдвох р. Псел вузькою смугою розташований заплавний ліс, деревостан якого складається із верби білої, тополі чорної, в'яза гладкого, рідше – дуба звичайного. Флору заказника репрезентують два флористичні ядра – неморальне і гігрофітне. Більша частина заказника зайнята ценозами справжніх заплавних лук, що чергуються із заболоченими ділянками. Лучна рослинність досить багата, основу її складають угруповання злаків, бобових і різнотрав'я. Флора заказника нараховує 450 видів, в тому числі раритетних: косарики тонкі, рябчик малий (Червона книга України), валеріана висока, конвалія звичайна, оман високий, проліска сибірська, родовик лікарський, латаття біле (регіонально рідкісні види). Угруповання формацій останнього виду занесені до Зеленої книги України. В даній місцевості р. Псел вузька і мілка, а заплавний ліс правого берега має дуже розріджений і фрагментарний характер, тому цінні лучно-болотні угіддя заказника відіграють вирішальну роль у

підтриманні екологічного балансу річкової та річкової екологічних систем. Фауністичний комплекс заказника включає понад 30 раритетних видів. Серед них: червонокнижні (скопа, голуб-синяк, орел-карлик, підорлик великий, змієд, лелека чорний, журавель сірий, сорокопуд сірий, горностай, видра та мідянка) і регіонально рідкісні (бобер, вовчок лісовий, борсук, чапля біла велика, осоїд, кібчик, боривітер звичайний, куріпка сіра, вальдшнеп, дупель, дятли зелений і середній строкатий, дрозди оملюх і білобровий, вівчарик весняний, мухоловка мала, чиж, часничниця звичайна, гадюка звичайна та веретільниця ламка).

Має екологічні та рекреаційні функції.

Джерела та література: НА ПКМ. – Спр. № 01-116. – А. 116; Байрак О.М., Стецюк Н.О. Атлас рідкісних і зникаючих рослин Полтавщини. – Полтава: Верстка, 2005. – С. 31, 86, 104, 147, 162, 170, 172, 176; Зелена книга України / Під заг. ред. члена-кореспондента НАН України Я.П. Дідуха. – К.: Альтерпрес, 2009. – С. 315, 316; Байрак О.М., Стецюк Н.О., Криворучко Т.В., Грицай І.А. Історія створення ботанічних та ландшафтних заказників у Полтавській області // Природоохоронний рух на Полтавщині. Матеріали науково-практичної конференції. – Полтава: Верстка, 2006. – С. 52, 53; Регіональна екомережа Полтавщини / Під заг. ред. О.М. Байрак. – Полтава: Верстка, 2010. – С. 106, додаток С. 5; Стецюк Н. Еколого-ценотична та флористична характеристика осередків раритетної фіторізноманітності на території Гадяцького району (Полтавська область) // Збірник наукових праць Полтавського державного педагогічного університету імені В.Г. Короленка. – Серія «Екологія. Біологічні науки». – Випуск 5 (63). – Полтава, 2008. – С. 118 – 126; Стецюк Н.О., Яловець Ю.М. Характеристика фіторізноманітності ландшафтного заказника «Рашівський» Гадяцького району Полтавської області // Сучасні проблеми природних наук: Матеріали V Всеукраїнської науково-практичної конференції. – Ніжин: НДУ, 2010. С. 16 – 17; Червона книга України: Тваринний світ / за ред. І.А. Акімова – К.: Глобалконсалтинг, 2009. – С. 390, 405, 417, 425, 426, 428, 442, 462, 477, 539, 543.

Н.О. Стецюк, О.В. Халिमон

369. Стоянка, ур. Хендри (доба неоліту, V – III тис. до н. е.), поселення епохи бронзи, селище (ранньослов'янський час, V – VI ст.) Рашівка I (археол.)

Знаходиться за 0,5 км на північ від села, в заплаві правого берега р. Псел, безпосередньо під схилом плато. в ур. Хендри.

Відкрите О.І. Тереножкіним та В.А. Іллінською у 1966 р.

Знаходиться на невеликій, пласкій терасі під схилом корінного правого берега р. Псел, висотою 8 – 9 м. Займає південно-західний край плаского піщаного підвищення, що здіймається над рівнем заплавних лук на 1,5 – 2 м і має площу 300 x 250 м.

Залишки поселення розміром приблизно 0,7 га (100 x 70 м) простежувалися по підйомному матеріалу в південно-західній частині урочища. Поверхня поселення на час виявлення була зайнята колгоспними городами та інтенсивно розорювалася.

Знахідки представлені кількома фрагментами посудин доби неоліту, керамікою епохи пізньої бронзи (зрубної археологічної культури XVI – XII ст. до н.е.), та не надто виразними керамічними матеріалами ранньослов'янського часу: зокрема, фрагментами горщиків з прямими неорнаментованими вінцями без відхилення, уламка жаровні з невисоким бортиком і пласкої покришки.

Шурфування показало, що культурний шар складається з піщанистого чорнозему товщиною 0,35 м, перевернутого оранкою. Матеріали зберігаються у фондах Інституту археології НАН України.

Джерела та література: Тереножкін А.І., Ильинская В.А. Разведка в Днепро-вском Левобережье по течению рек Псла и Сейма в 1966 году // НА ІА НАНУ. – 1966/18. – Ф. е. – № 4549–4550. – С. 3–4; Ильинская В.А. Разведка в Днепро-вском Левобережье / В.А. Ильинская // Археологические исследования на Украине в 1965–1966 гг. – К.: Наукова думка, 1967. – Вып.1. – С. 197, рис. 1; Ильинская В.А. Новые данные о памятниках

середины I тысячелетия н.э. в Днепро-вской Левобережной лесостепи / В.А. Ильинская // Славяне и Русь. – М.: «Наука», 1968. – С. 57; Степанович С.П. Розвідки в басейні Середнього Псла / С.П.Степанович // ПАЗ. – Полтава: Полтавський літератор, 1995. – Частина 3. – С. 101, мал. 1.

І.М. Гавриленко, І.С. Мельникова

370. Сліди поселення доби бронзи (II тис. до н.е.), селище черняхівської культури (друга чверть I тис. н.е.), ранньослов'янського часу (друга половина I тис. н.е.) Рашівка II (археол.)

Знаходиться за 3,00 км на північний схід від центру с. Рашівка, на невеликому пагорбі в заплаві правого берега р. Псел, в ур. Маловітчине.

Виявлене С.П. Степановичем у 1994 р. під час розвідок на території Га-дяцького району.

Територія поселення видовжена з півночі на південь і складає бл. 1,0 га (120 x 80 м). Південна частина поросла лісом. Культурні залишки виявлені по всій території селища. Знахідки представлені фрагментами ліпної кераміки доби ранньої, середньої та пізньої бронзи, уламками кружальних посудин черняхівської культури, ліпних горщиків другої половини I тис. н.е. (пеньківської та волинцевської культур), уламками амфор та «салтоїдних» посудин.

Археологічні розкопки не проводилися. Колекція матеріалів з поселення зберігається в фондах Полтавського краєзнавчого музею.

Пункт Рашівка II, що містить культурні рештки доби бронзи (II тис. до н.е.), сліди існування тут селища черняхівської культури (друга чверть I тис. н.е.) та ранньослов'янського часу (друга половина I тис. н.е.), – нововиявлений різночасовий поселенський об'єкт археології.

Джерела та література: Дараган М. М., Степанович С. П. Звіт про розвідки пам'яток археології в Середньому Попсіллі на території Гадяцького та Миргородського районів у 1994 р. / Машинопис, альбом ілюстрацій. –

Полтава, 1995 // НА ЦОДПА. – Ф. е. – Спр. 97. – Арк. 1, 7-8. – Рис. 1:1; 2:1:1; 4 – 7; Супруненко О. Б., Дараган М. М., Степанович С. П. Звіт про розвідки пам'яток археології в Середньому Попсіллі на території Гадяцького та Миргородського районів у 1994р. // НА ІА НАНУ. – Ф. е. – Спр. 1994/86; Степанович С. П. 1. Археологічні розвідки на території Великого Більського городища та його округи 1994 р. 2. Розвідки в басейні Середнього Псла у 1994 р. / Машинопис. – Полтава, 1995 // НА ЦОДПА. – Ф. е. – Спр. 95. – Арк. 7. – Рис. 8; Степанович С. П. Розвідки в басейні Середнього Псла / Степанович С. П. // Полтавський археологічний збірник. – Полтава : Полтавський літератор, 1995. – Ч. 3. – С. 100 – 101. – Рис. 1.

*В.В. Шерстюк, С.П. Степанович,
І.С. Мельникова*

371. Селище черняхівської культури (друга чверть I тис. н.е.) Рашівка III (археол.).

Знаходиться за 2,50 км на північний схід від центру села, на схилі плато корінної тераси правого берега р. Псел, в ур. Підберезький яр.

Виявлене С.П. Степановичем у 1994 р. під час розвідок на території Гадяцького району.

Площа селища видовжена з півночі на південь і складає 9,60 га (120 м x 80 м) [таку звіті, скоріше за все, 1200 x 80 м – В. Ш.]. Висота схилу над рівнем заплави – 15 м, з північного боку він обмежений яром. Територія селища інтенсивно розорюється. Культурні рештки трапляються по всій площі поселення. Вони представлені фрагментами кружального посуду черняхівської культури: кухонного з шерехатою та столового з лискованого поверхнями.

Археологічні розкопки не проводилися. Колекція матеріалів із поселення зберігається у фондах Полтавського краєзнавчого музею.

Селище черняхівської культури (друга чверть I тис. н.е.) Рашівка III – нововиявлений одночасовий поселенський об'єкт археології, що належить до групи відомих в регіоні поселенських старожитностей землеробських племен поліетнічної черняхівської культури пізньоримського часу.

Джерела та література: Дараган М. М., Степанович С. П. Звіт про розвідки пам'яток археології в Середньому Попсіллі на території Гадяцького та Миргородського районів у 1994р. / Машинопис, альбом ілюстрацій. – Полтава, 1995 // НА ЦОДПА. – Ф. е. – Спр. 97. – Арк. 1, 9. – Рис. 1:2; 2:1:2; 8 – 9; Супруненко О. Б., Дараган М. М., Степанович С. П. Звіт про розвідки пам'яток археології в Середньому Попсіллі на території Гадяцького та Миргородського районів у 1994р. // НА ІА НАНУ. – Ф. е. – Спр. 1994/86; Степанович С. П. 1. Археологічні розвідки на території Великого Більського городища та його округи 1994 р. 2. Розвідки в басейні Середнього Псла у 1994 р. / Машинопис. – Полтава, 1995 // НА ЦОДПА. – Ф. е. – Спр. 95. – Арк. 7. – Рис. 8; Степанович С. П. Розвідки в басейні Середнього Псла / Степанович С. П. // Полтавський археологічний збірник. – Полтава : Полтавський літератор, 1995. – Ч. 3. – С. 101. – Рис. 1.

В.В. Шерстюк, С.П. Степанович

372. Сліди селища черняхівської культури (друга чверть I тис. н.е.) Рашівка IV (археол.)

Знаходиться на північній околиці с. Рашівка, на краю невеликого відрогу схилу корінної тераси правого берега р. Псел, в ур. Левада.

Виявлене С.П. Степановичем у 1994 р. під час розвідок на території Гадяцького району.

Знахідки трапляються на відрозі на площі 3,70 га (250 x 150 м). Висота підвищення над рівнем заплави – 20 м. Площа відрогу інтенсивно розорюється, південно-східна його частина поросла чагарником. Схили вкриті лісом та кущами. На поверхні об'єкту знайдено фрагменти стінок ліпних та кружальних посудин та уламок точильного каменя зі слідами використання – двома протерти-ми при точінні лініями.

Археологічні розкопки не проводилися. Колекція матеріалів з поселення зберігається у фондах Полтавського краєзнавчого музею.

Селище черняхівської культури (друга чверть I тис. н.е.) Рашівка IV – нововиявлений одночасовий поселенський об'єкт археології, що належить до невеликих

висілкув групи відомих в регіоні поселенських старожитностей землеробських племен полетнічної черняхівської культури пізньоримського часу. Визначення наявності предмета охорони для якого необхідно буде провести у майбутньому.

Джерела та література: Дараган М. М., Степанович С. П. Звіт про розвідки пам'яток археології в Середньому Попсіллі на території Гадяцького та Миргородського районів у 1994 р. / Машинопис, альбом ілюстрацій. – Полтава, 1995 // НА ЦОДПА. – Ф. е. – Спр. 97. – Арк. 1, 13. – Рис. 1:3; 2:1:3; 10 – 11; Супруненко О. Б., Дараган М. М., Степанович С. П. Звіт про розвідки пам'яток археології в Середньому Попсіллі на території Гадяцького та Миргородського районів у 1994р. // НА ІА НАНУ. – Ф. е. – Спр. 1994/86; Степанович С. П. 1. Археологічні розвідки на території Великого Більського городища та його округи 1994 р. 2. Розвідки в басейні Середнього Псла у 1994 р. / Машинопис. – Полтава, 1995 // НА ЦОДПА. – Ф. е. – Спр. 95. – Арк. 7. – Рис. 8; Степанович С. П. Розвідки в басейні Середнього Псла / Степанович С. П. // Полтавський археологічний збірник. – Полтава : Полтавський літератор, 1995. – Ч. 3. – С. 101. – Рис. 1.

*В.В. Шерстюк, С.П. Степанович,
І.С. Мельникова*

373. Поселення доби пізньої бронзи (друга половина II тис. до н.е.) Рашівка V (археол.)

Знаходиться за 4,00 км на північний захід від центру с. Рашівка, на похилому відрозі лівого берега р. Рашівка (права притока р. Псел), в ур. Кабанівка.

Виявлене С.П. Степановичем у 1994 р. під час розвідок на території Гадяцького району.

Площа поселення 4,50 га (300 x 150 м), розорюється. Культурні залишки зустрічаються по всій площі відрогу в дуже подрібненому стані. Представлені знахідки фрагментами ліпного посуду пізньої бронзи та уламками кружальних горщиків нового часу.

Археологічні розкопки не проводилися. Колекція матеріалів з поселення зберігається у фондах Полтавського краєзнавчого музею.

Поселення доби пізньої бронзи (друга половина II тис. до н.е.) Рашівка V – одночасовий поселенський об'єкт археології.

Джерела та література: Дараган М. М., Степанович С. П. Звіт про розвідки пам'яток археології в Середньому Попсіллі на території Гадяцького та Миргородського районів у 1994р. / Машинопис, альбом ілюстрацій. – Полтава, 1995 // НА ЦОДПА. – Ф. е. – Спр. 97. – Арк. 1, 11. – Рис. 1:5; 2:1:5; 12 – 13; Супруненко О. Б., Дараган М. М., Степанович С. П. Звіт про розвідки пам'яток археології в Середньому Попсіллі на території Гадяцького та Миргородського районів у 1994р. // НА ІА НАНУ. – Ф. е. – Спр. 1994/86; Степанович С. П. 1. Археологічні розвідки на території Великого Більського городища та його округи 1994 р. 2. Розвідки в басейні Середнього Псла у 1994 р. / Машинопис. – Полтава, 1995 // НА ЦОДПА. – Ф. е. – Спр. 95. – Арк. 7, 9. – Рис. 8; Степанович С. П. Розвідки в басейні Середнього Псла / Степанович С. П. // Полтавський археологічний збірник. – Полтава : Полтавський літератор, 1995. – Ч. 3. – С. 101. – Рис. 1.

В.В. Шерстюк, С.П. Степанович

374. Поселення доби пізньої бронзи (друга половина II тис. до н.е.), селище черняхівської культури (друга чверть I тис. н.е.) Рашівка VI (археол.)

Знаходиться за 1,70 км на захід від центру села та за 0,10 км на північний захід від дамби на західній околиці с. Рашівка, на схилі лівого берега р. Рашівка (правої притоки р. Псел), в ур. Сайкова долина.

Виявлене С.П. Степановичем у 1994 р. під час розвідок на території Гадяцького району.

Висота підвищення 2 м над рівнем запливи, площа поселення – 6,50 га (650 x 100 м). Поселення видовжене в широтному напрямку, розорюється. Північно-західна й західна частини перебувають під забудовами вівчарні, у центральній частині перетинається високовольтною ЛІЕП з північного сходу на південний схід. На поселенні зібрані фрагменти ліпної кераміки доби бронзи, уламки кружального посуду черняхівської культури.

Археологічні розкопки не проводилися.

Поселення доби пізньої бронзи (друга половина II тис. до н.е.), селище черняхівської культури (друга чверть I тис. н.е.) Рашівка VI – різночасовий поселенський об'єкт археології.

Джерела та література: Дараган М. М., Степанович С. П. Звіт про розвідки пам'яток археології в Середньому Попсіллі на території Гадяцького та Миргородського районів у 1994 р. / Машинопис, альбом ілюстрацій. – Полтава, 1995 // НА ЦОДПА. – Ф. е. – Спр. 97. – Арк. 1-2, 10-11. – Рис. 1:6; 2:1:6; 14 – 16; Супруненко О. Б., Дараган М. М., Степанович С. П. Звіт про розвідки пам'яток археології в Середньому Попсіллі на території Гадяцького та Миргородського районів у 1994р. // НА ІА НАНУ. – Ф. е. – Спр. 1994/86; Степанович С. П. 1. Археологічні розвідки на території Великого Більського городища та його округи 1994 р. 2. Розвідки в басейні Середнього Псла у 1994 р. / Машинопис. – Полтава, 1995 // НА ЦОДПА. – Ф. е. – Спр. 95. – Арк. 9. – Рис. 8; Степанович С. П. Розвідки в басейні Середнього Псла / Степанович С. П. // Полтавський археологічний збірник. – Полтава : Полтавський літератор, 1995. – Ч. 3. – С. 101. – Рис. 1.

В.В. Шерстюк, С.П. Степанович

375. Стійбища доби пізньої бронзи сліди Рашівка VII (археол.)

Знаходиться за 1,80 км на захід від центру села та за 0,10 км на південний захід від дамби на західній околиці с. Рашівка, на схилі правого берега р. Рашівка (правої притоки р. Псел), в ур. Сайкова долина, навпроти поселення Рашівка V.

Виявлене С.П. Степановичем у 1994 р. під час розвідок на території Гадяцького району.

Висота берега на місці поселення – 4 м над заплавою. Нечисленні культурні залишки трапляються на площі 1,50 га (150 x 100 м). Представлені вони фрагментами ліпного посуду доби бронзи.

Археологічні розкопки не проводилися.

Пункт Рашівка VII – місце тимчасового (сезонного) стійбища доби пізньої бронзи, одночасовий поселенський об'єкт археології, що, певно, є висілком з

поселення Рашівка IV. Визначення наявності предмета охорони для якого необхідно буде провести у майбутньому.

Джерела та література: Дараган М. М., Степанович С. П. Звіт про розвідки пам'яток археології в Середньому Попсіллі на території Гадяцького та Миргородського районів у 1994 р. / Машинопис, альбом ілюстрацій. – Полтава, 1995 // НА ЦОДПА. – Ф. е. – Спр. 97. – Арк. 2. – Рис. 1:7; 2:1:7; 17; Супруненко О. Б., Дараган М. М., Степанович С. П. Звіт про розвідки пам'яток археології в Середньому Попсіллі на території Гадяцького та Миргородського районів у 1994р. // НА ІА НАНУ. – Ф. е. – Спр. 1994/86; Степанович С. П. 1. Археологічні розвідки на території Великого Більського городища та його округи 1994 р. 2. Розвідки в басейні Середнього Псла у 1994 р. / Машинопис. – Полтава, 1995 // НА ЦОДПА. – Ф. е. – Спр. 95. – Арк. 9. – Рис. 8; Степанович С. П. Розвідки в басейні Середнього Псла / Степанович С. П. // Полтавський археологічний збірник. – Полтава : Полтавський літератор, 1995. – Ч. 3. – С. 101. – Рис. 1.

В.В. Шерстюк, С.П. Степанович

376. Укріплення сотенного містечка Рашівка (Рашава, Рашавка) козацького часу (XVII – XVIII ст.) Рашівка VIII (археол.)

Точне місце розташування решток фортеці козацького сотенного містечка і, можливо, городища давньоруського часу, на сьогоднішній день не встановлено. Про його наявність відомо лише з джерел та історико-археологічних публікацій.

Інформатор Л.В. Падалки, священик М.С. Косяченко, згадує трохи північніше Рашівки давнє урочище в садибі купця Стефана Кожушка, на високому місці, що здавна зветься «Замок». Падалка ототожнював його зі згадуваним в «Книге Большому кертежу» Новим городищем. Цю ж прив'язку і збереження топоніму «Замок», співвідношення з «Новим городищем» зазначає і В.Г. Ляскоронський, який обстежував околиці Рашівки на поч. XX ст. Щоправда, решток будь-яких збережених укріплень ним не зафіксовано.

На жаль, пізніше жодного разу археологами не обстежувалося. Певно, з території укріплення чи його посаду походить знайдений у 1908 р. на садибі Павла Жука монетно-речовий скарб, судячи з опису – козацької доби, більш вірогідно XVII ст. Він складався зі 121 срібної монети, а також мистів гудзики, крючки, петлі та сережки.

Разом із навколишніми селами псільська Рашівка («Рашава») у 1643 р. була віддана землевласником С. Конецпольським в оренду на 3 роки Мартину Длуському.

Укріплення сотенного містечка козацького часу (XVII – XVIII ст.), пункт Рашівка VIII, – відомий за історичними документами та науковими працями археологічний об'єкт, що наразі не локалізований. Є припущення про розміщення тут і решток давньоруського городища.

Джерела та література: Археологическая хроника. III. Сведения о памятниках древности, кладях и находках // Известия Императорской археологической комиссии. – СПб : Типография Главного Управления Уделов, Моховая, 40, 1908. – Прибавление к выпуску 27-му (хроника и биография, вып. 14). – С. 62; Воссоединение Украины с Россией. Документы и материалы в трех томах / ред. кол. : П. П. Гудзенко, А. К. Касименко, А. А. Новосельский и др. – М. : Изд-во АН СССР, 1953. – Т. I. 1620-1647. – С. 363; Ляскоронский В. Г. Городища, курганы и длинные (змиевые) валы по течению рр. Псла и Ворсклы / В. Г. Ляскоронского // Труды XIII АС. – М., 1907. – Т. I. – С. 166; Ляскоронский В. Городища, курганы і довгі (зміві) вали за течією рр. Псла та Ворскли : вид. 2-е, репр., доп. / Василь Ляскоронський / Упор. і передмова О.Б. Супруненко. – Полтава: Археологія, 1995. – С. 14; Падалка Л. В. Прошлое Полтавской территории и её заселение: Исследование и материалы / Издание ПУАК / Л. В. Падалка. – Полтава : тип. Тов-ва Печатного Дела, 1914. – С. 181, 230; Падалка Л.В. О древних городках, городищах и насыпных валах на территории нынешней Полтавской губ. / Л.В. Падалка // Тр. ПУАК: сб. науч. тр. / ПУАК. – Полтава: тип. Дохмана, 1905. – Вып. 1. – С. 174, 191; Сидоренко Г. О. Довідник з археології України. Полтавська область / Г. О. Сидоренко, Є. В. Махно, Д. Я. Телегін / Ін-т археології АН УРСР; УТОПШ. – К. : Наукова думка, 1982. – С. 42.

В.В. Шерстюк

377. Курганний могильник (археол.)

Знаходиться за 1,7 км на північний захід від села, на плато правого берега р. Псел.

Обстежувався О.М. Ткаченком у 1989 р. та Р.С. Луговим і О.В. Коваленко у 2011 р.

Складається з шести курганів. Висота курганів 0,3 – 2 м, діаметри 15 – 20 м. П'ять розорюються. Найвищий насип задернований, зруйновано північну та західну поли. Розкопки не проводилися.

Джерела: Луговий Р.С., Коваленко О.В. Звіт про археологічні розвідки у Гадяцькому та Лохвицькому районах Полтавської області у 2011 році // НА ПКМ. – Спр. № 04-365. – С. 11, рис. 70, 73; Мельникова І.С., Ткаченко А.М. Отчет о разведках 1989 г. на территории Полтавской области (По подготовке материалов к Своду памятников истории и культуры) // НА ПКМ. – Спр. № 03-331. – С. 23; Мельникова І.С., Ткаченко А.М. Альбом ілюстрацій к отчету о разведках 1989 г. на территории Полтавской области (По подготовке материалов к Своду памятников истории и культуры) // НА ПКМ. – Спр. № 03-332. – Рис. 44.

*О.М. Ткаченко, Р.С. Луговий,
О.В. Коваленко*

378. Курган I, майдан, XVII – поч. XVIII ст. (археол.)

Знаходиться за 1,00 км на північний захід від села, на вододільному плато корінної тераси правого берега р. Псел та лівого р. Рашівка, правобічної притоки р. Псла.

Певно, саме цей майдан (за відсутністю інших подібних поряд) описується священиком Рашівки М.С. Косяченком у зведеннях Л.В. Падалки поч. XX ст. як «Роблена Могила по шляху на Сари». З посиланням на карти землекористування 1970-х рр. обидва насипи як кургани згадуються Г.О. Сидоренко у «Довіднику» 1982 р. Під час планових розвідок по виконанню програми «Зводу пам'яток історії та культури» Полтавської області на території Гадяцького р-ну вони обстежувалися О.М. Ткаченком у 1989 р., а пізніше Р.С. Луговим О.В. Коваленко у 2011 р.

Сучасна максимальна висота насипу кургану 0,40 м, діаметр – 15 м, він розорюється. Висота майдану 1,30 м, діаметр 40 м. Останній фактично зруйнований скотомогильником, що був тут влаштований не пізніше 1960-х рр.

Археологічні розкопки не проводилися, але значний масив центральної частини майдану був вибраний у козацьку добу та виварений (вилужений) поряд з насипом (?) на селітру. Значною мірою територія майдану була порита та зруйнована під час влаштування тут скотомогильника у 1950 – 1960-х рр.

На військово-топографічних картах видань 1869 – 1918 рр. на цьому місці міститься позначка одного кургану великих розмірів, безперечно, – майдану. На німецькій топографічній карті 1943 р. видання, що складена на основі радянських мап РСЧА, він же (майдан) позначений як курган зі значеннями висот: відносної – 2 м, абсолютної – 158,3 м. Два кургани значаться й на Плані землекористування місцевого колгоспу (1971 р.).

Курган I та майдан поблизу с. Рашівка – комплексний об'єкт археології, що частково включений постановою колегії Управління культури Полтавської обласної ради народних депутатів від 10 лютого 1992 р. до переліку нововиявлених об'єктів археології за порядковим № 247 (включений лише курган, майдан, певно, через руйнацію скотомогильником, до Списку не потрапив. Насип майдану має комплексний предмет охорони, як суто археологічний курганний некрополь доби енеоліту – раннього залізного віку та місце промислової селітроварної розробки козацької доби, на жаль, – значно зруйнований.

Джерела та література: Луговий Р. С., Коваленко О. В. Звіт про археологічні розвідки у Гадяцькому та Лохвицькому районах Полтавської області у 2011 році / Машинопис. Альбом ілюстрацій. – Полтава, 2012 // НА ПКМ. – Спр. № 04-365; НА ЦОДПА. Ф. е. – Спр. 709. – Арк. 11. – Рис. 70 – 72; Мельникова І. С., Ткаченко А. М. Отчет о разведках 1989 г. на территории Полтавской области (По подготовке материалов к Своду памятников). – Полтава, 1989. – Машинопис. Альбом

ілюстрацій // НА ІА НАНУ. – Спр. 1989/213; НА ПКМ. – Спр. № 03-332; НА ЦОДПА. – Ф. е. – Спр. 25-25а. – Арк. 23. – Рис. 44; М-36-68-В. Raschiwka. Deutsche Heereskarte. Rußland 1:50 000. Grundmaterial : karte von Rußland 1:50 000. Stadt. 1931. – Herausgegeben vom OKH Gen St d H. 1943; План землекористування к-пу «Нове життя», села Рашівка, Гадяцького р-ну Полтавської обл. УРСР. М 1:20000. – Полтава : Інститут «Укрземпроект» Полтавський філіал, 1971 // НА ЦОДПА. – Б.н.– 1 арк.; План земель з визначенням проекту внутрігосподарського землекористування колгоспу «Нове життя», села Рашівка, Гадяцького району Полтавської області УРСР. План складено за матеріалами аерофотозйомки 1964 року, відкоректовано в 1969 році. М 1:25000. – Полтава : НСГ інститут «Укрземпроект» УРСР Полтавський філіал, 1971 // НА ЦОДПА. – Ф. 7 к/м. – Спр. 47. – Арк. 19/1.; Ряд XXIII. Лист 12. Военно-топографическая карта Полтавской губернии. Масштаб 3 вер. в дюйме. Губ. Полтавской. Исправлено по рекогносцировке 1869 г. Железные дороги нанесены по съемке 1887 г. Исправлено в октябре 1922 г. – М. : Картокадагельский Отдел Корп. Военн. Топографов, Советская, 9 (быв. Б. Полянка), печатано в февралі 1923 г. // НА ЦОДПА. – Ф. 7 к/м. – Спр. 15. – Арк. 8; Ряд XXIII. Лист 12. Военно-топографическая карта Полтавской губернии. Масштаб 3 вер. в дюйме. Г. Полтавской. Исправлен по рекогносциров. 1869 г. // Военно-топографическая карта Полтавской губернии. Масштаб 3 вер. в дюйме. [Карты]. – С.-Пб. : Военно-топографическое Депо, 1863-1878. – 1 атл. ([24] разв. л., [1] сб.л.). – Л. 14; Падалка Л. В. Прошлое Полтавской территории и её заселение: Исследование и материалы / Издание ПУАК / Л. В. Падалка. – Полтава : тип. Тов-ва Печатного Дела, 1914. – С. 140, 231; Сидоренко Г. О. Довідник з археології України. Полтавська область / Г. О. Сидоренко, Є. В. Махно, Д. Я. Телегін / Ін-т археології АН УРСР; УТОПІК. – К. : Наукова думка, 1982. – С. 42.

О.М. Ткаченко, Р.С. Луговий,
О.В. Коваленко, В.В. Шерстюк

379. Курган II (археол.)

Знаходиться за 1,5 км на північ від села, на плато правого берега р. Псел.

Обстежувався О.М. Ткаченко у 1989 р.

Висота 0,5 м, діаметр 15 м.

Розорюється. Розкопки не проводилися.

Джерела: Мельникова І.С., Ткаченко А.М. Отчет о разведках 1989 г. на территории Полтавской области (По подготовке материалов к Своду памятников истории и культуры) // НА ПКМ. – Спр. № 03-331. – С. 23; Мельникова І.С., Ткаченко А.М. Альбом ілюстрацій к отчету о разведках 1989 г. на территории Полтавской области (По подготовке материалов к Своду памятников истории и культуры) // НА ПКМ. – Спр. № 03-332. – Рис. 44.

О.М. Ткаченко

380. Курган III (археол.)

Знаходиться на північній околиці с. Рашівка, на краю невеликого відрогу на схилі корінної тераси правого берега р. Псел, в ур. Левада.

Обстежувався С.П. Степановичем у 1994 р. під час розвідок на території Гадяцького району.

Сучасна максимальна висота насипу 0,40 м, діаметр – 15 м. Розорюється. Східна пола заросла чагарником. Поряд встановлений знак телефоністів.

Сучасна максимальна висота насипу 1,0 м, діаметр – 30 м. Розорюється.

Археологічні розкопки не проводилися.

Курган 3 поблизу с. Рашівка – нововиявлений об'єкт археології.

Джерела: Дараган М. М., Степанович С. П. Звіт про розвідки пам'яток археології в Середньому Попсіллі на території Гадяцького та Миргородського районів у 1994 р. / Машинопис, альбом ілюстрацій. – Полтава, 1995 // НА ЦОДПА. – Ф. е. – Спр. 97. – Арк. 2. – Рис. 1:4; 2:1:4; 10; Супруненко О. Б., Дараган М. М., Степанович С. П. Звіт про розвідки пам'яток археології в Середньому Попсіллі на території Гадяцького та Миргородського районів у 1994р. // НА ІА НАНУ. – Ф. е. – Спр. 1994/86; Степанович С. П. 1. Археологічні розвідки на території Великого Більського городища та його округи 1994 р. 2. Розвідки в басейні Середнього Псла у 1994 р. / Машинопис. – Полтава, 1995 // НА ЦОДПА. – Ф. е. – Спр. 95. – Арк. 10. – Рис. 8.

В.В. Шерстюк, С.П. Степанович

381. Курган IV Шведська Могила (археол.)

Знаходиться справа (на захід) від автошляху сс. Рашівка – Зуївці, за 1,50 км від центру села, біля складу хімічних до-

брив, на корінній терасі правих берегів рр. Псел та Рашівка (правобічна притока першої), в ур. Сайкова Долина.

З посиланням на карти землекористування 1970-х рр. курган згадується Г.О. Сидоренко у «Довіднику» 1982 р. Обстежувався С.П. Степановичем у 1994 р. під час розвідок на території Гадяцького району.

Сучасна максимальна висота насипу 1,0 м, діаметр – 30 м. Розорюється. Місцева назва насипу – Шведська могила. За переказами тут поховані шведські воїни, які загинули в бою під Рашівкою в період перед Полтавською баталією Північної війни (1709 р.).

Археологічні розкопки не проводилися. На поверхні траплялися окремі фрагменти ліпного посуду доби бронзи та кружалні черепки козацької доби.

На німецькій топографічній карті 1943 р. видання, що складені на основі радянських мап РСЧА, на цьому місці показано кілька насипів курганів, найбільший з яких мав відносну висоту 2 м. Значиться він і на Плані землекористування місцевого колгоспу (1971 р.). На топографічній основі Генерального штабу масштабом 1:100000 1987 р. видання на місці кургану позначений лише пункт триангуляції третього класу/порядку з абсолютним значенням висоти 136,5 м над рівнем моря.

Курган IV Шведська Могила поблизу с. Рашівка – нововиявлений об'єкт археології з власною назвою, що відображає, хоч і в гіперболізованій формі, відгомін військових баталій у регіоні більш ніж трьохсотлітньої давнини.

Джерела та література: Дараган М. М., Степанович С. П. Звіт про розвідки пам'яток археології в Середньому Попсіллі на території Гадяцького та Миргородського районів у 1994 р. / Машинопис, альбом ілюстрацій. – Полтава, 1995 // НА ЦОДПА. – Ф. е. – Спр. 97. – Арк. 2. – Рис. 1:8; 2:1:8; Супруненко О. Б., Дараган М. М., Степанович С. П. Звіт про розвідки пам'яток археології в Середньому Попсіллі на території Гадяцького та Миргородського районів у 1994р. // НА ІА НАНУ. – Ф. е. – Спр. 1994/86; M-36-68-D. W. Ssorotschinzy. Deutsche Heereskarte. Rußland 1:50 000. Grundmaterial : karte von Rußland 1:50 000.

Stadt. 1931. – Herausgegeben vom OKH Gen St d H. 1943; М-36-68. Камышня. М 1:100 000. Состояние местности на 1982 г. – Генеральный штаб. Издание 1987 г.; План землекористування к-пу «Нове життя», села Рашівка, Гадяцького р-ну Полтавської обл. УРСР. М 1:25000. – Полтава : Інститут «Укрземпроект» Полтавський філіал, 1971 // НА ЦОДПА. – Б.н. – 1 арк.; Сидоренко Г. О. Довідник з археології України. Полтавська область / Г. О. Сидоренко, Є. В. Махно, Д. Я. Телегін / Ін-т археології АН УРСР; УТОПІК. – К. : Наукова думка, 1982. – С. 42; Степанович С. П. 1. Археологічні розвідки на території Великого Більського городища та його округи 1994 р. 2. Розвідки в басейні Середнього Псла у 1994 р. / Машинопис. – Полтава, 1995 // НА ЦОДПА. – Ф. е. – Спр. 95. – Арк. 10. – Рис. 8; Степанович С. П. Розвідки в басейні Середнього Псла / Степанович С. П. // Полтавський археологічний збірник. – Полтава : Полтавський літератор, 1995. – Ч. 3. – С. 101. – Рис. 1.

В.В. Шерстюк, С.П. Степанович

382. Курган V (археол.)

Знаходиться за 3,68 км на південний захід (азимут 249°) від західної подорожньої околиці с. Рашівка, за 3,5 км на схід від с. Зуївці Миргородського району, на вододільному плато корінної тераси правого берега р. Рашівка та лівого р. Хорол (обидві – праві притоки р. Псел).

Із посиленням на карті землекористування 1970-х рр. курган згадується Г.О. Сидоренко у «Довіднику» 1982 р. Обстежувався І. М. Гавриленком у 1987 р. під час планових розвідок по виконанню програми «Зводу пам'яток історії та культури» Полтавської області на території Миргородського району, описаний у складі групи курганів біля с. Зуївці Миргородського району.

Розміри та стан насипу в звітній документації не зазначені.

Археологічні розкопки не проводилися.

На німецькій топографічній карті 1943 р. видання, що складена на основі радянських мап РСЧА, об'єкт позначений як курган, що має відносну висоту 1,8 м. Значиться він й на Плані землекористування місцевого колгоспу (1971 р.). На топографічній основі Генерального штабу масштабом 1:100000 1987 р. видання

на місці кургану позначене лише абсолютне значення висоти 117,8 м.

Курган V поблизу с. Рашівка – об'єкт археології, включений постановою колегії Управління культури Полтавської обласної ради народних депутатів від 10 лютого 1992 р. до переліку нововиявлених об'єктів археології за порядковим номером № 1748 як курган з прив'язкою до с. Зуївці Миргородського району.

Джерела та література: Гавриленко І. Н. Отчет разведотряда Полтавской областной организации Общества охраны памятников истории и культуры о разведках в Миргородском районе Полтавской области (1987 г.) / Машинопис, альбом ілюстрацій. – Полтава, 1988 // НА ІА НАНУ. – Спр. 1987/127; НА ЦОДПА. – Ф. е. – Спр. 51 – Арк. 4. – Рис. 3:14 – 15; М-36-68-В. Raschiwka. Deutsche Heereskarte. Rußland 1:50 000. Grundmaterial : karte von Rußland 1:50 000. Stadt. 1931. – Herausgegeben vom OKH Gen.St.d.H. 1943; М-36-68. Камышня. М 1:100 000. Состояние местности на 1982 г. – Генеральный штаб. Издание 1987 г.; План землекористування к-пу «Нове життя», села Рашівка, Гадяцького р-ну Полтавської обл. УРСР. М 1:25000. – Полтава : Інститут «Укрземпроект» Полтавський філіал, 1971 // НА ЦОДПА. – Б.н. – 1 арк.; Сидоренко Г. О. Довідник з археології України. Полтавська область / Г. О. Сидоренко, Є. В. Махно, Д. Я. Телегін / Ін-т археології АН УРСР; УТОПІК. – К. : Наукова думка, 1982. – С. 42.

В.В. Шерстюк

383. Братська могила жертв нацизму (1941) (іст.)

Знаходиться за адресою вул. Леніна, на південній околиці села на кладовищі, біля лікарні.

Поховано 3 юнаки, мешканці села, Бутенко Іван Дмитрович (1927 – 1941), Кратенко Іван Федорович (1925 – 1941), Олексієнко Федір Юрійович (1926 – 1941), які загинули 3 жовтня 1941 р. під час облоги, влаштованої гітлерівцями у відповідь на постріл із гвинтівки, яким було вбито німецького мотоцикліста біля дороги на с. Зуївці, де селяни збирали соняшник.

За рішенням Полтавського облвиконкому від 27.12.1985 р. на могилі встановлено обеліск із мармурової крихти (вис. 1,2 x 0,6 м) з пам'ятним написом: «Тут захоронені жертви фашизму загинули в 1941 р. Бутенко І. Д., Кратенко І. Ф., Олексієнко Ф. Ю.» (напис погано читається). Навколо могили металева огорожа, виготовлена з кутиків методом зварювання.

Джерела та література: ДАПО. – Ф.Р-1876. – Оп. 8. – Спр. 68. – Арк. 16; Паспорт пам'ятки історії та культури СРСР. – № 2.4.2317-2.16.2 // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею; Книга Скорботи України: Полтавська область. Т. 1: м. Полтава, Великобагачанський район, Гадяцький район, Глобинський район, Гребінківський район, Диканський район, Зіньківський район, Карлівський район, Кобеляцький район, Козельщинський район, Котелевський район, Кременчуцький район, Лохвицький район. – Полтава: Полтавський літератор, 2002. – С. 116, 127, 133.

Н.Ф. Шаповал, А.М. Скурда

384. Братська могила радянських воїнів, партизанів, жертв фашизму (1943) (іст.)

Знаходиться в центрі села, біля будинку культури по вул. Леніна.

Поховано 112 осіб, із них: 26 воїнів 340-ї стрілецької дивізії, партизани Сумського партизанського загону на чолі з командиром Хрикіним В.П., медична сестра та мешканці села, які загинули 26 лютого 1943 р. в боях із гітлерівськими загарбниками при звільненні села в ході Харківської наступальної операції та розстріляні гітлерівцями 9 мирних громадян після повторної окупації насе-

леного пункту 23 березня 1943 р. 86 воїнів із частин 1134-го зенітного арtpолку 21-ї зенітної арtdивізії резерву Головнокомандування, 748-го стрілецького полку, 35-го окремого саперного батальйону 218-ї стрілецької дивізії, воїни 206-ої, 337-ої, 373-ї стрілецьких дивізії, 259-го танкового полку, які загинули 10 – 12 вересня 1943 р. в боях із гітлерівцями при звільненні сс. Рашівка, Солдатове, Новий Виселок. Прізвища відомо 26.

Перепоховання проведено з південної околиці села, з вул. Леніна, що біля лікарні, з вулиць Кириченка, Гагаріна.

У 1958 р. за рішенням Гадяцької районної ради № 2 від 2.07.1958 р. на могилі встановлено цегляний оштукатурений обеліск (вис. 4,0 x 1,3 x 1,3 м) у вигляді піраміди, увінчаної зіркою. На цільному боці закріплено 2 алюмінієві (0,15 x 0,21 м) а подвійну гранітну (1,2 x 0,8 м) дошку з написом: «Вічна пам'ять і слава воїнам, які загинули в боях з німецько-фашистськими загарбниками в роки Великої Вітчизняної війни за село Рашівка».

«Куди б не йшов не їхав ти
А тут ти зупинись!
Цій могилі дорогій
Всім серцем поклонись»

та 11 прізвищ воїнів. У 1980-х рр. ліворуч до обеліска доставлено 4 гранітні дошки (0,5 x 1,1 м), з'єднані металевими кутиками, написи на них майже не читаються.

Джерела та література: ЦАМО РФ. – Ф. 259ТП. – Оп. 211051. – Спр. 6. – Арк. 56, 58; Оп. 26708. – Спр. 1. – Арк. 211; Ф. 469. – Оп. 2. – Спр. 11. – Арк. 148; – Ф. 1239СП. – Оп. 144304. – Спр. 2. – Арк. 19–20; Ф. 1469. – Оп. 1. – Спр. 2. – Арк. 53, 59; Оп. 2. – Спр. 10. – Арк. 96; Ф. 1488. – Оп. 2. – Спр. 10. – Арк. 173, 246; Ф. 1653. – Оп. 1. – Спр. 4. – Арк. 53; Ф. 1657. – Оп. 1. – Спр. 3. – Арк. 30; Ф. 9634. – Оп. 177391. – Спр. 1. – Арк. 73–82; Ф. 13689. – Оп. 20077. – Спр. 14. – Арк. 104; Спр. 6. – Арк. 91; ДАПО. – Ф.Р-15. – Оп. 1. – Спр. 2881. – Арк. 141; Ф.Р-105. – Оп. 1. – Спр. 154. – Арк. 28; Ф. 1876. – Оп. 8. – Спр. 68. – Арк. 16; Паспорт пам'ятки історії та культури СРСР. – № 2.4.164-2.16.2 // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею; Книга Скорботи України: Полтавська обл. Т. 1: м. Полтава, Великобагачанський район, Гадяцький район, Глобинський район, Гребінківський район, Диканський район, Зіньківський район, Карлівський район, Кобеляцький район, Козельщинський район, Котелевський район, Кременчуцький район, Лохвицький район. – Полтава: Полтавський літератор, 2002. – С. 116, 127, 133.

Н.Ф. Шаповал, А.М. Скирда

385. Місце поховання жертв Голодомору 1932 – 1933 рр. (іст.)

Знаходиться в східній частині кладовища, біля лікарні.

У невідомій кількості братських та одиночних могил похована невідома кількість жителів села, які стали жертва-

ми Голодомору 1932 – 1933 рр. За матеріалами Національної книги пам'яті жертв Голодомору 1932 – 1933 рр. в Україні в селі загинула 321 особа. Прізвищ встановлено 304.

У 2008 р. в пам'ять про загиблих на місці поховань встановлено металевий хрест (вис. 3,5 x 1,5 м), на якому закріплено пластикову дошку (0,2 x 0,3 м) з пам'ятним написом: «Жертвам Голодомору 1932 – 1933 рр.».

Джерела та література: НА ПКМ. – Спр. № 09-966; Національна книга пам'яті жертв Голодомору 1932 – 1933 років в Україні: Полтавська область / Упоряд. О. А. Білоусько, Ю. М. Варченко, В. О. Мокляк, Т. П. Пустовіт. – Полтава: Оріяна, 2008. – С. 71 – 74.

О.А. Скирда

386. Могила радянського воїна (1943) (іст.)

Знаходиться по вул. Гагаріна, в північно-західній частині сільського кладовища.

Похований воїн 206-ї стрілецької дивізії, який загинув 12 вересня 1943 р. в руїнах будинку від вибуху міни, залишеної гітлерівцями під час відступу. Прізвище невідоме.

Рішенням виконкому Рахівської сільської ради у 1969 р. на могилі було встановлено металевий обеліск, який у 1985 р. замінено на обеліск (вис. 1,34 x 0,45 м) із мармурової крихти з пам'ятним написом: «Здесь похоронены воины 47 Армии». У тексті напису допущена помилка.

Джерела: ЦАМО РФ. – Ф. 1469. – Оп. 2. – Спр. 10. – Арк. 96; Паспорт пам'ятки історії та

культури СРСР. № 2.4.1584-2.16.2 // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею.

Н.Ф. Шаповал

387. Могила Кучми Михайла Федоровича (1943) (іст.)

Знаходиться в південній частині кладовища, біля лікарні по вул. Леніна.

Похований Кучма Михайло Федорович (1922 – 1943), рядовий 206-ї стрілецької дивізії, уродженець с. Борщова, Чугуєвського району Харківської області, який 14 вересня 1943 р. помер у сільській лікарні. Його знайшла місцева жителька Залозна Л. в полі пораненого в спину, через 2 дні він помер від стовбняку.

Рішенням виконкому Рашівської сільської ради у 1969 р. на могилі встановлено обеліск, у 1985 р. його замінили на обеліск (вис. 1,35 х 0,45 м) із мармурової крихти з пам'ятним написом: «Здесь похоронен воин 47 армии Кучма Михаил Федорович». Навколо могили огорожа виготовлена з металевих кутиків методом зварювання.

Джерела: ЦАМО РФ. – Ф. 1469. – Оп. 2. – Спр. 10. – Арк. 96; Паспорт пам'ятки історії та культури СРСР. – № 2.4.1586-2.16.2 // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею.

Н.Ф. Шаповал

388. Могила Сімінко Меланії Никифорівни (2002) (іст.)

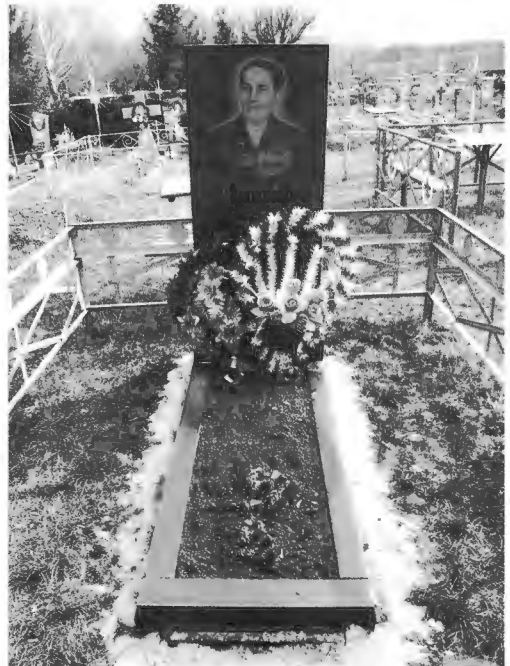
Знаходиться в північній частині сільського кладовища по вул. Кириченко.

Похована Сімінко Меланія Никифорівна (13.01.1924, с. Рашівка Гадяцького повіту (нині Гадяцького р-ну) Полтавської обл. – 27.02.2002, там само) – Герой Соціалістичної Праці, ланкова колгоспу «Нове життя» Гадяцького р-ну.

У 1930 р. після смерті батьків залишилася сиротою. Виховувалася в Рашівському дитячому будинку. У 1932 – 1934 рр. перебувала на утриманні в чужій родині. З 1934 по 1936 рр. працювала у колгоспі «II-а п'ятирічка» Рашівської сільської ради, 1936 – 1938 рр. – телефоністка Рашівської філії зв'язку, 1938 – 1941 рр. – знову колгосп «II-а п'ятирічка». З жовтня 1943 р. після визволення села від тимчасової німецької окупації ланкова колгоспу «Нове життя» Гадяцького району.

Учасниця виставки досягнень народного господарства СРСР – нагороджена срібною та бронзовою медалями.

Брала участь у громадському житті – з 1947 р. депутат Рашівської сільської, а з 1963 р. депутат Полтавської обласної Ради депутатів трудящих, у 1964 – 1966 рр. член Полтавського обласного комітету Комуністичної партії України. З 1966 р. член Гадяцького районного комітету Ко-

муністичної партії України. Обиралася делегатом III Всесоюзного з'їзду колгоспників.

За успіхи, досягнуті у збільшенні виробництва і заготівель пшениці, жита, гречки, проса, рису, кукурудзи та інших зернових і кормових культур, Указом Президії Верховної Ради СРСР від 23 червня 1966 р. присвоєно звання Героя Соціалістичної Праці з врученням ордена Леніна та золотої медалі «Серп і молот».

Нагороджена: орденами Леніна (1966, 1973), «Жовтневої Революції» (1971); медалями – «За доблесну працю в роки Великої Вітчизняної війни» (1945), «За доблесну працю. На відзнаку сторіччя від дня народження В.І. Леніна» (1970); значками «Переможець у соціалістичному змаганні» (1947), «Ударник 9-ї п'ятирічки», «Знатний кукурудзівод України» (1973).

У 2003 р. на могилі встановлено гранітний обеліск (вис. 1,4 x 0,55 м) з портретом героїні та пам'ятним написом: «Сімінко Меланія Никифорівна 13.01.1921 – 27.02.2002 Тобі низенько вклонюсь, за Тебе Богу помолюсь. Прости всім нам щоденний гріх Ти – найдорожча за усіх». Перед обеліском гранітна квітниця (1,3 x 0,6 м).

Джерела та література: НА ПКМ. – Спр. № 09-228. – С.10; Од. зб. 09-182. – С.109; Відомості Верховної Ради СРСР. – 1966. – № 26 (1320). – 29 червня. – С.22; Герої землі Полтавської: довідник. У 12 вип. Вип. 2. Герої Соціалістичної Праці / [Упоряд. О.А. Білоусько, Т.П. Пустовіт]; Держ. Архів Полтав. Обл.; Центр досл. іст. Полтавщини Полт. ОДА. – Полтава: ТОВ «АСМІ», 2011. – С. 58 – 59.

В.О. Мокляк, А.М. Скурда

389. Пам'ятний знак жертвам Голодомору 1932 – 1933 рр. (іст.)

Знаходиться в східній частині кладовища, при в'їзді в село по вул. Леніна.

За матеріалами Національної книги пам'яті жертв Голодомору 1932 – 1933 рр. в Україні в селі загинула 321 особа. Прізвищ встановлено 304.

У 2008 р. в пам'ять про загиблих встановлено металевий хрест (вис. 3,5 x 1,5 м),

на якому закріплено дошку з пластику (0,2 x 0,3 м) із пам'ятним написом: «Жертвам Голодомору 1932 – 1933 рр.».

Джерела та література: НА ПКМ. – Спр. № 09-966; Національна книга пам'яті жертв Голодомору 1932 – 1933 років в Україні: Полтавська область / Упоряд. О. А. Білоусько, Ю. М. Варченко, В. О. Мокляк, Т. П. Пустовіт. – Полтава: Оріяна, 2008. – С. 71 – 74.

О.А. Скурда

390. Пам'ятний знак полеглим землякам (1958) (іст.)

Знаходиться в центрі села, біля контори колишнього колгоспу.

На фронтах Великої Вітчизняної війни 1941 – 1945 загинуло 345 воїнів, мешканців села.

Згідно з рішенням Гадяцької районної ради № 12 від 4.IV.1956 у 1958 р. встановлено пам'ятник. Залізобетонну скульптуру воїна (вис. 2,8 м) на цегляному оштукатуреному постаменті (вис. 2,37 x 2,6 x 2,75 м), на чільному боці якого закріплено дошку з мармурової крихти (0,6 x 0,4 м) з пам'ятним написом: «Вічна слава героям, що полягли в боях за свободу і незалежність нашої Вітчизни». Праворуч

від пам'ятника з бутового каменю стела (вис. 2,0 x 3,0 x 1,7 м), на якій вмонтовано гранітні дошки (1,75 x 0,7; 1,6 x 0,7 м) з пам'ятним текстом: «Вічна пам'ять і слава односельчанам, які полягли в боях за нашу Вітчизну в 1941 – 1945 р.р.» та прізвища 341 воїнів.

За свідченням Книги Пам'яті України відомо 403 прізвища воїнів-земляків.

Джерела та література: ДАПО. – Ф.Р.-1876. – Оп. 8. – Спр. 68. – Арк. 16; Паспорт пам'ятки історії та культури СРСР. – № 2.4.1585-2.16.2 // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею; Книга Пам'яті України: Полтавська область. Т. 2: Великобагачанський район, Гадяцький район. – Полтава: Полтавський літератор, 1995. – С.628 – 644.

О.А. Скирда

391. Пам'ятний знак учасникам громадянської війни (1967) (іст.)

Знаходиться в центрі села, біля будинку культури.

Встановлений до 50-річчя Великого Жовтня у 1967 р. за рішенням Гадяцької районної ради № 11 від 5.04.1966 р. на честь 10 мешканців села Рашівка, які загинули у період громадянської війни в 1919 – 1921 рр. – співробітники Рашівської повітової міліції Галич О.Г., Залівчий Г.С., Дудко С.О., Повіченко Й., Сподун І.В., Шульга Д.Ф., Чікань Ф.С., голова комнезаму Шевченко П.П., член комнезаму Здоренко К.С., вчитель Горенко М.І.

На чільному боці цементної оштукатуреної стели (вис. 1,7 x 0,8 м) закріплено гранітну дошку (0,59 x 0,6 м) з пам'ятним написом: «Вічна пам'ять і слава землякам загинувшим в перші роки встановлення радянської влади в с. Рашівці». Та 10 прізвищ земляків.

Джерела: ДАПО. – Ф.Р-3121. – Оп. 1. – Спр. 34. – Арк. 22; Паспорт пам'ятки історії та культури СРСР. – № 2.4.137-2.16.2 // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею;

В.Я. Ревезук

392. Училища міністерського будинок (1874) (іст.)

Розташований у центрі села.

Побудований у 1874 р. на кошти земства для розміщення двокласного Міністерського училища для учнів старших класів із п'ятирічним терміном навчання.

Будинок одноповерховий, цегляний, дах вкритий бляхою, загальна площа 700 м². Будинок був поділений на дві частини: 1/3 займали дівчата, 2/3 – хлопці.

Із 1918 по 1925 рр. в училищі працював діловодом і викладачем Чеснейший

Георгій Павлович, який потім служив священиком Миколаївської церкви в с. Сари. З 1937 р. тут розміщувалася школа з семирічним терміном навчання, з 1947 р. – десятирічка, зараз Рашівська загальноосвітня школа I – III ступенів.

Джерела та література: ДАПО – Ф.Р.4085. – Оп. 16.– Спр. 1 – Арк. 10.; Довідка Гадяцького районного історико-краєзнавчого музею № 21 від 4 грудня 2013 р. // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею; Харадзе С.О., Мостовий О.І. Село Сари: кризь товщу століть. Гадяцький район, Полтавська область. – Гадяч: видавництво «Гадяч», 2011. – С. 68.

В.М.Сиротюк

Римарівка, с., Римарівська сільська рада

393. Дуб черешчатий – ботанічна пам'ятка природи місцевого значення (природа)

Росте в с. Римарівка на території лук-пастівника.

Перебуває у віданні Римарівської сільської ради.

Обстежувався: В.Г. Осадчим (70-ті рр. XX ст.), Т.Л. Андрієнко, О.М. Байрак (поч. 90-х рр. XX ст.), Н.О. Стецюк (поч. 90-х рр. XX ст., 2008 р.).

Площа 0,02 га. Охороняється згідно з рішенням виконавчого комітету Полтавської обласної ради депутатів трудящих від №329 від 22.07.1969 р.

Дерево дуба звичайного віком близько 300 років, висотою 28 м, діаметром – 1,2 м, висотою від землі до крони – 6 м. Посаджений жителем с. Римарівка Глоборщим на честь купівлі землі. У нижній східній частині стовбура дуб має душло розмірами 1,5 x 1,0 м, що утворилося внаслідок вигорання серцевини. Має рекреаційне значення.

Джерела та література: НА ПКМ. – Спр. № 01-56. – С. 13, 38; Спр. № 01-116. – Арк. 13; Андрієнко Т.Л., Байрак О.М., Залудяк М.І. та ін. Заповідна краса Полтавщини. – Полтава: ІВА «Астрея», 1996. – С. 158, 178; Природно-заповідний фонд Української РСР: Реєстр-довідник / За ред. М.А. Воїнственського. – К.: Урожай, 1986. – С. 113; Регіональна екомережа Полтавщини / Під заг. ред. О.М. Байрак. – Полтава: Верстка, 2010. – додаток С. 4.

Н.О. Стецюк, О.В. Халимон

394. Курган I (археол.)

Знаходиться за 2 км на захід села, на другій терасі правого берега р. Грунь.

Обстежувався О.М. Ткаченком у 1989 р.

Висота 0,6 м, діаметр 15 м.

Розорюється. Розкопки не проводилися.

Джерела: Мельникова І.С., Ткаченко А.М. Отчет о разведках 1989 г. на территории Полтавской области (По подготовке материалов к Своду памятников истории и культуры) // НА ПКМ. – Спр. № 03-331. – С. 25; Мельникова І.С., Ткаченко А.М. Альбом иллюстраций к отчету о разведках 1989 г. на территории Полтавской области (По подготовке материалов к Своду памятников истории и культуры) // НА ПКМ. – Спр. № 03-332. – Рис. 50.

О.М. Ткаченко

395. Курган II (археол.)

Знаходиться за 0,7 км на північ від західної околиці села, на другій терасі правого берега р. Грунь.

Обстежувався О.М. Ткаченком у 1989 р.

Висота 0,8 м, діаметр 17 м.

Розорюється. Розкопки не проводилися.

Джерела: Мельникова І.С., Ткаченко А.М. Отчет о разведках 1989 г. на территории Полтавской области (По подготовке материалов к Своду памятников истории и культуры) // НА ПКМ. – Спр. № 03-331. – С. 25; Мельникова І.С., Ткаченко А.М. Альбом иллюстраций к отчету о разведках 1989 г. на территории Полтавской области (По подготовке материалов к Своду памятников истории и культуры) // НА ПКМ. – Спр. № 03-332. – Рис. 50.

О.М. Ткаченко

**396. Братська могила
радянських воїнів (1943),
пам'ятний знак полеглим
землякам (1959) (іст.)**

Знаходиться в центрі села біля магазину.

Поховано 41 воїна із частин 162-ї, 253-ї стрілецьких дивізій, які загинули 12 вересня 1943 р. в боях із гітлерівськими загарбниками при звільненні сс. Римарівка та Змажине, або ж померли від ран у вересні 1943 у 330-му окремому медико-санітарному батальйоні 253-ї стрілецької дивізії. Серед похованих: Меликов Завлун Ісай Огли, 1897 р.н., помічник начальника штабу полку по тилу 981 стрілецького полку 253-ї стрілецької дивізії, капітан адміністративної служби, уродженець Дагестанської АРСР; Притков Данило Олексійович (5.10.1912 Стари Узели Бугурусланського повіту Самарської губернії – 18.02.1952 с. Римарівка, Гадяцький район, Полтавська область) – Герой Радянського Союзу. Народився в селянській родині. Закінчив семирічну школу. Після школи працював на заводі сталеваром. У березні 1942 р. призваний до Червоної Армії. З червня того ж року на фронті у складі 375-ї стрілецької дивізії Калінінського фронту. У серпні 1942 р., знаходячись у розвідці в Ржевському лісі, був оточений групою гітлерівців із 15 чоловік, які хотіли захопити його в полон. Притков Д.О. не розгубився, кинув перед собою ручну гранату, заховавшись за деревом, після чого добив із автомата тих, хто залишився живий, а офіцера відбра-

ним у нього ножем, і повернувся в розташування своєї частини.

14 серпня 1942 р. під час нічної атаки в цьому ж лісі знищив трьох ворожих снайперів та двох офіцерів. Беручи участь у боях за м. Ржев знищив трьох автоматників і захопив склад боеприпасів і не зважаючи на сильний мінометний вогонь не залишив його, а продовжував утримувати. Від мінометного вогню склад вибухнув і вибуховою хвилею воїна далеко відкинуло. Будучи тяжко контуженим, він залишився в строю.

За проявлені мужність і відвагу Указом Президії Верховної Ради СРСР від 3.06.1944 р. Приткову Д.О. було присвоєно звання Героя Радянського Союзу. Після війни він із дружиною повернувся на її Батьківщину в с. Римарівка Гадяцького р-ну Полтавської обл., де й помер у 1952 р. Спочатку був похований на кутку Клинець, а пізніше, у 1959 р., коли проводилось перепоховання радянських воїнів, які загинули у вересні 1943 р. в боях за село, був перепохований до братської могили в центрі села. Прізвища відомо 29 воїнів.

Під час тимчасової німецької окупації села в ньому діяла партизанська група, до складу якої входили: Сушко І.Р., Ключко Я. П., Придатко І.І., Павленко С.М. Усі вони в листопаді 1941 р. були видані зрадником і розстріляні. Після загибелі партизан у селі виникла невелика молодіжна підпільна група під керівництвом Литовки І.Ф. Її учасники допомагали виходити з оточення воїнам, забезпечували їх харчами, переправляли через р. Грунь. У кінці 1941 р. всі вони були викриті та розстріляні. Серед розстріляних Грищенко Федір Сергійович, партизан, 1905 р.н., с. Римарівка.

У 1959 р. згідно з рішенням Гадяцької районної ради № 22 на могилі встановлено пам'ятник, виготовлений на Запорізькому скульптурному комбінаті.

Залізобетонна скульптура воїна (вис.2,7 м) на цегляному постаменті (3,5 х 2,3 м), в нижній частині якого закріплено лабрадоритову дошку (0,6 х 0,4 м) з пам'ятним написом: «В братской могиле

захоронен Герой Советского Союза Притков Д.А.».

На могилі покладено лабрадоритову плиту (1,3 x 0,75) з пам'ятним написом «Вечная память и слава воинам-освободителям павшим в годы Великой Отечественной войны. Куда б ни шел, ни ехал ты, Но здесь остановись Могила этой дорогой Всем сердцем поклонись. Кто б ни был ты – рыбак, шахтер, Ученый, иль пастух – Навек запомни здесь лежит Твой самый лучший друг. И для тебя и для меня Он сделал все, что мог, Себя в бою не пожалел А Родину сберег» та викарбуваними 28 прізвищами загиблих воїнів. Праворуч від могили встановлено горизонтальну бетонну стелу (1,4 x 6,0 м) на двох бетонних тумбах (0,53 x 0,6 x 2,0), на якій закріплено 7 лабрадоритових дощок (0,7 x 0,6 м) з прізвищами 259 воїнів-земляків, які загинули на фронтах Великої Вітчизняної війни 1941 – 1945 рр., та односельців, які загинули в період тимчасової німецької окупації 1941 – 1943 роки.

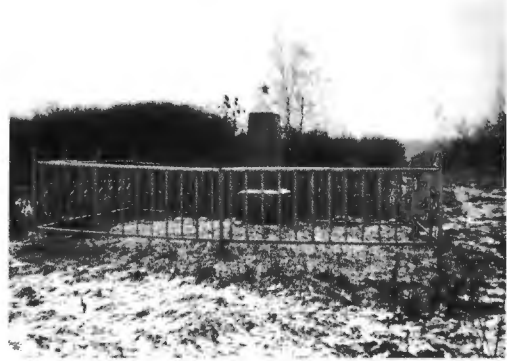
Джерела та література: ЦАМО РФ. – Ф. 33. – Оп. 793756. – Спр. 39. – Арк. 141; Ф. 1539. – Оп. 2. – Спр. 10. – Арк. 1; Спр. 24. – Арк. 27; ДАПО. – Ф.Р-1876. – Оп. 8. – Спр. 68. – Арк. 10; Паспорт пам'ятки історії та культури СРСР. – № 2.4.165 – 2.16.12 // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею; Книга Пам'яті України: Полтавська обл. – Полтава: Полтавський літератор, 1995. Т. 2: Великобагачанський район. Гадяцький район. – С. 647 – 655. Гадяччина: Історія краю / Авт. Колектив: Пустовіт Т.П., Ревежук В.Я., Сердюк І.О., Коваленко О.В. – Гадяч: видавництво «Гадяч», 2013. – 218 с., іл. – С. 142

Н.Ф. Шаповал, О.А. Скурда

397. Братська могила учасників громадянської війни (1921) (іст.)

Знаходиться в північній частині сільського кладовища.

Поховано 15 мешканців села, активісти, члени комітету бідноти, учасники громадянської війни, які загинули в 1921 р. Прізвище відоме одного: Плутенко Яків Микитович, командир Червоної Армії, уродженець с. Римарівка, який в

кінці 1920 р. приїхав із родиною в село на постійне місце проживання. В 1921 р. був убитий членами антибільшовицьких формувань.

Згідно з рішенням Римарівської сільської ради в 1957 р. на могилі встановлено металевий обеліск (вис. 1,7 x 0,6 м) із зіркою, виготовлений Гадяцьким райпобуткомбінатом. Без написів.

Джерело: Паспорт пам'ятки історії та культури СРСР. – № 2.3.1587-2.16.2 // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею.

В.Я. Ревежук

398. Місце поховання жертв Голодомору 1932 – 1933 рр. (іст.)

Знаходиться в старій частині Комунарського кладовища.

Згідно з матеріалами Національної книги пам'яті жертв Голодомору 1932 – 1933 рр. в Україні в с. Римарівка загинуло 670 жителів, які поховані в братських та одиночних могилах. Встановлено імена 110 осіб. Прізвища багатьох із них викарбувані на пам'ятній дошці.

У 1997 р. за ініціативою місцевого жителя Петра Ковіньки в пам'ять про загиблих було встановлено 2 пам'ятних знаки. Металевий хрест (вис. 3,2 x 1,8 м) з алюмінієвою дошкою (1,8 x 0,55 м) із пам'ятним написом: «Вічна пам'ять нашим землякам. Хліборобам. Жертви сталінського голодомору у 32 і 33 році і репресированих у лагерь смерті. Загинуло дорос 229 – ді 254» (текст згідно оригіналу). Металева конструкція увінчана хрес-

том (вис. 1,8 м), в центральній частині якої дві таблички – металева (0,2 x 0,35 м) та з нержавіючої сталі (0,45 x 0,46 м) із пам'ятними написами: «Тут вічно спочили у Бога замучені голодом 101 дитина і 73 дорослих. Молітеся за них!», «Невідомий селянин – 1933 р.», на постаменті з бутового каменю (1,1 x 0,3 x 0,2 м).

Джерела та література: НА ПКМ. – Спр. № 09-966; Національна книга пам'яті жертв Голодомору 1932 – 1933 років в Україні: Полтавська область / Упоряд. О.А. Білоусько, Ю.М. Варченко, В.О. Мокляк, Т.П. Пустовіт. – Полтава: Оріяна, 2008. – С. 75 – 76.

О.А. Скурда

399. Могила Литовки Івана Федоровича (1942) (іст.)

Знаходиться в центральній частині сільського кладовища.

Похований Литовка Іван Федорович (1922 – 1942), командир молодіжної партизанської групи. Закінчив місцеву школу. Після знищення німецьким гестапо учасників патріотичної групи с. Римарівка, в листопаді 1941 р. утворилась молодіжна партизанська група села, яка допомагала забезпечувати одягом та продуктами харчування червоноармійців, які виходили з оточення, супроводжуючи та переправляючи їх через р. Грунь на територію Сумської області. Група поширювала листівки та виконувала розвідувальні завдання. В березні 1942 р. всі учасники, викриті поліцією, були заарештовані гітлерівцями та розстріляні. Литовка І.Ф. вивезений до м. Гадяч і, після жорстоких тортур, роз-

стріляний в Гончарному Яру. В 1960 р. останки партизана перенесені на кладовище с. Римарівка.

У 1960 р. на могилі встановлено металевий обеліск із зіркою (вис. 1,3 x 0,4 м), виготовлений Гадяцьким заводом металовиробів. Фотопортрет та напис не збереглися.

Джерела та література: ДАПО. – Ф.Р. 15. – Оп. 1. – Спр. 2881. – Арк. 138; Ф.Р.105. – Оп. 1. – Спр.6. – Арк.66; Спр. 154. – Арк. 7; Ф.Р.1876. – Оп. 8. – Спр. 68. – Арк. 10; Паспорт пам'ятки історії та культури СРСР. – № 2.4.2310-2.16.2 // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею.

О.П. Костян, А.М. Скурда

400. Могила Полуношного Олександра Олексійовича (1984) (іст.)

Знаходиться в північній частині кладовища.

Похований Полуношний Олександр Олексійович (31.01.1965, с. Римарівка Гадяцького району – 18.07.1984, район м. Кандагар, Демократична Республіка Афганістан, пох. у с. Римарівка) – учас-

ник бойових дій на території Демократичної Республіки Афганістан.

Закінчив Гадяцьку школу-інтернат і курси водіїв. Працював водієм у місцевому колгоспі. На дійсну військову службу призваний у квітні 1983 р. Проїшовши початкову військову підготовку по діях у гірській місцевості за спеціальністю водій, службу проходив у складі обмеженого контингенту радянських військ у Демократичній Республіці Афганістан.

Підрозділ автомобілістів, де служив молодший сержант Полуношний О.О., постійно займався доставкою вантажів у різні райони країни. Був учасником 32-х таких рейсів. У останньому для нього рейсі колона йшла від Кушки до Кандагара. В двадцяти кілометрах від Кандагара колона була масовано обстріляна ворогом. Молодший сержант О.О. Полуношний вів вогонь у відповідь, забезпечивши вихід колони із зони обстрілу, сам загинув. Нагороджений орденом «Червоної Зірки» (посмертно), медаллю «За бойові заслуги».

У 1985 р. на могилі встановлено обеліск (вис. 1,7 x 0,6 м) із чорного граніту, на двоступінчатому цегляному, об-

кладеному плиткою постаменті (вис. 0,47 x 0,95 x 0,52 м). На чільному боці обеліску викарбувано портрет воїна та пам'ятний напис: «Молодший сержант Полуношний Александр Алексеевич 31.I.1965 – 18.VII.1984 Погиб при исполнении служебных обязанностей».

Мы стоим склонившись
над твоей могилой
Поливаем слезами цветы
И не хочется верить
сыночек любимый
Что в этой могиле находишься ты
Мать, отец, братья, сестра».

Джерела та література: Пам'ять живе...: Спогади про воїнів-полтавців, загиблих в Афганістані. – Полтава, 1999. – С.75; Книга памяти о советских воинах погибших в Афганистане. – М.: Военное издательство, 1999. – Т. 2. – С.247.

А.М. Скирда

401. Пам'ятний знак жертвам Голодомору 1932 – 1933 рр. (іст.)

Знаходиться при вході на центральне сільське кладовище.

Згідно з матеріалами Національної книги пам'яті жертв Голодомору 1932 –

1933 рр. в Україні в селі загинуло 670 жителів, встановлено імена 110 осіб.

У 1995 р. в пам'ять про загиблих встановлено дерев'яний хрест (вис. 3,0 x 1,7 м), в центральній частині якого дерев'яна табличка (0,15 x 0,3 м) з пам'ятним написом: «Жертвам Голодомору 1932 – 1933 рр.».

Джерела та література: НА ПКМ. – Спр. № 09-966; Національна книга пам'яті жертв Голодомору 1932 – 1933 років в Україні: Полтавська область / Упоряд. О. А. Білоусько, Ю. М. Варченко, В. О. Мокляк, Т. П. Пустовіт. – Полтава: Оріяна, 2008. – С. 75 – 76.

О.А. Скурда

402. Церква в ім'я Покрова Пресвятої Богородиці (1903 – 1906) (іст.)

Час будівництва першої дерев'яної церкви в ім'я Покрови Пресвятої Богородиці в селі Римарівка Гадяцького полку (тепер Гадяцький район) невідомий. Найдавніша згадка про її існування засвід-

чена наявними на початку ХХ ст. в церковному архіві метричними книгами за 1741 р. та дзвоном вагою в 4 пуди 35 фунтів, придбаним значковим товаришем Лубенського полку І. Ющенком в 1751 р. Церква згоріла в 1782 р. Згадується у 1773 р. у зв'язку із призначенням нового священика. 1783 р. на кошти поміщика, колежського ассесора Герасима Євстафовича Станіславського з дозволу Чернігівського архієпископа Віктора була збудована нова дерев'яна церква. 1799 р. до

неї прибудували дзвіницю. Іконографічні матеріали свідчать, що в такому вигляді вона проіснувала до кінця ХІХ ст. (чи початку ХХ ст.). Новий, мурований, з прибудованою дзвіницею храм збудували в 1903 – 1906 рр. Одним із його фундаторів був відставний майор Віктор Юр'єв.

Споруда зведена в слов'яно-візантійському (невізантійському) стилі популярному в православному храмубудуванні в кінці ХІХ – на початку ХХ ст. Характерною ознакою цього стилю є величні параметри храму; розвинутий центральний об'єм, що завершується циліндричним світловим барабаном з великою кількістю вікон і сферичним куполом; застосування традиційних для Візантії аркових вікон, орнаментів та форм.

Церква є п'ятидільною мурованою спорудою, що має круглу в плані центральну дільницю, до якої зі сходу прибудована гранчаста вітварна частина. З обох сторін якої розташовані квадратні в плані ризниця і паламарня, а із західної сторони прибудований притвор, до якого примикає дзвіниця. Вітварна частина має п'ять граней. Центральна її стіна має кругле вікно –люкарну, а бокові прикрашені прямокутними вікнами з арковим завершенням та кілевидними мандриками. Завершується вітвар гранчастою покрівлею з восьмигранним декоративним ліхтариком та цибулястою маківкою з хрестом.

Майже кубічна за параметрами центральна дільниця завершується круглим у плані світловим барабаном, стіни якого мають вісім великих вікон із арковими завершеннями та вісім декоративних ніш, що імітують вікна. Фриз барабану прикрашений двома рядами напівциркульних цегляних арок. Барабан перекритий сферичним куполом, завершується круглим декоративним барабаном, з цибулястою маківкою, позолоченим підхресним яблуком та металевим хрестом.

По вуглах центральної дільниці встановлено чотири квадратні в плані декоративні башти, що завершуються чотирикутними наметовими покриттями,

восьмигранними декоративними ліхтариками та цибулястими маківками з хрестом.

Дзвіниця розташована біля західного притвору храму і знаходиться з ним в одному зв'язку. Квадратна в плані вона має три яруси. Другий ярус має дещо менші розміри, і його карнизи декоративні люнетами та має засклені вікна. Третій, дзвоновий, ярус має 4 досить великі віконні прорізи з арковими завершеннями, по сторонах світу, щоб через них звук дзвонів розповсюджувався в усіх напрямках як можна далі. Дзвіниця має чотирискатне наметове покриття, що завершується восьмигранним декоративним барабаном, має цибулясту маківку, підхресне яблуко та металевий хрест. Головний вхід до храму проходить через перший ярус дзвіниці, що прикрашений чоритистовпним ганком з хрестовим склепінням, котре завершується круглим декоративним барабаном з цибулястою маківкою та хрестом.

Споруда церкви Покрова Пресвятої Богородиці є унікальною будівлею культурної архітектури початку ХХ ст. зведеною в невізантійському стилі і відреставрованою з великим професіоналізмом після кількох десятиліть руйнації.

У новітній час релігійна громада була утворена як громада Української Православної Церкви Київського Патріархату. Зареєстрована органами державної влади 18.05.1993 р. за № 254. Для релігійних відправ використовує споруду старої церкви.

Із священників відомі: Буковський (1773); протоіерей Георгій Сулима (2008), протоіерей Леонід Василенко (2008); церковних старост: Олександр Миколайович Шостак (2008).

На території церкви, за вівтарем, розташоване невелике кладовище із п'яти поховань:

1. Могила майора Юр'єва Сергія Федоровича, Юр'єва Миколи Сергійовича, Крамарєва Анни Данилівни. Могильний насип знівельований. Зберігся надгробок із сірого полірованого граніту (0,87 x 0,59 x 0,45 м.) з кубічним

цоколем та профільованою верхньою частиною, що її первісно увінчував нині втрачений хрест із того ж матеріалу. На лицьовій стороні викарбувано напис: «Маіоръ Сергій Федоровичъ Юрьєвъ род. 7 Окт. 1801 – ок. 24 Марта 1882. его сынъ Младенець Николай род. 27 Ноябр. 1848 – ск. 28 Апр. 1850. Жена Штабсь-Капитана Анна Даниловна Крамарєва род. 6 Апр. 1802 – ск. 8 Нояб. 1830». Вірогідно, в даному випадку маємо родинний склеп.

2. Могила майора Юр'єва Віктора Сергійовича. Похований поряд із батьком Юр'євим С.Ф. Могильний насип знівельований. Зберігся надгробок із чорного полірованого граніту з кубічним цоколем та профільованою верхньою частиною, котру раніше увінчував відсутній нині хрест (вис. 1,0 x 0,7 x 0,52 м.). На лицьовій стороні викарбувано напис: «Отставной Маіоръ Викторъ Сергѣевичъ Юрьєвъ род. 3 Марта 1853 г. сконч. 19 Юля 1912 г.».

3. Могила Юр'євої Надії Іванівни.

Похована дружина майора Юр'єва С.Ф. Могильний насип знівельований. Зберігся надгробок із сірого граніту. Цоколь близької до кубічної форми з профільованою верхньою частиною (вис. 0,74 x 0,55 x

0,55 м.), увінчаний рівностороннім хрестом (вис. 0,6 x 0,54 м.) із того ж матеріалу. На лицьовій частині цоколя викарбувано напис: «Вдова Маіора Надежда Ивановна Юрьева Родилась 8 Сентября 1824 г. скончалась 23 Июля 1904 г.».

4. Могила Василенко Марії Йосипівни. Василенко Марія Йосипівна (9.05.1947, м. Кам'янець-Подільський Хмельницької області – 7.04.1999, с. Римарівка Гадяцького р-ну Полтавської обл.) – матушка, регент церковного хору. Народилася у родині священника, закінчила школу регентів при Видубицькому монастирі м. Києва. Мала прекрасний голос. При церкві очолила церковний хор, який вивчив напам'ять усі святкові служби та літургії на українській мові.

На могилі встановлений надгробок із чорного граніту (вис. 1,0 x 0,7 x 0,52 м.) на чільній стороні якого дошка з чорного граніту (0,6 x 0,4 м.). Ліворуч – портретне зображення померлої, праворуч – хрест, ноти та скрипичний ключ. Під портретом прізвище і пам'ятний напис: «Мучениця матушка Марія Йосипівна Василенко регент церковного хору, фундатор відродження храму. Вона вічно буде возносити в піснях хвалу Богові. Образ твій світлий вічним останеться в пам'яті нашої. Чоловік, діти, онуки, родина і всі добрі люди». В центрі надгробка – статуя ангела із тонованого гіпсу (0,54 x 0,2 м.), ліворуч – металевий хрест (0,22 x 0,17 м.). Навколо могили невисока огорожа з дерев'яного штахету.

5. Могила священика Назаревського Віктора Герасимовича. Назаревський Віктор Герасимович, священик цієї ж церкви (р.н. невід – р. см. невід.). Посвячений у сан в 1854 р. як священик Покровської церкви в с. Римарівка зна-

дується в 1902 р., у 1912 р. знаходиться поза штатом. Нагороджений орденом св. Анни 2 ст. (1898). На могилі встановлено бетонну гробницю (квітник) та дерев'яний хрест (вис. 1,2 x 0,8 м.), напис відсутній.

Джерела та література: Матеріали Гадяцького районного історико-краєзнавчого музею; ЦДІУАК (м. Київ). – Ф. 127. – Оп. 1076. – Спр. № 141; Релігійні громади Полтавської області станом на 01.01.2008 р. // Інформація відділу у справах національностей та релігій Полтавської облдержадміністрації; Полтавівка. Полтавська енциклопедія. Том.12. Релігія

і церква Головний редактор О.А. Білоусько. Полтава: Видавництво «Полтавський літератор», 2009. – С. 561.

В.О.Мокляк, В.А. Павленко

Розбишівка, с., Розбишівська сізьська рада

403. Шпакове – заповідне урочище (природа)

Розташоване у Краснолуцькому лісництві, кв. 48 – 55. Перебуває у віданні ДП «Гадяцький лісгосп».

Обстежувалося: В.М. Мисюрою (1992 р.), Т.Л. Андрієнко, О.М. Байрак (1996 р.), М.Ф. Торянником (з 1996 р. по сьогоднішній), Н.О. Стецюк, М.В. Слюсарем, В.Г. Смолярем, М.І. Хабенком (2008 р.).

Площа 350,5 га. Охороняється згідно з рішенням виконавчого комітету Полтавської обласної ради народних депутатів №74 від 17.04.1992 р.

Територія заповідного урочища репрезентує частину заплави р. Хорол в околицях с. Краснознаменка, де річка робить на заплаві петлю. Основні площі заказника зайняті заплавлним лісовим масивом. Деревостани формують дуб звичайний, липа серцелиста, клени го-стролистий і польовий, груша звичайна, яблуня лісова, в'яз гладкий, місцями – тополя біла та осика. На окремих ділянках широколистяний ліс відтворюється на основі соснових насаджень. Зустрічаються вікові сосни, діаметр стовбурів яких становить 60 – 80 см. Є насадження берези бородавчастої. Травостій має мозаїчний характер. У ньому домінують яглиця звичайна з участю зірочника злаковидного, місцями – конвалії звичайної. На знижених місцях рельєфу сформований молодий вологий вільшняк, який оточує широколистяні лісові ценози. Він має типову структуру та флористичний склад. У деревостанах представлена мо-

нодомінантно вільха клейка. Місцями домінує ожина. Зустрічаються ділянки евтрофних боліт. На численних старичних водоймах і на плесі річища Хоролу зустрічаються ценози водної рослинності, типові для Лівобережного Лісостепу. Флора урочища нараховує близько 450 видів, у т.ч. регіонально рідкісні: валеріана висока, конвалія звичайна, оман високий, проліска сибірська та латаття біле. Угрупування формацій останнього виду занесені до Зеленої книги України. На території урочища зустрічаються 27 раритетних видів тварин: орел-карлик, підорлик великий, зміїд, голуб-синяк, лелека чорний, журавель сірий, сорокопуд сірий, горностай, видра (Червона книга України), борсук, вовчок лісовий, осоїд, кібчик, боривітер звичайний, куріпка сіра, вальдшнеп, дупель, дятли зелений і середній строкатий, дрозди омулюх і білобровий, вівчарик весняний, мухоловка мала, чиж, часничниця звичайна, гадюка звичайна, веретільниця ламка (регіонально рідкісні види).

Має естетичне, водоохоронне та оздоровче значення.

Джерела та література: НА ПКМ. – Спр. № 01-116. – Арк. 55; Андрієнко Т.Л., Байрак О.М., Залудяк М.І. та ін. Заповідна краса Полтавщини. – Полтава: ІВА «Астрей», 1996. – С. 158, 181; Байрак О.М., Стецюк Н.О. Атлас рідкісних і зникаючих рослин Полтавщини. – Полтава: Верстка, 2005. – С. 31, 104, 147, 170, 172; Зелена книга України / Під заг. ред. члена-кореспондента НАН України Я.П. Дідуха. – К.: Альтерпрес, 2009. – С. 315, 316; Регіональна екомережа Полтавщини / Під заг. ред. О.М. Байрак. – Полтава: Верстка, 2010. – додаток С. 5; Червона книга України: Тваринний світ/ за ред. І.А. Акімова – К.: Глобалконсалтинг, 2009. – С. 425, 426, 428, 442, 462, 477, 539, 543.

Н.О. Стецюк, О.В. Халимон

404. Братська могила радянських воїнів (1943), пам'ятний знак полеглим землякам (1965, 1995) (іст.)

Знаходиться в центрі села, біля будинку культури.

Поховано 35 воїнів навчальної роти 343-го окремого винищувально-протитанкового арtdивізіону, 959-го стрілецького полку 309-ї стрілецької дивізії, 237-ї стрілецької дивізії та 2-го танкового корпусу, які загинули 10 – 12 вересня 1943 р. в боях із гітлерівськими загарбниками при звільненні сс. Розбишівка, Балахтарка, Крамарщина. Прізвищ відомо 12.

Згідно з рішенням Гадяцької районної ради № 16 від 16.10.1964 р. у 1965 р. біля могили встановлено пам'ятник. Залізобетонна скульптура воїна (вис. 2,8 м) на цегляному, окутому металом постаменті (вис. 4,5 х 2,5 х 2,5 м), в центральній частині якого вмонтовано дошки з мармурової крихти (0,53 х 0,4 м) з пам'ятним написом: «Вічна слава героям, що полягли у боях за свободу і незалежність нашої Вітчизни», та з білого мармуру (0,59 х 0,6 м) з портретом на металокераміці (0,15 х 0,21 м) Батури Карпа Івановича та пам'ятним написом: «Батальйонний комиссар Батура Карп Іванович 1901 г. – 1941 г.» – офіцер Радянської Армії, житель с. Розбишівка. Прибув у село з німецького оточення у вересні 1941 р. й намагався створити з активу села групу антинацистського опору. В жовтні 1941 р. схоплений на явочній квартирі та розстріляний німецькими карателями.

У 1995 р. відбулася заміна пам'ятного знаку полеглим землякам. Перед моги-

лою по обидва боки на тумбах, обшитих металом (вис. 1,3 х 1,12 х 0,95 м), покладено гранітні дошки (1,12 х 0,9 м) з пам'ятним написом: «Вічна пам'ять і слава воїнам-односельчанам, які загинули в роки Великої Вітчизняної війни 1941 – 1945 р.р.» та 285 прізвищ земляків. Перед могилою по центру встановлено обеліск (вис. 1,6 х 0,5 х 0,2 м) із лабрадориту на металевому постаменті (вис. 0,26 х 0,77 х 0,55 м) з пам'ятним написом: «Вічна пам'ять воїнам, віддавшим життя в боях з німецько-фашистськими загарбниками в роки Великої Вітчизняної війни 1941 – 1945, Куди б не йшов, не їхав ти, а тут ти зупинись, і цій могилі дорогій всім серцем поклонись».

За свідченням Книги пам'яті України відомо 316 прізвищ.

Джерела та література: ЦАМО РФ. – Ф. 59Гв.ТБр. – Оп. 381667. – Спр. 1. – Арк. 47; Ф. 835СП. – Оп. 73311. – Спр. 8. – Арк. 34; Ф. 1617. – Оп. 1. – Спр.6. – Арк. 97; Оп. 2. – Спр. 9. – Арк. 141; Ф. 3158. – Оп. 2. – Спр. 13. – Арк. 160; Паспорт пам'ятки історії та культури СРСР. – № 2.4.166-2.16.2 // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею; Книга Пам'яті України: Полтавська область. Т. 2: Великобагачанський район, Гадяцький район. – Полтава: Полтавський літератор, 1995. – С. 662 – 674.

Н.Ф. Шаповал, А.М. Скурда

405. Пам'ятний знак жертвам Голодомору 1932 – 1933 рр. (іст.)

Знаходиться в центрі села, біля братської могили радянських воїнів.

Під час Голодомору 1932 – 1933 рр. за матеріалами Національної книги пам'яті жертв Голодомору 1932 – 1933 рр. в Україні в селі загинуло 100 осіб. Встановлено імен 99. Місця поховання загиблих не відомі.

У пам'ять про трагічні події в 1992 р. встановлено дубовий хрест (вис. 4,0 х 2,0 м), на якому закріплено пластикову дошку (0,2 х 0,3 м) з пам'ятним написом: «Жертвам Голодомору 1932 – 1933 рр.».

Джерела та література: НА ПКМ. – Спр. № 09-966; Національна книга пам'яті жертв Голодомору 1932 – 1933 років в Україні: Полтавська область / Упоряд. О. А. Білоусько,

Ю. М. Варченко, В. О. Мокляк, Т. П. Пустовіт. – Полтава: Оріяна, 2008. – С. 76.

А.М. Скурда

Рудиків, с., Біленченківська сільська рада

406. Пам'ятний знак полеглим землякам (1973) (іст.)

Знаходиться при виїзді із села.

На фронтах Великої Вітчизняної війни 1941 – 1945 рр. загинуло 201 воїнів, мешканців села. Серед них: Лукаш Володимир Іванович, учитель, брав участь в обороні м. Москва, посмертно нагороджений орденом «Червоної Зірки».

Згідно з рішенням Біленченківської сільської ради в 1973 р. встановлений пам'ятний знак – цегляний обеліск (вис. 3,1 x 1,05 x 0,53 м), на такому ж ступінчатому постаменті (вис. 0,1 x 2,6 x 2,05 м).

На чільному боці обеліска у 1985 р. було замінено дошки – вмонтовано 2 гранітні (0,77 x 0,85 м) із 68 прізвищами земляків та пам'ятним написом: «Воинам-односельчанам с. Рудиків, павшим в Великій Отечественній війні 1941 – 1945».

За Книгою Пам'яті України відомо 76 прізвищ.

Джерела та література: Книга Пам'яті України: Полтавська область. Т. 2: Великобагачанський район, Гадяцький район. – Полтава: Полтавський літератор, 1995. – С. 420 – 423; Паспорт пам'ятки історії та культури СРСР. – № 2.4.1588-2.16.2 // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею.

О.М. Ковальова, А.М. Скурда

Ручки, с., Ручківська сільська рада

407. Грунтовий могильник (?) черняхівської культури (друга чверть I тис. н.е.), могильник I (археол.).

Рештки могильника (?), позначені випадковими знахідками кількох цілих посудин, були виявлені в с. Ручки чи поблизу нього на березі р. Хорол – лівої притоки

р. Псел. Інші відомості щодо локалізації знахідки відсутні.

Посудини та інформація про них були зібрані (в місцевого населення чи особисто – невідомо) директором Роменського музею М.М. Семенчиком під час розвідок 1928 р.

Серед знахідок – одноручний глек та миска черняхівської культури, що, певно, зважаючи на не поодинокість та цілісність форми, походять зі зруйнованого ґрунтового поховання.

Археологічні розкопки не проводилися. Знахідки в середині ХХ ст. зберігалися у фондах Роменського історико-краєзнавчого музею (глек № 10020, миска № 11019).

Ґрунтовий могильник (?) черняхівської культури (друга чверть I тис. н.е.), могильник біля с. Ручки – доволі цікавий археологічний об'єкт, єдиний у своєму роді на теренах Ґадяччини, що відомий в літературі хоч і давно, але інформація про нього надзвичайно скупа. Можна стверджувати, що на длянці узбережжя р. Хорол, в с. Ручки чи поблизу нього в подальшому є перспектива виявлення селища черняхівської культури, а можливо, – й вказаного ґрунтового могильника. Це наразі єдиний археологічний об'єкт на землях сільської ради.

Джерела та література: Семенчик М. М. Випадкові знахідки на Роменщині // ХРАМ. – Т. 1. – К., 1930. – С. 71; ДАСО. – Ф. Р-6434. – Оп. 1. – Спр. 25. – Арк. 75; Махно Е.В. Памятники черняховской культуры на территории УССР: (Материалы к составлению археологической карты) / Е.В. Махно / АН СССР, Ин-т археологии. – МИА. – Москва: Изд-во АН СССР, 1960. – № 82. – С. 41, 331; Сидоренко Г. О. Довідник з археології України. Полтавська область / Г.О. Сидоренко, Е.В. Махно, Д. Я. Телегін / Ін-т археології АН УРСР; УТОПК. – К.: Наукова думка, 1982. – С. 42.

В.В. Шерстюк

408. Братська могила радянських воїнів (1943) (іст.)

Знаходиться в центрі села, біля будинку культури.

Поховано 122 воїни з 1334-го зенітно-артилерійського полку 21-ї зенітно-

артилерійської дивізії резерву Ґоловнокомандування, 344-го, 650-го, 768-го стрілецьких полків 30-ї та 138-ї стрілецьких дивізій, 13-ї авіадивізії, 29-ї стрілецької дивізії та 3-го Ґв. механізованого корпусу, які загинули 13 – 16 вересня 1943 р. в боях із ґітлерівськими загарбниками при звільненні села. Прізвища відомо 67.

Первісно воїни були поховані на околиці села на місцях боїв, у 1957 р. проведено перепоховання до центру села.

У 1957 р. до 22-ї річниці Перемоги на могилі на цегляному, оштукатуреному постаменті (вис. 3,2 x 1,3 x 1,1 м) встановлено скульптуру воїна (вис. 2,8 м), виготовлену в Харківській скульптурній майстерні. У нижній частині постаменту дошка (0,52 x 0,34 м) з мармурової крихти з пам'ятним написом: «Вічна слава героям, що загинули в боях за незалежність нашої Вітчизни». Біля підніжжя пам'ятника покладено гранітну плиту (1,04 x 1,2 м) із прізвищами 56 похованих воїнів.

Джерела: ЦАМО РФ. – Ф. 1111. – Оп. 2. – Спр. 46. – Арк. 96; Ф. 1361. – Оп. 1. – Спр. 6. – Арк. 37; Оп. 2. – Спр. 6. – Арк. 69–140; Ф. 3428. – Оп. 1. – Спр. 12. – Арк. 33; Спр. 10. – Арк. 4;

Ф. 9634. – Оп. 177391. – Спр. 1. – Арк. 73 – 82;
Ф. 13689. – Оп. 20077. – Спр. 14. – Арк. 5, 104;
Паспорт пам'ятки історії та культури СРСР.
№ 2.4.167 – 2.16.2 // Робочий архів науково-
методичного відділу Полтавського краєзнав-
чого музею.

Н.Ф. Шаповал

409. Братська могила учасників громадянської війни (1919) (іст.)

Знаходиться в центрі села, в парку.

Поховані члени сільського революцій-
ного комітету: Б.Ф. Басараб, С.Я. Боряк
та інші активісти села, які загинули в
1919 р. в бою із антибільшовицьким за-
гоном отамана Золотий Зуб. Кількість
похованих невідома.

У 1952 р. на могилі встановлено бе-
тонний обеліск (вис. 1,8 х 0,9 х 0,92 м) на
такому ж цоколі (вис. 0,4 х 2,6 х 2,6 м).

Джерела: Архів Ручківського сільсько-
го історико-краєзнавчого музею; Паспорт
пам'ятки історії та культури СРСР. № 4. З. 1589–
2. 16. 2 // Робочий архів науково-методичного
відділу Полтавського краєзнавчого музею.

В.Я. Ревезук

410. Пам'ятний знак жертвам Голодомору 1932 – 1933 рр. (іст.)

Знаходиться в південно-західній час-
тині центрального кладовища, біля входу.

У невідомій кількості братських та
одиначних могил похована невідома
кількість жителів села, які стали жертва-

ми Голодомору 1932 – 1933 рр. За матері-
алами Національної книги пам'яті жертв
Голодомору 1932 – 1933 рр. в Україні
встановлено імена 32 загиблих.

У 2008 р. в пам'ять про загиблих на
насищеному кургані (вис. 0,8 х 1,8 х 1,8 м)
встановлено дерев'яний хрест (вис. 2,45 х
1,28 м), на якому закріплено дошку з де-

рева (0,2 х 0,43 м) з пам'ятним написом:
«Жертвам Голодомору 1932 – 1933 рр.»

Джерела та література: НА ПКМ. –
Спр. № 09-966; Національна книга пам'яті
жертв Голодомору 1932 – 1933 років в Україні:
Полтавська область / Упоряд. О. А. Білоусько,
Ю. М. Варченко, В. О. Мокляк, Т. П. Пустовіт. –
Полтава: Оріяна, 2008. – С. 77 – 78.

Н.М. Сиволап

411. Пам'ятний знак полеглим землякам (1965) (іст.)

Знаходиться в центрі села, в парку.

На фронтах Великої Вітчизняної ві-
йни 1941 – 1945 рр. загинуло 278 воїнів –
жителів с. Ручки.

Борсук Василь, с.Ручки, партизан,
1912 р. н., восени 1941 р. проводив

військовополонених через р. Хорол до м. Гадяч, був схоплений окупантами, доставлений до військової комендатури в м. Гадяч, утік, але був упійманий і розстріляний, похований у с. Ручки.

У пам'ять про загиблих до 20-ї річниці Перемоги у 1965 р. на цегляному ступінчатому постаменті (вис. 3,3 x 2,5 x 2,5 м) встановлено металевий пілон (вис. 3,5 x 1,0 x 1,0 м), увінчаний зіркою. Біля підніжжя постаменту на металевому виступі (вис. 1,72 x 1,0 м) закріплено пластикову дошку (0,8 x 0,7 м) з пам'ятним написом: «1941 – 1945 Вічна слава воїнам-односельцям». Перед пам'ятником по обидва боки на двох цегляних тумбах (вис. 0,5 x 4,05 x 1,02 м) закріплено по 4 пластикових дошки (0,9 x 0,55 м) з 281 прізвищами земляків.

Джерела та література: Паспорт пам'ятки історії та культури СРСР. № 2.4.168 – 2.16.2 // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею; Книга Пам'яті України: Полтавська обл. Т. 2: Великобагачанський район, Гадяцький район. – Полтава: Полтавський літератор, 1995. – С. 679 – 691.; Опришко І.М. Звичайне українське село Петрівка-Роменська. Гадяч. 2013. – С.67.

А.М. Скурда

412. Пам'ятник Ульянову (Леніну) Володимиру Іллічу (1959) (іст.)

Знаходиться в центрі села, в парку.

Ульянов (Ленін) Володимир Ілліч (22.04.1870 р., м. Симбірськ, Російська імперія, нині м. Ульяновськ, Російська

Федерація – 21.01.1924 р., помер у с. Горки під м. Москва, саркофag із його тілом встановлений у мавзолі на Красній площі у м. Москва) – російський політичний і державний діяч (див. поз. № 47).

Пам'ятник виготовлено на замовлення правління колгоспу ім. Леніна та згідно з рішенням виконкому Гадяцької районної ради від 16.05.1959 р. Київськими художньо-виробничими майстернями.

Залізобетонна скульптура (вис. 2,7 м) встановлена на прямокутному цегляному постаменті (вис. 3,0 x 1,0 x 1,0 м).

Ульянов (Ленін) В.І. зображений на повний зріст, у пальто, ліва рука в кишені брюк, правого тримається за борт пальто.

Джерела та література: Паспорт пам'ятки історії та культури СРСР. № 4.1.194 – 2.16.2 // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею; Енциклопедія історії України: У 10 тт. / Редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. Т. 6. – К.: Наук. думка, 2009. – С. 112 – 114.

А.М. Скурда

Сари, с., Сарівська сільська рада

413. Жуківщина – ботанічний заказник місцевого значення (природа)

Розташований у Лютенському лісництві, кв. 1 – 3. Перебуває у віданні ДП «Гадяцький лісгосп».

Обстежувався: М.Ф. Торяником (з 1996 р по сьогоднішня), Т.Л. Андрієнко, О.М. Байрак (1996 р.), Т.В. Криворучко, І.А. Грицай (2006 р.), Н.О. Стецюк, М.В. Слюсарем, В.Г. Смолярем (2008 р.).

Площа 141 га. Охороняється згідно з рішенням виконавчого комітету Полтавської обласної ради народних депутатів № 74 від 17.04.1992 р. Заказник створено з метою збереження лісового масиву в долині р. Псел із типовими кленово-липово-дубовими угрупованнями.

Територія заказника репрезентує лісовий масив на вододіллі р. Псел в районі хут. Жуківщина. Ділянка помережана ярами різної конфігурації та часом утворення. Спостерігаються активні процеси яроутворення. Деревостани складаються з дуба звичайного, липи сердцелистої, кленів гостролистого та польового, в'язу гладенького, рідше – з ясена звичайного, осики, груші звичайної, яблуні лісової. На території масиву зустрічаються дуби віком близько 150 років, до 1 м у діаметрі. Зрідка зустрічаються молоді екземпляри граба звичайного. У розрідженому підліску домінує ліщина звичайна разом із бруслинами – європейською та бородавчастою. Травостій має мозаїчний характер. У цілому, лісові ценози мають типову структуру та флористичний склад корінних дібров, характерних для Лівобережного Лісостепу. Флора заказника нараховує близько 400 видів, у т.ч. раритетних: брандушка різнобарвна (Червона книга України), конвалія звичайна, проліски дволиста та сибірська, рясти Маршалла та порожнистий (регіонально рідкісні

види). На території заказника зустрічаються раритетні види: голуб-синяк, орел-карлик, підорлик великий, горностаї (Червона книга України), борсук, осід, кібчик, боривітер звичайний, вальдшнеп, дупель, дятли зелений і середній строкатий, дрозди оملюх і білобровий, вівчарик весняний, мухоловка мала, чиж і часничниця звичайна.

Має естетичне, водоохоронне, ґрунтозахисне та оздоровче значення.

Джерела та література: НА ПКМ. – Спр. № 01-116. – Арк. 50; Андрієнко Т.Л., Байрак О.М., Залудяк М.І. та ін. Заповідна краса Полтавщини. – Полтава: ІВА «Астрея», 1996. – С. 157, 176; Байрак О.М., Стецюк Н.О. Атлас рідкісних і зникаючих рослин Полтавщини. – Полтава: Верстка, 2005. – С. 42, 43, 158, 170-172; Байрак О.М., Стецюк Н.О., Криворучко Т.В., Грицай І.А. Історія створення ботанічних та ландшафтних заказників у Полтавській області // Природоохоронний рух на Полтавщині. Матеріали науково-практичної конференції. – Полтава: Верстка, 2006. – С. 50, 53; Регіональна екомережа Полтавщини / Під заг. ред. О.М. Байрак. – Полтава: Верстка, 2010. – С. 105, додаток С. 3; Червона книга України. Рослинний світ / за ред. Я.П. Дідуха – К.: Глобалконсалтинг, 2009. – С. 75; Червона книга України: Тваринний світ / за ред. І.А. Акімова – К.: Глобалконсалтинг, 2009. – С. 426, 428, 462, 539.

Н.О. Стецюк, О.В. Халимон

414. Липа – ботанічна пам'ятка природи місцевого значення (природа)

Росте вздовж автошляху с. Сари – м. Гадяч. Перебуває у віданні Сарівської сільської ради.

Площа 0,02 га. Охороняється згідно з рішенням виконавчого комітету Полтавської обласної ради народних депутатів № 135 від 18.04.1964 р.

Обстежувалася Т.Л. Андрієнко, О.М. Байрак, Н.О. Стецюк (поч. 90-х рр. XX ст.); Н.О. Стецюк, М.Ф. Торяником, В.Г. Смолярем (2008 р.); О.А. Скирдою, А.М. Наговічиною (2011 р.).

Липа віком понад 250 років, висотою – 25 метрів, до 5 метрів в обхваті. Має освітньо-виховне та рекреаційне значення.

Джерела та література: НА ПКМ. – Спр. № 01-116. – Арк. 12; Андрієнко Т.Л., Байрак О.М., Залудяк М.І. та інші. Заповідна краса Полтавщини. – Полтава: ІВА «Астрєя», 1996. – С. 158, 179; Природно-заповідний фонд Української СРСР: Реєстр-довідник / За ред. М.А. Воїтвенського. – К.: Урожай, 1986. – С. 114.

Н.О. Стецюк, О.О. Вільмовська

415. Саранчина долина – ботанічний заказник місцевого значення (природа)

Розташований на території Лютенського лісництва – квартали 4 – 7, 109, 110. Перебуває у віданні ДП «Гадяцький лісгосп».

Площа 275,6 га. Охороняється згідно з рішенням виконавчого комітету Полтавської обласної ради народних депутатів № 74 від 17.04.1992 р.

Обстежувався Т.Л. Андрієнко, О.М. Байрак, Н.О. Стецюк, М.Ф. Торяником (1996 р.); С.К. Безуглим (2002 – 2003 рр.); І.А. Грицай, Т.В. Криворучко (2006 р.); Н.О. Стецюк, М.Ф. Торяником, О.О. Чованом (2007 р.); Н.О. Стецюк, М.В. Слосарем, М.Ф. Торяником, В.Г. Смолярем (2008 р.).

Ботанічний заказник створено з метою збереження лісових масивів із угрупованнями кленово-липово-дубових лісів за участю граба звичайного на правому березі р. Псел. Деревостани утворюють дуб звичайний, липа серцелиста, клен гостролистий та польовий, в'яз гладенький, рідше ясен звичайний, тополя біла, груша звичайна, яблуна лісова та граб звичайний. Останній вид утворює разом із дубом угруповання на південно-східній межі свого природного поширення в Полтавській області. На території масиву виявлені вікові дуби до 200 років (в діаметрі стовбури сягають 0,9 – 1,2 м). Травостій має мозаїчний характер. Його домінантами на різних ділянках виступають зірочник ланцетовидний, яглиця звичайна, підмаренник запашний, осока волосиста, переліска багаторічна.

У складі флори близько 350 видів рослин, серед яких відмічені види, занесені до Червоної книги України: коручка чемерникоподібна (повідомлення Стецюк Н.О., 2007 р.) та ранник весняний (повідомлення Торяника М.Ф.). Зустрічаються рослини, занесені до регіонального списку: конвалія звичайна, проліска сибірська, ряст порожнистий.

Фауна досить різноманітна. Відмічені червонокнижні (орел-карлик, підорлик великий, горностай, голуб-синяк) та регіонально рідкісні (осоїд, кібчик, боривітер звичайний, вальдшнеп, дупель, дятел зелений, дятел середній строкатий, дрізд-омелюх, дрізд білобровий, вівчарик весняний, мухоловка мала, чиж, часничниця звичайна) види тварин.

Заповідний об'єкт має водоохоронне, ґрунтозахисне та естетичне значення.

Джерела та література: НА ПКМ. – Спр. № 01-116. – Арк. 49, 125; Андриєнко Т.Л., Байрак О.М., Залудяк М.І. та інші. Заповідна краса Полтавщини. – Полтава: ІВА «Астрєя», 1996. – С. 157, 177; Байрак О.М., Стецюк Н.О., Криворучко Т.В., Грицай І.А. Історія створення ботанічних та ландшафтних заказників у Полтавській області // Природоохоронний рух на Полтавщині. Матеріали науково-практичної конференції. – Полтава: Верстка, 2006. – С. 48 – 55; Стецюк Н.О. Еколого-ценотична та флористична характеристика осередків раритетної фіто різноманітності Гадяцького району (Полтавська область) // Збірник наукових праць Полтавського державного педагогічного університету імені В.Г. Короленка. – Серія «Екологія. Біологічні науки». – 2008. – Випуск 5 (63). – С. 118 – 126; Червона книга України: Рослинний світ / Під заг. ред. члена-кореспондента НАН України Я.П. Дідуха. – К.: Глобалконсалтинг, 2009. – С. 177, 602; Червона книга України: Тваринний світ / Під заг. ред. члена-кореспондента НАН України І.А. Акімова. – К.: Глобалконсалтинг, 2009. – С. 426, 428, 462, 539.

Н.О. Стецюк, О.О. Вільмовська

416. Городище, селище та курганний могильник (?) ранньослов'янського і давньоруського часів (VIII – XIII ст.), селище козацької доби (XVII – XVIII ст.) Сари I (археол.)

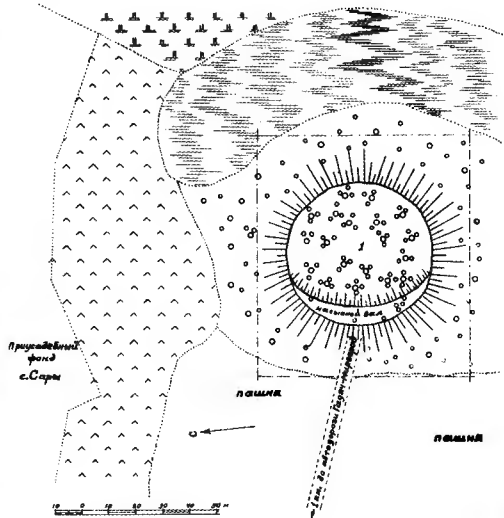
Знаходиться в південній частині с. Сари, поблизу садиби Ф.П. Парепаді (станом на 1940-і рр.), на виступі відрог корінної тераси правого берега р. Псел.

Про давні земляні укріплення в с. Сари повідомлялося в статистичних зведеннях, зібраних Центральним статистичним комітетом російської імперії 1873 р. Воно мало розміри 35 x 35 кроків, по околу – 140 кроків, трикутну форму, рівнинну поверхню та поросло лісом. Збережений вал (протяжністю 50 кроків, шириною 3 розміщувався зі сходу з входом із заходу (?). Розкопувалося місцевими мешканцями в пошуках скарбів, тут нібито були знайдені кільця від бочечки та вуглини.

Археологічно залишки укріплень на поч. ХХ ст. були обстежені В.Г. Ляскоронським під час розвідок по течіях рр. Ворскли та Псла. Ним же було зроблено короткий опис зовнішнього вигляду городища та схематичний план. У 1948 р. пам'ятку обстежувала та шурфувала Дніпровська Лівобережна археологічна експедиція ІІМК АН СРСР (керівник І.І. Ляпушкін). У 1971 р. – Лівобережний розвідагон Інституту археології АН УРСР (начальники – М.П. Кучера, О.В. Сухобоков). Востаннє комплекс побіжно оглядався Р.С. Лутовим та О.В. Коваленко 2011 р. під час планових розвідок по виконанню програми «Зводу пам'яток історії та культури» Полтавської області на території Гадяцького р-ну.

Осадження Сарського городища в 1620-х рр. відбувалося, переважно, сила-

ми жителів м. Ромни. Люстрацією 1622 р. тут зафіксована осаджена цього ж року слобода, в якій було лише 10 дворів і мала «привілей слободи» до 20 років. У 1626 р. польсько-литовське населення звідси було виселене московськими людьми, осадничий стовп зрубаний, знищені па-сіки. Відразу ж після укладення Полянського мирного договору 1634 р., з ініціативи Лукаша Жолкевського («адміністратора добр салетряних українних») відбувається заселення Сарського городища. Осадчим був Михайло Воронич (за іншими джерелами урядником на Сарак був Заблоцький). На Сарське городище були направлені 500 чоловік та членів їх сімей разом із худобою та майном.

Можна висловити припущення про тотожність археологічного комплексу Сарського городища з відомим за «Книгою Большому чертежу» 1627 р. «Старим городищем». Цікаво, що назва «Старе» зустрічається лише раз, якраз саме в «Книге Большому Чертежу», автори якого випадково могли слутати справжню топонімічну назву «Саре-Сари» з більш їм співзвучним словом «Старе». Тоді як далі в документах Московської адміністрації вже постійно фігурує топонім «Сари».

Комплекс складається із двох частин – городища та селища. Укріплення займає стрілку відрогу та знаходиться на виступі, обрамленому з півночі й півдня балками, а зі сходу – долиною річки. Із західного (напільного) боку городище укріплене валом висотою до 7–8 м та ровом глибиною 5–7 м. Вал напівкільцем охоплює відрізану частину виступу, надаючи останній форму, близьку до кола. Розміри городища по вісі північ-південь бл. 60 м, по вісі схід-захід – 50 м. Виступ підвищується над долиною ріки на 25–30 м, з боку якої схил спускається трьома терасоподібними уступами, на верхньому з них і розташоване городище. Його поверхня, як і більша частина виступу, поросла чагарником і добре задернована. Шурфуванням у південно-західній частині городища (біля валу) виявлено матеріали ранньослов'янського часу. Первинний вигляд пам'ятки змінився

через пошкодження валу, в якому шукачами скарбів вирито дві великі траншеї зі сторони рову. На площі городища є декілька грабіжницьких ям.

До городища із західного боку прилягає селище. Частина його знаходиться під лісом, інша обробляється під городи. На городах виявлено уламки глиняного посуду ліпної та гончарної техніки, кістки тварин, шматки випаленої глини та поодинокі речі як слов'янської, так і давньоруської епох.

На південний захід від укріплення, уздовж лівого берега балки, існувало кілька невеликих курганів, що можуть бути рештками курганного некрополю слов'янського та давньоруського часів (О.В. Сухобоков говорить про могильник як про безкурганний). За свідченням місцевих мешканців раніше їх було набагато більше, але через розробку площ під посіви їх кількість різко зменшилася.

На час останніх обстежень було встановлено, що територія городища пошкоджена сучасним цвинтарем та старими зруйнованими будівлями, а більша частина вкрита чагарниками та деревами.

У 1948 р. на ділянці укріплення культурні нашарування були досліджені одним шурфом. Колекції знахідок з обстежень пам'ятки у 1948 р. зберігаються у фондах Ленінградського відділення ІА РАН, із досліджень 1971 р. – у фондах ІА НАН України.

Поверхня городища, як і більша частина виступу, поросла чагарником і задернована. Частина селища знаходиться під лісом. Інша – використовується місцевим населенням під городи. На південний захід від городища, в лісі, вздовж лівого берега балки знаходяться декілька невеликих курганів, можливо, від могильника сіверянського часу. Але вони поступово, у зв'язку з розробкою земельних наділів, знищуються.

У 1970-х рр. на пам'ятці встановлено охоронний знак.

Рішенням виконкому Полтавської обласної ради депутатів трудящих № 529 від 10 грудня 1970 р. об'єкт занесений до переліку археологічних пам'ятників.

Рішенням виконавчого комітету Полтавської обласної ради народних депутатів від 23 квітня 1982 року за № 247 «Про затвердження переліку пам'яток історії та культури області, взятих на державний облік і охорону» залишки городища та селища в с. Сари взяті на облік як пам'ятка історії та культури. Відповідно до Рішення виконкому Полтавської обласної ради депутатів трудящих № 529 від 08 липня 1975 р. навколо вказаного археологічного об'єкту встановлювалася 30-метровою охоронна зона.

Комплекс городища, селища та курганного могильника (?) Сари I – комплексна пам'ятка археології місцевого значення (без могильника), що належить до виразних, укріплених з посадом поселенських ранньослов'янського і давньоруського часу (VIII – XIII ст.), що включена постановою колегії Управління культури Полтавської обласної ради народних депутатів від 10 лютого 1992 р. до переліку нововиявлених об'єктів археології за порядковим номером № 253. На теренах Гадяцького району це лише третє відоме наразі городище вказаного періоду, до того ж – найкраще збережене.

Джерела та література: Городище і селище. С. Сари Гадяцького району. Паспорт / Г. О. Сидоренко. 04 грудня 1984 р. // Архів ЦОДПА: Кучера М. П., Сухобоков О. В., Звіт про роботу Лівобережного розвідагону Інституту Археології АН УРСР за 1971р. // НА ІА НАНУ. – Ф. е. – Спр. 1971/17а. – Арк. 28; Луговий Р. С., Коваленко О. В. Звіт про археологічні розвідки у Гадяцькому та Лохвицькому районах Полтавської області у 2011 році / Машинопис. Альбом ілюстрацій. – Полтава, 2012 // НА ПКМ. – Спр. № 04-365; НА ЦОДПА. Ф. е. – Спр. 709. – Арк. 14. – Рис. 103 – 104; Ляпушкин І. І. Отчет о работе Днепровской Левобережной археологической экспедиции ИИМК АН СССР 1948 г. // НА ІА НАНУ. – Ф. е. – Спр. 1948/23; Древнерусские поселения Среднего Поднепровья : Археологическая карта / М. П. Кучера, О. В. Сухобоков, С. А. Беляева и др. / АН УССР, Ин-т археологии. – К. : Наукова думка, 1984. – С. 162 – 163. – № 402; Книга Большому Чертежу / Подгот. к печати и ред. К. Н. Сербиной. – М.-Л. : изд-во АН СССР, 1950. – С. 109, 186; Кулаковский П. Чернігово-Сіверщина у складі Речі Посполитої (1618-1648) / Петро Кулаковський. – К. : Тем-

пора, 2006. – С. 312 – 313, 322; Кучера М. П. Слов'яно-руські городища VIII – XIII ст. між Саном і Сіверським Дінцем / М. П. Кучера. – К. : ІА НАН України, 1999. – С. 223. – № 648; Ляпушкин І. І. Днепровское лесостепное Левобережье в эпоху железа / И. И. Ляпушкин // АН СССР, Ин-т археологии. – М. – Л. : Изд-во АН СССР, 1961. – (Серия : МИА. – № 104). – С. 307. – № 264. – Рис. 150; Ляпушкин І. І. Раннеславянские поселения Днепровского лесостепного Левобережья / И. И. Ляпушкин // СА. – 1952. – Т. XVI. – С. 8, 40; Ляскоронский В. Г. Городища, курганы и длинные (змиевые) валы по течению рр. Псла и Ворсклы / В. Г. Ляскоронского // Труды XIII АС. – М., 1907. – Т. I. – С. 165 – 166. – Рис. 29; Ляскоронський В. Городища, кургани і довгі (змійові) вали за течією рр. Псла та Ворскли : вид. 2-е, репр., доп. / Василь Ляскоронський / Упор. і передмова О. Б. Супрунєнка. – Полтава : Археологія, 1995. – С. 13 – 14. – Рис. 29; Макаренко Н. Городища и курганы Полтавской губернии (сборник топографических сведений) / Николай Макаренко. – Полтава : Изд-во ПУАК, 1917. – С. 3; Падалка Л. В. Прошлое Полтавской территории и её заселение: Исследование и материалы / Издание ПУАК / Л. В. Падалка. – Полтава : тип. Тов-ва Печатного Дела, 1914. – С. 173; Сидоренко Г. О. Довідник з археології України. Полтавська область / Г. О. Сидоренко, Є. В. Махно, Д. Я. Телегін / Ін-т археології АН УРСР; УТОПК. – К. : Наукова думка, 1982. – С. 43; Сухобоков О. В. Славяне Днепровского Левобережья (роменская культура и ее предшественники) / О. В. Сухобоков. – К. : Наукова думка, 1975. – Табл. 4; Список нерухомих пам'яток археології місцевого значення Полтавської області. Гадяцький район // режим доступу : <http://www.spadshina.pl.ua/2010-01-09-10-25-01/> 2010-01-09-19-59-27/108-2010-02-04-21-35-45; Lustracye Wołynia, Podola i Ukrainy z pićrwszój połowy XVII wieku / wydal Aleksander Yablonowski // Żyrdła dziejowe. – Warszawa : Sklad glywny w Księgarni Gebethnera i Wolffa, 1877. – Т. V. – S. 135.

*В.В. Шерстюк, Р.С. Луговий,
О.В. Коваленко*

417. Стоянка (доба неоліту, V – III тис. до н. е.), поселення (епоха бронзи, II тис. до н. е.), селище (скіфський час, VII – IV ст. до н. е.) Сари II (археол.)

Знаходиться за 1,1 км на схід від південної околиці села на краю борової те-

раси, що у вигляді чотирьох пшаних відрогів (кучугур) полого спускається у заплаву лівого берега р. Псел, на відстані 0,8 км від річки.

Виявлене у 1971 р. М.П. Кучерою та О.В. Сухобоковим. У 1993 р. пам'ятку оглядав І.М. Гавриленко.

Поміж знахідок – крем'яна скребачка та декілька відщепів, окремі дрібні уламки кераміки доби неоліту, бронзи, скіфського часу. Один із фрагментів стінки посудини доби бронзи оздоблений прокресленим і штампованим візерунком.

Східні частини відрогів поросли соновим лісом, західні, що виходять до озера-старинці, – задерновані. Культурні рештки траплялися вздовж ґрунтової дороги, яка пролягла понад лісом.

Археологічні розкопки не проводилися. Матеріали зберігаються у фондах Інституту археології НАН України та Історико-культурного заповідника «Більськ».

Джерела та література: Гавриленко І.М. Звіт про розвідки та розкопки у 1993 р. на Полтавщині // НА ІА НАНУ. – 1993/67. – С. 10–11; Кучера М.П., Сухобоков О.В. Звіт про роботу Лівобережного розвідагону Інституту археології АН УРСР за 1971 р. // НА ІА НАНУ. – 1971/17а. – Ф. е. – № 5994. – С. 68; Сидоренко Г.О., Махно Є.В., Телегін Д.Я. Довідник з археології України: Полтавська область. – К.: Наук. думка, 1982. – С. 43.

І.М. Гавриленко

418. Братська могила радянських воїнів 1943 (іст.)

Знаходиться в центрі села, біля школи.

Поховано 42 воїни, із частин 256-го стрілецького полку 30-ї стрілецької дивізії, 748-го стрілецького полку 206-ї стрілецької дивізії, 337-ї стрілецької дивізії, 7-ї Гв. мотострілецької бригади 3-го Гв. механізованого корпусу, які загинули 10–12 вересня 1943 р. в боях із гітлерівськими загарбниками при звільненні сс. Сари, Крутьки, Червоний Кут, Саранчина Долина. Воїни, які померли від ран в 361-му окремому медично-санітарному батальйоні 206-ї стрілецької дивізії, що розміщувався у вересні 1943 р. в школі с. Крутьки. Прізвища відомі 31.

У 1958 р. на могилі встановлено пам'ятник – на цегляному, облицьованому декоративною плиткою постаменті (вис. 2,8 x 1,6 x 1,8 м) встановлена залізо-бетонна скульптура воїна (вис. 3,0 м), виготовлена на Харківській скульптурній фабриці. На чільному боці постаменту вмонтовано 2 дошки з бетону (1,45 x 0,44 м) та з мармурової крихти (0,55 x 0,35 м) з пам'ятними написами: «Вечная слава воинам павшим смертью храбрых в боях с немецко-фашистскими захватчиками в годы Великой Отечественной войны» та 19 прізвищами похованих воїнів. Біля підніжжя пам'ятника покладено плиту з чорного граніту (1,2 x 0,6 м) з викарбуваними 13 прізвищами похованих воїнів.

Скульптор Щербина О.Г.

Джерела: ЦАМО РФ. – Ф. 1129СП. – Оп. 161679. – Спр. 4. – Арк. 53; Ф. 1130. – Оп. 1. – Спр. 2. – Арк. 1–2; Ф. 1469. – Оп. 2 – Спр. 10. – Арк. 96; Оп. 1. – Спр. 10. – Арк. 4; Спр. 12. – Арк. 10; Ф. 1653. – Оп. 1. – Спр. 4. – Арк. 54; Ф. 3428. – Оп. 1. – Спр. 12. – Арк. 33; Спр. 2. – Арк. 53 – 59; Архів Військово-медичного музею Міністерства оборони РФ. – Ф. 361 ОМСБ, Алф. кн.; Паспорт пам'ятки історії та культури СРСР. № 2.4.169-2.16.2 // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею.

П.І. Марухач, А.М. Скурда

419. Могила Чеснейшого Георгія Павловича, священика (1960) (іст.)

Знаходиться на Миколаївському сільському кладовищі.

Похований Чеснейший Георгій Павлович (25.05.1889, с. Ліхнівка Баришів-

ського р-ну Київської обл. – 16.02.1960, с. Сари Гадяцького р-ну Полтавської обл.) – священик Миколаївської церкви.

Народився в родині бідняка. З 8 до 15 років працював по найму. Закінчив церковну вчительську школу, згодом Віленське військове училище.

Із 1907 по 1908 рр. працював учителем навчальних класів у с. Комарівка Переяславського повіту. З 1907 по 1918 рр. – псаломник і вчитель початкових класів церковно-приходської школи при церкві Різдва Богородиці с. Сари. В 1918 – 1925 рр. – діловод і викладач реального училища та вищого навчального училища в с. Рашівка на Гадяччині.

Учасник Першої світової війни. Після закінчення Віленського військового училища отримав офіцерське звання. З 1925 по 1928 рр. служив дяконом церкви Різдва Богородиці в с. Сари. З 1929 по 13.08.1936 р. – священик Миколаївської церкви того ж села. Заарештований 13 серпня 1936 р. Засуджений Особливою нарадою при НКВС СРСР 27.03.1937 р. за ст. 45-10 ч.1, 54-11 КК УРСР до 5 років позбавлення волі. 06.06.1942 р. звільнений із табору і до 06.06.1946 р. працював по місцю відбування заслання. Повернувшись до села, виконував обов'язки священика Миколаївської церкви. Реабілітований прокуратурою Полтавської області 21 грудня 1989 р.

На могилі був встановлений металевий хрест (вис. 1,5 м.), на даний час хрест відсутній.

Джерела та література: ДАПО – Ф.Р. 4085.– Оп. 16.– Спр. 1 – Арк. 10.; Харадзе С.О., Мостовий О.І. Село Сари. Кризь товшу століть. Гадяцький район. Полтавська область. – Гадяч, видавництво Гадяч, 2011. – 200 с., іл. – С. 68; Реабілітовані історією: Полтавська область. Кн. 4. – Київ-Полтава, 2006.– С. 468.

В.О. Мокляк

сомольців села, активіст комітету бідноти, сількор. Вбитий невідомим у 1925 р.; Скиба Олександр Олександрович (1916 – 1937) – учитель початкових класів з 1931 р., організатор класу по ліквідації неграмотності в селі, культурно-освітньої роботи серед населення. Хворів на туберкульоз. Помер у 1937 р. на робочому місці; Карпенко Гурій Григорович (1903 – 1936) – перший голова місцевого колгоспу ім. ВЦВК, створеного у 1930 р. Убитий невідомими в 1936 р.

Рішенням виконавчого комітету Сарівської сільської ради у 1965 р. на могилі встановлено цегляні обеліски, які у 1988 замінено на обеліски з мармурової крихти (вис. 1,6 х 0,53 м), на яких закріплено металеві дошки (0,15 х 0,21 м) з пам'ятними написами: «Дерев'янку Микола Михайлович 1906 – 1925», «Скиба Олександр Олександрович 1916 – 1937», «Карпенко Гурій Григорович 1903 – 1936». Навколо могил – невисока металева огорожа.

Джерела: ДАПО. – Ф.Р-8661. – Оп. 1. – Спр. 344. – Арк. 50 – 56; Паспорт пам'ятки історії та культури СРСР. – № 2.3.1591-2.16.2 // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею.

О.П. Єрмак

420. Могили (3) активістів села (1925, 1936, 1937) (іст.)

Знаходяться в центрі села, на території школи.

Поховані: Дерев'янку Микола Михайлович (1906 – 1925) – один із перших ком-

421. Пам'ятний знак жертвам Голодомору 1932 – 1933 рр. (2006) (іст.)

Знаходиться на центральному кладовищі, з лівої сторони при вході.

Згідно з матеріалами Національної книги пам'яті жертв Голодомору 1932 –

1933 рр. в Україні під час Голодомору 1932 – 1933 рр. в селі померло 515 осіб. Відомі імена 17. За повідомленням авторів книги «Село Сари: кризь товщу століть» під час Голодомору померло близько 400 осіб.

У 2006 р. в пам'ять про жителів села, які померли під час Голодомору 1932 – 1933 рр., встановлено дерев'яний хрест (4,0 x 1,2 м) без написів.

Література: Національна книга пам'яті жертв Голодомору 1932 – 1933 років в Україні: Полтавська область / Упоряд. О.А. Білоусько, Ю.М. Варченко, В.О. Мокляк, Т.П. Пустовіт. – Полтава: Оріяна, 2008. – С. 78–79; Харадзе С.О., Мостовий О.І. Село Сари. Кризь товщу століть. Гадяцький район. Полтавська область. – Гадяч, видавництво Гадяч, 2011. – 200 с., іл. – С. 110.

О.С. Лимар

422. Пам'ятний знак жертвам Голодомору 1932 – 1933 рр. (іст.)

Знаходиться на подвір'ї Покровської церкви, куток Крутьки.

Згідно з матеріалами Національної книги пам'яті жертв Голодомору 1932 –

1933 рр. в Україні під час Голодомору 1932 – 1933 рр. в селі померло 515 осіб. Відомі імена 17. За повідомленням авторів книги «Село Сари: кризь товщу століть» під час Голодомору померло близько 400 осіб.

В пам'ять про жителів села, які померли під час Голодомору 1932 – 1933 рр., встановлено дерев'яний хрест (вис. 7,0 м) без написів.

Література: Національна книга пам'яті жертв Голодомору 1932 – 1933 років в Україні: Полтавська область / Упоряд. О.А. Білоусько, Ю.М. Варченко, В.О. Мокляк, Т.П. Пустовіт. – Полтава: Оріяна, 2008. – С. 78–79; Харадзе С.О., Мостовий О.І. Село Сари. Кризь товщу століть. Гадяцький район. Полтавська область. – Гадяч, видавництво Гадяч, 2011. – 200 с., іл. – С. 110.

О.С. Лимар

423. Пам'ятний знак землякам, учасникам російсько-японської війни 1904 – 1905 рр. (1912, 1988) (іст.)

Знаходиться в центрі села, на території школи.

Під час російсько-японської війни 1904 – 1905 рр. значну кількість жителів села царським урядом було мобілізовано до діючої армії. Шестеро мешканців села загинуло: Бибин С. А., Денисенко А. І., Марченко К. Л., Олефіренко К. О., Пригода О. С., Приступа Г. О.

У 1912 р., на кошти, зібрані парафіянами місцевої церкви, встановлений цегляний, оштукатурений обеліск пірамідальної форми, увінчаний гранітним хрестом. Під час Великої Вітчизняної війни 1941 – 1945 рр. пам'ятник було зруйновано. У 1973 р. обеліск відновлено, але без гранітної частини. На чільній стороні закріплено металеву дошку з пам'ятним написом і прізвищами загиблих земляків.

У 1988 р. цегляний обеліск замінено на обеліск із мармурової крихти (вис. 1,55 x 0,5 м), у верхній частині якого дошка під склом (0,27 x 0,36 м) з пам'ятним написом на папері: «Пам'ятний знак односельцям загиблим у російсько-японській війні 1904 – 1905 р.р.» та 6 імен загиблих.

Джерело: Паспорт пам'ятки історії та культури СРСР. – № 2.4.1590-2.16.2 // Робо-

чий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею.

П.І. Марухач, А.М. Скирда

424. Пам'ятний знак полеглим землякам (1957) (іст.)

Розташований у центрі села, біля клубу.

На фронтах Великої Вітчизняної війни 1941 – 1945 рр. загинуло 558 воїнів мешканців села. Під час тимчасової гітлерівської окупації 1941 – 1943 рр. арештовані і розстріляні радянські активісти та підпільники, в боях загинули партизани: Курилко Михайло Дем'янович, Олефіренко Кирило Пилипович, Дерев'янку Андріян Михайлович, Наріжний Марко Вакулович; партизани Бутко Іван Іванович, Бузало Василь Іларіонович, Пустовіт Іван Федорович, Деркаченко Микола Лукич, Зливко Іван Іванович, Верещака Трифон Сильвестрович, Карпенко Григорій Аврамович, Кочук Федір Панасович, Коломієць Терентій Єлисейович, Лісниця Семен Сидорович, Михайлик Христанф Арсенійович, Приходько Григорій Савич, Шкаревський Іларіон Кіндратович, Хока Пилип Тимонович; Бакута Федосій Григорович, партизан, 1897 р.н., житель с. Сари – загинув у 1941 р; Дерев'янку Андріян Михайлович, житель с. Сари – загинув у січні 1942 р; Заставський Ігор Терентійович, 1884 р.н., житель с. Сари – загинув у січні 1942 р;

Кочук Іван Федорович, 1911 р.н., с. Сари – загинув 1.05.1942 р; Курилко Михайло Дем'янович, житель с. Сари; Олефіренко Кирило Пилипович, житель с. Сари; Шкаревський Дмитро Корнійович, житель с. Сари, Бузало Йосип Степанович, Бузало Василь Іванович. Бовт Сергій Якович, місця поховань не встановлені, Сторож Йосип Явтухович, житель с. Сари, 1894 р.н., партизан – загинув у 1942 р., похований у м. Лубни. Микитенко Марія Миколаївна убита поліцаями 26.05.1943 р. під час комендантської години.

17 січня 1942 р. поблизу х. Веселий у бою з каральним загоном загинули жителі с. Сари партизани Петренко Григорій Володимирович, Шпилевий Марко Федорович – поховані в м. Гадяч.

Згідно з рішенням виконавчого комітету Сарівської сільської ради у 1957 р. споруджено триступінчатий цегляний, оштукатурений обеліск, у нижній частині якого закріплено 6 бетонних дощок (1,28 x 1,1 м) з прізвищами 486 воїнів-односельців.

У 1980-х рр. верхня частина обеліска, через руйнування, була частково демонтована і, так, як і нижня частина, обкладена декоративною плиткою. У центральній частині на фасадному боці накладними літерами пам'ятний напис: «Вічна слава загинувшим за Батьківщину 1941 – 1945».

Джерела та література: ДАПО. – Ф.Р-1876. – Оп. 8. – Спр. 68. – Арк. 3; Паспорт пам'ятки історії та культури СРСР. – № 2.4.1592 – 2.16.2 // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею; Книга Пам'яті України: Полтавська обл. Т. 2: Великобагачанський район, Гадяцький район. – Полтава: Полтавський літератор, 1995. – С. 691 – 712; Харадзе С.О., Мостовий О.І. Село Сари. Крізь товщу століть. Гадяцький район. Полтавська область. – Гадяч, видавництво Гадяч, 2011. – 200 с., іл. – С. 189 – 195.

В.А. Андрієць, П.І. Марухач, А.М. Скирда

425. Пам'ятний знак полеглим землякам (1946) (іст.)

Знаходиться в старій частині центрального кладовища.

На фронтах Великої Вітчизняної війни 1941 – 1945 рр. загинуло 558 воїнів, жителів села.

За повідомленням авторів книги «Село Сари: крізь товщу століть. Гадяцький район, Полтавська область» відомо 558 прізвищ воїнів-земляків та 22 прізвища партизанів.

У 1946 р. в пам'ять про загиблих односельців встановлено бетонний обеліск (1,65 x 0,55 x 0,1 м) із зображенням лаврового вінка. Напис відсутній.

Джерела та література: Книга Пам'яті України: Полтавська область. Т. 2: Великобагачанський район, Гадяцький район. – Полтава: Полтавський літератор, 1993. – С. 691 – 712; Харадзе С.О., Мостовий О.І. Село Сари. Крізь товщу століть. Гадяцький район. Полтавська область. – Гадяч, видавництво Гадяч, 2011. – 200 с., іл. – С. 189 – 195.

О.С. Лимар

426. Церква в ім'я Покрова Пресвятої Богородиці (1894 – 1895) (архіт., іст.)

Знаходиться в кутку Крутьки (кол. с. Крутьки).

Точна дата спорудження першого храму на честь Покрова Пресвятої Богородиці в с. Крутьки (тепер входить до складу с. Сари) Гадяцького полку не встановлена. З джерел відомо, що в 1746 р. вона «уже перестроена за ветхостю». Можна висловити припущення, що це була дерев'яна тридільна, однобанна з гранчастими вітварем та західним притвором, укрита гонтом споруда, що завершувалася металевим хрестом. У 1894 – 1895 рр.

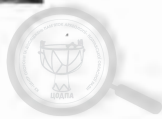

поряд із нею було споруджено новий храм. Це була дерев'яна, на мурованому цоколі, дев'ятидільна, чотиристопна, однобанна споруда з прибудованою триярусною дзвіницею. До найбільшої, квадратної в плані дільниці прибудовані чотири квадратні в плані, дещо менші за розмірами дільниці. Східна – вітарна прикрашена трикутним фронтоном. Північна й південна такого ж розміру мають бокові входи та трикутні фронтони, однак до них, щоб захистити внутрішній простір від негоди, прибудовані й тамбури. До західного притвору примикає

квадратна в плані триярусна дзвіниця, західна стіна якої прикрашена двоколонним портиком з трикутним фронтоном і є головним входом до храму. Північна й південна стіни першого ярусу дзвіниці завершуються трикутними фронтонами. Другий ярус дзвіниці має вісім граней із чотирма заскленими вікнами. Третій ярус – дзвонівий, восьмигранний у плані. Має чотири віконні отвори, орієнтовані за сторонами світу, щоб звук розходився в усіх напрямках.

Вікна першого ярусу церкви прикрашені фігурними сандриками. Над центральною дільницею храму за допомогою «парусів» встановлено восьмигранний світловий барабан «восьмерик на чотверіку», площини стін якого мають вісім вікон із кілеподібними завершеннями. Завершується барабан шоломоподібним куполом, над яким встановлено метале-

вий хрест. Для збереження стінових конструкцій стіни церкви та дзвіниці обшиті горизонтальною шалівкою.

Релігійна громада в ім'я св. Покрови Пресвятої Богородиці в селі Сари Гадяцького району була утворена в новітній час як громада Української Православної Церкви Московського Патріархату. Зареєстрована органами державної влади 29.06.1993 р. за № 72. Для релігійних відправ використовує споруду старої церкви.

Із священиків відомі: протоіерей Володимир Журавель (2007, 2008); церковний старост: Іван Терентійович Швацький (2008).

На території церковного двору розташована каплиця з похованням Войни Василя Степановича (1803 – 1861) – надвірного радника та кавалера, предводителя дворянства Гадяцького повіту з жовтня 1856 р. по 1860 р. Отримав освіту у благородному пансіоні при Московському університеті (1824). Вступив до дерптського кінно-егерського полку і через рік отримав чин прапорщика. Залишив військову службу в 1830 р. Був почесним

смотрителем роменського повітового училища.

Каплиця (4,0 x 5,0 м) цегляна, оштукатурена, дах під залізом. На даху розміщена дерев'яна башточка з образом «Усічення голови Івана Хрестителя». На каплиці закріплена чавунна дошка (0,45 x 0,6 м.) з пам'ятним написом: «Здесь покоится прах надворнаго советника и кавалера Василя Степановича Войны, Родился 1803 года 23 Августа, Скончался 1861 г. февраля 23 дня».

На території церкви розміщені 5 поховань місцевого духовенства. З них відомими є лише 2 поховання: протоіерея Костянтина Рудковського (помер у 1946 р.) й ієромонаха Никодима (митрофорного протоіерея Миколи Івановича Карпенка, який помер 22.01.2004 р.).

На могилі ієромонаха Никодима встановлено дерев'яний хрест (2,65 x 1,15 м), у середохресті якого закріплена табличка (0,18 x 0,2) на папері під склом. На ній розміщено пам'ятний напис: «Ієромонах Никодим (митрофорный протоіерей Николай Карпенко)». У верхній частині хреста закріплені три ікони: з лівого боку Богородиці з дитиною, з правого – Миколи Чудотворця, єпископа Мирлікійського, вгорі – Ісуса Христа.

Поховання протоіерея Костянтина Рудковського неозначене.

Джерела та література: Харадзе С.О., Мостовий О.І. Село Сари. Кризь товщу століть. Гадяцький район. Полтавська область. – Гадяч, видавництво Гадяч, 2011. – 200 с., іл. – С. 66; Відомості Полтавської єпархії. – 2007. – № 12 (72). – Грудень. – С. 4; Релігійні громади Полтавської області станом на 01.01.2008 р. // Інформація відділу у справах національностей та релігій Полтавської облдержадміністрації. – Арк. 7; Інформація Сарівської сільської ради // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею; И.Ф. Павловский. К истории Полтавского дворянства. 1802 – 1902 гг. Очерки по архивным данным / В 2 т. Том 1-2 / Репринтное издание. Серия «Полтавское историческое наследие». Книга 12. – Х.: Издательство САГА, 2012. – С.7.

В.А. Павленко, О.С. Лимар, В.О. Мокляк

Сватки, с., Сватківська сільська рада

427. Лагузин яр – заповідне урочище місцевого значення (природа)

Розташоване на території Краснолуцького лісництва – квартал 14. Перебуває у віданні ДП «Гадяцький лісгосп».

Обстежувалося В.М. Мисюрою (1992 р.); Т.Л. Андрієнко, О.М. Байрак, Н.О. Стецюк (1996 р.); М.Ф. Торяником (1996 – 2012 рр.) С.К. Безуглим (2002 – 2003 рр.); Н.О. Стецюк, М.В. Слюсарем, В.Г. Смоляром (2008 р.).

Площа 111 га. Охороняється згідно з рішенням виконавчого комітету Полтавської обласної ради народних депутатів № 74 від 17.04.1992 р.

Створене з метою збереження масивів дубово-соснових насаджень на борівній терасі р. Псел з багатим рослинним та тваринним світом, у складі яких – рідкісні види.

Територія заповідного урочища репрезентує яружно-балковий ландшафт. У геоботанічному відношенні дана місцевість репрезентована масивом широколистяного лісу та рослинністю залісненої балки. На деяких ділянках схили балки засаджені сосною звичайною (під плуг), інші – зайняті насадженнями карагани дерев'янистої. В названих ценозах зустрічається підріст ясена звичайного, осики, дуба звичайного, липи сердцелистої. Трав'янисте різнотрав'я носить лучно-степовий характер. Основна частина балки та її схили зайняті ценозами кленово-липово-дубового лісу. Созологічно цінними є ділянки із домінуванням у трав'янистому покриві конвалії звичайної. Рослинний світ є багатим і флористично різноманітним.

У складі флори близько 450 видів рослин, серед яких відмічені регіонально-рідкісні види: конвалія звичайна, проліска сибірська, тирлич хрещатий.

Фауна досить різноманітна. Відмічені: голуб-синяк (занесений до Червоної книги України) та регіонально-рідкісні види – кібчик, вальдшнеп, дятел зелений, дятел середній строкатий, дрізд-омелюх, дрізд білобровий, вівчарик весняний, мушкетер мала, чиж, часничниця звичайна.

Має водоохоронне значення, виконує екологічні та рекреаційні функції.

Джерела та література: НА ПКМ. – Спр. № 01-116. – Арк. 55, 128; Андрієнко Т.Л., Байрак О.М., Залудяк М.І. та інші. Заповідна краса Полтавщини. – Полтава: ІВА «Астрея», 1996. – С. 158, 181; Червона книга України: Тваринний світ / Під заг. ред. члена-кореспондента НАН України І.А. Акімова. – К.: Глобалконсалтинг, 2009. – С. 462.

Н.О. Стецюк, О.О. Вільмовська

428. Братська могила радянських воїнів (1943), пам'ятний знак полеглим землякам (1951, 1987) (іст.)

Знаходяться в центрі села, біля будинку культури.

Поховано 11 воїнів із частин 237-ї, 153-ї, 309-ї стрілецьких дивізій та 10-го танкового корпусу, які загинули 9 – 11 вересня 1943 р. в боях із німецькими загарабниками при звільненні сс. Сватки, Бірки, Римарівка, Розбишівка. Прізвища відомі 9 воїнів.

У 1951 р. на могилі встановлено залізобетонний пірамідальний обеліск (вис. 6,0 x 1,2 x 1,2 м), на якому в нижній частині закріплена чавунна дошка (1,05 x 0,88 м) із 9 прізвищами похованих воїнів

та пам'ятним написом: «1941 – 1945 Они вечно будут жить в памяти народной. При освобождении села Сватки. Куда б ни шел, ни ехал ты, Но здесь остановись. Могиле этой дорогой Всем сердцем поклонись». Біля підніжжя пам'ятника покладено залізобетонну плиту (вис. 0,45 x 2,55 x 1,5 м) з пам'ятним написом: «Здесь похоронен Клемберг Александр Львович ст. сержант, танкист, техник и 10 советских воинов павших в боях при освобождении села от немецко-фашистских захватчиков 9 сентября 1943 г.».

Праворуч від обеліска замість залізобетонної тумби у 1987 р. встановлено цегляну, оштукатурену під шубу стелу (вис. 1,8 x 4,5 м), на якій закріплено 7 гранітних дощок (1,0 x 0,4 м; 1,05 x 0,78 м) з прізвищами 270 воїнів-земляків, які загинули на фронтах Другої Світової війни 1941 – 1945 рр., та пам'ятним написом: «Вічна пам'ять і слава воїнам-односельчанам, які загинули в роки Великої Вітчизняної війни 1941 – 1945 р.р.». За свідченням Книги Пам'яті України відомо 291 прізвище.

Джерела та література: ЦАМО РФ. – Ф. 835СП. – Оп. 73311. – Спр. 8. – Арк. 34; Ф. 1539. – Оп. 2. – Спр. 24. – Арк. 35; Спр. 10. – Арк. 1; Ф. 1617. – Оп. 1. – Спр. 6. – Арк. 97; Паспорт пам'ятки історії та культури СРСР № 4.1.171-2.16.2 // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею; Книга Пам'яті України: Полтавська область. Т. 2: Великобагачанський район, Гадяцький район. – Полтава: Полтавський літератор, 1995. – С. 717 – 729.

Н.Ф. Шаповал, А.М. Скурда

429. Пам'ятний знак жертвам Голодомору 1932 – 1933 рр. (іст.)

Знаходиться в центральній частині сільського кладовища.

Згідно з матеріалами Національної книги пам'яті жертв Голодомору в 1932 – 1933 рр. загинуло 23 жителі села. Встановлено імена 23 осіб. Місце їх поховання достеменно невідоме, тому пам'ятний знак встановлено у 2008 р. при вході на центральне сільське кладовище. Дерев'яний хрест (вис. 1,7 x 0,35 м),

на якому закріплено фанерну табличку (0,22 x 0,35 м) з пам'ятним написом: «Жертвам Голодомору 1932 – 1933 рр.». Поряд зроблено символічний могильний насип (0,15 x 2,0 x 1,0 м).

Література: Національна книга пам'яті жертв Голодомору 1932 – 1933 років в Україні: Полтавська область / Упоряд. О. А. Білоусько, Ю. М. Варченко, В. О. Мокляк, Т. П. Пустовіт. – Полтава: Оріяна, 2008. – С. 79 – 80.

Л.А. Головка

430. Пам'ятник Посю Федоту Федоровичу (іст.)

Знаходиться в центрі села, біля будинку культури.

Встановлений у 1945 р. на честь Посю Федота Федоровича (1898, с. Сватки Гадяцького повіту Полтавської губ. – 21 серпня 1939 р., м. Улан-Батор, Монгольська Народна Республіка) – учасник громадянської війни, комбриг, командир 82-ї стрілецької дивізії.

Закінчив Сватківську початкову школу. Служив у царській армії. З 1918 р. в лавах Червоної Армії, брав участь у боях проти Юденича, Денкіна. Навчався на курсах підготовки командирів у

мм. Полтава та Харків. Після закінчення військової академії ім. М.В. Фрунзе служив командиром бригади Сибірського військового округу. Брав участь у боях із японськими мілітаристами на Далекому Сході. Комбриг, командир 82-ї стрілецької дивізії Пось Ф.Ф. загинув у бою на р. Халхін-Гол 21 серпня 1939 р. Посмертно нагороджений орденом Червоного Прапора.

Погруддя Пося Ф.Ф., замовлене односельцями в м. Київ у 1940 р., привезене до села в червні 1941 р. У роки тимчасової німецької окупації переховувалося під сценою клубу колгоспниками Переварухою П.О. та Бурлаєм Є.О. У 1945 р. пам'ятник встановили в центрі села.

Погруддя виконане з тонованого гіпсу (вис. 0,9х0,7м), встановлене на цегляному постаменті (вис. 1,65х0,8х0,8 м), цоколь бетонний, ступінчатий по чотирьох кутах – невеликі стовпчики. В центральній частині постаменту дошка (0,5 х 0,36 м) з лабрадориту з пам'ятним написом: «Пось Федот Федорович 1938 – 1839 погіб в боротьбі з японськими самураями на реке Халхин-Гол».

Джерела та література: Паспорт пам'ятки історії та культури СРСР № 4.1.(2.4.)178 – 2.16.2 // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею; Загиблі на чужині: Книга Пам'яті України про громадян, які загинули у воєнних конфліктах за рубежом. – К.: Пошуково-видавниче агентство «Книга Пам'яті України», 2003. – С. 152; Полтавщина: Енциклопедичний довідник / За ред. А.В. Кудрицького. – К.: «Українська Енциклопедія ім. М.П. Бажана», 1992. – С. 802.

Н.Ф. Шаповал, А.М. Скурда

Середняки, с., Середняківська сільська рада

431. Курганний могильник Сторожові Могили (археол.)

Знаходиться за 0,38 км на південь від села, на плато корінної тераси верхів'їв лівого берега безіменної правої притоки р. Хорол, правого допливу р. Псел.

Найбільш вірогідно, саме ця група описується у зведеннях Л.В. Падалки поч. ХХ ст. як «Сторожові Могили по Лохвицькому шляху біля с. Середняки», де на найбільшій із могил стояла вишка на стовпах. Під час планових розвідок по виконанню програми «Зводу пам'яток історії та культури» Полтавської області на території Гадяцького р-ну обстежувався О.М. Ткаченком у 1989 р., а пізніше Р.С. Луговим і О.В. Коваленко у 2011 р. Інформація про заснування села на місці старого спостережного пункту між мм. Гадяч і Лохвиця фіксується і в енциклопедичному довіднику «Полтавщина».

За матеріалами розвідок 1989 р. могильник складався з трьох насипів, тоді як 2011 р. було виявлено вже лише два. Сучасна максимальна висота насипів 0,80 м і 2,00 м, діаметри, відповідно, – 20 м і 30 м. Вершина більшого кургану задернована, інший розорюється.

Археологічні розкопки не проводилися.

На військово-топографічних картах видань 1869 – 1918 рр. на місці групи міститься позначка одного кургану великих розмірів із абсолютним значенням висоти 83,612 сажні над рівнем моря, безпосередньо біля «Лохвицького шляху». На німецькій топографічній карті 1943 р. видання, що складена на основі радянських мап РСЧА, міститься позначка одного кургану з абсолютним значенням висоти 181 м. На топографічній основі Генерального штабу масштабом 1:100000 1987 р. видання на місці більшого кургану позначений лише пункт триангуляції третього класу/порядку з абсолютним значенням висоти 180,4 м над рівнем моря.

Курганний могильник Сторожові Могили біля с. Середняки – об'єкт археології, що включений постановою колегії Управління культури Полтавської обласної ради народних депутатів від 10 лютого 1992 р. до переліку нововиявлених об'єктів археології за порядковими № 254 (великий курган № 1) та № 255 (у складі групи 2 кургани №№ 2 – 3/1989 р.). Звертає увагу збереження в історичній пам'яті власної назви найбільшого кургану чи цілої групи. Це єдиний наразі відомий археологічний об'єкт на землях Середняківської сільської ради.

Джерела та література: Луговий Р. С., Коваленко О. В. Звіт про археологічні розвідки у Гадяцькому та Лохвицькому районах Полтавської області у 2011 році / Машинопис. Альбом ілюстрацій. – Полтава, 2012 // НА ПКМ. – Спр. № 04-365; НА ЦОДПА. Ф. е. – Спр. 709. – Арк. 11. – Рис. 74 – 75; Мельникова І. С., Ткаченко А. М. Отчет о разведках 1989 г. на территории Полтавской области (По подготовке материалов к Своду памятников) / Машинопис. Альбом ілюстрацій. – Полтава, 1989 // НА ІА НАНУ. – Ф. е. – Спр. 1989/213; НА ПКМ. – Спр. № 03-332; НА ЦОДПА. – Ф. е. – Спр. 25-25а. – Арк. 20. – Рис. 37; М-36-56-С. Wenesslawowka. Deutsche Heereskarte. Rußland 1:50 000. Grundmaterial : karte von Rußland 1:50 000. Stadt. 1931. – Herausgegeben vom OKH Gen St d N. 1943; М-36-56. Гадяч. М 1:100 000. Состояние местности на 1982 г. – Генеральный штаб. Издание 1987 г.; Ряд XXII. Лист 12. Военно-топографическая карта Пол-

тавской губернии. Масштаб 3 вер. в дюйме. Г. Полтавской и Харьковской. Часть Полтавской Губ исправл. по рекогносц. 1869 г. Железн. дор. нанесены по съемке 1887 и 1892 г. – Петроград : Литография Картографич. Заведения Военно-топографического отдела, печатано в III-1918 г. // НА ЦОДПА. – Ф. 7 к/м. – Спр. 15. – Арк. 2; Ряд XXII. Лист 12. Военно-топографическая карта Полтавской губернии. Масштаб 3 вер. в дюйме. Г. Полтавской и Харьковской. Часть Полтавской Губ исправл. по рекогносц. 1869 г. // Военно-топографическая карта Полтавской губернии. Масштаб 3 вер. в дюйме. [Карты]. – С.-Пб. : Военно-топографическое Депо, 1863-1878. – 1 атл. ([24] разв. л., [1] сб.л.). – Л. 9; Ряд XXII. Лист 12. Военно-топографическая карта Полтавской губернии. Масштаб 3 вер. в дюйме. Г. Полтавской и Харьковской. Часть Полтавской Губ исправл. по рекогносц. 1869 г. Железн. дор. нанесена по съемке 1887 г. – [1887 – 1914]; Падалка Л. В. Прошлое Полтавской территории и её заселение: Исследование и материалы / Издание ПУАК / Л. В. Падалка. – Полтава : тип. Тов-ва Печатного Дела, 1914. – С. 143, 146; Середняки // Полтавщина : Енциклопедичний довідник / відп. ред. А. В. Кудрицький. – К. : Українська енциклопедія, 1992. – С. 865.

*О.М. Ткаченко, Р.С. Луговий,
О.В. Коваленко, В.В. Шерстюк*

432. Братська могила радянських воїнів (1943), пам'ятний знак полеглим землякам (1964) (іст.)

Знаходиться в центрі села.

Поховано 64 воїни 343-го стрілецького, 214-го артилерійського полків 38-ї стрілецької дивізії, 979-го, 106-го стрілецьких полків 253-ї та 29-ї стрілецьких дивізій та частин 2-го танкового корпусу, які загинули 11 – 12 вересня 1943 р. в боях із гітлерівськими загарбниками при звільненні сс. Середняки, Ветхалівка та Коновалове.

Прізвища відомо 51 воїна.

Згідно з рішенням Середняківської сільської ради від 15 листопада 1964 р. біля могили встановлено пам'ятник – скульптура воїна із залізобетону (вис. 3,0 м), виготовлена на Харківській скульптурній фабриці. Постамент цегляний, обкладений листами з нержавіючої сталі (вис. 2,9 x 1,4 x 1,7 м). Перед пам'ятником знахо-

дяться дві лабрадоритові стели (вис. 0,85 х 0,85 м), (вис. 2,15 х 0,63 м) з пам'ятними написами: «Вечная память воинам советской армии павшим в боях с немецко-фашистскими захватчиками в период Великой Отечественной войны 1941 – 1945», прізвища похованих воїнів», «Вічна пам'ять і слава воїнам-односельчанам, які загинули в роки Великої Вітчизняної війни 1941 – 1945» та прізвищами похованих воїнів, і 135 воїнів, мешканців села, які загинули на фронтах Великої Вітчизняної війни 1941 – 1945 рр.

Скульптор Савельєв О.Г.

Джерела та література: ЦАМО РФ. – Ф. 59Гв.Тбр. – Оп. 381667. – Спр. 1. – Арк. 47; Ф. 1075. – Оп. 1. – Спр. 52. – Арк. 9; Ф. 1111. – Оп. 2. – Спр. 46. – Арк. 13, 36, 96; Спр. 47. – Арк. 15; Ф. 1130. – Оп. 2. – Спр. 6. – Арк. 3 – 70; Ф. 1539. – Оп. 2. – Спр. 24. – Арк. 27, 48; Ф. 3367. – Оп. 1. – Спр. 4. – Арк. 1; Ф. ІХв.101-1629-1. – Арк. 1; Паспорт пам'ятки історії та культури СРСР. – № 2.4.173-2.16.2 // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею. Книга Пам'яті України: Полтавська обл. Т. 2: Великобагачанський район, Гадяцький район. – Полтава: Полтавський літератор, 1995. – С.737 – 745.

Н.Ф. Шаповал, А.М. Скурда

433. Будинок земського училища (іст.)

Знаходиться в центральній частині села, за адресою: вул. Леніна, 50.

У 1894 р. в с. Середняки Гадяцького повіту на кошти Гадяцького повітового земства було завершено будівництво громадської споруди, в якій розмістилося загальноосвітнє початкове училище з одnorічним терміном навчання.

Це була прямокутна в плані одноповерхова цегляна споруда зведена за типовим проектом у центрі села. Вхід прикрашали пілястри та фігурний аттик. По обидва боки від входу, на головному фасаді встановлені великі прямокутні вікна, по 4 з кожної сторони, що мали наличник із замковим каменем. Стіни завершувалися профільним карнизом із великим виносом для захисту конструкцій від атмосферних опадів.

Станом на 1912 р. у селі налічувалося 259 господарств, у яких проживало близько 1,5 тис. мешканців, переважно козаків і селян. Соціальний та економічний розвиток краю потребували все більшої кількості населен, яке б володіло грамотою. Тому в 1914 – 1915 рр. до існуючого приміщення училища за рахунок земства та сільської громади з метою збільшення кількості учнів з обох боків споруди добудували приміщення для додаткових класів. Після реконструкції загальна площа училища досягла 572 м². У плані воно мало П-подібну конфігурацію. З 1917 р. в училищі запроваджено трирічний термін навчання. В 1920-х рр. учили-

ще реорганізували в початкову школу, а з 1931 р. діє як семирічна школа.

Під час тимчасової німецької окупації села приміщення школи окупаційна влада використовувала як стайню для утримання коней. Після звільнення знову розмістився навчальний заклад. З 1966 р. – восьмирічка. Із 1990-х – дев'ятирічка. Нині в приміщенні розташовується Середняківська загальноосвітня школа I – II ступенів.

З травня 1962 р. П. Бойком при школі було організовано літературно-творчий гурток «Середняківські проліски», яким опікувалися відомі українські поети й письменники. Члени гуртка листувалися з П. Тичиною. Щороку тут влаштовувалися літературно-мистецькі свята «Середняківські проліски». 13 травня 1972 р. при школі відкрито літературний музей.

Джерела: Архів Середняківської школи I-II ступенів // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею; Особистий архів В.О. Мокляка.

В.А. Павленко, В.О. Мокляк

434. Пам'ятний знак жертвам Голодомору 1932 – 1933 рр. (іст.)

Знаходиться в старій частині центрального сільського кладовища.

Згідно з матеріалами Національної книги пам'яті жертв Голодомору 1932 – 1933 рр. в Україні в невідомій кількості братських та одиночних могил поховано 12 жителів села, які стали жертвами Голодомору 1932 – 1933 рр. Прізвищ відомо 1.

У 1998 р. в пам'ять про загиблих на місці поховань встановлено металевий хрест (вис. 2,1 x 1,1 м), на якому закріплено пластикову табличку (0,23 x 0,3 м) з пам'ятним написом: «Жертвам голодомору 1932 – 1933».

Джерела та література: Довідка відділу культури і туризму Гадяцької районної держадміністрації № 112 від 7 листопада 2006 р. // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею; Національна книга пам'яті жертв Голодомору 1932 – 1933 років в Україні: Полтавська область / Упоряд. О. А. Білоусько, Ю. М. Варченко, В. О. Мокляк, Т. П. Пустовіт. – Полтава: Оріяна, 2008. – С. 81.

Н.М. Сиволап

435. Пам'ятник Пешкову Олексію Максимовичу (Максиму Горькому) (іст.)

Знаходиться в центрі села.

Пешков Олексій Максимович (Максим Горький) (28.03.1868 р., м. Нижній Новгород, Російська імперія – 18.06.1936 р., с. Горки Московська обл., похований у м. Москва на Красній площі) – російський радянський письменник, основоположник соціалістичного реалізму в літературі. В 1884 – 1888 рр. відвідував нелегальні гуртки. Тричі був арештований (1889, 1901, 1905). 1906 – 1912 рр. жив в Італії на о. Капрі, де зблизився з соціал-демократичною групою «Вперед». 1912 р. повернувся до Росії, брав активну участь у суспільно-політичному житті країни. 1921 – 1931 рр. – знову за кордоном (з 1924 – в м. Сорренто, Італія). 1931 р. повернувся до СРСР, виступив організатором і головою 1-го Всесоюзного з'їзду радянських письменників (1934). Від 1934 р. очолював спілку радянських письменників. Підтримував контакти з багатьма українськими митцями М. Коцюбинським, О. Кобилянською, Лесею Українкою та ін. У 1897 і 1900 рр. жив у с. Мануйлівка (нині с. Верхня Мануйлівка Козельщинського р-ну Полтавської обл.). Основні твори: романи – «Фома Гордеев» (1899), «Трое» (1900), «Мать» (1906), «Жизнь Климата Самгина» (1925 – 1936); п'єси «Меценане» (1901), «На дне» (1902) та ін.

Пам'ятник встановлено на замовлення колгоспу ім. М. Горького у 1967 р.

Залізобетонна скульптура (вис. 2,8 м), виконана на повний зріст, встановлена на цегляному, окутому металом постаменті (вис. 1,4 x 1,2 x 1,1 м) на бетонному цоколі (вис. 0,2 x 1,8 x 1,8 м). У 80-х рр. XX ст. пам'ятник було замінено – встановлена залізобетонна, окута металом скульптура (вис. 2,5 м) на постаменті з буттового каменю (вис. 1,4 x 1,2 x 1,1 м), обшитою фанерними листами, на бетонному цоколі (вис. 0,5 x 1,6 x 1,6 м). М. Горький зображений на повний зріст, сидить на камені, без головного убору, одягнений у простий народний одяг, ліва рука на коліні, в правій тримає книгу. Пам'ятник знаходиться в аварійному стані.

Автори першої скульптури архітектор А.В. Рец, скульптори А.А. Шалімов, К.А. Шалімов. Автори другої скульптури невідомі.

Джерела та література: Паспорт пам'ятки історії та культури СРСР. – № 4.1 (2.5).197-2.16.2 // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею; Енциклопедія історії України: В 5 т. / Редкол.: В.А. Смолій (голова) та ін. Т. 2. – К.: Наук. Думка, 2003. – С. 176; Українська радянська Енциклопедія. Т. 3. – К.: Головна редакція УРЕ, 1979. – С. 123 – 124; Мокиєнко А. Я., Манько С. С. Мануйловський літературно-меморіальний музей А.М. Горького: Путеводитель. – Х.: «Прапор», 1975. – 31 с.

А.М. Скирда

Солдатове, с., Лисівська сільська рада

436. Курганний могильник (археол.)

Знаходиться за 1,30 км на північ-північний захід від с. Солдатове та за 1,40 км на схід від с. Новий Виселок Рашівської сільської ради, 1,00 км на північний схід від с. Кругле Озеро, на вододільному

плато правого берега р. Псел та лівого безіменної лівої притоки р. Хорол (права притока р. Псла), одночасно в межах різних адміністративних одиниць.

Обстежувався С.П. Степановичем у 1994 р. під час розвідок на території Гадяцького р-ну.

Курганний могильник нині нараховує 6 насипів. Сучасні максимальні висоти курганів групи коливаються в діапазоні 0,30–2,00 м, діаметри – 20–45 м. Насипи №№ 1–5 розорюються повністю, курган № 6 на вершині, де встановлений пункт триангуляції, задернований. Останній відділений від основного масиву могильника лісосмутою, що є межею Лисівської та Рашівської сільських рад, розміщуючись, відповідно, на землях Рашівської сільської ради.

Археологічні розкопки не проводилися.

Насип № 6 позначений на військово-топографічних картах видань 1869–1918 рр. як курган із абсолютним значенням висоти 74,59 сажнів. Він же позначений на німецькій топографічній карті 1943 р., що складена на основі радянських мап РСЧА, як курган з відносним значенням висоти 3,0 м, тут же на місці розміщення насипів №№ 1-5 показано два кургани, відносна висота одного з яких – 1 м. На топографічній основі Генерального штабу масштабом 1:100000 1987 р. видання на місці кургану № 6 показаний лише пункт триангуляції третього класу/порядку з абсолютним значенням висоти 133,5 м.

Курганний могильник поблизу с. Солдатове – нововиявлений об'єкт археології, що одночасно розташований в межах двох різних сільських рад, Рашівської (насип № 1) та Лисівської, більшою мірою (№№ 1–5).

Джерела: Дараган М. М., Степанович С. П. Звіт про розвідки пам'яток археології в Середньому Попселі на території Гадяцького та Миргородського районів у 1994 р. / Машинопис, альбом ілюстрацій. – Полтава, 1995 // НА ЦОДПА. – Ф. е. – Спр. 97. – Арк. 2. – Рис. 1:9; 2:2:9; 19; Степанович С. П. 1. Археологічні розвідки на території Великого Більського городища та його околиць 1994 р. 2. Розвідки

в басейні Середнього Псла у 1994 р. / Машиннопис. – Полтава, 1995 // НА ЦОДПА. – Ф. е. – Спр. 95. – Арк. 10. – Рис. 8; Супруненко О. Б., Дараган М. М., Степанович С. П. Звіт про розвідки пам'яток археології в Середньому Попсіллі на території Гадяцького та Миргородського районів у 1994р. // НА ІА НАНУ. – Ф. е. – Спр. 1994/86; М-36-68-В. Raschiwka. Deutsche Heereskarte. Rußland 1:50 000. Grundmaterial : karte von Rußland 1:50 000. Stadt. 1931. – Herausgegeben vom OKH Gen St d H. 1943; М-36-68. Камышня. М 1:100 000. Состояние местности на 1982 г. – Генеральный штаб. Издание 1987 г.; Ряд XXIII. Лист 12. Военно-топографическая карта Полтавской губернии. Масштаб 3 вер. в дюйме. Губ. Полтавской. Исправлено по рекогносцировке 1869 г. Железные дороги нанесены по съемке 1887 г. Исправлено в октябре 1922 г. – М. : Картокадапельский Отдел Корп. Военн. Топографов, Советская, 9 (быв. Б. Полянка), печатано в феврале 1923 г. // НА ЦОДПА. – Ф. 7 к/м. – Спр. 15. – Арк. 8; Ряд XXIII. Лист 12. Военно-топографическая карта Полтавской губернии. Масштаб 3 вер. в дюйме. Г. Полтавской. Исправлен по рекогносциров. 1869 г. // Военно-топографическая карта Полтавской губернии. Масштаб 3 вер. в дюйме. [Карты]. – С.-Пб. : Военно-топографическое Депо, 1863-1878. – 1 атл. ([24] разв. л., [1] сб.л.). – Л. 14; Степанович С. П. Розвідки в басейні Середнього Псла / Степанович С. П. // Полтавський археологічний збірник. – Полтава : Полтавський літератор, 1995. – Ч. 3. – С. 103. – Рис. 1.

В.В. Шерстюк, С.П. Степанович

437. Пам'ятний знак полеглим землякам (1969) (іст.)

Знаходиться в центрі села, в парку.

Згідно з рішенням виконавчого комітету Гадяцької районної ради у 1969 р. на честь 25 мешканців села, які полягли на фронтах Великої Вітчизняної війни 1941–1945 рр., споруджено цегляну стелу (вис. 2,0 x 1,5 м), на чільній стороні якої закріплено чавунну дошку (1,2 x 1,8 м) із пам'ятним написом: «Вечная слава воинам односельчанам погибшим в Великой Отечественной войне» та викарбуваними 25 прізвищами земляків.

За свідченням Книги Пам'яті відомо 26 прізвищ.

Джерела та література: Паспорт пам'ятки історії та культури СРСР. – № 2.4.1594-2.16.2 // Робочий архів науково-

методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею; Книга Пам'яті України: Полтавська обл. – Т. 2: Великобагачанський район, Гадяцький район. – Полтава: Полтавський літератор, 1995. – С. 559–560.

Н.А. Палаженко

Соснівка, с., Соснівська сільська рада

438. Пісоцько-Конькове – ландшафтний заказник місцевого значення (природа)

Розташований в околицях с. Соснівка. Перебуває у віданні сільських рад: Харковецької – 103,6 га, Лютенської – 73 га, Сарівської – 27,8 га.

Обстежувався Т.Л. Андрієнко, О.М. Байрак, М.Л. Клестовим (1993 – 1994 рр.); С.К. Безуглим (2002 – 2003 рр.); О.М. Байрак, Н.О. Стецюк, М.В. Слюсарем, М.Ф. Торяником (2004 р.); Н.О. Стецюк, І.С. Беседіною, С.В. Гапон, М.Ф. Торяником (2007 р.); Н.О. Стецюк, М.В. Слюсарем, М.Ф. Торяником, В.Г. Смолярем (2008 р.); Н.О. Стецюк, О.Р. Ханнавою (2011 р.).

Площа 204,4 га. Охороняється згідно з рішенням п'ятої сесії Полтавської обласної ради народних депутатів двадцять другого скликання від 04.09.1995 р.

Заказник створено з метою збереження цінних ландшафтів заплави лівого берега р. Псел із лучно-болотними, лісовими (широколистяними та сосновими насадженнями) природними комплексами та чисельними старичними озерами з прибережно-водною та водною рослинністю. Місцезростання цінних лікарських та рідкісних рослин. Місце розмноження, відтворення та годівлі тварин біляводного фаунистичного комплексу.

Територія заказника репрезентує типовий заплавної комплекс р. Псел по її лівому березі. Ділянка заплави відзначається мальовничістю та різноманітністю рослинного покриву. В названій місцевості сформувалася значна кількість заплавних водойм – старорічищ, значні площі займають луки, які викошуються, в притерасі, формуються вільшняки із вологими післялісовими луками між ними. Все це створює типовий для Лівобережного Лісостепу заплавної комплекс. Дуже цікавими та своєрідними є заплавні водойми, здебільшого видовженої форми (стариці), прибережно-водну смугу яких утворює лепешняк водяний, очерет звичайний, вех широколистяний. Основний флористичний склад водної рослинності є типовим. Вільшняки на території заказника представлені переважно порослевими розрідженими насадженнями, в яких репрезентовані типові трав'янисті угруповання з переважанням гадючника в'язолистого, веху широколистяного, ожини сизої, кропиви жабрійової, сідачу конопляного. Чимало цінних і цікавих рослин виявлено на торф'янистих післялісових луках, що прилягають до вільшняків. На цій ділянці переважають справжні луки із домінуванням келерії Делявіня, тонконогу лучного.

У складі флори близько 500 видів рослин, серед яких занесені до Червоної книги України: косарики тонкі, пухирник малий, півники сибірські (повідомлення Стецюк Н.О., 2007 р.). Відмічені регіонально рідкісні види: пухирник звичайний та родовик лікарський.

Фауна досить різноманітна. Зустрічаються тварини, занесені до Червоної

книги України: горностай, видра, скопа, орел-карлик, підорлик великий, зміїд, лелека чорний, журавель сірий, сорогуд сірий, мідянка звичайна.

Територія виступає стабілізатором мікроклімату, регулятором ґрунтових вод та водного режиму, виконує екологічні та рекреаційні функції.

Джерела та література: НА ПКМ. – Спр. № 01. – 115. – Арк. 14, 15; НА ПКМ. – Спр. № 01. – 116. – Арк. 92; Андrienko Т.Л., Байрак О.М., Залудяк М.І. та інші. Заповідна краса Полтавщини. – Полтава: ІВА «Астрея», 1996. – С. 106, 157, 176; Байрак О.М., Стецюк Н.О. Атлас рідкісних і зникаючих рослин Полтавщини. – Полтава: Верстка, 2005. – С. 31, 48, 82, 86, 176, 226; Байрак О.М., Стецюк Н.О. Охорона деяких рідкісних лікарських рослин Полтавщини в природно-заповідній мережі Полтавщини // Проблеми лікарського рослинництва: Тези доповідей Міжнарод. наук.-практ. конф. – Лубни: Інститут лікарських рослин УААН, 1996. – С. 4-6; Стецюк Н.О., Гапон С.В., Беседіна І.С., Слюсар М.В. Загальні показники біорізноманітності проєктованого регіонального ландшафтного парку «Гадяцький» (Полтавська область) // Біорізноманіття: теорія, практика та методичні аспекти вивчення в загальноосвітній та вищій школі: М-ли Міжнарод. наук.-практ. конф., присв. 120-річчю від дня народження М.І. Вавилова. – Полтава: ПДПУ, 2008. – С. 256 – 261; Стецюк Н.О. Еколого-ценотична та флористична характеристика осередків раритетної фіторізноманітності Гадяцького району (Полтавська область) // Збірник наукових праць Полтавського державного педагогічного університету імені В.Г. Короленка. – Серія «Екологія. Біологічні науки». – 2008. – Випуск 5 (63). – С. 118 – 126; Червона книга України: Рослинний світ / Під заг. ред. члена-кореспондента НАН України Я.П. Дідуха. – К.: Глобалконсалтинг, 2009. – С. 127, 132, 516; Червона книга України: Тваринний світ / Під заг. ред. члена-кореспондента НАН України І.А. Акімова. – К.: Глобалконсалтинг, 2009. – С. 390, 405, 417, 425, 426, 428, 442, 477, 539, 543.

Н.О. Стецюк, О.О. Вільмовська

439. Терновий кущ – ботанічний заказник місцевого значення (природа)

Розташований у Лютенському лісництві, кв. 8 – 13, 16, 17, 24, 25, 33, 44-46. Перебуває у віданні ДП «Гадяцький лісгосп».

Обстежувався: Т.Л. Андрієнко, О.М. Байрак (1996 р.), М.Ф. Торяником (з 1996 р. по сьогодні), С.К. Безуглим (2002 р., 2003 р.), Т.В. Криворучко, І.А. Грицай (2006 р.), С.В. Гапон (2007 р.), Н.О. Стецюк (2007 р., 2008 р.), М.В. Слюсарем, В.Г. Смолярем (2008 р.).

Площа 563,7 га. Охороняється згідно з рішенням виконавчого комітету Полтавської обласної ради народних депутатів №74 від 17.04.1992 р.

Територія заказника репрезентує заплавно-борову ділянку на лівому березі р. Псел, зайняту різновіковими лісокультурами сосни звичайної, на деяких ділянках – похідними дубово-сосновими ценозами, а на заплаві та уступі борової тераси – лучно-болотними ділянками. Лісокультури штучного походження. Деревостани їх утворені сосною звичайною, що має середній діаметр стовбурів 45 – 60 см. Підлісок виявлений лише на окремих ділянках бузиною чорною та бузиною червоною, подекуди – бруслиною європейською. Зустрічаються лісонасадження без трав'янистого покриву з участю мохово-лишайникових ценозів. На окремих ділянках сформовані малинники та ожинники. Наукову цінність представляють похідні мішанолісові ценози, де у деревостанах значна участь дуба звичайного, горобини звичайної, груші звичайної. У їх підліску переважає крушина ламка. Трав'янистий покрив злаковий або орляковий. На різних ділянках лісового масиву в плескатих зниженнях борової тераси формуються блюдцеподібні утворення, зайняті угрупованнями брієвих мохів. Саме до них приурочені рідкісні бореальні види флори. На заплаві формуються цінні водно-болотні природні комплекси із переважанням справжніх та заболочених лук. На обводнених ділянках заплави формуються ценози евтрофних високотравних і низькотравних боліт. Старичні водойми зайняті по периферії прибережно-водною рослинністю. Флора заказника нараховує близько 550 видів, у т.ч. раритетні: косарики тонкі, любка дволиста (Червона книга України), анемона лісова, грушанка круглолиста, дзвоники персиколісті, змієголовник Рюйша,

конвалія звичайна, косяниця, проліска сибірська, первоцвіт весняний, півники угорські, плаун булавовидний, орляк звичайний, сон широколистий, стародуб широколистий, хвоц зимуючий, латаття біле та сніжно-біле. Угруповання формаций останніх двох видів занесені до Зеленої книги України. На території урочища зустрічаються раритетні види тварин: голуб-синяк, орел-карлик, підорлик великий, змієд, лелека чорний, журавель сірий, сорокопуд сірий, горностай, видра (Червона книга України), борсук, кібчик, боривітер звичайний, вальдшнеп, дупель, дятли зелений і середній строкатий, дрізд-омелюх, вівчарик весняний, мухоловка мала, чиж, часничниця звичайна, гадюка звичайна, веретільниця ламка (регіонально рідкісні види).

Має водоохоронне, естетичне та оздоровче значення.

Джерела та література: НА ПКМ. – Спр. № 01-116. – Арк. 49; Андрієнко Т.Л., Байрак О.М., Залудяк М.І. та ін. Заповідна краса Полтавщини. – Полтава: ІВА «Астрєя», 1996. – С. 157, 177; Байрак О.М., Стецюк Н.О. Атлас рідкісних і зникаючих рослин Полтавщини. – Полтава: Верстка, 2005. – С. 11, 14, 28, 31, 32, 37, 39, 65, 68, 85, 101, 128, 138, 170, 172, 176, 178, 201; Байрак О.М., Стецюк Н.О., Криворучко Т.В., Грицай І.А. Історія створення ботанічних та ландшафтних заказників у Полтавській області // Природоохоронний рух на Полтавщині. Матеріали науково-практичної конференції. – Полтава: Верстка, 2006. – С. 50, 53; Зелена книга України / Під заг. ред. члена-кореспондента НАН України Я.П. Дідуха. – К.: Альгерспрес, 2009. – С. 315 – 318; Регіональна екомережа Полтавщини / Під заг. ред. О.М. Байрак. – Полтава: Верстка, 2010. – С. 106, додаток С. 3; Стецюк Н. Еколого-ценотична та флористична характеристика осередків раритетної фіторізноманітності на території Гадяцького району (Полтавська область) // Збірник наукових праць Полтавського державного педагогічного університету імені В.Г. Короленка. – Серія «Екологія. Біологічні науки». – Вип. 5 (63). – Полтава, 2008. – С. 118 – 126; Червона книга України. Рослинний світ / за ред. Я.П. Дідуха – К.: Глобалколсалтинг, 2009. – С. 127, 212; Червона книга України: Тваринний світ / за ред. І.А. Акімова – К.: Глобалколсалтинг, 2009. – С. 405, 425, 426, 428, 442, 462, 477, 539, 543.

Н.О. Стецюк, О.В. Халимон

440. Терновий кущ – заповідне урочище (природа)

Розташоване в Лютенському лісництві, кв. 56 – 58, 69 – 71, 79, 80. Перебуває у віданні ДП «Гадяцький лісгосп».

Обстежувалося: В.М. Мисюрою (1992 р.), Т.Л. Андрієнко, О.М. Байрак (1996 р.), М.Ф. Торяником (з 1996 р. по сьогоднішній), Т.В. Криворучко, І.А. Грицай (2006 р.), С.В. Гапон (2007 р.), Н.О. Стецюк (2007 р., 2008 р.), М.В. Слюсарем, В.Г. Смолярем (2008 р.).

Площа 303,2 га. Охороняється згідно з рішенням виконавчого комітету Полтавської обласної ради народних депутатів №74 від 17.04.1992 р.

Територія урочища репрезентує заплавно-борову ділянку на лівому березі р. Псел, зайняту різновіковими лісокультурами сосни звичайної, на деяких ділянках – похідними дубово-сосновими ценозами, а на заплаві та уступі борової тераси – лучно-болотними комплексами. Лісокультури мають штучне походження. Деревостани їх утворені сосною звичайною, що має середній діаметр стовбурів 45 – 60 см. Зустрічаються лісонасадження без трав'янистого покриву – лишайникові, в яких переважають види роду кладонія. На окремих ділянках сформовані малинники та ожинники. Наукову цінність представляють похідні мішанолісові ценози, де в деревостанах значна участь дуба звичайного, горобини звичайної та груші звичайної. У їх підліску переважає крушина ламка, зустрічаються куртини костяниці. Трав'янистий покрив злаковий або орляковий. На заплаві формуються цінні водно-болотні природні комплекси із переважанням справжніх та заболочених лук. На обводнених ділянках заплави формуються ценози евтрофних високотравних і низькотравних боліт. Старичні водойми зайняті по периферії прибережно-водною рослинністю. Флора урочища нараховує близько 500 видів, у т.ч. регіонально рідкісні: грушанка круглолиста, дзвоник персиколистий, конвалія звичайна, костяниця, орляк звичайний, оргилія однобока, первоцвіт весняний, півники угорські, плаун булавовидний,

проліска сибірська, сон широколистяний, стародуб широколистяний, латаття біле. Угруповання формацій останнього виду занесені до Зеленої книги України. На території урочища зустрічаються раритетні види тварин: голуб-синяк, орел-карлик, підорлик великий, змієд (Червона книга України), борсук, кібчик, боривітер звичайний, вальдшнеп, дятел середній строкатий, дрізд-омелюх, вівчарик весняний, мухоловка мала, чиж, часничниця звичайна, гадюка звичайна, веретільниця ламка (регіонально рідкісні види).

Виконує екологічні та рекреаційні функції.

Джерела та література: НА ПКМ. – Спр. № 01-116. – Арк. 56; Андрієнко Т.Л., Байрак О.М., Залудяк М.І. та ін. Заповідна краса Полтавщини. – Полтава: ІВА «Астрея», 1996. – С. 158, 181; Байрак О.М., Стецюк Н.О. Атлас рідкісних і зникаючих рослин Полтавщини. – Полтава: Верстка, 2005. – С. 11, 28, 31, 39, 63, 65, 68, 85, 101, 138, 170, 172, 178; Байрак О.М., Стецюк Н.О., Криворучко Т.В., Грицай І.А. Історія створення ботанічних та ландшафтних заказників у Полтавській області // Природоохоронний рух на Полтавщині: Матеріали науково-практичної конференції. – Полтава: Верстка, 2006. – С. 48 – 55; Зелена книга України / Під заг. ред. члена-кореспондента НАН України Я.П. Дідуха. – К.: Альтерпрес, 2009. – С. 315, 316; Регіональна екомережа Полтавщини / Під заг. ред. О.М. Байрак. – Полтава: Верстка, 2010. – С. 105, додаток С. 5; Стецюк Н. Еколого-ценотична та флористична характеристика осередків раритетної фіторізноманітності на території Гадяцького району (Полтавська область) // Збірник наукових праць Полтавського державного педагогічного університету імені В.Г. Короленка. – Серія «Екологія. Біологічні науки». – Вип. 5 (63). – Полтава, 2008. – С. 118 – 126; Червона книга України: Тваринний світ/ за ред. І.А. Акімова – К.: Глобалконсалтинг, 2009. – С. 425, 426, 428, 462.

Н.О. Стецюк, О.В. Халімон

441. Стейбища доби бронзи сліди Соснівка І (археол.)

Знаходиться на північно-західній околиці виступаючої частини с. Соснівка, за 0,97 км на південний схід (азимут 112°) від мосту через р. Псел, на заплавному підвищенні лівого берега р. Псел річкової системи Дніпра.

Виявлене експедицією Полтавського центру туризму і краєзнавства учнівської молоді (начальник – І. М. Гавриленко) в 1993 р.

Підвищена (до 0,5 м) ділянка площею 200 х 300 м (бл. 6 га), що видовжена з півночі на південь, з півдня обмежена садибами. Через центр об'єкту пролягли ґрунтові дороги, одна перетинає його зі сходу на захід, друга завертає в село. Крім того, центральна частина підвищення пошкоджена ямами, на північному сході – знаходиться літній табір для тварин. Решта площі задернована, на ній ростуть окремі дерева.

Серед знахідок – уламок стінки ліпної посудини доби бронзи з «ялиновим візерунком».

Археологічні розкопки не проводилися.

Пункт Соснівка I – місце недовготривалого стійбища племен бронзового віку, визначення наявності предмета охорони для якого необхідно провести у майбутньому.

Джерело: Гавриленко І. М. Звіт про археологічні розвідки та розкопки у 1993 р. на Полтавщині (в басейнах рік Псла та Ворскли) / Машинопис, альбом ілюстрацій. – Полтава, 1994 // НА ІА НАНУ. – Ф. е. – Спр. 1993/67; НА ЦОДПА. – Ф. е. – Спр. 37. – Арк. 9 – 10, 23. – Рис. 21:6; 23:1.

В.В. Шерстюк

442. Стійбища раннього залізного віку (?) сліди Соснівка II (археол.)

Знаходиться за 0,50 км на захід від села, на відрозі, північна частина якого виходить у заплаву, на заплавному підвищенні лівого берега р. Псел річкової системи Дніпра.

Виявлене експедицією Полтавського центру туризму і краєзнавства учнівської молоді (начальник – І. М. Гавриленко) в 1993 р.

Підвищення з відносною висотою до 3,5 м, площа об'єкту майже повністю вкрита лісом. Північно-східна частина відрогу зруйнована кар'єром. Знахідки маловиразні: уламок вінця ліпної миски

та фрагмент стінки посудини раннього залізного віку (?).

Археологічні розкопки не проводилися.

Пункт Соснівка II – місце недовготривалого стійбища племен раннього залізного віку (?), визначення наявності предмета охорони для якого необхідно провести в майбутньому.

Джерело: Гавриленко І. М. Звіт про археологічні розвідки та розкопки у 1993 р. на Полтавщині (в басейнах рік Псла та Ворскли) / Машинопис, альбом ілюстрацій. – Полтава, 1994 // НА ІА НАНУ. – Ф. е. – Спр. 1993/67; НА ЦОДПА. – Ф. е. – Спр. 37. – Арк. 10, 23. – Рис. 23:2.

В.В. Шерстюк

443. Стійбища доби бронзи (?) сліди Соснівка III (археол.)

Знаходиться за 1,20 км на південний захід від західної околиці села, на відрозі заплавного підвищення лівого берега р. Псел (оз. Тараканьщино) річкової системи Дніпра.

Виявлене експедицією Полтавського центру туризму і краєзнавства учнівської молоді (начальник – І. М. Гавриленко) в 1993 р.

Відносна висота підвищення перерізаного ґрунтовою дорогою, що виходить із соснового лісу в заплаву, до 5 м. Відріг майже повністю знаходиться під лісом, тому його розміри та конфігурація не встановлені.

Із знахідок – уламок товстостінного ліпного горщика доби бронзи (?).

Археологічні розкопки не проводилися.

Пункт Соснівка III – місце недовготривалого стійбища племен доби бронзи (?), визначення наявності предмета охорони для якого необхідно провести в майбутньому.

Джерело: Гавриленко І. М. Звіт про археологічні розвідки та розкопки у 1993 р. на Полтавщині (в басейнах рік Псла та Ворскли) / Машинопис, альбом ілюстрацій. – Полтава, 1994 // НА ІА НАНУ. – Ф. е. – Спр. 1993/67; НА ЦОДПА. – Ф. е. – Спр. 37. – Арк. 10, 23. – Рис. 23:3.

В.В. Шерстюк

444. Братська могила радянських воїнів (1943), пам'ятний знак полеглим землякам (1955, 1974) (іст.)

Знаходиться в центрі села, біля школи.

Поховано 39 воїнів. Серед них – старший помічник начальника I-го відділення розвідувального відділу штабу 47 Армії, майор Мігалін Спиридон Петрович, який 16.09.1943 р. в районі с. Березова Лука загинув від розриву міни разом із командуючим 47-ю Армією генерал-лейтенантом П.П. Корзуном. Першин Іван Васильович, рядовий 1142-го стрілецького полку 340-ї стрілецької дивізії, який загинув 29 лютого 1943 р. в боях із гітлерівськими загарбниками в ході Харківської наступальної операції, та 38 воїнів з 374-го окремого саперного батальйону, 722-го, 737-го, 748-го стрілецьких полків 206-ї стрілецької дивізії, 29-ої, 30-ї дивізій, які загинули 9 – 10 вересня 1943 р. при звільненні села та померли від ран в цей період у 361-му окремому медично-санітарному батальйоні 206-ї стрілецької дивізії. Прізвищ відомо 31.

Первісно воїни були захоронені в різних місцях, перепоховання проведено в 1960 р. з двох кладовищ села в одну могилу до центру села.

Згідно з рішенням Гадяцької районної ради № 12 від 26 жовтня 1955 р. на могилі встановлено пам'ятний знак. В 1974 р. відбулася реконструкція меморіального комплексу. Встановлено високу залізобетонну конусоподібну стелу (вис. 6,0 x 1,0 x

0,3 м) на бетонному цоколі (вис. 0,35 x 1,2 x 2,0 м). По обидва боки від неї встановлено ще дві залізобетонні стіни (вис. 2,3 x 5,0 x 0,23 м) із барельєфним зображенням воїнів. Попереду споруджено дві бетонні тумби (вис. 0,65 x 1,25 x 2,6 м), в які вмонтовано 16 бетонних дощок (0,6 x 0,47 м) з прізвищами 295 воїнів-земляків та похованих воїнів.

Джерела та література: ЦАМО РФ. – Ф. 30СД. – Оп. 2. – Спр. 3. – Арк. 131; Ф. 402. – Оп. 9581. – Спр. 7. – Арк. 114 Ф. 1111. – Оп. 2. – Спр. 46. – Арк. 96, 29; Ф. 1469. – Оп. 1. – Спр. 2. – Арк. 53, 54 – 59; Оп. 2. – Спр. 10. – Арк. 141; Спр. 11. – Арк. 138, 139; Ф. 1657. – Оп. 2. – Спр. 5. – Арк. 23; Архів Ленінградського військово-медичного музею. – Ф.361ОМСБ.; ДАПО. – Ф.Р-1876. – Оп. 8. – Спр. 68. – Арк. 6; Паспорт пам'ятки історії та культури СРСР. – № 2.4.174 – 2.16.2 // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею; Книга Пам'яті України: Полтавська обл. Т. 2: Великобагачанський район, Гадяцький район. – Полтава: Полтавський літератор, 1995. – С.750 – 760.

Н.Ф. Шаповал, А.М. Скирда

445. Могила Мисюри Володимира Миколайовича (1989) (іст.)

Знаходиться за адресою: вул. Леніна, в південно-західній частині кладовища № 1.

Похований Мисюра Володимир Миколайович (31.05.1969 р., с. Соснівка Гадяцького р-ну Полтавської обл. – 28.01.1989 р., район перевалу Саланг, Демократична Республіка Афганістан, пох. у с. Соснівка) – учасник бойових дій

в Демократичній Республіці Афганістан. Після закінчення місцевої школи закінчив Гадяцьке СПТУ-47 за спеціальністю механізатор широкого профілю. Працював трактористом у колгоспі «Маяк».

29 жовтня 1987 р. призваний до лав Радянської Армії. Пройшовши початкову військову підготовку по дях у гірській місцевості за спеціальністю вогнетник, із лютого 1988 р. направлений до обмеженого контингенту радянських військ у Демократичній Республіці Афганістан.

Рядовий вогнетник Мисюра В.М. брав участь у п'яти бойових операціях. 28 січня 1988 р. в ході операції по виводу радянських військ з території Демократичної Республіки Афганістан в районі перевалу Саланг колона, в складі якої знаходився Мисюра В.М., потрапила під сильний мінометний обстріл. При зміні вогневої позиції він підірвався на міні. Нагороджений орденом Червоної Зірки посмертно.

У 1990 р. на могилі встановлено гранітний обеліск (вис. 1,3 x 0,93 м) на такому ж цоколі (вис. 0,08 x 1,25 x 0,3 м), на могилі покладено лабрадоритову плиту (1,1 x 0,8 м) навколо обкладену плиткою. На чільному боці обеліска викарбувано портрет воїна та пам'ятний напис: «Рядовий Мисюра Владимир Николаевич 31.05.1969 – 28.01.1989. Погиб при исполненні интернационального долга».

Література: Пам'ять живе... Спогади про воїнів-полтавців, загиблих в Афганістані. – Полтава, 1999. – С.66; Книга памяти о советских воинах, погибших в Афганистане. – М.: Военное издательство, 1999. – Т. 2. – С. 82.

А.М. Скурда

446. Могила Приходька Костянтина Михайловича (1982) (іст.)

Знаходиться за адресою: вул. Леніна, в західній частині кладовища № 1.

Похований Приходько Костянтин Михайлович (21.01.1963 р., с. Соснівка Гадяцького р-ну – 13.12.1982 р., загинув у Куфабській ущелині біля к. Бахаро, Демократична Республіка Афганістан, пох.

с. Соснівка Гадяцького р-ну) – учасник бойових дій в Демократичній Республіці Афганістан. Після закінчення у 1978 р. місцевої восьмирічної школи в 1981 р. закінчив Гадяцьке СПТУ-47 та курси водіїв. Працював у місцевому колгоспі «Маяк» помічником комбайнера. 20.10.1981 р. призваний на дійсну військову службу. Отримавши в навчальній військовій частині спеціальність водій, направлений до складу обмеженого контингенту радянських військ в Демократичній Республіці Афганістан. Рядовий, старший стрілок-навідник десантно-штурмової групи прикордонних військ Приходько К.М. проходив службу у військовій частині 2066. 13.12.1982 р. підрозділ, у якому він проходив службу, проводив військову операцію в зоні Куфабської ущелини. На першому етапі наносились повітряні удари по виявлених районах розташування ворога літаками «Су-17» та прикордонними вертольотами. Але ворог дислокувався в глибоких каньйонах та печерах. Із початком військової операції підрозділи зустріли сильний супротив душманів. Погіршилась погода і застосування авіації стало безрезультатним. Закінчувався боєприпаси та продовольство, було вирішено відвести дві десантно-штурмові групи на базу. Під час їх відходу на одному з перевалів підірвалися на міні й загинули 6 прикордонників, у ч. й Приходько К.М.

Нагороджений орденом Червоної Зірки (посмертно).

У 1983 р. на могилі встановлено обеліск (вис. 1,7 x 0,85 м) із чорного граніту,

на якому викарбувано портрет воїна та пам'ятний напис: «Приходько Костянтин Михайлович 23.01.1963 – 1982.13.12. погіб при исполненні служебных обязанностей». Навколо могили металева огорожа (2,5 x 2,0 м).

Література: Пам'ять живе... Спогади про воїнів-полтавців, загиблих в Афганістані. – Полтава, 1999. – С. 76; Книга памяти о советских воинах погибших в Афганистане. – М.: Военное издательство, 1999. – Т. 2. – С. 264.

О.П. Костян, А.М. Скирда

447. Пам'ятний знак жертвам Голодомору 1932 – 1933 рр. (іст.)

Знаходиться в центрі села, на території церкви.

Згідно з матеріалами Національної книги пам'яті жертв Голодомору в 1932 –

1933 рр. в Україні в селі загинули 52 мешканці. Встановлено імен 51. Місце їх поховання не відоме.

У пам'ять про загиблих у 2000 р. встановлено дубовий хрест (вис. 4,0 x 1,5 м)

без написів, виготовлений місцевими майстрами.

Джерела та література: НА ПКМ. – Спр. № 09-966; Національна книга пам'яті жертв Голодомору 1932 – 1933 років в Україні: Полтавська область / Упоряд. О.А. Білоусько, Ю.М. Варченко, В.О. Мокляк, Т.П. Пустовіт. – Полтава: Оріяна, 2008. – С. 81 – 82.

А.М. Скирда

448. Пам'ятний знак жертвам Голодомору 1932 – 1933 рр. (іст.)

Знаходиться на кладовищі, біля сільського магазину.

Під час Голодомору 1932 – 1933 рр. згідно з матеріалами Національної книги пам'яті жертв Голодомору в селі загинуло 52 мешканці. Встановлено імена 51.

У пам'ять про померлих у 2008 р. встановлено дубовий хрест (вис. 4,0 x 1,5 м)

без написів, виготовлений місцевими майстрами.

Джерела та література: НА ПКМ. – Спр. № 09-966; Національна книга пам'яті жертв Голодомору 1932 – 1933 років в Україні: Полтавська область / Упоряд. О.А. Білоусько,

Ю.М. Варченко, В.О. Мокляк, Т.П. Пустовіт. –
Полтава: Оріяна, 2008. – С. 81 – 82.

А.М. Скирда

Тепле, с., Вельбівська сільська рада

449. Курганний могильник I (археол.)

Знаходиться за 0,84 км на південь від південно-східної околиці села на четвертій терасі лівого берега р. Псел.

Обстежувався О.М. Ткаченком у 1989 р. та Р.С. Луговим і О.В. Коваленко у 2011 р.

Складається з двох насипів курганів, висотою 0,7 м, 1,0 м, діаметрами 30 м.

Розорюється. Розкопки не проводилися.

Джерела: Луговий Р.С., Коваленко О.В. Звіт про археологічні розвідки у Гадяцькому та Лохвицькому районах Полтавської області у 2011 році // НА ПКМ. – Спр. № 04-365. – С. 11, рис. 76 – 78; Мельникова І.С., Ткаченко А.М. Отчет о разведках 1989 г. на территории Полтавской области (По подготовке материалов к Своду памятников истории и культуры) // НА ПКМ. – Спр. № 03-331. – С. 18; Мельникова І.С., Ткаченко А.М. Альбом иллюстраций к отчету о разведках 1989 г. на территории Полтавской области (По подготовке материалов к Своду памятников истории и культуры) // НА ПКМ. – Спр. № 03-332. – Рис. 31.

*О.М. Ткаченко, Р.С. Луговий,
О.В. Коваленко*

450. Курганний могильник II (археол.)

Знаходиться за 1,5 км на південь від села, на четвертій терасі лівого берега р. Псел.

Обстежувався О.М. Ткаченком у 1989 р.

Складається з двох насипів курганів, висотою 0,5 м, діаметром 18 м.

Розорюється. Розкопки не проводилися.

Джерела: Мельникова І.С., Ткаченко А.М. Отчет о разведках 1989 г. на территории Полтавской области (По подготовке материалов к Своду памятников истории и культуры) // НА ПКМ. – Спр. № 03-331. – С. 18; Мельникова І.С., Ткаченко А.М. Альбом иллюстраций к отчету о разведках 1989 г. на территории Полтавской области (По подготовке материалов к Своду памятников истории и культуры) // НА ПКМ. – Спр. № 03-332. – Рис. 31.

О.М. Ткаченко

451. Курган I (археол.)

Знаходиться за 1,2 км на південь від села, на четвертій терасі лівого берега р. Псел.

Обстежувався О.М. Ткаченком у 1989 р.

Висота насипу 0,8 м, діаметр 20 м.

Розорюється. Розкопки не проводилися.

Джерела: Мельникова І.С., Ткаченко А.М. Отчет о разведках 1989 г. на территории Полтавской области (По подготовке материалов к Своду памятников истории и культуры) // НА ПКМ. – Спр. № 03-331. – С. 18; Мельникова І.С., Ткаченко А.М. Альбом иллюстраций к отчету о разведках 1989 г. на территории Полтавской области (По подготовке материалов к Своду памятников истории и культуры) // НА ПКМ. – Спр. № 03-332. – Рис. 31.

О.М. Ткаченко

452. Курган II Могила Шведська (майдан?) (археол.)

Знаходиться за 2,00 км на південь (азимут 168°) від східної околиці с. Тепле (МТФ на околиці), на корінній терасі лівого берега р. Псел, на вододіллі лівого берега р. Веприк (лівої притоки р. Псел) та правого берега р. Тарапунька (ліва притока р. Лютенька, лівобічного допливу р. Псел), частково в лісосмузі, що є межею Зіньківського та Гадяцького районів.

Обстежувався О.М. Ткаченком у 1989 р. під час планових розвідок по виконанню програми «Зводу пам'яток історії та культури» Полтавської області на території Гадяцького р-ну.

За матеріалами останніх розвідок сучасна максимальна висота насипу скла-

дає 0,80 м, діаметр 20 м, курган повністю розорюється.

Археологічні розкопки не проводилися. Можливо, деяка частина кургану була вибрана за козацької доби та виварена (вилужена) поряд із насипом на селітру.

На місці розташування насипу на військово-топографічних картах видань 1869 – 1918 рр. містяться позначки щонайменше 5-ти курганів та великого майдану з парою вусів, звернених у південному секторі. Об'єкт позначений на німецькій топографічній карті 1943 р., яка складена на основі радянських мап РСЧА, як курган великих розмірів із неправильними абрисами, що мав відносну висоту 3,3 м. На карті 1984 р. видання (мірилом 1:100 000 СК63) та топографічних основах Генерального штабу масштабами 1:50 000 та 1:100000 1985 р. видань на місці насипу показаний пункт триангуляції третього класу/порядку з абсолютним значенням висоти 163,6 м над рівнем моря, на насипу кургану, що має власну назву Могила Шведська (на мапі 1:50 000). Поряд містяться два кургани з відносною висотою 2 м.

Курган II Могила Шведська в околиці с. Тепле – об'єкт археології, включений постановою колегії Управління культури Полтавської обласної ради народних депутатів від 10 лютого 1992 р. до переліку нововиявлених об'єктів археології за порядковим номером № 256. Він розміщений на кордоні двох адміністративних одиниць – біля с. Тепле Вельбівської сільської ради Гадяцького р-ну та поблизу с. Черняки Великопавлівської сільської ради Зіньківського р-ну. Окрім того, як свідчать картографічні джерела, об'єкт скоріше за все є комплексною різноплановою пам'яткою – групою курганів з кількох насипів, та майдану. Цікавим він виглядає й з огляду на збереження власної назви кургану – Шведська Могила, що не часто спостерігається на Гадяччині (назва курганних об'єктів та їх збереження в історичній пам'яті). У подальшому доцільно буде провести додаткові обстеження об'єкту на предмет виявлення інших насипів поряд та з метою можливого віднесення його до майданних об'єктів.

Джерела: Мельникова И. С., Ткаченко А. М. Отчет о разведках 1989 г. на территории Полтавской области (По подготовке материалов к Своду памятников) / Машинопис. Альбом иллюстраций. – Полтава, 1989 // НА ІА НАНУ. – Ф. е. – Спр. 1989/213; НА ПКМ. – Спр. № 03-332; НА ЦОДПА. – Ф. е. – Спр. 25-25а. – Арк. 18. – Рис. 31; М-36-69-А. Ljutenka. Truppenkarte. Rußland 1:50 000. Grundmaterial : karte von Rußland 1:100000. – Ausgabe VII. 1943; М-36-69. Зеньков. М 1:100 000. Состояние местности на 1984 г. – Генеральный штаб. Издание 1985 г.; М-36-69-А. Лютенька. М 1:50 000. Состояние местности на 1984 г. – Генеральный штаб. Издание 1985 г.; Ряд XXII. Лист 12. Военно-топографическая карта Полтавской губернии. Масштаб 3 вер. в дюйме. Г. Полтавской и Харьковской. Часть Полтавской Губ исправл. по рекогносц. 1869 г. Железн. дор. нанесены по съемке 1887 и 1892 гг. – Петроград : Литография Картографич. Заведения Военно-топографического отдела, печатано в III-1918 г. // НА ЦОДПА. – Ф. 7 к/м. – Спр. 15. – Арк. 2; Ряд XXII. Лист 12. Военно-топографическая карта Полтавской губернии. Масштаб 3 вер. в дюйме. Г. Полтавской и Харьковской. Часть Полтавской Губ исправл. по рекогносц. 1869 г. // Военно-топографическая карта Полтавской губернии. Масштаб 3 вер. в дюйме. [Карты]. – С.-Пб. : Военно-топографическое Депо, 1863-1878. – 1 атл. ([24] разв. л., [1] сб.л.). – Л. 9; Ряд XXII. Лист 12. Военно-топографическая карта Полтавской губернии. Масштаб 3 вер. в дюйме. Г. Полтавской и Харьковской. Часть Полтавской Губ исправл. по рекогносц. 1869 г. Железн. дор. нанесена по съемке 1887 г. – [1887-1914]; X-43-64. М 1:100 000. Составлено по материалам съемки 1954, 55 г. Обновлено в 1975, 76 г. – 13.X. 1984 г.;

В.В. Шерстюк, О.М.Ткаченко

453. Курган III (археол.)

Знаходиться за 2,4 км на південь від південно-східної околиці села, на четвертій терасі лівого берега р. Псел.

Обстежувався Р.С. Луговим і О.В. Коваленко у 2011 р.

Висота кургану 0,2 м, діаметр 10 м.

Розорюється. Розкопки не проводилися.

Джерело: Луговий Р.С., Коваленко О.В. Звіт про археологічні розвідки у Гадяцькому та Лохвицькому районах Полтавської області у 2011 році // НА ПКМ. – Спр. № 04-365. – С. 11, рис. 76.

Р.С. Луговий, О.В. Коваленко

**454. Братська могила
радянських воїнів (1943),
пам'ятний знак полеглим
землякам (1957) (іст.)**

Знаходиться в центрі села.

Поховано 76 воїнів із частин 23-ї, 29-ї, 206-ї, 218-ї, 253-ї стрілецьких дивізій, 169-ї танкової бригади, які загинули в період 26 серпня – 8 вересня 1943 р. в боях із гітлерівськими загарбниками при звільненні сс. Тепле, Тютюрівщина та Веприк.

Прізвища відомі всіх воїнів.

Згідно з рішенням Веприцької сільської ради в 1957 р. біля могили встановлено пам'ятний знак. Пірамідальний обеліск із залізобетону (вис. 2,5 м), встановлений на масивному цегляному ступінчатому постаменті (верхня частина – 1,8 x 0,9 x 0,9 м), нижня частина – (0,8 x 3,1 x 2,9 м). На чільному боці постаменту закріплено дві біломармурових дошки (1,8 x 0,7 м) та (0,9 x 0,8 м). На одній викарбувано 45 прізвищ похованих воїнів та пам'ятний напис: «Вечная память воинам павшим при освобождении с. Теплое, с. Тютюривщина в сентябре 1943 г., на другой – прізвища 112 воїнів, мешкан-

ців села, які загинули на фронтах Великої Вітчизняної війни 1941 – 1945 рр. та напис: «Вічна слава односельчанам, які загинули у Велику Вітчизняну війну 1941 – 1945 рр.».

Джерела та література: ЦАМО РФ. – Ф. 169ТБр. – Оп. 1. – Спр. 17. – Арк. 13; Ф. 1096. – Оп. 1. – Спр.6. – Арк. 11 – 12; Ф. 1469. – Оп. 2. – Спр. 13. – Арк. 160; Ф. 1539. – Оп. 1. – Спр. 9. – Арк. 78; Оп. 2. – Спр. 24. – Арк. 21 – 24; Ф. 1653. – Оп. 1. – Спр. 4. – Арк. 53; Ф. 3407. – Оп. 2. – Спр. 7. – Арк. 4; Ф. 3428. – Оп. 1. – Спр. 10. – Арк. 4; Спр. 12. – Арк. 26 – 30; ДАПО. – Ф.Р-1876. – Оп. 8. – Спр. 68. – Арк. 53; Паспорт пам'ятки історії та культури СРСР. – № 2.4.1595-2.16.2 // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею; Книга Пам'яті України: Полтавська обл. Т. 2: Великобагачанський район, Гадяцький район. – Полтава: Полтавський літератор, 1995. – С. 462 – 465.

Н.Ф. Шаповал, А.М. Скурда

**455. Пам'ятник Ульянову
(Леніну) Володимирі Іллічу
(1979) (іст.)**

Знаходиться в центрі села, в парку.

Встановлений у 1979 р. на виконання заходів правління колгоспу ім. Мічуріна та виконкомом сільської ради депутатів

трудящих до відзначення 109-ї річниці від дня народження російського політичного і державного діяча Ульянова (Леніна) Володимира Ілліча (22.04.1870 р., м. Симбірськ, Російська імперія, нині м. Ульяновськ, Російська Федерація – 21.01.1924 р., помер у с. Горки під м. Москва, саркофаг з його тілом встановлений у мавзолеї на Красній площі у м. Москва) (див. поз. № 47).

Залізобетонна скульптура (вис. 2,5 м), виготовлена Харківським скульптурним комбінатом, встановлена на прямокутному цегляному, оштукатуреному підшубу постаменті (вис. 2,45 x 1,5 x 1,6 м), у верхній частині якого напис: «Ленін».

Ульянов (Ленін) В.І. зображений на повний зріст, у костюмі трійці, без головної убору, ліва рука у кишені брюк.

Пам'ятник відкрито 22 квітня 1979 р. Автор – невідомий.

Пам'ятник знаходиться в аварійному стані.

Джерела та література: Паспорт пам'ятки історії та культури СРСР. № 4. 1. 1596-2.16.2 // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею; Енциклопедія історії України: У 10 тт. / Редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. – К.: Наук. думка, 2009. – Т. 6. – С. 112 – 114.

А.М. Скурда

Тимофіївка, с., Плішивецька сільська рада

456. «Садиба» – комплексна пам'ятка природи місцевого значення (природа)

Розташована в с. Тимофіївка. Перебуває у віданні Плішивецької сільської ради.

Обстежувалася: М.І. Красюком (1994 р.), М.Ф. Торяником (з 1996 р. по сьогоднішня), Т.Л. Андрієнко, О.М. Байрак

(1996 р.), Н.О. Стецюк, М.В. Слюсарем, В.Г. Смолярем (2008 р.).

Площа 15,32 га. Охороняється згідно з рішенням П'ятої сесії Полтавської обласної ради Народних депутатів двадцять другого скликання від 04.09.1995 р.

Мета створення: збереження паркового комплексу на старій садибі поміщика О.Т. Богаєвського з декоративними насадженнями, створеними із клену гостролистого, дуба звичайного, бузку звичайного та інших порід у поєднанні із мальовничим ставом і схилом із степовим різнотрав'ям. Стиль закладки парку регулярний, алеїного типу. Садиба займає 11 га, «поміщицька зборня» – 0,6 га, під церковно-приходською школою – 0,6 га, пасовищами зайнято 3,7 га. На заповідній території зростає дуб звичайний висотою понад 15 м, діаметром близько 1,5 м, віком понад 350 років (взятий на облік рішенням виконавчого комітету Полтавської обласної ради народних депутатів №329 від 22.07.1969 р., увійшов до складу комплексної пам'ятки природи Садиба). До складу паркового комплексу входять алеї: липова (із 114 лип), кленова (із 40 кленів), дубова (із 13 дубів), бузкова. Створені також декоративні насадження із осокорів, лип, кленів. Є молоді насадження віком до 50 років із білої акації, осокорів, дубів і лип. Всього ж флора пам'ятки природи нараховує близько 150 видів рослин.

Із представників тваринного світу зустрічається регіонально рідкісний птах чиж.

Місце відпочинку місцевого населення. Виконує екологічні, краєзнавчі, рекреаційні, освітньо-виховні функції.

Джерела та література: НА ПКМ. – Спр. № 01-56. – Арк. 6 зв., 7, 38; Спр. № 01-116. – Арк. 133 зв, 137; Андрієнко Т.Л., Байрак О.М., Залудяк М.І. та ін. Заповідна краса Полтавщини. – Полтава: ІВА «Астрей», 1996. – С. 158, 180; Природно-заповідний фонд Української СРСР: Реєстр-довідник / За ред. М.А. Воїнственського. – К.: Урожай, 1986. – С. 113; Регіональна екомережа Полтавщини / Під заг. ред. О.М. Байрак. – Полтава: Верстка, 2010. – додаток С. 4.

Н.О. Стецюк, О.В. Халимон

457. Дуб черешчатий (природа.)

Знаходиться в центрі села.

Охороняється згідно з рішенням виконавчого комітету Полтавської обласної ради народних депутатів № 329 від 22.07.1969 р. Охоронний знак встановлено в 1998 р.

Обстежувався О.А. Скирдою, А.М. Наговіциною (2008 р.); М.В. Стеценко (2014 р.).

Дерево дуба звичайного обхватом 5,70 м, віком понад 350 років, висотою – 25 метрів.

Має рекреаційне та освітньо-виховне значення.

Джерела: НА ПКМ. – Спр. № 01-116. – Арк. 13.

О.О. Вільмовська

458. Група майданів, пізніє середньовіччя (археол.)

Знаходиться за 0,6 км на південь-південь-схід від села, на плато правого берега р. Псел.

Обстежувалася О.М. Ткаченком у 1989 р. та Р.С. Луговим і О.В. Коваленко у 2011 р.

Складається із залишків 2 майданів. Висота 1,4 м, 1,6 м, діаметр 45 – 50 м, глибина воронки близько 0,3 м.

Розкопується. Розкопки не проводилися.

Джерела: Луговий Р.С., Коваленко О.В. Звіт про археологічні розвідки у Гадяцькому та Лохвицькому районах Полтавської області у 2011 році // НА ПКМ. – Спр. № 04-365. – С. 11, рис. 79; Мельникова І.С., Ткаченко А.М. Отчет о разведках 1989 г. на территории Полтавской области (По подготовке материалов к Своду памятников истории и культуры) // НА ПКМ. – Спр. № 03-331. – С. 27; Мельникова І.С., Ткаченко А.М. Альбом иллюстраций к отчету о разведках 1989 г. на территории Полтавской области (По подготовке материалов к Своду памятников истории и культуры) // НА ПКМ. – Спр. № 03-332. – Рис. 55.

О.М. Ткаченко, Р.С. Луговий,
О.В. Коваленко

459. Братська могила активістів села та радянського воїна (1943), пам'ятний знак полеглим воїнам-землякам (1969) (іст.)

Знаходиться в центрі села, біля школи.

Поховано голову сільської ради Солодуна Василя Володимировича та його сина Солодуна Андрія Васильовича, які загинули в 1938 р. та 1947 р. від рук бандитів; Павлюка Івана Семеновича – рядового, мінометника 569-го стрілецького полку 161-ї стрілецької дивізії, який загинув 8 вересня 1943 р. в бою з гітлерівськими загарбниками при звільненні села.

Згідно з рішенням Гадяцької районної ради в 1969 р. на могилі встановлено пам'ятник – скульптура воїна із залізобетону (вис. 2,6 м), виготовлена Харківським скульптурним комбінатом, на цегляному постаменті (вис. 2,0 м), біля підніжжя якого покладено гранітну дошку (0,4 x 0,5 м) з пам'ятним написом: «Здесь похоронен красноармеец Павлюк Иван Семенович 1925 – 1943». Перед мо-

гилюю встановлено гранітну плиту (1,2 x 0,5 м) з прізвищами 46 воїнів, мешканців села, які загинули на фронтах Великої Вітчизняної війни 1941 – 1945 рр., та написом: «Вічна пам'ять і слава воїнам-односельчанам, які загинули в роки Великої Вітчизняної війни 1941 – 1945 рр.».

Джерела: ЦАМО РФ. – Ф. 1396. – Оп. 2. – Спр. 14. – Арк. 13; ДАПО. – Ф.Р-1876. – Оп. 8. – Спр. 68. – Арк. 18; Паспорт пам'ятки історії та культури СРСР. – № 2.4.1597-2.16.2 // Робочий архів науково-дослідного відділу Полтавського краєзнавчого музею.

Н.Ф. Шаповал

460. Пам'ятний знак жертвам Голодомору 1932 – 1933 рр. (2008) (іст.)

Знаходиться при вході на сільське кладовище.

Згідно з матеріалами Національної книги пам'яті жертв Голодомору 1932 – 1933 рр. в селі загинуло 50 осіб. Місце їх поховання не відоме. Прізвищ відомо 48.

У пам'ять про загиблих у 2008 р. встановлено пам'ятний знак – дерев'яний хрест (вис. 2,2 x 1,0 м) без написів.

Джерела та література: НА ПКМ. – Спр. № 09-966; Національна книга пам'яті жертв Голодомору в Україні 1932 – 1933 років в Україні: Полтавська область / Упоряд. О. А. Білоусько, Ю. М. Варченко, В. О. Мокляк, Т. П. Пустовіт. – Полтава: Оріяна, 2008. – С. 70–71.

Л.А. Головка

Харківці, с., Харковецька сільська рада

461. Братська могила радянських воїнів, пам'ятний знак полеглим землякам (1943, 1957) (іст.)

Знаходиться в центрі села, біля будинку культури.

Поховано 29 воїнів із частин 30-ї, 206-ї, 337-ї, 373-ї стрілецьких дивізій, 259-го танкового полку, 8-ї Гв. мотострілецької

бригади Пв. механізованого корпусу, які загинули 12 – 14 вересня 1943 р. в боях із гітлерівськими загарбниками при звільненні сс. Харківці та Крутлик. Прізвища відомі 8 воїнів.

Згідно з рішенням виконкому Гадяцької районної ради №5 від 15.05.1956, у 1957 р. на могилі було встановлено пам'ятник – залізобетонна скульптура воїна (вис. 2,8 м) на цегляному постаменті (вис. 3,15 х 1,74 х 1,56 м), у нижній частині якого дошка (0,35 х 0,35 м) із мармурової крихти з пам'ятним написом: «Вічна слава героям, що полягли в боях за свободу і незалежність нашої Вітчизни». Біля підніжжя пам'ятника на бетонній основі покладено гранітну та металеву дошки (1,07 х 0,6 м; 0,6 х 0,9 м) з прізвищами похованих воїнів і пам'ятним написом: «Вічна слава воїнам що полягли в боях за с. Харківці в роки Великої Вітчизняної війни», напис на металевій дошці не читається.

Скульптура виготовлена на Запорізькому скульптурному комбінаті.

Ліворуч від могили встановлено пам'ятний знак загиблим воїнам-землякам у вигляді піраміди, увінчаної зіркою. У 1995 р. відбулася заміна пам'ятного знаку. На основі з бутового каменю (вис. 0,5 х 6,0 х 3,0 м) споруджено залізобетонну стелу (вис. 4,4 х 1,5 х 0,29 м) з барельєфом воїна, який падає на коліна, вражений ворожою кулею, у верхній частині об'ємними цифрами напис «1941 – 1945». Ліворуч від обеліска на залізобетонній основі (вис. 0,4 х 3,0 х 0,6 м) встановлено 4 залізобетонні стели (вис. 1,65

0,99 м), на яких металеві дошки (1,4 х 0,91 м) з 210 прізвищами загиблих земляків с. Харківці і 104 – с. Крутлик.

Автори пам'ятного знаку землякам: архітектор І.В. Сидоренко, скульптор В.І. Білоус.

Джерела та література: ЦАМО РФ. – Ф. 30СД. – Оп. 2. – Спр. 3. – Арк. 45,131; Ф. 259тп. – Оп. 211051. – Спр. 6. – Арк. 73; Ф. 1239СП. – Оп. 144304. – Спр. 2. – Арк. 19–20; Ф. 1361. – Оп. 1. – Спр. 6. – Арк. 37; Ф. 1469. – Оп. 1. – Спр. 2. – Арк. 53; Ф. 3428. – Оп. 1. – Спр. 12. – Арк. 33; пр. 10. – Арк. 4; Ф. 9634. – Оп. 177391. – Спр. 1. – Арк. 73 – 82; Паспорт пам'ятки історії та культури СРСР. – № 2.4.176-2.16.2 // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею; Книга Пам'яті України: Полтавська область. Т. 2: Великобагачанський район, Гадяцький район. – Полтава: Полтавський літератор, 1995. – С. 761 – 772.

В.Г. Омеляненко, А.М. Скурда

462. Братська могила учасників громадянської війни (1919, 1921, 1933) (іст.)

Знаходиться в центрі села, біля церкви Різдва Пресвятої Богородиці.

Поховано 8 осіб. Із них: 3 мешканці села Петренко Кирило, Брага Петро, Тимченко Пнат, розстріляні у 1919 денікінцями, як заручники та родичі червоних партизан. 3 активісти села – голова комітету бідноти Карасюк Порфило Андрійович та два члени комітету бідноти с. Сарі, порубані махновцями в 1921 р., Лабаш Йосип Григорович, учасник громадянської війни, який помер від ран у 1921 р., Горбань Федір Євстафійович,

перший голова місцевого колгоспу, який помер у 1933 р.

Рішенням виконкому сільської ради у 1953 р. на могилі встановлено металевий пірамідальний обеліск, який у 1987 р. замінено – на вертикальну стелу із сірого граніту (1,21 x 1,2 x 0,7 м), на якій закріплено металеву дошку (0,39 x 0,29 м) з пам'ятним написом «Тут похоронені борці за владу Рад.» і прізвищами похованих. Постамент (вис. 0,3 x 1,8 x 1,6 м) цегляний, обкладений плиткою.

Джерела: ДАПО. – Ф.Р-1876. – Оп. 1. – Спр. 800. – Арк. 5; Паспорт пам'ятки історії та культури СРСР. – № 2.3.1598-2.16.2 // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею.

В.Я. Ревегук

463. Будинок земського початкового училища (1894) (іст.)

Розташований у південній частині села.

Станом на початок 1890-х рр. у селі проживало близько 1600 мешканців. Враховуючи, як на той час, значну кількість населення, у 1894 р. коштом Гадяцького повітового земства було завершено будівництво громадської споруди, в якій розмістилося земське початкове училище.

Це була прямокутна в плані, одноповерхова цегляна споруда, збудована за типовим проектом. Вхід до будинку прикрашали пілястри та фігурний аттик. По обидва боки від входу, на головному фасаді були встановлені великі прямокут-

ні вікна, по 4 в кожную сторону, що мали наличники із замковим каменем. Стіни завершувалися профільним карнизом із великим виносом для захисту конструкцій від атмосферних опадів.

Кількість населення в селі постійно збільшувалася і відповідно старе приміщення було замале. У 1901 р. в селі відкрито школу грамоти для дорослих. У 1910 р. воно мало до 280-ти господарств, а загальна кількість населення склала 1688 осіб. Виконуючи загальнодержавну програму з розвитку освіти та підвищення рівня грамотності населення Російської імперії, в 1914 – 1915 рр. до уже існуючого будинку училища коштом Гадяцького земства та місцевої громади маючи на меті збільшення кількості учнів, з обох сторін споруди добудували приміщення додаткових класів. Таким чином після реконструкції загальна площа училища досягла 572 м² та отримала П-подібну в плані конфігурацію.

Із 1917 р. в училищі запроваджено трирічний термін навчання. У 1920-х рр. його реорганізували в початкову школу. В 1931 р. тут діє школа із семирічним терміном навчання.

До 2011 р. приміщення займала Харківецька загальноосвітня школа I – II ступенів. У 2011 р. учнів перевели до загальноосвітньої школи I – III ступенів у с. Сари.

Джерела та література: Свідчення голови Харківецької сільської ради Вакулєнка С.В. // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею; Полтавщина: Енциклопедичний довідник / За ред. А.В. Кудрицького. – К.: «Українська Енциклопедія ім. М.П. Бажана», 1992. – С. 940; Клировая книжка Полтавской епархии на 1902 год. – Полтава: Типо-литогр. Л. Т. Фришберга, 1902. – С. 56.

В.А. Павленко, В.О. Мокляк

464. Місце поховання жертв Голодомору 1932 – 1933 рр. (іст.)

Розташоване в північній частині старого кладовища.

Поховані жителі села, які стали жертвами Голодомору 1932 – 1933 рр. Факт

Голодомору підтверджують жителі села Куренівська К.М., 1922 р.н., Різник О.М., 1919 р.н., Тимченко К.П., 1918 р.н. За матеріалами Національної книги пам'яті жертв Голодомору 1932 – 1933 рр. загинуло 53 особи. Встановлено загиблих – 46, встановлено імена 44 померлих. Серед загиблих: родина Бондаренка Василя Митрофановича, 7 осіб, із них 3 дітей, Коренівська Марія Юхимівна – 22 роки, родина Дубницького Олександра Михайловича – 3 особи, Дубницький Микола Петрович – віком 1 рік, родина Подорожнього Антона – 6 осіб, родина Іванка Федора – 4 особи, родина Стеценка Якова – 4 особи, родина Треби Степана – 2 чоловіків.

Пам'ятний знак не встановлено.

У 2000 р. в пам'ять жертв Голодомору 1932 – 1933 рр. у парку біля церкви встановлено дерев'яний хрест, пофарбований у синій колір (вис. 3,2 м.) у центрі якого металева дошка (0,3 x 0,2 м.) з пам'ятним написом: «Жертвам Голодомору 1932 – 1933 рр.» (див. поз № 466).

Джерела та література: Свідчення голови Харківської сільської ради С.В. Вакулєнка // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею; Національна книга пам'яті жертв Голодомору 1932-1933 років в Україні: Полтавська область. – Полтава: «Оріяна».2008.– С. 83.

Л.А.Головко

465. Могила Яцуна Миколи Михайловича (1951) (іст.)

Знаходиться в центрі села, неподалік церкви Різдва Пресвятої Богородиці.

Похований Яцун Микола Михайлович (1917 – 1951) – учасник Великої Вітчизняної війни 1941 – 1945 рр. Демобілізований у 1948 р. Був обраний головою колгоспу в с. Харківці. 10 жовтня 1951 р. вбитий пострілом у вікно з обрізу, під час засідання правління колгоспу.

Нагороджений орденами Червоної Зірки, Червоного Прапора, бойовими медаллями.

У 1951 р. на могилі встановлено цегляний обеліск, який у 1987 р. замінено на обеліск із полімерних матеріалів (вис. 1,49 x 0,59 м), на якому портрет похованого в овалі на металокераміці та викарбувано напис: «Яцун Микола Михайлович 1917 – 10.10.1951 р.»

Джерело: Паспорт пам'ятки історії та культури СРСР. – № 2.3.1598-2.16.2 // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею.

Н.Ф. Шаповал

466. Пам'ятний знак жертвам Голодомору 1932 – 1933 рр. (іст.)

Знаходиться неподалік церкви Різдва Пресвятої Богородиці.

Згідно з матеріалами Національної книги пам'яті жертв Голодомору 1932 – 1933 рр. в Україні в селі загинуло 53 особи. Прізвищ встановлено 44.

У пам'ять про загиблих у 1993 р. встановлено дерев'яний хрест (вис. 3,0 x 1,94 м), в середохресті якого закріплена металева табличка (0,15 x 0,3 м) з пам'ятним написом: «Жертвам Голодомору 1932 – 1933 рр.».

Джерела та література: НА ПКМ. – Спр. № 09-966; Національна книга пам'яті жертв Голодомору 1932 – 1933 років в Україні: Полтавська область / Упоряд. О. А. Білоусько, Ю. М. Варченко, В. О. Мокляк, Т. П. Пустовіт. – Полтава: Оріяна, 2008. – С. 83.

Н.М. Сиволап

467. Пам'ятник Чапаєву Василю Івановичу (1967) (іст.)

Знаходиться в центрі села, біля меморіального комплексу загиблим воїнам.

Встановлений згідно з рішенням правління колгоспу ім. В. І. Чапаєва та до 50-річчя радянської влади.

Чапаєв Василь Іванович (9.02.1887 р., с. Будаїка Чебоксарського повіту Казанської губ., нині с. Будаїка в межах м. Чебоксари – 5.09.1919 р., лівий берег р. Урал, м. Лбіщенськ, нині с. Чапаєв Акжайкського району Західно-Казхстанської області, Республіка Казхстан) – військовий діяч. Учасник Першої світової війни, підпрапорщик. У 1917–1918 рр. брав участь у встановленні радянської влади в Поволжі. Після навчання в Академії Генерального штабу – командир Олександрово-Гайської групи

4-ї армії. З квітня 1919 р. – командир 25-ї стрілецької дивізії, яка вела бої проти армії О.В. Колчака. Загинув у бою.

Чапаєв В.І. зображений на повний зріст у військовій формі того часу, на плечах бурка, на голові папаха, в лівій руці тримає шаблю.

Скульптура (вис. 3,0 м), виготовлена з блоків мармурової крихти, встановлена на цегляному постаменті (вис. 2,0 x 1,7 x 1,7 м), на чільному боці якого металева дошка (0,34 x 0,5 м) з написом: «Збудовано в 1967 році колгоспом ім. Чапаєва на відзнаку 50-тиріччя Великої Жовтневої Соціалістичної революції і встановлення радянської влади на Україні».

Виготовлена на Одеській скульптурній фабриці.

Джерела та література: Паспорт пам'ятки історії та культури СРСР. – № 4.1.(2.3.)199-2.16.2 // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею; Українська Радянська Енциклопедія. Т. 12. – К.: головна редакція УРЕ, 1985. – С. 245.

А.М. Скурда

468. Церква Різдва Пресвятої Богородиці (1889) (архітектура)

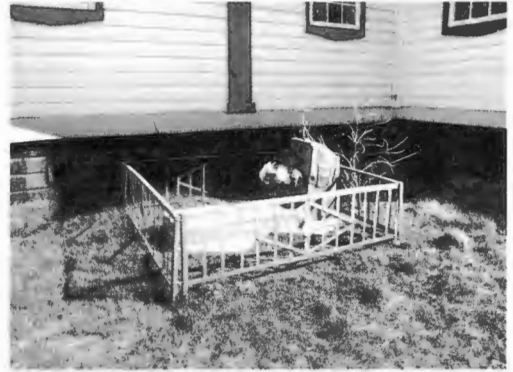
Дата спорудження першої дерев'яної церкви на честь Різдва Пресвятої Богородиці в с. Харківці Гадяцького полку (тепер Гадяцький р-н) не встановлена. Існувала вона до 1779 р. і була розібрана у зв'язку зі спорудженням нової. Новий храм поряд зі старим був зведений клопотанням священика Іоанна Кудринського на кошти поміщика, відставного полкового осавула Михайла Навроцького у 1780 р. Існував він до 1889 р. коли звели нову, дерев'яну, на мурованому цоколі, з прибудованою дзвіницею церкву.

Будівля храму – дерев'яна, п'ятидільна, одноступенчата споруда на мурованому цоколі з прибудованою дзвіницею. До центральної, квадратної в плані, дільниці прибудовані прямокутні придільні. Східний – вівтарна частина, південний і північний – мали бокові входи, що завершувалися фронтонами, до західного прибудована квадратна в плані двоярусна дзвіниця, перший ярус якої слугував головним ходом до храму та з трьох сторін прикрашався трикутними фронтонами. Другий – дзвонівий ярус, восьмигранний у плані, з яких чотири грані мають великі віконні прорізи, орієнтовані по сторонах світу, щоб звук від дзвонів розповсюджувався якнайдалі. Вікна прикрашені кілеподібними налічниками, а стіни, в які вони вставлені, трикутними фронтонами. Дзвіниця має

восьмигранне наметове покриття з шоломоподібною маківкою та хрестом.

Над центральною дільницею вставлений восьмигранний світловий барабан; площини якого мали великі вікна з лучковим завершенням і кілеподібними налічниками. Стіни завершувалися трикутними фронтонами. Світловий барабан мав восьмигранне наметове покриття з шоломоподібною маківкою та хрестом. Стіни першого ярусу мають досить великі вікна з трапецієподібним завершенням, фігурні налічники з трикутними фронтонами. Обшивка стін має горизонтальне членування, а вузли оброблені п'ястрами з канелюрами.

4.07.1922 р. органами радянської влади було зареєстровано статут і списки членів релігійної громади.

У 1930-х рр., коли церква використовувалася як складське приміщення, бокові входи були ліквідовані. У середині 1990-х рр. після відновлення діяльності релігійної громади вони не відновлювалися. В процесі ремонтно-реставраційних робіт були змінені завершення на дзвіниці та храмові, але не зважаючи на зміни споруда донині залишається цікавим прикладом храмової дерев'яної архітектури другої половини XIX ст.

У новітній час релігійна громада була утворена як громада Української Православної Церкви Московського Патріархату. Зареєстрована органами державної влади 19.02.1993 р. за № 72. Для релігійних відправ використовує культову споруду.

Із священиків відомі: Іоан Кудринський (1780), ієрей Роман Височанський (2008); церковних старост: ієрей Роман Височанський (2008).

Під стінами церкви знаходиться символічна могила Андрієвського Іоанна Іоанновича.

У 1974 р. на старому кладовищі села під час закладання парку було відкопано надгробок із могили ієрея І.І. Андрієвського. Могила втрачена. Згодом цей пам'ятний знак було встановлено біля церкви. Надгробок виготовлено із сірого граніту. Могильний мап'ятник – кап'ятна стела у вигляді аналою, вкритого покрівцем (вис.0,66 х 0,4 х 0,4 м.), поверх якого лежить розкрита книга, на сторінках якої викарбувано напис: «Блаженні изгнание правды ради яко тѣхъ есть царствіе небесное Моего». Оригінальний хрест, що увінчував верхню частину надгробку втрачений, натомість закріплено новий із нержавіючої сталі (0,4 х 0,26 м.). На лицьовій стороні надгробку викарбувано напис: «Ієрей Іоаннъ Іоанновъ Андрієвскій Скончался 8 Мая 1910 г. на 73-мъ году жизни.». На тім місці, де повинен бути могильний напис, покладена плита з білого мармуру.

Джерела та література: ДАПО. – Ф.Р-1503. – Оп. 2. – Спр. 89. – 14 арк; Релігійні громади Полтавської області станом на 01.01.2008 р. // Інформація відділу у справах національностей та релігій Полтавської облдержадміністрації. – Арк. 7; Свідчення голови Харківської сільської ради Вакуленка С.В. // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею; Грановский А. Полтавская епархия в ее прошлом (до открытия епархии в 1803 г.) и настоящем (Историко-статистический опыт). Вып. I. – Полтава: Типо-литогр. М. Л. Старожицкого, 1901. – С. 304; Коломенский Г. Сборник необходимых сведений о всех приходах Полтавской губернии и Адрес-календарь духовенства той-же епархии. – Полтава: Типогр. Губ. Правл., 1895. – С. 234; Клировая книжка Полтавской епархии на 1902 год. – Полтава: Типо-литогр. Л.Т. Фришберга, 1902. – С. 56; Левченко І. Друге народження Харківського храму.// Зоря Полтавщини. – 1997.– № 57 (18868). – 15 квітня. – С. 3.

В.О. Мокляк, В.А. Павленко

Хитці, с., Краснолуцька сільська рада

469. Болото Моховате – гідрологічний заказник місцевого значення (природа)

Розташований в околицях с. Хитці. Перебуває у віданні Краснолуцької сільської ради.

Обстежувався М.Ф. Торяником (1996 – 2012 рр.); О.М. Байрак, Н.О. Стецюк (1997 р.); С.К. Безуглим (2003 – 2004 рр.); Н.О. Стецюк (2007 р.); Н.О. Стецюк, С.В. Гапон, І.С. Беседіною, М.В. Слюсарем (2008 р.).

Площа 34,1 га. Охороняється згідно з рішенням тринадцятої (позачергової) сесії Полтавської обласної ради народних депутатів двадцять другого скликання від 30.01.1998 р.

Заказник створено з метою збереження цінного болотного природного комплексу, що є місцем гніздування та перебування під час міграцій птахів біляводного фауністичного комплексу.

Територія являє собою водноболотний природний комплекс на уступі борової тераси р. Псел. Із північної сторони значну площу займає водне плесо, з південного – типове для Лісосостепу високотравне болото із фрагментами чагарникових угруповань та сфагнових ділянок.

У складі флори близько 300 видів рослин, серед яких відмічені червонокнижні види: альдрованда пухирчата, зозульки м'ясочервоні та Фукса (повідомлення М.Ф. Торяника, Н.О. Стецюк, 2007 р.). Флористичне різноманіття доповнюють регіональнорідкісні види: валеріана висока, вовче тіло болотне, грушанка круглолиста, кисляк китицецвітій, латаття біле, ортілія однобока, перстач прямостоячий, пухирник звичайний, сфагнум відстовбурчений, щитник гребенястий.

Угрупування латаття білого занесене до Зеленої книги України.

Серед представників фауни зустрічаються червонокнижні види: горностай, лунь польовий, лунь степовий, гоголь, крех довгоносий, журавель сірий, кульон великий, лунь лучний.

Відмічені види тварин, занесені до регіонального списку: чапля біла велика, кібчик, лебідь-шипун, широконосіка, шилохвіст, чернь чубата, мородунка, турухтан, вальдшнеп, дупель, веретенник великий, крячок світлокрилий, кропивник, чиж, часничниця звичайна.

Заказник виступає стабілізатором мікроклімату, регулятором ґрунтових вод і водного режиму.

Джерела та література: НА ПКМ. – Спр. № 01-116. – Арк. 97; Байрак О.М., Стецюк Н.О. Атлас рідкісних і зникаючих рослин Полтавщини. – Полтава: Верстка, 2005. – С. 65, 79, 82, 221, 224; Зелена книга України / Під заг. ред. члена-кореспондента НАН України Я.П. Дідуха. – К.: Альтерпрес, 2009. – С. 317 – 318; Стецюк Н.О., Гапон С.В., Беседіна І.С., Слюсар М.В. Загальні показники біорізноманітності проєктованого регіонального ландшафтного парку «Гадяцький» (Полтавська область) // Біорізноманіття: теорія, практика та методичні аспекти вивчення в загальноосвітній та вищій школі: М-ли Міжнарод. наук.-практ. конф., присв. 120-річчю від дня народження М.І. Вавилова. – Полтава: ПДПУ, 2008. – С. 256 – 261; Стецюк Н.О. Еколого-ценотична та флористична характеристика осередків раритетної фіторізноманітності Гадяцького району (Полтавська область) // Збірник наукових праць Полтавського державного педагогічного університету імені В.Г. Короленка. – Серія «Екологія. Біологічні науки». – 2008. – Вип. 5 (63). – С. 118 – 126; Торяник М.Ф., Дудко В.Г. Перлина Лівобережного Лісостепу – проєктований регіональний ландшафтний парк «Гадяцький». Буклет. – Гадяч: «Гадяч», 2004. – 8 с.; Червона книга України: Рослинний світ / Під заг. ред. члена-кореспондента НАН України Я.П. Дідуха. – К.: Глобалконсалтинг, 2009. – С. 166, 168, 422; Червона книга України: Тваринний світ / Під заг. ред. члена-кореспондента НАН України І.А. Акімова. – К.: Глобалконсалтинг, 2009. – С. 413, 416, 420, 421, 422, 442, 455, 539.

Н.О. Стецюк, О.О. Вільмовська

470 Дуб черешчатий – ботанічна пам'ятка природи місцевого значення (природа)

Росте в Краснолуцькому лісництві, кв. 21.

Перебуває у віданні ДП «Гадяцький лісгосп».

Обстежувався: Т.Л. Андриєнко, О.М. Байрак (поч. 90-х рр. ХХ ст.), Н.О. Стецюк (поч. 90-х рр. ХХ ст., 2008 р.).

Площа 0,07 га. Охороняється згідно з рішенням виконавчого комітету Полтавської обласної ради народних депутатів №74 від 17.04.1992 р.

Дерево дуба звичайного віком близько 300 років, висотою – 28 м, діаметром – 1,6 м, висотою від землі до крони – 7 м. Має декоративне та естетичне значення.

Джерела та література: НА ПКМ. – Спр. № 01-116. – Арк. 60; Андриєнко Т.Л., Байрак О.М., Залудяк М.І. та ін. Заповідна краса Полтавщини. – Полтава: ІВА «Астрея», 1996. – С. 158, 178; Регіональна екомережа Полтавщини / Під заг. ред. О.М. Байрак. – Полтава: Верстка, 2010. – додаток С. 4.

Н.О. Стецюк, О.В. Халимон

471. Зозулинцеві Луки – ботанічний заказник місцевого значення (природа)

Розташований у околицях с. Хитці, на лівому березі р. Грунь. Перебуває у віданні Краснолуцької сільської ради.

Обстежувався О.М. Байрак, Н.О. Стецюк, М.Ф. Торяником (1997 р.); С.К. Безуглим (2002 – 2003 рр.); І.А. Грицай, Т.В. Криворучко (2006 р.); Н.О. Стецюк, М.Ф. Торяником (2007 р.); Н.О. Стецюк, М.Ф. Торяником, М.В. Слюсарем, В.Г. Смолярем (2008 р.).

Площа 44,5 га. Охороняється згідно з рішенням тринадцятої (позачергової) сесії Полтавської обласної ради народних депутатів двадцять другого скликання від 30.01.1998 р.

Територія заказника репрезентована лучним заплавним комплексом на лівому березі р. Грунь і має велике значення як багатий район лучного різнотрав'я з місцезнаходженням багаточисельної популяції зозульок м'ясочервоних і Фукса

(занесених до Червоної книги України), а також регіональнорідкісних та цінних лікарських рослин. Рослинний покрив лук характеризується значним флористичним та ценотичним різноманіттям. Переважають угруповання справжніх та заболочених лук. У бік до вільшняка, який обмежує лучно-болотні природні комплекси, суцільний трав'янистий покрив утворюють більш вологолюбні рослини евтрофних високотравних та низькотравних боліт.

У складі флори близько 350 видів рослин, серед яких занесені до Червоної книги України: зозульки м'ясочервоні та Фукса, плодоріжка болотна. Відмічені регіональнорідкісні види: валеріана висока, латаття сніжно-біле. Угруповання останнього занесені до Зеленої книги України.

Фауна досить різноманітна. Зустрічаються тварини, занесені до Червоної книги України (горностаї, видра, лунь польовий, лунь степовий, гоголь, журавель сірий, кульон великий, лунь лучний) та регіонального списку (кібчик, лунь лучний, широконосіка, шилохвіст, чернь чубата, мородунка, турухтан, вальдшнеп, дупель, веретенник великий, крячок світлокрилий, кропивник, щеврик лучний, чиж, часничниця звичайна).

Територія виступає стабілізатором мікроклімату, регулятором ґрунтових вод та водного режиму річки, виконує екологічні та рекреаційні функції.

Джерела та література: НА ПКМ. – Спр. № 01-116. – Арк. 97 зв.; Байрак О.М., Стецюк Н.О. Атлас рідкісних і зникаючих рослин Полтавщини. – Полтава: Верстка, 2005. – С. 176, 186, 187, 199, 225; Байрак О.М., Стецюк Н.О., Криворучко Т.В., Трицай І.А. Історія створення ботанічних та ландшафтних заказників у Полтавській області // Природоохоронний рух на Полтавщині: Матеріали науково-практичної конференції. – Полтава: Верстка, 2006. – С. 53; Зелена книга України / Під заг. ред. члена-кореспондента НАН України Я.П. Дідуха. – К.: Альгерпрес, 2009. – С. 319 – 320; Стецюк Н.О. Еколого-ценотична та флористична характеристика осередків раритетної фіторізноманітності Гадяцького району (Полтавська область) // Збірник наукових праць Полтавського державного педа-

гогічного університету імені В.Г. Короленка. Серія «Екологія. Біологічні науки». – 2008. – Вип. 5 (63). – С. 118 – 126; Червона книга України: Рослинний світ / Під заг. ред. члена-кореспондента НАН України Я.П. Дідуха. – К.: Глобалконсалтинг, 2009. – С. 166, 168; Червона книга України: Тваринний світ / Під заг. ред. члена-кореспондента НАН України І.А. Акімова. – К.: Глобалконсалтинг, 2009. – С. 413, 420, 421, 422, 442, 455, 543, 539.

Н.О. Стецюк, О.О. Вільмовська

472. Курганний могильник Могили Вошивої (археол.)

Розташований за 0,85 – 2,30 км на захід від цвинтаря с. Хитці, між с. Хитці та м. Гадяч, у районі роздоріжжя на сс. Хитці, Липову Долину, Червону Луку, за 1,00 км на північ від околиці м. Гадяч, на плато корінної тераси правого берега р. Грунь (правій притоки р. Псел).

Вперше у відомих історичних працях курган Вошива Могила фігурує поміж згадок С.К. Богусевського серед матеріалів Докучаєвської експедиції 1888 – 1890 рр. Великий могильник біля [«в»] с. Красна Лука згадується в зведеннях про кургани Л.В. Падалки. Про ці кургани, використовуючи карти землегосподарств району 1970-х рр., згадувала Г.О. Сидоренко. Можливо, обстежувався науковцями ІА АН УРСР О.І. Тереножкіним та В.А. Іллінською в 1966 р. під час розвідок у Попсіллі.

Могильник обстежувався О.М. Ткаченком у 1989 р. під час планових розвідок по виконанню програми «Зводу пам'яток історії та культури» Полтавської області на території Гадяцького р-ну, коли було відзначено 11 насипів у складі могильника (6) та поодинокі (5). Цього ж року обстежувався експедицією Полтавського державного педагогічного інституту ім. В.Г. Короленка (керівник П.Я. Гавриш) під час розвідок в околицях Книшівського городища. Ним же в складі могильника налічено 12 насипів. Востаннє обстежувався Р.С. Луговим О.В. Коваленко у 2011 р. під час планових розвідок по виконанню програми «Зводу пам'яток історії та культури» Полтавської області на території Гадяцького району. Описа-

ні ними 13 насипів склали 3 групи та 2 окремі кургани.

Максимальні сучасні висоти курганів могильника становлять 0,50 – 2,0 м, діаметри – 20 – 30 м. Усі розорюються, можливо, що частина – це залишки розораних майданів. Один із насипів повністю зруйнований газовою заправкою.

Археологічні розкопки не проводилися. Можливо, деяка частина насипів була вибрана за козацької доби та виварена на селітру.

На військово-топографічних картах видань 1869–1918 рр. тут значиться щонайменше 12 курганів, один із яких, безперечно, найбільший, має власну назву Могила Вошвива. На німецькій топографічній карті 1943 р. видання, що складені на основі радянських мап РСЧА, на цьому місці показано не менше 7 насипів, найбільші з яких мали відносну висоту 4,0–3,3 м. Згідно з Планом землекористування місцевого колгоспу 1971 р. у складі всього могильника було не менше 15 насипів курганів. На топографічній основі Генерального штабу масштабом 1:100000 1987 р. видання центральний насип позначений як пункт триангуляції третього класу/порядку з абсолютним значенням висоти 167,1 м над рівнем моря на кургані з відносною висотою 3 м.

Курганний могильник Могили Вошвивої поблизу с. Хитці – відомий в історичній літературі об'єкт археології, до речі наразі єдиний з відомих в межах адміністративної одиниці. Він включений постановою колегії Управління культури Полтавської обласної ради народних депутатів від 10 лютого 1992 р. до переліку нововиявлених об'єктів археології за порядковими № 262 (поодинокий курган) та № 263 (група з 12-ти насипів). У подальшому, при виготовленні облікової документації, необхідно було б здійснити уточнення місця розташування усіх внутрішнькомплексних одиниць пам'ятки для з'ясування можливості поділу некрополя на кілька окремих могильників чи курганів.

Джерела та література: Гавриш П. А. Отчет о полевых исследованиях археологи-

ческой экспедиции Полтавского педагогического института в 1989 г. / Машинопис. Альбом иллюстраций. – Полтава, 1990 // НА ІА НАНУ. – Ф. е. – Спр. 1989/166; НА ЦОДПА. – Ф. е. – Спр. 23-23А. – Арк. 38. – Рис. 67; Луговий Р. С., Коваленко О. В. Звіт про археологічні розвідки у Гадяцькому та Лохвицькому районах Полтавської області у 2011 році / Машинопис. Альбом ілюстрацій. – Полтава, 2012 // НА ПКМ. – Спр. № 04-365; НА ЦОДПА. Ф. е. – Спр. 709. – Арк. 12 – 13. – Рис. 80 – 84; Мельникова І. С., Ткаченко А. М. Отчет о разведках 1989 г. на территории Полтавской области (По подготовке материалов к Своду памятников) / Машинопис. Альбом ілюстрацій. – Полтава, 1989 // НА ІА НАНУ. – Ф. е. – Спр. 1989/213; НА ПКМ. – Спр. № 03-332; НА ЦОДПА. – Ф. е. – Спр. 25-25а. – Арк. 26. – Рис. 52. Тереножкин А. И., Ильинская В. А. Отчет о разведке в Днепро-Донецком Левобережье по течению рек Псла и Сейма в 1966 г. // НА ІА НАНУ. – Ф. е. – Спр. 1966/18. – 17 с. + 33 табл.; М-36-56. Гадяч. М 1:100 000. Состояние местности на 1982 г. – Генеральный штаб. Издание 1987 г.; План землекористування к-пу «Прапор комунізму», села Красна Лука, Гадяцького р-ну Полтавської обл. УРСР. М 1:25000. – Полтава: Інститут «Укрземпроект» Полтавський філіал, 1971 // НА ЦОДПА. – Б.н. – 1 арк.; Ряд XXII. Лист 12. Военно-топографическая карта Полтавской губернии. Масштаб 3 вер. в дюйме. Г. Полтавской и Харьковской. Часть Полтавской Губ исправл. по рекогносц. 1869 г. Железнодорож. нанесены по съемке 1887 и 1892 гг. – Петроград: Литография Картографич. Заведения Военно-топографического отдела, печатано в III-1918 г. // НА ЦОДПА. – Ф. 7 к/м. – Спр. 15. – Арк. 2; Ряд XXII. Лист 12. Военно-топографическая карта Полтавской губернии. Масштаб 3 вер. в дюйме. Г. Полтавской и Харьковской. Часть Полтавской Губ исправл. по рекогносц. 1869 г. // Военно-топографическая карта Полтавской губернии. Масштаб 3 вер. в дюйме. [Карты]. – С.-Пб.: Военно-топографическое Депо, 1863-1878. – 1 атл. ([24] разв. л., [1] сб.л.). – Л. 9; Ряд XXII. Лист 12. Военно-топографическая карта Полтавской губернии. Масштаб 3 вер. в дюйме. Г. Полтавской и Харьковской. Часть Полтавской Губ исправл. по рекогносц. 1869 г. Железнодорож. нанесена по съемке 1887 г. – [1887–1914]; Падалка Л. В. Прошлое Полтавской территории и её заселение: Исследование и материалы / Издание ПУАК / Л. В. Падалка. – Полтава: тип. Тов-ва Печатного Дела, 1914. – С. 138; Сидоренко Г. О. Довідник з археології України. Полтавська область / Г. О. Сидоренко, Є. В. Махно, Д. Я. Телегін / Ін-т археології

АН УРСР; УТОПК. – К. : Наукова думка, 1982. – С. 42; Супруненко О. Б. Пам'ятки археології Полтавщини в матеріалах Докучаєвської експедиції 1888-1890 рр. / Супруненко О. Б. // АЛЛУ. – 1998. – № 1-2 (3-4). – С. 108, 109.

В.В. Шерстюк

473. Братська могила жертв війни (1943) (іст.)

Розташована в південно-західній частині старого кладовища.

Поховано 7 осіб – мирних жителів с. Хитці: Мироненко Софія Петрівна, Мироненко Наталка Петрівна, Мигаль Любов Микитівна, Мигаль Тамара Микитівна, Мигаль Григорій Омелянович, Микитенко Ганна Іллівна, Давиденко Анатолій Іванович, які загинули 10 вересня 1943 р. під час бою від вибуху німецької бомби.

Поховано 46 осіб, із них 40 воїнів 29-ї, 38-ї, 161-ї, 218-ї, 237-ї стрілецьких дивізій, 1664-го винищувального протитанкового артполку, які загинули 12 вересня 1943 р. в боях із гітлерівськими загарбниками при звільненні с. Хитці, та 6 мешканців села: партизани Худяк Іван Єфремович до війни був завучем Великобудищанської школи. З лютого 1942 р. по лютий 1943 р. як зв'язковий між Лебедином і Синівкою, перевозив літературу, розповсюджував листівки. Брав участь у боях за мм. Гадяч і Лебедин. Каука Яків Іванович (1906 – 1943), до війни працював агрономом у колгоспі. Учасник партизанського загону с. Вельбівка з вересня 1941 по січень 1942 рр., після його розгрому діяв у партизанській групі с. Хитці. В ніч на 2 липня 1943 р. партизани прийшли в дім до Худяка І.Є. де їх оточили поліція та німці. Щоб не датися живими, обидва патріоти застрелились. Того ж дня гітлерівцями була страчена вся родина Худяка І.Є. – батько Єфрем Кирилович, мати Тетяна Андріївна, дружина Галина Іванівна й маленька дитина, якій дали отруту.

Пам'ятний знак на могилі відсутній. Могила не впорядкована.

Джерела: ДАПО. – Ф.Р-1876. – Оп. 8.– Спр. 68.– Арк. 31; Архів Хитцівської ЗОШ I – II ступенів; Свідчення вчителя історії Зубко Людмили Василівни // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею.

В.А. Андрієць

474. Братська могила радянських воїнів, партизанів (1943), пам'ятний знак полеглим воїнам-землякам (1978) (іст.)

Знаходиться в центрі села, в парку навпроти школи.

Первісно тіла загиблих були поховані в чотирьох братських могилах: радянських воїнів – дві біля клубу та дві на садибі. Партизани були поховані на садибі. В 1978 р. останки з усіх могил перенесено до центру села. Відомі прізвища 20 похованих воїнів.

Згідно з постановою бюро Полтавського обкому партії та Полтавського облвиконкому № 20 від 14.03.1975 р. в 1978 р. на могилі на цегляному, оштукатуре-

ному постаменті (вис. 3,2 x 1,2 x 1,2 м) встановлено пам'ятник – скульптура воїна (вис. 2,8 м), виготовлена Харківським скульптурним комбінатом. У нижній частині постаменту вмонтовано гранітну дошку (0,6 x 0,5 м) з пам'ятним написом: «Вечная память воинам, отдавшим жизнь в боях в годы Великой Отечественной войны 1941 г. – 1945 г.» та 7 прізвисьц воїнів. На могилі покладено дві плити з сірого граніту (1,7 x 1,0 м; 0,4 x 0,3 м) із викарбуваним написом: «Вічна слава воїнам, які загинули за радянську Батьківщину 1941 – 1945» та 132 прізвиськами воїнів-земляків.

Джерела: ЦАМО РФ. – Ф. 835СП. – Оп. 73311. – Спр. 8. – Арк. 34; Ф. 1130. – Оп. 1. – Спр. 13. – Арк. 5; Оп. 2. – Спр. 6. – Арк. 22, 23; Оп. 1. – Спр. 13. – Арк. 5; Ф. 1488. – Оп. 2. – Спр. 10. – Арк. 12; Ф. 1694. – Оп. 1. – Спр. 28. – Арк. 1; 3410. – Оп. 1. – Спр. 27. – Арк. 32; ДАПО. – Ф. Р-1876. – Оп. 8. – Спр. 68. – Арк. 9; Ф. Р-105. – Оп. 1. – Спр. 6. – Арк. 60, 70; Спр. 151. – Арк. 26.; Архів Хитцівської ЗОШ I-II ступенів.

*Н.Ф. Шаповал, В.А. Андрієць,
А.М. Скирда*

475. Залізничний насип (1914 – 1915) (техніка)

Знаходиться в межах с. Хитці. Земляний залізничний насип проходить із північного заходу на північний схід.

У кінці XIX ст. під час масового будівництва залізниць в Російській імперії серед запланованих був і відрізок залізничної колії Лохвиця – Лебедин. Спорудження його розпочалося в 1893 р., після того, як міністром шляхів сполучень

став Кривошеїн Аполлон Костянтинович (19.12.1833, м. Миколаїв Чорноморської губ. – 12.11.1902, м. Шклов Могильовської губ.) – російський державний діяч, високопосадовець. Мав у с. Максимівка власний маєток, але в 1895 р. вийшов у відставку, й будівництво залізничної колії довели лише до м. Гадяч. У 1894 р. були споруджені лінії Лохвиця – Гадяч, Кириківка – Охтирка, Боромля – Лебедин. Їх спорудженням керував інженер М. Биховець. Залізниця Лохвиця – Гадяч відноситься до Південної залізниці.

Пізніше виник інший проект, згідно з яким планувалося будівництво відрізка Гадяч – Охтирка. Його почали прокладати в 1914 – 1915 рр. Уже стояли «бики» – опори, що повинні були підтримувати мости через річки Грунь та Псел. Були прорубані просіки, споруджені земляні насипи. Але Перша світова війна, революційні події, потім Друга Світова війна стали причиною того, що про даний проект поступово забули.

Нині можна простежити залишки цієї дороги. Земляний залізничний насип починається на околиці м. Гадяч. У межах с. Хитці насип проходить із північного заходу на північний схід. Його висота сягає 7 – 8 м, а ширина доходить до 10 м. Де сходять ґрунтові води і є джерела, прокладено бетонну трубу, що рятує насип від розмивання. Висота труби 2,5 м, ширина – 1,5 м. У найвищій точці села будівельники спорудили водовідвід висотою 5 м, він має форму сходів завширшки 3 м. Далі насип тягнеться до річки. Через прокладені в ньому тунелі

проходять вулиці села. Висота тунелів 8 м, ширина – 6 м. Насип упритул підходить до р. Грунь, через яку перекинутий залізобетонний міст, зруйнований гітлерівцями у роки Великої Вітчизняної війни 1941 – 1945 рр. Зараз про нього нагадують лише залишки монолітних плит розміром 5 x 12 м. За селом насип простягається по долині р. Псел.

Цей земляний насип помітний і в інших місцях Гадяцького району, наприклад, біля с. Мартинівка. Там зберігся тунель, подібний до хитцівського. Далі насип проходить по території Охтирського району Сумської області.

Пізніше, у 30-х рр. XX ст. насип частково використали для прокладання вузькоколійки від мм. Охтирки та Зінькова до Чупахівського цукрового заводу.

За спогадами очевидців у 1942 р. німці, використавши згаданий насип, проклали вузькоколіяку від Гадяча до Чупахівки.

Джерела та література: Свідчення жителів с. Хитці: Древаль М.Д. (1937 р.н.), Микитенко І.Ф. (1925 р.н.), Микитенко М.П. (1926 р.н.), Змага М.В. (1931 р.н.) // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею; Архів Хитцівської ЗОШ І – ІІ ступенів; Ф.А.Брокгауз, И.А.Эфрон. Энциклопедический словарь. Т. 32: Коялович-Кулон. – С.Пб.: типо-литогр. И.А. Эфрон, 1895. – С. 740; Опришко І.М. Звичайне українське село Петрівка-Роменська. – Гадяч, видавництво «Гадяч», 2012. – С. 23.

Л.В. Зубко, Н.І. Ракитнянський

476. Місце поховання жертв Голодомору 1932 – 1933 рр. (іст.)

Знаходиться в південно-західній частині старого кладовища.

За матеріалами Національної книги пам'яті жертв Голодомору 1932 – 1933 рр. в Україні в селі загинуло 15 мешканців. Встановлено імена 15 осіб. За свідченнями місцевої жительки Корнієнко Ганни Аврамівни загиблих ховали у канавах на кладовищі.

У пам'ять про ті трагічні події в 1998 р. встановлено дубовий хрест (вис. 3,8 x 2,0 м) без написів.

Джерела та література: НА ПКМ. – Спр. № 09-966; Свідчення Корнієнко Ганни Аврамівни, 1937 р.н. // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею; Національна книга пам'яті жертв Голодомору 1932 – 1933 років в Україні: Полтавська область / Упоряд. О.А. Білоусько, Ю.М. Варченко, В.О. Мокляк, Т.П. Пустовіт. – Полтава: Оріяна, 2008. – С. 59.

А.М. Скурда

477. Могила Шип Ганни Іванівни (2010) (іст.)

Знаходиться в центральній частині кладовища.

Похована Шип Ганна (Галина) Іванівна (19.10.1926 р., с. Хитці Гадяцького р-ну Роменської округи, тепер Краснолуцької сільської ради Гадяцького р-ну Полтавської обл. – 23.11.2010 р., там само) – Герой Соціалістичної Праці, новатор сільськогосподарського виробництва. Народилася в селянській родині. У 1940 р. закінчила Хитцівську семирічну школу. У 1943 р. розпочала трудову діяльність трактористкою в колгоспі «Зразок життя», потім у колгоспі «Прапор комунізму». У 1944 р. закінчила кур-

си трактористів. У тяжкі повоєнні часи жінкам-колгоспницям, у т.ч. й Шиш Г.І., доводилося самим переправляти трактори з Лохвиці до Гадяча, а потім ремонтувати їх. Через брак деталей використовували вцілілі залишки від підбитих танків. Шиш Г.І. займалася рільництвом у сс. Броварки та Книшівка, працювала на тракторах різних виробників та марок «ХТЗ», «Універсал», «ДТ-20», «Т-25». Була членом Гадяцького райкому компартії та парткому колгоспу, обиралася депутатом Краснолуцької сільської та Полтавської обласної рад, делегатом XXIV з'їзду Компартії України.

Указом Президії Верховної Ради СРСР від 8.04.1971 р. за високі показники в соціалістичному змаганні та виконання п'ятирічного плану продажу державі продуктів землеробства і тваринництва Ганні Іванівні Шиш присвоєне звання Героя Соціалістичної Праці. Нагороджена орденами Леніна (1971), Трудового Червоного Прапора (1958), Жовтневої Революції (1973).

У 2011 р. на могилі встановлено гранітний обеліск (вис. 1,4 х 0,5 м) з портретом похованої та пам'ятним написом: «Герой Соціалістичної Праці Шиш Галина Іванівна 19.10.1926 – 23.11.2010».

Джерела та література: Свідчення онуки, Ляшенко Наталії Валеріївни, 1975 р.н. // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею; Герої землі Полтавської: Довідник. У 12 вип. Вип. 2. Герої Соціалістичної Праці / [упоряд. О. А. Білоусько, Т. П. Пустовіт]; Держ. Архів Полтав. обл.; Центр досл. іст. Полтавщини Полт. ОДА. – Полтава: ТОВ «АСМІ», 2011. – С. 71 – 72; Моцар І. Кличе весна // Комсомолец Полтавщини. – 1971. – № 27 (2007). – 4 березня. – С. 1.

А.М. Скурда

478. Церкви Іоанно-Богословської місце (іст.)

Час побудови першої Іоанно-Богословської церкви в с. Хитці невідомий. Найдавніша згадка про неї відноситься до 1693 р., коли до храму було куплено дзвін. 1721 р. її перебудували коштом військового товариша Івана Новицького. У 1758 та 1860 рр. храм знову

перебудовували. Існував храм до 1980 р., коли був зруйнований.

У 1983 р. на місці зруйнованої церкви селяни встановили металевий хрест (вис. 2,2 м), на якому закріплені дві ікони під склом із зображенням Божої Матері з немовлям і Ісуса Христа. На місці колишньої церкви богослужіння здійснює отець Олег, священник Української Православної церкви Київського Патріархату с. Римарівки. У 2003 р. встановлено дерев'яний хрест (вис. 2,2 м.) на відзнаку того, що на цьому місці буде збудована церква.

Джерела та література: Свідчення учителя історії Зубко Л.В. // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею; Полтавіка. Полтавська енциклопедія. Т. 12: Релігія і церква / Голов. ред. О.А. Білоусько. – Полтава: Видавн. «Полтавський літератор», 2009. – С. 671.

В.О. Мокляк

Цимбалове, с., Римарівська сільська рада

479. Курган I (археол.)

Знаходиться за 1 км на південний захід від села, на вододілі рр. Грунь та Хорол.

Обстежувався О.М. Ткаченком у 1989 р.

Висота кургану 1 м, діаметр 20 м.
Розорюється. Розкопки не проводилися.

Джерела: Мельникова І.С., Ткаченко А.М. Отчет о разведках 1989 г. на территории Полтавской области (По подготовке материалов к Своду памятников истории и культуры) // НА ПКМ. – Спр. № 03-331. – С. 25; Мельникова І.С., Ткаченко А.М. Альбом ілюстрацій к отчету о разведках 1989 г. на территории Полтавской области (По подготовке материалов к Своду памятников истории и культуры) // НА ПКМ. – Спр. № 03-332. – Рис. 50.

О.М. Ткаченко

480. Курган II (археол.)

Знаходиться за 1 км на захід від села, на вододілі рр. Грунь та Хорол.

Обстежувався О.М. Ткаченко у 1989 р.

Висота кургану 0,7 м, діаметр 15 м.
Розорюється. Розкопки не проводилися.

Джерела: Мельникова І.С., Ткаченко А.М. Отчет о разведках 1989 г. на территории Полтавской области (По подготовке материалов к Своду памятников истории и культуры) // НА ПКМ. – Спр. № 03-331. – С. 25; Мельникова І.С., Ткаченко А.М. Альбом ілюстрацій к отчету о разведках 1989 г. на территории Полтавской области (По подготовке материалов к Своду памятников истории и культуры) // НА ПКМ. – Спр. № 03-332. – Рис. 50.

О.М. Ткаченко

Ціпки, с., Ціпківська сільська рада

481. Курганний могильник I (археол.)

Знаходиться біля північно-східної околиці с. Ціпки, поблизу невеликої балки, в верхів'ї безіменного струмка – лівого притоку р. Грунь (Грунь Руська), правого притоку р. Псел.

Обстежувався експедицією Полтавського державного педагогічного інституту ім. В. Г. Короленка (керівник П.Я. Гавриш) під час розвідок в околицях Книшівського городища в 1989 р.

Складається з п'яти розорюваних насипів, розміщених компактною групою на відстані 20 – 40 м один від одного. Максимальна збережена висота 0,30 – 0,60 м, діаметри не вказані.

Археологічні розкопки не проводилися. На поверхні насипів знайдені фрагменти ліпного посуду скіфського часу (VI – IV ст. до н.е.).

На військово-топографічних картах видань 1869 – 1918 рр. на цьому місці містяться позначки кількох вітряків.

Курганний могильник I з п'яти насипів поблизу с. Ціпки – об'єкт археології, що включений постановою колегії Управління культури Полтавської обласної ради народних депутатів від 10 лютого 1992 р. до переліку нововиявлених об'єктів археології за порядковим № 269.

Джерела: Гавриш П. А. Отчет о полевых исследованиях археологической экспедиции Полтавского педагогического института в 1989 г. / Машинопис. Альбом ілюстрацій. – Полтава, 1990 // НА ІА НАНУ. – Ф. е. – Спр. 1989/166; НА ЦОДПА. – Ф. е. – Спр. 23-23А. – Арк. 39; Ряд XXII. Лист 12. Военно-топографическая карта Полтавской губернии. Масштаб 3 вер. в дюйме. Г. Полтавской и Харьковской. Часть Полтавской Губ исправл. по рекогносц. 1869 г. Железн. дор. нанесены по съемке 1887 и 1892 гг. – Петроград : Литография Картографич. Заведения Военно-топографического отдела, печатано в III-1918 г. // НА ЦОДПА. – Ф. 7 к/м. – Спр. 15. – Арк. 2; Ряд XXII. Лист 12. Военно-топографическая карта Полтавской губернии. Масштаб 3 вер. в дюйме. Г. Полтавской и Харьковской. Часть Полтавской Губ исправл. по рекогносц. 1869 г. // Военно-топографическая карта Полтавской губернии. Масштаб 3 вер. в дюйме. [Карты]. – С.-Пб. : Военно-топографическое Депо, 1863-1878. – 1 атл. ([24] разв. л., [1] сб.л.). – Л. 9; Ряд XXII. Лист 12. Военно-топографическая карта Полтавской губернии. Масштаб 3 вер. в дюйме. Г. Полтавской и Харьковской. Часть Полтавской Губ исправл. по рекогносц. 1869 г. Железн. дор. нанесена по съемке 1887 г. – [1887 – 1914].

В.В. Шерстюк

482. Курганний могильник II, майдан III (XVII – поч. XVIII ст.) (археол.)

Знаходиться зліва (на північ) від автошляху на с. Великі Будища, на схід від тваринницької ферми, на вододільному підвищенні плато, утвореного двома струмками – лівими притоками р. Грунь (Грунь Руська, правий приток р. Псел), один із яких протікає балкою Яровівщина.

Цілком вірогідно, що описуваний майдан, як і інші подібні об'єкти в околицях с. Ціпки, є рештками діяльності селітроварного заводу (чи майдану) одного з козаків родини Балясних, що згадується в 1724 р. під с. Ціпки Гадяцького полку. Безперечно, принаймні частина могильника та майдан згадані серед статистичних зведень Центрального статистичного комітету Російської імперії 1873 р. поміж 18 «городищ» (майданів) та 17 курганів у околицях с. Ціпки. Швидше за все, зазначений майдан згадується безіменним великобудищанським волосним писарем серед 5 роблених могил в околицях с. Ціпки у зведеннях Л.В. Падалки поч. XX ст.

Могильник обстежувався експедицією Полтавського державного педагогічного інституту ім. В. Г. Короленка (керівник П.Я. Гавриш) під час розвідок в околицях Книшівського городища у 1989 р. Під час планових розвідок по виконанню програми «Зводу пам'яток історії та культури» Полтавської області обстежував Р.С. Луговим О.В. Коваленко у 2011 р. Того ж року обстежувався К.М. Мироненком в рамках проведення експертизи земельних ділянок.

За результатами обстежень П.Я. Гавриша могильник складається з 10 розорюваних насипів, розміщених на відстані 20 – 30 м один від одного. Висота двох найбільших із них до 0,80 м, діаметри не вказані. Інші кургани ледь проглядалися на горизонті, їх розміри також не зазначені. Розвідками 2011 р. було зафіксовано насип I розорюваного майдану, висотою 1,60 м, діаметром 70 м, шириною воронки біля 50 м, з виходом у південний бік. К.М. Мироненком був окреслений комплекс із чотирьох розміщених компактно курганів (без вказівок розмірів).

Археологічні розкопки не проводилися, але масив центральної частини майдану був вибраний у козацьку добу та виварений (вилужений) на селітру.

На військово-топографічних картах видань 1869 – 1918 рр. на цьому місці знаходяться позначки щонайменше п'яти курганних насипів, а поруч – цілого ряду вітряків. На топографічних основах Генерального штабу масштабом 1:50 000 і 1:100 000 1984 та 1985 рр. видань відповідно найбільший насип показаний як курган з відносним значенням висоти 2 м.

Курганний могильник II та майдан III поблизу с. Ціпки – об'єкт археології, що частково включений постановою колегії Управління культури Полтавської обласної ради народних депутатів від 10 лютого 1992 р. до переліку нововиявлених об'єктів археології за порядковим № 270 (як група з 10 насипів). Безперечно, через розбіжність характеристик об'єкта у описах різних років потребує уточнення ситуації при сприятливих умовах.

Джерела та література: Гавриш П. А. Отчет о полевых исследованиях археологической экспедиции Полтавского педагогического института в 1989 г. / Машинопис. Альбом ілюстрацій. – Полтава, 1990 // НА ІА НАНУ. – Ф. е. – Спр. 1989/166; НА ЦОДПА. – Ф. е. – Спр. 23-23А. – Арк. 39. – Рис. 74; Короткий науковий звіт про проведення науково-вишукувальних археологічних досліджень на земельних ділянках, що плануються для громадян під ведення особистого селянського господарства на території Ціпківської сільської ради Гадяцького району Полтавської області / К. М. Мироненко. – 23 травня 2011 р. // Архів ЦОДПА; Луговий Р. С., Коваленко О. В. Звіт про археологічні розвідки у Гадяцькому та Лохвицькому районах Полтавської області у 2011 році / Машинопис. Альбом ілюстрацій. – Полтава, 2012 // НА ПКМ. – Спр. № 04-365; НА ЦОДПА. Ф. е. – Спр. 709. – Арк. 13. – Рис. 85, 88; М-36-57. Лебедін. М 1:100 000. Состояние местности на 1984 г. – Генеральный штаб. Издание 1985 г.; М-36-57-В. Веприк. М 1:50 000. Состояние местности на 1984 г. – Генеральный штаб. Издание 1985 г.; Ряд XXII. Лист 12. Военно-топографическая карта Полтавской губернии. Масштаб 3 вер. в дюйме. Г. Полтавской и Харьковской. Часть Полтавской Губ исправл. по рекогносц. 1869 г. Железн. дор. нанесены по съемке 1887 и 1892 гг. – Петроград : Литография Картографич. Заведения Военно-топографического отдела,

печатано в III-1918 г. // НА ЦОДПА. – Ф. 7 к/м. – Спр. 15. – Арк. 2; Ряд XXII. Лист 12. Военно-топографическая карта Полтавской губернии. Масштаб 3 вер. в дюйме. Г. Полтавской и Харьковской. Часть Полтавской Губ исправл. по рекогносц. 1869 г. // Военно-топографическая карта Полтавской губернии. Масштаб 3 вер. в дюйме. [Карты]. – С.-Пб. : Военно-топографическое Депо, 1863-1878. – 1 атл. ([24] разв. л., [1] сб.л.). – Л. 9; Ряд XXII. Лист 12. Военно-топографическая карта Полтавской губернии. Масштаб 3 вер. в дюйме. Г. Полтавской и Харьковской. Часть Полтавской Губ исправл. по рекогносц. 1869 г. Железн. дор. нанесена по съемке 1887 г. – [1887 – 1914]; X-43-64. М 1:100 000. Составлено по материалам съемки 1954, 55 г. Обновлено в 1975, 76 г. – 13.X.1984 г.; Лазаревский А. Люди старой Малороссии. 2. Милорадовичи / Ал. Лазаревский // Киевская старина. – 1882. – Т. I. – № 3. Март. – С. 489; Макаренко Н. Городища и курганы Полтавской губернии (сборник топографических сведений) / Николай Макаренко. – Полтава : Изд-во ПУАК, 1917. – С. 2, 59; Падалка Л. В. Прошлое Полтавской территории и её заселение: Исследование и материалы / Издание ПУАК / Л. В. Падалка. – Полтава : тип. Тов-ва Печатного Дела, 1914. – С. 140, 231.

*В.В. Шерстюк, Р.С. Луговий,
О.В. Коваленко, К.М. Мироненко*

483. Курганный могильник III, майдан II (XVII – поч. XVIII ст.) (археол.)

Знаходиться за 0,40 км на південь від села, зліва (на північ) від автошляху на с. Великі Будища, на захід від тваринницької ферми, на вододільному підвищенні плато, утвореного двома струмками – лівими притоками р. Грунь (Грунь Руська, правий приток р. Псел), один із яких протікає балкою Яровівщина.

Цілком вірогідно, що описуваний майдан, як і інші подібні об'єкти в околицях с. Ціпки, є рештками діяльності селітроварного заводу (чи майдану) одного з козаків родини Балясних, що згадується в 1724 р. під с. Ціпки Гадяцького полку. Безперечно, принаймні частина могильника та майдан згадані серед статистичних зведень Центрального статистичного комітету Російської імперії в 1873 р. поміж 18 «городищ» (майданів) та 17 курганів біля околиць с. Ціпки. Швидше за все, за-

значений майдан згадується безіменним великобудищанським волосним писарем серед 5 роблених могил в околицях с. Ціпки у зведеннях Л.В. Падалки поч. XX ст.

Обстежувався експедицією Полтавського державного педагогічного інституту ім. В. Г. Короленка (керівник П.Я. Гавриш) під час розвідок в околицях Книшівського городища у 1989 р. Під час планових розвідок по виконанню програми «Зводу пам'яток історії та культури» Полтавської області обстежувався Р.С. Луговим і О.В. Коваленко у 2011 р.

За результатами обстежень П.Я. Гавриша складається з 18 розорюваних насипів, розміщених компактним ланцюгом по вісі з північного заходу на південний схід. Висота найбільших насипів становила 1,20 – 1,30 м, діаметри – 30 – 35 м. Висота інших 0,30 – 1,00 м, діаметр не вказаний. Розвідками 2011 р. зафіксовано насип I розорюваного майдану, висотою 2,00 м, діаметром 70 м, шириною воронки близько 50 м.

Археологічні розкопки не проводилися, але масив центральної частини майдану був вибраний у козацьку добу та виварений (вилужений) на селітру. На поверхні насипів траплялися знахідки ліпної кераміки скіфської доби.

На військово-топографічних картах видань 1869 – 1918 рр. на цьому місці містяться позначки щонайменше семи курганних насипів, що майже зливаються з комплексами курганного могильника IV. На топографічних основах Генерального штабу масштабом 1:100000 1984 та 1985 рр. видань відповідно показаний один найбільший насип як курган із відносним значенням висоти 5 м. А на карті мірилом 1:50 000 1985 р. видання тут показано 3 кургани, найбільший із яких мав відносне значення висоти 5 м.

Курганный могильник III та майдан II поблизу с. Ціпки – об'єкт археології, що частково включений постановою колегії Управління культури Полтавської обласної ради народних депутатів від 10 лютого 1992 р. до переліку нововиявлених об'єктів археології за порядковим № 271 (як група з 18 насипів).

Джерела та література: Гавриш П. А. Отчет о полевых исследованиях археологической экспедиции Полтавского педагогического института в 1989 г. / Машинопис. Альбом иллюстраций. – Полтава, 1990 // НА ІА НАНУ. – Ф. е. – Спр. 1989/166; НА ЦОДПА. – Ф. е. – Спр. 23-23А. – Арк. 39 – 40. – Рис. 73; Луговий Р. С., Коваленко О. В. Звіт про археологічні розвідки у Гадяцькому та Лохвицькому районах Полтавської області у 2011 році / Машинопис. Альбом ілюстрацій. – Полтава, 2012 // НА ПКМ. – Спр. № 04-365; НА ЦОДПА. Ф. е. – Спр. 709. – Арк. 13. – Рис. 85, 87; М-36-57. Лебедин. М 1:100 000. Состояние местности на 1984 г. – Генеральный штаб. Издание 1985 г.; М-36-57-В. Веприк. М 1:50 000. Состояние местности на 1984 г. – Генеральный штаб. Издание 1985 г.; Ряд XXII. Лист 12. Военно-топографическая карта Полтавской губернии. Масштаб 3 вер. в дюйме. Г. Полтавской и Харьковской. Часть Полтавской Губ исправл. по рекогносц. 1869 г. Железн. дор. нанесены по съемке 1887 и 1892 гг. – Петроград : Литография Картографич. Заведения Военно-топографического отдела, печатано в III-1918 г. // НА ЦОДПА. – Ф. 7 к/м. – Спр. 15. – Арк. 2; Ряд XXII. Лист 12. Военно-топографическая карта Полтавской губернии. Масштаб 3 вер. в дюйме. Г. Полтавской и Харьковской. Часть Полтавской Губ исправл. по рекогносц. 1869 г. // Военно-топографическая карта Полтавской губернии. Масштаб 3 вер. в дюйме. [Карты]. – С.-Пб. : Военно-топографическое Депо, 1863-1878. – 1 атл. ([24] разв. л., [1] сб.л.). – Л. 9; Ряд XXII. Лист 12. Военно-топографическая карта Полтавской губернии. Масштаб 3 вер. в дюйме. Г. Полтавской и Харьковской. Часть Полтавской Губ исправл. по рекогносц. 1869 г. Железн. дор. нанесена по съемке 1887 г. – [1887 – 1914]; X-43-64. М 1:100 000. Составлено по материалам съемки 1954, 55 г. Обновлено в 1975, 76 г. – 13.X.1984 г.; Лазаревский А. Люди старой Малороссии. 2. Милорадовичи / Ал. Лазаревский // Киевская старина. – 1882. – Т. 1. – № 3. Март. – С. 489; Макаренко Н. Городища и курганы Полтавской губернии (сборник топографических сведений) / Николай Макаренко. – Полтава : Изд-во ПУАК, 1917. – С. 2, 59; Падалка Л. В. Прошлое Полтавской территории и её заселение: Исследование и материалы / Издание ПУАК / Л. В. Падалка. – Полтава : тип. Тов-ва Печатного Дела, 1914. – С. 140, 231.

*В.В. Шерстюк, Р.С. Луговий,
О.В. Коваленко*

484. Курганний могильник IV, майдан I (XVII – поч. XVIII ст.) (археол.)

Знаходиться за 0,50 – 0,70 км на південь-південний захід від села, на південь від могильника III, по обидві сторони автошляху на с. Великі Будища, на вододільному підвищенні плато, утвореного двома струмками – лівими притоками р. Грунь (Грунь Руська, правий приток р. Псел), один із яких протікає балкою Яровівщина.

Цілком вірогідно, що описуваний майдан, як і інші подібні об'єкти в околицях с. Ціпки, є рештками діяльності селітроварного заводу (чи майдану) одного з козаків родини Балясних, що згадується в 1724 р. під с. Ціпки Гадяцького полку. Безперечно, принаймні частина могильника та майдан згадані серед статистичних зведень Центрального статистичного комітету Російської імперії в 1873 р. поміж 18 «городищ» (майданів) та 17 курганів біля околиці с. Ціпки. Скоріш за все, зазначений майдан згадується безіменним великобудищанським волосним писарем серед 5 роблених могил в околицях с. Ціпки у зведеннях Л.В. Падалки поч. XX ст.

Обстежувався експедицією Полтавського державного педагогічного інституту ім. В. Г. Короленка (керівник П.Я. Гавриш) під час розвідок в околицях Книшівського городища у 1989 р. Під час аналогічних планових робіт ці об'єкти обстежувалися О.М. Ткаченком у 1989 р., а пізніше Р.С. Луговим і О.В. Коваленко у 2011 р.

За результатами обстежень П.Я. Гавриша могильник складається з 7 розорюваних насипів, із яких 4 розміщені на південь від дороги. Найбільший із насипів мав висоту 1,30 – 1,50 м, діаметр його не зазначений. На ньому розміщувався пункт тріангуляції. На північ від шосе розташовувалися інші 3 кургани, висотою 0,50 – 0,60, також без вказівок на діаметр. Зазначалося, що частина насипів могильника могла бути знищена при будівництві автошляху.

За наслідками обстежень О.М. Ткаченка на північний захід від шляху було відзначено 3 кургани, розмірами 1,20 – 1,50 x 25 – 30 м (висота x діаметр відповідно). Південно-східніше, по інший бік автошляху, в «південній» частині могильника, було зафіксовано розорюваний напівкільцевий вал – залишки майдану. Він мав висоту 1,70 м, діаметр 60 м, ширину від 10 до 25 м, в його північній частині стояв пункт триангуляції.

Розвідками 2011 р. обстежені рештки цього ж розорюваного майдану, висотою 2,00 м, діаметром 70 м, з шириною вусів 10 – 25 м, з пунктом триангуляції на північному краю.

Археологічні розкопки не проводилися, але масив центральної частини майдану був вибраний у козацьку добу та виварений (вилужений) на селітру.

На військово-топографічних картах видань 1869 – 1918 рр. на цьому місці містяться позначки двох валоподібних видовжених підвищень, певно – решток селітроварного виробництва, що були розрізані ґрунтовою дорогою. На топографічних основах Генерального штабу масштабами 1:50 000 і 1:100 000 1984 та 1985 рр. видань на місці майдану показаний лише пункт триангуляції без насипу (!) з абсолютним значенням висоти 170,9 м.

Курганний могильник IV та майдан I поблизу с. Ціпки – об'єкт археології, що включений постановою колегії Управління культури Полтавської обласної ради народних депутатів від 10 лютого 1992 р. до переліку нововиявлених об'єктів археології за порядковими № 267 (група з 3 насипів) та № 268 (майдан 1).

Джерела та література: Гавриш П. А. Отчет о полевых исследованиях археологической экспедиции Полтавского педагогического института в 1989 г. / Машинопис. Альбом ілюстрацій. – Полтава, 1990 // НА ІА НАНУ. – Ф. е. – Спр. 1989/166; НА ЦОДПА. – Ф. е. – Спр. 23-23А. – Арк. 40. – Рис. 75; Луговий Р. С., Коваленко О. В. Звіт про археологічні розвідки у Гадяцькому та Лохвицькому районах Полтавської області у 2011 році / Машинопис. Альбом ілюстрацій. – Полтава, 2012 // НА ПКМ. – Спр. № 04-365; НА ЦОДПА. Ф. е. – Спр. 709. – Арк. 13. – Рис. 85 – 86; Мельнико-

ва І. С., Ткаченко А. М. Отчет о разведках 1989 г. на территории Полтавской области (По подготовке материалов к Своду памятников) / Машинопис. Альбом ілюстрацій. – Полтава, 1989 // НА ІА НАНУ. – Ф. е. – Спр. 1989/213; НА ПКМ. – Спр. № 03-332; НА ЦОДПА. – Ф. е. – Спр. 25-25а. – Арк. 27. – Рис. 53; М-36-57. Лебедин. М 1:100 000. Состояние местности на 1984 г. – Генеральный штаб. Издание 1985 г.; М-36-57-В. Веприк. М 1:50 000. Состояние местности на 1984 г. – Генеральный штаб. Издание 1985 г.; Ряд XXII. Лист 12. Военно-топографическая карта Полтавской губернии. Масштаб 3 вер. в дюйме. Г. Полтавской и Харьковской. Часть Полтавской Губ исправл. по рекогносц. 1869 г. Железн. дор. нанесены по съемке 1887 и 1892 гг. – Петроград : Литография Картографич. Заведения Военно-топографического отдела, печатано в III-1918 г. // НА ЦОДПА. – Ф. 7к/м. – Спр. 15. – Арк. 2; Ряд XXII. Лист 12. Военно-топографическая карта Полтавской губернии. Масштаб 3 вер. в дюйме. Г. Полтавской и Харьковской. Часть Полтавской Губ исправл. по рекогносц. 1869 г. // Военно-топографическая карта Полтавской губернии. Масштаб 3 вер. в дюйме. [Карты]. – С.-Пб. : Военно-топографическое Депо, 1863-1878. – 1 атл. ([24] разв. л., [1] сб.л.). – Л. 9; Ряд XXII. Лист 12. Военно-топографическая карта Полтавской губернии. Масштаб 3 вер. в дюйме. Г. Полтавской и Харьковской. Часть Полтавской Губ исправл. по рекогносц. 1869 г. Железн. дор. нанесена по съемке 1887 г. – [1887 – 1914]; X-43-64. М 1:100 000. Составлено по материалам съемки 1954, 55 г. Обновлено в 1975, 76 г. – 13.X.1984 г.; Лазаревский А. Люди старой Малороссии. 2. Милорадовичи / Ал. Лазаревский // Киевская старина. – 1882. – Т. I. – № 3. Март. – С. 489; Макаренко Н. Городища и курганы Полтавской губернии (сборник топографических сведений) / Николай Макаренко. – Полтава : Изд-во ПУАК, 1917. – С. 2, 59; Падалка Л. В. Прошлое Полтавской территории и её заселение: Исследование и материалы / Издание ПУАК / Л. В. Падалка. – Полтава : тип. Тов-ва Печатного Дела, 1914. – С. 140, 231.

*В.В. Шерстюк, О.М. Ткаченко,
Р.С. Луговий, О.В. Коваленко*

485. Курганний могильник V (археол.)

Знаходиться за 0,50 км на південний схід від околиці с. Ціпки, на північ від автошляху на с. Великі Будища, на вододільному підвищенні плато, утвореного

двома струмками – лівими притоками р. Грунь (Грунь Руська, правий приток р. Псел), один із яких протікає балкою Яровівщина.

Можливо, принаймні частина могильника згадана серед статистичних зведень Центрального статистичного комітету Російської імперії в 1873 р. поміж 17 курганів у околицях с. Ціпки. Під час планових розвідок по виконанню програми «Зводу пам'яток історії та культури» Полтавської області на території Гадяцького р-ну вони обстежувалися О.М. Ткаченком у 1989 р., а пізніше Р.С. Луговим і О.В. Коваленко у 2011 р.

За результатами обстежень 1989 р. було виявлено 3 насипи, 2011 р. вдалося обстежити лише 2. Висота курганів 1,0 – 1,2 м, діаметр 25 м.

Археологічні розкопки не проводилися.

На топографічній основі Генерального штабу масштабом 1: 50 000 1985 р. видання на місці більшого кургану один з курганів, що має відносну висоту 1 м.

Курганний могильник V поблизу с. Ціпки – об'єкт археології, що включений постановою колегії Управління культури Полтавської обласної ради народних депутатів від 10 лютого 1992 р. до переліку нововиявлених об'єктів археології за порядковими №№ 264 – 266 як поодинокі насипи.

Джерела та література: Луговий Р. С., Коваленко О. В. Звіт про археологічні розвідки у Гадяцькому та Лохвицькому районах Полтавської області у 2011 році / Машинпис. Альбом ілюстрацій. – Полтава, 2012 // НА ПКМ. – Спр. № 04-365; НА ЦОДПА. Ф. е. – Спр. 709. – Арк. 13. – Рис. 85, 89; Мельникова І. С., Ткаченко А. М. Отчет о разведках 1989 г. на территории Полтавской области (По подготовке материалов к Своду памятников) / Машинпис. Альбом ілюстрацій. – Полтава, 1989 // НА ІА НАНУ. – Ф. е. – Спр. 1989/213; НА ПКМ. – Спр. № 03-332; НА ЦОДПА. – Ф. е. – Спр. 25-25а. – Арк. 26-27. – Рис. 53; М-36-57-В. Веприк. М 1:50 000. Состояние местности на 1984 г. – Генеральный штаб. Издание 1985 г.; Макаренко Н. Городища и курганы Полтавской губернии (сборник топографических сведений) / Николай Макаренко. – Полтава: Изд-во ПУАК, 1917. – С. 2, 59.

*В.В. Шерстюк, О.М. Ткаченко,
Р.С. Луговий, О.В. Коваленко*

486. Братська могила радянських воїнів (1943) (іст.)

Знаходиться в центрі села, на території церкви Різдва Пресвятої Богородиці.

Поховано 30 воїнів із частин 29-ї, 38-ї, 161-ї, 237-ї стрілецьких дивізій та 10-го танкового корпусу, які загинули в боях із гітлерівськими загарбниками 12 – 13 вересня 1943 р. при звільненні сс. Ціпки та Великі Будища. Прізвища відомо 4 воїнів.

Згідно з рішенням Гадяцької районної ради в 1956 р. до 11-ї річниці Перемоги на могилі місцевими майстрами встановлено бетонний обеліск із зіркою (вис. 3 м), на якому закріплено металеву (0,15 x 0,2 м) та бетонну (1,5 x 0,8 м) дошки з пам'ятними написами: «Старшина Сажин Іван Евдокимович 1917 – 1943» та «Никто не забыт, ничто не забыто Пали смертю храбрых в 1943 г. Саличенко Семен Петрович Титаренко Кондрат Павлович Остапенко Иван Семенович».

Джерела: ЦАМО РФ. – Ф. 835 СП. – Оп. 73311. – Спр. 8. – Арк. 34; Ф. 1111. – Оп. 2. – Спр. 47. – Арк. 15; Ф. 1130. – Оп. 1. – Спр. 13. –

Арк. 4; Ф. 1396. – Оп. 2. – Спр. 14. – Арк. 2; Ф. 3410. – Оп. 1. – Спр. 27. – Арк. 32; ДАПО. – Ф.Р-1876. – Оп. 2. – Спр. 68. – Арк. 17; Паспорт пам'ятки історії та культури СРСР. – № 2.4.150-2.16.2// Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею.

Н.Ф. Шаповал, А.М. Скурда

487. Меморіальний комплекс: пам'ятний знак полеглим землякам (1957), пам'ятник-погруддя Ватутіну Миколі Федоровичу (1957) (іст.)

Знаходиться в центрі села.

Пам'ятник землякам встановлений згідно з рішенням Гадяцької районної ради № 12 від 10 квітня 1957 на честь 176 односельчан, які не повернулися з фронтів Великої Вітчизняної війни 1941 – 1945 рр.

Стела з чорного граніту асиметричної форми (вис. 2,2 x 0,7 x 0,25 м) на бетонному цоколі обкладеному гранітними плитами з пам'ятним написом: «Вічна слава Вам, наші земляки, які загинули в роки Великої Вітчизняної війни. 1941 – 1945».

Ліворуч від стели в 1957 р. встановлено пам'ятник Ватутіну Миколі Федоровичу.

Ватутін Микола Федорович (16.12.1901 р., с. Чепухіно, нині с. Ватутіно Валуйського району, Російська Федерація – 15.04.1944 р., м. Київ, пох. у Маріїнському парку) – військовий діяч, Герой Радянського Союзу. Народився в селянській родині. В Червоній Армії з 1920 р.

Учасник громадянської війни. У 1922 р. закінчив Полтавську піхотну школу, 1924 р. – Київську вищу об'єднану військову школу, 1929 р. – Військову академію РСЧА ім. М.В. Фрунзе, 1937 р. – Академію Генерального штабу. З липня 1937 р. був начальником штабу Київського військового округу. Під час походу радянських військ на Західну Україну у вересні 1939 р. був начальником штабу Українського фронту. З липня 1940 р. – начальник Оперативного керівництва Генерального штабу. В роки Великої Вітчизняної війни з липня 1941 по травень 1942 рр. Ватутін М.Ф. начальник штабу Північно-Західного фронту, у травні – липні 1942 р. – перший заступник начальника Генерального штабу та уповноважений Ставки на Брянському фронті. Командував фронтами: Воронежським (липень – жовтень 1942 р., березень – жовтень 1943 р.), Південно-Західним (жовтень 1942 – березень 1943 рр.), 1-м Українським (жовтень 1943 – березень 1944 рр.). Брав безпосередню участь у плануванні та виконанні операцій у Сталінградській битві, битвах під Курськом та за Дніпро. Генерал армії (1943). Ватутін М.Ф. вніс значний вклад у розвиток теорії військового мистецтва в питаннях оточення великих угруповань противника, використання подвижних груп фронту.

29.02.1944 р. при слідуванні за маршрутом «Рівне – Гоща – Славута» у с. Милятин Городецького району Львівської обл. був тяжко поранений. 15.04.1944 р. помер у м. Київ. За вміле керівництво військами під час боротьби з гітлерівськими загарбниками 6.05.1965 р. Ватутіну М. Ф. посмертно присвоєно звання Героя Радянського Союзу. Нагороджений орденами Леніна, Червоного Прапора, Суворова 1 ст., Кутузова 1 ст.

Скульптура виготовлена на Львівській скульптурній фабриці на замовлення місцевого колгоспу ім. М.Ф. Ватутіна.

Залізобетонний бюст (вис. 1,0 x 0,7 м) встановлений на постамент із мармурової крихти (вис. 2,4 x 0,8 x 0,73 м), який знаходиться на бетонному цоколі обкладеному гранітними плитами (вис. 0,37 x

2,3 x 2,3 м). У 80-х роках ХХ ст. пам'ятник землякам та пам'ятник Ватутіну М.Ф. з'єднали між собою бетонною тумбою (вис. 0,4 x 0,7 x 2,5 м), обкладеною гранітними плитами, на якій зверху покладено 5 гранітних дощок (0,7 x 0,5 м), із викарбуваними 176 прізвищами воїнів-односельців та пам'ятним написом: «Односельчани, загинувші в період Великої Вітчизняної війни 1941 – 1945 років по Ціпківській сільській раді».

За свідченням Книги Пам'яті України відомо 190 прізвищ воїнів-земляків.

Джерела та література: Паспорт пам'ятки історії та культури СРСР. – № 2.4.(4.1).187-2.16.2 // Робочий архів науково-дослідного відділу пам'яткознавства Полтавського краєзнавчого музею; Паспорт пам'ятки історії та культури СРСР. – № 2.4.1600.-2.16.2 // Там само; Книга Пам'яті України: Полтавська обл. Т. 2: Великобагачанський район, Гадяцький район. – Полтава: Полтавський літератор, 1995. – С. 445 – 453; Герои Советского Союза: Краткий биографический словарь. В2-х тт. // Пред. ред. коллегии И.Н. Шкадов. – М: Воениздат, 1987. – Т. 1. – С. 251.

А.М. Скурда

488. Могила Шанька Григорія Андрійовича (іст.)

Розташована в центральній частині кладовища.

Похований Шанько Григорій Андрійович (6.09.1933 р – 24.10.2001, с. Ціпки Гадяцького р-ну Полтавської обл.) – педагог, поет, краєзнавець. Працював учителем математики й фізики в школі с. Ціпки Гадяцького р-ну Полтавської облі.

Автор шістнадцяти книг, у т.ч. шести поетичних збірок: «Земля батьків», «Сповідь», «Любов і ненависть», «Дух обримості», «Благословенність», «Заповітне». Автор літературної розвідки про М.П. Драгоманова «Поборник духовності народу», літературно-критичного дослідження про О. Пчілку «Непідвладна забуттю», про Л. Українку «Вогненна квітка», «Літературна Гадяччина», «Сива журавка: Збірник пісень» (2000), «У змаганнях за долю нації: Життя і літературна діяльність Петра Одарченка», (2001).

На могилі встановлений обеліск із мармурової крихти (вис. 1,3 м.), у верхній частині якого – хрест, а в нижній – фото на кераміці з прізвищем померлого: «Шанько Григорій Андрійович 6.09.1933 р – 24.10.2001». Поруч похована дружина Шанько Марія Нестерівна (25.12.1935 – 8.01.2011).

Джерела та література: Довідка Гадяцького районного історико-краєзнавчого музею № 23 від 6.грудня 2013; Кузнецова Л. «...Я йду життям, щоб пісня не померла...» // Гадяцький вісник. – 2013. – № 132 (11724). – 20 листопада. – С. 4, портрет; Дяченко А. Кожна пісня бентежить і хвилює: Пісні на слова Г. Шанька // Молода громада. – 200. – 20 жовтня; Курочка Т. Із Драгоманівського роду // Зоря Полтавщини. – 2004. – 3 серпня.

В.О. Мокляк

489. Церква Різдва Пресвятої Богородиці (1879) (іст., архітектура)

Дата будівництва першої дерев'яної, на честь Різдва Пресвятої Богородиці церкви в с. Ціпки Гадяцької Другої полкової сотні (тепер Гадяцький р-н) не встановлена. Найдавніша згадка про храм да-

тується 1706 р., коли він був розібраний і проданий у с. Красна Лука. Того ж року на старому місці спорудили нову церкву, яка існувала до 1879 р., коли збудували новий, дерев'яний, на мурованому цоколі з прибудованою дзвіницею храм.

Це була дерев'яна, на мурованому цоколі, п'ятидільна культова споруда з прибудованою триярусною дзвіницею. До центральної, квадратної в плані, дільниці, з чотирьох сторін прибудували такого ж розміру бокові дільниці. Східна – віттарна, північна і південна – бокові, що мали входні двері, та західна, котра з'єднувала храм із дзвіницею.

Перший ярус дзвіниці, прямокутний у плані слугував головним входом до храму; всередині, з лівої сторони розташовувалися східці, що вели на другий та третій яруси; з правої сторони розміщувалася хрестильня. Другий ярус – восьмигранний у плані, мав засклені вікна та слугував тамбуром, звідки можна було потрапити на хори, що знаходилися в храмі. З нього ж східці вели на третій, дзвоновий ярус, на якому розташовувалися дзвони. Цей, останній, ярус мав чотири досить великі отвори, орієнтовані за сторонами світу, щоб звук від дзвонів поширювався якомога далі. Завершувалася дзвіниця металеву покрівлею з металевим хрестом.

Над центральною дзвіницею храму був встановлений восьмигранний світловий барабан, площина якого прикрашалася великими прямокутними вікнами з арковими завершеннями та мали фігурні наличники.

Завершувався барабан напівсферичним гранчастим куполом, що мав декоративний восьмигранний ліхтарик із напівкруглим покриттям, підхресне яблуко та металевий хрест.

Східна дільниця в своєму завершенні мала трикутний фронтон. Південна та північна – ганки з двоколонним портиком та трикутним фронтоном.

Головний вхід, із західної сторони, мав ганок із чотириколонним портиком та трикутним фронтоном. Південна та північна стіни дзвіниці також мали трикутні фронтони та великі вікна.

За радянського часу (в 1930-і (?) рр.) церква була закрита. Релігійна громада відновила діяльність під час тимчасової німецької окупації села. Була зареєстрована органами радянської влади. В 1950 р. церква Різдва Богородиці знята з державної реєстрації та перебудована. За радянського часу будівля втратила центральний барабан із завершенням, металева покрівля замінена на шиферну, демонтовано ганки та відбулося пристосування споруди з метою використання її в господарчих потребах.

У новітній час релігійна громада була утворена як громада Української Православної Церкви Київського Патріархату. Зареєстрована органами державної влади 23.08.1995 р. за № 65. Для релігійних відправ використовує культову споруду.

Із священиків відомі: Федір Чижевський, Григорій Касьянович, Григорій Чижевський, Іоанн Чижевський (пом. 1824), Олександр Іосифович Мартинович (1895), Василь Кирилович Бельговський (1902), Тимофій Михайлович Мартинович (1912), ієрей Іоанн Гриник (2008); псаломників: Петро Вікторович Назаревський (1895, 1902), Яків Опанасович Кучерев (1912), Петро Вікторович Назаревський (заштатний, 1912); церковних старост: Іван Михайлович Філь (1912), ієрей Іоанн Гриник (2008).

Література: Грановский А. Полтавская епархия в ее прошлом (до открытия епархии в 1803 г.) и настоящем (Историко-статистический опыт). Вып. I. – Полтава: Типо-литогр. М. Л. Старожицкого, 1901. – С. 346; Коломенский Г. Сборник необходимых

сведений о всех приходах Полтавской губернии и Адрес-календарь духовенства той-же епархии. – Полтава: Типогр. Губ. Правл., 1895. – С. 247 – 248; Клірова книга Полтавской епархии на 1902 год. – Полтава: Типо-литогр. Л. Т. Фришберга, 1902. – С. 84; Справочная Клірова книга по Полтавской епархии на 1912 год. – Полтава, 1912. – С. 16.

В.А. Павленко, В.О. Мокляк

Червоний Кут, с., Сарівська сільська рада

490. Гнилуша – заповідне урочище місцевого значення (природа)

Розташоване на правому березі р. Псел, на території Вельбівського лісництва – квартали 144, 145. Перебуває у віданні ДП «Гадяцький лісгосп».

Обстежувалося В.М. Мисюрою (1991 р.); Т.Л. Андрієнко, О.М. Байрак, Н.О. Стецюк, М.Ф. Торянником (1996 р.); С.К. Безутлим (2002 – 2003 рр.); Н.О. Стецюк, М.В. Слюсарем, М.Ф. Торянником, В.Г. Смолярем (2008 р.).

Площа 105 га. Охороняється згідно з рішенням виконавчого комітету Полтавської обласної ради народних депутатів № 74 від 17.04.1992 р.

Заповідний об'єкт створено з метою збереження дубово-соснових насаджень з багатого флорою та фауною на правому березі р. Псел.

На території заповідного урочища охороняються масиви широколистяних та в меншій мірі мішаних (дубово-соснових насаджень) із різноманітним рослинним і тваринним світом. Деревостани сформовані на основі лісокультур сосни звичайної. На деяких ділянках спостерігається значна участь листяних порід – дуба звичайного, тополі тремтячої (осоки), клена гостролистого, ясена звичайного. Ценози широколистяних лі-

сів є типовими. Деревостани формують дуб звичайний, липа серцелиста, клен гостролистий, клен польовий, в'яз гладенький, груша звичайна та ін. У підліску домінують ліщина звичайна, бруслини європейська та бородавчаста, ближче до узлісь – терен звичайний та клен татарський. Трав'янистий покрив має мозаїчний характер.

У цілому рослинний світ урочища репрезентує типовий заплашний лісовий масив і характеризується високими показниками флористичної та ценотичної типовості й достатніми – унікальністю.

У складі флори близько 350 видів рослин, серед яких відмічений червонокнижний представник коручка чемернікоподібна (повідомлення Стецюк Н.О., 2008 р.).

Відмічені види рослин, занесені до регіонального списку: зубниця бульбиста, конвалія звичайна, проліска дволиста, проліска сибірська, ряст порожнистий.

Серед представників фауни зустрічаються регіонально-рідкісні види: кібчик, вальдшнеп, дятел зелений, дятел середній строкатий, дрізд-омелюх, дрізд білобровий, вівчарик весняний, мухоловка мала, чиж, часничниця звичайна.

Заповідне урочище має рекреаційне, водоохоронне та оздоровче значення.

Джерела та література: НА ПКМ. – Спр. № 01. – 116. – Арк. 54, 128; Андрієнко Т.Л., Байрак О.М., Залудяк М.І. та інші. Заповідна краса Полтавщини. – Полтава: ІВА «Астрєя», 1996. – С. 158, 181; Червона книга України. Рослинний світ / Під заг. ред. члена-кореспондента НАН України Я.П. Дідуха. – К.: Глобалконсалтинг, 2009. – С. 177.

Н.О. Стецюк, О.О. Вільмовська

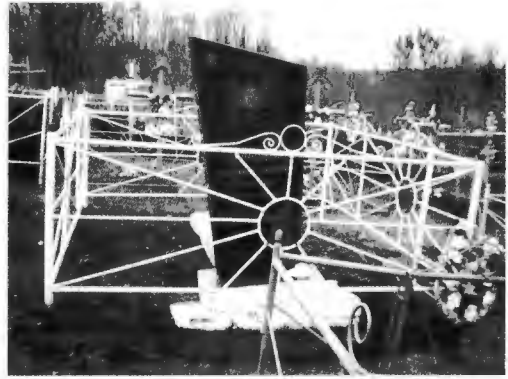
491. Братська могила радянських воїнів (1943) (іст.)

Знаходиться на околиці села, біля дороги м. Гадяч – с. Сарі.

Поховано 6 воїнів 30-ї, 206-ї, 337-ї стрілецьких дивізій, 3-го Пв. механізованого корпусу, які загинули 12 – 13 вересня 1943 р. в боях із гітлерівськими загарбниками при звільненні с. Червоний Кут.

Прізвища відомі.

У 1969 р. біля могили встановлено цегляний обеліск (вис. 2,5 x 1,4 x 0,65 м), облицьований керамічною плиткою, на такому ж двоступінчатому цоколі (вис. 0,52 x 2,0 x 0,7 м). На фасаді обеліску закріплено бетонну дошку (1,2 x 0,77 м) з пам'ятним написом: «Вечная слава воинам, павшим смертью храбрых в боях с немецко-фашистскими захватчиками в годы Великой Отечественной войны. Куда б ни шел, ни ехал ты, но здесь остановись. Могиле этой дорогой всем сердцем поклонись» та 4 прізвищами похованих воїнів.

Джерела та література: ЦАМО РФ. – Ф. 1129СП. – Оп. 161679. – Спр. 4. – Арк. 53; Ф. 1469. – Оп. 1. – Спр. 2. – Арк. 53, 59; Оп. 2. – Спр. 11. – Арк. 146; Ф. 1653. – Оп. 1. – Спр. 4. – Арк. 54; Ф. 3321. – Оп. 2. – Спр. 13. – Арк. 102, 121; Ф. 3428. – Оп. 1. – Спр. 12. – Арк. 10; Спр. 10. – Арк. 4; Паспорт пам'ятки історії та культури СРСР. – № 2.4.1602-2.16.2 // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею.

Н.Ф. Шаповал

Шадурка, с., Мартинівська сільська рада

492. Могила Колісника Олександра Борисовича (1984) (іст.)

Знаходиться в західній частині сільського кладовища.

Похований Колісник Олександр Борисович (10.03.1965, с. Шадурка Гадяцького району – 22.12.1984, загинув у районі м. Кабул, Демократична Республіка Афганістан, пох. у рідному селі) – учасник бойових дій на території Демократичної Республіки Афганістан. У 1980 р. закінчив Мартинівську восьмирічну школу, у 1982 р. – Веприцьке СПТУ № 42. Працював трактористом у бурякорадгоспі «Гадяцький». На дійсну військову службу призваний у 1983 р. Пройшов початкову підготовку по діях у гірській місцевості за спеціальністю сапер. У квітні 1983 р. направлений старшим сапером військової польової частини № 36663.

22 грудня 1984 р. рядовий Колісник О.Б. знаходився в складі автоколонни, яка доставляла вантаж з Хайротону в Кабул. При нападі противника трактор К-701 отримав пошкодження, в результаті чого почав некеровано набирати швидкість, у результаті чого міг розбити автомобілі з вантажами та людьми. Колісний О.Б. на ходу заліз до кабіни трактора, вивернув руль на бік, тим самим врятувавши людей і вантажі. Сам трактор у процесі гальмування впав до ущелини. Рядовий Колісник О.Б. нагороджений орденом Червоної Зірки посмертно.

У 1985 р. на могилі встановлено гранітний обеліск (вис. 1,55 x 0,73 м) на такому ж постаменті (вис. 0,14 x 0,45 x 0,75 м). На обеліску викарбувані портрет воїна та пам'ятний напис: «Рядовий Колісник Олександр Борисович 10.III.1965 – 22.XII.1984. Погиб при исполнении служебных обязанностей».

Мы стоим склонившись
над твоей могилой
Поливаем слезами цветы
И не хочется верить
сыночек любимый
Что в этой могиле
находишься ты
Мать, отец».

Навколо могили металева огорожа
(3,0 x 3,0 м).

Джерела та література: Довідка Мартинівської сільської ради від 25.06.1987 // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею; Пам'ять живе... Спогади про воїнів-полтавців, загиблих в Афганістані. – Полтава, 1999. – С. 45.

А.М. Скурда

Юр'ївка, с., Лютенська сільська рада

493. Курган I (археол.)

Знаходиться за 1,5 км на південь від села, на лівому березі р. Лютенька.

Обстежувався О.М. Ткаченком у 1989 р.

Висота кургану 1,3 м, діаметр 25 м.

Розорюється. Розкопки не проводилися.

Джерела: Мельникова І.С., Ткаченко А.М. Отчет о разведках 1989 г. на территории Полтавской области (По подготовке материалов к Своду памятников истории и культуры) // НА ПКМ. – Спр. № 03-331. – С. 19; Мельникова І.С., Ткаченко А.М. Альбом иллюстраций к отчету о разведках 1989 г. на территории Полтавской области (По подготовке материалов к Своду памятников истории и культуры) // НА ПКМ. – Спр. № 03-332. – Рис. 34.

О.М. Ткаченко

494. Курган II (археол.)

Знаходиться за 1,5 км на схід від села, на лівому березі р. Лютенька.

Обстежувався О.М. Ткаченком у 1989 р.

Висота кургану 1,3 м, діаметр 25 м.

Розорюється. Розкопки не проводилися.

Джерела: Мельникова І.С., Ткаченко А.М. Отчет о разведках 1989 г. на территории Полтавской области (По подготовке материалов к Своду памятников истории и культуры) // НА ПКМ. – Спр. № 03-331. – С. 19; Мельникова І.С., Ткаченко А.М. Альбом иллюстраций к отчету о разведках 1989 г. на территории Полтавской области (По подготовке материалов к Своду памятников истории и культуры) // НА ПКМ. – Спр. № 03-332. – Рис. 34.

О.М. Ткаченко

495. Курган III (археол.)

Знаходиться за 2,3 км на південний схід – схід від села, на лівому березі р. Лютенька.

Обстежувався О.М. Ткаченком у 1989 р.

Висота кургану 0,4 м, діаметр 12 м.

Розорюється. Розкопки не проводилися.

Джерела: Мельникова І.С., Ткаченко А.М. Отчет о разведках 1989 г. на территории Полтавской области (По подготовке материалов к Своду памятников истории и культуры) // НА ПКМ. – Спр. № 03-331. – С. 19; Мельникова І.С., Ткаченко А.М. Альбом иллюстраций к отчету о разведках 1989 г. на территории Полтавской области (По подготовке материалов к Своду памятников истории и культуры) // НА ПКМ. – Спр. № 03-332. – Рис. 34.

О.М. Ткаченко

496. Братська могила радянських воїнів (1943) (іст.)

Знаходиться в північно-східній частині села, на кладовищі.

Поховано 2 воїни 1237-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії, які загинули 8 вересня 1943 р. в бою з гітлерівськими загарбниками при звільненні сс. Юр'ївка та Лютенька. Прізвище відомо І.

Згідно з рішенням Лютенської сільської ради в 1983 р. на могилі встановлено обеліск із мармурової крихти (вис. 1,4 х 0,5 м) з викарбуваним написом: «Здесь захоронены воины 373 стрелковой дивизи» та закріплено металокерамічною табличкою (0,2 х 0,25 м) з пам'ятним написом: «Лейтенант Головка Николай Антонович 1922 – погиб 8.IX.1943».

Джерела та література: ЦАМО РФ. – Ф. 1237СП. – Оп. 152043. – Спр. 1. – Арк. 72, 73; Паспорт пам'ятки історії та культури СРСР. – № 2.4.2018-2.16.2 // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею.

Н.Ф. Шаповал

Список воїнів Червоної Армії, підпільників і партизан, військовополонених, які загинули, зникли безвісти на території Гадяцького району

Абашев Георгій Юхимович, військовослужбовець. 1917 р.н. Загинув 17.08.1943 р. Похований у с. Веприк.

Абдалов Насредін Османович, рядовий, стрілець 2-го батальйону 1233-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1906 р.н. Грузинська РСР, Борчалинський р-н. Призваний Борчалинським райвійськкоматом Грузинської РСР. Загинув 13.09.1943 р. Похований поблизу р. Псел на території Гадяцького р-ну. Рідні: дружина, Наурізова Єтаре. Проживала за адресою: Грузинська РСР, Борчалинський р-н, с. Уаашлі.

Абдрахімов Хамарада, рядовий, стрілець 1235-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 9.09.1943 р. Похований у с. Лютенька.

Абдраштов Нурі, молодший сержант, командир відділення 1235-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1910 р.н. Мишнінський р-н. Призваний у 1943 р. м. Шадринськ. Загинув у бою 11.09.1943 р. Похований у с. Лютенька.

Абдуазімов Абдурас, молодший сержант 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1908 р.н. Загинув у бою 9.09.1943 р. Похований у с. Лютенька.

Абдуалієв Надібай, сержант, стрілець 128-го стрілецького полку 29-ї стрілецької дивізії. 1924 р.н. Орджонікідзенський край, с. Бурата. Призваний Орджонікідзенським райвійськкоматом. Зник безвісти 26.08.1943 р., в с. Веприк. Рідні: батько, Абдуалієв. Проживав за адресою: Андижанська обл., Сталінський р-н.

Абдулаєв Єрґанбай, рядовий 1237-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 8.09.1943 р. Похований у с. Юр'ївка.

Абдулаєв Юрадія Нурінович, рядовий 1237-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1901 р.н. Азербайджанська РСР, Геокчайський р-н, с. Мастюрлю. Призваний Уфимським райвійськкоматом Башкирської АРСР. Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у с. Юр'ївка. Рідні: дружина, Абдулаєва Теханір. Проживала за адресою: Азербайджанська РСР, Геокчайський р-н, с. Мастюрлю.

Абдурахманов Антїк, червоноармієць 185-ї стрілецької роти. Помер в результаті отриманих поранень 6.07.1945 р. Похований у м. Гадяч.

Абдурахманов Хамдам, рядовий. 1912 р.н. Загинув у 1943 р. Похований у братській могилі в с. Лютенька.

Абельгїден Ікольд Мурзаїлович, рядовий. Загинув у вересні 1943 р. Похований у братській могилі в с. Лютенька.

Абеков Абїльда, рядовий. 1909 р.н. Загинув 28.09.1943 р. Похований у братській могилі в с. Лютенька.

Абзіпаров Міңфатїх, червоноармієць 138-ї стрілецької дивізії. 1924 р.н. Татарська АРСР, Октябрський р-н, с. Нурлам. Призваний Октябрським райвійськкоматом Татарської АРСР. Загинув у бою 16.09.1943 р. Похований у с. Ручки. Рідні: мати Абзіпарова Астма. Проживала за адресою: Татарська АРСР, Октябрський р-н, с. Нурлам.

Абїдов Раїм, червоноармієць 983-го стрілецького полку 253-ї стрілецької дивізії. 1910 р.н. Самаркандська обл. Загинув 1.09.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: батько, Абїдов. Проживав за адресою: Самаркандська обл. Комсомольський р-н, вул. Бабаєво.

Аблазов Хамеджан, молодший сержант 983-го стрілецького полку 253-ї стрілецької дивізії. 1922 р.н. Андижанська обл., Пахтаабадський р-н. Призваний Пахтаабадським райвійськкоматом Андижанської обл. Загинув 1.09.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: батько, Сутцев Халїджан. Проживав за адресою: Андижанська обл.

Аблаканов Тажав, рядовий, стрілець 1235-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1909 р.н. Актюбинська обл., Ключиванський р-н. Призваний Ключиванським райвійськкоматом. Загинув у бою 9.09.1943 р. Похований у с. Лютенька. Рідні: дружина, Аблаканова Джамїля. Проживала за адресою: Актюбинська обл., Ключиванський р-н.

Абраєв І., військовослужбовець. Загинув у бою у вересні 1943 р. Похований у с. Велике, кладовище.

Абраковшвілі Авакії, рядовий 979-го стрілецького полку. 1902 р.н. Загинув 1.09.1943 р. Похований у с. Веприк.

Абрамов Дмитро Олексійович, старший сержант, помічник командира взводу 981-го стрілецького полку 253-ї стрілецької дивізії. 1898 р.н. Архангельська обл. Призваний Ленінським райвійськкоматом, м. Свердловськ Свердловської обл. Загинув 5.09.1943 р. Похований у с. Мартинівка (колишній х. Червоногвардійський). Рідні: дружина, Клавдія Петрівна. Проживала за адресою: м. Свердловськ, вул. Пушкіна, 9, кв.23.

Абрамов Михайло Георгійович, рядовий, кулеметник 981-го стрілецького полку 253-ї стрілецької дивізії. 1924 р.н. Чкаловська обл. Призваний Гаврилівським райвійськкоматом Чкаловської обл. Загинув 31.08.1943 р. Похований у с. Мартинівка (колишній х. Червоногвардійський). Рідні: мати, Лукерія Іванівна. Проживала за адресою: Чкаловська обл., Гаврилівський р-н, с. Пречистенське.

Абрамов Павло Васильович, старшина 38-ї стрілецької дивізії. 1909 р.н. Івановська обл., Шуйський р-н. Призваний Шуйським райвійськкоматом. Загинув 10.09.1943 р. Похований у м. Гадяч, міський парк. Рідні: дружина, Абрамова. Проживала за адресою: Івановська обл., Шуйський р-н.

Абрамовський Федір Іванович, червоноармієць 29-ї стрілецької дивізії. 1911 р.н. Алтайський край, Бистроістоцький р-н, с. Чеснокове. Призваний Бистроістоцьким райвійськкоматом. Загинув у бою 25.08.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: дружина, Уляна Опанасівна. Проживала за адресою: Алтайський край, Бистроістоцький р-н, с. Чеснокове.

Абрахін А., військовослужбовець. Загинув у бою у вересні 1943 р. Похований у с. Велике, кладовище.

Абрахманов Гаї, червоноармієць 29-ї стрілецької дивізії. 1911 р.н. Андижанська обл. Призваний Андижанським райвійськкоматом. Загинув 2.09.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: дружина, Батуфта. Проживала за адресою: Андижанська обл.

Абрашкін Хона Гедадітович, представник єврейської громади. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1942 р. Похований у м. Гадяч, ур. Гончарний яр.

Абрашкіна Єлизавета Перцівна і п'ятеро дітей, представники єврейської громади. Розстріляні за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1942р., поховані. м. Гадяч, ур. Гончарний яр .

Абросименко Михайло Дорофійович, сержант, стрілець 128-го стрілецького полку 29-ї стрілецької дивізії. 1920 р.н. Смоленська обл., Єкимчевський р-н, с. Долшивіно. Призваний Єкимчевським райвійськкоматом Смоленської обл. Зник безвісти 26.08.1943 р. в с. Веприк. Рідні: Абросименко Варвара Григорівна. Проживала за адресою: Смоленська обл., Єкимчевський р-н, с. Долшивіно.

Абусачт Самкаєв, червоноармієць. 1920 р.н. Загинув 31.08.1943 р. Похований у с. Веприк.

Авазєлі Володимир Тандєєвич, рядовий. 1924 р.н. Грузинська РСР, Горійський р-н, с. Тінісхіді. Призваний Горійським райвійськкоматом, Грузинської РСР. Загинув у бою 14.09.1943 р. Похований у с. Харківці. Рідні: батько, Авазєлі Тандєлі Цколович. Проживав за адресою: Грузинська РСР, Горійський р-н, с. Тінісхіді.

Авалюк Киргизбай, червоноармієць. 1907 р.н. Андижанська обл., Ізбасканський р-н. Загинув 27.08.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: дружина, Хурунуса. Проживала за адресою: Андижанська обл., Ізбасканський р-н.

Аваркеєєв, рядовий. Загинув у 1943 р. Похований у м. Гадяч, парк, братська могила.

Авдєєв В.П., військовослужбовець. Загинув у бою у вересні 1943 р. Похований у с. Велике, кладовище.

Авдєєвич Федір Антонович, червоноармієць 29-го стрілецького полку 38-ї стрілецької дивізії. м. Смоленськ. Загинув у бою 13.09. 1943 р. Похований у с. Хитці.

Авдєєнко Федір Антонович, рядовий 38-ї стрілецької дивізії. 1915 р.н. Сумська обл., м. Охтирка. Призваний Охтирським райвійськкоматом. Загинув 12.09.1943 р. Похований у с. Біленченківка, центр. Рідні: мати, Авдєєнко Олена Іванівна. Проживала за адресою: Сумська обл., м. Охтирка.

Авдошкін Олександр Іванович, лейтенант 225-го стрілецького полку 23-ї стрілецької дивізії. Мордовська АРСР, Дубенський р-н, с. Ардатове. Загинув у бою 28.08.1943 р. Похований у с. Воронівщина.

Авер'янов Іван Андрійович, рядовий, стрілець 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1902 р.н. Воронезька обл., Водоп'янівський р-н. Призваний Магнітогорським місь-

квійськкоматом Челябінської обл. Загинув у бою 12.09.1943 р. Похований у с. Лютенька. Рідні: дружина, Авер'янова Дарія. Проживала за адресою: Воронежська обл., Водоп'янівський р-н.

Аверія Олександр Федорович, рядовий. Загинув у вересні 1943 р. Похований у братській могилі в с. Лютенька.

Аверін Дмитро Федорович, рядовий. 1903 р.н. Загинув 20.08.1943 р. Похований у с. Веприк.

Аверін Микола Володимирович, старший лейтенант, командир стрілецької роти 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1913 р.н. Загинув у бою 11.09.1943 р. Похований у с. Лютенька. Рідні: дружина, Аверіна Олександра Іванівна. Проживала за адресою: Рязанська обл., Милославський р-н, с. Трухачево.

Аверкієв Костянтин Михайлович, молодший сержант, навідник 779-го стрілецького полку 253-ї стрілецької дивізії. 1909 р.н., м. Тюмень Омської обл. Призваний Тюменським райвійськкоматом. Загинув 5.09.1943 р. Похований у с. Холодиди. Рідні: дружина, Коблукова Катерина Георгіївна. Проживала за адресою: м. Тюмень, вул. Герцена, 48.

Авершин Михайло Опанасович, червоноармієць 768-го стрілецького полку 138-ї стрілецької дивізії. 1906 р.н. Тамбовська обл., Бондарський р-н. Призваний Кулагінським райвійськкоматом Казахської РСР. Загинув у бою 14.09.1943 р. Похований у с. Ручки. Рідні: дружина: Авершина Євдокія. Проживала за адресою: Алма-Атинська обл., ст. Сараузак.

Авілов, військовослужбовець. Загинув у бою у 1943 р. Похований у с. Римарівка, братська могила.

Авіров Агір, рядовий, стрілець 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 11.09.1943 р. Похований у с. Лютенька.

Авраменко Іван Миколайович, молодший сержант, стрілець 128-го стрілецького полку 29-ї стрілецької дивізії. 1924 р.н. Краснодарський край, Слав'янський р-н, с. Воскресенське. Призваний Слав'янським райвійськкоматом. Зник безвісти 27.08.1943 р. в с. Веприк. Рідні: батько, Авраменко Микола. Проживав за адресою: Краснодарський край, Славянський р-н, х. Ольшанський.

Авраменко Семен Іванович, рядовий 206-ї стрілецької дивізії. 1924 р.н. Сумська обл., Охтирський р-н, с. Золотарівка. Загинув у бою 16.09.1943 р. Похований у с. Рашівка, братська могила, центр. Рідні: мати, Авраменко Уляна Демидівна. Проживала за адресою: Сумська обл., Охтирський р-н, с. Золотарівка.

Агажаков Бяшна, рядовий 29-ї стрілецької дивізії. 1913 р.н. Туркменська РСР, Маротська обл., Сакарчагинський р-н. Призваний Сакарчагинським райвійськкоматом, Туркменська РСР. Загинув у бою 15.09.1943 р. Похований у с. Середняки, братська могила, центр. Рідні: дружина, Бяшимова Анна Бібі. Проживала за адресою: Туркменська РСР, Маротська обл., Сакарчагинський р-н.

Агакашієв Касим Аслон, рядовий. 1919 р.н. Загинув 8.09. 1943 р. Похований у с. Со-снівка.

Агапов Василь Іванов, червоноармієць, стрілець 859-го стрілецького полку 294-ї стрілецької дивізії. 1924 р.н. Саратовська обл., Краснодарський р-н. Призваний Краснодарським райвійськкоматом. Загинув 15.09.1943 р. Похований у с. Березова Лука. Рідні: мати, Єфросинія Іванівна. Проживала за адресою: Пензенська обл., Телегинський р-н, с. Єфремівка.

Агарков Захар Петрович, гвардії старший лейтенант 7-ї гвардійської механізованої бригади 3-го гвардійського механізованого корпусу. 1910 р.н. Курська обл., Грайворонський р-н, с. Козача Лисиця. Призваний Москаленським райвійськкоматом Омської обл. Загинув у бою 12.09.1943 р. Похований у с. Червоний Кут (с. Сари). Рідні: дружина, Агаркова Єфросинія Михайлівна. Проживала за адресою: Курська обл., Грайворонський р-н, с. Козача Лисиця.

Агасов Г. А., капітан. 1895 р.н. Загинув у вересні 1943 р. Похований у с. Веприк.

Агатов Аркадій Оганесович, рядовий. Загинув у бою у вересні 1943 р. Похований у с. Бобрік.

Агафонов Василь Васильович, рядовий, стрілець 1235-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у с. Лютенька.

Агафонов Василь Семенович, рядовий, сапер. 1903 р.н. Тамбовська обл., Шильгинський р-н, с. Хоперка. Призваний Шильгинським райвійськкоматом. Зник безвісти 29.08.1943 р. в районі с. Мартинівка. Рідні: дружина, Парасковія Петрівна. Проживала за адресою: Тамбовська обл., Шильгинський р-н, с. Хоперка.

Агафонов Семен Іванович, рядовий. Загинув у бою у вересні 1943 р. Похований у с. Красна Лука.

Агачкін Петро Іванович, червоноармієць 253-ї стрілецької дивізії. 1923 р.н., м. Джамбул. Загинув у бою 2.09.1943 р. Похований у с. Холодне, братська могила. Рідні: мати, Агачкіна Марія Семенівна. Проживала за адресою: Киргизька ССР, Фрунзівська обл., Кіровський р-н.

Агілов Мовля Бабедянович, військовослужбовець. Загинув у бою у вересні 1943 р. Похований у с. Бобрік.

Аданасев Яків Григорович, військовослужбовець. Загинув у бою у вересні 1943 р. Похований у с. Бобрік.

Адильгільдія Івільє Мурзанович, рядовий 1237-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у с. Юр'ївка.

Азаров Павло Тимофійович, червоноармієць. 1902 р.н. Загинув 1.09.1943 р. Похований у с. Веприк.

Азізов Уразді, рядовий 1237-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 8.09.1943 р. Похований у с. Юр'ївка.

Азовкін Михайло Володимирович, лейтенант. 1924 р.н. Рязанська обл., м. Сасово. Призваний Сасовським райвійськкоматом Рязанської обл. Загинув у 1943 р. Похований у с. Лютьєнка, братська могила біля школи. Рідні: мати, Азовкіна Пелагея Єгорівна. Проживала за адресою: Рязанська обл., м. Сасово, пров. Пугачовський, 12.

Азубаєв Ісмак, червоноармієць 206-ї стрілецької дивізії. 1900 р.н. Семипалатинська обл., Кокпектинський р-н. Призваний Кокпектинським райвійськкоматом Казахської РСР. Загинув у бою 15.09.1943 р. Похований у с. Рашівка, братська могила в центрі села. Рідні: дружина. Проживала за адресою: Семипалатинська обл., Кокпектинський р-н, радгосп Чигилак.

Айдаков Опанас Неофітович, військовослужбовець. Загинув у бою у вересні 1943 р. Похований у с. Бобрік.

Айкашев Тимофій, військовослужбовець. Загинув у бою у вересні 1943 р., Похований у с. Бобрік.

Айкулов Якуб, рядовий 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у с. Лютьєнка.

Айрапетян Іван Атанесович, молодший лейтенант. 1923 р.н. Загинув у бою в 1943 р. Похований у братській могилі в с. Петрівка-Роменська (за інш. джерелами у с. Мартинівка).

Акбердієв Сабержан, червоноармієць 29-ї стрілецької дивізії. 1915 р.н. Сталінська обл. Призваний Сталінським райвійськкоматом. Зник безвісти 26.08.1943 р. під час вуличних боїв за с. Веприк.

Акбутасєв Каманд, червоноармієць, стрілець 29-ї стрілецької дивізії. 1919 р.н. Андижанська обл., Андижанський р-н, с. Акбутай. Призваний Андижанським райвійськкоматом Узбецької РСР. Загинув у бою 28.08.1943 р. Похований у с. Вельбівка.

Акерман Михайло Лейбович, рядовий 1237-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у с. Юр'ївка.

Акімов Аслам, військовослужбовець 253-ї стрілецької дивізії. 1918 р.н. Самаркандська обл. Призваний Самаркандським райвійськкоматом Узбецької РСР. Загинув у бою 31.08.1943 р. Похований у с. Мартинівка (колишній х. Червоногвардійський), братська могила. Рідні: дружина, Акімова Ахат. Проживала за адресою: Самаркандська обл., Самаркандський р-н, колгосп Молотова.

Акімов Петро Юхимович, старший сержант 983-го стрілецького полку 253-ї стрілецької дивізії. 1915 р.н. Куйбишевська обл. Призваний Сизранським райвійськкоматом Куйбишевської обл. Загинув 1.09.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: мати, Дарія Олександрівна. Проживала за адресою: Куйбишевська обл., Сизранський р-н, Рядижинська сільська рада.

Аккерман Михайло Лейбович, рядовий, стрілець 1237-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1912 р.н. Кам'янець-Подільська обл., Золочинський р-н, с. Куполь. Призваний Миколаївським центральним райвійськкоматом. Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у с. Лютьєнка. Рідні: дружина, Подольська Марина Григорівна. Проживала за адресою: Вірменська РСР, м. Єреван, вул. Аллавербен, 111.

Акмамедов Амон, рядовий, стрілець 128-го стрілецького полку 29-ї стрілецької дивізії. 1916 р.н. Марійська обл., Сакарганський р-н. Призваний Сакарганським райвійськкоматом. Зник безвісти 26.08.1943 р., в с. Веприк. Рідні: Акмамедова. Проживала за адресою: Марійська обл., Сакарганський р-н, колгосп Ашмомед.

Акопян Саргіс Семенович, військовослужбовець. 1923 р.н. Загинув 4.09.1943 р. Похований на х. Червоний.

Акопян Саркін Семенович, рядовий 981-го стрілецького полку. 1921 р.н. Загинув у бою 4.09.1943 р. Похований у с. Мартинівка (колишній х. Червоногвардійський).

Акрамов Макімджян, рядовий 981-го стрілецького полку. 1906 р.н. Загинув у бою 4.09.1943 р. Похований у с. Холодне, братська могила.

Акселерод Віктор Михайлович, представник єврейської громади. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1942 р. Похований у м. Гадяч, ур. Гончарний яр.

Аксельрод Геня Григорівна, представниця єврейської громади. Розстріляна за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1942 р. Похована в м. Гадяч, ур. Гончарний яр.

Аксельрод Григорій Михайлович, представник єврейської громади. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1942 р. Похований у м. Гадяч, ур. Гончарний яр.

Аксененков Михайло Іванович, молодший сержант, начальник телефонної станції 128-го стрілецького полку 29-ї стрілецької дивізії. 1910 р.н. Челябінська обл., Червоноармійський р-н. Призваний Червоноармійським райвійськкоматом. Зник безвісти 26.08.1943 р. в с. Веприк. Рідні: Аксененкова Анастасія Федорівна. Проживала за адресою: Челябінська обл., Червоноармійський р-н, ферма № 2.

Аксьонов Олександр Миколайович, старший лейтенант, ад'ютант командира 1-го батальйону 768-го стрілецького полку 138-ї стрілецької дивізії. 1916 р.н., м. Омськ. Загинув у бою 14.09.1943 р. Похований у с. Лютенька. Рідні: мати, Аксьонова Пелагея Георгіївна. Проживала за адресою: Омська обл., Кормиловський р-н, с. Ігнат'єво.

Аксьонов Олександр Петрович, рядовий 981-го стрілецького полку 253-ї стрілецької дивізії. 1899 р.н. Чкаловська обл. Призваний Кіровським райвійськкоматом м. Чкалов. Загинув у бою 11.09.1943 р. Похований у с. Глибока Долина. Рідні: дружина, Олена Федорівна. Проживала за адресою: Саратовська обл., Куриловський р-н, с. Баранівка.

Аксьонов Олександр Петрович, сержант 9-ї гвардійської механізованої бригади. Загинув у бою 30.08.1943 р. Похований у с. Мартинівка (колишній х. Червоногвардійський), братська могила.

Аксьонов Павло Іванович, рядовий, автоматник 1235-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1924 р.н. Тульська обл., Ленінський р-н, с. Кураково. Призваний Ленінським райвійськкоматом. Загинув у бою 9.09.1943 р. Похований у с. Лютенька. Рідні: мати, Аксьонова Агафія. Проживала за адресою: Тульська обл., Ленінський р-н, с. Кураково.

Аламбаєв Халім, військовослужбовець 128-го стрілецького полку 29-ї стрілецької дивізії. Зник безвісти 26.03.1943 р. в районі с. Веприк.

Алейников Іван Кузьмович, червоноармієць 106-го стрілецького полку 29-ї стрілецької дивізії. 1912 р.н. Краснодарський край, Павловський р-н. Призваний Павловським райвійськкоматом. Загинув 1.09.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: дружина, Алейнікова Марія Романівна. Проживала за адресою: Краснодарський край, х. Городський.

Алейников Михайло Іванович, червоноармієць 29-ї стрілецької дивізії. 1919 р.н. Краснодарський край, Маренський р-н, х. Стефанівський. Призваний Маренським райвійськкоматом. Зник безвісти 26.08.1943 р. під час вуличних боїв за с. Веприк. Рідні: батько, Іван Микитович. Проживав за адресою: Краснодарський край, Маренський р-н, х. Стефанівський.

Алексєєв Володимир Олексійович, рядовий, радист 34-го танкового полку. 1907 р.н., м. Челябінськ. Призваний Тракторозаводським райвійськкоматом м. Челябінськ. Загинув у бою 15.09.1943 р. Похований у с. Миколаївка. Рідні: дружина, Тулія Олена. Проживала за адресою: м. Челябінськ.

Алексєєв Ілля Іменейович, старший сержант, командир відділення 6-ї понтонно-мостової бригади Резерву Головного Командування. 1920 р.н. Іркутська обл., Баяндаєвський р-н, Буровська сільська рада. Призваний Ехиріт-Булагатським райвійськкоматом Іркутської обл. Загинув у бою 15.09.1943 р. Похований у с. Майни. Рідні: батько, Алексєєв Іменей. Проживав за адресою: Іркутська обл., Баяндаєвський р-н, Буровська сільська рада, с. Нухутури.

Алексєєв Петро Павлович, молодший сержант, командир відділення 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1905 р.н. Призваний Сталінським райвійськкоматом м. Алма-Ата. Помер від хвороби 17.09.1943 р. Похований у с. Лютенька. Рідні: дружина, Алексєєва Фіконія Агапівна. Проживала за адресою: м. Алма-Ата, лінія 59.

Аленічев Анатолій Єфремович, лейтенант, командир взводу 1129-го стрілецького полку 337-ї стрілецької дивізії. 1923 р.н. Орловська обл., Покровський р-н, с. Федорівка. Призваний Покровським райвійськкоматом. Помер в результаті отриманих поранень 12.09.1943 р. По-

хований у м. Гадяч. Рідні: батько, Єфрем Олексійович. Проживав за адресою: Орловська обл., Покровський р-н, с. Федорівка.

Алеутін Гайджина, рядовий 1235-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 9.09.1943 р. Похований у с. Лютецька.

Алешин Іван Михайлович, червоноармієць 29-ї стрілецької дивізії. 1901 р.н. Орловська обл., Ульяновський р-н. Призваний Камішинським райвійськкоматом Сталінградської області. Загинув 26.08.1943 р. Похований у с. Веприк.

Алієв Амет Князимонович, червоноармієць 29-ї стрілецької дивізії. 1911 р.н. Азербайджанська РСР, Перячинський р-н, с. Амеденчик. Призваний Перячинським райвійськкоматом. Зник безвісти в серпні 1943 р. під час вуличних боїв за с. Веприк. Рідні: дружина, Саят Алієва. Проживала за адресою: Азербайджанська РСР, Перячинський р-н, с. Амеденчик.

Алієв Баймур, рядовий 722-го стрілецького полку 206-ї стрілецької дивізії. 1912 р.н. Анджанська обл. Загинув 16.09.1943 р. Похований у с. Соснівка.

Алієв Назар Алімір, рядовий, стрілець 128-го стрілецького полку 29-ї стрілецької дивізії. 1908 р.н. Азербайджанська РСР, Лерикський р-н. Призваний Лерикським райвійськкоматом Азербайджанської РСР. Зник безвісти 29.08.1943 р. в с. Веприк. Рідні: батько, Алієв Міхралі. Проживав за адресою: Азербайджанська РСР, м. Ленкорань.

Алімов Катола (Кашола), рядовий 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 11.09.1943 р. Похований у с. Лютецька.

Алісе М., військовослужбовець. Загинув у 1943 р. Похований у братській могилі в с. Лютецька.

Алматов Мердалакум, рядовий 1237-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 12.09.1943 р. Похований у с. Юр'ївка.

Алматов Мерданакуд, рядовий, стрілець. 1906 р.н. Узбекицька РСР, Ферганська обл., Фрунзенський р-н. Призваний Фрунзенським райвійськкоматом Ферганської обл. Загинув у 1943 р. Похований у братській могилі в с. Лютецька. Рідні: дружина, Алматова Конжаб. Проживала за адресою: Узбекицька РСР, Ферганська обл., Фрунзенський р-н.

Алхатов Хуршут, рядовий, стрілець 128-го стрілецького полку 29-ї стрілецької дивізії. 1895 р.н. Азербайджанська РСР, Кубатлінський р-н, с. Шамлик. Призваний Кубатлінським райвійськкоматом. Зник безвісти 27.08.1943 р., в с. Веприк. Рідні: батько, Алхатов Артубай. Проживав за адресою: Азербайджанська РСР, Кубатлінський р-н, с. Шамлик.

Альошин Олексій Павлович, рядовий 29-ї стрілецької дивізії. 1909 р.н. Курська обл., Крупнянський р-н. Призваний Крупнянським райвійськкоматом. Загинув у бою 15.09.1943 р. Похований у с. Середняки, центр. Рідні: дружина, Варвара Андріївна. Проживала за адресою: Курська обл., Крупнянський р-н.

Альянов Качар, молодший сержант 979-го стрілецького полку. 1914 р.н. Загинув у бою 1.09.1943 р. Похований на х. Велике.

Алюков І.К., військовослужбовець. Похований у с. Мартинівка (колишній х. Червоногвардійський), братська могила.

Аляєв Іван Якович, молодший лейтенант, командир взводу 9-ї гвардійської механізованої бригади. Загинув 4.09.1943 р. Похований у с. Біленченківка, центр.

Алякін Володимир Єгорович, рядовий 1237-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1916 р.н. Татарська АРСР, Дрожанівський р-н, с. Ново-Ільново. Призваний Дрожанівським райвійськкоматом. Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у с. Юр'ївка. Рідні: мати, Аксенія Іванівна. Проживала за адресою: Татарська АРСР, Дрожанівський р-н, с. Ново-Ільново.

Амабаєв Хашим, рядовий, стрілець 128-го стрілецького полку 29-ї стрілецької дивізії. 1904 р.н. Узбекицька РСР, Маркоматський р-н, радгосп ім. К.Маркса. Призваний Маркоматським райвійськкоматом Узбекицької РСР. Зник безвісти 26.08.1943 р., в с. Веприк. Рідні: Амабаєва. Проживала за адресою: Узбекицька РСР, Маркоматський р-н, радгосп ім. К.Маркса.

Амамураз Берди, військовослужбовець 128-го стрілецького полку 29-ї стрілецької дивізії. Зник безвісти 26.03.1943 р. в районі с. Веприк.

Аманашев Калікаш, рядовий 981-го стрілецького полку. 1904 р.н. Загинув 4.09.1943 р. Похований у с. Мартинівка (колишній х. Червоногвардійський).

Амангалієв Клянда, рядовий 981-го стрілецького полку. 1918 р.н. Загинув 1.09.1943 р. Похований у с. Мартинівка (колишній х. Червоногвардійський).

Амангішев Кузьма Андрійович, рядовий 1237-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у с. Лютецька.

Аманов Анакіт, червоноармієць. 1910 р.н. Загинув 31.08.1943 р. Похований у с. Веприк.

Аманов Ашир, червоноармієць 253-ї стрілецької дивізії. 1910 р.н. Самаркандська обл. Призваний Нарпайським райвійськкоматом Самаркандської обл. Загинув 31.08.1943 р. під час боїв за с. Веприк. Рідні: дружина, Аманова Бахлура. Проживала за адресою: Самаркандська обл., Нарпайський р-н.

Аманов Курбан Алі, червоноармієць. 1914 р.н. Загинув 2.09.1943 р. Похований у с. Веприк.

Амельченко Іван Миколайович, рядовий, стрілець 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1908 р.н. Полтавська обл., Миргородський р-н. Призваний Ферганським райвійськкоматом Узбецької РСР. Загинув у бою 12.09.1943 р. Похований у с. Лютецька. Рідні: дружина, Амельченко Єфросинія. Проживала за адресою: Кустанайська обл., радгосп № 483.

Амерзаєв, рядовий. Загинув у 1943 р. Похований у с. Лютецька, братська могила біля школи.

Амеркадов Харік Зарєфович, червоноармієць. 1909 р.н. Загинув у бою 31.08.1943 р. Похований у с. Мартинівка (колишній х. Червоногвардійський).

Амерханов Гафір Зарєєвич, рядовий, стрілець 981-го стрілецького полку 253-ї стрілецької дивізії. 1909 р.н. Татарська АРСР. Призваний Ташаузським райвійськкоматом Туркменської РСР. Загинув у бою 11.09.1943 р. Похований у с. Глибока Долина. Рідні: дружина, Амерханова Марфа. Проживала за адресою: Туркменська РСР, Ташаузська обл.

Амінів Валіджай, рядовий 1235-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув 9.09.1943 р. Похований у с. Воздвиженка.

Амінів Кснміа, червоноармієць. Загинув у 1943 р. Похований у братській могилі в с. Лютецька.

Амке., військовослужбовець. Загинув у вересні 1943 р. Похований у братській могилі в с. Лютецька.

Амомурад Берди, рядовий, стрілець 128-го стрілецького полку 29-ї стрілецької дивізії. 1911 р.н. Туркменська РСР, Марійська обл., Сакарганський р-н. Призваний Сакарганським райвійськкоматом. Зник безвісти 26.08.1943 р., в с. Веприк. Рідні: Бердієва. Проживала за адресою: Туркменська РСР, Марійська обл., Сакарганський р-н, с. Чашкат.

Амраєв Атаєкай, рядовий 1237-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у с. Юр'ївка.

Амханов Харіф Зарєфович, рядовий 981-го стрілецького полку. 1898 р.н. Загинув 31.08.1943 р. Похований у с. Мартинівка (колишній х. Червоногвардійський).

Анамурад Раім, рядовий, стрілець 128-го стрілецького полку 29-ї стрілецької дивізії. 1904 р.н. Чарджоузька обл., Чарджоузький р-н. Призваний Чарджоузьким райвійськкоматом. Зник безвісти 26.08.1943 р., в с. Веприк. Рідні: дружина, Махта. Проживала за адресою: Туркменська РСР, Чарджоузька обл., колгосп ім. Молотова.

Андібеков Коктубай, рядовий, стрілець 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 11.09.1943 р. Похований у с. Лютецька.

Андієнко Єгор Юхимович, сержант 748-го стрілецького полку 206-ї стрілецької дивізії. 1913 р.н. Новосибірська обл., Тогучинський р-н. Призваний Волоченським райвійськкоматом. Загинув 9.09.1943 р. Похований у с. Соснівка. Рідні: дружина, Ніна Василівна. Проживала за адресою: Новосибірська обл., Тогучинський р-н, колгосп «Путь».

Андреш Іван Львович, житель с. Бобрік, Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1942 р. Похований у с. Бобрік.

Андрєєв Роман Андрійович, лейтенант, командир взводу зв'язку 979-го стрілецького полку 253-ї стрілецької дивізії. 1918 р.н. Чуваська АРСР, Калінінський р-н, с. Ішлей. Загинув 1.09.1943 р. Похований на х. Супрунков Веприцького р-ну Полтавської обл. Рідні: батько, Іванов Андрій Іванович. Проживав за адресою: Чуваська АРСР, Калінінський р-н, с. Ішлей.

Андрєєв Григорій Миколайович, рядовий 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1904 р.н. Молотовська обл., Юрлінський р-н, с. Лошица. Призваний Лисівенським райвійськкоматом Молотовської обл. Загинув у бою 11.09.1943 р. Похований у с. Лютецька. Рідні: дружина, Андрєєва Олександра Василівна. Проживала за адресою: Молотовська обл., Юрлінський р-н, с. Лошица.

Андрєєв Данило Гнатович, рядовий 981-го стрілецького полку. 1909 р.н. Загинув 1.09.1943 р. Похований у с. Мартинівка (колишній х. Червоногвардійський).

Андрєєв Данило Гнатович, червоноармієць. Загинув у бою 2.09.1943 р., Похований у с. Тепле.

Адресов Микола Михайлович, рядовий 1237-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у с. Юр'ївка.

Адресов Микола Михайлович, червоноармієць. Загинув у 1943 р. Похований у братській могилі в с. Лютенька.

Адресов Михайло Петрович, червоноармієць 44-го окремого винищувально-протитанкового дивізіону 218-ї стрілецької дивізії. Зник безвісти 15.09.1943 р. в районі с. Рапівка.

Адресов Сергій Петрович, рядовий, стрілець 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1906 р.н. Чкаловська обл., Кувандицький р-н. Призваний Кувандицьким райвійськкоматом. Загинув у бою 9.09.1943 р. Похований у с. Лютенька. Рідні: дружина, Андреева Ганна Степанівна. Проживала за адресою: Чкаловська обл., Кувандицький р-н.

Адрієвських Михайло Степанович, рядовий 667-го стрілецького полку. 1904 р.н. Загинув у бою 12.09.1943 р. Похований у с. Млини.

Адріяннов Андрій Федорович, рядовий, стрілець 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1923 р.н. Загинув у бою 11.09.1943 р. Похований у с. Лютенька.

Андрущенко Василь Миколайович, червоноармієць. Загинув 1.09.1943 р. Похований у с. Біленченківка, центр.

Анісімов Валентин Степанович, рядовий 253-ї стрілецької дивізії. 1918 р.н. Молотовська обл. Призваний Чусовським райвійськкоматом. Загинув 1.09.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: дружина, Клавдія Андріївна. Проживала за адресою: Молотовська обл.

Анісімов Михайло Іванович, старший сержант 15-го окремого гвардійського танкового полку 8-го гвардійського танкового корпусу. 1923 р.н. Архангельська обл., Первомайський р-н. Призваний Первомайським райвійськкоматом. Загинув у бою 18.09.1943 р. Похований у с. Краснознаменка. Рідні: батько, Анісімов Іван. Проживав за адресою: Архангельська обл., Первомайський р-н, с. Сальск.

Анісімов Олександр Самсонович, військовослужбовець. Загинув у вересні 1943 р. Похований у братській могилі в с. Лютенька.

Аніщенко Віктор Васильович, рядовий, зв'язківець 931-го артилерійського полку 373-ї стрілецької дивізії. 1903 р.н. Алтайський край. Призваний Пржевальським райвійськкоматом Киргизької РСР. Загинув у бою 12.09.1943 р. Похований у с. Млини. Рідні: дружина, Киченко Ксенія Артемівна. Проживала за адресою: Киргизька РСР, Ісик-Кульська обл., Пржевальський р-н.

Аноковець Данило Іванович, рядовий 981-го стрілецького полку. 1926 р.н. Загинув 1.09.1943 р. Похований на території радгоспу «Холодний».

Анохін Петро Олексійович, лейтенант 253-ї стрілецької дивізії 983-го стрілецького полку. 1922 р.н. Омська обл., Кормилівський р-н, с. Малишево. Загинув 1.09.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: сестра, Анохіна Тетяна Олексіївна. Проживала за адресою: Омська обл., Кормилівський р-н, с. Малишево.

Анохін Фірс Григорович, лейтенант 373-ї стрілецької дивізії. 1916 р.н. Свердловська обл., Зайковський р-н, с. Антохіно. Призваний Асбецьким райвійськкоматом. Загинув у бою 13.09.1943 р. Похований у с. Лисівка. Рідні: мати, Анохіна Тетяна Абрамівна. Проживала за адресою: Свердловська обл., Зайковський р-н, с. Антохіно.

Аношкін Юхим Семенович, рядовий 981-го стрілецького полку. 1914 р.н. Пензенська обл., Шемишейський р-н, с. Малигіно. Загинув у бою 2.09.1943 р. Похований у с. Тепле. Рідні: дружина, Аношкіна Пелагея Михайлівна. Проживала за адресою: Пензенська обл., Шемишейський р-н, с. Малигіно.

Анцелов А.А., гвардії капітан. Загинув у вересні 1943 р. Похований у с. Вельбівка, на садибі Бондаренка М.Х.

Автонов Олександр Єгорович, молодший сержант 253-ї стрілецької дивізії. 1906 р.н. Ленінградська обл. Призваний Новгородським райвійськкоматом. Загинув 1.09.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: дружина, Анастасія Олександрівна. Проживала за адресою: Ленінградська обл., Новгородський р-н, пос. Восход, вул. Леніна, буд. 110.

Автонов Прокіп Васильович, рядовий, кулеметник 981-го стрілецького полку. 1920 р.н. Загинув 5.09.1943 р. Похований у с. Мартинівка (колишній х. Червоногвардійський).

Автонов Федір Васильович, червоноармієць 253-ї стрілецької дивізії. 1909 р.н. Саратовська обл., Аткарський р-н. Призваний Аткарським райвійськкоматом. Загинув 1.09.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: дружина, Антонова Олександра. Проживала за адресою: Саратовська обл., Аткарський р-н, с. Ново-Іванівка.

Анфілов Опанас Якович, рядовий 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1923 р.н. Молотовська обл., Юрлинський р-н. Призваний Юрлинським райвійськкоматом. Загинув у бою 14.09.1943 р. Похований у с. Солдатове. Рідні: батько, Анфілов Яків. Проживав за адресою: Молотовська обл., Юрлинський р-н.

Апанасенко Тимофій Олександрович, червоноармієць 29-ї стрілецької дивізії. 1917 р.н. Воронежська обл., Вендельський р-н, х. Нове Життя. Призваний Вендельським райвійськкоматом. Загинув 27.08.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: дружина, Апанасенко Ксенія. Проживала за адресою: Воронежська обл., Вендельський р-н, х. Нове Життя.

Апсаліев Абазар, рядовий. 1924 р. н. Загинув 1.09.1943 р. Похований у с. Веприк.

Аразов Знад Дягенович, лейтенант, командир взводу 106-го стрілецького полку 29-ї стрілецької дивізії. 1914 р.н. Азербайджанська РСР, Гусарський р-н, с. Мала Гусара. Загинув у бою 28.08.1943 р. Похований у с. Шадурка.

Арістамбаєв Рахматулла, рядовий, стрілець 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1914 р.н. Актюбінська обл., Карабутацький р-н. Призваний Кочкарським райвійськкоматом Челябінської обл. Загинув у бою 9.09.1943 р. Похований у с. Лютенька. Рідні: дружина, Арістамбаєва Катоб. Проживала за адресою: Челябінська обл., Кочкарський р-н, Загайська сільська рада.

Арон Йосип Мойсеевич, рядовий 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1903 р.н. Свердловська обл., Нижньосергінський р-н. Призваний Нижньосергінським райвійськкоматом Свердловської обл. Загинув у бою 9.09.1943 р. Похований у с. Лютенька. Рідні: дружина, Арон Софія Григорівна. Проживала за адресою: Свердловська обл., Нижньосергінський р-н.

Аротюнов Макач Карапетович, молодший лейтенант, командир взводу 302-го стрілецького полку 29-ї стрілецької дивізії. 1913 р.н., м. Кіровабад. Призваний Кіровабадським райвійськкоматом. Загинув 1.09.1943 р. Похований у с. Веприк.

Артаков Камілан, рядовий 1237-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії 1923 р.н. Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у с. Юр'івка.

Артамонов Михайло Михайлович, молодший сержант 981-го стрілецького полку 253-ї стрілецької дивізії. 1908 р.н. Вінницька обл. Призваний Сталінським райвійськкоматом Московської обл. Загинув у бою 2.09.1943 р. Похований у с. Тепле. Рідні: дружина, Деева Наталія Федорівна. Проживала за адресою: Московська обл., Луховицький р-н, с. Луховиці.

Артеков Єрґаш, рядовий 29-ї стрілецької дивізії. 1905 р.н. Анджанська обл., Анджанський р-н, с. Бутакара. Загинув у бою 28.08.1943 р. Похований у с. Вельбівка.

Артемов Володимир Андрійович, молодший сержант, командир відділення 979-го стрілецького полку 253-ї стрілецької дивізії. 1924 р.н. Загинув 3.09.1943 р. Похований на х. Андріяшів. Рідні: батько, Андрій Леонтійович. Проживав за адресою: м. Тамбов, вул. Мічуріна, 15.

Артубаєв Ноєр, молодший сержант, стрілець 128-го стрілецького полку 29-ї стрілецької дивізії. 1923 р.н. Каракалпацька АРСР Чимбайський р-н. Призваний Чимбайським райвійськкоматом. Зник безвісти 27.08.1943 р., в с. Веприк. Рідні: батько, Айтанов Артубай. Проживав за адресою: Каракалпацька АРСР, Чимбайський р-н.

Артузен Олекс, військовослужбовець 128-го стрілецького полку 29-ї стрілецької дивізії. Зник безвісти 26.03.1943 р. в р-ні с. Веприк.

Артуґян Сетрак Олександрович, рядовий, стрілець 128-го стрілецького полку 29-ї стрілецької дивізії. 1898 р.н. Вірменська РСР, Спітацький р-н, с. Спітаки. Призваний Спітацьким райвійськкоматом Вірменської РСР. Зник безвісти 26.08.1943 р., в с. Веприк. Рідні: сестра, Чубарнян Ватраки. Проживала за адресою: Вірменська РСР, Спітацький р-н, с. Амамлі.

Артуґюнов Георгій Михайлович, молодший сержант, командир відділення 29-ї стрілецької дивізії. 1904 р.н., м. Баку. Загинув 20.08.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: дружина, Софія.

Архипов Володимир Олександрович, гвардії старшина, санітар 7-ї гвардійської механізованої бригади. 1905 р.н. Сталінградська обл., Красноярський р-н, с. Красний Яр. Призваний Володарським райвійськкоматом Сталінградської обл. Загинув у бою 27.08.1943 р. Похований у братській могилі с. Мартинівка. Рідні: дружина, Архипова Гаїна Хомівна. Проживала за адресою: м. Астрахань, вул. Магнітогорська, 40.

Архипов Євген Іванович, старший сержант 253-ї стрілецької дивізії 979-го стрілецького полку. 1910 р.н. Ленінградська обл., Новгородський р-н. Призваний Новгородським райвійськкоматом. Загинув 12.09.1943 р. Похований у с. Середняки, центр. Рідні: дружина, Архипова Марія Василівна. Проживала за адресою: Новгородський р-н, с. Лут.

Архія Лука Іванович, молодший сержант 1852-го винищувально-протитанкового артилерійського полку 32-ї окремої винищувальної артилерійської бригади. 1911 р.н. Ростовська обл., Азовський р-н, с. Гановатка. Призваний Азовським райвійськкоматом Ростовської обл. Загинув у бою 27.08.1943 р. Похований у братській могилі с. Мартинівка. Рідні: дружина, Архія Ніна Павловна. Проживала за адресою: Ростовська обл., Азовський р-н, с. Гановатка.

Арьков Петро Єлсейович, рядовий, стрілець 128-го стрілецького полку 29-ї стрілецької дивізії. 1903 р.н. Сталінградська обл., Нехаївський р-н. Призваний Нехаївським райвійськкоматом Сталінградської обл. Зник безвісти 29.08.1943 р. в с. Веприк. Рідні: дружина, Арькова Марія А. Проживала за адресою: Сталінградська обл., Нехаївський р-н, радгосп «Динамо».

Асатов Ісмаїл, гвардії сержант 15-го окремого гвардійського танкового полку. 1924 р.н. Татарська АРСР, Арський р-н. Призваний Арським райвійськкоматом. Загинув у бою 28.08.1943р. Похований у с. Тепле, на його південно-західній околиці.

Асєв Іван Васильович, рядовий 981-го стрілецького полку. 1904 р.н. Загинув 1.09.1943 р. Похований у с. Мартинівка (колишній х. Червоногвардійський).

Аскарєв Маматкуд, рядовий, стрілець 128-го стрілецького полку 29-ї стрілецької дивізії. 1924 р.н. Ферганська обл., Куйбишевський р-н, с. Акер. Призваний Куйбишевським райвійськкоматом. Зник безвісти 27.08.1943 р. в с. Веприк. Рідні: Аскарова. Проживала за адресою: Ферганська обл., Куйбишевський р-н, с. Акер.

Аскитасєв Євген Андрійович, червоноармієць 29-ї стрілецької дивізії, 1908 р.н. Алтайський край, Замсовський р-н, с. Чурупа. Призваний Замсовським райвійськкоматом. Загинув 28.08.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: дружина, Степанова А.Є. Проживала за адресою: Алтайський край, Замсовський р-н, с. Чурупа.

Асламбаєв Замбсей, рядовий, стрілець 128-го стрілецького полку 29-ї стрілецької дивізії. 1902 р.н. Алтайський край, Кочинівський р-н. Призваний Ключевським райвійськкоматом. Зник безвісти 26.08.1943 р., в с. Веприк. Рідні: дружина, Асламбаєва. Проживала за адресою: Алтайський край, Кочинівський р-н.

Асланєв Мамед Надирович, рядовий, стрілець 1235-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1922 р.н. Азербайджанська РСР, Кедабецький р-н. Призваний Кедабецьким райвійськкоматом. Загинув у бою 12.09.1943 р. Похований у с. Лютецька. Рідні: мати, Асланова Надір. Проживала за адресою: Азербайджанська РСР, Кедабецький р-н.

Астахов Віктор Миколайович, лейтенант, помічник командира по господарчій частині 59-ї гвардійської танкової бригади 8-го гвардійського танкового корпусу. 1917 р.н., м. Тула. Призваний Дзержинським райвійськкоматом. Загинув у бою 24.08.1943 р. Похований у с. Тепле. Рідні: дружина, Пелагея Леонтіївна. Проживала за адресою: м. Москва.

Асфанєв Хадріє, рядовий, стрілець 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 11.09.1943 р. Похований у с. Лютецька.

Атабаєв Абдурахман, червоноармієць, санінструктор 38-ї стрілецької дивізії. 1905 р.н. Казахська РСР, Чиринський р-н, колгосп Юський. Загинув у бою 31.08.1943 р. Похований у с. Бобрік. Рідні: дружина, Атабаєва Евдокія Семенівна.

Атаєв Газим Атаєвич, червоноармієць 29-ї стрілецької дивізії. Дагестанська АРСР, м. Буйнакськ. Призваний Буйнацьким міськвійськкоматом. Зник безвісти у серпні 1943 р. під час вуличних боїв за с. Веприк. Рідні: дружина, Атаєва Айханум. Проживала за адресою: Дагестанська АРСР, м. Буйнакськ.

Атамов Умерзак, червоноармієць, 29-ї стрілецької дивізії. 1910 р.н. Узбецька РСР Ферганська обл. Молотовський р-н, Курганська сільська рада. Призваний Молотовським райвійськкоматом Ферганської обл. Зник безвісти 26.08.1943 р. в с. Веприк. Рідні: батько, Мадомілов. Проживав за адресою: Ферганська обл. Молотовський р-н, Курганська сільська рада.

Атаралієв Ісмаїл, рядовий, стрілець 1235-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 9.09.1943 р. Похований у с. Лютецька.

Атімашітов Петро Степанович, військовослужбовець. Загинув 9.09.1943 р. Похований у с. Воздвиженка.

Атнегуєв Кузьма (Кузьман), молодший сержант 981-го стрілецького полку. 1915 р.н. Загинув у бою 1.09.1943 р. Похований у с. Мартинівка (колишній х. Червоногвардійський).

Атоханєв Ташнієбєк, червоноармієць 1129-го стрілецького полку 337-ї стрілецької дивізії. 1903 р.н. Північно-Казахська обл., м. Чимкент. Призваний Сузальським райвійськкоматом. Загинув 11.09.1943 р. Похований у м. Гадяч.

Аульбеков Баратбай, рядовий 161-ї стрілецької дивізії. 1918 р.н., м. Ташкент, Орджонікідзенський р-н. Загинув у бою 14.09.1943 р. Похований у с. Коновалове. Рідні: дружина, Альбекова О나라. Проживала за адресою: м. Ташкент, Орджонікідзенський р-н.

Афанасьєв Василь Іванович, червоноармієць. Помер в результаті отриманих поранень 15.09.1943 р. в хірургічно-польовому пересувному госпіталі № 2416. Похований у с. Ціпки, братська могила.

Афанасьєв Віктор Іванович, червоноармієць 29-ї стрілецької дивізії. 1913 р.н. Горьківська обл., Гагинський р-н. Призваний Гагинським райвійськкоматом. Загинув 28.08.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: брат, Борис Іванович. Проживав за адресою: Горьківська обл., Гагинський р-н.

Афанасьєв, червоноармієць. Загинув у 1943 р. Похований у с. Ручки.

Афонечкін Микола Петрович, рядовий, стрілець 161-ї стрілецької дивізії 1924 р.н. м. Москва, Красноперекопський р-н, с. Шелепиха, 4-а вул. Призваний Краснопресненським райвійськкоматом Московської обл. Загинув у бою 11.09.1943 р. Похований у с. Красна Лука. Рідні: батько, Афонечкін Петро Васильович. Проживав за адресою: м. Москва, Красноперекопський р-н, с. Шелепиха.

Афонічкін Іван Ілліч, рядовий 29-ї стрілецької дивізії. 1908 р.н. Орловська обл., Болховський р-н. Призваний Болховським райвійськкоматом. Загинув у бою 14.09.1943 р. Похований у с. Середняки. Рідні: дружина, Аграфена Данилівна. Проживала за адресою: Орловська обл., Болховський р-н.

Афонін Дмитро Максимович, рядовий. Загинув 15.09.1943 р. Похований у с. Березова Лука, в парку.

Афонін Олександр Іванович, рядовий, зв'язківець. 1905 р.н., ст. Пальнищевка, Рязано-Уральський залізничний шлях. Призваний Сызранським райвійськкоматом. Зник безвісти 29.08.1943 р. в районі с. Мартинівка. Рідні: Олександр Олексійович. Проживав за адресою: ст. Пальнищевка, Рязано-Уральський залізничний шлях.

Афоров Кіндрат Прокопович, червоноармієць. 1923 р.н. Загинув у бою 1.09.1943 р. Похований у с. Холодне, братська могила.

Афутін Макар Каргитович, молодший лейтенант 29-ї стрілецької дивізії. Загинув 1.09.1943 р. Похований у с. Веприк.

Азатов Самат, червоноармієць 253-ї стрілецької дивізії. 1924 р.н. Самаркандська обл. Призваний Митанським райвійськкоматом Самаркандської обл. Загинув 2.09.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: дружина, Аханьєва Рабля. Проживала за адресою: Самаркандська обл., Митанський р-н, Кушерландська сільська рада.

Ахвердієв Алі Алієвич, червоноармієць 29-ї стрілецької дивізії. 1923 р.н. Грузинська РСР, Перчеминський р-н, с. Кизил-Аяжа. Загинув 31.08.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: мати, Ахвердієва Алі. Проживала за адресою: Грузинська РСР, Перчеминський р-н, с. Кизил-Аяжа.

Ахемсіден Ікольд Мурзайович, рядовий. Загинув у бою у вересні 1943 р. Похований у с. Лютенька.

Ахмедіанс Віктор Борисович, лейтенант 60-ї гвардійської танкової бригади 8-го гвардійського танкового корпусу. 1918 р.н., м. Тбілісі. Призваний Тбіліським райвійськкоматом. Загинув у бою 2.03.1943 р. Похований у с. Холодне. Рідні: мати, Рапшонадзе Олена Семенівна. Проживала за адресою: м. Тбілісі.

Ахмадалієв Мутіжан, рядовий, стрілець 1236-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1907 р.н. Узбецька РСР, Ферганська обл., Ташлацький р-н. Призваний Ташлацьким райвійськкоматом Ферганської обл. Загинув у бою 8.09.1943 р. Похований у с. Лютенька. Рідні: дружина, Ахмадалієва Кур'яхан. Проживала за адресою: Узбецька РСР, Ферганська обл., Ташлацький р-н.

Ахмедов Абдурахім, червоноармієць 29-ї стрілецької дивізії. 1903 р.н. Андижанська обл., Пахтаабадський р-н, с. Узгур. Призваний Пахтаабадським райвійськкоматом. Загинув 26.08.1943 р. Похований у с. Соснівка. Рідні: дружина, Ахмедова Магарсіса. Проживала за адресою: Андижанська обл., Пахтаабадський р-н, с. Узгур.

Ахмедов Мамедсанн, рядовий, стрілець 128-го стрілецького полку 29-ї стрілецької дивізії. 1904 р.н. Ферганська обл. Багдатський р-н. Призваний Багдатським райвійськкоматом Ферганської обл. Зник безвісти 27.08.1943 р., в с. Веприк. Рідні: Ахмедова Саямаб. Проживав за адресою: Ферганська обл., Багдатський р-н.

Ахмедов Садим, червоноармієць 29-ї стрілецької дивізії. 1903 р.н. Андижанська обл., Джалакудукський р-н, ст. Курган. Загинув 28.08.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: дружина, Зуват. Проживала за адресою: Андижанська обл., Джалакудукський р-н, ст. Курган.

Ахмедов Сафо, червоноармієць. 1923 р.н. Бухарська обл., Бухарський р-н. Призваний Бухарським райвійськкоматом Бухарської обл. Загинув 16.09.1943 р. Похований у с.:Ручки. Рідні: батько, Радзиков Ахмед. Проживав за адресою: Бухарська обл., м. Бухара, колгосп ім. Фрунзе.

Ахмедов Сахар Герасимович, червоноармієць, стрілець 859-го стрілецького полку 294-ї стрілецької дивізії. 1909 р.н. Казахстанська РСР, Богульський р-н. Призваний Богульським райвійськкоматом. Загинув 15.09.1943 р. Похований у с. Березова Лука. Рідні: дружина, Гучира Акап. Проживала за адресою: Казахстанська РСР, Богульський р-н.

Ахметов Імам, рядовий 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув 8.09.1943 р. Похований у с. Мартинівка (колишній х. Червоногвардійський).

Ахметшин Густав Зайрошилович, молодший сержант. 1923 р.н. Загинув у бою 16.09.1943 р. Похований у с. Рашівка, братська могила в центрі села.

Ахметшин Густав Заяраш, молодший сержант 748-го стрілецького полку 206-ї стрілецької дивізії. 1923 р.н. Татарська АРСР. Призваний Каршинським райвійськкоматом Бухарської обл. Загинув у бою 16.09.1943 р. Похований у с. Сари.

Ахренов Анатолій Олександрович, рядовий. Загинув у вересні 1943 р. Похований у с. Велике.

Ахромов Мухтар, рядовий 38-ї стрілецької дивізії. 1904 р.н. Таджикицька РСР, Ленінабадська обл., м. Ура-Тюбе. Призваний Ура-Тюбенським райвійськкоматом Таджикицької РСР. Загинув у бою 14.09.1943 р. Похований у с. Середняки, братська могила в центрі села.

Ахундов Гаїд Оскірович, сержант, командир відділення 1235-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1912 р.н. Вірменська РСР, м. Єреван. Призваний Куяльським райвійськкоматом Таджикицької РСР м. Куяльб. Загинув у бою 12.09.1943 р. Похований у с. Млини. Рідні: дружина, Спрознава Іда Никифоровна. Проживала за адресою: Таджикицька РСР, м. Куяльб, артіль «Красний труд».

Ачасв Тарахбай, рядовий 1237-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у с. Юр'івка.

Ашайкін Петро Пилипович, рядовий, стрілець 1235-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1901 р.н. Чуваська АРСР, Мордоватський р-н. Призваний Мордоватським райвійськкоматом. Загинув у бою 12.09.1943 р. Похований у с. Лютенька. Рідні: син Ашайкін Михайло Петрович. Проживав за адресою: Чуваська АРСР, Мордоватський р-н, колгосп «1-е Мая».

Аширов Мамараїм, рядовий 1237-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1909 р.н. Андижанська обл., Асакинський р-н. Призваний Асакинським райвійськкоматом. Загинув у бою 15.09.1943 р. Похований у с. Солдатське. Рідні: дружина, Салмахан. Проживала за адресою: Андижанська обл., Асакинський р-н.

Ашрапанов Дуяш Мабіла Огли, червоноармієць 29-ї стрілецької дивізії. 1908 р.н. Азербайджанська РСР, Ісланський р-н. Загинув 27.08.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: дружина, Ашрапонова. Проживала за адресою: Азербайджанська РСР, Ісланський р-н.

Ашуров Алі, рядовий. Загинув у бою 14.09.1943 р. Похований у с. Березова Лука, урочище Цапів Яр.

Бабаєв Байкам, рядовий, стрілець 128-го стрілецького полку 29-ї стрілецької дивізії. 1901 р.н. Маринська обл., Сакарганський р-н. Призваний Сакарганським райвійськкоматом. Зник безвісти 26.08.1943 р., в с. Веприк. Рідні: Байхамова. Проживала за адресою: Маринська обл., Сакарганський р-н.

Бабаєв Язберди, сержант 768-го стрілецького полку 138-ї стрілецької дивізії. 1923 р.н., м. Мари. Призваний Іюатакським райвійськкоматом. Загинув у бою 16.09.1943 р. Похований у с. Ручки. Рідні: дружина, Бабаєва Акбечі. Проживала за адресою: Маринська обл., Іюатакський р-н.

Бабенко Д.І., військовослужбовець. Похований у с. Мартинівка (колишній х. Червоногвардійський).

Бабенко Сергій Микитович, червоноармієць 768-го стрілецького полку 138-ї стрілецької дивізії. 1908 р.н. Київська обл., Звернигородський р-н, с. Хлинівка. Призваний Звернигородським райвійськкоматом. Загинув у бою 14.09.1943 р. Похований у с. Ручки. Рідні: дружина, Бабенко Наталія Степанівна. Проживала за адресою: Київська обл., Звернигородський р-н, с. Хлинівка.

Бабенко Трохим Кіндратович, рядовий, стрілець 1-го повітряно-десантного стрілецького полку 5-ї повітрянодесантної гвардійської дивізії. 1906 р.н. Полтавська обл., Решетилівський р-н, с. Потічок. Призваний Решетилівським райвійськкоматом Полтавської обл. Помер в результаті отриманих поранень 29.11.1943 р. Похований у с. Максимівка. Рідні: Бабенко А.Я. Проживала за адресою: Полтавська обл., Решетилівський р-н.

Бабичкий Петро Савелійович, підпільник. 1909 р.н. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації у лютому 1942 р. Похований у м. Гадяч.

Бабичав Алкар, червоноармієць. 1909 р.н. Загинув 1.09.1943 р., Похований у с. Веприк.

Бабівська Анастасія Петрівна, підпільниця. 1910 р.н. Розстріляна за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в лютому 1942 р. Похована в с. Розбишівка.

Бабівський Петро Савич, підпільник. 1920 р.н. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в лютому 1942 р. Похований у с. Розбишівка.

Бабівський Савелій Федорович, підпільник. 1896 р.н. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в лютому 1942 р. Похований у с. Розбишівка.

Бабінцев Микола Макарович, лейтенант. 1918 р.н. Загинув у 1943 р. Похований у братській могилі в с. Лютенька.

Бабісов Скар, рядовий 983-го стрілецького полку. 1909 р.н. Загинув 1.09.1943 р. Похований у с. Веприк.

Бабкін Олександр Іванович, рядовий, стрілець-розвідник 253-ї стрілецької дивізії. 1916 р.н., м. Воронеж. Призваний Воронежським райвійськкоматом м. Воронежа. Загинув у бою 15.09.1943 р. Похований у с. Глибока Долина. Рідні: батько, Іван Олексійович. Проживав за адресою: м. Воронеж, вул. Академіка Павлова, 5.

Баблак Сергій Григорович, старшина, санінструктор 1255-го стрілецького полку. 1910 р.н. Орловська обл. Призваний Сизранським райвійськкоматом Куйбишевської обл. Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у с. Лютенька. Рідні: дружина, Баблак Марія Никифорівна. Проживала за адресою: Куйбишевська обл., м. Сизрань.

Бабужін Іван Єгорович, червоноармієць. 1915 р.н. Тимський р-н с. Пахонок. Загинув 27.08.1943 р. Похований у с. Веприк.

Багатов Михайло Іванович, червоноармієць 29-ї стрілецької дивізії. 1904 р.н. Куйбишевська обл., Павловський р-н, с. Баклуши. Загинув 31.08.1943 р. Похований у с. Веприк.

Вагдасарін Вандасар Агабекович, рядовий. 1914 р.н. Загинув у бою в 1943 р. Похований у с. Вельбівка.

Вагмет Семен Семенович, рядовий, стрілець 23-ї стрілецької дивізії. 1918 р.н. Полтавська обл., Миргородський р-н, с. Хомутець. Призваний Миргородським райвійськкоматом Полтавської обл. Загинув 6.09.1943 р. Похований західніше с. Яновщина. Рідні: дружина, Вагмет Ганна Миколаївна. Проживала за адресою: Полтавська обл., Миргородський р-н, с. Хомутець.

Вагорін Васиць Зіновійович, рядовий 983-го стрілецького полку. 1915 р.н. Загинув 1.09.1943 р. Похований у с. Веприк.

Вагрянов Олексій Миколайович, військовослужбовець. 1910 р.н. Загинув у бою у вересні 1943 р. Похований у с. Рашівка, братська могила в центрі села.

Вагулін Віктор Дмитрович, рядовий 70-ї окремої розвідувальної роти 38-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 7.09.1943 р. похований у с. Плішівце.

Вадаєв Іван Пилипович, лейтенант, командир стрілецького взводу 1237-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1922 р.н. Ярославська обл., Переяславський р-н, с. Красне. Призваний Переяславським райвійськкоматом Ярославської обл. Загинув 10.09.1943 р. Похований у братській могилі в с. Лютенька. Рідні: батько, Вадаєв Пилип Іванович. Проживав за адресою: Ярославська обл., Переяславський р-н, с. Красне.

Вадаєв Алі Афарович, червоноармієць 29-ї стрілецької дивізії. 1923 р.н. Азербайджанська РСР, Астаринський р-н, с. Коноштоп. Призваний Астаринським райвійськкоматом. Загинув 30.08.1943 р. Похований у с. Веприк.

Вадаєва Норд Христофонович, рядовий. Загинув у бою 5.09.1943 р. Похований у с. Холодне, братська могила.

Ваденко Єлисей і його син Андрій, жертви нацизму. Жителі с. Петрівка-Роменська. Розстріляні за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації. Поховані в с. Петрівка-Роменська.

Васв Петро Васильович, молодший сержант 253-ї стрілецької дивізії. 1924 р.н. Чкаловська обл., Тотькський р-н, с. Тменівка. Призваний Сорочинським райвійськкоматом Чкаловської обл. Загинув 1.09.1943 р. Похований у с. Веприк.

Баженов Матвій Костянтинович, рядовий 983-го стрілецького полку 253-ї стрілецької дивізії. 1898 р.н. Куйбишевська обл. Загинув 1.09.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: дружина, Баженова Дарія. Проживала за адресою: м. Чкаловськ.

Баженов Микола Андрійович, рядовий 983-го стрілецького полку. 1903 р.н. Загинув 1.09.1943 р. Похований у с. Веприк.

Базаров Карім, військовослужбовець. 1915 р.н. Похований у с. Лютенька, центр.

Базизудін Мутен, червоноармієць. 1918 р.н. Загинув 1.09.1943 р. Похований у с. Холодне, братська могила.

Байбазаров Аісмануа, рядовий 983-го стрілецького полку. 1923 р.н. Загинув 1.09.1943 р. Похований у с. Веприк.

Байбадаєв Сабур, червоноармієць 768-го стрілецького полку 138-ї стрілецької дивізії. 1910 р.н. Наманганська обл., Учкурганський р-н, с. Янгабад. Призваний Учкурганським райвійськкоматом Наманганської обл. Загинув у бою 14.09.1943 р. Похований у с. Ручки.

Баймухамед Мураз Манусович, рядовий 650-го стрілецького полку 138-ї стрілецької дивізії. 1924 р.н. Загинув у бою 13.06.1943 р. Похований у с. Ручки.

Байрам, рядовий 218-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 15.09.1943 р. Похований у с. Лисівка.

Бакаєв Павло Єгорович, рядовий 1239-го стрілецького полку. 1910 р.н. Горьківська обл., Дальньокостянтинівський р-н. Призваний Кіровським райвійськкоматом. Загинув у бою 11.09.1943 р. Похований у с. Лютенька. Рідні: дружина, Китяєва Євдокія Миколаївна. Проживала за адресою: Горьківська обл., Дальньокостянтинівський р-н.

Бакбай Єрстгал Єстатович, червоноармієць 29-ї стрілецької дивізії. 1924 р.н. Абхазька АРСР, Кгальський р-н. Загинув 27.08.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: батько, Єстас Мордович. Проживав за адресою: Абхазька АРСР, Кгальський р-н.

Бакбатаєв Улиш, червоноармієць. 1908 р.н. Загинув у бою 1.09.1943 р. Похований у с. Холодне, братська могила.

Бажезаров Кувандак, військовослужбовець. 1918 р.н. Похований у с. Лютенька, центр.

Бакіров Сайфула Мурзаєвич, рядовий, стрілець 1237-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1906 р.н. Башкирська АРСР, Кармаскалінський р-н. Призваний Кармаскалінським райвійськкоматом Башкирської АРСР. Загинув у бою 13.09.1943 р. Похований у с. Перевіз. Рідні: дружина, Бакірова Ріфа. Проживала за адресою: Башкирська АРСР, с. Муксімово.

Бакаанов Василь Гордійович, червоноармієць 253-ї стрілецької дивізії. 1907 р.н. Івановська обл. Призваний Гусь-Хрустальським райвійськкоматом Івановської обл. Загинув у бою 1.09.1943 р. Похований у с. Холодне, братська могила. Рідні: мати, Агрипіна Герасимівна. Проживала за адресою: м. Гусь-Хрустальний.

Бакмумахетов Марафутдін, сержант. Загинув у 1943 р. Похований у братській могилі в с. Лютенька.

Бакум Микола Фердинандович, ефрейтор 748-го стрілецького полку 206-ї стрілецької дивізії. 1922 р.н. Дніпропетровська обл., Солонянський р-н, с. Вишня. Призваний Солонянським райвійськкоматом. Загинув у бою 14.09.1943 р. Похований у с. Рашівка, братська могила в центрі села. Рідні: дружина, Полторацька Д.А. Проживала за адресою: Дніпропетровська обл., Солонянський р-н, с. Вишня.

Бакута Парасковія Миколаївна, партизанка, 1920 р.н. жителька с. Книшівка. Розстріляна за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації у січні 1942 р. Похована в с. Книшівка.

Бакушин Олексій Полікарпович, рядовий. Загинув 16. 09.1943 р. Похований у с. Березова Лука, в парку.

Балабан Володимир Пилипович, рядовий. 1924 р.н. м. Лебедин. Загинув 12.09.1943 р. Похований у с. Біленченківка, центр.

Балабушенко Володимир Петрович, червоноармієць 29-ї стрілецької дивізії. 1914 р.н. Харківська обл., м. Богодухів. Загинув 27.08.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: дружина, Ганна Андріївна.

Балакірев Георгій Олексійович, рядовий стрілець 1235-го стрілецького полку. 1910 р.н. Загинув 9.09.1943 р. Похований у с. Воздвиженка.

Баланда Степан Опанасович, рядовий, стрілець 128-го стрілецького полку 29-ї стрілецької дивізії. 1904 р.н. Краснодарський край, Камишовський р-н, ст. Довжанська. Призваний Бірським райвійськкоматом Хабаровського краю. Зник безвісти 27.08.1943 р., в с. Веприк.

Рідні: дружина, Баланда Дарія Никифорівна. Проживала за адресою: Краснодарський край, Камишовський р-н, ст. Довжанська.

Баландін Яків Миколайович, рядовий, стрілець 1235-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1910 р.н. Призваний Молотовським райвійськкоматом Башкирської АРСР. Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у с. Лютецька. Рідні: дружина, Баландіна Варвара Павлівна. Проживала за адресою: м. Уфа, Тужильський алебастровий завод, барак № 6.

Балахнін Інокентій Маркелович, гвардієць рядовий 7-ї гвардійської механізованої бригади. 1907 р.н. Красноярський край м. Єнісей, Лісозавод. Призваний Єнісейським райвійськкоматом. Загинув у бою 12.09.1943 р. Похований у с. Сари, братська могила. Рідні: дружина, Черетих Марія Захарівна. Проживала за адресою: Красноярський край м. Єнісей, Лісозавод.

Балашов Павло Григорович, військовослужбовець. 1914 р.н. Загинув. Похований у братській могилі в с. Мартинівка.

Балбуков Микола Якович, червоноармієць 38-ї стрілецької дивізії. 1912 р.н. Гомельська обл., Кормянський р-н, с. Кляпин. Призваний Кормянським райвійськкоматом Білоруської РСР. Загинув у бою 4.09.1943 р. Похований у с. Бобрик. Рідні: дружина, Балбукова Ніна Трохимівна. Проживала за адресою: Гомельська обл., Кормянський р-н, с. Кляпин.

Бальтабеков Халік, рядовий, стрілець 128-го стрілецького полку 29-ї стрілецької дивізії. 1918 р.н. Кустанайська обл., Тарановський р-н. Призваний Тарановським райвійськкоматом. Зник безвісти 27.08.1943 р., в с. Веприк. Рідні: Бальтабекова Сіхіна. Проживала за адресою: Кустанайська обл., Тарановський р-н.

Бамидін Микола Іванович, рядовий 1237-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у с. Юр'ївка.

Банзієв Уфум, рядовий, стрілець 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у с. Лютецька.

Баннов Агафон Зотейович, рядовий, стрілець. 1904 р.н. Челябінська обл., Шармовський р-н. Призваний Тюменським міськвійськкоматом. Загинув у 1943 р. Похований у братській могилі в с. Лютецька. Рідні: дружина, Баннова. Проживала за адресою: м. Тюмень.

Бансеркєєв Садик, рядовий 1237-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 8.09.1943 р. Похований у с. Юр'ївка.

Барабаш Євдокія Григорівна, жертва нацизму. 1900 р.н., с. Лютецька. Розстріляна за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1941 р., похована в с. Лютецька.

Барабаш Кіндрат Охтистович, жертва нацизму. с. Лютецька. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1941 р. Похований у с. Лютецька.

Барабаш Михайло, жертва нацизму. 1912 р.н. с. Лютецька. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1942 р. Похований у с. Лютецька.

Барабаш Никифор Євгенович, жертва нацизму. 1903 р.н. с. Лютецька. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1943 р. Похований у с. Лютецька.

Барабаш Софія Кирилівна, жертва нацизму. 1914 р.н. с. Лютецька. Розстріляна за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1942 р. Похована в с. Лютецька.

Барабицький Микола Максимович, лейтенант. Загинув у 1943 р. Похований у братській могилі в с. Лютецька.

Баранкулов Ізумрат, рядовий. 1909 р.н. Загинув 1.09.1943 р. Похований у с. Воронівщина.

Баранов Євген Дмитрович, старшина 981-го стрілецького полку 253-ї стрілецької дивізії. 1921 р.н. Загинув 1.09.1943 р. Похований на території радгоспу «Холодний».

Баранов Іван Васильович, старший лейтенант, командир стрілецької роти 981-го стрілецького полку. 1922 р. н. Помер в результаті отриманих поранень 2.09.1943 р. Похований на х. Червоний.

Баранов Михайло Дмитрович, червоноармієць. 1900 р.н. Загинув у 1943 р. Похований у братській могилі в с. Лютецька.

Баранов Олександр Олександрович, рядовий 1922 р.н. Загинув у бою 16.09.1943 р. Похований у с. Середняки, братська могила в центрі села.

Баранов Павло Павлович, рядовий, телефоніст 128-го стрілецького полку 29-ї стрілецької дивізії. 1923 р.н. Ставропольський край, м. П'ятигорськ. Призваний Пятигорським міськвійськкоматом. Зник безвісти 26.08.1943 р., в с. Веприк. Рідні: мати, Баранова Марія Олексіївна. Проживала за адресою: м. П'ятигорськ, Ставропольського краю.

Бардашов Василь Єгорович, військовослужбовець. Загинув у 1943 р. Похований у братській могилі в с. Лютецька.

Барильченко Іван Петрович, жертва нацизму. Житель с. Лютенька. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1941 р. Похований у с. Лютенька.

Барішев Василь Егорович, червоноармієць. 1900 р.н. Загинув у 1943 р. Похований у братській могилі в с. Лютенька.

Барков Вакір, червоноармієць, стрілець 650-го стрілецького полку 138-ї стрілецької дивізії. 1898 р.н. Киргизька РСР, Ошська обл., Ошський р-н. Призваний Ошським райвійськкоматом. Загинув у бою 16.09.1943 р. Похований у с. Ручки. Рідні: дружина, Кумінська Баркова. Проживала за адресою: Ошська обл., Ошський р-н, колгосп Ленгар.

Барсуков Іван Серафимович, сержант 253-ї стрілецької дивізії. 1923 р.н. Татарська АРСР. Призваний Каніщевським райвійськкоматом. Помер в результаті отриманих поранень 15.09.1943 р. Похований у с. Краснознаменка. Рідні: мати, Барсукова Антоніна Василівна. Проживала за адресою: Татарська АРСР, Каніщевський р-н, с. Черпис.

Барсуков Платон Стефанович, сержант. 1923 р.н. Загинув 15.09.1943 р. Похований у с. Краснознаменка.

Барсуков, сержант. Загинув у 1943 р. Похований у с. Середняки, братська могила в центрі села.

Басалаєв Федір Григорович, старший сержант 1918 р.н. Новосибірська обл., Куйбишевський р-н, с. Литвинове. Призваний Куйбишевським райвійськкоматом. Загинув у бою 13.09.1943 р. Похований у с. Ручки.

Басингодієв Кумурзан, червоноармієць. 1903 р.н. Загинув 4.09.1943 р. Похований у с. Веприк.

Басков Яків Васильович, рядовий 983-го стрілецького полку 253-ї стрілецької дивізії. 1913 р.н. Архангельська обл., Кисецький р-н. Призваний Онезьким райвійськкоматом Архангельської обл. Загинув 1.09.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: дядько, Олександр Дмитрович. Проживав за адресою: Архангельська обл., м. Першилово.

Басов Григорій Петрович, рядовий, стрілець 1235-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1910 р.н. Сталінградська обл., Заветинський р-н. Призваний Самарським райвійськкоматом Ростовської обл. Загинув у бою 11.09.1943 р. Похований у с. Лютенька. Рідні: дружина, Басова Марія Федорівна. Проживала за адресою: Ростовська обл., Самарський р-н, с. Самаркан.

Батаалов Галі Сулейманович, рядовий 970-го окремого батальйону зв'язку. 1920 р.н. Башкирська АРСР, Бакалинський р-н, с. Кабизово. Призваний Бакалинським райвійськкоматом. Загинув у бою 15.09.1943 р. Похований у с. Крутлик. Рідні: батько, Батаалов Сулейман. Проживав за адресою: Башкирська АРСР, Бакалинський р-н, с. Кабизово.

Батєнов Матвій Костянтинівич, червоноармієць. 1902 р.н. Загинув 1.09.1943 р. Похований у с. Веприк.

Батраков Григорій Якович, рядовий 253-ї стрілецької дивізії. Молотовська обл. Призваний Кизеловським міськвійськкоматом Молотовської обл. Загинув 2.10.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: дружина, Марія Миколаївна. Проживала за адресою: Молотовська обл. м. Кизел, вул. Чкалова 2.

Батраков Микола Григорович, рядовий, стрілець 1237-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1912 р.н. Сталінградська обл., Октябрський р-н. Призваний Сталінським райвійськкоматом Сталінградської обл. Загинув у бою 11.09.1943 р. Похований у с. Млини, центр. Рідні: дружина, Батракова Олександра Іванівна. Проживала за адресою: Сталінградська обл., Октябрський р-н, с. Ахтаба.

Батраков Михайло Миколайович, лейтенант 981-го стрілецького полку 253-ї стрілецької дивізії. 1913 р.н. Свердловська обл., Нижньотуренський завод. Загинув 1.09.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: батько, Батраков Микола Олександрович.

Батраченко Гнат Петрович, рядовий 1237-го стрілецького полку. Загинув у бою 15.09.1943 р. Похований у с. Солдатове.

Батсенієков Єштат, рядовий 1237-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 9.09.1943 р. Похований у с. Юр'вка.

Батура Андрій Терентійович, жертва війни. 1923 р.н. Помер в результаті отриманих поранень у 1944 р. Похований у с. Качанове.

Батура Карпо Іванович, підпільник. 1902 р.н. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації у листопаді 1941 р. Похований у с. Розбишівка.

Батькіна Віра Григорівна, представниця єврейської громади. Розстріляна за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1942 р. Похована м. Гадяч, ур. Гончарний яр.

Бахназаров Шарна, червоноармієць 29-го стрілецького полку. 1917 р.н. Таджикицька РСР, Токманський р-н. Призваний Токманським райвійськкоматом. 28.08.1943 р. Похований у м. Гадяч. Рідні: дружина, Бібті. Проживала за адресою: Таджикицька РСР, Токманський р-н.

Бахшїєв Шахтанет, військовослужбовець. 1915 р.н. Похований у с. Лютенька, центр.

Башаров Костянтин Кіндратович, рядовий. 1900 р.н. Загинув у бою в 1943 р. Похований у с. Бірки, братська могила.

Башкіров Яків Артемович, рядовий. Загинув 16.09.1943 р. Похований у с. Біленченківка, центр.

Башмаков Федір Михайлович, рядовий. Загинув у бою у вересні 1943 р. Похований у с. Красна Лука.

Башманов Абдураїл, рядовий. 1907 р.н. Загинув у бою у вересні 1943 р. Похований у с. Бобрік.

Баяндік Микола Іванович, рядовий. 1908 р.н. Молотовська обл., Юсьвинський р-н. Призваний Ворошиловським райвійськкоматом Молотовської обл. Загинув у 1943 р. Похований у братській могилі в с. Лютенька.

Бездудний Тихін Федорович, підпільник. 1920 р.н. Загинув у грудні 1941 р. Похований у с. Лютенька.

Беззапонов Микола Матвійович, гвардії сержант. 1910 р.н. Сталінська обл., м. Маріуполь. Призваний Маріупольським райвійськкоматом Сталінської обл. Помер в результаті отриманих поранень 22.09.1943 р. Похований у братській могилі в с. Малі Будища.

Безинькі Петро Іванович, рядовий, писар 1235-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1910 р.н. Загинув у бою 12.09.1943 р. Похований у с. Млини.

Безменніков Петро Георгійович, сержант 253-ї стрілецької дивізії. 1922 р.н. м. Астрахань. Призваний Ікрянинським райвійськкоматом Астраханської обл. Загинув у бою 31.08.1943 р. Похований у с. Мартинівка (колишній х. Червоногвардійський). Рідні: батько, Безменніков Георгій Іванович. Проживав за адресою: Астраханська обл., Ікрянинський р-н, с. Бір-Косола.

Безрук Єфрем Петрович, жертва нацизму. 1910 р.н. с. Лободине. Розстріляний за розподженням німецької окупаційної адміністрації в 1943 р. Місце поховання невідоме.

Безсмертний Дмитро Павлович, старший лейтенант 658-го стрілецького полку, 218-ї стрілецької дивізії. Полтавська обл. Загинув у бою 12.09.1943 р. Похований у с. Тютюрівщина. Рідні: дружина, Безсмертна Феодосія Андріївна.

Безуглий Кирило Іванович, рядовий 161-ї стрілецької дивізії. 1894 р.н. Сумська обл., м. Лебедин. Призваний Лебединським райвійськкоматом. Загинув 16.09.1943 р. Похований у с. Середняки, братська могила в центрі села. Рідні: дружина, Безуглова Марія Іванівна. Проживала за адресою: Сумська обл., м. Лебедин.

Безуглий Степан Іванович, старшина. 1902 р.н. Загинув 26.08.1943 р. Похований у с. Веприк.

Бейліс Борис Семенович, червоноармієць 29-го стрілецького полку 38-ї стрілецької дивізії. 1919 р.н. Кам'янець-Подільська обл., м. Шепетівка. Призваний Шепетівським райвійськкоматом Кам'янець-Подільської обл. Загинув у бою 12.09. 1943 р. Похований у с. Хитці. Рідні: батько, Бейліс Семен Петрович. Проживав за адресою: м. Шепетівка.

Бейцанов Махмерій, червоноармієць. Загинув у бою у вересні 1943 р., Похований у с. Бобрік.

Беккер Юхим Климентійович, старший сержант 1237-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у с. Юр'ївка.

Бекмуратов Бавда, червоноармієць. 1908 р.н. Загинув 1.09.1943 р. Похований у с. Веприк.

Бексетов Сагайда, рядовий 667-го стрілецького полку. 1912 р.н. Загинув у бою 12.09.1943 р. Похований у с. Лютенька.

Бенеж Анатолій Іванович, сержант 981-го стрілецького полку. 1911 р. н. Загинув 31.08.1943 р. Похований у с. Мартинівка (колишній х. Червоногвардійський).

Бенметов Саїд Ікматович, лейтенант. Зник безвісти 27.08.1943 р. в р-ні с. Новоселівка.

Бердюччи Борис Павлович, військовослужбовець. Загинув у бою 27.08.1943 р. Похований у братській могилі в с. Мартинівка.

Березін Ілля Миколайович, рядовий, стрілець 1237-го стрілецького полку. Загинув 13.09.1943 р. Похований у братській могилі в с. Лютенька.

Березов Іван Сергіївич, рядовий 29-гострілецького полку 38-ї стрілецької дивізії. 1924 р.н. Сумська обл., Лебединський р-н, с. Будилка. Загинув у бою 15.09.1943 р. Похований у с. Середняки, центр.

Березовська Мотрона Іванівна, жертва нацизму. 1894 р.н., с. Лютецька. Розстріляна за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1941 р. Похована в с. Лютецька.

Березовська Олена, жертва нацизму. 1900 р.н., с. Лютецька. Розстріляна за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1943 р. Похована в с. Лютецька.

Березовський Дем'ян Павлович, жертва нацизму. 1894 р.н., с. Лютецька. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1941 р. Похований у с. Лютецька.

Березовський Іван Пантелеймонович, жертва нацизму. 1929 р.н., с. Лютецька. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1941 р. Похований у с. Лютецька.

Березовський К.Ф., жертва нацизму. Розстріляний гітлерівцями 21.02.1943 р. в ур. Галочка під м. Гадяч.

Березовський Кирило Пилипович, жертва нацизму. 1915 р.н., с. Лютецька. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1943 р. Похований у с. Лютецька.

Березовський Павло Никифорович, старший сержант 106-го стрілецького полку 29-ї стрілецької дивізії. 1923 р.н. Миколаївська обл., м. Білозерськ. Призваний Білозерським райвійськкоматом. Загинув 28.08.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: батько, Березовський Никифор. Проживав за адресою: Миколаївська обл., Білозерський р-н, с. Білки.

Березовський Пантелеймон Іванович, жертва нацизму. 1897 р.н. с. Лютецька. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1941 р. Похований у с. Лютецька.

Березовський Пилип Феодосійович, жертва нацизму. 1889 р.н., с. Лютецька. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1943 р. Похований у с. Лютецька.

Березовський Ф.Ф., мирний житель. Розстріляний карателями у березні 1943 р. Похований у с. Лютецька.

Березуцький Василь Андрійович, рядовий. Загинув у бою 26. 08.1943 р. Похований у братській могилі в с. Могилатів.

Берман, військовослужбовець. Загинув у 1943 р., Похований у м. Гадяч, міський парк.

Берсенев Андрій Олексійович, сержант 10-го мінометного полку 40-ї Армії. 1918 р.н. Свердловська обл., Артемівський р-н. Призваний Артемівським райвійськкоматом. Зник безвісти 26.08.1943 р. в районі с. Веприк. Рідні: брат, Берсенев Степан Олексійович. Проживав за адресою: Свердловська обл., Артемівський р-н, с. Петашино.

Берхатов Міхор, червоноармієць, кулеметник 138-ї стрілецької дивізії. 1916 р.н. Ташаузька обл., Тахтинський р-н. Призваний Тахтинським райвійськкоматом Ташаузької обл. Загинув у бою 16.09.1943 р. Похований у с. Ручки. Рідні: дружина, Берхатова Муслор. Проживала за адресою: Ташаузька обл., Тахтинський р-н.

Беланов Дмитро Дмитрович, червоноармієць 768-го стрілецького полку 138-ї стрілецької дивізії. 1924 р.н. Курська обл., Бімський р-н, с. Бистре. Призваний Бімським райвійськкоматом Курської обл. Загинув у бою 15.09.1943р. Похований у с. Ручки. Рідні: мати, Соломонія Іванівна. Проживала за адресою: Курська обл., Бімський р-н, с. Бистре.

Белік Микола Федорович, старшина, командир відділення 128-го батальйону 40-ї Армії. 1916 р.н. Сумська обл. Призваний Куп'янським райвійськкоматом Харківської обл. Помер в результаті отриманих поранень 17.09.1943 р. Похований у с. Ціпки. Рідні: дружина, Білик Ел. І. Проживала за адресою: Сумська обл., Охтирський р-н.

Беліков Олексій Федорович, рядовий, стрілець 128-го стрілецького полку 29-ї стрілецької дивізії. 1908 р.н. Тамбовська обл., м. Мічуринськ. Призваний Бикинським райвійськкоматом Хабаровського краю. Зник безвісти 27.08.1943 р., в с. Веприк. Рідні: дружина, Белікова Олександра Іванівна. Проживала за адресою: м. Куйбишев, вул. Куйбишевська, 86, кв.11.

Беліський Володимир Петрович, молодший сержант. 1925 р.н., м. Краків. Помер в результаті отриманих поранень 19.09.1943 р. Похований у с. Веприк.

Беліський Іван Федорович, червоноармієць 41-го кінно-артилерійського полку Південно-Західного фронту. Вінницька обл., Жмеринський р-н, с. Потоки. Призваний Жмеринським райвійськкоматом. Загинув у бою 12.09.1941 р. Похований у с. Бобрин. Рідні: дружина, Белінська Марія Семенівна. Проживала за адресою: Вінницька обл., Жмеринський р-н, с. Потоки.

Белкін Дмитро Никифорович, червоноармієць. 1909 р.н. Загинув у бою у вересні 1943 р. Похований у с. Бобрік.

Белобородов Іван Олексійович, сержант, командир відділення 138-ї стрілецької дивізії. 1916 р.н. Свердловська обл., Туринський р-н. Призваний Тавдинським райвійськкоматом Свердловської обл. Загинув у бою 15.09.1943 р. Похований у с. Ручки. Рідні: дружина, Белобородова Анфіса Ільїна. Проживала за адресою: Свердловська обл., Туринський р-н, с. Шухринове.

Беловінець Петро Миколайович, рядовий 981-го стрілецького полку. 1901 р.н. Загинув 2.10.1943 р. Похований у с. Тепле.

Белодед Олексій Петрович, червоноармієць 38-ї стрілецької дивізії. 1917 р.н., м. Лебедин Сумської обл. Призваний Лебединським райвійськкоматом Сумської обл. Загинув у 10.09.1943 р. Похований у с. Біленченківка, центр. Рідні: дружина, Белодед Параска Прокопівна.

Белоусов Іван Сергійович, рядовий автоматник 658-го стрілецького полку 218-ї стрілецької дивізії. Загинув 16.09.1943 р. Похований у с. Лісне (с. Лисівка).

Беляев Павло Никифорович, гвардії старший сержант 7-ї гвардійської механізованої бригади. 1919 р.н. Удмуртська АРСР, Кізнєрський р-н, с. Н.Пулан. Призваний Кізнєрським райвійськкоматом Удмуртської АРСР. Загинув у 1943 р. Похований у братській могилі в с. Лютьєнка. Рідні: дружина, Беляєва Дарія Миколаївна. Проживала за адресою: Удмуртська АРСР, Кізнєрський р-н, с. Пулан.

Белянін Степан Максимович, молодший сержант 983-го стрілецького полку. 1905 р.н. Пензенська обл. Призваний Лєгоставським райвійськкоматом Новосибірської обл. Загинув 31.08.1943 р. Похований у с. Вєдрик. Рідні: дружина, Павліна Олександрівна. Проживала за адресою: Новосибірська обл., Лєгоставський р-н, с. Агафониха.

Белянська Єлизавета Давидівна, представниця єврейської громади. Розстріляна за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1942 р. Похована в м. Гадяч, ур. Гончарний яр.

Белянський Яків Самійлович, представник єврейської громади. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1942 р. Похований у м. Гадяч, ур. Гончарний яр.

Бельський Степан Іванович, рядовий 117-го стрілецького полку. 1912 р.н. Сумська обл., м. Тростянець. Помер в результаті отриманих поранень 19.09.1943 р. Похований у с. Вєприк.

Бігуський Йосип Львович, жертва нацизму. Житель м. Гадяч. Представник єврейської громади. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1942 р. Похований у м. Гадяч, ур. Гончарний яр.

Биков Савелій Архипович, рядовий 161-ї стрілецької дивізії. 1916 р.н. Сумська обл., Краснопільський р-н, с. Бринцівка. Призваний Краснопільським райвійськкоматом. Загинув у бою 16.09.1943 р. Похований у с. Середняки, братська могила в центрі села. Рідні: дружина, Бикова Єфросинія Матвіївна. Проживала за адресою: Сумська обл., Краснопільський р-н, с. Бринцівка.

Биразан Гфаїд Самсонович, лейтенант 29-ї стрілецької дивізії. Зник безвісти 1.09.1943 р. в районі с. Вєприк.

Вєстров Сергій Андрійович, рядовий, стрілець 373-ї стрілецької дивізії. 1906 р.н., м. Москва. Призваний Калінінським райвійськкоматом Уссурійської обл. Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у братській могилі в с. Юр'ївка.

Битектин Дмитро Семенович, молодший лейтенант 618-го стрілецького полку 218-ї стрілецької дивізії. 1909 р.н. Челябінська обл., м. Карабаш. Загинув у бою 14.09.1943 р. Похований у с. Юр'ївка. Рідні: дружина, Битектин Антоніна Тихонівна.

Бичков Микола Федорович, червоноармієць, стрілок 138-ї стрілецької дивізії. 1896 р.н. Семіпалатинська обл., Бєльагачинський р-н, Тутайська сільська рада, колгосп «Красный Воин». Загинув у бою 19.09.1943 р. Похований у с. Ручки, братська могила. Рідні: дружина, Бичкова Евдокія Тимофіївна. Проживала за адресою: Семіпалатинська обл., Бєльагачинський р-н, Тукинська сільська рада, колгосп «Красный Воин».

Бичугсеях Євдокія Яківна, представниця єврейської громади. Розстріляна за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1942 р. Похована в м. Гадяч, в ур. Гончарний яр.

Відаш Олександр Костянтинівич, рядовий, стрілець 1-го повітрянодесантного стрілецького полку 5-ї повітрянодесантної гвардійської дивізії. 1901 р.н. Полтавська обл., м. Градизьк. Призваний Градизьким райвійськкоматом Полтавської обл. Помер в результаті отриманих по-

ранень 23.11.1943 р. Похований у с. Максимівка. Рідні: Бідаш П.М. Проживав за адресою: Полтавська обл., м. Градизьк.

Вікмуратов Бирді, рядовий 983-го стрілецького полку. 1908 р.н. Загинув 1.09.1943 р. Похований у с. Веприк.

Вілан, жертва нацизму. Житель с. Хитці. Повішений за наказом німецької окупаційної адміністрації 9.04.1943 р. Похований у с. Хитці.

Вілаш Марина Андріївна, партизанка. 1885 р.н. Жителька с. Краснознаменка. Розстріляна за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в грудні 1941 р. Похована в м. Гадяч.

Вілач Парасковія Федорівна, жертва нацизму. 1922 р.н. с. Плішивець. Розстріляна за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в серпні 1943 р. Похована в с. Плішивець.

Вілач Федір Тимофійович, жертва війни. 1891 р.н. м. Гадяч, робітник маслозаводу. Вбитий під час відступу німців при розриві авіаційної бомби 6.09.1943 р. Похований у м. Гадяч, кладовище.

Вілокінь Сергій Єгорович, партизан. 1895 р.н. житель с. Соснівка. Загинув 16.11.1941 р. Похований у с. Соснівка.

Віловожко Н.В., гвардії сержант. Загинув у вересні 1943 р. Похований у с. Веприк.

Вілоусов Василь Степанович, червоноармієць. 1915 р.н. Загинув 9.09.1943 р. Похований у с. Веприк.

Вілоусов Василь Федорович, рядовий 983-го стрілецького полку 253-ї стрілецької дивізії. 1924 р.н. Курганська обл. Призваний Іседським райвійськкоматом Курганської обл. Загинув 31.08.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: мати, Дарія Степанівна. Проживала за адресою: Курганська обл., Іседський р-н, колгосп ім. Будьонного.

Вілоусов Іван Миколайович, молодший сержант. 1915 р.н. Помер від хвороби 16.03.1944 р. Похований у братській могилі в с. Малі Будища.

Вірюков Дмитро Андрійович, рядовий 29-ї стрілецької дивізії. Челябінська обл., м. Карабаш, Першотравневий р-н. Призваний Першотравневим райвійськкоматом. Загинув у бою 16.09.1943 р. Похований у с. Середняки. Рідні: дружина, Юдашня Д.І. Проживала за адресою: Челябінська обл., м. Карабаш, Першотравневий р-н.

Вісінгамєєв Кумурзак, рядовий 283-го стрілецького полку. 1903 р.н. Загинув 4.09.1943 р. Похований у с. Веприк.

Віюн А.О., колишній голова колгоспу «Комітерн». Розстріляний гітлерівцями 21.02.1943 р. в ур. Галочка, під м. Гадяч.

Віюн Антон Олексійович, жертва нацизму. 1905 р.н. Житель с. Лютенька. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1943 р. Похований у с. Лютенька.

Вілюв Олександр Іванович, молодший сержант, стрілець 1237-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1903 р.н. Горьківська обл., Павловський р-н, с. Мартово. Призваний Павловським райвійськкоматом Горьківської обл. Зник безвісти 15.09.1943 р. в районі с. Могилатів. Рідні: дружина, Білінова Ольга Дмитрівна. Проживала за адресою: Горьківська обл., Павловський р-н, с. Мартово.

Вілюв Павло Михайлович, рядовий, ординарець. 373-а стрілецька дивізія. 1906 р.н. Ивановська обл., Ковровський р-н, с. Великі Воєгодичі. Призваний Ковровським райвійськкоматом Ивановської обл. Загинув у бою 9.09.1943 р. Похований у братській могилі в с. Лютенька. Рідні: дружина, Білінова В.Г. Проживала за адресою: Ивановська обл., Ковровський р-н, с. Великі Воєгодичі.

Влоха Гаїна Олексіївна, жертва нацизму. 1943 р.н. с. Лютенька. Розстріляна за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1941 р., похована в с. Лютенька.

Влоха Петро Михайлович, жертва нацизму. 1924 р.н. Житель с. Лютенька. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1941 р. Похований у с. Лютенька.

Влоха Харитина Сергіївна, жертва нацизму. 1911 р.н. с. Лютенька. Розстріляна за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1941 р. Похована в с. Лютенька.

Влохін Федір Іванович, рядовий, кулеметник 58-ї механізованої бригади. 1895 р.н. Горьківська обл., Богородицький р-н, с. Вязова. Призваний Ворошиловським райвійськкоматом Узбецької РСР. Загинув у бою 2.09.1943 р. Похований у братській могилі в с. Мартинівка. Рідні: Влохіна Євдокія Василівна. Проживала за адресою: Горьківська обл., Богородицький р-н, с. Вязова.

Баузов Михайло Михайлович, ефрейтор, навідник 29-ї стрілецької дивізії. 1913 р.н. Грузинська РСР, Башкічет. Зник безвісти 27.08.1943 р. в районі с. Веприк. Рідні: дружина, Анастасія Юхимівна. Проживала за адресою: Грузинська РСР, Башкічет.

Блюменкранц Есфір Гедаалівна, представниця єврейської громади, жителька м. Гадяч. Розстріляна за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації у 1942 р. Похована в м. Гадяч, в ур. Гончарний яр.

Блюменкранц І.М., представник єврейської громади, житель м. Гадяч. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1941 р. Похований у м. Гадяч, кладовище єврейської громади.

Блюменкранц С.П., представниця єврейської громади м. Гадяч. Розстріляна за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1941 р. Похована в м. Гадяч, кладовище єврейської громади.

Блюменкранц Ш.М., представник єврейської громади. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в жовтні 1941 р. Похований у м. Гадяч, кладовище єврейської громади.

Бобенко Дмитро Іванович, червоноармієць. 1904 р.н. Загинув у бою 1.09.1943 р. Похований у с. Холодне, братська могила.

Бобко Василь Григорович, старший лейтенант. 1922 р.н. Загинув 1.09.1943 р. Похований у братській могилі в с. Мартинівка.

Бобович Марія Михайлівна, представниця єврейської громади м. Гадяч. Розстріляна за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1942 р. Похована в м. Гадяч, в ур. Гончарний яр.

Бобрицький Іван Якович, рядовий 206-ї стрілецької дивізії. 1922 р.н. Сумська обл., Краснопільський р-н, с. Нова Дмитрівка. Загинув у бою 24.09.1943 р. Похований у с. Сари, братська могила. Рідні: дружина, Бобрицька Катерина Леонтівна. Проживала за адресою: Сумська обл., Краснопільський р-н, с. Нова Дмитрівка.

Бобришев Арсентій Олексійович, сержант, механік-водій 59-ї гвардійської танкової бригади 8-го гвардійського танкового корпусу. 1917 р.н. Орджоникідзенський край, Старомижський р-н. Призваний Старомижським райвійськкоматом. Загинув 12.09.1943 р. Похований у с. Петрівка. Рідні: дружина, Ксенія.

Бовт Сергій Якович, партизан. 1908 р.н. Житель с. Сари. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1942 р. Похований у с. Сари.

Богайчук Олексій Йович, рядовий. Помер в результаті отриманих поранень 21.11.1945 р. Похований у м. Гадяч.

Боголюбов Микола Михайлович, молодший сержант, командир відділення. 1904 р.н. Молотовська обл., Кочевський р-н, с. Сальниково. Призваний Кочевським райвійськкоматом Молотовської обл. Загинув у бою 1.09.1943 р. Похований у с. Глибока Доина. Рідні: батько, Боголюбов Михайло Михайлович. Проживав за адресою: Молотовська обл., Кочевський р-н, с. Сальниково.

Богомод Микола Васильович, жертва війни. 1927 р.н. с. Краснознаменка. Вбитий в результаті вибуху артилерійського снаряду 15.03.1944 р. Похований у с. Краснознаменка.

Богомодов Н.Ф., військовослужбовець. Загинув у бою в серпні 1943 р. Похований в урочищі Назарівська Дубина.

Богомодов Тихон Тимофійович, червоноармієць 106-го стрілецького полку 29-ї стрілецької дивізії. 1909 р.н. Алтайський край, Китманівський р-н, с. Тяхта. Загинув 27.08.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: дружина, Варвара Тимофіївна.

Богучевський Микита Михайлович, військовослужбовець 225-го стрілецького полку 23-ї стрілецької дивізії. 1902 р.н. Чкаловська обл., Покровський р-н, с. Платовка. Призваний Ферганським райвійськкоматом. Загинув 28.08.1943 р. Похований у с. Воронівщина. Рідні: дружина, Богучевська Раїса Яківна. Проживала за адресою: Чкаловська обл., Покровський р-н, с. Платовка.

Боженів Іван Васильович, рядовий. Загинув у бою 15.09.1943 р. Похований у с. Ручки, братська могила.

Бойко Андрій Федорович, червоноармієць 253-ї стрілецької дивізії. 1903 р.н. Саратовська обл., Федоровський р-н. Призваний Федоровським райвійськкоматом. Загинув у бою 12.09.1943 р. Похований у с. Середняки. Рідні: дружина, Ольга Петрівна. Проживала за адресою: Саратовська обл., Федоровський р-н.

Бойко Іван Миколайович, червоноармієць, стрілець 218-ї стрілецької дивізії. 1905 р.н. Краснодарський край, Кальніболоцький р-н. Призваний Кальніболоцьким райвійськкоматом Краснодарського краю. Загинув у бою 8.09.1943 р. Похований у с. Тютюрівщина. Рідні: мати, Бойко Тетяна Данилівна. Проживала за адресою: Краснодарський край, Кальніболоцький р-н, ст. Кальніболотська.

Бойко Іван Якович, червоноармієць 77-го артилерійського полку 29-ї стрілецької дивізії. 1921 р.н. Вінницька обл., Тульчинський р-н, с. Дролка. Призваний Ново-Айдарським райвійськкоматом Ворошиловградської обл. Зник безвісти 27.08.1943 р., в районі м. Гадяч. Рідні: мати, Ірина Терентіївна. Проживала за адресою: Вінницька обл., Тульчинський р-н, с. Дролка.

Бойко Тихон Іванович, червоноармієць. Загинув у бою 5.09.1943 р. Похований у с. Бобринь.

Бойко Федір Матвійович, рядовий. Загинув у бою 12.09.1943 р. Похований у с. Ветхалівка, братська могила.

Бойцов Федір Харитонович, сержант 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1899 р.н. Калінінська обл., Торопецький р-н. Призваний Торопецьким райвійськкоматом Калінінської обл. Загинув 11.09.1943 р. Похований у с. Лютецька. Рідні: дружина, Бойцова Олександра Федорівна. Проживала за адресою: Калінінська обл., Торопецький р-н.

Бойченко Анатолій Федосійович, молодший сержант. Загинув у бою 11.09.1943 р. Похований у с. Сари, братська могила.

Бойченко Василь Трохимович, червоноармієць, стрілець 1237-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1902 р.н. Курська обл., Красноярузький р-н, с. Красна Яруга. Призваний Красноярузьким райвійськкоматом Курської обл. Загинув у бою 13.09.1943 р. Похований у братській могилі в с. Лютецька. Рідні: дружина, Бойченко Акуліна Іванівна. Проживала за адресою: Курська обл., Красноярузький р-н, с. Красна Яруга.

Боков Агафон Васильович, рядовий 1235-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1910 р.н. Загинув 10.09.1943 р. Похований у с. Лютецька.

Болдіжов Василь Федотович, червоноармієць 30-ї стрілецької дивізії. 1899 р.н. Харківська обл., Орджонікідзенський р-н. Призваний Орджонікідзенським райвійськкоматом, м. Харків. Загинув у бою 8.09.1943 р. Похований у с. Тепле. Рідні: дружина, Болдіжова Єва Дмитрівна. Проживала за адресою: Харківська обл., Орджонікідзенський р-н.

Болов Хазбулат Кашарисевич, червоноармієць. Загинув у 1943 р. Похований у братській могилі в с. Лютецька.

Болотинська Аделя Абрамівна, представниця єврейської громади. Розстріляна за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1942 р. Похована в м. Гадяч, в ур. Гончарний яр.

Болотинська Людмила Ісаківна, представниця єврейської громади м. Гадяч. Розстріляна за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1942 р. Похована в м. Гадяч, в ур. Гончарний яр.

Болотинська Шейна Михайлівна, представниця єврейської громади м. Гадяч. Розстріляна за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1942 р. Похована в м. Гадяч, в ур. Гончарний яр.

Болотинський Лев Михайлович, представник єврейської громади м. Гадяч. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1942 р. Похований в м. Гадяч, в ур. Гончарний яр.

Болтаєв І., військовослужбовець. Загинув у бою у вересні 1943 р. Похований у с. Велике, кладовище.

Бондар Анастасія Дмитрівна, жертва нацизму. 1894 р.н. Жителька с. Лютецька. Розстріляна за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1941 р. Похована в с. Лютецька.

Бондар Ганна Наумівна, жертва нацизму. 1924 р.н. Жителька с. Лютецька. Розстріляна за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1941 р. Похована в с. Лютецька.

Бондар Наум Кир'янович, жертва нацизму. 1891 р.н. Житель с. Лютецька. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1941 р. Похований у с. Лютецька.

Бондар Сергій Констянтинович, капітан, командир роти. 1918 р.н. Орджонікідзенський край, Терський р-н, с. Нагут. Призваний Терським райвійськкоматом. Загинув у 1943 р. Похований у братській могилі в с. Лютецька. Рідні: батько, Бондар Костянтин.

Бондаренко А. Митрофанович, молодший сержант. Помер від хвороби 5.05.1945 р. Похований у братській могилі в с. Малі Будища.

Бондаренко Андрій Андрійович, сержант 748-го стрілецького полку 206-ї стрілецької дивізії. 1923 р.н. Киргизька РСР, Джалаалабадська обл., Базар-Коргонський р-н. Призваний Базар-Коргонським райвійськкоматом. Загинув у бою 13.09.1943 р. Похований у с. Рашівка, центр. Рідні: дружина, Марія Федорівна. Проживала за адресою: Киргизька РСР, Джалаалабадська обл., Базар-Коргонський р-н.

Бондаренко Артем Федорович, партизан. 1910 р.н. Житель с. Березова Лука. Загинув 10.11.1942 р. Похований у с. Петрівка-Роменська.

Бондаренко Данило Якович, підпільник. 1894 р.н. Житель с. Харківці. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації у травні 1942 р. Місце поховання невідоме.

Бондаренко Микола Андрійович, рядовий, стрілець 161-ї стрілецької дивізії. 1906 р.н. Сумська обл., Тростянецький р-н. Призваний Тростянецьким райвійськкоматом Сумської обл. Загинув у бою 12.09.1943 р. Похований у с. Красна Лука. Рідні: дружина, Бондаренко Уляна Омелянівна. Проживала за адресою: Сумська обл., Тростянецький р-н.

Бондаренко Олексій Арсентійович, рядовий. Загинув у вересні 1943 р. Похований у братській могилі в с. Лютецька.

Бондаренко Олексій Григорович, жертва війни. 1928 р.н. с. Березова Лука. Вбитий в результаті вибуху артилерійського снаряду 13.05.1944 р. Похований у с. Березова Лука.

Бондаренко Олексій Степанович, червоноармієць 161-ї стрілецької дивізії. 1908 р.н. Курська обл. Сажнівський р-н. Призваний Сажнівським райвійськкоматом Курської обл. Загинув у бою 31.08.1943 р. Похований у с. Бобрик. Рідні: дружина, Катерина Федорівна. Проживала за адресою: Курська обл. Сажнівський р-н.

Бондарев Г.Г., військовослужбовець. Похований у с. Мартинівка (х. Червоногвардійський), братська могила.

Бондарев Георгій Трохимович, червоноармієць 253-ї стрілецької дивізії. Житель м. Комсомольськ. Призваний Комсомольським райвійськкоматом. Помер в результаті отриманих поранень 4.09.1943 р. Похований у с. Холодце, братська могила. Рідні: брат, Іван Трохимович. Проживав за адресою: Курська обл., Пристенський р-н, колгосп ім. Молотова.

Бондарев Григорій Гнатович, старший сержант. 1899 р.н. Загинув у 1943 р. Похований у с. Венеславівка, братська могила.

Бондарев Михайло Олексійович, рядовий, автоматник 1235-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1906 р.н. Харківська обл., Богодухівський р-н. Призваний Чернянським райвійськкоматом Курської обл. Загинув у бою 9.09.1943 р. Похований у с. Лютецька. Рідні: дружина, Бондарева Марфа Прокопівна. Проживала за адресою: Харківська обл., Богодухівський р-н.

Бондарев Порфир Іванович, військовослужбовець 77-го артилерійського полку 29-ї стрілецької дивізії. 1906 р.н. Воронежська обл., Острогоський р-н. Призваний Чхороцьким райвійськкоматом Грузинської РСР. Зник безвісти 27.08.1943 р. в районі м. Гадяч. Рідні: дружина, Олена Михайлівна.

Бондіан Іван Степанович, рядовий 983-го стрілецького полку. 1923 р.н. Загинув 1.09.1943 р. Похований у с. Веприк.

Борзов І. П., молодший лейтенант. Загинув у бою 15.09.1943 р. Похований у с. Ручки, братська могила.

Борисов Василь Іванович, рядовий. Загинув у бою 15.09.1943 р. Похований у с. Лисівка.

Борисов Віктор Павлович, лейтенант 9-ї гвардії механізованої бригади. 1918 р.н. м. Москва. Призваний Калінінським райвійськкоматом Московської обл. Загинув у бою 8.09.1943 р. Похований у с. Тепле. Рідні: дружина, Борисова Віра Олексіївна. Проживала за адресою: м. Москва.

Борисов Олексій Дмитрович, старшина 60-ї гвардійської танкової бригади 8-го гвардійського танкового корпусу. 1924 р.н. Алтайський край, Барнаульський р-н. Призваний Барнаульським райвійськкоматом. Загинув у бою 2.09.1943 р. Похований у с. Холодне. Рідні: мати, Борисова Ганна. Проживала за адресою: Алтайський край, Барнаульський р-н.

Борідко Микола Степанович, підпільник. 1925 р.н. Загинув у березні 1942 р. Похований у с. Максимівка.

Борідко Тимофій Петрович, рядовий. 1916 р.н. Помер в результаті отриманих поранень у 1945 р. Похований у м. Гадяч.

Борюк, партизан, с. Мелешки (с. Березова Лука). Загинув взимку 1942 р. Похований у с. Петрівка-Роменська, урочище Докалове, чи в м. Гадяч.

Боровик Анастасія Іванівна, жертва нацизму, дружина партизана. с. Петрівка-Роменська. Загинула взимку 1942 р. Похована в с. Петрівка-Роменська, урочище Докалове.

Боровик Микола Михайлович, підпільник. 1910 р. Похований у с. Розбишівка. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в травні 1942 р. Похований у с. Розбишівка.

Боровиков Олексій Михайлович, червоноармієць 253-ї стрілецької дивізії. 1905 р.н. Новосибірська обл., Венгеровський р-н. Призваний Ідриським райвійськкоматом. Загинув у бою 2.09.1943 р. Похований у с. Тепле, братська могила. Рідні: дружина, Марія Єфимівна. Проживала за адресою: Новосибірська обл., Венгеровський р-н.

Боровкін Павло Григорович, молодший сержант 983-го стрілецького полку. 1897 р.н. Загинув 1.09.1943 р. Похований у с. Веприк.

Боровських Макар Олексійович, червоноармієць 29-ї стрілецької дивізії. 1921 р.н. Воронежська обл., Нижньодівицький р-н. Загинув у бою 28.08.1943 р. Похований у с. Вельбівка. Рідні: мати, Боровських Євдокія Олександрівна. Проживала за адресою: Воронежська обл., Нижньодівицький р-н.

Бородавкіна Олександра Федорівна, рядова, санінструктор. 1924 р.н. с. Нова Басань. Призвана Карельським райвійськкоматом Грузинської РСР. Померла від хвороби 24.10.1944 р. Похована в с. Малі Будища.

Бородай Микола Родіонович, рядовий. 1914 р.н. м. Волчанськ. Загинув у бою 26.08.1943 р. Похований у с. Тепле.

Бородін Олексій Митрофанович, червоноармієць 29-ї стрілецької дивізії. 1897 р.н. Алтайський край, Грязнушинський р-н, с. Ситовка. Загинув 27.08.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: дружина, Ганна Дмитрівна. Проживала за адресою: Алтайський край, Грязнушинський р-н, с. Ситовка.

Борсук Василь Семенович, партизан. 1912 р.н. Загинув у бою у 1943 р. Похований у с. Ручки, братська могила.

Боряк Андрій, жертва війни. 1872 р.н. с. Ручки. Вбитий в результаті вибуху міни 12.08.1944 р. Похований у с. Ручки.

Боряк Ганна Олександрівна, жертва війни. 1935 р.н. Жителька с. Середняки. Вбита під час бомбардування 17.09.1943 р. Похована в с. Середняки.

Боряк Катерина Олександрівна, жертва війни. 1937 р.н. с. Середняки. Вбита під час бомбардування 17.09.1943 р. Похована в с. Середняки.

Боряк Марія Григорівна, жертва нацизму. Жителька с. Лисівка. Розстріляна за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації за допомогу червоноармійцям. Похована в с. Лисівка.

Боряк Марія Мефодіївна та її донька Сара, жертви нацизму. Жителі с. Лисівка. Розстріляні за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1941 р. Поховані в с. Лисівка.

Боряк Микола Миколайович, жертва війни. 1939 р.н. Житель с. Середняки. Вбитий під час бомбардування 17.09.1943 р. Похований у с. Середняки.

Боряк Мотрона Петрівна, жертва війни. 1930 р.н. с. Ручки. Вбита під час бомбардування 14.09.1943 р. Похована в с. Ручки.

Боряк Орinna, жертва війни. 1907 р.н. Жителька с. Середняки. Вбита під час бомбардування 17.09.1943 р. Похована в с. Середняки.

Боряк Парасковія Олександрівна, жертва війни. 1933 р.н. Жителька с. Середняки. Вбита під час бомбардування 17.09.1943 р. Похована в с. Середняки.

Боряк Серафима, жертва нацизму. Жителька с. Лисівка. Розстріляна за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації за допомогу червоноармійцям. Похована в с. Лисівка.

Боряк Серафима Мефодіївна, жертва нацизму. Жителька с. Лисівка. Розстріляна за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1941 р. Похована в с. Лисівка. (Можливо, та ж, що й попередня – Ред.).

Ботов Володимир Сергійович, старший лейтенант 768-го стрілецького полку 138-ї стрілецької дивізії. 1909 р.н. Татарська АРСР, Тюлячинський р-н, с. Ленінський Меніг. Призваний Тюлячинським райвійськкоматом. Загинув у бою 16.09.1943 р. Похований у с. Ручки, братська могила. Рідні: сестра, Ботова Марія Сергіївна. Проживала за адресою: Татарська АРСР, Тюлячинський р-н, с. Ленінський Меніг.

Бочаров Андрій Федорович, старший сержант 983-го стрілецького полку 253-ї стрілецької дивізії. 1897 р.н. Тульська обл. Призваний Сосовським райвійськкоматом Рязанської обл.

Звід пам'яток історії та культури України: Полтавська область

Загинув 1.09.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: дружина, Олена Павливна. Проживала за адресою: Московська обл., м. Малоярославець.

Бочаров Костянтин Семенович, червоноармієць 841-го стрілецького полку 237-ї стрілецької дивізії. 1924 р.н. Курська обл., Волоконовський р-н. Призваний Волоконовським райвійськкоматом Курської обл. Загинув у бою 13.09.1943 р. Похований у с. Миколаївка. Рідні: мати, Михайлова Євдокія Андріївна. Проживала за адресою: Курська обл., Волоконовський р-н.

Браверман Етя Гершівна, 1900 р.н. Представниця єврейської громади м. Гадяч. Розстріляна за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації у грудні 1941 р. Похована в м. Гадяч, в ур. Гончарний яр.

Браверман Михайло Абрамович, 1897 р.н. Представник єврейської громади. Народився (?) в м. Лебедин Сумської обл. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації у грудні 1941 р. Похований у м. Гадяч, ур. Гончарний яр.

Брага Данило Пилипович, партизан. 1901 р.н. Житель с. Харківці. Розстріляний за наказом німецької окупаційної адміністрації в травні 1942 р. Похований у с. Харківці.

Брехов Опанас Васильович, рядовий 1237-го стрілецького полку. 1920 р.н. Загинув у бою 13.09.1943 р. Похований у с. Лисівка.

Брижик Ілля Матвійович, рядовий. Загинув у бою 16.09.1943 р. Похований у с. Глибока Долина.

Брижиков Олександр Абрамович, рядовий 256-го стрілецького полку 30-ї стрілецької дивізії. 1912 р.н. Загинув у бою 8.09.1943 р. Похований у с. Тепле.

Бровкін Борис Миколайович, червоноармієць 253-ї стрілецької дивізії. Курська обл. Загинув у бою 1.09.1943 р. Похований на х. Великий.

Бродовський Павло Микитович, старший сержант 29-ї стрілецької дивізії. 1923 р.н. Миколаївська обл., Белозерський р-н, с. Велка. Загинув 27.08.1943 р. Похований у с. Веприк.

Брук Гіта Мордухівна, вчителька. 1909 р.н. Представниця єврейської громади м. Гадяч. Розстріляна за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації 23.11.1941 р. Похована в м. Гадяч, в ур. Гончарний яр.

Бубнов Іван Миколайович, червоноармієць 38-ї стрілецької дивізії. Саратовська обл., Аткарський р-н, с. Бубнова. Призваний Корським райвійськкоматом. Загинув у бою 31.08. 1943 р., Похований у с. Бобрік.

Бубнов Кузьма Якович, рядовий 1237-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у с. Юр'івка.

Буга Садиє Сапмемітович, старший сержант 1237-го стрілецького полку. Загинув у бою 15.09.1943 р. Похований у с. Солдатове.

Бугаєв Василь Литвинович, сержант. 1918 р.н. Сумська обл., с. Вешки. Загинув 25.08.1943 р. Похований у м. Гадяч.

Будагей (Будягіс), лейтенант. Загинув у бою у 1943 р. Похований у с. Римарівка, братська могила.

Буданцев Єгор Олександрович, рядовий 7-ї гвардійської механізованої бригади. 1910 р.н. Воронежська обл., Добринський р-н, с. Чуевка. Призваний Липецьким райвійськкоматом. Загинув у бою 24.08.1943 р. Похований у с. Гречанівка. Рідні: мати, Буданцева Варвара Тимофіївна. Проживала за адресою: Воронежська обл., Добринський р-н, с. Чуевка.

Будніков Дмитро Олександрович, рядовий, стрілець 372-го стрілецького полку. 1916 р.н. Загинув у бою 13.09.1943 р. Похований у с. Млини.

Будуєв Сергій Нефедович, червоноармієць. Загинув у бою 4.09.1943 р. Похований у с. Холодие, братська могила.

Будько Марко Маркіянович, партизан, другий секретар підпільного Гадяцького районного комітету КП(б)У. 1912 р.н. Житель м. Гадяч. Загинув у бою 17.01.1942 р. біля х. Веселий. Первісно був похований на х. Веселий. Згодом останки перенесені до м. Гадяч, у парк.

Буженко Іван Дмитрович, жертва нацизму. Розстріляний під час тимчасової німецької окупації 1941 – 1943 рр. Похований у с. Рашівка.

Бузаєв Василь Іларіонович, партизан. 1921 р.н. Житель с. Сарі. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації у січні 1942 р. Похований у с. Сарі.

Бузаєв Йосип Амвросійович, партизан. 1908 р.н. Житель с. Сарі. Розстріляний за розпорядженням німецької-окупаційної адміністрації у січні 1941 р. Похований у м. Гадяч.

Бузуєров Георгій Миколайович, гвардії молодший лейтенант 661-го артилерійського полку 206-ї стрілецької дивізії. 1917 р.н. Воронежська обл., Миловатський р-н, х. Грушевий. Призва-

ний Миловатським райвійськкоматом. Помер в результаті отриманих поранень 11.09.1943 р. Похований у с. Тютюрівщина. Рідні: дядько Іван Никифорович. Проживав за адресою: Воропельська обл., Миловатський р-н, х. Грушевий.

Будлов Іван Кузьмович, рядовий. Помер від хвороби 10.08.1945 р. Похований у братській могилі в с. Малі Будища.

Будяков Василь Олексійович, рядовий. 1896 р.н. Загинув у бою у вересні 1943 р. Похований у с. Лютенька.

Будяк Іван Савелійович, сержант 1346-го зенітно-артилерійського полку. 1917 р.н. Курська обл., Суджанський р-н, с. Уланок. Призваний Полечовським райвійськкоматом. Загинув у бою 14.09.1943 р. Похований у с. Рашівка, на околиці лісу. Рідні: мати, Будяк Катерина Федорівна. Проживала за адресою: Запорізька обл., м. Гуляй Поле.

Будяков Василь Олексійович, рядовий, стрілець 373-ї стрілецької дивізії. 1896 р.н. Курська обл., Михалівський р-н. Призваний Михалівським райвійськкоматом Курської обл. Загинув у 1943 р. Похований у братській могилі в с. Лютенька. Рідні: дружина, Будякова Парасковія Антонівна. Проживала за адресою: Курська обл., Михалівський р-н.

Будяков Юхим Тимофійович, молодший сержант, стрілець 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1896 р.н. Башкирська АРСР, Гафурійський р-н, с. Білозерськ. Призваний Гафурійським райвійськкоматом Башкирської АРСР. Загинув у бою 11.09.1943 р. Похований у с. Лютенька. Рідні: дружина, Будякова Параска. Проживала за адресою: Башкирська АРСР, Гафурійський р-н, с. Білозерськ.

Буличев Яків Єпіфанович, рядовий 1237-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1913 р.н. Рязанська обл., Михайлівський р-н, с. Костилі. Призваний Нижньотагільським міськвійськкоматом. Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у с. Юр'ївка. Рідні: дружина, Лук'янова Олена Платонівна. Проживала за адресою: м. Москва, Нікітський бульвар.

Буль Михайло Ізраїлевич, гвардії старший лейтенант 7-ї гвардійської механізованої бригади 3-го гвардійського механізованого корпусу. Кіровоградська обл., Підвисоцький р-н, с. Покотилівка. Призваний Підвисоцьким райвійськкоматом. Загинув у бою 3.09.1943 р. Похований у с. Мартинівка.

Буляков Амет Сафа, військовослужбовець. Загинув у бою у вересні 1943 р. Похований у с. Бобрік.

Бумаков Василь Олексійович, рядовий 1235-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1910 р.н. Загинув 9.09.1943 р. Похований у с. Лютенька.

Буравальов Олексій Кіндратович, рядовий, кулеметник 1237-го стрілецького полку 339-ї стрілецької дивізії. 1910 р.н. Уссурійська обл., ст. Уссурі, с. Медведиця. Призваний Ішимбайським райвійськкоматом Башкирської АРСР. Загинув 13.09.1943 р. Похований у с. Лисівка. Рідні: мати, Бурельова Ксенія Тимофіївна. Проживала за адресою: Башкирська АРСР, м. Ішимбай, вул. Бульварна.

Бураков Аркадій Миколайович, рядовий. 1903 р.н. Загинув у бою 15.09.1943 р. Похований у с. Середняки, братська могила, центр.

Бураков Петро Іванович, військовослужбовець. 1917 р.н. Загинув у бою 1.09.1943 р. Похований у братській могилі в с. Мартинівка.

Бурбаєв Сана, рядовий 983-го стрілецького полку. 1904 р.н. Загинув 4.09.1943 р. Похований у с. Веприк.

Бурбела Герасим Іванович, рядовий. 1920 р.н. Полтавська обл., Гадяцький р-н, с. Рашівка. Призваний Гадяцьким райвійськкоматом. Загинув у бою 27.09.1941 р. Похований у с. Рашівка. Рідні: Бурбела Марія Єфимівна. Проживала за адресою: Полтавська обл., Гадяцький р-н, с. Рашівка.

Бурдин Сергій Олександрович, лейтенант, заступник командира батареї 808-го стрілецького полку. 1919 р.н. Челябінська обл., м. Куса. Загинув у бою 13.09.1943 р. Похований у с. Новоселівка. Рідні: дружина, Бурдина Ірина Петрівна. Проживала за адресою: Челябінська обл., м. Куса, вул. Червоноармійська, 13 А.

Бурдюков Дмитро Єфремович, червоноармієць 23-ї стрілецької дивізії. 1914 р.н. Ставропольський край, Степновський р-н, с. Соломи. Призваний Прохладнинським райвійськкоматом Ставропольського краю. Загинув у бою 15.09.1943 р. Похований у с. Ручки. Рідні: сестра, Васильчикова Марія Єфремівна. Проживала за адресою: Ставропольський край, Степновський р-н, с. Соломи.

Бураков Петро Овсійович, червоноармієць 981-го стрілецького полку 253-ї стрілецької дивізії. 1913 р.н. м. Дніпропетровськ. Призваний Іркутським міськвійськкоматом м. Іркутськ.

Звід пам'яток історії та культури України: Полтавська область

Загинув у бою 1.09.1943 р. Похований у с. Мартинівка (колишній х. Червоногвардійський), братська могила. Рідні: мати, Анастасія Наумівна. Проживала за адресою: м. Дніпропетровськ.

Бурмистров Володимир Антонович, старший сержант, механік-водій 200-ї танкової бригади. 1924 р.н. Чуваська АРСР, Порецький р-н, с. Кожевене. Призваний Комсомольським-на-Амурі міськвійськкоматом. Загинув у бою 11.09.1943 р. Похований у с. Лободине. Рідні: мати, Агафія Єгорівна. Проживала за адресою: Чуваська АРСР, Порецький р-н с. Кожевене.

Бурнашов П.М., військовослужбовець. Загинув у бою у вересні 1943 р. Похований у с. Велике, кладовище.

Буряк Мефодій Іванович, жертва нацизму. Помер в результаті отриманих поранень 19.09.1943 р. Похований у с. Веприк, кладовище.

Буряк Михайло Михайлович, старший лейтенант, командир кулеметної роти 1235-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1922 р.н. Стаалінська обл., Ольганський р-н, с. Ново-Михайлівка. Загинув у бою 11.09.1943 р. Похований у братській могилі в с. Лютенька. Рідні: батько, Буряк Михайло Іванович. Проживав за адресою: Стаалінська обл., Ольганський р-н, с. Ново-Михайлівка.

Бусаров Микола Миколайович, лейтенант, командир стрілецького взводу 981-го стрілецького полку 253-ї стрілецької дивізії. 1919 р.н. Горьківська обл., Большемаресьєвський р-н, с. Дубровка. Призваний Большемаресьєвським райвійськкоматом Горьківської обл. Загинув 2.09.1943 р. Похований у с. Мартинівка (колишній х. Червоногвардійський). Рідні: батько, Микола Якович. Проживав за адресою: Горьківська обл., Большемаресьєвський р-н, с. Дубровка.

Бусигін Гаврило Васильович, лейтенант, командир кулеметного взводу 1237-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1923 р.н. Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у братській могилі в с. Лютенька. Рідні: мати, Бусигіна Єфросинія Федорівна.

Бусигін Олександр Іванович, старший лейтенант 979-го стрілецького полку 253-ї стрілецької дивізії. 1916 р.н. Марійська АРСР. Загинув у бою 12.09.1943 р. Похований у с. Глибока Долина. Рідні: батько, Іван Ігнатович. Проживав за адресою: Марійська АРСР, Ранчинський р-н.

Бусак Кіндрат Захарович, секретар сільської ради, житель с. Лисівка. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в грудні 1941 р. за допомогу червоноармійцям. Похований у с. Лисівка.

Бутабеков Ічамкуль, військовослужбовець. Загинув у бою у вересні 1943 р. Похований у с. Бобрік.

Бутенко Іван Дмитрович, 1927 р.н. с. Рашівка. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації 28.09.1941 р. Похований у с. Рашівка.

Бутіакін Михайло Михайлович, рядовий, стрілець 1237-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1898 р.н. Московська обл., Подольський р-н, с. Котліково. Призваний Краснопресненським райвійськкоматом Московської обл. Загинув 10.09.1943 р. Похований у братській могилі в с. Лютенька. Рідні: дружина, Бутикіна Катерина Василівна. Проживала за адресою: Московська обл., Подольський р-н, с. Котліково.

Бутко Іван Іванович, партизан. 1896 р.н. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в січні 1942 р. Похований у с. Сарі.

Бутко Марко Маркіянович, партизан. 1912 р.н. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації адміністрації в січні 1942 р. Похований у м. Гадяч.

Бутков Віктор Гурьєвич, сержант 841-го стрілецького полку. 1923 р.н. Загинув 11.09.1943 р. Похований у с. Бухалове.

Бутков Петро Васильович, рядовий 983-го стрілецького полку. 1924 р.н. Загинув 1.09.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: мати, Параска Інокентіївна. Проживала за адресою: Башкирська АРСР, м. Баймак.

Бутунець Іван Тихонович, лейтенант, командир роти протитанкових рушниць. 1922 р.н. Чернігівська обл., Носовський р-н. Призваний Носовським райвійськкоматом Чернігівської обл. Загинув у бою 9.09.1943 р. Похований у братській могилі в с. Лютенька. Рідні: мати, Бутунець Василя Федорівна. Проживала за адресою: Чернігівська обл., Носовський р-н, Кіровська сільська рада.

Бухарев В.І., військовослужбовець. Загинув у бою у вересні 1943 р. Похований у с. Велике, кладовище.

Бучнев Іван Іванович, сержант 38-ї стрілецької дивізії. 1924 р.н. Чкаловська обл., Бузулуцький р-н, с. Дмитрівка. Загинув у 12.09.1943 р. Похований у с. Біленченківка, центр. Рідні: батько, Бучнев Іван Ілліч.

Бушманов Арсентій Тихонович, червоноармієць. Загинув у 1943 р. Похований у братській могилі в с. Лютенька.

Бушуєв Леонід Олександрович, червоноармієць 748-го стрілецького полку 206-ї стрілецької дивізії. 1913 р.н. Омська обл. Призваний Зубово-Полянським райвійськкоматом Мордовської АРСР. Загинув у бою 16.09.1943 р. Похований у с. Сари. Рідні: дружина, Ветчиніна Таїсія Іванівна. Проживала за адресою: м. Тюмень.

Буянен Андрій Федорович, червоноармієць 29-ї стрілецької дивізії. Тамбовська обл., с. Мошановка. Призваний Тамбовським райвійськкоматом. Зник безвісти в серпні 1943 р. в районі с. Веприк. Рідні: мати, Лукерія Семенівна. Проживала за адресою: Тамбовська обл., с. Мошановка.

Буянов Яків Тихонович, червоноармієць, автоматник 373-ї стрілецької дивізії. 1906 р.н. Тамбовська обл., Рассказовський р-н, с. Хитровське. Призваний Рассказовським райвійськкоматом Тамбовської обл. Загинув у 1943 р. Похований у братській могилі в с. Лютенька. Рідні: дружина, Буянова Анастасія Трохимівна. Проживала за адресою: Тамбовська обл., Рассказовський р-н, с. Хитровське.

Вавілов Василь Петрович, лейтенант, командир стрілецького взводу 373-ї стрілецької дивізії. 1919 р.н. Пензенська обл., Шемишейський р-н. Призваний Орехово-Зуєвським райвійськкоматом Московської обл. Загинув у 1943 р. Похований у братській могилі в с. Лютенька. Рідні: мати, Вавілова Варвара Олексіївна. Проживала за адресою: Московська обл., м. Орехово-Зуєво.

Вавілов Федір Андрійович, старший лейтенант, командир стрілецької роти 983-го стрілецького полку 253-ї стрілецької дивізії. 1912 р.н. м. Володимир. Загинув 10.09.1943 р. Похований в 1 км північніше с. Веприк. Рідні: дружина, Саванович Ганна Тихонівна. Проживала за адресою: Алтайський край, Чариський р-н, с.Чариш.

Вагайцев Григорій Касянович, сержант, командир відділення 981-го стрілецького полку 253-ї стрілецької дивізії. 1917 р.н., м. Новосибірськ. Призваний Кіровським райвійськкоматом Чкаловської обл. Загинув 31.08.1943 р. Похований у с. Мартинівка (колишній х. Червоногвардійський). Рідні: дружина, Марія Самойлівна. Проживала за адресою: м. Новосибірськ, вул. Кривоперекопська, 14.

Вадерник Іван Миколайович, рядовий. Загинув 1.09.1943 р. Похований у с. Веприк.

Вайсов Коласт, рядовий 1239-го стрілецького полку. Загинув у бою 11.09.1943 р. Похований у с. Солдатове.

Валєєв Гаяс, червоноармієць 979-го стрілецького полку. 1907 р.н. Загинув у бою 1.09.1943 р. Похований у с. Мартинівка (колишній х. Червоногвардійський).

Валєнда Степан Олексійович, рядовий 983-го стрілецького полку. 1907 р.н. Загинув 10.09.1943 р. Похований у с. Веприк.

Валєєв Асташ Галі, червоноармієць 29-ї стрілецької дивізії. 1897 р.н. Азербайджанська РСР, м. Євлах, с. Харашин. Призваний Євлахським райвійськкоматом. Загинув 27.08.1943 р. Похований у с.Веприк.

Валєєв Ахмед, рядовий, стрілець 1235-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 12.09.1943 р. Похований у с. Млини.

Валєєв Галій Адушкович, рядовий 1237-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у с. Юр'ївка.

Валєєв Етміш, рядовий 979-го стрілецького полку. 1909 р.н. Загинув 8.09.1943 р. Похований на території Гадяцького р-ну. Точне місце невідоме.

Валєєв Латя, рядовий 1235-го стрілецького полку. Загинув 9.09.1943 р. Похований на території Гадяцького р-ну. Точне місце невідоме.

Валєєв Нажатдін, рядовий 1235-го стрілецького полку. Загинув 8.09.1943 р. Похований на території Гадяцького р-ну. Точне місце невідоме.

Валєєв Сахат Валіахметович, рядовий 1237-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Башкирська АРСР, Кандринський р-н. Призваний Кандринським райвійськкоматом. Загинув у бою 13.09.1943 р. Похований у с. Лисівка. Рідні: дружина, Валєєва Фарханіса.

Валєєв Хабібulla Зіннатович, рядовий 1237-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1902 р.н. Макаровський р-н, с. Арметово. Загинув у бою 9.09.1943 р. Похований у с. Лютенька.

Валігуров Мамамур, рядовий 1237-го стрілецького полку. Загинув у бою 13.09.1943 р. Похований у с. Лисівка.

Валісов Юсуп Васкидович, рядовий 218-ї стрілецької дивізії. 1916 р.н. Татарська АРСР, Дрожановський р-н. Призваний Дрожановським райвійськкоматом. Загинув у бою 15.09.1943 р. Похований у с. Лисівка. Рідні: мати, Валісова Митуха. Проживала за адресою: Татарська АРСР, Дрожановський р-н.

Валіок Мурза Камад, червоноармієць 29-ї стрілецької дивізії. 1910 р.н. Андижанська обл., Усбанський р-н. Призваний Усбанським райвійськкоматом. Загинув 28.08.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: дружина, Тахтожан. Проживала за адресою: Андижанська обл., Усбанський р-н.

Валюшко Олексій Олексійович, сержант 979-го стрілецького полку. 1907 р.н. Загинув 08.1943 р. Похований у с. Веприк.

Валявський А.А., рядовий. Загинув у бою у вересні 1943 р., Похований у с. Бобрік.

Ваменко Степан Олексійович, червоноармієць. 1896 р.н. Загинув 31.09.1943 р. Похований у с. Веприк.

Ванда Тимофій Кіндратович, жертва нацизму. Березоволицька сільська рада. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації, дата загибелі та місце поховання невідомі.

Ванєєв Олександр Маркович, рядовий 975-го стрілецького полку 253-ї стрілецької дивізії. 1907 р.н. Кіровська обл. Призваний Карпинським міськвійськкоматом Свердловської обл., м. Карпинськ. Загинув у бою 3.09.1943 р. Похований на х. Великий. Рідні: дружина, Ванєєва Ольга Миколаївна. Проживала за адресою: м. Челябінськ.

Вантула Григорій Іванович, комісар Галяцького партизанського загону. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації 17.01.1942 р. Похований у м. Галяч.

Ванян Андроник Васильович, рядовий, стрілець 373-ї стрілецької дивізії. 1919 р.н. Вірменська РСР, м. Кіровабад. Призваний Ханларським райвійськкоматом Азербайджанської РСР. Загинув у 1943 р. Похований у братській могилі в с. Лютецька. Рідні: брат, Ванян Григорій Васильович. Проживав за адресою: Вірменська РСР, м. Кіровабад.

Варавський Григорій Силович, жертва війни. 1937 р.н. Житель с. Вельбівка. Вбитий в результаті розриву артилерійського снаряду 26.07 1943 р. Похований у с. Вельбівка.

Варавський Сяла Данилович, жертва війни. 1915 р.н. Житель с. Вельбівка. Вбитий в результаті розриву артилерійського снаряду 26.07 1943 р. Похований у с. Вельбівка.

Варганешев Микола Семенович, рядовий 1235-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1910 р.н. Загинув у бою 9.09.1943 р. Похований у с. Лютецька.

Варданян Церук Вірабович, рядовий. Загинув 1.09.1943 р. Похований у с. Веприк.

Варнавський Костянтин Петрович, старший сержант, мінометник 1235-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1913 р.н. Молотовська обл., Миколаївський р-н. Призваний Свердловським міськвійськкоматом м. Свердловськ. Загинув у бою 9.09.1943 р. Похований у с. Лютецька. Рідні: дружина, Варнавська Марія Миколаївна, проживала за адресою: Саратовська обл.

Варно Валентин Мартинович, сержант, командир гармати, 979-го стрілецького полку. 1922 р.н. Загинув 2.09.1943 р. Похований у с. Мартинівка (колишній х. Червоногвардійський).

Варшавська Бета Абрамівна, представниця єврейської громади м. Галяч. Розстріляна за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1942 р. Похована в м. Галяч, в ур. Гончарний яр.

Варшавський Борис Абрамович, представник єврейської громади м. Галяч. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1942 р. Похований у м. Галяч, в ур. Гончарний яр.

Варшавський Іван Сергійович, рядовий, стрілець 1235-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 11.09.1943 р. Похований у с. Млини.

Васенев І.П., військовослужбовець. Загинув у бою у вересні 1943 р. Похований у с. Велике, кладовище.

Василенко В., військовослужбовець. Загинув у 1943 р. Похований у братській могилі в с. Лютецька.

Василенко Данило Андрійович, рядовий. 1916 р.н. Краснодарський край станиця Павлівська. Призваний Павлівським райвійськкоматом Краснодарського краю. Загинув 17.11.1941 р. Похований у с. Веприк.

Василенко Микола Іванович, лейтенант, командир взводу 45-мм гармат 218-ї стрілецької дивізії. 1921 р.н. Вітебська обл., Богушевський р-н, с. Марки. Призваний Богушевським райвійськкоматом Вітебської обл. Загинув у бою 12.09.1943 р. Похований у с. Млини, центр.

Рідні: батько, Василенко Іван Якович. Проживав за адресою: Вітебська обл., Богушевський р-н, с. Марки.

Василенко Олексій Леонтійович, командир Гадяцького партизанського загону. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в січні 1942 р. Похований у м. Гадяч.

Васильєв Анабай Хазійович, рядовий 29-ї стрілецької дивізії. 1913 р.н. м. Ашхабад. Призваний Ашхабадським райвійськкоматом. Загинув у бою 15.09.1943 р. Похований у с. Середняки. Рідні: дружина, Дальдимуратова Єладжан. Проживала за адресою: м. Ашхабад.

Васильєв Борис Михайлович, лейтенант, командир взводу стрілецької роти 106-го стрілецького полку 29-ї стрілецької дивізії. 1923 р.н. м. Краснодар. Призваний Краснодарським райвійськкоматом Краснодарського краю. Загинув у бою 26.08.1943 р. Похований у с. Бельбівка. Рідні: батько, Васильєв Михайло Пантелеймонович, м. Краснодар, вул. Октябрська, 87.

Васильєв В., військовослужбовець. Загинув у вересні 1943 р. Похований у братській могилі в с. Лютенька.

Васильєв Дмитро Васильович, рядовий, санітар 60-го окремого мотострілецького батальйону 5-го гвардійського танкового корпусу. 1895 р.н. Калінінська обл., Ленінський р-н, с. Малики. Призваний Ленінським райвійськкоматом. Зник безвісти 5.09.1943 р., в районі с. Коновалове. Рідні: дружина, Ганна Миколаївна. Проживала за адресою: Калінінська обл., Ленінський р-н, с. Малики.

Васильєв Олександр Панкратович, рядовий 983-го стрілецького полку 253-ї стрілецької дивізії. 1923 р.н. м. Уфа. Загинув 1.09.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: батько, Панкратій Олексійович.

Васильєв Павло Васильович, рядовий 138-ї стрілецької дивізії. 1924 р.н. Чуваська АРСР, Яктиковський р-н. Призваний Яктиковським райвійськкоматом. Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у с. Ручки, братська могила. Рідні: батько, Васильєв Василь Іванович. Проживав за адресою: Чуваська АРСР, Яктиковський р-н.

Васильєв Сергій Петрович, молодший сержант. 1919 р.н. Загинув у бою 20.09.1941 р. Похований у с. Качанове.

Васильченко Андрій Трохимович, лейтенант 38-ї стрілецької дивізії 29-го стрілецького полку. 1922 р.н. Харківська обл., смт. Зміїв. Призваний Зміївським райвійськкоматом. Загинув у бою 14.09.1943 р. Похований у с. Хитці. Рідні: мати, Васильченко К. Прохорівна. Проживала за адресою: Харківська обл., смт. Зміїв.

Васильченко Олександр Іванович, червоноармієць. Загинув у бою у вересні 1943 р. Похований у с. Бобрік.

Васькін Степан Степанович, рядовий, стрілець 294-ї стрілецької дивізії. 1911 р.н. Красноярський край, Шадринський р-н, с. Петропавлово. Призваний Шадринським райвійськкоматом. Загинув 10.09.1943 р. Похований у с. Бірки. Рідні: дружина, Васькіна Олена. Проживала за адресою: Красноярський край, Шадринський р-н, с. Петропавлово.

Васюта Сергій Трохимович, сержант, командир танка 9-ї гвардійської механізованої бригади, Герой Радянського Союзу. 1922 р.н. с. Гордіївка, Липовецький р-н, Вінницька обл. Загинув 8.09.1943 р. Похований у с. Веприк, братська могила. Рідні: батько, Васюта Трохим Артемович. Проживав за адресою: м. Шахти, Ростовська обл.

Вафін Ізмаїл Васильович, сержант 10-го мінометного полку 40-ї Армії. 1922 р.н. Чкаловська обл. Бугурусланський р-н. Призваний Бугурусланським райвійськкоматом. Загинув 26.08.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: батько, Вафін Василь. Проживав за адресою: Чкаловська обл. м. Бугуруслан.

Вахідов Янаїджан, червоноармієць 29-ї стрілецької дивізії. 1910 р.н. Андижанська обл., Хаджибатський р-н. Призваний Хаджибатським райвійськкоматом. Загинув 29.08.1943 р. Похований у с. Веприк.

Вахітов Саліх, рядовий 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у с. Лютенька.

Вахітов Трохим Семенович, військовослужбовець. Загинув у 1943 р. Похований у братській могилі в с. Лютенька.

Вашаоченко А.І., військовослужбовець. Загинув у бою у вересні 1943 р. Похований у с. Бобрік.

Ващенко Тарас, жертва нацизму. Сватківська сільська рада. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в травні 1943 р. Місце поховання невідоме.

Ващенко, рядовий. Загинув у бою в 1943 р. Похований у с. Римарівка, братська могила.

Вдовенко Борис Петрович, сержант 200-ї танкової бригади. 1924 р.н. Ворошиловградська обл., с. Каганов. Призваний Биковським райвійськкоматом Сталінградської обл. Загинув у бою 11.09.1943 р. Похований у с. Розбишівка, братська могила. Рідні: мати, Кострубіна Наталя Миколаївна. Проживала за адресою: Ворошиловградська обл., с. Каганов.

Веденія Іван Миколайович, рядовий 983-го стрілецького полку 253-ї стрілецької дивізії. 1916 р.н. Куйбишевська обл. Призваний Куйбишевським міськвійськкоматом. Загинув 4.09.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: дружина, Кулачкова Марія. Проживала за адресою: м. Куйбишев.

Ведиканов Михайло Михайлович, жертва нацизму. Житель с. Березова Лука. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1942 р. Місце поховання невідоме.

Ведикань Михайло Луквич, жертва нацизму. 1908 р.н. Житель с. Березова Лука, швець. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1942 р. Похований у с. Березова Лука.

Ведичай Марія Петрівна, жертва нацизму. 1920 р.н. с. Лютенка. Розстріляна за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1941 р. Похована в с. Лютенка.

Ведичай Петро Полікарпович, жертва нацизму. 1887 р.н. Житель с. Лютенка. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1941 р. Похований у с. Лютенка.

Ведичай Харитина Остапівна, жертва нацизму. 1889 р.н. Жителька с. Лютенка. Розстріляна за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1941 р. Похована в с. Лютенка.

Ведичко Д. Р., партизан. Розстріляний у 1943 р. за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації. Похований у м. Гадяч, могила № 3.

Ведичко Данило Никифорович, гвардії старший лейтенант, командир роти 7-ї гвардійської механізованої бригади 3-го гвардійського механізованого корпусу. 1909 р.н. Краснодарський край, Лиманський р-н, с. Катеринівка. Призваний Лиманським райвійськкоматом Краснодарського краю. Загинув 1.09.1943 р. Похований у с. Карпенкове. Рідні: дружина, Величко Ганна Сергіївна. Проживала за адресою: Краснодарський край, Лиманський р-н, с. Катеринівка, колгосп «Новий Шлях».

Ведичко Дмитро Іванович, жертва нацизму. 1897 р.н. Житель с. Красна Лука. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації 5.12.1941 р. Похований у с. Красна Лука.

Ведичко Ілля Григорович, рядовий, стрілець 128-го стрілецького полку 29-ї стрілецької дивізії. 1911 р.н. Краснодарський край, Нефтегорський р-н, с. Апшеронка. Призваний Нальчикським міськвійськкоматом. Зник безвісти 29.08.1943 р. в районі с. Веприк. Рідні: Аврашкова Ганна Григорівна. Проживала за адресою: Краснодарський край, Нефтегорський р-н, с. Апшеронка.

Ведичко Олексій Петрович, жертва війни. 1943 р.н. Житель с. Березова Лука. Загинув у результаті вибуху артилерійського снаряду 4.05.1944 р. Похований у с. Березова Лука.

Веліш, рядовий. Загинув у бою у 1943 р. Похований у с. Римарівка, братська могила.

Венедиктов Микола Никифорович, червоноармієць 21-го гвардійського окремого артилерійського дивізіону Резерву Головного Командування 57-ї Армії. 1924 р.н. Читинська обл., Биркинський р-н, с. Урумунгуй. Призваний Биркинським райвійськкоматом Читинської обл. Загинув у бою 1.09.1943 р. Похований у с. Острозерхівка. Рідні: батько, Венедиктов Никифор Капітонович. Проживав за адресою: Читинська обл., Биркинський р-н, с. Урумунгуй.

Вербицький Дмитро Олександрович, військовослужбовець. Загинув 12.09.1943 р. Похований у с. Краснознаменка.

Вербовський Василь Олексійович, рядовий 981-го стрілецького полку 253-ї стрілецької дивізії. 1924 р.н. Чернігівська обл. Призваний Свердловським райвійськкоматом. Загинув 4.09.1943 р. Похований у с. Червоне. Рідні: батько, Олексій Іванович. Проживав за адресою: Свердловська обл., Серовський р-н, селище Версаурано.

Верещака Трифон Сильвестрович, партизан. 1894 р.н. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1942 р. Похований у с. Сари.

Верингора Петро Єгорович, сержант, 29-ї стрілецької дивізії. 1908 р., Харківська обл., м. Краснокутськ. Загинув 27.08.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: дружина, Пелагея Архипівна. Проживала за адресою: Харківська обл., м. Краснокутськ.

Верьовкін Михайло Федорович, червоноармієць. 1913 р.н. Загинув у бою 31.08.1943 р. Похований у с. Мартинівка (колишній х. Червоногвардійський), братська могила.

Веселов Опанас Федорович, рядовий, стрілець 1237-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1903 р.н. Загинув у бою 11.09.1943 р. Похований у с. Млини, центр.

Ведлер Семен Веніамінович, представник єврейської громади, житель м. Гадяч. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1942 р. Похований у м. Гадяч, в ур. Гончарний яр.

Ветошкін Полікарп Федотович, молодший сержант 253-ї стрілецької дивізії. 1920 р.н. Кіровська обл., Лебязький р-н. Призваний Лебязьким райвійськкоматом. Загинув у бою 31.08.1943 р. Похований у с. Мартинівка (колишній х. Червоногвардійський), братська могила. Рідні: мати, Ветошкіна Параска Михайлівна. Проживала за адресою: Кіровська обл., Лебязький р-н с. Ветошкіно.

Ветров Олександр Андрійович, червоноармієць, стрілець 138-ї стрілецької дивізії. 1924 р.н. Удмуртська АРСР, Кезький р-н, с. Квасер. Призваний Кезьським райвійськкоматом Удмуртської АРСР. Загинув у бою 16.09.1943 р. Похований у с. Ручки. Рідні: батько, Ветров Андрій Миколайович. Проживав за адресою: Удмуртська АРСР, Кезький р-н, с. Квасер.

Винник Петро Михайлович, молодший сержант розвідник 808-го артилерійського полку. 1922 р.н. Ворошиловградська обл., Марківський р-н, с. Галусівка. Призваний Макарівським райвійськкоматом Київської обл. Загинув 2.09.1943 р. Похований у с. Мартинівка (колишній х. Червоногвардійський). Рідні: мати, Анастасія Миколаївна. Проживала за адресою: ст. Глушково, Жовтнева, 28.

Винниченко Плат Сергійович, рядовий 979-го стрілецького полку. 1904 р.н. Загинув у бою 8.09.1943 р. Похований – х. Велике.

Виноградов Микола Йосипович, сержант, командир стрілецького відділення 373-ї стрілецької дивізії. 1919 р.н. Івановська обл., Вичузький р-н. Загинув у бою 9.09.1943 р. Похований у братській могилі в с. Лютенька. Рідні: дружина, Виноградова Ганна Андріївна. Проживала за адресою: Івановська обл., Вичузький р-н.

Виноградов Остап Тихонович, рядовий 1085-го стрілецького полку. Помер в результаті отриманих поранень 18.09.1943 р. Похований у с. Лютенька.

Виноградська Ганна Соломоївна, представниця єврейської громади м. Гадяч. Розстріляна за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1942 р. Похована в м. Гадяч, в ур. Гончарний яр.

Виноградська Голда Борисівна, представниця єврейської громади м. Гадяч. Розстріляна за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1942 р. Похована в м. Гадяч, в ур. Гончарний яр.

Виноградський П.М., представник єврейської громади м. Гадяч. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1941 р. Похована в м. Гадяч, єврейське кладвище.

Виноградський Соломон Зіновійович, представник єврейської громади м. Гадяч. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1942 р. Похований у м. Гадяч, ур. Гончарний яр.

Вінокур Антон Дмитрович, рядовий. Загинув у вересні 1943 р. Похований у с. Бірки, братська могила.

Висоцький Петро Якович, молодший сержант, командир відділення зв'язку. 1924 р.н. Ростовська обл., с. Волошино. Призваний Орджонікідзенським райвійськкоматом. Загинув у бою 4.09.1943 р. Похований у братській могилі в с. Мартинівка. Рідні: батько, Висоцький Яків Кузьмович. Проживав за адресою: Ростовська обл., с. Волошино.

Вільданов Галім Галімович, рядовий, сапер 2-ї роти 5-го гвардійського танкового корпусу 60-го окремого мотострілецького батальйону. 1924 р.н. Татарська АРСР, Ютазинський р-н, с. Каразерік. Призваний Ютазинським райвійськкоматом Татарської АРСР. Зник безвісти 5.09.1943 р. в районі с. Коновалове. Рідні: мати, Вільданова Баяніма. Проживала за адресою: Татарська АРСР, Ютазинський р-н, с. Каразерік.

Вірник Венціон Ісакович, 1923 р.н. Загинув у бою 2.09.1943 р. Похований у с. Мартинівка (колишній х. Червоногвардійський), братська могила.

Віслобок Абрам Федорович, рядовий 373-ї стрілецької дивізії. 1903 р.н. Орловська обл., Почепський р-н. Призваний Ждановським райвійськкоматом Башкирської АРСР, м. Уфа. Загинув у бою 13.09.1943 р. Похований у с. Лисівка. Рідні: дружина, Віслобок Катерина Павлівна. Проживала за адресою: Орловська обл., Почепський р-н.

Вітько Іван Федорович, молодший сержант 106-го стрілецького полку 29-ї стрілецької дивізії. 1924 р.н. Орджонікідзенський край, Советський р-н, с. Ниви. Загинув 25.08.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: батько, Федір Іванович. Проживав за адресою: Орджонікідзенський край, Советський р-н, с. Ниви.

Владимирова Оксана Макарівна, 1926 р.н. жителька м. Гадяч. Загинула під час виступу німецьких військ у результаті вибуху артилерійського снаряду 9.09.1943 р. Похована в м. Гадяч.

Власов Василь Васильович, червоноармієць, мінометник 650-го стрілецького полку 138-ї стрілецької дивізії. 1919 р.н. Воронежська обл., Верхнехавський р-н. Призваний Ворошиловським райвійськкоматом м. Воронеж. Загинув у бою 15.09.1943 р. Похований у 2 км на південний захід від с. Ручки. Рідні: мати, Власова Ганна Василівна. Проживала за адресою: Воронежська обл., Верхнехавський р-н.

Власов Іван Васильович, молодший сержант 981-го стрілецького полку 253-ї стрілецької дивізії. 1916 р.н. Воронежська обл., Призваний Борисоглібським райвійськкоматом Воронежської обл. Загинув у бою 31.08.1943 р. Похований у с. Мартинівка (колишній х. Червоногвардійський). Рідні: дружина, Бичкова Софія Іванівна. Проживала за адресою: Воронежська обл., Борисоглібський р-н.

Власов Олексій Васильович, сержант, артилерист 373-ї стрілецької дивізії. 1903 р.н. Молотовська обл., Оханський р-н. Призваний Оханським райвійськкоматом Молотовської обл. Загинув у бою 3.09.1943 р. Похований на х. Молочний. Рідні: дружина, Власова Марим'яна Федорівна. Проживала за адресою: Молотовська обл., Оханський р-н.

Власов Семен Андрійович, військовослужбовець. 1914 р.н. Загинув у бою 1.09.1943 р. Похований у с. Воронівщина.

Вовк Михайло Тимофійович, партизан. 1905 р.н. Житель м. Гадяч. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації у березні 1943 р. Похований у м. Гадяч.

Вовнов Іван Васильович, лейтенант 225-го стрілецького полку 23-ї стрілецької дивізії. 1908 р.н. Татарська АРСР, м. Слабуга. Призваний Єлабужським райвійськкоматом Татарської АРСР. Загинув у бою 28.08.1943 р. Похований у с. Воронівщина.

Вовчан Іван Лаврентійович, партизан Гадяцького загону. Житель м. Гадяч. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації 17.01.1942 р. Похований у м. Гадяч.

Водка Андрій Антонович, сержант, розвідник 1235-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1915 р.н. Харківська обл., Ново-Водолазький р-н. Призваний Кіровським райвійськкоматом Чкаловської обл. Загинув 9.09.1943 р. Похований у с. Воздвиженка Гадяцького р-ну. Рідні: дружина, Водка Марія Демидівна. Проживала за адресою: Харківська обл., м. Мерефа, вул. Радянська, 14.

Водоласев Кузьма Григорович, рядовий 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 9.09.1943 р. Похований у с. Юр'ївка.

Водоласев Федір Федорович, молодший сержант. Загинув 30.08.1943 р. Похований у с. Веприк.

Водяницький Лука Лукич, рядовий 206-ї стрілецької дивізії. 1899 р.н. Сумська обл., с. Комиші. Загинув у бою 14.09.1943 р. Похований у с. Рашівка, братська могила, центр. Рідні: дружина, Водяницька Марія Марківна. Проживала за адресою: Сумська обл., с. Комиші.

Воеводін Василь Петрович, лейтенант 983-го стрілецького полку 253-ї стрілецької дивізії. 1918 р.н. Красноярський край, Даурський р-н, с. Шампатыське. Загинув 1.09.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: дружина, Ксенія Марківна Воеводіна.

Войлочников Костянтин Єгорович, червоноармієць 29-ї стрілецької дивізії. 1915 р.н. Пензенська обл., м. Кузнецк. Загинув 27.08.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: сестра, Євдокія Єгоровна. Проживала за адресою: Пензенська обл., с. Бутурліновка.

Войнович Кельман Янкевич, рядовий 983-го стрілецького полку. 1910 р.н. Загинув 1.09.1943 р. Похований у с. Веприк.

Волков А.С., партизан. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1942 р. Похований у м. Гадяч.

Волков Іван Васильович, лейтенант 1908 р.н. Загинув у бою 30.08.1943 р. Похований у с. Воронівщина.

Волков Микита Павлович, червоноармієць, стрілець 138-ї стрілецької дивізії. 1907 р.н. Удмуртська АРСР, Глазовський р-н. Призваний Глазовським райвійськкоматом Удмуртської АРСР. Загинув у бою 14.09.1943 р. Похований у с. Ручки. Рідні: дружина, Волкова Ольга Юхимівна. Проживала за адресою: Удмуртська АРСР, Глазовський р-н, с. Кочка, колгосп Кочкур.

Волков Павло Сергійович, сержант 1237-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1921 р.н. Калінінська обл., Старицький р-н. Призваний Солікамським райвійськкоматом Молотовської обл. Загинув у бою 9.09.1943 р. Похований у с. Юр'ївка. Рідні: батько, Волков Сергій Арсентійович. Проживав за адресою: м. Ленінград.

Волков Яків Олександрович. Загинув у бою 11.09.1943 р. Похований у с. Мартинівка (колишній х. Червоногвардійський), братська могила.

Волоскін Василь Терентійович, військовослужбовець. 1922 р.н. Загинув у вересні 1943 р. Похований у братській могилі в с. Лютецька.

Волошко А.А., військовослужбовець. Загинув у бою у вересні 1943 р. Похований у с. Велике, кладовище.

Вольнов Іван Миколайович, рядовий 970-го окремого батальйону зв'язку. 1915 р.н. Горьківська обл., Пнальнинський р-н. Призваний Автозаводським райвійськкоматом м. Горький. Загинув у бою 15.09.1943 р. Похований у с. Круглик. Рідні: дружина, Катерина Павлаівна. Проживала за адресою: Горьківська обл., м. Горький, військове містечко, буд. 3, кв. 1.

Воробйова Ганна Андріївна, старший сержант. Рязанська обл., Спаський р-н, с. Степанівське. Призвана Московським міськвійськкоматом. Загинула в бою 26.08.1943 р. Перісно була похована в лісі, урочище Ванюкові лише згодом останки перенесено до с. Вельбівка, до скверу.

Воробйова Олександра Іванівна, червоноармієць, санінструктор 768-го стрілецького полку 138-ї стрілецької дивізії. 1919 р.н. Свердловська обл., м. Красноуфімськ. Призвана Орджонікідзенським райвійськкоматом м. Свердловськ. Загинула в бою 16.09.1943 р. Похована в с. Ручки. Рідні: мати, Воробйова Устина Родіонівна. Проживала за адресою: Свердловська обл., м. Красноуфімськ, с. Санное.

Вороновський Ілля Євдокимович, молодший сержант, стрілець 451-го штурмового авіаційного полку 264-ї штурмової авіаційної дивізії. 1917 р.н. Алтайський край, м. Чугла. Призваний Купинським райвійськкоматом Новосибірської обл. 29.08.1943 р. після того, як в районі радгоспу «Холодний», що 5 км східніше с. Веприка, був підбитий літак, опустився на парашуті. Подальша доля невідома. Рідні: дружина, Ганна Сергіївна.

Воронцов Микола Олександрович, рядовий 1239-го стрілецького полку. 1901 р.н. Загинув у бою 11.09.1943 р. Похований у с. Лютецька.

Воропов Василь Георгійович, рядовий 1233-го стрілецького полку. Загинув у бою 11.09.1943 р. Похований у с. Лютецька.

Воротніков Іван Андрійович, рядовий, стрілець 373-ї стрілецької дивізії. 1906 р.н. Чуваська АРСР, Чебоксарський р-н, с. Попой. Призваний Чебоксарським райвійськкоматом Чуваської АРСР. Загинув у 1943 р. Похований у братській могилі в с. Лютецька. Рідні: дружина, Воротнікова Марія Василівна. Проживала за адресою: Чуваська АРСР, Чебоксарський р-н, с. Попой.

Вострецов Іван Іванович, червоноармієць, санітар 38-ї стрілецької дивізії. 1912 р.н. Івановська обл., м. Ковров. Призваний Ковровським райвійськкоматом Івановської обл. Загинув 31.08.1943 р. Похований у с. Бобрік. Рідні: дружина, Вострецова Палагея Карлаівна.

Вострокутов Василь Олексійович, старший сержант 8-го гвардійського танкового корпусу. 1915 р.н. Пензенська обл., Нижнеломовський р-н. Призваний Нижнеломовським райвійськкоматом. Загинув 2.09.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: дружина, Пелагея. Проживала за адресою: Пензенська обл.

Вотяков Леонід Гнатович, капітан, заступник командира полку по політичній частині 117-го стрілецького полку 23-ї стрілецької дивізії. 1911 р.н. Загинув у бою 1.09.1943 р. Похований у братській могилі с. Мартинівка. Рідні: дружина, Зіміна Олександра Іванівна. Проживала за адресою: м. Горький, вул. Чернореченська, 5.

Вшиготін І.Г., гвардії лейтенант. Загинув у 1943 р. Похований у братській могилі в с. Мартинівка.

Вяткін Прокіп Григорович, червоноармієць, стрілець 859-го стрілецького полку 294-ї стрілецької дивізії. 1899 р.н. Краснодарський край, Сухобузський р-н. Призваний Сухобузським райвійськкоматом. Загинув 15.09.1943 р. Похований у с. Березова Лука. Рідні: дружина, Євдокія Петрівна. Проживала за адресою: Алтайський край, Усть-Пристанський р-н, с. Вяткіно.

Вяткін Сергій Олександрович, сержант 161-ї стрілецької дивізії. 1902 р.н. Свердловська обл., м. Нижній Тагіл, Лебеньстрой, буд. 1, кв.64. Призваний Ревеньковським райвійськкоматом Свердловської обл. Загинув 26.08.1943 р. Похований у с. Бобрік. Рідні: дружина, Вяткіна

Звід пам'яток історії та культури України: Полтавська область

Марія Васиївна. Проживала за адресою: Свердловська обл., м. Нижній Тагіл, Лебеньстрой, буд. 1, кв.64.

Габдулін Габдулахат, рядовий, стрілець 1235-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у с. Лютенька.

Габідулін Атаман, рядовий, стрілець 1237-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1923 р.н. Помер в результаті отриманих поранень 16.09.1943 р. Похований у с. Лютенька.

Габідулін Ніяз Зінат, рядовий 60-го окремого медико-санітарного батальйону. 1919 р.н. Чуваська АРСР, Козловський р-н, с. Янгульдіно. Призваний Козловським райвійськкоматом. Загинув у бою 17.09.1943 р. Похований у с. Коновалівка.

Гаврилін Василь Іванович, сержант 161-ї стрілецької дивізії. 1924 р.н. Московська обл., м. Єгор'євськ, пров. Неचाєвський, 3, кв. 5. Призваний Єгор'євським міськвійськкоматом. Загинув у бою у вересні 1943 р. Похований у с. Красна Лука. Рідні: дружина, Гавриліна Софія Ільдарівна. Проживала за адресою: Московська обл., м. Єгор'євськ.

Гаврилов М.С., військовослужбовець. Похований у с. Мартинівка (колишній х. Червоногвардійський), братська могила.

Гаврилюк Іван Омелянович, лейтенант 225-го стрілецького полку 23-ї стрілецької дивізії. 1914 р.н. Вінницька обл., Вінницький р-н, с. Тотки. Призваний Вінницьким райвійськкоматом. Загинув у бою 28.08.1943 р. Похований у с. Воронівщина.

Гаврюшенко Яків Григорович, рядовий, стрілець. 1910 р.н. Харківський р-н. Загинув у бою 8. 09.1943 р. Похований у с. Лютенька.

Гадаєв Мірза, рядовий 982-го стрілецького полку. 1924 р.н. Сталінабадська обл. Призваний Яванським райвійськкоматом. Загинув 1.09.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: батько, Гадаєв Сагаон.

Гадельшин Гаїм Аскарівч, червоноармієць, командир мінометної роти 138-ї стрілецької дивізії. 1905 р.н., м. Саратов. Призваний Волзьким райвійськкоматом Саратовської обл. Загинув 16.09.1943 р. Похований у с. Ручки. Рідні: дружина, Гадельшина Надіа. Проживала за адресою: м. Саратов, вул. Комуністична, 1, кв.7.

Гаджєв А., військовослужбовець. Загинув у бою у вересні 1943 р. Похований у с. Велике, кладовище.

Газаєв Аніш Абанарівч, рядовий. Загинув 5.09.1943 р. Похований у с. Соснівка.

Газарян Сергій Богданович, рядовий, стрілець 29-ї стрілецької дивізії. 1897 р.н. Азербайджанська РСР, Кадруяський р-н, с. Шога. Призваний Гадрутським райвійськкоматом Азербайджанської РСР Нагірно-Карабахського Автономного Округу. Загинув у бою 28.08.1943 р. Похований у с. Вельбівка, сквер. Рідні: дружина, Майко Тодасько. Проживала за адресою: Азербайджанська РСР, Кадруяський р-н, с. Шога.

Газієв Карбанна, рядовий, стрілець 29-ї стрілецької дивізії. 1903 р.н. Андижанська обл., Сталінський р-н. Призваний Сталінським райвійськкоматом Андижанської обл. Зник безвісти 27.08.1943 р. на території Галяцького р-ну. Рідні: дружина, Газієва Козмана. Проживала за адресою: Андижанська обл., Сталінський р-н, с. Кіров.

Газізулін Муттек, рядовий командир відділення 979-го стрілецького полку. 1918 р.н. Загинув 31.08.1943 р. Похований у с. Мартинівка (колишній х. Червоногвардійський).

Гаїтудінов Гаєс, сержант 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у с. Лютенька.

Гайбоб Ата, рядовий 1235-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 11.09.1943 р. Похований у с. Млини.

Гайдабура Олексій Панасович, 1910 р.н. Житель с. Лободине. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1943 р. Місце поховання невідоме.

Гайдуков Олексій Тимофійович, червоноармієць 41-го кінно-артилерійського полку. Курська обл., Пристенський р-н, с. Прислини. Призваний Пристенським райвійськкоматом. Загинув у бою 12.09.1941 р. Похований у с. Бобрік. Рідні: дружина, Гайдукова Євдокія Онисимівна. Проживала за адресою: Курська обл., Пристенський р-н, с. Прислини.

Гайно Андрій Андрійович, 1918 р.н. Житель с. Харківці, партизан. Розстріляний за наказом німецької окупаційної адміністрації в грудні 1942 р. Похований у с. Харківці.

Гайнутдінов Іссафу Зіязетдінович, молодший сержант, стрілець 128-го стрілецького полку 29-ї стрілецької дивізії. 1924 р.н. Башкирська АРСР, Буздяновський р-н. Призваний Буздяновським райвійськкоматом. Зник безвісти 27.08.1943 р. в с. Веприк. Рідні: Гайнутдінова Хатіра. Проживала за адресою: Башкирська АРСР, Буздяновський р-н, с. Казаклан.

Галагазін Федір Антонович, рядовий, стрілець 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 11.09.1943 р. Похований у с. Лютенька.

Галагуза Степан Петрович, 1907 р.н. Житель с. Лютенька. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1943 р. Похований у с. Лютенька.

Галесв Абдулла Манігалесевич, старшина, помічник командира взводу 1235-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1912 р.н. Башкирська АРСР, Нуриманівський р-н. Загинув у бою 9.09.1943 р. Похований у с. Лютенька.

Галеметдінов Карамдіз, рядовий 1237-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 8.09.1943 р. Похований у с. Юр'вка.

Галімурадов Халім, рядовий 1922 р.н. Загинув 29.08.1943 р. Похований у с. Веприк.

Галкін Григорій Михайлович, лейтенант 981-го стрілецького полку. 1924 р.н. Загинув у бою 3.09.1943 р. Похований у с. Мартинівка (колишній х. Червоногвардійський).

Галогозін Федір Антонович, рядовий 667-го стрілецького полку. 1904 р.н. Загинув у бою 12.09.1943 р. Похований у с. Млини.

Галушка П.Д., жертва нацизму. Жителька м. Гадяч. Розстріляна за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1941 р. Похована в м. Гадяч, єврейське кладовище.

Галущенко Гнат Єрмолайович, рядовий, розвідник 1235-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1910 р.н. Могильовська обл., Пропойський р-н. Призваний Кіровським райвійськкоматом Хабаровського краю. Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у с. Лютенька. Рідні: дружина, Галущенко Акуліна Яківна. Проживала за адресою: Могильовська обл., Пропойський р-н.

Галєєв Самсон Феоктистович, рядовий, стрілець 128-го стрілецького полку 29-ї стрілецької дивізії. 1905 р.н. Ставропольський край, Курський р-н, колгосп ім. Кірова. Призваний Моздокським райвійськкоматом. Зник безвісти 26.08.1943 р. в с. Веприк. Рідні: Галєєва Меланія Трохимівна. Проживала за адресою: Ставропольський край, Курський р-н, колгосп ім. Кірова.

Галаєв Василь Данилович, рядовий 1921 р.н. Великобагачанський р-н, с. Білоцерківка. Загинув у вересні 1943 р. Похований у м. Гадяч.

Ганзбург Ганна Йосипівна, представниця єврейської громади м. Гадяч. Розстріляна за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1942 р. Похована в м. Гадяч, в ур. Гончарний яр.

Ганзбург Гінда Григорівна, представниця єврейської громади. м. Гадяч. Розстріляна за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1942 р. Похована в м. Гадяч, в ур. Гончарний яр.

Ганзбург Давид Ізраїєвич, представник єврейської громади м. Гадяч. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1942 р. Похований у м. Гадяч, в ур. Гончарний яр.

Ганзбург Ісає Йосипович, представник єврейської громади м. Гадяч. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1942 р. Похований у м. Гадяч, в ур. Гончарний яр.

Ганзбург Йосип Менделевич, представник єврейської громади м. Гадяч. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1942 р. Похований у м. Гадяч, в ур. Гончарний яр.

Ганзбург Любов Йосипівна, представниця єврейської громади м. Гадяч. Розстріляна за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1942 р. Похована в м. Гадяч, в ур. Гончарний яр.

Ганзбург Мера Ізраїлівна, представниця єврейської громади м. Гадяч. Розстріляна за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1942 р. Похована в м. Гадяч, в ур. Гончарний яр.

Ганзбург Ріва Семенівна, представниця єврейської громади, жителька м. Гадяч. Розстріляна за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1942 р. Похована в м. Гадяч, в ур. Гончарний яр.

Ганзбург Соломон Йосипович, представник єврейської громади. м. Гадяч. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1942 р. Похований у м. Гадяч, ур. Гончарний яр.

Ганзбург Софія Ізраїлівна, представниця єврейської громади м. Гадяч. Розстріляна за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1942 р. Похована в м. Гадяч, в ур. Гончарний яр.

Ганієв Суван, рядовий 983-го стрілецького полку 253-ї стрілецької дивізії. 1903 р.н. Самаркандська обл. Призваний Катта-Курганським райвійськкоматом. Загинув 1.09.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: дружина, Ганієва Каргуль. Проживала за адресою: Самаркандська обл., Катта-Курганський р-н, колгосп Димитрова.

Ганкін Абрам Зільманович, рядовий 1926 р.н. Грузинська ССР. Призваний Потійським міськвійськкоматом. Загинув у бою 31.08.1943 р. Похований у р. Воронівщина. Рідні: брат, Ганкін Ізраїль Єфімович.

Ганкін Григорій Ілліч, представник єврейської громади м. Гадяч. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1942 р. Похований у м. Гадяч, ур. Гончарний яр.

Ганкіна Любов Іллівна, представниця єврейської громади. м. Гадяч Розстріляна за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1942 р. Похована в м. Гадяч, в ур. Гончарний яр.

Ганкіна Ріва Яківна, представниця єврейської громади м. Гадяч. Розстріляна за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1942 р. Похована в м. Гадяч, в ур. Гончарний яр.

Гапаєв Сергій Олексійович, рядовий. Помер від хвороби 8.04.1945 р. Похований у братській могилі в с. Малі Будища.

Гапоненко Микола Андрійович, старший лейтенант 161-ї стрілецької дивізії. 1918 р.н. Сумська обл., Велико-Писарівський р-н. Призваний Велико-Писарівським райвійськкоматом. Загинув у бою 13.09.1943 р. Похований у с. Краснознаменка. Рідні: мати, Гапоненко Станіслава Казимирівна. Проживала за адресою: Сумська обл., Велико-Писарівський р-н, с. Велика-Писарівка.

Гарін Леонід Іванович, стрілець. 1924 р.н. м. Кінешма. Загинув у бою 26.08.1943 р. Похований у братській могилі в с. Могилатів.

Гаріпов Аксан Гаріпович, рядовий 256-го стрілецького полку 30-ї стрілецької дивізії. 1915 р.н. Татарська АРСР, Ворошиловський р-н. Призваний Орджонікідзєнським райвійськкоматом Сталінської обл. Загинув 6.09.1943 р. Похований у с. Соснівка. Рідні: дружина, Гаріпова Нургіда. Проживала за адресою: Татарська АРСР, Ворошиловський р-н.

Гасанов Усєн Алі Огалі, рядовий, стрілець 128-го стрілецького полку 29-ї стрілецької дивізії. 1907 р.н. Азербайджанська РСР, Аджигабульський р-н, с. Хальфінор. Призваний Аджигабульським райвійськкоматом Азербайджанської РСР. Зник безвісти 26.08.1943 р. в с. Веприк. Рідні: Захара Кулу-Киз. Проживав за адресою: Азербайджанська РСР, Аджигабульський р-н, с. Хальфінор.

Гаспаров Леонід Олександрович, підполковник, командир артилерії 218-ї стрілецької дивізії. 1901 р.н. м. Тбілісі. Загинув у бою 13.09.1943 р. Похований у братській могилі в с. Лютьєнка. Рідні: дружина, Гаспарова Нона Олексіївна. Проживала за адресою: Азербайджанська РСР, м. Баку, вул. 3-а паралель, 9.

Гатоудін Сайфула, рядовий 1237-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 9.09.1943 р. Похований у с. Юр'івка.

Гафаров Магатар, військовослужбовець. Загинув у бою у вересні 1943 р. Похований у с. Бобрік.

Гафієв Факір, рядовий, стрілець 128-го стрілецького полку 29-ї стрілецької дивізії. 1914 р.н. Таджикицька РСР Тавільдаринський р-н, с. Почтари. Призваний Тавільдаринським райвійськкоматом. Зник безвісти 27.08.1943 р., в с. Веприк. Рідні: Амарова Назек. Проживав за адресою: Таджикицька РСР, Тавільдаринський р-н, с. Почтари.

Гафіров Раджан, червоноармієць 650-го стрілецького полку 138-ї стрілецької дивізії. 1908 р.н. Таджикиська ССР, Кулябська обл., Бальджуванський р-н. Загинув у бою 15.09.1943 р. Похований у с. Ручки. Рідні: дружина, Юфіза Альфа. Проживала за адресою: Таджикиська ССР, Кулябська обл., Бальджуванський р-н.

Гафуров Турдумбай, червоноармієць 38-ї стрілецької дивізії. 1910 р.н. Ленінабадська обл., Канибадамський р-н, колгосп Держинськ. Призваний Канибадамським райвійськкоматом Ленінабадської обл. Загинув у бою 31.08. 1943 р. Похований у с. Бобрік. Рідні: дружина, Гафурова Курден.

Гвоздев Олександр Васильович, сержант, командир відділення 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1924 р.н. Тульська обл., Тульський р-н, с. Марешко. Призваний Тульським райвійськкоматом Тульської обл. Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у с. Лютьєнка.

Гвоздецький Микола Леонтійович, ефрейтор 111-го гвардійського артилерійського полку. Казахська РСР, Горьківський р-н, с. Новоспасівськ. Призваний Шальським райвійськкоматом Вологодської обл. Загинув 28.08.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: мати, Москалева Валентина.

Гвоздьов Н., ефрейтор. Загинув у вересні 1943 р. Похований у м. Гадяч, міський парк.

Герасименко Олексій Григорович, сержант, командир відділення 29-ї стрілецької дивізії. 1923 р.н. Дніпропетровська обл.; Межівський р-н, с. Снов'янка. Призваний Межівським райвійськкоматом Дніпропетровської обл. Загинув у бою 28.08.1943 р. Похований у с. Вельбівка. Рідні: батько, Герасименко Галактіон Ізотович. Проживав за адресою: Дніпропетровська обл., Межівський р-н, с. Снов'янка.

Герасименко П.І., військовослужбовець. Загинув у вересні 1943 р. Похований у с. Велике, кладовище.

Герасимов Павло Спиридонович, рядовий, стрілець 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1921 р.н. Якутська АРСР, Орджонікідзенський р-н, с. Покровське. Призваний Якутським райвійськкоматом. Загинув у бою 9.09.1943 р. Похований у с. Лютенька.

Герасько Федір Іларіонович, партизан. 1910 р.н. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації адміністрації в грудні 1941 р. Похований у м. Гадяч.

Герасько Федір Лаврентійович, партизан. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в січні 1942 р. Похований у м. Гадяч.

Герасько Федір Лаврович, партизан. 1919 р.н. Житель с. Соснівка. Загинув під час окупації. Похований у с. Соснівка.

Герашченко Юхим Миколайович, військовослужбовець. 1905 р.н. Похований в центрі с. Лютенька.

Герман Павло Іванович, рядовий 40-ї Армії 569-го стрілецького полку. 1912 р.н. Загинув у бою 17.09.1943 р. Похований у с. Римарівка, братська могила.

Герман Федір Созонович, червоноармієць, їздовий 857-го стрілецького полку 294-ї стрілецької дивізії. 1898 р.н. Омська обл., Павлоградський р-н, с. Пашино. Призваний Павлоградським райвійськкоматом. Загинув 15.09.1943 р. Похований у с. Березова Лука, кладовище. Рідні: дружина, Ганна Іванівна. Проживала за адресою: Омська обл., Павлоградський р-н, с. Пашино.

Гершиц Віктор Васильович, сержант 1235-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 14.09.1943 р. Похований у с. Солдатове.

Гирич Андрій Іванович, жертва нацизму, коваль. 1898 р.н. с. Вельбівка. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації 22.02.1942 р. Похований у м. Гадяч.

Гирич Василь Іванович, підпільник. 1891 р.н. Полтавська обл., Гадяцький р-н, с. Лютенька. Загинув у березні 1943 р. Похований у с. Лютенька.

Гирич Наталія Сидорівна, жертва нацизму. 1899 р.н. с. Вельбівка. Розстріляна за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації 22.11.1942 р. Похована в с. Вельбівка.

Гідаєв Ачя, червоноармієць, телефоніст 138-ї стрілецької дивізії. 1920 р.н. Самаркандська обл., Ургутський р-н, колгосп ім. Ворошилова. Призваний Ургутським райвійськкоматом Самаркандської обл. Загинув у бою 16.09.1943 р. Похований у с. Ручки. Рідні: батько, Чадай Ірна. Проживав за адресою: Самаркандська обл., Ургутський р-н, колгосп ім. Ворошилова.

Главацький Дмитро Григорович, рядовий. 1917 р.н., м. Київ. Загинув у бою 14.09.1943 р. Похований у с. Красна Лука.

Глагольський Хаїм Міндевич, червоноармієць, стрілець 344-го стрілецького полку 138-ї стрілецької дивізії. 1899 р.н. м. Казань, Ленінський р-н. Призваний Ленінським райвійськкоматом м. Казань. Загинув у бою 13.09.1943 р. Похований у с. Лютенька. Рідні: дружина, Глагольська Фаня Марківна. Проживала за адресою: Татарська АРСР, м. Казань, пров. Новокараваєво, 9.

Гладішев Дмитро Іванович, молодший сержант 200-ї танкової бригади. 1924 р.н. Тамбовська обл., Дегтянський р-н. Призваний Михневським райвійськкоматом Московської обл. Загинув 13.09.1943 р. Похований у с. Середняки, братська могила, центр. Рідні: мати, Модикієва Любов Корніївна. Проживала за адресою: Московська обл., Михневський р-н, с. Жилєво.

Гладішев Олексій Трохимович, рядовий, стрілець 1235-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1909 р.н. Куйбишевська обл., Кінель-Черкаський р-н. Призваний Бузулуцьким райвійськкоматом Чкаловської обл. Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у с. Лютенька. Рідні: дружина, Долматова Ганна Миколаївна. Проживала за адресою: м. Чкалов, вул. Ворошилова, 69.

Гладишев Павло Прокопович, молодший сержант, командир відділення 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1898 р.н. Іркутська обл., Усольський р-н, с. Тельмана. Призваний Усольським райвійськкоматом Іркутської обл. Загинув у бою 11.09.1943 р. Похований у с. Лютецька. Рідні: дружина, Гладишева Марфа Степанівна. Проживала за адресою: Іркутська обл., Усольський р-н, с. Тельмана.

Гладкий, жертва війни. Житель с. Петрівка-Роменська. Загинув у результаті вибуху гранати 3.11.1941 р. Похований у с. Петрівка-Роменська.

Гладких Кузьма Іванович, рядовий, стрілець 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1893 р.н. Башкирська АРСР, Белокатайський р-н, с. Белянка. Призваний Белокатайським райвійськкоматом Башкирської АРСР. Загинув у бою 11.09.1943 р. Похований у с. Лютецька. Рідні: дружина, Гладких Ганна Костянтинівна. Проживала за адресою: Башкирська АРСР, Белокатайський р-н, с. Белянка.

Гладких Микола Васильович, рядовий, стрілець 128-го стрілецького полку 29-ї стрілецької дивізії. 1906 р.н. Алтайський край, Косихінський р-н. Призваний Борчалінським райвійськкоматом Грузинської РСР. Зник безвісти 29.08.1943 р. в с. Веприк. Рідні: Гладких Мотрона Михайлівна. Проживала за адресою: Алтайський край, Косихінський р-н, с. Тилохово.

Гладков Василь Федорович, старший сержант 29-ї стрілецької дивізії. 1906 р.н. Алтайський край, Солонешенський р-н, с. Туманове. Призваний Солонешенським райвійськкоматом Алтайського краю. Загинув 27.08.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: дружина, Тетяна Петрівна. Проживала за адресою: Алтайський край, Солонешенський р-н, с. Туманове.

Гладченко Терентій Васильович, червоноармієць 161-ї стрілецької дивізії. 1895 р.н. Сумська обл., Великописарівський р-н. Загинув у бою 12.09.1943 р. Похований у с. Красна Лука. Рідні: дружина, Гладченко Уляна. Проживала за адресою: Сумська обл., Великописарівський р-н, с. Лутовка.

Глазирін Іван Васильович, сержант 987-го стрілецького полку. 1917 р.н. Загинув 1.09.1943 р. Похований у с. Веприк.

Глазков Петро Григорович, сержант. 1924 р.н. Загинув 15.09.1943 р. Похований у с. Сошнівка.

Глазов Валр Григорович, військовослужбовець. Загинув 12.09.1943 р. Похований у с. Сошнівка.

Гласов Роман Аронович, червоноармієць 29-ї стрілецької дивізії. 1924 р.н. Воронежська обл., Синелезький р-н. Призваний Синелезьким райвійськкоматом. Загинув 28.08.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: брат, Савелій Аронович. Проживав за адресою: Воронежська обл., Синелезький р-н.

Глаух Олександр Григорович, старший сержант. Загинув у бою 8.09.1943 р. Похований у с. Тепле.

Глаух Іван Федорович, жертва нацизму. 1919 р.н. с. Вельбівка. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації 28.12.1942 р. Похований у с. Вельбівка.

Глаушко Петро Данілович, рядовий 1235-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1903 р.н. Кустанайська обл., с. Дем'янівка. Призваний Кустанайським райвійськкоматом Казахської РСР. Загинув у бою 14.09.1943 р. Похований у с. Солдатове. Рідні: дружина, Гончарова Мотрона С. Проживала за адресою: Кустанайська обл., с. Дем'янівка.

Глаушков Андріян Миколайович, рядовий. 1914 р.н. Загинув у бою 28.08.1943 р. Похований у братській могилі в с. Мартинівка.

Глаушков Василь Іванович, рядовий. Загинув у вересні 1943 р. Похований у братській могилі в с. Лютецька.

Гледов Леонід Михайлович, рядовий 1207-го винищувально-протитанкового артилерійського полку. 1924 р.н. Загинув 1.09.1943 р. Похований на х. Червоний.

Гледіков Костянтин Васильович, червоноармієць. 1923 р.н. Загинув 31.09.1943 р. Похований у с. Веприк.

Глида Ганна Іванівна, жертва нацизму. 1916 р.н. Жителька с. Мала Обухівка. Розстріляна за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації 12.11.1941 р. Похована в с. Мала Обухівка.

Глида Ганна Степанівна, жертва нацизму. 1940 р.н. с. Мала Обухівка. Розстріляна за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації 12.11.1941 р. Похована в с. Мала Обухівка.

Глида Марія Павлівна, жертва нацизму. 1919 р.н. Жителька с. Мала Обухівка. Розстріляна за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації 12.11.1941 р. Похована в с. Мала Обухівка.

Гида Ольга Костянтинівна, жертва нацизму. 1938 р.н. Жителька с. Мала Обухівка. Розстріляна за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації 12.11.1941 р. Похована в с. Мала Обухівка.

Гоголадзе Сергій Гаврилович, рядовий. Помер від хвороби у 1945 р. Похований у братській могилі в с. Малі Будища.

Годько Н.Г., військовослужбовець. Загинув у бою у вересні 1943 р. Похований у с. Велике, кладовище.

Гоїбов Усман, рядовий. 1911 р.н. Загинув у 1943 р. Похований у братській могилі в с. Лютенька.

Голівер Сергій Карпович, партизан. Похований у с. Лютенька.

Голіков Олексій Микитович, молодший сержант 492-го винищувального полку. 1905 р.н. Стаалінградська обл., Нижне-Чирський р-н. Призваний Нижне-Чирським райвійськкоматом. Помер від хвороби 17.01.1945 р. Похований у братській могилі в с. Малі Будища. Рідні: мати, Попова Олена Кузьмівна. Проживала за адресою: Ворошиловградська обл., Антрацитський р-н, шахта 8/9.

Голіцин Олександр Зосимович, жертва нацизму. 1915 р.н. Житель с. Лютенька, вчитель. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1941 р. Похований у с. Лютенька.

Голов Іван Миколайович, червоноармієць 344-го стрілецького полку 138-ї стрілецької дивізії. 1909 р.н. м. Саратов. Призваний Хвалінським райвійськкоматом Саратовської обл. Загинув у бою 13.09.1943 р. Похований у с. Лютенька. Рідні: дружина, Голова Клавдія Єгорівна. Проживала за адресою: Саратовська обл., Хвалінський р-н, колгосп «Червоний Прапор».

Головашч Андрій Зотович, жертва нацизму. 1891 р.н. с. Лютенька. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1941 р. Похований у с. Лютенька.

Головашч Орна Павлівна, жертва нацизму. 1893 р.н. Жителька с. Лютенька. Розстріляна за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1943 р. Похована в с. Лютенька.

Головін Гаврило Іванович, рядовий 1237-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1898 р.н. Кіровська обл. Шестаковський р-н. Призваний Кіровським райвійськкоматом м. Кірово. Загинув у бою 9.09.1943 р. Похований у с. Юр'ївка. Рідні: дружина, Головіна Анна Дмитрівна. Проживала за адресою: м. Кірово.

Головін Іван Миколайович, рядовий, стрілець 1235-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1911 р.н. Кіровська обл., Черновський р-н. Призваний Черновським райвійськкоматом Кіровської обл. Загинув у бою 12.09.1943 р. Похований у с. Лютенька. Рідні: дружина, Головіна Олександра Кузьмівна. Проживала за адресою: Кіровська обл., Черновський р-н.

Головко Микола Антонович, лейтенант, командир стрілецького взводу 373-ї стрілецької дивізії. 1922 р.н. Київська обл., Барішівський р-н, с. Корешневе. Загинув у 1943 р. Похований у братській могилі в с. Лютенька. Рідні: батько, Головко Антон Олександрович. Проживав за адресою: Київська обл., Барішевський р-н, с. Корешневе.

Головченко Семен Ілліч, жертва нацизму. с. Млини. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1941 р. Похований у с. Млини.

Голодов Семен Йосипович, рядовий 1237-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1914 р.н. м. Куйбишев, вул. Миколаївська, 16, кв. 18. Призваний Новоросійським райвійськкоматом. Загинув у бою 9.09.1943 р. Похований у с. Юр'ївка.

Голомідов Іван Зотович, рядовий. 1912 р.н. Кіровська обл., Даровський р-н. Призваний Ірбітським райвійськкоматом Свердловської обл. Загинув у 1943 р. Похований у братській могилі в с. Лютенька. Рідні: дружина, Голомідова Пелагея Іллівна. Проживала за адресою: Кіровська обл.

Голоуд Прохп Павлович, підпальник. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1943 р. Похований у м. Гадяч.

Голоумін Сайорулла Гатаулінов, рядовий. 1908 р.н. Загинув у 1943 р. Похований у братській могилі в с. Лютенька.

Голубев Василь Олексійович, сержант, командир гармати, 44-го артилерійського полку 29-ї стрілецької дивізії. 1922 р.н. м. Ленінград. Загинув 27.08.1943 р. Похований під м. Гадяч. Рідні: батько, Олексій Михайлович.

Голубев Михайло Іванович, червоноармієць 30-ї стрілецької дивізії. 1901 р.н. Івановська обл., Лежневський р-н. Призваний Лежневським райвійськкоматом. Загинув 12.09.1943 р. Похований у с. Червоний Кут. Рідні: дружина, Голубева Марія Петрівна. Проживала за адресою: Івановська обл., Лежневський р-н, н.п. Лежнево.

Годубенко Панас Якович, жертва нацизму. Мартинівська сільська рада. Закатований за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації. Місце поховання не відоме.

Годубев Володимир Миколайович, червоноармієць. 1909 р.н. Загинув у бою 3.09.1943 р. Похований у с. Бобрік.

Годубев Володимир Олексійович, старший сержант. 1922 р.н. м. Ленінград. Призваний Олександрійським райвійськкоматом. Загинув 27.08.1943 р. Похований у с. Веприк.

Годубев Олексій Іванович, червоноармієць 29-го стрілецького полку 38-ї стрілецької дивізії. Новосибірська обл., с. Миндирилінське. Загинув у бою 30.09.1943 р. Похований у с. Бобрік.

Гольмідов Іван Зотович, рядовий 1237-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1923 р.н. Загинув у бою 8.09.1943 р. Похований у с. Юр'ївка.

Гольцев Олександр Костянтинівич, рядовий 253-ї стрілецької дивізії. 1922 р.н. Горьківська обл., м. Вікса. Загинув 1.09.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: мати, Лідія Казимирівна. Проживала за адресою: Горьківська обл., м. Вікса.

Гончар Іван Наумович, рядовий. 1923 р.н. Помер в результаті отриманих поранень 11.08.1945 р., у 32-му евакогоспіталі. Похований у м. Гадяч на кладовищі, могила № 8. Рідні: дружина, Марія Пилипівна. Проживала за адресою: Вінницька обл., с. Ровно.

Гончаренко Степан Олексійович, рядовий 29-ї стрілецької дивізії. 1898 р.н. Кіровоградська обл. Призваний Єсентукським міськвійськкоматом м. Єсентуки. Загинув у бою 17.09.1943 р. Похований у с. Середняки, центр. Рідні: дружина, Гончаренко Акуліна Євдокіяна. Проживала за адресою: м. Єсентуки.

Гончаров Валерій Павлович, рядовий. 1910 р.н. Загинув у бою 1.09.1943 р. Похований у с. Могилаатів.

Гончаров Микола Семенович, рядовий, стрілець 128-го стрілецького полку 29-ї стрілецької дивізії. 1906 р.н. Тамбовська обл., Бондарський р-н. Призваний Бондарським райвійськкоматом. Зник безвісти 28.08.1943 р. в с. Веприк. Гончарова Ліна Степанівна, Тамбовська обл., Бондарський р-н, с. Городище.

Гончаров Михайло Сергійович, рядовий 1207-го винищувально-протитанкового артилерійського полку. 1913 р.н. Загинув 1.09.1943 р. Похований на х. Червоний.

Гончаров Петро Юхимович, сержант 1237-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1912 р.н. Воронежська обл., Розсошанський р-н, с. Альонка. Призваний Розсошанським райвійськкоматом Воронежської обл. Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у с. Юр'ївка. Рідні: дружина, Гончарова Наталія Антонівна. Проживала за адресою: Воронежська обл., Розсошанський р-н, с. Н. Альонка.

Гончаров Полікарп Карпович, рядовий 1237-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1922 р.н. Кустанайська обл., Бостандикський р-н. Призваний Джетигарінським райвійськкоматом Казахської РСР. Загинув у бою 8.09.1943 р. Похований у с. Юр'ївка. Рідні: брат, Гончаров Леонтій Павлович. Проживав за адресою: Кустанайська обл., Бостандикський р-н.

Горашко Хома Антонович, сержант 981-го стрілецького полку. 1924 р.н. Загинув 30.09.1943 р. Похований у с. Мартинівка (колишній х. Червоногвардійський).

Горбакань Анкії Йосипович, молодший сержант. 1924 р.н. Загинув 1.09.1943 р. Похований у с. Веприк.

Горбань Григорій Юхимович, сержант, командир відділення 29-ї стрілецької дивізії. 1922 р.н. Краснодарський край, Слав'янський р-н, х. Нечаєвськ. Призваний Слав'янським райвійськкоматом Краснодарського краю. Загинув у бою 28.08.1943 р. Похований у с. Вельбівка, сквер. Рідні: мати, Горбань Марія Миколаївна. Проживала за адресою: Краснодарський край, Слав'янський р-н, х. Нечаєвськ.

Горбань Олексій Йосипович, молодший сержант 983-го стрілецького полку. 1924 р.н. Загинув 1.09.1943 р. Похований у с. Веприк.

Горбань Петро Ілліч, партизан. Загинув. Похований у с. Вельбівка, кладовище I-ї бригади.

Горбач Ніхама Абрамівна, представниця єврейської громади. 1907 р.н. Сумська обл., м. Лебедин. Розстріляна за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1942 р. Похована в м. Гадяч.

Горбач Ріва Лазарівна, представниця єврейської громади м. Гадяч. 1938 р.н. Розстріляна за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації 12.12.1941 р. Похована в м. Гадяч.

Горбуда Семен Пантелеймонович, партизан. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в грудні 1941 р. Похований у м. Гадяч.

Горбунов Микита Сергійович, червоноармієць 253-ї стрілецької дивізії. 1910 р.н. Мордовська АРСР. Призваний Свердловським міськвійськкоматом м. Свердловськ. Загинув у бою 4.09.1943 р. Похований у с. Тепле. Рідні: сестра, Акуліна Сергіївна. Проживала за адресою: Мордовська АРСР, Кочкуровський р-н, с. Собнева.

Горбунов Микола Григорович, червоноармієць 748-го стрілецького полку 206-ї стрілецької дивізії. 1920 р.н. Курська обл., Скороднянський р-н, с. Жильцове. Призваний Скороднянським райвійськкоматом Курської обл. Загинув у бою 11.09.1943 р. Похований у с. Сари. Рідні: мати, Марія Тимофіївна. Проживала за адресою: Курська обл., Скороднянський р-н, с. Жильцове.

Горбунов Олексій Петрович, молодший сержант 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1922 р.н. Чуваська АРСР, Ядринський р-н, с. Полянка. Призваний Сталінським райвійськкоматом. Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у с. Лютецька. Рідні: сестра, Смилова Анастасія Петрівна. Проживала за адресою: м. Горький.

Горбунько О.Г., партизан. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації. Похований у м. Гадяч, парк.

Гордієнко Іван Михайлович, майор, командир 569-го стрілецького полку 161-ї стрілецької дивізії. 1909 р.н. Північно-Осетинська АРСР, Правобережний р-н, с. Ірістон. Загинув у вересні 1943 р. Похований у с. Венеславівка, братська могила. Рідні: дружина, Гордієнко Марія Григорівна.

Горевой Степан Хомич, старшина 1235-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1907 р.н. Іркутська обл., Куйтунський р-н. Призваний Широко-Карамиським райвійськкоматом Саратовської обл. Загинув у бою 9.09.1943 р. Похований у с. Лютецька. Рідні: дружина, Власова Ніна Сергіївна. Проживала за адресою: Саратовська обл.

Горелін Хома Митронович, військовослужбовець. 1924 р.н. Загинув у бою 31.08.1943 р. Похований у с. Мартинівка (колишній х. Червоногвардійський), братська могила.

Горінко Василь Сергійович, рядовий 979-го стрілецького полку 253-ї стрілецької дивізії. 1901 р.н., м. Москва. Загинув у бою 1.09.1943 р. Похований у с. Мартинівка (колишній х. Червоногвардійський). Рідні: дружина, Горінко Катерина Василівна. Проживала за адресою: м. Москва.

Горлов Кузьма Тимофійович, червоноармієць 29-ї стрілецької дивізії. 1902 р.н. Алтайський край, Белогазовський р-н. Загинув 4.09.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: дружина, Надія. Проживала за адресою: Алтайський край, Белогазовський р-н.

Горлов Олександр Степанович, червоноармієць, стрілець 266-го стрілецького полку. Помер в результаті отриманих поранень 29.09.1943 р. у похідному польовому госпіталі № 2294. Похований у братській могилі в с. Лютецька.

Горностаєв Микола Терентійович, старшина 111-го гвардійського артилерійського полку 40-ї Армії. 1915 р.н. Орловська обл., Лівенський р-н. Призваний Лівенським райвійськкоматом. Загинув 27.08.1943 р., Похований у с. Веприк. Рідні: дружина, Горностаєва Євдокія Василівна. Проживала за адресою: Орловська обл., Лівенський р-н.

Горобець Андрій Григорович, 1924 р.н. Житель с. Лисівка. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1943 р. Похований у с. Мліни.

Горобець Григорій Григорович, жертва нацизму, голова колгоспу. с. Лисівка. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1941 р. Похований у с. Лисівка.

Горобець Іван Михайлович, мирний житель. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації за зв'язок з партизанами у січні 1942 р. Похований у с. Гречанівка.

Горобець Іван Михайлович, партизан. 1914 р.н. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в грудні 1941 р. Похований у м. Гадяч.

Горобець М.Г., жертва нацизму. Житель с. Миколаївка. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в січні 1942 р. Похований у с. Миколаївка.

Горобець М.І., жертва нацизму. Житель с. Миколаївка. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в січні 1942 р. Похований у с. Миколаївка.

Горобець Надія Григорівна, мирна жителя. Розстріляна за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації за зв'язок із партизанами, похована в с. Гречанівка.

Горобко Григорій Тимофійович, червоноармієць 125-го гарматного артилерійського полку 39-ї гарматної артилерійської бригади. 1922 р.н. Загинув у бою 26.10.1943 р. Похований у с. Лютецька (в лісі).

Городов Федір Юхимович, ефрейтор 206-ї стрілецької дивізії. 1910 р.н. Курська обл., Корочанський р-н. Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у с. Тепле. Рідні: дружина, Городова Варвара Кузьмівна. Проживала за адресою: Курська обл., Корочанський р-н.

Городов Федір Юхимович, ефрейтор 35-го окремого стрілецького полку 206-ї стрілецької дивізії. 1910 р.н. Курська обл., Корочанський р-н. Призваний Корочанським райвійськкоматом. Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у с. Тютюрівщина. Рідні: дружина, Варвара Кузьмівна. Проживала за адресою: Курська обл., Корочанський р-н.

Городько Олександр Михайлович, молодший сержант. 1901 р.н. Загинув у бою 4.09.1943 р. Похований у с. Холодне, братська могила.

Горохов Пантелей Сергійович, рядовий 23-ї стрілецької дивізії. 1903 р.н. Туркменська РСР, Речербадський р-н. Призваний Речербадським райвійськкоматом. Загинув у бою 4.09.1943 р. Похований у с. Сари, братська могила. Рідні: дружина, Горохова Ясеніна Андріївна. Проживала за адресою: Туркменська РСР, Речербадський р-н.

Гороховський Лев Ісрульович, старший лейтенант 983-го стрілецького полку 253-ї стрілецької дивізії. 1922 р.н. Київська обл., м. Умань. Загинув 1.09.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: батько, Гороховський Ісруль. Проживав за адресою: Київська обл., м. Умань.

Горський Василь Іванович, рядовий. Ленінградська обл., Бакситогорський р-н, с. Коргорка. Призваний Бакситогорським міськвійськкоматом. Загинув 8.09.1943 р. Похований у с. Веприк.

Горченков Сергій Микитович, рядовий 979-го стрілецького полку 253-ї стрілецької дивізії. 1923 р.н. Рязанська обл., Сасовський р-н. Загинув у бою 2.09.1943 р. Похований у с. Тепле.

Горшенев Семен Андрійович, старший сержант, старший писар 981-го стрілецького полку. 1900 р.н. Чкаловська обл. Призваний Покровським райвійськкоматом Чкаловської обл. Загинув у бою 4.09.1943 р. Похований у с. Глибока Долина. Рідні: дружина, Мотрона Матвіївна. Проживала за адресою: Чкаловська обл., Покровський р-н, с. Черепаново.

Горшков Василь Кузьмович, старшина 253-ї стрілецької дивізії. 1902 р.н. Ярославська обл., Костромський р-н. Призваний Костромським райвійськкоматом. Загинув у бою 1.09.1943 р. Похований у с. Мартинівка (колишній х. Червоногвардійський), братська могила. Рідні: дружина, Горшкова Олександра Олексіївна. Проживала за адресою: м. Кострома, вул. Свердлова, 9, кв. 1.

Горюков Артем Михайлович, рядовий 29-ї стрілецької дивізії. Красноярський край, Ємельяновський р-н. Загинув у бою 16.09.1943 р. Похований у с. Середняки. Рідні: дружина, Валентина Антонівна. Проживала за адресою: Красноярський край, Ємельяновський р-н.

Горюков Василь Терентійович, молодший сержант 979-го стрілецького полку 253-ї стрілецької дивізії. 1906 р.н. Ивановська обл. Призваний Юрїївським райвійськкоматом Ивановської обл. Загинув 4.09.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: дружина, Калініна Марія Василівна.

Горянський Микола Сергійович, рядовий 29-ї стрілецької дивізії. 1906 р.н. м. Железноводськ, вул. Московська, 24. Призваний Железноводським міськвійськкоматом. Загинув у бою 16.09.1943 р. Похований у с. Середняки, братська могила, центр. Рідні: дочка Горянська Віра Миколаївна, дружина Горянська Марія Тимофіївна. Проживали за адресою: м. Железноводськ, вул. Московська, 24.

Горячев Валерій Васильович, лейтенант, командир кулеметної роти. 1923 р.н. Московська обл., м. Бабушкін, вул. Луначарського, 1. Призваний Бабушкінським міськвійськкоматом. Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у братській могилі в с. Лютенька. Рідні: батько, Горячев Василь Іванович. Проживав за адресою: Московська обл., м. Бабушкін.

Гостряник Петро Семенович, жертва нацизму. с. Млини. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1941 р. Похований у с. Млини, кладовище.

Готер Микола Семенович, червоноармієць. Призваний Сольським райвійськкоматом. Загинув у бою 30.08.1943 р. Похований у с. Бобрік.

Гращенко Юхим Якович, ефрейтор, стрілець 1235-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1905 р.н. Смоленська обл., Смоленський р-н. Призваний Смоленським райвійськкоматом. Загинув у бою 12.09.1943 р. Похований у с. Лютенька. Рідні: дружина, Гращенко Анастасія Ілліївна. Проживала за адресою: Смоленська обл., Починковський р-н.

Гребеник Єгор Йосипович, старший сержант 979-го стрілецького полку. 1910 р.н. Загинув 4.09.1943 р. Похований у с. Веприк.

Гребенюк Дмитро Євстафійович, військовослужбовець. Загинув у бою 2.09.1943 р. Похований у с. Мартинівка (колишній х. Червоногвардійський), братська могила.

Гречкін Михайло Давидович, лейтенант 60-ї гвардійської танкової бригади 8-го гвардійського танкового корпусу. 1923 р.н. Саратовська обл., Архангельський р-н. Призваний Архангельським райвійськкоматом. Загинув у бою 2.09.1943 р. Похований у с. Холодне. Рідні: мати, Дарія Омелянівна. Проживала за адресою: Саратовська обл., Архангельський р-н.

Грибанов В.П., військовослужбовець. Загинув у бою у вересні 1943 р. Похований у с. Бобрік.

Грибков Флор Тимофійович, сфрейтор. Загинув у бою 26.08.1943 р. Похований у братській могилі в с. Мартинівка.

Григорович Федір Олексійович, червоноармієць, стрілець 138-ї стрілецької дивізії. 1900 р.н. Полтавська обл., Лубенський р-н, с. Івашки. Призваний Ленінським райвійськкоматом Хабаровського краю. Зник безвісти 27.08.1943 р. в с. Веприк. Рідні: Григор'єва Марія Іванівна, Григорович Анастасія Іванівна. Проживала за адресою: Алама-Атинська обл., Фрунзенський р-н, колгосп «2-га п'ятирічка».

Григор'єв Михайло Іванович, рядовий, стрілець 128-го стрілецького полку 29-ї стрілецької дивізії. 1918 р.н. Ленінградська обл., м. Новгород. Призваний Бірським райвійськкоматом Хабаровського краю. Зник безвісти 27.08.1943 р. в с. Веприк. Рідні: Григор'єва Марія Іванівна. Проживала за адресою: Ленінградська обл., м. Новгород, вул. Яковлевська, 7, кв.1.

Григор'єв Михайло Михайлович, червоноармієць 3-ї окремої зенітної батареї. 1921 р.н. Ленінградська обл., Кьонігсепський р-н. Призваний Кьонігсепським райвійськкоматом Ленінградської обл. Загинув у бою 5.10.1941 р. Похований у с. Миколаївка.

Григор'єв Яків Андрійович, червоноармієць 38-ї стрілецької дивізії. Воронежська обл., с. Московка. Загинув у бою 29.09.1943 р., с. Бобрік.

Гризін Никифор Никифорович, сержант 373-ї стрілецької дивізії. 1919 р.н. Башкирська АРСР, Мелеузовський р-н. Призваний Кайським райвійськкоматом Кіровської обл. Загинув у бою 13.09.1943 р. Похований у с. Лисівка. Рідні: дружина, Гризина Катерина Григорівна. Проживала за адресою: Башкирська АРСР, Мелеузовський р-н.

Гринь Євгенія, 1890 р.н. Жителька с. Лютенька. Розстріляна за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1941 р. Похована в с. Лютенька.

Грицевський Самуїл Абрамович, старший лейтенант 979-го стрілецького полку 253-ї стрілецької дивізії. 1908 р.н. Кіровоградська обл., Чигиринський р-н. Загинув у бою 5.09.1943 р. Похований у с. Тепле. Рідні: дружина, Грицевська Любов. Проживала за адресою: м. Омськ, вул. Лагерна, 63.

Гриценко Федір Андрійович, партизан. 1901 р.н. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1942 р. Похований у с. Рашівка.

Гришин Павло Семенович, лейтенант 983-го стрілецького полку. 1917 р.н. Пензенська обл., Камешкирський р-н, с. Нове-Бадкіно. Загинув 1.09.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: дружина, Ганна Степанівна.

Грищенко Антон Тимофійович, партизан. 1910 р.н. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в грудні 1941 р. Похований у м. Гадач.

Грищенко Микола Іванович, молодший сержант 981-го стрілецького полку 253-ї стрілецької дивізії. 1924 р.н. Башкирська АРСР. Призваний Держинським райвійськкоматом Чкаловської обл. Похований на території радгоспу «Холодний». Рідні: мати, Євдокія Федорівна. Проживала за адресою: м. Чкалово.

Грищенко Федір Сергійович, партизан. с. Римарівка. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в грудні 1941 р. Похований у с. Римарівка.

Гришаєв Михайло Іванович, молодший сержант, командир відділення 1239 стрілецького полку 373 стрілецької дивізії. 1918 р.н. Гомельська обл., Жлобинський р-н, с. Вел. Лес. Призваний Жлобинським райвійськкоматом Гомельської обл. Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у с. Лютенька. Рідні: дружина, Гришаєва Євдокія Іванівна. Проживала за адресою: Гомельська обл., Жлобинський р-н, с. Вел. Лес.

Грушин Максим Єгорович, рядовий 1237-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1899 р.н. Рязанська обл., Солотчинський р-н. Призваний Солотчинським райвійськкоматом Рязанської обл. Загинув у бою 8.09.1943 р. Похований у с. Юр'ївка. Рідні: дружина, Грушина Катерина Степанівна. Проживала за адресою: Рязанська обл., Солотчинський р-н.

Грушка Григорій Павлович, жертва нацизму. с. Лободине. Розстріляний карателями за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації. Дата загибелі й місце поховання невідомі.

Звід пам'яток історії та культури України: Полтавська область

Грязніченко, військовослужбовець. Загинув у бою в 1943 р. Похований у с. Римарівка, братська могила.

Губалов Султан Камірович, рядовий 1207-го винищувально-протитанкового артилерійського полку. 1900 р.н. Загинув 1.09.1943 р. Похований у с. Мартинівка (колишній х. Червоногвардійський).

Губанов Дмитро Петрович, сержант 1237-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1906 р.н. Московська обл., Коробовський р-н, с. Попиниця. Призваний Буйським райвійськкоматом Ярославської обл. Загинув у бою 8.09.1943 р. Похований у с. Юр'івка. Рідні: дружина, Губанова Віра Андріївна. Проживала за адресою: Ярославська обл., м. Буй, вул. Менжинського, 10.

Губанов Іван Іванович, рядовий, стрілець 1235-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у с. Лютенька.

Губаренко Григорій Миколайович, рядовий, стрілець 658-го стрілецького полку. Загинув у бою 16.09.1943 р. Похований у с. Млини.

Губрій Іван Фадєєвич, підпільник. Загинув у грудні 1941 р. Похований у с. Лютенька.

Гугосян Анвар Григорович, червоноармієць 29-го стрілецького полку 38-ї стрілецької дивізії. 1922 р.н. Вірменська РСР, с. Коробуло. Загинув у бою 31.09.1943р. Похований у с. Бобрік.

Гудковський Дмитро Йосипович, молодший лейтенант, командир взводу 302-го стрілецького полку 29-ї стрілецької дивізії. 1924 р.н. Татарська АРСР, Бондюзький р-н, с. Багатий. Призваний Бондюзьким райвійськкоматом. Загинув у бою 14.09.1943 р. Похований у с. Середняки.

Гузів Олександр Андрійович, рядовий. Загинув у бою 15.09.1943 р. Похований у с. Лисівка.

Гузь Дмитро Іванович, рядовий 30-ї стрілецької дивізії. 1897 р.н. Полтавська обл., Гадяцький р-н. Призваний Чебулінським райвійськкоматом Новосибірської обл. Загинув у бою 14.09.1943 р. Похований у с. Березова Лука. Рідні: дружина, Гузь Агафія Дмитрівна. Проживала за адресою: Полтавська обл., Гадяцький р-н, с. Лютенька.

Гулітурадат Хаміса, червоноармієць 29-ї стрілецької дивізії. 1922 р.н. Сталінабадська обл., Нурецький р-н. Призваний Нурецьким райвійськкоматом. Загинув 29.08.1943 р. Похований у с. Веприк.

Гуль М.І., військовослужбовець. Загинув у бою у вересні 1943 р. Похований у с. Воронівщина.

Гульмуратов Умурзак, рядовий, стрілець 256-го стрілецького полку 30-ї стрілецької дивізії. 1921 р.н. Таджикицька РСР, Яванський р-н. Призваний Яванським райвійськкоматом Сталінабадської обл. Загинув 4.09.1943 р. Похований у с. Воронівщина. Рідні: мати, Бархамарова Паши. Проживала за адресою: Сталінабадська обл., Яванський р-н.

Гуляєв Олександр Савич, старший сержант, командир відділення 768-го стрілецького полку 138 стрілецької дивізії. 1902 р.н. Дніпропетровська обл., Лисичанський р-н. Призваний Сталінським райвійськкоматом. Загинув у бою 11.09.1943 р. Похований у с. Лютенька. Рідні: дружина, Гуляєва Олена. Проживала за адресою: м. Алма-Ата.

Гуляєв Олексій Васильович, сержант. 1922 р.н. Загинув у бою 9.09.1943 р. Похований у с. Тепле.

Гуляєв Пилип Климентійович, рядовий 979-го стрілецького полку 253-ї стрілецької дивізії. 1910 р.н. Пензенська обл. Призваний Пензенським міськвійськкоматом. Загинув 2.09.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: дружина, Параска Андріївна. Проживала за адресою: Пензенська обл., с. Ново-Каштанівка.

Гуляєв Самсон Феоктистович, військовослужбовець. 128-го стрілецького полку 29-ї стрілецької дивізії. Зник безвісти 26.08.1943 р. в районі с. Веприк.

Гур'єв Михайло Степанович, червоноармієць. 1899 р.н. Загинув у 1943 р. Похований у братській могилі в с. Лютенька.

Гура Андрій Олександрович, жертва нацизму. 1898 р.н. с. Лютенька. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1943 р. Похований у с. Лютенька.

Гура Михайло Олександрович, підпільник. 1896 р.н. Загинув у лютому 1942 р. Похований у с. Лютенька.

Гуревич Г.В., представник єврейської громади. м. Гадяч. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1942 р. Похований у м. Гадяч, ур. Гончарний яр.

Гуркін Іван Сергійович, рядовий, стрілець 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1906 р.н. Мордовська АРСР, Атяшевський р-н, с. Кулясово. Загинув у бою 11.09.1943 р. Похований у с. Лютенька. Рідні: дружина, Гуркіна Олександра Іванівна. Проживала за адресою: Мордовська АРСР, Атяшевський р-н, с. Кулясово.

Гурський Єфрем Єфремович, партизан. 1919 р.н. с. Харківці. Загинув у травні 1942 р. Похований у с. Харківці.

Гусарев Григорій Якович, рядовий, стрілець 1235-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1921 р.н. Ленінградська обл., Новгородський р-н. Призваний Кустанайським райвійськкоматом Казахської РСР. Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у с. Лютенька. Рідні: батько, Гусарев Яків Єгорович. Проживав за адресою: Ленінградська обл., Новгородський р-н.

Гусев Павло Олександрович, червоноармієць, кулеметник 981-го стрілецького полку 253-ї стрілецької дивізії. 1907 р.н. Ярославська обл. Призваний Костромським райвійськкоматом Ярославської обл. Загинув у бою 2.09.1943 р. Похований у с. Тепле. Рідні: дружина, Єлизавета Миколаївна. Проживала за адресою: Ярославська обл., Сусанський р-н, с. Спас Хранимо.

Гутко Петро Іванович, рядовий 206-ї стрілецької дивізії. 1906 р.н. Сумська обл., х. Комарівка. Загинув у бою 13.09.1943 р. Похований у с. Рашівка, центр. Рідні: дружина, Гутко Анна Якимівна. Проживала за адресою: Сумська обл., х. Комарівка.

Гуштейн В.О., військовослужбовець. Загинув у бою у вересні 1943 р. Похований у с. Велике, кладовище.

Гущин Семен Федорович, сержант 1237-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1918 р.н. Кіровська обл., Кайський р-н. Призваний Кайським райвійськкоматом. Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у с. Юр'івка. Рідні: мати, Гущина Катерина Яківна. Проживала за адресою: Кіровська обл., Кайський р-н.

Давиденко Анатолій Іванович, жертва війни. Житель с. Хитці. Загинув в результаті вибуху снаряду 12.09.1943 р. Похований у с. Хитці, кладовище.

Давидов Василь Іванович, військовослужбовець. 77-го артилерійського полку 29-ї стрілецької дивізії. Зник безвісти 27.08.1943 р. в р-ні м. Гадяч.

Давидов Гаврило Іванович, сержант 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1923 р.н. Загинув у бою 11.09.1943 р. Похований у с. Лютенька.

Давидов Павло Петрович, лейтенант 979-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1922 р.н. Свердловська обл., м. Борисовськ. Загинув 1.09.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: мати, Косотурова Наталія Миколаївна.

Давидов Сергій Миколайович, рядовий 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1915 р.н. Тамбовська обл., м. Мічуринськ, вул. Красна, 6. Призваний Верхньо-Тавдинським райвійськкоматом Свердловської обл. Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у с. Лютенька. Рідні: дружина, Рядінцева Антоніна Іванівна. Проживала за адресою: Тамбовська обл., м. Мічуринськ.

Давлетбаєв Якшагау, військовослужбовець. 128-го стрілецького полку 29-ї стрілецької дивізії. Зник безвісти 27.03.1943 р. в р-ні с. Веприк.

Давлетінін Сулейман Давидович, сержант, командир відділення 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 20.09.1943 р. Похований у с. Лютенька.

Давлетов Якшада, рядовий, стрілець 128-го стрілецького полку 29-ї стрілецької дивізії. 1903 р.н. Чкаловська обл., Івановський р-н. Призваний Івановським райвійськкоматом. Зник безвісти 26.08.1943 р. в с. Веприк. Рідні: Давлетбаєва Авхінбіха. Проживала за адресою: Чкаловська обл., Івановський р-н.

Давранов Курбан, рядовий, стрілець 1235-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1910 р.н. Узбецька РСР, Самаркандська обл., Ворошиловський р-н. Призваний Ворошиловським райвійськкоматом Узбецької РСР. Загинув у бою 12.09.1943 р. Похований у с. Млини. Рідні: дружина, Давранова Хальра. Проживала за адресою: Узбецька РСР, Самаркандська обл., Ворошиловський р-н.

Дагнетов Намсж Доржи, військовослужбовець. 1913 р.н. Загинув 1.09.1943 р. Похований у с. Мартинівка (колишній х. Червоногвардійський), братська могила.

Дадаїєв Аркаш, рядовий 1235-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 11.09.1943 р. Похований у с. Лютенька.

Дамієв Абдулла, рядовий, стрілець 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1912 р.н. Таджикицька РСР, Кулябська обл. Призваний Кулябським райвійськкоматом Таджикицької РСР. Загинув 11.09.1943 р. Похований у с. Лютенька. Рідні: дружина, Алімова Арара. Проживала за адресою: Таджикицька РСР, Кулябська обл.

Давельян Георгій Єревандович, червоноармієць, стрілець 29-ї стрілецької дивізії. 1908 р.н. Вірменська РСР, Октябрський р-н, с. Маркара. Призваний Октябрським райвійськкоматом. Загинув 27.08.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: дружина, Раб Хачатуровна. Проживала за адресою: Вірменська РСР, Октябрський р-н, с. Маркара.

Давелян Вагдасар Месренович, військовослужбовець. 1907 р.н. Загинув у вересні 1943 року. Похований у с. Тютюрівщина.

Давеш Анатолій Іванович, рядовий 981-го стрілецького полку 253-ї стрілецької дивізії. 1915 р.н. Загинув 31.08.1943 р. Похований у с. Мартинівка (колишній х. Червоногвардійський).

Данзбург (Дансбург) Матвій і шість осіб родини, жертви нацизму. Розстріляні за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в січні 1942 р. Поховані в с. Красна Лука.

Даниленко Іван Іванович, рядовий. 1913 р.н. Загинув у 1943 р. Похований у братській могилі с. Петрівка-Роменська.

Данилін Семен Кузьмович, рядовий 1235-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1918 р.н. Московська обл., Шатурський р-н. Призваний Шатурським райвійськкоматом Московської обл. Загинув у бою 11.09.1943 р. Похований у с. Лютецька.

Данилов Іван Григорович, рядовий, стрілець 128-го стрілецького полку 29-ї стрілецької дивізії. 1902 р.н. Орловська обл., Красно-Зорський р-н. Призваний Красно-Зорським райвійськкоматом. Зник безвісти 28.08.1943 р. в с. Веприк. Рідні: Данилова Марія Олексівна. Проживала за адресою: Орловська обл., Красно-Зорський р-н.

Данилов Петро Олексійович, молодший лейтенант 38-ї стрілецької дивізії. 1920 р.н. Куйбишевська обл., смт. Солонцовка. Призваний Петровським райвійськкоматом Куйбишевської обл. Загинув у бою 14. 09. 1943 р. Похований у с. Хитці. Рідні: батько, Данилов Олексій Павлович. Проживав за адресою: Куйбишевська обл., Петровський р-н, смт. Солонцовка.

Данильченко Анастасія Андронівна, жертва нацизму. 1879 р.н. Жителька с. Лютецька. Розстріляна за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1941 р. Похована в с. Лютецька.

Данильченко Андрій Єрмолаївович, жертва нацизму. 1883 р.н. Житель с. Лютецька. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1941 р. Похований у с. Лютецька.

Данильченко Уляна Карпівна, жертва нацизму. 1886 р.н. Жителька с. Лютецька. Розстріляна за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1941 р. Похована в с. Лютецька.

Данильчев Сергій Іванович, рядовий 202-го танкового батальйону. 1925 р.н. Призваний Саринським райвійськкоматом. Помер в результаті отриманих поранень 17.09.1943 р. Похований у с. Краснознаменка.

Данчин Микола Іванович, 253-ї стрілецької дивізії. 1924 р.н. Чкаловська обл., Зіанчуринський р-н. Призваний Зіанчуринським райвійськкоматом. Загинув у бою 4.10.1943 р. Похований у с. Холодне, братська могила. Рідні: мати, Данчин Фекла Григорівна. Проживала за адресою: Чкаловська обл., Зіанчуринський р-н.

Данчин Н.І., військовослужбовець. Похований у с. Мартинівка (колишній х. Червоногвардійський). братська могила.

Данько Іван Михайлович, жертва війни. 1927 р.н. Житель с. Бобрік. Вбитий у результаті вибуху міни 9.07.1944 р. Похований у с. Бобрік.

Дасов Джуражуа, рядовий 1237-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 15.09.1943 р. Похований у с. Солдатове.

Даурумбеков Касгара, червоноармієць, обслуга гармати, 138-ї стрілецької дивізії. 1902 р.н. Південно-Казахстанська обл., Кіровський р-н, колгосп ім. Молотова. Призваний Пахтакорським райвійськкоматом Південно-Казахстанської обл. Загинув у бою 16.09.1943 р. Похований у с. Ручки. Рідні: дружина, Даурумбекова. Проживала за адресою: Південноказахстанська обл., Кіровський р-н, колгосп ім. Молотова.

Даусметов Сайдаді, рядовий. 1924 р.н. Загинув у бою 2.10.1943 р. Похований на території Гадяцького р-ну.

Даценко Федір Никифорович, старший сержант, стрілець 128-го стрілецького полку 29-ї стрілецької дивізії. 1921 р.н. Вінницька обл., Бершадський р-н. Призваний Бершадським райвійськкоматом Вінницької обл. Зник безвісти 28.08.1943 р., в с. Веприк. Рідні: Даценко Домна Антонівна. Проживала за адресою: Вінницька обл., Бершадський р-н, с. Пенківате.

Дацько Микола Павлович, сержант. Загинув у бою 1.09.1943 р. Похований у с. Бобрік.

Дачнетов Комік Дорджа, рядовий 979-го стрілецького полку 1913 р.н. Загинув 1.09.1943 р. Похований у с. Мартинівка (колишній х. Червоногвардійський).

Даянов Заріп Даянович, молодший сержант 1237-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 13.09.1943 р. Похований у с. Ансівка.

Дворядкін Дмитро Васильович, червоноармієць 38-ї стрілецької дивізії. 1924 р.н. Новосибірська обл., Коченевський р-н, с. Федосиха. Призваний Коченевським райвійськкоматом Новосибірської обл. Загинув у бою 1.09.1943 р. Похований у с. Бобрік. Рідні: мати, Анісія Михайлівна.

Дегавцев Кузьма Дем'янович, червоноармієць. 1905 р.н. Загинув у бою 22.08.1943р. Похований у с. Бобрік.

Дегтярев Семен Семенович, червоноармієць 29-ї стрілецької дивізії. 1925 р.н. Краснодарський край, Пластунський р-н. Призваний Пластунським райвійськкоматом. Загинув 25.08.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: мати, Ткач Марія. Проживала за адресою: Краснодарський край, Пластунський р-н.

Дегтярьов Володимир Васильович, сержант. 1910 р.н. Загинув у бою 28.08.1943 р. Похований у братській могилі в с. Мартинівка.

Дембенев (Дем'янов) Іван Дем'янович, червоноармієць. 1910 р.н. Помер від хвороби 2.03.1945 р. Похований у братській могилі в с. Малі Будища.

Деменко Федір Іванович, червоноармієць 161-ї стрілецької дивізії. 1904 р.н. Сумська обл., Краснопілський р-н, завод Грязі. Призваний Краснопілським райвійськкоматом Сумської обл. Загинув у бою 7.09.1943 р. Похований у с. Бобрік. Рідні: дружина, Деменко Марія Костянтинівна. Проживала за адресою: Сумська обл., Краснопілський р-н, завод Грязі, буд. 5.

Дементьев Іван Андрійович, рядовий. Загинув у бою 31.08.1943 р. Похований у с. Бобрік.

Демешев Абдазім, рядовий. 1906 р.н. Загинув у бою 4.09.1943 р. Похований у с. Тепле.

Демешев Абрізім, рядовий 981-го стрілецького полку. 1906 р.н. Загинув 31.08.1943 р. Похований на території радгоспу «Холодний».

Демяденко Мотрона Михайлівна, партизанка. 1898 р.н. Загинула у бою з карателями 29.11.1941 р. Похована в с. Лютецька.

Демченко Іван Максимович, жертва війни. 1931 р.н. Житель с. Глибока Долина. Загинув у результаті вибуху артилерійського снаряду 1.05.1944 р. Похований в с. Глибока Долина.

Демченко Микола Леонтійович, жертва війни. 1927 р.н. с. Розбишівка. Помер після поранення від розриву гранати 17.10.1943 р. Похований у с. Розбишівка.

Демченко Федір Степанович, партизан. Житель м. Полтави. Загинув 17.01.1942 р. Похований у с. Вельбівка.

Денех Анатолій Іванович, сержант 253-ї стрілецької дивізії. 1915 р.н. м. Одеса. Призваний Сталінським райвійськкоматом, м. Одеса. Загинув у бою 31.08.1943 р. Похований у с. Мартинівка (колишній х. Червоногвардійський), братська могила. Рідні: сестра, Качалова Марія Іванівна, м. Одеса.

Денисенко Федір Сергійович, жертва нацизму. Березоволуцька сільська рада. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації. Дата смерті й місце поховання невідомі.

Денисенко Яким Сергійович, жертва нацизму. Березоволуцька сільська рада. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації. Дата загибелі й місце поховання невідомі.

Денисов Георгій Васильович, ефрейтор 9-го повітряного винищувального авіакорпусу. 1925 р.н. Тамбовська обл., м. Мічуринськ. Призваний Мічуринським райвійськкоматом Тамбовської обл. Помер від хвороби 10.04.1945 р. Похований у братській могилі в с. Малі Будища. Рідні: Денисова Варвара Андріївна. Проживала за адресою: Тамбовська обл., м. Мічуринськ.

Денисов Павло Михайлович, сержант 225-го стрілецького полку 23-ї стрілецької дивізії. 1924 р.н. Загинув у бою 28.08.1943 р. Похований у с. Воронівщина.

Денісанов Імкмухамед, рядовий 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 11.09.1943 р. Похований у с. Солдатове.

Дербеньов Василь Костянтинівич, рядовий, стрілець 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1914 р.н. Горьківська обл., Большеболдінський р-н, с. Костенево. Призваний Ленінським райвійськкоматом Московської обл. Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у с. Лютецька. Рідні: сестра, Галкіна Анастасія Костянтинівна.

Дерев'яно Андріян Михайлович, партизан. Житель с. Сари. Загинув у січні 1942 р. Місце поховання невідоме.

Дерев'яно Нестор Григорович, рядовий 206-ї стрілецької дивізії. 1900 р.н. Сумська обл., с. Комиші. Загинув у бою 14.09.1943 р. Похований у с. Рашівка, братська могила, центр. Рідні: дружина, Авраменко Ганна. Проживала за адресою: Сумська обл., с. Комиші.

Деревкін М.Ф., військовослужбовець. Загинув у бою у вересні 1943 р., Похований у с. Мартинівка (колишній х.Червоногвардійський), братська могила.

Дерегун І., військовослужбовець. Загинув у вересні 1943 р. Похований у братській могилі в с. Лютенька.

Дерезін Федір Степанович, військовослужбовець. Загинув 16.09.1943 р. Похований у с. Біленченківка, центр.

Деркач Пелагея Андріївна, партизанка. 1920 р.н. Жителька с. Плішивець. Загинула в грудні 1941 р. Місце поховання невідоме.

Деркаченко Микола Луквич, партизан. 1900 р.н. Житель с. Сари. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації у лютому 1942 р. Похований у с. Сари.

Детинякі Григорій Степанович, старший сержант, командир відділення 983-го стрілецького полку 253-ї стрілецької дивізії. 1924 р.н. Новосибірська обл. Призваний Здвинським райвійськкоматом Новосибірської обл. Загинув у бою 4.09.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: Євдокія Захарівна. Проживала за адресою: Новосибірська обл., Здвинський р-н.

Дедушкін Олександр Степанович, молодший сержант, командир відділення 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1911 р.н. Горьківська обл., Наруксовський р-н, с. Воздвиженка. Призваний Сормовським райвійськкоматом Горьківської обл. Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у с. Лютенька. Рідні: дружина, Дедушкіна Наталія Іванівна. Проживала за адресою: Горьківська обл., Наруксовський р-н, с. Воздвиженка.

Джабалов Іскатер, рядовий 1237-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у с. Юр'івка.

Джаблаов Іскамдар, червоноармієць. 1918 р.н. Загинув у 1943 р. Похований у братській могилі в с. Лютенька.

Джавайдзе Арсеній І., лейтенант 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1918 р.н. Загинув 1.09.1943 р. Похований у с. Веприк.

Джавахадзе Аксентій Ішебірович, червоноармієць. 1907 р.н. м. Тбілісі. Призваний Цхалтубським райвійськкоматом. Загинув 1.09.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: дружина, Ніна Никифорівна. Проживала за адресою: м. Тбілісі.

Джавахадзе Арсендій Єлістратович, червоноармієць. 1904 р.н. Загинув 1.09.1943 р. Похований у с. Веприк.

Джадрабаев Алембек, рядовий 983-го стрілецького полку. 1912 р.н. Загинув 31.08.1943 р. Похований у с. Веприк.

Джаманов Мехши, червоноармієць 768-го стрілецького полку 138-ї стрілецької дивізії. 1910 р.н. Кулябська обл., Кулябський р-н. Призваний Кулябським райвійськкоматом Кулябської обл. Загинув у бою 11.09.1943 р. Похований у с. Лютенька.

Джанабегенов Захарія, рядовий, мінометник 981-го стрілецького полку. 1923 р.н. Чкаловська обл. Призваний Кіровським райвійськкоматом. Загинув у бою 31.08.1943 р. Похований у с. Мартинівка (колишній х. Червоногвардійський). Рідні: брат, Джанабегенов Чапка. Проживав за адресою: Чкаловська обл., Тепловський р-н, м'ясоколгосп, ферма № 1.

Джафаров Ісая, червоноармієць 29-ї стрілецької дивізії. 1909 р.н. Сталінабадська обл., Сталінабадський р-н. Призваний Сталінабадським райвійськкоматом. Загинув 29.07.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: дружина, Катерина. Проживала за адресою: Сталінабадська обл., Сталінабадський р-н.

Дженів Костянтин Андрійович, старшина, командир відділення 1235-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1918 р.н. Новосибірська обл., м. Барабінськ. Призваний Барабінським міськвійськкоматом. Загинув у бою 11.09.1943 р. Похований у с. Лютенька. Рідні: мати, Дженіна Євдокія. Проживала за адресою: Новосибірська обл., м. Барабінськ.

Джесімбеков Семейгазі (Самейгадз), червоноармієць, телефоніст 768-го стрілецького полку 138-ї стрілецької дивізії. 1908 р.н. Казахська РСР, м. Семипалатинськ, вул. Мартовська, 57. Призваний Жовтневим райвійськкоматом м. Семипалатинська. Загинув у бою 16.09.1943 р. Похований у с. Ручки. Рідні: дружина, Джесімбекова Амсіса. Проживала за адресою: Казахська РСР, м. Семипалатинськ, вул. Мартовська, 57.

Джигасев Антон Нестерович, рядовий 29-ї стрілецької дивізії. 1900 р.н. Грузинська РСР, Лагодехський р-н, с. Улекта-Утими. Призваний Лагодехським райвійськкоматом. Загинув 27.09.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: дружина, Тамара. Проживала за адресою: Грузинська РСР, Лагодехський р-н, с. Улекта-Утими.

Джикаев Хасбі, рядовий, стрілець 128-го стрілецького полку 29-ї стрілецької дивізії. 1924 р.н. Грузинська РСР, Ванський р-н, с. Мухчеда. Призваний Ванським райвійськкоматом Грузинської РСР. Зник безвісти 27.08.1943 р., в с. Веприк. Рідні: Джикаева Ханума. Проживав за адресою: Грузинська РСР, Ванський р-н, с. Мухчеда.

Джрабаев Альбек, рядовий, стрілець 253-ї стрілецької дивізії. 1924 р.н. Західно-Казахстанська обл. Призваний Гурьевським райвійськкоматом Західно-Казахстанської обл. Загинув у бою 31.08.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: Ульянова Ватима. Проживала за адресою: Західно-Казахстанська обл., Жанибецький р-н, колгосп Джамбун.

Джугань Петро Андрійович, рядовий, стрілець 1-го повітряно-десантного стрілецького полку 5-ї повітряно-десантної гвардійської дивізії. 1896 р.н. Полтавська обл., Великобагачанський р-н, с. Дибкове. Призваний Великобагачанським райвійськкоматом Полтавської обл. Помер в результаті отриманих поранень 30.11.1943 р. Похований у с. Максимівка. Рідні: Джигань К.А. Проживала за адресою: Полтавська обл., Великобагачанський р-н, с. Дибкове.

Джулаев Джурабай, червоноармієць, стрілець 138-ї стрілецької дивізії. 1900 р.н. Джала-лабадська обл., Сузацький р-н. Призваний Сузацьким райвійськкоматом Джалаалабадської обл. Загинув 16.09.1943 р. Похований у с. Ручки. Рідні: дружина, Джулаєва Зайнап. Проживала за адресою: Джалаалабадська обл., Сузацький р-н, колгосп «Жовтень».

Джумаєв Карім, рядовий 1237-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1922 р.н. Сталінабадська обл., Мікоянобадський р-н. Призваний Мікоянобадським райвійськкоматом Таджикиської РСР. Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у с. Юр'ївка. Рідні: дружина, Джумаєва Хатіма. Проживала за адресою: Сталінабадська обл., Мікоянобадський р-н.

Джумаєв Турсун, червоноармієць 253-ї стрілецької дивізії. 1924 р.н. Самаркандська обл. Призваний Кара-Курганським райвійськкоматом. Загинув 1.09.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: дружина, Джуманова Рабія. Проживала за адресою: Самаркандська обл., Катта-Курганський р-н.

Джуманов Мамадалі, рядовий, стрілець 128-го стрілецького полку 29-ї стрілецької дивізії. 1902 р.н. Андижанська обл., Сталінський р-н. Призваний Сталінським райвійськкоматом Андижанської обл. Зник безвісти 26.08.1943 р. в с. Веприк. Рідні: Джуманова. Проживала за адресою: Андижанська обл., Сталінський р-н.

Джуманов Хайвар, рядовий 253-ї стрілецької дивізії. 1907 р.н. Самаркандська обл. Призваний Мітанський райвійськкоматом Узбецької РСР. Загинув у бою 4.09.1943 р. Похований у с. Тепле. Рідні: дружина, Джуманова А. Проживала за адресою: Самаркандська обл., Мітанський р-н.

Джуманов Ханвар, рядовий 981-го стрілецького полку. 1907 р.н. Загинув 31.08.1943 р. Похований у с. Мартинівка (колишній х. Червоногвардійський).

Джунаєв Ходим, червоноармієць. Загинув у бою 31.09.1943 р. Похований у с. Мартинівка (колишній х. Червоногвардійський), братська могила.

Джунсунгамієв Утечек, лейтенант 983-го стрілецького полку. 1916 р.н. Загинув 1.09.1943 р. Похований у с. Веприк.

Джурабаєв Юлдаш, молодший сержант 1237-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1910 р.н. Ферганська обл., м. Коканд, вул. Артилбекова, 40. Призваний Фрунзенським райвійськкоматом. Загинув у бою 13.09.1943 р. Похований у с. Лисівка. Рідні: дружина, Мар'яна Хайрудикова. Проживала за адресою: Ферганська обл., м. Коканд, вул. Артилбекова, 40.

Джураєв Пулатбай, рядовий стрілець 128-го стрілецького полку 29-ї стрілецької дивізії. 1907 р.н. Запорізька обл., Куйбишевський р-н, с. Гусарка. Призваний Куйбишевським райвійськкоматом Запорізької обл. Зник безвісти 26.08.1943 р. в с. Веприк. Рідні: Джураєва Нухтаріа. Проживала за адресою: Запорізька обл., Куйбишевський р-н, с. Гусарка.

Джураєв Сапар, рядовий, стрілець 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1913 р.н. Узбецька РСР, Сурхандар'їнський р-н. Призваний Сталінським райвійськкоматом Узбецької РСР. Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у с. Лютецька. Рідні: дружина, Джураєва. Проживала за адресою: Узбецька РСР, Сурхандар'їнський р-н.

Джураєв Хадим (Хаджимурат), рядовий 981-го стрілецького полку. 1918 р.н. Загинув 31.08.1943 р. Похований у с. Мартинівка (колишній х. Червоногвардійський).

Джураєв Шадман, рядовий 1237-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1911 р.н. Узбецька РСР, Самаркандська обл., Мітанський р-н, с. Зирван. Призваний Мітанським райвійськкоматом. Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у с. Юр'івка. Рідні: дружина, Джураєв Джаугар. Проживав за адресою: Узбецька РСР, Самаркандська обл., Мітанський р-н, с. Зирван.

Джуртибаєв Курмангалі, червоноармієць, кулеметник 650-го стрілецького полку 138-ї стрілецької дивізії. 1900 р.н. Семипалатинська обл., Макачинський р-н, колгосп «Джайгарат». Призваний Макачинським райвійськкоматом Семипалатинської обл. Загинув у бою 15.09.1943 р. Похований 2 км південно-західніше с. Ручки. Рідні: дружина, Джуртибаєва. Проживала за адресою: Семипалатинська обл., Макачинський р-н, колгосп «Джайгарат».

Джусуйкашев Утіген, лейтенант. 1915 р. Загинув 1.09.1943 р., Похований у с. Веприк.

Дзюгун Ольга Стратонівна, підпільниця, вчителька, господиня конспіративної квартири підпільного райкому й партизанського загону. 1912 р.н. Розстріляна за наказом окупаційної адміністрації в січні 1942 р. разом із сином та матір'ю, похована в с. Лютенька.

Дзюба Микола Полікарпович, старший сержант 29-ї стрілецької дивізії. 1922 р.н. Полтавська обл., Козельщинський р-н, с. Піски. Призваний Кременчуцьким райвійськкоматом. Загинув 30.08.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: мати, Марфа Павлівна. Проживала за адресою: Полтавська обл., Козельщинський р-н, с. Піски.

Дзюба Опакас Якович, червоноармієць 23-ї стрілецької дивізії. м. Волгоград. Призваний Волгоградським райвійськкоматом. Загинув 11.09.1943 р. Похований у с. Веприк.

Дигун О.Х., жертва нацизму (мати підпільниці). 1903 р.н. с. Лютенька. Розстріляні карателями за наказом німецької окупаційної адміністрації у січні 1942 р. Поховані в с. Лютенька.

Дигун Станіслав Петрович, жертва нацизму, син підпільниці. 1935 р.н. Житель с. Лютенька. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в січні 1942 р. Похований у с. Лютенька.

Дидих Федір Семенович, рядовий 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у с. Лютенька.

Диков Олександр Захарович, військовослужбовець. 1898 р.н. Загинув у бою 31.08.1943 р. Похований у с. Мартинівка (колишній х. Червоногвардійський), братська могила.

Димар, жертва нацизму. с. Хитці. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації 9.04.1943 р. Похований у с. Хитці.

Дяудінов Семен Матвійович, рядовий. Загинув у бою 14.09.1943 р. Похований у с. Березова Лука (урочище Цапів Яр).

Діброва Василь Петрович, жертва нацизму. с. Лютенька. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1941 р. Похований у с. Лютенька.

Діброва Іван Іванович, 1924 р.н. Житель с. Лютенька. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1941 р. Похований у с. Лютенька.

Діброва Харитина Аврамівна, 1900 р.н. Жителька с. Лютенька. Розстріляна за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1941 р. Похована в с. Лютенька.

Дібровський Василь Р., жертва нацизму. 1923 р.н. Сватківська сільська рада. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в січні 1942 р. Місце поховання не відоме.

Дігун Ольга Стратонівна, партизанка. 1912 р.н. Загинула у бою в лютому 1942 р., похована в с. Лютенька.

Діденко Василь Дем'янович, червоноармієць 77-го артилерійського полку 29-ї стрілецької дивізії. 1913 р.н. Харківська обл., Лозовський р-н, с. Мар'івка. Призваний Ворошиловградським міськвійськкоматом. Зник безвісти 27.08.1943 р. в районі м. Гадяч. Рідні: дружина, Складенко Єфросинія Іванівна.

Діденко Костянтин Антонович, рядовий 575-го стрілецького полку 161-ї стрілецької дивізії. 1914 р.н. Харківська обл., Близнецівський р-н. Призваний Близнецівським райвійськкоматом. Помер в результаті отриманих поранень 13.09.1943 р. Похований у с. Великі Будища. Рідні: дружина, Євдокія Костянтинівна. Проживала за адресою: Харківська обл., Близнецівський р-н., с. Добровілля.

Дмитренко Дмитро Мойсейович, рядовий. Загинув у бою у вересні 1943 р. Похований у с. Хитці.

Дмитренко Степан Олександрович, партизан, 1900 р.н. Житель с. Книшівка. Розстріляний у грудні 1941 р. за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації. Похований у с. Книшівка.

Дмитрієв Дмитро Никандрович, старший сержант. 1907 р.н. Загинув 1.09.1943 р. Похований у с. Веприк.

Дмитрієв Іван Васильович, молодший сержант 983-го стрілецького полку 253-ї стрілецької дивізії. 1906 р.н. Ленінградська обл., Новгородський р-н. Загинув 1.09.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: дружина, Гуціна Ганна Андріївна. Проживала за адресою: Ленінградська обл., Новгородський р-н.

Дмитрієв Іван Дмитрович, рядовий 981-го стрілецького полку 253-ї стрілецької дивізії. 1912 р.н. Калінінська обл. Призваний Ірбітським райвійськкоматом Свердловської обл. Загинув у бою 11.09.1943 р. Похований у с. Глибока Долина. Рідні: дружина, Гафарова Сафа. Проживала за адресою: Свердловська обл., Зайковський р-н.

Дмитрієв Ігор Никанорович, молодший сержант 983-го стрілецького полку 253-ї стрілецької дивізії. 1907 р.н. Ленінградська обл., Карамішівський р-н, с. Боддіно. Загинув 1.09.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: дружина, Христина Васиївна.

Дмитрячцов Герасим Маркович, сержант 29-ї стрілецької дивізії. 1918 р.н. Могильовська обл., с. Роги. Загинув у бою 16.09.1943 р. Похований у с. Середняки.

Доброродних Василь Якович, старший лейтенант, командир батареї. 1917 р.н. Московська обл., м. Подольськ, ст. Селікатна. Призваний Подольським райвійськкоматом Московської обл. Помер від хвороби 10.07.1945 р. Похований у братській могилі в с. Мааї Будища. Рідні: сестра, Доброродних Марія Яківна. Проживала за адресою: Московська обл., м. Подольськ, ст. Селікатна.

Довбуш Семен Панасович, партизан. 1914 р.н. Загинув у бою з карателями в грудні 1941 р. Похований у с. Лютенька.

Довгодько Григорій Миколайович, лейтенант. 1922 р.н. Загинув у 1943 р. Похований у братській могилі в с. Лютенька.

Довгопалак Михайло Петрович, жертва війни. 1931 р.н. с. Глибока Долина. Загинув у результаті вибуху артилерійського снаряду 1.05.1944 р. Похований у с. Глибока Долина.

Довженко Олександр Степанович, жертва нацизму. 1917 р.н. с. Жовтнєве. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації 5.05. 1942 р. Місце поховання не відоме.

Довженко Орна Семенівна, жертва війни. 1906 р.н. Жителька с. Середняки. Загинула під час бомбардування 17.09.1943 р. Похована в с. Середняки.

Доваатов Курбан, червоноармієць 29-ї стрілецької дивізії. 1909 р.н. Андижанська обл., Джалакудуцький р-н, с. Курган Тіне. Загинув 26.08.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: дружина, Намджан. Проживала за адресою: Джалакудуцький р-н, с. Курган Тіне.

Доваатов Абдула Садикович, рядовий 29-ї стрілецької дивізії. 1921 р.н. Каракольська обл., м. Турткуль. Призваний Турткульським райвійськкоматом. Загинув у бою 15.09.1943 р. Похований у с. Середняки. Рідні: дружина, Ханіжан. Проживала за адресою: Каракольська обл., м. Турткуль.

Доваатов Амір, червоноармієць, стрілець 29-ї стрілецької дивізії. 1914 р.н. Чарийська обл., Тавірський р-н, с. Почтарик. Призваний Тавірським райвійськкоматом Чарийської обл. Загинув у бою 28.08.1943 р. Похований у с. Вельбівка. Рідні: дружина, Хіматова Алім. Проживала за адресою: Чарийська обл., Тавірський р-н, с. Почтарик.

Дожураєв (Донсураєв) Салтавадди, рядовий, стрілець 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у с. Лютенька.

Долгих Василь Петрович, червоноармієць 161-ї стрілецької дивізії. 1895 р.н. Курська обл., Красноярузький р-н, с. Русько-Березівка. Призваний Красноярузьким райвійськкоматом. Загинув у бою 12.09.1943 р. Похований у с. Краснознаменка. Рідні: дружина, Долгих Параска Семенівна. Проживала за адресою: Курська обл., Красноярузький р-н, с. Русько-Березівка.

Долгополов Микола Володимирович, червоноармієць 1129-го стрілецького полку 337-ї стрілецької дивізії. 1896 р.н. Новосибірська обл., Кузидеевський р-н. Призваний Кузидеевським райвійськкоматом. Загинув 11.09.1943 р. Похований у м. Гадяч. Рідні: дружина, Пелагея Трохимівна. Проживала за адресою: Новосибірська обл., Кузидеевський р-н.

Долякін Віктор Петрович, старший сержант, командир відділення 981-го стрілецького полку. 1923 р.н. Івановська обл. Призваний Копейським райвійськкоматом. Загинув 4.09.1943 р. Похований на х. Червоный. Рідні: мати, Марія Дмитрівна. Проживала за адресою: Кіровська обл., м. Калінін, селище Залєєво, вул. Кірочна, 60.

Долянов Хасан Азосович, військовослужбовець. Загинув 19.09.1943 р. Похований у с. Веприк.

Долинов Микола Іванович, сержант 748-го стрілецького полку 206-ї стрілецької дивізії. 1910 р.н. Пензенська обл., м. Сердобок. Призваний Ковженським райвійськкоматом Вологодської обл. Загинув 11.09.1943 р. Похований у с. Сари, братська могила. Рідні: мати, Пелагея Федорівна. Проживала за адресою: Пензенська обл., м. Сердобок.

Долгіков Іван Андрійович, молодший сержант. 1924 р.н. Загинув у бою 12.09.1943 р. Похований у с. Лисівка.

Доля Федір Спиридонович, разом із дружиною та донькою Раєю (11 років), жертви війни. Жителі с. Петрівка-Роменська. Розстріляні за наказом німецької окупаційної адміністрації. Поховані в с. Петрівка-Роменська, урочище Докалове.

Домінов Хассат Азісович, рядовий 45-го танкового полку 9-ї гвардійської механізованої стрілецької бригади. Омська обл., Тарський р-н, с. Молотурове. Помер в результаті отриманих поранень 19.09.1943 р. Похований у с. Веприк, кладовище.

Донченко Пилип, жертва нацизму. 1883 р.н. с. Лютенька. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1941 р. Похований у с. Лютенька.

Донченко, донька Донченка Пилипа, жертва нацизму. 1929 р.н. с. Лютенька. Розстріляна за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1941 р. Похована в с. Лютенька.

Донченко, дружина Донченка Пилипа, жертва нацизму. 1889 р.н. с. Лютенька. Розстріляна за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1941 р. Похована в с. Лютенька.

Дончич Микола Іванович, рядовий, стрілець 981-го стрілецького полку. 1924 р.н. Загинув 4.09.1943 р. Похований на х. Червоний Гадацького р-ну.

Дордус Павло Григорович, жертва війни. 1931 р.н. с. Середняки. Загинув у результаті вибуху гранати 12.12.1943 р. Похований у с. Середняки.

Дородних Василь Якович, старший лейтенант 95-ї гвардійської стрілецької дивізії. Гадацький р-н. Помер в результаті отриманих поранень 23.07.1945 р. Похований у м. Гадяч.

Дорофєєв Григорій Миколайович, червоноармієць 983-го стрілецького полку 253-ї стрілецької дивізії. 1923 р.н. Казахська РСР, Акмолинська обл., Ново-Ярський р-н. Загинув 1.09.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: дружина, Тамара Іванівна. Проживала за адресою: Акмолинська обл., Ново-Ярський р-н.

Дорофєєв Микола Юхимович, гвардія рядовий 7-ї гвардійської механізованої бригади. 1923 р.н. Московська обл., Раменський р-н, с. Мілонне. Призваний Раменським райвійськкоматом Московської обл. Загинув 9.09.1943 р. Похований у с. Вельбівка, сквер. Рідні: батько, Дорофєєв Єфим Іванович. Проживав за адресою: Московська обл., Раменський р-н, с. Мілонне.

Дорофєєв П.Д., військовослужбовець. Загинув у бою у вересні 1943 р. Похований у с. Велике, кладовище.

Дорохов Олександр Петрович, рядовий 29-ї стрілецької дивізії. 1906 р.н. Тамбовська обл., Никифоровський р-н. Призваний Никифоровським райвійськкоматом. Загинув у бою 15.09.1943 р. Похований у с. Середняки. Рідні: дружина, Олена Яківна. Проживала за адресою: Тамбовська обл., Никифоровський р-н.

Дорошенко Андрій Євгенович, червоноармієць 29-ї стрілецької дивізії. 1906 р.н. Рязанська обл., Добровський р-н. Загинув 27.08.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: дружина, Кузнєцова Марія Михайлівна. Проживала за адресою: Рязанська обл., Добровський р-н.

Дорошенко Павло Іванович, сержант 373-ї стрілецької дивізії. 1908 р.н. Омська обл., с. Молотово. Призваний Молотовським райвійськкоматом Куйбишевської обл. Загинув у бою 13.09.1943 р. Похований у с. Лисівка. Рідні: дружина, Дорошенко Таїсія Микитівна. Проживала за адресою: Свердловська обл., Мідний рудник.

Дорошенко Петро Никифорович, молодший сержант 253-ї стрілецької дивізії. 1907 р.н. Краснодарський край. Призваний Красновимирським райвійськкоматом Молотовської обл. Загинув 1.09.1943 р. Похований у с. Веприк.

Дорошкевич Михайло Михайлович, рядовий 1237-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1922 р.н. Східноказахстанська обл., м. Павлодар. Призваний Павлодарським міськвійськкоматом Казахської РСР. Загинув у бою 15.09.1943 р. Похований у с. Солдатове. Рідні: дядько, Біляєв Іван Федорович. Проживав за адресою: Східноказахстанська обл., м. Павлодар.

Достоїлов Вайбаптор, військовослужбовець. Загинув у бою у вересні 1943 р. Похований у с. Бобрік.

Досутов Ріскаєді, молодший сержант 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 12.09.1943 р. Похований у с. Млини.

Драній Андрій Данилович, рядовий, кулеметник 1235-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1902 р.н. Омська обл., Павлоградський р-н. Призваний Павлоградським райвійськкоматом Омської обл. Загинув у бою 9.09.1943 р. Похований у с. Лютенька. Рідні: Драна Ксенія Тимофіївна. Проживала за адресою: Омська обл., Павлоградський р-н, с. Белоусова.

Драч Павло Степанович, рядовий. 1919 р.н. Помер в результаті отриманих поранень у 5801-му евакогоспіталі, 13.07.1945 р. Похований у м. Гадяч, кладовище, могила № 5.

Драчинська Анна Марківна, представниця єврейської громади м. Гадяч. Розстріляна за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1942 р. Похована в м. Гадяч, в ур. Гончарний яр.

Драчинська Інна Марківна, представниця єврейської громади м. Гадяч. Розстріляна за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1942 р. Похована в м. Гадяч, в ур. Гончарний яр.

Драчинська Марія Іллівна, представниця єврейської громади м. Гадяч. Розстріляна за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1942 р. Похована в м. Гадяч, в ур. Гончарний яр.

Дрейзер, жертва нацизму. Редактор районної газети «Сталінським шляхом». Житель с. Петрівка-Роменська. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації 12.09.1941 р. Похований у с. Петрівка-Роменська, кладовище.

Дреураєв Кулатбай, військовослужбовець. 128-го стрілецького полку 29-ї стрілецької дивізії. Зник безвісти 26.03.1943 р. в районі с. Веприк.

Дрига Григорій Васильович, сержант, командир відділення 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1923 р.н. Київська обл. Призваний Чернігівським райвійськкоматом. Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у с. Лютенька. Рідні: батько, Дрига Василь.

Дроботов Єгор Михайлович, червоноармієць. 1899 р.н. Курська обл., Белгородський р-н. Призваний Добровольцьким райвійськкоматом. Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у с. Красна Лука. Рідні: дружина, Дроботова Катерина Іванівна. Проживала за адресою: Курська обл., Белгородський р-н.

Дроботя Марія, жертва війни. 1920 р.н. Жителька с. Вельбівка. Загинула під час боїв за село у вересні 1943 р. Похована в с. Вельбівка.

Дроботя Павло Деясович, жертва нацизму. 1889 р.н. с. Вельбівка. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації 2.11.1943 р. Похований у с. Вельбівка.

Дрога Михайло Федорович, лейтенант 200-ї танкової бригади. 1923 р.н. Загинув у бою 11.09.1943 р. Похований у с. Розбишівка, братська могила. Рідні: мати, Дрога Дар'я Василівна. Проживала за адресою: Ставропольський край, Воронцово-Олександрівський р-н.

Дрозденко Трохим Меркурійович, жертва нацизму с. Млини. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1941 р. Похований у с. Млини.

Дроздов Юрій Дмитрович, рядовий 253-ї стрілецької дивізії. 1924 р.н. м. Вітебськ. Загинув 5.09.1943 р. Похований у с. Соснівка. Рідні: дружина, Дроздова Євдокія Михайлівна. Проживала за адресою: Чкаловська обл., с. Бичково.

Дрозов Петро Сергійович, рядовий 748-го стрілецького полку 206-ї стрілецької дивізії. 1904 р.н. Курська обл., Конишевський р-н, с. Чершанки. Призваний Конишевським райвійськкоматом. Загинув 9.09.1943 р. Похований у с. Соснівка. Рідні: дружина, Олена Лазарівна. Проживала за адресою: Курська обл., Конишевський р-н, с. Чершанки.

Друженець Лука Тихонович, рядовий 29-ї стрілецької дивізії. 1911 р.н. Краснодарський край, с. Каїніно. Призваний Краснодарським міськвійськкоматом. Загинув 27.08.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: дружина, Друженець Мотря Архипівна.

Дружков Федір Іванович, сержант, командир відділення 981-го стрілецького полку 253-ї стрілецької дивізії. 1906 р.н. Челябінська обл. Призваний Іркутським міськвійськкоматом м. Іркутськ. Загинув у бою 4.09.1943 р. Похований у с. Мартинівка (колишній х. Червоногвардійський), братська могила. Рідні: дружина, Дружкова Марія. Проживала за адресою: м. Іркутськ.

Дубина Марія Олексіївна, жертва війни. 1939 р.н. Жителька с. Вельбівка. Загинула в результаті розриву артилерійського снаряду 26.08.1943 р. Похована в с. Вельбівка.

Дубина Микола Олексійович, жертва війни. 1934 р.н. Житель с. Вельбівка. Загинув у результаті розриву снаряду 26.08.1943 р. Похований у с. Вельбівка.

Дубовик Іван Кирилович, партизан. 1905 р.н. Загинув у бою з карателями в січні 1942 р. Похований у с. Лютенька.

Дубовик Іван Кирилович, партизан. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1942 р. Похований у м. Гадяч.

Дубовик Марія, жертва нацизму. с. Лютенька. Розстріляна за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1941 р. Похована у с. Лютенька.

Дубовик Меданія, жертва нацизму. 1911 р.н. Жителька с. Лютенька. Розстріляна за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1941 р. Похована в с. Лютенька.

Дубодєлов Сергій Нестерович, рядовий 981-го стрілецького полку. 1896 р.н. Загинув 31.08.1943 р. Похований у с. Мартинівка (колишній х. Червоногвардійський).

Дуга Володимир (свн), жертва нацизму. Розстріляний за наказом німецької окупаційної адміністрації. Похований у с. Млини.

Дуга Володимир Іванович, жертва нацизму. с. Млини. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1941 р. Похований у с. Млини, кладовище.

Дуга Марина Свиридівна, жертва нацизму. Жителька с. Лисівка. Розстріляна за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації за допомогою партизанам. Похована в с. Млини.

Дуга Микола Степанович, жертва нацизму. Житель с. Млини. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1941 р. Похований у с. Млини.

Дузь Петро Семенович, жертва нацизму, голова сільради. с. Лисівка. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1941 р. Похований у с. Лисівка.

Дузь Петро Степанович, партизан. 1888 р.н. Загинув у бою з карателями в грудні 1941 р. Похований у с. Лютенька.

Дуксин Іван Андрійович, капітан 253-ї стрілецької дивізії 979-го стрілецького полку. 1917 р.н. Каалінська обл., Луковниківський р-н. Загинув 31.08.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: дружина, Дубкова Олександра Миколаївна.

Дульцев Іван Олексійович, рядовий 38-ї стрілецької дивізії. 1924 р.н. Свердловська обл., Артінський р-н, с. Алим. Призваний Лебединським райвійськкоматом Сумської обл. Загинув у бою 15.09.1943 р. Похований у с. Середняки, центр. Рідні: батько, Дульцев Олексій Андрійович. Проживав за адресою: Свердловська обл., Артінський р-н, с. Алим.

Дуля Марина Свиридівна. Жителька с. Млини. Розстріляна за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1941 р. Похована в с. Млини.

Думчев Семен Автономович, старший лейтенант, командир роти автоматників 983-го стрілецького полку 253-ї стрілецької дивізії. 1916 р.н. Загинув у бою 31.08.1943 р. Похований у с. Шадурка. Рідні: Думчева Віра Матвіївна. Проживала за адресою: Казахська РСР, м. Гур'єв.

Дунаєв Шандуа, рядовий. 1916 р.н. Помер в результаті отриманих поранень у 6036-му евакогоспіталі, у 1946 р. Похований у м. Гадяч на кладовищі, могила № 5.

Дундич Іван Миколайович, партизан. 1903 р.н. с. Соснівка. Загинув у 1943 р. Похований у с. Соснівка.

Дундуков Семен Максимович, рядовий 30-ї стрілецької дивізії. Рязанська обл., Спаський р-н. Призваний Спаським райвійськкоматом. Загинув у 14.09.1943 р. Похований у с. Березова Лука. Рідні: дружина, Дундукова Марія. Проживала за адресою: Рязанська обл., Спаський р-н, с. Устрань.

Дураков Павло Петрович, молодший сержант, заступник командира стрілецької роти 979-го стрілецького полку. 1908 р.н. Загинув у бою 1.09.1943 р. Похований у с. Мартинівка (колишній х. Червоногвардійський).

Дурін Олександр Гаврилович, червоноармієць, стрілець 857-го стрілецького полку 294-ї стрілецької дивізії. 1897 р.н. м. Молотов, Молотовська обл. Призваний Пишминським райвійськкоматом Свердловської обл. Загинув 11.09.1943 р. Похований у с. Березова Лука.

Душевський Михайло Іванович, рядовий, мінометник 979-го стрілецького полку 253-ї стрілецької дивізії. 1918 р., м. Керч. Призваний Островським райвійськкоматом Свердловської обл. Загинув 1.09.1943 р. Похований у с. Мартинівка (колишній х. Червоногвардійський).

Дьомкін Олексій Максимович, рядовий. Помер в результаті отриманих поранень у 1270-му евакогоспіталі, 14.11.1944 р. Похований у м. Гадяч на кладовищі, могила № 5.

Дьомкін Федір Дмитрович, рядовий. Загинув у бою 4.09.1943 р. Похований у с. Бобрин.

Дьяков А.З., військовослужбовець. Похований у с. Мартинівка (колишній х. Червоногвардійський).

Дьяков Іван Гнатович, рядовий, стрілець 128-го стрілецького полку 29-ї стрілецької дивізії. 1912 р.н. Сталінградська обл., Фрунзенський р-н, с. Ново-Олександрівське. Призваний Фрунзенським райвійськкоматом Сталінградської обл. Зник безвісти 27.08.1943 р. в районі с. Веприк. Рідні: Сафонова Марія Петрівна. Проживала за адресою: Сталінградська обл., Фрунзенський р-н, с. Ново-Олександрівське.

Дьяченко Петро Митрофанович, рядовий. Загинув у бою у вересні 1943 р. Похований у с. Бобрік.

Дюкаров Микола Іванович, лейтенант 979-го стрілецького полку. 1914 р.н. Загинув у бою 4.09.1943 р. Похований у с. Тепле.

Дяков Олександр Захарович, рядовий, автоматник 981-го стрілецького полку. 1898 р.н. Чкаловська обл. Призваний Сорочинським райвійськкоматом. Загинув 31.08.1943 р. Похований у с. Мартинівка (колишній х. Червоногвардійський). Рідні: дружина, Марія Іванівна. Проживала за адресою: Чкаловська обл., Сорочинський р-н, с. Толкоєво.

Дяченко Іван Вікторович, рядовий, командир відділення 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1906 р.н. Ростовська обл. Загинув у бою 11.09.1943 р. Похований у с. Лютенька.

Дячков Василь Іванович, червоноармієць, стрілець 138-ї стрілецької дивізії. 1910 р.н., м. Ленінград. Призваний Московським райвійськкоматом, м. Ленінград. Загинув у бою 19.09.1943 р. Похований у с. Ручки. Рідні: дружина, Дячкова Валентина Василівна. Проживала за адресою: м. Ленінград, вул. Воронежська, 45, кв. 23.

Еверестов Микола Петрович, рядовий 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1914 р.н. Загинув у бою 12.09.1943 р. Похований у с. Млини.

Ейдлін Аврам Целкович, рядовий. 1925 р.н. Загинув у бою 21.10.1943 р. Похований у с. Тепле.

Євдокимов Є.Н., військовослужбовець. Похований у с. Мартинівка (колишній х. Червоногвардійський).

Євдокімов Микола Миколайович, червоноармієць 12-го залізничного полку. 1925 р.н. Тамбовська обл., м. Тамбов. Призваний Тамбовським райвійськкоматом Тамбовської обл. Помер від хвороби 28.04.1945 р. Похований у братській могилі в с. Малі Будища.

Євдокімов Михайло Петрович, старшина медичної служби 979-го стрілецького полку 253-ї стрілецької дивізії. 1912 р.н. Рязанська обл., Рязанський р-н, с. Новоселки. Загинув у бою 1.09.1943 р. Похований у с. Веприк, братська могила. Рідні: дружина, Євдокімова Параска Миколаївна. Проживала за адресою: Рязанська обл., Рязанський р-н, с. Новоселки.

Євстатов Іван Федорович, лейтенант, командир взводу стрілецької роти 106-го стрілецького полку 29-ї стрілецької дивізії. 1918 р.н. Загинув у бою 28.08.1943 р. Похований у братській могилі в с. Мартинівка. Рідні: мати, Обухова Мотрона Кузьмівна. Проживала за адресою: м. Озера, вул. Комунарів, 2.

Євстюкін М.П., військовослужбовець. Загинув у бою у вересні 1943 р. Похований у с. Тепле.

Євсюков Дмитро Опанасович, рядовий. Белгородська обл. Зник безвісти 28.08.1943 р., у районі с. Веприк.

Єгамтердієв Халіжан, рядовий 1237-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 15.09.1943 р. Похований у с. Солдатове.

Єгоров Євген Дмитрович, червоноармієць 253-ї стрілецької дивізії. 1921 р.н. Ленінградська обл., Пологівський р-н. Призваний Челябінським міськвійськкоматом. Загинув у бою 12.09.1943 р., с. Середняки, братська могила, центр. Рідні: батько, Дмитро Сергійович. Проживав за адресою: Ленінградська обл., Пологівський р-н, Гоголівська сільська рада.

Єгоров Павло Єгорович, рядовий 29-ї стрілецької дивізії. 1900 р.н. Калінінська обл., Бологовський р-н, с. Перци. Призваний Бологовським райвійськкоматом. Загинув 27.08.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: дружина, Ганна Єгоровна. Проживала за адресою: Калінінська обл., Бологовський р-н, с. Перци.

Єгоров Тихон Пилипович, молодший сержант 748-го стрілецького полку 206-ї стрілецької дивізії. 1915 р.н. Московська обл. Призваний Хімкінським райвійськкоматом м. Москви. Загинув 12.09.1943 р. Похований у с. Соснівка. Рідні: дружина, Марія Степанівна. Проживала за адресою: м. Москва.

Єженков Андрій Васильович, червоноармієць 253-ї стрілецької дивізії. 1910 р.н. Орджонікідзенський край. Загинув у бою 1.09.1943 р. Похований у с. Мартинівка (колишній х. Червоногвардійський). Рідні: дружина, Єженкова Любов Гаврилівна. Проживала за адресою: Орджонікідзенський край.

Єжов Захар Тимофійович, старший лейтенант 161-ї стрілецької дивізії. 1909 р.н. Рязанська обл., Ранебурзький р-н, с. Солов'ї. Призваний Ранебурзьким райвійськкоматом. Загинув у бою 11.09.1943 р. Похований у с. Красна Лука. Рідні: дружина, Єжова Катерина Петрівна. Проживала за адресою: Рязанська обл., Ранебурзький р-н, с. Солов'ї.

Єзовських Іван Петрович, червоноармієць 838-го стрілецького полку 237-ї стрілецької дивізії. 1908 р.н. Челябінська обл., Лопатинський р-н. Призваний Лопатинським райвійськкоматом Челябінської обл. Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у с. Миколаївка.

Єйцев Тимофій Іванович, рядовий 7-ї механізованої бригади. Загинув у вересні 1943 р. Похований у с. Веприк.

Єдашев Казар, рядовий 983-го стрілецького полку. 1914 р.н. Загинув 1.09.1943 р. Похований у с. Веприк.

Єлоков Олексій Григорович, військовослужбовець. Загинув у бою у вересні 1943 р. Похований у с. Бобринь.

Єльцов Костянтин Ілліч, рядовий 933-го стрілецького полку 253-ї стрілецької дивізії. 1917 р.н. Удмуртська АРСР. Призваний Пудемським райвійськкоматом. Загинув 1.09.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: мати, Параска Іванівна.

Ємашкін Єгор Миколайович, рядовий 979-го стрілецького полку 253-ї стрілецької дивізії. 1896 р.н. Мордовська АРСР. Призваний Темниковським райвійськкоматом. Загинув 1.09.1943 р., в с. Мартинівка (колишній х. Червоногвардійський). Рідні: дружина, Дарія Іллівна. Проживала за адресою: Мордовська АРСР, Темниковський р-н, с. Песно-Коново.

Ємельянов Леонтій Омелянович, старший сержант 38-ї стрілецької дивізії. 1919 р.н. Чуваська АРСР, Канаський р-н, с. Шипера. Призваний Канаським райвійськкоматом Чуваської АРСР. Загинув у бою 29.08.1943 р. Похований у с. Педоричі. Рідні: сестра, Ємельянова Наталія Омелянівна. Проживала за адресою: Чуваська АРСР, Канаський р-н, с. Шипера.

Ємельянов Самуїл Андрійович, сержант 40 Армії 1664-го винищувального протитанкового артилерійського полку. 1914 р.н. Курська обл., Старо-Оскольський р-н. Призваний Старо-Оскольським райвійськкоматом Курської обл. Загинув у бою 4.09.1943 р. Похований у с. Лисівка. Рідні: дружина, Ємельянова Наталія Іванівна. Проживала за адресою: Курська обл., Старо-Оскольський р-н.

Ємельянов Федір Павлович, рядовий 161-ї стрілецької дивізії. 1915 р.н. Стаалінградська обл., Биковський р-н. Призваний Биковським райвійськкоматом. Загинув у бою 12.09.1943 р. Похований у с. Краснознаменка. Рідні: сестра, Філіпова Пелагея Павлівна. Проживала за адресою: Стаалінградська обл., Биковський р-н.

Ємець Іван Мик., жертва нацизму. 1918 р.н. Житель с. Мала Обухівка. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації 12.11.1941 р. Похований у с. Мала Обухівка.

Ємець Марія Микитівна, жертва нацизму. 1920 р.н. Жителька с. Мала Обухівка. Розстріляна за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації 12.11.1941 р. Похована в с. Мала Обухівка.

Єпатов Іван Андрійович, сержант. 1919 р.н. Загинув у 1943 р. Похований у братській могилі в с. Лютенька.

Єпіфанов Костянтин Васильович, червоноармієць 29-ї стрілецької дивізії. Ворошиловградська обл., Успенський р-н, с. Петро-Миколаївка. Загинув у бою 23.08.1943 р. Похований у с. Педоричі. Рідні: батько, Єпіфанов Василь Іванович. Проживав за адресою: Ворошиловградська обл., Успенський р-н, с. Петро-Миколаївка.

Єргалєв (Єрсаєв) Сатдар, червоноармієць 29-ї стрілецької дивізії. 1911 р.н. м. Ташкент, Чиназький р-н, с. Юлташкін. Призваний Чиназьким райвійськкоматом. Загинув 27.08.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: дружина, Бахра. Проживала за адресою: м. Ташкент, Чиназький р-н, с. Юлташкін.

Єргалєв Сапабек, рядовий, стрілець 1237-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1910 р.н. Казахська РСР, Кустанайська обл., Семиозерний р-н. Призваний Семиозерним райвійськкоматом Казахської РСР. Загинув у бою 11.09.1943 р. Похований у с. Лютенька. Рідні: дружина, Єргалєва. Проживала за адресою: Казахська РСР, Кустанайська обл., Семиозерний р-н.

Єременко Артем Сергійович, санітарний інструктор 128-го стрілецького полку 29-ї стрілецької дивізії. 1915 р.н. Житель м. Донець, вул. Леніна, 6. Зник безвісти 27.08.1943 р. в с. Веприк. Рідні: дружина, Єременко Євдокія Дементівна. Проживала за адресою: Узбецька РСР, м. Донець, вул. Леніна, 6.

Єременко Ф. А., рядовий. Загинув у вересні 1943 р. Похований у с. Красна Лука.

Єрепов Хома Дмитрович, молодший сержант 748-го стрілецького полку 206-ї стрілецької дивізії. 1903 р.н. Татарська АРСР, Октябрський р-н, с. Пиляр Озеро. Призваний Ленінським райвійськкоматом Челябінської обл. Загинув у бою 16.09.1943 р. Похований у с. Сарі. Рідні:

дружина, Ольга Логіновна. Проживала за адресою: Татарська АРСР, Октябрський р-н, с. Пиляр Озеро.

Єркабась Розит, червоноармієць 29-ї стрілецької дивізії. 1907 р.н. Андижанська обл., Пахтаабадський р-н, с. Маданят. Призваний Пахтаабадським райвійськкоматом. Загинув 28.08.1943 р. Похований у с. Веприк.

Єрмолаєв Микола Олександрович, рядовий, стрілець 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1915 р.н. Башкирська АРСР, Уфимський р-н, с. Ветошніково. Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у с. Лютенька. Рідні: дружина, Єрмолаєва Віра Сергіївна. Проживала за адресою: Башкирська АРСР, Уфимський р-н, с. Ветошніково.

Єрмошин І.І., військовослужбовець. Загинув у бою у вересні 1943 р. Похований у с. Велике, кладовище.

Єрохін Георгій Юхимович, військовослужбовець. Помер від хвороби 6.06.1945 р. Похований у братській могилі в с. Малі Будища.

Єрохін Олександр Григорович, гвардії старший лейтенант 7-ї механізованої бригади. 1923 р.н. Рязанська обл., Сапожковський р-н, с. Майдан. Призваний Ново-Мінським райвійськкоматом Краснодарського краю. Загинув у бою 27.08.1943 р. Похований у с. Воронівщина. Рідні: мати, Єрохіна Федосія Захарівна. Проживала за адресою: Краснодарський край, Ново-Мінський р-н, станція Ново-Мінська.

Єрохін Олексій Ілліч, червоноармієць 38-ї стрілецької дивізії. 1914 р.н. Житель м. Свердловськ. Призваний Свердловським міськвійськкоматом. Загинув у бою у вересні 1943 р. Похований у с. Бобрік. Рідні: дружина, Єрохіна Валентина Миколаївна. Проживала за адресою: м. Свердловськ.

Єршов Костянтин Ілліч, молодший сержант, командир відділення 1237-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1901 р.н. Башкирська АРСР, Краснокамський р-н, с. Карехчено. Призваний Камбарським райвійськкоматом Удмуртської АРСР. Загинув у бою 11.09.1943 р. Похований у с. Лютенька. Рідні: дружина, Ліхачова Валентина Пилипівна. Проживала за адресою: Удмуртська АРСР.

Єршов Степан Васильович, рядовий, сапер 3-ї роти 5-го гвардійського танкового корпусу 60-го окремого мотострілецького батальйону. 1895 р.н. Івановська обл., Меленковський р-н, Добрятинський лісопункт. Призваний Меленковським райвійськкоматом. Зник безвісти 5.09.1943 р., в районі с. Коновалове. Рідні: дружина, Пелагея Іванівна. Проживала за адресою: Ярославська обл., Красносельський р-н, с. Красне.

Єршоменко Артем Сергійович, рядовий, санінструктор 29-ї стрілецької дивізії. 1915 р.н. Узбецька РСР, м. Донець, вул. Леніна, 6. Зник безвісти 27.08.1943 р. на території Гадяцького р-ну. Рідні: дружина, Єршоміна Євдокія Дем'янівна. Проживала за адресою: Узбецька РСР, м. Донець, вул. Леніна, 6.

Єсенін Василь Григорович, рядовий. Загинув у бою у вересні 1943 р. Похований у с. Красна Лука.

Єсеркій В., військовослужбовець. Загинув у бою у вересні 1943 р. Похований у с. Велике, кладовище.

Єскін Семен Михайлович, рядовий 253-ї стрілецької дивізії. 1912 р.н. Рязанська обл., Чучковський р-н. Призваний Чучковським райвійськкоматом. Загинув у бою 11.09.1943 р. Похований у с. Середняки, братська могила, центр. Рідні: дружина, Єскіна Р.І. Проживала за адресою: Рязанська обл., Чучковський р-н.

Єсмухамбетов Артик, рядовий 373-ї стрілецької дивізії. 1908 р.н. Кустанайська обл., Орджонікідзенський р-н, с. Денжовка. Призваний Джетигаринським райвійськкоматом Казахської РСР. Загинув у бою 13.09.1943 р. Похований у с. Лисівка. Рідні: дружина, Єсмухамбетова Фозім. Проживала за адресою: Кустанайська обл., Орджонікідзевський р-н, с. Денжовка.

Єфменко Микола Ілліч, старший сержант. Помер від хвороби 4.08.1945 р. Похований у братській могилі в с. Малі Будища.

Єфімов Михайло Андрійович, військовослужбовець. Загинув у бою у вересні 1943 р. Похований у с. Бобрік.

Єфремов Олександр Сергійович, рядовий, сапер 60-ї гвардійської танкової бригади 8-го гвардійського танкового полку. 1909 р.н. Куйбишевська обл., Петровський р-н, с. Язиково. Призваний Петровським райвійськкоматом Куйбишевської обл. Загинув у бою 30.08.1943 р. Похований у с. Мартинівка. Рідні: дружина, Єфремова Марфа Лаврентіївна. Проживала за адресою: Куйбишевська обл., Петровський р-н, с. Язиково.

Счков Микола Іванович, червоноармієць, телефоніст 77-го артилерійського полку 29-ї стрілецької дивізії. 1913 р.н. Куйбишевська обл., ст. Батраки. Загинув 25.08.1943 р. Похований у с. Венеславівка. Рідні: дружина, Ксенія Павлівна.

Жаворонков Олексій Кузьмович, червоноармієць 29-ї стрілецької дивізії. 1924 р.н. Башкирська АРСР, Архангельський р-н. Призваний Белорецьким райвійськкоматом. Загинув 31.08.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: батько, Кузьма Гнатович. Проживав за адресою: Башкирська АРСР, Белорецький р-н.

Жагдубаєв Шамсі, червоноармієць. 1918 р.н. Загинув у бою 1.09.1943 р. Похований у с. Холодне, братська могила.

Жангазієв Нурамет, рядовий, стрілець 1235-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1902 р.н. Казахська РСР, Актюбинська обл., Уільський р-н. Призваний Баймацьким райвійськкоматом Башкирської АРСР. Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у с. Лютецька. Рідні: дружина, Шкенесєва Канас. Проживала за адресою: Башкирська АРСР, Баймацький р-н.

Жангоров Кенжбай, сержант 983-го стрілецького полку. 1902 р.н. Загинув 1.09.1943 р. Похований у с. Веприк.

Жаренов Далі, рядовий 1235-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 20.09.1943 р. Похований у с. Мани.

Жаров Василь Іванович, рядовий 983-го стрілецького полку. 1922 р.н. Загинув 1.09.1943 р. Похований у с. Веприк.

Жданов Іван Степанович, лейтенант 981-го стрілецького полку. 1912 р.н. Загинув у бою 12.09.1943 р. Похований у с. Римарівка.

Жданов Іван Терентійович, червоноармієць, навідник протитанкової рушниці 218-ї стрілецької дивізії. 1924 р.н. Алтайський край, Уч-Пристанський р-н. Призваний Уч-Пристанським райвійськкоматом Алтайського краю. Загинув у бою 11.09.1943 р. Похований у с. Млини. Рідні: мати, Жданова Мотрона Іванівна. Проживала за адресою: Алтайський край, Уч-Пристанський р-н.

Жепадов Михайло Дмитрович, молодший сержант. Загинув 1.09.1943 р. Похований у с. Веприк.

Жердев Василь Іванович, рядовий 983-го стрілецького полку 253-ї стрілецької дивізії. 1922 р.н. Орловська обл. Загинув 1.09.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: дружина, Параска Ілівна. Проживала за адресою: Орловська обл., Дмитровський р-н, с. Усть-Ліски.

Живов Василь Миколайович, червоноармієць, стрілець 859-го стрілецького полку 294-ї стрілецької дивізії. 1902 р.н. Чкаловська обл., м. Мідногорськ. Призваний Мідногорським райвійськкоматом. Загинув 15.09.1943 р. Похований у с. Березова Лука. Рідні: дружина, Живова. Проживала за адресою: Чкаловська обл., Кувандицький р-н, с. Московка.

Жигаєв Михайло Дмитрович, молодший сержант 979-го стрілецького полку. 1924 р.н. Загинув 1.09.1943 р. Похований у с. Веприк.

Жигульов Олександр Іванович, сержант 983-го стрілецького полку 253-ї стрілецької дивізії. 1923 р.н. Челябінська обл. Призваний Уральським райвійськкоматом Свердловської обл. Загинув 1.09.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні проживали за адресою: м. Свердловськ.

Жикин Іван Корнійович, молодший сержант 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1907 р.н. Загинув 6.09.1943 р. Похований у 2 км південніше с. Павлівка.

Жилин Іван Йосипович, сержант 38-ї стрілецької. 1901 р.н. Дніпропетровська обл., Волноваський р-н. Призваний Анапським райвійськкоматом Краснодарського краю. Загинув у бою 15.09.1943 р. Похований у с. Середняки, братська могила, центр. Рідні: дружина, Жилина Юлія Іванівна. Проживала за адресою: Казахська РСР, м. Караганда.

Жилин Григорій Андрійович, червоноармієць 29-ї стрілецької дивізії. 1910 р.н. Алтайський край. Загинув 28.08.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: дружина, Варвара Федорівна. Проживала за адресою: Алтайський край, Алтайський р-н.

Жилин Євген Степанович, сержант 983-го стрілецького полку 253-ї стрілецької дивізії. 1922 р.н. Свердловська обл., Малишевський р-н, с. Сільва. Призваний Серовським райвійськкоматом. Загинув 1.09.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: батько, Степан Петрович. Проживав за адресою: Свердловська обл., Серовський р-н.

Жилин І.І., військовослужбовець. Похований у с. Ветхалівка, братська могила.

Житко Микола Євтихович, жертва війни. 1928 р.н. Житель с. Середняки. Загинув під час бомбардування 17.09.1943 р. Похований у с. Середняки.

Житков Петро Матвійович, молодший сержант, командир відділення 1235-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Помер в результаті отриманих поранень 23.09.1943 р. Похований у братській могилі в с. Лютенька.

Жогін Омелян Андрійович, рядовий стрілець 979-го стрілецького полку. 1899 р.н. Орловська обл. Призваний Мглинським райвійськкоматом. Загинув 10.09.1943 р. Похований у с. Манькове. Рідні: дружина, Жогіна Анна. Проживала за адресою: Орловська обл., Мглинський р-н, с. Хоружівка.

Жорданія Олександр Винадінович, рядовий. Загинув 6.09.1943 р. Похований у с. Сошівка.

Жуков Віктор Олександрович, сержант 1237-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1905 р.н. Смоленська обл., Каспьянський р-н. Призваний Калінінським райвійськкоматом Калінінської обл. Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у с. Юр'ївка. Рідні: дружина, Євгенія Ігнатівна. Проживала за адресою: Смоленська обл., Каспьянський р-н, с. Жеутну.

Жуков Іван Миколайович, розвідник 29-ї стрілецької дивізії. 1908 р., Ростовська обл., Мартинівський р-н. Загинув 28.08.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: дружина, Пелагея Василівна. Проживала за адресою: Ростовська обл., Мартинівський р-н.

Жуков Іван Тимофійович, рядовий 161-ї стрілецької дивізії. 1925 р.н. Воронежська обл., Будьонівський р-н. Призваний Будьонівським райвійськкоматом. Загинув у бою 14.09.1943 р. Похований у с. Середняки, братська могила, центр. Рідні: мати, Жукова Федора Дорофіївна. Проживала за адресою: Воронежська обл., Будьонівський р-н.

Жуков Яків Дмитрович, червоноармієць, стрілець 23-ї стрілецької дивізії. 1913 р.н. Калузький р-н. Призваний Калузьким райвійськкоматом. Загинув 13.09.1943 р. Похований у с. Ручки. Рідні: дружина, Жукова Парасковія. Проживала за адресою: Калузький р-н.

Жуковський Євген Васильович, сержант 1235-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 14.09.1943 р. Похований у с. Солдатове.

Журавель Олексій Якимович, жертва війни. 1938 р.н. Мартинівська сільська рада. Загинув у результаті вибуху гранати 25.04.1944 р. Похований на території Мартинівської сільської ради.

Журавель Олександр Павлович, лейтенант, командир взводу 1235-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1922 р.н. Кустанайська обл., Горьківський р-н, колгосп «1-е травня». Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у братській могилі в с. Лютенька. Рідні: мати, Золненко Марія Олександрівна. Проживала за адресою: Кустанайська обл., Горьківський р-н, колгосп «1-е травня».

Журавель Семен Йосипович, червоноармієць 253-ї стрілецької дивізії. 1905 р.н. Челябінська обл. Призваний Ревдинським міськвійськкоматом Свердловської обл. Загинув 31.08.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: дружина, Тетяна Василівна.

Журба Іван Опанасович, молодший лейтенант 8-ї гвардійської окремої винищувально-протитанкової артилерійської бригади. Призваний Івановським райвійськкоматом Української РСР. Загинув у бою 13.09.1943 р. Похований у с. Ветхалівка. Братська могила. Рідні: дружина, Лідія Петрівна. Проживала за адресою: Ворошиловградська обл., Івановський р-н.

Журбін Микола Леонтійович, молодший лейтенант 253-ї стрілецької дивізії. 1924 р.н. Сталінська обл., Солодчинський р-н, с. Дмитрівка. Призваний Солодчинським райвійськкоматом. Загинув у бою 28.08.1943 р. Похований у с. Воронівщина. Рідні: мати, Журбіна Марія Гаврилівна. Проживала за адресою: Сталінська обл., Солодчинський р-н.

Забалуєв Олександр Миколайович, червоноармієць 138-ї стрілецької дивізії. 1909 р.н. Горьківська обл., Ветлузький р-н, с. Глушки. Призваний Ветлузьким райвійськкоматом. Загинув у бою 15.09.1943 р. Похований у с. Ручки, братська могила. Рідні: дружина, Забалуєва Ірина Романівна. Проживала за адресою: Горьківська обл., Ветлузький р-н, с. Глушки.

Заблудін Сергій Якович, рядовий, стрілець 1235-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1900 р.н. Московська обл., Серебряно-Прудський р-н. Призваний Серебряно-Прудським райвійськкоматом Московської обл. Загинув у бою 12.09.1943 р. Похований у с. Лютенька. Рідні: дружина, Заблудіна Ксенія Василівна. Проживала за адресою: Московська обл., Серебряно-Прудський р-н.

Забродін Михайло Васильович, рядовий, кухар 981-го стрілецького полку 253-ї стрілецької дивізії. 1899 р.н. Калінінська обл. Призваний Кексгольмським райвійськкоматом Карело-Фінської РСР. Загинув 31.08.1943 р. Похований у с. Мартинівка (колишній х. Червоногвардійський). Рідні: дружина, Мотрона Андріївна. Проживала за адресою: Калінінська обл., Ліхославський р-н, с. Іванівка.

Зав'ялов Віктор Іванович, рядовий, навідник протитанкової рушниці 1237-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1923 р.н. Московська обл., Таалдомський р-н, с. Семеновське. Призваний Таалдомським райвійськкоматом Московської обл. Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у с. Лютенька. Рідні: мати, Зав'ялова Марта Олександрівна. Проживала за адресою: Московська обл., Таалдомський р-н.

Зав'ялов Прохп Максимович, рядовий 983-го стрілецького полку. 1908 р.н. Загинув 1.09.1943 р. Похований у с. Веприк.

Зав'ялов Федір Пилипович, молодший сержант, командир відділення 1235-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1913 р.н. Калінінська обл., Пустошкінський р-н. Призваний Богородським райвійськкоматом Горьківської обл. Загинув у бою 11.09.1943 р. Похований у с. Млини. Рідні: дружина, Зав'ялова Євгенія Петрівна. Проживала за адресою: Калінінська обл., Пустошкінський р-н.

Завальнюк Хома Федорович, військовослужбовець. Загинув у бою у вересні 1943 р. Похований у с. Бобрік.

Заварін Опанас Михайлович, червоноармієць 658-го стрілецького полку 218-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 12.09.1943 р. Похований у с. Тютюрівщина.

Заволін Дмитро Дмитрович, рядовий, стрілець 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у с. Лютенька.

Задорожний Василь Михайлович, військовослужбовець. 77-го артилерійського полку 29-ї стрілецької дивізії. Зник безвісти 27.03.1943 р. в р-ні с. Веприк.

Задорожний Микита Іванович, старший сержант 979-го стрілецького полку. 1901 р.н. Загинув у бою 12.09.1943 р. Похований у с. Римарівка, братська могила.

Зазон Іван Михайлович, військовослужбовець 40-ї Армії 38-ї стрілецької дивізії. 1901 р.н. Гродненська обл., Кобринський р-н. Призваний Кобринським райвійськкоматом Білоруської РСР. Загинув у бою у вересні 1943 р. Похований у с. Бобрік. Рідні: син, Зазон Братислав Іванович. Проживав за адресою: Гродненська обл., Кобринський р-н.

Заїдов Саєт, червоноармієць. 1908 р.н. Загинув 1.09.1943 р. Похований у с. Веприк.

Заїкін А. Г., молодший лейтенант. 1914 р.н. Загинув 28.09.1943 року. Похований у с. Веприк.

Заїров Імам, рядовий, стрілець 128-го стрілецького полку 29-ї стрілецької дивізії. 1904 р.н. Таджикицька РСР, Сталінабадська обл., Кіровабадський р-н. Призваний Кіровабадським райвійськкоматом Сталінабадської обл. Зник безвісти 26.08.1943 р. в с. Веприк. Рідні: Заїрова. Проживала за адресою: Таджикицька РСР, Сталінабадська обл., Кіровабадський р-н.

Заїтов Ходбай, сержант. 1904 р.н. Загинув у 1943 р. Похований у братській могилі в с. Лютенька.

Заїкін Олександр Єлизарович, сержант 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 14.09.1943 р. Похований у с. Солдатове.

Зайдман Аврам Тимофійович, представник єврейської громади м. Гадяч. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1942 р. Похований у м. Гадяч, в ур. Гончарний яр.

Заїкін Василь Георгійович, молодший лейтенант. 1920 р.н. Загинув у серпні 1943 р. Похований у с. Вельбівка, сквер.

Зайков Григорій Никифорович, рядовий, стрілець 1237-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1900 р.н. Помер в результаті отриманих поранень 16.09.1943 р. Похований у с. Лютенька. Рідні: дружина, Зайкова Єлизавета Іванівна. Проживала за адресою: Свердловська обл.

Зайнулін Федір Кідярович, червоноармієць 29-го стрілецького полку 38-ї стрілецької дивізії. 1921 р.н. м. Казань. Призваний Казанським міськвійськкоматом Татарської АРСР, м. Казань. Загинув у бою 2.09.1943 р. Похований у с. Бобрік. Рідні: батько, Зайнулін Кідяр. Проживав за адресою: м. Казань.

Зайцев Іван Олексійович, рядовий. Загинув у бою 14.09.1943 р. Похований у с. Розбишівка, братська могила.

Зайцев Кіндрат Микитович, рядовий, навідник 808-го артилерійського полку 253-ї стрілецької дивізії. 1914 р.н. Омська обл., Любинський р-н, с. Ново-Архангельське. Загинув у бою 2.09.1943 р., с. Мартинівка (колишній х. Червоногвардійський), братська могила. Рідні: дружина, Єльнова Анастасія Миколаївна. Проживала за адресою: Омська обл., Любинський р-н, с. Ново-Архангельське.

Зайцев Микола Андрійович, старший сержант, старшина 2-ї роти 1235-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1912 р.н. Горьківська обл., Теплостанський р-н, с. Борисовка. Призваний Теплостанським райвійськкоматом Горьківської обл. Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у с. Лютенька. Рідні: дружина, Зайцева Ірина Василівна. Проживала за адресою: Горьківська обл., Теплостанський р-н, с. Борисовка.

Закієв Гатта Тамієвич, рядовий 981-го стрілецького полку. 1911 р.н. Загинув 3.09.1943 р. Похований у с. Мартинівка (колишній х. Червоногвардійський).

Закірянов Галім, рядовий, стрілець 1237-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1907 р.н. Татарська АРСР, Актаниський р-н, с. Н.Алім. Призваний Актаниським райвійськкоматом. Загинув у 1943 р. Похований у братській могилі в с. Юр'ївка. Рідні: дружина, Галімова Фатіма. Проживала за адресою: Татарська АРСР, Актаниський р-н, с. Н.Алім.

Закрієв Хан Захарович, червоноармієць, гарматний номер 77-го артилерійського полку 29-ї стрілецької дивізії. 1910 р.н. Гармська обл., Комсомолабадський р-н, Хандонська сільська рада. Призваний Комсомолабадським райвійськкоматом Гармської області Таджицької РСР. Зник безвісти 27.08.1943 р. в районі м. Гадяч. Рідні: дружина, Закрієва Басбаби. Проживала за адресою: Гармська обл., Комсомолабадський р-н, Хандонська сільська рада.

Залепа Півант Андрійович, рядовий 206-ї стрілецької дивізії. 1913 р.н. Сумська область, с. Коновалівка. Загинув у бою 13.09.1943 р. Похований у с. Рашівка, братська могила, центр. Рідні: дружина, Довбашук Євдокія Савелівна. Проживала за адресою: Сумська область, с. Коновалівка.

Заетов Хогнубай, рядовий 1237-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 8.09.1943 р. Похований у с. Юр'ївка.

Задіуров Хаматмур, рядовий. Загинув у бою 13.09.1943 р. Похований у с. Лисівка.

Задієн Олексій Олександрович, сержант. 1910 р.н. Загинув у бою 4.09.1943 р. Похований у с. Мартинівка (колишній х. Червоногвардійський), братська могила.

Задієн Сергій Олександрович, лейтенант 983-го стрілецького полку. 1920 р.н. Загинув 1.09.1943 р. Похований на х. Червоний.

Замалаєв Микола Дмитрович, рядовий 1237-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 8.09.1943 р. Похований у с. Юр'ївка.

Замко Олександр Іванович, технік-лейтенант. Похований у м. Гадяч, міський парк, братська могила.

Замулаєв Микола Дмитрович, рядовий. Загинув у вересні 1943 р. Похований у братській могилі в с. Лютенька.

Замякін Костянтин Євгенович, червоноармієць 253-ї стрілецької дивізії. 1917 р.н. м. Керч. Призваний Бікінським райвійськкоматом, м. Хабаровськ. Загинув у бою 31.08.1943 р. Похований у с. Мартинівка (колишній х. Червоногвардійський). Рідні: мати, Анна Дементіївна. Проживала за адресою: м. Керч.

Занатулія Малаюд, рядовий 1912 р.н. Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у с. Глибока Долина.

Зардов Кабул, сержант 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув 11.09.1943 р. Похований північніше х. Солодяник.

Зарінов Люб'яб, лейтенант 983-го стрілецького полку. 1920 р.н. Загинув 1.09.1943 р. Похований у с. Веприк.

Заріцька Анастасія Романівна, жертва нацизму. 1899 р.н. с. Лютенька. Розстріляна за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1941 р. Похована в с. Лютенька.

Заставський Ігор Терентійович, партизан. 1884 р.н. с. Сари. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в січні 1942 р. Похований у с. Сари.

Затолокін Василь Христофорович, рядовий. 1922 р.н. Новосибірська обл., Іскитимський р-н, с. Шипуново. Призваний Іскитимським райвійськкоматом. Загинув 5.10.1943 р. Похований у м. Гадяч, міський парк.

Захаров А.З., військовослужбовець. Загинув у бою у вересні 1943 р. Похований у с. Велике, кладовище.

Захаров Борис Степанович, сержант 979-го стрілецького полку. Загинув у бою 12.09.1943 р. Похований у с. Глибоке.

Захаров Василь Ілліч, рядовий стрілець 981-го стрілецького полку. 1916 р.н. Вологодська обл. Призваний Тотемським райвійськкоматом Вологодської обл. Загинув 31.09.1943р. Похований у с. Мартинівка (колишній х. Червоногвардійський). Рідні: дружина, Плотіна Олександра Олексіївна. Проживала за адресою: Вологодська обл., Тотемський р-н, с. Мамково.

Захаров Микола Петрович, лейтенант, командир взводу 59-ї гвардійської танкової бригади 8-го гвардійського танкового корпусу. 1918 р.н. Алтайський край, Солонешинський р-н. Призваний Солонешинським райвійськкоматом. Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у с. Розбишівка.

Захаров Петро Опанасович, рядовий 25-го стрілецького полку 30-ї стрілецької дивізії. 1923 р.н. м. Баку. Помер в результаті отриманих поранень 19.09.1943 р. Похований у с. Веприк, кладовище. Рідні: мати, Марія Андріївна.

Захаров Степан Миколайович, молодший сержант 253-ї стрілецької дивізії 979-го стрілецького полку. 1903 р.н. Алтайський край. Призваний Локтевським райвійськкоматом. Загинув у бою 11.09.1943 р. Похований у с. Середняки. Рідні: дружина, Захарова Надія. Проживала за адресою: Алтайський край.

Захарченко Василь Павлович, молодший сержант, командир відділення 979-го стрілецького полку 253-ї стрілецької дивізії. 1911 р.н. м. Харків. Призваний Кадуйським райвійськкоматом Ленінградської обл. Загинув 1.09.1943 р. Похований у с. Мартинівка (колишній х. Червоногвардійський), 400 м. від с. Велике. Рідні: тітка, Лукіна Олена Степанівна. Проживала за адресою: Свердловська обл., м. Камілов.

Зашенко, військовослужбовець. Загинув у бою у вересні 1943 р. Похований у с. Римарівка, братська могила.

Зверещников Михайло Андрійович, рядовий 1237-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у с. Юр'івка.

Звягін Василь Якович, сержант 981-го стрілецького полку 253-ї стрілецької дивізії. 1918 р.н. Тульська обл. Призваний Октябрським райвійськкоматом Московської обл. Загинув у бою 2.09.1943 р. Похований у с. Тепле. Рідні: мати, Анастасія Павлівна. Проживала за адресою: Тульська обл., с. Ломово.

Здаров Анатолій Михайлович, молодший сержант, командир відділення 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 9.09.1943 р. Похований у с. Лютецька.

Зейфман Феня Давидівна, представниця єврейської громади м. Гадяч. Розстріляна за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1942 р. Похована в м. Гадяч, в ур. Гончарний яр.

Зеленський Анатолій Олександрович, рядовий 1237-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 13.09.1943 р. Похований у с. Лисівка.

Зеленський Іван Макарович, рядовий 1664-го винищувально-протитанкового артилерійського полку. 1910 р.н. Загинув у бою 27.08.1943 р. Похований у с. Бобрік.

Зельманова Фрейда Мусіївна, представниця єврейської громади м. Гадяч. Розстріляна за наказом німецької окупаційної адміністрації в 1942 р. Похована в м. Гадяч, в ур. Гончарний яр.

Зелякін Павло, рядовий. Загинув у вересні 1943 р. Похований у с. Лютецька, братська могила біля школи.

Зенушкін Андрій Пилипович, червоноармієць 218-ї стрілецької дивізії. 1915 р.н. Пензенська обл., Земетчинський р-н, с. Б.Іжмора. Призваний Коскогорським райвійськкоматом Архангельської обл. Загинув у бою 12.09.1943 р. Похований у с. Маїни, центр.

Зелов Анатолій Петрович, червоноармієць. 1911 р.н. Загинув у бою 28.08.1943 р. Похований у с. Бобрік.

Зидлін А.Ц., військовослужбовець. Загинув у бою у вересні 1943 р. Похований у с. Тепле.

Зібальрман Л.Я., військовослужбовець. Загинув у бою у вересні 1943 р. Похований у с. Велике, кладовище.

Зімакін (Зімагін) Сергій Васильович, рядовий. Загинув у серпні 1943 р. Похований у с. Вельбівка, сквер.

Зімбалеський Володимир Кузьмович, партизан, 1914 р.н. с. Рашівка. Страчений 23.03.1943 р. Похований у м. Гадяч.

Зінатязнов Г.Ш., молодший лейтенант. Загинув у бою у вересні 1943 р. Похований у с. Красна Лука.

Зіков'єв Василь Архипович, сержант 981-го стрілецького полку 253-ї стрілецької дивізії. 1913 р.н. Чкаловська обл. Призваний Матвіївським райвійськкоматом Чкаловської обл. Загинув у бою 2.09.1943 р. Похований у с. Тепле. Рідні: дружина, Віра Матвіївна. Проживала за адресою: Чкаловська обл., Матвіївський р-н, с. Агаровка.

Зінов'єв Михайло Петрович, лейтенант 225-го стрілецького полку 23-ї стрілецької дивізії. Північний Кавказ, Астратаутський р-н, с. Лавровня. Призваний Астратаутським райвійськкоматом. Загинув у бою 28.08.1943 р. Похований у с. Воронівщина.

Зінов'єв Пилип Степанович, рядовий 8-го гвардійського танкового полку. 1910 р.н. Омська обл. Загинув у бою 2.09.1943 р. Похований на х. Велике.

Зіновкін Іван Матвійович, рядовий 71-го стрілецького полку 30-ї стрілецької дивізії. 1904 р.н. Тульська обл., Дубенський р-н, с. Кольцове. Помер в результаті отриманих поранень 19.09.1943 р. Похований у с. Веприк.

Зінченко Г.Ф., військовослужбовець. Загинув у бою у вересні 1943 р. Похований у с. Велике, кладовище.

Зінченко Іван Макарович, жертва нацизму. 1928 р.н. с. Ветхалівка. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації 17.12.1942 р. Похований у с. Ветхалівка.

Зінченко Олексій Іванович, лейтенант, командир мінометного взводу 981-го стрілецького полку 253-ї стрілецької дивізії. 1921 р.н. Воронежська обл., Євдаковський р-н. Загинув 10.09.1943 р. Похований у с. Римарівка. Рідні: дружина, Катерина Федорівна. Проживала за адресою: Воронежська обл., Євдаковський р-н, с. Пилипи.

Зінченко С. Н., гвардії сержант. Загинув у бою 8.09.1943 р. Похований у с. Тепле.

Зіжев М., військовослужбовець. Загинув у 1943 р. Похований у братській могилі в с. Лютьєнка.

Зіябулаєв Вілі, червоноармієць 1129-го стрілецького полку 337-ї стрілецької дивізії. 1910 р.н. Самаркандська обл., Митинський р-н. Призваний Митинським райвійськкоматом. Загинув 11.09.1943 р. Похований у м. Гадяч. Рідні: мати, Панішева Шади.

Зіжев Мірмаксут, автоматник 768-го стрілецького полку. Помер в результаті отриманих поранень 25.09.1943 р. у похідному польовому госпіталі № 2294. Похований у братській могилі в с. Лютьєнка.

Злепко Анастасія Софронівна, партизанка. 1891 р.н. Загинула у бою в лютому 1942 р. Похована в с. Лютьєнка.

Зливко Іван Іванович, партизан. 1910 р.н. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в січні 1942 р. Похований у м. Гадяч.

Злобін Микола Григорович, рядовий 1237-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 13.09.1943 р. Похований у с. Юр'ївка.

Злобінський Г.М., представник єврейської громади м. Гадяч. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1942 р. Похований у м. Гадяч, в ур. Гончарний яр.

Змага Костянтин Іванович, жертва нацизму. с. Млини. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1941 р. Похований у с. Млини, кладовище.

Змага Н.Д., жертва нацизму. с. Миколаївка. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації у січні 1942 р., місце поховання невідоме.

Змага Олександр Костянтинівич, партизан. 1909 р.н. с. Максимівка. Розстріляний за наказом німецької окупаційної адміністрації за агітацію проти гітлерівців у 1941 р. Похований у с. Млини.

Знаменщиков Михайло Харитонович, червоноармієць 38-ї стрілецької дивізії. 1905 р.н. Омська обл., Саргатський р-н. Призваний Саргатським райвійськкоматом. Загинув у бою у вересні 1943 р. Похований у с. Бобрик. Рідні: дружина, Знаменщикова Анастасія Павлівна. Проживала за адресою: Свердловська обл.

Зодотар'єв Іван Сергійович, червоноармієць. 1907 р.н. Загинув у бою 27.08.1943 р. Похований у с. Бобрик.

Зодотухін І.В., військовослужбовець. Загинув у бою у вересні 1943 р. Похований у с. Велике, кладовище.

Зомберг Євген Борисович, рядовий 1235-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 9.09.1943 р. Похований у с. Лютьєнка.

Зондов Саїд, рядовий 983-го стрілецького полку. Загинув 1.09.1943 р. Похований у с. Веприк.

Зонов Борис Леонтійович, молодший лейтенант 979-го стрілецького полку 253-ї стрілецької дивізії. 1924 р.н. Башкирська АРСР, Мішкінський р-н. Загинув у бою 2.09.1943 р. Похований у с. Тепле.

Зоріло Петро Іларіонович, рядовий. Помер від хвороби 13.06.1945 р. Похований у братській могилі с. Малі Будища.

Зорін Василь Леонтійович, сержант 200-ї танкової бригади. 1913 р.н. Мордовська АРСР, Єльниковський р-н, с. Кабаново. Призваний Єльниковським райвійськкоматом. Загинув у бою 14.09.1943 р. Похований у с. Середняки, братська могила, центр. Рідні: дружина, Зоріна Оксана. Проживала за адресою: Мордовська АРСР, Єльниковський р-н, с. Кабаново.

Зорін І., рядовий. Загинув у бою у 1943 р. Похований у с. Ручки, братська могила.

Зоров Михайло Васильович, старший сержант 161-ї стрілецької дивізії. 1920 р.н. Орджонікідзенський край, м. Моздок, вул. Соколовська, 101. Призваний Моздоцьким райвійськкоматом. Загинув 16.09.1943 р. Похований у с. Середняки, братська могила, центр. Рідні: батько, Зоров Василь Іванович. Проживав за адресою: Орджонікідзенський край, м. Моздок, вул. Соколовська, 101.

Зоткін Ігор Прокопович, рядовий 30-ї стрілецької дивізії. 1913 р.н. м. Пенза, вул. Продольна. Призваний Білозирським райвійськкоматом Запорізької обл. Загинув у бою 26.08.1943 р. Похований. с. Воронівщина. Рідні: дружина, Зоткіна Марія Васиївна. Проживала за адресою: м. Пенза.

Зотов Іван Семенович, лейтенант, командир мінометного взводу 106-го стрілецького полку 29-ї стрілецької дивізії. 1923 р.н. Кара-Калпацька АРСР., м. Турткуль. Призваний Турткульським райвійськкоматом. Загинув у бою 28.08.1943 р. Похований у братській могилі в с. Мартинівка. Рідні: батько, Зотов Семен Архипович. Проживав за адресою: м. Турткуль, вул. Червоної Армії.

Зубко Михайло Іванович, червоноармієць 77-го артилерійського полку 29-ї стрілецької дивізії. 1921 р.н. Сумська обл., с. Соснівка. Загинув 26.08.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: мати, Марія Гавриївна. Проживала за адресою: Сумська обл., с. Соснівка.

Зубков Гаврило Євдокимович, рядовий 161-ї стрілецької дивізії. 1913 р.н. Курська обл., Мікоянівський р-н. Загинув у бою 14.09.1943 р. Похований у с. Середняки, братська могила, центр. Рідні: мати, Зубкова Меланія Степанівна. Проживала за адресою: Курська обл., Мікоянівський р-н.

Зубков Михайло Костянтинівич, сержант 30-ї стрілецької дивізії. 1923 р.н. Челябінська обл., м. Нязепетровськ. Призваний Нязепетровським райвійськкоматом. Загинув у бою 12.09.1943 р. Похований у с. Червоний Кут. Рідні: батько, Зубков Костянтин Іванович. Проживав за адресою: Челябінська обл., м. Нязепетровськ.

Зубов Іван Олександрович, рядовий 1237-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1906 р.н. Воронежська обл., Бобровський р-н. Призваний Бобровським райвійськкоматом. Загинув у бою 13.09.1943 р. Похований у с. Лисівка. Рідні: дружина, Зубова Ольга Сергіївна. Проживала за адресою: Воронежська обл., Бобровський р-н.

Зудін Сергій Арсентійович, лейтенант, командир взводу 302-го стрілецького полку 29-ї стрілецької дивізії. 1908 р.н. Орловська обл., Урицький р-н, с. Бураки. Призваний Урицьким райвійськкоматом. Загинув 27.08.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: дружина, Варвара Андріївна. Проживала за адресою: Сталінська обл., Сніжнянський р-н, Шахта № 2.

Зуєв Володимир Іванович, сержант, командир відділення 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1914 р.н. м. Москва, студмістечко, проїзд 3, корпус 11, кімната 14. Призваний Мосальським райвійськкоматом Московської обл. Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у с. Лютенька. Рідні: мати, Зуєва Марія Гавриївна. Проживала за адресою: м. Москва, студмістечко, проїзд 3, корпус 11, кімната 14.

Зуєв Михайло Степанович, сержант, командир відділення 981-го стрілецького полку 253-ї стрілецької дивізії. 1919 р.н. Молотовська обл. Призваний Верхне-Мулинським райвійськкоматом Молотовської обл. Загинув у бою 4.09.1943 р. Похований у с. Тепле. Рідні: мати, Зуєва Анастасія Єгорівна. Проживала за адресою: Молотовська обл., Верхне-Мулинський р-н.

Зюзієв Максим Микитович, сержант, стрілець 981-го стрілецького полку 253-ї стрілецької дивізії. 1914 р.н. Новосибірська обл., Пушкіно-Троїцький р-н. Призваний райвійськкоматом Новосибірської обл. Загинув у бою 4.09.1943 р. Похований у с. Мартинівка (колишній х. Червоногвардійський). Рідні: дружина, Олена Іванівна. Проживала за адресою: Новосибірська обл., Пушкіно-Троїцький р-н, с. Манрін.

Зяцьков Петро Прокопович, червоноармієць, стрілець 859-го стрілецького полку 294-ї стрілецької дивізії. 1898 р., Кемеровська обл. Призваний Кемеровським райвійськкоматом. Загинув 15.09.1943 р. Похований у с. Березова Лука, центр. Рідні: дружина, Феодосія Іванівна. Проживала за адресою: Ойратська обл., Катачанський р-н.

Ібадов Юнус Шаріпович, молодший сержант, командир саперного відділення 979-го стрілецького полку. 1919 р.н. Загинув 2.09.1943 р. Похований західніше х. Супрунков в 1,5 км від с. Веприк.

Ібрагімов Гаїб, рядовий, стрілець 1235-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1920 р.н. Кулябська обл., Кзил-Мазарський р-н. Призваний Кзил-Мазарським райвійськкоматом Таджикиської РСР. Загинув у бою 11.09.1943 р. Похований у с. Лютьєнка. Рідні: мати, Муменова Айсара. Проживала за адресою: Кулябська обл., Кзил-Мазарський р-н.

Ібрагімов Услам (Ісман), рядовий 983-го стрілецького полку. 1909 р.н. Загинув 31.08.1943 р. Похований у с. Веприк.

Іваненко Степан Макарівч, сержант. 1896 р.н. Загинув у бою 3.09.1943 р. Похований у с. Бобрік.

Іванна Іван Олексійович, жертва нацизму. Житель с. Лисівка. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1941 р. Похований у с. Лисівка.

Іванна Іван Олексійович, партизан. 1892 р.н. Загинув у бою з карателями у грудні 1941 р. Похований у с. Лютьєнка.

Іваніщев Василь Миколайович, ефрейтор, шофер 1246-го винищувального протитанкового артилерійського полку. 1916 р.н. Чкаловська обл., ст. Саракаш, с. Богородськ. Призваний Куйбишевським райвійськкоматом м. Ташкент. Загинув у бою 11.09.1943 р. Похований у братській могилі в с. Малі Будища.

Іваніков Михайло Іванович, сержант, стрілець 128-го стрілецького полку 29-ї стрілецької дивізії. 1908 р.н. Алтайський край, Ребрихінський р-н. Призваний Ребрихінським райвійськкоматом Алтайського краю. Зник безвісти 26.08.1943 р. в с. Веприк. Рідні: Іваннікова Пелагея Федорівна. Проживала за адресою: Алтайський край, Ребрихінський р-н.

Іванов А.В., військовослужбовець. Загинув у бою у вересні 1943 р. Похований у с. Велике, кладовище.

Іванов Василь Миколайович, рядовий, стрілець 981-го стрілецького полку. 1924 р.н. Загинув у бою 4.09.1943 р. Похований у с. Мартинівка (колишній х. Червоногвардійський).

Іванов Василь Федорович, червоноармієць 29-ї стрілецької дивізії. 1906 р.н. Новосибірська обл., Доволенський р-н. Загинув 26.08.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: дружина, Євдокія Михайлівна. Проживала за адресою: Новосибірська обл., Доволенський р-н.

Іванов Володимир Гнатович, рядовий 983-го стрілецького полку 253-ї стрілецької дивізії. 1924 р.н. Башкирська АРСР. Загинув 1.09.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: мати, Софія Степанівна.

Іванов Володимир Юхимович, ефрейтор 979-го стрілецького полку. 1912 р.н. Загинув у бою 12.09.1943 р. Похований у с. Римарівка, братська могила.

Іванов І., військовослужбовець. Загинув у вересні 1943 р. Похований у братській могилі в с. Лютьєнка.

Іванов Іван Павлович, гвардії рядовий, кулеметник 7 гвардійської механізованої бригади. 1911 р.н. Сталінградська обл., Камишенський р-н. Призваний Камишенським райвійськкоматом Сталінградської обл. Загинув у бою 27.08.1943 р. Похований у братській могилі в с. Мартинівка.

Іванов Іван Петрович, лейтенант. 1922 р.н. Загинув 1.09.1943 р. Похований у с. Веприк.

Іванов Іван Семенович, рядовий. Помер від хвороби 26.06.1945 р. Похований у братській могилі в с. Малі Будища.

Іванов Костянтин Іванович, сержант. Загинув у бою 28.08.1943 р. Похований у с. Воронівщина.

Іванов Кузьма Васильович, рядовий 161-ї стрілецької дивізії. 1899 р.н. Курська обл., Касторенський р-н с. Орехово. Призваний Комінтернівським райвійськкоматом Воронежської обл. Загинув у 1943 р. Похований у с. Венеславівка, братська могила. Рідні: дружина, Іванова Мотря Митрофанівна. Проживала за адресою: м. Воронеж, вул. Донбаська, 30.

Іванов Кузьма Гнатович, червоноармієць 29-ї стрілецької дивізії. 1898 р.н. Молотовська обл., Тогульський р-н. Загинув 27.08.1943 р. Похований у м. Гадяч. Рідні: дружина, Анастасія Миколаївна.

Іванов Микола Петрович, лейтенант 983-го стрілецького полку. 1922 р.н. Загинув 1.09.1943 р. Похований у с. Веприк.

Іванов Микола Якович, лейтенант 981-го стрілецького полку 253-ї стрілецької дивізії. 1923 р.н. м. Запоріжжя, х. Червоний. Загинув у бою 2.09.1943 р. Похований у с. Мартинівка

(колишній х. Червоногвардійський), братська могила. Рідні: сестра, Козлова Анна Іванівна. Проживала за адресою: м. Омськ.

Іванов Олександр Іванович, червоноармієць 748-го стрілецького полку 206-ї стрілецької дивізії. 1915 р.н. Краснодарський край, Белореченський р-н, ст. Пісевська. Призваний Кіровським райвійськкоматом. Загинув у бою 11.09.1943 р. Похований у с. Сари. Рідні: дружина, Захарова Пр. Ол. Проживала за адресою: Краснодарський край, Белореченський р-н, ст. Пісевська.

Іванов Олексій Іванович, військовослужбовець. Загинув 1.09.1943 р. Похований у с. Білченківка, центр.

Іванов Семен Софронівч, молодший сержант 979-го стрілецького полку. 1909 р.н. Ленінградська обл. Загинув 1.09.1943 р. Похований у с. Веприк.

Іванов Сергій Федорович, рядовий 1235-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1923 р.н. Ярославська обл., Петровський р-н. Призваний Іванівським міськвійськкоматом м. Іваново. Загинув у бою 9.09.1943 р. Похований у с. Лютенька. Рідні: мати, Іванова Ганна Іванівна. Проживала за адресою: Ярославська обл., Петровський р-н, с. Костенево.

Іванов Тимофій Степанович, рядовий. 1900 р.н. Загинув у бою 22.09.1943 р. Похований у с. Миколаївка.

Івановський Дмитро Андрійович, молодший лейтенант командир взводу 302-го стрілецького полку 29-ї стрілецької дивізії. 1924 р.н. Тульська обл., с. Фоїно. Призваний Тульським міськвійськкоматом м. Тула. Загинув 27.08.1943 р. Похований у с. Веприк.

Іванушков Федір Миколайович, сержант. Архангельська обл., м. Архангельськ. Загинув у бою 15.09.1943 р. Похований у с. Лободине.

Іванченко Костянтин Андрійович, жертва нацизму. 1908 р.н. с. Рудикове. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації. Похований у с. Петрівка-Роменська, урочище Докалове.

Іванченко, жертва нацизму. с. Хитці. Розстріляний за наказом німецької окупаційної адміністрації 9.04.1943 р. Похований у с. Хитці.

Івашкін Іван Петровч, червоноармієць 253-ї стрілецької дивізії. 1907 р.н. Пензенська обл. Призваний Будьоновським райвійськкоматом Приморського краю. Загинув у бою 2.09.1943 р. Похований у с. Холодне, братська могила. Рідні: дружина, Анна Миколаївна. Проживала за адресою: Приморський край.

Івашкін Іван Якович, старший сержант, писар 650-го стрілецького полку 138-ї стрілецької дивізії. 1907 р.н. Чкаловська обл., Сорочинський р-н, с. Спаське. Загинув у бою 15.09.1943 р. Похований у с. Ручки. Рідні: мати, Івашкіна. Проживала за адресою: Чкаловська обл., Сорочинський р-н, с. Спаське.

Івапов Микола Назарович, рядовий, навідник протитанкової рушниці 1235-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1924 р.н. Молотовська обл., Чердинський р-н. Призваний Чердинським райвійськкоматом Молотовської обл. Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у с. Лютенька. Рідні: батько, Кондрашов Назар Андрійович. Проживав за адресою: Молотовська обл., Чердинський р-н, с. Кондратьєво.

Івер Роман Васильович, партизан. 1899 р.н. Загинув у бою з карателями у січні 1942 р. Похований у с. Лютенька.

Івесімбаєв Джумбай, червоноармієць. 1917 р.н. Загинув 16.09.1943 р. Похований у с. Ручки, братська могила.

Івлєв Петро Васильович, рядовий, сапер 2-ї роти 5-го гвардійського танкового корпусу 60-го окремого мотострілецького батальйону. 1912 р.н. Московська обл., Кривандинський р-н, с. Кр. Гора. Призваний Кривандинським райвійськкоматом Московської обл. Зник безвісти 5.09.1943 р. в районі с. Коновалове. Рідні: дружина, Катерина Єгорівна. Проживала за адресою: Московська обл., Кривандинський р-н, с. Кр. Гора.

Івшанишвілі Микола Дмитрович, рядовий 782-го стрілецького полку. Помер в результаті отриманих поранень 19.09.1943 р. Похований у с. Веприк, кладовище.

Ігнат'єв Микола Єфремович, старшина 128-го стрілецького полку 29-ї стрілецької дивізії. 1915 р.н. Пензенська обл., м. Кузнецьк, вул. Червоноармійська, 12. Призваний Кузнецьким райвійськкоматом Пензенської обл. Зник безвісти 27.08.1943 р. в районі с. Веприк. Рідні: батько, Ігнат'єв Єфрем Давидович. Проживав за адресою: Пензенська обл., м. Кузнецьк, вул. Червоноармійська, 12.

Іголкин Іван Олексійович, рядовий 206-ї стрілецької дивізії. 1910 р.н. Курська обл., Старо-Оскольський р-н, с. Обухівка. Загинув 18. 09. 1943 р. Похований у с. Соснівка. Рідні:

дружина, Іголкина Таїсія Тимофіївна. Проживала за адресою: Курська обл., Старо-Оскольський р-н, с. Обухівка.

Ієвкін Харитон Петрович, сержант. 1911 р.н. Загинув 4.09.1943 р. Похований у с. Веррик.

Ізотов Неймат, рядовий, стрілець 1237-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 11.09.1943 р. Похований у с. Млини.

Ікрамов Розяк, рядовий, стрілець 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1906 р.н. Таджикицька РСР, Кулябська обл., Мумінабадський р-н. Призваний Мумінабадським райвійськкоматом Кулябської обл. Загинув у бою 11.09.1943 р. Похований у с. Лютенька. Рідні: дружина, Гульбаханова Манат. Проживала за адресою: Таджикицька РСР, Кулябська обл., Мумінабадський р-н.

Ільїн Григорій Федорович, сержант, командир відділення 1235-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1906 р.н. Ивановська обл., Судогодський р-н. Призваний Судогодським райвійськкоматом Ивановської обл. Загинув у бою 11.09.1943 р. Похований у с. Лютенька. Рідні: дружина, Ільїна Марія Миколаївна. Проживала за адресою: Ивановська обл., Судогодський р-н, с. Маманово.

Ільїн Захар Павлович, рядовий, помічник навідника протитанкової рушниці 1237-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1904 р.н. Челябінська обл., Увельський р-н, ст. Увелька. Призваний Н.-Увельським райвійськкоматом. Загинув у бою 8.09.1943 р. Похований у с. Юр'ївка. Рідні: дружина, Ільїна Євдокія Федорівна. Проживала за адресою: Челябінська обл., Увельський р-н, ст. Увелька.

Ільїн Олексій Інокентійович, рядовий 218-ї стрілецької дивізії. Призваний Томським райвійськкоматом. Загинув у бою 16.09.1943 р. Похований у с. Рашівка, братська могила, центр.

Ільїних Тимофій Абрамович, санінструктор. Загинув 25.02.1943 р. Похований у с. Веррик.

Ільчов Микола Михайлович, лейтенант 979-го стрілецького полку. 1917 р.н. Загинув 1.09.1943 р. Похований на території Гадяцького р-ну.

Ільясов Шинабай, рядовий. Помер від хвороби 3.06.1945 р. Похований у братській могилі в с. Малі Будища.

Ільясов Шинібат, старший сержант. Помер в результаті отриманих поранень 23.06.1945 р. Похований у м. Гадяч.

Ілюшкін Олексій Омелянович, молодший лейтенант, командир взводу 371-ї танкової бригади. 1922 р.н. Ивановська обл., Сокольський р-н. Призваний Сокольським райвійськкоматом. Зник безвісти 28.08.1943 р., в районі с. Тепле. Рідні: батько, Омелян Гнатович. Проживав за адресою: Ивановська обл., Сокольський р-н, с. Король.

Імамназаров Шельназар, військовослужбовець. Загинув у бою у 1943 р. Похований у с. Сватки, братська могила.

Імангалієв Куанди, червоноармієць. 1918 р.н. Загинув у бою 1.09.1943 р. Похований у с. Холодне, братська могила.

Іматов Т., військовослужбовець. Загинув у бою у вересні 1943 р. Похований у с. Велике, кладовище.

Іматов Хадайназар, червоноармієць, стрілець 138-ї стрілецької дивізії. 1911 р.н. Сталінабадська обл., Регардський р-н. Призваний Регардським райвійськкоматом Сталінабадської обл. Загинув у бою 14.09.1943 р. Похований у с. Ручки. Рідні: дружина, Давлятова М. Проживала за адресою: Сталінабадська обл., Регардський р-н, колгосп «Паризька Комуна».

Імідьтанов І.М., військовослужбовець. Загинув у бою у вересні 1943 р. Похований у с. Бобрік.

Іноземцев Григорій, червоноармієць. 1912 р.н. Ростовська обл., ст. Каял. Призваний Чардужським райвійськкоматом Туркменської РСР. Загинув у бою 15.09.1943 р. Похований у с. Ручки. Рідні: дружина, Іларіонова Олександра Михайлівна. Проживала за адресою: Туркменська РСР, м. Чардоуж, вул. Базарна, 35.

Іоселіані Ілля, червоноармієць. Загинув у бою 28.08.1943 р. Похований у с. Могилатів.

Іпапов Олексій Андрійович, старший лейтенант 981-го стрілецького полку. 1904 р.н. Загинув 2.09.1943 р. Похований на х. Червоний.

Іпат'єв Микола Сфремович, старшина 29-ї стрілецької дивізії. 1915 р.н. Пензенська обл., м. Кузнецьке. Призваний Кузнецьким райвійськкоматом Пензенської обл. Зник безвісти

Звід пам'яток історії та культури України: Полтавська область

27.08.1943 р., на території Гадяцького р-ну. Рідні: батько, Іпатьєв Єфрем. Проживав за адресою: Пензенська обл., м. Кузнецьк, вул. Красноармійська, 120.

Іпашов Олексій Андрійович, червоноармієць. 1904 р.н. Загинув у бою 2.09.1943 р. Похований у с. Холодне, братська могила.

Іраієв Жаалілі, рядовий, стрілець 128-го стрілецького полку 29-ї стрілецької дивізії. 1907 р.н. Андижанська обл., Хаджаабатський р-н. Призваний Хаджаабатським райвійськкоматом Андижанської обл. Зник безвісти 26.08.1943 р. в районі с. Веприк. Рідні: Іраієва. Проживала за адресою: Андижанська обл., Хаджаабатський р-н, колгосп ім. Кагановича.

Ірбасінов Смагуд, молодший сержант, командир відділення 1233-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув 19.09.1943 р. Похований у с. Юр'івка.

Ірматов Мермаджан, рядовий, стрілець 1235-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1905 р.н. Узбецька РСР, Ферганська обл., Алтиарикський р-н. Призваний Алтиарикським райвійськкоматом Узбецької РСР. Загинув у бою 9.09.1943 р. Похований у с. Лютецька. Рідні: дружина, Ірматова Туркунбай. Проживала за адресою: Узбецька РСР, Ферганська обл., с. Ескараб.

Ісаєв Олексій Дмитрович, старшина. Загинув у бою 12.09.1943 р. Похований у с. Ветхалівка, братська могила.

Ісаєв Х., військовослужбовець. Загинув у бою у вересні 1943 р. Похований у с. Велике, кладовище.

Ісаєв, рядовий. Загинув у бою у 1943 р.н. Похований у с. Римарівка, братська могила.

Ісай Василь Миколайович, сержант 983-го стрілецького полку. 1908 р.н. Загинув 1.09.1943 р. Похований у с. Веприк.

Ісаков Михайло Ізраїлевич, старшина 38-ї стрілецької дивізії. 1905 р.н. м. Баку. Призваний Бакинським міськвійськкоматом. Загинув у бою 1.09.1943 р. Похований у с. Бобрик. Рідні: дружина, Ісакова Хая Якубівна. Проживала за адресою: м. Баку.

Ісамудінов Абдуазжан, рядовий 1235-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1911 р.н. Загинув у бою 9.09.1943 р. Похований у с. Лютецька.

Ісаянц Сергій Карганович, лейтенант 983-го стрілецького полку 253-ї стрілецької дивізії. 1924 р.н. Туркменська РСР, м. Мари. Призваний Маринським райвійськкоматом. Загинув 1.09.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: Рідні: мати, Єлизавета Карапатіївна. Проживала за адресою: м. Мари, Туркменська РСР.

Ісеймаов Расула Мура Оган, військовослужбовець 128-го стрілецького полку 29-ї стрілецької дивізії. Зник безвісти 26.03.1943 р. в районі с. Веприк.

Ісканов Акет, червоноармієць 768-го стрілецького полку 138-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 11.09.1943 р. Похований у с. Лютецька.

Ісламбаєв Мацкіт, військовослужбовець 128-го стрілецького полку 29-ї стрілецької дивізії. Зник безвісти 26.03.1943 р., в р-ні с. Веприк.

Ісламов Енвер Юнусович, сержант. Загинув 10.09.1943 р. Похований у с. Веприк.

Ісламов Метероджан, червоноармієць. 1908 р.н. Загинув 31.08.1943 р. Похований у с. Веприк.

Ісламов Момедраслає, рядовий 983-го стрілецького полку. 1910 р.н. Загинув 1.09.1943 р. Похований у с. Веприк.

Ісламов Умяр Яносович, сержант 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 11.09.1943 р. Похований у с. Лютецька.

Ісмаїлов Коладжан, рядовий, стрілець 128-го стрілецького полку 29-ї стрілецької дивізії. 1907 р.н. Ферганська обл., Кувинський р-н. Призваний Кувинським райвійськкоматом. Зник безвісти 27.08.1943 р. в районі с. Веприк. Рідні: проживали за адресою: Ферганська обл., Кувинський р-н.

Ісмаїлов Хаїт, сержант 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 15.09.1943 р. Похований у с. Солдатове.

Ісмаїлов Алі, лейтенант 983-го стрілецького полку. 1917 р.н. Загинув 1.09.1943 р. Похований у с. Веприк.

Ісмаїлов Мадани, рядовий, стрілець 29-ї стрілецької дивізії. 1904 р.н. Андижанська обл., Ленінський р-н. Призваний Ленінським райвійськкоматом Андижанської обл. Зник безвісти 27.08.1943 р., на території Гадяцького р-ну. Рідні: дружина, Карімова Зайна. Проживала за адресою: Андижанська обл., Ленінський р-н.

Ісмаков Абдумілі, військовослужбовець 77-го артилерійського полку 29-ї стрілецької дивізії. Зник безвісти 27.08.1943 р., в районі м. Гадяч.

Ісматов Азіз, рядовий, стрілець 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1908 р.н. Таджикицька РСР, Кулябська обл., Кзил-Мазарський р-н. Призваний Кзил-Мазарським райвійськкоматом Таджикицької РСР. Загинув у бою 11.09.1943 р. Похований у с. Лютецька. Рідні: дружина, Ісматова Аузан. Проживала за адресою: Таджикицька РСР, Кулябська обл., Кзил-Мазарський р-н, колгосп «Байрак».

Ісматов Таш, червоноармієць, навідник 138-ї стрілецької дивізії. 1920 р.н. Бухарська обл., Бухарський р-н. Призваний Бухарським міськвійськкоматом м. Бухара. Загинув у бою 16.09.1943 р. Похований у с. Ручки. Рідні: мати, Ісматова Машлан. Проживала за адресою: Бухарська обл., Бухарський р-н, колгосп ім. Менжинського.

Ісокавський Микола Петрович, лейтенант. 1924 р.н. Загинув у бою 2.09.1943 р. Похований у с. Мартинівка (колишній х. Червоногвардійський).

Ічетовкін Іван Йосипович, рядовий, стрілець 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1905 р.н. Кіровська обл., Зюздинський р-н. Призваний Зюздинським райвійськкоматом Кіровської обл. Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у с. Лютецька. Рідні: дружина, Ічетовкіна Фекла. Проживала за адресою: Кіровська обл., Зюздинський р-н.

Ічіханов Яків Францевич, старший сержант. Загинув у бою 1.09.1943 р. Похований у с. Бобрік.

Ішанкулов Аула, рядовий 1237-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1905 р.н. Самаркандська обл., Митанський р-н. Призваний Митанським райвійськкоматом. Загинув у бою 08.09.1943 р. Похований у с. Юр'ївка. Рідні: дружина, Ішанкулова Каримат. Проживала за адресою: Самаркандська обл., Митанський р-н.

Ішбуадін Євстафій Федорович, рядовий 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 13.09.1943 р. Похований у с. Лисівка.

Ішнадоров Хасан, рядовий, 981-го стрілецького полку. 1910 р.н. Загинув у бою 2.09.1943 р. Похований у с. Тепле.

Ішназаров Ватир, лейтенант 983-го стрілецького полку. 1920 р.н. Самаркандська обл. Загинув 1.09.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: дружина, Халгарова Мушар. Проживала за адресою: Самарська обл., колгосп Маркил-Дуе.

Ішнозаров Хасан, червоноармієць 981-го стрілецького полку. 1910 р.н. Загинув у бою 1.09.1943 р. Похований у с. Холодне, братська могила.

Ішханов Ішхан Тигранович, лейтенант. 1921 р.н. Загинув у бою 1.09.1943 р. Похований у с. Бобрік.

Іщенко Василь Іванович, старшина, командир взводу 29-ї стрілецької дивізії. Краснодарський край, Каневський р-н. Призваний Каневським райвійськкоматом. Загинув у бою 27.08.1943 р. Похований у с. Шадурка.

Іщенко Олександр Степанович. 1909 р.н. с. Ручки. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в лютому 1942 р. Місце поховання невідоме.

Іщенко Степан Ілліч. 1905 р.н. Житель с. Ручки. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1942 р. Похований у м. Гадяч.

Кабанов Дмитро Олексійович, рядовий, стрілець 369-го стрілецького полку. 1913 р.н. Смоленська обл., Кіровський р-н, с. Верхні Пісочки. Помер від хвороби 30.03.1945 р. Похований у братській могилі в с. Малі Будища. Рідні: батько, Кабанов Олексій Кузьмович. Проживав за адресою: Смоленська обл., Кіровський р-н, с. Верхні Пісочки.

Кабашев Артем Єлсейович, рядовий, стрілець 1235-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1902 р.н. Смоленська обл., Смоленський р-н. Призваний Духовщинським райвійськкоматом Смоленської обл. Загинув у бою 9.09.1943 р. Похований у с. Лютецька. Рідні: дружина, Кабашева Акуліна Василівна, проживала в Смоленській обл.

Кабіров Заїр, рядовий 1237-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1901 р.н. Татарська АРСР, Апостольський р-н. Призваний Апостольським райвійськкоматом. Загинув у бою 9.09.1943 р. Похований у с. Юр'ївка. Рідні: дружина, Кабірова Мар'яна, проживала за адресою: Татарська АРСР, Апостольський р-н.

Каганов Саффар, рядовий 979-го стрілецького полку. 1920 р.н. Загинув у бою 1.09.1943 р. Похований у с. Велике.

Кадиров Абдубаман, рядовий, стрілець 128-го стрілецького полку 29-ї стрілецької дивізії. 1906 р.н. Ферганська обл., Кагановицький р-н, радгосп «Сталінабад». Призваний Кагановицьким райвійськкоматом Ферганської обл. Зник безвісти 26.08.1943 р., в р-ні с. Веприк. Рідні: проживали за адресою: Ферганська обл., Кагановицький р-н, радгосп «Сталінабад».

Кадиров Артихан, молодший сержант, стрілець 128-го стрілецького полку 29-ї стрілецької дивізії. 1915 р.н. Сталінабадська обл., Кокташський р-н, с. Кокташ. Призваний Кокташським райвійськкоматом Сталінабадської обл. Зник безвісти 27.08.1943 р. в районі с. Веприк. Рідні: проживали за адресою: Сталінабадська обл., Кокташський р-н, с. Кокташ.

Кадиров Урімбай, рядовий 983-го стрілецького полку 253-ї стрілецької дивізії. 1910 р.н. Загинув 1.09.1943 р. Похований у с. Веприк.

Кадиров Хабібуда, рядовий 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 15.09.1943 р. Похований у с. Солдатове.

Кадичанський Іван Петрович, рядовий 768-го стрілецького полку 138-ї стрілецької дивізії. 1892 р.н. Воронежська обл., Золочевський р-н. Призваний Обрамським райвійськкоматом. Загинув у бою 7.09.1943 р. Похований у с. Лютецька.

Казаєв Шабутдін, рядовий 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 15.09.1943 р. Похований у с. Солдатове.

Казаков Кузьма Сергійович, лейтенант. 1908 р.н. Новосибірська обл., м. Іскітім. Призваний Новосибірським райвійськкоматом. Помер від хвороби 10.02.1945 р. Похований у братській могилі в с. Малі Будища. Рідні: батько, Казаков Сергій. Проживав за адресою: Новосибірська обл., м. Іскітім.

Казаков Федір Романович, рядовий 98-го стрілецького полку 253-ї стрілецької дивізії. 1906 р.н. Башкирська АРСР. Призваний Баймацьким райвійськкоматом. Загинув 1.09.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: дружина, Марія Іванівна. Проживала за адресою: Башкирська АРСР, Баймаковський р-н.

Казамбаєв Віктор Олексійович, молодший сержант 982-го стрілецького полку 253-ї стрілецької дивізії. 1922 р.н. Куйбишевська обл. Призваний Ульяновським райвійськкоматом. Загинув 1.09.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: сестра, Ганна Олексіївна. Проживала за адресою: Ульяновська обл., Тагайський р-н, с. Степне.

Казанін Трохим Васильович, рядовий, зв'язківець 981-го стрілецького полку 253-ї стрілецької дивізії. 1913 р.н. Алтайський край. Призваний Алтайським райвійськкоматом Алтайського краю. Загинув у бою 2.09.1943 р. Похований у с. Тепле. Рідні: дружина, Тетяна Іванівна. Проживала за адресою: Алтайський край, Ойротська обл., Цатокамський р-н.

Казанцев Євген Костянтинівич, рядовий 38-ї стрілецької дивізії. 1919 р.н. Алтайський край, м. Бійськ. Загинув 15.09.1943 р. Похований у с. Середняки.

Казанцев Михайло Андрійович, червоноармієць 77-го артилерійського полку 29-ї стрілецької дивізії. 1895 р.н. Зональний р-н Алтайського краю. Призваний Зональним райвійськкоматом. Зник безвісти 27.08.1943 р. в районі м. Гадяч. Рідні: дружина, Марія Іванівна. Проживала за адресою: Алтайський край, Зональний р-н, с. Луговське.

Казбагаров Сарсем, молодший сержант 38-ї стрілецької дивізії. 1924 р.н. Казахстанська РСР, Гур'євська обл. Призваний Шевченківським райвійськкоматом. Загинув у бою 4.09.1943 р. Похований у с. Бобрік.

Казбаєв Верумурат, військовослужбовець. Загинув у вересні 1943 р. Похований у братській могилі в с. Лютецька.

Казмін Леонід Олексійович, червоноармієць 23-ї стрілецької дивізії. 1915 р.н. м. Воронеж. Призваний Воронежським міськвійськкоматом. Загинув у бою 26.08.1943 р. Похований у с. Воронівщина. Рідні: мати, Казміна Клавдія Семенівна. Проживала за адресою: м. Воронеж, вул. Базарна Гора, 26.

Кайбагаров Мамедсан, рядовий, стрілець. 1912 р.н. Таджикицька РСР, Кулябська обл., Дангаринський р-н. Призваний Дангаринським райвійськкоматом. Загинув у бою 11.09.1943 р. Похований у братській могилі в с. Лютецька. Рідні: дружина, Болтиєва Айттура. Проживала за адресою: Таджикицька РСР, Кулябська обл., Дангаринський р-н.

Кайдалов Дмитро Степанович, червоноармієць. Загинув у бою 12.09.1943 р. Похований у с. Краснознаменка.

Каймасов Іван Михайлович, лейтенант 983-го стрілецького полку 253-ї стрілецької дивізії. 1923 р.н. Куйбишевська обл., Барішський р-н, с. Дурасово. Загинув 1.09.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: мати, Пелагея Дмитрівна. Проживала за адресою: Куйбишевська обл., с. Дурасово.

Кайсаєв Карімпай, молодший сержант. Загинув у бою 27.08.1943 р. Похований у с. Воронівщина.

Кайсін Ілля Павлович, рядовий, стрілець 1235-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1908 р.н. Удмуртська АРСР, с. Дандикар. Призваний Іжевським райвійськкоматом,

м. Іжевськ. Загинув у бою 11.09.1943 р. Похований у с. Млини. Рідні: дружина, Кайсіна Федосія Іванівна. Проживала за адресою: Удмуртська АРСР, с. Дандикар.

Какімов Ахмед, червоноармієць, сапер 551-го окремого стрілецького батальйону 253-ї стрілецької дивізії. 1910 р.н. Загинув у бою 5.09.1943 р. Похований у с. Мартинівка. Рідні: дружина, Какімова Капця. Проживала за адресою: Челябінська обл., Звенигородський р-н.

Калач Марина та двоє її дітей, с. Лисівка. Розстріляні за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації. Дата розстрілу і місце поховання невідомі.

Калашник Марина Миколаївна, підпільниця. 1896 р.н. Жителька с. Лисівка. Страчена в березні 1943 р., за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації. Похована в с. Лисівка.

Калашник Михайло Федорович. 1927 р.н. с. Лисівка. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації у березні 1943 р. Похований у с. Лисівка, кладовище.

Калашник Федір Федорович. с. Лисівка. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації. Похований у с. Лисівка.

Калашников Сергій Іванович, рядовий 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у с. Лютенька.

Калексєв Сейджант, рядовий 983-го стрілецького полку. 1904 р.н. Загинув 1.09.1943 р. Похований у с. Веприк.

Калексєв Федосій Іванович, ефрейтор. Загинув 1.09.1943 р. Похований у с. Веприк.

Каленников Іван Васильович, військовослужбовець 225-го стрілецького полку 23-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 28.08.1943 р. Похований у с. Воронівщина.

Каленкін Микола Васильович, рядовий. Загинув у вересні 1943 р. Похований у братській могилі в с. Лютенька.

Калигін Олександр Петрович, рядовий, сапер 3-ї роти 60-го окремого мотострілецького батальйону 5-го гвардійського танкового корпусу. 1908 р.н. Алтайський край, Бистриковський р-н, с. Акутиха. Призваний Улаїцьким райвійськкоматом Ярославської обл. Зник безвісти 5.09.1943 р. в районі с. Коновалове. Рідні: дружина, Тетяна Федорівна. Проживала за адресою: м. Красноярськ, вул. Радянське, 67.

Калієв Шаймардан, червоноармієць 344-го стрілецького полку 138-ї стрілецької дивізії. 1910 р. Семіпалатинська обл., Жарлінський р-н. Загинув у бою 15.09.1943 р. Похований у с. Ручки. Рідні: мати, Маразан. Проживала за адресою: Семіпалатинська обл., Жарлінський р-н.

Калієв Сарехман, рядовий, командир відділення протитанкових рушниць 1235-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1905 р.н. Казахська РСР, Семіпалатинська обл., Калінінський р-н. Призваний Калінінським райвійськкоматом Казахської РСР. Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у с. Лютенька. Рідні: дружина, Калієва Мініс. Проживала за адресою: Казахська РСР, Семіпалатинська обл., Калінінський р-н, с. Жаносалі.

Калієвський Леонтій Іларіонович, рядовий, кулеметник 138-ї стрілецької дивізії. 1909 р.н. Київська обл., Бабанський р-н, с. Островка. Призваний Бабанським райвійськкоматом Київської обл. Загинув у бою 16.09.1943 р. Похований у с. Ручки. Рідні: дружина, Калієвська Гаїлина. Проживала за адресою: Київська обл., Бабанський р-н, с. Островка.

Калінік О. Ф., військовослужбовець. Загинув у бою у вересні 1943 р. Похований у с. Велике, кладовище.

Калінін Борис Григорович, військовослужбовець 200-ї танкової бригади. 1924 р.н. Сталінградська обл., Добринський р-н. Призваний Урюпінським райвійськкоматом. Загинув у бою в 1943 р. Похований у с. Сватки, братська могила. Рідні: мати, Калініна Євдокія Кіндратівна. Проживала за адресою: Сталінградська обл., Добринський р-н.

Калінін Гур'ян Артемович, рядовий 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1914 р.н. Загинув у бою 9.09.1943 р. Похований у с. Лютенька.

Калінін Михайло Сергійович, рядовий. 1900 р.н. Загинув 4.09.1943 р. Похований у с. Веприк.

Калінін Павло Гнатович, рядовий. 1902 р.н. Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у с. Римарівка, братська могила.

Калінін Сергій Георгійович, рядовий 981-го стрілецького полку. 1914 р.н. Загинув у бою 2.09.1943 р. Похований у с. Тепле.

Калініченко Євдоким Якович, червоноармієць. Загинув у бою 4.09.1943 р. Похований у братській могилі в с. Мартинівка.

Калініченко Семен Юхимович, червоноармієць, розвідник 29-ї стрілецької дивізії. 1924 р.н. Куйбишевська обл., Молотовський р-н. Призваний Молотовським райвійськкоматом.

Звід пам'яток історії та культури України: Полтавська область

Загинув 27.08.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: дружина, Ольга Микитівна. Проживала за адресою: Дубово-Улецький р-н, с. Малярово.

Калінік Трохим Іванович, рядовий. 1913 р.н. Загинув у бою 20.09.1941 р. Похований у с. Качанове.

Калінов Дмитро Іванович, рядовий. 1912 р.н. Загинув у бою 20.09.1941 р. Похований у с. Качанове.

Калішудін Хамед, червоноармієць 658-го стрілецького полку 218-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 8.09.1943 р. Похований у с. Тютюрівщина.

Калчаєв Асан, червоноармієць 253-ї стрілецької дивізії. 1908 р.н. Киргизька РСР. Призваний Узгенським райвійськкоматом Ошської області Киргизької РСР. Загинув у бою 1.09.1943 р. Похований у с. Холодне, братська могила.

Кальманов Мізамбай, рядовий, стрілець 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у с. Лютенька.

Каложин, військовослужбовець. Загинув у бою у вересні 1943 р. Похований у с. Лютенька.

Каложин Яків Хомич, рядовий. 1904 р.н. м. Лебедин. Загинув 19.09.1943 р. Похований у с. Біленченківка, центр.

Камалов Тухтасні, червоноармієць 29-ї стрілецької дивізії. 1908 р.н. Андижанська обл., Спінконський р-н. Призваний Спінконським райвійськкоматом. Загинув 2.09.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: дружина, Камалова. Проживала за адресою: Андижанська обл., Спінконський р-н.

Каманов Галаєй Кірілідієнович, рядовий, стрілець 1235-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 11.09.1943 р. Похований у с. Лютенька.

Камбаров Мунабай, червоноармієць 29-ї стрілецької дивізії. 1905 р.н. Андижанська обл., Кагановицький р-н. Загинув 28.08.1943 р. Похований у с. Соснівка. Рідні: дружина, Хатриниса. Проживала за адресою: Андижанська обл., Кагановицький р-н.

Камелетдінов Абрахмід, червоноармієць. 1908 р.н. Загинув 3.09.1943 р. Похований у с. Веприк.

Камєнський Володимир Костянтинівч, червоноармієць. Загинув у бою 21.08.1943 р. Похований у братській могилі в с. Мартинівка.

Камільєнов Фатіт, червоноармієць 768-го стрілецького полку 138-ї стрілецької дивізії. 1910 р.н. Удмуртська АРСР, м. Іжевськ. Загинув у бою 14.09.1943 р. Похований у с. Ручки.

Каміньська Ганна Муєївна, представниця єврейської громади м. Гадяч. Розстріляна за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1942 р. Похована в м. Гадяч, в ур. Гончарний яр.

Каміров Сергій Олександрович, рядовий 1907 р.н. Загинув у бою 28.08.1943 р. Похований у с. Воронівщина.

Камчан Семен Маркович, червоноармієць 29-ї стрілецької дивізії. 1912 р.н. Запорізька обл. Призваний Токмацьким райвійськкоматом Запорізької обл. Загинув 4.09.1943 р. Похований у с. Веприк.

Камчатський Іван Павлович, червоноармієць 29-го стрілецького полку 38-ї стрілецької дивізії. 1926 р.н. Сумська обл., Лебединський р-н, с. Московський Бобрік. Призваний Лебединським райвійськкоматом. Загинув 20.09.1943 р. Похований у с. Хитці. Рідні: мати, Камчатська. Проживала за адресою: Сумська обл., Лебединський р-н, с. Московський Бобрік.

Канатов Каандор, молодший сержант, навідник 38-ї стрілецької дивізії 40-ї Армії. 1916 р.н. Андижанська обл., Стаїнський р-н. Призваний Ірбітським райвійськкоматом Свердловської обл. Загинув у бою 1.09.1943 р. Похований у с. Бобрік. Рідні: батько, Закіров Канат. Проживав за адресою: Андижанська обл., Стаїнський р-н.

Канафін Хакім Нагімовч, рядовий 373-ї стрілецької дивізії. 1905 р.н. Башкирська АРСР, Стерлитамацький р-н. Призваний Стерлитамацьким райвійськкоматом. Загинув у бою 13.09.1943 р. Похований у с. Лисівка. Рідні: дружина, Канафін Хальмикамай. Проживала за адресою: Башкирська АРСР, Стерлитамацький р-н.

Канганов Крікбай, сержант 1235-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у с. Юр'ївка.

Кандиба Лук'ян Олексійович, військовослужбовець. Загинув у бою у вересні 1943 р. Похований у с. Хитці.

Канужев Шанур, рядовий 1237-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у с. Юр'ївка.

Капаров С., військовослужбовець. Загинув у бою у вересні 1943 р. Похований у с. Велике, каадовище.

Капілевич Анатолій Дмитрович, рядовий 979-го стрілецького полку 253-ї стрілецької дивізії. 1924 р.н. Полтавська обл. Призваний Чкаловським райвійськкоматом м. Чкалов. Загинув у бою 1.09.1943 р. Похований у с. Морозівщина. Рідні: мати, Капілевич Катерина Григорівна. Проживала за адресою: Полтавська обл., м. Лубни.

Каплін Федір Омелянвич, червоноармієць, стрілець 29-ї стрілецької дивізії. 1895 р.н. Алтайський край, Зміногорський р-н, с. Бутрушино. Призваний Зміногорським райвійськкоматом Алтайського краю. Загинув у бою 28.08.1943 р. Похований у с. Вельбівка. Рідні: дружина, Капліна Марія Василівна. Проживала за адресою: Алтайський край, Зміногорський р-н, с. Бутрушино.

Каплуа Антон Іванович, партизан. 1904 р.н. с. Красна Лука. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації 5.12.1941 р. Похований у с. Красна Лука.

Капрілов Олексій Миколайович, рядовий 373-ї стрілецької дивізії. 1912 р.н. Ярославська обл., Некоузський р-н. Призваний Некоузським райвійськкоматом. Загинув у бою 11.09.1943 р. Похований у с. Лисівка. Рідні: дружина, Капрілова Надія Іванівна. Проживала за адресою: Ярославська обл., Некоузський р-н.

Капуста Петро Іванович, 1905 р.н. с. Лютенька. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1941 р. Похований у с. Лютенька.

Карабаєв Каміаса, старший сержант, командир відділення 650-го стрілецького полку 138-ї стрілецької дивізії. 1915 р.н. Семипалатинська обл., Абайський р-н, с. Кокустан. Призваний Жанасемейським райвійськкоматом Семипалатинської обл. Загинув у бою 15.09.1943 р. Похований 2 км південно-західніше с. Ручки. Рідні: брат Кашев Саямбай. Проживав за адресою: Семипалатинська обл., Абайський р-н, с. Кокустан.

Карабаєв Курумбай, рядовий, стрілець 128-го стрілецького полку 29-ї стрілецької дивізії. 1905 р.н. Ферганська обл., Кагановицький р-н. Призваний Кагановицьким райвійськкоматом Ферганської обл. Зник безвісти 26.08.1943 р. в с. Веприк. Рідні: Карабаєва Ісме. Проживала за адресою: Ферганська обл., Кагановицький р-н.

Карабаєв Юлжубай, рядовий, стрілець 1235-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1897 р.н. Узбецька РСР Наманганська обл., Папський р-н. Призваний Курганським райвійськкоматом. Загинув у бою 9.09.1943 р. Похований у с. Лютенька. Рідні: дружина, Карабаєва Джумагуль. Проживала за адресою: Наманганська обл.

Карабатов Олександр Васильович, рядовий. Загинув у бою у вересні 1943 р. Похований у с. Харківці.

Карабичин Олексій Андрійович, молодший лейтенант. Загинув у бою 15.09.1943 р. Похований у с. Харківці.

Караваєв Леонід Федорович, рядовий, стрілець 128-го стрілецького полку 29-ї стрілецької дивізії. 1913 р.н. Челябінська обл., Шуманський р-н, с. Михайлівка. Призваний Бірським райвійськкоматом Хабаровського краю. Зник безвісти 27.08.1943 р. в с. Веприк. Рідні: Караваєва Олександра Гур'ївна. Проживала за адресою: Челябінська обл., с. Михайлівка.

Карагулі Капрел Мартинович, червоноармієць. Загинув у бою 15.09.1943 р. Похований у с. Ручки, братська могила.

Карагуш Василь Олексійович, військовослужбовець 77-го артилерійського полку 29-ї стрілецької дивізії. Зник безвісти 26.08.1943 р. в р-ні м. Гадяч.

Караджаєв Алі, рядовий. 1919 р.н. Загинув у бою 12.09.1943 р. Похований у с. Бобрик.

Караєв Мусалаєв, рядовий. Загинув 31.08.1943 р. Похований у с. Веприк.

Карасьов Василь Архипович, червоноармієць 859-го стрілецького полку. 1920 р.н. Могильовська обл., Краснокозьський р-н. Помер в результаті отриманих поранень 18.09.1943 р. Похований у с. Крутьки (нині в складі с. Сарі). Рідні: сестра, Поділових А. Проживала за адресою: м. Хабаровськ.

Караульний Святих Васильович, військовослужбовець 77-го артилерійського полку 29-ї стрілецької дивізії. Зник безвісти 27.08.1943 р. в районі м. Гадяч.

Кардаполов Кузьма Іванович, сержант 1237-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у с. Юр'ївка.

Кардоєв Алі, рядовий 979-го стрілецького полку. 1909 р.н. Загинув у бою 31.08.1943 р. Похований у с. Велике.

Карєба Павло Тарасович, молодший сержант 1664-го винищувального протитанкового артилерійського полку. 1922 р.н. Загинув у бою 11.09.1943 р. Похований у с. Юр'ївка.

Карєба Павло Тарасович, молодший сержант 1664-го винищувального протитанкового артилерійського полку. 1922 р.н. Запорізька обл., Ново-Троїцький р-н. Призваний Ново-Троїцьким райвійськкоматом. Загинув у бою 4.09.1943 р. Похований у с. Лисівка. Рідні: батько, Карєба Тарас Афанасійович.

Карєлін Михайло Андрійович, ефрейтор, командир відділення 1235-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1913 р.н. Свердловська обл., м. Камішаов. Призваний Оловянським райвійськкоматом Читинської обл. Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у с. Лютенька. Рідні: дружина, Карєліна Феєла Корніївна. Проживала за адресою: Читинська обл.

Карємян Трасє Качєтурович, червоноармієць 658-го стрілецького полку 218-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 21.08.1943 р. Похований у с. Мартинівка.

Карєптін Микєла Федорович, рядовий, саєпер 3-ї роти 60-го окремого мотострілецького батальйону 5-го гвардійського танкового корпусу. 1899 р.н. Проживав у м. Ростов, вул. Бебєля, 31, кв. 2. Призваний Кіровським райвійськкоматом Ярославської обл. Зник безвісти 5.09.1943 р. в районі с. Коновалове. Рідні: дружина, Карєптїна Олександрє Микєлаївна. Проживала за адресою: м. Ростов, вул. Бебєля, 31, кв. 2.

Карєв Олексїє Петрович, ефрейтор, саєпер 8-го гвардійського танкового полку 60-ї гвардійської танкової бригади. 1905 р.н. Ульяновська обл., Кузоватівський р-н. Призваний Кузоватівським райвійськкоматом Ульяновської обл. Загинув 25.08.1943 р. Похований у с. Мартинівка. Рідні: дружина, Карєва Олександрє Іванївна. Проживала за адресою: Ульяновська обл., Кузоватівський р-н.

Карємов Анбай, червоноармієць 29-ї стрілецької дивізії. 1908 р.н. Андижанська обл., Ізбасканський р-н, с. Кзил-Юлдас. Призваний Ізбасканським райвійськкоматом. Загинув 30.08.1943 р. Похований у с. Вєприк. Рідні: дружина, Данаган. Проживала за адресою: Андижанська обл., Ізбасканський р-н, с. Кзил-Юлдас.

Карєв Василь Тихонович, рядовий 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 9.09.1943 р. Похований у с. Солдатове.

Карємбєнов Ватаркан, рядовий 981-го стрілецького полку. 1894 р.н. Загинув 1.09.1943 р. Похований у с. Мартинівка (коланшїй х. Червоногвардійський).

Карємов Алімурат Хайдарович, червоноармієць 77-го артилерійського полку 29-ї стрілецької дивізії. 1911 р.н. Стаїнабадська обл. Кокташський р-н. Призваний Кокташським райвійськкоматом Стаїнабадської області Тадж. РСР. Зник безвісти 27.08.1943 р. в районі м. Гадяч. Рідні: дружина, Карємова Абат. Проживала за адресою: Стаїнабадська обл., Кокташський р-н, Агаурська сільська рада.

Карємов Джурабай, рядовий 138-ї стрілецької дивізії. Узбєцька РСР Наманганська обл. Наманганський р-н. Загинув у бою 30.08.1943 р. за с. Тепле. Рідні: дружина, Карємова. Проживала за адресою: Узбєцька РСР, Наманганська обл., Наманганський р-н.

Карємов Іргаш, рядовий 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1903 р.н. Ферганська обл., Чустський р-н. Призваний Чустським райвійськкоматом Узбєцької РСР. Загинув у бою 15.09.1943 р. Похований у с. Солдатове. Рідні: дружина, Узбєябї Дїкаїбаєва. Проживала за адресою: Ферганська обл., Чустський р-н.

Карємов Касан, рядовий 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 14.09.1943 р. Похований у с. Солдатове.

Карємов Сааєм, рядовий, стрілець 128-го стрілецького полку 29-ї стрілецької дивізії. 1907 р.н. Азербайджанська РСР, Гончийський р-н, с. Лахчама. Призваний Гончийським райвійськкоматом Азербайджанської РСР. Зник безвісти 27.08.1943 р., в с. Вєприк. Рідні: Карємова. Проживала за адресою: Азербайджанська РСР, Гончийський р-н, с. Лахчама.

Карємов Хакїм, рядовий, навідник протитанкової рушницї 1235-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1907 р.н. Узбєцька РСР, Ферганська обл., Маргеланський р-н. Призваний Маргеланським райвійськкоматом Узбєцької РСР. Загинув у бою 9.09.1943 р. Похований у с. Лютенька. Рідні: дружина, Карємова Абус. Проживала за адресою: Узбєцька РСР, Ферганська обл.

Карємуїєн Саст, рядовий, стрілець 1235-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1923 р.н. Татарська АРСР, Сабїнський р-н. Призваний Сабїнським райвійськкоматом Татарської АРСР. Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у с. Лютенька. Рідні: дружина, Карємуїєна Мунїра. Проживала за адресою: Татарська АРСР, Сабїнський р-н.

Карєїбаєв Курбанїсе, сержант, командир відділення 1235-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Каракалпацька АРСР, Кара-Узакський р-н. Призваний Кара-Узакським

райвійськкоматом. Загинув у бою 11.09.1943 р. Похований у с. Лютенька. Рідні: дружина, Карлібаєва.

Карлін Яків Григорович, представник єврейської громади м. Гадяч. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1942 р. Похований у м. Гадяч, в ур. Гончарний яр.

Карліна Рахіль Борисівна, представниця єврейської громади м. Гадяч. Розстріляна за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1942 р. Похована в м. Гадяч, в ур. Гончарний яр.

Карлінський Абрам Лазарович, лейтенант 373-ї стрілецької дивізії. 1921 р.н. Алтайський край, ст. Карасук, вул. Сталіна, 9. Призваний Алтайським райвійськкоматом. Загинув у бою 16.09.1943 р. Похований у с. Лисівка. Рідні: мати, Карлінська Роза Іудівна. Проживала за адресою: Алтайський край, ст. Карасук, вул. Сталіна, 9.

Карнаузов М.С., капітан. Загинув у вересні 1943 р. Похований у м. Гадяч, міський парк.

Карнаузов Сергій Гр., військовослужбовець 77-го артилерійського полку 29-ї стрілецької дивізії. Зник безвісти 26.08.1943 р. в районі м. Гадяч.

Карначов Андрій Никифорович, рядовий, стрілець 128-го стрілецького полку 29-ї стрілецької дивізії. 1901 р.н. Ставропольський край, Курський р-н, х. Ново-Таврічеський. Призваний Моздоцьким райвійськкоматом. Зник безвісти 27.08.1943 р. в районі с. Веприк. Рідні: дружина, Карначова Віра Абрамівна. Проживала за адресою: Ставропольський край, Курський р-н, х. Ново-Таврічеський.

Карпенко Григорій Аврамович, партизан. 1904 р.н. Житель с. Сарн. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1942 р. Похований у с. Сарн.

Карпенко Олександр Леонтійович, підпільник, військовий лікар 2-го рангу. 1906 р.н. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації 22.02.1941 р. Похований у м. Гадяч.

Карпенко Омелян Васильович. Петрівсько-Роменська сільська рада. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації, дата загибелі та місце поховання не відомі.

Карпов Єгор Григорович, рядовий 1237-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1912 р.н. Івановська обл., Селіванівський р-н. Призваний Селіванівським райвійськкоматом. Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у с. Юр'ївка. Рідні: дружина, Карпова Анна Матвіївна. Проживала за адресою: Івановська обл., Селіванівський р-н.

Карпович Василь Дмитрович, рядовий 981-го стрілецького полку. 1918 р.н. Загинув у бою 11.09.1943 р. Похований у с. Тепле.

Карпунін Андрій Федорович, старшина 981-го стрілецького полку 253-ї стрілецької дивізії. 1904 р.н. Рязанська обл. Призваний Інзовським райвійськкоматом. Загинув у бою 4.09.1943 р. Похований у с. Глибока Долина. Рідні: дружина, Марія Пантелеймонівна. Проживала за адресою: Рязанська обл.

Карпунов Георгій Дмитрович, командир танкового взводу 7-ї гвардійської механізованої бригади 3-го гвардійського механізованого корпусу. м. Ленінград. Призваний Ленінградським райвійськкоматом. Загинув у бою 3.09.1943 р. Похований у с. Дучинці.

Карпутін Андрій Федорович, старшина. 1904 р.н. Загинув у бою 4.09.1943 р. Похований у с. Мартинівка (колишній х. Червоногвардійський), братська могила.

Карташов Іван Андрійович, червоноармієць 29-ї стрілецької дивізії. 1907 р.н. Тамбовська обл., с. Шапкіно. Призваний Шапкінським райвійськкоматом. Загинув 31.08.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: дружина, Ганна Іванівна. Проживала за адресою: Тамбовська обл., с. Шапкіно.

Картузік Олександр Андрійович, партизан. 1906 р.н. Загинув у 1943 р. Похований у с. Максимівка.

Картунов Федір Іванович, сержант 983-го стрілецького полку. 1914 р.н. Загинув 1.09.1943 р. Похований у с. Веприк.

Каршнев Абдубай, червоноармієць 981-го стрілецького полку 253-ї стрілецької дивізії. 1910 р.н. Самаркандська обл. Призваний Нуратінським райвійськкоматом Узбецької РСР. Загинув у бою 2.09.1943 р. Похований у с. Тепле. Рідні: дружина, Хабилова Зуль-Кушал. Проживала за адресою: Самаркандська обл.

Касавуй Тейрам, червоноармієць 658-го стрілецького полку 218-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 15.09.1943 р. Похований у с. Лютенька.

Каснієєв Саудія, рядовий, стрілець 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 11.09.1943 р. Похований у с. Лютенька.

Касимов Гаїржан, рядовий, стрілець 1235-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 12.09.1943 р. Похований у с. Лютецька.

Касимов Маткамбот, рядовий, стрілець 128-го стрілецького полку 29-ї стрілецької дивізії. 1908 р.н. Ферганська обл., Кувинський р-н. Призваний Кувинським райвійськкоматом Ферганської обл. Зник безвісти 26.08.1943 р. в с. Веприк. Рідні: Халікова Садикан. Проживала за адресою: Ферганська обл., Кувинський р-н.

Касимов Сабурджан, рядовий, кулеметник 128-го стрілецького полку 29-ї стрілецької дивізії. 1910 р.н. Ферганська обл., Кувинський р-н. Призваний Кувинським райвійськкоматом Ферганської обл. Зник безвісти 26.08.1943 р. в с. Веприк. Рідні: Касимова Кундискан. Проживала за адресою: Ферганська обл., Кувинський р-н, колгосп «Хасиат».

Касперський Василь Іванович, молодший лейтенант 1131-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1914 р.н. Кам'янець-Подільська обл., м. Смотрич. Призваний Смотрицьким райвійськкоматом. Загинув 10.09.1943 р. Похований у с. Веприк.

Касьянов Дмитро Матвійович, військовослужбовець. Загинув у бою 1.09.1943 р. Похований у с. Мартинівка (колишній х. Червоногвардійський), братська могила.

Катаєв Іван Матвійович, рядовий 1235-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1908 р.н. Молотовська обл., Лисьвенський р-н. Призваний Лисьвенським райвійськкоматом Молотовської обл. Загинув у бою 9.09.1943 р. Похований у с. Лютецька. Рідні: дружина, Катаєва Марія Степанівна. Проживала за адресою: Молотовська обл., Лисьвенський р-н.

Катомцев Іван Тимофійович, рядовий, стрілець 1235-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 11.09.1943 р. Похований у с. Лютецька.

Каука Яків Іванович, 1906 р.н. агроном, партизан Вельбівського партизанського загону. Загинув у бою 2.07.1943 р. Похований у с. Хитці.

Каука Яків Іванович, комісар партизанського загону. 1906 р.н. с. Розбишівка. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації у січні 1942 р. Похований у с. Розбишівка.

Каубасєв Дексімбат, рядовий 1237-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у с. Юр'ївка.

Каушан Пилип Никифорович, старший сержант, командир телефонного взводу 29-го стрілецького полку 38-ї стрілецької дивізії. 1912 р.н. Загинув 28.08.1943 р. Похований у с. Бобрік. Рідні: дружина, Каушан Параска Митрофанівна.

Кацак Сергій Іванович, молодший сержант. 1918 р.н. Загинув 30.09.1941 р. Похований у с. Веприк.

Кацюба Василь Григорович. 1906 р.н. Житель с. Лютецька. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1942 р. Похований у с. Лютецька.

Кацюба Григорій Тихонович. 1913 р.н. Житель с. Лютецька. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1941 р. Похований у с. Лютецька.

Кацюба Дмитро Тихонович. 1909 р.н. Житель с. Лютецька. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1941 р. Похований у с. Лютецька.

Кацюба Марія Васиївна. 1926 р.н. Жителька с. Лютецька. Розстріляна за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1941 р. Похована в с. Лютецька.

Кацюба Мефодій. 1903 р.н. Житель с. Лютецька. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1941 р. Похований у с. Лютецька.

Кацюба Микола Макарович, партизан. Загинув в бою в 1942 р. Похований у с. Лютецька.

Кацюба Ольга Мефодіївна. 1934 р.н. Жителька с. Лютецька. Розстріляна за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1941 р. Похована в с. Лютецька.

Кацюба Христинна Трифонівна. 1909 р.н. Жителька с. Лютецька. Розстріляна за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1941 р. Похована в с. Лютецька.

Качаєв Віктор Сергійович, військовослужбовець 77-го артилерійського полку 29-ї стрілецької дивізії. Зник безвісти 27.08.1943 р. в районі м. Гадяч.

Кашефудінов Хайрудін, червоноармієць 1346-го зенітно-артилерійського полку. 1905 р.н. Московська обл., м. Електросталь. Призваний Електростальським райвійськкоматом. Загинув у бою 15.09.1943 р. Похований у с. Ручки, західна околиця села.

Кашин Микола Васильович, рядовий 779-го стрілецького полку 253-ї стрілецької дивізії 1924 р.н. Молотовська обл., Нитвенський р-н. Призваний Верхне-Мулинським райвійськкоматом Молотовської обл. Загинув у бою 11.09.1943 р. Похований у с. Середняки. Рідні: батько, Кашин Василь Павлович. Проживав за адресою: Молотовська обл., Нитвенський р-н.

Капін Павло Іванович, червоноармієць 29-ї стрілецької дивізії. 1897 р.н. м. Омськ. Призваний Бійським райвійськкоматом Алтайського краю. Загинув 30.08.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: тітка, Симонова Параска Семенівна. Проживала за адресою: Алтайський край, Чирбинський р-н.

Каширов Г.А., військовослужбовець. Загинув у бою в серпні 1943 р. Похований у с. Вороніщина.

Кашуба Василь Степанович, червоноармієць 29-ї стрілецької дивізії. 1902 р.н. Воронежська обл., Ровенський р-н. Призваний Ровенським райвійськкоматом. Загинув 27.08.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: дружина, Марфа Пилипівна. Проживала за адресою: Воронежська обл., Ровенський р-н.

Квашний Василь Іванович, рядовий. 1912 р.н. Загинув у 1943 р. Похований на кладовищі в м. Гадяч, могила № 5.

Квашнін Олексій Автономович, рядовий, стрілець 1235-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 9.09.1943 р. Похований у с. Лютенька.

Квітка Григорій Юхимович, рядовий 29-ї стрілецької дивізії. 1923 р.н. Дніпропетровська обл., Покровський р-н. Призваний Покровським райвійськкоматом. Загинув 27.08.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: сестра, Чернозульська Пелагея Іларіонівна. Проживала за адресою: Дніпропетровська обл., Покровський р-н.

Квітков Олександр Рухович, рядовий, сапер 138-ї стрілецької дивізії. 1902 р.н. Казахська РСР, Семипалатинська обл., Бескарагайський р-н, с. Громівка. Призваний Бескарагайським райвійськкоматом Казахської РСР. Загинув у бою 13.09.1943 р. Похований у с. Перевіз. Рідні: мати, Квіткова Милодора Кіндратівна. Проживала за адресою: Казахська РСР, Семипалатинська обл., Бескарагайський р-н, с. Громівка.

Кежаєв Петро Онисимович, червоноармієць 253-ї стрілецької дивізії. 1898 р.н. Куйбишевська обл., Вараловський р-н. Призваний Зеленівським райвійськкоматом Західно-Казахстанської обл. Загинув 1.09.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: дружина, Устинія Федорівна.

Кенжигалєв Лукпан, рядовий 98-го стрілецького полку. 1897 р.н. Загинув 1.09.1943 р. Похований у с. Веприк.

Керембеков Ватаркай, червоноармієць. 1897 р.н. Загинув у бою 1.09.1943 р. Похований у с. Холодне, братська могила.

Керімов Акімжан, червоноармієць, стрілець 29-ї стрілецької дивізії. 1908 р.н. Узбекия РСР, Андижанська обл., Пахтаабадський р-н. Призваний Пахтаабадським райвійськкоматом Узбецької РСР. Загинув у бою 28.08.1943 р. Похований у с. Вельбівка. Рідні: дружина, Керімова Голхану. Проживала за адресою: Узбекия РСР, Андижанська обл., Пахтаабадський р-н.

Керімов Шагельда, червоноармієць, стрілець 29-ї стрілецької дивізії. 1906 р.н. Узбекия РСР, Андижанська обл., Пахтаабадський р-н. Призваний Пахтаабадським райвійськкоматом Узбецької РСР. Загинув у бою 28.08.1943 р. Похований у с. Вельбівка. Рідні: дружина, Керімова Селіязан. Проживала за адресою: Узбекия РСР, Андижанська обл., Пахтаабадський р-н.

Квійко Іван Васильович, житель с. Лютенька. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1941 р. Похований у с. Лютенька.

Киргізаєв Сата Ваде, молодший сержант. 1910 р.н. Загинув 1.09.1943 р. Похований у с. Веприк.

Кирдякін Андрій Іванович, рядовий. 1905 р.н. Загинув у бою у вересні 1943 р. Похований у с. Сватки, братська могила.

Кирєєв Павло Іванович, сержант 460-го окремого мінометного полку 47-ї Армії. 1912 р.н. Башкирська АРСР, с. Мелеуз, вул. Каранська, 34. Призваний Рубцовським райвійськкоматом Алтайського краю. Загинув у бою 1.09.1943 р. Похований у братській могилі в с. Могилатів. Рідні: батько, Кирєєв Іван Максимович. Проживав за адресою: Башкирська АРСР, с. Мелеуз, вул. Каранська, 34.

Киріленко Антон Степанович, партизан. 1906 р.н. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в січні 1942 р. Похований у с. Великі Будища.

Киріленко Ілля Карпович, партизан. 1906 р.н. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в грудні 1941 р. Похований у с. Великі Будища.

Кирілов Степан Якович, рядовий 983-го стрілецького полку. 1902 р.н. Загинув 5.09.1943 р. Похований у с. Веприк.

Киріченко А., рядовий. Загинув у бою у вересні 1943 р. Похований у с. Бобрік.

Кириченко Іван Антонович, молодший сержант, командир відділення 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1906 р.н. Казахська РСР, Алма-Атинська обл., Андріївський р-н, с. Осипівка. Призваний Андріївським райвійськкоматом Алма-Атинської обл. Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у с. Лютенька. Рідні: дружина, Кириченко Федора Марківна. Проживала за адресою: Казахська РСР, Алма-Атинська обл., Андріївський р-н, с. Осипівка.

Кирпун Архип Охримович, рядовий, стрілець 1235-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1898 р.н. Омська обл., Таврійський р-н, с. Андреево. Призваний Таврійським райвійськкоматом Омської обл. Загинув у бою 11.09.1943 р. Похований у с. Лютенька. Рідні: дружина, Кирпун Єлизавета Іванівна. Проживала за адресою: Омська обл., Таврійський р-н, с. Андреево.

Киршин Михайло Логізович, рядовий 373-ї стрілецької дивізії. 1906 р.н. Башкирська АРСР, Бакаленський р-н. Призваний Бакаленським райвійськкоматом. Загинув у бою 13.09.1943 р. Похований у с. Лисівка. Рідні: дружина, Киршин Ганна Михайлівна. Проживала за адресою: Башкирська АРСР, Бакаленський р-н.

Киян Василь Васильович, молодший сержант. 1919 р.н. Загинув 1.09.1943 р. Похований у с. Веприк.

Киян Григорій Васильович, старший сержант 983-го стрілецького полку 253-ї стрілецької дивізії. 1919 р.н. Житомирська обл., Любарський р-н. Призваний Любарським райвійськкоматом. Загинув 1.09.1943р. Похований у с. Веприк. Рідні: батько, Василь Дем'янович. Проживав за адресою: Житомирська обл., Любарський р-н.

Кияшко Варвара Семенівна, 1911 р.н. Жителька с. Лютенька. Розстріляна за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1941 р. Похована в с. Лютенька.

Кияшко Семен Григорович, 1887 р.н. Житель с. Лютенька. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1941 р. Похований у с. Лютенька.

Кизинєв Олексій Трохимович, червоноармієць 29-ї стрілецької дивізії. 1918 р.н. Воронежська обл., Радчинський р-н, с. Сухий Донець. Призваний Радчинським райвійськкоматом. Загинув 29.08.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: дружина, Євдокія Федорівна. Проживала за адресою: Воронежська обл., Радчинський р-н, с. Сухий Донець.

Кіліанов Аяберіш, червоноармієць 857-го стрілецького полку. 1892 р.н. Гур'євська обл., Махатальський р-н. Помер в результаті отриманих поранень 17.09.1943 р. Похований у с. Крутьки (нині в складі с. Сари).

Кіндратенко Оксана, жителька с. Соснівка, коваль. Розстріляна гітлерівцями за зв'язок із розвідкою Червоної Армії.

Кінзин Микита Володимирович, рядовий, навідник протитанкової рушниці 1235-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1912 р.н. Челябінська обл., Нагайбацький р-н. Призваний Нагайбацьким райвійськкоматом Челябінської обл. Загинув у бою 9.09.1943 р. Похований у с. Лютенька. Рідні: дружина, Толмачова Дарія Федорівна. Проживала за адресою: Челябінська обл., м. Нагайбак.

Кірбасов Муқан, рядовий, стрілець 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1902 р.н. Казахська РСР, Карагандинська обл., Каркаралінський р-н. Призваний Четським райвійськкоматом Казахської РСР. Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у с. Лютенька. Рідні: Айтбекова Байшан. Проживала за адресою: Казахська РСР, Карагандинська обл., Каркаралінський р-н.

Кірбашкін Дмитро Карпович, старший сержант 981-го стрілецького полку. 1920 р.н. Загинув у бою 4.09.1943 р. Похований у с. Глибока Долина.

Кіреєв Максим Романович, червоноармієць. 1912 р.н. Загинув 1.09.1943 р. Похований у с. Вобрик.

Кірімов Гузаір, червоноармієць 29-го стрілецького полку 38-ї стрілецької дивізії. 1925 р.н. Казахська РСР, м. Гур'єв. Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у с. Хитці.

Кірюшин Дмитро Карпович, червоноармієць. 1909 р.н. Загинув у бою 4.09.1943 р. Похований у с. Мартинівка (колишній х. Червоногвардійський).

Кісельов Василь Сергійович, старшина роти 256-го стрілецького полку 30-ї стрілецької дивізії. 1918 р.н. м. Орел. Призваний Комсомольським райвійськкоматом Орловської обл. Загинув у бою 28.08.1943 р. Похований у с. Воронівщина. Рідні: мати, Кісельова Наталія Акімівна. Проживала за адресою: м. Орел, вул. Пушкінська, 61.

Кісельов Григорій Іванович, рядовий 1235-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1923 р.н. Горьківська обл., Сеченовський р-н, с. Шувалівка. Призваний Теплостанським райвійськкоматом. Загинув 10.09.1943 р. Похований у с. Веприк.

Кісельов Олександр Васильович, рядовий 16-ї танкової бригади 5-ї гвардійської танкової армії. 1908 р.н. Казахстанська РСР, Карагандинська обл., Оскарський р-н. Призваний Оскарським райвійськкоматом. Загинув 25.09.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: дружина, Євдокія Григорівна. Проживала за адресою: Казахстанська РСР, Карагандинська обл.

Кісільбаєв Ісмаїл Мавлетбаєвич, рядовий. Загинув у бою 13.09.1943 р. Похований у с. Лисівка.

Кісаєт Іван Євдокимович, рядовий. 1905 р.н. Загинув у бою 2.09.1943 р. Похований у братській могилі в с. Мартинівка.

Кішанов Аябергей, рядовий 895-го стрілецького полку. Загинув у бою 17.09.1943 р. Похований у с. Сари, братська могила.

Кізов Нурідін. Загинув у бою 31.08.1943 р. Похований у с. Мартинівка (колишній х. Червоногвардійський).

Клейменов Микола Федорович, молодший сержант 983-го стрілецького полку. 1924 р.н. Загинув 1.09.1943 р. Похований у с. Веприк.

Кляков Юхим Корнійович, рядовий. Загинув 6.09.1943 р. Похований у с. Біленченківка, центр.

Клименішев Яків Андрійович, рядовий. 1906 р.н. Загинув 8.09.1943 р. Похований у с. Веприк.

Клименко Василь Андрійович (Антонович), жертва війни. с. Петрівка-Роменська. Загинув у результаті вибуху гранати 3.11.1941 р. Похований у с. Петрівка-Роменська.

Клименко Олександра Митрофанівна, 1883 р.н. с. Венеславівка, домогосподарка. Розстріляна за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації 10.09.1943 р. Похована в с. Венеславівка, кладовище.

Клименко Феодосія Миколаївна. 1902 р.н. с. Венеславівка, домогосподарка. Розстріляна за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації 10.09.1943 р. Похована в с. Венеславівка, кладовище.

Климов Григорій Петрович, червоноармієць 838-го стрілецького полку 237-ї стрілецької дивізії. 1908 р.н. Сталінградська обл., Клецький р-н. Призваний Клецьким райвійськкоматом Сталінградської обл. Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у с. Миколаївка.

Климов Костянтин Васильович, рядовий. 1896 р.н. Загинув 28.08.1943 р. Похований у с. Веприк.

Климовицька Олександра Палаївна, представниця єврейської громади м. Гадяч. Розстріляна за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1942 р. Похована в м. Гадяч, в ур. Гончарний яр.

Климовицька Рахіль Григорівна, представниця єврейської громади м. Гадяч. Розстріляна за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1942 р. Похована в м. Гадяч, в ур. Гончарний яр.

Климовицька Рахіль Соломонівна, представниця єврейської громади м. Гадяч. Розстріляна за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1942 р. Похована в м. Гадяч, в ур. Гончарний яр.

Климовицька Софія Ізраїлівна, представниця єврейської громади м. Гадяч. Розстріляна за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1942 р. Похована в м. Гадяч, в ур. Гончарний яр.

Климовицький Ізраїл Зельманович, представник єврейської громади м. Гадяч. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1941 р. Похований у м. Гадяч, єврейське кладовище.

Климовицький Ілля Зельманович, представник єврейської громади м. Гадяч. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1942 р. Похований у м. Гадяч, в ур. Гончарний яр.

Климовицький, житель с. Соснівка. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в жовтні 1941 р. Похований у с. Соснівка.

Клиш Михайло Сергійович, рядовий. 1900 р.н. Загинув у вересні 1943 р. Похований у с. Веприк.

Климовицький Петро Іванович, рядовий 983-го стрілецького полку 253-ї стрілецької дивізії. 1905 р.н. Північно-Казахстанська обл. Призваний Єгряківським райвійськкоматом. Загинув 1.09.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: дружина, Олена Михайлівна. Проживала за адресою: Єгряківський р-н, с. Туркусу.

Коваленко Федір Денисович, підпільник. 1906 р.н. с. Красна Лука. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації 5.12.1941 р. Похований у м. Гадяч.

Ковадов Іван Гаврилович, молодший сержант. 1913 р. Загинув 1.09.1943 р. Похований у с. Веприк.

Коваль Гаїна, жителька с. Бобрик. Розстріляна за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1942 р. Похована в с. Бобрик.

Ковальов Дмитро Миколайович, рядовий. 1922 р.н. Загинув 11.09.1943 р. Похований у м. Гадяч, парк, братська могила.

Ковальов Іван Миколайович, лейтенант, командир батареї мінометного полку. 1921 р.н. Загинув у бою 2.09.1943 р. Похований у братській могилі в с. Мартинівка. Рідні: Ковальова Уляна Зіновіївна.

Ковальов Митрофан Григорович, партизан. 1896 р.н. с. Рашівка. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в березні 1943 р. Похований у с. Рашівка.

Ковальов Михайло Терентійович, лейтенант 256-го стрілецького полку. Орловська обл. Загинув у бою 12.09.1943 р. Похований у братській могилі в с. Малі Будища. Рідні: батько, Ковальов Терентій Петрович.

Ковальов Олександр Миколайович, рядовий 1129-го стрілецького полку 337-ї стрілецької дивізії. 1899 р.н. Краснодарський край, м. Кропоткін. Призваний Кропоткінським райвійськкоматом. Загинув 11.09.1943 р. Похований у м. Гадяч, братська могила.

Ковальов Федір Григорович, червоноармієць 29-го стрілецького полку 38-ї стрілецької дивізії. 1912 р.н. Ставропольський край, Дмитровський р-н. Загинув у бою 9.09. 1943 р. Похований у с. Бобрик.

Ковальчук Андрій Сергійович, старший сержант 200-ї танкової бригади. 1919 р.н. Вінницька обл., с. Морозівка. Призваний Ілінецьким райвійськкоматом. Загинув у бою 11.09.1943 р. Похований у с. Лободине. Рідні: мати, Анна Семенівна. Проживала за адресою: Вінницька обл. с. Морозівка.

Ковган Іван Лаврентійович, партизан. 1904 р.н. Загинув у бою 17.01.1942 р. біля х. Веселий. Первісно був похований на х. Веселий, згодом останки перенесено до м. Гадяч у парк.

Ковган Степан Сидорович, партизан. 1891 р.н. Загинув у бою з гітлерівцями у січні 1942 р. Похований у с. Лютецька.

Коврилов Матвій Семенович, рядовий 981-го стрілецького полку. 1917 р.н. Загинув 31.08.1943 р. Похований у с. Мартинівка (колишній х. Червоногвардійський).

Ковтун Григорій Остапович, рядовий. 1906 р.н. с. Великі Будища. Загинув у вересні 1941 р. Похований у м. Гадяч.

Ковтун Іван Аврамович, партизан. 1908 р.н. Житель с. Рашівка. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації у грудні 1941 р. Похований у с. Рашівка.

Ковтун Катерина Матвіївна, жертва війни. 1920 р.н. Жителька м. Гадяч. Загинула в результаті вибуху авіаційної бомби 9.10.1941 р. Похована в м. Гадяч.

Ковтун Костянтин Омелянович, рядовий, стрілець 128-го стрілецького полку 29-ї стрілецької дивізії. 1910 р.н. м. Барнаул. Призваний Октябрським райвійськкоматом. Зник безвісти 29.08.1943 р., в с. Веприк. Рідні: Ковтунова Анастасія Філімонівна. Проживала за адресою: Алтайський край, Корсунський р-н, радгосп «Культура».

Ковтун Яків Філімонович, підпільник. 1893 р.н. Житель с. Млини. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації у березні 1943 р. Похований у с. Лисівка.

Когістов Лепуга, рядовий 1237-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у с. Юр'ївка.

Кодикєв Пейсеке, рядовий. 1921 р.н. Загинув у вересні 1943 р. Похований у братській могилі в с. Лютецька.

Кодиров Утринбой, рядовий. Загинув 1.09.1943 р. Похований у с. Веприк.

Кожасв Петро Онисимович, рядовий 979-го стрілецького полку. 1899 р.н. Загинув 1.09.1943 р. Похований у с. Веприк.

Кожанкімов Бардику, рядовий 981-го стрілецького полку. 1904 р.н. Загинув 31.08.1943 р. Похований у с. Мартинівка (колишній х. Червоногвардійський).

Кожара Марія Семенівна, 1930 р.н. Жителька с. Мала Обухівка. Розстріляна за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації 12.11.1941 р. Похована в с. Мала Обухівка.

Кожевников Іван Пляпівич, рядовий. 1912 р.н. Загинув у серпні 1943 р. Похований у с. Вельбівка, сквер.

Кожевніков Михайло Агапович, сержант медичної служби, санінструктор 1237-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1917 р.н. Вологодська обл., Вохомський р-н. Призваний Дзержинським міськвійськкоматом м. Дзержинськ Горьківської обл. Загинув у бою 9.09.1943 р. Похований у с. Юр'ївка. Рідні: батько, Кожевніков Агапій Павлович. Проживав за адресою: Вологодська обл., Вохомський р-н, с. Поправське.

Коженов Абдулла, рядовий 1235-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 9.09.1943 р. Похований у с. Лютенька.

Козаков Олександр Гаврилович, військовослужбовець. Загинув у бою у вересні 1943 р. Похований на території Гадяцького р-ну, точне місце невідоме.

Козаченко Олександр Петрович. 1910 р.н. Житель м. Гадяч. Вбитий під час відступу німців 26.02.1943 р. Похований у м. Гадяч.

Козаченко Олександр Прокопович. 1905 р.н. Помер в результаті отриманих поранень у 1941 р. Похований у м. Гадяч.

Козаченко Федір Федорович, рядовий, стрілець 128-го стрілецького полку 29-ї стрілецької дивізії. 1925 р.н. Житель м. Майкоп, хутір Перше травня, вул. Кірова, 63. Призваний Майкопським райвійськкоматом. Зник безвісти 29.08.1943 р. в с. Веприк. Рідні: Козаченко Ганна Васиївна. Проживала за адресою: м. Майкоп, х. Перше травня, вул. Кірова, 63.

Козбаєв Такшибай, рядовий, стрілець 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1921 р.н. Казахська РСР, Актюбинська обл., Новоросійський р-н. Призваний Новоросійським райвійськкоматом. Загинув 11.09.1943 р. Похований у с. Лютенька. Рідні: батько, Тургінов Каймірза. Проживав за адресою: Казахська РСР, Актюбинська обл., Новоросійський р-н.

Козейко Семен Максимович, партизан. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації у грудні 1941 р. Похований у с. Великі Будища.

Козик Яків Нифонтович. 1904 р.н. с. Лютенька. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1943 р. Похований у с. Лютенька.

Козицин Ігор Михайлович, червоноармієць, кулеметник 979-го стрілецького полку 253-ї стрілецької дивізії. 1924 р.н. Молотовська обл., Чапаєвський р-н. Призваний Кагановицьким райвійськкоматом. Загинув у бою 11.09.1943 р. Похований у с. Ринарівка, братська могила. Рідні: мати, Марія Михайлівна. Проживала за адресою: Молотовська обл., Чернушинський р-н, с. Чернушка.

Козлов Дмитро Степанович, гвардії рядовий 7-ї гвардійської механізованої бригади. 1917 р.н. Загинув 2.09.1943 р. Похований у с. Біленченківка, центр.

Козлов М. К., червоноармієць. Загинув у бою у 1943 р. Похований у с. Ручки, братська могила.

Козлов Н. А., військовослужбовець. Загинув у бою у вересні 1943 р. Похований у с. Велике, кладовище.

Козлов Павло Петрович, молодший сержант 161-ї стрілецької дивізії. 1914 р.н, Курська обл., Монтурівський р-н. Загинув у бою у вересні 1943 р. Похований у с. Красна Лука. Рідні: дружина, Козлова Віра Дмитрівна. Проживала за адресою: Курська обл., Монтурівський р-н с. Єкатеринівка.

Козлов Сергій Тимофійович, молодший сержант 30-ї стрілецької дивізії. Московська обл., Дмитрівський р-н. Призваний Митишинським райвійськкоматом. Загинув у бою 27.08.1943 р. Похований у с. Воронівщина. Рідні: дружина, Козлова Олександра Іванівна. Проживала за адресою: Московська обл., Дмитрівський р-н.

Козлов Тихон Андрійович, червоноармієць, стрілець 859-го стрілецького полку 294-ї стрілецької дивізії. 1909 р.н. Новосибірська обл., Яншинський р-н. Призваний Яншинським райвійськкоматом. Загинув 15.09.1943 р. Похований у с. Березова Лука, парк. Рідні: дружина, Варвара Федорівна. Проживала за адресою: Новосибірська обл., Яншинський р-н.

Козловичер Лев Григорович, представник єврейської громади м. Гадяч. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1942 р. Похований у м. Гадяч, в ур. Гончарний яр.

Козловичер Марія Михайлівна, представниця єврейської громади м. Гадяч. Розстріляна за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1942 р. Похована в м. Гадяч, в ур. Гончарний яр.

Кокаєв Давид Григорович, рядовий 748-го стрілецького полку 206-ї стрілецької дивізії. 1897 р.н. Південно-Осетинська АРСР, м. Станілін. Призваний Малгобекським міськвійськкоматом, м. Малгобек Північно-Осетинської АРСР. Загинув у бою 13.09.1943 р. Похований у с. Рашівка, центр. Рідні: дружина, Кокаєва Єлизавета, проживала: Чечено-Інгушська АРСР.

Кокрев Петро Іванович, сержант командир відділення 981-го стрілецького полку 253-ї стрілецької дивізії. 1923 р.н. Горьківська обл. Призваний Кулебацьким райвійськкоматом. Загинув 31.08.1943 р. Похований у с. Мартинівка (колишній х. Червоногвардійський). Рідні: батько, Іван Іванович. Проживав за адресою: Горьківська обл., Кулебацький р-н, с. Сілево.

Кокреїдзе Ільм Рожденович, старшина, командир відділення 23-ї стрілецької дивізії. 1922 р.н. Грузинська РСР, Самтредський р-н, с. Ахоти. Призваний Самтредським райвійськкоматом Грузинської РСР. Загинув у бою 16.09.1943 р. Похований у с. Ручки. Рідні: мати, Кокреїдзе. Проживала за адресою: Грузинська РСР, Самтредський р-н, с. Ахоти.

Кокрев Петро Іванович, сержант 253-ї стрілецької дивізії. 1923 р.н. Горьківська обл., Кулебацький р-н. Призваний Кулебацьким райвійськкоматом. Загинув у бою 31.08.1943 р. Похований у с. Холодне, братська могила. Рідні: батько, Кокрев Іван Іванович. Проживав за адресою: Горьківська обл., Кулебацький р-н.

Колдобський Арон Володимирович, сержант командир відділення 981-го стрілецького полку 253-ї стрілецької дивізії. 1918 р.н. м. Вітебськ. Призваний Червоногвардійським райвійськкоматом м. Москва. Загинув 31.08.1943 р. Похований у с. Мартинівка (колишній х. Червоногвардійський). Рідні: дружина, Колдобська Варвара Пилипівна. Проживала за адресою: м. Москва, вул. Переяславська, 19/45, кв. 2.

Колеснік Микола Васильович, рядовий 218-ї стрілецької дивізії. Загинув у вересні 1943 р. Похований у с. Лютенка, братська могила біля школи.

Колесньєв Андрій Васильович, рядовий, автоматник 981-го стрілецького полку 253-ї стрілецької дивізії. 1910 р.н. Татарська АРСР. Призваний Першотравневим райвійськкоматом Татарської АРСР. Загинув 31.08.1943 р. Похований у с. Холодне. Рідні: дружина, Марія Костянтинівна. Проживала за адресою: Татарська АРСР, Першотравневий р-н, с. Черемшан.

Колесник Єгор Опанасович, червоноармієць 38-ї стрілецької дивізії. 1906 р.н. м. Семіпалатинськ. Призваний Нижньо-Тагільським райвійськкоматом. Загинув у бою 4.09.1943 р. Похований у с. Бобрік. Рідні: дружина, Колесник Наталія Михайлівна.

Колесніков Ілля Тимофійович, червоноармієць, стрілець 658-го стрілецького полку 218-ї стрілецької дивізії. 1896 р.н. Тамбовська обл., Моршанський р-н. Призваний Моршанським райвійськкоматом Тамбовської обл. Загинув у бою 15.09.1943 р. Похований у с. Лютенка. Рідні: дружина, Колеснікова Тетяна Григорівна. Проживала за адресою: Тамбовська обл., Моршанський р-н.

Колісник, партизан. Загинув у 1943 р. Похований у м. Гадяч, міський парк.

Колодяжний І.А., військовослужбовець. Загинув у бою у вересні 1943 р. Похований у с. Велике, кладовище.

Колодяжний Федір Трохимович, молодший сержант 77-го артилерійського полку 29-ї стрілецької дивізії. 1912 р.н. Сталінградська обл., Володимирський р-н. Призваний Сталінградським міськвійськкоматом. Зник безвісти 27.08.1943 р. в районі м. Гадяч. Рідні: дружина, Маслова Аїра Василівна. Проживала за адресою: Сталінградська обл., с. Степне.

Коломієць Арсендій Васильович, рядовий 983-го стрілецького полку. 1899 р.н. Загинув 1.09.1943 р. Похований у с. Веприк.

Коломієць Олексій Васильович, рядовий, стрілець 253-ї стрілецької дивізії. 1899 р.н. Київська обл. Призваний Білоцерківським райвійськкоматом Київської обл. Загинув у бою 09.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: Євгенія Герасимівна. Проживала за адресою: Київська обл., Білоцерківський р-н.

Коломієць Петро Семенович, рядовий 38-ї стрілецької дивізії. 1906 р. Сумська обл., м. Лебедин. Призваний Лебединським райвійськкоматом. Загинув 16.09.1943 р. Похований у с. Середняки, центр. Рідні: дружина, Коломієць Мотрона. Проживала за адресою: Сумська обл., м. Лебедин.

Коломієць Сергій Васильович, рядовий 808-го артилерійського полку. 1910 р.н. Загинув 4.09.1943 р. Похований у с. Мартинівка (колишній х. Червоногвардійський).

Коломієць Терентій Олексійович, партизан. 1903 р.н. Житель с. Сари. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в січні 1942 р. Похований у с. Сари.

Коломчан Амаха Хаусович, рядовий, стрілець 128-го стрілецького полку 29-ї стрілецької дивізії. 1908 р.н. Краснодарський край, Вірменський р-н, м. Куманка. Призваний Вірменським райвійськкоматом Краснодарського краю. Зник безвісти 26.08.1943 р. в с. Веприк. Рідні: Колончан Сіран. Проживала за адресою: Краснодарський край, Вірменський р-н, с. Куманка.

Колотвін Іван Васильович, рядовий 979-го стрілецького полку 253-ї стрілецької дивізії. 1902 р.н. Новосибірська обл., Ординський р-н. Призваний Ординським райвійськкоматом. За-

гинув у бою 31.08.1943 р. Похований у с. Велике. Рідні: дружина, Колотвіна Марія Лук'янівна. Проживала за адресою: Новосибірська обл., Ординський р-н.

Колпиков Микола Семенович, старший лейтенант, командир взводу 1237-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1923 р.н. Омська обл., Курліновський р-н, с. Соротянка. Призваний Курліновським райвійськкоматом Омської обл. Загинув у бою 9.09.1943 р. Похований у братській могилі в с. Лютенька. Рідні: батько, Колпиков Семен Степанович. Проживав за адресою: Омська обл., Курліновським р-н, с. Соротянка.

Колупасв Анатолій Опанасович, лейтенант 373-ї стрілецької дивізії. 1922 р.н. Житель м. Кіров. Призваний Молотовським райвійськкоматом Кіровської обл. Загинув 10.09.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: батько, Панас Васи́льович. Проживав за адресою: м. Кіров, вул. Мілицейська, 45.

Колчасв Асан, рядовий 981-го стрілецького полку. 1908 р.н. Загинув у бою 2.09.1943 р. Похований у с. Тепле.

Колчак Семен Маркович, червоноармієць 29-ї стрілецької дивізії. 1912 р.н. Житель м. Запоріжжя, с. Великий Токмак. Загинув 4.09.1943 р. Похований у с. Веприк.

Кольцови (родина), жертви нацизму. Загинули під час визволення с. Венеславівка в результаті вибуху артилерійських снарядів. Поховані в с. Венеславівка.

Колужин, військовослужбовець. Загинув у вересні 1943 р. Похований у братській могилі в с. Лютенька.

Комалетдінов Абдрахман, рядовий 979-го стрілецького полку. 1908 р.н. Загинув 3.09.1943 р. Похований у с. Веприк.

Комаров Василь Тихонович, гвардії сержант, командир взводу 7-го гвардійського механізованого корпусу. Житель м. Орел. Загинув у бою 6.09.1943 р. Похований у братській могилі в с. Лютенька.

Комаров Іван Олексійович, рядовий. 1898 р.н. Загинув у бою 24.02.1943 р. Похований у с. Розбишівка, братська могила.

Коміч Михайло Сергійович, рядовий 983-го стрілецького полку. 1900 р.н. Зник безвісти 5.09.1943 р. Похований у с. Веприк.

Комогуров Василь Опанасович, молодший сержант, командир відділення 983-го стрілецького полку 253-ї стрілецької дивізії. 1907 р.н. Курганська обл. Призваний Невенським райвійськкоматом Свердловської обл. Загинув у бою 1.09.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: Бухарова Олександра Опанасівна. Проживала за адресою: Курганська обл., Миханський р-н, с. Шуманіно.

Компанієць Рахіль Семенівна, представниця єврейської громади м. Гадяч. Розстріляна за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1942 р. Похована в м. Гадяч, в ур. Гончарний яр.

Кондичанський Іван Петрович, рядовий. Загинув у бою у вересні 1943 р. Похований у с. Лютенька.

Кондратьєв Михайло Васильович, молодший сержант 29-ї стрілецької дивізії. 1924 р.н. Башкирська АРСР, Зилаірський р-н. Призваний Зилаірським райвійськкоматом. Загинув 1.09.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: мати, Марія Тимофіївна. Проживала за адресою: Башкирська АРСР, Зилаірський р-н.

Кондратьєв Петро Михайлович, військовослужбовець. Загинув у бою у вересні 1943 р. Похований у с. Бобрік.

Кондратенко Степан Федорович, перший секретар Полтавського підпільного обкому партії. Загинув у бою 17.01.1942 р. біля х. Веселий. Первісно був похований на х. Веселий, згодом останки перенесено в парк до м. Гадяч. Пізніше відбулося символічне перепоховання до меморіалу Солдатської Слави в м. Полтава.

Кондратов Павло Михайлович, рядовий 1237-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 15.09.1943 р. Похований у с. Солдатове.

Конєтєв Володимир Іванович, сержант. Загинув 25.08.1943 р. Похований у с. Веприк.

Конжуєв Спирідон Антонович, рядовий 1237-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 15.09.1943 р. Похований у с. Солдатове.

Коннігін Віктор Никифорович, червоноармієць, сапер 8-го гвардійського танкового корпусу. 1903 р.н. Ставропольський край, м. Благодарне. Загинув у бою 26.08.1943 р. Похований у с. Тепле. Рідні: дружина, Пелагея Яківна. Проживала за адресою: Ставропольський край, м. Благодарне.

Конішев Спиридон Антонович, червоноармієць, навідник протитанкової рушниці. 1910 р.н. Курганська обл., Мокроусівський р-н. Призваний Макушенським райвійськкоматом Курганської обл. Загинув у бою 15.09.1943 р. Похований у братській могилі в с. Могилатів. Рідні: дружина, Конішева Єлизавета. Проживала за адресою: Курганська обл., Мокроусівський р-н.

Конкін Олександр Андрійович, червоноармієць 253-ї стрілецької дивізії. 1922 р.н. м. Калуга. Призваний Комуністичним райвійськкоматом м. Калуга. Загинув у бою 1.09.1943 р. Похований у с. Мартинівка (колишній х. Червоногвардійський). Рідні: мати, Конкіна Анастасія Микитівна. Проживала за адресою: м. Калуга.

Коновалов Іван Гаврилович, молодший сержант 253-ї стрілецької дивізії. 1913 р.н. Тамбовська обл. Призваний Калінінським райвійськкоматом м. Москви. Загинув 1.09.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: батько, Гаврило Петрович. Проживав за адресою: Тамбовська обл., Політаєвський р-н, с. Сергіївка.

Коновалов Павло Гаврилович, молодший сержант 373-ї стрілецької дивізії. 1905 р.н. Курганська обл., Петуховський р-н, с. Ново Березівка. Призваний Макушенським райвійськкоматом. Загинув у бою 13.09.1943 р. Похований у с. Млини.

Коновалов Петро Гаврилович, червоноармієць 60-ї гвардійської танкової бригади 8-го гвардійського танкового корпусу. 1904 р.н. Тамбовська обл., Шахменський р-н. Призваний Шахменським райвійськкоматом. Загинув у бою 2.09.1943 р. Похований у с. Холодне. Рідні: дружина, Пелагея Василівна. Проживала за адресою: Тамбовська обл., Шахменський р-н.

Коновалов Федір Миколайович, рядовий, стрілець 1235-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1901 р.н. Куйбишевська обл., с. Ломовське. Призваний Міаським райвійськкоматом Челябінської обл. Загинув у бою 9.09.1943 р. Похований у с. Лютецька. Рідні: син, Коновалов Віктор Федорович. Проживав за адресою: Ташкентська обл., м. Чирчих, санмістечко 32, барак 9.

Коновенко Євдокія. 1926 р.н. с. Бобрик. Розстріляна за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1942 р. Похована в с. Бобрик.

Коновон Сергій Миколайович, рядовий 1207-го винищувально-протитанкового полку. 1923 р.н. Загинув 1.09.1943 р. Похований у с. Мартинівка (колишній х. Червоногвардійський).

Константинов Іван Андрійович, червоноармієць 253-ї стрілецької дивізії. 1912 р.н. Чкаловська обл. Призваний Бузулукським райвійськкоматом Чкаловської обл. Загинув 1.09.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: дружина, Рибаква Марія Лук'янівна. Проживала за адресою: Чкаловська обл., Бузулукський р-н, с. Новоселівка.

Констянтинов Микола Іванович, молодший сержант. Загинув у бою 28.08.1943 р. Похований у братській могилі в с. Мартинівка.

Конушев Шакір, червоноармієць. 1920 р.н. Загинув у вересні 1943 р. Похований у братській могилі в с. Лютецька.

Конюшенко Федір Васильович, молодший сержант, стрілець 128-го стрілецького полку 29-ї стрілецької дивізії. 1920 р.н. Сталинградська обл., Данилівський р-н, с. Попов. Призваний Кергізовським райвійськкоматом Вірменської РСР. Зник безвісти 27.08.1943 р., в с. Веприк. Рідні: Конюшенко Ганна Василівна. Проживала за адресою: м. Баку, Кіровський р-н, вул. Лігуроміна, 48.

Копица Дмитро Іванович, сержант, їздовий 1235-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1901 р.н. Харківська обл., Краснокутський р-н. Призваний Краснокутським райвійськкоматом. Загинув у бою 9.09.1943 р. Похований у с. Лютецька. Рідні: дружина, Копил Марія Титівна. Проживала за адресою: Харківська обл., с. Пархомівка.

Копилов Андрій Олексійович, червоноармієць 161-ї стрілецької дивізії. 1904 р.н. Курська обл., Білгородський р-н с. Соломино. Призваний Білгородським райвійськкоматом Курської обл. Помер в результаті отриманих поранень 15.09.1943 р. Похований у с. Краснознаменка. Рідні: дружина, Копилова Ганна Олексівна.

Копилов Василь Іванович, рядовий, стрілець 253-ї стрілецької дивізії. 1920 р.н. Чкаловська обл. Призваний Орським райвійськкоматом Чкаловської обл. Загинув у бою 09.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: мати, Копилова Олександра Єлізаровна. Проживала за адресою: Чкаловська обл., Сарактарський р-н, х. Петровський.

Копилов Іван Трохимович, капітан медичної служби 722-го стрілецького полку. 1919 р.н. Тамбовська обл. Призваний Томським райвійськкоматом. Загинув 19.09.1943 р. Похований у с. Веприк, кладовище. Рідні: мати, Копилова Є.П. Проживала за адресою: Томська обл., Дігтярівський р-н.

Копилевич Єлизавета Григорівна і п'ятеро її дітей, представники єврейської громади, жителі м. Гадяч. Розстріляні за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1942 р. Поховані в м. Гадяч, в ур. Гончарний яр.

Копетько Валерій Федорович, партизан. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в грудні 1941 р. Похований у м. Гадяч.

Копетько Микола Степанович, підпільник. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в березні 1942 р. Похований у с. Великі Будища.

Копетько Степан Михайлович, партизан. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в грудні 1941 р. Похований у м. Гадяч.

Корабьов Михайло Овксимович, лейтенант. 1898 р.н. Смоленська обл., Слобідський р-н. Призваний Слобідським райвійськкоматом. Загинув 12.09.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: дружина, Корабьова. Проживала за адресою: Смоленська обл., Слобідський р-н.

Коренівський Андрій Іванович. 1909 р.н. с. Харківці, партизан. Загинув у грудні 1941 р. Похований у с. Харківці.

Коренков Федір Петрович, червоноармієць 38-ї стрілецької дивізії. 1909 р.н. Ставропольський край, Дмитрівський р-н, колгосп «Більшовик». Призваний Дмитрівським райвійськкоматом Ставропольського краю. Загинув у бою 1.09.1943 р. Похований у с. Бобрік.

Коржанівський Йосип Володимирович, рядовий. Загинув у вересні 1943 р. Похований у с. Тютюрівщина.

Корзун Павло Петрович, генерал-лейтенант, командуючий 47-ю Армією. 1892 р.н. Загинув 16.09.1943 р. Похований у м. Гадяч, міський парк. Рідні: дружина, Корзун Серафима Петрівна. Проживала за адресою: м. Москва, вул. Горького, 14, кв. 11.

Коритов Урґаш, рядовий. Загинув у бою 15.09.1943 р. Похований у братській могилі в с. Могилатів.

Коркін Леонід Павлович, рядовий, стрілець 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1924 р.н. Удмуртська АРСР, Кулігінський р-н, с. Пургаусівка. Призваний Кулігінським райвійськкоматом Удмуртської АРСР. Загинув у бою 11.09.1943 р. Похований у с. Лютенька. Рідні: батько, Коркін Павло Панасович. Проживав за адресою: Удмуртська АРСР, Кулігінський р-н, Тузег-Бусово.

Корнев Олексій Дмитрович, старшина 253-ї стрілецької дивізії. 1912 р.н. Калінінська обл., Ржевський р-н. Призваний Ржевським райвійськкоматом. Загинув у бою 12.09.1943 р. Похований у с. Середняки. Рідні: дружина, Марія Юхимівна. Проживала за адресою: Калінінська обл., Ржевський р-н, с. Сакиново.

Корнієнко Григорій Григорович, рядовий, кухар 77-го артилерійського полку 29-ї стрілецької дивізії. 1915 р.н. Краснодарський край, ст. Північна. Загинув 13.09.1943 р. в с. Венеславівка. Рідні: дружина, Корнієнко Надія Гаврилівна. Проживала за адресою: Краснодарський край, ст. Північна, вул. Червона, 71.

Корнієнко Дмитро Іванович, рядовий, іздовий 979-го стрілецького полку 253-ї стрілецької дивізії. 1904 р.н. Свердловська обл., Ірбітський р-н, с. Рудново. Призваний Ірбітським райвійськкоматом Свердловської обл. Загинув 2.09.1943 р. Похований у с. Андреяшево. Рідні: дружина, Корнієнко Олександра Петрівна. Проживала за адресою: Казахська РСР, Кустанайська обл., м. Кустанай, вул. Амангарова, 4.

Корнієнко Петро Миколайович, рядовий 23-ї стрілецької дивізії. 1907 р.н. Читинська обл. Тунгиро-Олекминський р-н, с. Тупік. Призваний Нерчинським райвійськкоматом. Загинув у бою 27.08.1943 р. Похований у с. Воронівщина. Рідні: дружина, Федорова Марія Степанівна. Проживала за адресою: Читинська обл., Тунгиро-Олекминський р-н, с. Тупік.

Корнієнко Я.І., військовослужбовець. Загинув у бою у вересні 1943 р. Похований у с. Велике, кладовище.

Корнієнко, житель м. Гадяч, директор школи. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1943 р. Місце поховання невідоме.

Корніаов Павло Олексійович, рядовий, сапер 2-ї роти 60-го окремого мотострілецького батальйону 5-го гвардійського танкового корпусу. 1907 р.н. Московська обл., Дмитровський р-н, с. Нікітіно. Призваний Дмитровським райвійськкоматом Московської обл. Зник безвісти 5.09.1943 р. в р-ні с. Коновалове. Рідні: сестра, Корнілова Марія Олексіївна. Проживала за адресою: Московська обл., Дмитровський р-н, с. Шепелев.

Коробаєв Турунбай, червоноармієць 29-ї стрілецької дивізії. 1910 р.н. Наманганська обл., Туракурганський р-н, с. Акси. Загинув 27.08.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: дружина, Юлбаєва Убадай, Наманганська обл., Туракурганський р-н, с. Акси.

Коробенко Єгор Єрофійович, рядовий 979-го стрілецького полку. 1915 р.н. Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у с. Глибока Долина.

Коробков Андрій Петрович, рядовий 270-го мінометного полку 6-го танкового корпусу. 1900 р.н. Горьківська обл., м. Вика. Призваний Викавським райвійськкоматом. Загинув у бою 12.09.1943 р. Похований у с. Гречанівка. Рідні: дружина, Коробкова Анна Олександрівна. Проживала за адресою: Горьківська обл., м. Вика.

Коробов Василь Іванович, рядовий, стрілець 128-го стрілецького полку 29-ї стрілецької дивізії. 1919 р.н. м. Мелітополь. Призваний Бірським райвійськкоматом Хабаровського краю. Зник безвісти 27.08.1943 р. в с. Веприк. Рідні: батько, Коробов Іван Єліфанович. Проживав за адресою: м. Хабаровськ, с. Князь-Волоконське.

Коробченко Никифор Васильович, рядовий 374-го окремого стрілецького полку 206-ї стрілецької дивізії. 1896 р.н. Саратовська обл., Свердловський р-н, с. Коропольцівка. Призваний Свердловським райвійськкоматом. Зник безвісти 12.09.1943 р., в районі с. Соснівка. Рідні: дружина, Олександра Романівна. Проживала за адресою: Саратовська обл., Свердловський р-н, с. Коропольцівка.

Коровін Іван Архипович, 1913 р.н. с. Лютецька. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1943 р. Похований у с. Лютецька.

Коровкін Григорій Васильович, рядовий 538-го винищувального протитанкового артилерійського полку 6-го танкового корпусу. 1909 р.н. Орловська обл., Стародубський р-н, с. Артюшково. Призваний Октябрським райвійськкоматом м. Харкова. Загинув у бою 12.09.1943 р. Похований у с. Лободине. Рідні: Коровкіна Анастасія Степанівна. Проживала за адресою: Орловська обл., Стародубський р-н, с. Артюшково.

Коровкін Тимофій Васильович, червоноармієць, зв'язівець 134-ї стрілецької дивізії. 1916 р.н. Курська обл., Кірбуновський р-н. Призваний Пролетарським райвійськкоматом Московської обл. Помер від хвороби 24.02.1945 р. Похований у братській могилі с. Малі Будища. Рідні: Коровкіна Єлизавета. Проживала за адресою: Курська обл., Кірбуновський р-н.

Корольов Іван Васильович, рядовий, стрілець 256-го стрілецького полку 30-ї стрілецької дивізії. 1906 р.н. Калінінська обл., Вишневолоцький р-н. Призваний Вишневолоцьким райвійськкоматом. Загинув 8.09.1943 р. Похований у с. Соснівка. Рідні: дружина, Королькова Валентина Яківна. Проживала за адресою: Калінінська обл. Вишневолоцький р-н, с. Фемотино.

Корольов Микола Прокопович, сержант, старший хімік 7-го гвардійського кавалерійського полку. 1906 р.н. Новосибірська обл., Чановський р-н. Призваний Бійським міськвійськкоматом м. Бійськ. Помер від хвороби 7.02.1945 р. Похований у братській могилі с. Малі Будища. Рідні: Корольова Пелагея Іванівна. Проживала за адресою: Алтайський край, м. Бійськ.

Короп Серафим Якович, молодший сержант 38-ї стрілецької дивізії. 1907 р.н. Краснодарський край, Старомінський р-н, ст. Копанська. Призваний Ново-Мінським райвійськкоматом. Загинув у бою 27.08.1943 р. Похований у с. Середняки, братська могила, центр. Рідні: Короп Євдокія Андріївна. Проживала за адресою: Краснодарський край, Старомінський р-н, ст. Копанська.

Коротенко Михайло Сидорович, 1897 р.н. Житель с. Семиренки Миргородського р-ну. Страчений за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1942 р. Похований у с. Соснівка.

Коротін Іван Йосипович, рядовий 663-го стрілецького полку. Загинув у бою 4.09.1943 р. Похований у с. Гречанівка.

Коротких Іван Тихонович, сержант 857-го стрілецького полку 294 стрілецької дивізії. Загинув 17. 09.1943 р. Похований у с. Березова Лука, парк.

Коршаков Ілля Никифорович, рядовий. 1923 р.н. Загинув 5.10.1943 р. Похований у м. Гадяч, міський парк.

Коршунов Федір Іванович, сержант 253-ї стрілецької дивізії. 1914 р. н. Горьківська обл. м. Вика. Призваний Красноармійським райвійськкоматом Саратовської обл. Загинув 1.09.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: мати, Марія Іванівна. Проживала за адресою: Горьківська обл., м. Вика, вул. Комунистична.

Корякін Іван Михайлович, молодший сержант 1237-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1911 р.н. Молотовська обл., Левшинський р-н, с. Голованово. Призваний Талицьким райвійськкоматом Свердловської обл. Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у с. Юр'ївка. Рідні: дружина, Корякіна Марія Михайлівна. Проживала за адресою: Свердловська обл., Талицький р-н.

Косарев, старший лейтенант. Загинув у бою у вересні 1943 р. Похований у с. Сватки, братська могила.

Косарев Михайло Мартинович, рядовий, сапер 3-ї роти 60-го окремого мотострілецького батальйону 5-го гвардійського танкового корпусу. 1914 р.н. Ярославська обл., Тутаєвський р-н, с. Дубровіно. Призваний Резинокомбінатським райвійськкоматом. Зник безвісти 5.09.1943 р. в районі с. Коновалове. Рідні: дружина, Євгенія Степанівна. Проживала за адресою: Ярославська обл., Тутаєвський р-н, с. Дубровіно.

Косарев Олександр Петрович, сержант 1237-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1904 р.н. Орловська обл., Новодержинський р-н. Призваний Іркутським міськвійськкоматом, м. Іркутськ. Загинув у бою 8.09.1943 р. Похований у с. Юр'ївка. Рідні: дружина, Косарева Агафія Васиївна. Проживала за адресою: Орловська обл., Новодержинський р-н.

Косенко Андрій Якович, партизан. 1894 р.н. с. Розбишівка. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1942 р. Похований у с. Розбишівка.

Косков Гаврило Григорович, рядовий, телефоніст 253-ї стрілецької дивізії. 1905 р.н. Молотовська обл., Чусовський р-н. Призваний Чусовським райвійськкоматом. Загинув у бою 2.09.1943 р. Похований у братській могилі в с. Мартинівка. Рідні: дружина, Єрмакова Олена Федорівна. Проживала за адресою: Молотовська обл., Чусовський р-н.

Косогоров Василь Микитович, рядовий, кулеметник. 1923 р.н. Чкаловська обл. Призваний Зіанчурським райвійськкоматом Чкаловської обл. Загинув у бою 4.09.1943 р. Похований у с. Тепле. Рідні: мати, Косогорова Анастасія Федорівна. Проживала за адресою: Чкаловська обл., Зіанчурський р-н.

Косогоров Федір Тихонович, червоноармієць 8-ї гвардійської механізованої бригади. 1913 р.н. Смоленська обл., Сухиницький р-н, с. Калушкіно. Призваний Сухиницьким райвійськкоматом Смоленської обл. Загинув у бою 15.09.1943 р. Похований у с. Ручки. Рідні: дружина, Косогорова Аक्सинія Павлівна. Проживала за адресою: Смоленська обл., Сухиницький р-н, с. Калушкіно.

Косолобов Іван Павлович, рядовий, стрілець 128-го стрілецького полку 29-ї стрілецької дивізії. 1918 р.н. Ростовська обл., Вещенський р-н. Призваний Вещенським райвійськкоматом Ростовської обл. Зник безвісти 27.08.1943 р. в с. Веприк. Рідні: Косолобова Анастасія Петрівна. Проживала за адресою: Ростовська обл., Каменський р-н, х. Алімов.

Костигев Василь Миколайович, старшина 9-ї гвардійської механізованої бригади. 1906 р.н. Загинув у бою 16.09.1943 р. Похований у с. Ручки, братська могила.

Костирін Петро Єгорович, червоноармієць 29-ї стрілецької дивізії. 1902 р.н. Алтайський край, Зміногорський р-н, с. Малина. Призваний Зміногорським райвійськкоматом. Загинув 28.08.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: дружина, Євдокія Петрівна. Проживала за адресою: Алтайський край, Зміногорський р-н, с. Малина.

Костін Микола Павлович, червоноармієць. Загинув у бою 19.09.1943 р. Похований у с. Ручки, братська могила.

Костромін Никифор Іванович, рядовий. Загинув у бою 28.08.1943 р. Похований у с. Бобрік.

Костьоров Іван Степанович, старший сержант 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1899 р.н. Челябінська обл. Призваний Уфалейським райвійськкоматом Чкаловської обл. Загинув у бою 2.09.1943 р. Похований у с. Тепле. Рідні: дружина, Анастасія Юхимівна. Проживала за адресою: Челябінська обл., Уфалейський р-н, с. Клаулінокод.

Костюк Петро Михайлович, жертва війни. 1888 р.н. Житель с. Середняки. Загинув в результаті бомбардування 17.09.1943 р. Похований у с. Середняки.

Костюковська Віра Ізраїлівна, представниця єврейської громади м. Гадяч. Розстріляна за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1942 р. Похована в м. Гадяч, в ур. Гончарний яр.

Костюковська Софія Наумівна, представниця єврейської громади м. Гадяч. Розстріляна за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1942 р. Похована в м. Гадяч, в ур. Гончарний яр.

Костюковський Ізраїль А., представник єврейської громади м. Гадяч. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1941 р. Похований у м. Гадяч, єврейське кладовище.

Костюковський М. А., жертва нацизму. Житель с. Соснівка. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації у жовтні 1941 р. Похований у с. Соснівка.

Костюнін Іван Андрійович, сержант, стрілець 128-го стрілецького полку 29-ї стрілецької дивізії. 1916 р.н. Свердловська обл., Тагільський р-н. Призваний Тагільським райвійськкоматом Свердловської обл. Зник безвісти 27.08.1943 р. в с. Веприк. Рідні: Ковалева Ліза Яківна. Проживала за адресою: Свердловська обл., Тагільський р-н, с. Язикове.

Косьянов Олександр Іванович, рядовий 979-го стрілецького полку. 1903 р.н. Загинув у бою 31.08.1943 р. Похований у с. Велике.

Косяков Дмитро Матвійович, рядовий, стрілець 981-го стрілецького полку. 1909 р.н. Загинув 1.09.1943 р. Похований у с. Мартинівка (колишній х. Червоногвардійський).

Котенко Ольга Борисівна, рядова. 1923 р.н. Загинула 20. 09.1943 р. Похована в м. Гадяч, міський парк.

Котляренко Дмитро Федорович, жертва нацизму, голова колгоспу ім. Петровського. Житель с. Осняги. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації. Похований у с. Петрівка-Роменська, урочище Докалове.

Котляров Роман Павасович, командир Гадяцького партизанського загону. 1900 р.н. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації у лютому 1943 р. Похований у м. Гадяч.

Котов Василь Іванович, молодший сержант 1237-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1924 р.н. Тульська обл., Серебряно-Прудський р-н. Призваний Михайлівським райвійськкоматом Рязанської обл. Загинув у бою 8.09.1943 р. Похований у с. Юр'ївка. Рідні: дружина, Доліна. Проживала за адресою: Рязанська обл.

Котов Олександр Іванович, гвардії сержант. 1924 р.н. Загинув 2.08.1943 р. Похований у с. Веприк.

Котов С.Х., військовослужбовець. Загинув у бою у вересні 1943 р. Похований у с. Лютенька.

Котрилов Олексій Миколайович, рядовий, стрілець 1235-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 11.09.1943 р. Похований у с. Млини.

Коханов Аатай Кульмухамедович, рядовий, писар 1235-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1910 р.н. Казахська РСР, Кустанайська обл., с. Кужай. Призваний Меркенським райвійськкоматом Казахської РСР. Загинув у бою 11.09.1943 р. Похований у с. Млини. Рідні: Коханова Аннісія. Проживала за адресою: Джамбульська обл.

Кочарян Вартап Нерсесович, старший лейтенант, командир батальйону 302-го стрілецького полку 29-ї стрілецької дивізії. 1915 р.н. Азербайджанська РСР. Призваний В'язовським райвійськкоматом Сталінградської обл., В'язовський р-н. Загинув 28.08.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: дружина, Кочарян В.Н. Проживала за адресою: м. Баку.

Кочев Олександр Микитович, сержант 30-ї стрілецької дивізії. 1922 р.н. Молотовська обл., Карагайський р-н. Призваний Карагайським райвійськкоматом Молотовської обл. Загинув 8.09.1943 р. Похований у с. Соснівка. Рідні: мати, Кочева Лукерія Кузьмівна. Проживала за адресою: Молотовська обл., Карагайський р-н, с. Турпалова.

Кочергін Єгор Петрович, Герой Радянського Союзу, капітан 111-го гвардійського гаубично-артилерійського полку. 1916 р.н. Орловська обл., Мценський р-н, с. Казанське. Загинув 28.08.1943 р. Похований у м. Гадяч, міський парк. Рідні: мати, Кочергіна Ксенія Іванівна.

Кочетков Василь Микитович, рядовий 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у с. Лютенька.

Кочетов Олександр Іванович, червоноармієць 29-ї стрілецької дивізії. 1912 р.н. Тамбовська обл., Тампурський р-н, с. Попзирі. Призваний Тампурським райвійськкоматом. Загинув 27.08.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: дружина, Катерина Прокопівна. Проживала за адресою: Тамбовська обл., Тампурський р-н, с. Попзирі.

Кочников Олександр Михайлович, старший лейтенант, заступник командира ескадрильї 136-го ближньобомбардувального авіаційного полку 19-ї авіаційної дивізії. Московська обл., м. Орехово-Зуєво, Воронцовський р-н. Загинув 24.09.1941 р. – вистрибнув із палаючого літака в районі м. Гадяч. Під час стрибка парашут не розкрився. Похований разом із штурманом у м. Гадяч, міський парк.

Кочников Р.І., військовослужбовець. м. Чебоксари, Чуваська РСР. Загинув у вересні 1943 р. Похований у м. Гадяч.

Кочук Іван Федорович, партизан. 1911 р.н. Житель с. Сари. Загинув 1.05.1942 р. Місце поховання невідоме.

Кочук Федір Кононович, партизан. 1896 р.н. Житель с. Сари. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації. 1.05.1942 р. Похований у с. Сари.

Кошаков Хакуд Мамедович, рядовий 983-го стрілецького полку. 1914 р.н. Загинув 1.09.1943 р. Похований у с. Веприк.

Кожаров Кочкар, червоноармієць. 1914 р.н. Загинув 1.09.1943 р. Похований у с. Веприк.

Кошовий Андрій Іванович, жертва нацизму. 1923 р.н. Житель с. Лютенька. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1943 р. Похований у с. Лютенька.

Кошовий Олексій Каєнікович, жертва нацизму. 1897 р.н. Житель с. Лютенька. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1943 р. Похований у с. Лютенька.

Кошовий Петро Сільвестрович, підпільник. 1892 р.н. Загинув у березні 1943 р. Похований у с. Лютенька.

Коштамелевич Михайло Костянтинівич, рядовий 1235-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 9.09.1943 р. Похований у с. Лютенька.

Кошєєв Леонід Васильович, молодший сержант 30-ї стрілецької дивізії. Башкирська АРСР, Бакалинський р-н. Призваний Бакалинським райвійськкоматом. Загинув у бою 8.09.1943 р. Похований у с. Тепле. Рідні: мати, Кошєєва Фекла Григорівна. Проживала за адресою: Башкирська АРСР, Бакалинський р-н. с. Кільсово.

Кравець Іван Прокопович, молодший лейтенант, командир кулеметного взводу 1055-го стрілецького полку. 1906 р.н. Призваний Гадацьким райвійськкоматом. Зник безвісти 6.09.1941 р. в районі м. Гадяч.

Кравченко Андрій Костянтинівич, рядовий, стрілець 1-го повітряно-десантного стрілецького полку 5-ї повітряно-десантної гвардійської дивізії. 1897 р.н. Полтавська обл., Градизький р-н. Призваний Градизьким райвійськкоматом Полтавської обл. Помер в результаті отриманих поранень 27.11.1943 р. Похований у с. Максимівка. Рідні: Кравченко Я.М. Проживала за адресою: Полтавська обл., Градизький р-н, с. Максимівка.

Кравченко Олександр Павлович, старший сержант 9-ї гвардійської механізованої бригади. Загинув у бою 13.09.1943 р. Похований у с. Ручки, братська могила.

Кравченко Федосій Іванович, ефрейтор. 1922 р.н. Загинув 1.09.1943 р. Похований у с. Веприк.

Краєв Микола Євграфович, рядовий, сапер 138-ї стрілецької дивізії. 1922 р.н. Вологодська обл., Вохомський р-н, с. Стариково. Призваний Вохомським райвійськкоматом Вологодської обл. Загинув у бою 13.09.1943 р. Похований у с. Перевіз. Рідні: мати, Краєва Христина Єрмолаївна. Проживала за адресою: Вологодська обл., Вохомський р-н, с. Стариково.

Крамцов Іван Васильович, рядовий 29-го стрілецького полку 38-ї стрілецької дивізії. 1912 р.н. Челябінська обл. Загинув у бою 16.09.1943 р. Похований у с. Середняки, центр.

Крапівін Олексій Федорович, рядовий, стрілець 1235-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1912 р.н. Курська обл., с. Каменка. Призваний Єткульським райвійськкоматом Челябінської обл. Загинув у бою 12.09.1943 р. Похований у с. Лютенька. Рідні: дружина, Крапівіна Катерина Михайлівна. Проживала за адресою: Челябінська обл., с. Корніно.

Красильников Василь Григорович, червоноармієць 575-го стрілецького полку 161-ї стрілецької дивізії. 1914 р.н. Горьківська обл., Уренський р-н. Призваний Уренським райвійськкоматом Горьківської обл. Загинув у бою 29.08.1943 р. Похований у с. Бобрик. Рідні: дружина, Красильникова Пелагея Самсонівна. Проживала за адресою: Горьківська обл., Уренський р-н, Карпівська сільська рада, с. Котково.

Красіков Володимир Олександрович, рядовий 1237-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1923 р.н. м. Челябінськ. Призваний Ленінським райвійськкоматом Челябінської обл. Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у с. Юр'ївка.

Красков Яків Гаврилович, рядовий 722-го стрілецького полку 206-ї стрілецької дивізії. 1906 р.н. Східно-Казахстанська обл., Велико-Наримський р-н. Призваний Велико-Наримським райвійськкоматом Казахстанської РСР. Помер в результаті отриманих поранень 17.09.1943 р. Похований у с. Соснівка. Рідні: дружина, Краскова Анна Єроміївна. Проживала за адресою: Східно-Казахстанська обл., Велико-Наримський р-н.

Красніков Михайло Іванович, червоноармієць 253-ї стрілецької дивізії 979-го стрілецького полку. 1923 р.н. Чкаловська обл., Санкєраїнський р-н, с. Шаталівка. Загинув у бою 12.09.1943 р. Похований у с. Середняки.

Краснодобцев Іларіон Кирилович, сержант. 1899 р. н. Загинув у бою 2.09.1943 р. Похований у с. Тепле.

Красноручцький Іван Якович, рядовий. Загинув у бою у 1943 р. Похований у с. Сватки, братська могила.

Красовський Іван Борисович, рядовий 658-го стрілецького полку 218-ї стрілецької дивізії. Загинув 16.09.1943р. Похований у с. Лісне.

Кратенко Іван Федорович, жертва нацизму. 1926 р.н. с. Рашівка. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації у грудні 1941 р. Похований у с. Рашівка.

Крашев Джаділ, військовослужбовець 128-го стрілецького полку 29-ї стрілецької дивізії. Зник безвісті 26.08.1943 р. в районі с. Веприк.

Крашенніков Олексій Іванович, старший лейтенант 981-го стрілецького полку. 1905 р.н. Івановська обл. Призваний Раменським райвійськкоматом Московської обл. Загинув у бою 31.08.1943 р. Похований у с. Мартинівка (колишній х. Червоногвардійський). Рідні: сестра, Марія Іванівна, м. Раменськ.

Кривега Марія, жертва нацизму. Жителька с. Лютенька. Розстріляна за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1941 р. Похована в с. Лютенька.

Кривега Парасковія, жертва нацизму. 1895 р.н. с. Лютенька. Розстріляна за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1941 р. Похована в с. Лютенька.

Кривобок Віра Коріївна, жертва війни. 1915 р.н. Жителька с. Середняки. Загинула в результаті бомбардування 17.09.1943 р. Похована в с. Середняки.

Кривобок Арсендій Петрович, молодший сержант 983-го стрілецького полку. 1924 р.н. Загинув 2.09.1943 р. Похований у с. Веприк.

Кривогузов Микита Васильович, лейтенант 983-го стрілецького полку 253-ї стрілецької дивізії. 1907 р.н. Омська обл. Призваний Тоболівським райвійськкоматом. Загинув 1.09.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: дружина, Єлизавета Васиївна. Проживала за адресою: Омська обл., Тоболівський р-н, с. Преображенське.

Криволап Семен Юрійович, жертва нацизму. 1920 р.н. Житель с. Лютенька. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1941 р. Похований у с. Лютенька.

Кривоніс Ісах Ісакович, рядовий 1237-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1906 р.н. Житель м. Одеса, вул. Хворостяна. Призваний Іллічевським райвійськкоматом. Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у с. Юр'івка. Рідні: дружина, Кривоніс Надія Тихонівна. Проживала за адресою: м. Одеса, вул. Хворостяна.

Кривошей Павло Павлович, червоноармієць 29-го стрілецького полку 38-ї стрілецької дивізії. 1910 р.н. Сумська обл., м. Лебедин. Загинув 12.09. 1943 р. Похований у с. Хитці. Рідні: дружина, Параска Іванівна. Проживала за адресою: Сумська обл., м. Лебедин.

Кривудін Василь Архипович, лейтенант. Загинув 30. 08.1943 р. Похований у с. Березова Лука, центр.

Крикунов Віктор Іванович, рядовий, артилерист 565-го стрілецького полку 161-ї стрілецької дивізії. 1923 р.н. Харківська обл., Дергачівський р-н. Призваний Дергачівським райвійськкоматом. Загинув у бою 28.08.1943 р. Похований у с. Бобрик. Рідні: дружина, Крикунова Анна Андріївна. Проживала за адресою: Харківська обл., Дергачівський р-н.

Крилов Григорій Іванович, старший лейтенант, командир стрілецької роти 29-го стрілецького полку 38-ї стрілецької дивізії. 1921 р. н. Смоленська обл., с. Тамутіно. Призваний Андріївським райвійськкоматом Смоленської обл. Загинув у бою 28.08.1943 р. Похований у с. Педоричі. Рідні: батько, Крилов Іван Федорович, Смоленська обл., Андріївський р-н, с. Тамутіно.

Кримець Василь Якович, рядовий. Загинув у бою у вересні 1943 р. Похований у с. Красна Лука.

Криничний Микола Ісакович, рядовий, телефоніст роти зв'язку 1235-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1918 р.н. Ворошиловградська обл., Новоайдарський р-н. Призваний Новоайдарським райвійськкоматом Ворошиловградської обл. Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у с. Лютенька. Рідні: сестра, Кринична Марія Ісаївна. Проживала за адресою: Ворошиловградська обл., Новоайдарський р-н.

Крицький Михайло Степанович, жертва нацизму. 1912 р.н. Житель с. Березова Лука. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації 25.11.1942 р. Місце поховання невідоме.

Кричевська Дора Семенівна та 3 її дітей, представники єврейської громади, м. Гадяч. Розстріляні за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1942 р. Поховані в м. Гадяч, в ур. Гончарний яр.

Кришев Іван Павлович, військовослужбовець. Загинув у бою 31.08.1943 р. Похований у с. Мартинівка (колишній х. Червоногвардійський), братська могила.

Кришкієв Тимофій Іванович, рядовий 983-го стрілецького полку 253-ї стрілецької дивізії. 1915 р.н. Ханти-Мансійський автономний округ. Призваний Самаровським райвійськкома-

том. Загинув 1.09.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: дружина, Анна Тимофіївна. Проживала за адресою: Московська обл.

Кровінко Феодосій Іванович, рядовий 983-го стрілецького полку. 1901 р.н. Загинув 1.09.1943 р. Похований у с. Веприк.

Кролькін Михайло Омелянович, рядовий 979-го стрілецького полку 1909 р.н. Загинув 31.08.1943 р. Похований на території Гадяцького р-ну. Місце поховання невідоме.

Кропивенських Михайло Іванович, молодший лейтенант, командир мінометного взводу 575-го стрілецького полку 161-ї стрілецької дивізії. 1923 р.н. Орловська обл., Єлецький р-н, с. Воронеж. Призваний Єлецьким райвійськкоматом. Зник безвісти при наступі на с. Бобрик 28.08.1943 р.

Кротов Спиридон Устимович, червоноармієць, стрілець 859-го стрілецького полку 294-ї стрілецької дивізії. 1905 р.н. Алтайський край, Кранішкинський р-н. Призваний Кранішкинським райвійськкоматом. Загинув 15.09.1943 р. Похований у с. Березова Лука. Рідні: дружина, Марія Семенівна. Проживала за адресою: Алтайський край, Кранішкинський р-н.

Кругаєнко Федір Степанович, рядовий 161-ї стрілецької дивізії. 1909 р.н. Загинув у бою 14.09.1943 р. Похований у с. Краснознаменка.

Кружялін Петро Іванович, рядовий, стрілець 128-го стрілецького полку 29-ї стрілецької дивізії. 1924 р.н. Пензенська обл., Ішенський р-н. Призваний Ішенським райвійськкоматом Пензенської обл. Зник безвісти 27.08.1943 р. в с. Веприк. Рідні: Кружялін Іван Андрійович. Проживав за адресою: Курська обл., Логовський р-н.

Крутько Іван Кузьмович, червоноармієць. 1899 р.н. Загинув 31.08.1943 р. Похований у с. Веприк.

Крученецька Рахіль Соломонівна, представниця єврейської громади м. Гадяч. 1919 р.н. Розстріляна за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1942 р. Похована в м. Гадяч, в ур. Гончарний яр.

Кручина Марія Палаївна, жертва нацизму. 1928 р.н. Жителька с. Плішivecь. Загинула у 1943 р. Похована в с. Плішivecь.

Крюков Гаврило Сергійович, рядовий. Загинув у бою 2.09.1943 р. Похований у с. Бобрик.

Крючизін Василь Іванович, рядовий. Загинув у бою у 1943 р. Похований у с. Сватки, братська могила.

Крючков Василь Фролович, рядовий 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1903 р.н. Туркменська РСР, м. Ашхабад. Призваний Ашхабадським міськвійськкоматом Туркменської РСР. Помер в результаті отриманих поранень 16.09.1943 р. Похований у с. Лютенька.

Ксембаєв Кокей, військовослужбовець 38-ї стрілецької дивізії. 1907 р.н. Казахська РСР, Павлодарська обл., Баянаульський р-н. Призваний Біржеським райвійськкоматом. Загинув у бою у вересні 1943 р. Похований у с. Бобрик. Рідні: дружина, Ксембаєва Кішіт. Проживала за адресою: Казахська РСР, Павлодарська обл., Баянаульський р-н.

Кубяков Тихін Федорович, червоноармієць 29-ї стрілецької дивізії. 1900 р.н. Тамбовська обл., Бонаревський р-н, с. Городище. Призваний Бонаревським райвійськкоматом. Загинув 30.08.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: дружина, Парасковія Іванівна. Проживала за адресою: Тамбовська обл., Бонаревський р-н, с. Городище.

Куватов Бутабай, червоноармієць, стрілець 138-ї стрілецької дивізії. 1901 р.н. Ошська обл., Ноокатський р-н. Призваний Ноокатським райвійськкоматом Ошської обл. Загинув 16.09.1943 р. Похований у с. Ручки. Рідні: батько, Куватов Куват. Проживав за адресою: Ошська обл., Ноокатський р-н, колгосп «Правда».

Кудішев Іван Павлович, рядовий 981-го стрілецького полку. 1905 р.н. Загинув 31.08.1943 р. Похований у с. Мартинівка (колишній х. Червоногвардійський).

Куднемов Олексій Кузьмович, червоноармієць 29-ї стрілецької дивізії. 1923 р.н. Тамбовська обл., Бондарський р-н, с. Бички. Призваний Кааїновським райвійськкоматом Тамбовської обл. Загинув 31.08.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: мати, Мотрона Іллівна. Проживала за адресою: Тамбовська обл., Бондарський р-н, с. Бички.

Кудрявцев Петро Іванович, молодший лейтенант, командир взводу. 1923 р.н. Пензенська обл., Соседський р-н, с. Петровське. Призваний Соседським райвійськкоматом Пензенської обл. Загинув у 1943 р. Похований у братській могилі в с. Новоселівка. Рідні: мати, Тихонова Варвара. Проживала за адресою: Пензенська обл., Соседський р-н, с. Петровське.

Кузбаль Утурзан, червоноармієць 29-го стрілецького полку 38-ї стрілецької дивізії. 1905 р.н., м. Ташкент, с. Каракулінське. Загинув у бою 31.09.1943 р. Похований у с. Бобрик.

Кузенвай Галовай, рядовий 983-го стрілецького полку. 1901 р.н. Загинув 4.09.1943 р. Похований у с. Веприк.

Кузін Михайло Федорович, сержант 1131-го стрілецького полку 337-ї стрілецької дивізії. 1923 р.н. Ставропольський край, м. Георгієвськ. Загинув 10.09.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: мати, Кузіна Олександра Петрівна. Проживала за адресою: Ставропольський край.

Кузмиченко Іван і молода жінка, жертви війни. Жителі с. Петрівка-Роменська. Загинули в результаті бомбардування у вересні 1941 р. Поховані в с. Петрівка-Роменська, садиба Л.А. Шавшини.

Кузнецов, старший лейтенант, 451-го винищувально-авіаційного полку 264-ї бомбардувально-авіаційної дивізії. Загинув у бою 29.08.1943 р. Літак збитий в районі радгоспу «Холодний» у 5 км східніше від с. Веприк. Приземлився на парашуті. Подальша доля невідома.

Кузнецов А.П., військовослужбовець. Загинув у бою у вересні 1943 р. Похований у с. Велике, кладовище.

Кузнецов Василь Дмитрович, рядовий 983-го стрілецького полку. 1897 р.н. Загинув 2.09.1943 р. Похований у с. Веприк.

Кузнецов Сергій Григорович, сержант, командир відділення 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1910 р.н. Курська обл., Фатежський р-н. Призваний Каменським райвійськкоматом м. Каменськ. Загинув у бою 11.09.1943 р. Похований у с. Лютецька. Рідні: дружина, Кузнецова Тетяна Федорівна. Проживала за адресою: Тамбовська обл., м. Мічуринськ.

Кузнецов Григорій Іванович, старший сержант 6-ї мотострілецької бригади. 1924 р.н. Призваний Молотовським райвійськкоматом Калінінської обл. Загинув у бою 13.09.1943 р. Похований у с. Лободине. Рідні: батько, Іван Степанович. Проживав за адресою: Калінінська обл., Молотовський р-н, с. Вінсоково.

Кузнецов Дмитро Іванович, червоноармієць, сапер 8-го гвардійського танкового полку 60-ї гвардійської танкової бригади. 1917 р.н. Рязанська обл., Тумський р-н, с. Бугаєво. Призваний Тумським райвійськкоматом Рязанської обл. Загинув у бою 30.08.1943 р. Похований у с. Мартинівка. Рідні: дружина, Кузнецова Ірина Іванівна. Проживала за адресою: Рязанська обл., Тумський р-н, с. Бугаєво.

Кузнецов Єгор Петрович, рядовий 981-го стрілецького полку 253-ї стрілецької дивізії. 1904 р.н. Курганська обл. Призваний Усть-Уйським райвійськкоматом. Загинув у бою 4.09.1943 р. Похований у с. Глибока Долина. Рідні: дружина, Євгенія Єгорівна. Проживала за адресою: Курганська обл.

Кузнецов Іван Михайлович, червоноармієць. 1912 р.н. Загинув у бою 4.09.1943 р. Похований у с. Холодне, братська могила.

Кузнецов Микола Іванович, рядовий. Загинув у бою 27.08.1943 р. Похований у с. Лисівка.

Кузнецов Михайло Євдокимович, ефрейтор. 1916 р.н. Орловська обл., Верховський р-н, с. Руський Брод. Загинув у бою 24.08.1943 р. Похований у братській могилі в с. Мартинівка. Рідні: мати, Кузнецова Марія Василівна. Проживала за адресою: м. Москва.

Кузнецов Опанас Кузьмович, червоноармієць 748-го стрілецького полку 206-ї стрілецької дивізії. 1909 р.н. Курська обл., Валуйський р-н, с. Шашенево. Призваний Валуйським райвійськкоматом. Загинув у бою 11.09.1943 р. Похований у с. Сарі. Рідні: дружина, Тетяна Михайлівна. Проживала за адресою: Курська обл., Валуйський р-н, с. Шашенево.

Кузов Геннадій Михайлович, рядовий, зв'язківець 981-го стрілецького полку. 1924 р.н. Горьківська обл. Призваний Кстовським райвійськкоматом Горьківської обл. Загинув у бою 4.09.1943 р. Похований у с. Тепле. Рідні: мати, Кузова Катерина Яківна. Проживала за адресою: Горьківська обл., с. Нивки.

Кузьменко Михайло Васильович, червоноармієць. Загинув у вересні 1943 р. Похований у братській могилі в с. Лютецька.

Кузьминський Валентин Іванович, рядовий 979-го стрілецького полку 253-ї стрілецької дивізії. 1921 р.н., м. Єйськ. Призваний Солікамським райвійськкоматом Молотовської обл. Загинув у бою 3.09.1943 р. Похований у с. Мартинівка (колишній х. Червоногвардійський). Рідні: мати, Кузьминська Мотрона Іванівна. Проживала за адресою: м. Єйськ, вул. Верхня, 12.

Кузьмовичов Яків Федорович, червоноармієць 253-ї стрілецької дивізії. 1897 р.н. Саратовська обл. Призваний Петровським райвійськкоматом Саратовської обл. Загинув 8.09.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: дружина, Євдокія Яківна. Проживала за адресою: Саратовська обл., Петровський р-н, с. Сіріно.

Кузьмін Василь Васильович, рядовий, стрілець 1235-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 12.09.1943 р. Похований у братській могилі в с. Лютенька.

Кузьмін Віталій Васильович, старшина, писар 650-го стрілецького полку 138-ї стрілецької дивізії. 1909 р.н. Ферганська обл., м. Андижан. Призваний Куйбишевським райвійськкоматом м. Ташкент. Загинув у бою 15.09.1943 р. Похований у с. Ручки. Рідні: мати, Кузьміна Марія Іванівна. Проживала за адресою: м. Ташкент, вул. Гоголя, 118.

Кузьмін Микола Варфоломійович, червоноармієць. Загинув у бою 16.09.1943 р. Похований у с. Харківці.

Кузьмін Яків Федорович, рядовий 983-го стрілецького полку. 1897 р.н. Загинув 31.08.1943 р. Похований у с. Веприк.

Куймишев Алі, рядовий, стрілець 128-го стрілецького полку 29-ї стрілецької дивізії. 1914 р.н. Алтайський край, Улагінський р-н. Призваний Улагінським райвійськкоматом Алтайського краю. Зник безвісти 26.08.1943 р. в с. Веприк. Рідні: Туймишева Ахіноз. Проживала за адресою: Алтайський край, Улагінський р-н, с. Половча.

Кук Я.І., військовослужбовець. Загинув у бою у вересні 1943 р. Похований у с. Хитці.

Кукін Олександр Андрійович, рядовий 981-го стрілецького полку. 1922 р.н. Загинув 1.09.1943 р. Похований у с. Мартинівка (колишній х. Червоногвардійський).

Куабін Олександр Олександрович, рядовий, стрілець 981-го стрілецького полку. 1911 р.н. Загинув 3.09.1943 р. Похований у с. Мартинівка (колишній х. Червоногвардійський).

Куагін Петро Прокопович, червоноармієць. 1923 р.н. Івановська область, Родниковський р-н, с. Буренково. Призваний Нижньотагільським райвійськкоматом Свердловської обл. Загинув 1.09.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: батько, Прокіп Миколайович. Проживав за адресою: Івановська обл., Родниковський р-н, с. Буренково.

Кулак Іван Федорович, лейтенант 575-го стрілецького полку 161-ї стрілецької дивізії. 1919 р.н. Ростовська обл., Пісчанокопський р-н, с. Розсіпне. Призваний Пісчанокопським райвійськкоматом. Помер в результаті отриманих поранень 12.09.1943 р. Похований у с. Великі Будища.

Куаєнєв Михайло Михайлович, сержант 1664-го винищувально-протитанкового артилерійського полку 1923 р.н. Загинув 12.09.1943 р. Похований на 250 метрів західніше х. Вібли.

Куаліч Іван Михайлович, жертва нацизму. 1921 р.н. Житель с. Березова Лука, зоотехнік. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації 5.06.1942 р. Місце поховання невідоме.

Куаліч Михайло Іванович. 1880 р.н. Житель с. Березова Лука. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації 5.06. 1942 р., місце поховання невідоме.

Куаліш Петро Васильович, старший лейтенант 1235-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1905 р.н. Чернігівська обл., Коропський р-н, с. Вишеньки. Призваний Пичаївським райвійськкоматом Тамбовської обл. Загинув у бою 12.09.1943 р. Похований у с. Млини. Рідні: дядько, Куаліш Тихон Савелійович. Проживав за адресою: Чернігівська обл., Коропський р-н, с. Вишеньки.

Куалішов Михайло Михайлович, сержант. Загинув 12.09.1943 р. Похований у с. Біленчиківка, центр.

Куаов Іван Олексійович, військовослужбовець 128-го стрілецького полку 29-ї стрілецької дивізії. Зник безвісти 26.03.1943 р. в районі с. Веприк.

Куабін Олександр Олександрович, червоноармієць. 1911 р.н. Загинув у бою 3.09.1943 р. Похований у с. Холодне, братська могила.

Кульков Григорій Олександрович, молодший сержант, писар 1235-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1898 р.н. Челябінська обл., м. Міас. Призваний Кіровським райвійськкоматом Челябінської обл. Загинув у бою 9.09.1943 р. Похований у с. Лютенька. Рідні: дружина, Кулькова Васса Федорівна. Проживала за адресою: м. Челябінськ.

Кульєв Валентин Іванович, військовослужбовець 128-го стрілецького полку 29-ї стрілецької дивізії. Зник безвісти 27.03.1943 р. в районі с. Веприк.

Кульєв Валентин Михайлович, рядовий, стрілець 128-го стрілецького полку 29-ї стрілецької дивізії. 1916 р.н. Тамбовська обл., Расказовський р-н, с. Жировка. Призваний Тайшетським райвійськкоматом Новосибірської обл. Зник безвісти 27.08.1943 р. в с. Веприк. Рідні: Орлова Олександра Михайлівна. Проживала за адресою: Тамбовська обл., Инженевський р-н, с. Курдюки.

Кульсаятєв Амар, рядовий 1237-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 13.09.1943 р. Похований у с. Лисівка.

Культанов Айджан, сержант 983-го стрілецького полку. 1924 р.н. Загинув 1.09.1943 р. Похований у с. Веприк.

Кумов Іван Олексійович, рядовий, стрілець 128-го стрілецького полку 29-ї стрілецької дивізії. 1900 р.н. Сталінградська обл., Серафимівський р-н. Призваний Серафимівським райвійськкоматом Сталінградської обл. Зник безвісти 26.08.1943 р. в с. Веприк. Рідні: Кумова Євдокія Федотівна. Проживала за адресою: Сталінградська обл., Серафимівський р-н, х. Кориповський.

Кунаєв Павло Самсонович, рядовий, стрілець 1235-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1919 р.н. Удмуртська АРСР, Селтінський р-н, с. Суржі. Призваний Селтінським райвійськкоматом Удмуртської АРСР. Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у с. Лютецька. Рідні: дружина, Кунаєва Агафія Трохимівна. Проживала за адресою: Удмуртська АРСР, Селтінський р-н, с. Суржі.

Купцов Григорій Опанасович, військовослужбовець. Загинув у бою у вересні 1943 р. Похований у с. Бобрік.

Кураєв Хайчі, рядовий. Загинув у бою 14.09.1943 р. Похований у с. Харківці.

Кураєв Мусалав, червоноармієць 253-ї стрілецької дивізії. 1912 р.н. Дагестанська АРСР. Призваний Гумбетовським райвійськкоматом. Загинув 31.08.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: дружина, Абдулахетова Анпасай. Проживала за адресою: Дагестанська обл., Гумбетовський р-н.

Курбангалєв Єскаль, рядовий 983-го стрілецького полку. 1913 р.н. Загинув 1.09.1943 р. Похований у с. Веприк.

Курбанов Вільбак, червоноармієць 29-ї стрілецької дивізії. 1908 р.н. Узбекиська РСР, Андижанська обл., Хаджибатський р-н. Загинув у бою 28.08.1943 р. Похований у с. Вельбівка. Рідні: проживали за адресою: Узбекиська РСР, Андижанська обл., Хаджибатський р-н.

Курбанов Назар, рядовий, стрілець 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Таджикиська РСР, Кулябська обл., Кзил-Мазарський р-н. Призваний Кзил-Мазарським райвійськкоматом Кулябської обл. Загинув у бою 9.09.1943 р. Похований у с. Лютецька. Рідні: дружина, Давлетова Тагір. Проживала за адресою: Таджикиська РСР, Кулябська обл.

Курбанов Хайрим, червоноармієць 38-ї стрілецької дивізії. 1921 р.н. Сталінабадська обл., Гасарський р-н, с. Лакути. Призваний Гасарським райвійськкоматом Сталінабадської обл. Загинув у бою 29.08.1943 р. Похований у с. Педоричі. Рідні: проживали за адресою: Сталінабадська обл., Гасарський р-н, с. Лакути.

Курганський Максим Петрович, рядовий, сапер 138-ї стрілецької дивізії. 1912 р.н. Краснодарський край, Новолушківський р-н, ст. Леушківська. Призваний Павловським райвійськкоматом Краснодарського краю. Загинув у бою 13.09.1943 р. Похований у с. Перевіз. Рідні: дружина, Курганська Марфа Демидівна. Проживала за адресою: Краснодарський край, Новолушківський р-н, ст. Леушківська.

Курєнков Леонід Семенович, старший сержант, командир відділення 979-го стрілецького полку. 1914 р.н. Призваний Феодосійським міськвійськкоматом Кримської обл. Загинув 11.09.1943 р. Похований 1,5 км західніше х. Супрункове. Рідні: дружина, Самородова Антоніна Сергіївна. Проживала за адресою: м. Москва, вул. Велика Ординка, 37, кв. 5.

Куришев Іван Павлович, рядовий 253-ї стрілецької дивізії. 1906 р.н. Горьківська обл., Арзамаський р-н. Призваний Арзамаським райвійськкоматом. Загинув у бою 4.09.1943 р. Похований у с. Тепле. Рідні: брат, Куришев Василь Олександрович. Проживав за адресою: Горьківська обл., Арзамаський р-н.

Курман Григорій Васильович, партизан. 1911 р. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в лютому 1942 р. Похований у м. Гадяч.

Куров Олександр Іванович, гвардії рядовий, гарматний номер 7-ї гвардійської механізованої бригади. 1903 р.н. Московська обл., Раменський р-н, с. Каняшево. Призваний Раменським райвійськкоматом Московської обл. Загинув у бою 29.08.1943 р. Похований у братській могилі в с. Мартинівка. Рідні: дружина, Курова Анастасія Василівна. Проживала за адресою: Московська обл., Раменський р-н, с. Каняшево.

Куров Павло Матвійович, рядовий 1664-го винищувального протитанкового артилерійського полку. 1908 р.н. Сумська обл., Великописарівський р-н. Призваний Великописарівським райвійськкоматом. Загинув у бою 12.09.1943 р. Похований у с. Бухалово. Рідні: дружина, Курова Параска Платонівна. Проживала за адресою: Сумська обл., Великописарівський р-н.

Курєдєв Панкрат Мартинович, молодший сержант, командир відділення. 1906 р.н. Тульська обл., Калужський р-н, с. Дворці. Призваний Калужським райвійськкоматом Тульської

обл. Загинув у 1943 р. Похований у братській могилі в с. Лютенька. Рідні: дружина, Куроєдова Ганна. Проживала за адресою: Тульська обл., с. Дворці.

Курсанов Кудесан, рядовий 1237-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1913 р.н. Загинув у бою 9.09.1943 р. Похований у с. Юр'ївка.

Курський Гермоген Дмитрович, старшина 979-го стрілецького полку. Загинув у бою 3.09.1943 р. Похований у с. Мартинівка (колишній х. Червоногвардійський).

Куртаін Петро Іванович, сержант, командир танка 259-го танкового полку. 1913 р.н. Татарська АРСР, Заїнський р-н. Призваний Заїнським райвійськкоматом. Загинув у бою 13.09.1943 р. Похований у с. Солдатове. Рідні: дружина, Ольга Іванівна. Проживала за адресою: Татарська АРСР, Заїнський р-н.

Кустов Іван Якович, гвардії сержант, стрілець 7-ї гвардійської механізованої бригади. 1907 р.н. Ярославська обл., Ореховський р-н, с. Маслово. Призваний Ореховським райвійськкоматом Ярославської обл. Загинув у бою 28.08.1943 р. Похований у братській могилі в с. Мартинівка. Рідні: дружина, Кустова Анастасія Микитівна. Проживала за адресою: Ярославська обл., Ореховський р-н, с. Маслово.

Кустріч Олексій Євтихович, червоноармієць, телефоніст 44-го артилерійського полку 29-ї стрілецької дивізії. 1921 р.н. Вінницька обл., Бершадський р-н, с. Велика Куріївка. Загинув 27.08.1943 р. Похований у м. Гадяч. Рідні: тітка, Віра Пилипівна. Проживала за адресою: Вінницька обл., Бершадський р-н, с. Велика Куріївка.

Кусумат Артюк Петросевич, рядовий. Загинув у бою у вересні 1943 р. Похований у с. Вобрик.

Кутейкін Тимофій Євдокимович, червоноармієць 29-ї стрілецької дивізії. 1902 р.н. Ульяновська обл., Московський р-н. Призваний Солтонським райвійськкоматом. Зник безвісти 25.08.1943 р. в районі м. Гадяч. Рідні: дружина, Ганна Миколаївна. Проживала за адресою: Алтайський край, Солтонський р-н.

Кутаубаєв, рядовий, сапер 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 13.09.1943 р. Похований у с. Солдатове.

Кутузов Борис Степанович, лейтенант, командир взводу. 1913 р.н. Челябінська обл., Кусинський р-н, с. Медведівка. Призваний Кусинським райвійськкоматом Челябінської обл. Загинув у 1943 р. Похований у братській могилі в с. Лютенька. Рідні: дружина, Кутузова Марія Григорівна. Проживала за адресою: Челябінська обл., Кусинський р-н, с. Медведівка.

Кутько Іван Кузьмович, червоноармієць 29-ї стрілецької дивізії. 1899 р.н. Поліська обл., Петруковський р-н, с. Вілено. Призваний Петруківським райвійськкоматом. Загинув 31.08.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: дружина, Ганна Леонтівна. Проживала за адресою: Поліська обл., Петруківський р-н, с. Вілено.

Куценко Григорій Юхимович, старший лейтенант 117-го стрілецького полку 23-ї стрілецької дивізії. 1903 р.н., м. Київ. Загинув 17.09.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: дружина, Куценко О.Л. Проживала за адресою: м. Київ, вул. Лукнянська, 23.

Куценко Іван Сергійович, жертва нацизму. 1898 р.н. Житель с. Березова Лука. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1942 р. Місце поховання невідоме.

Кучеренков Василь Олексійович, червоноармієць. Ставропольський край, Солдато-Олександрівський р-н, с. Солдато-Олександрівське. Призваний Солдато-Олександрівським райвійськкоматом. Загинув у бою 16.09.1943 р. Похований у с. Середняки, братська могила.

Кучаров Джурбан, рядовий, стрілець 128-го стрілецького полку 29-ї стрілецької дивізії. 1908 р.н. Ферганська обл., Кокандський р-н, с. Кучкар. Призваний Кокандським райвійськкоматом. Зник безвісти 26.08.1943 р. в с. Веприк. Рідні: проживали за адресою: Ферганська обл., Кокандський р-н, с. Кучкар.

Кучма Михайло Федорович, рядовий. 1922 р.н. Загинув у бою в 1941 р. Похований у с. Рашівка, братська могила, центр.

Кучубаєв Кіндабай, рядовий 1237-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1913 р.н. Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у с. Юр'ївка

Кушнар'ов Андрій Олександрович, сержант 161-ї стрілецької дивізії. 1900 р.н. Курська обл., Беагородський р-н, с. Пушкарне. Призваний Беагородським райвійськкоматом. Загинув у бою 11.09.1943 р. Похований у с. Красна Лука. Рідні: дружина, Кушнар'ова Олена Олександрівна. Проживала за адресою: Курська обл., Беагородський р-н.

Лабзін Матвій Михайлович, рядовий 253-ї стрілецької дивізії. 1910 р.н. Ісик-Кульська обл. Призваний Пржевальським райвійськкоматом, Киргизька РСР. Загинув 3.09.1943 р. По-

хований у с. Веприк. Рідні: дружина, Зоя Сергіївна. Проживала за адресою: Ісик-Кульська обл., Пржевальський р-н, с. Сорбулак.

Лабинцев Микола Кузьмович, гвардії молодший лейтенант 7-ї гвардійської механізованої бригади 3-го гвардійського механізованого корпусу. Загинув у бою 13.09.1943 р. Похований у с. Червоний Кут.

Лаврентьев Павло Юхимович, рядовий 1237-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у с. Юрївка.

Лаврентьев Прокіп Лаврентійович, рядовий 1237-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 15.09.1943 р. Похований у с. Солдатове.

Лаврик Параска Панасівна, жертва нацизму. Жителька с. Лютенька. Розстріляна за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1941 р. Похована в с. Лютенька.

Лаврик Федір Маркович, жертва нацизму. 1914 р.н. Житель с. Лютенька. Загинув у 1941 р. Похований у с. Лютенька.

Лавриненко Павло Іванович, червоноармієць 337-ї стрілецької дивізії. 1922 р.н. м. Мелітополь. Призваний Похвистневським райвійськкоматом Куйбишевської обл. Загинув 1.09.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: дружина, Лавриненко Олександра Никифоровна. Проживала за адресою: м. Мелітополь.

Лавров Іван Микитович, сержант 161-ї стрілецької дивізії. 1922 р.н. Мордовська АРСР, Ширингузький р-н, с. Богданівка. Призваний Ширингузьким райвійськкоматом. Загинув у бою 11.09.1943 р. Похований у с. Краснознаменка. Рідні: дружина, Лаврова Дарія Іванівна. Проживала за адресою: Мордовська АРСР, Ширингузький р-н, с. Богданівка.

Лавров Іван Павлович, рядовий, навідник протитанкової рушниці 1235-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у с. Лютенька.

Лагода Микола Овдійович, розвідник 77-го артилерійського полку 29-ї стрілецької дивізії. 1922 р.н. Запорізька обл., с. Велика Білозірка. Призваний Каменським райвійськкоматом. Зник безвісти 27.08.1943 р. в районі м. Гадяч. Рідні: батько, Євдоким Гаврилович. Проживав за адресою: Каменський р-н, вул. Сталіна, 7-а.

Ладанов Петро Іванович, рядовий 29-ї стрілецької дивізії. 1911 р.н., Алтайський край, Кам'янський р-н, с. Кам'янка. Призваний Кам'янським райвійськкоматом. Загинув 28.08.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: дружина, Ладанова Олександра Андріївна. Проживала за адресою: Алтайський край, Кам'янський р-н, с. Кам'янка.

Ладнін Іван Єгорович, рядовий 38-ї стрілецької дивізії. 1915 р.н. Середньо-Волжська обл., с. Чертиківка. Загинув у бою 15.09.1943 р. Похований у с. Середняки.

Лазенко Іван Луквич, рядовий, гарматний номер 1207-го винищувального протитанкового артилерійського полку 7-ї окремої винищувальної протитанкової артилерійської бригади. 1927 р.н. Загинув 1.09.1943 р. Похований на х. Червоний.

Ламаєв Іраз, військовослужбовець 77-го артилерійського полку 29-ї стрілецької дивізії. Зник безвісти 27.08.1943 р. в районі м. Гадяч.

Ландарева Феодосія Кірсанівна, санінструктор 1129-го стрілецького полку 337-ї стрілецької дивізії. 1917 р.н. Сумська обл., Конотопський р-н. Призвана Ворошиловградським райвійськкоматом. Померла від ран 12.09.1943 р. Похована в м. Гадяч. Рідні: мати, Єфросинія Григорівна.

Ланзін Михайло Герасимович, рядовий 29-ї стрілецької дивізії. 1910 р.н. Сталінградська обл., Єланський р-н, с. Марець. Загинув 27.08.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: дружина, Ганна Іванівна.

Ланчинський Іван Омелянович, жертва нацизму. Мартинівська сільська рада. Закатований за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації. Місце поховання невідоме.

Лаптов Б., молодший сержант 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув 11.09.1943 р. Похований у с. Лютенька.

Лаптев Андрій Іванович, червоноармієць, автоматник 1237-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1910 р.н. Омська обл., Крутинський р-н. Призваний Крутинським райвійськкоматом Омської обл. Загинув у бою 9.09.1943 р. Похований у братській могилі в с. Юрївка. Рідні: дружина, Лаптева Олена Фирсовна. Проживала за адресою: Омська обл., Крутинський р-н.

Лаптев Іван Гаврилович, червоноармієць. 1920 р.н. Загинув 1.09.1943 р. Похований у с. Веприк.

Лапшаков Костянтин Дмитрович, рядовий. Загинув у бою 28.08.1943 р. Похований у с. Воронівщина.

Лашев Григорій Фролович, рядовий 7-ї гвардійської механізованої бригади. Загинув у бою 14.09.1943 р. Похований у с. Ручки.

Лашин Дмитро Іванович, червоноармієць. 1924 р.н. Загинув у вересні 1943 р. Похований у с. Веприк.

Ларіков Михайло Григорович, червоноармієць 161-ї стрілецької дивізії. 1897 р. н. Призваний Трубчевським райвійськкоматом Орловської обл. Загинув у бою 14.09.1943 р. Похований у с. Краснознаменка. Рідні: дружина, Ларікова Євдокія Савелівна. Проживала за адресою: Орловська обл., Трубчевський р-н, с. Хомченки.

Ларін Іван Федорович, молодший сержант 2-ї мотострілецької бригади. 1924 р.н. Саратовська обл. Новоузенський р-н. Призваний Новоузенським райвійськкоматом. Загинув у бою 9.09.1943 р. Похований у с. Бобрик. Рідні: мати, Ларіна Анастасія Анорівна. Проживала за адресою: Саратовська обл., Новоузенський р-н.

Ларіонов Микола Олександрович, рядовий, сапер-розвідник 60-го окремого мотострілецького батальйону 5-го гвардійського танкового корпусу. 1922 р.н. Ярославська обл., Тутаєвський р-н, с. Калово. Призваний Тутаєвським райвійськкоматом. Зник безвісти 5.09.1943 р., в районі с. Коновалове. Рідні: мати, Софія Сергіївна. Проживала за адресою: Ярославська обл., Тутаєвський р-н, с. Калово.

Ларіонов Опанас Федорович, рядовий, стрілець 1237-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1898 р.н. Загинув у бою 14.09.1943 р. Похований у братській могилі в с. Могилатів.

Ларічев Валентин Миколайович, старший сержант, механік-водій 15-го гвардійського окремого танкового полку 8-го гвардійського танкового корпусу. 1921 р.н. Тульська обл., Щекінський р-н, с. Сламіщево. Призваний Щекінським райвійськкоматом Тульської обл. Загинув у бою 26.08.1943 р. Похований у братській могилі в с. Могилатів. Рідні: батько, Ларічев Микола. Проживав за адресою: Тульська обл., Щекінський р-н, с. Сламіщево.

Латиков Раджат, червоноармієць. 1917 р.н. Загинув у 1943 р. Похований у братській могилі в с. Лютенька.

Лбенев А., військовослужбовець. 1914 р.н. Загинув у 1943 р. Похований у братській могилі в с. Лютенька.

Лебедев Дмитро Микитович, рядовий, стрілець 128-го стрілецького полку 29-ї стрілецької дивізії. 1909 р.н. Краснодарський край, Мар'янівський р-н. Призваний Мар'янівським райвійськкоматом Краснодарського краю. Зник безвісти 27.08.1943 р. в с. Веприк. Рідні: Гончаренко Анастасія Григорівна. Проживала за адресою: Краснодарський край, станція Мар'янська, колгосп «Політвідділ».

Лебедев Леонтій Євграфович, ефрейтор 722-го стрілецького полку 206 стрілецької дивізії. 1905 р.н. Башкирська АРСР, Кутарчинський р-н. Загинув у бою 15.09.1943 р. Похований у братській могилі в с. Лютенька.

Лебединський Максим Петрович, старший сержант 206-ї стрілецької дивізії. 1921 р.н. Ворошиловградська обл., с. Дмитрівка. Загинув у бою 15.09.1943 р. Похований у с. Рашівка, братська могила, центр. Рідні: дружина, Лебединська Дар'я Трохимівна. Проживала за адресою: Ворошиловградська обл., с. Дмитрівка.

Лебенідзе Шота Михайлович, військовослужбовець. 1924 р.н. Загинув у серпні 1943 р. Похований у с. Вельбівка.

Лебенев А., військовослужбовець. Похований у центрі с. Лютенька.

Леботін Максим Герасимович, рядовий, сапер 3-ї роти 60-го окремого мотострілецького батальйону. 5-го гвардійського танкового корпусу. 1900 р.н. Тульська обл., Веневський р-н, с. Белоколодець. Призваний Сталінським райвійськкоматом Московської обл. Зник безвісти 5.09.1943 р. в районі с. Коновалове. Рідні: дружина, Антоніна Федорівна. Проживала за адресою: Тульська обл., Веневський р-н, с. Белоколодець.

Левадий Іван Терентійович, партизан. 1920 р. с. Новий Виселок. Загинув у грудні 1941 р. Місце поховання невідоме.

Левашко Олександр Федорович, ефрейтор 979-го стрілецького полку. 1898 р.н. Загинув 3.09.1943 р. Похований у с. Веприк.

Левін В. М., представник єврейської громади. Житель с. Соснівка. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації у жовтні 1941 р. Похований у с. Соснівка.

Левін Відек Ангадович, військовослужбовець. Загинув у 1943 р. Похований у с. Лютенька., братська могила біля школи.

Левін Матвій Ілліч, представник єврейської громади м. Гадяч. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1942 р. Похований у м. Гадяч, в ур. Гончарний яр.

Левін Семен Матвійович, представник єврейської громади м. Гадяч. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1942 р. Похований у м. Гадяч, в ур. Гончарний яр.

Левіна Фея Іллівна, представниця єврейської громади м. Гадяч. Розстріляна за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1942 р., Похована в м. Гадяч, в ур. Гончарний яр.

Левітін Семен Борисович, представник єврейської громади м. Гадяч. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1942 р. Похований у м. Гадяч, ур. Гончарний яр.

Левітіна Марія Павлівна, представниця єврейської громади м. Гадяч. Розстріляна за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1942 р. Похована в м. Гадяч, в ур. Гончарний яр.

Левкін Харитон Андрійович, сержант 979-го стрілецького полку 253-ї стрілецької дивізії. 1911 р.н. Рязанська обл. Призваний Кузнецовським райвійськкоматом Московської обл. Загинув 4.09.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: дружина, Клавдія Олексіївна. Проживала за адресою: Московська обл., Кузнецовський р-н.

Левченко Віктор Онуфрійович, командир Соснівського партизанського загону. Загинув у бою 17.01.1942 р. біля х. Веселий. Первісно був похований на х. Веселий, згодом останки перенесено до парку в м. Гадяч.

Легаєв Дмитро Андрійович, молодший сержант, командир відділення 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1901 р.н. Челябінська обл., Октябрьський р-н. Призваний Октябрьським райвійськкоматом Челябінської обл. Загинув у бою 11.09.1943 р. Похований у с. Лютецька. Рідні: дружина, Легаєва Федосія Михайлівна. Проживала в Челябінській обл.

Люткий Григорій Олександрович, партизан. 1912 р.н. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1942 р. Похований у м. Гадяч, парк.

Легостаєв Олександр Федорович, рядовий 957-го стрілецького полку 253-ї стрілецької дивізії. 1915 р.н. Тульська обл., Єфремовський р-н. Загинув у бою 2.09.1943 р. Похований у с. Велике.

Легчаков Іван Митрофанович, старший, сержант 294-ї стрілецької дивізії. 1919 р.н. Красноярський край. Призваний Кузуським райвійськкоматом. Загинув 16.09.1943 р. Похований у с. Березова Лука, парк. Рідні: дружина, Легчакова Олена Іванівна. Проживала за адресою: Красноярський край, Кузуський р-н, ст. Кузусь.

Леміщенко Кир'ян Гаврилович, жертва нацизму. 1881 р.н. с. Лютецька. Розстріляний разом із родиною за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1941 р. Похований у с. Лютецька.

Леонов Василь Микитович, молодший сержант, писар 138-ї стрілецької дивізії. 1898 р.н. Пензенська обл., Кузнецький р-н. Призваний Ташкентським райвійськкоматом м. Ташкент. Загинув у бою 16.09.1943 р. Похований у с. Ручки. Рідні: дружина, Леонова Анфіса Андріївна. Проживала за адресою: м. Ташкент, Куйбишевське шосе, 34.

Леонов Іван Петрович, ефрейтор 200-ї танкової бригади. 1919 р.н. Воронежська обл., Лискинський р-н. Призваний Лискинським райвійськкоматом. Загинув у бою 12.09.1943 р. Похований у с. Римарівка, братська могила.

Леонтєв Василь Дмитрович, сержант 983-го стрілецького полку 253-ї стрілецької дивізії. 1917 р.н. Ивановська обл., Шуйський р-н. Призваний Шуйським райвійськкоматом Ивановської обл. Загинув 1.09.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: мати, Ганна Андріївна. Проживала за адресою: Ивановська обл., Шуйський р-н, с. Фастова.

Леонтєв Микола Сергійович, старший лейтенант, начальник розвідки 1-го дивізіону 10-го гірничо-в'ючного мінометного полку Резерву Головного Командування. Загинув 26.08.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: мати, Волкова Марія Петрівна. Проживала за адресою: м. Ленінград, вул. Кирилівська б. 22, кв. 8.

Леонтєв Семен Єрмолайович, червоноармієць 161-ї стрілецької дивізії. Курська обл., Білгородський р-н. Призваний Білгородським райвійськкоматом Курської обл. Загинув у бою 8.09. 1943 р. Похований у с. с. Великі Будища. Рідні: дружина, Леонтєва Марфа Іванівна. Проживала за адресою: Курська обл., Білгородський р-н.

Леонченко Василь Павлович, лейтенант 253-ї стрілецької дивізії. 1923 р.н. Орловська обл., Стародубський р-н, с. Степак. Загинув у бою 2.09.1943 р. Похований у с. Холодне, братська могила.

Лелехін І., військовослужбовець. Загинув у 1943 р. Похований у братській могилі в с. Лютенька.

Лермак Абрам Якович, гвардії лейтенант 259-го танкового полку. 1920 р.н., м. Мінськ. Призваний Ждановським райвійськкоматом, м. Горький. Загинув у бою 13.09.1943 р. Похований в 1,5 км східніше с. Солдатове. Рідні: сестра, Муллер Ганна Берелівна. Проживала за адресою: м. Алма-Ата.

Летін Федір Васильович, старшина 1235-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1924 р.н. Куйбишевська обл., Молотовський р-н. Призваний Молотовським райвійськкоматом. Загинув у бою у 1943 р. Похований у с. Солдатове. Рідні: мати, Летіна Євгенія Семенівна. Проживала за адресою: Куйбишевська обл., Молотовський р-н.

Лещенко Василь Антонович, рядовий. Загинув у вересні 1943 р. Похований у братській могилі в с. Лютенька.

Либкань Митрофан Іванович, червоноармієць 29-ї стрілецької дивізії. 1901 р.н. Кам'янець-Подільська обл., Волковицький р-н, с. Олениця. Призваний Краснодарським райвійськкоматом Тамбовської обл. Загинув 31.08.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: дружина, Долгополова Василина Прохорівна. Проживала за адресою: Краснодарський край, Славинський р-н.

Лизогуб І.С., жертва нацизму. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1943 р. Похований у м. Гадяч, могила № 3 на кладовищі.

Лизогуб Ілля Софронівч, жертва нацизму. 1912 р.н. с. Красна Лука. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації 5.12.1941 р. Похований у с. Красна Лука.

Ліаїн Григорій Федорович, старший сержант 343-го стрілецького полку 38-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 24.09.1943 р. Похований у с. Римарівка, братська могила.

Лядов Акимфій Григорович, рядовий, стрілець 1235-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у с. Лютенька.

Лисенко Дмитро Харитонович, партизан. 1906 р.н. Житель с. Харківці. Загинув у січні 1942 р. Похований у с. Харківці.

Лисенко Іван Никифорович, жертва нацизму. Житель с. Вельбівка. До 1941 р. голова колгоспу в с. Римарівка. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації 22.02.1942 р. Похований у с. Вельбівка.

Лисенко Олександр Артемович, рядовий. 1900 р.н. Помер від хвороби 7.11.1944 р. Похований у с. Малі Будища.

Лисенко Ольга Андріївна, жертва нацизму. 1908 р.н. Жителька с. Вельбівка. Розстріляна за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації 22.02.1942 р. Похована в с. Вельбівка.

Лисенко Остап Никифорович, жертва нацизму. 1910 р.н. Житель с. Вельбівка. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації 16.12.1943 р. Місце поховання не вказано.

Листопадов Микола Григорович, рядовий 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1922 р.н. Ростовська обл., Октябрський р-н, х. Керчно. Призваний Новомохитинським міськвійськкоматом Ростовської обл. Загинув 10.09.1943 р. Похований у с. Березова Лука, урочище Цапів Яр. Рідні: дружина, Галина Василівна.

Литвин Леонід Дем'янович, червоноармієць, командир відділення 41-го кінноартилерійського полку 38-ї стрілецької дивізії. 1912 р.н. Вінницька обл., Гайсинський р-н. Призваний Гайсинським райвійськкоматом. Загинув у бою 12.09.1943 р. Похований у с. Бобрин. Рідні: Литвин Феодосія.

Литвиненко Марія Андріївна, жертва нацизму. Жителька с. Лютенька. Загинула в 1941 р. Похована в с. Лютенька.

Литвиненко Тетяна Савівна, жертва війни. 1892 р.н. Жителька с. Вельбівка. Загинула в результаті вибуху артилерійського снаряду 5.09.1943 р. Похована в с. Вельбівка, кладовище.

Литвиненко Харитон Йосипович, жертва війни. 1898 р.н. Житель м. Гадяч, продавець. Загинув у результаті вибуху снаряду 13.09.1943 р. під час відступу німецьких окупаційних військ. Похований у м. Гадяч, кладовище.

Литвинов Олексій Петрович, молодший лейтенант 748-го стрілецького полку 206-ї стрілецької дивізії. Ворошиловградська обл., Ровеньківський р-н. Призваний Ровеньківським райвійськкоматом Ворошиловградської обл. Загинув у бою 14.09.1943 р. Похований у с. Сари,

братська могила. Рідні: мати, Литвинова Анастасія Михайлівна. Проживала за адресою: Ворошиловградська обл., Ровеньківський р-н, с. Дяково.

Литвинчук Егор Опанасович, червоноармієць 1334-го зенітно-артилерійського полку 21-ї зенітно-артилерійської дивізії Резерву Головного Командування. 1912 р.н. Сумська обл., Червоний р-н, с. Студене. Призваний Червоним райвійськкоматом Сумської обл. Загинув у бою 11.09.1943 р. Похований у с. Вельбівка, кладовище. Рідні: дружина, Литвинчук Ганна Семенівна. Проживала за адресою: Сумська обл., Червоний р-н, с. Студене.

Литовка Євген Пимонович, рядовий. 1913 р.н. Житель с. Заворскло. Загинув 6.09.1943 р. Похований у с. Веприк.

Литовка Іван Федорович, командир молодіжної партизанської групи. 1922 р.н. Житель с. Римарівка. Заарештований і розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації у березні 1943 р. Похований у с. Римарівка, кладовище.

Литовцев Дмитро Сидорович, лейтенант 206-ї стрілецької дивізії. 1915 р.н. Сумська обл., Краснопільський р-н, с. Піщане. Призваний Краснопільським райвійськкоматом. Загинув у бою 19.09.1943 р. Похований у с. Сари, братська могила. Рідні: дружина, Литовцева Марія Філіпівна. Проживала за адресою: Сумська обл., Краснопільський р-н, с. Піщане.

Лиходумов Василь Федорович, молодший сержант 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1913 р.н. Башкирська АРСР, Зілаїрський р-н, с. Петрівка. Призваний Зілаїрським райвійськкоматом. Загинув у бою 14.09.1943 р. Похований у с. Солдатове. Рідні: дружина, Лиходумова Анна Семенівна. Проживала за адресою: Башкирська АРСР, Зілаїрський р-н, с. Петрівка.

Лихота Опанас Васильович, рядовий, стрілець 1235-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув 8.09.1943 р. Похований у с. Воздвиженка.

Лішнев Костянтин Захарович, червоноармієць. 1922 р.н. Загинув у 1943 р. Похований у братській могилі в с. Лютенька.

Ліberman Абрам Ісакович, представник єврейської громади м. Гадяч. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1941 р. Похований у м. Гадяч, ур. Гончарний яр.

Лімахов З., військовослужбовець. Загинув у бою у вересні 1943 р. Похований у с. Велике, кладовище.

Ліпаков Костянтин Михайлович, рядовий. 1895 р.н. Вологодська обл., Сокольський р-н, с. Туліцино. Загинув у бою 5.09.1943 р. Похований у с. Велике.

Лісниця Семен Сидорович, партизан. 1901 р.н. Житель с. Сари. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1942 р. Похований у с. Сари.

Ліхачев Андрій Сергійович, рядовий. Загинув у бою 29.08.1943 р. Похований у с. Бобрик.

Ліхачов Андрій Сергійович, червоноармієць 38-ї стрілецької дивізії. 1924 р.н., м. Грозний. Призваний Грозненським райвійськкоматом. Загинув у бою 29.08.1943 р. Похований у с. Педоричі. Рідні: мати, Ліхачова Лідія Іванівна. Проживала за адресою: м. Грозний.

Ліхачов Олексій Іванович, молодший лейтенант, командир взводу 106-го стрілецького полку 29-ї стрілецької дивізії. 1924 р.н. Татарська АРСР, Павинський р-н, с. Фоменівка. Призваний Павинським райвійськкоматом Татарської АРСР. Загинув у бою 25.08.1943 р. Похований у с. Вельбівка. Рідні: проживали за адресою: Татарська АРСР, м. Бутульма.

Лобаков Федір Михайлович, рядовий, навідник протитанкової рушниці 1235-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1923 р.н. Ярославська обл., Нерехтський р-н, с. Нове. Призваний Калінінським райвійськкоматом Горьківської обл. Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у с. Лютенька. Рідні: дружина, Будаєва Єлизавета Іванівна. Проживала за адресою: Ярославська обл., Нерехтський р-н, с. Нове.

Лобанцев Леонід Петрович, молодший лейтенант, командир кулеметного взводу 106-го стрілецького полку 29-ї стрілецької дивізії. 1921 р.н. Призваний Ворошиловградським райвійськкоматом. Загинув у бою 28.09.1943 р. Похований у братській могилі в с. Мартинівка. Рідні: батько, Лобанцев Петро Миколайович. Проживав за адресою: м. Ворошиловград.

Лобачев Микола Михайлович, червоноармієць 29-ї стрілецької дивізії. 1903 р.н. Смоленська обл., Кіровський р-н, с. Ажове. Призваний Сизранським райвійськкоматом Куйбишевської обл. Загинув 31.08.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: дружина, Євдокія Василівна. Проживала за адресою: м. Сизрань.

Лобков Олександр Дмитрович, гвардії молодший сержант. 1916 р.н. Загинув у бою 29.08.1943 р. Похований у братській могилі в с. Мартинівка.

Лобода Григорій Миколайович, рядовий. 1915 р.н. Загинув у бою 25.02.1943 р. Похований у с. Лободине.

Лободенко Олександр Семенович, партизан. 1912 р.н. с. Рашівка. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації 17.11.1942 р. Похований у с. Рашівка.

Лобота Михайло Семенович, молодший сержант 575-го стрілецького полку 161-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 30.08.1943 р. Похований у с. Педоричі.

Логінов Віктор Федорович, червоноармієць 253-ї стрілецької дивізії. 1924 р.н. Башкирська АРСР. Призваний Покровським райвійськкоматом. Загинув 1.09.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: мати, Марія Василівна. Проживала за адресою: Башкирська АРСР, Покровський р-н, с. Монайко.

Лосенко Марія Володимирівна, жертва війни. 1875 р.н. с. Венеславівка. Померла після поранення осколками авіаційної бомби 5.10.1943 р. Похована в с. Венеславівка, кладовище.

Лосенко Уляна Герасимівна, жертва війни. 1911 р.н. Жителька с. Венеславівка. Загинула в результаті розриву авіаційної бомби 19.09.1943 р. Похована в с. Венеславівка, кладовище.

Ложечкін Федір Петрович, військовослужбовець. Загинув у бою у вересні 1943 р. Похований у с. Красна Лука.

Ложков Микола Васильович, сержант. Загинув у бою 31.08.1943 р. Похований у с. Бобрік.

Лодіногіч Андрій Йосипович, червоноармієць 106-го стрілецького полку 29-ї стрілецької дивізії. 1908 р.н. Краснодарський край, м. Майкоп. Загинув у 1943 р. Похований у м. Гадяч.

Ломакін Ф.Я., військовослужбовець. Загинув у бою у вересні 1943 р. Похований у с. Велике, кладовище.

Ломарев Іван Юхимович, старший сержант, командир відділення 1235-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1896 р.н. Харківська обл., Велико-Бурадуцький р-н. Призваний Кантемирівським райвійськкоматом Воронежської обл. Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у с. Лютецька. Рідні: дружина, Пшеничкіна Уляна Омелянівна, проживала за адресою: Воронежська обл., Кантемирівський р-н.

Ломоносов Борис Миколайович, молодший сержант 983-го стрілецького полку. 1923 р.н. Житель м. Москва. Призваний Бауманським райвійськкоматом Московської обл. Загинув 1.09.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: мати, Любов Платонівна. Проживала за адресою: м. Москва, вул. Короленка.

Лопатін Яків Григорович, червоноармієць 38-ї стрілецької дивізії. 1895 р.н. Красноярський край м. Атакан. Призваний Даурським райвійськкоматом Красноярського краю. Загинув у бою 2.09.1943 р. Похований у с. Бобрік. Рідні: дружина, Лопатіна Єфросинія. Проживала за адресою: Красноярський край, м. Атакан, вул. Островського.

Лопатка Яків Павлович, рядовий. Помер від хвороби 7.11.1944 р. Похований у братській могилі в с. Малі Будища.

Лосатов Павло Гаврилович, сержант 1235-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 13.09.1943 р. Похований у с. Солдатове.

Луцьянов В.В., військовослужбовець. Загинув у бою у вересні 1943 р. Похований у с. Велике, кладовище.

Луцьянов Іван Павлович, червоноармієць 29-ї стрілецької дивізії. 1903 р.н. Куйбишевська обл., Козловський р-н. Призваний Козловським райвійськкоматом. Загинув 25.08.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: дружина, Олександра Миколаївна. Проживала за адресою: Куйбишевська обл., Козловський р-н.

Луцьянов Петро Прохорович, червоноармієць. 1909 р.н. Призваний Тростянецьким райвійськкоматом Сумської обл. Помер 13.09.1943 р. Похований у с. Харківці. Рідні: дружина, Луцьянова Параска Денисівна. Проживала за адресою: с. Мартинівка Охтирського р-ну Сумської обл.

Лукадін Василь Дмитрович, військовослужбовець 128-го стрілецького полку 29-ї стрілецької дивізії. Зник безвісти 26.03.1943 р. в районі с. Веприк.

Лукаш Іван Тимофійович, жертва війни. 1930 р.н. с. Середняки. Загинув у результаті вибуху гранати 12.12.1943 р. Похований у с. Середняки.

Лукаш Марія Іванівна, жертва нацизму. Сватківська сільська рада. Розстріляна за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації у травні 1943 р. Місце поховання невідоме.

Лукаш Олексій Іванович, жертва нацизму. 1892 р.н. с. Березова Лука. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації 24.12. 1942 р. Місце поховання невідоме.

Лукашов Микола Герасимович, військовослужбовець 128-го стрілецького полку 29-ї стрілецької дивізії. Зник безвісти 27.03.1943 р. в районі с. Веприк.

Лукін Гаврило Володимирович, лейтенант 294-ї стрілецької дивізії. 1914 р.н. Пензенська обл., Колишлейський р-н. с. Койсарівка. Призваний Колишлейським райвійськкоматом. Загинув у бою 11.09.1943 р. Похований у с. Сарі, братська могила. Рідні: дружина, Лукіна Варвара Семенівна. Проживала за адресою: Пензенська обл., Колишлейський р-н, с. Койсарівка.

Лукінов Іван Пантелеймонович, молодший сержант. 1907 р.н. Загинув у вересні 1943 р. Похований у братській могилі в с. Лютецька.

Лукієвський Кузьма Опанасович, рядовий, броненічник 981-го стрілецького полку. 1912 р.н. Чкаловська обл. Призваний Серовським райвійськкоматом Свердловської обл. Загинув 4.09.1943 р. Похований на території радгоспу «Холодний». Рідні: дядько, Матвій Євдокимович. Проживав за адресою: колгосп «Туркестан», вул. Стахановська, 8.

Луконін Олександр Павлович, рядовий. Загинув у бою 14.09.1943 р. Похований у с. Середняки, братська могила, центр.

Лук'янов Михайло Пид[ипович], військовослужбовець 77-го артилерійського полку 29-ї стрілецької дивізії. Зник безвісти 27.08.1943 р. в районі м. Гадяч.

Лушев Михайло Степанович, молодший сержант, командир відділення 981-го стрілецького полку 253-ї стрілецької дивізії. 1908 р.н. Молотовська обл. Призваний Сталінським райвійськкоматом Молотовської обл. Загинув 4.09.1943 р. Похований у с. Мартинівка (колишній х. Червоногвардійський). Рідні: дружина, Євдокія Іванівна. Проживала за адресою: м. Молотов, вул. Мосинська, 7, кв. 4.

Луцьков Іван Іванович, рядовий 1237-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 13.09.1943 р. Похований у с. Лисівка.

Лупандін Василь Дмитрович, рядовий, стрілець 128-го стрілецького полку 29-ї стрілецької дивізії. 1905 р.н. Краснодарський край, Тбіліський р-н. Призваний Тбіліським райвійськкоматом Краснодарського краю. Зник безвісти 26.08.1943 р. в с. Веприк. Рідні: Лупандіна Ганна Василівна. Проживала за адресою: Краснодарський край, Тбіліський р-н.

Луцай Г.О., жертва нацизму. Житель с. Миколаївка. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації у січні 1942 р. Похований у с. Миколаївка.

Луцай Микола Іванович, підпільник. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1942 р. Похований у м. Гадяч.

Лушкін Петро Данілович, сержант 29-ї стрілецької дивізії. 1912 р.н. Куйбишевська обл. Призваний Базеросизгалівським райвійськкоматом Куйбишевської обл. Зник безвісти 27.08.1943 р. в районі с. Веприк. Рідні: дружина, Лушкіна Катерина Василівна. Проживала за адресою: Куйбишевська обл. Базеросизгалівський р-н, Должнаківська сільська рада, колгосп «Ворошилово».

Лушпій Василь Іванович, рядовий, навідник 1235-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1913 р.н. Дніпропетровська обл., Верхньодніпровський р-н, х. Вольний. Призваний Свободинським райвійськкоматом Курської обл. Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у с. Лютецька.

Любарець Марія Лаврентіївна, жертва війни. 1905 р.н. Жителька с. Лютецька. Загинула в 1941 р. Похована в с. Лютецька.

Любарець Наталія Павлівна, жертва війни. 1931 р.н. Жителька с. Лютецька. Загинула у 1941 р. Похована в с. Лютецька.

Любарець Павло Павлович, жертва війни. 1929 р.н. Житель с. Лютецька. Загинув у 1941 р. Похований у с. Лютецька.

Любарець Тихін Сергійович, підпільник. 1906 р.н. Загинув у березні 1943 р. Похований у с. Лютецька.

Любарев Іван Петрович, червоноармієць 658-го стрілецького полку 218-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 21.08.1943 р. Похований у с. Мартинівка.

Любарська Рахіль Яківна, представниця єврейської громади м. Гадяч. Розстріляна за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1942 р. Похована в м. Гадяч, в ур. Гончарний яр.

Любимський Олексій Андрійович, ефрейтор 161-ї стрілецької дивізії. 1924 р.н. Харківська обл., Краснокутський р-н, с. Любівка. Призваний Краснокутським райвійськкоматом Харківської обл. Загинув у бою у вересні 1943 р. Похований у с. Красна Лука. Рідні: мати, Любимська Аक्सинія Харитонівна. Проживала за адресою: Ворошилоградська обл., Олександрівський р-н.

Любимцев Василь Сергійович, рядовий. 1904 р.н. Загинув 10. 09.1943 р. Похований у м. Гадяч, міський парк.

Любота Михайло Семенович, молодший сержант. Саратовська обл. Призваний Новоузенським райвійськкоматом. Загинув у бою 30.08.1943 р. Похований у с. Бобрік.

Лягушкін Василь Кирилович, рядовий, стрілець 1235-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1909 р.н. Солнечногорський р-н. Призваний Ждановським райвійськкоматом Башкирської АРСР. Загинув у бою 9.09.1943 р. Похований у с. Лютецька. Рідні: дружина, Лягушкіна Катерина. Проживала за адресою: Московська обл., с. Маніхіно.

Лямін Михайло Іванович, молодший сержант, командир відділення 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1909 р.н. Удмуртська АРСР, Увінський р-н, с. Хомяково. Призваний Шарканським райвійськкоматом Удмуртської АРСР. Загинув у бою 11.09.1943 р. Похований у с. Лютецька. Рідні: дружина, Ляміна Євдокія. Проживала за адресою: Удмуртська АРСР, с. Степанівка.

Ляпкалов Іван Прокопович, рядовий, санінструктор 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1916 р.н. Алтайський край, Зональний р-н. Призваний Зональним райвійськкоматом. Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у с. Лютецька. Рідні: мати, Ляпкалова Наталя Федорівна. Проживала за адресою: Алтайський край, Зональний р-н, с. Соколово.

Ляшуров Лякув, рядовий 1237-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у с. Юр'івка.

Мавленов Сафар, рядовий, сапер 2-ї роти 60-го окремого мотострілецького батальйону 5-го гвардійського танкового корпусу. 1924 р.н. Сталінградська обл., Гісарський р-н, кишлак Джорусай. Призваний Гісарським райвійськкоматом Таджикиської РСР. Зник безвісти 5.09.1943 р. в р-ні с. Коновалове. Рідні: мати, Мавленова Шаріб. Проживала за адресою: Сталінградська обл., Гісарський р-н, кишлак Джорусай.

Магдарімов Маріджан, рядовий 1235-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 11.09.1943 р. Похований у с. Маїни.

Мадаго Кагім, рядовий, стрілець 1237-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 15.09.1943 р. Похований у братській могилі в с. Могилатів.

Мадалімов Ібрагім, рядовий, стрілець 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1909 р.н. Андижанська обл., Сталінський р-н. Призваний Сталінським райвійськкоматом Андижанської обл. Загинув у бою 11.09.1943 р. Похований у с. Лютецька. Рідні: дружина, Мадалімова Угульман. Проживала за адресою: Андижанська обл., Сталінський р-н, колгосп ім. Леніна.

Маденов Іван Васильович, рядовий 161-ї стрілецької дивізії. 1902 р.н. Тульська обл., Детинський р-н. Загинув 15.09.1943 р. Похований у с. Середняки, братська могила, центр. Рідні: дружина, Маденова Тетяна Василівна. Проживала за адресою: Тульська обл., Детинський р-н.

Маджигаладзе Акакії Георгійович, рядовий 206-ї стрілецької дивізії 748-го стрілецького полку. 1911 р.н. Грузинська РСР, м. Сухумі. Призваний Сухумським райвійськкоматом. Загинув у бою 14.09.1943 р. Похований у с. Рашівка, центр. Рідні: дружина, Маджигаладзе Ліза Андріївна. Проживала за адресою: Грузинська РСР, м. Сухумі.

Мадрагілов Якуджан, рядовий, стрілець 128-го стрілецького полку 29-ї стрілецької дивізії. 1907 р.н. Ферганська обл., Кувинський р-н. Призваний Кувинським райвійськкоматом Ферганської обл. Зник безвісти 26.08.1943 р. в с. Веприк. Рідні: Джабарова Гафнілка. Проживала за адресою: Ферганська обл., Кувинський р-н.

Мадрагімов Турсунбай, рядовий, стрілець 128-го стрілецького полку 29-ї стрілецької дивізії. 1903 р.н. Ферганська обл., Кувинський р-н. Призваний Кувинським райвійськкоматом Ферганської обл. Зник безвісти 27.08.1943 р. в с. Веприк. Рідні: Фатъмахан. Проживала за адресою: Ферганська обл., Кувинський р-н.

Мадумадаров Хатим, рядовий, стрілець 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 11.09.1943 р. Похований у с. Лютецька.

Мазай Павло Данилович, червоноармієць 29-ї стрілецької дивізії. Дніпропетровська обл., Новомосковський р-н, с. Кулибівка. Загинув у бою 23.08.1981 р. Похований у с. Педоричі. Рідні: сестра, Мазай Євдокія Данилівна. Проживала за адресою: Дніпропетровська обл., Новомосковський р-н, с. Кулибівка.

Мазнюк Іван Федорович, військовослужбовець, телефоніст 77-го артилерійського полку 29-ї стрілецької дивізії. Зник безвісти 18.08.1943 р., в районі м. Гадяч.

Мазолов Дмитро Денисович, червоноармієць, стрілець 161-ї стрілецької дивізії. 1905 р.н. Курська обл., Горшеченський р-н. Призваний Горшеченським райвійськкоматом Курської обл.

Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у с. Красна Лука. Рідні: дружина, Мазолова Анастасія Іванівна. Проживала за адресою: Курська обл., Горшеченський р-н, с. Горшечне.

Майборода Володимир Григорович, жертва війни. 1923 р.н. Житель с. Лютецька. Загинув у 1941 р. Похований у с. Лютецька.

Майданик Никифор Коймович, сержант 128-го стрілецького полку 29-ї стрілецької дивізії. 1900 р.н. Алтайський край, Шипуновський р-н. Призваний Шипуновським райвійськкоматом Алтайського краю. Зник безвісти 26.08.1943 р. в с. Веприк. Рідні: Майданик Феодосія Кононівна. Проживала за адресою: Красноярський край, ст. Інгаська.

Майднов Асан, молодший сержант 1235-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у с. Лютецька.

Майдіс Абрам Хаймович, представник єврейської громади м. Гадяч. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1942 р. Похований у м. Гадяч, в ур. Гончарний яр.

Майоров Панас Федорович, рядовий. Загинув у бою 31.08.1943 р. Похований у с. Воронівщина.

Макальков Іван Мойсейович, сержант, завідувачий складом 128-го стрілецького полку 29-ї стрілецької дивізії. 1906 р.н. Кіровоградська обл., Аджамський р-н. Призваний Аджамським райвійськкоматом Кіровоградської обл. Зник безвісти 26.08.1943 р. в с. Веприк. Рідні: Макалькова Пелагея Романівна. Проживала за адресою: Кіровоградська обл., Аджамський р-н, с. Аджамка.

Макар Василь Дмитрович, рядовий, стрілець 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у с. Лютецька.

Макаренко Іван Матвійович, молодший сержант, командир відділення 29-ї стрілецької дивізії. 1924 р.н. Чернігівська обл., Середино-Будський р-н. Призваний Срібнянським райвійськкоматом. Загинув у бою 28.08.1943 р. Похований у с. Вельбівка. Рідні: мати, Макаренко Клавдія Дмитрівна. Проживала за адресою: Новосибірська обл., Венеровський р-н, с. Клименко.

Макаренко Степан Павлович. 1912 р.н. Житель с. Лютецька. Загинув у 1941 р. Похований у с. Лютецька.

Макаров Іван Опанасович, рядовий, стрілець протитанкової рушниць 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1905 р.н. Горьківська обл., Мордово-Баклінський р-н, с. Копкіно. Призваний Шадринським райвійськкоматом Курганської обл. Загинув у бою 11.09.1943 р. Похований у с. Лютецька. Рідні: дружина, Макарова Тетяна Терентівна. Проживала за адресою: Горьківська обл., Мордово-Баклінський р-н, с. Копкіно.

Макаров Микола Андрійович, рядовий. Загинув у 1943 р. Похований у с. Лютецька, братська могила біля школи.

Макаров Олександр Семенович, рядовий стрілець 979-го стрілецького полку 253-ї стрілецької дивізії. 1910 р.н. Ульяновська обл., Миколаївський р-н. Призваний Миколаївським райвійськкоматом Пензенської обл. Загинув 1.09.1943 р. Похований у с. Холодне. Рідні: дружина, Макарова Марія Іванівна. Проживала за адресою: Ульяновська обл., Миколаївський р-н, с. Паніно.

Макаров Павло Георгійович, молодший лейтенант, командир танка 371-ї танкової бригади. 1921 р.н. Тульська обл., Бабинський р-н. Призваний Бабинським райвійськкоматом. Зник безвісти 28.09.1943 р., в районі с. Тепле. Рідні: проживали за адресою: Тульська обл., Бабинський р-н, с. Гуносово.

Макаров Павло Миколайович, рядовий 931-го артилерійського полку 373-ї стрілецької дивізії. 1908 р.н. Челябінська обл., Карталинський р-н. Загинув у бою 20.09.1943 р. Похований у с. Лисівка.

Макаров Тихін Романович, червоноармієць 1664-го винищувального протитанкового артилерійського полку Резерву Головного Командування. 1913 р.н. Курська обл., Белгородський р-н. Призваний Белгородським райвійськкоматом Курської обл. Загинув у бою 4.09.1943 р. Похований у с. Педоричі. Рідні: дружина, Макарова Марія Антонівна. Проживала за адресою: Курська обл., Белгородський р-н.

Макарцев Костянтин Михайлович, червоноармієць. 1907 р.н. Загинув у бою 8.09.1943 р. Похований у с. Воронівщина.

Макарєв Василь Гаврилович, червоноармієць, стрілець 29-ї стрілецької дивізії. 1923 р.н. Алтайський край, Алтайський р-н, с. Айратура. Призваний Алтайським райвійськкоматом Ал-

Звід пам'яток історії та культури України: Полтавська область

тайського краю. Загинув у бою 28.08.1943 р. Похований у с. Вельбівка. Рідні: мати, Макарєва Уяна Єгорівна. Проживала за адресою: Алтайський край, Алтайський р-н, с. Айратура.

Макатев Кусаан, червоноармієць. 1908 р.н. Загинув у бою 31.08.1943 р. Похований у с. Холодне, братська могила.

Макєєв Іван Прокопович, червоноармієць 29-ї стрілецької дивізії. 1910 р.н. Алтайський край, с. Алтайське. Призваний Алтайським райвійськкоматом. Загинув 28.08.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: дружина, Максова Є. Ів. Проживала за адресою: Алтайський край, с. Алтайське.

Маковська Ганна Кирилівна, жертва нацизму. 1899 р.н. Жителька с. Лютенька. Загинула в 1941 р. Похована в с. Лютенька.

Маковська Катерина Йосипівна, жертва нацизму. 1923 р.н. Жителька с. Лютенька. Загинула в 1941 р. Похована в с. Лютенька.

Маковський Василь Йосипович, жертва нацизму. 1920 р.н. Житель с. Лютенька. Загинув у 1941 р. Похований у с. Лютенька.

Маковський Йосип Денисович, жертва нацизму. 1898 р.н. Житель с. Лютенька. Загинув у 1941 р. Похований у с. Лютенька.

Маковський Степан Йосипович, жертва нацизму. 1925 р.н. Житель с. Лютенька. Загинув у 1941 р. Похований у с. Лютенька.

Максидов Василь Іванович, рядовий 575-го стрілецького полку 161-ї стрілецької дивізії. 1918 р.н. Тверська обл., Кимрський р-н. Загинув 1.09.1943 р. Похований на території Гадяцького р-ну. Точне місце поховання не встановлено.

Максимов Василь Іванович, червоноармієць. 1903 р.н. Загинув у бою 1.09.1943 р. Похований у с. Бобрік.

Максимов Микола Іванович, рядовий, стрілець 128-го стрілецького полку 29-ї стрілецької дивізії. 1923 р.н. Пензенська обл., Чимбарський р-н. Призваний Чимбарським райвійськкоматом Пензенської обл. Зник безвісти 26.08.1943 р. в с. Веприк. Рідні: Максимова Парасковія. Проживала за адресою: Пензенська обл., Чимбарський р-н.

Максимов Олександр Васильович, рядовий 1920 р.н. Загинув у бою 20.09.1941 р. Похований у с. Качанове.

Максимов Олександр Григорович, червоноармієць, стрілець 161-ї стрілецької дивізії. 1900 р.н. Московська обл., м. Загорськ. Призваний Загорським райвійськкоматом Московської обл. Загинув у бою 5.09.1943 р. Похований у с. Бобрік. Рідні: дружина, Максимова Ганна Миколаївна. Проживала за адресою: Московська обл., м. Загорськ, пров. Красної Армії, 182.

Макушев Ахмед, червоноармієць, стрілець 138-ї стрілецької дивізії. 1898 р.н. Семипалатинська обл., Аксувайський р-н. Призваний Аксувайським райвійськкоматом Семипалатинської обл. Загинув у бою 16.09.1943 р. Похований у с. Ручки. Рідні: син, Ахмедов Беленад. Проживав за адресою: Семипалатинська обл., Аксувайський р-н.

Макушин Данило Якович, червоноармієць. Загинув у 1943 р. Похований у братській могилі в с. Лютенька.

Малахов Зот Максимович, рядовий 979-го стрілецького полку. 1923 р.н. Загинув 4.09.1943 р. Похований на території Гадяцького р-ну. Точне місце поховання не встановлено.

Малаховський Василь Іванович, молодший сержант 979-го стрілецького полку. 1908 р.н. Загинув 4.09.1943 р. Похований на території Гадяцького р-ну. Точне місце поховання не встановлено.

Маленкін Михайло Юхимович, рядовий 979-го стрілецького полку. Загинув у бою 12.09.1943 р. Похований у с. Змажине.

Малишев Павло Іванович, гвардії молодший лейтенант, командир кулеметного взводу 3-го мотострілецького батальйону 7-ї гвардійської механізованої бригади. 1924 р.н. Пензенська обл., Свищевський р-н, с. Анучіно. Призваний Свищевським райвійськкоматом. Загинув у бою 27.08.1943 р. Похований у с. Воронівщина. Рідні: мати, Малишева Марія Іванівна. Проживала за адресою: Пензенська обл., Свищевський р-н, с. Анучіно.

Малишев Василь Михайлович, рядовий, стрілець 128-го стрілецького полку 29-ї стрілецької дивізії. 1921 р.н. Орджонікідзенський край, Боготерський р-н. Призваний Орджонікідзенським райвійськкоматом. Зник безвісти 29.08.1943 р. в с. Веприк. Рідні: Малишева Ксенія Іларіонівна. Проживала за адресою: Орджонікідзенський край, Ардонський р-н, ст. Ардонська.

Малишев Георгій Іванович, старший сержант, іздовий 373-ї стрілецької дивізії. 1908 р.н. Удмуртська АРСР, Пичаський р-н. Призваний Воткінським райвійськкоматом Удмуртської

АРСР. Загинув у бою 15.09.1943 р. Похований у с. Солдатове. Рідні: дружина, Малишева Тетяна Петрівна. Проживала за адресою: Удмуртська АРСР, м. Можга, вул. Інтернаціональна, 21.

Малишев Михайло Степанович, рядовий, телефоніст 983-го стрілецького полку 253-ї стрілецької дивізії. 1921 р.н. Рязанська обл., м. Касимов. Призваний Ленінським райвійськкоматом Московської обл. Загинув у бою 30.08.1943 р. Похований у с. Шадурка. Рідні: мати, Малишева Софія Федорівна. Проживала за адресою: Рязанська обл., м. Касимов.

Малишев Павло Андрійович, молодший сержант 161-ї стрілецької дивізії. 1918 р.н. Саратовська обл., Балашовський р-н, с. Милак. Призваний Балашовським райвійськкоматом. Загинув у бою 9.10.1943 р. Похований у с. Римарівка, братська могила. Рідні: батько, Малишев Андрій Тимофійович. Проживав за адресою: Саратовська обл., Балашовський р-н, с. Милак.

Малибаев Гаалі, червоноармієць, стрілець 859-го стрілецького полку 294-ї стрілецької дивізії. 1909 р.н. Ферганська обл., Кокандський р-н. Призваний Кокандським райвійськкоматом. Загинув 15.09.1943 р. Похований у с. Березова Лука. Рідні: дружина, Талімарова Турсунай. Проживала за адресою: Ферганська обл., Кокандський р-н.

Малідов Дараш, військовослужбовець 128-го стрілецького полку 29-ї стрілецької дивізії. Зник безвісти 27.03.1943 р. в районі с. Веприк.

Маловічко Іван Іванович, жертва нацизму. 1900 р.н. Житель с. Лютенька. Загинув у 1941 р. Похований у с. Лютенька.

Маловічко Іван Іванович, жертва нацизму. 1936 р.н. Житель с. Лютенька. Загинув у 1941 р. Похований у с. Лютенька.

Маловічко Ірина Іванівна, жертва нацизму. 1934 р.н. Жителька с. Лютенька. Загинула у 1941 р. Похована в с. Лютенька.

Маловічко Катерина Яківна, жертва нацизму. 1906 р.н. Жителька с. Лютенька. Загинула у 1941 р. Похована в с. Лютенька.

Маловічко Олександра Іванівна, жертва нацизму. 1923 р.н. Жителька с. Лютенька. Загинула у 1941 р. Похована в с. Лютенька.

Малофеев Микола Осипович, рядовий, стрілець 373-ї стрілецької дивізії. 1905 р.н. м. Иркутськ, вул. Красная Звезда, 17. Призваний Сковородинським райвійськкоматом Читинської обл. Загинув у бою 11.09.1943 р. Похований у с. Млини, центр. Рідні: дружина, Чурякіна Марія Андріївна. Проживала за адресою: Иркутська обл., м. Черемхов, вул. Кірова, 68.

Мальков'янов Яків Іванович, рядовий, стрілець 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 11.09.1943 р. Похований у с. Лютенька.

Мальований Василь Іванович, рядовий, стрілець 569-го стрілецького полку 161-ї стрілецької дивізії. 1917 р.н. Сумська обл., Краснопільський р-н, с. Малий Бобрік. Призваний Краснопільським райвійськкоматом Сумської обл. Загинув у бою 12.09.1943 р. Похований у с. Красна Лука. Рідні: дружина, Мальована Марія Кіндратівна. Проживала за адресою: Сумська обл., Краснопільський р-н, с. Малий Бобрік.

Мальцев Василь Михайлович, військовослужбовець. Зник безвісти 26.08.1943 р. в районі с. Веприк.

Малоков Олексій Степанович, старший сержант, писар 128-го стрілецького полку 29-ї стрілецької дивізії. 1909 р.н. Ростовська обл., Сальський р-н, с. Баракіно. Призваний Сальським райвійськкоматом Ростовської обл. Зник безвісти 26.08.1943 р. в с. Веприк. Рідні: Скрипченко Марія Григорівна. Проживала за адресою: Азербайджанська РСР, м. Хочми, консервний завод.

Мамадашвілі Партбай, червоноармієць 29-ї стрілецької дивізії. 1917 р.н. м. Баку. Призваний Кагановицьким райвійськкоматом. Загинув 28.08.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: дружина, Кілас. Проживала за адресою: м. Баку.

Мамаадзе Тічико Мак., військовослужбовець 77-го артилерійського полку 29-ї стрілецької дивізії. Зник безвісти 27.03.1943 р. в районі с. Веприк.

Маманкулов Соонбай, рядовий 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у с. Лютенька.

Мамасалиєв Омар, червоноармієць 29-ї стрілецької дивізії. 1903 р.н. Андижанська обл., Ходжибацький р-н, с. Малуваші. Призваний Ходжибацьким райвійськкоматом. Загинув 27.08.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: дружина, Парінова Сахата. Проживала за адресою: Андижанська обл., Ходжибацький р-н, с. Малуваші.

Мамбедров Абдулла, рядовий, стрілець 768-го стрілецького полку. Помер від отриманох поранень 18.09.1943 р. Похований у с. Лютенька.

Мамбетов Абултай Абдалімович, рядовий, стрілець 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1906 р.н. Тайджанська обл., Наримський р-н. Призваний Наримським рай-

військкоматом Тайджанської обл. Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у с. Лютенька. Рідні: дружина, Мамбетова Рахим. Проживала за адресою: Тайджанська обл., Наримський р-н.

Мамед Хасанов Асад, червоноармієць 29-ї стрілецької дивізії. 1914 р.н. м. Баку, Саянський р-н. Призваний Саянським райвійськкоматом. Загинув 27.08.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: дружина, Мамед Хасанова Кун. Проживала за адресою: м. Баку, Саянський р-н.

Мамедкулаєв Мамеджан, рядовий, стрілець 128-го стрілецького полку 29-ї стрілецької дивізії. 1910 р.н. Ферганська обл., Багдатський р-н. Призваний Багдатським райвійськкоматом Ферганської обл. Зник безвісти 26.08.1943 р. в с. Веприк. Рідні: Хунсанбаєва Саврюкса. Проживала за адресою: Ферганська обл., Багдатський р-н.

Мамедов Андрій Сергійович, червоноармієць. 1924 р.н. Загинув 25.08.1943 р. Похований у с. Веприк.

Мамедов Дадаш, рядовий, стрілець 128-го стрілецького полку 29-ї стрілецької дивізії. 1895 р.н. Азербайджанська РСР, Карячинський р-н, с. Куздек. Призваний Карячинським райвійськкоматом. Зник безвісти 27.08.1943 р. в с. Веприк. Рідні: Майтокул Гасна. Проживала за адресою: Азербайджанська РСР, Карячинський р-н, с. Куздек.

Мамедов Дадаш, червоноармієць 60-ї гвардійської танкової бригади 8-го гвардійського танкового корпусу. 1912 р.н. Азербайджанська РСР, Ленкоранська обл. Призваний Куїбінським райвійськкоматом. Загинув у бою 2.09.1943 р. Похований у с. Холодне.

Мамедов Ідріс, червоноармієць 3-ї окремої зенітної батареї. 1921 р.н. Азербайджанська РСР, Кіровська обл. Загинув у бою 5.10.1941 р. Похований у с. Миколаївка.

Мамедов Марзісана Мурза, червоноармієць 29-ї стрілецької дивізії. 1911 р.н. Азербайджанська РСР. Призваний Корянським райвійськкоматом. Загинув 29.08.1943 р. Похований у с. Веприк.

Мамедов Саркат, рядовий, стрілець 225-го стрілецького полку 30-ї стрілецької дивізії. 1899 р.н. Азербайджанська РСР, Альбайрамський р-н, колгосп «Комітерн». Призваний Альбайрамським райвійськкоматом Азербайджанської РСР. Загинув у бою 27.08.1943 р. Похований у с. Воронівщина. Рідні: дружина, Мамедова Атлас. Проживала за адресою: Азербайджанська РСР, Альбайрамський р-н, колгосп «Комітерн».

Мамедяров Умар, рядовий 983-го стрілецького полку. Загинув 1.09.1943 р. Похований у с. Веприк.

Маморзаєв Ібрагім, рядовий 1237-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1914 р.н. Кулябська обл., Кзил-Мазарський р-н. Призваний Кзил-Мазарським райвійськкоматом Таджикицької РСР. Загинув у бою 15.09.1943 р. Похований у с. Солдатове. Рідні: дружина, Туржа Ібрагімівна. Проживала за адресою: Кулябська обл., Кзил-Мазарський р-н.

Маметкулов Ашироді, рядовий 29-ї стрілецької дивізії. 1921 р.н. Таджикицька РСР, Сталінабадська обл., Шокретанський р-н. Призваний Шокретанським райвійськкоматом. Загинув у бою 16.09.1943 р. Похований у с. Середняки. Рідні: мати, Маметкулова Халера. Проживала за адресою: Таджикицька РСР, Сталінабадська обл., Шокретанський р-н.

Мамаятєєв Ганій, рядовий 1237-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 19.09.1943 р. Похований у с. Юр'ївка.

Мамсакулєєв Мамеджай, військовослужбовець 128-го стрілецького полку 29-ї стрілецької дивізії. Зник безвісти 26.03.1943 р. в районі с. Веприк.

Манасіков Степан Тимофійович, молодший лейтенант, командир роти зв'язку 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1917 р.н. Загинув у бою 2.09.1943 р. Похований у с. Лютенька.

Мангазєєв Іван Пилипович, рядовий. 1921 р.н. Загинув у серпні 1943 р. Похований у с. Вельбівка, сквер.

Мандабура Лідія Микитівна, жертва війни. 1891 р.н., м. Гадяч, службовець. Загинула в результаті вибуху артилерійського снаряду 28.09.1943 р. Похована в м. Гадяч, кладовище.

Мандаєєв Хайдараді, червоноармієць 29-ї стрілецької дивізії. 1906 р.н. Узбекицька РСР, Андижанська обл., Сталінський р-н, с. Хаткат. Загинув у бою 28.08.1943 р. Похований у с. Вельбівка. Рідні: дружина, Маткеким Садбухай.

Мандієв Крандик, рядовий 979-го стрілецького полку. 1919 р.н. Загинув у бою 30.08.1943 р. Похований у с. Велике.

Манжай Микола Михайлович, рядовий 981-го стрілецького полку 253-ї стрілецької дивізії. 1920 р.н. Сумська обл. Призваний Дергачівським райвійськкоматом Харківської обл. За-

гинув у бою 11.09.1943 р. Похований у с. Глибока Долина. Рідні: сестра, Нестарінова Феодосія Василівна. Проживала за адресою: Сумська обл., Тростянецький р-н, с. Боромля.

Мансуров Арапхад, червоноармієць 29-ї стрілецької дивізії. 1907 р.н. Андижанська обл., Андижанський р-н, с. Абат-Махала. Призваний Андижанським райвійськкоматом. Загинув 2.09.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: дружина, Хамдура. Проживала за адресою: Андижанська обл., Андижанський р-н, с. Абат-Махала.

Манток Василь Мусійович, жертва війни. 1929 р.н. Житель с. Вельбівка. Загинув у результаті вибуху артилерійського снаряду 5.07.1945 р. Похований у с. Вельбівка.

Манухін Григорій Олексійович, рядовий. Орловська обл., Дмитрівський р-н. Призваний Дмитрівським райвійськкоматом Орловської обл. Загинув у бою 29.09.1943 р. Похований у с. Крутлик.

Манязов Сатвайд, червоноармієць 29-ї стрілецької дивізії. 1908 р.н. Узбецька РСР, Андижанська обл., Пахтаабадський р-н, с. Маданят. Загинув у бою 28.08.1943 р. Похований у с. Вельбівка. Рідні: дружина, Байцека. Проживала за адресою: Андижанська обл., Пахтаабадський р-н, с. Маданят.

Мапаєнко Степан Тимофійович, військовослужбовець. 1916 р.н. Загинув у бою 2.09.1943 р. Похований у с. Холодне, братська могила.

Мараховський Федот Павлович, рядовий, зв'язківець 1852-го винищувального протитанкового артилерійського полку. 1906 р.н. Харківська обл., Куп'янський р-н. Загинув у бою 30.08.1943 р. Похований у с. Новоселівка.

Марзакішев Мірзагір, рядовий 983-го стрілецького полку 253-ї стрілецької дивізії. 1896 р.н. Західно-Казахстанська обл. Призваний Чинглаурським райвійськкоматом Казахської РСР. Загинув 31.08.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: дружина, Марзакішева Сакян. Проживала за адресою: Західно-Казахстанська обл., Чинглаурський р-н, радгосп «Аситанок».

Марін Василь Васильович, червоноармієць, командир мінометного відділення 138-ї стрілецької дивізії. 1922 р.н. Рязанська обл. Призваний Єрмишським райвійськкоматом Рязанської обл. Загинув у бою 15.09.1943 р. Похований у с. Ручки. Рідні: батько, Марін Василь Никифорович. Проживав за адресою: Рязанська обл., Єрмишський р-н.

Маркін Петро Денисович, лейтенант, командир кулеметного взводу 650-го стрілецького полку. 1912 р.н. Тульська обл., Суворовський р-н, с. Ржавець. Призваний Суворовським райвійськкоматом Тульської обл. Загинув у бою 16.09.1943 р. Похований у с. Ручки. Рідні: дружина, Маркіна Надія Іванівна. Проживала за адресою: Чкаловський р-н, с. Ржавець.

Марков Василь Михайлович, гвардії старшина, писар батальйону 8-ї механізованої бригади. 1923 р.н. Орловська обл., Старовлянський р-н, с. Груніно Варга. Призваний Старовлянським райвійськкоматом Орловської обл. Загинув у бою 21.08.1943 р. Похований у с. Крутлик. Рідні: мати, Маркова Тетяна Андріївна. Проживала за адресою: Орловська обл., Старовлянський р-н, с. Груніно Варга.

Маркович Павло Іванович, молодший сержант, помічник командира взводу 29-ї стрілецької дивізії. 1913 р.н. Красноярський край, Нижнеінгаський р-н, ст. Решоти. Загинув у бою 27.08.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: батько, Маркович Іван Маркович. Проживав за адресою: Красноярський край, Нижнеінгаський р-н, ст. Решоти.

Маркович Тааліфар Андрійович, червоноармієць 234-го стрілецького полку. 1920 р.н. Молотовська обл., Краснокамський р-н, с. Машки. Призваний Чусовським райвійськкоматом. Помер в результаті отриманих поранень 16.09.1943 р. Похований у с. Крутьки (нині в складі с. Сари).

Марковський Микола Петрович, старшина 1852-го винищувального протитанкового артилерійського полку. 1913 р.н. Загинув у бою 4.09.1943 р. Похований у с. Новоселівка.

Марсович Павло Іванович, молодший лейтенант, помічник командира взводу 29-ї стрілецької дивізії. 1913 р.н. Красноярський край, Нижнеінгашський р-н. Призваний Нижнеінгашським райвійськкоматом. Загинув 27.08.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: батько, Іван Маркович.

Мартин'янов Михайло Петрович, військовослужбовець. 1925 р.н. Загинув 30.10.1943 р. Похований у с. Веприк.

Мартиненко Іван Гаврилович, червоноармієць, стрілець 23-ї стрілецької дивізії. 1915 р.н. Ворошиловградська обл., м. Серго, вул. Артема, шахта № 6. Загинув 11.09.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: батько, Мартинов Гаврило Афімович. Проживав за адресою: Ворошиловградська обл., м. Серго, вул. Артема, шахта № 6.

Звід пам'яток історії та культури України: Полтавська область

Мартиненко Костянтин Іванович, військовослужбовець. 1891 р.н. Загинув у грудні 1941 р. Похований на кладовищі в с. Мала Обухівка.

Мартинів Микола Митрофанович, молодший сержант, стрілець 983-го стрілецького полку 253-ї стрілецької дивізії. 1920 р.н. Архангельська обл. Призваний Коноліським райвійськкоматом Архангельської обл. Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: мати, Марія Олексіївна. Проживала за адресою: Архагельська обл., Коноліський р-н, с. Горки.

Мартинів Михайло Костянтинович, рядовий, стрілець 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1923 р.н. Рязанська обл., Михайлівський р-н, с. Самодурово. Призваний Капінським райвійськкоматом Рязанської обл. Загинув у 1943 р. Похований у с. Лютенька. Рідні: мати, Макарова Марія. Проживала за адресою: Рязанська обл., Михайлівський р-н, с. Самодурово.

Мартинів Михайло Петрович, червоноармієць, стрілець 161-ї стрілецької дивізії. 1908 р.н. Курська обл., Шебекинський р-н. Загинув у бою 12.09.1943 р. Похований у с. Красна Лука. Рідні: дружина, Мартинова Федора Прокопівна. Проживала за адресою: Курська обл., Шебекинський р-н, с. Зібаровка.

Мартинюк Іван Іванович, молодший лейтенант, командир взводу 302-го стрілецького полку 29-ї стрілецької дивізії. 1911 р.н. м. Одеса. Загинув 31.08.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: дружина, Гумаченко Софія Іванівна. Проживала за адресою: м. Сталінабад, вул. Пушкіна, буд. 58.

Мартиросян Сурен Аванесович, рядовий, стрілець 225-го стрілецького полку 23-ї стрілецької дивізії. 1908 р.н. Вірменська РСР, Горіський р-н, с. Татаєв. Призваний Горіським райвійськкоматом Вірменської РСР. Загинув у бою 30.08.1943 р. Похований у с. Воронівщина. Рідні: дружина, Мартиросян Тамара. Проживала за адресою: Вірменська РСР, Горіський р-н, с. Татаєв.

Мартитуван Хастров Іванович, червоноармієць 29-ї стрілецької дивізії. 1903 р.н. Вірменська РСР, Мартакарський р-н, с. Цмакогон. Призваний Мартакарським райвійськкоматом. Загинув 29.08.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: дружина, Духаніна. Проживала за адресою: Вірменська РСР, Мартакарський р-н, с. Цмакогон.

Мартишов Дмитро Степанович, червоноармієць 29-ї стрілецької дивізії. Пензенська обл., Рузнецкий р-н, с. Ляги. Загинув у бою 23.08.1943 р. Похований у с. Педоричі. Рідні: дружина, Мартишова Тетяна Іванівна. Проживала за адресою: Пензенська обл., Рузнецкий р-н, с. Ляги.

Мартузаєв Вектурбат, рядовий 1237-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 19.09.1943 р. Похований у с. Юр'ївка.

Мартьянов Олексій Павлович, сержант 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1917 р.н. Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у с. Лютенька.

Марушак Олексій Тимофійович, старшина 23-ї стрілецької дивізії. 1907 р.н. Сталінська обл., м. Сніжне. Призваний Сталінським райвійськкоматом Сталінської обл. Загинув у бою 8.09.1943 р. Похований у с. Воронівщина. Рідні: дружина, Марушак Анна Михайлівна. Проживала за адресою: Сталінська обл., м. Сніжне.

Марченко А.Ф., військовослужбовець. Загинув у бою у вересні 1943 р. Похований у с. Велике, кладовище.

Марченко Василь Андрійович, жертва нацизму. 1931 р.н. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1941 р. Похований у с. Млини.

Марченко Ганна Андріївна, жертва нацизму. 1931 р.н. Жителька с. Млини. Розстріляна за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації. Похована в с. Млини.

Марченко Григорій Іванович, жертва нацизму. 1912 р.н. Житель с. Вельбівка, голова кооперативу. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації. Дати смерті немає. Місце поховання невідоме.

Марченко Іван Васильович, жертва нацизму. 1912 р.н. с. Вельбівка, пожежник. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації 12.08.1942 р. Похований у с. Вельбівка.

Марченко Іван Іванович, жертва війни. 1881 р.н. Житель с. Вельбівка. Загинув у результаті вибуху артилерійського снаряду 9.09.1943 р. Похований у с. Вельбівка, кладовище.

Марченко Михайло Семенович, жертва нацизму. 1904 р.н. Житель с. Вельбівка. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації 23.11.1941 р. Похований у с. Вельбівка.

Марченко Олексій Свиридович, жертва нацизму. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації за зв'язок із партизанами. Похований у с. Млини.

Марченко Олена Свирядівна, жертва нацизму. Жителька с. Млини. Загинула у 1941 р. Похована в с. Млини.

Марченко Олена Свирядівна, підпільниця. 1915 р.н. Розстріляна за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації у березні 1943 р. Похована м. Гадяч.

Марченко Опанас Якович, рядовий, стрілець 1-го повітряно-десантного стрілецького полку 5-ї повітряно-десантної гвардійської дивізії. Полтавська обл., Іркліівський р-н. Призваний Іркліівським райвійськкоматом Полтавської обл. Помер в результаті отриманих поранень 28.11.1943 р. Похований у с. Максимівка. Рідні: Марченко М.М. Проживали за адресою: Полтавська обл., Іркліівський р-н, с. Москаленки.

Марченко Яким Пилипович, гвардії старший лейтенант, командир 1-ї стрілецької роти 3-го мотострілецького батальйону 7-ї гвардійської механізованої бригади. 1911 р.н. Полтавська обл., Шишацький р-н, с. Ковалівка. Призваний Шишацьким райвійськкоматом. Загинув у бою 28.08.1943 р. Похований у с. Воронівщина. Рідні: батько, Марченко Пилип Трохимович. Проживав за адресою: Полтавська обл., Шишацький р-н, с. Ковалівка.

Марченко, військовослужбовець. Загинув у 1943 р. Похований у м. Гадяч, міський парк.

Масалов Василь Олександрович, сержант, командир відділення 859-го стрілецького полку 294-ї стрілецької дивізії. 1922 р.н., м. Москва. Призваний Радянським райвійськкоматом м. Москви. Загинув 15. 09.1943 р. Похований у с. Березова Лука. Центр. Рідні: мати, Романова Феодосія Софронівна. Проживала за адресою: м. Москва.

Масленніков Євген Степанович, рядовий 970-го окремого батальйону зв'язку. 1925 р.н. Івановська обл., Івановський р-н, с. Ускромне. Призваний Івановським райвійськкоматом. Загинув у бою 15.09.1943 р. Похований у с. Круглик. Рідні: мати, Масленнікова Зоя Кузьмівна. Проживала за адресою: Івановська обл., Івановський р-н, с. Ускромне.

Маслов Андрій Сергійович, молодший лейтенант, командир взводу 106-го стрілецького полку 29-ї стрілецької дивізії. 1924 р.н. Горьківська обл., Шадієвський р-н, с. Заболотне. Призваний Межевським райвійськкоматом Горьківської обл. Загинув 25.08.1943 р. Похований у с. Веприк.

Маслов Василь Іванович, рядовий, стрілець 1235-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1896 р.н. Ярославська обл. Призваний Буйським райвійськкоматом Ярославської обл. Загинув у бою 12.09.1943 р. Похований у с. Лютецька. Рідні: дружина, Рожкова Наталя Миколаївна. Проживала за адресою: м. Ленінград.

Маслов Володимир Іванович, рядовий, стрілець 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1900 р.н. Московська обл., м. Клин, вул. Галицька, 13. Призваний Клинським райвійськкоматом Московської обл. Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у с. Лютецька. Рідні: дружина, Маслова Марина Опанасівна. Проживала за адресою: Московська обл., м. Клин, вул. Галицька, 13.

Маслов Микола Васильович, військовослужбовець. Загинув у бою 12.09.1943 р. Похований у с. Ручки, братська могила.

Маслов Павло Володимирович, червоноармієць 161-ї стрілецької дивізії. 1906 р.н. Курська обл., Беловський р-н, с. Щелково. Призваний Беловським райвійськкоматом. Загинув у бою 12.09.1943 р. Похований у с. Краснознаменка. Рідні: мати, Маслова Пелагея Григорівна. Проживала за адресою: Курська обл., Беловський р-н, с. Щелково.

Маслов Юрій Опанасович, рядовий 983-го стрілецького полку 253-ї стрілецької дивізії. 1924 р.н. Чкаловська обл. Призваний Буртинським райвійськкоматом. Загинув 5.09.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: мати, Євдокія Іванівна. Проживала за адресою: Чкаловська обл., Буртинський р-н.

Матвеев А.П., військовослужбовець. Загинув у бою у вересні 1943 р. Похований у с. Велике, кладовище.

Матвієвський, м. Гадяч, завідувач ошадкаси. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1943 р. Місце поховання невідоме.

Матвієвський Михайло Митрофанович, командир партизанського загону. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1943 р. Похований у м. Гадяч, міський парк.

Матвієнко Данило Іванович, партизан. 1909 р.н. Житель с. Рашівка. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1941 р. Похований у с. Рашівка.

Матвієнко Іван Михайлович, старший сержант 29-ї стрілецької дивізії. 1912 р.н. Краснодарський край, Курганінський р-н, с. Костянтинівка. Призваний Гуневським райвійськко-

матом. Загинув 31.08.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: дружина, Матвієнко Марія Ксенофонтівна. Проживала за адресою: Краснодарський край, Курганінський р-н, с. Костянтинівка.

Матвієнко Терентій Степанович, жертва нацизму. 1879 р.н. Житель с. Лютенька. Загинув у 1941 р. Похований у с. Лютенька.

Матвієнко Федір Терентійович, жертва нацизму. 1911 р.н. Житель с. Лютенька. Загинув у 1941 р. Похований у с. Лютенька.

Матвільський М.М., комісар партизанської групи. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації влади у 1943 р. Похований у м. Гадяч, парк.

Маткарімов Імараді, рядовий, стрілець 128-го стрілецького полку 29-ї стрілецької дивізії. 1904 р.н. Ферганська обл., Молотовський р-н. Призваний Молотовським райвійськкоматом Ферганської обл. Зник безвісти 26.08.1943 р. в с. Веприк. Рідні: Маткарімова Мечремеса. Проживала за адресою: Ферганська обл., Молотовський р-н.

Маткарімов Осман, рядовий 29-ї стрілецької дивізії. 1903 р.н. Андижанська обл., Хаджибацький р-н. Призваний Хаджибацьким райвійськкоматом. Загинув 28.08.1943 р. Похований у с. Веприк.

Маткушин Данило Якович, рядовий 1237-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 19.09.1943 р. Похований у с. Юр'ївка.

Матюхін Іван Якович, старший сержант. 1911 р.н. Загинув у бою 4.09.1943 р. Похований у с. Холодне, братська могила.

Матяшев Михайло Олександрович, старший лейтенант, заступник командира батареї 106-го стрілецького полку 29-ї стрілецької дивізії. 1913 р.н. Ростовська обл., Семикаскарський р-н, х. Кузнецовський. Призваний Семикаскарським райвійськкоматом. Загинув у бою 28.08.1943р. Похований у с. Шадурка. Рідні: дружина, Матяшева Олександра Іванівна. Проживала за адресою: Ростовська обл., Семикаскарський р-н.

Махаметґаяєв Апатаєв, молодший сержант 983-го стрілецького полку. 1922 р.н. Загинув 1.09.1943 р. Похований у с. Веприк.

Махлаєв Гані, рядовий 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у с. Лютенька.

Махмудов Ксеґаєв, рядовий. Загинув у бою 15.09.1943 р. Похований у с. Середняки, братська могила, центр.

Махнедов Ганіп, рядовий 1237-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 19.09.1943 р. Похований у с. Юр'ївка.

Махота Ілля Терентійович, жертва нацизму. 1888 р. с. Березова Лука. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації 25.02. 1943 р. Похований у с. Петрівка-Роменська.

Махуринський Василь Семенович, молодший сержант, телефоніст 239-го мінометного полку. 1924 р.н. Загинув у бою 9.09.1943 р. Похований у с. Лютенька.

Маценко Леонтій Васильович, рядовий 859-го стрілецького полку. 1908 р.н. Вінницька обл., Ямпільський р-н, с. Дзигівка. Помер в результаті отриманих поранень 18.09.1943 р. Похований у с. Крутьки (нині в складі с. Сари).

Машадваров Умар, червоноармієць. 1910 р.н. Загинув 1.09.1943 р. Похований у братській могилі в с. Веприк.

Медаєв К., військовослужбовець. Загинув у бою у вересні 1943 р. Похований у с. Велике, кладовище.

Медведев Осман, рядовий. Загинув 1.09.1943 р. Похований у с. Веприк.

Медведев Кирило Захарович, рядовий, стрілець 1239-го стрілецького полку 373 стрілецька дивізія. 1900 р.н. Білоруська РСР, м. Вітебськ, Куйбишева, 10. Призваний Вітебським райвійськкоматом Білоруської РСР. Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у с. Лютенька. Рідні: дружина, Медведєва Клавдія Архипівна. Проживала за адресою: Білоруська РСР, м. Вітебськ, Куйбишева, 10.

Медведев Наум Ісакович, лейтенант, командир взводу. Білоруська РСР, Могильовська обл., Костокавицький р-н, с. Самотєвичі. Призваний Шадринським райвійськкоматом Челябінської обл. Загинув у бою 10.09.1943 р. Рідні: дружина, Дубодика Ганна Іванівна. Проживала за адресою: Челябінська обл., м. Шадринськ.

Медельканов Укатай, червоноармієць, стрілець. 1895 р.н. Алма-Атинська обл., Самаркандський р-н. Призваний Самаркандським райвійськкоматом Алма-Атинської обл. Загинув у бою 15.09.1943 р. Похований у с. Ручки. Рідні: дружина, Медельканова Зенікс. Проживала за адресою: Алма-Атинська обл., Самаркандський р-н, колгосп ім. М.Горького.

Межведанов Нежведін, рядовий. Загинув 1.09.1943р. Похований у с. Веприк.

Мезах Аслам Мухадокірович, рядовий, стрілець 128-го стрілецького полку 29-ї стрілецької дивізії. 1925 р.н. Краснодарський край, Махтамухаєвський р-н. Призваний Махтамухаєвським райвійськкоматом Краснодарського краю. Зник безвісти 29.08.1943 р. в с. Веприк. Рідні: Мезах Ліхаджир. Проживала за адресою: Краснодарський край, Махтамухаєвський р-н, аул Тахтамухат.

Мезінов Петро Захарович, лейтенант, командир вогневого взводу 1852-го винищувально-протитанкового артилерійського полку. Загинув у бою 27.08.1943 р. Похований у братській могилі в с. Мартинівка. Рідні: мати, Мезінова Євдокія Максимівна. Проживала за адресою: м. Батайськ, вул. Куйбишева, 18.

Мезок Аслам Мухатдарович, червоноармієць 128-го стрілецького полку 29-ї стрілецької дивізії. 1925 р.н. Краснодарський край, Тахта-Лізканський р-н. Зник безвісти 29.08.1943 р. в районі с. Веприк.

Мекаєв Іван Андрійович. Загинув у бою 3.09.1943 р. Похований у с. Холодне, братська могила.

Мележников Михайло В., рядовий. 1912 р.н. Курська обл., Суджанський р-н. Загинув у вересні 1943 р. Похований у с. Біленченківка, центр.

Мелентьєв Георгій Іванович, старший сержант, командир бронемашини 9-ї гвардійської механізованої бригади. 1917 р.н. Загинув у бою 13.09.1943 р. Похований у с. Ручки, братська могила.

Мелехін Семен Родіонович, рядовий 908-го стрілецького полку. 1910 р.н. Пермська обл., Верещагинський р-н, с. Стешата. Загинув у бою 4.09.1943 р. Похований у с. Тепле.

Мелехов Трохим Федорович, військовослужбовець 77-го артилерійського полку 29-ї стрілецької дивізії. Зник безвісти 27.08.1943 р. в районі м. Гадяч.

Меліков Завдун Ісай Оглі, капітан, помічник начальника штабу по тилу 981-го стрілецького полку. 1897 р.н. Дагестанська АРСР, м. Серго-Кала, кадровий. Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у с. Римарівка. Рідні: син, Михайло Завдунович. Проживав за адресою: м. Москва, вул. Садова, 24, кв. 3.

Мельков Олександр Степанович, рядовий 1237-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 13.09.1943 р. Похований у с. Лисівка.

Мельник Василь Григорович, жертва нацизму. 1902 р.н. с. Березова Лука, бухгалтер. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації 30.03 1943 р. Місце поховання невідоме.

Мельников Павло Михайлович, рядовий 30-ї стрілецької дивізії. 1917 р.н. Алтайський край, Бійський р-н. Призваний Тегульдєтським райвійськкоматом Новосибірської обл. Загинув у бою 8.09.1943 р., с. Тепле. Рідні: дружина, Мельникова Марфа. Проживала за адресою: Новосибірська обл.

Мельников С.Я., військовослужбовець. Загинув у бою у вересні 1943 р. Похований у с. Велике, кладовище.

Мельников Сергій Юхимович, рядовий, стрілець 253-ї стрілецької дивізії. Омська обл. Призваний Славгородським райвійськкоматом Алтайського краю. Загинув у бою 31.08.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: дружина, Мельникова Катерина МIRONІВНА. Проживала за адресою: Алтайський край, м. Славгород, вул. Бакуніна, 44.

Мельников Яків Платонович, рядовий, водій. 1912 р.н. Сталінградська обл., Хульмінженський р-н. Призваний Хульмінженським райвійськкоматом. Зник безвісти 26.08.1943 р., в р-ні с. Тепле. Рідні: дружина, Парасковія Федорівна. Проживала за адресою: Сталінградська обл., Ярський р-н.

Мельников, молодший сержант. Загинув у бою у 1943 р. Похований у с. Середняки, братська могила, центр.

Мельниченко Іван Сергійович, сержант, командир відділення 253-ї стрілецької дивізії. 1918 р.н. Миколаївська обл. Призваний Криворізьким райвійськкоматом м. Кривий Ріг. Загинув у бою 15.09.1943 р. Похований у с. Глибока Долина. Рідні: батько, Сергій Зіновійович. Проживав за адресою: м. Кривий Ріг, вул. Карла Маркса, 106.

Медютін Олексій Петрович, червоноармієць 658-го стрілецького полку 218-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 8.09.1943 р. Похований у с. Юр'ївка.

Менаков К.М., військовослужбовець. Загинув у бою у вересні 1943 р. Похований у с. Велике, кладовище.

Менаков Салай, військовослужбовець 77-го артилерійського полку 29-ї стрілецької дивізії. Зник безвісти 27.08.1943 р. в районі м. Гадяч.

Мензелінцев Микола Сергійович, рядовий 132-го стрілецького полку. 1924 р.н. м. Челябінськ. Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у с. Римарівка, братська могила. Рідні: мати, Мензелінцева М.Е. Проживала за адресою: м. Челябінськ.

Мерзель Григорій Ісакович, представник єврейської громади м. Гадяч. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1942 р. Похований у м. Гадяч, ур. Гончарний яр.

Меркулов Віталій Сергійович, молодший сержант, командир відділення 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 11.09.1943 р. Похований у с. Лютенька.

Мерсаков Нуредін, рядовий, стрілець 128-го стрілецького полку 29-ї стрілецької дивізії. 1909 р.н. Ферганська обл., Кувинський р-н. Призваний Кувинським райвійськкоматом Ферганської обл. Зник безвісти 26.08.1943 р. в с. Веприк. Рідні: Ташметова Хосях. Проживала за адресою: Ферганська обл., Кувинський р-н.

Метвединов Медведжан, рядовий 983-го стрілецького полку. Загинув 1.09.1943 р. Похований у с. Веприк.

Медзієв Завель Еміїнович, рядовий. Загинув у 1943 р. Похований у с. Лютенька, братська могила біля школи.

Мешков Федір Данилович, червоноармієць 253-ї стрілецької дивізії. 1900 р.н. Пензенська обл., Соседський р-н. Призваний Соседським райвійськкоматом. Загинув у бою 4.09.1943 р. Похований у с. Холодне, братська могила. Рідні: дружина, Мешкова Євдокія Павлівна. Проживала за адресою: Пензенська обл., Соседський р-н.

Мигаль Григорій Омелянович, жертва війни. Житель с. Хитці. Загинув в результаті вибуху артилерійського снаряду 12.09.1943 р. Похований у с. Хитці, кладовище.

Мигаль Іван Петрович, комісар партизанського загону, помічник секретаря Гадяцького райкому партії. Загинув у бою 17.01.1942 р. біля х. Веселий. Первісно був похований на х. Веселий, згодом останки перенесено в парк у м. Гадяч.

Мигаль Любов Микитівна, жертва війни. Жителька с. Хитці. Загинула в результаті вибуху артилерійського снаряду 12.09.1943 р. Похована в с. Хитці, кладовище.

Мигаль Тамара Микитівна, жертва війни. Жителька с. Хитці. Загинула в результаті вибуху артилерійського снаряду 12.09.1943 р. Похована в с. Хитці, кладовище.

Микитенко Ганна Іллівна, жертва війни. Жителька с. Хитці. Загинула в результаті вибуху артилерійського снаряду 12.09.1943 р. Похована в с. Хитці, кладовище.

Миковаров Заїр, військовослужбовець 128-го стрілецького полку 29-ї стрілецької дивізії. Зник безвісти 26.03.1943 р. в районі с. Веприк.

Милованов Микола Максимович, рядовий, автоматник 373 стрілецької дивізії. 1924 р.н. Мордовська АРСР, Інсарський р-н, ст. Верхіз. Призваний Інсарським райвійськкоматом. Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у братській могилі в с. Лютенька. Рідні: батько, Милованов Микола Михайлович. Проживав за адресою: Мордовська АРСР, Інсарський р-н.

Милосердов Петро Фомич, рядовий 979-го стрілецького полку 253-ї стрілецької дивізії. 1924 р.н. Тамбовська обл., Сампурський р-н. Загинув 2.09.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: мати, Власа Миколаївна. Проживала за адресою: Тамбовська обл., Сампурський р-н, с. Гряпуха.

Минаєв Артем Іванович, лейтенант. 1911 р.н. Загинув у 1943 р. Похований у братській могилі в с. Лютенька.

Миндаєв Міфтак, рядовий, автоматник 1235 стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у с. Лютенька.

Минєєв Дмитро Васильович, рядовий, стрілець. 1905 р.н. Московська обл., Єлатомський р-н, с. Михайловка. Призваний Печерським райвійськкоматом Комі АРСР. Загинув у бою 9.09.1943 р. Похований у братській могилі в с. Лютенька. Рідні: мати, Мінеєва Федора Архипівна. Проживала за адресою: Московська обл., Єлатомський р-н, с. Михайловка.

Минєєв Жиделіск, сержант, командир відділення 1235-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у с. Лютенька

Мирна Єлиста Петрівна, жертва війни. 1897 р.н. Жителька м. Гадяч, домогосподарка. Вбита в результаті вибуху артилерійського снаряду 27.09.1943 р. Похована в м. Гадяч, кладовище.

Мирний Іван Микитович, жертва війни. 1876 р.н. м. Гадяч, сторож. Загинув при бомбардуванні 14.09.1941 р. Похований у м. Гадяч, кладовище.

Мироненко Ігор Павтелеймонович, військовослужбовець. Загинув 1.09.1943 р. Похований у с. Біленченківка, центр.

Мироненко Софія Петрівна, жертва війни. Жителька с. Хитці. Загинула в результаті вибуху артилерійського снаряду 12.09.1943 р. Похована в с. Хитці, кладовище.

Миронов Георгій Олексійович, червоноармієць, стрілець 658-го стрілецького полку 218-ї стрілецької дивізії. 1913 р.н. Ставропольський край, Олександрівський р-н. Призваний Олександрівським райвійськкоматом Ставропольського краю. Загинув у бою 8.09.1943 р. Похований у с. Тютюрівщина. Рідні: батько, Олексій Якович. Проживав за адресою: Ставропольський край, Олександрівський р-н.

Мисюра Григорій, жертва нацизму. 1907 р.н. Житель с. Лютецька. Загинув у 1943 р. Похований у с. Лютецька.

Мисюра Ксенія Терентіївна, партизанка. 1920 р.н. Жителька с. Соснівка. Загинула у 1943 р. Похована в с. Соснівка.

Митяк Василь Федорович, червоноармієць. 1902 р.н. Загинув 31.09.1943 р. Похований у с. Веприк.

Митрофанов Георгій Митрофанович, сержант 979-го стрілецького полку 253-ї стрілецької дивізії. 1923 р.н. Горьківська обл., Лукоянівський р-н. Призваний Лукоянівським райвійськкоматом. Загинув у бою 18.09.1943 р. Похований у с. Глибока Долина. Рідні: дружина, Аграфена Олексіївна. Проживала за адресою: Горьківська обл., Лукоянівський р-н, с. Романово.

Митякін Матвій Юхимович, червоноармієць. 1899 р.н. Загинув 4.09.1943 р. Похований у с. Веприк.

Михайленко Андрій Миколайович, молодший лейтенант, командир телефонного взводу роти зв'язку 218-ї стрілецької дивізії. 1901 р.н. Полтавська обл., Козельщинський р-н. Призваний Козельщинським райвійськкоматом Полтавської обл. Загинув у бою 15.09.1943 р. Похований у с. Лютецька. Рідні: батько, Михайленко Микола Платонович. Проживав за адресою: Полтавська обл., Козельщинський р-н.

Михайлик Хрисаф Арсентійович, партизан. 1904 р.н. Житель с. Сари. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1942 р. Похований у с. Сари.

Михайлюков Стефан Давидович, рядовий 161-ї стрілецької дивізії. 1925 р.н. Курська обл., Скородянський р-н. Призваний Скородянським райвійськкоматом. Загинув у бою 30.08.1943 р. Похований у с. Бобрік. Рідні: мати, Михайлюкова Феодосія Фролівна. Проживала за адресою: Курська обл., Скородянський р-н.

Михаєв Василь Михайлович, рядовий. Загинув 31.08.1943 р. Похований у с. Веприк.

Михамеджанов Лія, червоноармієць. 1895 р.н. Загинув у бою 15.09.1943 р. Похований у с. Ручки, братська могила.

Мишин Федір Аркадійович, молодший сержант, командир відділення 1235-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1901 р.н. Ивановська обл., Селіванівський р-н. Призваний Селіванівським райвійськкоматом Ивановської обл. Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у с. Лютецька. Рідні: дружина, Мишина Марія Єгорівна. Проживала за адресою: Пензенська обл., с. Віхерово.

Мишкін Олександр Андрійович, лейтенант. Загинув 10.09.1943 р. Похований у с. Веприк.

Мігалін Спирідон Петрович, майор. 1901 р.н. Тульська обл., Чернський р-н, с. Кожинка. Призваний Засельцівським райвійськкоматом Новосибірської обл. Загинув 16.09.1943 р. Похований у с. Соснівка. Рідні: дружина, Мігаліна Зінаїда Василівна. Проживала за адресою: м. Новосибірськ.

Мігаль І.П., командир партизанської групи. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1943 р. Похований у м. Гадяч, парк.

Мігаль Тихін Іванович, рядовий 1237-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 19.09.1943 р. Похований у с. Юр'ївка.

Мігулева Тетяна Іванівна, старший сержант медичної служби 838-го стрілецького полку 237-ї стрілецької дивізії. 1922 р.н. Новосибірська обл., Киселівський р-н, с. Сергіївка. Призвана Киселівським райвійськкоматом Новосибірської обл. Загинула в бою 10.09.1943 р. Похована в с. Миколаївка.

Мігунов Семен Іонович, сержант, стрілець 1235-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1902 р.н. Челябінська обл., Увельський р-н, с. Михайлівське. Призваний Увельським райвійськкоматом Челябінської обл. Загинув у бою 9.09.1943 р. Похований у с. Лютецька. Рід-

ні: донька, Мігунова Євдокія Семенівна. Проживала за адресою: Челябінська обл., Увельський р-н, с. Михайлівське.

Мікучадзе Саворян, рядовий 29-ї стрілецької дивізії. 1901 р.н. Грузинська РСР, с. Чари. Загинув у бою 19.09.1943 р. Похований у с. Середняки. Рідні: дружина, Саміко. Проживала за адресою: Грузинська РСР, с. Чари.

Міляк Микола Федорович, військовослужбовець. Помер в результаті отриманих поранень у 1270-му евакогоспіталі, у 1945 р. Похований у м. Гадяч, кладовище, могила № 5.

Міллер Ізраїль Гільевич, червоноармієць, санітар 650-го стрілецького полку 138-ї стрілецької дивізії. 1909 р.н., м. Бухара. Призваний Бухарським райвійськкоматом. Загинув у бою 15.09.1943 р. Похований у с. Ручки. Рідні: дружина, Міллер Соня Михайлівна. Проживала за адресою: Бухарська обл., м. Бухара, вул. Некрасова, 14.

Мінаєв І.А., військовослужбовець. Похований у с. Мартинівка (колишній х Червоногвардійський). Братська могила.

Мінаєв І.А., військовослужбовець. Загинув у бою у вересні 1943 р. Похований у с. Велике, кладовище.

Мінаєв Міфтак, червоноармієць. Загинув у бою в 1943 р. Похований на території колгоспу «Заповіт Ілліча».

Міненко Герасим. 1923 р.н. Житель с. Броварки. Відмовлявся їхати до Німеччини. Весною 1942 р. був спійманий поліцаями, які прив'язали до нього камінь і втопили у р. Псел.

Мінібаєв Шафар Шатмуєвич, молодший сержант, командир відділення 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 11.09.1943 р. Похований у с. Лютенька.

Мінібдашвілі Лаврентій Якович, рядовий 983-го стрілецького полку. 1924 р.н. Загинув 10.09.1943 р. Похований у с. Синівка.

Мінін Іван Васильович, рядовий, стрілець 128-го стрілецького полку 29-ї стрілецької дивізії. 1913 р.н. Поліська обл., Копаткевичський р-н. Призваний Костюковичським райвійськкоматом Могилівської обл. Зник безвісти 28.08.1943 р. в с. Веприк. Рідні: Мініна Н.А. Проживала за адресою: Поліська обл., Копаткевичський р-н.

Міноваров Заїр, рядовий, стрілець 128-го стрілецького полку 29-ї стрілецької дивізії. 1906 р.н. Ферганська обл., Кувинський р-н. Призваний Кувинським райвійськкоматом Ферганської обл. Зник безвісти 26.08.1943 р. в с. Веприк. Рідні: Нагрідінова Турин. Проживала за адресою: Ферганська обл., Кувинський р-н, колгосп ім. Комітерну.

Міноваров Хакім, рядовий 1237-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1908 р.н. Кулябська обл., Сари-Хосорський р-н. Призваний Сари-Хосорським райвійськкоматом Таджикиської РСР. Загинув у бою 8.09.1943 р. Похований у с. Юр'ївка. Рідні: дружина Ізотова Фабіна.

Міносян Сурен Антонович, молодший сержант 30-ї стрілецької дивізії. 1914 р.н. Краснодарський край, Кримський р-н. Призваний Анапським райвійськкоматом. Загинув 11.09.1943 р. Похований у с. Соснівка. Рідні: мати, Овсеняй Єва Саркісівна. Проживала за адресою: Краснодарський край, Кримський р-н.

Міняйло Іван Пляпкович, партизан. 1906 р.н. с. Соснівка. Загинув у 1942 р. Похований у с. Соснівка.

Мірзабаєв Ніжамбей, військовослужбовець 128-го стрілецького полку 29-ї стрілецької дивізії. Зник безвісти 26.08.1943 р. в районі с. Веприк.

Мірзабаєв Райзбай, червоноармієць 29-го стрілецького полку 38-ї стрілецької дивізії. 1913 р.н. Ташкентська обл., с. Чамбай. Призваний Беговатським райвійськкоматом Узбецької РСР. Загинув у бою 31.09.1943 р. Похований у с. Бобрик. Рідні: батько, Мірзабаєв Антанов. Проживав за адресою: Ташкентська обл., с. Чамбай.

Мірзаєв Кайдар, червоноармієць 29-ї стрілецької дивізії. 1907 р.н. Андижанська обл., Хаджибадський р-н. Призваний Хаджибадським райвійськкоматом. Загинув 27.08.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: дружина, Ануш. Проживала за адресою: Андижанська обл., Хаджибадський р-н.

Мірзаєв Холмат, рядовий. 1915 р.н. Загинув у бою 15.09.1943 р. Похований у братській могилі в с. Могилатів.

Мірзанбаєв Нішонбей, рядовий, стрілець 128-го стрілецького полку 29-ї стрілецької дивізії. 1912 р.н. Ферганська обл., Алтиарикський р-н. Призваний Алтиарикським райвійськкоматом Ферганської обл. Зник безвісти 26.08.1943 р. в с. Веприк. Рідні: Мірзабаєва Кунен. Проживала за адресою: Ферганська обл., Алтиарикський р-н, колгосп «Брілон».

Мірошников Олексій Павлович, червоноармієць 253-ї стрілецької дивізії. 1906 р.н. Курська обл., м. Короча. Загинув у бою 3.09.1943 р. Похований у с. Мартинівка (колишній х. Червоногвардійський).

Мірошниченко Артем Андрійович, рядовий 38-ї стрілецької дивізії. 1909 р.н. Сумська обл., Лебединський р-н, с. Селище. Призваний Лебединським райвійськкоматом. Загинув у бою 16.09.1943 р. Похований у с. Середняки, братська могила, центр. Рідні: дружина, Мірошниченко Параска. Проживала за адресою: Сумська обл., Лебединський р-н, с. Селище.

Мірошниченко Олексій Павлович, рядовий 979-го стрілецького полку. 1906 р.н. Загинув 3.09.1943 р. Похований у с. Мартинівка (колишній х. Червоногвардійський).

Мітан Василь Федорович, рядовий 983-го стрілецького полку. 1902 р.н. Загинув 31.08.1943 р. Похований у с. Веприк.

Мітюхін Іван Якович, старший сержант 981-го стрілецького полку. 1911 р.н. Алма-Атинська обл., Призваний Алма-Атинським міськвійськкоматом. Загинув 1.09.1943 р. Похований на х. Червоний. Рідні: дружина, Ольга Михайлівна. Проживала за адресою: м. Алма-Ата, вул. Комунальна, 123.

Міхальков Іван Андрійович, рядовий, стрілець 81-го стрілецького полку. Помер в результаті отриманих поранень 29.09.1943 р. в польовому пересувному госпіталі № 2294. Похований у с. Лютецька.

Міщенко Олексій Іванович, партизан. 1919 р.н. с. Рашівка. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації у березні 1943 р. Похований у с. Рашівка.

Мовчан Катерина, жертва нацизму. Жителька с. Книшівка. Розстріляна за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в грудні 1941 р. Похована в с. Книшівка.

Мовчан Степан Трохимович, партизан, 1898 р.н. Житель с. Книшівка. Розстріляний у грудні 1941 р. за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації. Похований у с. Книшівка.

Могенков Аркадій Дмитрович, червоноармієць кінної розвідки 768-го стрілецького полку 138-ї стрілецької дивізії. 1917 р.н. Сталінградська обл., м. Астрахань. Призваний Ворошиловським райвійськкоматом Саратовської обл. Загинув у бою 11.09.1943 р. Похований у с. Лютецька. Рідні: мати, Моченкова Марія Василівна. Проживала за адресою: Сталінградська обл., м. Астрахань, вул. Карла Лібкнехта, 33.

Можаров Петро Павлович, рядовий, стрілець 30-ї стрілецької дивізії. 1898 р.н. Тамбовська обл., Уметський р-н. Призваний Уметським райвійськкоматом Тамбовської обл. Загинув у бою 2.09.1943 р. Похований у с. Тютюрівщина. Рідні: брат, Можаров Митрофан Павлович. Проживав за адресою: Тамбовська обл.

Можаров Т.П., військовослужбовець. Загинув у бою у вересні 1943 р. Похований у с. Тепле.

Можеев Г.А., військовослужбовець. Загинув у бою у вересні 1943 р. Похований у с. Тепле.

Можейко Олександр Іванович, старший лейтенант 256-го стрілецького полку 30-ї стрілецької дивізії. 1913 р.н. Загинув 10.09.1943 р. Похований у с. Соснівка. Рідні: дружина, Можейко Анна Григорівна. Проживала за адресою: с. Чемокіно.

Моїсеев Григорій Андрійович, старший сержант. 1913 р.н. Тамбовська обл., с. Капищево. Загинув у бою 6.09.1943 р. Похований у с. Тепле.

Моїсеев Костянтин Васильович, рядовий, стрілець. 1904 р.н. Татарська АРСР, м. Бугульма, вул. Калініна, 53. Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у братській могилі в с. Лютецька. Рідні: дружина, Моїсеева Марія Олексіївна. Проживала за адресою: Татарська АРСР, м. Бугульма, вул. Калініна, 53.

Моїсеєнко Володимир Іванович, сержант, стрілець 29-ї стрілецької дивізії. 1909 р.н. Воронежська обл., Алексєєвський р-н. Призваний Алексєєвським райвійськкоматом Воронежської обл. Зник безвісти 26.08.1943 р. на території Гадяцького р-ну. Рідні: дружина, Моїсеєнко. Проживала за адресою: Воронежська обл., Алексєєвський р-н.

Моїсеев Костянтин Васильович, рядовий 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою у 1943 р. Похований у с. Юр'івка.

Моїсеев Михайло Семенович, лейтенант, командир взводу 302-го стрілецького полку 29-ї стрілецької дивізії. 1908 р.н. Челябінська обл., м. Карабат. Призваний Карабатським райвійськкоматом Челябінської обл. Загинув у бою 30.08.1943 р. Похований у с. Мартинівка. Рідні: проживали за адресою: Челябінська обл., м. Карабат.

Моїсеєнко Володимир Іванович, сержант, стрілець 128-го стрілецького полку 29-ї стрілецької дивізії. 1909 р.н. Воронежська обл., Алексєєвський р-н. Призваний Алексєєвським рай-

військкоматом Воронежської обл. Зник безвісти 26.08.1943 р. в с. Веприк. Рідні: Мойсеєнко К. Проживав за адресою: Воронежська обл., Олексіївський р-н.

Мокатьєв Курсаїл, рядовий 979-го стрілецького полку. 1908 р.н. Загинув 31.08.1943 р. Похований на території радгоспу «Холодний».

Модитов Іван Миколайович, рядовий 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 19.09.1943 р. Похований у с. Юр'івка.

Молодкін Сергій Іванович, лейтенант, командир взводу 45-мм гармат 373-ї стрілецької дивізії. 1910 р.н. Ярославська обл., м. Ярославль. Призваний Ярославським райвійськкоматом. Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у братській могилі в с. Лютецька. Рідні: дружина, Молодкіна Зінаїда. Проживала за адресою: м. Ярославль, вул. Октябрська, 28, кв. 11.

Молчагов Дмитро Васильович, сержант. Призваний Московським міськвійськкоматом м. Москва. Загинув у бою 26.08.1943 р. Похований у братській могилі в с. Могилатів.

Момотин Олексій Петрович, військовослужбовець. Загинув у вересні 1943 р. Похований у братській могилі в с. Лютецька.

Монт'єв Василь Дмитрович, сержант. 1917 р.н. Загинув 1.09.1943 р. Похований у с. Веприк.

Моргунов Д.Т., військовослужбовець. Похований у с. Мартинівка (колишній х. Червоногвардійський).

Моргунов Микола Архипович, сержант, помічник командира взводу 30-ї стрілецької дивізії. 1907 р.н. Красноярський край, Нижнеінгашський р-н, с. Фокіно. Призваний Ворошиловським райвійськкоматом Саратовської обл. Загинув у бою 27.08.1943 р. Похований у с. Воронівщина. Рідні: батько, Моргунов Архип Антонович. Проживав за адресою: Красноярський край, Нижнеінгашський р-н, с. Фокіно.

Моргунов Н.А., військовослужбовець. Загинув у бою у вересні 1943 р. Похований у с. Велике, кладовище.

Морзаєв Халгаш, рядовий 1237-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 15.09.1943 р. Похований у с. Солдатове.

Морозенко Михайло Андрійович, капітан, командир роти 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1921 р.н. Білоруська РСР, Вітебська обл., Полоцький р-н, Кушминовська сільська рада. Призваний Полоцьким райвійськкоматом Вітебської обл. Загинув у бою 14.09.1943 р. Похований у с. Лисівка. Рідні: батько, Морозенко Андрій Іванович. Проживав за адресою: Вітебська обл., Полоцький р-н, Кушминовська сільська рада, колгосп «Пограничний Маяк».

Морозов Євсей Ілліч, рядовий 38-ї стрілецької дивізії. 1897 р.н. Курганська обл., Куртамицький р-н. Призваний Куртамицьким райвійськкоматом. Загинув у бою 1.09.1943 р. Похований у с. Бобрик, Рідні: дружина, Морозова Анфіса. Проживала за адресою: Курганська обл., Куртамицький р-н.

Морозов Іван Олексійович, молодший сержант. Краснодарський край. Призваний Московським райвійськкоматом. Загинув 8.09.1943 р. Похований у с. Соснівка.

Морозов Купрія Григорович, рядовий 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1989 р.н. Удмуртська АРСР, Селтінський р-н. Призваний Селтінським райвійськкоматом. Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у с. Юр'івка. Рідні: дружина, Морозова Анна Костянтинівна. Проживала за адресою: Удмуртська АРСР, Селтінський р-н.

Морозов Олександр Петрович, старший сержант. Оренбурзька обл. Загинув у бою 27.08.1943 р. Похований у братській могилі в с. Мартинівка.

Морока Олександр Іванович, військовослужбовець. 1904 р.н. Загинув 4.09.1943 р. Похований с. Соснівка.

Морунов Дмитро Тимофійович, молодший сержант, командир відділення 981-го стрілецького полку 253-ї стрілецької дивізії. 1910 р.н. Чкаловська обл. Призваний Гавриловським райвійськкоматом Чкаловської обл. Загинув 31.08.1943 р. Похований у с. Холодне. Рідні: дружина, Віра Михайлівна. Проживала за адресою: Чкаловська обл., Гавриловський р-н, с. Родники.

Мосейкін Григорій Васильович, лейтенант, командир роти 302-го стрілецького полку 29-ї стрілецької дивізії. 1920 р.н. кадровий. Омська обл., Калачевський р-н, с. Семенівка. Загинув 27.08.1943 р. Похований у с. Веприк.

Москаленко Петро Іванович, молодший сержант 253-ї стрілецької дивізії. 1921 р.н. Полтавська обл., с. Більськ. Призваний Опішнянським райвійськкоматом Полтавської обл. Заги-

нув 26.08.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: дружина, Москаленко Ксенія. Проживала за адресою: Полтавська обл., Опішнянський р-н, с. Більськ.

Москальков Іван Мойсейович, військовослужбовець 128-го стрілецького полку 29-ї стрілецької дивізії. Зник безвісти 26.08.1943 р. в районі с. Веприк.

Москвиченко Григорій Семенович, рядовий 38-ї стрілецької дивізії. 1924 р.н. Сумська обл., м. Лебедин, х. Грушево. Призваний Лебединським райвійськкоматом. Загинув у бою 16.09.1943 р. Похований у с. Середняки, центр. Рідні: мати, Москвиченко Тетяна Іванівна. Проживала за адресою: Сумська обл., м. Лебедин, х. Грушево.

Москович Михайло Миколайович, жертва війни. 1929 р. Житель с. Сватки, учень. Загинув у результаті вибуху артилерійського снаряду 1.12.1943 р. Похований у с. Сватки.

Моськін Дмитро Федорович, сержант 873-го винищувально-протитанкового артилерійського полку. Помер в результаті отриманих поранень 25.04.1945 р. Похований на території Гадяцького р-ну. Точне місце поховання невідоме.

Моторкін Михайло Антонович, рядовий 29-ї стрілецької дивізії 1907 р.н. Орджонікідзенський край, Ворошиловський р-н, с. Дубовка. Загинув 27.08.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: дружина, Єфрина Олексіївна. Проживала за адресою: Орджонікідзенський край, Ворошиловський р-н, с. Дубовка.

Мотюків Ілля Пименович, капітан. 1910 р.н. Загинув у 1943 р. Похований у братській могилі в с. Лютенка.

Мошко Олександр Федосійович, єфрейтор. 1898 р.н. Загинув 1.09.1943 р. Похований у с. Веприк.

Мошковцев Ілля Михайлович, молодший сержант, командир взводу 253-ї стрілецької дивізії. 1903 р.н. Кіровська обл. Призваний Богородським райвійськкоматом. Загинув 1.09.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: дружина, Мошковцева Фіза. Проживала за адресою: Кіровська обл., Богородський р-н, с. Ходірі.

Мудрицький Андрій Георгійович, рядовий, стрілець 128-го стрілецького полку 29-ї стрілецької дивізії. 1921 р.н. Красноярський край, Назаровський р-н, с. Срібна Береза. Призваний Барським райвійськкоматом. Зник безвісти 27.08.1943 р. в с. Веприк. Рідні: Мудрицький Георгій Якович. Проживав за адресою: м. Мінусинськ, с. Городок.

Мужнюк Андрій Платонович, червоноармієць, мінометник 253-ї стрілецької дивізії. 1921 р.н. Північно-Казахстанська обл. Призваний Нижньотагільським райвійськкоматом Свердловської обл. Загинув у бою 30.08.1943 р. Похований у с. Веприк, братська могила.

Музиченко Микола Євстратійович, військовослужбовець 128-го стрілецького полку 29-ї стрілецької дивізії. Зник безвісти 26.03.1943 р. в районі с. Веприк.

Мукатов Султанбек, сержант, заступник командира відділення 138-ї стрілецької дивізії. 1924 р.н. Гур'євська обл., Консаревський р-н. Призваний Гур'євським райвійськкоматом м. Гур'єв. Загинув у бою 15.09.1943 р. Похований у с. Ручки. Рідні: дружина, Мукатова Аквала. Проживала за адресою: Казахська РСР, м. Гур'єв, консервний комбінат.

Мукашов Єсехман, рядовий 737-го стрілецького полку. 1922 р.н. м. Алма-Ата, Аксуйський р-н. Призваний Аксуйським райвійськкоматом. Помер в результаті отриманих поранень 19.09.1943 р. Похований у с. Веприк, кладовище.

Мукмінов Камагтай, червоноармієць, кулеметник 138-ї стрілецької дивізії. 1899 р.н. Семипалатинська обл., Аксуватський р-н, колгосп ім. Леніна. Призваний Сирдарїнським райвійськкоматом Ташкентської обл. Загинув у бою 16.09.1943 р. Похований у с. Ручки. Рідні: дружина, Мукмінова Мілеан. Проживала за адресою: Ташкентська обл., Сирдарїнський р-н, колгосп «Малік».

Муковод Юрій Прокопович, рядовий 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1906 р.н. Полтавська обл., Миргородський р-н, с. Великі Сорочинці. Призваний Миргородським райвійськкоматом. Загинув у бою 19.09.1943 р. Похований у с. Юр'івка. Рідні: дружина, Муковод Марія Павлівна. Проживала за адресою: Полтавська обл., Миргородський р-н, с. Великі Сорочинці.

Мукомор Наїм, рядовий 981-го стрілецького полку. 1904 р.н. Загинув 1.09.1943 р. Похований на території радгоспу «Холодний». Точне місце поховання невідоме.

Муддахалієв Хаміда, рядовий 979-го стрілецького полку. 1922 р.н. Західно-Казахстанська обл., Урдинський р-н. Загинув 1.09.1943 р. Похований на території радгоспу «Холодний». Точне місце могили невідоме. Рідні: батько, Ситкалієв Муддахалієв.

Музетов Вакал, червоноармієць 722-го стрілецького полку. Помер в результаті отриманих поранень 13.09.1943 р. Похований у с. Соснівка.

Муминов Утаббек, рядовий, стрілець 768-го стрілецького полку 138-ї стрілецької дивізії. 1896 р.н. м. Фрунзе. Призваний Будьонівським райвійськкоматом. Загинув у бою 11.09.1943 р. Похований у с. Лютецька. Рідні: дружина, Муминова Джанарбаби. Проживала за адресою: Фрунзенська обл., колгосп «Дзамарі».

Муміков Саліаь, рядовий 722-го стрілецького полку 206-ї стрілецької дивізії. 1919 р.н. Ферганська обл. Загинув 13.09.1943 р. Похований у с. Соснівка.

Муміков Зайнутдин, сержант, командир відділення 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1912 р.н. Призваний Кзил-Мазарським райвійськкоматом Таджикиської РСР. Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у с. Лютецька. Рідні: брат, Муминов Хабазі.

Муздубуашов Убрабек, рядовий 1237-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 19.09.1943 р. Похований у с. Солдатове.

Мунумов Наїа, червоноармієць. 1904 р.н. Загинув у бою 1.09.1943 р. Похований у с. Холдне, братська могила.

Мупенюк Андрій Платонович, рядовий, стрілець 979-го стрілецького полку. 1921 р.н. Загинув у бою 30.08.1943 р. Похований у с. Лютецька.

Муравей Антон Михайлович, рядовий 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 20.09.1943 р. Похований у с. Юр'ївка.

Мурадов Вамба, рядовий, стрілець 29-ї стрілецької дивізії. 1912 р.н. Грузинська РСР, Акидинський р-н, с. Украй. Призваний Акидинським райвійськкоматом Грузинської РСР. Зник безвісти 26.08.1943 р. на території Гадацького р-ну. Рідні: батько, Мурадов Хаїа. Проживав за адресою: Грузинська РСР, Акидинський р-н, с. Украй.

Мурадов Карім, військовослужбовець 38-ї стрілецької дивізії 1914 р.н. Таджикиська РСР, колгосп ім. Кірова. Призваний Куктанським райвійськкоматом. Загинув у бою у вересні 1943 р. Похований у с. Бобрік. Рідні: дружина, Мурадова Аліма. Проживала за адресою: Таджикиська РСР, колгосп ім. Кірова.

Мураков Павло Порфирівич, рядовий, стрілець 1235-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1902 р.н. Куйбишевська обл., Олінкіно. Призваний Сарапульським райвійськкоматом Удмуртської АРСР. Загинув у бою 9.09.1943 р. Похований у с. Лютецька. Рідні: дружина, Муракова Єлизавета Петрівна. Проживала за адресою: Куйбишевська обл., Барішевський р-н.

Муратов Сабір, рядовий стрілець 2-го батальйону 1235-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1911 р.н. Самаркандська обл., Самаркандський р-н. Призваний Ворошиловським райвійськкоматом Самаркандської обл. Загинув 8.09.1943 р. Похований у с. Воздвиженове. Рідні: мати, Сакірова Урам. Проживала за адресою: Самаркандська обл., Самаркандський р-н, колгосп ім. Крупської.

Муратов Іван Романович, рядовий 979-го стрілецького полку 253-ї стрілецької дивізії. 1921 р.н. Свердловська обл. Призваний Аратильським райвійськкоматом. Загинув 31.08.1943 р. Похований у с. Веприк.

Мургахімжанов Азімжан, червоноармієць 768-го стрілецького полку 138-ї стрілецької дивізії. 1899 р.н. Призваний Джалал-Абадським райвійськкоматом Киргизької РСР. Загинув у бою 12.09.1943 р. Похований у с. Лютецька.

Мурза Іван Микитович, лейтенант 253-ї стрілецької дивізії. 1923 р.н. Харківська обл., Старо-Салтівський р-н, ст. Салтівка. Загинув 31.08.1943 р. Похований у с. Велике. Рідні: мати, Мурза Зінаїда Андріївна. Проживала за адресою: Харківська обл., Старо-Салтівський р-н, ст. Салтівка.

Мурзаєв Давлет, сержант, стрілець 1235-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1914 р.н. Загинув 9.09.1943 р. Похований у с. Лютецька.

Мурзаєв Махмуд, рядовий, стрілець 1235-го стрілецького полку. Помер у результаті отриманих поранень 18.09.1943 р. Похований у с. Лютецька.

Мурзаматов Ошумар, червоноармієць. 1907 р.н. Загинув 27.08.1943 р. Похований у с. Веприк.

Мурзападієв Рахімгаді, молодший сержант 979-го стрілецького полку 1912 р.н. Загинув 1.09.1943 р. Похований на території Гадацького р-ну. Точне місце поховання невідоме.

Мурсалієв Кадир, молодший сержант, помічник командира відділення. 1898 р.н. м. Ташкент. Призваний Жовтневим райвійськкоматом Ташкентської обл. Загинув у бою 16.09.1943 р. Похований у с. Ручки. Рідні: син, Мурсалієв Абдувахат. Проживав за адресою: м. Ташкент, Жовтневий р-н, проїзд Кзилтуй, 282/12.

Муртазаєв Бактурбай, рядовий. Загинув у 1943 р. Похований в центрі с. Лютецька.

Муругов Петро Олександрович, рядовий, стрілець 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 11.09.1943 р. Похований у с. Лютьєнка.

Мусаєв Ангул Ангумович, ефрейтор 29-ї стрілецької дивізії. 1906 р.н. Дагестанська АРСР, Курбактицький р-н, с. Губден. Призваний Курбактицьким райвійськкоматом. Загинув 30.08.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: дружина, Ангулова Муніна. Проживала за адресою: Дагестанська АРСР, Курбактицький р-н, с. Губден.

Мусаєв Імліяши, червоноармієць 29-ї стрілецької дивізії. 1914 р.н. Наманганська обл., Чутський р-н. Призваний Чутським райвійськкоматом. Загинув 28.08.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: дружина, Мусаєва Омляба. Проживала за адресою: Наманганська обл., Чутський р-н.

Мусаєв Раїм, червоноармієць 983-го стрілецького полку 29-ї стрілецької дивізії. 1901 р.н. Самаркандська обл., Пастдаргомський р-н. Призваний Пастдаргомським райвійськкоматом. Загинув 1.09.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: дружина, Мусаєва Асіль. Проживала за адресою: Самаркандська обл., Каттакурганський р-н.

Мусаєв Резакуд, молодший сержант 979-го стрілецького полку. 1920 р.н. Загинув у бою 31.08.1943 р. Похований у с. Велике.

Мусянко Дмитро Прохорович, жертва нацизму. Житель с. Розбишівка. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації за збройний опір новій владі. Похований у с. Петрівка-Роменська, урочище Докалове.

Мусян Маснові Габрохманович, червоноармієць 29-го стрілецького полку 38-ї стрілецької дивізії. 1908 р.н. Свердловська обл., с. Багаліш. Призваний Маназьким райвійськкоматом Свердловської обл. Загинув у бою 30.09.1943 р. Похований у с. Бобрик. Рідні: дружина, Мусяна. Проживала за адресою: Свердловська обл., с. Багаліш.

Мусод К., військовослужбовець. Загинув у бою у вересні 1943 р. Похований у с. Велике, кладовище.

Мустафаєв Абрахман, військовослужбовець. Загинув у бою у 1943 р. Похований у с. Сватки, братська могила.

Мустафін Ахмер, сержант 253-ї стрілецької дивізії. 1911 р.н. Семипалатинська обл. Призваний Джарминським райвійськкоматом Самаркандської області Узбецької РСР. Загинув 4.09.1943 р. Похований у с. Холодне, братська могила. Рідні: дружина, Мустафіна Нуржама. Проживала за адресою: Семипалатинська обл.

Мухамедієв Гаріфзян Мухамедійович, рядовий 1235-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1905 р.н. Башкирська АРСР, Бураєвський р-н, с. Мамади. Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у с. Лютьєнка.

Мухамедієв Отахан, військовослужбовець. 1900 р.н. Загинув у бою 4.09.1943 р. Похований у с. Мартинівка (колишній х. Червоногвардійський).

Мухамедов Аспохованійаян, молодший сержант 979-го стрілецького полку. 1907 р.н. Загинув 4.09.1943 р. Похований у с. Мартинівка (колишній х. Червоногвардійський).

Мухатбеткалієв Айнахан Бекбулатов, молодший сержант. 1922 р.н. Загинув 1.09.1943 р. Похований у с. Веприк.

Мухін Аркадій Опанасович, сержант. 1923 р.н. Алтайський край, Старобардінський р-н, с. Усть-Колпа. Призваний Бійським міськвійськкоматом м. Бійськ. Загинув у бою 26.08.1943 р. Похований у братській могилі в с. Могилатів.

Мухін Василь Федорович, рядовий 253-ї стрілецької дивізії. 1924 р.н. Кіровська обл. Призваний Кунгурським райвійськкоматом Молотовської обл. Загинув у бою 4.09.1943 р. Похований у с. Велике, братська могила. Рідні: батько, Мухін Федір Іванович. Проживав за адресою: Марійська АРСР, Бектусаївський р-н.

Мухін Єгор Петрович, червоноармієць, стрілець 373-ї стрілецької дивізії. 1919 р.н. Курганська обл., Мостовський р-н. Призваний Мостовським райвійськкоматом Курганської обл. Загинув у бою 15.09.1943 р. Похований у братській могилі в с. Могилатів. Рідні: дружина, Мухіна Антоніна Кузьмівна. Проживала за адресою: Курганська обл., Мостовський р-н.

Мухін Олександр Федорович, рядовий, стрілець 1237-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1907 р.н. Призваний Кінель-Черкаським райвійськкоматом Куйбишевської обл. Помер в результаті отриманих поранень 15.09.1943 р. Похований у с. Лютьєнка. Рідні: мати, Мухіна Парасковія Михайлівна. Проживала за адресою: Куйбишевська обл., Кінель-Черкаський р-н, с. Сухобол.

Мухомасєв Татєт Мухомасєвич, червоноармієць. 1904 р.н. Загинув у 1943 р. Похований у братській могилі в с. Лютьєнка.

Мухтаров Хаїд Мухамедович, молодший лейтенант, командир взводу 128-го стрілецького полку 29-ї стрілецької дивізії. 1918 р.н. Пржевальська обл., м. Каракол, вул. Крупська, 76. Призваний Байсунським райвійськкоматом. Зник безвісти 27.08.1943 р., в с. Веприк. Рідні: Хамзіна Гульджихан. Проживала за адресою: Узбецька РСР, Байсунський р-н, с. Байсунир'є.

Мухутдінов Кадир, рядовий стрілець 1235-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1906 р.н. Кулябська обл., Кзил-Мазарський р-н. Призваний Кзил-Мазарським райвійськкоматом Кулябської обл. Загинув у бою 8.09.1943 р. Похований на східній околиці с. Воздвиженове. Рідні: дружина, Ісимбатова Айна. Проживала за адресою: Кулябська обл., Кзил-Мазарський р-н, колгосп «7 листопада».

Мучинський Григорій Абрамович, лейтенант, командир взводу. 1913 р.н., м. Баку. Призваний Городським райвійськкоматом Азербайджанської РСР. За документами ЦАМО Російської Федерації зник безвісти 27.08.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: дружина, Мурад-Заде Ельміра Багіровна. Проживала за адресою: м. Баку, вул. Камо, 147.

Мясніков Карпо Семенович, сержант, командир відділення 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1923 р.н. Кзил-Ординська обл., м. Казалінськ. Призваний Чимкентським райвійськкоматом Казахської РСР. Загинув у бою 12.09.1943 р. Похований у с. Лютецька. Рідні: мати, Мяснікова Степанида. Проживала за адресою: Кзил-Ординська обл., м. Казалінськ.

Нагумов Месагут, рядовий, стрілець 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у с. Лютецька.

Наджафов Наджаф Акіші Оган, рядовий, стрілець 128-го стрілецького полку 29-ї стрілецької дивізії. 1909 р.н. Азербайджанська РСР, Ленкоранський р-н. Призваний Ленкоранським райвійськкоматом Азербайджанської РСР. Зник безвісти 26.08.1943 р. в с. Веприк. Рідні: Надзішафар Кизи. Проживав за адресою: Азербайджанська РСР, Ленкоранський р-н.

Надіров Канджигим Каприсам, червоноармієць 29-ї стрілецької дивізії. 1919 р.н. Азербайджанська РСР, Шимахинський р-н. Призваний Шимахинським райвійськкоматом. Загинув 27.08.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: мати, Мамедова Зіняд. Проживала за адресою: Азербайджанська РСР, Шимахинський р-н.

Наєєтов Алім, червоноармієць. 1919 р.н. Загинув у бою 16.09.1943 р. Похований у с. Ручки, братська могила.

Назамов Фазла, рядовий, стрілець 1235-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1908 р.н. Челябінська обл., Аргаяський р-н. Призваний Кусинським райвійськкоматом. Загинув 10.09.1943 р. Похований у с. Лютецька. Рідні: дружина, Южен Сади-Нізам. Проживала за адресою: Челябінська обл., Аргаяський р-н.

Назарець Михайло Іванович, військовослужбовець. 1902 р.н. Лубенський р-н, с. Губське. Загинув у вересні 1943 р. Похований у м. Галяч.

Назаров Алатар, червоноармієць 29-ї стрілецької дивізії. 1906 р.н. Андижанська обл., Пожський р-н, с. Тіштала. Призваний Пожським райвійськкоматом. Загинув 27.08.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: дружина, Салаша. Проживала за адресою: Андижанська обл., Пожський р-н, с. Тіштала.

Назаров Гілкуа, рядовий, стрілець 981-го стрілецького полку. 1903 р.н. Самаркандська обл. Призваний Комсомольським райвійськкоматом Самаркандської обл. Загинув у бою 2.09.1943 р. Похований у с. Тепле. Рідні: дружина, Назарова Еріс. Проживала за адресою: Самаркандська обл., Комсомольський р-н.

Назаров Олімжан, рядовий 1237-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у с. Юр'івка.

Назаров Сергій Сергійович, жертва війни. 1898 р.н. с. Лютецька. Загинув у 1941 р. Похований у с. Лютецька.

Назаров Трохим Федорович, старший сержант 983-го стрілецького полку 253-ї стрілецької дивізії 1919 р.н. Рязанська обл. Призваний Пітелинським райвійськкоматом Рязанської обл. Загинув 1.09.1943 р. Похований у с. Веприк.

Назарова Христинна Аврамівна, жертва нацизму. Жителька с. Лютецька. Загинула у 1941 р. Похована в с. Лютецька.

Назар'єв Тихій Іванович, рядовий 29 стрілецької дивізії. 1914 р.н. Воронежська обл., Ведовський р-н. Загинув 27.08.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: дружина, Олександра Іванівна. Проживала за адресою: Воронежська обл., Ведовський р-н.

Назиков Захар Михайлович, жертва війни. 1903 р.н. Житель с. Лютецька. Загинув у 1941 р. Похований у с. Лютецька.

Назімов Амія, червоноармієць 38-ї стрілецької дивізії. 1916 р.н. Таджикицька РСР, Конталінський р-н. Призваний Конталінським райвійськкоматом Таджикицької РСР. Загинув у бою 29.08.1943 р. Похований у с. Педоричі. Рідні: дружина, Назімова Манкоз. Проживала за адресою: Таджикицька РСР, Конталінський р-н.

Назімов Васі, рядовий 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у с. Лютенька.

Найдаков Михайло Іванович, червоноармієць 1235-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1911 р.н. Рязанська обл., с. Чернява. Призваний Бауманським райвійськкоматом м. Москви. Загинув у бою 13.09.1943 р. Похований у с. Лютенька. Рідні: дружина, Найдакова Є.К. Проживала за адресою: Рязанська обл., с. Чернява.

Наизько Петро Миколайович, жертва нацизму. Житель с. Вельбівка, 1919 р.н. Загинув у 1942 р. Похований у м. Гадяч.

Наизько Петро Никифорович, жертва нацизму. 1915 р.н. Житель с. Вельбівка. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації 10.12.1941 р. Похований у с. Вельбівка.

Намазов Микола, рядовий, стрілець 983-го стрілецького полку. 1911 р.н. Загинув 1.09.1943 р. Похований у с. Веприк.

Напцев Кадрабей, червоноармієць 29-ї стрілецької дивізії. 1895 р.н. Краснодарський край, Пахтонукайський р-н, с. Мамукінти. Призваний Пахтонукайським райвійськкоматом. Загинув 27.08.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: дружина, Шамар Магомедовна. Проживала за адресою: Краснодарський край, Пахтонукайський р-н, с. Мамукінти.

Наризбаєв Тезеббай, рядовий 983-го стрілецького полку. 1917 р.н. Загинув 1.09.1943 р. Похований у с. Веприк.

Нарішенко Микола Сазонович, рядовий 161-ї стрілецької дивізії. 1914 р., с. Петрівка. Помер у результаті отриманих поранень у вересні 1943 р. Похований у с. Красна Лука.

Наріжний Василь Никифорович, партизан. 1926 р.н. Житель с. Рашівка. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації у березні 1943 р. Похований у с. Рашівка.

Наріжний Марко Вакулович, підпільник. 1904 р.н. Житель с. Сарі. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1942 р. Похований у с. Сарі.

Наріжний Никифор Якович, партизан. 1896 р.н. Житель с. Рашівка. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації у грудні 1941 р. Похований у с. Рашівка.

Нарім Іван Прокопович, рядовий, стрілець 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у с. Лютенька.

Нарматов Гурматот, червоноармієць. 1902 р.н. Загинув 30.08.1943 р. Похований у с. Веприк.

Нармуратов Туйма, молодший сержант, командир відділення 983-го стрілецького полку 253-ї стрілецької дивізії. 1911 р.н. Самаркандська обл. Призваний Пастирацьким райвійськкоматом Узбецької РСР. Загинув 1.09.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: дружина, Нармуратова Угуль. Проживала за адресою: Самаркандська обл., Пастирацький р-н.

Наров Янгвай, рядовий 983-го стрілецького полку 253-ї стрілецької дивізії. 1906 р.н. Самарська обл. Призваний Нарпайським райвійськкоматом Узбецької РСР. Загинув 31.08.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: дружина, Нарова Омар. Проживала за адресою: Самарська обл., колгосп ім. Стаханова.

Насібов Мамед, рядовий, телефоніст 128-го стрілецького полку 29-ї стрілецької дивізії. 1903 р.н. Грузинська РСР, Поргалінський р-н. Призваний Поргалінським райвійськкоматом Грузинської РСР. Зник безвісти 29.08.1943 р. в с. Веприк. Рідні: Насіб Ісмаїлович, Грузинська РСР, Поргалінський р-н, с. Алавар.

Насонов Микита Мартинівч, рядовий. 1908 р.н. Курська обл., Советський р-н, с. Верхні Апочки. Помер в результаті отриманих поранень 22.03.1945 р. Похований у м. Гадяч.

Наталієв Махоуа, військовослужбовець 128-го стрілецького полку 29-ї стрілецької дивізії. Зник безвісти 27.03.1943 р. в районі с. Веприк.

Науменко Григорій Гордійович, жертва війни. Житель с. Лободине. Загинув у результаті вибуху гранати 15.08.1944 р. Похований у с. Лободине.

Науменко Семен Петровч, молодший сержант 748-го стрілецького полку 206-ї стрілецької дивізії. 1915 р.н. Курська обл., Борисівський р-н. Призваний Борисівським райвійськкоматом. Загинув у бою 11.09.1943 р. Похований у с. Сарі. Рідні: дружина, Марія Єлисеївна. Проживала за адресою: Курська обл., Борисівський р-н.

Звід пам'яток історії та культури України: Полтавська область

Нахадов Ісмаїл, рядовий 983-го стрілецького полку. 1908 р.н. Загинув 1.09.1943 р. Похований у с. Веприк.

Нашазов Міхал, червоноармієць. 1911 р.н. Загинув 1.09.1943 р. Похований у с. Веприк.

Незаляев Джемурбат, червоноармієць 60-ї гвардійської танкової бригади 8-го гвардійського танкового корпусу. 1912 р.н. Дзямбульська обл., Кардинський р-н. Призваний Кардинським райвійськкоматом. Загинув у бою 2.09.1943 р. Похований у с. Холодне, братська могила. Рідні: дружина, Таїсія. Проживала за адресою: Дзямбульська обл., Кардинський р-н.

Небакін Дмитро Макарович, рядовий. Загинув у 1943 р. Похований у с. Лютецька, братська могила біля школи.

Неверов Моїсей Гаврилович, лейтенант, командир взводу. 1909 р.н. Чкаловська обл., Шарлицький р-н, с. Преображенка. Призваний Шарлицьким райвійськкоматом Чкаловської обл. Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у братській могилі в с. Лютецька. Рідні: Неверова Февронія Сергіївна. Проживала за адресою: Чкаловська обл., Шарлицький р-н, с. Преображенка.

Неверов Іван Андрійович, червоноармієць 29-ї стрілецької дивізії. 1902 р.н. Алтайський край, м. Бійськ. Призваний Бійським міськвійськкоматом м. Бійськ. Загинув у бою 28.08.1943 р. Похований у с. Вельбівка. Рідні: дружина, Неверова Капітоліна. Проживала за адресою: Алтайський край, м. Бійськ.

Невідомий. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації у грудні 1941 р. (розстріляний за селом). Похований у с. Рашівка.

Невідомий. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації у грудні 1941 р. (розстріляний за селом). Похований у с. Рашівка.

Невідомий. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації у грудні 1941 р. (розстріляний за селом). Похований у с. Рашівка.

Неділько Василь, жертва нацизму. 1918 р.н. Житель с. Лютецька. Загинув у 1941 р. Похований у с. Лютецька.

Неділько Галина Іванівна, жертва нацизму. 1933 р.н. Жителька с. Лютецька. Загинула у 1941 р. Похована в с. Лютецька.

Неділько Ганна Борисівна, жертва нацизму. 1933 р.н. Жителька с. Лютецька. Загинула у 1941 р. Похована в с. Лютецька.

Неділько Михайло Іванович, жертва нацизму. 1930 р.н. Житель с. Лютецька. Загинув у 1941 р. Похований у с. Лютецька.

Неділько Оксана Дмитрівна, жертва нацизму. 1908 р.н. Жителька с. Лютецька. Загинула у 1941 р. Похована в с. Лютецька.

Неділько Ольга Іванівна, жертва війни. 1929 р.н. Жителька с. Максимівка. Загинула в результаті вибуху артилерійського снаряду 3.10.1944 р. Похована в с. Максимівка.

Недовіс Дмитро Степанович, партизан. 1896 р.н. Житель с. Харківці. Загинув у грудні 1941 р. Похований у с. Харківці.

Недоцько Федір Федорович, рядовий. 1897 р.н. Сумська обл., м. Лебедин, х. Рябушки. Загинув 12.09.1943 р. Похований у с. Біленченківка, центр.

Нежданов Микола Григорович, гвардії молодший сержант, помічник командира відділення 7-ї гвардійської механізованої бригади. 1924 р.н. Курганська обл., Чашинський р-н, с. Расково. Загинув у бою 29.08.1943 р. Похований у братській могилі в с. Мартинівка. Рідні: мати, Мухартінова Варвара Іванівна. Проживала за адресою: Курганська обл., Чашинський р-н, с. Расково.

Нежевий Іван Тимофійович, рядовий 225-го стрілецького полку 23-ї стрілецької дивізії. 1921 р.н. Полтавська обл., Гребінківський р-н, с. Кулаженці. Загинув у бою 28.08.1943 р. Похований у с. Воронівщина. Рідні: дружина, Оксана Федорівна.

Незамасв Михайло Єгорович, рядовий 1237-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 15.09.1943 р. Похований у с. Солдатове.

Незамов Михайло Назарович, червоноармієць 1237-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1899 р.н. Московська обл., Серпуховський р-н. Загинув 15.09.1941 р. Похований у с. Новий.

Незамутдінов Шайлутдин, рядовий 373-ї стрілецької дивізії. 1903 р.н. Башкирська АРСР, Улу-Теляський р-н. Призваний Улу-Теляським райвійськкоматом. Загинув у бою 13.09.1943 р. Похований у с. Лисівка. Рідні: дружина, Незамутдінова Мівлохан. Проживала за адресою: Башкирська АРСР, Улу-Теляський р-н.

Незнаймов Олексій Іванович, сержант. Загинув у вересні 1943 р. Похований у с. Красна Лука.

Некористнов Олексій Кузьмович, молодший сержант, командир відділення 1235-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1921 р.н. Куйбишевська обл., Кінельський р-н. Призваний Кінельським райвійськкоматом Куйбишевської обл. Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у с. Лютенька. Рідні: дружина, Некористнова Ганна Василівна. Проживала за адресою: Куйбишевська обл.

Некрасов Павло Сергійович, старшина. Загинув у бою 8.09.1943 р. Похований у с. Тепле.

Некрасов Петро Якович, червоноармієць, стрілець 1237-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1907 р.н. Оренбурзька обл., Троїцький р-н, с. Нововасилівка. Призваний Троїцьким райвійськкоматом Оренбурзької обл. Загинув у бою 16.09.1943 р. Похований у братській могилі в с. Могилатів. Рідні: дружина, Некрасова Єлизавета Григорівна. Проживала за адресою: Оренбурзька обл., м. Троїцький р-н, с. Нововасилівка.

Недаєв Павло Костянтинович, рядовий. Вологодська обл., Велико-Устюгський р-н. Призваний Велико-Устюгським райвійськкоматом. Загинув у бою 13.09.1943 р. Похований у с. Лободине.

Недьговська Олександра Омелянівна, жертва війни. 1879 р.н. Жителька м. Гадяч. Загинула в результаті вибуху артилерійського снаряду під час відступу німецьких окупаційних військ 10.09.1943 р. Похована в м. Гадяч, кладовище.

Немазов Канамкуа, червоноармієць 253-ї стрілецької дивізії. 1908 р.н. Самарська обл., Заминський р-н. Призваний Заминським райвійськкоматом. Загинув 1.09.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: дружина, Немазова Завабеда. Проживала за адресою: Самарська обл., Заминський р-н.

Немижін Павло Миколайович, рядовий 983-го стрілецького полку 253-ї стрілецької дивізії. 1924 р.н. Кіровська обл., Санчурський р-н, с. Кувашинськ. Призваний Нижне-Тагільським райвійськкоматом Свердловської обл. Загинув 1.09.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: батько, Микола Миколайович. Проживав за адресою: Кіровська обл., Санчурський р-н.

Несмачний Григорій Павлович, червоноармієць, водій 44-го артилерійського полку 29-ї стрілецької дивізії. 1907 р.н. Курська обл., м. Суджа. Загинув 27.08.1943 р. Похований під м. Гадяч, точне місце невідоме. Рідні: дружина, Залочіна Надія Іллівна.

Нестеркін Дмитро Олексійович, рядовий, стрілець 128-го стрілецького полку 29-ї стрілецької дивізії. 1923 р.н. Пензенська обл., Самликівський р-н. Призваний Самликівським райвійськкоматом. Зник безвісти 28.08.1943 р. в с. Веприк. Рідні: Нестеркіна Аксинія Антонівна. Проживала за адресою: Пензенська обл., Самликівський р-н.

Нестеров Андрій Микитович, рядовий, стрілець 128-го стрілецького полку 29-ї стрілецької дивізії. 1905 р.н. Татарська АРСР, Бульгмінський р-н. Призваний Бульгмінським райвійськкоматом Татарської АРСР. Зник безвісти 27.08.1943 р. в с. Веприк. Рідні: Нестерова Ганна Пилипівна. Проживала за адресою: Татарська АРСР, Бульгмінський р-н.

Нетаієв Махмут, сержант, стрілець 128-го стрілецького полку 29-ї стрілецької дивізії. 1918 р.н. Казахська РСР. Призваний Краснодарським райвійськкоматом. Зник безвісти 27.08.1943 р. в с. Веприк. Рідні: Нетаієва Дусумалі. Проживала за адресою: Краснодарський край, с. Єндера.

Неустров, один із організаторів підпільної групи. Алтайський край. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації у березні 1943 р. Похований у с. Венеславівка.

Неуступов Павло Григорович, молодший лейтенант 100-ї стрілецької дивізії. 1900 р.н. Загинув у бою 24.02.1943 р. Похований у с. Розбишівка, братська могила. Рідні: дружина, Неуступова Людмила Василівна. Проживала за адресою: м. Вологда.

Нефьодов Михайло Олександрович, рядовий, стрілець 1237-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1897 р.н. Горьківська обл., Павловський р-н, с. Везівка. Призваний Люберецьким райвійськкоматом Московської обл. Загинув у бою 15.09.1943 р. Похований у братській могилі с. Могилатів. Рідні: дружина, Нефьодова Євдокія Олександрівна. Проживала за адресою: Горьківська обл., Павловський р-н, с. Везівка.

Нечипоренко Анастасія Іванівна, жертва нацизму. 1907 р.н. Жителька с. Мала Обухівка. Розстріляна за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації 12.11.1941 р. Похована в с. Мала Обухівка.

Нечипоренко Йосип Іванович, жертва нацизму. 1888 р.н. Житель с. Мала Обухівка. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації 12.11.1941 р. Похований у с. Мала Обухівка.

Нечипоренко Любов Михайлівна, жертва нацизму. 1941 р.н. Жителька с. Мала Обухівка. Розстріляна за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації 12.11.1941 р. Похована в с. Мала Обухівка.

Нечипоренко Микола Йосипович, жертва нацизму. 1935 р.н. Житель с. Мала Обухівка. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації 12.11.1941 р. Похований у с. Мала Обухівка.

Нечипоренко Михайло Костянтинівич, жертва нацизму. 1915 р.н. Житель с. Мала Обухівка. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації 12.11.1941 р. Похований у с. Мала Обухівка.

Нечипоренко Олександра Дмитрівна, жертва нацизму. 1919 р.н. Жителька с. Мала Обухівка. Розстріляна за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації 12.11.1941 р. Похована в с. Мала Обухівка.

Нечипоренко Опаас Іванович, сержант, командир відділення 344-го стрілецького полку 138-ї стрілецької дивізії. 1894 р.н. м. Харків. Загинув у бою 15.09.1943 р. Похований у с. Ручки. Рідні: дружина, Лукерія Сидорівна. Проживала за адресою: м. Харків.

Нижник Костянтин Юхимович, жертва нацизму. 1898 р.н. Житель с. Красна Лука. Загинув 5.12.1941 р. Похований у с. Красна Лука.

Нижніков Роман Іванович, рядовий, навідник протитанкової рушниці 1237-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1921 р.н. Могильовська обл., Костюковицький р-н. Призваний Костюковицьким райвійськкоматом Білоруської РСР. Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у с. Юр'івка. Рідні: дружина, Нижнікова Уляна Полікарпівна. Проживала за адресою: Могильовська обл., Костюковицький р-н.

Никифоров Іван Никифорович, рядовий 38-ї стрілецької дивізії. 1906 р.н., м. Ленінград. Призваний Выборгським райвійськкоматом Ленінградської обл. Загинув у бою 12.09.1943 р. Похований у с. Середняки, братська могила, центр. Рідні: дружина, Никифорова Ірина Степанівна. Проживала за адресою: м. Ленінград.

Нисков Віталій Андрійович, рядовий, стрілець 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1903 р.н. Горьківська обл., Воскресенський р-н, с. Шуробаш. Призваний Дзержинським міськвійськкоматом. Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у с. Лютецька. Рідні: дружина, Нискова Анастасія Миколаївна. Проживала за адресою: Горьківська обл., Воскресенський р-н, с. Шуробаш.

Нижник Олексій Іванович, сержант 29-ї стрілецької дивізії. 1923 р.н. Красноярський край, Горяче-Ключівський р-н, с. Ключівка. Призваний Горячечключським райвійськкоматом. Загинув 28.08.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: батько, Ніжник Омелян Артемович. Проживав за адресою: Красноярський край, Горяче-Ключівський р-н, с. Ключівка.

Нікітенков Г.А., військовослужбовець. Загинув у бою у вересні 1943 р. Похований у с. Велике, кладовище.

Нікітін Венедикт Павлович, червоноармієць 253-ї стрілецької дивізії. 1906 р.н. м. Аткарс. Призваний Уральським міськвійськкоматом, Казахська РСР, м. Уральськ. Загинув у бою 31.08.1943 р. Похований у с. Холодне, братська могила. Рідні: мати, Нікітіна Євдокія Андріївна. Проживала за адресою: м. Саратов.

Нікітін Венедикт Павлович, червоноармієць, стрілець 979-го стрілецького полку 253-ї стрілецької дивізії. 1906 р.н. м. Аткарськ. Призваний Уральським міськвійськкоматом Казахської РСР. Загинув у бою 31.08.1943 р. Похований у с. Велике, братська могила. Рідні: мати, Євдокія Андріївна. Проживала за адресою: м. Саратов, вул. М'ясницька, 2, кв. 1.

Нікоєв Костянтин Петрович, червоноармієць, стрілець 658-го стрілецького полку 218-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 21.08.1943 р. Похований у с. Мартинівка.

Ніколаєв Іван Андрійович, старший сержант 983-го стрілецького полку 253-ї стрілецької дивізії. 1920 р.н. Оренбурзька обл., Асекєєвський р-н. Загинув 1.09.1943 р. Похований у с. Веприк.

Ніколаєв Іван Дмитрович, старший сержант. Загинув 1.09.1943 р. Похований у с. Веприк.

Ніколаєв Олександр Максимович, лейтенант, командир взводу. 1910 р.н. Ульяновська обл., Боричевський р-н, с. Жадовка. Призваний Боричевським райвійськкоматом. Загинув у

бою 10.09.1943 р. Похований у братській могилі в с. Лютенька. Рідні: мати, **Ніколаєва Варвара** Олексіївна. Проживала за адресою: Ульяновська обл., с. Жадовка.

Ніколаєв С.К., військовослужбовець. Похований у с. Мартинівка (колишній х. Червоногвардійський).

Ніколаєв Стифей Кядопарович, сержант 981-го стрілецького полку 253-ї стрілецької дивізії. 1924 р.н. Загинув 31.08.1943 р. Похований у с. Мартинівка (колишній х. Червоногвардійський). Рідні: мати, Кондепарова Марія. Проживала за адресою: Свердловська обл., Артинський р-н, с. Курки.

Ніколаєв Фома Миколайович, рядовий 1237-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 8.09.1943 р. Похований у с. Юр'ївка.

Ніколаєнко Яків Трохимович, рядовий. Загинув у бою 14.09.1943 р. Похований у с. Середняки, братська могила.

Ніконенко Семен Гнатович, рядовий 38-ї стрілецької дивізії. 1897 р.н. Сумська обл., Лебединський р-н, с. Будика. Загинув у бою 16.09.1943 р. Похований у с. Середняки, братська могила, центр. Рідні: дружина, Ніколенко Фаня Володимирівна. Проживала за адресою: Сумська обл., Лебединський р-н, с. Будика.

Ніконенко Семен Якович, червоноармієць 29-го стрілецького полку 38-ї стрілецької дивізії. 1896 р.н. Сумська обл., Лебединський р-н, с. Селище. Призваний Лебединським райвійськкоматом. Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у с. Хитці. Рідні: дружина, Ніконенко Марія Олексіївна. Проживала за адресою: Сумська обл., Лебединський р-н, с. Селище.

Нікуліні Михайло Іванович, червоноармієць 161-ї стрілецької дивізії. 1907 р.н. Сталінградська обл., Клетський р-н, х. Маєрський. Призваний Клетським райвійськкоматом. Загинув у бою 8.09.1943 р. Похований східніше с. Тимофіївка. Точне місцезнаходження могили не встановлене. Рідні: дружина, Нікуліна Анна Дмитрівна. Проживала за адресою: Сталінградська обл., Клетський р-н, х. Маєрський.

Нірман Хайм Хайманович, червоноармієць 29-ї стрілецької дивізії. 1897 р.н. Білоруська РСР, м. Орша. Призваний Єльзанським райвійськкоматом. Загинув 30.08.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: дружина, Марія Григорівна. Проживала за адресою: Тамбовська обл., с. Рассказове.

Нізов Нуредін, червоноармієць. 1914 р.н. Загинув у бою 1.09.1943 р. Похований у с. Холодне, братська могила.

Нізов Сабір, рядовий, стрілець 128-го стрілецького полку 29-ї стрілецької дивізії. 1905 р.н. Андижанська обл., Мархатський р-н. Призваний Мархатським райвійськкоматом Андижанської обл. Зник безвісти 26.08.1943 р. в с. Веприк. Рідні: Нізова. Проживала за адресою: Андижанська обл., Мархатський р-н, с. Руське.

Новаков Володимир Миколайович, військовослужбовець. Загинув у бою у вересні 1943 р. Похований у с. Бобрік.

Новиков Костянтин Григорович, лейтенант. 1905 р.н. Загинув у бою 18.09.1943 р. Похований у с. Лютенька.

Новиков Микола Олександрович, старший лейтенант, командир стрілецького взводу 253-ї стрілецької дивізії. 1915 р.н. Бурято-Монгольська АРСР, Баргузинський р-н, с. Уро. Загинув 1.09.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: дружина, Новикова Зоя Григорівна.

Новиков Олександр Іванович, червоноармієць 29-ї стрілецької дивізії. 1921 р.н. Калінінська обл., Оленінський р-н, с. Шкали. Загинув 28.08.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: дружина, Параска Арсентіївна. Проживала за адресою: Калінінська обл., Оленінський р-н, с. Шкали.

Новиков Олександр Миколайович, старший лейтенант, командир стрілецького взводу 983-го стрілецького полку. 1915 р.н. Загинув 1.09.1943 р. Похований у с. Веприк.

Новицька Марія Дем'янівна, жертва нацизму. Жителька с. Соснівка. Розстріляна за зв'язок із розвідниками Червоної Армії влітку 1943 р. Похована в с. Соснівка.

Новицький Василь Андрійович, рядовий 1235-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1919 р.н. Киргизька РСР, Пржевальська обл., м. Тюп. Призваний Тюпським райвійськкоматом Киргизької РСР. Загинув у бою 12.09.1943 р. Похований у с. Лютенька. Рідні: дружина, Новицька Єфросинія Олексіївна. Проживала за адресою: Киргизька РСР, Пржевальська обл., м. Тюп.

Новицький Віктор Григорович. м. Гадяч. Брав участь у партизанському русі. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в лютому 1942 р. Похований у м. Гадяч.

Новікова Надія Костянтинівна, старшина, медична сестра 29-ї стрілецької дивізії. Могильовська обл., с. Осиповичі. Загинула у бою 23.08.1943 р. Похована в с. Педоричі. Рідні: мати, Новікова Надія Костянтинівна. Проживала за адресою: Білоруська РСР, Могильовська обл., с. Осиповичі.

Новосьолов Володимир Олександрович, старший сержант, стрілець 128-го стрілецького полку 29-ї стрілецької дивізії. 1924 р.н. Омська обл., Мікоянівський р-н. Призваний Мікоянівським райвійськкоматом. Зник безвісти 28.08.1943 р. в с. Веприк. Рідні: Новосьолова Тетяна Іванівна. Проживала за адресою: Омська обл., Мікоянівський р-н, Хазимська база.

Новосьолов Дмитро Матвійович, червоноармієць. 1896 р.н. м. Семипалатинськ. Призваний Семипалатинським райвійськкоматом. Загинув у бою 30.08.1943 р. Похований у с. Ручки. Рідні: дружина, Новосьолова Ганна Миколаївна. Проживала за адресою: м. Семипалатинськ, вул. Паризької Комуни, 32.

Новошацький Михайло Федорович, рядовий, стрілець 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у с. Лютецька.

Новурзаєв Амамбай, рядовий 981-го стрілецького полку 253-ї стрілецької дивізії. 1924 р.н. Кустанайська обл. Призваний Джетигарінським райвійськкоматом. Загинув 31.08.1943 р. Похований у с. Тепле. Рідні: мати, Урунтай. Проживала за адресою: Кустанайська обл., Джетигарінський р-н, колгосп «Партизан».

Ноксін Михайло Гнатович, військовослужбовець. Загинув у бою у вересні 1943 р. Похований у с. Бобрік.

Норматов Гурматат, червоноармієць 29-ї стрілецької дивізії. 1902 р.н. Андижанська обл., Сталінський р-н. Призваний Сталінським райвійськкоматом. Загинув 30.08.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: дружина, Норматова Хайтініш. Проживала за адресою: Андижанська обл., Сталінський р-н.

Носков В. В., рядовий. Загинув у бою в 1943 р. Похований у с. Ручки, братська могила.

Ночовка Іван Іванович, червоноармієць 838-го стрілецького полку 237-ї стрілецької дивізії. 1899 р.н. Сумська обл., Краснопілський р-н, х. Високий. Призваний Краснопілським райвійськкоматом Сумської обл. Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у с. Миколаївка.

Нужин Петро Семенович, сержант, помічник командира взводу 29-ї стрілецької дивізії. 1924 р.н. Чуваська АРСР, м. Антар. Призваний Антарським райвійськкоматом. Загинув 27.08.1943 р. Похований у с. Веприк.

Нургалєв Ахматкуд, рядовий, кулеметник 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1908 р.н. Узбецька РСР, Андижанська обл., Ленінський р-н. Призваний Ленінським райвійськкоматом Андижанської обл. Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у с. Лютецька. Рідні: мати, Ахмадгалєва Хальтер. Проживала за адресою: Узбецька РСР, Андижанська обл., Ленінський р-н.

Нургалєв Мергалі Нургалєвич, сержант, командир відділення 1237-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Башкирська АРСР, Дюртюмінський р-н. Призваний Дюртюмінським райвійськкоматом Башкирської АРСР. Загинув у бою 15.09.1943 р. Похований у с. Лютецька. Рідні: дружина, Нургалєва Каріма. Проживала за адресою: Башкирська АРСР, Дюртюмінський р-н.

Нуржанов Даваят, рядовий, стрілець 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 11.09.1943 р. Похований у с. Лютецька.

Нуржанов Дусенгалі, рядовий 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 8.09.1943 р. Похований у с. Лютецька.

Нурієв Алітжап, червоноармієць 29-ї стрілецької дивізії. 1911 р.н. Андижанська обл., Джааакудукський р-н. Загинув 29.08.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: сестра, Кадан Санджама.

Нурматов Кудайкуд, рядовий, стрілець 253-ї стрілецької дивізії. 1924 р.н. Таджикицька РСР. Призваний Урятубським райвійськкоматом. Загинув у бою 1.09.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: Юлдасова Курмайт. Проживала за адресою: Таджикицька РСР, с. Урятубе, колгосп «Перше травня».

Обертас Петро Кузьмович, рядовий, стрілець 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1923 р.н. Московська обл., Заводський р-н, с. Міньково. Призваний Заводським райвійськкоматом Московської обл. Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у с. Лютецька. Рідні: батько, Обертас Кузьма Платонович. Проживав за адресою: Московська обл., Заводський р-н, с. Міньково.

Обідов Рахім, рядовий. 1914 р.н. Загинув 1.10.1943 р. Похований у с. Веприк.

Обласов Іван Олександрович, рядовий 29-ї винищувальної протитанкової артилерійської бригади. 1925 р. н., Свердловська обл. Буткінський р-н. Призваний Буткінським райвійськкоматом. Загинув у бою 31.08.1943 р. Похований у с. Воронівщина. Рідні: батько, Обласов Олександр Петрович. Проживав за адресою: Свердловська обл. Буткінський р-н, с. Зарубіно.

Обуховський Андрій Йосипович, рядовий, стрілець 161-ї стрілецької дивізії. 1909 р.н. Сумська обл., Великописарівський р-н. Призваний Великописарівським райвійськкоматом Сумської обл. Загинув у бою 2.09.1943 р. Похований у с. Педоричі. Рідні: дружина, Обуховська Аксинія Іванівна. Проживала за адресою: Сумська обл., Великописарівський р-н, с. Шевченко, Червоний Шлях, 43.

Обуховський Іван Карпович, рядовий. 1922 р.н. Сумська обл., Великописарівський р-н. Загинув у бою 8.09.1943 р. Похований у с. Великі Будища. Рідні: дружина, Обуховська Пелагея Данилівна. Проживала за адресою: Сумська обл., Великописарівський р-н, с. Ямнос.

Обуховський Сергій Федорович, рядовий 161-ї стрілецької дивізії. 1907 р.н. Сумська обл., Великописарівський р-н. Призваний Великописарівським райвійськкоматом. Зник безвісти 28.08.1943 р. поблизу с. Бобрік. Рідні: дружина, Обуховська Варвара Іванівна. Проживала за адресою: Сумська обл., Великописарівський р-н.

Овалюв Киргізбай, сержант. 1907 р.н. Загинув 27.08.1943 р. Похований у с. Веприк.

Овезов Ханжи, червоноармієць, стрілець 859-го стрілецького полку 294-ї стрілецької дивізії. 1909 р.н. Туркменська РСР, Гордужуйська обл., Кагановичський р-н. Призваний Кагановичським райвійськкоматом. Загинув 15.09.1943 р. Похований у с. Березова Лука. Рідні: дружина, Алакцева Ак. Проживала за адресою: Туркменська РСР, Гордужуйська обл., Кагановичський р-н.

Овокелян Анациган Саргонович, червоноармієць 1131-го стрілецького полку 337-ї стрілецької дивізії. 1922 р.н. Вірменська РСР, Танський р-н, с. Матори. Загинув 13.09.1943 р. Похований у м. Гадяч.

Овсянніков Володимир Васильович, старший лейтенант 1664-го винищувального протитанкового артилерійського полку, Герой Радянського Союзу. 10.11.1923 р.н. Північно-Казахстанська обл., м. Петропавловськ. Загинув у бою 12.09. 1943 р. Похований у с. Красна Лука.

Овсянніков Гаврило Ілліч, рядовий. Загинув у бою у вересні 1943 р. Похований у с. Красна Лука.

Овчаренко Антон Михайлович, сержант 565-го стрілецького полку. Сумська обл. Загинув у бою 5.09.1943 р. Похований у с. Римарівка, братська могила. Рідні: дружина, Овчаренко Пелагея Назарівна. Проживала за адресою: Сумська обл., Тростянецький р-н, с. Рястово.

Овчинников Іван Іванович, молодший сержант. Призваний Петровським райвійськкоматом Саратовської обл. Загинув у бою 31.08.1943 р. Похований у с. Бобрік.

Огарков Микола Антонович, молодший сержант, стрілець 128-го стрілецького полку 29-ї стрілецької дивізії. 1922 р.н. Алтайський край, ст. Повахи. Призваний Слободненським райвійськкоматом. Зник безвісти 27.08.1943 р. в с. Веприк. Рідні: Огаркова Марія Іванівна. Проживала за адресою: Алтайський край, ст. Повахи.

Оглоблін Михайло Антонович, рядовий 1336-го стрілецького артилерійського полку. 1917 р.н. Призваний Тамбовським райвійськкоматом Тамбовської обл. Загинув 25.10.1943 р. Похований у м. Гадяч, міський парк. Рідні: мати, Оглобліна Христина. Проживала в Орловській обл.

Огородників І.Ф., військовослужбовець. Загинув у бою у вересні 1943 р. Похований у с. Бобрік.

Огризко Василь Якович, жертва війни. 1929 р.н. с. Вельбівка. Загинув в результаті вибуху артилерійського снаряду 5.07.1945 р. Похований у с. Вельбівка.

Огризко Каспір Радимович, рядовий 983-го стрілецького полку. 1903 р.н. Загинув 1.09.1943 р. Похований у с. Веприк.

Одинець Пелагея Андріївна, жертва нацизму. 1917 р.н. Жителька с. Плішивець. Загинула у вересні 1943 р. Похована в с. Плішивець.

Одінаєв Курбай, рядовий, стрілець. 1912 р.н. Призваний Матчинським райвійськкоматом Таджикицької РСР. Зник безвісти 3.10.1943 р. в районі с. Могилатів. Рідні: мати, Баєва Наврузма. Проживала за адресою: Таджикицька РСР, Ленінабадська обл.

Одінаєв Меджигит, рядовий 979-го стрілецького полку. 1929 р.н. Загинув 1.09.1943 р. Похований у с. Веприк.

Звід пам'яток історії та культури України: Полтавська область

Одюрал Іван Петрович, рядовий 981-го стрілецького полку. 1909 р.н. Загинув у бою 4.09.1943 р. Похований у с. Мартинівка (колишній х. Червоногвардійський).

Озерний Степан Васильович, рядовий 454-го стрілецького полку 100-ї стрілецької дивізії. 1918 р.н. Курська обл., Гайворонський р-н, с. Головино. Призваний Гайворонським райвійськкоматом Курської обл. Загинув 1.03.1943 р. Похований у м. Гадяч. Рідні: мати, Озерна Марфа Федорівна.

Озерний Федір Артемович, сержант, стрілець 666-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1911 р.н. Призваний Комінтернівським райвійськкоматом. Помер в результаті отриманих поранень 18.09.1943 р. Похований у с. Лютецька. Рідні: батько, Озерний Артем Михайлович. Проживав за адресою: Київська обл., Ольшанський р-н, с. Воропаївка.

Окудов Яків Миколайович, червоноармієць 60-ї гвардійської танкової бригади 8-го гвардійського танкового корпусу. 1920 р.н. Кіровська обл., Сталінський р-н. Призваний Сталінським райвійськкоматом. Загинув у бою 2.09.1943 р. Похований у с. Холодне. Рідні: дружина, Євдокія Фадіївна. Проживала за адресою: Кіровська обл., Сталінський р-н.

Олексієнко Федір Юрійович, жертва війни. 1927 р.н. Житель с. Рашівка. Загинув під час боїв за село 25.09.1941 р. Похований у с. Рашівка.

Оленезаров Муссо, червоноармієць 29-го стрілецького полку 38-ї стрілецької дивізії. Таджикиста РСР, Яванський р-н, ст. Персачей. Загинув у бою 30.09.1943 р. Похований у с. Бобрік.

Олефіренко Петро Дем'янович, жертва нацизму. 1910 р.н. с. Лютецька. Загинув у 1943 р. Похований у с. Лютецька.

Олійник Іван Микитович, сержант, стрілець 128-го стрілецького полку 29-ї стрілецької дивізії. 1923 р.н. Дніпропетровська обл., Тогатський р-н. Призваний Дніпродзержинським райвійськкоматом. Зник безвісти 27.08.1943 р. в с. Веприк. Рідні: батько, Олійник Микита Олександрович. Проживав за адресою: Дніпропетровська обл., м. Дніпродзержинськ, вул. Запорізька, 90.

Олійник Іван Миколайович, військовослужбовець 128-го стрілецького полку 29-ї стрілецької дивізії. Зник безвісти 27.08.1943 р. в районі с. Веприк.

Оліновський Василь Федорович, підпільник. 1905 р.н. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в березні 1942 р. Похований у м. Гадяч.

Ольховський Дмитро Антонович, рядовий 38-ї стрілецької дивізії. м. Ставрополь. Загинув у бою 16.09.1943 р. Похований у с. Середняки, центр. Рідні: дружина, Ольховська Наталія. Проживала за адресою: м. Ставрополь.

Омаров Нургалай, рядовий, стрілець 1235-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1902 р.н. Уральська обл., Кара-Тюбинський р-н. Призваний Баймацьким райвійськкоматом Башкирської АРСР. Загинув у бою 11.09.1943 р. Похований у с. Лютецька. Рідні: дружина, Омарова Зілі. Проживала за адресою: Башкирська АРСР, Баймацький р-н, с. Дашлі.

Оманко Устим Іванович, молодший сержант 983-го стрілецького полку 253-ї стрілецької дивізії. 1906 р.н. Чернігівська обл., с. Велика Кошелівка. Загинув 1.09.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: дружина, Олександра Петрівна. Проживала за адресою: Чернігівська обл., Ніжинський р-н, с. Велика Кошелівка.

Онацький, військовослужбовець. Загинув у 1943 р. Похований у м. Гадяч, міський парк.

Онець, жертва нацизму. Житель с. Петрівка-Роменська. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації. Похований у с. Петрівка-Роменська.

Онищенко Михайло Якович, рядовий, стрілець 575-го стрілецького полку 161-ї стрілецької дивізії. 1909 р.н. Харківська обл., Богодухівський р-н. Призваний Богодухівським райвійськкоматом Харківської обл. Загинув у бою 31.08.1943 р. Похований у с. Педоричі. Рідні: дружина, Катерина Федорівна. Проживала за адресою: Харківська обл., с. Куп'єваха.

Опіпко Никифор Наумович, партизан. 1899 р.н. Житель с. Рашівка. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в листопаді 1941 р. Похований у с. Рашівка.

Опіпко Федір Федорович, партизан. 1916 р.н. Житель с. Рашівка. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в грудні 1941 р. Похований у с. Рашівка.

Опопрієнко Пилип Федорович, військовослужбовець. Загинув у вересні 1943 р. Похований у с. Красна Лука.

Опофрійчук Дмитро Данилович, червоноармієць. Помер від хвороби 10.04.1945 р. Похований у братській могилі в с. Малі Будища.

Опухов Василь Сергійович, рядовий, стрілець 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1898 р.н. Вітебська обл., Городецький р-н. Призваний Суразьким райвійськкома-

том Білоруської РСР. Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у с. Лютенька. Рідні: дружина, Онухова Тетяна Яківна. Проживала за адресою: Білоруська РСР, Вітебська обл.

Опортов Сергій Степанович, червоноармієць, стрілець 1235-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1900 р.н. Тамбовська обл., с. Коштево. Зник безвісти 14.09.1943 р.

Опришко Кузьма Трохимович, партизан. Страчений за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації у лютому 1942 р. Похований у с. Великі Будища.

Ордин Григорій Ілліч, червоноармієць 253-ї стрілецької дивізії. 1912 р.н. Вологодська обл. Загинув у бою 5.09.1943 р. Похований у с. Холодне, братська могила. Рідні: дружина, Ордин Анна Васиївна. Проживала за адресою: Вологодська обл., Рослятинський р-н.

Ореа Юхим Кир'янович, командир Вельбівського партизанського загону. Загинув у бою 17.01.1942 р. біля х. Веселий. Первісно був похований на х. Веселий, згодом останки перенесено в парк м. Гадяч.

Орзалів Саранджі, рядовий. Загинув у бою 9.09.1943 р. Похований у с. Лютенька.

Орасенко Ілля Сидорович, рядовий 981-го стрілецького полку. 1916 р.н. Загинув 3.09.1943 р. Похований у с. Мартинівка (колишній х. Червоногвардійський).

Орасенков Іван Сидорович, військовослужбовець. 1914 р.н. Загинув у бою 4.09.1943 р. Похований у с. Мартинівка (колишній х. Червоногвардійський).

Орлов Лев Олександрович, старший сержант, командир відділення 983-го стрілецького полку 253-ї стрілецької дивізії. 1912 р.н. Кіровська обл., с. Єрши. Призваний Шурмінським райвійськкоматом Кіровської обл. Загинув у бою 1.09.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: дружина, Наталія Андріївна. Проживала за адресою: Кіровська обл., Шурмінський р-н.

Орловський Олексій Миколайович, червоноармієць. Загинув у бою 5.09.1943 р. Похований у с. Бобрік.

Оробей Петро Андрійович, жертва нацизму. 1905 р.н. с. Плішивець. Загинув у серпні 1943 р. Похований у с. Плішивець.

Осауленко Іван Іванович, підпільник. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1942 р. в м. Гадяч.

Осепашвілі Михайло, рядовий 1912 р.н. Загинув у бою 8.09.1943 р. Похований у с. Воронівщина.

Осіпов Анатолій Олексійович, старший сержант 1340-го зенітно-артилерійського полку 21-ї зенітно-артилерійської дивізії. 1910 р.н. Івановська обл., м. Олександрівськ. Призваний Олександрівським райвійськкоматом. Загинув у бою 14.09.1943 р. Похований за 1 км від с. Рашівка, на узаїсці.

Осіпов Іван Гаврилович, рядовий, стрілець 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1899 р.н. Московська обл., Кунцевський р-н, с. Суково. Призваний Кунцевським райвійськкоматом Московської обл. Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у с. Лютенька. Рідні: дружина, Осіпова Ганна Герасимівна. Проживала за адресою: Московська обл., Кунцевський р-н, с. Суково.

Осичка Захар Юхимович, жертва війни. 1892 р.н. Березовоуцька сільська рада. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1943 р. Місце поховання невідоме.

Осіп, старший лейтенант. Загинув у бою у 1934 р. Похований у с. Ручки, братська могила.

Османов Саткомбай, сержант 29-ї стрілецької дивізії. 1906 р.н. Азербайджанська РСР, Пахтаабадський р-н. Призваний Пахтаабадським райвійськкоматом. Загинув 29.08.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: дружина, Пайзитиу. Проживала за адресою: Азербайджанська РСР, Пахтаабадський р-н.

Османов Усувалі, рядовий, стрілець 128-го стрілецького полку 29-ї стрілецької дивізії. 1905 р.н. Андижанська обл., Сталінський р-н, с. Кіров. Призваний Сталінським райвійськкоматом Андижанської обл. Зник безвісти 26.08.1943 р. в с. Веприк. Рідні: Османова Бубунуса. Проживала за адресою: Андижанська обл., Сталінський р-н, с. Кіров.

Османалієв Кінат, старший сержант, командир відділення 74-ї гвардійської стрілецької дивізії. 1920 р.н. Киргизька РСР, Фрунзенська обл., Івановський р-н. Призваний Контекинським райвійськкоматом Киргизької РСР. Помер в результаті отриманих поранень 24.05.1945 р. Похований у м. Гадяч. Рідні: батько, Байгазієв Османалі. Проживав за адресою: Киргизька РСР, Фрунзенська обл., Івановський р-н.

Оснач Тихон Володимирович, рядовий, санітар 138-ї стрілецької дивізії. 1897 р.н. Чернігівська обл., с. Івод. Призваний Тегульбецьким райвійськкоматом Новосибірської обл. Загинув

у бою 16.09.1943 р. Похований у с. Ручки. Рідні: дружина, Оснач Марфа Карпівна. Проживала за адресою: Новосибірська обл., Тегульбецький р-н, с. Тимофіївка.

Останов Ракмаєв, червоноармієць, стрілець 138-ї стрілецької дивізії. 1904 р.н. Бухарська обл., Каракульський р-н. Призваний Каракульським райвійськкоматом Бухарської обл. Загинув у бою 20.09.1943 р. Похований у с. Ручки. Рідні: дружина, Рахманова Безар. Проживала за адресою: Бухарська обл., Каракульський р-н, колгосп «Комінтерн».

Остапенко Іван Семенович, рядовий 161-ї стрілецької дивізії. 1916 р.н. Сумська обл., Тростянецький р-н, с. Білик. Призваний Краснопільським райвійськкоматом Сумської обл. Загинув у бою 13.09.1943 р. Похований у с. Ціпки. Рідні: мати, Остапенко Наталія Іванівна. Проживала за адресою: Сумська обл., Тростянецький р-н, с. Білик.

Островський Володимир Олексійович, рядовий, стрілець 128-го стрілецького полку 29-ї стрілецької дивізії. 1915 р.н. Куйбишевська обл., Фрунзенський р-н. Призваний Фрунзенським райвійськкоматом. Зник безвісти 28.08.1943 р. в с. Веприк.

Оструганов Олексій Микитович, сержант 106-го стрілецького полку 29-ї стрілецької дивізії. 1911 р.н. Алтайський край, Смоленський р-н, с. Старожирішкіно. Загинув 27.08.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: дружина, Марія Романівна.

Отаєв Худабердін, рядовий. 1924 р.н. Загинув у бою. Похований у с. Воронівщина.

Отобеков Ахмадоджен, сержант 29-ї стрілецької дивізії. 1906 р.н. Андижанська обл. Призваний Андижанським райвійськкоматом. Загинув 2.09.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: дружина, Каротшохан. Проживала за адресою: Андижанська обл.

Охріменко Антон Павлович, рядовий 161-ї стрілецької дивізії. 1904 р.н. Курська обл., Борисівський р-н, с. Покровка. Призваний Борисівським райвійськкоматом. Загинув у бою 12.09.1943 р. Похований у с. Краснознаменка. Рідні: дружина, Охріменко Марія Іванівна. Проживала за адресою: Курська обл., Борисівський р-н, с. Покровка.

Очадовський Микола Якович, військовослужбовець. 1924 р.н. Саратовська обл., м. Балашов. Загинув у бою 1.10.1943 р. Похований у с. Мартинівка (колишній х. Червоногвардійський).

Очадов Нурзак, рядовий 29-ї стрілецької дивізії. 1922 р.н. Алтайський край, Рубцовський р-н, с. Рубцовка. Загинув 28.08.1943 р. Похований у с. Веприк.

П'янков Олександр Кузьмович, рядовий 981-го стрілецького полку. 1900 р.н. Загинув у бою 2.09.1943 р. Похований у с. Тепле.

П'янков Павло Григорович, гвардії старший сержант, командир стрілецького відділення 253-ї стрілецької дивізії. 1921 р.н. Свердловська обл. Призваний Ревдинським райвійськкоматом Свердловської обл. Загинув у бою 4.09.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: батько, П'янков Григорій Федорович. Проживав за адресою: Свердловська обл., м. Ревда, соцімістечко 25, кв. 4.

Павленко Антоніна Павлівна, партизанка. 1920 р.н. Жителька с. Харківці. Загинула у грудні 1941 р. Похована в с. Харківці.

Павленко С.М., партизан. Житель с. Римарівка. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в листопаді 1941 р. Місце поховання невідоме.

Павлов Василь Терентійович, рядовий. 1917 р.н. Башкирська АРСР. Загинув у бою 25.08.1943 р. Похований у братській могилі в с. Мартинівка.

Павлов Єгор Васильович, червоноармієць 29-ї стрілецької дивізії. 1900 р.н. Тамбовська обл., Рассказовський р-н, с. Контеєво. Призваний Знаменським райвійськкоматом. Загинув 27.08.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: дружина, Ольга Андріївна. Проживала за адресою: Тамбовська обл., Знаменський р-н, с. Княжево.

Павлов І.І., старшина. Загинув у вересні 1943 р. Похований у братській могилі в с. Мартинівка.

Павлов Михайло Олексійович, рядовий, мінометник 1235-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1900 р.н. Челябінська обл., Каслінський р-н. Призваний Карабаським міськвійськкоматом м. Карабаш. Загинув у бою 9.09.1943 р. Похований у с. Лютенька. Рідні: дружина, Павлова Ганна Федорівна. Проживала за адресою: Челябінська обл., м. Карабаш.

Павлов Петро Єрмолайович, сержант 29-ї стрілецької дивізії. 1903 р.н. Воронежська обл., Ровенський р-н, с. Белоколодязь. Призваний Ровенським райвійськкоматом. Загинув 2.09.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: дружина, Олександра Михайлівна. Проживала за адресою: Воронежська обл., Ровенський р-н, с. Белоколодязь.

Павлов Родіон Опанасович, старший сержант, командир відділення 29-ї стрілецької дивізії. 1924 р.н., м. Харків, вул. Павлівка-Бородинська, 1. Загинув 27.08.1943 р. Похова-

ний у с. Веприк. Рідні: сестра, Руденко П.В. Проживала за адресою: м. Харків, вул. Павлівка-Бородинська, 1.

Павлов Тимофій Павлович, лейтенант, командир взводу. 1917 р.н. Смоленська обл., м. Вязьма. Призваний Семлевським райвійськкоматом. Загинув у бою 9.09.1943 р. Похований у братській могилі в с. Лютенька. Рідні: мати, Павлова Пелагея Арсентіївна. Проживала за адресою: Смоленська обл., с. Сехеново.

Павловський Тимофій Казимирович, старший сержант 931-го артилерійського полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 20.09.1943 р. Похований у с. Млини.

Павлюк Дарія Іванівна, жертва нацизму. 1901 р.н. с. Лютенька. Загинула у 1943 р. Похована в с. Лютенька.

Павлюк Іван Семенович, червоноармієць 569-го стрілецького полку 161-ї стрілецької дивізії. 1924 р.н. Харківська обл., Краснокутський р-н, с. Колонтаїв. Призваний Краснокуцьким райвійськкоматом. Загинув у бою 8.09.1943 р. Похований у с. Тимофіївка. Рідні: батько, Павлюк Семен Петрович. Проживав за адресою: Харківська обл., Краснокуцький р-н, с. Колонтаїв.

Павлюк Марія Подкарпівна, жертва нацизму. 1936 р.н. Жителька с. Лютенька. Загинула в 1943 р. Похована в с. Лютенька.

Падалка Федір Іванович, червоноармієць, стрілець 29-го стрілецького полку 38-ї стрілецької дивізії. 1910 р.н. Сумська обл., Лебединський р-н, с. Рябушки. Призваний Лебединським райвійськкоматом. Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у с. Хитці. Рідні: дружина, Падалка Марія Микитівна. Проживала за адресою: Сумська обл., Лебединський р-н, с. Рябушки.

Падалко Іван Назарович, рядовий 38-ї стрілецької дивізії. 1924 р.н. Сумська обл., Лебединський р-н, с. Рябушки. Призваний Лебединським райвійськкоматом. Загинув у бою 15.09.1943 р. Похований у с. Середняки, центр. Рідні: батько, Падалко Назар Йосипович. Проживав за адресою: Сумська обл., Лебединський р-н, с. Рябушки.

Пайкін Семен Семенович, капітан, командир батальйону 981-го стрілецького полку 253-ї стрілецької дивізії. 1907 р.н. Миколаївська обл., Снігіривський р-н, с. Романівка. Призваний Снігіривським райвійськкоматом. Загинув 2.09.1943 р. Похований у с. Мартинівка (колишній х. Червоногвардійський). Рідні: дружина, Софія Яківна. Проживала за адресою: Бурят-Монгольська АРСР, ст. Дивізіонна, східносибірський залізничний шлях, ділянка 1.

Палаха Павло Михайлович, червоноармієць. 1899 р.н. Ставропольський край, м. Єсентуки. Призваний Єсентуківським райвійськкоматом. Загинув 28.08.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: дружина, Параска Дмитрівна. Проживала за адресою: Ставропольський край, м. Єсентуки.

Палев Андрій Андрійович, рядовий. 1918 р.н. Загинув у бою 28.08.1943 р. Похований у с. Воронівщина.

Палієнко Іван Савелійович, рядовий. 1903 р.н. Харківська обл., с. Петро-Іванівка. Призваний Дворіченським райвійськкоматом. Загинув у бою 2.09.1943 р. Похований у с. Тепле. Рідні: дружина, Палієнко Марія Павлівна. Проживала за адресою: Харківська обл., с. Петро-Іванівка.

Палаканов Григорій Васильович, сержант 1129-го стрілецького полку 337-ї стрілецької дивізії. 1912 р.н. Татарська АРСР, м. Іофара. Загинув 11.09.1943 р. Похований у м. Гадяч, Міський парк.

Палько Іван Андрійович, жертва війни. 1934 р.н. с. Середняки. Вбитий під час бомбардування 17.09.1943 р. Похований у с. Середняки.

Палько Лаврентій Арсентійович, рядовий. Загинув 18.08.1943 р. Похований у с. Веприк.

Палюдіт Іван Гаврилович, рядовий, стрілець 983-го стрілецького полку 253-ї стрілецької дивізії. 1912 р.н. Саратовська обл., Салтиковський р-н. Призваний Салтиковським райвійськкоматом. Загинув 1.09.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: дружина, Олександра Федорівна. Проживала за адресою: Саратовська обл., Салтиковський р-н.

Панасенко Костянтин Мойсейович, партизан. 1890 р.н. Похований у с. Малі Будища.

Пандаладзе Саба Георгійович, рядовий, стрілець 1235-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1905 р.н. Грузинська РСР, Кутаїський р-н, с. Меквена. Призваний Кутаїським райвійськкоматом Грузинської РСР. Загинув у бою 13.09.1943 р. Похований у с. Лютенька. Рідні: дружина, Пандаладзе Ніна. Проживала за адресою: Грузинська РСР, Кутаїський р-н, с. Меквена.

Панін Микола Дмитрович, рядовий, стрілець 1239-го стрілецького полку. 1908 р.н. Загинув у бою 13.09.1943 р. Похований у с. Лисівка.

Павін Сергій Федорович, рядовий 983-го стрілецького полку 253-ї стрілецької дивізії. 1911 р.н. Курська обл. Загинув у бою 2.09.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: дружина, Параска Іванівна. Проживала за адресою: Свердловська обл., м. Полевськ, Первомайський пос., буд. 11, кв. 19.

Панов Іван Романович, старший лейтенант, командир дивізіону 839-го гаубично-артилерійського полку Резерву Головного Командування. 1919 р.н. Загинув у бою 1.09.1943 р. Похований у с. Мартинівка (колишній х. Червоногвардійський), братська могила. Рідні: мати, Панова Олександра Микитівна. Проживала за адресою: Себезький р-н, с. Одерово.

Панов Олександр Терентійович, рядовий, мінометник 979-го стрілецького полку 253-ї стрілецької дивізії. 1906 р.н. Свердловська обл. Призваний Аланаєвським райвійськкоматом Свердловської обл. Загинув у бою 1.09.1943 р. Похований у с. Мартинівка (колишній х. Червоногвардійський). Рідні: дружина, Ганна Олексіївна. Проживала за адресою: Свердловська обл., Аланаєвський р-н, с. Кабаново.

Панфілов Степан Васильович, рядовий 1237-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 15.09.1943 р. Похований у с. Солдатове.

Панченко Ганна Петрівна, жертва війни. 1901 р. Жителька м. Гадяч. Загинула в результаті вибуху артилерійського снаряду під час відступу німецьких окупаційних військ 13.09.1943 р. Похована в м. Гадяч, кладовище.

Панченко Іван Іванович, жертва нацизму. Житель с. Лютецька. Загинув у 1941 р. Похований у с. Лютецька.

Панченко Марія Іванівна, жертва нацизму. Жителька с. Лютецька. Загинула у 1941 р. Похована в с. Лютецька.

Панченко Наталія Іванівна, жертва нацизму. 1911 р.н. Жителька с. Лютецька. Загинула у 1941 р. Похована в с. Лютецька.

Панченко Олексій Васильович, старший сержант 89-го стрілецького полку. 1910 р.н. Сумська обл., Тростянецький р-н. Загинув 29.10.1943 р. Похований у с. Веприк.

Панченко Петро Степанович, рядовий, помічник навідника протитанкової рушниці 1237-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1914 р.н. Приморський край, Пожарський р-н, с. Федосіївка. Призваний Пожарським райвійськкоматом Приморського краю. Загинув у бою 15.09.1943 р. Похований у братській могилі на х. Новий. Рідні: батько, Панченко Степан Олександрович. Проживав за адресою: Приморський край, Пожарський р-н, с. Федосіївка.

Панченко Пилип Гаврилович, червоноармієць 29-ї стрілецької дивізії. 1910 р.н. Ставропольський край, с. Мінводи. Призваний Мінводським райвійськкоматом. Зник безвісти 26.08.1943 р. в районі с. Веприк. Рідні: дружина, Ірина Федорівна.

Панченко Стефан Йосипович, старший сержант механік-водій 60-ї гвардійської танкової бригади 8-го гвардійського танкового корпусу. 1909 р.н. Миколаївська обл., Нововоронцовський р-н. Призваний Нововоронцовським райвійськкоматом. Загинув у бою 2.09.1943 р. Похований у с. Мартинівка (колишній х. Червоногвардійський). Рідні: дружина, Ольга Андріївна. Проживала за адресою: Миколаївська обл., Нововоронцовський р-н.

Панько, жертва нацизму. Житель с. Лютецька, лікар. Розстріляний разом із родиною. Похований у с. Лютецька.

Пардаєв Саат, рядовий 983-го стрілецького полку. 1907 р.н. Загинув 31.08.1943 р. Похований у с. Веприк.

Парілов Іван Андрійович, рядовий, мінометник 1237-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1903 р.н. Івановська обл., Володимирський р-н, с. Борисове. Призваний Убганським райвійськкоматом Кустанайської області Казахської РСР. Загинув у бою 9.09.1943 р. Похований у с. Юр'ївка. Рідні: дружина, Парілова Ганна Прокопівна. Проживала за адресою: м. Москва, вул. 2-а Сокольницька, 5/7, кв. 7.

Парнієв Тургубан, рядовий. 1920 р.н. Загинув у 1943 р. Похований у братській могилі в с. Лютецька.

Парнюгін Іван Михайлович, лейтенант, парторг батальйону 1131-го стрілецького полку 387-ї стрілецької дивізії. 1903 р.н. У Червоній Армії з 1942 р. Помер в результаті отриманих поранень 8.09.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: дружина, Парнюгіна Поліна. Проживала за адресою: Богородський р-н, с. Тиряса.

Пароблесв Турумбай, рядовий 1237-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 8.09.1943 р. Похований у с. Юр'ївка.

Парфенов Борис Євгенович, лейтенант, командир взводу. 1924 р.н. Горьківська обл., Тоншаєвський р-н, с. Середні Луки. Призваний Тоншаєвським райвійськкоматом Горьків-

ської обл. Загинув у 10.09.1943 р. Похований у братській могилі в с. Лютецька. Рідні: мати, Парфенова Анастасія Семенівна. Проживала за адресою: Горьківська обл., Тоншаєвський р-н, с. Середні Луки.

Пархоменко Лука Федорович, старший лейтенант 375-ї стрілецької дивізії. 1903 р.н. Сталінська обл., Артемівський р-н. Призваний Маріупольським міськвійськкоматом м. Маріуполь. Зник безвісти в районі с. Солдатове 13.09.1943 р. Рідні: дружина, Пархоменко Наталія Василівна. Проживала за адресою: Сталінська обл., Артемівський р-н.

Пасюта Григорій Остапович, жертва війни. 1937 р.н. Мартинівська сільська рада. Загинув у результаті вибуху артилерійського снаряду 16.05.1944 р. Похований на території Мартинівської сільської ради.

Патрін Феофан Трохимович, червоноармієць 23-ї стрілецької дивізії. 1914 р.н. м. Тамбов, вул. Карла Маркса, 17. Призваний Тамбовським міськвійськкоматом. Загинув у бою 16.09.1943 р. Похований у с. Ручки. Рідні: дружина, Патріна Марія Олександрівна. Проживала за адресою: м. Тамбов, вул. Карла Маркса, 17.

Паутов Григорій Кузьмович, рядовий 344-го стрілецького полку 23-ї стрілецької дивізії. 1905 р.н. Пензенська обл., Городищенський р-н. Призваний Городищенським райвійськкоматом. Помер в результаті отриманих поранень 15.09.1943 р. Похований у с. Біленченківка, центр.

Паушкін Микола Петрович, лейтенант, командир стрілецького взводу 981-го стрілецького полку. 1912 р.н. Загинув 4.09.1943 р. Похований у с. Мартинівка (колишній х. Червоногвардійський).

Пахолков Павло Єгорович, рядовий, стрілець 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1903 р.н. Вологодська обл., Миколаївський р-н, с. Високе. Призваний Нікольським райвійськкоматом. Загинув у бою 11.09.1943 р. Похований у с. Лютецька. Рідні: Пахолкова Парасковія Макарівна. Проживала за адресою: Вологодська обл., с. Високе.

Пачаєв Павло Васильович, лейтенант, командир взводу 931-го артилерійського полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 12.09.1943 р. Похований у с. Млини, центр. Рідні: батько, Пачаєв Василь Іванович. Проживав за адресою: Бутурлінський р-н.

Пашко Павло Андрійович, рядовий, телефоніст 29-ї стрілецької дивізії. 1920 р.н. Запорізька обл., Іванівський р-н, с. Зоря. Призваний Іванівським райвійськкоматом Запорізької обл. Зник безвісти 27.08.1943 р. в р-ні с. Веприк. Рідні: мати, Пашко Марія Кирилівна. Проживала за адресою: Запорізька обл., Іванівський р-н, с. Зоря.

Пашматов Сутубай, червоноармієць 29-ї стрілецької дивізії. 1910 р.н. Андижанська обл., Хаджибадський р-н. Призваний Хаджибадським райвійськкоматом. Загинув 31.08.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: дружина, Фартику. Проживала за адресою: Андижанська обл., Хаджибадський р-н.

Педашенко Володимир Петрович, молодший сержант, навідник протитанкової рушниці 373-ї стрілецької дивізії. 1919 р.н. Полтавська обл., смт. Нові Санжари. Призваний Полтавським міськвійськкоматом. Загинув у бою 13.09.1943 р. Похований у с. Лютецька. Рідні: Педашенко М. Петрівна. Проживала за адресою: м. Свердловськ.

Педяхтій Микита Ілліч, рядовий Загинув у бою 3.09.1943 р. Похований у с. Мартинівка (колишній х. Червоногвардійський).

Пелеков Чаря, червоноармієць. 1910 р.н. Загинув 4.09.1943 р. Похований у с. Веприк.

Пемиченко Григорій Якович, червоноармієць. 1923 р.н. Дніпропетровська обл., Покровський р-н. Загинув 17.08.1943 р. Похований у с. Веприк.

Перевава Василь Йосипович, жертва війни. 1918 р.н. Житель с. Лютецька. Загинув у 1941 р. Похований у с. Лютецька.

Перевава Іван Дмитрович, партизан, 1898 р.н. Загинув у бою 17.01.1942 р. біля х. Веселий. Первісно був похований на х. Веселий, згодом останки перенесено до парку в м. Гадяч.

Перевалов Григорій Олександрович, старшина 981-го стрілецького полку 253-ї стрілецької дивізії. 1916 р.н., Свердловська обл. Призваний Тагільським райвійськкоматом Свердловської обл. Загинув 31.08.1943 р., Похований у с. Холодне, радгосп «Холодний». Батько Олександр Арсентійович, Свердловська область, м. Нижній Тагіл, вул. Радянська, 30.

Перевалов Іван Ульянович, рядовий, стрілець 981-го стрілецького полку 253-ї стрілецької дивізії. 1897 р.н., Кіровська обл. Призваний Свердловським міськвійськкоматом м. Свердловська. Загинув 1.09.1943 р., Похований у с. Мартинівка (колишній х. Червоногвардійський). Дружина Перевалова Таїсія Петрівна.

Передерій Леонід Арсентійович, жертва нацизму. Житель с. Веприк. Загинув 28.08.1943 р. Похований у братській могилі в с. Мартинівка.

Передерій М.Я., жертва нацизму. Житель с. Веприк, Розстріляний карателями за наказом німецької окупаційної адміністрації в листопаді 1941 р. Похований у с. Веприк.

Передерій Максим Єгорович, жертва нацизму. 1897 р.н. Житель с. Лютенька. Загинув у 1941 р. Похований у с. Лютенька.

Передерій Петро Єгорович, жертва нацизму. 1895 р.н. Житель с. Лютенька. Загинув у 1941 р. Похований у с. Лютенька.

Перекрест Никол Григорович, старший лейтенант, парторг 670-го стрілецького полку 138-ї стрілецької дивізії. 1901 р.н., Полтавська обл., Гадацький р-н, с. Жирківка. Призваний Гадацьким райвійськкоматом Полтавської обл. Загинув у бою 16.09.1943 р. Похований у с. Ручки. Дружина Бабичева Ганна Андріївна, м. Свердловськ, вул. Енгельса, 12.

Перепеляця Володимир Павлович, жертва війни. 1936 р.н. Житель с. Вельбівка. Загинув у результаті вибуху артилерійського снаряду 7.10.1943 р., Похований у с. Вельбівка.

Перепеляця Мотрона Іванівна, жертва війни. 1921 р.н. Жителька м. Гадяч, учителька. Вбита при відступі німців осколком снаряду 11.09.1943 р. Похована в м. Гадяч, кладовище.

Пересипкіна Григорій Матвійович, червоноармієць, автоматник 253-ї стрілецької дивізії. 1923 р.н., Курська обл. Призваний Тагільським райвійськкоматом Свердловської обл. Загинув у бою 1.09.1943 р. Похований у с. Велике. Рідні: мати, Пересипкіна Ірина Андріївна. Проживала за адресою: м. Запоріжжя, 2-й Першотравневий провулок.

Переходенко Михайло Григорович, рядовий, стрілець 30-ї стрілецької дивізії. 1924 р.н. Курська обл., Волоконівський р-н. Призваний Волоконівським райвійськкоматом Курської обл. Загинув у бою 6.09.1943 р. Похований у с. Соснівка. Рідні: мати Переходенко Уляна. Проживала за адресою: Курська обл., Волоконівський р-н, с. Іванівка.

Пермінов Іван Іванович, рядовий 30-ї стрілецької дивізії. 1922 р.н. Кіровська обл. Слободський р-н. Призваний Ноляшинським райвійськкоматом Свердловської обл. Загинув у 14.09.1943 р. Похований у с. Березова Лука, урочище Цапів Яр. Рідні: мати, Лукерія Олексіївна. Проживала за адресою: Кіровська обл., Слободський р-н, с. Вочдушево.

Пермяков Григорій Степанович, сержант, командир відділення 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 11.09.1943 р. Похований у с. Лютенька.

Перов Олексій Никифорович, рядовий 309-ї стрілецької дивізії 959-го стрілецького полку. 1912 р.н. Воронежська обл., Новоусманський р-н с. Євсюківка. Призваний Новоусманським райвійськкоматом. Загинув у бою у 1943 р. Похований у с. Розбишівка. Рідні: дружина, Перова Євдокія Павлівна. Проживала за адресою: Воронежська обл., Новоусманський р-н, с. Євсюківка.

Перцов Федір Іванович, лейтенант, командир стрілецької роти 981-го стрілецького полку. 1916 р.н. Загинув у бою 2.09.1943 р. Похований у с. Мартинівка (колишній х. Червоногвардійський). Рідні: мати, Перцова Тетяна Дмитрівна. Проживала за адресою: Свердловська обл., Задонський р-н.

Перчайкін (Парчайкін) Василь Кирилович, старший сержант. 1914 р.н. Помер від хвороби 9.05.1945 р. Похований у братській могилі в с. Малі Будища.

Першин Анатолій Миколайович, молодший сержант, командир відділення 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1913 р.н. Московська обл., Дмитровський р-н, с. Дуброво. Призваний Краснополянським райвійськкоматом. Загинув у бою 11.09.1943 р. Похований у с. Лютенька. Рідні: дружина, Першина Євдокія Павлівна. Проживала за адресою: Московська обл., Дмитровський р-н, с. Дуброво.

Першин Віктор Васильович, старший сержант 373-ї стрілецької дивізії. 1923 р.н. Алтайський край, Рубцовський р-н. Призваний Рубцовським райвійськкоматом. Загинув у бою 14.09.1943 р. Похований у с. Лисівка. Рідні: батько, Першин Василь Якович. Проживав за адресою: Алтайський край, Рубцовський р-н.

Першин Іван Васильович, лейтенант 1142-го стрілецького полку 340-ї стрілецької дивізії. 1919 р.н. Рязанська обл., Касимівський р-н, с. Фролове. Загинув 25.02.1943 р. Похований у с. Соснівка.

Петренко Андрій Андрійович, жертва нацизму. Петрівсько-Роменська сільська рада. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації. Дата і місце поховання невідомі.

Петренко Григорій Варфоломійович, партизан. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації. Похований у м. Гадяч, парк.

Петренко Григорій Володимирович, партизан. Загинув у бою 17.01.1942 р. біля х. Веселий. Первісно був похований на х. Веселий, згодом останки перенесено в парк до м. Гадяч.

Петренко Степан, партизан. Житель с. Нижня Будаківка Лохвицького р-ну. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації. Похований у с. Петрівка-Роменська, урочище Докалове.

Петрищев Петро Григорович, рядовий. Загинув у бою 28.08.1943 р. Похований у с. Борик.

Петров Борис Олександрович, рядовий 1237-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1903 р.н. Івановська обл., Юр'євський р-н. Призваний Юр'євським райвійськкоматом. Загинув у бою 15.09.1943 р. Похований у с. Солдатове. Рідні: дружина, Петрова Марина. Проживала за адресою: Івановська обл., Юр'євський р-н.

Петров Василь Степанович, рядовий, стрілець 128-го стрілецького полку 29-ї стрілецької дивізії. 1920 р.н. м. Одеса, вул. Нежинська, 37. Призваний Ідеранським райвійськкоматом. Зник безвісти 27.08.1943 р. в с. Веприк. Рідні: Петрова Марія Степанівна. Проживала за адресою: м. Одеса, вул. Нежинська, 37.

Петров Василь Юхимович, рядовий, стрілець 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 11.09.1943 р. Похований у с. Лютенька.

Петров Євген Кирилович, рядовий. 1920 р.н. Загинув у 1943 р. Похований у братській могилі в с. Лютенька.

Петров Матвій Тимофійович, лейтенант, командир взводу. 1906 р.н. Ленінградська обл., Островський р-н, с. Барціно. Призваний Бологовським райвійськкоматом Калінінської обл. Загинув у бою 15.09.1943 р. Похований у братській могилі в с. Лютенька. Рідні: дружина, Петрова Каадрія Петрівна. Проживала за адресою: Новосибірська обл., м. Марійськ.

Петров Олександр Федорович, рядовий, стрілець 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1924 р.н. Воронезька обл., м. Ліски. Призваний Ленінським райвійськкоматом Челябінської обл. Загинув у бою 11.09.1943 р. Похований у с. Лютенька. Рідних немає.

Петров Олексій Іванович, рядовий, стрілець 1235-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1908 р.н. Казахська РСР, Актюбінська обл., с. Вишневка. Призваний Актюбінським міськвійськкоматом м. Актюбінськ. Загинув у бою 9.09.1943 р. Похований у с. Лютенька. Рідні: дружина, Недородова Марія Олексіївна. Проживала за адресою: Казахська РСР, м. Актюбінськ.

Петров Олексій Петрович, молодший сержант, зв'язківець. 1907 р.н. Калінінська обл., Осташківський р-н, с. Віліно. Призваний Костромським райвійськкоматом. Зник безвісти 28.08.1943 р. в р-ні с. Мартинівка. Рідні: дружина, Марія Максимівна. Проживала за адресою: Калінінська обл., Осташківський р-н, с. Віліно.

Петров Павло Григорович, рядовий 161-ї стрілецької дивізії. 1916 р.н. Курська обл., Белгородський р-н. Загинув у бою 16.09.1943 р. Похований у с. Середняки, братська могила, центр. Рідні: мати, Петрова Анастасія Афанасіївна. Проживала за адресою: Курська обл., Белгородський р-н.

Петров Сергій Наумович, червоноармієць 981-го стрілецького полку 253-ї стрілецької дивізії. 1924 р.н. Башкирська АРСР. Призваний Ішимбайським райвійськкоматом Башкирської АРСР. Загинув у бою 3.09.1943 р. Похований у с. Холодне, братська могила. Рідні: батько, Петров Наум. Проживав за адресою: м. Ішимбай.

Петросян Аремаїс Карапетович, лейтенант 29-ї стрілецької дивізії. Зник безвісти 27.08.1943 р. в районі м. Гадяч.

Петросян Агранк, рядовий, стрілець 218-ї стрілецької дивізії. 1925 р.н. Краснодарський край, Кашинбадський р-н. Призваний Кашинбадським райвійськкоматом Краснодарського краю. Загинув у бою 8.09.1943 р. Похований у с. Тютюрівщина. Рідні: дружина, Цихім Миколаївна. Проживала за адресою: 5 Очинський р-н, с. Очин.

Петросян Шивхан, червоноармієць 29-ї стрілецької дивізії. 1896 р.н. Азербайджанська РСР, Кадральський р-н, с. Абдула. Загинув у бою 28.08.1943 р. Похований у с. Вельбівка. Рідні проживали за адресою: Азербайджанська РСР, с. Абдула.

Петрусенко Дмитро Іванович, гвардії ефрейтор, навідник 7-ї гвардійської механізованої бригади. Загинув у бою 1.09.1943 р. Похований у с. Яновщина.

Петруша Н.П., військовослужбовець. Загинув у бою у вересні 1943 р. Похований у с. Велике, кладовище.

Петряков Павло Єфразович, лейтенант, командир взводу. 1910 р.н. Орловська обл., Жуковський р-н. Призваний Жуковським райвійськкоматом Орловської обл. Загинув у 1943 р.

Похований у с. Лютенька. Рідні: дружина, Петрякова Пелагея Степанівна. Проживала за адресою: Орловська обл., Дмитровський р-н.

Петух Леонід Пилипович, партизан. 1912 р.н. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1942 р. Похований у м. Гадяч.

Петухов Володимир Васильович, старшина, командир бронемашини 8-го гвардійського танкового корпусу. 1919 р.н. Московська обл., Вирейський р-н, с. Кантеміровка. Призваний Вирейським райвійськкоматом. Загинув у бою 26.08.1943 р. Похований у с. Тепле. Рідні: Соколова А.А. Проживала за адресою: м. Москва.

Печенкін Борис Леонідович, старший лейтенант, командир роти автоматників. 1923 р.н. м. Тюмень. Призваний Тюменським райвійськкоматом Омської обл. Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у братській могилі в с. Лютенька. Рідні: батько, Печенкін Леонід Андрійович. Проживав за адресою: м. Тюмень, вул. Смоленська, 114.

Печерський Азік Йосипович, старший лейтенант 808-го стрілецького полку. 1914 р.н. Загинув 4.09.1943 р. Похований у с. Мартинівка (колишній х. Червоногвардійський).

Пенков Василь Никанорович, лейтенант, командир взводу 106-го стрілецького полку 29-ї стрілецької дивізії. 1924 р.н. Рязанська обл., Спаський р-н, с. Новий Кіструс. Призваний Спаським райвійськкоматом Рязанської обл. Загинув у бою 25.08.1943 р. Похований у с. Вельбіва, сквер.

Пестов Петро Миколайович, старший лейтенант 983-го стрілецького полку 253-ї стрілецької дивізії. 1922 р.н. Грузинська РСР, Утафський р-н, с. Пирукіново. Загинув 1.09.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: мати, Ольга Антонівна. Проживала за адресою: м. Москва, вул. Горького, 18, кв. 28.

Петкін Василь Пилипович, військовослужбовець. Загинув у вересні 1943 р. Похований у с. Біленченківка, центр.

Петухова, жертва нацизму, вчителька. Жителька м. Гадяч. Розстріляна за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1943 р. Місце поховання невідоме.

Пешін Михайло Федорович, рядовий, стрілець 1235-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1897 р.н. Ленінградська обл., Волотовський р-н. Призваний Выборгським райвійськкоматом. Загинув у бою 9.09.1943 р. Похований у с. Лютенька. Рідні: дружина, Пешіна Ірина Іванівна. Проживала за адресою: м. Ленінград, вул. Громадянська, 1, кв. 18.

Пешков Тихін Борисович, рядовий 30-ї стрілецької дивізії. 1908 р.н. Курська обл., Больше-Солдатський р-н. Призваний Киптовським райвійськкоматом Новосибірської обл. Загинув у вересні 1943 р. Похований у с. Березова Лука, урочище Цапів Яр. Рідні: дружина, Пешкова Феодосія.

Пеляпенко Василь, жертва нацизму. 1908 р.н. Житель с. Мала Обухівка. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації 12.11.1941 р. Похований у с. Мала Обухівка.

Пеляпенко Юрій Юрійович, жертва війни. 1943 р.н. Житель м. Гадяч, дитина. Загинув в результаті вибуху гранати 28.10.1943 р. Похований у м. Гадяч, кладовище.

Пішний В.І., військовослужбовець. Загинув у бою у вересні 1943 р. Похований у с. Велике, кладовище.

Півцов Борис Володимирович, рядовий, навідник протитанкової рушниці 1235-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії 1923 р.н. м. Астрахань. Призваний Нижньо-Тагільським райвійськкоматом Свердловської обл. Загинув 9.09.1943 р. Похований на північно-східній околиці с. Воздвиженове. Рідні: батько, Півцов Володимир Опанасович. Проживав за адресою: м. Астрахань, вул. Рилева, 45.

Пігіда Микола Євстафійович, старший лейтенант, Герой Радянського Союзу, начальник штабу 12-го винищувального протитанкового артилерійського полку. 17.11.1919 р.н. Краснодарський край, м. Єйськ. Призваний Єйським райвійськкоматом Краснодарського краю. Загинув у бою 12.09.1943 р. Похований у с. Петрівка-Роменська, кладовище. Рідні: дружина, Кувшинова Марія Михайлівна. Проживала за адресою: Московська обл., Царицинський р-н, радгосп «Ворошцово».

Підгорбунський Михайло Васильович, сержант 1235-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 12.09.1943 р. Похований у с. Млини.

Підгорний Іван Якович, рядовий, стрілець 1237-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1919 р.н. Казахська РСР, Кустанайська обл., Урицький р-н, с. Сороченко. Призваний Урицьким райвійськкоматом Казахської обл. Загинув у бою 11.09.1943 р. Похований у с. Мли-

ни. Рідні: дружина, Підгорна Марія Матвіївна. Проживала за адресою: Казахська РСР, Кустанайська обл.

Піджаков Анатолій Степанович, рядовий 983-го стрілецького полку 253-ї стрілецької дивізії. 1923 р.н. Свердловська обл. Загинув 1.09.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: мати, Глафіра Матвіївна. Проживала за адресою: Свердловська обл.

Піж'яков Родіон Кирилович, рядовий 1237-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 14.09.1943 р. Похований у с. Солдатове.

Піліп Михайло Гнатович, рядовий 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 11.09.1943 р. Похований у с. Лютенька.

Піскалов Іван Іванович, червоноармієць 29-ї стрілецької дивізії. 1905 р.н. м. Тамбов. Призваний Шапкінським райвійськкоматом. Загинув 27.08.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: дружина, Олена Яківна.

Пісковець Григорій Тимофійович, жертва війни. 1930 р.н. с. Бобрік. Загинув у результаті вибуху артилерійського снаряду 18.08.1945 р. Похований у с. Бобрік.

Піткін Демид Васильович, капітан 979-го стрілецького полку. 1908 р.н. Загинув 3.09.1943 р. Похований у с. Веприк.

Пічков Максим Никифорович, червоноармієць 41-го кінно-артилерійського полку 38-ї стрілецької дивізії. 1907 р.н. Курська обл., Пристенський р-н, с. Ільінка. Призваний Пристенським райвійськкоматом. Загинув у бою 12.09.1941 р. Похований у с. Бобрік. Рідні: дружина, Пічкова Олена Іванівна. Проживала за адресою: Курська обл., Пристенський р-н, с. Ільінка.

Пічугов Іван Васильович, рядовий. Загинув у бою у вересні 1943 р. Похований у с. Красна Лука.

Пішняк, жертва нацизму. Житель с. Петрівка-Роменська. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації. Похований у с. Петрівка-Роменська.

Пішняк, мати й син, жертви нацизму. Жителі с. Петрівка-Роменська. Розстріляні за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації. Поховані в с. Петрівка-Роменська.

Пішняк Іван Прокопович, жертва нацизму. 1894 р.н. Житель с. Вельбівка. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації 5.12.1941 р. Місце поховання невідоме.

Піанкін Н.Ф., військовослужбовець. Загинув у бою у вересні 1943 р. Похований у с. Велике, кладовище.

Піаскесевич Аврам Мойсейович, рядовий 8-го гвардійського танкового полку. 1911 р.н., м. Бердичів. Загинув у бою 2.09.1943 р. Похований у с. Велике.

Платонов Дмитро Васильович, гвардії старший сержант 15-го окремого гвардійського танкового полку. 1914 р.н. Татарська АРСР, Рибно-Слободський р-н. Призваний Рибно-Слободським райвійськкоматом. Загинув у бою 28.08.1943 р. Похований у с. Тепле, південно-західна околиця. Рідні: мати, Феодосія П. Проживала за адресою: Вологодська обл., Кириловський р-н, с. Неловці.

Пісвако Григорій Микитович, партизан. 1892 р.н. м. Гадяч. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації 1941 р. Похований у м. Гадяч.

Пістньов Аркадій Федорович, рядовий, стрілець 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у с. Лютенька.

Пісханов А.І., військовослужбовець. Загинув у бою у вересні 1943 р. Похований у с. Велике, кладовище.

Піотников Михайло Іванович, старший сержант 937-го стрілецького полку 253-ї стрілецької дивізії. 1923 р.н. Новосибірська обл., Яшкинський р-н. Призваний Яшкинським райвійськкоматом. Загинув у бою 11.09.1943 р. Похований у с. Глибока Долина. Рідні: дружина, Марія Пилипівна. Проживала за адресою: Новосибірська обл., Мошковський р-н.

Піаутаторов Олександр Никифорович, червоноармієць. 1902 р.н. Загинув у 1943 р. Похований у братській могилі в с. Лютенька.

Піаутенко Орна Матвіївна, жертва війни. 1909 р.н. Жителька с. Сватки. Померла від поранення, отриманого під час бомбардування 24.09.1941 р. Похована в с. Сватки.

Піаускін Генріх Павлович, червоноармієць 269-го винищувально-протитанкового артилерійського полку 36-го механізованого корпусу. 1924 р.н. Орджонікідзенський край, м. Будьонівськ. Призваний Ленінським райвійськкоматом Челябінської обл. Загинув у бою 14.09.1943 р. Похований у с. Ручки. Рідні: батько, Павло Сергійович. Проживав за адресою: Орджонікідзенський край, м. Будьонівськ.

Пяшник Михайло Онисійович, партизан. 1902 р.н. м. Гадяч. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1941 р. Похований у м. Гадяч.

Погодін Іван Михайлович, рядовий, комірник 100-ї стрілецької дивізії. 1903 р.н. Вологодська обл., Кирилівський р-н, с. Ніловиця. Призваний Кирилівським райвійськкоматом. Загинув у бою 24.02.1943 р. Похований у с. Розбишівка, братська могила. Рідні: дружина, Погодина Марія Кузьмівна. Проживала за адресою: Вологодська обл., Кирилівський р-н, с. Ніловиця.

Погодін Михайло Олексійович, стрілець. 1914 р.н. Загинув у 1943 р. Похований у братській могилі в с. Лютенька.

Погорелов Михайло Іванович, рядовий, гарматний номер 44-го протитанкового дивізіону 218-ї стрілецької дивізії. 1918 р.н. Куйбишевська обл., Пономарьовський р-н. Призваний Залізничним райвійськкоматом Комі АРСР. Загинув у бою 15.09.1943 р. Похований у с. Лютенька. Рідні: дружина, Погорелова Ольга Кіндратівна. Проживала за адресою: Комі АРСР, Залізничний (Железнодорожний) р-н.

Погорелов Олександр Сергійович, ефрейтор. 1924 р.н. Загинув у бою 11.09.1943 р. Похований у с. Лободине.

Погорельський Сергій Михайлович, сержант, командир відділення 1235-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1915 р.н. Воронежська обл., Новоусманський р-н. Призваний Новоусманським райвійськкоматом Воронежської обл. Загинув 8.09.1943 р. Похований на північно-східній околиці с. Воздвиженове. Рідні: батько, Погорельський Михайло Микитович. Проживав за адресою: Воронежська обл., Новоусманський р-н.

Подвейско Петро Іванович, рядовий 29-го стрілецького полку 38-ї стрілецької дивізії. 1907 р.н. Сумська обл., м. Лебедин. Призваний Лебединським райвійськкоматом Сумської обл. Загинув у 1943 р. Похований у с. Ковалевщики (Біленченківка).

Подкопов Андрій Трохимович, червоноармієць. 1904 р.н. Полтавська обл., Лубенський р-н, с. Снітин. Призваний Здвинським райвійськкоматом Новосибірської обл. Зник безвісти 10.1943 р. у районі с. Лютенька. Рідні: дружина, Подкопова Євдокія Володимирівна. Проживала за адресою: Новосибірська обл., Здвинський р-н.

Поданський Адольф Людвігович, рядовий. м. Харків. Загинув у бою 4.09.1943 р. Похований у с. Бобрин, кладовище.

Подобашев Віктор Михайлович, червоноармієць, іздовий 29-ї стрілецької дивізії. 1911 р.н. Омська обл. Загинув 27.08.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: дружина, Ірина Семенівна. Проживала за адресою: Омська обл.

Подойников Іван Никандрович, гвардії рядовий 7-ї гвардійської механізованої бригади. Загинув у бою 12.09.1943 р. Похований у с. Сари, братська могила.

Подставкін Дмитро Сергійович, сержант 748-го стрілецького полку 206-ї стрілецької дивізії. 1919 р.н. Курська обл., Троїцький р-н. Призваний Троїцьким райвійськкоматом. Загинув у бою 11.09.1943 р. Похований у с. Сари. Рідні: сестра, Багачева В.С. Проживала за адресою: Курська обл., Троїцький р-н.

Подьячев Михайло Іванович, молодший сержант 29-ї стрілецької дивізії. 1924 р.н. Чкаловська обл., Бузулуцький р-н, с. Вішанка. Призваний Бузулуцьким райвійськкоматом. Загинув 27.08.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: мати, Лепендіна М.Д. Проживала за адресою: Чкаловська обл., Бузулуцький р-н, с. Вішанка.

Пожидаєв Микола Федорович, молодший лейтенант 206-ї стрілецької дивізії. 1923 р.н. Воронежська обл., Борисоглібський р-н, с. Богопа. Призваний Борисоглібським райвійськкоматом. Загинув у бою 14.09.1943 р. Похований у с. Сари, братська могила. Рідні: мати, Пожидаєва Наталія Дмитрівна. Проживала за адресою: Воронежська обл., Борисоглібський р-н, с. Богопа.

Поздєєв Геннадій Степанович, рядовий 1235-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1924 р.н. Удмуртська АРСР, Юкаменський р-н, с. Зянкіно. Призваний у 1942 р. Загинув у бою 9.09.1943 р. Похований у с. Лютенька.

Поздно Петро Григорович, сержант. 1905 р.н. Загинув у бою у 1943 р. Похований в с. Сватки, братська могила.

Позняков Дмитро Григорович, молодший лейтенант, командир відділення 23-ї стрілецької дивізії. 1924 р.н. Краснодарський край, Тахтамукайський р-н, х. Суповський. Призваний Тахтамукайським райвійськкоматом Краснодарського краю. Загинув у бою 14.09.1943 р. Похований у с. Ручки. Рідні: батько, Поздняков Григорій Олексійович. Проживав за адресою: Краснодарський край, Тахтамукайський р-н, х. Суповський.

Позняков Костянтин Степанович, рядовий. 1909 р.н. Загинув у бою 4.10.1943 р. Похований у с. Лютенька.

Пойманов Георгій Прокопович, рядовий, сапер 2-ї роти 5-го гвардійського танкового корпусу 60-ї окремого мотострілецького батальйону. 1900 р.н. м. Батумі, вул. Енгельса, 53. Призваний Київським райвійськкоматом м. Москви. Зник безвісти 5.09.1943 р. в р-ні с. Ковналове. Рідні: дружина, Пойманова Поліна Потапівна. Проживала за адресою: м. Батумі, вул. Енгельса, 53.

Покутнев Андрій Дмитрович, молодший сержант, командир відділення 161-ї стрілецької дивізії. 1915 р.н. Курська обл., Шебекинський р-н, с. Приютівка. Призваний Шебекинським райвійськкоматом. Загинув у бою у вересні 1943 р. Похований у с. Красна Лука. Рідні: дружина, Покутнева Ангеліна Павлівна. Проживала за адресою: Курська обл., Шебекинський р-н.

Полєнов Чарн, червоноармієць 29-ї стрілецької дивізії. 1910 р.н. м. Ашхабад, Божемарівський р-н. Призваний Божемарівським райвійськкоматом. Загинув 4.09.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: дружина, Кудур Ганна. Проживала за адресою: Божемарівський р-н.

Полів'яний Василь Петрович, жертва нацизму, піонер. 1929 р.н. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації за зв'язок із партизанами 9.09.1943 р. Похований у с. Гречанівка.

Полакарпов Іван Родіонович, молодший лейтенант. 1914 р.н. Загинув у бою 27.08.1943 р. Похований у братській могилі в с. Мартинівка.

Полашук Іван Федорович, рядовий, стрілець 981-го стрілецького полку 253-ї стрілецької дивізії. 1910 р.н. Кам'янець-Подільська обл. Призваний Висинським райвійськкоматом Свердловської обл. Загинув 11.09.1943 р. Похований у с. Глибока Долина. Рідні: дружина, Дарія Іванівна. Проживала за адресою: Кам'янець-Подільська обл., Шепетівський р-н, с. Пашуха.

Полоянський Семен Ксенофонович, старшина 983-го стрілецького полку 1908 р.н., Загинув 1.09.1943 р. Похований у с. Веприк.

Подгавець Григорій Луквч, підпільник. 1896 р.н. с. Харківці. Загинув у грудні 1941 р. Похований у с. Харківці.

Погагорак Марк Пилипович, старший сержант, помічник командира взводу 1235-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у с. Лютенька.

Полакалов (Панукалов) Павло Григорович, рядовий 1235-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. (1912 р.н.) 1913 р.н. Загинув 1.09.1943 р. Похований у с. Веприк.

Поляков Григорій Васильович, сержант. Загинув 11.09.1943 р. Похований у м. Гадяч, парк, братська могила.

Поляков Олександр Петрович, рядовий 337-ї стрілецької дивізії. 1903 р.н. Загинув 16.08.1943 р. Похований у м. Гадяч, міський парк. Рідні: дружина, Полякова Надія. Проживала за адресою: Ростовська обл., Зверевський р-н, х. Нижня Павлівка.

Полянський Гаврило Ілліч, рядовий, стрілець 981-го стрілецького полку 253-ї стрілецької дивізії 1913 р.н. Західний Сибірський край. Призваний Кіровським райвійськкоматом Свердловської обл. Загинув у бою 11.09.1943 р. Похований у с. Глибока Долина. Рідних немає.

Помогаєв Іван Іванович, рядовий. Загинув 6.09.1943 р. Похований у с. Соснівка.

Помогайбо Іван Якович, рядовий. 1910 р.н. Зник безвісти у 1943 р. у районі с. Лютенька.

Понілан (Поналін) Андрій Петрович, червоноармієць 981-го стрілецького полку. 1900 р.н. Загинув у бою 1.09.1943 р. Похований у с. Холодне, братська могила.

Пономарев Володимир Пилипович, старший сержант 1912 р.н. Загинув 1.09.1943 р. Похований у с. Веприк.

Пономаренко Іван Антонович, жертва війни. 1915 р.н. Житель с. Розбишівка. Помер в результаті отриманих поранень 28.09.1943 р. Похований у с. Розбишівка.

Пономаренко Олексій Кирилович, жертва війни. 1929 р.н. Житель с. Розбишівка. Загинув у результаті вибуху артилерійського снаряду 21.06.1944 р. Похований у с. Розбишівка.

Пономаренко Павло Тихонович, партизан. 1924 р.н. с. Розбишівка. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1942 р. Похований у с. Розбишівка.

Пономаренко Петро Петрович, рядовий. 1902 р.н. Загинув у бою 13.09.1943 р. Похований у с. Лисівка.

Пономарьов Володимир Володимирович, старший сержант. 1921 р.н. Загинув 1.09.1943 р. Похований у с. Веприк.

Пономарьов П.І., військовослужбовець. Загинув у бою у вересні 1943 р. Похований у с. Велике, кладовище.

Попов Володимир Олександрович, червоноармієць, обслуга гармати 768-го стрілецького полку 138-ї стрілецької дивізії. 1924 р.н. Харківська обл., Мерешівський р-н, село Війноне. Призваний Ленінським райвійськкоматом Харківської обл. Загинув у бою 16.09.1943 р. Похований у с. Ручки. Рідні: сестра, Попова Галина Олександрівна. Проживала за адресою: м. Харків, пл. Урицького, 8.

Попов Іван Артемович, рядовий 981-го стрілецького полку 253-ї стрілецької дивізії. 1924 р.н. Київська обл. Призваний Міаським райвійськкоматом Челябінської обл. Загинув 31.08.1943 р. Похований у с. Тепле. Рідні: мати, Попова Дарія Федотівна. Проживала за адресою: Київська обл., с. Поголки.

Попов Іван Дмитрович, рядовий, навідник 983-го стрілецького полку 253-ї стрілецької дивізії. 1913 р.н. Воронежська обл., Семилуцький р-н. Призваний Воронежським міськвійськкоматом. Загинув у бою 1.09.1943 р., Похований у с. Веприк. Рідні: дружина, Попова Марія Ааріонівна. Проживала за адресою: м. Воронеж, вул. 9 січня, 62.

Попов Михайло Михайлович, молодший лейтенант. 1912 р.н. Свердловська обл., Камішловський р-н. Призваний Камішловським райвійськкоматом. Загинув у бою 26.08.1943 р. Похований у с. Бобрік. Рідні: дружина, Попова Євдокія. Проживала за адресою: Свердловська обл., Камішловський р-н.

Попов Олександр Дмитрович, рядовий 931-го артилерійського полку 373-ї стрілецької дивізії. Помер в результаті отриманих поранень 15.09.1943 р. Похований у с. Юр'ївка.

Попов Олексій Єгорович, курсант, командир відділення 203-ї стрілецької дивізії. 1916 р.н. Омська обл. Призваний Куйбишевським райвійськкоматом Омської обл. Загинув у бою 5.09.1943 р. Похований у братській могилі с. Мартинівка. Рідні: дружина, Попова Степанида Галактіонівна. Проживала за адресою: Омська обл., Тобольський р-н, промартіаль ім. Папаніна.

Попов Павло Дмитрович, рядовий, їздовий батареї 76-мм гармат 1237-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1897 р.н. Челябінська обл., Каргопольський р-н. Призваний Каргопольським райвійськкоматом Челябінської обл. Загинув у бою 14.09.1943 р. Похований у братській могилі в с. Могилатів. Рідні: дружина, Попова Ганна Наумівна. Проживала за адресою: Челябінська обл., Каргопольський р-н.

Попов Петро Федорович, сержант, командир відділення 138-ї стрілецької дивізії. 1895 р.н. Семипалатинська обл., Бельгагинський р-н, с. Барашево. Призваний Бельгагинським райвійськкоматом Семипалатинської обл. Загинув у бою 16.09.1943 р. Похований у с. Ручки. Рідні: дружина, Попова Параска Микитівна. Проживала за адресою: Семипалатинська обл., Бельгагинський р-н, с. Барашево.

Попов Пилип Федорович, рядовий. 1904 р.н., Загинув 28.08.1943 р., Похований у м. Гадяч, міський парк.

Попов Серафим Сем[енович], військовослужбовець 77-го артилерійського полку 29-ї стрілецької дивізії. Зник безвісти 27.08.1943 р. в районі м. Гадяч.

Попов Сергій Матвійович, рядовий, стрілець 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1900 р.н. Рязанська обл., Бельковський р-н, с. Поддешевка. Призваний Бельковським райвійськкоматом Рязанської обл. Загинув у бою 11.09.1943 р. Похований у с. Лютецька. Рідні: дружина, Попова Марія Іванівна. Проживала за адресою: Рязанська обл., Бельковський р-н, с. Поддешевка.

Попов Яків Данилович, рядовий, кулеметник 106-го стрілецького полку 29-ї стрілецької дивізії. 1903 р.н. Алтайський край, Камінський р-н. Загинув 27.08.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: дружина, Попова Зінаїда Миколаївна. Проживала за адресою: Алтайський край, Алтайський р-н.

Попович Володимир Іванович, жертва війни. 1881 р.н. с. Лютецька. Загинув у 1941 р. Похований у с. Лютецька.

Поречія Іван Костянтинівич, рядовий, стрілець 667-го стрілецького полку. 1904 р.н. Загинув у бою 12.09.1943 р. Похований у с. Млини.

Потанкін Федот Кирилович, рядовий. Загинув у бою 7.03.1943 р. Похований у с. Тепле.

Потапенко Ганна Василівна, підпільниця. 1922 р.н. Розстріляна за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації у лютому 1942 р. Похована в м. Гадяч.

Потопін Василь Іванович, військовослужбовець. 1923 р.н. Загинув у бою 1.09.1943 р. Похований у с. Бобрік.

Потапов М.М., військовослужбовець. Загинув у бою у вересні 1943 р. Похований у с. Бобрік.

Потапов Пилип Федорович, рядовий. 1903 р.н. Калузька обл., Сухиницький р-н. Призваний Сухиницьким райвійськкоматом Калузької обл. Зник безвісти у 1941 р. у районі с. Петрівка-Роменська.

Потішний Василь Степанович, жертва війни. 1911 р.н. с. Лютенька. Загинув у 1941 р. Похований у с. Лютенька.

Потурнак Іван Павлович, жертва війни, робітник артілі «Ідеал». 1924 р.н. Житель м. Гадяч. Загинув під час проходження фронту 10.09.1943 р. Похований у м. Гадяч, кладовище.

Походков Павло Єгорович, червоноармієць. Загинув у 1943 р. Похований у братській могилі в с. Лютенька.

Правоторов (Праворотов) Іван Абрамович, рядовий. Загинув у бою 8.09.1943 р. Похований у братській могилі в с. Малі Будища.

Прасолов Іван Прокопович, рядовий. 1906 р.н. Загинув у бою 4.09.1943 р. Похований у с. Бобрік.

Прахін Василь Микитович, рядовий 1237-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у с. Юр'івка.

Преєслер Станіслав Антонович, гвардії сержант, стрілець 115-го окремого гвардійського танкового полку. 1923 р.н. м. Київ, ст. Буча, Склозавод. Призваний Київським райвійськкоматом. Загинув у бою 28.08.1943 р. Похований у с. Могилатів. Рідні проживали за адресою: м. Київ, ст. Буча, Склозавод.

Преветов Василь, рядовий, стрілець 128-го стрілецького полку 29-ї стрілецької дивізії. 1915 р.н. Тамбовська обл., Никифорівський р-н. Призваний Никифорівським райвійськкоматом Тамбовської обл. Зник безвісти 26.08.1943 р. в боях за с. Веприк. Рідні: дружина, Пр'єветова. Проживала за адресою: Тамбовська обл., Никифорівський р-н, с. Михайлівка.

Придатко І.І., партизан. с. Римарівка. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в листопаді 1941 р. Місце поховання невідоме.

Прилепський Іван Михайлович, сержант 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1924 р.н. Орловська обл., Верховський р-н, с. Середнє. Призваний Люблінським райвійськкоматом Московської обл. Загинув у бою 11.09.1943 р. Похований у с. Лютенька. Рідні: батько, Прилепський Михайло Іванович. Проживав за адресою: Московська обл., м. Любліно.

Пряцько Данило Олексійович, Герой Радянського Союзу. Загинув у бою у 1943 р. Похований у с. Римарівка, братська могила.

Приходько Григорій Савич, партизан. 1903 р.н. с. Сарі. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1943 р. Похований у с. Сарі.

Приходько Дмитро Пилипович, лейтенант адміністративної служби 337-ї стрілецької дивізії. 1917 р.н. Одеська обл., Комітернівський р-н, с. Благодатне. Призваний Одеським міськвійськкоматом м. Одеса. Загинув 11.09.1943 р. Похований у м. Гадяч, міський парк. Рідні: Сидорчук Меланія Максимівна. Проживала за адресою: Одеська обл., Комітернівський р-н, с. Благодатне.

Приходько Микола Іванович, лейтенант, командир взводу 1237-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1919 р.н. Харківська обл., Великобурацький р-н. Призваний Артемівським міськвійськкоматом м. Артем. Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у братській могилі в с. Лютенька. Рідні: дружина, Гайдашева Катерина Миколаївна. Проживала за адресою: Приморський край, м. Артем, Град барак, 14, кв. 8.

Пройдак Олексій, жертва війни. Житель с. Петрівка-Роменська. Загинув у результаті вибуху гранати 3.11.1941 р. Похований у с. Петрівка-Роменська.

Проєєв Григорій Петрович, сержант 1237-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1919 р.н. Карело-Фінська РСР, Ребольський р-н. Призваний Акзабаровським райвійськкоматом Казахської РСР. Загинув у бою 9.09.1943 р. Похований у с. Юр'івка. Рідні: батько, Проєєв Петро Романович. Проживав за адресою: Карело-Фінська РСР, Ребольський р-н.

Прокін Михайло Якович, червоноармієць 253-ї стрілецької дивізії. 1898 р.н. Свердловська обл. Призваний Асбестським міськвійськкоматом м. Асбест. Загинув у бою 1.09.1943 р. Похований у с. Холодне, братська могила. Рідні: дружина, Прокіна Катерина Костянтинівна. Проживала за адресою: м. Асбест.

Прокопенко Микола Кирилович, сержант, командир розрахунку 959-го стрілецького полку 309-ї стрілецької дивізії. 1923 р.н. Загинув у бою 9.09.1943 р. Похований у с. Розбишівка.

Прокудін Михайло Гаврилович, рядовий 29-ї стрілецької дивізії. 1908 р.н. Сталінградська обл., Хоперський р-н. Призваний Хоперським райвійськкоматом. Загинув 4.09.1943 р.

Похований у с. Веприк. Рідні: дружина, Параска Петрівна. Проживала за адресою: Сталінградська обл., Хоперський р-н.

Пронін Георгій Васильович, старшина 1237-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1909 р.н. Мордовська АРСР, Краснослобідський р-н, с. Теніщево. Призваний Соль-Ілецьким райвійськкоматом Чкаловської обл. Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у с. Юр'ївка. Рідні: дружина, Проніна Пелагея Федорівна. Проживала за адресою: Мордовська АРСР, Краснослобідський р-н, с. Теніщево.

Пронін Матвій Павлович, сержант 29-ї стрілецької дивізії. 1898 р.н. Воронежська обл., Терновський р-н, с. Пахлак-Держинськ. Призваний Токаєвським райвійськкоматом. Загинув 27.08.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: дружина, Марія Абрамівна, Воронежська обл. Проживала за адресою: Терновський р-н, с. Пахлак-Держинськ.

Пронін Михайло Якович, рядовий 981-го стрілецького полку. 1989 р.н. Загинув у бою 2.09.1943 р. Похований у с. Тепле.

Прочен Георгій Васильович, старшина. Загинув у 1943 р. Похований у братській могилі в с. Лютенька.

Провірін Олександр Федорович, рядовий. Загинув у бою у 1943 р. Похований у с. Сватки, братська могила.

Проскуров Василь Іванович, сержант. 1913 р.н. станція Камишин. Загинув у бою 15.09.1943 р. Похований у с. Римарівка, братська могила.

Протас Анастасія Йосипівна, жертва війни. 1902 р.н. Жителька с. Середняки. Загинула під час бомбардування 17.09.1943 р. Похована в с. Середняки.

Протас Катерина Тихонівна, жертва війни. 1938 р.н. Жителька с. Середняки. Загинула під час бомбардування 17.09.1943 р. Похована в с. Середняки.

Протас Яків Тихонович, жертва війни. 1938 р.н. Житель с. Середняки. Загинув під час бомбардування 17.09.1943 р. Похований у с. Середняки.

Протопопов Григорій Дмитрович, рядовий 1235-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1901 р.н. Казахська РСР, Кустанайська обл., Семиозерний р-н. Призваний Федоровським райвійськкоматом Казахської РСР. Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у с. Лютенька. Рідні: дружина, Протопопова Зінаїда Никифоровна. Проживала за адресою: Казахська РСР, Кустанайська обл., Федоровський р-н, Заготзерно.

Прокожев Василь Родіонович, лейтенант, командир взводу. Московська обл., м. Коломна, вул. Степна, 47. Призваний Коломенським міськвійськкоматом м. Коломна. Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у братській могилі в с. Лютенька. Рідні: дружина, Прокожева Пелагея Ісаївна. Проживала за адресою: Московська обл., м. Коломна, вул. Степна, 47.

Прохоров Олександр Гнатович, лейтенант, командир взводу 35-го стрілецького полку 30-ї стрілецької дивізії. 1919 р.н. Тульська обл., Одоевський р-н. Призваний Одоевським райвійськкоматом Тульської обл. Загинув у бою 13.09.1943 р. Похований у с. Харківці. Рідні: мати, Цуканова Парасковія Тимофіївна. Проживала за адресою: Тульська обл., Одоевський р-н.

Прусак Леонід Павлович, рядовий, стрілець 857-го стрілецького полку. 1913 р.н. Калінінська обл., с. Тороки. Призваний Хабаровським райвійськкоматом. Помер в результаті отриманих поранень у 313-му медико-санітарному батальйоні 12.09.1943 р. Похований у с. Соколівщина.

Прусаков Семен Федорович, рядовий, стрілець 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1904 р.н. Вологодська обл., Устюженський р-н, с. Доманово. Призваний Устюженським райвійськкоматом Вологодської обл. Загинув у бою 11.09.1943 р. Похований у с. Лютенька. Рідні: дружина, Прусакова Дарина Петрівна. Проживала за адресою: Вологодська обл., Устюженський р-н, с. Доманово.

Пряніков Олександр Федорович, рядовий 983-го стрілецького полку 253-ї стрілецької дивізії. 1922 р.н. Тверська обл., м. Ржев. Призваний Кагановицьким райвійськкоматом Чкаловської обл. Загинув 1.09.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: батько, Пряніков Федір. Проживав за адресою: Тверська обл., м. Ржев.

Прянічков Олексій Федорович, рядовий. Загинув 11.09.1943 р. Похований у с. Соsnівка.

Прянін Василь Микитович, рядовий, стрілець 373-ї стрілецької дивізії. Курганська обл., Куртамышський р-н, с. Каргалі. Призваний Курганським міськвійськкоматом Челябінської обл. Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у братській могилі в с. Лютенька. Рідні: дружина, Сухогузова Олена Трифонівна. Проживала за адресою: м. Курган, Ленінське містечко, вул. Северна, 12.

Пугач Тимофій Порфирович, лейтенант 30-ї стрілецької дивізії. 1924 р.н. Вінницька обл., Бершадський р-н. Призваний Бершадським райвійськкоматом. Загинув 12.09.1943 р. Похований у с. Соснівка. Рідні: батько, Пугач Порфирій Михайлович. Проживав за адресою: Вінницька обл., Бершадський р-н.

Пудовик Анатолій Олексійович, червоноармієць. Загинув у бою 21.08.1943 р. Похований у братській могилі с. Мартинівка.

Пузир Григорій Данилович, рядовий, стрілець 1235-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1921 р.н. Дніпропетровська обл., Верхньодніпровський р-н. Призваний Дніпродзержинським міськвійськкоматом. Загинув у бою 9.09.1943 р. Похований у с. Лютенка. Рідні: мати, Пузир Ірма Володимирівна. Проживала за адресою: Дніпропетровська обл., Дніпродзержинський р-н, с. Тритузне.

Пузирков Яків Ксенофонтівч, рядовий, стрілець 981-го стрілецького полку 253-ї стрілецької дивізії. 1924 р.н. Чкаловська обл. Призваний Новосергіївським райвійськкоматом. Загинув у бою 11.09.1943 р. Похований у с. Глибока Долина. Рідні: мати, Ольга Антонівна. Проживала за адресою: Чкаловська обл., Матвіївський р-н, с. Рісовка.

Пука Микола Мефодійович, рядовий 38-ї стрілецької дивізії. м. Ленінгорськ. Загинув у бою 14.09.1943 р. Похований у с. Середняки, центр.

Пукало Євсей Федорович, партизан. 1926 р.н. Житель с. Плішивець. Загинув у 1942 р. Похований у с. Плішивець.

Пультаков Василь Павлович, військовослужбовець. 1911 р.н. Загинув у бою 31.08.1943 р. Похований у с. Мартинівка (колишній х. Червоногвардійський).

Пуляев, сержант. 1918 р.н. Загинув у 1943 р. Похований у братській могилі в с. Лютенка.

Пустовіт Іван Федорович, партизан. 1910 р.н. Житель с. Сарі. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації у лютому 1942 р. Похований у с. Сарі.

Пуць І.Г., жертва нацизму. Житель с. Миколаївка. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в січні 1942 р. Похований у с. Миколаївка.

Пучеглазов Іван Іванович, рядовий, розвідник 77-го артилерійського полку 29-ї стрілецької дивізії. 1922 р.н. Алтайський край, м. Бійськ. Призваний Ойрот-Турським райвійськкоматом Ойротського автономного округу. Загинув 25.08.1943 р. Похований у с. Венеславівка. Рідні: дружина, Тетяна Іванівна. Проживала за адресою: Устьканський р-н, с. Аймак.

Пушаков Н.К., військовослужбовець. Загинув у бою у вересні 1943 р. Похований у с. Велике, кладовище.

Пшеничников Володимир Тимофійович, рядовий 981-го стрілецького полку. 1909 р.н. Загинув у бою 3.09.1943 р. Похований у с. Мартинівка (колишній х. Червоногвардійський).

Рабинович, представник єврейської громади м. Гадяч. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації у жовтні 1941 р. Похований у с. Лисівка.

Рабинович Абрам Зіновійович, представник єврейської громади м. Гадяч. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1942 р. Похований у м. Гадяч, в ур. Гончарний яр.

Рабинович Года Аронівна, представниця єврейської громади м. Гадяч. Розстріляна за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1942 р. Похована в м. Гадяч, в ур. Гончарний яр.

Рабинович Григорій Якович, представник єврейської громади м. Гадяч. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1942 р. Похований у м. Гадяч, в ур. Гончарний яр.

Рабинович Майя Яківна, представниця єврейської громади м. Гадяч. Розстріляна за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1942 р. Похована в м. Гадяч, в ур. Гончарний яр.

Рабинович Марія Аронівна, представниця єврейської громади м. Гадяч. Розстріляна карателями за наказом німецької окупаційної адміністрації в 1942 р., Похована в м. Гадяч, в ур. Гончарний яр.

Рабинович Нехама Ізраїлівна, представниця єврейської громади м. Гадяч. Розстріляна за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1942 р. Похована в м. Гадяч, в ур. Гончарний яр.

Рабинович Ріва Яківна, представниця єврейської громади м. Гадяч. Розстріляна за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1942 р. Похована в м. Гадяч, в ур. Гончарний яр.

Рабінович Яків Зіновійович, представник єврейської громади м. Гадяч. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1942 р. Похований у м. Гадяч, в ур. Гончарний яр.

Радзівія Григорій Киріаович, старший лейтенант 983-го стрілецького полку. 1918 р.н. Загинув 1.09.1943 р. Похований у с. Веприк.

Радзій Микола Олексійович, комісар партизанської групи. 1909 р.н. Розстріляний 12.12.1942 р. за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації. Похований у м. Гадяч.

Радченко Іван Купріянович, партизан. 1910 р.н. Житель с. Рашівка. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації у грудні 1941 р. Похований у с. Рашівка.

Разаков Мадік, рядовий 1237-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1904 р.н. Ферганська обл. Призваний Кагановицьким райвійськкоматом Узбецької РСР. Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у с. Юр'ївка. Рідні: дружина, Шагірина Разакова. Проживала за адресою: Ферганська обл., Сохський р-н.

Разбаєв Кабачян, рядовий, стрілець 372-го стрілецького полку. Помер в результаті отриманих поранень 24.09.1943 р. Похований у с. Лютецька.

Разбойніков Леонід Леонтійович, рядовий, стрілець 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1924 р.н. Челябінська обл., Чашинський р-н. Призваний Чашинським райвійськкоматом Челябінської обл. Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у с. Лютецька. Рідні: мати, Разбойнікова Катерина Степанівна. Проживала за адресою: Челябінська обл., Чашинський р-н, колгосп імені Кірова.

Разворотнев Іван Петрович, рядовий 931-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1920 р.н. м. Воронеж, вул. Кінно-Стрілецька, 31. Призваний Ворошиловським райвійськкоматом Воронежської обл. Загинув у бою 13.09.1943 р. Похований у с. Лисівка. Рідні: сестра, Сафронова Олена Петрівна. Проживала за адресою: м. Воронеж, вул. Кінно-Стрілецька, 31.

Разівцьов Іван Іларіонович, рядовий, 1902 р.н. Загинув у вересні 1943 р. Похований у с. Харківці.

Раївський Микола Іванович, старший сержант. 1915 р.н. Загинув 31.08.1943 р. Похований у с. Веприк.

Ракетин Василь Єгорович, сержант. 1924 р.н. Орловська обл., Новодеревеньківський р-н. Призваний Новодеревеньківським райвійськкоматом. Загинув 2.09.1943 р. Похований у с. Березова Лука, парк.

Ракитський Павло Климович, рядовий 1235-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1896 р.н. Мінська обл., Копаткевичеський р-н, с. Новоселки. Призваний Копаткевичеським райвійськкоматом Білоруської РСР. Загинув у бою 14.09.1943 р. Похований у с. Соддатове. Рідні: дружина, Ракитська Анна Петрівна. Проживала за адресою: Мінська обл., Копаткевичеський р-н, с. Новоселки.

Ракімжанов Жумабек, рядовий 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 11.09.1943 р. Похований у с. Лютецька.

Раков Максим Сергійович, молодший сержант 1237-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1907 р.н. Іркутська обл., Заларінський р-н. Призваний Заларінським райвійськкоматом. Загинув у бою 8.09.1943 р. Похований у с. Юр'ївка. Рідні: дружина, Ракова Марія Григорівна. Проживала за адресою: Іркутська обл., Заларінський р-н.

Рамазанов Омар Омарович, старший лейтенант. 1920 р.н. Загинув у серпні 1943 р. Похований у с. Вельбівка, сквер.

Рамулов Вахат, військовослужбовець. Загинув у бою 27.08.1943 р. Похований у братській могилі в с. Мартинівка.

Раскін Олександр Васильович, рядовий, мінометник 138-ї стрілецької дивізії. 1908 р.н. м. Баку. Призваний Бакинським райвійськкоматом. Загинув у бою 16.09.1943 р. Похований у с. Ручки. Рідні: дружина, Раскіна Марія Андріївна. Проживала за адресою: м. Баку, вул. Кооперативна, 12.

Раскопін Павло Євдокимович, молодший лейтенант, командир взводу 29-ї стрілецької дивізії. 1916 р.н. Кіровська обл., Уржумський р-н, с. Руська Білямора. Зник безвісти 27.08.1943 р. на території Гадяцького р-ну. Рідні: дружина, Раскопіна Анастасія. Проживала за адресою: Кіровська обл., Уржумський р-н, с. Руська Білямора.

Распутін Іван Олександрович, рядовий 981-го стрілецького полку 253-ї стрілецької дивізії. 1910 р.н. Коми АРСР. Призваний Сиктивкарським райвійськкоматом. Загинув 31.08.1943 р. Похований у с. Мартинівка (колишній х. Червоногвардійський). Рідні: дружина, Распутіна Клавдія Афанасіївна. Проживала за адресою: м. Сиктивкар, вул. Чкалова, 8.

Рассказов Григорій Васильович, рядовий. Загинув у бою 28.09.1943 р. Похований у братській могилі в с. Мартинівка.

Рассулов Асим, рядовий 1237-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії Загинув у бою 8.09.1943 р. Похований у с. Юр'ївка.

Растаскуєв Олексій Дмитрович, старший лейтенант. Загинув 4.10.1943 р. Похований у с. Веприк.

Расулов Шаріф, рядовий. 1903 р. н. Призваний Самаркандським міськвійськкоматом м. Самарканд. Загинув у бою 13.09.1943 р. Похований у с. Лисівка.

Раупов Вахаб, рядовий 981-го стрілецького полку 253-ї стрілецької дивізії. 1897 р.н. Термезька обл. Призваний Ширабадським райвійськкоматом Термезької обл. Загинув 1.09.1943 р. Похований у с. Мартинівка (колишній х. Червоногвардійський). Рідні: дружина, Сакулова. Проживала за адресою: Термезька обл., м. Паравад, вул. Карла Маркса, 1.

Рахімов Рахмат, рядовий 1235-го стрілецького полку. Загинув у бою 9.09.1943 р. Похований у с. Солдатове.

Рахізаєв Курмаш, молодший сержант 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 11.09.1943 р. Похований у с. Лютенька.

Рахмаєв Абубакар, рядовий 983-го стрілецького полку. 1919 р.н. Загинув 1.09.1943 р. Похований у с. Веприк.

Рахманов Бадар, сержант 29-ї стрілецької дивізії. 1895 р.н. Самаркандська обл., с. Янгуш. Призваний Фоярським райвійськкоматом. Загинув 28.08.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: дружина, Майхаш. Проживала за адресою: Самаркандська обл., с. Янгуш.

Рахманов Гукуржан, червоноармієць, обслуга гармати 768-го стрілецького полку 138-ї стрілецької дивізії. 1901 р.н. Сурхандарінська обл., м. Дінау. Призваний Дінаурським райвійськкоматом Сурхандарінської обл. Загинув у бою 14.09.1943 р. Похований у с. Ручки. Рідні: дружина, Рахманова Умри. Проживала за адресою: Сурхандарінська обл., м. Дінау, вул. Першотравнева, 51.

Рахманов Сатар, рядовий 1237-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1905 р.н. Кулябська обл., Кзил-Мазарський р-н, с. Кирма. Призваний Кзил-Мазарським райвійськкоматом Таджикицької РСР. Загинув у бою 9.09.1943 р. Похований у с. Юр'ївка. Рідні: дружина, Рахманова Араф Міхмадашква. Проживала за адресою: Кулябська обл., Кзил-Мазарський р-н, с. Кирма.

Рахманов Убрахім, рядовий, мінометник 981-го стрілецького полку 253-ї стрілецької дивізії. 1906 р.н. Самаркандська обл., Пахтакорський р-н. Призваний Пахтакорським райвійськкоматом Самаркандської обл. Загинув 31.08.1943 р. Похований у с. Мартинівка (колишній х. Червоногвардійський). Рідні: дружина, Рахманова Гані, Самаркандська обл., Пахтакорський р-н.

Рашевський Олександр Костянтинович, лейтенант, командир взводу стрілецької роти 106-го стрілецького полку 29-ї стрілецької дивізії. 1922 р.н. Харківська обл. Призваний Наргузьким райвійськкоматом Грузинської РСР. Загинув у бою 28.08.1943 р. Похований у с. Мартинівка. Рідні: батько, Рашевський Калістрат Магамайович. Проживав за адресою: Грузинська РСР, Караязьський р-н, с. Улянівка.

Рашкін Григорій Якович, представник єврейської громади м. Гадяч. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1942 р. Похований у м. Гадяч, в ур. Гончарний яр.

Рашкіна Аделъ Григорівна, представниця єврейської громади м. Гадяч. Розстріляна за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1942 р. Похована в м. Гадяч, в ур. Гончарний яр.

Рашкіна Есфір Матвіївна, представниця єврейської громади м. Гадяч. Розстріляна за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1942 р. Похована в м. Гадяч, в ур. Гончарний яр.

Рашкіна Розалія Ілліївна, представниця єврейської громади м. Гадяч. Розстріляна за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1942 р. Похована в м. Гадяч, в ур. Гончарний яр.

Рева Опавас Порфирович, рядовий. 1910 р.н., м. Лебедин, х. Будилка. Загинув 12.09.1943 р. Похований у с. Біленченківка, центр.

Рейман Абрам Шмулович, сержант, п/п 3311. Загинув 11.09.1943 р. Похований у м. Гадяч.

Реяк Макар Варфоломійович, старший лейтенант. 1920 р.н. Загинув у бою 15.09.1943 р. Похований у с. Ручки, братська могила.

Ремізов В.С., військовослужбовець. Загинув у бою у вересні 1943 р. Похований у с. Велике, кладвище.

Реуцький Євген Юхимович, червоноармієць 29-ї стрілецької дивізії. 1922 р.н., Поліська обл. Загинув 27.08.1943 р. Похований у с. Веприк.

Решетников Іван Олександрович, рядовий, радист 808-го артилерійського полку 253-ї стрілецької дивізії. 1923 р.н. м. Иркутськ. Загинув у бою 2.09.1943 р. Похований у с. Мартинівка (колишній х. Червоногвардійський). Рідні: мати, Анастасія Архипівна. Проживала за адресою: м. Козил, вул. Кочетова, 101.

Редін Федір Омеаянович, рядовий 569-го стрілецького полку 161-ї стрілецької дивізії. 1900 р.н. Призваний Макіївським райвійськкоматом Сталінської області, м. Макіївка. Помер в результаті отриманих поранень у хірургічному польовому пересувному госпіталі № 2416 25.10.1943 р. Похований у с. Римарівка, братська могила.

Резаков Малик, рядовий. Загинув у 1943 р. Похований у братській могилі в с. Лютенька.

Резанов Давид Іванович, молодший сержант, командир відділення. 1899 р.н. Ростовська обл., Развіленський р-н, с. Ніколаєвка. Призваний Развіленським райвійськкоматом. Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у братській могилі в с. Лютенька. Рідні: дружина, Резанова Олександра Романівна. Проживала за адресою: Ростовська обл., с. Ніколаєвка.

Резанкін Іван Антонович, рядовий 1239-го стрілецького полку. 1898 р.н. Загинув 1.09.1943 р. Похований у с. Веприк.

Репніков Василь Григорович, рядовий, стрілець 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1905 р.н. Свердловська обл., Артінський р-н, завод Арти, вул. Фрунзе, 109. Призваний Артінським райвійськкоматом. Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у с. Лютенька. Рідні: дружина, Репнікова Тетяна Василівна. Проживала за адресою: Свердловська обл., Артінський р-н, завод Арти, вул. Фрунзе, 109.

Резапов Фаза Самивич, червоноармієць. Загинув 1.09.1943 р. Похований у с. Веприк.

Репін Михайло Ілліч, червоноармієць 253-ї стрілецької дивізії. 1923 р.н. Пензенська обл., Головищенський р-н. Призваний Головищенським райвійськкоматом. Загинув у бою 2.09.1943 р. Похований у с. Холодне, братська могила. Рідні: мати, Репіна Марія Федорівна. Проживала за адресою: Пензенська обл., Головищенський р-н.

Ржанщин Петро Федорович, ефрейтор. Загинув у бою 24.02.1943 р. Похований у с. Розбишівка, братська могила.

Рибаков Віктор Петрович, молодший лейтенант 29-го стрілецького полку 38-ї стрілецької дивізії. 1924 р.н. Московська обл., м. Рошаль. Призваний Кривандинським райвійськкоматом Московської обл. Загинув у бою 29.08.1943 р. Похований у с. Бобрік.

Рибака Андрій Кирилович, жертва нацизму. 1905 р.н. с. Вельбівка. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації 13.10.1941 р. Похований у с. Вельбівка.

Рибака Ганна Трохимівна, партизанка. 1900 р.н. Жителька с. Вельбівка. Розстріляна за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1942 р. Похована в м. Гадяч.

Рибака Іван Григорович, військовослужбовець. Помер в результаті отриманих поранень 17.09.1943 р. Похований у с. Соснівка.

Рибако Яків Федорович, військовослужбовець 200-ї танкової бригади. 1916 р.н. Ворошиловградська обл., Нижне-Дуванський р-н. Призваний Чіменським райвійськкоматом, Казахської РСР, Кзиа-Ординська обл., Загинув у бою 11.09.1943 р. Похований у с. Розбишівка, братська могила. Рідні: мати, Рибако Наталія Андріївна. Проживала за адресою: Ворошиловградська обл., Нижнедуванський р-н с. Нова-Дуванка.

Рибін Михайло Тимофійович, червоноармієць, стрілець 1237-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1912 р.н. Омська обл., Кагановицький р-н. Призваний Кагановицьким райвійськкоматом Омської обл. Загинув у бою 8.09.1943 р. Похований у братській могилі в с. Лютенька. Рідні: дружина, Рибіна Катерина Григорівна. Проживала за адресою: Омська обл., Кагановицький р-н.

Рибкін Леонтій Іванович, червоноармієць. 1909 р.н. Загинув у бою 15.09.1943 р. Похований у с. Ручки, братська могила.

Рижиков Ілля Якович, рядовий, стрілець 1237-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1911 р.н. Семипалатинська обл., Бескаргайський р-н. Призваний Чулимським райвійськкоматом Новосибірської обл. Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у братській могилі в с. Юр'івка. Рідні: дружина, Щакова Марія Іванівна. Проживала за адресою: м. Єнисейськ.

Рижков В.В., військовослужбовець. Загинув у бою у вересні 1943 р. Похований у с. Велике, кладовище.

Рижков Микита Петрович, рядовий, стрілець 1235-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1914 р.н. Башкирська АРСР, Юмагузинський р-н, с. Воскресенка. Призваний Юмагузинським райвійськкоматом Башкирської АРСР. Загинув 10.09.1943 р. Похований у с. Лютецька. Рідні: батько, Рижков Петро Макарович. Проживав за адресою: Башкирська АРСР, Юмагузинський р-н, с. Воскресенка.

Рижов Дмитро Іванович, жертва нацизму. Житель м. Гадяч Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації у жовтні 1941 р. Місце поховання невідоме.

Римар І.А., червоноармієць. Загинув у 1943 р. Похований у братській могилі в с. Мартинівка.

Ріспасв Беккуль, рядовий 983-го стрілецького полку. 1911 р.н. Загинув 9.01.1943 р. Похований у с. Веприк.

Рогажев Василь Іванович, рядовий, стрілець 1237-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у с. Юр'ївка.

Рогачов Андрій Дмитрович, рядовий. 1914 р.н. м. Москва. Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у братській могилі в с. Лютецька.

Рогачов Олександр Дмитрович, рядовий, кулеметник 1237-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1913 р.н. Тамбовська обл., Никифоровський р-н, с. Озерки. Призваний Молотовським райвійськкоматом Башкирської АРСР. Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у с. Юр'ївка. Рідні: мати, Рогачова Мотрона Степанівна, проживала: м. Москва, селище ВИС, буд., 38.

Родак Петро Іванович, 1923 р.н. Житель с. Ветхалівка. Помер після важкого поранення 4.07.1942 р. Похований у с. Ветхалівка.

Родін Іван Степанович, рядовий, стрілець 981-го стрілецького полку 253-ї стрілецької дивізії. 1904 р.н. Воронежська обл. Призваний Бобровським райвійськкоматом. Похований у с. Мартинівка (колишній х. Червоногвардійський). Рідні: дружина Наталія Романівна. Проживала за адресою: Воронежська обл., Бобровський р-н, с. Чунек.

Родін Лаврентій Васильович, червоноармієць. 1913 р.н. Загинув 4.09.1943 р. Похований у с. Веприк.

Родін Олександр Васильович, рядовий, навідник протитанкової рушниці 1235-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1903 р.н. Орловська обл., Брянський р-н, с. Ботагово. Призваний Новолялинським райвійськкоматом Свердловської обл. Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у с. Лютецька. Рідні: дружина, Родіна Фека Кузьмівна. Проживала за адресою: Орловська обл., Брянський р-н.

Рождественський Володимир Георгійович, старший лейтенант, заступник командира батальйону по політичній частині. 1905 р.н. Московська обл., м. Кашира. Призваний Ашхабадським райвійськкоматом Туркменської РСР. Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у братській могилі в с. Лютецька. Рідні: дружина, Рождественська Марія Пимонівна. Проживала за адресою: Туркменська РСР, м. Ашхабад.

Рожков Микола Іванович, рядовий, стрілець 1-го повітряно-десантного стрілецького полку 5-ї повітряно-десантної гвардійської дивізії. 1924 р.н. Горьківська обл., м. Муром. Призваний Муромським райвійськкоматом Горьківської обл. Помер в результаті отриманих поранень 27.11.1943 р. Похований у с. Максимівка. Рідні: Рожкова М.К. Проживала за адресою: Горьківська обл., м. Муром, поселення № 133.

Розиков Бадирдін, рядовий, стрілець 1235-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1919 р.н. Таджикицька РСР, Кулябська обл., Сари-Хосорський р-н. Призваний Сари-Хосорським райвійськкоматом Таджикицької РСР. Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у с. Лютецька. Рідні: дружина, Єрова Сафаруль. Проживала за адресою: Таджикицька РСР, Кулябська обл., Сари-Хосорський р-н.

Розумов Олександр Степанович, лейтенант, командир взводу 106-го стрілецького полку 29-ї стрілецької дивізії. 1919 р.н. Саратовська обл., Балтайський р-н, с. М. Караваєво. Призваний Балтайським райвійськкоматом. Загинув у серпні 1943 р. Похований у с. Вельбівка. Рідні: брат, Розумов Василь Степанович. Проживав за адресою: м. Горький, пров. Автомоторний, 14, кв. 5.

Ройський Микола Павлович, старший сержант 983-го стрілецького полку. 1915 р.н. Загинув 31.08.1943 р. Похований у с. Веприк.

Романенко Григорій Олексійович, рядовий 931-го артилерійського полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 12.09.1943 р., Похований у с. Млини.

Романенко Єфросинія Павлівна, підпільниця. 1909 р.н. Жителька с. Лисівка. Розстріляна у березні 1943 р. за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації. Похована в с. Лисівка.

Романов Степан Кузьмович, рядовий 206-ї стрілецької дивізії. 1924 р.н. Воронежська обл., с. Яблучне. Загинув у бою 15.09.1943 р. Похований у с. Рашівка, братська могила, центр. Рідні: батько, Кузьма Маркович. Проживав за адресою: Воронежська обл., с. Яблучне.

Романовський Веніамін Олександрович, молодший лейтенант, командир мінометного взводу 302-го стрілецького полку 29-ї стрілецької дивізії. 1924 р.н. Московська обл., м. Озера. Призваний Озерським райвійськкоматом. Загинув 27.08.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: мати, Романовська. Проживала за адресою: Московська обл., м. Озера, райздороввідділ.

Романюк Петро Іванович, підпальник. 1906 р.н. Житель с. Харківці. Загинув у грудні 1941 р. Похований у с. Харківці.

Ромашенко Михайло Федорович, старший сержант 1239-го стрілецького полку. 1907 р.н. Загинув 1.09.1943 р. Похований у с. Веприк.

Ромін Василь Олександрович, Герой Радянського Союзу, підполковник, командир артилерійського дивізіону. 1908 р.н. м. Іваново. Призваний Івановським міськвійськкоматом м. Іваново. Загинув у бою 13.09.1943 р. Похований у с. Новоселівка. Рідні: дружина, Роміна Софія Ламбертівна. Проживала за адресою: м. Алма-Ата, вул. Лугова, 20.

Ростовцев Максим Олексійович, рядовий. Загинув у бою 2.09.1943 р. Похований у братській могилі в с. Мартинівка.

Росумов Нарзіаа, червоноармієць. 1918 р.н. Загинув у 1943 р. Похований у братській могилі в с. Лютенка.

Рохайн Марко Григорович, представник єврейської громади м. Гадяч. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1942 р. Похований у м. Гадяч, в ур. Гончарний яр.

Рочев Захар Михайлович, рядовий 981-го стрілецького полку 253-ї стрілецької дивізії. 1910 р.н. Омська обл., Призваний Салехардським міськвійськкоматом Омської обл. Загинув 31.08.1943 р. Похований у с. Мартинівка (колишній х. Червоногвардійський). Рідні: дружина, Клавдія Петрівна. Проживала за адресою: Омська обл., м. Салехард, вул. Червоний Жовтень, 10.

Рощункін Іван Омелянович, військовослужбовець. 1915 р.н. Загинув у бою 2.09.1943 р. Похований у с. Мартинівка (колишній х. Червоногвардійський).

Рубан Кузьма Фролович, партизан. 1909 р.н. Житель с. Рашівка. Страчений за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації у лютому 1942 р. Похований у с. Рашівка.

Рудаков Іван Іванович, червоноармієць, стрілець 38-ї стрілецької дивізії. 1905 р.н. Хакаська АРСР, Ширінський р-н. Призваний Ширінським райвійськкоматом Хакаського автономного округу. Загинув у бою 1.09.1943 р. Похований у с. Бобрік. Рідні проживали за адресою: Казахська РСР, Ширінський р-н.

Рудаков Ігор Іванович, лейтенант, командир взводу розвідки. 1922 р.н. Орловська обл., м. Трубчевськ. Призваний Дятьківським райвійськкоматом Орловської обл. Загинув у 1943 р. Похований у братській могилі в с. Лютенка. Рідні: батько, Рудаков Іван Миколайович. Проживав за адресою: Орловська обл., м. Дятьково, вул. 4-а Станційна, 47.

Рудаковський Костянтин Васильович, рядовий 983-го стрілецького полку. 1897 р.н., Загинув 9.09.1943 р. Похований у с. Веприк.

Руденко Дмитро Терентійович, сержант, командир відділення 8-ї гвардійської механізованої бригади. 1918 р.н., Запорізька обл., Каменсько-Дніпровський р-н. Призваний Каменсько-Дніпровським райвійськкоматом. Загинув у бою 9.09.1943 р. Похований у с. Тепле. Рідні: дружина, Руденко Ганна Семенівна. Проживала за адресою: Запорізька обл., Каменсько-Дніпровський р-н.

Руденський М.А., військовослужбовець. Похований у с. Червоногвардійське. Братська могила.

Рудич Ганна Олексіївна, партизанка. с. Лютенка. Загинула в бою з карателями у січні 1942 р. Похована у с. Лютенка.

Рудич Іван Каленикович, партизан. 1909 р.н. Житель с. Лютенка. Загинув у бою 17.01.1942 р. біля х. Веселий. Первісно був похований на х. Веселий згодом останки перенесено до парку в м. Гадяч.

Рудяч Іван Терентійович, жертва війни. 1912 р.н. с. Лютенька. Загинув у 1941 р. Похований у с. Лютенька.

Рудяч Олександра Михайлівна, жертва війни. 1888 р.н. Жителька с. Лютенька. Загинула у 1941 р. Похована в с. Лютенька.

Рудяч Олексій Іванович, жертва війни. 1937 р.н. Житель с. Лютенька. Загинув у 1941 р. Похований у с. Лютенька.

Рудяч Олексій Федорович, жертва війни. 1939 р.н. Житель с. Млини. Загинув у результаті вибуху міни 8.04.1946 р. Похований у с. Млини.

Рудковський Михайло Веніамінович, рядовий 983-го стрілецького полку. 1897 р.н. Загинув 11.09.1943 р. Похований у с. Веприк.

Руднев Панас Ілліч, червоноармієць 29-ї стрілецької дивізії. 1910 р.н. Алтайський край, Єгор'євський р-н. Загинув 26.08.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: дружина, Агрипіна Юхимівна. Проживала за адресою: Алтайський край, Єгор'євський р-н.

Рудчевський Михайло Олександрович, військовослужбовець. 1923 р.н. Загинув у бою 3.09.1943 р. Похований у с. Холодне, братська могила.

Рудченко Петро Гаактіонович, капітан. 1916 р.н. Помер в результаті отриманих поранень у 1944 р. Похований у с. Соснівка.

Рудь Григорій Васильович, жертва війни. 1929 р.н. Житель с. Плішівець. Загинув у результаті вибуху артилерійського снаряду 2.11.1944 р. Похований у с. Плішівець.

Рудяк Володимир Микитович, жертва нацизму. Мартинівська сільська рада. Закатований за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації. Місце поховання не відоме.

Рузієв Баата (Рузієв Баато), рядовий, снайпер 138-ї стрілецької дивізії. (1900 р.н.) 1908 р.н., м. Бухара. Загинув у бою 16.09.1943 р. Похований у с. Ручки. Рідні: дружина, Рузієва Шарапат. Проживала за адресою: м. Бухара.

Рузматов Шарабдія, рядовий, стрілець 1235-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1908 р.н. Узбекика РСР, Ферганська обл., м. Маргілан. Призваний Маргіланським міськвійськкоматом. Загинув у бою 9.09.1943 р. Похований у с. Лютенька. Рідні: дружина, Акбірова Гурсунхан. Проживала за адресою: Узбекика РСР, Ферганська обл., м. Маргілан, вул. Комсомольська 4, кв. 45.

Румнік Олексій Федорович, сержант. 1905 р.н. Загинув 1.09.1943 р. Похований у с. Веприк.

Румянцев Федір Федорович, молодший сержант, командир відділення 983-го стрілецького полку 253-ї стрілецької дивізії. 1902 р.н. Чуваська АРСР. Призваний Чкаловським райвійськкоматом Чуваської АРСР. Загинув у бою 1.09.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: дружина Румянцева Серафима Іванівна. Проживала за адресою: Чуваська АРСР, Чкаловський р-н, с. Козловка.

Рунов Юрій Миколайович, червоноармієць, стрілець 600-го стрілецького полку 147-ї стрілецької дивізії. 1925 р.н. Горьківська обл., м. Павлово. Призваний Павловським райвійськкоматом Горьківської обл. Загинув у бою 9.09.1943 р., Похований у с. Морозівщина. Рідні: мати, Рунова Софія Михайлівна. Проживала за адресою: Горьківська обл., м. Павлово, вул. Чкалова, 12.

Русаков Михайло Семенович, капітан, заступник командира батальйону. 1918 р.н. Куйбишевська обл., Малокандалінський р-н, ст. Глотовка. Призваний Інзенським райвійськкоматом. Загинув у бою 9.09.1943 р. Похований у братській могилі в с. Лютенька. Рідні: батько, Русаков Семен Петрович. Проживав за адресою: Куйбишевська обл., Малокандалінський р-н.

Русанівський М.О., жертва нацизму, учений. 1904 р.н. с. Миколаївка. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1941 р. Місце поховання невідоме.

Рустаєв Чамар, рядовий 1237-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 11.09.1943 р. Похований у с. Юр'ївка.

Рустамов Атанжан, рядовий, стрілець 29-ї стрілецької дивізії. 1910 р.н. Андижанська обл., Ленінський р-н, с. Какін. Призваний Ленінським райвійськкоматом Андижанської обл. Зник безвісти 26.08.1943 р. на території Гадяцького р-ну. Рідні: дружина, Рустамова. Проживала за адресою: Андижанська обл., Ленінський р-н.

Рухаєда Ілля Семенович, жертва нацизму. Житель с. Петрівка-Роменська. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації. Похований у с. Петрівка-Роменська, урочище Докалове.

Ручкін Петро Григорович, рядовий 373-ї стрілецької дивізії. 1895 р.н. Орловська обл., Брянський р-н, с. Криловка. Призваний Брянським райвійськкоматом. Загинув у бою

13.09.1943 р. Похований у с. Лисівка. Рідні: дружина, Блохіна Єлизавета Василівна. Проживала за адресою: Орловська обл., Брянський р-н.

Рюмін Іван Іванович, рядовий, помічник командира взводу розвідки 239-го мінометного полку. 1922 р.н. Ивановська обл., с. Овчинніково. Загинув у бою 4.09.1943 р. Похований у с. Лютенька.

Рюмін Федір Дмитрович, рядовий. Загинув 16.09.1943 р. Похований у с. Березова Лука, центр.

Рябихін Павло Митронович, молодший сержант, телефоніст. 1908 р.н. Саратовська обл., м. Балашов. Призваний Сталінабадським міськвійськкоматом. Загинув у бою 14.09.1943 р. Похований у с. Ручки. Рідні: дружина, Рябихіна М.І. Проживала за адресою: м. Сталінабад, робітниче селище Стаьлгреса.

Рябушенко Родіон Григорович, 253-ї стрілецької дивізії рядовий. 1911 р.н. Харківська обл., Великобурадуцький р-н. Призваний Великобурадуцьким райвійськкоматом. Загинув 10.09.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: дружина, Рябушенко Анастасія Максимівна. Проживала за адресою: Харківська обл., Великобурадуцький р-н.

Рябцев Іван Овер'янович, рядовий 1237-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у с. Юр'ївка.

Рябченко Іван Федорович, жертва війни. 1917 р.н. с. Вельбівка. Загинув у 1942 р. Похований у м. Гадяч.

Рявкін Степан Федорович, молодший сержант, командир відділення 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1904 р.н. Омська обл., Ялуторовський р-н, с. Ст. Робочий. Призваний Ялуторовським райвійськкоматом Омської обл. Загинув у бою 11.09.1943 р. Похований у с. Лютенька. Рідні: дружина, Рявкіна Лукерія Спиридонівна. Проживала за адресою: Омська обл., Ялуторовський р-н.

Рязанов Давид Іванович, молодший сержант 1237 стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у с. Юр'ївка.

Рязанов Микола Олександрович, рядовий, стрілець 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 11.09.1943 р. Похований у с. Лютенька.

Рязанов Фазіа Сашевич, рядовий 983-ї стрілецької дивізії. 1909 р.н. Загинув 1.09.1943 р. Похований у с. Веприк.

Ряпулов Микола Олександрович, рядовий 931-го артилерійського полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 20.09.1943 р. Похований у с. Млини.

Сааев Вішат Муслімович, рядовий. Загинув 4.09.1943 р. Похований у с. Веприк.

Сабуров Майдані, рядовий, стрілець 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув 10.09.1943 р. Похований у с. Лютенька.

Савельєв Василь Федорович, рядовий 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у с. Юр'ївка.

Савельєв Іван Васильович, рядовий 40-ї Армії 111-го гвардійського артилерійського полку. 1913 р.н., Ленінградська обл., Оредеський р-н. Призваний Оредеським райвійськкоматом. Загинув 28.08.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: дружина, Савельєва Марія Василівна. Проживала за адресою: Ленінградська обл., Оредеський р-н.

Савенко Карпо Іванович, рядовий, орудійний номер 1207-го винищувально-протитанкового артилерійського полку 7-ї артилерійської протитанкової бригади. 1906 р.н. Помер в результаті отриманих поранень 31.09.1943 р. Похований у с. Мартинівка.

Савенков Олександр Федорович, військовослужбовець. Загинув у бою у вересні 1943 р. Похований у с. Бобринь.

Савін Володимир Андрійович, старшина 253-ї стрілецької дивізії. 1907 р.н. Рязанська обл. Призваний Марушинським райвійськкоматом Алтайського краю. Загинув 4.09.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: дружина, Прокудіна Олександра Василівна. Проживала за адресою: Алтайський край, Марушинський р-н, с. Ругреново.

Савінов Євген Єгорович, сержант, командир відділення 253-ї стрілецької дивізії. 1923 р.н. Харківська обл. Призваний Ждановським райвійськкоматом Удмуртської АРСР. Загинув 1.09.1943 р. Рідні: мати, Савінова Анастасія Іванівна. Проживала за адресою: Удмуртська АРСР, м. Сарапул, вул. Советська, 7, кв. 4.

Савінов Іван Васильович, рядовий 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1923 р.н. Московська обл., Луховецький р-н, с. Рудієве. Призваний Луховецьким райвійськкоматом. Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у с. Юр'ївка. Рідні: мати, Савінова Параска Андріївна. Проживала за адресою: Московська обл., Луховецький р-н, с. Рудієве.

Савасєв Микола Дмитрович, старшина 253-ї стрілецької дивізії. 1914 р.н., Київська обл., Розважєвський р-н, с. Заруде. Загинув 1.09.1943 р. Похований у с. Холодне, братська могила. Рідні: дружина, Савасєва Марія Іванівна. Проживала за адресою: Київська обл., Розважєвський р-н, с. Заруде.

Савостьянов Олексій Кузьмович, лейтенант. Загинув у бою 12.09.1943 р. Похований у с. Лисівка.

Савченко Іван Костянтинівич, старший лейтенант, командир стрілецької роти 106-го стрілецького полку 29-ї стрілецької дивізії. 1914 р.н. м. Гомель. Загинув у бою 28.08.1943 р. Похований у братській могилі в с. Мартинівка. Рідні: дружина, Савченко Федосія Олександрівна. Проживала за адресою: м. Кисловодськ, вул. Профінтерна, 22.

Сагаджакєв Хасєн, червоноармієць 29-го стрілецького полку 38-ї стрілецької дивізії. м. Ташкєнт. Загинув у бою 12.09.1943 р. Похований у с. Хитці.

Садикбаєв Іман, рядовий, стрілець 1239-го стрілецького полку. 1912 р.н. Киргизька РСР, Тянь-Шанська обл., Наринський р-н. Призваний Наринським райвійськкоматом Киргизької РСР. Загинув у бою 9.09.1943 р. Похований у с. Лютецька. Рідні: дружина, Садикбаєва Тактабєбє. Проживала за адресою: Киргизька РСР, Тянь-Шанська обл., Наринський р-н.

Садикєнов, рядовий. Загинув у 1943 р. Похований у с. Біленчєнківка, центр.

Садиков Абуманіт, рядовий, стрілець 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 10.09.1943 р., Похований у с. Лютецька.

Садиков Василь Андрійович, жертва війни. 1920 р.н. Житєль с. Лютецька. Загинув 4.12.1942 р. Похований у с. Лютецька.

Садиков Джатан, рядовий 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у с. Юр'ївка.

Садиков Ірїн, рядовий, стрілець 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 11.09.1943 р. Похований у с. Лютецька.

Садиков Розмат, червоноармієць 29-ї стрілецької дивізії. 1913 р.н. Вірменська РСР, Красносільський р-н, с. Арданіка. Загинув 28.08.1943 р. Похований у с. Вєприк.

Садиков Сафір, рядовий 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1913 р.н. Загинув у бою 11.09.1943 р. Похований у с. Лютецька.

Садиков Халік, старший сержант, командир відділення 138-ї стрілецької дивізії. 1912 р.н. Бухарська обл., колгосп ім. Сталіна. Призваний Бухарським міськвійськкоматом м. Бухара. Загинув у бою 16.09.1943 р. Похований у с. Ручки. Рідні: дружина, Садикова Мухтарай. Проживала за адресою: Бухарська обл., колгосп ім. Сталіна.

Саднидєсов Холім, червоноармієць. 1923 р.н. Узбєцька РСР, м. Ташкєнт. Загинув 12.09.1943 р. Похований у с. Біленчєнківка, центр.

Садиков Каліжур, рядовий 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 11.09.1943 р. Похований у с. Лютецька.

Садиков Казєм, червоноармієць, стрілець 29-ї стрілецької дивізії. 1916 р.н. Челябінська обл., Аргаяський р-н, Менілевська сільська рада. Призваний Аргаяшським райвійськкоматом. Зник безвісти 26.08.1943 р. в районі с. Вєприк. Рідні: дружина, Садікова Вибрасафа. Проживала за адресою: Челябінська обл., Аргаяшський р-н.

Садєвська Раїса Борєсєвна, представниця єврейської громади м. Гадяч. Розстріляна за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1942 р. Похована в м. Гадяч, в ур. Гончарний яр.

Садєвський Лев Файович, представник єврейської громади м. Гадяч. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1942 р. Похований у м. Гадяч, в ур. Гончарний яр.

Садєчиков Федір Іванович, підполковник, командир 128-го стрілецького полку 29-ї стрілецької дивізії. 1898 р.н. Саратовська обл., Воскрєсенський р-н, с. Медєньковє. Призваний Воскрєсенським райвійськкоматом. Загинув 26.08.1943 р. Похований у с. Вєприк. Рідні: дружина, Марія Павлівна. Проживала за адресою: м. Баку.

Саянжан Олександр Іванович, лейтенант. 1911 р.н. Загинув у 1943 р. Похований у братській могилі в с. Лютецька.

Саянко Тимофій Максимович, 128-го стрілецького полку 29-ї стрілецької дивізії. Зник безвісти 26.03.1943 р. в районі с. Вєприк.

Сажєн Іван Євдокимович, старшина 161-ї стрілецької дивізії. 1917 р.н. Молотовська обл. Загинув у бою 12.09.1943 р. Похований у с. Ціпки. Рідні: сестра, Сажєна Анна Євдокимівна. Проживала за адресою: Молотовська обл., Кунгурський р-н.

Сазонов Дмитро Олексійович, гвардії рядовий, водій 77-го артилерійського полку 29-ї стрілецької дивізії. 1908 р.н. Тульська обл., Плавський р-н, с. Львова. Призваний Плавським райвійськкоматом Тульської обл. Зник безвісти 27.08.1943 р. в районі м. Гадяч. Рідні: батько, Сазонов Олексій Микитович. Проживав за адресою: Тульська обл., Плавський р-н, с. Львова.

Сазонов Михайло Палаович, рядовий. Загинув 14.09.1943 р. Похований у с. Березова Лука, центр.

Сайдов Абдула, рядовий 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у с. Юр'івка.

Сайдов Ільмард, рядовий 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 9.09.1943 р. Похований у с. Лютецька.

Сайдов Сатор, рядовий, стрілець 128-го стрілецького полку 29-ї стрілецької дивізії. 1923 р.н. Таджикицька РСР, Сахарський р-н. Призваний Сахарським райвійськкоматом. Зник безвісти 26.08.1943 р. в с. Веприк. Рідні: мати, Лукуцева Абдок. Проживала за адресою: Таджикицька РСР, Сахарський р-н.

Сайдов Сатор, рядовий, стрілець 29-ї стрілецької дивізії. 1923 р.н. Таджикицька РСР, Сахарський р-н. Призваний Сахарським райвійськкоматом Таджикицької РСР. Зник безвісти 26.08.1943 р. на території Гадяцького р-ну. Рідні: мати, Лукуєва Абдон. Проживала за адресою: Таджикицька РСР, Сахарський р-н.

Сайфулін Хасан Асадуханович, лейтенант. 1923 р.н. Загинув у бою 15.09.1943 р. Похований у с. Ручки, братська могила.

Сайфутдінов Гадишма Сайфутдінович, рядовий. 1907 р.н. Загинув 1.09.1943 р. Похований у с. Веприк.

Сайфутдінов, рядовий 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 12.09.1943 р. Похований у с. Лютецька.

Саламов Мансур, рядовий. 1908 р.н. Самаркандська обл., Ургутський р-н. Призваний Ургутським райвійськкоматом. Помер в результаті отриманих поранень 19.09.1943 р. Похований у с. Веприк.

Саламов Монедр, червоноармієць. 1908 р.н. Загинув 14.09.1943 р. Похований у с. Веприк.

Салахунов Ташпалат, червоноармієць. 1926 р.н. Загинув 1.09.1943 р. Похований у с. Веприк.

Салаєв Семен Тимофійович, рядовий, стрілець 1235-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1923 р.н. Призваний Лукоянівським райвійськкоматом Горьківської обл. Помер в результаті отриманих поранень 18.09.1943 р. Похований у с. Лютецька.

Салієв Мангамет, ефрейтор, стрілець 1235-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 9.09.1943 р. Похований у с. Лютецька.

Салік Федір Іванович, рядовий 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1903 р.н. Чернігівська обл., Ічнянський р-н, с. Ржавиці. Призваний Лебязьєвським райвійськкоматом Челябінської обл. Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у с. Лютецька. Рідні: дружина, Салік Марфа Дмитрівна. Проживала за адресою: Чернігівська обл., с. Ржавиці.

Саліков Андрій Федорович, рядовий, стрілець протитанкової рушниці 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1911 р.н. Воронежська обл., Архангельський р-н, с. Нікольськ. Призваний Троїцьким райвійськкоматом Челябінської обл. Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у с. Лютецька. Рідні: дружина, Салікова Дарина Михайлівна. Проживала за адресою: Воронежська обл., Архангельський р-н, с. Нікольськ.

Салітов Дмитро Арсевійович, червоноармієць. 1924 р.н. Загинув у бою 2.09.1943 р. Похований у с. Холодне, братська могила.

Салітин Володимир Іванович, лейтенант, командир роти 1237-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1920 р.н. Тульська обл., Кімовський р-н, с. Александровка. Призваний Донським міськвійськкоматом Тульської обл. Помер в результаті отриманих поранень 21.09.1943 р. Похований у братській могилі в с. Лютецька.

Салов, лейтенант. Загинув у бою 1943 р. Похований у с. Римарівка, братська могила.

Салов Ілля Митрофанович, рядовий, стрілець 128-го стрілецького полку 29-ї стрілецької дивізії. 1924 р.н. Куйбишевська обл., Алексєєвський р-н. Призваний Сталінським райвійськкоматом. Зник безвісти 26.08.1943 р. в с. Веприк. Рідні: сестра, Салова Тетяна Митрофанівна. Проживала за адресою: Куйбишевська обл., Алексєєвський р-н.

Сальніков І.А., військовослужбовець. Загинув у вересні 1943 р. Похований у братській могилі в с. Лютецька.

Самаров Рязан Талович, молодший сержант. 1923 р.н. Загинув у бою 30.08.1943 р. Похований у с. Мартинівка (колишній х. Червоногвардійський).

Саматов Ахберді, червоноармієць. 1918 р.н. Загинув 16. 09.1943 р., Березова Лука, парк.

Самойленко Григорій Кузьмович, сфрейтор. Загинув у бою у вересні 1943 р. Похований у с. Бобрік.

Самохін Василь Дмитрович, червоноармієць, іздовий 125-го стрілецького полку. Башкирська АРСР, Зілаїрський р-н. Загинув у бою 29.10.1943 р. Похований у с. Веприк.

Самуїлов Олександр Юхимович, червоноармієць. 1912 р.н. Загинув 1.09.1943 р. Похований у с. Веприк.

Самченко Семен Петрович, червоноармієць 161-ї стрілецької дивізії. 1909 р.н. Курська обл., Белгородський р-н, с. Оскочне. Призваний Белгородським райвійськкоматом. Загинув у бою 13.09.1943 р. Похований у с. Ціпки. Рідні: дружина, Самченко Клавдія Іванівна. Проживала за адресою: Курська обл., Белгородський р-н, с. Оскочне.

Сандлер Борис Ілліч, гвардії лейтенант. 1915 р.н. Загинув у бою 12.09.1943 р. Похований у с. Краснознаменка.

Санжінов Леонід Сергійович, червоноармієць 294-ї стрілецької дивізії. 1905 р.н. Призваний Улан-Удинським міськвійськкоматом м. Улан-Уде. Загинув 16. 09.1943 р. Похований у с. Березова Лука, центр. Рідні: дружина, Санжінова Марія Андріївна. Проживала за адресою: Бурято-Монгольська АРСР, Бічурський р-н, с. Михайлівка.

Сапарасев Уразмет, рядовий 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 8.09.1943 р. Похований у с. Юр'ївка.

Сапсай Петро Устинович, червоноармієць. Загинув у бою 12.09.1943 р. Похований у с. Краснознаменка.

Сапунов Геннадій Георгійович, рядовий 1235-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1923 р.н. Узбекиька РСР. Призваний Джалаалабадським міськвійськкоматом Киргизької РСР. Загинув у бою 13.09.1943 р. Похований у с. Солдатове. Рідні: мати, Сапунова Анастасія Степанівна. Проживала за адресою: Киргизька РСР.

Сарафімський Карп Павлович, рядовий. Загинув 1.09.1943 р. Похований у с. Веприк.

Сарекпаєв Іслам, рядовий 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у с. Юр'ївка.

Саричев Михайло Семенович, червоноармієць 981-го стрілецького полку. 1915 р.н. Загинув у бою 4.09.1943 р. Похований у с. Мартинівка (колишній х. Червоногвардійський).

Сарієв Жумарат, червоноармієць. 1921 р.н. Загинув у бою 1.09.1943 р. Похований у с. Холодне, братська могила.

Саріков Федір Андрійович, військовослужбовець. Загинув у бою у вересні 1943 р. Похований у с. Бобрік.

Сарінов Іван Васильович, військовослужбовець, стрілець. Загинув у 1943 р. Похований у братській могилі в с. Лютенька.

Саркісов Іван Микитович, червоноармієць, гарматний номер 29-ї стрілецької дивізії. 1913 р.н. Ставропольський край, Курський р-н, с. Ідесей. Загинув 27.08.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: дружина, Саркісова Ріма Михайлівна. Проживала за адресою: Ставропольський край, Курський р-н, с. Ідесей.

Сарновський Дмитро Григорович, рядовий. Загинув у бою 11.10.1943 р. Похований у с. Римарівка, братська могила.

Сартаєв Урув, червоноармієць 748-го стрілецького полку 206-ї стрілецької дивізії. 1911 р.н. Узбекиька РСР, Самаркандська обл., Хатирський р-н. Призваний Хатирським райвійськкоматом. Помер в результаті отриманих поранень 12.09.1943 р. Похований у с. Сари. Рідні: мати, Гулар Шамран. Проживала за адресою: Узбекиька РСР, Самаркандська обл., Хатирський р-н.

Сатарбаєв Ханьяз, рядовий, стрілець 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у с. Лютенька.

Сатаров Р.Б., військовослужбовець. Загинув у бою у 1943 р. Похований у с. Холодне, братська могила.

Сатінов Ібрагім, рядовий 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 9.09.1943 р. Похований у с. Лютенька.

Саткінов Джурус, рядовий 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 8.09.1943 р. Похований у с. Юр'ївка.

Сатумбетов Кумух, рядовий. 1921 р.н. Загинув 9.09.1943 р. Похований у с. Лисівка.

Сафаров Далят, рядовий, стрілець 1235-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1913 р.н. Таджикицька РСР, Кулябська обл., Сари-Хосорський р-н. Призваний Сари-Хосорським райвійськкоматом Таджикицької РСР. Загинув 12.09.1943 р. Похований у с. Млини. Рідні: дружина, Шаріпова Алкос. Проживала за адресою: Таджикицька РСР, Кулябська обл.

Сафаров Савза, рядовий, стрілець 1235-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1921 р.н. Таджикицька РСР, Кулябська обл., Сари-Хосорський р-н. Призваний Сари-Хосорським райвійськкоматом Таджикицької РСР. Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у с. Лютенька. Рідні: батько, Сегошев Сафар. Проживав за адресою: Таджикицька РСР, Кулябська обл., Сари-Хосорський р-н.

Сафієв Заріф, рядовий, стрілець 128-го стрілецького полку 29-ї стрілецької дивізії. 1923 р.н. Таджикицька РСР, Гармська обл., Тавільдарський р-н, с. Почтарі. Призваний Тавільдарським райвійськкоматом. Зник безвісти 27.08.1943 р. в с. Веприк. Рідні: брат, Сафієв Рафік. Проживав за адресою: Таджикицька РСР, Гармська обл., Тавільдарський р-н, с. Почтарі.

Сафієв Аятифр Асмоілович, рядовий, стрілець 128-го стрілецького полку 29-ї стрілецької дивізії. 1916 р.н. Азербайджанська РСР, Загатазький р-н, с. Чалдахлар. Призваний Закагальським райвійськкоматом. Зник безвісти 28.08.1943 р. в с. Веприк. Рідні: Сафієва Куруй. Проживала за адресою: Азербайджанська РСР, Закагальський р-н, с. Чалдахлар.

Сафін Суган Гаді, червоноармієць. 1921 р.н. Загинув 1.09.1943 р. Похований у с. Веприк.

Сафіулін Зінад, сержант. Загинув 1.09.1943 р. Похований у с. Біленченківка, центр.

Сафонов Олександр Олексійович, рядовий, автоматник 1235-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1918 р.н. Горьківська обл., Чернухинський р-н. Призваний Павловським райвійськкоматом. Загинув у бою 13.09.1943 р. Похований у с. Солдатове. Рідні: сестра, Сафонова Клавдія Олексіївна. Проживала за адресою: Горьківська обл., Чернухинський р-н, с. Меньшиково.

Сафонов Рожіб, червоноармієць 768-го стрілецького полку 138-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 11.09.1943 р. Похований у с. Лютенька.

Сафронов Олександр Григорович, червоноармієць, стрілець 253-ї стрілецької дивізії. 1918 р.н. Ульяновська обл., Майнський р-н, с. Єкатеринівка. Призваний Нижне-Тагільським райвійськкоматом Свердловської обл. Загинув 1.09.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: тітка, Абаєва Парасковія Андріївна. Проживала за адресою: Ульяновська обл., Майнський р-н, с. Єкатеринівка.

Сафронов Сергій Васильович, рядовий, стрілець 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1923 р.н. Челябінська обл., Агапівський р-н. Призваний Агапівським райвійськкоматом Челябінської обл. Загинув у бою 9.09.1943 р. Похований у с. Лютенька. Рідні: мати, Сафронова Євгенія Іванівна. Проживала за адресою: Челябінська обл., Агапівський р-н.

Сахібов Холбаре, червоноармієць 29-ї стрілецької дивізії. 1911 р.н. Андижанська обл., Ходжаабадський р-н. Призваний Ходжаабадським райвійськкоматом. Загинув 2.09.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: дружина, Джамалхан. Проживала за адресою: Андижанська обл., Ходжаабадський р-н.

Сакматкулов Кудайберді, рядовий, телефоніст 256-го стрілецького полку 30-ї стрілецької дивізії. 1916 р.н. Туркменська РСР Керкінський р-н. Призваний Керкінським райвійськкоматом Чарджоуської обл. Загинув у бою 4.09.1943 р. Похований у с. Воронівщина. Рідні: дядько, Бердинев Бакмараб. Проживав за адресою: Туркменська РСР, Чарджоуська обл., м. Кирки, вул. Туркменська, 21.

Сахно Василянна Федорівна, партизанка. 1903 р.н. Розстріляна за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в січні 1942 р. Похована в с. Великі Будища.

Сахно Віра, жертва нацизму. с. Бакути. Розстріляна за наказом німецької окупаційної адміністрації в лютому 1942 р. Місце поховання не відоме.

Сахно Демид Васильович, партизан. 1905 р.н. Житель с. Великі Будища. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в січні 1942 р. Похований у м. Гадяч.

Сахно Іван Терентійович, партизан, до війни був інструктором Гадяцького райкому КП(б) У. 1910 р.н. Житель с. Плішивець. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації 17.01.1942 р. Похований у с. Плішивець.

Сачко Петро Феодосійович, рядовий, стрілець 373-ї стрілецької дивізії. 1905 р.н. Таврійська обл. с. Рогачі. Призваний Семиозерним райвійськкоматом Кустанайської області Казахстанської РСР. Загинув у бою 15.09.1943 р. Похований у с. Лисівка. Рідні: дружина, Сачкова Анна Іванівна. Проживала за адресою: Казахстанська РСР, Кустанайська обл.

Сбоев Олександр Петрович, молодший сержант, командир відділення 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1907 р.н. Кіровська обл., Уржумський р-н, с. Овсянніково. Призваний Азинським райвійськкоматом Удмуртської АРСР. Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у с. Лютенька. Рідні: дружина, Сбоева Олександра Миколаївна. Проживала за адресою: Удмуртська АРСР, м. Іжевськ, вул. Красіна, 54, кв. 16.

Свентковський Вадим Мартинович, лейтенант, командир танка 371-ї танкової бригади. 1923 р.н. Щесная. Призваний Жовтневим райвійськкоматом Дніпропетровської обл. Зник безвісти 29.08.1943 р. в районі с. Веприк.

Свердлик Семен Якович, ефрейтор, стрілець 1235-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1895 р.н. Житомирська обл., Бердичівський р-н, с. Іванківці. Призваний Кунашацьким райвійськкоматом Челябінської обл. Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у с. Лютенька. Рідні: дружина, Свердлик Генія Ізраїл. Проживала за адресою: Челябінська обл.

Свірський Леонід Михайлович, рядовий, писар 981-го стрілецького полку 253-ї стрілецької дивізії. 1925 р.н. Литовська РСР, м. Вількомір. Призваний Кінельським райвійськкоматом. Куйбишевської обл. Загинув 31.08.1943 р. Похований у с. Холодне, радгосп «Холодний». Рідні: дружина, Кідровська Ольга Андріївна.

Свистун Микола Луг'янович, ефрейтор, начальник роти зв'язку 218-ї стрілецької дивізії. 1915 р.н. Сталінградська обл., м. Камішин. Призваний Каменським міськвійськкоматом м. Каменськ. Загинув у бою. Похований у с. Млини, центр. Рідні проживали за адресою: Сталінградська обл., Камішинський р-н.

Свізар'єв Павло Петрович, сержант 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1908 р.н. Ростовська обл., Литвинівський р-н. Призваний Хатирчинським райвійськкоматом Самаркандської обл. Загинув у бою 8.09.1943 р. Похований у с. Юр'ївка. Рідні: дружина, Хракіна Параска Олександрівна. Проживала за адресою: Самаркандська обл.

Світлицький Іван Іванович, гвардії старший сержант, навідник міномета 658-го стрілецького полку 218-ї стрілецької дивізії. 1922 р.н. Орджонікідзенський край. Призваний Науурським райвійськкоматом. Помер в результаті отриманих поранень 15.09.1943 р. Похований у с. Лютенька. Рідні: дружина, Світлицька Н.Н. Проживала за адресою: Ставропольський край.

Свободін Іван Іванович, ефрейтор 111-го гвардійського артилерійського полку 40-ї Армії. 1898 р.н. Вологодська обл. Тотемський р-н. с. Нефедина. Призваний Тотемським райвійськкоматом. Загинув 28.08.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: дружина, Свободіна Анна Іванівна. Проживала за адресою: Вологодська обл., Тотемський р-н, с. Нефедина.

Севаст'янов Олександр Кузьмович, гвардії лейтенант 259-го танкового корпусу. 1923 р.н. Тульська обл., Дугнєнський р-н с. Вислявка. Призваний Дугнєнським райвійськкоматом. Загинув у бою 13.09.1943 р. Похований в 1,5 км на схід від с. Солдатове. Рідні: мати, Пелагея Іларіонова. Проживала за адресою: Тульська обл., Дугнєнський р-н, с. Вислявка.

Сєгаєв Михайло Хаймович, червоноармієць. Загинув 13.09.1943 р. Похований у с. Біленченківка, центр.

Селіков Сергій Васильович, червоноармієць 29-го стрілецького полку 38-ї стрілецької дивізії. 1897 р.н. Орловська обл., с. Селікове. Призваний Ізобіленським райвійськкоматом Ставропольського краю. Загинув у бою 28.08.1943 р. Похований у с. Педоричі. Рідні: мати, Селікова Ганна Єрофіївна. Проживала за адресою: Ставропольський край, ст. Ізобільна.

Селіков Дмитро Хомич, рядовий, телефоніст 1207-го винищувально-протитанкового артилерійського полку 7-ї окремої винищувально-протитанкової артилерійської бригади. 1924 р.н. Загинув 1.09.1943 р. Похований у с. Мартинівка (колишній х. Червоногвардійський).

Семененко Григорій Харлампійович, жертва війни. 1907 р.н. Житель с. Лютенька. Загинув у 1943 р. Похований у с. Лютенька.

Семененко Леонтій Леонтівич, рядовий, стрілець 128-го стрілецького полку 29-ї стрілецької дивізії. 1899 р.н. Київська обл. Призваний Черкаським райвійськкоматом. Зник безвісти 29.08.1943 р. в с. Веприк. Рідні: дружина, Семененко Ганна Дмитрівна. Проживала за адресою: Київська обл., с. Нечаївка.

Семенкін Іван Іванович, червоноармієць 1902 р.н. Загинув у бою 1.09.1943 р. Похований у с. Бобрік.

Семенов Андрій Семенович, червоноармієць 2-го стрілецького полку 38-ї стрілецької дивізії. 1911 р.н. Красноярський край, Ідрінський р-н, с. Велика Індра. Призваний Ідрінським райвійськкоматом. Загинув у бою 8.09. 1943 р. Похований у с. Бобрік. Рідні: дружина, Семенова Олександра Єгорівна. Проживала за адресою: Красноярський край, Ідрінський р-н, с. Велика Індра.

Семенов Володимир Арсентійович, військовослужбовець, командир відділення. 1907 р.н. Загинув у вересні 1943 р. Похований у братській могилі в с. Лютенька.

Семенов Григорій Андрійович, червоноармієць, стрілець 859-го стрілецького полку 294-ї стрілецької дивізії. 1914 р.н. Новосибірська обл., м. Томськ. Загинув 15.09.1943 р. Похований у с. Березова Лука. Рідні: дружина, Ганна Федорівна. Проживала за адресою: Новосибірська обл., м. Томськ.

Семенов Ілля Павлович, червоноармієць 748-го стрілецького полку 206-ї стрілецької дивізії. 1893 р.н. Курська обл., Беловський р-н, с. Піщане. Призваний Беловським райвійськкоматом. Загинув у бою 11.09.1943 р. Похований у с. Сари. Рідні: дружина, Варвара Сергіївна. Проживала за адресою: Курська обл., Беловський р-н.

Семенов А.Н., військовослужбовець. Похований у с. Ветхалівка. Братська могила.

Семенов П.Ф. військовослужбовець. Похований у с. Мартинівка (колишній х. Червоногвардійський).

Семенов Петро Іванович, червоноармієць 979-го стрілецького полку 253-ї стрілецької дивізії. 1914 р.н. Призваний Метинським райвійськкоматом. Загинув у бою 12.09.1943 р. Похований у с. Середняки. Рідні: батько, Никифор Семенович. Проживав за адресою: м. Ленінград, Окуловський р-н.

Семенов Семен Якович, рядовий, стрілець 30-ї стрілецької дивізії. 1897 р.н. Саратовська обл., Лопатинський р-н, с. Луначарськ. Призваний Кіровським райвійськкоматом м. Саратов. Загинув у бою 27.08.1943 р. Похований у с. Воронівщина. Рідні: дружина, Степіна Парасковія Васиївна. Проживала за адресою: м. Саратов, вул. Красна, 45.

Семенов Тимофій Степанович, гвардії червоноармієць 7-ї гвардійської механізованої бригади. 1913 р.н. м. Новосибірськ. Призваний Кіровським райвійськкоматом. Загинув у бою 4.09.1943 р. Похований у с. Веприк.

Семенюта Тихий Іванович, рядовий. 1906 р.н. м. Лебедин, х. Будилка. Загинув у бою 12.09.1943 р. Похований у с. Біленченківка, центр.

Семіка Гнат Трохимович, рядовий, стрілець 575-го стрілецького полку 161-ї стрілецької дивізії. 1907 р.н. Харківська обл., Дергачівський р-н. Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у с. Красна Лука. Рідні: дружина, Семіка Парасковія Васиївна. Проживала за адресою: Харківська обл., м. Дергачі, вул. Соціалістична, 38.

Семікін Зотія Йосипович, червоноармієць 29-го стрілецького полку 38-ї стрілецької дивізії. 1925 р.н. Алтайський край, м. Старобороденське. Призваний Єйським райвійськкоматом Красноярського краю. Загинув у бою 28.08.1943 р. Похований у с. Педоричі. Рідні: мати, Семікіна Дарія Сергіївна. Проживала за адресою: Алтайський край, с. Н.Сіртаня.

Сенчук Іван Петрович, військовослужбовець. Загинув у серпні 1943 р. Похований у с. Вельбівка.

Сенчук Микола Степанович, сержант. Загинув 24.08.1943 р. Похований у с. Веприк.

Сень Григорій Іванович, молодший сержант, командир відділення 253-ї стрілецької дивізії. 1916 р.н. Ворошиловградська обл. Призваний Ворошиловградським райвійськкоматом Київської обл. Загинув у бою 6.09.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: мати, Ткаченко Парасковія Несторівна. Проживала за адресою: м. Ворошиловград, вул. Червоноармійська, 104.

Серафимський Петро Павлович, рядовий. Загинув 1.09.1943 р. Похований у с. Веприк.

Серватовський Георгій Володимирович, молодший сержант, стрілець. 1918 р.н. Запорізька обл., м. Мелітополь. Помер від хвороби 20.03.1945 р. Похований у с. Маалі Будища.

Сергеев Віктор Геннадійович, молодший сержант, стрілець 128-го стрілецького полку 29-ї стрілецької дивізії. 1923 р.н. Ярославська обл. Призваний Майкопським міськвійськкоматом. Зник безвісти 29.08.1943 р. в с. Веприк. Рідні: Сергеева Ольга С. Проживала за адресою: Краснодарський край, м. Майкоп, х. Перше травня, вул. Маяковського, 24.

Сергеев Віктор Данилович, військовослужбовець. Помер від хвороби в лютому 1944 р. Похований у братській могилі в с. Маалі Будища.

Сергеев Георгій Миколайович, молодший сержант, командир відділення 1235-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1906 р.н., Тульська обл., Арсенівський р-н. Призваний Тимірязівським райвійськкоматом Московської обл. Загинув у бою 9.09.1943 р. Похований у с. Лютенька. Рідні: дружина, Семенова Анисія Никифорівна. Проживала за адресою: м. Москва.

Сергеев Олександр Федорович, сержант, мінометник 96-ї стрілецької дивізії. 1924 р.н. Куйбишевська обл., Челно-Вершинський р-н. Призваний Челно-Вершинським райвійськкома-

том Куйбишевської обл. Помер в результаті отриманих поранень 12.09.1943 р. Похований у с. Лютьєнка, братська могила біля школи. Рідні проживали в Орловській обл.

Сергєєв Олексій Григорович, рядовий, стрілець 667-го стрілецького полку 218-ї стрілецької дивізії. 1914 р.н. Курська обл., Рильський р-н, с. Висторань. Призваний Рильським райвійськкоматом Курської обл. Загинув у бою 12.09.1943 р. Похований у с. Млинни. Рідні: дружина, Сергєєва Катерина Сергіївна. Проживала за адресою: Курська обл., Рильський р-н.

Сергієнко, військовослужбовець. Загинув у 1943 р. Похований у м. Гадяч, міський парк.

Сергієнко Іван Іванович, жертва нацизму, фотограф. 1898 р.н. Житель с. Вельбівка. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації 22.11.1941 р. Похований у с. Вельбівка.

Сердечко Дмитро Федорович, сержант, командир відділення 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1892 р.н. Орловська обл., Почепський р-н, с. Чировка. Призваний Архангельським райвійськкоматом Воронежської обл. Загинув у бою 11.09.1943 р. Похований у с. Лютьєнка. Рідні: дружина, Сердечко Федора Петрівна. Проживала за адресою: Орловська обл., Почепський р-н, с. Чировка.

Сердюк Степан Андрійович, червоноармієць 29-го стрілецького полку 38-ї стрілецької дивізії. 1923 р.н. Новосибірська обл., Здвинський р-н, с. Сарбанітське. Призваний Топчихінським райвійськкоматом Алтайського краю. Загинув у бою 30.09.1943 р. Похований у с. Бобрин. Рідні: мати, Сердюкова Марія Степанівна. Проживала за адресою: Новосибірська обл., Здвинський р-н, с. Сарбанітське.

Сердюков Микола Гаврилович, рядовий, стрілець 128-го стрілецького полку 29-ї стрілецької дивізії. 1925 р.н. м. Краснодар, вул. Північна, 250. Призваний Краснодарським міськвійськкоматом. Зник безвісти 27.08.1943 р. в с. Веприк. Рідні: батько, Сердюков Гаврило. Проживав за адресою: м. Краснодар, вул. Гончарна, 4.

Серебряков Григорій Якович, рядовий. 1910 р.н. Загинув у 1943 р. Похований у с. Венеславівка, братська могила.

Серебряніков Павло Іванович, рядовий 158-го кавалерійського полку. Башкирська АРСР, Дуванський р-н, с. Чертак. Призваний Дуванським райвійськкоматом. Зник безвісти 5.01.1941 р. в районі с. Великі Будища. Рідні: дружина, Пуктосєва З.Я. Проживала за адресою: Башкирська АРСР, Дуванський р-н, с. Чертак.

Серебряніков Сергій Миколайович, старший сержант 29-ї стрілецької дивізії. м. Вітебськ. Загинув у бою 23.08.1943 р. Похований у с. Педоричі. Рідні: мати Серебрянікова Марія Олексіївна.

Сержантов А.І., військовослужбовець. Загинув у бою у вересні 1943 р. Похований у с. Велике, кладовище.

Серсєнов Тулегєн, рядовий 1235-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 9.09.1943 р. Похований у с. Лютьєнка.

Серьков Петро Єлїсейович, військовослужбовець 128-го стрілецького полку 29-ї стрілецької дивізії. Зник безвісти 26.03.1943 р. в районі с. Веприк.

Серьогін Володимир Іванович, молодший лейтенант, командир взводу протитанкових рушниць 106-го стрілецького полку 29-ї стрілецької дивізії. 1924 р.н. Тамбовська обл., с. Конякіно. Призваний Коломенським райвійськкоматом Московської обл. Загинув у бою 26.08.1943 р. Похований у с. Вельбівка, сквер. Рідні: мати, Серьогіна Марія Микитівна. Проживала за адресою: Московська обл., Коломенський р-н, ст. Піски.

Сєтрїчков Микола Львович, військовослужбовець. 1906 р.н. Загинув у бою 08.1943 р. Похований у с. Бобрин.

Сємакін Микита Семенович, військовослужбовець. 1914 р.н. Загинув у бою 1.09.1943 р. Похований у с. Холодне, братська могила.

Сємакін Н.Ю., військовослужбовець. Похований у с. Мартинівка (колишній х. Червоногвардійський). Братська могила.

Сєров Іван Єлїзарович, рядовий, стрілець 1235-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1909 р.н. Рязанська обл., Горловський р-н, с. Горлово. Призваний Горловським райвійськкоматом Рязанської обл. Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у с. Лютьєнка. Рідні: дружина, Сєрова Варвара Сергіївна. Проживала за адресою: Рязанська обл., Горловський р-н, с. Горлово.

Сєрїх Петро Михайлович, молодший сержант, навідник гармати 218-ї стрілецької дивізії. 1923 р.н. Іркутська обл., Черемховський р-н. Призваний Черемхоївським райвійськкоматом

Іркутської обл. Загинув у бою 11.09.1943 р. Похований у братській могилі в с. Лютенька. Рідні: батько, Серіх Михайло Васильович. Проживав за адресою: Иркутська обл., Черемховський р-н.

Сивагін Сидір Тимофійович, рядовий 23-ї стрілецької дивізії. Пензенська обл., Городищенський р-н, с. Туробахи. Призваний Городищенським райвійськкоматом. Загинув у бою 14.08.1943 р. Похований у с. Воронівщина. Рідні: дружина, Сивагіна Марія. Проживала за адресою: Пензенська обл., Городищенський р-н.

Сивашинська Р.І., представниця єврейської громади м. Гадяч. Розстріляна за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1941 р. Похована в м. Гадяч, кладовище єврейської громади.

Сивашинський Х.А., представник єврейської громади м. Гадяч. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1941 р. Похований у м. Гадяч, кладовище єврейської громади.

Сивоншишевський, представник єврейської громади. Житель с. Соснівка. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації у жовтні 1941 р. Похований у с. Соснівка.

Сидоренко Василь Олексійович, жертва війни. 1928 р.н. Житель с. Рашівка, учень місцевої школи. Помер від вогнепального поранення голови 5.02.1943 р. Похований у с. Рашівка.

Сидоренко Іван Борисович, молодший сержант, телефоніст 77-го артилерійського полку 29-ї стрілецької дивізії. 1905 р.н. Полтавська обл., Новосанжарський р-н. Призваний Новосанжарським райвійськкоматом. Зник безвісти 27.08.1943 р. в районі м. Гадяч. Рідні: дружина, Сидоренко Катерина Пилипівна. Проживала за адресою: Полтавська обл., с. Крута Балка.

Сидоренко Іван Васильович, рядовий, іздовий 225-го стрілецького полку 23-ї стрілецької дивізії. Воронежська обл., Новокалітвенський р-н, с. Нижній Карабут. Призваний Новокалітвенським райвійськкоматом Воронежської обл. Загинув у бою 23.08.1943 р. Похований у с. Воронівщина. Рідні: дружина, Сидоренко Уяна Семенівна. Проживала за адресою: Воронежська обл., Новокалітвенський р-н, с. Нижній Карабут.

Сидоренко Іван Макарович, червоноармієць, стрілець 23-ї стрілецької дивізії. 1912 р.н. Краснодарський край, Кушовський р-н, с. Імінка. Призваний Кушовським райвійськкоматом Краснодарського краю. Загинув у бою 16.09.1943 р. Похований у с. Ручки. Рідні: батько, Сидоренко Макар Никифорович. Проживав за адресою: Краснодарський край, Кушовський р-н, с. Імінка.

Сидоренко Іван Петрович, молодший лейтенант 979-го стрілецького полку 253-ї стрілецької дивізії. 1922 р.н. Білоруська РСР, Могильовська обл. Загинув у бою 4.09.1943 р. Похований у с. Глибока Долина. Рідні: батько, Петро Степанович. Проживав за адресою: Могильовська обл.

Сидорін Павло Сергійович, червоноармієць, телефоніст 1346-го зенітно-артилерійського полку. 1897 р.н. Куйбишевська обл., Шигонський р-н, с. Усинське. Призваний Шигонським райвійськкоматом Куйбишевської обл. Загинув у бою 11.09.1943 р. Похований у с. Вельбівка. Рідні: дружина, Сидоріна Пелагея Іванівна. Проживала за адресою: Куйбишевська обл., Шигонський р-н, с. Усинське.

Сидоркін Володимир Михайлович, червоноармієць 253-ї стрілецької дивізії. 1923 р.н. Московська обл., станція Перово, 2-й проспект, 31. Загинув 1.09.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: мати, Віра Федорівна.

Сидоров Василь Іванович, червоноармієць, розвідник 23-ї стрілецької дивізії. 1913 р.н. Призваний Тепло-Огарьовським райвійськкоматом Тульської обл. Загинув у бою 27.08.1943 р. Похований у с. Воронівщина. Рідних немає.

Сидоров Василь Михайлович, рядовий, стрілець 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1913 р.н. Башкирська АРСР, Біжбуляцький р-н. Призваний Біжбуляцьким райвійськкоматом. Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у с. Юр'ївка. Рідні: дружина, Сидорова Федора Павлівна. Проживала за адресою: Башкирська АРСР, Біжбуляцький р-н.

Сидьонов Олександр Санш., лейтенант. Загинув у бою 3.09.1943 р. Похований у с. Ходне, братська могила.

Сизов Євген Петрович, рядовий, кулеметник 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1913 р.н. Башкирська АРСР, Краснокамський р-н, с. Ленінське. Призваний Краснокамським райвійськкоматом Башкирської АРСР. Загинув у 1943 р. Похований у братській могилі в с. Юр'ївка. Рідні: дружина, Сизова Ганна Архипівна. Проживала за адресою: Башкирська АРСР, Краснокамський р-н, с. Ленінське.

Сизов Умар Мустафович, рядовий, стрілець 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1907 р.н. Краснодарський край, Шапсутський р-н. Призваний Туапсинським райвійсь-

ккоматом. Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у братській могилі в с. Лютенька. Рідні: дружина, Сизова Даханал. Проживала за адресою: Краснодарський край.

Сидасев Лев Олексійович, лейтенант, ад'ютант 29-го стрілецького полку 38-ї стрілецької дивізії. 1924 р.н., м. Москва. Призваний Пролетарським райвійськкоматом Московської обл. Загинув у бою у вересні 1943 р. Похований у с. Хитці. Рідні: мати, Сидасва Марія Іванівна. Проживала за адресою: м. Москва.

Сидасенко Ганна Степанівна, жертва війни. 1924 р.н. Жителька с. Лютенька. Загинула в 1941 р. Похована в с. Лютенька.

Сидасенко Марія Степанівна, жертва війни. 1927 р.н. Жителька с. Лютенька. Загинула в 1941 р. Похована в с. Лютенька.

Сидасенко Михайло Степанович, жертва війни. 1912 р.н. Житель с. Лютенька. Загинув у 1941 р. Похований у с. Лютенька.

Сидасенко Мотрона, жертва війни. 1888 р.н. Жителька с. Лютенька. Загинула в 1941 р. Похована в с. Лютенька.

Сидасенко Ольга Євгенівна, жертва війни. 1889 р.н. Жителька с. Лютенька. Загинула у 1943 р. Похована в с. Лютенька.

Сидасенко Степан Андрійович, жертва війни. Житель с. Лютенька. Загинув у 1941 р. Похований у с. Лютенька.

Сидася Василь Дмитрович, жертва війни, учень. 1933 р.н. Житель м. Гадяч. Загинув у результаті вибуху гранати 26.05.1943 р. Похований у м. Гадяч, кладовище.

Симако Н.К., військовослужбовець. Загинув у вересні 1943 р. Похований у с. Середняки, центр.

Сименев Тимофій Степанович, рядовий. Загинув 4.09.1943 р. Похований у с. Веприк.

Сименів Петро Пилипович, військовослужбовець. Загинув у бою 1.09.1943 р. Похований у с. Мартинівка (колишній х. Червоногвардійський).

Симонович Євсей Степанович, жертва війни. с. Мала Обухівка. Загинув у 1941 р. Похований у с. Мала Обухівка.

Симонович Микола Йосипович, рядовий 1852-го винищувального протитанкового артилерійського полку 32-ї окремої винищувальної протитанкової бригади. 1925 р.н. Ростовська обл., Каменський р-н, х. Нижне-Макіївка. Призваний Тарасівським райвійськкоматом Ростовської обл. Загинув 2.09.1943 р. Похований на х. Холодний. Рідні: батько, Симонович Семенович. Проживав за адресою: Ростовська обл., Каменський р-н, х. Нижне-Макіївка.

Симонов Василь Іванович, червоноармієць 60-ї гвардійської танкової бригади 8-го гвардійського танкового полку. 1903 р.н. Івановська обл., м. Судогда. Призваний Судогдським райвійськкоматом Івановської обл. Загинув у бою 30.08.1943 р. Похований у с. Мартинівка. Рідні: дружина, Симонова Тетяна Єгорівна. Проживала за адресою: Івановська обл., м. Судогда.

Симоновський Самійло Ізраїлевич, військовослужбовець. 1897 р.н. Загинув у бою 1.09.1943 р. Похований у с. Мартинівка (колишній х. Червоногвардійський).

Синенко Василь Захарович, жертва нацизму. Сватківська сільська рада. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації у травні 1943 р. Місце поховання невідоме.

Синецький Яків Павлович, червоноармієць, орудійний номер 77-го артилерійського полку 29-ї стрілецької дивізії. 1896 р.н. м. П'ятигорськ. Призваний П'ятигорським міськвійськкоматом. Зник безвісти 26.08.1943 р. в районі м. Гадяч. Рідні: дружина Синецька Євдокія Васиївна. Проживала за адресою: м. П'ятигорськ, вул. Крест'янська, 89.

Синецький Михайло Семенович, молодший сержант, командир відділення 29-ї стрілецької дивізії. 1924 р.н. Алтайський край, Залесовський р-н, с. Пилипівка. Призваний Залесовським райвійськкоматом. Загинув 24.08.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: батько, Синицький Севастьян Іванович. Проживав за адресою: Алтайський край, Залесовський р-н, с. Філіпівка.

Синчук Петро Степанович, червоноармієць 29-ї стрілецької дивізії. 1910 р.н. Уссурійська обл. Загинув 4.08.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: дружина, Анастасія Федорівна. Проживала за адресою: Алтайський край, Тальменський р-н.

Снюшкія, полковник. Загинув у бою у серпні 1943 р. Похований у с. Воронівщина.

Сняєв Павло Дмитрович, молодший лейтенант 737-го стрілецького полку. 1924 р.н. Помер в результаті отриманих поранень 16.09.1943 р. у 361-му окремому медико-санітарному батальйоні 206-ї стрілецької дивізії. Похований у с. Соснівка.

Сняжков Михайло Михайлович, молодший лейтенант 30-ї стрілецької дивізії. Курська обл., Рильський р-н. Призваний Рильським райвійськкоматом. Загинув 6.09.1943 р. Похований у с. Сари, братська могила. Рідні: дружина, Сняжкова Марія Федорівна. Проживала за адресою: Курська обл., Рильський р-н, с. Іванівка.

Сиров Василь Григорович, червоноармієць, розвідник 138-ї стрілецької дивізії. 1914 р.н. Івановська обл., Кольчугінський р-н, с. Івашково. Призваний Кольчугінським райвійськкоматом Івановської обл. Загинув у бою 14.09.1943 р. Похований у с. Ручки. Рідні: дружина, Сирова Марія Яківна. Проживала за адресою: Івановська обл., Кольчугінський р-н, с. Івашково.

Сирота Володимир Якимович, жертва війни. 1930 р.н. Житель с. Ручки. Загинув у результаті вибуху гранати 22.09.1943 р. Похований у с. Ручки.

Сиртланов Захар Григорович, червоноармієць 29-ї стрілецької дивізії. 1923 р.н. Чкаловська обл., Зіанчуринський р-н, с. Раскулове. Призваний Зіанчуринським райвійськкоматом. Загинув у бою 14.09.1943 р. Похований у с. Ручки. Рідні: мати, Сиртланова Сархан. Проживала за адресою: Чкаловська обл., Зіанчуринський р-н, с. Раскулове.

Сисоєв Михайло Федорович, червоноармієць 38-ї стрілецької дивізії. 1924 р.н., м. Дзержинськ, с. Денисова. Призваний Дзержинським райвійськкоматом. Загинув у бою 4.09.1943 р. Похований у с. Бобрік. Рідні: дружина, Сисоєва А. Проживала за адресою: м. Дзержинськ, с. Денисова.

Сисой Іван Миронович, рядовий. Помер в результаті отриманих поранень у 1270-му евакогоспіталі в 1945 р. Похований у м. Гадяч, кладовище, могила № 5.

Ситников Анатолій Андрійович, лейтенант 294-ї стрілецької дивізії 859-го стрілецького полку. 1924 р.н. Узбецька РСР, ст. Сир-Дарья. Призваний Самарським міськвійськкоматом Самарської обл. Помер в результаті отриманих поранень 17.09.1943 р. Похований у с. Крутьки, приєднане до с. Сари. Рідні: мати, Ситникова Марія Зіновівна. Проживала за адресою: Узбецька РСР, ст. Сир-Дарья.

Ситько Микола Кузьмович, рядовий 161-ї стрілецької дивізії. 1921 р.н. Харківська обл., Краснокутський р-н. Призваний Краснокутським райвійськкоматом. Загинув у бою 16.09.1943 р. Похований у с. Середняки, братська могила. Рідні: дружина, Ситько Антоніна Іванівна. Проживала за адресою: Харківська обл., Краснокутський р-н.

Сичасв Ілля Трохимович, молодший сержант 253-ї стрілецької дивізії. 1924 р.н. Призваний Соль-Ілецьким райвійськкоматом Чкаловської обл. Загинув 1.09.1943 р. Похований у с. Веприк.

Сиченко Михайло Михайлович, рядовий. 1925 р.н. Загинув у вересні 1943 р. Похований у с. Сари, братська могила.

Сичутін Олексій Федорович, молодший сержант, командир відділення 253-ї стрілецької дивізії. 1923 р.н. Тамбовська обл. Призваний Бузулуцьким райвійськкоматом Чкаловської обл. Загинув у бою 11.09.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: мати, Парасковія Ілівна. Проживала за адресою: Тамбовська обл., Мордовський р-н, с. Данилівка.

Сіваков Іван Степанович, сержант 253-ї стрілецької дивізії. 1914 р.н. Курська обл., Глушковський р-н. Загинув у бою 2.09.1943 р. Похований у с. Холодне, братська могила. Рідні: сестра, Сівакова Тетяна Степанівна, Курська обл., Глушковський р-н.

Сідельников Микола Степанович, рядовий телефоніст 1852-го винищувально-протитанкового артилерійського полку 32-ї окремої стрілецької артилерійської бригади. 1922 р.н. Полтавська обл., Опішнянський р-н, с. Опішня. Призваний Опішнянським райвійськкоматом. Загинув 2.09.1943 р. Похований на х. Холодний. Рідні: мати, Сідельникова Марія Семенівна. Проживала за адресою: Полтавська обл., с. Опішня, колгосп ім. Димитрова.

Сікирін Василь Іванович, червоноармієць. 1910 р.н. Загинув 1.09.1943 р., Похований у с. Веприк.

Сілаєтєв Сергій Степанович, військовослужбовець. Загинув у 1943 р. Похований у с. Лютенька, біля школи.

Сімакін Микита Семенович, рядовий 1207-го винищувального протитанкового артилерійського полку. 1914 р.н. Мордовська АРСР, Торбеевський р-н, с. Хілково. Загинув 1.09.1943 р. Похований у с. Мартинівка (колишній х. Червоногвардійський).

Сімаковський С.І., військовослужбовець. Похований у с. Мартинівка (колишній х. Червоногвардійський).

Сінчук В.П., партизан. Загинув у бою 17.01.1942 р. біля х. Веселий. Первісно був похований на х. Веселий, згодом останки перенесено до парку в м. Гадяч.

Сіньков І.П., військовослужбовець. Загинув у бою у вересні 1943 р. Похований у с. Велике, кладовище.

Сіпачев Михайло Дмитрович, рядовий, сапер 2-ї роти 5-го гвардійського танкового корпусу 60-го окремого мотострілецького батальйону. 1896 р.н. Ярославська обл., Пречистенський р-н, с. Матвейково. Призваний Кировським райвійськкоматом м. Ярославль. Зник безвісти 5.09.1943 р. в районі с. Конолаове. Рідні: дружина, Тетяна Петрівна. Проживала за адресою: Ярославська обл., Пречистенський р-н, с. Матвейково.

Сіренко Олександр Іванович, жертва війни. 1924 р.н. Житель с. Сватки. Загинув під час бомбардування 19.09.1941 р. Похований у с. Сватки.

Сірий Овксентій Кіндратович, рядовий, стрілець 47-ї гвардійської стрілецької дивізії. 1909 р.н. Чернігівська обл., Менський р-н, м. Ушия. Призваний Менським райвійськкоматом Чернігівської обл. Лікувався у евакогоспіталі № 6062. Помер від хвороби 19.03.1943 р. Похований у с. Малі Будища. Рідні: Сіра Єфросинія Федорівна. Проживала за адресою: Чернігівська обл., Менський р-н, м. Ушия.

Сірих Петро Михайлович, молодший сержант, навідник гармати 218-ї стрілецької дивізії. Іркутська обл., Черемхівський р-н. Призваний Черемхівським райвійськкоматом Іркутської обл. Загинув у бою 11.09.1943 р. Похований у с. Млини. Рідні: батько, Сірих Михайло Васильович. Проживав за адресою: Іркутська обл., Черемхівський р-н.

Скаженник Анастасія Пилипівна, жертва війни. 1895 р.н. Жителька с. Лютенька. Загинула в 1941 р. Похована в с. Лютенька.

Скаженник Ганна Григорівна, жертва війни. 1922 р.н. Жителька с. Лютенька. Загинула в 1943 р. Похована в с. Лютенька.

Скаженник Іван Степанович, жертва війни. 1925 р.н. Житель с. Лютенька. Загинув у 1941 р. Похований у с. Лютенька.

Скаженник С.Є., жертва нацизму. Житель с. Лютенька. Розстріляний разом із родиною за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1941 р. Похований у с. Лютенька.

Скаженник Степан Іванович, партизан. 1893 р.н. Житель с. Лютенька. Загинув у бою з карателями у грудні 1941 р. Похований у с. Лютенька.

Скалков Іван Васильович, військовослужбовець 128-го стрілецького полку 29-ї стрілецької дивізії. Зник безвісти 27.08.1943 р. в районі с. Веприк.

Скачко Володимир Родіонович, жертва війни. 1931 р.н. с. Глибока Долина. Загинув у результаті вибуху артилерійського снаряду 1.05.1944 р. Похований у с. Глибока Долина

Скачко Федір Ілліч, військовослужбовець. Загинув у бою 1.09.1943 р. Похований у с. Мартинівка (колишній х. Червоногвардійський).

Скаловський Оскар Юхимович, рядовий 970-го окремого батальйону зв'язку. 1906 р.н. Призваний Красноармійським райвійськкоматом Кокчетавської обл. Казахської РСР. Загинув у бою 15.09.1943 р. Похований у с. Круглик. Рідні: дружина, Смородінська Есфірь Зіновіївна. Проживала за адресою: Башкирська АРСР, м. Уфа, вул. Чкаловська, 64.

Скаляренко Дмитро Олексійович, червоноармієць, стрілець 161-ї стрілецької дивізії. 1907 р.н. Курська обл., Борисівський р-н. Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у с. Красна Лука. Рідні: дружина Скаляренко Пелагея Григорівна. Проживала за адресою: Курська обл., Борисівський р-н.

Скорник Іван Феофанович, партизан. 1909 р.н. Житель с. Рашівка. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації у грудні 1941 р. Похований у с. Рашівка.

Скоробагач Д.Б., жертва нацизму. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації. Похований у м. Гадяч, могила № 3.

Скородумов Микола Кузьмович, рядовий 29-ї стрілецької дивізії. 1919 р.н. Ленінградська обл., Пестовський р-н, с. Пестове. Призваний Пестовським райвійськкоматом. Загинув 14.09.1943 р. Похований у с. Венеславівка. Рідні: мати, Ганна Матвіївна. Проживала за адресою: Ленінградська обл., Пестовський р-н, с. Пестове.

Скорородов Микола Миколайович, лейтенант, командир стрілецької роти 979-го стрілецького полку 253-ї стрілецької дивізії. 1918 р.н. Калінінська обл., Красногорівський р-н, передмістя Красне. Загинув 31.08.1943 р., похований в 1,5 м. західніше х. Супрунків. Рідні: мати, Скороходова Ганна Федорівна. Проживала за адресою: Ростовська обл., м. Новочеркаськ, пл. Революції, 6.

Скрипка Анатолій Матвійович, молодший сержант. 1924 р.н. Омська обл., Оконешниковський р-н. Призваний Оконешниковським райвійськкоматом. Зник безвісти 30.08.1943 р. в районі с. Тепле. Рідні проживали: Омська обл., Оконешниковський р-н.

Скрипка Григорій Васильович, червоноармієць, телефоніст 29-ї стрілецької дивізії. 1908 р.н. Сумська обл., Глинський р-н, с. Андріяшево. Призваний Олексіївським райвійськкоматом Воронежської обл. Загинув 30.08.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: дружина, Клавдія Григорівна. Проживала за адресою: Сумська обл., Глинський р-н, с. Андріяшево.

Скрипник І., військовослужбовець. Загинув у бою у вересні 1943 р. Похований у с. Велике, кладовище.

Скрипченко Григорій Іванович, червоноармієць. 1902 р.н. Загинув 16.09.1943 р. Похований у с. Біленченківка, центр.

Скрябін Микола Семенович, молодший сержант, командир відділення 7-ї гвардійської механізованої бригади. 1922 р.н. Вологодська обл., Вокамський р-н, с. Сенюченко. Призваний Вокамським райвійськкоматом Вологодської обл. Загинув у бою 16.09.1943 р. Похований у с. Ручки. Рідні: мати, Скрябіна Марія Іванівна. Проживала за адресою: Вологодська обл., Вокамський р-н, с. Сенюченко.

Славков Захар Євграфович, військовослужбовець 77-го артилерійського полку 29-ї стрілецької дивізії. Зник безвісти 27.08.1943 р. в районі м. Гадяч.

Слепцов Яків Єлсейович, рядовий. 1896 р.н. Ростовська обл. Призваний Мальчевським райвійськкоматом. Загинув 2.09.1943 р., Похований у с. Веприк. Рідні: дружина, Слепцова Ніна. Проживала за адресою: Ростовська обл.

Сліпченко Варвара, жертва війни. 1936 р.н. Жителька с. Вельбівка. Загинула під час боїв за село у вересні 1941 р. Похована в с. Вельбівка.

Слободчиков Іван Андрійович, червоноармієць. 1912 р. н. Загинув 1.09.1943 р., Похований у с. Веприк.

Словачевський Йосип Антонович, молодший лейтенант 206-ї стрілецької дивізії. 1920 р.н. Житомирська обл., с. Кам'яні Броди. Призваний Старобельським райвійськкоматом Луганської обл. Загинув у бою 14.09.1943 р. Похований у с. Рашівка, центр. Рідні: мати, Словачевська Степанида Лук'янівна. Проживала за адресою: Стаалінська обл., Тельманівський р-н.

Слуцька Ганна Альвіна, представниця єврейської громади м. Гадяч. Розстріляна за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1942 р. Похована в м. Гадяч, в ур. Гончарний яр.

Слуцька Голда Григорівна, представниця єврейської громади м. Гадяч. Розстріляна за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1942 р. Похована в м. Гадяч, в ур. Гончарний яр.

Слуцька Мар'яна Наумівна, представниця єврейської громади м. Гадяч. Розстріляна за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1942 р. Похована в м. Гадяч, в ур. Гончарний яр.

Слуцький Борис Шальмович, представник єврейської громади м. Гадяч. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1941 р. Похований у м. Гадяч, кладовище єврейської громади.

Слуцький Зіновій Саулович, представник єврейської громади м. Гадяч. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1942 р. Похований у м. Гадяч, в ур. Гончарний яр.

Слуцький Ілля Соломонович, представник єврейської громади м. Гадяч. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1942 р. Похований у м. Гадяч, в ур. Гончарний яр.

Слуцький П.Ш., 1926р., представник єврейської громади м. Гадяч. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації у вересні 1941 р. Похований у м. Гадяч, в ур. Гончарний яр.

Слуцький Соломон Альвович, представник єврейської громади м. Гадяч. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1942 р. Похований у м. Гадяч, в ур. Гончарний яр.

Слюсєнко Василь, жертва нацизму. Березоводуцька сільська рада. Повішений за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації. Місце поховання невідоме.

Смааль Іван Васильович, військовослужбовець. 1892 р.н. Загинув у бою в 1943 р. Похований у с. Розбишівка, братська могила.

Смелян А.В., військовослужбовець. Загинув у бою у вересні 1943 р. Похований у с. Бобрик.

Смедов Іван Васильович, червоноармієць. Похований у с. Лютенка.

Смирнов Анатолій Сергійович, гвардії сержант, механік-водій 175-ї окремої бригади автотабатальйону 3-го гвардійського механізованого корпусу. 1923 р.н. Ярославська обл., Сузун-

ський р-н. Призваний Ворун-Сузунським райвійськкоматом. Загинув у бою 31.08.1943 р. Похований у с. Шадурка. Рідні: дружина, Олена Дмитрівна. Проживала за адресою: Ярославська обл., Сузунський р-н.

Смирнов Іван Васильович, старший сержант, автоматник. 1911 р.н. Калінінська обл., Максатенський р-н, с. Станого. Призваний Бежецьким райвійськкоматом Калінінської обл. Загинув у бою 16.09.1943 р. Похований у с. Ручки, братська могила. Рідні: дружина, Рівера Євдокія Васиївна. Проживала за адресою: Калінінська обл., Максатенський р-н, с. Станого.

Смирнов Микола Васильович, лейтенант, командир стрілецького взводу 983-го стрілецького полку 29-ї стрілецької дивізії. 1918 р.н. Ярославська обл., Мишкінський р-н, с. Голосово. Загинув у бою 11.09.1943 р. Похований у с. Краснознаменка. Рідні: мати, Смирнова Катерина Дмитрівна. Проживала за адресою: Ярославська обл., Мишкінський р-н, с. Голосово.

Смирнов Олександр Костянтинівич, рядовий, стрілець. 1925 р.н. Призваний Шахунським райвійськкоматом Горьківської обл. Загинув у бою 13.09.1943 р. Похований у с. Лободине. Рідні: мати, Смирнова Віра Васиївна. Проживала за адресою: Горьківська обл., Шахунський р-н, с. Курачкіно.

Смирнов Олексій Павлович, рядовий. Загинув у бою 10.03.1943 р. Похований у братській могилі в с. Мартинівка.

Смирнов Степан Захарович, червоноармієць 372-го стрілецького полку 218-ї стрілецької дивізії. Зник безвісти 13.08.1943 р. в районі с. Лютенька.

Смислов Олександр Іванович, рядовий 1921 р.н. Загинув у бою 20.09.1941 р. Похований у с. Качанове.

Смишляев Володимир Васильович, старшина. Загинув 1.09.1943 р. Похований у с. Верприк.

Смірнов Василь Іванович, старший сержант, командир відділення 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 11.09.1943 р. Похований у с. Лютенька.

Сміян Микола Семенович, рядовий. Загинув 14.09.1943 р. Похований у с. Біленченківка, центр.

Смолевський А.П., військовослужбовець. Загинув у бою у вересні 1943 р. Похований у с. Тепле.

Смоляков Михайло Антонович, молодший сержант, навідник 77-го артилерійського полку 29-ї стрілецької дивізії. 1921 р.н. Ставропольський край, Александровський р-н, с. Солдатське. Поранений і залишений на полі бою 27.08.1943 р. під м. Гадяч. Подальша доля невідома. Рідні: батько, Антон Несторович.

Смуков, старший лейтенант. Загинув у бою в 1943 р. Похований у с. Ручки, братська могила.

Смутко Павло Тарасович, жертва нацизму, комірник. Житель с. Лисівка. Страчений за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1941 р. за допомогу червоноармійцям. Похований у с. Лисівка.

Смутко Павло Тарасович, партизан. 1903 р.н. Загинув у бою з карателями в грудні 1941 р. Похований у с. Лютенька.

Снегірьов Григорій Захарович, військовослужбовець, радист 77-го артилерійського полку 29-ї стрілецької дивізії. Зник безвісти 27.08.1943 р. в районі м. Гадяч.

Сніжко Василь Вікторович, жертва нацизму. Мартинівська сільська рада. Закатований за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації. Місце поховання невідоме.

Сніжко Олексій Йосипович, жертва війни. 1909 р.н. Житель с. Лютенька. Загинув у 1943 р. Похований у с. Лютенька.

Сніжко Філімон Іванович, жертва війни. 1888 р.н. Житель с. Лютенька. Загинув у 1942 р. Похований у с. Лютенька.

Собко Оксана Іванівна, жертва війни. 1900 р.н. Загинула в грудні 1941 р. Похована на кладовищі в с. Мала Обухівка.

Собко Сава Іванович, жертва війни. 1892 р.н. Загинув у грудні 1941 р. Похований на кладовищі в с. Мала Обухівка.

Соболєв Федір Семенович, молодший сержант, командир відділення 859-го стрілецького полку 294-ї стрілецької дивізії. 1907 р.н. Новосибірська обл., Заельцовський р-н. Призваний Заельцовським райвійськкоматом. Загинув 15.09.1943 р. Похований у с. Березова Лука. Рідні: дружина, Таращенко Марія Андріївна. Проживала за адресою: Новосибірська обл., Заельцовський р-н.

Совінов Іван Тимофійович, рядовий, сапер 3-ї роти 5-го гвардійського танкового корпусу 60-го окремого мотострілецького батальйону. 1895 р.н. Івановська обл., Меленківський р-н, с. Максимове. Призваний Меленківським райвійськкоматом. Зник безвісти 5.09.1943 р. в районі с. Коновалове. Рідні: дружина, Ганна Миколаївна. Проживала за адресою: Івановська обл., Меленківський р-н, с. Максимове.

Соєнко Тимофій Максимович, рядовий, стрілець 128-го стрілецького полку 29-ї стрілецької дивізії. 1904 р.н. Алтайський край, Тальменський р-н, с. Куликове. Призваний Тальменським райвійськкоматом. Зник безвісти 26.08.1943 р. в с. Веприк. Рідні: дружина, Соєнко Улита Данилаївна. Проживала за адресою: Алтайський край, Тальменський р-н, с. Куликове.

Соколов Андрій Феодосійович, рядовий. 1902 р.н. Загинув у бою 28.08.1943 р. Похований у с. Бобрик.

Соловях Іван Степанович, рядовий, телефоніст 225-го стрілецького полку 23-ї стрілецької дивізії. 1899 р.н. Тамбовська обл., Хоботовський р-н, с. Жиділовка. Призваний Хоботовським райвійськкоматом Тамбовської обл. Загинув у бою 28.08.1943 р. Похований у с. Воронівщина. Рідні: дружина, Соловях Марія Павлівна. Проживала за адресою: Тамбовська обл., Хоботовський р-н, с. Жиділовка.

Соловйов Василь Федорович, червоноармієць. 1895 р.н. Загинув у вересні 1943 р. Похований у братській могилі в с. Лютецька.

Соловйов Михайло Сергійович, військовослужбовець. Загинув у бою 4.09.1943 р. Похований у с. Холодне, братська могила.

Соколов Михайло Іванович, молодший сержант, командир відділення 983-го стрілецького полку. 1912 р.н. Загинув 1.09.1943 р. Похований у с. Веприк.

Соколовник Василь, жертва нацизму. Житель м. Гадяч. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в жовтні 1941 р. Місце поховання невідоме.

Соколовник Григорій Овкестійович, жертва війни. 1901 р.н. Житель с. Лютецька. Загинув у 1943 р. Похований у с. Лютецька.

Соколовников Дмитро Йосипович, майор, командир 658-го стрілецького полку. 1910 р.н. Помер в результаті отриманих поранень 29.09.1943 р. Похований у братській могилі в с. Лютецька.

Соколухін Іван Михайлович, капітан ветеринарної служби, старший ветлікар 981-го стрілецького полку 253-ї стрілецької дивізії. Краснодарський край, ст. Лабінська. Призваний Самаркандським райвійськкоматом Узбецької РСР. Загинув у бою 2.09.1943 р. Похований у с. Мартинівка (колишній х. Червоногвардійський). Рідні: дружина, Тарасова Антоніна. Проживала за адресою: Узбецька РСР, м. Самарканд, вул. Октябрська, 50.

Соколін Василь Михайлович, сержант 9-ї гвардії механізованої бригади. Загинув у бою 8.09.1943 р. Похований у с. Тепле.

Соколов Костянтин Юхимович, рядовий. Загинув у бою 12.09.1943 р. Похований у с. Глибока Долина.

Сомів Мамедін, червоноармієць стрілець 29-ї стрілецької дивізії. 1910 р.н. Андижанська обл., Ізбецький р-н. Призваний Ізбецьким райвійськкоматом. Загинув 28.08.1943 р. Похований у с. Веприк.

Сомченко Володимир Павлович, сержант. 1920 р.н. Загинув 28.08.1943 р. Похований у с. Веприк.

Сопаленко Василь Пантелеймонович, жертва війни. 1931 р.н. Житель с. Бобрик. Вбитий в результаті вибуху артилерійського снаряду 18.08.1945 р. Похований у с. Бобрик.

Соприкін Григорій Степанович, червоноармієць, телефоніст 77-го артилерійського полку 29-ї стрілецької дивізії. 1922 р.н. Сталінградська обл., Харабалінський р-н. Призваний Харабалінським райвійськкоматом Сталінградської обл. Зник безвісти 27.08.1943 р. в районі м. Гадяч. Рідні: батько, Соприкін Степан Ілліч. Проживав за адресою: Сталінградська обл., Харабалінський р-н.

Соркін Андрій Сергійович, рядовий. Загинув 31.08.1943 р. Похований у с. Веприк.

Сорокін Василь Тимофійович, старший сержант. 1918 р.н. Чуваська АРСР. Призваний Шихазанським райвійськкоматом. Загинув у бою 8.09.1943 р. Похований у с. Тепле.

Сорокін Володимир Сергійович, рядовий, сапер-розвідник 5-го гвардійського танкового корпусу 60-го окремого мотострілецького батальйону. 1924 р.н. Ярославська обл., Красносільський р-н, с. Красне. Призваний Красносільським райвійськкоматом. Зник безвісти 5.09.1943 р. в р-ні с. Коновалове. Рідні: батько, Сергій Васильович. Проживав за адресою: Ярославська обл., Красносільський р-н, с. Красне.

Сорокін Микола Іванович, червоноармієць 38-ї стрілецької дивізії. 1915 р.н. Новосибірська обл., с. Бурбіно. Призваний Пашкін-Троїцьким райвійськкоматом. Загинув у бою 28.08.1943 р. Похований у с. Педоричі. Рідні: мати Сорокіна Пелагея Григорівна. Проживала за адресою: Новосибірська обл., с. Бурбіно.

Сорокін, лейтенант. Загинув у 1943 р. Похований у братській могилі в с. Мартинівка.

Сотієв Курбан Алі, військовослужбовець 77-го артилерійського полку 29-ї стрілецької дивізії. Зник безвісти 27.08.1943 р. в районі м. Гадяч.

Сотников Максим Микитович, червоноармієць 29-ї стрілецької дивізії. 1895 р.н. Алтайський край, Кальманський р-н, с. Макарове. Загинув 30.08.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: дружина, Степанида Андріївна. Проживала за адресою: Алтайський край, Кальманський р-н, с. Макарове.

Сотников Петро Григорович, червоноармієць 983-го стрілецького полку 253-ї стрілецької дивізії. 1924 р.н. Орловська обл. Призваний Орловським міськвійськкоматом, м. Орськ. Загинув у бою 11.09.1943 р., Похований у с. Краснознаменка. Рідні: мати, Сотникова Марфа Сергіївна. Проживала за адресою: с. Голянка.

Спасенов Микола Іванович, рядовий, стрілець 565-го стрілецького полку 161-ї стрілецької дивізії 40-ї Армії. 1912 р.н. Помер в результаті отриманих поранень 18.09.1943 р. Похований у с. Римарівка, братська могила.

Спелов Іван Васильович, рядовий, телефоніст роти зв'язку 1235-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1921 р.н. Горьківська обл., Краснобаківський р-н. Призваний Краснобаківським райвійськкоматом Горьківської обл. Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у с. Лютенька. Рідні: мати, Спелова Олександра Михайлівна. Проживала за адресою: Горьківська обл., Краснобаківський р-н.

Спирядонов В.С., військовослужбовець. Похований у с. Ветхалівка. Братська могила.

Спирядонов Іван Валентинович, сержант, командир відділення 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 11.09.1943 р. Похований у с. Лютенька.

Співак Лія Марківна, представниця єврейської громади. м. Гадяч. 1902 р.н. Розстріляна за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в грудні 1941 р. Похована в м. Гадяч, в ур. Гончарний яр.

Співін Микола Федорович, старший сержант 981-го стрілецького полку 253-ї стрілецької дивізії. 1914 р.н. Загинув у бою 1.09.1943 р. Похований у с. Холодне, братська могила.

Співін Зіновій Борисович (за іншими джерелами – Васильович), лейтенант, командир взводу 106-го стрілецького полку 29-ї стрілецької дивізії. 1914 р. Челябінська обл., Шучанський р-н, с. Далькове, кадровий. Загинув у бою 30.08.1943 р. Похований у с. Шадурка (за іншими джерелами, в братській могилі в с. Мартинівка). Рідні: дружина, Співіна Парасковія Павлівна. Проживала за адресою: Челябінська обл., Шучанський р-н, с. Далькове.

Співін І.І., військовослужбовець. Загинув у бою у вересні 1943 р. Похований у с. Велике, кладовище.

Співін Степан Іванович, рядовий, стрілець 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1899 р.н. Татарська АРСР, Верхнеуслонський р-н, п. Троїцький. Призваний Зеленодольським міськвійськкоматом Татарської АРСР м. Зеленодольськ. Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у с. Лютенька. Рідні: дружина, Співіна Парасковія Василівна. Проживала за адресою: Татарська АРСР, Верхнеуслонський р-н, п. Троїцький.

Спіцун Павло Петрович, рядовий 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 11.09.1943 р. Похований у с. Лютенька.

Спічечний Костянтин Савелійович, рядовий 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у с. Лютенька.

Спішевська Саззавета Самсоївна, представниця єврейської громади м. Гадяч. 1917 р.н. Розстріляна за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в грудні 1941 р. Місце поховання не відоме.

Старіков Василь Петрович, гвардії рядовий 7-ї гвардійської механізованої бригади. 1923 р.н. Новосибірська обл., Легостаївський р-н, с. Гусево. Призваний Легостаївським райвійськкоматом. Загинув у бою у 1943 р. Похований у с. Круглик. Рідні: батько, Старіков Петро Іванович. Проживав за адресою: Новосибірська обл., Легостаївський р-н, с. Гусево.

Стародубцев Григорій Гаврилович, червоноармієць, кулеметник 29-ї стрілецької дивізії. 1903 р.н. Орловська обл. Призваний Краюшкінським райвійськкоматом. Загинув 25.08.1943 р. Похований у м. Гадяч. Рідні: дружина, Парасковія Григорівна. Проживала за адресою: Алтайський край, Краюшкінський р-н, ст. Озерки.

Стародубцев Олексій Сергійович, молодший сержант 29-ї стрілецької дивізії. 1924 р.н. Тамбовська обл., Глазковский р-н, Глазковка. Призваний Глазковським райвійськкоматом. Загинув у бою 15.09.1943 р. Похований у с. Середняки, центр. Рідні: мати, Євдокія Тимофіївна. Проживала за адресою: Тамбовська обл., Глазковский р-н, Глазковка.

Старостін Георгій Гаврилович, рядовий 206-ї стрілецької дивізії. 1911 р.н. Саратовська обл., Лисогірський р-н, с. Рясне. Призваний Лисогірським райвійськкоматом. Загинув у бою 29.08.1943 р. Похований у с. Круглик. Рідні: дружина, Катерина Іванівна. Проживала за адресою: Саратовська обл., Лисогірський р-н, с. Рясне.

Старухін, сержант. Загинув у бою у вересні 1943 р. Похований у с. Середняки, братська могила.

Старцев Микола Андрійович, старший сержант. 1918 р.н. Свердловська обл., Верх-Ісетський р-н. Загинув 1.09.1943 р. Похований у с. Веприк.

Старшов Василь Іванович, лейтенант, командир взводу. 1923 р.н. Пензенська обл. Призваний Большевським райвійськкоматом Московської обл. Загинув у бою 9.09.1943 р. Похований у братській могилі в с. Лютенька. Рідні: тітка, Старшова Зінаїда Сергіївна. Проживала за адресою: Московська обл., ст. Большево.

Статівка Андрій Павлович, рядовий. 1897 р.н. Загинув у бою 7.09.1943 р. Похований у с. Шевченкове.

Стаценко Петро Михайлович, червоноармієць 29-ї стрілецької дивізії. 1911 р.н. Алтайський край, Калманський р-н. Призваний Калманським райвійськкоматом. Загинув 28.08.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: дружина, Марія Семенівна. Проживала за адресою: Алтайський край, Калманський р-н.

Сташков Василь Іванович, червоноармієць, автоматник 38-ї стрілецької дивізії. 1924 р.н. Алтайський край, м. Славгород, вул. Первомайська, 18. Призваний Славгородським райвійськкоматом. Загинув у бою 31.08.1943 р. Похований у с. Бобрик. Рідні: мати, Сташкова Федосія Іванівна. Проживала за адресою: Алтайський край, м. Славгород, вул. Первомайська, 18.

Стеблянський Єгор Іванович, ефрейтор, командир відділення 30-ї стрілецької дивізії. 1905 р.н. Курська обл., Старо-Оскольський р-н. Призваний Кримським райвійськкоматом Краснодарського краю. Загинув у бою 27.08.1943 р. Похований у с. Воронівщина. Рідні: дружина, Стеблянська Валентина Василівна. Проживала за адресою: Краснодарський край, ст. Кримська, вул. Червоноармійська, 8.

Стексов Олексій Іванович, рядовий, обслуга гармати 7-ї гвардії механізованої бригади. 1912 р.н. Пензенська обл., Сосновоборський р-н, с. Вочелай. Призваний Сосновоборським райвійськкоматом Пензенської обл. Загинув у бою 16.09.1943 р. Похований у с. Ручки. Рідні: дружина, Стексова Ольга Яківна. Проживала за адресою: Пензенська обл., Сосновоборський р-н, с. Вочелай.

Стедьмах Опанас Матвійович, молодший сержант 30-ї стрілецької дивізії. 1909 р.н. Красноярський край, Тюхтетський р-н. Призваний Тюхтетським райвійськкоматом. Загинув 13.09.1943 р. Похований у с. Сари, братська могила. Рідні: дружина Стедьмах А.Е. Проживала за адресою: Красноярський край, Тюхтетський р-н.

Степаненко Василь Михайлович, 1-й секретар Гадяцького райкому КП(б)У, залишений для підпільної роботи. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації 1.03.1943 р. Похований у м. Гадяч, міський парк.

Степаненко Григорій Іванович, голова колгоспу, активіст, організував партійну групу. 1901 р.н. Житель с. Лисівка, Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1941 р. Похований у с. Лисівка.

Степаненко Григорій Іванович, партизан. 1902 р.н. Загинув у бою з карателями у листопаді 1941 р. Похований у с. Лютенька.

Степанов Семен Матвійович, рядовий, сапер 2-ї роти 5-го гвардійського танкового корпусу 60-го окремого мотострілецького батальйону. 1906 р.н. Саратовська обл., с. Владикіно. Призваний Коломенським райвійськкоматом Московської обл. Зник безвісти 5.09.1943 р. в р-ні с. Коновалове. Рідні: дружина, Ганна Матвійівна. Проживала за адресою: Московська обл., Коломенський р-н, с. Семенівське.

Степова Марія, жертва війни. 1897 р.н. с. Лютенька. Загинула у 1941 р. Похована в с. Лютенька.

Степуленок Іван Петрович, рядовий, стрілець 1235-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1909 р.н. Білоруська РСР, Вітебська обл., Міорський р-н. Призваний Скопинським райвійськкоматом Московської обл. Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у с. Лютенька.

ка. Рідні: дружина, Степуленок Клавдія Карпівна. Проживала за адресою: Московська обл., м. Скопинськ.

Степура Федір Якович, партизан. 1895 р.н. Житель с. Харківці. Загинув у грудні 1941 р. Похований у с. Харківці.

Степучев Марко Федормонович, військовослужбовець, телефоніст 77-го артилерійського полку 29-ї стрілецької дивізії. 1908 р.н. м. Вологда, Ваахонський р-н. Зник безвісти 27.08.1943 р. в районі м. Гадяч. Рідні: дружина, Олександра Семенівна. Проживала за адресою: Вологодська обл., Ваахонський р-н.

Стерпаюк Констянтин Григорович, рядовий. Загинув у бою 2.09.1943 р. Похований у братській могилі в с. Мартинівка.

Стовбун Євдокія Михайлівна, жертва війни. Жителька с. Лютенька. Загинула в 1943 р. Похована в с. Лютенька.

Столярков Василь Дмитрович, рядовий. 1911 р.н. Загинув у бою 2.09.1943 р. Похований у с. Тепле.

Сторожев Василь Сторович, рядовий 161-ї стрілецької дивізії. 1912 р.н. Курська обл., Старо-Оскольський р-н, с. Проскуріно. Призваний Старо-Оскольським райвійськкоматом. Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у с. Римарівка, братська могила. Рідні: дружина, Сторожева Христина Сергіївна. Проживала за адресою: Курська обл., Яструбівський р-н.

Стоян Ілля Матвійович, молодший лейтенант, командир взводу 218-ї стрілецької дивізії. Кіровська обл., Мурашинський р-н, с. Панчево. Призваний Мурашинським райвійськкоматом Кіровської обл. Помер в результаті отриманих поранень 13.09.1943 р. Похований у с. Лютенька, братська могила біля школи. Рідні: батько, Стоян Матвій Тимофійович. Проживав за адресою: Кіровська обл., Мурашинський р-н, с. Панчево.

Стратілітов, молодший сержант. Загинув у бою у 1943 р. Похований у с. Середняки, братська могила.

Страшко Григорій, жертва нацизму. Житель с. Книшівка. Розстріляний карателями за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в грудні 1941 р. Похований у с. Книшівка.

Страшко Марфа, жертва нацизму. Жителька с. Книшівка. Розстріляна за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в грудні 1941 р. Похована в с. Книшівка.

Стрельніков Анатолій Петрович, рядовий 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у с. Юр'ївка.

Стрельцов Анатолій Ананійович, рядовий, стрілець 128-го стрілецького полку 29-ї стрілецької дивізії. 1911 р.н. Сталінградська обл., Калачовський р-н. Призваний Фроловським райвійськкоматом. Зник безвісти 27.08.1943 р. в с. Веприк. Рідні: дружина, Стрельцова Фекла Сергіївна. Проживала за адресою: Сталінградська обл., Калачовський р-н, с. Маріновка.

Стрепшук Констянтин Григорович, старшина. 1912 р.н. Загинув у бою 31.08.1943 р. Похований у с. Холодне, братська могила.

Стрижак Владислав Васильович, жертва війни. 1938 р.н. с. Петрівка-Роменська. Загинув в результаті вибуху артилерійського снаряду 3. 07. 1944 р. Похований у с. Петрівка-Роменська.

Стрижак Федір Андрійович, підпільник. 1918 р.н. Житель с. Харківці, підпільник. Розстріляний гестапо у травні 1942 р. Похований у с. Харківці.

Строганов Іван Степанович, червоноармієць 253-ї стрілецької дивізії. 1922 р.н. Московська обл., м. Ногінськ. Загинув 2.09.1943 р. Похований у с. Веприк. Сестра Марфа Степанівна, Смоленська обл., Пречистенський р-н, с. Нова-Увехя.

Строгань Тетяна Палаївна, підпільниця. 1900 р.н. с. Книшівка. Загинула у січні 1942 р. Похована в с. Книшівка.

Строна Микола Полізарпович, рядовий, діловод 432-го ветеринарного лазарету. 1905 р.н. Харківська обл., Зміївський р-н, с. Таранівка. Призваний Зміївським райвійськкоматом Харківської обл. Помер від хвороби 25.03.1945 р. Похований у с. Малі Будища. Рідні: мати, Строна Марія Васиївна. Проживала за адресою: Харківська обл., Зміївський р-н, с. Таранівка.

Стульєв Борис Миколайович, червоноармієць 29-ї стрілецької дивізії. 1924 р.н. Сталінградська обл. Загинув 25.08.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: мати, Марія Степанівна. Проживала за адресою: Сталінградська обл., Харабалійський р-н, с. Ваєннос.

Суботін Іван Абрамович, рядовий 8-го гвардійського винищувального протитанкового артилерійського полку 286-ї стрілецької дивізії. м. Алма-Ата, Кагановицький р-н. Призваний Кагановицьким райвійськкоматом Казахської РСР. Загинув у бою 14.09.1943 р. Похований у с. Середняки. Рідні: батько, Суботін А.Ф. Проживав за адресою: Омська обл., Парабельський р-н.

Суворов Олександр Кузьмович, рядовий, зв'язковий 1235-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1917 р.н. Саратовська обл., с. Золотое. Призваний Золотовським райвійськкоматом Німців Повоажжя АРСР. Загинув у бою 9.09.1943 р. Похований у с. Лютецька. Рідні: дружина, Суворова Е. Проживала за адресою: Саратовська обл., с. Золотое.

Суворов Олександр Тимофійович, червоноармієць 1131-го стрілецького полку 337-ї стрілецької дивізії. 1911 р.н. м. Москва. Призваний Свердловським райвійськкоматом. Загинув 10.09.1943 р. Похований у с. Веприк.

Судаков Іван Васильович, молодший лейтенант 100-ї стрілецької дивізії. 1923 р.н. Загинув у бою 24.02.1943 р. Похований у с. Розбишівка, братська могила. Рідні: мати, Судакова Варвара. Проживала за адресою: Вологодська обл., Кадуйський р-н.

Сунданов, молодший сержант 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 9.09.1943 р. Похований у с. Лютецька.

Сундіков Кашим, рядовий 667-го стрілецького полку. 1923 р.н. Загинув у бою 12.09.1943 р. Похований у с. Млини.

Сулейманов Долаббай, рядовий 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 8.09.1943 р. Похований у с. Юр'ївка.

Сулейманов Магомед Расуд, військовий юрист 9-ї кавалерійської дивізії. Загинув у бою 16.09.1941 р. Похований у м. Гадяч, кладовище, могила № 5.

Сулейманов Хаалт Заріфович, рядовий, стрілок 1227-го стрілецького полку. 1925 р.н. Башкирська АРСР, с. Кармінауз. Призваний М'якинським райвійськкоматом. Загинув 10.09.1943 р. (за іншими джерелами помер в результаті отриманих поранень 19.09.1943 р.). Похований у с. Веприк, Тернівське кладовище. Рідні: батько, Сулейманов Заріф. Проживав за адресою: Башкирська АРСР, М'якинський р-н, с. Кікірмінгуз.

Сулига Сергій Петрович, рядовий 206-ї стрілецької дивізії. 1913 р.н. Сумська обл., Охтирський р-н, х. Хмелевиць. Загинув у бою 16.09.1943 р. Похований у с. Рашівка, братська могила, центр. Рідні: дружина, Сулига Аріна Олексіївна. Проживала за адресою: Сумська обл., Охтирський р-н, х. Хмелевиць.

Судімаков Абдул Квирд, військовослужбовець 77-го артилерійського полку 29-ї стрілецької дивізії. Зник безвісти 26.08.1943 р. в районі м. Гадяч.

Судкубаєв Автабай, червоноармієць, стрілець 768-го стрілецького полку 138-ї стрілецької дивізії. 1897 р.н. Казахська РСР, Алма-Атинська обл., Ілійський р-н. Призваний Ілійським райвійськкоматом Казахської РСР. Загинув у 1943 р. Похований у братській могилі в с. Лютецька. Рідні: дружина, Судкубаєва Куялт. Проживала за адресою: Казахська РСР, Алма-Атинська обл., Ілійський р-н, колгосп «12 років Жовтня».

Султанов Булат, рядовий, стрілець 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у с. Лютецька.

Султанов Кадімула, червоноармієць 206-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 6.09.1943 р. Похований у с. Тютюрівщина.

Султанов Назар, червоноармієць, стрілець 138-ї стрілецької дивізії. 1914 р.н. Таджикицька РСР. Призваний Кулябським райвійськкоматом Кулябської області Загинув у бою 16.09.1943 р. Похований у с. Ручки. Рідні: дружина, Хакімова Давламі. Проживала за адресою: Кулябська обл., Дангарський р-н, колгосп «Компартія».

Султанов Саттар Нітабасевич, молодший сержант, стрілець 138-ї стрілецької дивізії. 1923 р.н. Узбекицька РСР, Наманганська обл., Анчикурганський р-н. Призваний Каганським райвійськкоматом Бухарської обл. Загинув у бою 16.09.1943 р. Похований у с. Ручки. Рідні: сестра, Султанова Інобай. Проживала за адресою: Бухарська обл., Каганський р-н.

Султанов Шаймурат, червоноармієць. 1913 р.н. Загинув 31.08.1943 р. Похований у с. Веприк.

Супруненко Андрій Макарович, жертва нацизму, сторож мосту. 1869 р.н. Житель с. Вельбівка. Помер від побоїв карателів 7.02.1943 р. Похований у с. Вельбівка.

Суров Михайло Іванович, сержант, командир відділення 1235-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1920 р.н. Московська обл., Ленінський р-н. Призваний Шолківським райвійськкоматом Московської обл. Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у с. Лютецька. Рідні: дружина, Сурова Надія. Проживала за адресою: Івановська обл., с. Черткуново.

Сурудков Захар Федорович, рядовий, стрілець 128-го стрілецького полку 29-ї стрілецької дивізії. 1924 р.н. Пензенська обл., Куйбишевський р-н, с. Макарино. Призваний Куйбишевським райвійськкоматом. Зник безвісти 27.08.1943 р. в с. Веприк. Рідні: Сурудкова Анастасія Яківна. Проживала за адресою: Пензенська обл., Куйбишевський р-н, с. Макарино.

Сусідський Іван Петрович, червоноармієць 161-ї стрілецької дивізії. 1922 р.н. Сумська обл., Охтирський р-н, с. Бакіровка. Призваний Охтирським райвійськкоматом. Помер в результаті отриманих поранень 13.09.1943 р. Похований у с. Великі Будища, братська могила. Рідні: батько, Сусідський Петро Павлович. Проживав за адресою: Сумська обл., Охтирський р-н, с. Бакіровка.

Суслаін Матвій Андрійович, червоноармієць 29-ї стрілецької дивізії. 1906 р.н. Саратовська обл., Романовський р-н, с. Дурнікіно. Призваний Тбіліським міськвійськкоматом. Зник безвісти 26.08.1943 р. в районі с. Веприк. Рідні: дружина, Сусліна Катерина. Проживала за адресою: м. Тбілісі, Саборжило, вул. Ужанська, 3.

Сулаов Іван Федорович, молодший сержант. Загинув у бою 28.08.1943 р. Похований у с. Бобрік.

Сустанов Іван Федорович, сержант 39-ї стрілецької бригади. 1918 р.н. Челябінська обл., с. Лісьє. Призваний Ленінським райвійськкоматом Челябінської обл. Помер в результаті отриманих поранень 16.09.1943 р. Похований у с. Веприк, кладовище. Рідні проживали за адресою: Челябінська обл., с. Лісьє

Сутурмін Олексій Васильович, рядовий 9-ї гвардійської медико-санітарної бригади. 1923 р.н. Свердловська обл., с. Суторіно. Помер в результаті отриманих поранень 19.09.1943 р. Похований у с. Веприк.

Сутягін Іван Петрович, лейтенант 303-го гвардійського захисного полку. Саратовська обл., Духовницький р-н, с. Брюково. Призваний Наволоцьким райвійськкоматом. Помер від хвороби 14.02.1945 р. Похований у м. Гадяч. Рідні: дружина, Іванова Ольга. Проживала за адресою: Івановська обл.

Суцаков Тимофій Подкарпович, червоноармієць. 1904 р.н. Загинув у 1943 р. Похований у братській могилі в с. Лютенька.

Сузатов Анок, старший сержант. 1923 р.н. Загинув у бою 15.09.1943 р. Похований у с. Ручки, братська могила.

Сушинський Олександр Аркадійович, червоноармієць. 1905 р.н. Загинув 12.08.1943 р. Похований у с. Веприк.

Суших Микола Дмитрович, червоноармієць, снайпер 294-ї стрілецької дивізії 857-го стрілецького полку. 1903 р.н. Архангельська обл., Вілегодський р-н, с. Парфеногор'є. Помер в результаті отриманих поранень 17.09.1943 р., Похований у с. Крутьки, приєднане до с. Сари. Рідні: дружина, Суших Ольга Василівна. Проживала за адресою: Архангельська обл., Вілегодський р-н, с. Парфеногор'є.

Суших Федір Миколайович, рядовий, сапер 100-ї стрілецької дивізії. 1899 р.н. Призваний Вілегодським райвійськкоматом Архангельської обл. Загинув у бою 24.02.1943 р. Похований у с. Розбишівка, братська могила. Рідні: дружина, Наталія Володимирівна. Проживала за адресою: Архангельська обл., Вілегодський р-н, с. Согра.

Сушін Микола Федорович, військовослужбовець. 1911 р.н. Загинув у бою 4.09.1943 р. Похований у с. Холодне, братська могила.

Сушно Андрій Митрофанович, жертва нацизму, секретар сільської ради. 1898 р.н. Житель с. Вельбівка. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації 23.11.1941 р. Похований у с. Вельбівка.

Сушно Іван Іванович, жертва війни. 1889 р.н. Житель с. Вельбівка. Загинув в результаті вибуху артилерійського снаряду 5.10.1941 р. Похований у с. Вельбівка.

Сушно Марія Олександрівна, жертва війни. 1915 р.н. Жителька с. Вельбівка. Загинула в результаті вибуху артилерійського снаряду 28.09.1941 р. Похована в с. Вельбівка.

Сушно Павло Іванович, жертва нацизму, обліковець колгоспу. 1926 р.н. Житель с. Вельбівка. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації 24.11.1941 р. Похований у с. Вельбівка.

Сушно Тетяна Леонідівна, жертва війни. Жителька с. Вельбівка. Загинула в результаті вибуху артилерійського снаряду 22.03.1943 р. Похована в с. Вельбівка.

Сушов Павло Петрович, сержант. Загинув 1.09.1943 р. Похований у с. Біленченківка, центр.

Сушоваткін Гнат Олексійович, червоноармієць 29-ї стрілецької дивізії. 1924 р.н. Алтайський край, Калманський р-н, с. Кам'янка. Загинув у бою 30.08.1943 р. Похований у с. Велике. Рідні: сестра, Сушоваткіна Тетяна Опанасівна. Проживала за адресою: Алтайський край, Калманський р-н, с. Карпове.

Сухоруков Митрофан Іванович, рядовий, стрілець 722-го стрілецького полку 206-ї стрілецької дивізії. 1923 р.н. Чуваська АРСР. Призваний Порецьким райвійськкоматом. Помер в результаті отриманих поранень 17.09.1943 р. Похований у с. Соснівка. Рідні проживали за адресою: Чуваська РСР, Порецький р-н.

Сушко Ганна Іллівна, партизанка. 1908 р.н. Розстріляна за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1942 р. Похована в м. Гадяч.

Сушко Іван Романович, підпільник. 1908 р.н. Житель с. Максимівка. Загинув у 1941 р. Похований у с. Максимівка.

Сушко Микола Григорович, партизан, 1910 р.н. Житель с. Миколаївка. Загинув у бою. Місце поховання невідоме.

Сушко Микола Іллівч, партизан. 1893 р.н. Житель с. Максимівка. Загинув у березні 1941 р. Похований у с. Максимівка.

Сушков Андрій Єлізарович, рядовий 667-го стрілецького полку 218-ї стрілецької дивізії. 1908 р.н. Свердловська обл., Гарінський р-н. Призваний Свердловським міськвійськкоматом м. Свердловськ. Загинув у бою 12.09.1943 р. Похований у с. Млини. Рідні: дружина, Сушкова Єфросинія. Проживала за адресою: Свердловська обл., Гарінський р-н.

Табунідзе Іван Олексійович, рядовий 23-ї стрілецької дивізії. 1908 р.н. Грузинська РСР, м. Боржомі. Призваний Боржомським райвійськкоматом. Загинув 8.09.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: дружина, Табунідзе Варвара Дедиктівна. Проживала за адресою: Грузинська РСР, м. Боржомі.

Тагаєв Шукур, рядовий 253-ї стрілецької дивізії. 1909 р.н. Самаркандська обл. Призваний Пастаргомським райвійськкоматом Узбецької РСР, Загинув у бою 1.09.1943 р. Похований у с. Холодне, братська могила. Рідні: син, Тагаєв Самян. Проживав за адресою: Самаркандська обл.

Таданєв Сальма, рядовий 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 9.09.1943 р. Похований у с. Лютецька.

Таджнєв Абдула, старший сержант. 1924 р.н. Загинув 1.09.1943 р. Похований у с. Веприк.

Тазієв Ілали, рядовий, стрілець 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1902 р.н. Чкаловська обл., Абдулінський р-н. Призваний Абдулінським райвійськкоматом Чкаловської обл. Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у с. Лютецька. Рідні: дружина, Тазієва Табу-сіха. Проживала за адресою: Чкаловська обл., Абдулінський р-н.

Тайшибеков Шатайночал, молодший сержант, командир відділення 1235-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 9.09.1943 р. Похований у с. Лютецька.

Талієв Хікібло, військовослужбовець. Загинув у бою у вересні 1943 р. Похований у с. Бобрік.

Талієтов Тілюшбай, рядовий 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1916 р.н. Загинув у бою 9.09.1943 р. Похований у с. Лютецька, перепохований з одиночних могил на полі бою.

Тальніков Пантелеймон Іванович, військовослужбовець. Похований у с. Миколаївка.

Тамбаєв Адзеумат, рядовий 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у с. Лютецька.

Тамбаєв Тілюшбай, червоноармієць. 1916 р.н. Загинув у бою 1.09.1943 р. Похований у с. Холодне, братська могила.

Тамбадієв Ахмат, червоноармієць. 1905 р.н. Загинув 30.09.1943 р. Похований у с. Веприк.

Тамбердієв Хадаберді, червоноармієць. 1907 р.н. Загинув 1.09.1943 р. Похований у с. Веприк.

Тамбаєв Хаджула Нартевич, червоноармієць, стрілець 658-го стрілецького полку 218-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 21.08.1943 р. Похований у с. Мартинівка.

Тампільський Олексій Петрович, старшина, сержант 1237-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 15.09.1943 р. Похований у с. Солдатове.

Тарабаєв Павло Петрович, рядовий 253-ї стрілецької дивізії. 1905 р.н. Свердловська обл. Призваний Азбестським міськвійськкоматом. Загинув у бою 11.09.1943 р. Похований с. Глибка Долина. Рідні: дружина, Миханієва Павліна Гаврилівна. Проживала за адресою: м. Азбест, Шахтарська, 2, кв. 8.

Тарабан Петро Павлович, сержант, стрілець-радист 136-го бомбардувально-авіаційного полку 19-ї авіаційної дивізії. 1914 р.н. Сталінська обл., м. Часовяр. Загинув у бою 24.10.1941 р.

(впав разом з палаючим літаком в районі с. Вельбівка, згорів). Рідні проживали за адресою: Сталінська обл., Артемівський р-н, с-ще Северне, вул. Шевченка, 23.

Тараненко Євдоким Степанович, жертва нацизму. Житель с. Березова Лука. 1889 р.н. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації 3.08.1943 р. Місце поховання невідоме.

Тарасов Георгій Петрович, лейтенант 373-ї стрілецької дивізії. 1909 р.н. Калінінська обл., м. Вишній Волочок. Призваний Вишневолоцьким райвійськкоматом. Загинув у бою 13.09.1943 р. Похований у с. Лисівка. Рідні: дружина, Стерманова Єлизавета Андріївна. Проживала за адресою: Калінінська обл., м. Вишній Волочок, вул. Максима Горького, 14, кв. 5.

Таркановський Василь Георгійович, лейтенант. 1918 р.н. Загинув у 1943 р. Похований у братській могилі в с. Лютенька.

Татаєв Зять, червоноармієць. 1913 р.н. Загинув 4.09.1943 р. Похований у с. Веприк.

Татаров Григорій Матвійович, молодший сержант, командир відділення. 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у с. Лютенька.

Татенов Рамазан, червоноармієць, стрілець 23-ї стрілецької дивізії. 1907 р.н. Північно-Казахстанська обл., Кокчетавський р-н, колгосп «Булак». Призваний Кокчетавським райвійськкоматом. Загинув у бою 16.09.1943 р. Похований у с. Ручки. Рідні: дружина, Татенова. Проживала за адресою: Північно-Казахстанська обл., Кокчетавський р-н, колгосп «Булак».

Татовсян Рафік, рядовий 29-ї стрілецької дивізії. Вірменська РСР, м. Кіровокан. Загинув у бою 16.09.1943 р. Похований у с. Середняки. Рідні: батько, Айкануш. Проживав за адресою: Вірменська РСР, м. Кіровокан.

Татурифов Ісмаїл, рядовий 1237-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 9.09.1943 р. Похований у с. Юр'івка.

Тахарасов Алімжад, рядовий 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1923 р.н. Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у с. Лютенька.

Тахтобаєв Турсумбай, військовослужбовець 77-го артилерійського полку 29-ї стрілецької дивізії. Зник безвісти 27.08.1943 р. в районі м. Гадяч.

Тачаєв Сеяр, сержант, командир відділення 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 11.09.1943 р. Похований у с. Лютенька.

Ташанов Шаде, рядовий, стрілець 253-ї стрілецької дивізії. 1908 р.н. Самаркандська обл. Призваний Пастаргомським райвійськкоматом Самаркандської обл. Загинув у бою 11.09.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: дружина, Ташанова Манит. Проживала за адресою: Самаркандська обл., Пастаргомський р-н.

Ташбаєв Темірбай, червоноармієць. 1916 р.н. Загинув у бою 2.09.1943 р. Похований у с. Тепле.

Ташев Мурат, молодший сержант, заступник командира відділення 979-го стрілецького полку. 1916 р.н. Загинув 4.09.1943 р. Похований у с. Веприк.

Ташевосян Рафік Оганесович, рядовий. 1920 р.н. Загинув 29.08.1943 р. Похований у с. Веприк.

Ташков Олександр Трохимович, червоноармієць. 1901 р.н. Московська обл., м. Павлов-Посад. Призваний Свободинським міськвійськкоматом, м. Свободний. Похований у с. Веприк. Рідні: дружина, Міневська Катерина Семенівна. Проживала за адресою: Північно-Осетинська АРСР, м. Орджонікідзе.

Ташматов Ахмеджан, рядовий, стрілець 38-ї стрілецької дивізії. 1904 р.н. Ташкентська обл., Янгіюльський р-н. Призваний Янгіюльським райвійськкоматом Ташкентської обл. Загинув у бою 4.09.1943 р. Похований у с. Бобрік. Рідні: дружина, Ташматова Мілахон. Проживала за адресою: Ташкентська обл., Янгіюльський р-н.

Телятов Мухамед, червоноармієць. 1898 р.н. Загинув 1.09.1943 р. Похований у с. Веприк.

Тембаєв Сайсала, рядовий 29-ї стрілецької дивізії. 1921 р.н. Казахська РСР, Чимкентська обл., Картовенський р-н. Загинув 29.08.1943 р. Похований у с. Веприк.

Темерке Іван Гнатович, рядовий. 1904 р.н. с. Новобеляєво. Помер в результаті отриманих поранень 25.09.1943 р. Похований у с. Римарівка, братська могила.

Терент'єв Микола Михайлович, старший сержант. 1922 р.н. Курська обл., Конишівський р-н, с. Нижне Пісочне. Загинув у бою 11.09.1943 р. Похований у с. Римарівка, братська могила.

Терешін Микола Павлович, лейтенант. 1920 р.н. Загинув у бою 3.09.1943 р., Похований у с. Холодне, братська могила.

Терешкін Давид Романович, червоноармієць 35-го окремого протитанкового дивізіону. Помер в результаті отриманих поранень 16.09.1943 р. у 361-му окремому медико-санітарному батальйоні 206-ї стрілецької дивізії. Похований у с. Соснівка.

Терешкін Костянтин Михайлович, сержант, командир відділення 983-го стрілецького полку 253-ї стрілецької дивізії. 1912 р.н. Московська обл., м. Раменське. Призваний Саранським райвійськкоматом Мордовської АРСР. Загинув у бою 1.09.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: дружина, Ганна Андріївна. Проживала за адресою: Чкаловська обл., Курманаївський р-н, с. Підлісне.

Теркун Василь Йосипович, жертва війни, продавець. 1913 р.н. Житель с. Вельбівка. Загинув 11.11.1941 р. Похований у с. Вельбівка.

Теркун Іван Іванович, жертва війни. 1878 р.н. Житель с. Вельбівка. Загинув у 1942 р. Похований у м. Гадяч.

Теркун Меланія Деметіївна, жертва війни. 1895 р.н. Жителька с. Вельбівка. Загинула у 1942 р. Похована в м. Гадяч.

Теркун Яків Андрійович, жертва нацизму. с. Лободине. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації. Дата загибелі та місце поховання невідомі.

Теркун Яків Іванович, жертва нацизму. 1906 р.н. Житель с. Вельбівка. Окупанти змусили зробити петлю і повіситись у 1942 р. Похований у м. Гадяч.

Терсаков Ашот, військовослужбовець. Загинув у бою 31.08.1943 р. Похований у с. Мартинівка (колишній х. Червоногвардійський).

Тимокін Іван Леонтійович, молодший сержант 253-ї стрілецької дивізії. 1922 р.н. Московська обл. Призваний Істринським райвійськкоматом. Загинув у бою 11.09.1943 р. Похований у с. Глибока Долина. Рідні: мати, Агафія Степанівна. Проживала за адресою: Московська обл., Істринський р-н.

Тимохін Дмитро Кузьмович, рядовий 981-го стрілецького полку 253-ї стрілецької дивізії. 1896 р.н. Смоленська обл. Призваний Сорочинським райвійськкоматом Чкаловської обл. Загинув у бою 11.09.1943 р. Похований у с. Глибока Долина. Рідні: сестра, Манкевич Анна Кузьмівна. Проживала за адресою: м. Москва, Большой Грузинський вал, 27, кв. 11.

Тимочкін Іван Яковлевич, рядовий 30-ї стрілецької дивізії. 1904 р.н. Куйбишевська обл., Астрадамівський р-н. Призваний Сурським райвійськкоматом Куйбишевської обл. Загинув 14.09.1943 р. Похований у с. Березова Лука, центр. Рідні: дружина, Тимочкіна Ніна Іванівна. Проживала за адресою: Куйбишевська обл., Астрадамівський р-н.

Тимошенко Іван Якович, жертва війни, завідуючий бурякопунктом. 1890 р.н. Житель с. Петрівка-Роменська. Загинув в результаті вибуху міни 15.08.1944 р. Похований у с. Петрівка-Роменська.

Тимошин Микола Семенович, червоноармієць 857-го стрілецького полку 294-ї стрілецької дивізії. 1915 р.н. м. Кіровоград. Призваний Москалинським райвійськкоматом. Загинув 11.09.1943 р. Похований у с. Березова Лука. Рідні: дружина, Олена Осипівна. Проживала за адресою: м. Кіровоград.

Титаренко Кіндрат Павлович, рядовий. 1907 р.н. Загинув у бою 13.09.1943 р. Похований у с. Ціпки.

Титаренко Олексій Іванович, жертва війни. 1930 р. с. Березова Лука. Загинув під час бомбардування. Дата загибелі та місце поховання невідомі.

Титкін Леонід Миколайович, червоноармієць. 1924 р.н. Загинув у бою 30.08.1943 р. Похований у с. Холодне, братська могила.

Тихаюв Олександр Миронович, рядовий. Загинув у бою 28.08.1943 р. Похований у с. Воронівщина.

Тихонов Михайло Семенович, рядовий 1235-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1898 р.н. Горьківська обл., Бутурлінський р-н. Призваний Бутурлінським райвійськкоматом Горьківської обл. Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у с. Лютенка. Рідні: дружина, Тихонова Катерина Петрівна. Проживала за адресою: Горьківська обл., Бутурлінський р-н, с. Селища.

Тишков Кузьма Васильович, червоноармієць 29-ї стрілецької дивізії. 1900 р.н. Воронежська обл., Лиснянський р-н, с. Н.Корець. Призваний Лиснянським райвійськкоматом. Загинув 2.09.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: дружина, Марія Федорівна. Проживала за адресою: Воронежська обл., Лиснянський р-н, с. Н.Корець.

Тищенко Петро Михайлович, молодший сержант 253-ї стрілецької дивізії. 1908 р.н. Гур'ївська обл. Призваний Курманагизьким райвійськкоматом Казахської РСР. Загинув у бою

31.08.1943 р. Похований у с. Холодне, братська могила. Рідні: дружина, Тищенко К.Н. Проживала за адресою: Казахська РСР, Гур'ївська обл.

Тірюков Василь Петрович, червоноармієць. 1924 р.н. Загинув у бою 21.08.1943 р. Похований у братській могилі в с. Мартинівка.

Тітов Олександр Олександрович, лейтенант. 1923 р.н. Загинув у бою 13.09.1943 р. Похований у с. Лисівка.

Тітов Петро Спіфанович, рядовий, стрілець 373-ї стрілецької дивізії. 1895 р.н. Московська обл., Раменський р-н. Призваний Раменським райвійськкоматом Московської обл. Загинув у бою 12.09.1943 р. Похований у с. Млини, центр. Рідні: дружина, Тітова Устинія. Проживала за адресою: Московська обл., Раменський р-н, с. Лоскоріно.

Тіхвальдієв Акбаралі, рядовий 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у с. Лютенька.

Ткаченко Василь Антонович, молодший сержант 1235-го стрілецького полку. 1910 р.н., м. Брацлав. Призваний Ворошиловським райвійськкоматом Уссурійської обл. Загинув 8.09.1943 р. Похований у с. Воздвиженка. Рідні: мати, Ткаченко Юзефа. Проживала за адресою: Вінницька обл., м. Брацлав.

Ткаченко Микола Петрович, рядовий 138-ї стрілецької дивізії. 1896 р.н. Ставропольський край, Спідцевський р-н, с. Спідцевка. Призваний Спідцевським райвійськкоматом. Загинув у бою 13.09.1943 р. Похований у с. Лисівка. Рідні: дружина, Ткаченко Ксенія Василівна. Проживала за адресою: Ставропольський край, Спідцевський р-н, с. Спідцевка.

Ткаченко Семен Васильович, старшина, командир гармати 60-ї гвардійської танкової бригади 8-го гвардійського танкового корпусу. 1919 р.н. Орловська обл., Клімівський р-н. Призваний Клімівським райвійськкоматом. Загинув у бою 2.09.1943 р. Похований у с. Холодне. Рідні: батько, Василь Михайлович. Проживав за адресою: Орловська обл., Клімівський р-н.

Ткаченко Степан Юрійович, сержант, телефоніст 487-го стрілецького полку 143-ї стрілецької дивізії. 1915 р.н. Чернігівська обл., Дмитрівський р-н, с. Терешівка. Призваний Дмитрівським райвійськкоматом. Лікувався у евакогоспіталі № 6062. Помер від хвороби 22.02.1945 р. Похований у с. Малі Будища. Рідні: дружина, Ткаченко Тетяна Степанівна. Проживала за адресою: Чернігівська обл., Дмитрівський р-н, с. Терешівка.

Ткачов Микола Іванович, червоноармієць 658-го стрілецького полку 218-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 21.08.1943 р. Похований у с. Мартинівка.

Тлеудетов Мазакмед, рядовий 1235-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1923 р.н. Загинув у бою 12.09.1943 р. Похований у с. Лютенька.

Товжанов Абдукарім, червоноармієць, стрілець 768-го стрілецького полку 138-ї стрілецької дивізії. 1908 р.н. Казахська РСР, м. Алма-Ата, Алакольський райвійськкоматом Казахської РСР. Загинув у бою 12.09.1943 р. Похований у с. Лютенька. Рідні: дружина, Товжанова Несюбе. Проживала за адресою: Казахська РСР, Алма-Атинська обл., Алакольський р-н.

Товстоп'ят Анастасія Миколаївна, жертва війни. 1876 р.н. Жителька м. Гадяч. Померла в результаті отриманого поранення 29.09.1941 р., похована в м. Гадяч, кладовище.

Товстуха Опанас Христанович, рядовий, військовий будівельник 31-го військового будівельного загону 11-ї учбової воєнізованої пожежної служби. Помер від хвороби 24.11.1943 р. Похований у с. Воронівщина.

Тогельдієв Сюрбик, рядовий, стрілець 128-го стрілецького полку 29-ї стрілецької дивізії. 1902 р.н. Фрунзенська обл., Кіровський р-н. Призваний Кіровським райвійськкоматом Фрунзенської обл. Зник безвісти 26.08.1943 р. в с. Веприк. Рідні: дружина, Тогельдієва Маргін. Проживала за адресою: Фрунзенська обл., Кіровський р-н.

Тодальський Олексій Петрович, старший сержант. Загинув у бою 15.09.1943 р. Похований у братській могилі в с. Могилатів.

Толстопятов Василь Якович, рядовий, стрілець 128-го стрілецького полку 29-ї стрілецької дивізії. 1916 р.н. Сталінська обл., Нехаївський р-н. Призваний Нехаївським райвійськкоматом Сталінградської обл. Зник безвісти 29.08.1943 р. в с. Веприк. Рідні: дружина, Толстопятова Пелагея Андріївна. Проживала за адресою: Сталінська обл., Нехаївський р-н.

Толстоузов Павло Григорович, рядовий, санітар 1235-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1914 р.н. Кіровська обл., Тужинський р-н. Призваний Карабашським міськвійськкоматом м. Карабаш Челябінської обл. Загинув у бою 12.09.1943 р. Похований у с. Лютенька. Рідних немає.

Толябаєв Іргашвай, червоноармієць 29-ї стрілецької дивізії. 1912 р.н. Натаганська обл., Інгенський р-н. Призваний Інгенським райвійськкоматом. Загинув 27.08.1943 р. Похований у с. Веприк.

Тонкошкур Андрій Максимович, рядовий 575-го стрілецького полку 161-ї стрілецької дивізії. 1911 р.н. Микитівський р-н, с. Хрущеві. Помер в результаті отриманих поранень 13.09.1943 р. Похований у с. Великі Будища.

Топоров Іван Михайлович, рядовий. Загинув у бою у вересні 1943 р. Похований у с. Красна Лука.

Топчій Андрій Степанович, жертва війни. 1895 р.н. с. Петрівка-Роменська. Загинув у результаті вибуху артилерійського снаряду 26.05.1943 р. Похований у с. Петрівка-Роменська.

Топчій Тихій Якович, рядовий. 1906 р.н., м. Лебедин, х. Дерев'янка. Загинув 12.09.1943 р. Похований у с. Біленченківка, центр.

Торогайдій Сюрейн, військовослужбовець 128-го стрілецького полку 29-ї стрілецької дивізії. Зник безвісти 26.03.1943 р. в районі с. Веприк.

Торопов Андрій Михайлович, старший сержант, командир відділення 1235-го стрілецького полку. Загинув 8.09.1943 р. Похований північно-західніше с. Воздвиженка.

Торхов Василь Єгорович, рядовий, стрілець 1237-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1907 р.н. Удмуртська АРСР, Увінський р-н, Каркаланський АП, уч. Куха. Призваний Увінським райвійськкоматом Удмуртської АРСР. Загинув у бою 15.09.1943 р. Похований у братській могилі в с. Могилатів. Рідні: дружина, Торхова Анися Гаврилівна. Проживала за адресою: Удмуртська АРСР, Увінський р-н.

Топматов Джурамбай, рядовий 1091-го стрілецького полку 324-ї стрілецької дивізії. 1910 р.н. Узбецька РСР, Ферганська обл., Папський р-н. Призваний Папським райвійськкоматом Ферганської обл. Помер в результаті отриманих поранень 19.09.1943 р. Похований у братській могилі в с. Лютенька.

Травников Михайло Федорович, червоноармієць 29-го стрілецького полку 38-ї стрілецької дивізії. 1912 р.н. Орловська обл. Загинув у бою 28.08.1943 р. Похований у с. Бобрік.

Трактинський Григорій Абрамович, старший лейтенант 575-го стрілецького полку 161-ї стрілецької дивізії. 1911 р.н. Дніпропетровська обл., м. Новомосковськ. Призваний Новомосковським райвійськкоматом. Зник безвісти при наступі на с. Бобрік 28.08.1943 р. Рідні: дружина, Трактинська Марія. Проживала за адресою: Дніпропетровська обл., м. Новомосковськ.

Трещев Микола Іванович, лейтенант, командир середнього танка 60-ї гвардійської танкової бригади 8-го гвардійського танкового корпусу. 1923 р.н. Воронежська обл., Байчурівський р-н. Призваний Байчурівським райвійськкоматом. Загинув у бою 2.09.1943 р. Похований у с. Холодне. Рідні: мати, Трещева Варвара Михайлівна. Проживала за адресою: Воронежська обл. Байчурівський р-н, с-ще Красний Боєць

Тригуб Сергій Андрійович, жертва війни. 1912 р.н. с. Красна Лука. Загинув у 1941 р. Похований с. Красна Лука.

Тригуб, жертва нацизму. с. Петрівка-Роменська. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації. Похований у с. Петрівка-Роменська.

Триць Василь Михайлович, жертва війни. 1907 р.н. Житель с. Лютенька. Загинув у 1943 р. Похований у с. Лютенька.

Тронін Олексій Павлович, рядовий. 1916 р.н. Удмуртська АРСР, с. Марково. Призваний Тиловайським райвійськкоматом. Загинув у бою 25.09.1943 р. Похований у с. Вельбівка, сквер.

Трофімов Петро Іванович, червоноармієць 253-ї стрілецької дивізії. 1898 р.н. Горьківська обл. Призваний Павловським райвійськкоматом. Загинув у бою 4.09.1943 р. Похований у с. Холодне, братська могила. Рідні: дружина, Трофімова Олександра Іванівна. Проживала за адресою: Горьківська обл., с. Бреняш.

Трофімов, військовослужбовець. Похований у с. Лютенька, центр села.

Троциньська Аліда Петрівна, жертва війни. Жителька с. Вельбівка. 1899 р.н. Загинула під час боїв за село у вересні 1943 р. Похована в с. Вельбівка.

Троциньський Федір Дмитрович, жертва нацизму, голова колгоспу. Житель с. Вельбівка, 1903 р.н. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації 8.02.1942 р. Похований у с. Вельбівка.

Трунов Сергій Якимович, старший лейтенант. Загинув 28.02.1943 р. Похований у м. Гадяч, кладовище, братська могила № 5.

Труфанов Василь Романович, рядовий. Загинув у бою у 1943 р. Похований с. Сватки, братська могила.

Труфанов Михайло Васильович, червоноармієць 253-ї стрілецької дивізії. 1923 р.н. м. Пенза. Призваний Челно-Вершинським райвійськкоматом Куйбишевської обл. Загинув у бою 4.09.1943 р. Похований у с. Холодне, братська могила. Рідні: батько, Труфанов Василь Петрович. Проживав за адресою: м. Пенза.

Трушков Григорій Максимович, червоноармієць, стрілок 253-ї стрілецької дивізії. 1900 р.н. Молотовська обл. Призваний Кізелівським міськвійськкоматом м. Кізел. Загинув у бою 31.08.1943 р. Похований у с. Холодне, братська могила. Рідні: дружина, Трушкова Анна Григорівна. Проживала за адресою: Молотовська обл., м. Кізел, вул. Пролетарська, 50.

Туғанов Григорій Павлович, рядовий, стрілець 1235-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1910 р.н. Курганська обл., Ольховський р-н. Призваний Ольховським райвійськкоматом Курганської обл. Загинув у бою 12.09.1943 р. Похований у с. Млини, центр. Рідні: дружина, Туганова Євдокія Васиївна. Проживала за адресою: Курганська обл., Ольховський р-н.

Тула Михайло Макарович, рядовий. Загинув у бою у вересні 1943 р. Похований у с. Хитці.

Тулахулов Садаалім, рядовий, стрілець 128-го стрілецького полку 29-ї стрілецької дивізії. 1901 р.н. Ферганська обл., Кувинський р-н. Призваний Кувинським райвійськкоматом Ферганської обл. Зник безвісти 27.08.1943 р. в с. Веприк. Рідні: Мурашелова Пармоган. Проживала за адресою: Ферганська обл., Кувинський р-н.

Тулін Петро Михайлович, червоноармієць 29-ї стрілецької дивізії. 1906 р.н. Воронежська обл., Радчинський р-н, с. Пісенівка. Призваний Радчинським райвійськкоматом. Загинув 28.08.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: дружина, Туліна Олена Григорівна. Проживала за адресою: Воронежська обл., Радчинський р-н, с. Пісенівка.

Тулеров Іван Миколайович, рядовий 117-ї стрілецької дивізії. 1921 р.н. м. Торез. Помер в результаті отриманих поранень 18.02.1945 р. Похований у с. Великі Будища.

Тумаєв Дмитро Володимирович, рядовий, стрілець 128-го стрілецького полку 29-ї стрілецької дивізії. 1924 р.н. Куйбишевська обл., Борський р-н. Призваний Борським райвійськкоматом. Зник безвісти 27.08.1943 р. в с. Веприк. Рідні: батько, Тумаєв Володимир Назарович. Проживав за адресою: Куйбишевська обл., Борський р-н.

Туманов Салівай, рядовий 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 11.09.1943 р. Похований у с. Лютецька.

Тунаєв (Тумаєв) Кумис, рядовий. Загинув у бою 2.09.1943 р. Похований у с. Тепле.

Тур Володимир Іванович, партизан, 1897 р.н., Житель с. Рашівка. Загинув у грудні 1941 р. Місце поховання невідоме.

Туракулов Савадалім, військовослужбовець 128-го стрілецького полку 29-ї стрілецької дивізії. Зник безвісти 27.03.1943 р. в районі с. Веприк.

Турганов Уразбек, рядовий, стрілець 1235-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1914 р.н. Казахська РСР, Семипалатинська обл., с. Романівка. Призваний Бескаргайським райвійськкоматом Казахської РСР. Загинув у бою 9.09.1943 р. Похований у с. Лютецька. Рідні: дружина, Турганова Куміла. Проживала за адресою: Казахська РСР, Семипалатинська обл.

Туржанов Умбатбай, рядовий 768-го стрілецького полку. 1923 р.н. Помер в результаті отриманих поранень 2.10.1943 р. Похований у с. Лютецька.

Турдїбаєв, молодший сержант 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув 10.09.1943 р. Похований у с. Лютецька.

Турауханов Шаріп, червоноармієць, іздовий 768-го стрілецького полку 138-ї стрілецької дивізії. 1897 р.н. Семипалатинська обл., Жанасемейський р-н, колгосп Курама-Імбек. Призваний Жанасемейським райвійськкоматом Семипалатинської обл. Загинув у бою 14.09.1943 р. Похований у с. Ручки. Рідні: дружина, Турауханова Яни. Проживала за адресою: Семипалатинська обл., Жанасемейський р-н, колгосп «Курама-Імбек».

Туряєв Павло Дмитрович, рядовий 29-ї стрілецької дивізії. 1907 р.н., Алтайський край, Зміногорський р-н. Призваний Зміногорським райвійськкоматом. Загинув 25.08.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: дружина, Катерина Яківна. Проживала за адресою: Алтайський край, Зміногорський р-н.

Туросец Григорій Федорович, сержант, командир відділення 1239-го стрілецького полку. 1914 р.н. Загинув 10.09.1943 р. Похований у с. Лютецька.

Турсунов Паша, рядовий 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 11.09.1943 р. Похований у с. Лютецька.

Туртанов Шинса, молодший сержант, навідник протитанкової рушниці 38-ї стрілецької дивізії. 1923 р.н. Казахська РСР, м. Чимкент. Призваний Чимкентським райвійськкоматом Казахської РСР. Загинув у бою 29.08.1943 р. Похований у с. Педоричі. Рідні проживали у м. Чимкент.

Тухтаєв Вамрат, червоноармієць 253-ї стрілецької дивізії. 1905 р.н. Самаркандська обл. Призваний Комсомольським райвійськкоматом Узбецької РСР. Загинув у бою 1.09.1943 р. Похований у с. Холодне, братська могила.

Тушко Іван Данилович, жертва війни. 1912 р.н. Житель с. Ручки. Вбитий в результаті вибуху міни 12.08.1944 р. Похований у с. Ручки.

Тхоренко Микола Павлович, жертва війни. 1936 р.н. Житель с. Біленченківка. Загинув в результаті вибуху гранати 20.04.1946 р. Похований у с. Біленченківка.

Тюлькін Василь Степанович, молодший сержант 1237-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1906 р.н. Молотовська обл., Чорнушинський р-н. Призваний Нижньо-тагільським райвійськкоматом Свердловської обл. Загинув у бою 9.09.1943 р. Похований у с. Юр'ївка. Рідні: дружина, Тюлькіна Анна Семенівна. Проживала за адресою: Молотовська обл., Чорнушинський р-н.

Тюменев Сергій Олексійович, червоноармієць 29-ї стрілецької дивізії. 1907 р.н. Пензенська обл., Чембарський р-н, с. Камишино. Призваний Чембарським райвійськкоматом. Загинув 1.09.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: дружина, Тюменева Марія Яківна. Проживала за адресою: Пензенська обл., Чембарський р-н, с. Камишино.

Тюрін Петро Іванович, рядовий, стрілець 128-го стрілецького полку 29-ї стрілецької дивізії. 1902 р.н. Пензенська обл., Мокшанський р-н, с. Мачкас. Призваний Мокшанським райвійськкоматом. Зник безвісти 27.08.1943 р. в с. Веприк. Рідні: дружина Тюріна. Проживала за адресою: Пензенська обл., Мокшанський р-н, с. Мачкас.

Тютюн Костянтин Захарович, старшина, санінструктор 29-ї стрілецької дивізії. м. Баку. Призваний Дзербжинським райвійськкоматом. Зник безвісти 26.08.1943 р. в районі с. Веприк.

Тяло Катерина Федорівна, жертва війни. 1922 р.н. Жителька с. Вельбівка. Загинула в результаті вибуху снаряду 5.10.1941 р. Похована в с. Вельбівка.

Уаткітов Куаткаді, рядовий 1239 стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Похований у с. Лютенька.

Убайдов Бузман, рядовий, стрілець 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1922 р.н. Таджикицька РСР, Кулябський р-н. Призваний Дангарлицьким райвійськкоматом Таджикицької РСР. Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у с. Лютенька. Рідні: батько, Убайдов Лакан. Проживав за адресою: Таджикицька РСР, Кулябський р-н.

Убіхов Ісмаїл Аскадович, капітан, помічник начальника штабу по розвідці 979-го стрілецького полку 253-ї стрілецької дивізії. 1919 р.н. Орджонікідзенський край, Черкеська автономна округа, Кувинський р-н, аул Ашуа. Загинув 1.09.1943 р. Похований у с. Мартинівка (колишній х. Червоногвардійський). Рідні: мати, Убіхова Касул. Проживала за адресою: Орджонікідзенський край, Черкеська автономна округа, Кувинський р-н, аул Ашуа.

Убіхов Цыман Аскадович, капітан. Загинув у бою 31.08.1943 р. Похований у с. Холодне, братська могила.

Уваров Василь Йосипович, рядовий, гарматний номер 1207-го винищувально-протитанкового артилерійського полку 7-ї окремої винищувально-протитанкової артилерійської бригади. 1915 р.н. Загинув 1.09.1943 р. Похований на х. Червоний.

Уваров Дмитро Якович, червоноармієць 41-го кінно-артилерійського полку. 1910 р.н. Курська обл., Пристенський р-н, с. Ільїнка. Призваний Пристенським райвійськкоматом. Загинув 12.09.1941 р. Похований у с. Бобрик. Рідні: дружина, Фекла Хасівна. Проживала за адресою: Курська обл., Пристенський р-н, с. Ільїнка.

Уваров Костянтин Миколайович, рядовий 253-ї стрілецької дивізії. 1908 р.н. Тульська обл. Призваний Тульським райвійськкоматом. Загинув у бою 31.08.1943 р. Похований у с. Мартинівка (колишній х. Червоногвардійський). Рідні: батько, Уваров Микола Семенович. Проживав за адресою: Тульська обл., с. Сир-Висілка.

Угайдаєв Михайло Іванович, червоноармієць. Загинув у 1943 р. Похований у братській могилі в с. Лютенька.

Угаров (Угеров), старший сержант. Загинув у 1943 р. Похований у м. Гадяч, міський парк.

Узаков Садиқ, рядовий 253-ї стрілецької дивізії. 1904 р.н. Самаркандська обл. Призваний Ворошиловським райвійськкоматом Узбецької РСР. Загинув у бою 11.09.1943 р. Похований у с. Глибока Долина. Рідні: дочка, Узакова Хостіян. Проживала за адресою: Самаркандська обл.

Узбеков Гапус, рядовий, стрілець 128-го стрілецького полку 29-ї стрілецької дивізії. 1915 р.н. Андижанська обл., Мархаматський р-н. Призваний Мархаматським райвійськкоматом. Зник безвісти 26.08.1943 р. в с. Веприк. Рідні: Узбеки. Проживала за адресою: Андижанська обл., Мархаматський р-н.

Узьянов Сабарбай, червоноармієць 60-ї гвардійської танкової бригади 8-го гвардійсько-танкового полку. 1925 р.н. Павлодарська обл., Лебяженський р-н. Призваний Лебяженським райвійськкоматом Павлодарської обл. Загинув у бою 30.08.1943 р. Похований у с. Мартинівка. Рідні: дружина, Халіманова Реналета. Проживала за адресою: Павлодарська обл., Лебяженський р-н.

Укумасов Семен Федорович, військовополонений. Розстріляний за селом за втечу з полону. Похований у с. Рашівка.

Уланов Іван Георгійович, рядовий, стрілець 1-го повітряно-десантного стрілецького полку 5-ї повітряно-десантної гвардійської дивізії. 1921 р.н. Кіровська обл., Салобеляцький р-н, с. Мажинськ. Призваний Салобеляцьким райвійськкоматом Кіровської обл. Помер у результаті отриманих поранень 27.11.1943 р. Похований у с. Максимівка. Рідні: батько, Уланов Георгій Іванович. Проживав за адресою: Кіровська обл., Салобеляцький р-н, с. Мажинськ.

Улітін Михайло Якович, рядовий, стрілець 373-ї стрілецької дивізії. 1904 р.н. Курська обл., Советський р-н, с. Єкатеринівка. Призваний Правобережненським райвійськкоматом Північно-Осетинської АРСР. Загинув у бою 15.09.1943 р. Похований у с. Лисівка. Рідні: дружина, Улітіна Катерина Іванівна. Проживала за адресою: Північно-Осетинська АРСР, Правобережненський р-н.

Ульмаєв Фокердін Фояпович, молодший сержант, мінометник 979-го стрілецького полку 253-ї стрілецької дивізії. 1923 р.н. Горьківська обл., Краснооктябрський р-н. Загинув у бою 2.09.1943 р. Похований у с. Веприк.

Ульяничев Яків Спиридонович, рядовий 979-го стрілецького полку 253-ї стрілецької дивізії. 1913 р.н. Удмуртська АРСР. Загинув 6.09.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: дружина, Агафія Федорівна. Проживала за адресою: Кіровська обл., В'ятсько-Полянський р-н, с. Висока Гора.

Улюндшаєв Геннадій Доржійович, лейтенант. Загинув у бою 11.09.1943 р. Похований у с. Лободіне.

Умаров Кожмурат, рядовий. 1912 р.н. Загинув у 1943 р. Похований у братській могилі в с. Лютецька.

Умербаєв Іракаш, рядовий стрілець 3-го батальйону 1235-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1901 р.н. Гур'ївська обл., Іспульський р-н. Призваний Іспульським райвійськкоматом Казахської РСР. Загинув у 13.09.1943 р. Рідні: дружина, Мумербаєва Антан. Проживала за адресою: м. Гур'їв, вул. Степна, 1.

Уміров Барабах, рядовий, стрілець 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1903 р.н. Таджикицька РСР, Кулябська обл., Дангаринський р-н, с. Саргави. Призваний Дангаринським райвійськкоматом Таджикицької РСР. Загинув у бою 9.09.1943 р. Похований у с. Лютецька. Рідних немає.

Умурбеков Турутєн, молодший сержант 983-го стрілецького полку. 1923 р.н. Загинув 1.09.1943 р. Похований у с. Веприк.

Умурзаков Ібайдулла, рядовий 29-ї стрілецької дивізії. 1910 р.н. Андижанська обл., Ходжаабадський р-н. Призваний Ходжаабадським райвійськкоматом Узбекицької РСР. Загинув 28.08.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: дружина, Умурзакова Нуса. Проживала за адресою: Андижанська обл., Ходжаабадський р-н.

Умурзаков Назаралі, червоноармієць 29-ї стрілецької дивізії. 1901 р.н. Ферганська обл., Маргеланський р-н, с. Урам-Калі. Загинув у бою 28.08.1943 р. Похований у с. Вельбівка.

Ураков Африкан Якович, рядовий 1237-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Помер у результаті отриманих поранень 28.09.1943 р. у похідному польовому госпіталі № 2294. Похований у с. Лютецька.

Урабеков Сабір, рядовий 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 11.09.1943 р. Похований у с. Лютецька.

Урумбаєв Мамаджан, рядовий. Загинув у бою у вересні 1943 р. Похований у с. Бобрік.

Урюпін Василь Федорович, рядовий, стрілець 373-ї стрілецької дивізії. 1911 р.н. Тамбовська обл., Знаменський р-н. Призваний Сампурським райвійськкоматом Тамбовської обл. Загинув у бою 13.09.1943 р. Похований у с. Мляни, центр. Рідні: дружина, Урюпіна Тетяна Касьянівна. Проживала за адресою: Тамбовська обл., Знаменський р-н, с. Нікольське.

Усаєв. Військовослужбовець. Загинув 15.09.1943 р. Похований у с. Римарівка, братська могила.

Усейнов Расул Мурад Оган, рядовий, стрілець 128-го стрілецького полку 29-ї стрілецької дивізії. 1907 р.н. Грузинська РСР, Адигенський р-н. Призваний Адигенським райвійськкоматом. Зник безвісти 26.08.1943 р. в с. Веприк. Рідні: Зуленха. Проживала за адресою: Грузинська РСР, Адигенський р-н, с. Абастуман.

Усманкулов Адам, червоноармієць, кулеметник 768-го стрілецького полку 138-ї стрілецької дивізії. 1904 р.н. Киргизька РСР, Ошська обл., Узгенський р-н. Призваний Узгенським райвійськкоматом Киргизької РСР. Загинув у бою 11.09.1943 р. Похований у с. Лютенька. Рідні: дружина, Усманкулова Сомар. Проживала за адресою: Киргизька РСР, Ошська обл., Узгенський р-н.

Усманов Абдумілі, військовослужбовець 77-го артилерійського полку 29-ї стрілецької дивізії. Зник безвісти 27.08.1943 р. в районі м. Гадяч.

Усманов Аліжан, рядовий, стрілець 253-ї стрілецької дивізії. 1901 р.н. Ташкентська обл. Призваний Мірзагульським райвійськкоматом Ташкентської обл. Загинув у бою 1.09.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: Усманова Куждуха. Проживала за адресою: Ташкентська обл., Мірзагульський р-н.

Усманов Танкан, рядовий. 1924 р.н. Самаркандська обл. Загинув у бою 4.09.1943 р. Похований у с. Тепле.

Усманов Ушваалі, рядовий, стрілець 29-ї стрілецької дивізії. 1905 р.н. Андижанська обл., Сталінський р-н. Призваний Сталінським райвійськкоматом Андижанської обл. Зник безвісти 26.08.1943 р. на території Гадяцького району. Рідні: дружина, Османова Бубунуса. Проживала за адресою: Андижанська обл., Сталінський р-н.

Усов Михайло Кирилович, рядовий. 1924 р.н. Ставропольський край, м. Єсентуки. Призваний Єсентуківським міськвійськкоматом м. Єсентуки. Загинув у бою 27.08.1943 р. Похований у братській могилі в с. Мартинівка.

Усольцев Степан Євгенович, рядовий 38-ї стрілецької дивізії. 1900 р.н. Кемеровська обл., м. Ленінськ-Кузнецьк. Загинув у бою 14.09.1943 р. Похований у с. Середняки, центр.

Устименко Іван Якович, червоноармієць 77-го артилерійського полку 29-ї стрілецької дивізії. 1917 р.н. Київська обл., с. Шуляк. Загинув 26.08.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: батько, Яків Петрович. Проживав за адресою: Київська обл., с. Шуляк.

Устимов Микола Петрович, рядовий 373-ї стрілецької дивізії. 1923 р.н. Пензенська обл., Беднодем'янівський р-н. Призваний Беднодем'янівським райвійськкоматом. Загинув у бою 13.09.1943 р., Похований у с. Лисівка. Рідні: мати, Устимова Тетяна Олексіївна. Проживала за адресою: Пензенська обл., Беднодем'янівський р-н.

Устинов Дмитро Сергійович, червоноармієць, стрілець 29-ї стрілецької дивізії. 1896 р.н. Алтайський край, Родінський р-н. Призваний Родінським райвійськкоматом Алтайського краю. Загинув у бою 28.08.1943 р. Похований у с. Вельбівка. Рідні: дружина, Устинова Наталія Єгорівна. Проживала за адресою: Алтайський край, Зміногорський р-н.

Устинов Костянтин Семенович, молодший лейтенант 117-го стрілецького полку 23-ї стрілецької дивізії. 1919 р.н. Загинув 10.09.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: мати, Устинова Євдокія Дмитрівна. Проживала за адресою: м. Москва-133, Рубльовське шосе, 10.

Устинов Олександр Якович, рядовий, навідник 7-ї гвардійської механізованої бригади. 1923 р.н. Саратовська обл., Катеринівський р-н, с. Платовка. Призваний Тамалінським райвійськкоматом Саратовської обл. Загинув 16.09.1943 р. Похований у с. Ручки. Рідні: дружина, Карєва Марія Юхимівна. Проживала за адресою: ст. Тамала, Рязано-Уральська, 14.

Устїнов Володимир Єгорович, рядовий, автоматник 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1905 р.н. Башкирська АРСР, Воскресенський р-н, с. Береговка. Призваний Ішимбайським міськвійськкоматом м. Ішимбай. Загинув у бою 11.09.1943 р. Похований у с. Лютенька. Рідні: мати, Устїнова Марія. Проживала за адресою: Башкирська АРСР, Воскресенський р-н, с. Береговка.

Утедяров Барон, рядовий 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 11.09.1943 р. Похований у с. Лютенька.

Утешов Байман, рядовий 983-го стрілецького полку. 1899 р.н. Загинув 31.08.1943 р. Похований у с. Веприк.

Уткін Микола Петрович, рядовий 979-го стрілецького полку 253-ї стрілецької дивізії. 1913 р.н. Ярославська обл., Нікольський р-н. Призваний Ногінським райвійськкоматом Мос-

ковської обл. Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у с. Глибока Долина. Рідні: дружина, Пелагея Андріївна. Проживала за адресою: м. Ногінськ.

Уточкін Олександр Михайлович, сержант 99-ї танкової бригади. 1923 р.н. м. Тюмень. Призваний Тюменським райвійськкоматом Тюменської обл. Загинув у бою 27.08.1943 р. Похований у с. Тепле. Рідні: батько, Уточкін Михайло Миколайович. Проживав за адресою: м. Тюмень, вул. Берегова, 33.

Ухайло Іван Михайлович, червоноармієць 29-го стрілецького полку 38-ї стрілецької дивізії. 1924 р.н. Сумська обл., Лебединський р-н, с. Семенівка. Призваний Лебединським райвійськкоматом. Загинув у бою 12.09.1943 р. Похований у с. Хитці. Рідні: мати, Ухайло Марфа. Проживала за адресою: Сумська обл., Лебединський р-н, с. Семенівка.

Ушаков Іван Дмитрович, лейтенант. 1922 р.н., Тамбовська обл., Моршанський р-н. Загинув у бою 4.09.1943 р. Похований у с. Мартинівка (колишній х. Червоногвардійський).

Ушаков Н.К., військовослужбовець. Загинув у бою у вересні 1943 р. Похований у с. Велике, кладовище.

Ушаков Сергій Федорович, рядовий 979-го стрілецького полку. 1905 р.н. м. Тула. Призваний Матвіївським райвійськкоматом Чкаловської обл. Загинув 4.09.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: дружина, Маргарита Васиївна. Проживала за адресою: м. Тула.

Фабриченко, жертва нацизму. Житель с. Розбишівка. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації. Похований у с. Петрівка-Роменська, урочище Докалове.

Фазлієв Ш., військовослужбовець. Загинув у бою у вересні 1943 р. Похований у с. Велике, кладовище.

Фазлічев Шайхабар, рядовий, гарматний номер 1852-го винищувального протитанкового артилерійського полку. 1905 р.н. Загинув у бою 2.09.1943 р. Похований у с. Холодне.

Файзієв Каквай, рядовий 1235-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 15.09.1943 р. Похований у с. Лисівка.

Файзієв Рахім, рядовий, стрілець 23-ї стрілецької дивізії. 1912 р.н. Сталінабадська обл., Ворошиловабадський р-н. Призваний Ворошиловабадським райвійськкоматом. Загинув у бою 31.08.1943 р. Похований у с. Воронівщина.

Файзуллін Сайфун Мааян, рядовий. 1921 р.н. Загинув у бою 20.09.1941 р. Похований у с. Качанове.

Файзуєвс Аркадій Аронович, військовослужбовець. Загинув у бою у вересні 1943 р. Похований у с. Бобрік.

Факу Осад, червоноармієць 29-ї стрілецької дивізії. 1906 р.н. Краснодарський край, Тахтамукайський р-н, с. Тахтомат. Призваний Тахтамукайським райвійськкоматом. Загинув 30.08.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: дружина, Шахушат Піговна. Проживала за адресою: Краснодарський край, Тахтамукайський р-н, с. Тахтомат.

Фанагін Борис Миколайович, молодший сержант командир відділення 29-ї стрілецької дивізії. 1924 р.н. м. Уфа. Загинув 27.08.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: дружина. Проживала за адресою: Пелагея Микитівна, м. Уфа.

Фаруб Фадір Разукович, ефрейтор 225-го стрілецького полку 2-го батальйону. 1897 р.н., м. Тбілісі. Призваний Сталінським райвійськкоматом. Помер в результаті отриманих поранень 19.09.1943 р. Похований у с. Веприк.

Фатін Микола Федорович, рядовий 1237-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1901 р.н. Саратовська обл., Озинський р-н. Призваний Нижньо-Тагільським міськвійськкоматом Свердловської обл. Помер в результаті отриманих поранень 13.09.1943 р. Похований у с. Лисівка. Рідні: дружина, Фатіна А.П. Проживала за адресою: Омська обл., Новоузенський р-н.

Фаттахов Месаїм Макарович, рядовий, стрілець 29-ї стрілецької дивізії. 1909 р.н. Башкирська АРСР, Уфимський р-н. Призваний Уфимським райвійськкоматом Башкирської АРСР. Зник безвісти 27.08.1943 р. в с. Веприк. Рідні: батько, Фаттахов Макар. Проживав за адресою: Башкирська АРСР, Уфимський р-н.

Федоренко Василь Федорович, рядовий, стрілець 1235-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у с. Лютенька.

Федоренко Ю., офіцер. Житель с. Венеславівка (?), з 1941 р. перебував у полоні, вдома став організатором підпільної групи. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації у березні 1943 р. Похований у с. Венеславівка.

Федоров Григорій Іванович, військовослужбовець 77-го артилерійського полку 29-ї стрілецької дивізії. Зник безвісти 27.08.1943 р. в районі м. Гадяч.

Федоров І.А., старшина. Загинув у бою в серпні 1943 р. Похований у дворі 1-ї бригади колгоспу ім. Шорса, с. Вельбівка.

Федоров Микола Іванович, червоноармієць. 1910 р.н. Новгородська обл., с. Давидовщина. Загинув у бою 4.09.1943 р. Похований у с. Мартинівка (колишній х. Червоногвардійський).

Федоров Микола Семенович, молодший лейтенант 575-го стрілецького полку 161-ї стрілецької дивізії. 1924 р.н. Воронежська обл., Усманський р-н. Призваний Усманським райвійськкоматом. Зник безвісти при наступі на с. Бобрик 28.08.1943 р.

Федоров Микола Федорович, рядовий. Загинув 6.09.1943 р. Похований у с. Соснівка.

Федоров Н.І., військовослужбовець. Похований у с. Мартинівка (колишній х. Червоногвардійський).

Федоров Степан Євдокимович, червоноармієць 29-ї стрілецької дивізії. 1917 р.н. Тамбовська обл., Ржаксинський р-н, с. Александровка. призваний Ржаксинським райвійськкоматом. Загинув 27.08.1943 р., Похований у с. Веприк. Рідні: сестра, Пелагея Євдокимівна. Проживала за адресою: Тамбовська обл., Ржаксинський р-н, с. Александровка.

Федоров Федір Костянтинович, червоноармієць 29-ї стрілецької дивізії. 1924 р.н. м. Москва, Кадашевська набережна, 28, кв. 28. Призваний Сизранським райвійськкоматом Куйбишевської обл. Загинув у бою 27.08.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: мати, Шукіна Прасковія Василівна. Проживала за адресою: м. Москва, Кадашевська набережна, 28, кв. 28.

Федоровський Євген Барзанович, рядовий, стрілець 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1895 р.н. Загинув у 1943 р. Похований у братській могилі в с. Лютенька.

Федосєєв Василь Валерьянович, червоноармієць. Загинув у бою 15.09.1943 р. Похований у братській могилі в с. Могилатів.

Федосєєв Леонтій Олексійович, рядовий 1237-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у с. Юр'ївка.

Федосов Михайло Кузьмович, лейтенант 979-го стрілецького полку 253-ї стрілецької дивізії. 1913 р.н. Орловська обл., Свердловський р-н. Загинув 30.09.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: дружина, Ніна Петрівна. Проживала за адресою: Орловська обл., Свердловський р-н.

Федотов Василь Петрович, червоноармієць. 1911 р.н. Загинув у 1943 р. Похований у братській могилі в с. Лютенька.

Федотов Ілля Олександрович, старшина дивізійної трофейної команди 23-ї стрілецької дивізії. 1921 р.н. Орджонікідзенський край, м. Мінеральні Води. Призваний Мінераловодським райвійськкоматом Орджонікідзенського краю. Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у с. Вельбівка. Рідні: мати, Федотова М. Проживала за адресою: Орджонікідзенський край, м. Мінеральні Води, вул. Ростовська, 44.

Федотов Семен Лаурентійович, червоноармієць, автоматник 138-ї стрілецької дивізії. 1897 р.н. Бурято-Монгольська АРСР, Тарбагатайський р-н, с. Вусфілок. Призваний Тарбагатайським райвійськкоматом Бурято-Монгольської АРСР. Загинув у бою 19.09.1943 р. Похований у с. Ручки. Рідні: дружина, Федотова Єфросинія Миколаївна. Проживала за адресою: Бурято-Монгольська АРСР, Тарбагатайський р-н, с. Вусфілок.

Федулін Федір Євдокимович, молодший сержант 253-ї стрілецької дивізії. 1916 р.н. Могильовська обл., Могильовський р-н. Призваний Нижньо-Тагільським міськвійськкоматом Свердловської обл. Загинув у бою 11.09.1943 р. Похований у с. Середняки, братська могила, центр. Рідні: дружина, Єбійова Ема. Проживала за адресою: м. Тагіл.

Федченко Яків Тимофійович, сержант 161-ї стрілецької дивізії. 1901 р.н. Курська обл., м. Белгород, вул. Чапаєва, 32. Призваний Белгородським міськвійськкоматом. Загинув у бою у вересні 1943 р. Похований у с. Красна Лука.

Федкін Павло Феофанович, червоноармієць 658-го стрілецького полку 218-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 21.08.1943 р. Похований у с. Мартинівка.

Фельдман Брайна Євсєївна, представниця єврейської громади м. Гадяч. 1912 р.н. Розстріляна за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1942 р. Похована в м. Гадяч, в ур. Гончарний яр.

Фельдман Зальман Гершкович, представник єврейської громади м. Гадяч. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1942 р. Похований у м. Гадяч, в ур. Гончарний яр.

Фесенко Яків Федорович, партизан. 1892 р.н., Житель с. Малі Будища. Загинув під час тимчасової німецької окупації 1941 – 1943 рр. Місце поховання невідоме.

Філонич Мусій Свиридович, жертва нацизму. 1890 р.н. Житель с. Березова Лука. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації 8.03.1942 р. Місце поховання невідоме.

Фисенко Кузьма Никонорович, старший сержант. 1912 р.н. Загинув 12.09.1943 р. Похований у с. Біленченківка, центр.

Фікачев Микола Іванович, червоноармієць 981-го стрілецького полку. 1920 р.н. Загинув у бою 1.09.1943 р. Похований у с. Холодне, братська могила.

Філатов Петро, червоноармієць. 1921 р.н. Загинув у бою 3.10.1943 р. Похований у с. Мартинівка (колишній х. Червоногвардійський).

Філатов Федір Якович, сержант 959-го стрілецького полку 309-ї стрілецької дивізії. 1921 р.н. Новосибірська обл., Асіновський р-н, с. В.Бороховка. Загинув у бою 11.09.1943 р. Похований у с. Розбишівка. Рідні: мати, Непряхіна Анна Меркуріївна. Проживала за адресою: Новосибірська обл., Асіновський р-н.

Філатов Володимир Максимович, партизан. 1923 р.н. Страчений за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1941 р. Похований у с. Бірки.

Філенко Федір Микитович, молодший сержант 253-ї стрілецької дивізії. 1907 р.н. Полтавська обл., Чутівський р-н. Призваний Чутівським райвійськкоматом. Загинув у бою 1.09.1943 р. Похований у с. Холодне, братська могила. Рідні: дружина, Філенко Параска Тимофіївна, Полтавська обл. Проживала за адресою: Чутівський р-н, с. Філенкове.

Філенко Федот Микитович, військовослужбовець. Загинув у бою 2.09.1943 р. Похований у с. Тепле.

Філімонов Василь Петрович, військовослужбовець. 8-а гвардійська механізована бригада. 1919 р.н. м. Молотово. Призваний Зілаїрським райвійськкоматом Уфимської обл. Загинув у 1943 р. Похований у с. Сватки, братська могила. Рідні: мати, Філімонова Дарія Ульянівна. Проживала за адресою: Молотовська обл., м. Молотов.

Філімонов Василь Федорович, рядовий, стрілець 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1905 р.н. Омська обл., Кіровський р-н. Призваний Кіровським райвійськкоматом Омської обл. Загинув у бою 11.09.1943 р. Похований у с. Лютенська. Рідні: дружина, Філімонова Пелагея Степанівна. Проживала за адресою: м. Омськ, вул. Профінтерна, 55.

Філіпов Гаїб Олексійович, старший лейтенант, командир батареї 120-мм гармат 979-го стрілецького полку 253-ї стрілецької дивізії. 1916 р.н. Свердловська обл., с. Ігольне. Загинув 1.09.1943 р. в 1,5 км західніше х. Супрунків. Рідні: дружина, Глебова Юлія Іванівна. Проживала за адресою: м. Молотов.

Філіпов Федір Михайлович, старший сержант. Помер в результаті отриманих поранень у 1270-му евакогоспіталі у 1944 р. Похований у м. Гадяч, кладовище, могила № 5.

Філіпов Василь Гаврилович, рядовий, стрілець 253-ї стрілецької дивізії. 1899 р.н. Тамбовська обл. Призваний Уваровським райвійськкоматом Тамбовської обл. Загинув у бою 31.08.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: дружина, Надія Пилипівна. Проживала за адресою: Тамбовська обл., Уваровський р-н, колгосп «2-а п'ятирічка».

Філонич Мусій Сидорович (Свиридович), рядовий. 1899 р.н. Загинув у вересні 1943 р. Похований у с. Березова Лука.

Філонов Савелій Митрофанович, рядовий, гарматний номер 1207-го винищувально-протитанкового артполку. 1913 р.н. Курська обл., Горшеченський р-н. Призваний Горшеченським райвійськкоматом. Загинув 1.09.1943 р. Похований у с. Мартинівка (колишній х. Червоногвардійський).

Філь Григорій Федорович, жертва нацизму. с. Книшівка. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації у грудні 1941 р. Похований у с. Книшівка.

Філютович Микола Михайлович, старший лейтенант 373-ї стрілецької дивізії. 1915 р.н. м. Хабаровськ, Призваний Ама-Атинським міськвійськкоматом. м. Алма-Ата. Загинув у бою 14.09.1943 р. Похований у с. Рашівка, братська могила, центр. Рідні: батько, Філютович Михайло Анатолійович. Проживав за адресою: м. Алма-Ата, вул. Крутинська, 130.

Філяшевич (Дяшевч) Іван К., жертва нацизму. Житель с. Книшівка. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації у грудні 1941 р. Похований у с. Книшівка.

Фіногенов Георгій Іванович, молодший сержант, командир відділення 29-ї стрілецької дивізії. 1924 р.н. Павлодарська обл., м. Армавір. Призваний Армавірським райвійськкоматом. Загинув 27.08.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: батько, Іван Трохимович. Проживав за адресою: Павлодарська обл., м. Армавір.

Фісташенков Олександр Сидорович, сержант. 1908 р.н. Загинув у бою 2.09.1943 р. Похований у братській могилі в с. Мартинівка.

Фішня, військовослужбовець. Загинув у 1943 р. Похований у м. Гадяч, міський парк.

Фокін Василь Іванович, рядовий 1237-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1901 р.н. Свердловська обл., Нижне-Сергінський р-н. Призваний Нижне-Сергінським райвійськкоматом. Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у с. Юр'ївка. Рідні: мати, Фокіна Фекла Родіонівна. Проживала за адресою: Свердловська обл., Нижне-Сергінський р-н.

Фокін Василь Іванович, рядовий, стрілець 373-ї стрілецької дивізії. 1901 р.н. Свердловська обл., Нижне-Сергінський р-н. Призваний Нижне-Сергінським райвійськкоматом Свердловської обл. Загинув у 1943 р. Похований у братській могилі в с. Лютецька. Рідні: мати, Фокіна Фекла Родіонівна. Проживала за адресою: Свердловська обл., Нижне-Сергінський р-н. (Вірогідно, що це одна й та ж особа, що й попередній. Різняться лише військова частина та місце поховання – Ред.).

Фоменко Михайло Іванович, рядовий 969-го артилерійського полку. 1895 р.н. Західний Казахстан, Бурлінська станція, Казахська РСР. Призваний Тиряктинським райвійськкоматом. Помер від хвороби 5.03.1945 р. Похований у м. Гадяч.

Фоменко Михайло Петрович, червоноармієць 768-го стрілецького полку 138-ї стрілецької дивізії. 1897 р.н. Ростовська обл., Сальський р-н, колгосп «Червоний Маяк». Призваний Сальським райвійськкоматом Ростовської обл. Загинув у бою 19.09.1943 р. Похований у с. Ручки. Рідні: дружина, Фоменко Варвара Герасимівна. Проживала за адресою: Ростовська обл., Сальський р-н, колгосп «Червоний Маяк».

Фомін Євген Ксенофонтович, лейтенант, парторг 3-го стрілецького батальйону 136-ї стрілецької дивізії. 1909 р.н. Латвійська РСР, Ковенська обл., Ковенський р-н. Призваний Сталінградським міськвійськкоматом м. Сталінград. Загинув у бою 13.09.1943 р. Похований с. Тепле. Рідні: дружина, Фоміна Віра Василівна. Проживала за адресою: м. Сталінград, вул. Чкалова, 7.

Фомін Микола Миколайович, сержант 40-ї Армії 128-го стрілецького полку. 1912 р.н. Орловська обл. Загинув у бою 25.09.1943 р. Похований у с. Римарівка, братська могила. Рідні: дружина, Фоміна А.Д. Проживала за адресою: Орловська область, Задонський р-н.

Фомін Павло Корнійович, молодший сержант, командир відділення 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1914 р.н. Новосибірська обл., Кіровський р-н, с. Богай. Призваний Лебяз'євським райвійськкоматом Челябінської обл. Загинув у бою 12.09.1943 р. Похований у с. Лютецька. Рідні: дружина, Фоміна Мотрона Семенівна. Проживала за адресою: Челябінська обл., Лебяз'євський р-н.

Фомкін Іван Сергійович, лейтенант, командир взводу пішої розвідки 48-го стрілецького полку 38-ї стрілецької дивізії. 1916 р.н., м. Дніпропетровськ. Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у м. Гадяч, кладовище, могила № 5. Рідні проживали за адресою: м. Дніпропетровськ, н.пс. Фрунзе, проспект Петровського, 36, кв. 4.

Фонатов Олександр Миколайович, гвардії старший лейтенант, парторг 3-ї бригади 7-ї гвардійської механізованої бригади. 1914 р.н. Калінінська обл., Ємельянівський р-н, с. Базикіно. Призваний Ємельянівським райвійськкоматом Калінінської обл. Загинув у бою 27.08.1943 р. Похований у братській могилі в с. Мартинівка. Рідні: дружина, Фонатова Марія Григорівна. Проживала за адресою: Калінінська обл., Ємельянівський р-н, с. Базикіно.

Фотін Григорій Миколайович, червоноармієць. 1900 р.н. Загинув 01.09.1943 р. Похований у с. Веприк.

Фрадкін Ізраїль Менделєєвич, червоноармієць. 1900 р.н. Загинув 15.09.1943 р. Похований у с. Біленченківка, центр.

Френкель Олена Борисівна, представниця єврейської громади м. Гадяч. Розстріляна за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1942 р. Похована в м. Гадяч, в ур. Гончарний яр.

Фрідман Суня Волькович, червоноармієць. 1895 р.н. Загинув у 1943 р. Похований у братській могилі в с. Лютецька.

Фролов В.І., офіцер. Загинув у бою 16.09.1943 р. Похований у с. Ручки, братська могила.

Фролов Іван Тихонович, червоноармієць, стрілець 29-го стрілецького полку 38-ї стрілецької дивізії. 1896 р.н. Чкаловська обл., м. Ровда. Призваний Бузулуцьким райвійськкоматом Чкаловської обл. Загинув у бою 28.08.1943 р. Похований у с. Бобрік. Рідні: мати, Фролова Марія Іванівна. Проживала за адресою: Чкаловська обл., Бузулуцький р-н, с. Александровка.

Фролов Михайло Степанович, червоноармієць 161-ї стрілецької дивізії. Орловська обл., Знаменський р-н, с. Коротаєво. Призваний Молотовським райвійськкоматом Чечено-Інгушської АРСР м. Грозний. Загинув у вересні 1943 р. Похований у с. Красна Лука. Рідні: брат, Фролов Тимофій Степанович. Проживав за адресою: Орловська обл., Знаменський р-н, с. Коротаєво.

Фролов Олексій Сергійович, старший сержант 9-ї гвардії механізованої бригади. 1914 р.н. Загинув у бою 13.09.1943 р. Похований у с. Ручки, братська могила.

Фролов Прокіп Єфремович, рядовий 253-ї стрілецької дивізії. 1912 р.н. Пензенська обл. Призваний Камешкирським райвійськкоматом Пензенської обл. Загинув у бою 4.09.1943 р. Похований у с. Глибока Долина. Рідні: мати, Рубінова Тетяна Іванівна. Проживала за адресою: Калінінська обл.

Фуйников (Фуніков) Опанас Андрійович, рядовий 29-го стрілецького полку 38-ї стрілецької дивізії. 1902 р.н., м. Солікамськ. Загинув у бою 14.09. 1943 р. Похований у с. Новоселівка.

Фукало Григорій Омелянович, рядовий 1237-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у с. Юр'ївка.

Фураєв Хадир Разукевич, єфрейтор. 1897 р.н. Загинув у 1943 р., Похований у с. Веприк.

Фурманов А.С., військовослужбовець. Загинув у бою у 1943 р. Похований у с. Мартинівка (колишній х. Червоногвардійський).

Фурманов Яків Семенович, червоноармієць 253-ї стрілецької дивізії. 1923 р.н., м. Мінськ. Призваний Мінським міськвійськкоматом, Білоруська РСР. Загинув у бою 1.09.1943 р. Похований у с. Мартинівка (колишній х. Червоногвардійський). Рідних немає.

Хабалоєв К.Б., військовослужбовець. Загинув у бою у вересні 1943 р. Похований у с. Велике, кладовище.

Хабібулін Ф.Б., військовослужбовець. Загинув у бою у вересні 1943 р. Похований у с. Велике, кладовище.

Хаблашов Джонбан, червоноармієць, стрілець 859-го стрілецького полку 294-ї стрілецької дивізії. Чкаловська обл., Соль-Ілецький р-н. Призваний Соль-Ілецьким райвійськкоматом. Загинув 15.09.1943 р. Похований у с. Березова Лука. Рідні: дружина, Хаблашова. Проживала за адресою: Чкаловська обл., Соль-Ілецький р-н, н.п. Урантуд.

Хаджаєв Ход, рядовий 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 11.09.1943 р. Похований у с. Лютецька.

Хаджакулов Овес, червоноармієць 253-ї стрілецької дивізії. 1920 р.н. Чарджууська обл. Призваний Кіровським райвійськкоматом Чкаловської області, м. Орел. Загинув 01.09.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: мати, Іджисва Тадже. Проживала за адресою: Чарджууська обл., с. Татаник.

Хаджимбердієв Бакі, рядовий, кулеметник 372-го стрілецького полку. 1924 р.н. Зник безвісті 13.09.1943 р. в районі с. Млини.

Хаджимуратов Мурахмед, рядовий, стрілець 983-го стрілецького полку. Загинув у бою 16.01.1943 р. Похований у с. Веприк.

Хадиров Абдигаїм, рядовий 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 11.09.1943 р. Похований у с. Лютецька.

Хадукін Іван Никіфорович, рядовий 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 11.09.1943 р. Похований у с. Лютецька.

Хазієв Малаєн Хазієвич, рядовий. 1920 р.н. Загинув у бою 29. 08.1943 р. Похований у с. Бобрік.

Хайман Михайло Фраймович, старший лейтенант, командир взводу протитанкових рушниць 128-го стрілецького полку 29-ї стрілецької дивізії. Кадровий військовий. 1915 р.н. Кам'янець-Подільська обл., Красилівський р-н. Загинув 27.08.1943 р. Похований у с. Веприк.

Хайтов А., військовослужбовець. Загинув у бою у вересні 1943 р. Похований у с. Велике, кладовище.

Хаймов Рахім Семенович, рядовий, стрілець 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1921 р.н. Азербайджанська РСР, м. Куба *. Призваний Новоросійським райвійськкоматом Казахської РСР. Загинув у бою 9.09.1943 р. Похований у с. Лютецька. Рідні: мати, Рахімова Яфа. Проживала за адресою: Азербайджанська РСР, м. Баку, вул. Гоголя, 12.

* Так в оригіналі документу. Тут вірогідно помилка – правильно «м. Баку».

Хайдаров Бунога, рядовий, стрілець 1237-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Помер в результаті отриманих поранень 29.09.1943 р. Похований у с. Лютенька.

Хайдаров Джума, рядовий, стрілець 1235-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1910 р.н. Таджикицька РСР, Кулябська обл., Кзімазарський р-н. Призваний Кзімазарським райвійськкоматом Таджикицької РСР. Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у с. Лютенька. Рідні: дружина, Абдуримова Тумун. Проживала за адресою: Таджикицька РСР, Кулябська обл., Кзімазарський р-н, колгосп «Комунізм».

Хайдаров Імамкуа, військовослужбовець 77-го артилерійського полку 29-ї стрілецької дивізії. Зник безвісти 27.08.1943 р. в районі м. Гадяч.

Хайдабердієв Курбан, рядовий, стрілець 1235-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у с. Лютенька.

Хайдиров Рулат, червоноармієць 29-ї стрілецької дивізії. 1912 р.н. Наманганська обл., Папський р-н. Призваний Папським райвійськкоматом. Загинув 28.08.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: батько, Хадир Осімут. Проживав за адресою: Наманганська обл., Папський р-н.

Хайрудінов Нурдиєв, молодший сержант 981-го стрілецького полку. 1924 р.н. Загинув у бою 4.09.1943 р. Похований у с. Холодне, братська могила.

Хайрушдінов Сафігула, рядовий 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 12.09.1943 р. Похований у с. Лютенька.

Хайсамутдінов Гекіят, рядовий, стрілець 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1909 р.н. Челябінська область, Аргаяський р-н, с. Б.Ядлебай. Призваний Аргаяським райвійськкоматом Челябінської обл. Загинув у бою 9.09.1943 р. Похований у с. Лютенька. Рідні: дружина, Ісламутдінова Насіфа. Проживала за адресою: Челябінська обл., Аргаяський р-н, с. Б.Ядлебай.

Хайтбай Абдула, військовослужбовець. 1918 р.н. Загинув у бою 2.09.1943 р. Похований у с. Холодне, братська могила.

Хакімов Аздан, червоноармієць, стрілець 253-ї стрілецької дивізії. 1909 р.н. Самаркандська обл. Призваний Ургутським райвійськкоматом Узбекицької РСР. Загинув у бою 01.09.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: дружина, Хакімова Сарра. Проживала за адресою: Самаркандська обл., Ургутський р-н.

Хакімов Галім, рядовий, стрілець 1235-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1899 р.н. Татарська АРСР, Красноборський р-н, с. Стара Симлюва. Призваний Красноборським райвійськкоматом Татарської АРСР. Загинув у бою 9.09.1943 р. Похований у с. Лютенька. Рідні: дружина, Хакімова Ханіфа. Проживала за адресою: Татарська АРСР, Красноборський р-н, с. Сляково.

Хакімов Карім, червоноармієць, стрілець 138-ї стрілецької дивізії. 1905 р.н. Ферганська обл. Призваний Регарським райвійськкоматом Сталінабадської обл. Загинув у бою 14.09.1943 р. Похований у с. Ручки. Рідні: дружина, Джибакулова Надакса. Проживала за адресою: Сталінабадська обл., Регарський р-н.

Хакімов Хафіз Томенович, військовослужбовець. Загинув у бою у вересні 1943 р. Похований у с. Бобрік.

Халецький Микола Антонович, рядовий, артилерист 722-го стрілецького полку 206-ї стрілецької дивізії. 1923 р.н. м. Кемерово. Призваний Кемеровським міськвійськкоматом м. Кемерово. Помер в результаті отриманих поранень 19.09.1943 р. Похований у с. Соснівка. Рідні: мати, Поліна Михайлівна. Проживала за адресою: м. Кемерово.

Халікунов Вавакуа, червоноармієць. 1906 р.н. Загинув у бою 1.09.1943 р. Похований у с. Мартинівка (колишній х. Червоногвардійський).

Халіулін Нагім, рядовий, кулеметник 1237-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1908 р.н. Татарська АРСР, Мамадиський р-н, с. Уразбают. Призваний Горьківським міськвійськкоматом м. Горький. Загинув у 1943 р. Похований у братській могилі в с. Лютенька. Рідні: дружина, Халіуліна Вагіда. Проживала за адресою: Татарська АРСР, Мамадиський р-н, с. Уразбают.

Халматов Джура, червоноармієць 29-ї стрілецької дивізії. 1905 р.н. Наманганська обл., Чуйський р-н. Призваний Чуйським райвійськкоматом. Загинув 02.09.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: дружина, Халматова Борін. Проживала за адресою: Наманганська обл., Чуйський р-н.

Халмуратов Наркулаб, військовослужбовець. Похований у с. Веприк.

Хамбаєв Мардан, червоноармієць. 1912 р.н. Загинув 04.09.1943 р. Похований у с. Веприк.

Хамірзаєв Вегмірза, рядовий, стрілець 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1903 р.н. Узбекиька РСР, Ферганська обл., Ферганський р-н. Призваний Ферганським райвійськкоматом Узбекиької РСР. Загинув у бою 9.09.1943 р. Похований у с. Лютецька. Рідні: дружина, Айларова Хайрулла. Проживала за адресою: Узбекиька РСР, Ферганська обл., Ферганський р-н.

Хамітулін Гараф Зіганович, молодший сержант. 1924 р.н. Загинув 02.09.1943 р. Похований у с. Веприк.

Хаммерзаєв Секмурзай, червоноармієць 29-ї стрілецької дивізії. 1910 р.н. Андижанська обл., Ходжаабадський р-н. Загинув 27.08.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: батько, Халмат. Проживав за адресою: Андижанська обл., Ходжаабадський р-н.

Хамраєв Тімір, червоноармієць 253-ї стрілецької дивізії. 1898 р.н. Самаркандська обл. Призваний Каттакурганським райвійськкоматом Узбекиької РСР. Загинув 1.09.1943 р. Похований у с. Холодне, братська могила. Рідні: дружина, Хамраєва Шарап. Проживала за адресою: Самаркандська обл.

Хамракулов Кірсан, червоноармієць 29-ї стрілецької дивізії. 1909 р.н., Андижанська обл., Андижанський р-н. Загинув 27.08.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: дружина, Парніса. Проживала за адресою: Андижанська обл., Андижанський р-н.

Хандатов Удмас, рядовий, стрілець 128-го стрілецького полку 29-ї стрілецької дивізії. 1903 р.н. Ферганська обл., Ферганський р-н. Призваний Ферганським райвійськкоматом. Зник безвісти 27.08.1943 р. в с. Веприк. Рідні: дружина, Маджинова Аширба. Проживала за адресою: Ферганська обл., Ферганський р-н.

Хандуров Павло Андрійович, рядовий, стрілець 23-ї стрілецької дивізії. 1903 р.н. Пензенська обл., Городищенський р-н, с. Чаадаєвка. Призваний Городищенським райвійськкоматом. Загинув у бою 28.08.1943 р. Похований у братській могилі в с. Могилатів. Рідні: дружина, Хандурова Тетяна Якимівна. Проживала за адресою: Пензенська обл., Городищенський р-н, с. Чаадаєвка.

Хапанов Музик, рядовий. 1908 р.н. Загинув у бою 4.09.1943 р. Похований у с. Тепле.

Хапугін Костянтин Іванович, військовослужбовець 253-ї стрілецької дивізії. 1923 р.н. Покровська обл., Работкінський р-н. Призваний Работкінським райвійськкоматом. Загинув у бою 31.08.1943 р. Похований у с. Мартинівка (колишній х. Червоногвардійський). Рідні: батько, Хапугін Іван Трохимович. Проживав за адресою: Покровська обл., Работкінський р-н, с. Прокашене.

Харабірічев Андрій Васильович, рядовий 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 11.09.1943 р. Похований у с. Лютецька.

Харитонов Петро Іванович, молодший сержант, командир відділення 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1915 р.н. Рязанська обл., Большекоровінський р-н, с. Лобково. Призваний Большекоровінським райвійськкоматом Рязанської обл. Загинув у бою 11.09.1943 р. Похований у с. Лютецька. Рідні: дружина, Харитонова Олександра Ілівна. Проживала за адресою: Рязанська обл., Большекоровінський р-н, с. Лобково.

Харін Василь Костянтинович, рядовий, стрілець 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1900 р.н. Кіровська обл., Унінський р-н, с. Коссоти. Призваний Унінським райвійськкоматом Кіровської обл. Загинув у бою 11.09.1943 р. Похований у с. Лютецька. Рідні: дружина, Харіна Євдокія Миколаївна. Проживала за адресою: Кіровська обл., Унінський р-н, с. Коссоти.

Харін Василь Максимович, рядовий 931-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1913 р.н. Свердловська обл., Ісовський р-н. Призваний Красноуральським міськвійськкоматом. Загинув у бою 13.09.1943 р. Похований у с. Лисівка. Рідні: дружина, Харіна Мар'я Микитівна. Проживала за адресою: Свердловська обл., Ісовський р-н.

Харіна Шейна Шальовівна, представниця єврейської громади м. Гадяч. Розстріляна за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1942 р. Похована в м. Гадяч, в ур. Гончарний яр.

Харламов Сергій Прохорович, рядовий 161-ї стрілецької дивізії. 1905 р.н. Воронежська обл., Давидовський р-н. Загинув у бою 13.09.1943 р. Похований у с. Коновалове. Рідні: дружина, Харламова Євгенія Григорівна. Проживала за адресою: Воронежська обл., Давидовський р-н.

Харлап Тихін Карпович, жертва нацизму. Мартинівська сільська рада. Закатований за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації. Місце поховання невідоме.

Жарченко Василь Феодосійович, жертва війни. Житель с. Лютенька. Загинув у 1941 р. Похований у с. Лютенька.

Жарченко Дмитро Терентійович, червоноармієць, стрілець 30-ї стрілецької дивізії. 1908 р.н., м. Запоріжжя. Призваний Запорізьким райвійськкоматом. Загинув у бою 19.09.1943 р. Похований у с. Червоний Кут. Рідні проживали за адресою: м. Запоріжжя, вул. Карла Маркса, 47.

Жарченко Лідія Сергіївна, жертва війни, домогосподарка. 1888 р.н. Жителька м. Гадяч. Загинула під час відступу німців в результаті вибуху снаряду 11.09.1943 р., похована в м. Гадяч, кладовище.

Жарченко Микола Михайлович, жертва війни, учень. 1930 р.н. Житель с. Римарівка. Загинув у результаті вибуху гранати 27.10.1943 р. Похований у с. Римарівка.

Жарченко Олександр Мусійович, рядовий 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1908 р.н. Воронежська обл., Ольховатський р-н, с. Червоне. Загинув 15.09.1943 р. Похований у с. Солдатове. Рідні: дружина, Жарченко Євдокія. Проживала за адресою: Воронежська обл., Лисяченський р-н.

Жарченко Роман Васильович, молодший сержант, стрілець 138-ї стрілецької дивізії. 1901 р.н. Ставропольський край. Призваний Бородуліїнським райвійськкоматом Семипалатинської обл. Загинув у бою 16.09.1943 р. Похований у с. Ручки. Рідні: дружина, Жарченко Ганна Прокопівна. Проживала за адресою: Семипалатинська обл., Новошубльїнський р-н, колгосп «Ленінський шлях».

Жарченко Сергій Йосипович, червоноармієць, стрілець 658-го стрілецького полку 218-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 21.08.1943 р. Похований у с. Мартинівка.

Жарьков Родіон Семенович, старший сержант 981-го стрілецького полку. 1905 р.н. Загинув у бою 1.09.1943 р. Похований у с. Гречанівка.

Хасанов Сумін, старший сержант 138-ї стрілецької дивізії. 1915 р.н. Бухарська обл. Вабкентський р-н, колгосп ім. Калініна. Призваний Вабкентським райвійськкоматом Бухарської обл. Загинув у бою 16.09.1943 р. Похований у с. Ручки. Рідні проживали за адресою: Бухарська обл., Вабкентський р-н, колгосп ім. Калініна.

Хасанов Хабіб, рядовий, стрілець 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 11.09.1943 р. Похований у с. Лютенька.

Хасанов Халім Ібрагімович, лейтенант 575-го стрілецького полку 161-ї стрілецької дивізії. 1917 р.н. Башкирська АРСР, Буздякський р-н, с. Буздяк. Призваний Катта-Курганським райвійськкоматом Узбецької РСР, Самаркандська обл. Зник безвісти під час наступу на с. Бобрік 28.08.1943 р. Рідні: сестра, Хасанова Мугіра Ібрагімівна. Проживала за адресою: Узбецька РСР, Катта-Курганський р-н.

Хасанов Хамракуд, червоноармієць. Загинув у бою 2.09.1943 р. Похований у с. Тепле.

Хасанов Хусомі, рядовий 1235-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1910 р.н. Загинув у бою 11.09.1943 р. Похований у с. Лютенька.

Хасмудінов Анатолій Афаліонович, червоноармієць, навідник гармати 44-го окремого протитанкового дивізіону 218-ї стрілецької дивізії. Зник безвісти 15.09.1943 р. в районі с. Лісове.

Хатбай А., військовослужбовець. Похований у с. Мартинівка (колишній х. Червоногвардійський).

Хатракудов Мамадан, рядовий, стрілець 128-го стрілецького полку 29-ї стрілецької дивізії. 1909 р.н. Андижанська обл., Сталінський р-н. Призваний Сталінським райвійськкоматом. Зник безвісти 26.08.1943 р. в с. Веприк. Рідні: дружина, Атракулова. Проживала за адресою: Андижанська обл., Сталінський р-н.

Хафізов Базар, рядовий, стрілець 650-го стрілецького полку 138-ї стрілецької дивізії. 1915 р.н. Таджикицька РСР, Кулябська обл., Ховалінгський р-н. Призваний Ховалінгським райвійськкоматом Кулябської обл. Загинув у бою 14.09.1943 р. Похований у 2 км південно-західніше від с. Ручки. Рідні: дружина, Кульчераєва Зобер. Проживала за адресою: Таджикицька РСР, Кулябська обл., Ховалінгський р-н, колгосп ім. Сталіна.

Хафізов Касим, рядовий 30-ї стрілецької дивізії. 1918 р.н. Свердловська обл., Махньовський р-н. Призваний Махньовським райвійськкоматом. Загинув у 14.09.1943р. Похований у с. Березова Лука, урочище Цапів Яр. Рідні: батько, Мухамадієв Хафіз, похований за адресою: Свердловська область, Махньовський р-н, с. Созги.

Хачатурян Івармі, червоноармієць 658-го стрілецького полку 218-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 21.08.1943 р. Похований у с. Мартинівка.

Хачатурян Оганес Єгозанович, старший лейтенант, командир кулеметної роти 29-го стрілецького полку 38-ї стрілецької дивізії. 1915 р.н. Вірменська РСР, с. Нораші. Призваний Камардунським райвійськкоматом Вірменської РСР. Загинув у бою 28.08.1943 р. Похований у с. Бобрик. Рідні: мати, Хачатурян Сандам. Проживала за адресою: Вірменська РСР, Камардунський р-н, с. Нораші.

Хвишевський Микола, червоноармієць 1131-го стрілецького полку 337-ї стрілецької дивізії. 1908 р.н. Молотовська обл., Чернушенський р-н. Призваний Сталінським райвійськкоматом. Загинув 10.09.1943 р. Похований у с. Веприк.

Хвостов Вадим Іванович, червоноармієць 8-го гвардійського танкового полку. 1918 р.н. Куйбишевська обл., Радіщевський р-н. Призваний Радіщевським райвійськкоматом. Загинув у бою 26.08.1943 р. Похований у с. Мартинівка. Рідні: батько, Хвостов Іван Іванович. Проживав за адресою: Куйбишевська обл., Радіщевський р-н.

Хероїм Ганна Федорівна, жертва війни, вчителька. 1920 р.н. Жителька с. Сватки. Загинула під час бомбардування 24.09.1941 р. Похована в с. Сватки.

Хижняк В.П., партизан. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1943 р. Похований у м. Гадяч, могила № 3.

Хижняк Василь Прокопович, партизан. 1913 р.н. с. Мала Побиванка. Загинув у грудні 1941 р. Похований у с. Мала Побиванка.

Хижняк Онисим Тарасович, жертва нацизму, коваль. 1903 р.н. с. Жовтневе. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації 5.05.1942 р. Місце поховання невідоме.

Хитриненко Юрій Павлович, партизан. 1917 р.н. Загинув у бою з карателями в грудні 1941 р. Похований у с. Лютенька.

Хіміч Андрій Якимович, рядовий 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у с. Лютенька.

Хісатуліна Лутфула, рядовий, стрілець 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1894 р.н. Башкирська АРСР, Туймазинський р-н, с. Тирканігока. Призваний Туймазинським райвійськкоматом Башкирської АРСР. Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у с. Лютенька. Рідні: дружина, Хісатуліна В. Фархундівна. Проживала за адресою: Башкирська АРСР, Туймазинський р-н, с. Тирканігока.

Хлебніков Сергій Миколайович, червоноармієць 29-ї стрілецької дивізії. 1910 р.н. Тамбовська обл., Тамбовський р-н, с. Незнаїмка. Призваний Тамбовським райвійськкоматом. Загинув 30.08.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: дружина, Хлебнікова Анна. Проживала за адресою: Тамбовська обл., Тамбовський р-н, с. Незнаїмка.

Хобатов Олександр Михайлович, молодший лейтенант. 1924 р.н. Загинув у бою 11.09.1943 р. Похований у с. Римарівка, братська могила.

Ходжаєв, червоноармієць 253-ї стрілецької дивізії. 1908 р.н. Самаркандська обл., Карабарчинський р-н. Призваний Карабарчинським райвійськкоматом. Загинув у бою 12.09.1943 р. Похований у с. Середняки. Рідні: дружина, Ходжаєва Нарбі. Проживала за адресою: Самаркандська обл., Каттакурганський р-н.

Ходіров Ілашмурза, червоноармієць. 1895 р.н. Загинув у бою 31.08.1943 р. Похований у с. Холодне, братська могила.

Ходор Олександр Константинович, рядовий 1237-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1904 р.н. Челябінська обл., Троїцький р-н. Загинув 10.12.1943 р. Похований у братській могилі в с. Лютенька.

Ходукін Іван Никанорович, червоноармієць. 1909 р.н. Курська обл., Суджанський р-н, с. Мерзловка. Загинув у 1943 р. Похований у братській могилі в с. Лютенька.

Ходжаєв Мродуіль, рядовий. 1903 р.н. Загинув у бою 12.09.1943 р. Похований у с. Середняки, братська могила, центр.

Хока Пяліп Тимонович, партизан. 1914 р.н. с. Сари. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації у березні 1942 р. Похований у с. Сари.

Ходдаров, військовослужбовець. Загинув у 1943 р. Похований у братській могилі в с. Лютенька.

Холін Михайло Якович, сержант 253-ї стрілецької дивізії. 1909 р.н. Молотовська обл., м. Чусова. Призваний Чусовським райвійськкоматом. Загинув у бою 12.09.1943 р. Похований у с. Середняки, центр. Рідні: дружина, Холина Антоніна Петрівна. Проживала за адресою: м. Чусова.

Холмуратов Нарпулаб, червоноармієць. 1908 р.н. Загинув 01.09.1943 р. Похований у с. Веприк.

Хомедов Абдула, червоноармієць 38-ї стрілецької дивізії. 1923 р.н. Таджикицька РСР, Конталінський р-н. Призваний Конталінським райвійськкоматом Таджикицької РСР. Загинув у бою 29.08.1943 р. Похований у с. Педоричі. Рідні: батько, Хомедов. Проживав за адресою: Таджикицька РСР, Конталінський р-н.

Хоменко Андрій Самійлович, партизан. 1908 р.н. Загинув у бою з карателями в січні 1942 р. Похований у с. Лютенька.

Хоменко Євдокія Андріївна, жертва війни. 1940 р.н. Жителька с. Лютенька. Загинула в 1941 р. Похована в с. Лютенька.

Хоменко Єлизавета Андріївна, жертва війни. 1913 р.н. Жителька с. Лютенька. Загинула у 1941 р. Похована в с. Лютенька.

Хоменко Єфросинія, жертва нацизму, завідувача філією зв'язку. Жителька с. Лисівка. Розстріляна за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації. Дата і місце поховання невідомі.

Хоменко Марія Андріївна, жертва війни. 1937 р.н. с. Лютенька. Загинула у 1941 р. Похована в с. Лютенька.

Хоменко Олександра Кирилівна, жертва війни. 1910 р.н. Жителька с. Лютенька. Загинула у 1941 р. Похована в с. Лютенька.

Хоменко Харитон Васильович, рядовий. 1906 р.н., м. Лебедин, х. Белодєдов. Загинув 12.09.1943 р. Похований у с. Біленченківка, центр.

Хомко Василь Васильович, рядовий, стрілець 218-ї стрілецької дивізії. 1915 р.н. м. Ленінград. Призваний Октябрським райвійськкоматом Ленінградської обл. Загинув у бою 12.09.1943 р. Похований у с. Млини, центр. Рідні: батько, Хомко Василь Лаврович. Проживав за адресою: м. Ленінград, вул. Красна, 26, кв. 7.

Хомутов Карпо Семенович, лейтенант, командир роти 575-го стрілецького полку 161-ї стрілецької дивізії. 1919 р.н. Сталінградська обл., Кругловський р-н, с. Черпасівка. Призваний Кругловським райвійськкоматом. Зник безвісти під час наступу на с. Бобрік 28.08.1943 р. Рідні: батько Хомутов Семен Леонідович. Проживав за адресою: Сталінградська обл., Кругловський р-н, с. Черпасівка.

Хорін Ілля Іванович, військовослужбовець 128-го стрілецького полку 29-ї стрілецької дивізії. Зник безвісти 29.03.1943 р. в районі с. Веприк.

Хорошлов Андрій Захарович, військовослужбовець 77-го артилерійського полку 29-ї стрілецької дивізії. Зник безвісти 27.08.1943 р. в районі м. Гадяч.

Хорошукін М.І., представник єврейської громади м. Гадяч. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1941 р. Похований у м. Гадяч, кладовище єврейської громади.

Хорошукіна С.А., представниця єврейської громади м. Гадяч. Розстріляна за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1941 р. Похована м. Гадяч, кладовище єврейської громади.

Холаов Іван Якович, рядовий, стрілець 1235-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1923 р.н. Рязанська обл., Сараєвський р-н. Призваний Малинським райвійськкоматом Московської обл. Загинув у бою 12.09.1943 р. Похований у с. Лютенька. Рідні: мати Хохлова Любов Федотівна. Проживала за адресою: Московська обл., Малинський р-н.

Холаов Микола Матвійович, червоноармієць 40-ї Армії 111-го гвардійського артилерійського полку. 1919 р.н. Красноярський край Рибинський р-н с. Орловка. Призваний Рибинським райвійськкоматом. Загинув 27.08.1943 р. (за іншими джерелами, 28.08.1943 р.). Похований у с. Веприк. Рідні: дружина, Анна Миколаївна. Проживала за адресою: Красноярський край, Рибинський р-н, с. Орловка.

Храмов Іван Федорович, гвардії рядовий, стрілець 7-ї гвардійської механізованої бригади. 1907 р.н. Ульяновська обл., Вешкаймський р-н, с. Шарково. Призваний Вешкаймським райвійськкоматом Ульяновської обл. Загинув у бою 2.09.1943 р. Похований у братській могилі в с. Лютенька. Рідні: дружина, Храмова Катерина Трохимівна. Проживала за адресою: Ульяновська обл., Вешкаймський р-н.

Храпов Сергій Михайлович, військовослужбовець. 1907 р.н. Московська обл., м. Орехово-Зуєво, вул. Володарська 1. Призваний Орехово-Зуєвським міськвійськкоматом. Загинув у бою 1.09.1943 р. Похований у с. Мартинівка (колишній х. Червоногвардійський). Рідні: дружина, Храпова Наталія Семенівна. Проживала за адресою: Грузинська РСР, Ахал-Камакі.

Хренніков Пилип Подікарпович, рядовий, стрілець 128-го стрілецького полку 29-ї стрілецької дивізії. 1906 р.н. Вінницька обл., Тростянецький р-н, с. Когинці. Призваний Тростянецьким райвійськкоматом Вінницької обл. Зник безвісти 26.08.1943 р. в с. Веприк. Рідні: дружина, Хреннікова Лукерія Данилівна. Проживала за адресою: Вінницька обл., Тростянецький р-н, с. Когинці.

Хренов Василь Луквич, лейтенант. Загинув у бою 15.09.1943 р. Похований у с. Березова Лука, урочище Цапів Яр.

Хрикін Володимир Пилипович, капітан. Загинув у бою 09.1943 р. Похований у с. Рашівка, братська могила, центр.

Христенко Василь Трохимович, старшина, санінструктор 931-го артилерійського полку 373-ї стрілецької дивізії. 1907 р.н. Воронежська обл., Алексєєвський р-н. Призваний Краснодарським міськвійськкоматом м. Краснодар. Загинув у бою 12.09.1943 р. Похований у с. Млини. Рідні: дружина, Христенко Ірина Іванівна. Проживала за адресою: м. Краснодар.

Хрїстофоров А.П., військовослужбовець. Загинув у бою у вересні 1943 р. Похований у с. Велике, кладовище.

Хрутков Михайло Дмитрович, військовослужбовець. 1917 р.н. Загинув у бою 1.09.1943 р. Похований у с. Мартинівка (колишній х. Червоногвардійський).

Хрушков Микола Вікторович, червоноармієць 29-ї стрілецької дивізії. 1911 р.н. Удмуртська АРСР, Баганський р-н, с. Боногурса. Призваний Баганським райвійськкоматом. Загинув 28.08.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: дружина, Аграфена Федорівна. Проживала за адресою: Удмуртська АРСР, Баганський р-н, с. Боногурса.

Худін Марк Петрович, рядовий. 1910 р.н. Загинув у бою 13.09.1943 р. Похований у с. Рашівка, братська могила, центр.

Худолай Мусій Сергійович, жертва нацизму. 1897 р.н. Житель с. Березова Лука. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації 25.02.1943 р. Місце поховання невідоме.

Худолай Мусій Сергійович, рядовий. Загинув у вересні 1943 р. Похований у с. Березова Лука.

Худорамбетов Турібай, червоноармієць. 1917 р.н. Загинув у бою 1.09.1943 р. Похований у с. Холодне, братська могила.

Худяк, жертва нацизму. Жителька с. Хитці. Розстріляна за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації 2.07.1943 р. Похована в с. Хитці.

Худяк Ганна Іванівна, жертва нацизму, дружина Худяка І.Є. Жителька с. Хитці. Розстріляна за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації 2.07.1943 р. Похована в с. Хитці.

Худяк Ефрем Кирилович, жертва нацизму, батько Худяка І.Є. Житель с. Хитці, Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації 2.07.1943 р. Похований у с. Хитці.

Худяк Зоя Іванівна, жертва нацизму. Жителька с. Хитці. Розстріляна за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації 2.07.1943 р. Похована в с. Хитці.

Худяк Іван Ефремович, партизан, учитель. Житель с. Хитці. Загинув у бою 2.07.1943 р. Похований у с. Хитці.

Худяков Олександр Степанович, старший лейтенант. Помер в результаті отриманих поранень у 1270-му евакогоспіталі у 1945 р. Похований у м. Гадяч, кладовище, могила № 5.

Хусайнов Карім, червоноармієць 29-ї стрілецької дивізії. 1915 р.н. Таджикицька РСР, Кунташенський р-н. Призваний Кунташенським райвійськкоматом. Загинув 30.08.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: дружина, Аймама. Проживала за адресою: Таджикицька РСР, Кунташенський р-н.

Хусанов Міліауд, червоноармієць, стрілець 981-го стрілецького полку 253-ї стрілецької дивізії. 1901 р.н. Самаркандська обл. Призваний Комсомольським райвійськкоматом. Загинув у бою 4.09.1943 р. Похований у с. Холодне, братська могила. Рідні: дружина, Хусанова Хурсун. Проживала за адресою: Самаркандська обл.

Хусейнов Рашид, рядовий. 1918 р.н. Загинув 01.09.1943 р. Похований у с. Веприк.

Цапков Мойсей Іванович, червоноармієць 722-го стрілецького полку. Помер в результаті отриманих поранень 9.09.1943 р. Похований у с. Чернече.

Цветков Іван Павлович, рядовий 253-ї стрілецької дивізії. 1906 р.н. Мордовська АРСР. Загинув 04.09.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: дружина, Мотрона Данилівна. Проживала за адресою: Мордовська АРСР.

Церунадзе Бакрат Тевдорович, військовослужбовець. Загинув у бою у вересні 1943 р. Похований у с. Бобрік.

Цесарський Василь Йосипович, рядовий 158-го кавалерійського полку. 1920 р.н. Краснодарський край, Староменський р-н, ст. Староменська. Призваний Староменським райвійськкоматом. Зник безвісти 5.01.1941 р. в районі с. Великі Будища. Рідні проживали за адресою: Краснодарський край, Староменський р-н, ст. Староменська.

Циварев Петро Якович, червоноармієць, санітар. 1898 р.н. Архангельська обл., Ластольський р-н, с. Ластоль. Призваний Приморським райвійськкоматом Архангельської обл. Загинув у бою 15.09.1943 р. Похований у с. Харківці. Рідні: дружина, Циварева Наталія Володимирівна. Проживала за адресою: Архангельська обл., Ластольський р-н, с. Ластоль.

Циганик Григорій Степанович, червоноармієць, стрілець 161-ї стрілецької дивізії. 1912 р.н. Полтавська обл., Золотоніський р-н, с. Вимхи. Призваний Золотоніським райвійськкоматом. Загинув у бою 16.09.1943 р. Похований у с. Краснознаменка. Рідні: дружина, Циганик Віра Андріївна. Проживала за адресою: Полтавська обл., Золотоніський р-н, с. Вимхи.

Циганов Дем'ян Архипович, сержант 161-ї стрілецької дивізії. 1912 р.н. Загинув у бою 06.09.1943 р. Похований у с. Веприк.

Циганов Олексій Іванович, рядовий, розвідник-артилерист 373-ї стрілецької дивізії. 1925 р.н. Мордовська АРСР, Атюр'євський р-н. Призваний Атюр'євським райвійськкоматом. Загинув у бою 13.09.1943 р. Похований у с. Лисівка. Рідні: мати, Циганова Олександра Іванівна. Проживала за адресою: Мордовська АРСР, Атюр'євський р-н, Н.чадівська сільська рада, с. Курилівка.

Цигуля Валентин Юхимович, лейтенант, командир стрілецького взводу 983-го стрілецького полку 253-ї стрілецької дивізії. 1923 р.н. Одеська обл., м. Котовськ, вул. Советская, 56. Загинув 1.09.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: батько, Цигуля Юхим Іванович. Проживав за адресою: Одеська обл., м. Котовськ, вул. Советська, 56.

Цимбал Віктор Якович, рядовий 29-ї стрілецької дивізії. Краснодарський край, Слав'янський р-н. Загинув у бою 19.09.1943 р. Похований у с. Середняки, центр. Рідні: сестра, Муснякова Марія Яківна. Проживала за адресою: Краснодарський край, Слав'янський р-н.

Цимбал Федір Михайлович, рядовий 29-ї стрілецької дивізії. Ростовська обл., ст. Гашинська. Призваний Гашинським райвійськкоматом. Загинув у бою 16.09.1943 р. Похований у с. Середняки. Рідні: дружина, Ганна Васиївна. Проживала за адресою: Ростовська обл., ст. Гашинська.

Циобелаун Василь Якимович, сержант. Загинув у бою 30.08.1943 р. Похований у с. Воронівщина.

Циценов А.С., військовослужбовець. Загинув у бою у 1943 р. Похований у с. Холодне, братська могила.

Ципурін Іван Гаврилович, рядовий. 1920 р.н. Загинув 08.09.1943 р. Похований у с. Веприк.

Циценов Олександр Санжиканович, лейтенант, командир стрілецького взводу 981-го стрілецького полку. 1921 р.н. Загинув у бою 8.09.1943 р. Похований у с. Мартинівка.

Цокур Дем'ян Павлович, жертва війни. Житель с. Лютьенька. Загинув у 1941 р. Похований у с. Лютьенька.

Цокур Ольга Васиївна, жертва війни. Жителька с. Лютьенька. Загинула в 1941 р. Похована в с. Лютьенька.

Цупков Павло Якович, сержант 1235-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 9.09.1943 р. Похований у с. Лютьенька.

Цупріков Григорій Стефанович, червоноармієць. 1906 р.н. Загинув у бою 7.09.1943 р. Похований у с. Бобрік.

Цурупало Ганна Іванівна, жертва нацизму. м. Гадяч. Розстріляна за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації у вересні 1943 р. Місце поховання невідоме.

Цюпка Семен Павлович, партизан. Загинув у бою 17.01.1942 р. біля х. Веселий. Первісно був похований на х. Веселий, згодом останки перенесено до парку в м. Гадяч.

Чайка Іван Охрімович, жертва війни. с. Лютьенька. Загинув у 1941 р. Похований у с. Лютьенька.

Чайка Павло Іванович, червоноармієць 29-ї стрілецької дивізії. 1912 р.н. Ворошиловградська обл., м. Ворошиловград. Призваний Ворошиловградським райвійськкоматом. Загинув 28.08.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: дружина, Ганна Володимирівна. Проживала за адресою: Ворошиловградська обл., м. Ворошиловград.

Чакаль Чайлабат, рядовий 1235-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 9.09.1943 р. Похований у с. Лютенька.

Чалов Петро Герасимович, молодший лейтенант. 1919 р.н. Тульська обл., Куркінський р-н. Помер в результаті отриманих поранень 20.09.1943 р. Похований у с. Римарівка, братська могила.

Чалчімбаев Даурбек, червоноармієць 768-го стрілецького полку 138-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 11.09.1943 р. Похований у с. Лютенька.

Чапкер Семен Іванович, червоноармієць. 1899 р.н. Загинув у бою 1.09.1943 р. Похований у с. Холодне, братська могила.

Чарімов Урустам, рядовий, стрілець 128-го стрілецького полку 29-ї стрілецької дивізії. 1895 р.н. Азербайджанська РСР, Альдашевський р-н. Призваний Альдашевським райвійськкоматом. Зник безвісти 27.08.1943 р. в с. Веприк. Рідні: дружина Амарова Нозен. Проживала за адресою: Азербайджанська РСР, Альдашевський р-н.

Чаудкін Сергій Федорович, старшина 1235-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 9.09.1943 р. Похований у с. Лютенька.

Чебікін Микола Петрович, офіцер. Загинув 13.09.1943 р. Похований у с. Великі Будища, братська могила.

Чеботарьов Іван Пилипович, червоноармієць. 1904 р.н. Загинув 02.09.1943 р. Похований у с. Веприк.

Чебуряков В. Г., лейтенант. Загинув у бою 16.09.1943 р. Похований у с. Ручки, братська могила.

Чедясов Михайло Павлович, рядовий. 1925 р.н. Загинув у 1943 р. Похований у братській могилі в с. Петрівка-Роменська.

Чекалов Шамшудла, старший лейтенант 138-ї стрілецької дивізії. 1919 р.н. Таджикицька РСР, Кулябська обл., Дангаринський р-н. Призваний Дангаринським райвійськкоматом Кулябської обл. Загинув у бою 16.09.1943 р. Похований у с. Ручки. Рідні: дружина, Челкалова Аакоз. Проживала за адресою: Таджикицька РСР, Кулябська обл., Дангаринський р-н, сільська рада Більон, колгосп «КІМ».

Чекенев Федір Денисович, червоноармієць. Загинув у 1943 р. Похований у с. Березова Лука, парк.

Чеклязов Максим Сергійович, лейтенант. Загинув 24.08.1943 р. Похований у с. Веприк.

Чекмаров Павло Федорович, рядовий. 1912 р.н. Загинув у бою 20.09.1943 р. Похований у с. Середняки, братська могила, центр.

Челімікін Григорій Васильович, червоноармієць 650-го стрілецького полку 138-ї стрілецької дивізії. 1900 р.н. Ташкентська обл. Призваний Баговатським міськвійськкоматом Ташкентської обл. Загинув у бою 15.09.1943 р. Похований у с. Ручки.

Червяков Федір Васильович, рядовий 1237-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1895 р.н. Орловська обл., Тельчинський р-н. Призваний Тельчинським райвійськкоматом. Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у с. Юр'івка. Рідні: дружина, Червякова Ольга Дмитрівна. Проживала за адресою: Орловська обл., Тельчинський р-н.

Черданцев Борис Степанович, молодший сержант, навідник протитанкової рушниці 1235-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1904 р.н. Свердловська обл., Сухоложський р-н, с. Сухолож'є. Призваний Сухоложським райвійськкоматом Свердловської обл. Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у с. Лютенька. Рідні: син, Черданцев Олексій Борисович. Проживав за адресою: Свердловська обл., Сухолозький р-н, с. Сухолож'є.

Черепанов Іван Федорович, рядовий. 1916 р.н. Архангельська обл., Прилодський р-н, с. Придуки. Загинув у бою 12.09.1943 р. Похований у с. Середняки, братська могила, центр.

Черіпа Іван Олександрович, рядовий 218-ї стрілецької дивізії. Бурято-Монгольська АРСР, Тергобайський р-н. Призваний Тергобайським райвійськкоматом. Загинув у бою 15.09.1943 р. Похований у с. Лисівка.

Черкаєв Саман, військовослужбовець 77-го артилерійського полку 29-ї стрілецької дивізії. Зник безвісти 27.08.1943 р. в районі м. Гадяч.

Черкасов Антон Андрійович, червоноармієць. 1898 р.н. Загинув у 1943 р. Похований у братській могилі в с. Лютенька.

Черкасов Михайло Євстафійович, рядовий. 1907 р.н., м. Лебедін, х. Деревенка. Загинув 12.09.1943 р. Похований у с. Біленченківка, центр.

Черкасов Олександр Федорович, лейтенант. 1910 р.н. Загинув 26.08.1943 р. Похований у с. Веприк.

Черков Ано Ібрахімович, червоноармієць 253-ї стрілецької дивізії. 1900 р.н. Туркменська РСР, Байрал-Алинський р-н. Призваний Байрал-Алинським райвійськкоматом Марійської обл. Загинув 31.08.1943 р., Похований у с. Веприк.

Черкод'янов Микола Васильович, рядовий 1237-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у с. Юр'івка.

Черненко Віль Євтихіївч, червоноармієць. Військова частина 18798 «А». 1924 р.н., м. Херсон. Призваний Херсонським райвійськкоматом. Загинув 01.09.1943 р. Похований у с. Веприк, центр. Рідні: мати, Черненко Тетяна Антонівна. Проживала за адресою: м. Херсон.

Черников Дмитро Герасимович, червоноармієць 253-ї стрілецької дивізії. 1898 р.н. Башкирська АРСР. Загинув у бою 1.09.1943 р. Похований у с. Холодне, братська могила. Рідні: дружина, Олена Никифорівна. Проживала за адресою: Башкирська АРСР.

Черних Василь Васильович, сержант 57-го стрілецького полку. Помер у результаті отриманих поранень 21.09.1943 р. Похований у с. Лютецька.

Чернишов Анаій Степанович, рядовий 30-ї стрілецької дивізії. 14.10.1924 р.н. Загинув у бою 26.08.1943 р. Похований у братській могилі в с. Могилатів.

Чернишов Давид Маркович, партизан. 1916 р.н. Житель с. Рашівка. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації у грудні 1941 р. Похований у с. Рашівка.

Чернишов Іван Митрофанович, молодший лейтенант. 1920 р.н. Загинув у серпні 1943 р. Похований у с. Вельбівка, сквер.

Чернишов Петро Трохимович, червоноармієць 29-ї стрілецької дивізії. 1917 р.н. Ростовська обл., Семикаракорський р-н. Загинув 28.08.1943. Похований у с. Веприк.

Черников Трохим Іванович, рядовий 979-го стрілецького полку. 1899 р.н. Загинув у бою 2.09.1943 р. Похований у с. Харківці.

Чернов Василь Федорович, військовослужбовець. 1903 р.н. Костромська обл., с. Кузовцово. Призваний Костромським райвійськкоматом. Загинув у бою 2.09.1943 р. Похований у с. Тепле.

Чернов Серапіон Матвійович, рядовий 29-ї стрілецької дивізії. 1910 р.н. Алтайський край, с. Кашечаг. Загинув у бою 14.09.1943 р. Похований у с. Середняки.

Чернокутов Іван Гр., військовослужбовець 77-го артилерійського полку 29-ї стрілецької дивізії. Зник безвісти 27.08.1943 р. в районі м. Гадяч.

Черноусов Гаврило Миронович, рядовий. 1907 р. н. Загинув у бою 27.08.1943 р. Похований у с. Воронівщина.

Черняков Ілля Якович, представник єврейської громади м. Гадяч. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1942 р. Похований у м. Гадяч, ур. Гончарний яр.

Черняков Федір Васильович, сержант. 1914 р.н. Зник безвісти у липні 1941 р. в районі с. Лютецька. Виключений із списків особового складу у вересні 1943 р.

Черталін Олексій Андріанович, молодший сержант. Загинув 01.09.1943 р. Похований у с. Веприк.

Чех Яким Семенович, рядовий. 1905 р.н. Загинув у бою 28.08.1943 р. Похований у братській могилі в с. Мартинівка.

Чехладзе Ной Лаврентійович, молодший лейтенант, командир стрілецького взводу 128-го стрілецького полку 29-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 25.08.1943 р. Похований у с. Педоричі. Рідні: мати, Чехладзе Ірина Іванівна. Проживала за адресою: Цулукидзевський р-н, с. Горден.

Чечіков Андрій Опанасович, старший лейтенант, командир роти 71-го стрілецького полку 30-ї стрілецької дивізії. 1918 р.н. Білоруська РСР, Гомельська обл., Стрешинський р-н. Призваний Стрешинським райвійськкоматом Гомельської обл. Загинув у бою 15.09.1943 р. Похований у с. Ручки, братська могила. Рідні: батько, Чечіков Опанас Михайлович. Проживав за адресою: Гомельська обл., Стрешинський р-н, с. Войби.

Чигарьов Петро Миколайович, рядовий 1237-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1912 р.н. Ольгінський р-н, с. Тумиково. Призваний Ольгінським райвійськкоматом Приморського краю. Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у с. Юр'івка. Рідні: дружина, Чигарьова Анна Харитонівна. Проживала за адресою: Далекий Схід, Ольгінський р-н, с. Тумиково.

Чигвицєв Олександр Олексійович, червоноармієць. Загинув 01.09.1943 р. Похований у с. Веприк.

Чижик Трохим Олексійович, рядовий. 1908 р.н., м. Лебедин. Загинув 12.09.1943 р. Похований у с. Біленченківка, центр.

Чикалов Олександр Іванович, старший сержант. Загинув 30.01.1943 р. Похований у с. Соснівка.

Чимбаєв Нолмурза, червоноармієць 29-ї стрілецької дивізії. 1910 р.н. Андижанська обл., Улуногорський р-н. Призваний Улуногорським райвійськкоматом. Загинув 28.08.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: дружина, Хамерза. Проживала за адресою: Андижанська обл., Улуногорський р-н.

Чирков Борис Йосипович, червоноармієць стрілець 859-го стрілецького полку 294-ї стрілецької дивізії. 1904 р.н. Красноярський край, Новоселівський р-н. Призваний Новоселівським райвійськкоматом. Загинув 15.09.1943 р. Похований у с. Березова Лука. Рідні: дружина, Анісія Михайлівна. Проживала за адресою: Новосибірська обл., Хаповський р-н, с. Н.Феклінове.

Чирков Михайло Михайлович, рядовий 253-ї стрілецької дивізії. 1924 р.н. Рязанська обл. Призваний Ярахтанським райвійськкоматом. Загинув 02.09.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: батько, Михайло Іванович. Проживав за адресою: Рязанська обл., с. Наріштар.

Чирок Михайло Якович, сержант 29-ї стрілецької дивізії. 1922 р.н. Чернігівська обл., Остерський р-н, с. Глібове. Призваний Остерським райвійськкоматом. Загинув 27.08.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: батько, Черюк Яків. Проживав за адресою: Чернігівська обл., Остерський р-н, с. Глібове.

Чистюкія Микола Пилипович, молодший сержант 748-го стрілецького полку 206-ї стрілецької дивізії. 1924 р.н. Курська обл., Беленихінський р-н. Призваний Беленихінським райвійськкоматом. Загинув у бою 11.09.1943 р. Похований у с. Сари. Рідні: батько, Пилип Павлович. Проживав за адресою: Харківська обл., с. В.Данилівка.

Чичерін Харитон Григорович, сержант. 1912 р.н. Московська обл. Призваний Воскресенським райвійськкоматом. Загинув 15.09.1943 р. Похований у с. Соснівка.

Чнясов Шарафат, червоноармієць 29-ї стрілецької дивізії. 1906 р.н. Андижанська обл., Пахтаабадський р-н, с. Мадамьян. Призваний Пахтаабадським райвійськкоматом. Загинув 28.08.1943 р. Похований у с. Веприк.

Чкаїдзе Володимир Михайлович, сержант 1129-го стрілецького полку 337-ї стрілецької дивізії. 1919 р.н. Грузинська РСР, Харагульський р-н, с. Квеба. Призваний Харагульським райвійськкоматом Грузинської РСР. Загинув у бою 14.09.1943 р. Похований у с. Петрівка-Роменська. Рідні: дружина, Чкаїдзе М.І. Проживала за адресою: Грузинська РСР, Харагульський р-н, с. Квеба.

Чокін Іван Якович, сержант, телефоніст 1852-го винишувального протитанкового артилерійського полку. 1908 р.н. Загинув 2.09.1943 р. Похований на території радгоспу «Холодний». Точне місце знаходження могили невідоме.

Чорнобривець Іван Іванович, жертва нацизму. 1922 р.н. с. Лисівка. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1941 р. Похований у с. Лисівка.

Чорнобривець Іван Іванович, партизан. 1914 р.н. Загинув у бою з гітлерівцями у грудні 1941 р. Похований у с. Лютенька.

Чорномордіна Людмила Львівна, представниця єврейської громади м. Гадяч. Розстріляна за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1942 р. Похована в м. Гадяч, в ур. Гончарний яр.

Чорномордіна Софія Семенівна, представниця єврейської громади м. Гадяч. Розстріляна за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1942 р. Похована в м. Гадяч, в ур. Гончарний яр.

Чубарев Микола Антонович, сержант. 1898 р.н. Загинув 10.09.1943 р. Похований у с. Веприк.

Чубов Іван Матвійович, військовослужбовець 77-го артилерійського полку 29-ї стрілецької дивізії. Зник безвісти 27.08.1943 р. в районі м. Гадяч.

Чумак, комісар партизанського загону, колишній інструктор Гадяцького райкому партії. Загинув взимку 1942 р. Похований у с. Петрівка-Роменська, урочище Докалове.

Чумаков Архип Сергійович, рядовий. Загинув у бою 1.09.1943 р. Похований у братській могилі в с. Мартинівка.

Чумаков Микола Миколайович, старший сержант 104-ї окремої розвідувальної роти 29-ї стрілецької дивізії. 1907 р.н. Ростовська обл., Самарський р-н, с. Самарське. Призваний Самарським райвійськкоматом. Загинув 13.09.1943 р. Похований у с. Венеславівка. Рідні: дружина, Олена Григорівна. Проживала за адресою: Ростовська обл., Самарський р-н, с. Самарське.

Чупрасов Петро Несторович, рядовий 106-го стрілецького полку 29-ї стрілецької дивізії. 1902 р.н. Алтайський край, Мамонтовський р-н. Загинув 27.08.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: дружина, Пинісова Олександра Іванівна. Проживала за адресою: Алтайський край, радгосп № 7.

Чурилін Петро Лук'янович, рядовий, стрілець 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1906 р.н. Башкирська АРСР, Зіанчуринський р-н. Призваний Зіанчуринським райвійськкоматом Башкирської АРСР. Загинув у бою 9.09.1943 р. Похований у с. Лютецька. Рідні: дружина, Чуриліна Анастасія. Проживала за адресою: Башкирська АРСР, Зіанчуринський р-н, с. Кузьминка.

Чухальдзе Михайло Андрійович, рядовий, стрілець 128-го стрілецького полку 29-ї стрілецької дивізії. 1906 р.н. Ставропольський край, Курський р-н, ст. Калинівська. Призваний Моздоцьким райвійськкоматом. Зник безвісти 26.08.1943 р. в с. Веприк. Рідні: дружина, Чухальдзе. Проживала за адресою: Ставропольський край, Курський р-н, ст. Калинівська.

Чухіль Карпо Микитович, підпільник. 1913 р.н. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1942 р. Похований у с. Розбишівка.

Шабасев Іван Андрійович, старший сержант. Загинув 14.09.1943 р. Похований у м. Гадяч, парк.

Шабалін Степан Герасимович, молодший сержант, стрілець 23-ї стрілецької дивізії. 1904 р.н. м. Тюмень, вул. Смоленська, 36. Призваний Молотовським райвійськкоматом. Загинув у бою 28.08.1943 р. Похований у с. Воронівщина. Рідні: дружина, Шабаліна Клавдія Іванівна. Проживала за адресою: м. Тюмень, вул. Смоленська, 36.

Шабанов Хасім, рядовий, стрілець 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1909 р.н. Загинув у бою 9.09.1943 р. Похований у с. Лютецька.

Шавріков Абіджап, рядовий, стрілець 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 11.09.1943 р. Похований у с. Лютецька.

Шагіршев Лостамбай Троф[имович], військовослужбовець 77-го артилерійського полку 29-ї стрілецької дивізії. Зник безвісти 27.08.1943 р. в районі м. Гадяч.

Шагов Василь Іванович, червоноармієць, кулеметник 1237-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1924 р.н. Сталінградська обл., м. Астрахань. Призваний Гур'євським райвійськкоматом Казахської РСР. Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у братській могилі в с. Юр'ївка. Рідні: батько, Шагов Іван Тимофійович. Проживав за адресою: Сталінградська обл., м. Астрахань.

Шадманов Юсуф, рядовий, стрілець 1235-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1907 р.н. Узбецька РСР, Ферганська обл., Ташлацький р-н. Призваний Ташлацьким райвійськкоматом Узбецької РСР. Загинув у бою 11.09.1943 р. Похований у с. Малини. Рідні: дружина, Шадманова Сахадат. Проживала за адресою: Узбецька РСР, Ферганська обл., Ташлацький р-н.

Шайдаров Олександр Петрович, червоноармієць. Загинув 02.09.1943 р. Похований у с. Веприк.

Шайдров Олександр Степанович, рядовий 983-го стрілецького полку. 1908 р.н. Загинув 1.09.1943 р. Похований у с. Веприк.

Шаймов Хабій Гальмутдинович, рядовий. 1909 р.н. Загинув у бою 13.09.1943 р. Похований у с. Лисівка.

Шайхулін Аявородін, рядовий 1237-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 8.09.1943 р. Похований у с. Юр'ївка.

Шакалов Олексій Миколайович, червоноармієць 253-ї стрілецької дивізії. 1922 р.н. Алтайський край. Призваний Асіньським райвійськкоматом. Загинув у бою 1.09.1943 р. Похований у с. Тепле, братська могила. Рідні: мати, Шакалова Марія Андріївна. Проживала за адресою: Алтайський край, Рубцовський р-н, с. Гакара.

Шакаров Бабакуа, військовослужбовець. 1924 р.н. Загинув у бою 4.09.1943 р. Похований у с. Мартинівка (колишній х. Червоногвардійський).

Шакін Микола Сергійович, сержант 161-ї стрілецької дивізії. 1913 р.н. Воронежська обл., Терновський р-н, с. Шиш. Призваний Терновським райвійськкоматом. Загинув у бою 16.09.1943 р. Похований у с. Краснознаменка. Рідні: дружина, Шакіна Анна Серафимівна. Проживала за адресою: Читинська обл., Дульдургінський р-н, с. Уркан.

Шакіров Хабібуда, червоноармієць. 1909 р.н. Загинув у бою 31.08.1943 р. Похований у с. Холодне, братська могила.

Шалашев Сергій Максимович, лейтенант 575-го стрілецького полку 161-ї стрілецької дивізії. 1914 р.н. Челябінська обл., Міньярський р-н. Призваний Міньярським райвійськкоматом

Челябінської обл. Зник безвісти під час наступу на с. Бобрік 28.08.1943 р. Рідні: дружина, Шалашева Тетяна Павлівна. Проживала за адресою: Челябінська обл., м. Мін'яр, вул. Большая, 66.

Шалигін Дмитро Пилипович, червоноармієць, гарматний номер 1334 зенітно-артилерійського полку 21-ї зенітно-артилерійської дивізії Резерву Головного Командування. 1896 р.н. Красноярський край, Смельяновський р-н, с. Куваршин. Призваний Смельяновським райвійськкоматом Красноярського краю. Загинув у бою 11.09.1943 р. Похований у с. Вельбівка, кладовище. Рідні: дружина, Шалигіна Фаїна Іванівна. Проживала за адресою: Красноярський край, Смельяновський р-н, с. Куваршин.

Шалін Микола Іванович, червоноармієць 29-ї стрілецької дивізії. 1924 р.н. Горьківська обл., Каверінський р-н. Призваний Каверінським райвійськкоматом Горьківської обл. Загинув 28.08.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: мати, Качалова Ольга Олексіївна. Проживала за адресою: Горьківська обл., Каверінський р-н.

Шалін Олексій Іванович, молодший сержант 1235-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1905 р.н. Загинув у бою 11.09.1943 р. Похований у с. Лютенька.

Шалопутін Григорій Михайлович, рядовий. Загинув у бою 10.1943 р. Похований у с. Бобрік.

Шалаумбаєв Каляч, рядовий 1237-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у с. Юр'ївка.

Шалаунє Ніат Гімонович, рядовий, хімік-інженер 128-го стрілецького полку 29-ї стрілецької дивізії. 1924 р.н. Ферганська обл., Багдадський р-н. Призваний Багдадським райвійськкоматом Ферганської обл. Зник безвісти 26.08.1943 р. в с. Веприк. Рідні: Маткарімова Мечремеса. Проживала за адресою: Ферганська обл., Багдадський р-н, с. Богдаш.

Шальнев Іван Михайлович, рядовий, сапер 2-ї роти 5-го гвардійського танкового корпусу 60-го окремого мотострілецького батальйону. 1924 р.н. Тамбовська обл., Инжавінський р-н, с. Стенішино. Призваний Сталінським райвійськкоматом м. Уфа. Зник безвісти 5.09.1943 р. в р-ні с. Коновалове. Рідні: батько, Шальнев Михайло Семенович. Проживав за адресою: Тамбовська обл., Инжавінський р-н, с. Стенішино.

Шаманьязов Кадир, червоноармієць 29-ї стрілецької дивізії. 1907 р.н. Андижанська обл., Ходжаабадський р-н. Призваний Ходжаабадським райвійськкоматом. Загинув 29.08.1943 р. Похований у с. Веприк.

Шаміков Микола Олександрович, червоноармієць, стрілець 38-ї стрілецької дивізії. 1923 р.н. Молотовська обл., с. Беймурзіно. Призваний Щуче-Озерським райвійськкоматом. Загинув у бою у вересні 1943 р. Похований у с. Бобрік. Рідні: брат, Шаміков Тимофій Олександрович. Проживав за адресою: Молотовська обл., с. Беймурзіно.

Шамов Матвій Андрійович, рядовий, стрілець 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1908 р.н. Башкирська обл., Улу-Теляцький р-н. Призваний Улу-Теляцьким райвійськкоматом. Загинув у бою 11.09.1943 р. Похований у с. Лютенька. Рідні: дружина, Шамова Пелагея. Проживала за адресою: Башкирська АРСР, Інглінський р-н, колгосп «Доброє Началю».

Шамрай Семен Павлович, жертва нацизму. 1896 р.н. Житель с. Березова Лука. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації 24.12.1942 р. Місце поховання невідоме.

Шамрай Семен Павлович, рядовий. 1893 р.н. Загинув у 1943 р. Похований у с. Березова Лука.

Шанін Іван Іванович, рядовий 1237-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1909 р.н. Івановська обл., Меленковський р-н. Призваний Курловським райвійськкоматом Івановської обл. Загинув у бою 8.09.1943 р. Похований у с. Юр'ївка. Рідні: дружина, Помічаєва Олена Григорівна. Проживала за адресою: Івановська обл.

Шаннек Олександр Павлович, червоноармієць, розвідник 104-ї окремої розвідувальної роти 29-ї стрілецької дивізії. 1922 р.н. Житомирська обл., Овруцький р-н, с. Норинськ. Призваний Овруцьким райвійськкоматом. Загинув 13.09.1943 р. Похований у с. Венеславівка. Рідні: мати, Танюк Анастасія Василівна. Проживала за адресою: Житомирська обл., Овруцький р-н, с. Норинськ.

Шапаєв Баба, червоноармієць. 1915 р.н. Загинув 31.09.1943 р. Похований у с. Веприк.

Шапаїтов Шері, червоноармієць 29-ї стрілецької дивізії. 1913 р.н. Таджикицька РСР. Призваний Токлакський райвійськкоматом. Загинув 25.08.1943 р. Похований у м. Гадяч. Рідні: дружина, Шапатова Санавур. Проживала за адресою: Таджикицька РСР, Токлакський р-н, Лаурська сільська рада.

Шапіро Семен Борисович, рядовий, начальник радіозв'язку 7-го гвардійського механізованого корпусу 25-ї механізованої бригади. 1924 р.н. Житомирська обл., м. Городниця. Призваний Приуральським райвійськкоматом Казахської РСР. Помер від хвороби 25.04.1945 р. Похований у братській могилі с. Малі Будища. Рідні: мати, Шапіро Іска Йосипівна. Проживала за адресою: Житомирська обл., м. Городниця.

Шаповалов Микола Максимович, рядовий, командир відділення 256-го стрілецького полку 30-ї стрілецької дивізії. 1904 р.н. Саратовська обл., Терновський р-н. Призваний Енгельсівським райвійськкоматом Саратовської обл. Загинув у бою 30.08.1943 р. Похований у с. Воронівщина. Рідні: дружина, Шаповалова Ксенія Іванівна. Проживала за адресою: Саратовська обл., м. Енгельс, вул. Маяковського, 47.

Шаповалов Михайло Павлович, капітан, командир батальйону 768-го стрілецького полку 138-ї стрілецької дивізії. 1922 р.н. м. Алма-Ата. Загинув у бою 16.09.1943 р. Похований у с. Ручки. Рідні: мати, Соколова Марія. Проживала за адресою: м. Алма-Ата.

Шараєв Дмитро Георгійович, червоноармієць 253-ї стрілецької дивізії. 1924 р.н. Чкаловська обл., Осікеєвський р-н, с. Мартиново. Призваний Нижньо-Тагільським райвійськкоматом Свердловської обл. Загинув 01.09.1943 р. Рідні: батько, Георгій Анатолійович. Проживав за адресою: Чкаловська обл., м. Абдуліно, вул. Революційна, 78.

Шарапов Петро Павлович, сержант, стрілець 658-го стрілецького полку 218-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 21.08.1943 р. Похований у с. Мартинівка.

Шараські Яків Дмитрович, старший сержант медичної служби 47-ї Армії 269-го протитанкового артилерійського полку. Чуваська АРСР, Шумерлінський р-н, с. Шумері. Загинув у бою 26.08.1943 р. Похований у с. Воронівщина. Рідні: дружина, Шараськіна Парасковія Петрівна. Проживала за адресою: Чуваська АРСР, Шумерлінський р-н.

Шаригін Хаміджан, рядовий, стрілець 1235-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1899 р.н. Чкаловська обл., Кувандицький р-н. Призваний Актюбинським міськвійськкоматом Казахської РСР м. Актюбинськ. Загинув у бою 9.09.1943 р. Похований у с. Лютенька. Рідні: дружина, Шаригіна Руснат Шарипівна. Проживала за адресою: Казахська РСР, м. Актюбинськ.

Шарім Віктор Автонович, жертва війни, дитина. 1938 р.н. Житель м. Гадяч. Помер в результаті поранення, отриманого під час вибуху бомби 27.11.1943 р. Похований у м. Гадяч, кладовище.

Шарінов Гібат, військовослужбовець. Загинув у вересні 1943 р. Похований у с. Бобрік.

Шарінов Бакий, червоноармієць, стрілець 1237-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1921 р.н. Кіровська обл., Малмизький р-н. Призваний Малмизьким райвійськкоматом Кіровської обл. Загинув у 1943 р. Похований у братській могилі с. Юр'ївка. Рідні: батько, Набієв Шаріп. Проживав за адресою: Кіровська обл., Малмизький р-н.

Шарінов Борис Тимофійович, гвардії капітан. 1914 р.н., Башкирська АРСР. Загинув у бою 27.08.1943 р. Похований у м. Гадяч, міський парк.

Шарінов Саїд, молодший сержант, командир відділення 1235-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у с. Лютенька.

Шаріфов Зугур, червоноармієць 253-ї стрілецької дивізії. 1907 р.н. Самаркандська обл. Призваний Нураїнським райвійськкоматом Узбецької РСР. Загинув у бою 2.09.1943 р. Похований у с. Тепле, братська могила. Рідні: дружина, Шаріфова Сафіл. Проживала за адресою: Самаркандська обл.

Шаркевич Михайло Іванович, червоноармієць 253-ї стрілецької дивізії. 1914 р.н. Смоленська обл. Призваний Ковельським райвійськкоматом. Загинув у бою 31.08.1943 р. Похований у с. Холодне, братська могила. Рідні: батько, Шаркевич Іван Іванович, проживав за адресою: Смоленська обл.

Шататкін Костянтин, рядовий 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 12.09.1943 р. Похований у с. Лютенька.

Шатоболов Гур'ян Агубасевич, військовослужбовець. Загинув у бою 31.08.1943 р. Похований у с. Холодне, братська могила.

Шахімов Хабіт Гільмутдінович, рядовий, стрілець 372-го стрілецького полку. 1904 р.н. Загинув у бою 13.09.1943 р. Похований у с. Млини.

Шахов Володимир Іванович, старший сержант, командир гармати 1235-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1906 р.н., Ярославська обл., Углицький р-н. Призваний Кіровським райвійськкоматом Івановської обл. Загинув у бою 11.09.1943 р. Похований у с. Лютенька. Рідні: дружина, Шахова Марія Григорівна. Проживала за адресою: м. Іваново.

Шварцман Зельман Якович, представник єврейської громади м. Гадяч. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1942 р. Похований у м. Гадяч, в ур. Гончарний яр.

Шварцман Ісак Зельманович, представник єврейської громади м. Гадяч. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1942 р. Похований у м. Гадяч, в ур. Гончарний яр.

Шварцман Рахіль Ісаївна, представниця єврейської громади м. Гадяч. Розстріляна за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1942 р. Похована в м. Гадяч, в ур. Гончарний яр.

Шведенко Василь Якимович, молодший сержант 29-ї стрілецької дивізії. 1908 р.н. Ставропольський край, Ворошиловський р-н. Призваний Ворошиловським райвійськкоматом. Загинув 28.08.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: дружина, Шведенко Олександра Єгорівна. Проживала за адресою: Ставропольський край, Ворошиловський р-н, с. Дубовка.

Шведов Олексій Іванович, старший сержант 206-ї стрілецької дивізії 35-го окремого стрілецького полку. 1918 р.н. Московська обл., м. Щелково. Загинув у бою 14.09.1943 р. Похований у с. Рашівка, центр. Рідні: дружина, Олександра Петрівна. Проживала за адресою: Московська обл., м. Щелково.

Швець Андрій Захарович, рядовий 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1896 р.н. Херсонська губернія, Херсонський повіт, с. Гамбург. Призваний Челябінським міськвійськкоматом м. Челябінськ. Загинув у бою 11.09.1943 р. Похований у с. Лютецька. Рідні: дружина, Швець Марфа Андріївна. Проживала за адресою: Башкирська АРСР.

Шевцов Никифор Микитович, молодший сержант, командир відділення 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1902 р.н. Башкирська АРСР, Єрмекеївський р-н, с. Кульчум. Призваний Єрмекеївським РВК Башкирської АРСР. Загинув у бою 11.09.1943 р. Похований у с. Лютецька. Рідні: дружина, Шевцова Анастасія Петрівна. Проживала за адресою: Башкирська АРСР, Єрмекеївський р-н, с. Кульчум.

Шевченко Антон Савович, жертва нацизму. 1909 р.н. Житель с. Венеславівка, Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації у травні 1942 р. Місце поховання невідоме.

Шевченко Дем'ян Прокопович, жертва нацизму. Петрівсько-Роменська сільська рада. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації. Дата загибелі та місце поховання невідомі.

Шевченко Іван Гаврилович, військовослужбовець 981-го стрілецького полку. 1910 р.н. Загинув у бою 1.09.1943 р. Похований у с. Холодне, братська могила.

Шевченко Іван Пилипович, сержант, командир відділення 849-го стрілецького полку 294-ї стрілецької дивізії. 1911 р.н. Сумська обл., Великописарівський р-н. Призваний Великописарівським райвійськкоматом. Загинув у бою 14.09.1943 р. Похований у с. Кияшківське. Рідні: дружина, Марія Павлівна. Проживала за адресою: Сумська обл., Великописарівський р-н.

Шевченко Микола Дмитрович, жертва нацизму. 1871 р.н. Сватківська сільська рада. Спалений живим у вересні 1943 р. за наказом німецької окупаційної адміністрації. Місце поховання невідоме.

Шевченко Михайло Іванович, червоноармієць, стрілець 161-ї стрілецької дивізії. 1906 р.н. Воронежська обл., Шаталівський р-н. Призваний Шаталівським райвійськкоматом Воронежської обл. Загинув 7.09.1943 р. Похований у с. Бобрик. Рідні: батько, Шевченко Іван Петрович. Проживав за адресою: Воронежська обл., Шаталівський р-н.

Шевченко Олексій Іванович, рядовий 161-ї стрілецької дивізії. 1900 р.н. Курська обл., Кореневський р-н. Загинув у бою 16.09.1943 р. Похований у с. Середняки, братська могила, центр. Рідні: дружина, Шевченко Євдокія Іванівна. Проживала за адресою: Курська обл., Кореневський р-н.

Шевченко Петро Платонович, військовослужбовець. Загинув у бою у вересні 1943 р. Похований у с. Глибока Долина.

Шевченко Терентій Григорович, рядовий 206-ї стрілецької дивізії. 1907 р.н. Сумська обл., х. П'яткін. Загинув у бою 13.09.1943 р. Похований у с. Рашівка, братська могила, центр. Рідні: дружина, Шевченко Катерина Васиївна. Проживала за адресою: Сумська обл., х. П'яткін.

Шелест Степан Овдійович, партизан. 1896 р.н. с. Плішивець. Загинув у 1942 р. Похований у с. Плішивець.

Шедія Петико Арсенович, рядовий 29-ї стрілецької дивізії. 1923 р.н. Грузинська РСР, м. Зутгді. Загинув 01.09.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: брат, Євген. Проживав за адресою: Грузинська РСР, м. Зутгді.

Шелкунов Микола Пилипович, сержант, стрілець 128-го стрілецького полку 29-ї стрілецької дивізії. 1923 р.н., Дніпропетровська обл., селище Фрунзе, завод ім. Петровського, 20, кв. 19. Призваний Фрунзенським райвійськкоматом. Зник безвісти 28.08.1943 р. в с. Веприк. Рідні: мати, Шелкунова Марія Гнатівна. Проживала за адресою: Дніпропетровська обл., селище Фрунзе, завод ім. Петровського, 20, кв. 19.

Шемелін Олександр Васильович, червоноармієць 981-го стрілецького полку. 1913 р.н. Загинув у бою 4.09.1943 р. Похований у с. Мартинівка (колишній х. Червоногвардійський).

Шемтеряков Хамід, червоноармієць. 1911 р.н. Загинув у бою 1.09.1943 р. Похований у с. Холодне, братська могила.

Шемчук А.М., військовослужбовець. Загинув у бою у вересні 1943 р. Похований у с. Велике, кладовище.

Шенаков Салай, військовослужбовець 77-го артилерійського полку 29-ї стрілецької дивізії. Зник безвісти 27.08.1943 р. в районі м. Гадяч.

Шералієв Берди, військовослужбовець 77-го артилерійського полку 29-ї стрілецької дивізії. Зник безвісти 27.08.1943 р. в районі м. Гадяч.

Шеріп Костянтин Васильович, розвідник 29-ї стрілецької дивізії. Алтайський край, Сорокінський р-н, с. Мостове. Призваний Сорокінським райвійськкоматом. Загинув 27.08.1943 р. Похований у с. Веприк.

Шеріяня Сетрак Степанович, червоноармієць 29-ї стрілецької дивізії. 1903 р.н. Грузія, Ахалкалацький р-н, с. Хандо. Призваний Ахалкалацьким райвійськкоматом. Загинув 27.08.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: дружина, Шеріяня Гечана. Проживала за адресою: Грузинська РСР, Ахалкалацький р-н, с. Хандо.

Шерматов Абдухалім, рядовий, стрілець 128-го стрілецького полку 29-ї стрілецької дивізії. 1906 р.н. Андижанська обл., Сталінський р-н. Призваний Сталінським райвійськкоматом Андижанської обл. Зник безвісти 26.08.1943 р. в с. Веприк. Рідні: дружина, Шерматова. Проживала за адресою: Андижанська обл., Сталінський р-н.

Шеров Шеймордан, червоноармієць 29-ї стрілецької дивізії. 1907 р.н. Таджикицька РСР, Варзобський р-н, с. Лугов. Призваний Варзобським райвійськкоматом. Загинув 29.08.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: дружина, Дзеба. Проживала за адресою: Таджикицька РСР, Варзобський р-н, с. Лугов.

Шерстяних Петро Григорович, рядовий 29-ї стрілецької дивізії. 1910 р.н. Воронежська обл., Староведузький р-н. Призваний Староведузьким райвійськкоматом. Загинув 01.09.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: дружина, Ольга Андріївна. Проживала за адресою: Воронежська обл.

Шестаков Ілля Якович, рядовий, стрілець 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1910 р.н. Загинув у бою 11.09.1943 р. Похований у с. Лютенька.

Шестаков Ф.К., військовослужбовець. Загинув у бою у вересні 1943 р. Похований у с. Велике, кладовище.

Шехенев Петро Григорович, рядовий, сапер 3-ї роти 5-го гвардійського танкового корпусу 60-го окремого мотострілецького батальйону. 1909 р.н. м. Ярослав, двір фабрики «Красний Перекоп», будинок № 7, кв.14. Призваний Красноперекопським райвійськкоматом. Зник безвісти 5.09.1943 р. в районі с. Коновалове. Рідні: дружина, Євдокія Прохорівна. Проживала за адресою: м. Ярослав, двір фабрики «Красний Перекоп», будинок № 7, кв.14.

Шеянов Опанас Микитович, рядовий 161-ї стрілецької дивізії. 1915 р.н. Курська обл., Шебекинський р-н. Призваний Шебекинським райвійськкоматом. Загинув у бою 7.09.1943 р. Похований у с. Бобрік. Рідні: дружина, Шеянова Ліліана Іванівна. Проживала за адресою: Курська обл., Шебекинський р-н.

Шийко Павло Антонович, рядовий 1910 р.н. Помер в результаті отриманих поранень 5.10.1943 р. Похований у с. Веприк.

Шияльдин Зірай Георгійович, молодший сержант 1131-го стрілецького полку 337-ї стрілецької дивізії. Башкирська АРСР, Кугарчинський р-н, с. Давлет-Коновна. Призваний Уфимським райвійськкоматом. Загинув 10.09.1943 р. Похований у с. Веприк.

Шнякблад Позен, рядовий 1131-го стрілецького полку. 1915 р.н. Помер в результаті отриманих поранень 19.09.1943 р. Похований у с. Веприк, кладовище.

Шиков Федір Іванович, рядовий 29-ї стрілецької дивізії. 1924 р.н. Кустанайська обл., В.-Устимський р-н. Призваний В.-Устимським райвійськкоматом Кустанайської обл. Загинув у бою 28.08.1943 р. Похований у с. Вельбівка, сквер. Рідні: батько, Шиков Михайло Якович. Проживав за адресою: Алтайський край, Н.-Георгієвський р-н.

Шило Федір Іванович, рядовий, заряджаючий гармати 1235-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 9.09.1943 р. Похований у с. Лютенка.

Шилов Іван Васильович, старший сержант, заступник командира відділення 7-ї гвардійської механізованої бригади. 1923 р.н. Вологодська обл., Бабаєвський р-н, с. Давидівка. Призваний Бабаєвським райвійськкоматом Вологодської обл. Загинув у бою 13.09.1943 р. Похований у с. Круглик. Рідні: мати, Шилова Марія Михайлівна. Проживала за адресою: Вологодська обл., Бабаєвський р-н, с. Давидівка.

Шилов Іван Васильович, старший сержант 7-ї гвардії механізованої бригади. Загинув у бою 13.09.1943 р. Похований у с. Харківці.

Шилов Іван Єгорович, рядовий, стрілець 38-ї стрілецької дивізії. 1904 р.н. Саратовська обл., Жирновський р-н, с. Озерки. Призваний Жирновським райвійськкоматом Саратовської обл. Загинув у бою 31.08.1943 р. Похований у с. Бобрик. Рідні: дружина, Шилова Федосія Іванівна. Проживала за адресою: Саратовська обл., Жирновський р-н, с. Озерки.

Шилов Опанас Васильович, рядовий, водій 296-го артилерійського полку. 1920 р.н. Смоленська обл. Призваний Новодугінським райвійськкоматом Смоленської обл. Помер в результаті отриманих поранень 15.09.1943 р. Похований у с. Соснівка. Рідні: батько, Шилів Василь Трохимович. Проживав за адресою: Смоленська обл., Новодугінський р-н.

Шилов Яків Михайлович, рядовий, навідник протитанкової рушниці 1237-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1907 р.н. Молотовська обл., Оханський р-н. Призваний Оханським райвійськкоматом. Загинув у бою 9.09.1943 р. Похований у с. Юр'івка. Рідні: дружина, Шилова Марія Іванівна. Проживала за адресою: Молотовська обл., Оханський р-н.

Шилюнов Дмитро Никифорович, червоноармієць 838-го стрілецького полку 237-ї стрілецької дивізії. 1906 р.н. Молотовська обл., с. Щуче Озеро. Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у с. Миколаївка.

Шильмуратов Шан, молодший сержант. Загинув у бою 8.09.1943 р. Похований у с. Лютенка.

Шиндейкін Степан Дмитрович, ефрейтор 1334-го зенітно-артилерійського полку 21-ї зенітно-артилерійської дивізії. 1916 р.н. Мордовська АРСР, Старосиндровський р-н, с. Старосиндровське. Призваний Старосиндровським райвійськкоматом Мордовської АРСР. Загинув у бою 06.09.1943 р. Похований у с. Могилатів.

Шинкаренко Євдоким Микитович, сержант 161-ї стрілецької дивізії. 1912 р.н. Курська обл., Валуйський р-н, с. Можей. Призваний Валуйським райвійськкоматом. Загинув у бою 12.09.1943 р. Похований у с. Краснознаменка. Рідні: мати, Шинкаренко Фекла Єгоровна. Проживала за адресою: Курська обл., Валуйський р-н, с. Можей.

Шинкарюк Омелян Прокопович, сержант, командир відділення 106-го стрілецького полку 29-ї стрілецької дивізії. 1919 р.н. м. Кам'янець-Подільський. Призваний Меджибозьким райвійськкоматом Кам'янець-Подільської обл. Загинув у бою 30.08.1943 р. Похований у братській могилі с. Мартинівка. Рідні: мати, Шинкарюк Меланія Йосипівна. Проживала за адресою: Кам'янець-Подільська обл., с. Карпівці.

Шипілов Іван Євсейович, червоноармієць 29-ї стрілецької дивізії. 1904 р.н. Алтайський край, Алтайський р-н, селище. Макаринськ. Загинув 28.08.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: дружина, Олександра Григорівна. Проживала за адресою: Алтайський край, Алтайський р-н, селище. Макаринськ.

Шипіцин Тимофій Трифонович, молодший сержант, командир відділення 5-го гвардійського танкового корпусу 60-го окремого мотострілецького батальйону. 1914 р.н. Архангельська обл., Коноський р-н, с. Ізбно. Призваний Коноським райвійськкоматом Архангельської обл. Зник безвісти 5.09.1943 р.н. в районі с. Коновалове. Рідні: дружина, Шипіцина Афанасія Семенівна. Проживала за адресою: Архангельська обл., Коноський р-н, с. Ізбно.

Шипов Олексій Олександрович, старший сержант, кухар 29-ї стрілецької дивізії. 1910 р.н. м. Астрахань. Призваний Мікоянівським райвійськкоматом. Загинув 31.08.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: дружина, Марія Дмитрівна. Проживала за адресою: м. Астрахань.

Шипук Дмитро Іванович, старший сержант 8-ї механізованої бригади. 1922 р.н. Полтавська обл., Полтавський р-н, с. Крутий Берег. Призваний Полтавським райвійськкоматом

Полтавської обл. Загинув у бою 15.09.1943 р. Похований у с. Ручки. Рідні: мати, Шипук Ольга. Проживала за адресою: Полтавська область., Полтавський р-н, с. Крутий Берег.

Ширягін Олександр Миколайович, рядовий, стрілець 667-го стрілецького полку. 1900 р.н. Загинув у бою 12.09.1943 р. Похований у с. Маїни.

Ширшков Олександр Миколайович, майор 372-ї окремої винищувальної протитанкової дивізії. 1913 р.н. Архангельська обл., Котласький р-н. Призваний Котлаським райвійськкоматом Архангельської обл. Загинув у бою 13.09.1943 р. Похований у с. Новоселівка. Рідні: дружина, Ширишкова Ірина Дмитрівна. Проживала за адресою: Новосибірська обл., Маріїнський р-н, с. Білобородівка.

Широкий Михайло Олексійович, червоноармієць 161-ї стрілецької дивізії. 1913 р.н. Архангельська обл., Каніно-Тіманський р-н. Призваний Ісакогорським райвійськкоматом Архангельської обл. Загинув у бою 28.08.1943 р. Похований у с. Бобрик. Рідні: батько, Широкий Олексій Максимович. Проживав за адресою: Архангельська обл., Каніно-Тіманський р-н, ст. Шойна.

Широких Іван Михайлович, молодший лейтенант, командир мінометного взводу 1237-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 16.09.1943 р. Похований у братській могилі в с. Могилатів.

Широков Михайло Іванович, рядовий, стрілець 981-го стрілецького полку 253-ї стрілецької дивізії. 1900 р.н. Горьківська обл. Призваний Курмишським райвійськкоматом Горьківської обл. Загинув у бою 11.09.1943 р. Похований у с. Глибока Долина. Рідні: дружина, Марія Іванівна. Проживала за адресою: Горьківська обл., Курмишський р-н, с. Тришкіно.

Широнін Петро Єгорович, військовослужбовець. Загинув у бою 31.08.1943 р. Похований у с. Холодне, братська могила.

Ширшов Іван Андрійович, рядовий. Загинув 09.09.1943 р. Похований у с. Веприк.

Ширшов Іван Олександрович, червоноармієць 38-ї стрілецької дивізії. 1905 р.н. Тамбовська обл., Сосновський р-н. Призваний Сосновським райвійськкоматом. Загинув 01.09.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: дружина, Ширшова Анна. Проживала за адресою: Тамбовська обл., Сосновський р-н, с. Троцьке.

Ширягін Григорій Васильович, старший лейтенант, командир стрілецької роти 737-го стрілецького полку 206-ї стрілецької дивізії. Помер в результаті отриманих поранень 17.09.1943 р. Похований у с. Соснівка. Рідні: батько, Ширягін Василь Матвійович. Проживав за адресою: Ульяновська обл.

Шихалєв Ібрагім Оглан, рядовий, стрілець 128-го стрілецького полку 29-ї стрілецької дивізії. 1894 р.н. Азербайджанська РСР, Шимахинський р-н. Призваний Шимахинським райвійськкоматом. Зник безвісти 27.08.1943 р. в с. Веприк. Рідні: дочка, Сура. Проживала за адресою: Азербайджанська РСР, Шимахинський р-н.

Шішкін Никифор Григорович, червоноармієць 29-ї стрілецької дивізії. 1896 р.н., Алтайський край, Зональний р-н. Призваний Зональним райвійськкоматом. Загинув 27.08.1943 р. Похований у м. Гадяч. Рідні: дочка, Бередікова Варвара Никифорівна. Проживала за адресою: Алтайський край, Зональний р-н.

Шішкін Олександр Андрійович, лейтенант 421-го стрілецького полку. 1918 р.н. Рязанська обл., м. Шацьк. Призваний Шацьким райвійськкоматом. Помер в результаті отриманих поранень 19.09.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: дружина, Воренкова М.А. Проживала за адресою: Рязанська обл., м. Шацьк.

Шішков Євдоким Іванович, військовослужбовець 77-го артилерійського полку 29-ї стрілецької дивізії. Зник безвісти 27.03.1943 р. в р-ні с. Веприк.

Шішов Марко Матвійович, рядовий 1237-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 8.09.1943 р. Похований у с. Юр'івка.

Шиян Іван Пилипович, жертва нацизму. 1911 р.н. с. Березова Лука. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації 25.03.1942 р. Місце поховання невідоме.

Шкаревський Іларіон Кіндратович, партизан. с. Сарі. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1942 р. Похований у с. Сарі.

Шкупов А.В., військовослужбовець. Загинув у бою у вересні 1943 р. Похований у с. Велике, кладовище.

Шкурупій Іван Григорович, старший сержант. 1915 р.н., с. Шкурупівка. Помер в результаті отриманих поранень 4.09.1943 р. Похований у с. Круглик.

Шляков Олексій Степанович, рядовий 128-го окремого армійського батальйону протитанкових рушниць. 1902 р.н. Казахська РСР, Павлодарська обл., Баянаульський р-н, с. Баян

Аул. Призваний Баянаульським райвійськкоматом Казахської РСР. Загинув 12.09.1943 р. Похований у с. Біленченківка, центр. Рідні: дружина, Шликова Віра Пилипівна. Проживала за адресою: Казахська РСР, Павлодарська обл., Баянаульський р-н, с. Баян Аул.

Шмаков Михайло Іванович, сержант, навідник гармати 931-го артилерійського полку 373-ї стрілецької дивізії. 1918 р.н. Челябінська обл., Пластовський р-н. Призваний Пластовським райвійськкоматом Челябінської обл. Загинув у бою 12.09.1943 р. Похований у с. Млини. Рідні: мати, Шмакова Марія Андріївна. Проживала за адресою: Челябінська обл., Пластовський р-н.

Шицалов Олексій Миколайович, військовослужбовець. Загинув у бою 4.09.1943 р. Похований у с. Холодне, братська могила.

Шорніков Микола Никифорович, рядовий, стрілець 128-го стрілецького полку 29-ї стрілецької дивізії. 1916 р.н. Сталінградська обл. Призваний Владивостоцьким райвійськкоматом Приморського краю. Зник безвісти 28.08.1943 р. в с. Веприк. Рідні: дружина, Шорнікова Харитина Панфілозна. Проживала за адресою: Ростовська обл., Аксайський р-н, с. Григорівка.

Шорохов Олександр Дмитрович, молодший сержант, командир відділення 29-ї стрілецької дивізії. 1919 р.н. м. Ленінград. Загинув 26.08.1943 р. Похований у с. Вельбівка. Рідні: сестра, Марія Дмитрівна. Проживала за адресою: м. Ленінград, вул. Некрасова, 58, кв. 34.

Шорохов Олександр Іванович, рядовий, стрілець 373-ї стрілецької дивізії. 1899 р.н. Івановська обл., Пучезький р-н, с. Гади. Призваний Городецьким райвійськкоматом Горьківської обл. Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у братській могилі с. Юр'ївка. Рідні: дружина, Шорохова Марта Васиївна. Проживала за адресою: Горьківська обл., м. Городок, вул. Профсоюзна, 18.

Шоржіков Микола Никифорович, військовослужбовець 128-го стрілецького полку 29-ї стрілецької дивізії. Зник безвісти 28.03.1943 р. в районі с. Веприк.

Шостак Федір Олексійович, партизан, 1902 р.н. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації в 1942 р. Похований у м. Гадяч.

Шпак Василь Володимирович, рядовий, розвідник 89-го стрілецького полку 23-ї стрілецької дивізії. 1915 р.н. Саратовська обл., Єршовський р-н, с. Крестьянка. Призваний Єршовським райвійськкоматом Саратовської обл. Загинув у бою 28.08.1943 р. Похований у братській могилі в с. Мартинівка. Рідні: дружина, Шпак Зінаїда Йосипівна. Проживала за адресою: Саратовська обл., Єршовський р-н, с. Крестьянка.

Шпенцов (Шпнаєв, Шпієв) Опанас Микитович, військовослужбовець. Загинув у бою у вересні 1943 р. Похований у с. Хитці.

Шпилевий Марко Федорович, партизан, голова Гадяцької райспоживспілки. Загинув у бою 17.01.1942 р. біля х. Веселий. Первісно був похований на х. Веселий, згодом останки перенесено до парку в м. Гадяч.

Шрамківський Назар Юхимович, жертва війни. 1894 р.н. Житель с. Лютенка. Загинув у 1941 р. Похований у с. Лютенка.

Штабеєв А.С., військовослужбовець. Похований у с. Червоногвардійське. Братська могила.

Штанько С.В., партизан, штатний пропагандист Гадяцького райкому партії. Загинув у бою 17.01.1942 р. біля х. Веселий. Первісно був похований на х. Веселий, згодом останки перенесено до парку в м. Гадяч.

Штанько Сергій Никифорович, підпільник. 1899 р.н. Житель с. Харківці. Страчений гестапо у травні 1942 р. Похований у с. Харківці.

Штебеєв Олександр Семенович, рядовий. 1924 р.н. Саратовська обл., с. Шихани. Загинув у бою 5.09.1943 р. Похований у с. Холодне, братська могила.

Штепа Василь Пилипович, жертва війни. 1918 р.н. с. Лютенка. Загинув у 1942 р. Похований у с. Лютенка.

Штерєб Микола Гнатович, червоноармієць. Помер від хвороби 21.06.1945 р. Похований у братській могилі в с. Малі Будища.

Штомпель Микола Григорович, жертва війни. Житель м. Гадяч. Загинув під час бомбардування 12.09.1943 р. Похований у м. Гадяч.

Шубін Олександр Сергійович, сержант, командир відділення 30-ї стрілецької дивізії. 1924 р.н. Ульяновська обл., Богдашкінський р-н. Призваний Богдашкінським райвійськкоматом. Загинув у бою 12.09.1943 р. Похований у с. Червоний Кут. Рідні: батько, Шубін Сергій Павлович. Проживав за адресою: Ульяновська обл., Богдашкінський р-н.

Шубін Сергій Павлович, військовослужбовець. Ульяновська обл., Богдашкінський р-н. Похований на території Гадяцького р-ну.

Шудря Антон Віталійович, червоноармієць. Загинув у бою 1.09.1943 р. Похований у с. Мартинівка (колишній х. Червоногвардійський).

Шукуров Ергам Якубович, рядовий 158-го кавалерійського полку. 1920 р.н. Самаркандська обл., Комсомольський р-н, с. Таадата. Призваний Комсомольським райвійськкоматом. Зник безвісти 5.01.1941 р. в районі с. Великі Будища. Рідні проживали за адресою: Самаркандська обл., Комсомольський р-н, с. Таадата.

Шудягін Дмитро Олексійович, військовослужбовець. Загинув у бою 30.08.1943 р. Похований у с. Мартинівка (колишній х. Червоногвардійський).

Шульга Валентин Іванович, жертва війни. с. Лютенька. Загинув у 1942 р. Похований у с. Лютенька.

Шумаков Опанас Дмитрович, рядовий, стрілець 29-го стрілецького полку 38-ї стрілецької дивізії. 1907 р.н. Курська обл., с. Рудавське. Призваний Обоянським райвійськкоматом Курської обл. Загинув у бою 2.09.1943 р. Похований у с. Бобрік. Рідні: дружина, Шумакова Віра Федорівна. Проживала за адресою: Курська обл., с. Грязновське.

Шумаков Степан Петрович, сержант. 1913 р.н. Курська обл., с. Климівка. Загинув у бою 18.09.1943 р. Похований у братській могилі в с. Могилатів.

Шумкін М., військовослужбовець. Загинув у бою у вересні 1943 р., Похований у с. Бобрік.

Шундяєв Олексій Іванович, рядовий, стрілець 373-ї стрілецької дивізії. 1900 р.н. Челябінська обл., Еткульський р-н, с. Картабан. Призваний Тракторозаводським райвійськкоматом Челябінської обл. Загинув у бою 11.09.1943 р. Похований у с. Лютенька. Рідні: дружина, Шундяєва Марія Іванівна. Проживала за адресою: м. Челябінськ.

Шупик Іван Григорович, старший сержант. Загинув 1.09.1943 р. Похований у с. Веприк.

Шутов Павло Петрович, червоноармієць, стрілець 979-го стрілецького полку 253-ї стрілецької дивізії. 1895 р.н. Архангельська обл. Призваний Переяславським райвійськкоматом Ярославської обл. Загинув 2.09.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: дружина, Юлія Андріївна. Проживала за адресою: м. Москва, Таганка, пров. Жевлохов, 11, кв. 8.

Шушкін Надримбен, червоноармієць 29-го стрілецького полку 38-ї стрілецької дивізії. Казахська РСР, с. Чумарське. Загинув у бою 30.09.1943 р. Похований у с. Бобрік.

Щербак Дмитро Пахомович, партизан. 1903 р.н. Загинув у бою 17.01.1942 р. біля х. Веселий. Первісно був похований на х. Веселий, згодом останки перенесено до парку в м. Гадяч.

Щербак Микола, жертва нацизму, син партизанки Щербак О.Г. 1932 р.н. Житель с. Книшівка. Розстріляний у грудні 1941 р. за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації. Похований у с. Книшівка.

Щербак Ольга Герасимівна, партизанка, 1906 р.н. Жителька с. Книшівка. Розстріляна в грудні 1941 р. за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації. Похована в с. Книшівка Гадяцького р-ну.

Щербаков Григорій Йосипович, червоноармієць, стрілець 253-ї стрілецької дивізії. 1911 р.н. Полтавська обл. Призваний Бакалинським райвійськкоматом Башкирської АРСР. Загинув у бою 1.09.1943 р. Похований у с. Холодне, братська могила. Рідні: дружина, Щербакова Ольга. Проживала за адресою: Башкирська АРСР, Бакалинський р-н.

Щербаков Іван Миколайович, молодший сержант, командир відділення. 1921 р.н. Курська обл., Глушковський р-н, с. Кариж. Призваний Глушковським райвійськкоматом Курської обл. Загинув 01.09.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: батько, Микола Кузьмович. Проживав за адресою: Курська обл., Глушковський р-н.

Щербаков Іван Миколайович, рядовий, сапер 138-ї стрілецької дивізії. 1904 р.н., Тамбовська обл., Юрловський р-н, с. Галіцино. Призваний Орджонікідзенським райвійськкоматом Ташкентської області Узбецької РСР. Загинув у бою 13.09.1943 р. Похований у с. Перевіз. Рідні: дружина, Щербакова Фекла Єгорівна. Проживала за адресою: Тамбовська обл., Тамбовський р-н, с. Галіцино.

Щербаков Іван Миколайович, рядовий. 1908 р.н. Тамбовська обл., с. Новоселки. Загинув у бою 13.09.1943 р. Похований у с. Перевіз.

Щербаков Опанас Степанович, рядовий, стрілець 373-ї стрілецької дивізії. 1908 р.н. Свердловська обл., Тавдинський р-н. Призваний Верхне-Тавдинським райвійськкоматом Свердловської обл. Загинув у 1943 р. Похований у братській могилі в с. Лютенька. Рідні: дружина, Щербакова Прасковія Федорівна. Проживала за адресою: Свердловська обл., Тавдинський р-н, с. Коробочка.

Щербань Гордій Петрович, жертва війни. 1888 р.н. с. Лютецька. Загинув у 1941 р. Похований у с. Лютецька.

Щербань Марія Гордіївна, жертва війни. 1919 р.н. Жителька с. Лютецька. Загинула у 1941 р. Похована в с. Лютецька.

Щербань Марія Михайлівна, жертва війни. 1941 р.н. Жителька с. Лютецька. Загинула у 1941 р. Похована в с. Лютецька.

Щербань Михайло Гордійович, партизан. 1907 р.н. Загинув у бою з карателями в грудні 1941 р. Похований у с. Лютецька.

Щербань Олександр Маркович, партизан. Загинув у бою з карателями в січні 1942 р. Похований у с. Лютецька.

Щербань Олексій Маркович, партизан, голова місцевого колгоспу. 1907 р.н. Залишений для підпільної роботи у вересні 1941 р. Арештований у листопаді 1941 р. за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації. Розстріляний у 1941 р. Похований у с. Мала Обухівка.

Щеткін Василь Пилипович, військовослужбовець. Загинув у 1943 р. Похований у с. Біленченківка, центр.

Юденко Кузьма Данилович, старший лейтенант 768-го стрілецького полку 138-ї стрілецької дивізії. 1919 р.н. Білоруська РСР, м. Гомель, Жлобинський р-н, с. Василейчі. Загинув у бою 16.09.1943р. Похований у с. Ручки. Рідні: сестра, Коломієць М.Д. Проживала за адресою: Білоруська РСР, м. Гомель, Жлобинський р-н, с. Василейчі.

Юдін Андрій Андрійович, рядовий 1237-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1900 р.н. Челябінська обл., Мін'ярський р-н. Призваний Мін'ярським райвійськкоматом. Загинув у бою 15.09.1943 р. Похований у с. Солдатове. Рідні: дружина, Юдіна Тетяна Дмитрівна. Проживала за адресою: Челябінська обл., Мін'ярський р-н.

Юдін Лаврентій Васильович, червоноармієць 253-ї стрілецької дивізії. 1913 р.н. Тульська обл. Призваний Іркутським райвійськкоматом. Загинув 4.09.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: мати, Акуліна Василівна. Проживала за адресою: Тульська обл., Чернський р-н.

Юдашев Анбарашид, червоноармієць 29-ї стрілецької дивізії. 1906 р.н. Андижанська обл. Призваний Ходжаабадським райвійськкоматом. Загинув 30.08.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: дружина, Хожени. Проживала за адресою: Андижанська обл.

Юдашев Іслам, рядовий 1239-го стрілецького полку. Загинув у бою 14.09.1943 р. Похований у с. Солдатове.

Юдашев Узакбай, рядовий, стрілець 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1909 р.н. Узбекицька РСР, Ферганська обл., Кокандський р-н. Призваний Кокандським райвійськкоматом Ферганської обл. Загинув у бою 11.09.1943 р. Похований у с. Лютецька. Рідні: дружина, Юдашева Манат. Проживала за адресою: Узбекицька РСР, Ферганська обл., Кокандський р-н.

Юдашев Халбазар, рядовий 1237-го стрілецького полку. Загинув у бою 16.09.1943 р. Похований у с. Солдатове.

Юрін Архип Андрійович, рядовий, зв'язківець 931-го артилерійського полку 373-ї стрілецької дивізії. 1907 р.н. Челябінська обл., Уйський р-н. Призваний Уйським райвійськкоматом. Загинув у бою 12.09.1943 р. Похований у с. Млини. Рідні: дружина, Юріна Агнія Михайлівна. Проживала за адресою: Челябінська обл., Уйський р-н.

Юрін Ілля Іванович, рядовий, стрілець 128-го стрілецького полку 29-ї стрілецької дивізії. 1904 р.н. Воронежська обл., м. Борисоглібськ, вул. Кагановича, 306. Призваний Борисоглібським райвійськкоматом Воронежської обл. Зник безвісти 26.08.1943 р. в с. Веприк. Рідні: дружина, Юріна Марія Михайлівна. Проживала за адресою: Воронежська обл., м. Борисоглібськ, вул. Кагановича, 306.

Юрченко Марія Іванівна, жертва війни. 1899 р.н. с. Лютецька. Загинула у 1941 р. Похована в с. Лютецька.

Юрченко Микола Опанасович, партизан. Загинув у бою з карателями у січні 1942 р. Похований у с. Лютецька.

Юрченко Микола Потапович, партизан. 1909 р.н. с. Соснівка. Загинув у бою 17.01.1942 р. біля х. Веселий. Первісно був похований на х. Веселий, згодом останки перенесено до парку в м. Гадяч.

Юсупов Гурез, рядовий. 1912 р.н. Загинув у бою 27.08.1943 р. Похований у с. Воронівщина.

Юсупов Калям, червоноармієць 857-го стрілецького полку. 1903 р.н. Самаркандська обл., Нарпайський р-н. Помер в результаті отриманих поранень 17.09.1943 р. Похований у с. Крутьки, приєднане до с. Сари.

Юсупов Харі Хасудинович, червоноармієць 29-ї стрілецької дивізії. 1898 р.н. м. Барнаул. Загинув 24.08.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: дружина, Саїци Олександрівна. Проживала за адресою: м. Барнаул.

Ютія І.Т., військовослужбовець. Загинув у бою у вересні 1943 р. Похований у с. Велике, кладовище.

Юхименко Микола Ілліч, старший сержант. Помер від хвороби 4.08.1945 р. Похований у братській могилі с. Малі Будниці.

Ющенко Іван Сергійович, підпальник. 1896 р.н. Загинув у лютому 1942 р. Похований у с. Лютенька.

Ющенко Катерина Іванівна, жертва війни. 1927 р.н. Жителька с. Лютенька. Загинула в 1941 р. Похована в с. Лютенька.

Ющенко Марія Феодосіївна, жертва війни. 1902 р.н. Жителька с. Лютенька. Загинула в 1941 р. Похована у с. Лютенька.

Ющенко Ольга Іванівна, жертва війни. 1922 р.н. Жителька с. Лютенька. Загинула в 1941 р. Похована в с. Лютенька.

Ющенко Софрон Іванович, жертва війни. 1925 р.н. Житель с. Лютенька. Загинув у 1941 р. Похований у с. Лютенька.

Ядідже Гафур Хабсуїрович, рядовий, стрілець 128-го стрілецького полку 29-ї стрілецької дивізії. 1913 р.н. Краснодарський край, Тахтамукайський р-н, с. Ново Бжакая. Призваний Тахтамукайським райвійськкоматом Краснодарського краю. Зник безвісти 27.08.1943 р. в с. Веприк. Рідні: дружина, Ядідже Сафіят Мухамедівна. Проживала за адресою: Краснодарський край, Тахтамукайський р-н, с. Ново-Бжакая.

Язовський Іван Микитович, червоноармієць, стрілець 979-го стрілецького полку 253-ї стрілецької дивізії. 1921 р.н. Омська обл., Корміловський р-н. Загинув у бою 1.09.1943 р. Похований у с. Мартинівка (колишній х. Червоногвардійський). Рідні: мати, Олена Микитівна. Проживала за адресою: Омська обл., Корміловський р-н.

Яїстїнов Уружбай, червоноармієць 29-ї стрілецької дивізії. 1923 р.н. Алтайський край, Косихінський р-н. Призваний Косихінським райвійськкоматом. Загинув 2.09.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: сестра, Таїсія. Проживала за адресою: Алтайський край, Косихінський р-н.

Яїцев Тимофій Іванович, червоноармієць 3-ї гвардійської механізованої бригади 3-го гвардійського механізованого корпусу. Помер в результаті отриманих поранень 16.09.1943 р. Похований у с. Веприк, кладовище.

Якеулов Маршраб, рядовий 29-ї стрілецької дивізії. 1914 р.н. Ферганська обл., Молотовський р-н. Призваний Молотовським райвійськкоматом, Узбекика РСР. Загинув 29.08.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: дружина, Якеулова Улая. Проживала за адресою: Ферганська обл., Молотовський р-н.

Якименко Прокіп Костянтинівич, рядовий. 1910 р.н. Загинув у 1941 р. Похований у м. Гадяч.

Яківель Лукерія Киріяківна, жертва війни. 1898 р.н. Жителька с. Плішивець. Загинула в лютому 1943 р. Похована в с. Плішивець.

Яковенко Іван Карпович, молодший сержант 253-ї стрілецької дивізії. 1905 р.н. Вінницька обл. Призваний Теплицьким райвійськкоматом. Загинув 1.09.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: дружина, Ксенія Петрівна. Проживала за адресою: Вінницька обл., Теплицький р-н, с. Глибоке.

Яковлев Віктор Олександрович, лейтенант, командир стрілецького взводу 29-го стрілецького полку 38-ї стрілецької дивізії. 1924 р.н. Алтайський край, м. Барнаул. Загинув у бою 14.09.1943 р. Похований у с. Хитці. Рідні: мати, Яковлева Наталія Григорівна. Проживала за адресою: Алтайський край, м. Барнаул, вул. Нахімовська, 20-а.

Яковлев Володимир Степанович, сержант, командир відділення 838-го стрілецького полку 237-ї стрілецької дивізії. 1912 р.н. Воронежська обл., Алешковський р-н. Призваний Алешковським райвійськкоматом Воронежської обл. Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у с. Миколаївка. Рідні: дружина, Яковлева В.П. Проживала за адресою: Воронежська обл., Алешковський р-н, с. Садовське.

Яковлев Микола, військовослужбовець. Загинув у бою у вересні 1943 р. Похований у с. Хитці.

Яковлев Пилип Андрійович, військовослужбовець. Загинув у 1943 р. Похований у братській могилі в с. Лютенька.

Якулов Шатрої, червоноармієць 29-ї стрілецької дивізії. 1914 р.н. Ферганська обл., Молотовський р-н. Призваний Молотовським райвійськкоматом. Загинув 29.08.1943 р. Похований у с. Веприк.

Якубов Маджит, червоноармієць 337-ї стрілецької дивізії. 1906 р.н. м. Ташкент. Призваний Октябрським райвійськкоматом Узбекиської РСР. Загинув 23.09.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: дружина, Якубова А. Проживала за адресою: м. Ташкент, Октябрський р-н.

Якупов Ісламнур Ісламгалійович, рядовий 253-ї стрілецької дивізії. Башкирська АРСР. Призваний Нуримановським райвійськкоматом. Загинув у бою 4.09.1943 р. Похований у с. Холодне, братська могила. Рідні: дружина, Якупова Мінгалі. Проживала за адресою: Башкирська АРСР.

Якушев Костянтин Семенович, військовослужбовець. Загинув у бою у вересні 1943 р. Похований у с. Красна Лука.

Якушев Микола Іванович, військовослужбовець 77-го артилерійського полку 29-ї стрілецької дивізії. Зник безвісти 27.08.1943 р. в р-ні м. Гадяч.

Якушко Микола Васильович, лейтенант, командир взводу 80-мм мінометів 225-го стрілецького полку 23-ї стрілецької дивізії. 1922 р.н. Сумська обл., Белопольський р-н. Призваний Белопольським райвійськкоматом. Загинув у бою 28.08.1943 р. Похований у с. Воронівщина. Рідні: мати, Якушко Катерина Іванівна. Проживала за адресою: Сумська обл., Белопольський р-н.

Якшия Антон Петрович, рядовий 1207-го винищувального протитанкового артилерійського полку 7-ї окремої винищувальної протитанкової бригади. 1909 р.н. Загинув 1.09.1943 р. Похований у с. Мартинівка (колишній х. Червоногвардійський).

Янів Андрій Євдокимович, червоноармієць 253-ї стрілецької дивізії. 1907 р.н. Пензенська обл. Призваний Фрунзенським райвійськкоматом, Узбекиська РСР, м. Ташкент. Загинув 1.09.1943 р. Похований у с. Веприк. Рідні: дружина, Єлизавета Василівна. Проживала за адресою: Узбекиська РСР, м. Ташкент.

Янсурін Мустафа, рядовий, стрілець 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1906 р.н. Башкирська АРСР, Будицький р-н, с. Кабіолі. Призваний Чебаркульським райвійськкоматом Челябінської обл. Загинув у бою 11.09.1943 р. Похований у с. Лютенька. Рідні: дружина, Янсурина Анбака. Проживала за адресою: Башкирська АРСР, Будицький р-н.

Япаров Гарай, рядовий, стрілець 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1896 р.н. Башкирська АРСР, Краснокамський р-н, с. Садзово. Призваний Молотовським райвійськкоматом Чкаловської обл. Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у с. Лютенька. Рідні: дружина, Япарова Гульямат. Проживала за адресою: Башкирська АРСР, Краснокамський р-н, с. Садзово.

Япринцев Олександр Петрович, гвардії старший лейтенант, командир роти 15-го окремого гвардійського танкового полку. 1920 р.н. Куйбишевська обл., Хворостянський р-н. Призваний Хворостянським райвійськкоматом Куйбишевської обл. Загинув у бою 28.08.1943 р. Похований у с. Могилатів. Рідні: батько, Япринцев Петро Васильович. Проживав за адресою: м. Чапаєвськ.

Яремченко Влас Петрович, жертва нацизму. 1913 р.н. с. Березова Лука. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації 12.09.1943 р. Місце поховання невідоме.

Яремченко Юхим Йосипович, жертва нацизму. с. Березова Лука. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації 27.09.1941 р. Місце поховання невідоме.

Яресько Андрій Осипович, рядовий 89-го стрілецького полку. 1904 р.н. Сумська обл., Тростянецький р-н. Помер в результаті отриманих поранень 19.09.1943 р. Похований у с. Веприк, кладовище. Рідні: дружина, Наталія Леонтіївна.

Яріа Олексій Іванович, рядовий, obsлуга гармати 2-го батальйону 1235-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1909 р.н. Челябінська обл., Колхозний р-н. Призваний Увельським райвійськкоматом Челябінської обл. Загинув у 8.09.1943 р. Похований у с. Воздвиженське. Рідні: дружина, Яріа Агафія Андріївна. Проживала за адресою: Челябінська обл., Увельський р-н.

Яромка Іван Федорович, партизан. 1915 р.н. Розстріляний за розпорядженням німецької окупаційної адміністрації у січні 1942 р. Похований у с. Великі Будища.

Звід пам'яток історії та культури України: Полтавська область

Ярошенко Никифор Махтейович, жертва війни. Житель с. Лисівка. Загинув у 1941 р. Похований у с. Лисівка.

Ярошенко Никанор Махтейович, жертва нацизму. Розстріляний за наказом німецької окупаційної адміністрації. Похований у с. Маїни.

Ясип Мойсей Абрамович, червоноармієць. 1903 р.н. Загинув 1.09.1943 р. Похований у с. Веприк.

Ятамов Шафір, молодший сержант, командир відділення 1239-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. Загинув у бою 10.09.1943 р. Похований у с. Лютенька.

Яценко Григорій Федорович, секретар Полтавського підпільного обкому партії. Загинув у бою 17.01.1942 р. біля х. Веселий. Первісно був похований на х. Веселий, згодом останки перенесено до парку в м. Гадяч. Пізніше, під час облаштування в обласному центрі меморіалу Солдатської слави було організоване символічне перенесення до м. Полтави.

Яшєв Сергій Іванович, гвардії рядовий, кулеметник 7-ї гвардійської механізованої бригади. 1921 р.н. Рязанська обл., Касимовський р-н, с. Давидово. Призваний Нижньо-Тагільським міськвійськкоматом м. Нижній Тагіл. Загинув у бою 27.08.1943 р. Похований у братській могилі в с. Мартинівка. Рідні: мати, Яшина Парасковія Іванівна. Проживала за адресою: Свердловська обл., м. Нижній Тагіл, пос. В.Ж.Р., барак 17, кв. 11.

Яшузауб Шарип, рядовий, стрілець 1237-го стрілецького полку 373-ї стрілецької дивізії. 1905 р.н. Узбекика РСР, м. Чарджоу. Призваний Чарджоуським райвійськкоматом Узбекикої РСР. Загинув у бою 16.09.1943 р. Похований у братській могилі в с. Могилатів. Рідні: дружина, Яшузауб Іргатуа. Проживала за адресою: Узбекика РСР, м. Чарджоу.

Яценко Іван Данилович, партизан. Загинув у бою 17.01.1942 р. біля х. Веселий. Первісно був похований на х. Веселий, згодом останки перенесено до парку в м. Гадяч.

Список уклали О.А. Скурда, О.С. Лимар

Список використаних джерел та літератури:

Джерела:

М-36-56-С. Wenesslawowka. Deustche Heereskarte. Rußland 1:50 000. Grundmaterial : karte von Rußland 1:50 000. Stadt. 1931. — Herausgegeben vom OKH Gen St d H. 1943; М-36-56. Гадяч. М 1:100 000. Состояние местности на 1982 г. — Генеральный штаб. Издание 1987 г.

М-36-56-D. Gadjasch. Deustche Heereskarte. Rußland 1:50 000. Grundmaterial : karte von Rußland 1:50 000. Stadt. 1931. — Herausgegeben vom OKH Gen St d H. 1943.

М-36-68- D. W. Ssorotschinz. Deustche Heereskarte. Rußland 1:50 000. Grundmaterial : karte von Rußland 1:50 000. Stadt. 1931. — Herausgegeben vom OKH Gen St d H. 1943.

М-36-68-A. Komyschno. Deustche Heereskarte. Rußland 1:50 000. Grundmaterial : karte von Rußland 1:50 000. Stadt. 1931. — Herausgegeben vom OKH Gen St d H. 1943.

М-36-68-B. Raschiwka. Deustche Heereskarte. Rußland 1:50 000. Grundmaterial : karte von Rußland 1:50 000. Stadt. 1931. — Herausgegeben vom OKH Gen St d H. 1943.

М-36-69-A. Ljutenka. Truppenkarte. Rußland 1:50 000. Grundmaterial : karte von Rußland 1:100000. — Ausgabe VIII.1943.

Архів Військово-медичного музею Міністерства оборони РФ. — Ф. 361 ОМСБ, Алф. кн.

Архів Військово-медичного музею Міністерства оборони РФ. — Ф. 747. — книга поховання.

Архів Військово медичного музею Міністерства оборони РФ. — Ф. 3399 ЕГ.

Архів Військово медичного музею Міністерства оборони РФ. — Ф. 6060 ЕГ.

Архів Ленінградського військово-медичного музею. — Ф. 1270 ЕГ.

Архів Ленінградського військово-медичного музею. — Ф. 5801 ЕГ.

Архів Ленінградського військово-медичного музею. — Ф. 6036 ЕГ.

Архів Ленінградського військово-медичного музею. — Ф. 361 ОМСБ. — Кн. погреб.

Архів Ручківського сільського історико-краєзнавчого музею.

Гавриленко І. М. Звіт про археологічні розвідки та розкопки у 1993 р. на Полтавщині (в басейнах рік Псла та Ворскли) / Машинопис, альбом ілюстрацій. — Полтава, 1994 // НА ІА НАНУ. — Ф. е. — Спр. 1993/67; НА ЦОДПА. — Ф. е. — Спр. 37.

Гавриш П. Я. Звіт про археологічні розкопки Книшівського городища скіфської доби (Полтавська область) Будино-гелонською археологічною експедицією Полтавського педінституту в 1992 р. / Машинопис, альбом ілюстрацій. — Полтава, 1993 // НА ІА НАНУ. — Ф. е. — Спр. 1992/149; НА ЦОДПА. — Ф. е. — Спр. 31. — 116+38 арк.

Гавриш П. Я. Звіт про польові дослідження 1993 р. на городищі скіфського часу біля с. Книшівка Гадяцького району Полтавської області. // НА ІА НАНУ. — Ф. е. — Спр. 1993/142 — 83 арк., 103 рис.

Гавриш П. А. Отчет о полевых археологических исследованиях Полтавской Левобережной скифской экспедиции Полтавского педагогического института в 1988 г. / Машинопис, альбом ілюстрацій. — Полтава, 1989 // НА ІА НАНУ. — Спр. 1988/54; НА ЦОДПА. — Ф. е. — Спр. 19-19А. — 160+19 арк.

Гавриш П. А. Отчет о полевых исследованиях археологической экспедиции Полтавского педагогического института в 1989 г. / Машинопис. Альбом ілюстрацій. — Полтава, 1990 // НА ІА НАНУ. — Ф. е. — Спр. 1989/166; НА ЦОДПА. — Ф. е. — Спр. 23-23А.

Гавриш П. А. Отчет о полевых исследованиях на Кнышовском городище экспедиции Полтавского педагогического института в 1990 г. / Машинопис, альбом ілюстрацій. — Полтава, 1991 // НА ІА НАНУ. — Ф. е. — Спр. 1990/64; НА ЦОДПА. — Ф. е. — Спр. 27-27А. — 142-19 арк.

Гавриш П. А. Отчет об археологических раскопках на Кнышовском городище экспедиции Полтавского педагогического института в 1991 г. / Машинопис, альбом ілюстрацій. — Полтава, 1992 // НА ІА НАНУ. — Ф. е. — Спр. 1991/90; НА ЦОДПА. — Ф. е. — Спр. 29-29А. — 146+28 арк.

Гавриш П. Я. Розкопки курганів скіфського часу біля с. Броварки на Полтавщині. — Полтава, 1998 // НА ЦОДПА. — Ф. е. — Спр. 162. — 31+5 арк.

Гавриш П. Я. Короткий звіт про огляд скіфського могильника біля с. Дучинці Гадяцького району Полтавської області в 1987 р. / Машинопис. — Полтава, 2004 // НА ЦОДПА. — Ф. е. — Спр. 398. — 1 арк.

Городище і селище. С. Сари Гадяцького району. Паспорт / Г. О. Сидоренко. 04 грудня 1984 р. // Архів ЦОДПА.

Горюнов Е. А. Отчет о работе Днепровского левобережного отряда ЛОИА АН СССР в 1971г. // НА ІА НАНУ. — Ф. е. — Спр. 1971/57.

Група курганів (могильник). Скіфського часу (VI-IV ст. до н.е.). С. Дучинці (Дудчинці) Га-
дяцького району. Паспорт / Г. О. Сидоренко. 30 грудня 1974 р. // Архів ЦОДПА.

ДАПО. – Ф.Р-15. – Оп. 1. – Спр. 154.

ДАПО. – Ф.Р-15. – Оп. 1. – Спр. 344.

ДАПО. – Ф.Р-15. – Оп. 1. – Спр. 2881.

ДАПО. – Ф.Р-15. – Оп. 2. – Спр. 72.

ДАПО. – Ф.Р-15. – Оп. 23. – Спр. 64.

ДАПО. – Ф.Р-105. – Оп. 1. – Спр. 6

ДАПО. – Ф.Р-105. – Оп. 1. – Спр. 12.

ДАПО. – Ф.Р-105. – Оп. 1. – Спр. 54.

ДАПО. – Ф.Р-105. – Оп. 1. – Спр. 144.

ДАПО. – Ф.Р-105. – Оп. 1. – Спр. 151.

ДАПО. – Ф.Р-105. – Оп. 1. – Спр. 228.

ДАПО. – Ф.Р-105. – Оп. 1. – Спр. 269.

ДАПО. – Ф.Р-240. – Оп. 1. – Спр. 794.

ДАПО. – Ф.Р-1503. – Оп. 1. – Спр. 24.

ДАПО. – Ф.Р-1503. – Оп. 2. – Спр. 69.

ДАПО. – Ф.Р-1876. – Оп. 1. – Спр. 800.

ДАПО. – Ф.Р-1876. – Оп. 2. – Спр. 68.

ДАПО. – Ф.Р-1876. – Оп. 8. – Спр. 68.

ДАПО. – Ф.Р-1876. – Оп. 8. – Спр. 97.

ДАПО. – Ф.Р-1896. – Оп. 8. – Спр. 68.

ДАПО. – Ф.Р-3121. – Оп. 1. – Спр. 34.

ДАПО. – Ф.Р-3121. – Оп. 7. – Спр. 33.

ДАПО. – Ф.Р-3121. – Оп. 7. – Спр. 68.

ДАПО. – Ф.Р-3938. – Оп. 1. – Спр. 61.

ДАПО. – Ф.Р-4085. – Оп. 3. – Спр. 2144.

ДАПО. – Ф.Р-7021. – Оп. 70. – Спр. 939.

ДАПО. – Ф.Р-8661. – Оп. 1. – Спр. 261.

ДАПО. – Ф.Р-8661. – Оп. 1. – Спр. 339.

ДАПО. – Ф.Р-8661. – Оп. 1. – Спр. 344.

ДАПО. – Ф.Р-8661. – Оп. 1. – Спр. 404

ДАПО. – Ф.Р-8661. – Оп. 1. – Спр. 515.

ДАПО. – Ф.Р-8661. – Оп. 1. – Спр. 561.

ДАПО. – Ф.Р-8661. – Оп. 1. – Спр. 661.

Дараган М. М., Степанович С. П. Звіт про розвідки пам'яток археології в Середньому По-
псіллі на території Гадяцького та Миргородського районів у 1994 р. / Машинопис, альбом
ілюстрацій. — Полтава, 1995 // НА ЦОДПА. — Ф. е. — Спр. 97.

ДАСО. – Ф.Р-6434. – Оп. 1. – Спр. 25.

Довідка Березоволицької сільської ради // Робочий архів науково – дослідного відділу Пол-
тавського краєзнавчого музею.

Довідка Бобринської ЗОШ I–III ступенів // Робочий архів науково-методичного відділу Пол-
тавського краєзнавчого музею.

Довідка відділу культури Гадяцької районної держадміністрації № 64 від 22 квітня 2005 //
Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею.

Довідка відділу культури Гадяцької районної держадміністрації № 112 від 7 листопада
2006 р. // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею.

Довідка Гадяцького училища культури ім. І.П. Котляревського // Робочий архів науково-
методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею;

Довідка Лютенської сільської ради Гадяцького району // Робочий архів науково-
методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею.

Довідка Мартинівської сільської ради від 25.06.1987 // Робочий архів науково-методичного
відділу Полтавського краєзнавчого музею.

Ильинская В. А. Отчет о работе Левобережной Средне-Днепровской экспедиции Института
археологии АН УССР в 1954г. // НА ІА НАНУ. — Ф. е. — Спр. 1954/56.

Інформація Біленківської сільської ради № 02-45/62 від 26.04.2012 // Робочий архів
науково-дослідного відділу пам'ятокознавства Полтавського краєзнавчого музею.

Книшівське городище. С. Книшівка Гадяцького району. Паспорт / Г. О. Сидоренко. 01 грудня 1974 р. // Архів ЦОДПА.

Курган. С. Вельбівка Гадяцького району. Паспорт / І. М. Гавриленко. 30 червня 1984 р. // Архів ЦОДПА.

Курганний могильник. II ст. до н.е. – II ст. н.е.; VIII-X ст. н.е. С. Броварки Гадяцького району. Паспорт / Г. О. Сидоренко. 24 червня 1975 р. // Архів ЦОДПА.

Курганний могильник. Могильник скіфського часу (I тис. до н.е.). С. Броварки Гадяцького району. Паспорт / Г. О. Сидоренко. 22 квітня 1975 р. // Архів ЦОДПА.

Кучера М. П., Сухобоков О. В. Звіт про роботу Лівобережного розвідзагону Інституту Археології АН УРСР за 1971р. // НА ІА НАНУ. – Ф. е. – Спр. 1971/17а.

Луговий Р. С., Коваленко О. В. Звіт про археологічні розвідки у Гадяцькому та Лохвицькому районах Полтавської області у 2011 році / Машинопис. Альбом ілюстрацій. – Полтава, 2012 // НА ПКМ. – Спр. № 04-365; НА ЦОДПА. Ф. е. – Спр. 709.

Ляпушкин И. И. Отчет о работе Днепровской Левобережной археологической экспедиции ИИМК АН СССР 1948 г. // НА ІА НАНУ. – Ф. е. – Спр. 1948/23.

М-36-56. Гадяч. М 1:100 000. Состояние местности на 1982 г. — Генеральный штаб. Издание 1987 г.

М-36-57. Лебедин. М 1:100 000. Состояние местности на 1984 г. — Генеральный штаб. Издание 1985 г.

М-36-57-А. Синевка. М 1:50 000. Состояние местности на 1983 г. — Генеральный штаб. Издание 1984 г.

М-36-57-В. Веприк. М 1:50 000. Состояние местности на 1984 г. — Генеральный штаб. Издание 1985 г.

М-36-68. Камышня. М 1:100 000. Состояние местности на 1982 г. — Генеральный штаб. Издание 1987 г.

М-36-69. Зеньков. М 1:100 000. Состояние местности на 1984 г. — Генеральный штаб. Издание 1985 г.

М-36-69-А. Лютевка. М 1:50 000. Состояние местности на 1984 г. — Генеральный штаб. Издание 1985 г.

Мельникова И. С., Ткаченко А. М. Отчет о разведках 1989 г. на территории Полтавской области (По подготовке материалов к Своду памятников) / Машинопис. Альбом ілюстрацій. — Полтава, 1989 // НА ІА НАНУ. — Ф. е. — Спр. 1989/213; НА ПКМ. — Спр. № 03-332; НА ЦОДПА. — Ф. е. — Спр. 25-25а.

Мельникова И.С., Ткаченко А.М. Альбом иллюстраций к отчету о разведках 1989 г. на территории Полтавской области (По подготовке материалов к Своду памятников истории и культуры) // НА ПКМ. — Спр. № 03-332.

НА ПКМ. — Спр. № 01-56.

НА ПКМ. — Спр. № 01-116.

НА ПКМ. — Спр. № 09-64а.

НА ПКМ — Спр. № 09-182.

НА ПКМ. — Спр. № 09-183.

НА ПКМ. — Спр. № 09-228.

НА ПКМ. — Спр. № 09-966.

Паспорт пам'ятки історії та культури СРСР 4.1./2.4./177-2.16.2 // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею.

Паспорт пам'ятки історії та культури СРСР 4.1./2.5./1442-2.16.2 // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею.

Паспорт пам'ятки історії та культури СРСР № 2.3.1535-2.16.2 // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею.

Паспорт пам'ятки історії та культури СРСР № 2.3.2314-2.16.2 // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею.

Паспорт пам'ятки історії та культури СРСР № 2.4.(2.3)161-2.16.2 // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею.

Паспорт пам'ятки історії та культури СРСР № 2.4.145-2.16.2 // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею.

Паспорт пам'ятки історії та культури СРСР № 2.4.146- 2.16.2 // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею.

Паспорт пам'ятки історії та культури СРСР. Н-22-11-2-1571-247// Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею.

План земель з визначенням проекту внутрігосподарського землекористування колгоспу «Нове життя», села Рашівка, Гадяцького району Полтавської області УРСР. План складено за матеріалами аерофотозйомки 1964 року, відкоректовано в 1969 році. М 1:25000. — Полтава : НСГ інститут «Укрземпроект» УРСР Полтавський філіал, 1971 // НА ЦОДПА. — Ф. 7 к/м. — Спр. 47. — Арх. 19/1.

План землекористування к-пу «Нове життя», села Рашівка Гадяцького р-ну Полтавської обл. УРСР. М 1:20000. — Полтава : Інститут «Укрземпроект» Полтавський філіал, 1971 // НА ЦОДПА. — Б.н.— 1 арк.

Релігійні громади Полтавської області станом на 01.01.2008 р. // Інформація відділу у справах національностей та релігій Полтавської обласдержадміністрації. — Арх. 6.

Ряд XXII. Лист 12. Военно-топографическая карта Полтавской губернии. Масштаб 3 вер. в дюйме. Г. Полтавской и Харьковской. Часть Полтавской Губ исправл. по рекогносц. 1869 г. Железн. дор. нанесены по съемке 1887 и 1892 гг. — Петроград : Литография Картографич. Заведения Военно-топографического отдела, печатано в III-1918 г. // НА ЦОДПА. — Ф. 7 к/м. — Спр. 15. — Арх. 2.

Ряд XXII. Лист 12. Военно-топографическая карта Полтавской губернии. Масштаб 3 вер. в дюйме. Г. Полтавской и Харьковской. Часть Полтавской Губ исправл. по рекогносц. 1869 г. // Военно-топографическая карта Полтавской губернии. Масштаб 3 вер. в дюйме. [Карты]. — С.-Пб. : Военно-топографическое Депо, 1863-1878. — 1 атл. ([24] разв. л., [1] сб.л.). — Л. 9.

Ряд XXII. Лист 12. Военно-топографическая карта Полтавской губернии. Масштаб 3 вер. в дюйме. Г. Полтавской и Харьковской. Часть Полтавской Губ исправл. по рекогносц. 1869 г. Железн. дор. нанесены по съемке 1887 и 1892 гг. — Петроград : Литография Картографич. Заведения Военно-топографического отдела, печатано в III-1918 г. // НА ЦОДПА. — Ф. 7 к/м. — Спр. 15. — Арх. 2.

Ряд XXIII. Лист 12. Военно-топографическая карта Полтавской губернии. Масштаб 3 вер. в дюйме. Губ. Полтавской. Исправлено по рекогносцировке 1869 г. Железные дороги нанесены по съемке 1887 г. Исправлено в октябре 1922 г. — М. : Картокадастровый Отдел Корп. Военн. Топографов, Советская, 9 (быв. Б. Полянка), печатано в феврале 1923 г. // НА ЦОДПА. — Ф. 7 к/м. — Спр. 15. — Арх. 8.

Ряд XXIII. Лист 12. Военно-топографическая карта Полтавской губернии. Масштаб 3 вер. в дюйме. Г. Полтавской. Исправлен по рекогносциров. 1869 г. // Военно-топографическая карта Полтавской губернии. Масштаб 3 вер. в дюйме. [Карты]. — С.-Пб. : Военно-топографическое Депо, 1863-1878. — 1 атл. ([24] разв. л., [1] сб.л.). — Л. 14.

Свідчення Винника Федора Михайловича, 1936 р.н. // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею.

Свідчення Корнієнко Ганни Аврамівни, 1937 р.н. // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею.

Свідчення Ляшенко Наталії Валеріївни, 1975 р. н. // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею.

Свідчення Маслюка Єгора Ілліча, 1929 р. н. // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею.

Свідчення онуки Ляшенко Наталії Валеріївни, 1975 р.н. // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею

Свідчення Павла Анатолійовича Кириленка, 1926 р.н. // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею.

Спеціальна карта Западной части России Г. А. Шуберта. В 1 дюйме 10 верст. Лист XLII. Исправлено по 1 января 1842 года.

Список 2011 р. Реестр нововиявленных об'єктів культурної спадщини. Додаток до листа ЛА-ЕДП «НДЦ «ОАСУ» ІА НАН України № 314/30-03 від 30 березня 2012 р. // Архів ЦОДПА.

Список нерухомих пам'яток археології місцевого значення Полтавської області. Гадяцький район // режим доступу: <http://www.spadshina.pl.ua/2010-01-09-10-25-01/2010-01-09-19-59-27/108-2010-02-04-21-35-45>.

Степанович О. П. 1. Археологічні розвідки на території Великого Більського городища та його округи 1994 р. 2. Розвідки в басейні Середнього Псла у 1994 р. / Машинопис. — Полтава, 1995 // НА ЦОДПА. — Ф. е. — Спр. 95.

Стоянка кам'яного віку. С. Вельбівка Гадяцького району. Паспорти. Картка. Фото / [б.а.]; [Борсук]. 1963-1972 рр. // Архів ЦОДПА.

Супруненко А. Б., Гавриленко И. Н., Кулатова И. Н., Морозко Д. В. Отчет о разведках на Полтавщине в 1984 году / Машинопис, альбом ілюстр. — Полтава, 1984 // НА ІА НАНУ. — Ф. е. — Спр. 1984/64; НА ЦОДПА. — Ф. е. — Спр. 11.

Супруненко О. Б., Дараган М. М., Степанович С. П. Звіт про розвідки пам'яток археології в Середньому Попсілі на території Гадяцького та Миргородського районів у 1994р. // НА ІА НАНУ. — Ф. е. — Спр. 1994/86.

Тереножкин А.И., Ильинская В.А. Разведка в Днепровском Левобережье по течению рек Псла и Сейма в 1966 году // НА ІА НАНУ. — 1966/18. — Ф. е. — № 4549—4550.

- ЦАМО Р Ф. — Ф. 30СД. — Оп. 2. — Спр. 3.
- ЦАМО Р Ф. — Ф. 33. — Оп. 11458. — Спр. 135;
- ЦАМО Р Ф. — Ф. 33. — Оп. 11458. — Спр. 205;
- ЦАМО Р Ф. — Ф. 33. — Оп. 11458. — Спр. 209;
- ЦАМО Р Ф. — Ф. 33. — Оп. 793756. — Спр. 8.
- ЦАМО Р Ф. — Ф. 33. — Оп. 793756. — Спр. 13
- ЦАМО Р Ф. — Ф. 33. — Оп. 793756. — Спр. 35.
- ЦАМО Р Ф. — Ф. 33. — Оп. 793756. — Спр. 37
- ЦАМО Р Ф. — Ф. 33. — Оп. 793756. — Спр. 39.
- ЦАМО Р Ф. — Ф. 33. — Оп. 793756. — Спр. 41.
- ЦАМО Р Ф. — Ф. 33. — Оп. 796753. — Спр. 28
- ЦАМО Р Ф. — Ф. 39ГАВр. — Оп. 242875. — Спр. 2.
- ЦАМО Р Ф. — Ф. 58. — Оп. 18001. — Спр. 772.
- ЦАМО Р Ф. — Ф. 58. — Оп. 818884. — Спр. 60;
- ЦАМО Р Ф. — Ф. 58. — Оп. А-83627. — Спр. 2080.
- ЦАМО Р Ф. — Ф. 59 Гв.ТБр. — Оп. 361667. — Спр. 1.
- ЦАМО Р Ф. — Ф. 59Гв.ТБр. — Оп. 361667. — Спр. 1.
- ЦАМО Р Ф. — Ф. 136Гв.кп. — Оп. 793829. — Спр. 1.
- ЦАМО Р Ф. — Ф. 169ТБр. — Оп. 1. — Спр. 17.
- ЦАМО Р Ф. — Ф. 218 СД. — Оп. 2. — Спр. 12.
- ЦАМО Р Ф. — Ф. 241шап. — Оп. 445270. — Спр. 2.
- ЦАМО Р Ф. — Ф. 259ТП. — Оп. 211051. — Спр. 1.
- ЦАМО Р Ф. — Ф. 259ТП. — Оп. 211051. — Спр. 6.
- ЦАМО Р Ф. — Ф. 334. — Оп. 5263. — Спр. 29
- ЦАМО Р Ф. — Ф. 469. — Оп. 2. — Спр. 11.
- ЦАМО Р Ф. — Ф. 835СП. — Оп. 73311. — Спр. 8.
- ЦАМО Р Ф. — Ф. 857СП. — Оп. 81689. — Спр. 1.
- ЦАМО Р Ф. — Ф. 857СП. — Оп. 81689. — Спр. 2.
- ЦАМО Р Ф. — Ф. 859 СП. — Оп. 81689. — Спр. 2.
- ЦАМО Р Ф. — Ф. 1075. — Оп. 1. — Спр. 52.
- ЦАМО Р Ф. — Ф. 1096. — Оп. 1. — Спр. 1.
- ЦАМО Р Ф. — Ф. 1096. — Оп. 1. — Спр. 6.
- ЦАМО Р Ф. — Ф. 1111. — Оп. 2. — Спр. 11.
- ЦАМО Р Ф. — Ф. 1111. — Оп. 2. — Спр. 46.
- ЦАМО Р Ф. — Ф. 1111. — Оп. 2. — Спр. 45.
- ЦАМО Р Ф. — Ф. 1111. — Оп. 2. — Спр. 46.
- ЦАМО Р Ф. — Ф. 1111. — Оп. 2. — Спр. 47.
- ЦАМО Р Ф. — Ф. 1113. — Оп. 1. — Спр. 2.
- ЦАМО Р Ф. — Ф. 1129сп. — Оп.161679. — Спр. 4.
- ЦАМО Р Ф. — Ф. 1130. — Оп. 1. — Спр. 12.
- ЦАМО Р Ф. — Ф. 1130. — Оп. 1 — Спр. 13.
- ЦАМО Р Ф. — Ф. 1130. — Оп. 2. — Спр. 6.
- ЦАМО Р Ф. — Ф. 1131сп. — Оп.27760. — Спр. 13.
- ЦАМО Р Ф. — Ф. 1237. — Оп. 152043. — Спр. 1.
- ЦАМО Р Ф. — Ф. 1237сп. — Оп. 152043. — Спр. 1.
- ЦАМО Р Ф. — Ф. 1239сп. — Оп. 144304. — Спр. 2.
- ЦАМО Р Ф. — Ф. 1259. — Оп. 211051. — Спр. 6.
- ЦАМО Р Ф. — Ф. 1273СП. — Оп. 152043. — Спр. 1.

- ЦАМО Р Ф. – Ф. 1359. – Оп. 1. – Спр. 4.
ЦАМО Р Ф. – Ф. 1359. – Оп. 2. – Спр. 7.
ЦАМО Р Ф. – Ф. 1361. – Оп. 1. – Спр. 6.
ЦАМО Р Ф. – Ф. 1396. – Оп. 2. – Спр. 8.
ЦАМО Р Ф. – Ф. 1396. – Оп. 2. – Спр. 14.
ЦАМО Р Ф. – Ф. 1396. – Оп. 2. – Спр. 15.
ЦАМО Р Ф. – Ф. 1396. – Оп. 2. – Спр. 22.
ЦАМО Р Ф. – Ф. 1469. – Оп. 1. – Спр. 2.
ЦАМО Р Ф. – Ф. 1469. – Оп. 1. – Спр. 10.
ЦАМО Р Ф. – Ф. 1469. – Оп. 1. – Спр. 12.
ЦАМО Р Ф. – Ф. 1469. – Оп. 2. – Спр. 10.
ЦАМО Р Ф. – Ф. 1469. – Оп. 2. – Спр. 11.
ЦАМО Р Ф. – Ф. 1469. – Оп. 2. – Спр. 13.
ЦАМО Р Ф. – Ф. 1488. – Оп. 1. – Спр. 85.
ЦАМО Р Ф. – Ф. 1488. – Оп. 2. – Спр. 10.
ЦАМО Р Ф. – Ф. 1488. – Оп. 2. – Спр. 12.
ЦАМО Р Ф. – Ф. 1488. – Оп. 2. – Спр. 12.
ЦАМО Р Ф. – Ф. 1617. – Оп. 1. – Спр. 6.
ЦАМО Р Ф. – Ф. 1617. – Оп. 1. – Спр. 9.
ЦАМО Р Ф. – Ф. 1617. – Оп. 1. – Спр. 12.
ЦАМО Р Ф. – Ф. 1617. – Оп. 2. – Спр. 6
ЦАМО Р Ф. – Ф. 1653. – Оп. 1. – Спр. 4.
ЦАМО Р Ф. – Ф. 1657. – Оп. 1. – Спр. 3
ЦАМО Р Ф. – Ф. 1657. – Оп. 2. – Спр. 5.
ЦАМО Р Ф. – Ф. 1694. – Оп. 1. – Спр. 28.
ЦАМО Р Ф. – Ф. 3156. – Оп. 2. – Спр. 21.
ЦАМО Р Ф. – Ф. 3158. – Оп. 2. – Спр. 10.
ЦАМО Р Ф. – Ф. 3158. – Оп. 2. – Спр. 13.
ЦАМО Р Ф. – Ф. 3158. – Оп. 2. – Спр. 14.
ЦАМО Р Ф. – Ф. 3321. – Оп. 1. – Спр. 13.
ЦАМО Р Ф. – Ф. 3321. – Оп. 2. – Спр. 20.
ЦАМО Р Ф. – Ф. 3367. – Оп. 1. – Спр. 4.
ЦАМО Р Ф. – Ф. 3407. – Оп. 2. – Спр. 7.
ЦАМО Р Ф. – Ф. 3410. – Оп. 1. – Спр. 27.
ЦАМО Р Ф. – Ф. 3428. – Оп. 1. – Спр. 10.
ЦАМО Р Ф. – Ф. 3428. – Оп. 1. – Спр. 12.
ЦАМО Р Ф. – Ф. 9634. – Оп. 177391. – Спр. 1.
ЦАМО Р Ф. – Ф. 13689. – Оп. 20077. – Спр. 6.
ЦАМО Р Ф. – Ф. 13689. – Оп. 20077. – Спр. 14.
ЦАМО Р Ф. – Ф. 20075. – Оп. 2. – Спр. 2.
ЦАМО Р Ф. – Ф. IX відділ. – Спр. 101-581-1.
ЦАМО Р Ф. – Ф. IX відділ. – Спр. 101-668.
ЦАМО Р Ф. – Ф. IX відділ. – Спр. 101-824-2.
ЦАМО Р Ф. – Ф. IX відділ. – Спр. 101-824-2, вх. 34494.
ЦАМО Р Ф. – Ф. IX відділ. – Спр. 101-975-I, вх. 40990.
ЦАМО Р Ф. – Ф. IX відділ. – Спр. 101-1043-1, вх. 865.
ЦАМО Р Ф. – Ф. IX відділ. – Спр. 101-1629-1.
ЦАМО Р Ф. – Ф. IX відділ. – Спр. 101-6-1.
ЦАМО Р Ф. – Ф. IX відділ. – Спр. 101-1629-1.

Шерстюк В. В. Звіт про археологічні дослідження на території Полтавської області в 2011-2012 рр. // НА ЦОДПА. — Ф. е. — Надходження 2013 р.

Шерстюк В. В., Мироненко К. М. Звіт про роботи на території Гадяцького району Полтавської області в 2009 р. // НА ІА НАНУ. — Ф. е. — Спр. 2009/25; НА ЦОДПА. — Ф. е. — Спр. 659.

Література:

[Аноним]. Упразднённые и прекратившие своё существование православные монастыри в пределах нынешней Полтавской епархии (краткий исторический очерк) // Полтавские епархиальные ведомости. Часть неофициальная. – Полтава, 1897. – 26-27 июня. № 20 – 21.

Lustracye Wołynia, Podola i Ukrainy z piérszszéj połowy XVII wieku / wydal Aleksander Yablonowski // Źródła dziejowe. – Warszawa : Sklad glywny w Księgarni Gebethnera i Wolffa, 1877. – Т. V.

Sčerbakiwskyj V. Bemerkungen über neue und wenig bekannte paläolithische Stationen in der Ukraine // Die Eiszeit. – Leipzig, 1927. – Band IV.

Акты, относящиеся к истории Южной и Западной России, собранные и изданные Археологическою комиссиею. — СПб : типография М. Этингера, 1887. — Том 9. 1669 – 1672. — 988 стб.+ 24 с.

Амвросий. История Российской иерархии : в 6-ти ч. / собранная Новгородской семинарии Ректором, и Богословия Учителем, Антониева монастыря архимандритом Амвросием. — Часть III. — М. : в Синодальной типографии, 1811. — 761+V с.

Амвросий. История Российской иерархии : в 6-ти ч. / собранная Амвросием. — Часть IV. — М. : в Синодальной типографии, 1812. — 884+IV с.

Амвросий. История Российской иерархии : в 6-ти ч. / собранная Амвросием. — Часть VI. — М. : в Синодальной типографии, 1815. — 1052 с.

Андрієнко Т.А., Байрак О.М., Залудяк М.І. та ін. Заповідна краса Полтавщини. – Полтава: ІВА „Астрєя”, 1996. – 188 с., ил.

Андрієць В., Журавель Г. Місця партизанської слави та увічнення пам'яті партизан на території Полтавської області / Полтавський краєзнавчий музей: Збірник наукових статей 2001 – 2003 рр. Маловідомі сторінки історії, музеєзнавство, охорона пам'яток / Редкол. Белько О. В. та ін. – Полтава: Дивосвіт, 2003. – 432 с. – С. 397 – 407.

Археологическая хроника (за 2 пол. 1902 года). IV. Сведения о памятниках древности, кладах и находках // Известия Императорской археологической комиссии. — СПб : Типография Главного Управления Уделов, Моховая, 40, 1903. — Прибавление к выпуску 5-му (хроника и библиография, вып. 3).

Археологическая хроника. Полтавская губерния // Известия Императорской археологической комиссии. — СПб., 1908. — Прибавление к выпуску 27-му. Хроника и библиография. Вып. 14. — С. 62.

Археологічні пам'ятки Української РСР : короткий список. — К. : Наукова думка, 1966. — С. 270.

Байрак О.М., Стецюк Н.О. Атлас рідкісних і зникаючих рослин Полтавщини. – Полтава: Верстка, 2005. – 248 с.

Байрак О.М., Стецюк Н.О. Охорона деяких рідкісних лікарських рослин Полтавщини в природно-заповідній мережі Полтавщини // Проблеми лікарського рослинництва: Тези доповідей Міжнарод. наук.-практ. конф. – Лубни: Інститут лікарських рослин УААН, 1996. – 300 с.

Байрак О.М., Стецюк Н.О., Криворучко Т.В., Грицай І.А. Історія створення ботанічних та ландшафтних заказників у Полтавській області // Природоохоронний рух на Полтавщині. Матеріали науково-практичної конференції. – Полтава: Верстка, 2006. – С. 48-54;

Байрак О.М. Конспект флори Лівобережного Придніпров'я. Судинні рослини. – Полтава: Верстка, 1997.

Байрак О.М. Самородов В.М., Стецюк Н.О. та ін. В гаю заграли проліски. Розповіді про весняні рослини Полтавщини та їх охорону. – Вид. 2-е, доп. – Полтава: Верстка, 2001. – 100 с.

Байрак О.М. Сучасний стан та перспективи розбудови регіональної екомережі Полтавської області // Збірник наукових праць Полтавського державного педагогічного університету імені В.Г. Короленка. Серія «Екологія. Біологічні науки». – Полтава, 2008. – Випуск 5(63). – С. 99 – 109.

Байрак О.М., Стецюк Н.О., Слюсар М.В. Характеристика ключових територій Псізького екоридору регіональної екомережі (Полтавська область). // Збірник наукових праць Полтавського державного педагогічного університету імені В.Г. Короленка. Серія «Екологія. Біологічні науки». – Полтава, 2002. – Вип. 5(52). – С. 159 – 167.

Байрак О.М., Хімич Н. Стан охорони лікарських рослин в природно-заповідній мережі Полтавської області // Міжнародна науково-практична конференція «Ресурсознавство, колекціо-

нування та охорона біорізноманіття», присвячена 90-річчю від дня народження Д.С. Івашина, ботаніка, флориста, еколога. – Полтава, 2002. – С. 242.

Бардик Н.М. Особливості поширення папоротевидних на Полтавщині // Проблеми відтворення та охорони біорізноманіття України (До 115-ї річниці М.І.Гавриленка) / Матеріали всеукраїнської студентської науково-практичної конференції. – Полтава: АСМІ, 2004. – С. 248.

Барсов Е. Описание актов архива Маркевичей, относящихся к истории Южно-Русских монастырей / Е. Барсов // Чтения в Императорском обществе истории и древностей российских при Московском университете. – М. : в Университетской типографии (М. Катков), 1884. – Книга вторая. Апрель-июнь. – I. Материалы исторические. – С. 10 – 12.

Береговая Н.А. Палеолитические местонахождения СССР // МИА. – М.–Л.: Изд-во АН СССР, 1960. – № 81.

Березин Н.И. Справочник по палеолиту СССР // Труды Ин-та антропологии, археологии и этнографии. – М.–Л.: Изд-во АН СССР, 1936. – Т. XII. – Вып. 1 (Археол. серия, № 1). – С. 26–27.

Биченко В. Пам'ятник споруджували всією громадою // Гадяцький вісник. – №38 (10628). – 15 квітня. – 2004. – С. 2.

Большая советская энциклопедия / Под. ред. Б.Н. Введенского. – М., 1952. – Т. 16.

Борисковский П. Палеолит Украины: (Историко-археологические очерки) // МИА. – М.–Л.: Изд-во АН СССР, 1953. – № 40.

Борисковский П. Праслов Н.Д. Палеолит бассейна Днепра и Приазовья // САИ. – М.–Л.: Наука, 1964. – Вып. А 1–5.

Борисковский П. Огляд історії вивчення палеоліту України // Археологія. – К., 1947. – Т. I.

Боруа Н.В., Горбань С.І. Шляхи охорони дендрофлори на Полтавщині // Науково-педагогічна спадщина академіка В.І. Вернадського як планетарне явище / Матеріали Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції. – Полтава: ТОВ "АСМІ", 2001.

Бровар Д. У Гончарському Яру // Зоря Полтавщини. – № 233 (17033). – 11 жовтня. – 1988. – С.4;

Большая Отечественная война. Командармы. Военный биографический словарь / М-во обороны Рос. Федерации, Ин-т военной истории; ред. М.Г. Вожакин. – М.: Кучково поле, 2005. – С. 101-102; Полтавщина: Енциклопедичний довідник / За ред. А. В. Кудрицького. – К.: УЕ, 1992.

Відомості Верховної Ради СРСР. – 1966. – № 26 (1320). – 29 червня.

Вицента А. Апостол правди, нації сумління // Зоря Полтавщини. – № 188(17888). – 1 жовтня 1991. – С. 3.

Воробйова А.М. Созологічна цінність Гадяцьких лісів // Екологічні проблеми довкілля та шляхи їх вирішення: Збірник наукових праць Міжнарод. нак.-практ. конф. ІХ Каришинські читання. – Полтава: ПДПУ, 2002. – С. 96 – 97;

Воссоединение Украины с Россией. Документы и материалы в трех томах / ред. кол. : П. П. Гудзенко, А. К. Касименко, А. А. Новосельский и др. – М. : Изд-во АН СССР, 1953. – Т. I. 1620-1647. – 588 с.

Вшанували воїнів-інтернаціоналістів // Гадяцький вісник. – № 14 (10604). – 18 лютого. – 2004. – С.1;

Гавриленко І.М. Стаття В. Щербаківського про деякі палеолітичні та палеонтологічні місцезнаходження України (Scherbakiwskyj V. Bemerkungen über neue und wenig bekannte paläolithische Stationen in der Ukraine // Die Eiszeit. – Leipzig, 1927. – Band IV. – S. 27–30, mit 2 Abb.) // Кам'яна доба України. – К.: Шлях, 2002.

Гавриш П. А. Броварковский курганный могильник скифской эпохи / П. А. Гавриш // Проблеми вивчення та охорони пам'яток археології Київщини : ТД 1-ї НПК. Білгородка. Жовтень 1991 р. — К., 1991.

Гавриш П. Я. Городище скифского времени у с. Кнышовка // ОДПАП : Третій обл. наук.-практ. семінар : тези допов. — Полтава : вид. ПКМ, 1990.

Гавриш П. Я. Нові археологічні дослідження Книшівського городища скифського часу на Пслі // 100-річчя Полтавського краєзнавчого музею : М-ли ювілейної наукової конференції. — Ч. 2 : Археологія Полтавщини. — Полтава : вид. ПКМ, 1991. — С. 63 – 65.

Гавриш П. Я. Племена скифського часу в лісостепу Дніпровського Лівобережжя (за матеріалами Припсілля) / П. Я. Гавриш. — Полтава : Археологія, 2000.

Гавриш П. Я. Розкопки курганів скифського часу біля с. Броварки на Полтавщині / П. Я. Гавриш // ААЛУ. – 1998. – Ч. 1-2. — С. 29 – 37.

- Гавриш П.А. Краткие итоги исследований Книшовского городища скифского времени на Псле // История и археология Слободской Украины : ТДС Всеукр. конф., посвящ. 90-летию XII Археологического съезда. — Х. : вид. ХДУ, 1992. — С. 97 — 99.
- Гавриш П.Я. Дослідження в Книшівському городищі // Більське городище в контексті вивчення пам'яток раннього залізного віку Європи. — Полтава : Археологія, 1996. — С. 250 — 258.
- Гавриш П.Я. Населення скифського часу басейну середнього Псла : Автореф. дис. ... канд. іст. наук. — Київ, 1996. — 24 с.
- Гавриш Петро Якимович. Населення скіфського часу басейну Середнього Псла : Дис... канд. іст. наук: 07.00.04 / Полтавський держ. педагогічний ін-т ім. В. Г. Короленка. — Полтава, 1995. — 269 л.
- Гадяцька фортеця 17 — 18 ст. // Полтавщина : Енциклопедичний довідник / відп. ред. А. В. Кудрицький. — К. : Українська енциклопедія, 1992. — 1024 с.
- Гадяч, у. г. Полтавской г. // Географическо-статистический словарь Российской Империи : в 5 т. / сост. по поручению Рус. геогр. о-ва действ. чл. О-ва П. Семёнов. СПб, 1863-1885. — Т. 1. — 1863. — С. 608.
- Гадяч. Туристична карта. — К.: Виробничо-маркетингова компанія «Ортелій», 2011.
- Гадяча плани // Полтавщина : Енциклопедичний довідник / відп. ред. А. В. Кудрицький. — К. : Українська енциклопедія, 1992. — С. 162 — 164.
- Гадяччина: Історія краю / Авт. Колектив: Пустовіт Т.П., Ревегук В.Я., Сердюк І.О., Коваленко О.В. — Гадяч: видавництво «Гадяч», 2013. — 218 с., іл.
- Галанина А. К. Скифские древности Поднепровья (Эрмитажная коллекция Н. Е. Брандербурга) / Л. К. Галанина // М. : Наука, 1977. — 68 с. — Серия : САИ. — Вып. Д1-33.
- Гапон С. Еколого-ценотичні та флористичні особливості мохоподібних проектованого регіонального ландшафтного парку «Гадяцький» (Полтавська область) // Екологія. Біологічні науки. Збірник наукових праць. — Полтава, 2009. — Вып. 1 — С. 11 — 16.
- Герои Советского Союза. Краткий биографический словарь. В 2-х тт. — М.: Военное издательство, 1987. — Т. 1. — 912 с., ил.
- Герои Советского Союза: Краткий биографический словарь. В 2-х тт. — / Пред. ред.коллегии И.Н. Шкадов. — М.: Воениздат, 1988. — 864 с., ил.
- Герої землі Полтавської: Довідник. У 12 вип. Вип. 2: Герої Соціалістичної Праці / [Упоряд. О.А. Білоусько, Т.П. Пустовіт]. — Полтава: ТОВ АСМІ, 2011. — 116 с., іл.
- Гистория Свейской войны (поденная записка Петра Великого) : в 2-х вып. / сост. Т. С. Майкова, под общ. ред. А. А. Преображенского. — М. : Круть, 2004. — Вып. 1.
- Годун Н. Кобзарство на Миргородщині (Матеріали до довідника) / Сторінки історії Миргородщини: Збірник наукових праць. — Вып.2. — Полтава: Видавництво «Рік», 2001.
- Горюнов Е. А. Разведка на Полтавщине / Е. А. Горюнов // АО 1971 года. — М. : Наука, 1972.
- Грановский А. Полтавская епархия в ее прошлом (до открытия епархии в 1803 г.) и настоящем (Историко-статистический опыт). Вып. I. — Полтава: Типо-литогр. М. Л. Старожицкого, 1901.
- Грушевський М. С. Історія України-Руси : в 11-и томах, 12-и книгах / Михайло Грушевський. — Том VI. Житє економічне, культурне, національне XIV-XVII віків. — К. : Наукова думка, 1995. — 667 с.
- Грушевський М. С. Історія України-Руси : в 11-и томах, 12-и книгах / Михайло Грушевський. — Том VIII. Роки 1626-1650. — К. : Наукова думка, 1995. — 224+290 с.
- Давиденко Я.І. Мальовнича Полтавщина: Путівник по заповідниках і пам'ятках природи. — Харків: Прапор, 1982.
- Денисенко Т. «Чорний тюльпан» - символ юності, скошеної війною.// Зоря Полтавщини. — 2009. — № 186(20414). — 24 листопада. — С.4.
- Дмитрук М., Піскун М. Народна шана і любов. Зоря Полтавщини. — 1981. — № 212(14912). — 13 вересня. — С. 1 — 2.
- Документи Богдана Хмельницького. 1648 — 1657 / упор. : І. Крип'якевич та І. Бутич. — К. : вид-во АН УРСР, 1961. — № 368. — 740 с.
- Драгоманов М.П. Літературно-публіцистичні праці. — Т. 1. — К.: Наукова думка, 1970.
- Древнерусские поселения Среднего Поднепровья : Археологическая карта / М. П. Кучера, О. В. Сухобоков, С. А. Беляева и др. / АН УССР, Ин-т археологии. — К. : Наукова думка, 1984.

Еврейская энциклопедия. Т. XVI. – Шемирамоть – Уссогь. Алфавитный указатель / под общ. ред. д-ра А. Каценельсона. – СПб.: Издание Общ-ва для Научн. Еврейск. Изданий и Издат-ва Брокгаузь-Ефронь, Б.р. – 428 стб.+212 с., ил.

Енциклопедія історії України: В 5 т. / Редкол. В.А. Смальї (голова) та ін. – Т. 2. – К.: Наук. думка, 2003. – 528 с.

Енциклопедія історії України. / Редкол.: В.А. Смолій та ін. – К.: Наук. думка, 2005. – Т. 3. – 672 с.

Енциклопедія історії України: У 10 Т./ Редкол.: В.А. Смолій (голова) та ін. – Т.6. – К.: Наук. думка, 2009. – 784 с., іл.

Енциклопедія сучасної України / Гол. ред. І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк та ін. – Т. 7. – К.: ВАТ «Поліграфкнига», 2007.

Енциклопедія сучасної України. – Т. 8. – К., 2008.

Енциклопедія Українознавства. Словникова частина. / Гол. ред. В. Кубійович. – Т. 7. – Париж, Нью-Йорк: Видавництво «Молоде Життя», 1973. – С. 2404 – 2800.

Еталони природи Полтавщини. Розповіді про заповідні території. / Під заг. ред. О.М. Байрак. – Полтава: Верстка, 2003. – С. 42;

Ефименко П.П., Береговая Н.А. Палеолитические местонахождения СССР // Палеолит и неолит СССР / МИА. – М.–Л.: Изд-во АН СССР, 1941. – № 2.

Смець П. Н., Самойленко О. П. Полтавщина в роки Великої Вітчизняної війни. – Х.: Прапор, 1965. – С. 28 – 41;

Журнал раскопок Н. Е. Бранденбурга (1888-1902 гг.). Работы в губерниях : Киевской, Полтавской, Харьковской, Каменец-Подольской, Екатеринославской, Таврической, Черниговской, Могилевской, Новгородской, Смоленской и в Области Войска Донского. — СПб : Т-во Р.Голике и А.Вильборг, Звенигородская 11, 1908. — С. 160 – 161.

За мужність і відвагу / За ред. М. М. Губерський. – Харків: «Прапор», 1973. – 354 с.

За мужність і відвагу: Документальні розповіді про полтавців Героїв Радянського Союзу. – Харків: Прапор, 1972.

Загиблі на чужині: Книга Пам'яті України про громадян, які загинули у воєнних конфліктах за рубежем. – К.: Пошуково-видавниче агентство «Книга Пам'яті України», 2003.

Засенко І.Є. Рідкісні види дерев і чагарників у флорі Полтавщини та стан їх охорони // Екологічні проблеми довкілля та шляхи їх вирішення: Дев'яті Каришинські читання / Міжнародна науково-практична конференція. – Полтава, 2002.

Збережи, де стоїш, де живеш. По сторінках Червоної книги Полтавщини. Рослинний світ / Під заг. ред. О. М. Байрак. – Полтава : Верстка, 1998. – 204 с.

Зверинский В. В. Материал для историко-топографического исследования о православных монастырях в Российской империи, с библиографическим указателем / В. В. Зверинский. — Том II. Монастыри по штатам 1764, 1786 и 1795 годов. — СПб. : Типография В. Безобразова и Комп., 1892.

Зелена книга України / Під заг. ред. члена-кореспондента НАН України Я. П. Дідуха. – К.: Альтерпрес, 2009. – 447 с.

Знайдення палеолітичного селища на Полтавщині // Збірник Секції Мистецтв / Українське Наукове Товариство в Києві. – К.: Державне вид-во, 1921. – Т. I.

Зосенко І.Є. Рідкісні види дерев і чагарників у флорі Полтавщини та стан їх охорони // Міжнародна науково-практична конференція «Екологічні проблеми довкілля та шляхи їх вирішення». IX Каришинські читання: Збірник наукових праць. – Полтава, 2002. – С. 97- 98;

Иванюк С. А. Города-крепости Левобережной и Слободской Украины. Гадяцкий полк / Иванюк С. А. – 2011 // Режим доступа : http://ukrainianfortress.blogspot.com/2011/05/blog-post_17.html.

Ильинская В. А. Памятники скифского времени в бассейне р. Псел / В. А. Ильинская // СА. — 1957. — № 27. — С. 243 – 248.

Ильинская В.А. Новые данные о памятниках середины I тысячелетия н.э. в Днепровской Левобережной лесостепи / В.А. Ильинская // Славяне и Русь. – М.: «Наука», 1968.

Ильинская В.А. Разведка в Днепровском Левобережье / В.А. Ильинская // Археологические исследования на Украине в 1965-1966 гг. – К.: Наукова думка, 1967. -- Вып.1. – С. 197, рис. 1. История Второй мировой войны 1939 – 1945. – М.: Воениздат МО СССР, 1976. – Т. 6.

Івашин Д.С., Ганжа Р.В., Стасіюнас О.А., Голова Т.П., Литвинова М.Д. Рідкісні рослини південно-східної частини Лівобережного Лісостепу України // Український ботаничний журнал. – К., 1985. – Т.42. – №1. – С. 73 – 75.

- Івашин Д. С., Самородов В. М., Буйдін В. В. та ін. Щоб росли горлиці (розповіді про рідкісні рослини та тварини Полтавщини). – Полтава, 1992. – 70 с.
- Історія Гадяцької школи-інтернату / Укл. Беседа В.М., Галушка Н.А., Кущенко А.А., Беседа О.Г. – Вид. 3-є, доповн. – Гадяч: видавництво «Гадяч», 2008. – 136 с;
- Історія міст і сіл Української РСР: Полтавська область / Голов. ред. кол. Тронько П.Т., Бажан М.П., Білодід І.К. та ін.; Ред. кол. Буланій І.Т., Бардик Г.С., Бевзо О.А. та ін. – К.: Голов. Ред. УРЕ, 1967.
- Каталог колекції наукових фондів Інституту археології НАН України / НАНУ, Інститут археології. – К. : Академперіодика, 2007. – С. 121. – № 46.
- Клировая книжка Полтавской епархии на 1902 год. – Полтава: Типо-литогр. А. Т. Фришберга, 1902.
- Книга Большому Чертежу / Подгот. к печати и ред. К. Н. Сербиной. – М.-Л. : изд-во АН СССР, 1950.
- Книга Пам'яті України: Полтавська обл. – Полтава: Полтавський літератор, 1995. – Т. 2: Великобагачанський р-н, Гадяцький р-н.
- Книга памяти о советских войнах, погибших в Афганистане. – М.: Военное издательство, 1995. –Т.1.
- Книга памяти о Советских войнах, погибших в Афганистане. – В 2-х тт. – М. : Воениздат, 1999. – Т.2. – 716 с., іл.
- Книга Скорботи України. Полтавська обл. – Т. 1: м. Полтава, Великобагачанський район, Гадяцький район, Глобинський район, Гребінківський район, Диканський район, Зіньківський район, Карлівський район, Кобеляцький район, Козельщинський район, Котелевський район, Кременчугський район, Лохвицький район. – Полтава: Полтавський літератор, 2002.
- Книга Скорботи України. Полтавська область. – Т. 2: м. Комсомольськ. м. Кременчук. м. Лубни. Лубенський район. Машівський район. м. Миргород. Миргородський район. Ново-санжарський район. Оржицький район. Пирятинський район. Полтавський район. Решетилівський район. Семенівський район. Хорольський район. Чорнухинський район. Чутівський район. Шишацький район. – Полтава: Полтавський літератор, 2002. – 628 с.
- Книга Скорботи України: Полтавська область. – Т. 3. – Полтава: Полтавський літератор, 2005. – 824 с.
- Козаченко К. В обіймах війни, на чужій стороні... // Гадяцький вісник. – № 13 (11117). – 14 лютого. – 2009. – С.2;
- Колеснікова В. А. Вікентій (Чеслав) Хвойка. Сторінки наукової біографії / В. А. Колеснікова. – К. : КОРВІН ПРЕС, 2007.
- Коломенский Г. Сборник необходимых сведений о всех приходах Полтавской губернии и Адрес-календарь духовенства той-же епархии. – Полтава: Типогр. Губ. Права., 1895.
- Копотун І. А. Від сохи до рала, або історія індустріалізації сільського господарства Полтавщини. – Полтава: ВАТ «Видавництво «Полтава», 2006.
- Костюк В. Гадяч у старовинній листівці. – К.: «КВІЦ», 2007. – 96 с., іл.
- Костюк В. Гадяч: Краєзнавчі розвідки. (Книга друга). – К.: КВІЦ, 2010. – 96 с., іл.
- Красногірський Гадяцький Миколаївський монастир // Полтавщина. Енциклопедичний довідник / За ред. А.В.Кудрицького. — Київ: УЕ, 1992. — 1024 с.
- Краткая еврейская энциклопедия. Т. 10: Ша'алвим – Я'эл. Библиографический указатель. / Глав. ред. Аи Авнер, Нафтали Прат. – Иерусалим, 2001.
- Криво О. Історія села Венрик на Полтавщині. – Гадяч, Видавництво «Гадяч», 2010.
- Криворучко Т.В. Рідкісні ефемероїди у флорі Полтавської області та стан їхньої охорони // Міжнародна науково-практична конференція «Екологічні проблеми довкілля та шляхи їх вирішення». ІХ Каришинські читання: Збірник наукових праць. – Полтава, 2002. – С. 94 – 96.
- Криворучко Т.В. Особливості поширення, вікові спектри та морфологічні показники ценопопуляцій *Vulbosodium versicolor* (Ker-Gawl.) Spreng. деяких заповідних територій в межах Полтавської області // Збірник наукових праць Полтавського державного педагогічного університету імені В.Г. Короленка. – Серія «Екологія. Біологічні науки». – Випуск 4 (43). – Полтава, 2005. – С. 45 – 52.
- Кривошея В. Генеалогія українського козацтва : Нариси з історії козацьких полків : вид. 2-е доповнене / Володимир Кривошея. – К. : Стило, 2004.
- Кричала М. Щастя командира // Комсомолец Полтавщини. – № 38 (2018). – 30 березня. – 1971. – С. 2-3.

Куза А. В. Древнерусские городища X – XIII вв. : Свод археологических памятников / А. В. Куза / Рос. гуманитар. фонд; [отв. ред. А.К. Зайцев]. — М. : Христианское изд-во, 1996. — 256 с.

Кулаковський П. Чернігово-Сіверщина у складі Речі Посполитої (1618-1648) / Петро Кулаковський. — К. : Темпора, 2006. — С. 202, 208, 312 — 313, 320, 322.

Кулаковський П. Чернігово-Сіверщина у складі Речі Посполитої (1618-1648) / Петро Кулаковський. — К. : Темпора, 2006.

Кучера М. П. Слов'яно-руські городища VIII – XIII ст. між Саном і Сіверським Дінцем / М. П. Кучера; Ін-т археол. НАН України; [відп. ред. О. П. Моця]. — К. : ІА НАН України, 1999. — 252 с.

Лепський М. Трагедія Гончарського Яру // Трудова Полтавщина. — 2007. — 22 червня. — С. 3. Леся Українка: Життя і творчість у документах, фотографіях, ілюстраціях / Авт.-упорядн. М.В. Гуць, Н.Л. Россошинська; Вступ ст. О. Гончара. — К.: «Радянська школа», 1979. — 280 с., іл.;

Літопис землі Гадяцької. — Полтава: «Поліграфсервіс», 2004. — 120 с., іл.

Ляпушкин И. И. Днепровское лесостепное Левобережье в эпоху железа / И. И. Ляпушкин / АН СССР, Ин-т археологии. — М. — Л. : Изд-во АН СССР, 1961. — (Серия : МИА. — № 104).

Ляпушкин И. И. Памятники культуры «полей погребений» первой половины I тысячелетия н. э. Днепровского лесостепного Левобережья (по материалам полевых изысканий 1940, 1945-1948 гг.). / И. И. Ляпушкин // Советская археология. — 1950. — № XIII.

Ляпушкин И. И. Раннеславянские поселения Днепровского лесостепного Левобережья / И. И. Ляпушкин // САН. — 1952. — Т. XVI.

Ляпушкін І. І. Дослідження Дніпровської лівобережної експедиції 1947-1948 рр. / І. І. Ляпушкін // АП УРСР. — 1952. — Т. III.

Ляскоронский В. Г. Городища, курганы и длинные (змиевые) валы в бассейне р. Сулы / В. Г. Ляскоронского // Тр. XI АС / МАО; [под. ред. гр. Уваровой]. — М., 1901. — Т. 1. — С. 404 — 457.

Ляскоронський В. Городища, кургани і довгі (змієві) вали за течією рр. Псла і Ворскли / Василь Ляскоронський. — Вид. 2-е репр., доп. / Підг. до друку, ком., доп. Супруненко О. Б. — Полтава : Археологія, 1995. — 56 с.

Макаренко Н. Городища и курганы Полтавской губернии : (Сб. топограф. сведений) / Николай Макаренко; ПУАК. — Полтава : Тип. Тов-ва Печатного Дела, 1917. — 104. XIX с.

Махно Е. В. Памятники черняховской культуры на территории УССР : (Мат-лы к составлению археологической карты) / Е.В. Махно // МИА / АН СССР, Ин-т археол. — М. : Изд-во АН СССР, 1960. — № 82. — С. 9-83, 328-345.

Модзалевский В.Л. Малороссийский родословник. Т. 3: Л – О. — К.: Типо-Литогр. «С.В. Кульженко», 1912. — 824+24 с., ил.

Мокиенко А. Я., Манько С. С. Мануйловский литературно-мемориальный музей А. М. Горького. Путеводитель. — Х.: «Прапор», 1975. — 31 с.

Мокляк В. О. Бобрік, с., Гадяцький р-н. Православної церкви (УПЦ МП) громада. Покровська церква / В. О. Мокляк, В. А. Павленко // Полтавіка : Полтавська енциклопедія / ред. кол. : О. А. Білоусько, гол. ред., Т. П. Пустовіт, заст. гол. ред., Ю. М. Варченко та ін. — Полтава : Полтавський літератор, 2009. — Том 12. Релігія і церква. — С. 63 — 64.

Мокляк В. О. Мааї Будища, с., Гадяцький р-н. Православної церкви громада. Миколаївська церква / В. О. Мокляк, Т. П. Пустовіт // Полтавіка : Полтавська енциклопедія / ред. кол. : О. А. Білоусько, гол. ред., Т. П. Пустовіт, заст. гол. ред., Ю. М. Варченко та ін. — Полтава : Полтавський літератор, 2009. — Том 12. Релігія і церква. — С. 371.

Моцар І. Кличе весна // Комсомолец Полтавщины. — № 27 (2007). — 4 березня. — 1971. — С. 1;

Народне господарство Харківської області. Статистичний збірник показників на 1 січня 1933 р. — Харків: Народне господарство та облік, 1933.

Національна книга пам'яті жертв Голодомору 1932 — 1933 років в Україні. Полтавська область / Упоряд. О.А. Білоусько, Ю.М. Варченко, В.О. Мокляк, Т.П. Пустовіт. — Полтава: Оріяна, 2008. — 1200 с.

Наш біль, наша пам'ять // Гадяцький вісник. — 2004. — № 90 (10680). — 13 листопада. — С.1;

Николайчик Ф. Матеріали по історії землеволодіння князей Вишневецьких в Левобережній Україні / Ф. Николайчик // Чтения в Историческом обществе Нестора-Летописца. — К., 1900. — Т. XIV. — Отд. III.

Описание документов и дел, хранящихся в архиве святейшего правительствующего Синода. СПб : в Синодальной типографии, 1878. — Том III. 1723.

Описание монастырей, в Российской империи находящиеся, с показанием времени построения оных и в каких классах положены по штатам; также храмовых праздников и достопамятных происшествий, случившихся в них; с присовокуплением Известия о всех Соборных монастырских, ружных и приходских церквах, в столичных городах Москве и С. Петербурге находящихся, когда оныя построены и в какие числа бывают храмовые праздники: Издание четвертое. — М. : В Типографии С.Селивановского, 1817. — 220 с.

Описи Лівобережної України кінця XVIII – початку XIX ст. : описово-статистичні джерела / упор., передмова Ананьєва Т. Б. — К. : Наукова думка, 1997.

Орлов В.А. Вибір. — М.: «Политиздат», 1979. — 112 с.;

Падалка Л. В. Прошлое Полтавской территории и ее заселение : Исследование и мат-лы / Л. В. Падалка / ПУАК. — Полтава : тип. Т-ва Печатного Дела, 1914. — 239 с.

Падалка Л.В. О древних городках, городищах и насыпных валах на территории нынешней Полтавской губ. / Л.В. Падалка // Тр. ПУАК: сб. науч. тр. / ПУАК. — Полтава: тип. Дохмана, 1905. — Вып. 1.

Пам'ять живе...: Спогади про воїнів-полтавців, загинувших в Афганістані.— Полтава, 1999. — 112 с.

Памятная книжка Полтавской губернии на 1910 год. — Полтава Типо-Литогр. Губернск. Правления, 1910. — XX+480 с. — С. 147.

Памятники градостроительства и архитектуры Украинской ССР. — К.: Будівельник, 1985. — Т. 3;

Панасенко А. Я. Гадяч. Историко-краеведческий нарис. — Гадяч, 1992. — 124 с., іл;

Паїш М. Катюзи по заслугі // Будівник комунізму. — 1962. — № 21 (4602). — 15 лютого. — С. 4.

Пляшко Л. А. Подорож до міста XVIII ст. / Л. А. Пляшко. — К. : Наукова думка, 1980 .

Подробное и верное описание монастырей находящихся в Российской империи. — М. : Типография Августа Семена, 1829.

Полтавщина у Великій Вітчизняній війні Радянського Союзу 1941 – 1945. Збірник документів і матеріалів. — К.: Наукова думка, 1977.

Полтавщина: Енцикл. Довідник / За ред. А.В. Кудрицького. — К.: УЕ, 1992. — 1024 с., іл.

Попов Х. Материалы для истории монастырей Полтавской епархии в XVII и XVIII столетиях / Х. П. // Полтавские епархиальные ведомости. Часть неофициальная. — Полтава, 1891-1892 — 1891. № 23. 1 декабря. С. 907-926. — 1891. № 24. 15 декабря. С. 1000-1014. — 1892. № 4. 15 февраля. С. 167-182. — С. 915.

Постанова Кабінету Міністрів № 878 від 26 липня 2001 р. «Про затвердження Списку історичних населених місць України» // режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/878-2001-%D0%BF>.

Постанова КМУ від 3 вересня 2009 р. № 928 «Про занесення об'єктів культурної спадщини національного значення до Державного реєстру нерухомих пам'яток України» // режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/928-2009-%D0%BF>.

Почетная книга Всесоюзной сельскохозяйственной выставки, 1939. — М.: ОГИЗ РСФСР, 1939.

Природно-заповідний фонд Української РСР. Реєстр-довідник / За ред. М. А. Воїтвенсько-го. — К.: Урожай, 1986. — 224 с.

Прохоренко К. Безцінні скарби душі. Спогад-есе про товариські взаємини Лесі Українки і Антоніни Макарової // Робочий архів науково-методичного відділу Полтавського краєзнавчого музею.

Пустовіт Т., Шахова Т. Партизанські загони Полтавщини (До Дня партизанської слави та 67 річниці визволення Полтави від німецько-фашистських загарбників) // Край. — № 78 (84). — жовтень 2010. — С. 7-10;

Ратшин А. Полное собрание исторических сведений о всех бывших в древности и ныне существующих монастырях и примечательных церквах в России / составлено из достоверных источников Александром Ратшиным. — М. : в Университетской типографии, 1852.

Ревегук В. За волю України. Нарис історії повстансько-партизанської боротьби на Полтавщині в 1917 – 1923 рр. — Полтава, 2007.

Ревегук В., Кочерга Н. Партизанська боротьба на теренах Гадяцького району (осінь 1941 – зима 1942 р.р.) // Полтавський краєзнавчий музей: Збірник наукових статей. Маловідо-

мі сторінки історії, музеєзнавство, охорона пам'яток. Випуск VI / Редкол. : Ю. В. Волошин, А. М. Киридон, В. О. Мокляк та ін. – Полтава: Дивосвіт, 2011.

Регіональна екомережа Полтавщини / за ред. О.М. Байрак. – Полтава : Верстка, 2010. – 214 с.

Рідне місто святкує свій день // Гадяцький вісник. – 2012. – № 106 - 107 (11545 - 11546). – 8 вересня. – С. 3.

Российская еврейская энциклопедия. Т. 3: Биографии С – Я / Глав. Ред. Г.Г. Брановер. – М.: Рос. Академия Естеств. Наук, Науч. Фонд «Еврейск. Энциклопедия» «ЭПОС», 1997. – 526 с.

Россия. Полное географическое описание нашего отечества — настольная и дорожная книга для русских людей / под общей ред. В. П. Семенова и под общим руководством П. П. Семенова-Тян-Шанского и проф. В. И. Ламанского. — Том седьмой. Малороссия (Харьковская, Полтавская и Черниговская губернии) / составили : Б. Г. Карпов, А. Я. Пора-Леопович, Ф. Я. Виноградов и др. — СПб, 1903.

Ротач П. Апостол правди і науки. До 150-річчя від дня народження М.П.Драгоманова. – Гадяч, 1991. – 28 с.

Рудинський М. Археологічні збірки Полтавського музею / Михайло Рудинський // Збірник, присвячений 35-річчю Музею / ПДМ ім. В. Г. Короленка; [під ред. В. Бендеровського, Я. Риженка, М. Гавриленка]. — Полтава : 1-ша раддрук. «Полтава-Поліграф», 1928. — Т. 1. — С. 29 – 62.

Рудницький Ю. До питання про ймовірність державного перевороту в Речі Посполитій в 1647 р. / Юрій Рудницький // Нові дослідження пам'яток козацької доби в Україні : зб. наук. статей. / НДЦ «Часи козацькі, УТОПК, Центр пам'ятокознавства НАН України та ін. / ред. кол. : Телегін Д. Я., відп. ред., Титова О. М., заст. відп. ред., та ін. — К. : 2001. — Вип. 10. — С. 249 – 251. — (Серія : «Бібліотечка «Часи козацькі»).

Святкує орденоносна Полтавщина // Зоря Полтавщини. – 1981. – № 258 (14958). – 8 листопада. – С. 3.

Седов В. В. Славяне в раннем средневековье // В. В. Седов. — М., 1995.

Семенчик М. М. Випадкові знахідки на Роменщині // ХРАМ. — Т. 1. — К., 1930.

Сергійчук В. Микола Духов. – К. : Видавництво ЦК ЛКСМУ «Молодь», 1975.

Середняки // Полтавщина : Енциклопедичний довідник / відп. ред. А. В. Кудрицький. — К. : Українська енциклопедія, 1992. — С. 865.

Сидоренко Г. О. Довідник з археології України : Полтавська область / Г. О. Сидоренко, Є. В. Махно, Д. Я. Телегін; Ін-т археол. АН УРСР; УТОПК. – К. : Наукова думка, 1982. – 108 с., 2 карти.

Смоляр Н.О., Ханнанова О.Р. Оздоровчо-рекреаційний потенціал природних ресурсів проєктованого регіонального ландшафтного парку «Гадяцький» (Полтавська область). // Навколишнє середовище і здоров'я людини: Матеріали IV Всеукраїнського науково-практичного семінару. – Полтава: ПНПУ, 2011. – С. 80 – 85.

Списки населенных мест Российской империи, составленные и издаваемые Центральным статистическим комитетом Министерства внутренних дел. — Т. XXXIII. Полтавская губерния. По сведениям 1859 года. — СПб, 1962.

Спогади про Лесю Українку / Упоряд. А. І. Костенко. – К.: Радянський письменник, 1963. – 520 с.

Справочная Клировая книга по Полтавской епархии на 1912 год. – Полтава, 1912.

Степанович С. П. Розвідки в басейні Середнього Псла / Степанович С. П. // Полтавський археологічний збірник. — Полтава : Полтавський літератор, 1995. — Ч. 3.

Стецюк Н.О. Еколого-флористична та ценотична характеристика осередків фіторізноманітності на території Гадяцького району (Полтавська область) // Збірник наукових праць Полтавського державного педагогічного університету імені В.Г. Короленка. – Серія «Екологія. Біологічні науки». – 2008. – №5 (63). – Полтава: ПДПУ. – С. 118 – 126.

Стецюк Н.О., Гапон С.В., Беседіна І.С., Слюсар М.В. Загальні показники біорізноманітності проєктованого регіонального ландшафтного парку «Гадяцький» (Полтавська область) // Біорізноманіття: теорія, практика та методичні аспекти вивчення в загальноосвітній та вищій школі: М-ли Міжнарод. наук.-практ. конф., присв. 120-річчю від дня народження М.І. Вавилова. – Полтава: ПДПУ, 2008. – С. 256 – 261.

Стецюк Н.О., Ханнанова О.Р. Проєктований регіональний ландшафтний парк «Гадяцький» у структурі регіональної екологічної мережі (Полтавська область). // Екологічна безпека дер-

жави: Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції студентів та аспірантів. – К.: Національний авіаційний університет, 2009. – С. 205 – 207.

Стецюк Н.А. Флоросозологическая характеристика проектированного регионального ландшафтного парка «Гадяцкий» (Украина, Полтавская область). // Структурно-функциональная организация и динамика растительного покрова: Материалы Всероссийской научно-практической конференции с международным участием. – Самара, 2011. – С. 56 – 59.

Стецюк Н.О. Еколого-ценотична та флористична характеристика осередків раритетної фіторізноманітності на території Гадяцького району (Полтавська область) // Збірник наукових праць Полтавського державного педагогічного університету імені В.Г. Короленка. – Серія «Екологія. Біологічні науки». – Випуск 5 (63). – Полтава, 2008. – С. 118 – 126.

Стецюк Н.О. Збереження бореальних фітосистем у регіональній екологічній мережі (Полтавська область). // Екологія. Біологічні науки. Збірник наукових праць. – Випуск 1. – Полтава, 2009. – С. 73 – 78.

Стецюк Н.О., Гапон С.В., Беседіна І.С. До характеристики фіторізноманіття проективного регіонального ландшафтного парку «Гадяцький» (Полтавська область). // Матеріали Міжнародної конференції «Сучасні проблеми біології, екології та хімії», присвяченій 20-річчю біологічного факультету ЗНУ. 29 березня – 1 квітня 2007 р. – Запоріжжя, 2007. – С. 91 – 94.

Стецюк Н.О., Сотута О.В., Ханнанова О.Р. До питання охорони рідкісних бореальних видів рослин на території Гадяцького району (Полтавська область) // Проблеми відтворення та охорони біорізноманіття України / Матеріали Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції. – Полтава: Астря, 2007. – С. 162 – 164.

Стецюк Н.О., Ханнанова О.Р. Можливості використання рекреаційних ресурсів проективного регіонального ландшафтного парку «Гадяцький». // Навколишнє середовище і здоров'я людини: Збірник матеріалів II Всеукраїнського науково-практичного семінару. – Полтава: Друкарська майстерня, 2009. – С. 59 – 64.

Стецюк Н.О., Ханнанова О.Р. Перспективи розвитку рекреаційної діяльності проективного регіонального ландшафтного парку «Гадяцький». (Полтавська область). // Вісник Черкаського університету. Серія: «Біологічні науки»: Збірник наукових праць. – Частина 3. – Черкаси: Черкаський національний університет – 2010. – №191. – С. 136 – 142.

Стецюк Н.О., Ханнанова О.Р. Потенціал лікарсько-сировинних ресурсів у межах Псізьського екологічного коридору регіональної екомережі Полтавської області. // Навколишнє середовище і здоров'я людини: Матеріали III Всеукраїнського науково-практичного семінару. – Полтава: ПДПУ, 2009. – С. 41 – 44.

Стецюк Н.О., Ханнанова О.Р. Природні ядра Псізьського екологічного коридору як складова регіональної екомережі. // Проблеми відтворення та охорони біорізноманіття України у світлі вчення про ноосферу: Матеріали Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції. – Полтава: ПДПУ, 2009. – С. 198 – 200.

Стецюк Н.О., Ханнанова О.Р. Раритетний флорофонд вищих спорових судинних рослин регіонального ландшафтного парку «Гадяцький» (Полтавська область). // Рослинний світ у Червоній книзі України: впровадження глобальної стратегії збереження рослин: Матеріали II Міжнародної наукової конференції (9 – 12 жовтня 2012 р., м. Умань, Черкаська область). – К., 2012. – С. 304 – 308.

Стецюк Н.О., Ханнанова О.Р. Ценотична характеристика природних екосистем долини р. Псел та стан їх охорони. // Біорізноманіття: теорія, практика та методичні аспекти вивчення у загальноосвітній та вищій школі: Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції. – Полтава, 2010. – С. 217 – 220.

Стецюк Н.О., Яловець Ю.М. Характеристика фіторізноманітності ландшафтного заказника «Рашівський» Гадяцького району Полтавської області // Сучасні проблеми природних наук: Матеріали V Всеукраїнської науково-практичної конференції. – Ніжин: НДУ, 2010. С. 16 – 17.

Строев П. Списки иерархов и настоятелей монастырей российской церкви. / Составил из достоверных источников Павел Строев, ординарный академик Императорской С-Петербургской академии наук, член археографической комиссии и разных других ученых обществ / Издание археографической комиссии. — С-Пб. : Типография В. С. Балашева, 1877. — 122 с.

Супруненко О.Б. З історії відкриття палеолітичного місцезнаходження у Сергіївці (Краснознам'янці) // АЗ ПКМ. – Полтава, 1992. – Вип. 2. – С. 64–65.

Сужококов О. В. Славяне Днепровского Левобережья (роменская культура и ее предшественники) / О. В. Сужококов. — К., 1975.

Торяник М.Ф., Дудко В.Г. Перлина Лівобережного Лісостепу – проєктований регіональний ландшафтний парк «Гадяцький». Буклет. – Гадяч: «Гадяч», 2004. – 8 с.

Трипольский В. Полтавское Епархиальное Дрвелехранилище: Указатель с описанием выдающихся письменных и вещественных памятников церковной старины Полтавской Епархии. – Полтава: Электрич. Типогр. Г.И. Маркевича, 1909.

Тричі Герой Соціалістичної Праці Микола Леонідович Духов (Історико-документальна збірка) / За ред. проф. О. П. Руденка. – Полтава: «АСМІ», 2004.

Українська Радянська Енциклопедія. – Т. 12. – К.: Головна редакція УРЕ, 1985. – С. 389.

Українська Радянська Енциклопедія. – Т. 3. – К.: Головна редакція УРЕ, 1979.

Українська Радянська Енциклопедія. – Т. 5: Кантата – Кулиники. – 2-е вид. – К.: Головн. Ред. Укр. Радянськ. Енцикла., 1980. – С. 459.

Українська Радянська Енциклопедія. – Т. 9. – К.: Головна редакція УРЕ, 1985.

Український Радянський Енциклопедичний словник. – Т. 3. – К.: Головна редакція УРЕ, 1987.

Ханнанова О.Р. Етапи та напрями ботанічних досліджень на території регіонального ландшафтного парку «Гадяцький». // Проблеми відтворення та охорони біорізноманіття України: Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції. – Полтава, 2012. – С. 99 – 100.

Ханнанова О.Р. Перспективи створення регіонального ландшафтного парку «Гадяцький» (Полтавська область). – Екологічна безпека держави: Матеріали Всеукраїнської наукової конференції студентів та аспірантів. – К., 2008. – С. 225 – 226.

Ханнанова О.Р. Регіональний ландшафтний парк «Гадяцький», як ключова територія регіональної екомережі Лівобережного Лісостепу. // Актуальні екологічні та агробіологічні проблеми Середнього Придніпров'я в контексті сталого розвитку: Матеріали регіональної науково-практичної конференції. – Черкаси: ФОРМ Белінська, 2012. – С. 118 – 120.

Ханнанова О.Р. Солологічна характеристика ефемероїдів регіонального ландшафтного парку «Гадяцький». // Біорізноманіття: теорія, практика та методичні аспекти вивчення у загальноосвітній та вищій школі: Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (присвячена 100-річчю від дня народження Д.С. Івашина, ботаніка, флориста, еколога) / за ред. М.В. Гриньової. – Полтава: Друкарська майстерня, 2012. – С. 68 – 72.

Ханнанова О.Р. Флорофонд лікарських рослин регіонального ландшафтного парку «Гадяцький» (Полтавська область). // Навколишнє середовище і здоров'я людини: Матеріали VI Всеукраїнського науково-практичного семінару. – Полтава, 2013. – С. 93 – 98.

Хвойко В. В. Раскопка могильника при с. Броварки, Гадячского уезда, Полтавской губ. // Древности. Труды Императорского Московского Археологического Общества / Под ред. В. К. Трутовского. — СПб, 1904. — Т. XX. — Вып. 2. — Стр. 40 — 48.

Хронологічний довідник про період тимчасової німецько-фашистської окупації населених пунктів Полтавської області 1941 – 1943 рр. – Полтава: АСМІ, 2005.

Цапенко М. П. Архитектура Левобережной Украины XVII-XVIII веков / М. Цапенко. – К., 1967. ..

Чайка І. Дзвони над Лютенькою. – Гадяч.: Видавництво «Гадяч», 2001. – 438 с.

Чайка І. Лютенька в роки Голодомору 1932 – 1933 рр. // Полтавський краєзнавчий музей: збірник наукових статей 2004 р. Маловідомі сторінки історії, музеєзнавство, охорона пам'яток. – Полтава: «Дивосвіт», 2005. – С.111 – 113.

Червона книга України. Рослинний світ / Під заг. ред. члена-кореспондента НАН України Я.П. Дідуха. – К.: Глобалконсалтинг, 2009. – 911 с.

Червона книга України. Тваринний світ / Під заг. ред. члена-кореспондента НАН України І.А. Акімова. – К.: Глобалконсалтинг, 2009. – 623 с.

Черниш О.П. Карта палеоліту УРСР // Наук. зап. / АН УРСР. Ін-т. сусп. наук. – К.: Вид-во АН УРСР, 1954. – Т. II (Матеріали і дослідження по археології УРСР).

Шафонский А. Черниговского наместничества топографическое описание с кратким географическим и историческим описанием Маалья России, из частей коей оно наместничество составлено / Сочиненное Действительным Статским Советником и Кавалером Афанасием Шафонским с четырьмя географическими картами. В Чернигове, 1786 года / Изда М. Судиненко. — К.: в Университетской Типографии, 1851.

Шевченко В. Зарево над Псалом. – К.: Политиздат України, 1968.

Шерстюк В. В. Вознесенський (Успенський?) Бистринський (Буктринський) монастир / В. В. Шерстюк // Полтавіка : Полтавська енциклопедія / ред. кол. : О. А. Білоусько, гол. ред.,

Т. П. Пустовіт, заст. гол. ред., Ю. М. Варченко та ін. — Полтава : Полтавський літератор, 2009. — Том 12. Релігія і церква. — С. 601.

Шерстюк В. В. Гадацький Красногірський Миколаївський монастир / В. В. Шерстюк // Полтавіка : Полтавська енциклопедія / ред. кол. : О. А. Білоусько, гол. ред., Т. П. Пустовіт, заст. гол. ред., Ю. М. Варченко та ін. — Полтава : Полтавський літератор, 2009. — Том 12. Релігія і церква. — С. 145.

Шерстюк В. В. Пам'ятки скіфського часу околиць Книшівського городища / В. В. Шерстюк // Проблеми історії та археології України : мат.-лы VII Междунар. науч. конф-ции, Харьков, 28 — 29 октября 2010 г. / Харьков. нац.-ный ун-тет им. В. Н. Каразина, Харьковское областное ист.-археол. общество. — Х. : ООО «НТМТ», 2010. — С. 37 — 38.

Шерстюк В. В. Преображенський скит / В. В. Шерстюк // Полтавіка : Полтавська енциклопедія / ред. кол. : О. А. Білоусько, гол. ред., Т. П. Пустовіт, заст. гол. ред., Ю. М. Варченко та ін. — Полтава : Полтавський літератор, 2009. — Том 12. Релігія і церква. — С. 547.

Шерстюк В. В. Роботи на пам'ятках скіфського часу Середнього Попсілля (за дослідженнями 2009 р.) / В. В. Шерстюк // Древности Восточной Европы : сб. науч. тр. к 90-летию Б.А. Шрамко / Мин-во образования, науки и спорта Украины, Харьковский нац. ун-т им. В. Н. Каразина / отв. ред. С. И. Посохов. — Х. : Гротеск, 2011. — С. 316 — 324.

Шерстюк В. В. Розвідки у Гадацькому р-ні Полтавської обл. у 2009 р. / В. В. Шерстюк, К. М. Мироненко // Археологічні дослідження в Україні 2009 / Інститут археол. НАН України / ред. кол. : Козак Д. Н., гол. ред., Михайлина Л. П., заст. гол. ред., Бунятян К. П., відп. секрет. та ін. — К. — Луцьк, 2010. — С. 473 — 474.

Шерстюк В. До питання про час заснування монастирів на південно-східному польсько-литовському порубіжжі в XV — середині XVII ст. / В'ячеслав Шерстюк // Історія релігій в Україні. — 2013 рік. — У друці.

Шпилаев А. Г. Об одном типе погребальных головных уборов у южных северян в конце X-XI вв. // режим доступу : <http://swordmaster.org/2012/05/13/ob-odnom-tipe-pogrebalnyh-golovnyh-uborov-u-yuzhnyh-severyan-v-konce-x-xi-vv.html>.

Шпірна Н. О. Д. Засядько: служити своєму народові (До 230-річчя з дня народження) // Гадацький вісник. — 16 грудня. — 2009. — С. 2.

Шутой В. Народна війна на Україні проти шведських загарбників у 1708-1709 рр. / В. Шутой. — К. : Держполітвидав УРСР, 1951.

Щавелєв С. П. На пути изучения древностей Украины: сотрудничество Д. Я. Самоквасова и Н. Е. Макаренко // ПАЗ. — Полтава : Археологія, 1995. — № 3. — С. 194 — 195.

Щавельов С. П. Українська археологія в листуванні Д. Я. Самоквасова // Археологія. — 1994. — № 1. — С. 125 — 126. — №№ 24 — 27.

Юдин В. В. В сентябре 43-го. — Полтава: Дивосвіт, 2010.

Юнаков Н.А. Северная война. Кампания 1708-1709 гг. Военные действия на левом берегу Днепра (ноябрь 1708 г. — июль 1709г.) / Генерал-лейтенант Н. А. Юнаков / под общ. рук. А. К. Банова, ред. Н. А. Юнаков // Труды Императорского Русского военно-исторического сборника. — СПб : тип-я Гр. Скачкова, 1909. — Т. 2.

Список скорочень

«Охоронна археологічна служба України» Інституту археології НАН України, Київ
СА — Советская археология, Москва
АВУ — Археологічні відкриття в Україні, Київ
АДУ — Археологічні дослідження в Україні, Київ, Луцьк, Полтава
АЗ ПКМ — Археологічний збірник Полтавського краєзнавчого музею, Полтава
АЛЛУ — Археологічний літопис Лівобережної України, Полтава
АН СССР — Академия Наук Союза Советских Социалистических Республик, Москва
АН України — Академія наук України, Київ
АН УРСР — Академія Наук Української РСР, Київ
АН УССР — Академія наук Української РСР, Київ
АО — Археологические открытия, Москва
АП УРСР — Археологічні пам'ятки Української РСР, Київ
Арк. — аркуш

- АС — Археологический съезд
 від. — відділ
 ВУАК — Всеукраїнський археологічний комітет, Київ
 ДАПО — Державний архів Полтавської області, Полтава
 ДП НДЦ «ОАСУ» ІА НАНУ — Державне підприємство «Науково-дослідний центр».
 ДУ — Державний університет
 ІА АН СРСР — Інститут археології Академії Наук СРСР, Москва
 ІА АН УРСР — Інститут археології Академії Наук Української ССР, Київ
 ІА НАНУ — Інститут археології Національної Академії Наук України
 ІА РАН — Інститут археології Російської Академії Наук, Москва
 ІА АН УРСР — Інститут археології Академії наук Української РСР
 ІА НАН України — Інститут археології Національної Академії Наук, Київ
 ІА НАНУ — Інститут археології Національної Академії Наук України, Київ
 ІКЗ — Історико-культурний заповідник
 КМ — Краєзнавчий музей, краєведческий музей
 КСИА — Краткие сообщения института археологии Академии наук Союза ССР, Москва
 ЛОИА — Ленинградское отделение Института археологии Академии наук Союза ССР, Ленинград
 МАО — Московское Императорское Археологическое общество, Москва
 МИА — Материалы и исследования по археологии СССР, Москва-Ленинград
 НА — науковий архів, научный архив
 НА ІА НАНУ — Науковий архів Інституту археології Національної Академії Наук України, Київ
 НА ПКМ — Науковий архів Полтавського краєзнавчого музею, Полтава
 НА ЦОДПА — Науковий архів Центру охорони та досліджень пам'яток археології управління культури Полтавської облдержадміністрації, Полтава
 НАН України — Національна Академія Наук України, Київ
 НКР — нафтогазоконденсатне родовище
 НДЦ — Науково-дослідний центр
 ОДА — Обласна державна адміністрація
 Оп. — опис
 ПАЗ — Полтавський археологічний збірник, Полтава
 ПДМ — Полтавський державний музей
 ПДМ — Полтавський державний музей ім. В. Г. Короленка, Полтава
 ПДПІ — Полтавський державний педагогічний інститут ім. В. Г. Короленка, Полтава
 ПДПУ — Полтавський державний педагогічний університет ім. В. Г. Короленка, Полтава
 ПЗФ — Південно-Західний фронт
 ПКМ — Полтавський краєзнавчий музей, Полтава
 ПОУК — Полтавське обласне управління культури, Полтава
 ПУАК — Полтавская учёная архивная комиссия, Полтава
 р.н. — року народження
 РА — Российская археология, Москва
 РАН — Российская Академия наук, Москва
 РИО — Редакционно-издательский отдел
 С. — сторінка
 СА — Советская археология, Москва
 САИ — Свод археологических источников, Москва
 сп. — стрілецький полк
 Спр. — справа
 Тбр. — танкова бригада
 ТД — тези доповідей, тезисы докладов
 ТДП — тези доповідей та повідомлень
 ТДС — тезисы докладов и сообщений
 УАН — Українська Академія наук
 УЕ — Українська енциклопедія, Київ
 УК ПОДА — Управління культури Полтавської облдержадміністрації, Полтава
 УООПИК — Украинское Общество охраны памятников истории и культуры, Киев
 УТОПИК — Українське Товариство охорони пам'яток історії та культури, Київ

Звід пам'яток історії та культури України: Полтавська область

УФК — Український Фонд Культури

Ф. — Фонд

Ф.е. — фонд експедицій

ЦАМО РФ — Центральний Архів Міністерства оборони Російської Федерації, Подольськ

ЦОДПА — Центр охорони та досліджень пам'яток археології управління культури Полтавської обласної адміністрації, Полтава

ЦП НАН України і УТОПІК — Центр пам'ятокознавства Національної Академії Наук і Українського Товариства охорони пам'яток історії та культури, Київ

ЧИОНА — Чтения в Историческом Обществе Нестора-Летописца, Киев

ПОКАЖЧИК

пам'яток історії та культури Гадяцького району

№№ пп.	Населений пункт	Назва об'єкту	Сторінка
1	2	3	4
1.	Гадяч, м.	Дуб черешчатий – ботанічна пам'ятка природи місцевого значення (природа)	57
2.	Гадяч, м.	Дуб черешчатий – ботанічна пам'ятка природи місцевого значення (природа)	58
3.	Гадяч, м.	Урочище «Галочка» – ботанічна пам'ятка природи місцевого значення (природа)	58
4.	Гадяч, м.	Городище давньоруського (?) часу, залишки укріплень та культурні нашарування полкового і сотенного містечка Гадяч козацької доби (XVII – XVIII ст.) пункт Гадяч I (археол.)	59
5.	Гадяч, м.	Братська могила жертв нацизму (1941) (іст.)	63
6.	Гадяч, м.	Братська могила учасників громадянської війни (1918 – 1922) (іст.)	63
7.	Гадяч, м.	Будинок в'язниці (Гадяцький тюремний замок), де перебував Тесленко А.Ю. (1907 – 1908) (іст.)	64
8.	Гадяч, м.	Будинок Гадяцького повітового дворянського зібрання (іст., архітектура)	66
9.	Гадяч, м.	Будинок Гадяцької повітової земської лікарні, (1914) (іст., архітектура)	66
10.	Гадяч, м.	Будинок колишньої Гадяцької жіночої гімназії (1911), в якому розміщувались евакогоспіталі № 3399 та № 6060 (іст., архітектура)	67
11.	Гадяч, м.	Будинок Гадяцького повітового суду, в якому працював Мирний Панас (Рудченко Панас Якович) (іст., архітектура)	69
12.	Гадяч, м.	Будинок початкової школи (1872) (іст., архітектура)	69
13.	Гадяч, м.	Будинок редакції газети «Рідний край», в якому працювала Пчілка Олена (Косач Ольга Петрівна). (1917 – 1919) (іст., архітектура)	70
14.	Гадяч, м.	Будинок, у якому жив Панас Мирний (Рудченко Панас Якович). (1859) (іст.)	71
15.	Гадяч, м.	Будинок Гадяцької чоловічої гімназії (1902), в якій навчався Духов М.Л., працювали Андрієвський М.К., Ісметов О.О. (іст.)	72
16.	Гадяч, м.	Військові захоронення: братські могили (8) радянських воїнів, братська могила партизанів, жертв нацизму (1) (1941 – 1943, 1956, 2009) (іст.)	76

Звід пам'яток історії та культури України: Полтавська область

17.	Гадяч, м.	Кладовище єврейське міське (іст.)	78
18.	Гадяч, м.	Кладовище центральне міське (іст.)	88
19.	Гадяч, м.	Меморіальний комплекс: братські могили радянських воїнів (1941, 1943), партизанів, підпільників, жертв нацизму (1941 – 1943); могила Степаненка Василя Михайловича (1941); могила Корзуна Павла Петровича (1943); пам'ятний знак полеглим землякам (1987), пам'ятний знак «Втеча з пекла» (2010). (іст.)	104
20.	Гадяч, м.	Місце розстрілу та братська могила жертв нацизму (1941 – 1943) (іст.)	108
21.	Гадяч, м.	Місце садиби родини Косачів, в якому жила Косач-Квітка Лариса Петрівна (Леся Українка) (1893 – 1906), проживала Косач О.П. (Олена Пчілка) (1913 – 1924), бував М.П. Драгоманов (іст.)	109
22.	Гадяч, м.	Могила Андрієвського Михайла Костянтиновича (1998) (іст.)	113
23.	Гадяч, м.	Могила Білохи Сергія Григоровича (1984) (іст.)	113
23а.		Могила Граніта Андрія Васильовича (1970) (іст.)	114
24.	Гадяч, м.	Могила Коблицького Павла Васильовича. 1919 (іст.)	115
25.	Гадяч, м.	Могила Козаченка Сергія Володимировича (1987) (іст.)	116
26.	Гадяч, м.	Могила Костяна Олексія Панасовича (2009) (іст.)	116
27.	Гадяч, м.	Могила Лимоня Миколи Федоровича (1979) (іст.)	117
28.	Гадяч, м.	Могила Макарової Антоніни Семенівни (1963) (іст.)	118
29.	Гадяч, м.	Могила Плутенка Миколи Михайловича (2001) (іст.)	119
30.	Гадяч, м.	Могила Позивайла Михайла Феодосійовича (1999) (іст.)	120
31.	Гадяч, м.	Могила радянського воїна (1943) (іст.)	121
32.	Гадяч, м.	Могила Героя Соціалістичної Праці Чирвона Михайла Онисимовича (1989) (іст.)	122
33.	Гадяч, м.	Могила Чирки Миколи Спиридоновича (1995) (іст.)	122
34.	Гадяч, м.	Могила Швидкого Сергія Дмитровича (1985) (іст.)	123
35.	Гадяч, м.	Пам'ятна дошка на честь перебування в місті Лесі Українки (1961) (іст.)	124
36.	Гадяч, м.	Пам'ятна дошка на честь підпільних партійних організацій Гадяцького району (1985) (іст.)	125
37.	Гадяч, м.	Пам'ятний знак воїнам 40-ї та 47-ї Армій, що звільнили місто від гітлерівських загарбників (1983) (іст.)	126
38.	Гадяч, м.	Пам'ятний знак до 350-річчя проголошення Гадяча гетьманською столицею України (іст.)	128
39.	Гадяч, м.	Пам'ятний знак жертвам Голодомору 1932 – 1933 (іст.)	129
40.	Гадяч, м.	Пам'ятний знак родині Драгоманових (1995) (мист.)	129
41.	Гадяч, м.	Пам'ятний знак учасникам бойових дій на території інших держав (2004) (іст.)	130
42.	Гадяч, м.	Пам'ятний знак учасникам ліквідації аварії на Чорнобильській АЕС (2004) (іст.)	131

43.	Гадяч, м.	Пам'ятник Корзуну Павлу Петровичу (1958) (мист.)	132
44.	Гадяч, м.	Пам'ятник Коху Роберту (1960-ті) (іст.)	133
45.	Гадяч, м.	Пам'ятник Марксу Карлу (1966) (іст.)	133
46.	Гадяч, м.	Пам'ятник Шевченку Тарасу Григоровичу (2013) (іст., мистецтво)	134
47.	Гадяч, м.	Пам'ятник Ульянову (Леніну) В.І. (1981) (іст.)	136
48.	Гадяч, м.	Санаторій туберкульозний (1913) (іст., архітектура)	137
49.	Гадяч, м.	Синагога (XIX ст.) (іст., архітектура)	138
50.	Гадяч, м.	Спиртзаводу Гадяцького будинок (1890) (іст., архітектура)	138
51.	Гадяч, м.	Торгові ряди – будинок Варшавського В.І. (XIX ст.) (іст., архітектура)	138
52.	Гадяч, м.	Трактор «Універсал-2» (іст., техніка)	139
53.	Гадяч, м.	Церква в ім'я Всіх святих (Всіхсвятська церква) (1836) (іст., архітектура)	140
54.	Гадяч, м.	Церква на честь Покрова Пресвятої Богородиці (іст., архітектура)	141
55.	Бакути, с.	Курганний могильник I (археол.)	142
56.	Бакути, с.	Курганний могильник II (археол.)	1421
57.	Бакути, с.	Курганний могильник III, майдан I, пізні середньовіччя (археол.)	142
58.	Бакути, с.	Курганний могильник IV (археол.)	143
59.	Бакути, с.	Курганний могильник V (археол.)	143
60.	Бакути, с.	Курган I (археол.)	143
61.	Бакути, с.	Курган II (археол.)	143
62.	Бакути, с.	Курган III (археол.)	144
63.	Бакути, с.	Курган IV, група майданів I, пізні середньовіччя (археол.)	144
64.	Бакути, с.	Могила Нікуліна Михайла Івановича (1943), пам'ятний знак полеглим землякам (1968) (іст.)	144
65.	Бакути, с.	Пам'ятний знак жертвам Голодомору 1932 – 1933 рр. (іст.)	146
66.	Березова Лука, с.	Перевалкове – заповідне урочище (природа)	146
67.	Березова Лука, с.	Яри-Загатки – заповідне урочище місцевого значення (природа)	146
68.	Березова Лука, с.	Курганний могильник I Королевої Могили (археол.)	147
69.	Березова Лука, с.	Курган I (археол.)	148
70.	Березова Лука, с.	Братська могила радянських воїнів (1943) (іст.)	148
71.	Березова Лука, с.	Братська могила радянських воїнів (1943) (іст.)	149
72.	Березова Лука, с.	Братська могила радянських воїнів (1943), пам'ятний знак полеглим землякам (1958) (іст.)	150
73.	Березова Лука, с.	Братські могили (2) жертв нацизму (1941 – 1943) (іст.)	150
74.	Березова Лука, с.	Могила Заморія Прокопа Павловича (1942) (іст.)	151
75.	Березова Лука, с.	Пам'ятний знак жертвам Голодомору 1932 – 1933 рр. (іст.)	151

Звід пам'яток історії та культури України: Полтавська область

76.	Біленченківка, с.	Братська могила радянських воїнів (1943), пам'ятний знак полеглим землякам (1967, 1973) (іст.)	152
77.	Біленченківка, с.	Могила Кравченка Олександра Івановича (1982) (іст.)	153
78.	Біленченківка, с.	Пам'ятний знак жертвам Голодомору 1932 – 1933 рр. (іст.)	153
79.	Біленченківка, с.	Пам'ятник Пушкіну Олександрю Сергійовичу (1953, 1982) (іст.)	154
80.	Березова Лука, с.	Пам'ятник Шевченку Тарасу Григоровичу (1953, 1982) (іст.)	155
81.	Бірки, с.	Братська могила радянських воїнів (1943), пам'ятний знак полеглим землякам (1952, 1975) (іст.)	156
82.	Бірки, с.	Могила Ємця Михайла Олексійовича (1984) (іст.)	156
83.	Бобрик, с.	Масюкове – заповідне урочище місцевого значення (природа)	157
84.	Бобрик, с.	Стійбища доби бронзи Бобрик I сліди (археол.)	158
85.	Бобрик, с.	Стійбища доби бронзи Бобрик II сліди (археол.)	159
86.	Бобрик, с.	Стійбища доби бронзи сліди, поселення ранньослов'янського часу Бобрик III (археол.)	159
87.	Бобрик, с.	Стоянка доби пізнього неоліту (IV – III тис. до н. е.), поселення епохи бронзи (II тис. до н. е.), сліди селища скіфського часу (VII – IV ст. до н. е.) Бобрик IV (археол.)	160
88.	Бобрик, с.	Стійбища раннього залізного віку (?) Бобрик V сліди (археол.)	160
89.	Бобрик, с.	Стоянка Бобрик VI (доба пізнього неоліту, IV – III тис. до н. е.), селище (скіфський час, VII – IV ст. до н. е.) (археол.)	160
90.	Бобрик, с.	Поселення ранньослов'янського часу (?) Бобрик VII сліди (археол.)	161
91.	Бобрик, с.	Стійбища доби бронзи Бобрик VIII сліди (археол.)	161
92.	Бобрик, с.	Стійбища доби бронзи, поселення ранньослов'янського часу (?) сліди, залишки Вознесенського Бистринського (Буктринського) монастиря XVIII ст., пункт Бобрик IX (археол.)	162
93.	Бобрик, с.	Курганний могильник I (археол.)	163
94.	Бобрик, с.	Братська могила радянських воїнів (1943) (іст.)	164
95.	Бобрик, с.	Братська могила радянських воїнів (1941, 1943), пам'ятний знак полеглим землякам (1962) (іст.)	164
96.	Бобрик, с.	Могила Діхтяря Данила Митрофановича 1920 (іст.)	165
97.	Бобрик, с.	Могила радянського воїна (1943) (іст.)	165
98.	Бобрик, с.	Могила радянського воїна (1943) (іст.)	166
99.	Бобрик, с.	Пам'ятний знак жертвам Голодомору 1932 – 1933 рр. (іст.)	166
100.	Бобрик, с.	Пам'ятник Діхтярю Данилу Митрофановичу (1965, 1983) (іст.)	167
101.	Бобрик, с.	Пам'ятник Щорсу Миколі Олександровичу (1967) (іст.)	167
102.	Бобрик, м.	Садиба Масюкових (1807) (іст., архітектура)	168

103.	Бобрик, с.	Церква в ім'я Покрови Пресвятої Богородиці (нині Вознесіння Христового) (іст., архітектура)	169
104.	Броварки, с.	Городище, селище і курганний могильник ранньослов'янського та давньоруського часів (IX – XIII ст. н.е.), Броварки I (археол.)	171
105.	Броварки, с.	Селище скіфського часу Броварки II (VI – IV ст. до н.е.) (археол.)	174
106.	Броварки, с.	Селище скіфського часу (VI – IV ст. до н.е.) Броварки III (археол.)	174
107.	Броварки, с.	Броварківський курганний могильник скіфського часу (VI – IV ст. до н.е.), (археол.)	175
108.	Броварки, с.	Братська могила радянських воїнів (1943) (іст.)	181
109.	Броварки, с.	Пам'ятний знак жертвам Голодомору 1932 – 1933 рр. (іст.)	181
110.	Броварки, с.	Пам'ятний знак полеглим землякам (1962) (іст.)	182
111.	Велике, с.	Курган I (археол.)	182
112.	Велике, с.	Курган II (археол.)	182
113.	Велике, с.	Братська могила радянських воїнів (1943) (іст.)	183
114.	Великі Будища, с.	Дуб черешчатий – ботанічна пам'ятка природи місцевого значення (природа)	183
115.	Великі Будища, с.	Курган I (археол.)	184
116.	Великі Будища, с.	Братська могила радянських воїнів (1941, 1943), пам'ятний знак полеглим землякам (1967) (іст.)	185
117.	Великі Будища, с.	Місце поховання жертв Голодомору 1932 – 1933 рр. (іст.)	186
118.	Великі Будища, с.	Місце поховання жертв Голодомору 1932 – 1933 рр. (іст.)	186
119.	Великі Будища, с.	Місце поховання жертв Голодомору 1932 – 1933 рр. (іст.)	187
120.	Великі Будища, с.	Могили (2) учасників громадянської війни (1918, 1920) (іст.)	187
121.	Великі Будища, с.	Пам'ятник Ульянову (Леніну) Володимирі Іллічу (1967) (іст.)	188
122.	Вельбівка, с.	Гадяцький бір – ботанічний заказник місцевого значення (природа)	188
123.	Вельбівка, с.	Гадяцький бір – ботанічна пам'ятка природи місцевого значення (природа)	189
124.	Вельбівка, с.	Гадяцький бір – заповідне урочище (природа)	190
125.	Вельбівка, с.	Гадяцький бір – заповідне урочище (природа)	192
126.	Вельбівка, с.	Гадяцький регіональний ландшафтний парк (природа)	193
127.	Вельбівка, с.	Стоянка кам'яного віку Вельбівка I (археол.)	196
128.	Вельбівка, с.	Поселення скіфського часу та ранньослов'янського (?) часів Вельбівка II (археол.)	196
129.	Вельбівка, с.	Курган (археол.)	197
130.	Вельбівка, с.	Братська могила радянських воїнів (1943) (іст.)	198
131.	Вельбівка, с.	Братські могили (2) учасників громадянської війни (1921), (2) радянських воїнів (1943), могила Тарабана Петра Павловича (1941) (іст.)	199

Звід пам'яток історії та культури України: Полтавська область

132.	Вельбівка, с.	Могила Воробйової Ганни Андріївни (1943) (іст.)	200
133.	Вельбівка, с.	Могили (2) радянських воїнів (1943) (іст.)	200
134.	Вельбівка, с.	Пам'ятне місце бою партизанів (1942) (іст.)	200
135.	Вельбівка, с.	Пам'ятний знак жертвам Голодомору 1932 – 1933 (іст.)	202
136.	Вельбівка, с.	Пам'ятний знак жертвам Голодомору 1932 – 1933 (іст.)	203
137.	Вельбівка, с.	Пам'ятний знак полеглим землякам 1967 (іст.)	203
138.	Вельбівка, с.	Пам'ятник Ульянову (Леніну) Володимирі Іллічу 1967 (іст.)	204
139.	Вельбівка, с.	Церква в ім'я Святої Живоначальної Трійці (Троїцька церква) (архітектура)	205
140.	Венеславівка, с.	Курган 1 (археол.)	206
141.	Венеславівка, с.	Братська могила радянських воїнів 1943, пам'ятний знак на честь полеглих воїнів-земляків 1958 (іст.)	206
142.	Венеславівка, с.	Могила Стогнія Мефодія Наумовича (іст.)	207
143.	Веприк, с.	Березовий гайок – ботанічна пам'ятка природи місцевого значення (природа)	208
144.	Веприк, с.	Гадяцький бір – заповідне урочище (природа)	209
145.	Веприк, с.	Гай-Займи – заповідне урочище місцевого значення (природа)	210
146.	Веприк, с.	Залишки укріплень сотенного містечка Веприк козацької доби (XVII – XVIII ст.), пункт Веприк I (археол.)	211
147.	Веприк, с.	Курганний могильник I (археол.)	213
148.	Веприк, с.	Курганний могильник II (археол.)	213
149.	Веприк, с.	Курганний могильник III (археол.)	214
150.	Веприк, с.	Курганний могильник IV, майдан 1, пізні середньовіччя (археол.)	214
151.	Веприк, с.	Курганний могильник V (археол.)	214
152.	Веприк, с.	Курган (археол.)	215
153.	Веприк, с.	Братська могила радянських воїнів (1943) (іст.)	215
154.	Веприк, с.	Братська могила радянських воїнів (1943), пам'ятний знак полеглим землякам (1956, 1980) (іст.)	216
155.	Веприк, с.	Братська могила учасників громадянської війни (1920, 1923, 1925, 1930) (іст.)	217
156.	Веприк, с.	Будинок адміністративний СТОВ ім. М.Л. Духова, в якому працював Кизь Іван Іванович (іст.)	218
157.	Веприк, с.	Будинок земської школи, в якому в 1912 – 1916 рр. навчався Духов Микола Леонідович (іст.)	219
158.	Веприк, с.	Заводу цукрового адміністративний будинок (іст., архітектура)	220
159.	Веприк, с.	Могила Кизя Івана Івановича (іст.)	221
160.	Веприк, с.	Пам'ятний знак жертвам Голодомору 1932 – 1933 рр. (іст.)	222
161.	Веприк, с.	Пам'ятник Духову Миколі Леонідовичу (1981) (мист.)	222
162.	Веприк, с.	Пам'ятник Ульянову (Леніну) Володимирі Іллічу (1968) (іст.)	223

163.	Веприк, с.	Садиба Масюкових. (будинок, у якому в 1920 – 1922 рр. працював Духов Микола Леонідович) (1805) (іст.)	224
164.	Веприк, с.	Церква в ім'я Святого Миколая (Миколаївська церква) (1823) (архітектура)	225
165.	Веприк, с.	Церква в ім'я Успіння Пресвятої Богородиці (Успенська церква) (1821) (архітектура)	227
166.	Ветхалівка, с.	Братська могила радянських воїнів (1943), пам'ятний знак полеглим землякам (1958) (іст.)	230
167.	Вечірчине, с.	Курганний могильник (археол.)	231
168.	Вирішальне, с.	Курганний могильник (археол.)	231
169.	Воронівщина, с.	Курганний могильник (археол.)	232
170.	Воронівщина, с.	Братська могила радянських воїнів (1943) (іст.)	232
171.	Глибока Долина, с.	Братська могила радянських воїнів (1943), пам'ятний знак полеглим землякам (1985) (іст.)	233
172.	Глибока Долина, с.	Братська могила учасників громадянської війни (1919) (іст.)	234
173.	Глибока Долина, с.	Могила Крохмального Євдокима Михайловича (1919) (іст.)	234
174.	Гречанівка, с.	Весело-Мирське – ландшафтний заказник місцевого значення (природа)	235
175.	Гречанівка, с.	Діброво-Кобрієве – заповідне урочище місцевого значення (природа)	236
176.	Гречанівка, с.	Братська могила радянських воїнів (1943), пам'ятний знак полеглим землякам (1971) (іст.)	236
177.	Гречанівка, с.	Могила Полив'яного Василя Петровича (1943) (іст.)	237
178.	Гречанівка, с.	Могила радянського активіста Підгайка Антона Свиридовича (1934) (іст.)	238
179.	Гречанівка, с.	Могила радянського активіста Пуця Дмитра Олексійовича (1927) (іст.)	238
180.	Гречанівка, с.	Могила учасника громадянської війни Романенка Муся Даниловича (1919) (іст.)	239
181.	Гречанівка, с.	Пам'ятний знак жертвам Голодомору 1932 – 1933 рр. (іст.)	239
182.	Грипаки, с.	Курганний могильник (археол.)	240
183.	Грипаки, с.	Курган (археол.)	240
184.	Донцівщина, с.	Курган I (археол.)	240
185.	Донцівщина, с.	Курган II (археол.)	241
186.	Дучинці, с.	Селище та ґрунтовий могильник скіфського часу (VI – IV ст. до н.е.), Дучинці I (археол.)	241
187.	Дучинці, с.	Курган (археол.)	242
188.	Дучинці, с.	Дучинський курганний могильник скіфського часу (VI – IV ст. до н.е.), Курганний могильник (археол.)	242
189.	Дучинці, с.	Місце поховання жертв Голодомору 1932 – 1933 рр. (іст.)	244
190.	Дучинці, с.	Могила Карпунова Григорія Дмитровича (1943) (іст.)	244
191.	Дучинці, с.	Пам'ятний знак полеглим землякам (1986) (іст.)	245

Звід пам'яток історії та культури України: Полтавська область

192.	Жовтневе, с.	Курган (археол.)	245
193.	Запільське, с.	Могила радянського воїна (1943) (іст.)	245
194.	Змажине, с.	Курган I (археол.)	246
195.	Змажине, с.	Курган II (археол.)	246
196.	Змажине, с.	Пам'ятний знак жертвам Голодомору 1932 – 1933 рр. (іст.)	246
197.	Качанове, с.	Курганний могильник (археол.)	247
198.	Качанове, с.	Братська могила радянських воїнів (1941, 1943), пам'ятний знак на честь полеглих воїнів-земляків (1960, 1980) (іст.)	247
199.	Качанове, с.	Пам'ятний знак жертвам Голодомору 1932 – 1933 рр. (іст.)	248
200.	Кияшківське, с.	Курган (археол.)	249
201.	Кіблицьке, с.	Курганний могильник (археол.)	249
202.	Книшівка, с.	Дубина – ботанічний заказник місцевого значення (природа)	249
203.	Книшівка, с.	Книшівська гора – ботанічний заказник місцевого значення (природа)	250
204.	Книшівка, с.	Городище скіфського часу (VII – IV ст. до н.е.), пункт Книшівка I (археол.)	250
205.	Книшівка, с.	Городище та селище ранньослов'янського й давньоруського часів (VIII – XIII ст.), пункт Книшівка II (археол.)	254
206.	Книшівка, с.	Селище скіфського часу (VI – IV ст. до н.е.) Книшівка III (археол.)	255
207.	Книшівка, с.	Місце розташування Преображенського скиту кінця XVII – XVIII ст., пункт Книшівка IV (археол.)	256
208.	Книшівка, с.	Братська могила радянських воїнів (1943) (іст.)	257
209.	Книшівка, с.	Місце поховання жертв Голодомору 1932 – 1933 рр. (іст.)	257
210.	Книшівка, с.	Могила Ізика Івана Петровича (1985) (іст.)	258
211.	Книшівка, с.	Могили (3) жертв нацизму (1943) (іст.)	258
212.	Книшівка, с.	Пам'ятне місце, де проходила нарада командирів партизанських загонів та Полтавського підпільного обкому КП(б)У (1941) (іст.)	259
213.	Книшівка, с.	Пам'ятний знак жертвам Голодомору 1932 – 1933 рр. (іст.)	260
214.	Книшівка, с.	Пам'ятний знак полеглим землякам (1968) (іст.)	260
215.	Коновалове, с.	Братська могила радянських воїнів (1943), пам'ятний знак полеглим землякам (1967) (іст.)	261
216.	Коновалове, с.	Пам'ятний знак жертвам Голодомору 1932 – 1933 рр. (іст.)	262
217.	Крамарщина, с.	Курганний могильник (археол.)	262
218.	Крамарщина, с.	Курган I (археол.)	262
219.	Крамарщина, с.	Курган II (археол.)	262
220.	Крамарщина, с.	Могила Михайлика Григорія Михайовича (1935) (іст.)	263
221.	Красна Лука, с.	Дуби черешчаті – ботанічна пам'ятка природи місцевого значення (природа)	263
222.	Красна Лука, с.	Краснолуцький гай – ботанічна пам'ятка природи місцевого значення (природа)	263

223.	Красна Лука, с.	Сосновий гай – заповідне урочище (природа)	264
224.	Красна Лука, с.	Братська могила радянських воїнів (1943) (іст.)	265
225.	Красна Лука, с.	Братська могила радянських воїнів (1943), пам'ятний знак полеглим землякам (1958) (іст.)	265
226.	Красна Лука, с.	Братська могила учасників громадянської війни (1919 – 1920) (іст.)	266
227.	Красна Лука, с.	Братські могили (2) радянських воїнів (1943) (іст.)	267
228.	Красна Лука, с.	Місце поховання жертв Голодомору 1932 – 1933 рр. (іст.)	267
229.	Красна Лука, с.	Могили жертв Голодомору 1932 – 1933 рр. (іст.)	268
230.	Красна Лука, с.	Пам'ятний знак жертвам Голодомору 1932 – 1933 рр. (іст.)	268
231.	Краснознаменка, с.	Артополот – гідрологічний заказник місцевого значення (природа)	268
232.	Краснознаменка, с.	Дуб черешчатий – ботанічна пам'ятка природи місцевого значення (природа)	269
233.	Краснознаменка, с.	Русиново-Дубина – ботанічний заказник місцевого значення (природа)	269
234.	Краснознаменка, с.	Стоянка (доба верхнього палеоліту) Краснознаменка I (археол.)	270
235.	Краснознаменка, с.	Поселення епохи пізньої бронзи (XIV – XIII ст. до н.е.), селище скіфського часу (VI – III ст. до н.е.) та черняхівської культури (друга чверть I тис. н.е.) Краснознаменка II (археол.)	271
236.	Краснознаменка, с.	Курган I (археол.)	271
237.	Краснознаменка, с.	Курган II Могила Остриуга (археол.)	272
238.	Краснознаменка, с.	Братська могила радянських воїнів (1943) (іст.)	273
239.	Краснознаменка, с.	Братська могила радянських воїнів (1943), пам'ятний знак полеглим землякам (1955, 1984) (іст.)	273
240.	Краснознаменка, с.	Братська могила учасників громадянської війни (1920) (іст.)	274
241.	Краснознаменка, с.	Місце поховання жертв Голодомору 1932 – 1933 рр. (іст.)	274
242.	Краснознаменка, с.	Місце поховання жертв Голодомору 1932 – 1933 рр. (іст.)	275
243.	Краснознаменка, с.	Могила Боцули Тимофія Федотовича (1920) (іст.)	275
244.	Краснознаменка, с.	Пам'ятний знак жертвам Голодомору 1932 – 1933 рр. (іст.)	276
245.	Краснознаменка, с.	Пам'ятний знак жертвам Голодомору 1932 – 1933 рр. (іст.)	276
246.	Краснознаменка, с.	Пам'ятник Дзержинському Феліксу Едмундовичу (1967) (іст.)	277
247.	Кругле Озеро, с.	Курганний могильник (археол.)	278
248.	Кругле Озеро, с.	Курган, майдан (XVII – поч. XVIII ст.) (археол.)	278
249.	Кругле Озеро, с.	Пам'ятний знак полеглим землякам (1968) (іст.)	279
250.	Круглик, с.	Братська могила радянських воїнів (1943), пам'ятний знак полеглим землякам (1956) (іст.)	280
251.	Лисівка, с.	Голотовщина – заповідне урочище місцевого значення (природа)	280

Звід пам'яток історії та культури України: Полтавська область

252.	Лисівка, с.	Липа дрібнолиста – ботанічна пам'ятка природи місцевого значення (природа)	281
253.	Лисівка, с.	Селище черняхівської культури (друга чверть I тис. н.е.) Лисівка I (археол.)	282
254.	Лисівка, с.	Курган I (археол.)	283
255.	Лисівка, с.	Курган II (археол.)	283
256.	Лисівка, с.	Братська могила жертв нацизму (1941) (іст.)	283
257.	Лисівка, с.	Братська могила жертв нацизму (1941) (іст.)	284
258.	Лисівка, с.	Братська могила жертв нацизму (1943) (іст.)	284
259.	Лисівка, с.	Братська могила радянських воїнів (1943) (іст.)	285
260.	Лисівка, с.	Братська могила радянських воїнів (1941), пам'ятний знак полеглим землякам (1958) (іст.)	285
261.	Лисівка, с.	Могила Степаненка Григорія Івановича (1941) (іст.)	286
262.	Лисівка, с.	Могила Чорнобривця Івана Івановича (1941) (іст.)	287
263.	Лисівка, с.	Могила жертви нацизму Романенко Єфросинії Павлівни (1941) (іст.)	287
264.	Лисівка, с.	Могила Титова Олексія Олександровича (1943) (іст.)	288
265.	Лисівка, с.	Могили (7) радянських воїнів (1943) (іст.)	288
266.	Лисівка, с.	Пам'ятний знак жертвам Голодомору 1932 – 1933 рр. (іст.)	289
267.	Лисівка, с.	Пам'ятник Кострікову (Кірову) Сергію Мироновичу (1967) (іст.)	289
268.	Лихопілля, с.	Курган (археол.)	290
269.	Лихопілля, с.	Пам'ятний знак жертвам Голодомору 1932 – 1933 рр. (іст.)	290
270.	Лободине, с.	Курган (археол.)	290
271.	Лободине, с.	Братська могила радянських воїнів (1943), пам'ятний знак полеглим землякам (1957) (іст.)	291
272.	Лютенька, с.	Безвіднянське – заповідне урочище (природа)	291
273.	Лютенька, с	Селище черняхівської культури (друга чверть I тис. н.е.) Лютенька I (археол.)	292
274.	Лютенька, с	Поселення доби бронзи, селища (місцезнаходження) черняхівської культури Лютенька II сліди (археол.)	293
275.	Лютенька, с	Селища (місцезнаходження) черняхівської культури сліди Лютенька III (археол.)	293
276.	Лютенька, с	Курганний могильник I (археол.)	293
277.	Лютенька, с	Курганний могильник II (археол.)	294
278.	Лютенька, с	Курган I (археол.)	294
279.	Лютенька, с	Курган II (археол.)	294
280.	Лютенька, с	Курган III (археол.)	294
281.	Лютенька, с	Курган IV, майдан пізніє середньовіччя (археол.)	295
282.	Лютенька, с	Курган V (археол.)	295
283.	Лютенька, с	Братська могила жертв нацизму (1941 – 1943) (іст.)	295
284.	Лютенька, с	Братська могила жертв нацизму (1943) (іст.)	296

285.	Лютенька, с	Братська могила радянських воїнів (1943) (іст.)	296
286.	Лютенька, с	Братська могила радянських воїнів (1943) (іст.)	296
287.	Лютенька, с	Братська могила учасників громадянської війни (1920) (іст.)	297
288.	Лютенька, с.	Братська могила учасників громадянської війни (1918 – 1922), радянських воїнів (1943), жертв нацизму (1941 – 1943), пам'ятний знак на честь полеглих воїнів-земляків (1957, 1983) (іст.)	297
289.	Лютенька, с.	Земської лікарні будинок (1903) (іст.)	290
290.	Лютенька, с	Місце садиби родини Христового Леонтія Остаповича (іст)	290
291.	Лютенька, с	Могила кобзаря Гузя Петра Івановича (1959) (іст.)	300
292.	Лютенька, с	Могила радянського воїна (1943) (іст.)	301
293.	Лютенька, с	Могила Савченка Івана Федоровича (2001) (іст.)	301
294.	Лютенька, с	Могила Скаженик Ганни Мелентіївни (2006) (іст.)	302
295.	Лютенька, с	Могила радянського воїна (1943) (іст.)	303
296.	Лютенька, с	Могила радянського воїна (1943) (іст.)	303
297.	Лютенька, с.	Могила радянського воїна (1943) (іст.)	304
298.	Лютенька, с.	Могила радянського воїна (1943) (іст.)	304
299.	Лютенька, с	Пам'ятна дошка на честь Засядька Олександра Дмитровича (іст.)	304
300.	Лютенька, с	Пам'ятний знак жертвам Голодомору 1932 – 1933 рр. (іст.)	305
301.	Лютенька, с	Пам'ятний знак Засядьку Олександр Дмитровичу (2009) (іст.)	306
302.	Лютенька, с	Пам'ятний знак на честь воїнів 373-ї Миргородської Червонопрапорної стрілецької дивізії (1943) (іст.)	306
303.	Лютенька, с	Пам'ятник Величаю Михайлу Лукичу (1970, 1992) (іст.)	307
304.	Лютенька, с	Пам'ятник Ульянову (Леніну) Володимир Іллічу (1967) (іст.)	308
305.	Лютенька, с	Церква Успіння Пресвятої Богородиці (Успенська церква) (1686) (археол., іст., архітектура)	308
306.	Лютенька, с.	Церковно-приходської школи будинок (1900) (іст., архітектура)	316
307.	Лютенька, с.	Школи міністерської будинок (1907) (іст., архітектура)	317
308.	Максимівка, с.	Дуб черешчатий – ботанічна пам'ятка природи місцевого значення (природа)	317
309.	Максимівка, с.	Дубова алея – ботанічна пам'ятка природи місцевого значення (природа)	318
310.	Максимівка, с.	Могила Ярошенко Оксани Василівни (1921) (іст.)	318
311.	Максимівка, с.	Пам'ятний знак жертвам Голодомору 1932 – 1933 рр. (іст.)	319
312.	Максимівка, с.	Садиба Кривошеїна Аполлона Костянтиновича (іст., архітектура)	319
313.	Мала Обухівка, с.	Курганний могильник (археол.)	320
314.	Мала Обухівка, с.	Курган I (археол.)	320
315.	Мала Обухівка, с.	Курган II (археол.)	320

Звід пам'яток історії та культури України: Полтавська область

316.	Мала Обухівка, с.	Майдан (археол.)	320
317.	Мала Обухівка, с.	Братська могила жертв нацизму (1941) (іст.)	321
318.	Мала Обухівка, с.	Місце поховання жертв Голодомору 1932 – 1933 рр. (іст.)	321
319.	Мала Обухівка, с.	Могила жертви війни (1943) (іст.)	322
320.	Мала Обухівка, с.	Могила Щербаня Олексія Марковича (1941) (іст.)	322
321.	Мала Обухівка, с.	Пам'ятний знак полеглим землякам (1968) (іст.)	323
322.	Мала Побиванка, с.	Курганний могильник I (археол.)	323
323.	Мала Побиванка, с.	Курганний могильник II (археол.)	323
324.	Мала Побиванка, с.	Курган (археол.)	324
325.	Мала Побиванка, с.	Могила радянського воїна (1943) (іст.)	324
326.	Мала Побиванка, с.	Пам'ятний знак жертвам Голодомору 1932 – 1933 рр. (іст.)	324
327.	Малі Будища, с.	Місце розташування Миколаївського Красногірського Гадяцького монастиря, пункт Малі Будища I (археол.)	325
328.	Малі Будища, с.	Братська могила радянських воїнів (1943), пам'ятний знак полеглим землякам (1958) (іст.)	328
329.	Мартинівка, с.	Братська могила радянських воїнів (1943) (іст.)	329
330.	Мартинівка, с.	Братська могила радянських воїнів (1943), пам'ятний знак полеглим воїнам-землякам (1958) (іст.)	329
331.	Мартинівка, с.	Пам'ятний знак жертвам Голодомору 1932 – 1933 рр. (іст.)	330
332.	Миколаївка, с.	Могила Тальникова Пантелеймона Івановича (1943) (іст.)	331
333.	Миколаївка, с.	Пам'ятний знак жертвам Голодомору 1932 – 1933 рр. (іст.)	331
334.	Млини, с.	Братська могила радянських воїнів (1943), пам'ятний знак полеглим землякам (1958) (іст.)	332
335.	Млини, с.	Пам'ятний знак жертвам Голодомору 1932 – 1933 рр. (іст.)	332
336.	Могилатів, с.	Курганний могильник (археол.)	333
337.	Могилатів, с.	Братська могила радянських воїнів (1943), могила Чернишова А. С. (1943) (іст.)	333
338.	Новий Виселок, с.	Курганний могильник (археол.)	334
339.	Новий Виселок, с.	Курган I (археол.)	334
340.	Новий Виселок, с.	Курган II (археол.)	334
341.	Новий Виселок, с.	Пам'ятний знак полеглим землякам (1967) (іст.)	334
342.	Новоселівка, с.	Братська могила радянських воїнів (1943), пам'ятний знак полеглим землякам (1956) (іст.)	335
343.	Осняги, с.	Пам'ятний знак полеглим землякам (1984) (іст.)	336
344.	Островерхівка, с.	Пам'ятний знак полеглим землякам (1984) (іст.)	336
345.	Педоричі, с.	Курганний могильник (археол.)	337
346.	Педоричі, с.	Курган (археол.)	337
347.	Педоричі, с.	Могила радянського воїна (1943) (іст.)	337
348.	Перевіз, с.	Курганний могильник, майдан (археол.)	338
349.	Перевіз, с.	Братська могила радянських воїнів (1943), пам'ятний знак полеглим землякам (1958) (іст.)	338

350.	Петрівка-Роменська, с.	Забрід – заповідне урочище місцевого значення (природа)	339
351.	Петрівка-Роменська, с.	Курган (археол.)	339
352.	Петрівка-Роменська, с.	Братська могила червоноармійців (1919) (іст.)	340
353.	Петрівка-Роменська, с.	Братські могили (3) радянських воїнів (1943) (іст.)	340
354.	Петрівка-Роменська, с.	Місце розстрілу жертв нацизму (1941 – 1943) (іст.)	342
355.	Петрівка-Роменська, с.	Пам'ятний знак жертвам Голодомору 1932 – 1933 рр. (іст.)	343
356.	Петрівка-Роменська, с.	Пам'ятний знак полеглим землякам (1958) (іст.)	343
357.	Петрівка-Роменська, с.	Пам'ятник Пигиді Миколі Євстафійовичу (іст.)	344
358.	Писарівщина, с.	Місце поховання жертв Голодомору 1932 – 1933 рр. (іст.)	345
359.	Писарівщина, с.	Могила Сіренького Данила Лукича та Сіренького Юхима Лукича (1921) (іст.)	345
360.	Плішивець, с.	Великий ліс – ботанічний заказник місцевого значення (природа)	346
361.	Плішивець, с.	Селище ранньослов'янського часу (V – VII ст. н.е.), козацької доби (другої пол. XVII – XVIII ст.) Плішивець I (археол.)	347
362.	Плішивець, с.	Селище скіфської доби (VI – IV ст. до н.е.) та козацької доби (XVII – XVIII ст.) Плішивець II (археол.)	348
363.	Плішивець, с.	Братська могила учасників громадянської війни (1924), радянських воїнів (1941, 1943), пам'ятний знак полеглим землякам (1961) (іст.)	348
364.	Плішивець, с.	Будинок, у якому на конспіративній квартирі жив Степаненко Василь Михайлович (1941) (іст.)	349
365.	Плішивець, с.	Місце будинку, в якому була конспіративна квартира Кондратенка Степана Федоровича (1976) (іст.)	350
366.	Плішивець, с.	Пам'ятний знак жертвам Голодомору 1932 – 1933 рр. (іст.)	350
367.	Плішивець, с.	Церква в ім'я Покрови Пресвятої Богородиці (1902 – 1906) (архітектура)	351
368.	Рашівка, с.	Рашівський – ландшафтний заказник місцевого значення (природа)	352
369.	Рашівка, с.	Стоянка, ур. Хендри (доба неоліту, V – III тис. до н. е.), поселення епохи бронзи, селище (ранньослов'янський час, V – VI ст.) Рашівка I (археол.)	354
370.	Рашівка, с.	Сліди поселення доби бронзи (II тис. до н.е.), селище черняхівської культури (друга чверть I тис. н.е.), ранньослов'янського часу (друга половина I тис. н.е.) Рашівка II (археол.)	354
371.	Рашівка, с.	Селище черняхівської культури (друга чверть I тис. н.е.) Рашівка III (археол.)	355
372.	Рашівка, с.	Сліди селища черняхівської культури (друга чверть I тис. н.е.) Рашівка IV (археол.)	355
373.	Рашівка, с.	Поселення доби пізньої бронзи (друга половина II тис. до н.е.) Рашівка V (археол.)	356

Звід пам'яток історії та культури України: Полтавська область

374.	Рашівка, с.	Поселення доби пізньої бронзи (друга половина II тис. до н.е.), селище черняхівської культури (друга чверть I тис. н.е.) Рашівка VI (археол.)	356
375.	Рашівка, с.	Стийбища доби пізньої бронзи сліди Рашівка VII (археол.)	357
376.	Рашівка, с.	Укріплення сотенного містечка Рашівка (Рашава, Рашавка) козацького часу (XVII – XVIII ст.) Рашівка VIII (археол.)	357
377.	Рашівка, с.	Курганний могильник (археол.)	358
378.	Рашівка, с.	Курган I, майдан, XVII – поч. XVIII ст. (археол.)	358
379.	Рашівка, с.	Курган II (археол.)	359
380.	Рашівка, с.	Курган III (археол.)	360
381.	Рашівка, с.	Курган IV Шведська Могила (археол.)	360
382.	Рашівка, с.	Курган V (археол.)	361
383.	Рашівка, с.	Братська могила жертв нацизму (1941) (іст.)	361
384.	Рашівка, с.	Братська могила радянських воїнів, партизанів, жертв фашизму (1943) (іст.)	362
385.	Рашівка, с.	Місце поховання жертв Голодомору 1932 – 1933 рр. (іст.)	363
386.	Рашівка, с.	Могила радянського воїна (1943) (іст.)	363
387.	Рашівка, с.	Могила Кучми Михайла Федоровича (1943) (іст.)	364
388.	Рашівка, с.	Могила Сімінько Меланії Никифорівни (2002) (іст.)	364
389.	Рашівка, с.	Пам'ятний знак жертвам Голодомору 1932 – 1933 рр. (іст.)	365
390.	Рашівка, с.	Пам'ятний знак полеглим землякам (1958) (іст.)	365
391.	Рашівка, с.	Пам'ятний знак учасникам громадянської війни (1967) (іст.)	366
392.	Рашівка, с.	Училища міністерського будинок (1874) (іст.)	366
393.	Римарівка, с.	Дуб черешчатий – ботанічна пам'ятка природи місцевого значення (природа)	367
394.	Римарівка, с.	Курган I (археол.)	367
395.	Римарівка, с.	Курган II (археол.)	367
396.	Римарівка, с.	Братська могила радянських воїнів (1943), пам'ятний знак полеглим землякам (1959) (іст.)	368
397.	Римарівка, с.	Братська могила учасників громадянської війни (1921) (іст.)	369
398.	Римарівка, с.	Місце поховання жертв Голодомору 1932 – 1933 рр. (іст.)	369
399.	Римарівка, с.	Могила Литовки Івана Федоровича (1942) (іст.)	370
400.	Римарівка, с.	Могила Полуношного Олександра Олексійовича (1984) (іст.)	370
401.	Римарівка, с.	Пам'ятний знак жертвам Голодомору 1932 – 1933 рр. (іст.)	371
402.	Римарівка, с.	Церква в ім'я Покрова Пресвятої Богородиці (1903 – 1906) (іст.)	372
403.	Розбишівка, с.	Шпакове – заповідне урочище (природа)	375
404.	Розбишівка, с.	Братська могила радянських воїнів (1943), пам'ятний знак полеглим землякам (1965, 1995) (іст.)	375
405.	Розбишівка, с.	Пам'ятний знак жертвам Голодомору 1932 – 1933 рр. (іст.)	376
406.	Рудиків, х.	Пам'ятний знак полеглим землякам (1973) (іст.)	377

407.	Ручки, с.	Ґрунтовий могильник (?) черняхівської культури (друга чверть I тис. н.е.), могильник I (археол.).	377
408.	Ручки, с.	Братська могила радянських воїнів (1943) (іст.)	378
409.	Ручки, с.	Братська могила учасників громадянської війни (1919) (іст.)	379
410.	Ручки, с.	Пам'ятний знак жертвам Голодомору 1932 – 1933 рр. (іст.)	379
411.	Ручки, с.	Пам'ятний знак полеглим землякам (1965) (іст.)	379
412.	Ручки, с.	Пам'ятник Ульянову (Леніну) Володимирі Іллічу (1959) (іст.)	380
413.	Сари, с.	Жуківщина – ботанічний заказник місцевого значення (природа)	381
414.	Сари, с.	Липа – ботанічна пам'ятка природи місцевого значення (природа)	381
415.	Сари, с.	Саранчина долина – ботанічний заказник місцевого значення (природа)	382
416.	Сари, с.	Городище, селище та курганний могильник (?) ранньослов'янського і давньоруського часів (VIII – XIII ст.), селище козацької доби (XVII – XVIII ст.) Сари I (археол.)	383
417.	Сари, с.	Стоянка (доба неоліту, V – III тис. до н. е.), поселення (епоха бронзи, II тис. до н. е.), селище (скіфський час, VII – IV ст. до н. е.) Сари II (археол.)	385
418.	Сари, с.	Братська могила радянських воїнів 1943 (іст.)	386
419.	Сари, с.	Могила Чеснейшого Георгія Павловича, священика (1960) (іст.)	386
420.	Сари, с.	Могили (3) активістів села (1925, 1936, 1937) (іст.)	387
421.	Сари, с.	Пам'ятний знак жертвам Голодомору 1932 – 1933 рр. (2006) (іст.)	387
422.	Сари, с.	Пам'ятний знак жертвам Голодомору 1932 – 1933 рр. (іст.)	388
423.	Сари, с.	Пам'ятний знак землякам, учасникам російсько-японської війни 1904 – 1905 рр. (1912, 1988) (іст.)	388
424.	Сари, с.	Пам'ятний знак полеглим землякам (1957) (іст.)	389
425.	Сари, с.	Пам'ятний знак полеглим землякам (1946) (іст.)	390
426.	Сари, с.	Церква в ім'я Покрова Пресвятої Богородиці (1894 – 1895) (архіт., іст.)	390
427.	Сватки, с.	Лагузин яр – заповідне урочище місцевого значення (природа)	393
428.	Сватки, с.	Братська могила радянських воїнів (1943), пам'ятний знак полеглим землякам (1951, 1987) (іст.)	393
429.	Сватки, с.	Пам'ятний знак жертвам Голодомору 1932 – 1933 рр. (іст.)	394
430.	Сватки, с.	Пам'ятник Посю Федоту Федоровичу (іст.)	394
431.	Середняки, с.	Курганний могильник Сторожові Могили (археол.)	395
432.	Середняки, с.	Братська могила радянських воїнів (1943), пам'ятний знак полеглим землякам (1964) (іст.)	396
433.	Середняки, с.	Будинок земського училища (1894) (іст.)	397
434.	Середняки, с.	Пам'ятний знак жертвам Голодомору 1932 – 1933 рр. (іст.)	398

Звід пам'яток історії та культури України: Полтавська область

435.	Середняки, с.	Пам'ятник Пешкову Олексію Максимовичу (Максиму Горькому) (іст.)	398
436.	Солдатове, с.	Курганный могильник (археол.)	399
437.	Солдатове, с.	Пам'ятний знак полеглим землякам (1969) (іст.)	400
438.	Соснівка, с.	Пісоцько-Конькове – ландшафтний заказник місцевого значення природа)	400
439.	Соснівка, с.	Терновий кущ – ботанічний заказник місцевого значення (природа)	401
440.	Соснівка, с.	Терновий кущ – заповідне урочище (природа)	403
441.	Соснівка, с.	Стійбища доби бронзи сліди Соснівка I (археол.)	403
442.	Соснівка, с.	Стійбища раннього залізного віку (?) сліди Соснівка II (археол.)	404
443.	Соснівка, с.	Стійбища доби бронзи (?) сліди Соснівка III (археол.)	404
444.	Соснівка, с.	Братська могила радянських воїнів (1943), пам'ятний знак полеглим землякам (1955, 1974) (іст.)	405
445.	Соснівка, с.	Могила Мисюри Володимира Миколайовича (1989) (іст.)	405
446.	Соснівка, с.	Могила Приходька Костянтина Михайловича (1982) (іст.)	406
447.	Соснівка, с.	Пам'ятний знак жертвам Голодомору 1932 – 1933 рр. (іст.)	408
448.	Соснівка, с.	Пам'ятний знак жертвам Голодомору 1932 – 1933 рр. (іст.)	408
449.	Тепле, с.	Курганный могильник I (археол.)	408
450.	Тепле, с.	Курганный могильник II (археол.)	408
451.	Тепле, с.	Курган I (археол.)	408
452.	Тепле, с.	Курган II Могила Шведська (майдан?) (археол.)	408
453.	Тепле, с.	Курган III (археол.)	409
454.	Тепле, с.	Братська могила радянських воїнів (1943), пам'ятний знак полеглим землякам (1957) (іст.)	410
455.	Тепле, с.	Пам'ятник Ульянову (Леніну) Володимирі Іллічу (1979) (іст.)	410
456.	Тимофіївка, с.	Садиба – комплексна пам'ятка природи місцевого значення (природа)	411
457.	Тимофіївка, с.	Дуб черешчатий (природа.)	412
458.	Тимофіївка, с.	Група майданів, пізні середньовіччя (археол.)	412
459.	Тимофіївка, с.	Братська могила активістів села та радянського воїна (1943), пам'ятний знак полеглим воїнам-землякам (1969) (іст.)	412
460.	Тимофіївка, с.	Пам'ятний знак жертвам Голодомору 1932 – 1933 рр. (2008) (іст.)	413
461.	Харківці, с.	Братська могила радянських воїнів, пам'ятний знак полеглим землякам (1943, 1957) (іст.)	413
462.	Харківці, с.	Братська могила учасників громадянської війни (1919, 1921, 1933) (іст.)	414
463.	Харківці, с.	Будинок земського початкового училища (1894) (іст.)	415
464.	Харківці, с.	Місце поховання жертв Голодомору 1932 – 1933 рр. (іст.)	415

465.	Харківці, с.	Могила Яцуна Миколи Михайловича (1951) (іст.)	416
466.	Харківці, с.	Пам'ятний знак жертвам Голодомору 1932 – 1933 рр. (іст.)	416
467.	Харківці, с.	Пам'ятник Чапаєву Василю Івановичу (1967) (іст.)	417
468.	Харківці, с.	Церква Різдва Пресвятої Богородиці (1889) (архітектура)	418
469.	Хитці, с.	Болото Моховате – гідрологічний заказник місцевого значення (природа)	419
470.	Хитці, с.	Дуб черешчатий – ботанічна пам'ятка природи місцевого значення (природа)	420
471.	Хитці, с.	Зозулинцеві Луки – ботанічний заказник місцевого значення (природа)	420
472.	Хитці, с.	Курганный могильник Могили Вошивої (археол.)	421
473.	Хитці, с.	Братська могила жертв війни (1943) (іст.)	423
474.	Хитці, с.	Братська могила радянських воїнів, партизанів (1943), пам'ятний знак полеглим воїнам-землякам (1978) (іст.)	423
475.	Хитці, с.	Залізничниця насип (1914 – 1915) (техніка)	424
476.	Хитці, с.	Місце поховання жертв Голодомору 1932 – 1933 рр. (іст.)	425
477.	Хитці, с.	Могила Шиш Ганни Іванівни (2010) (іст.)	425
478.	Хитці, с.	Церкви Іоанно-Богословської місце (іст.)	426
479.	Цимбалове, с.	Курган I (археол.)	426
480.	Цимбалове, с.	Курган II (археол.)	427
481.	Ціпки, с.	Курганный могильник I (археол.)	427
482.	Ціпки, с.	Курганный могильник II, майдан III (XVII – поч. XVIII ст.) (археол.)	428
483.	Ціпки, с.	Курганный могильник III, майдан II (XVII – поч. XVIII ст.) (археол.)	429
484.	Ціпки, с.	Курганный могильник IV, майдан I (XVII – поч. XVIII ст.) (археол.)	430
485.	Ціпки, с.	Курганный могильник V (археол.)	431
486.	Ціпки, с.	Братська могила радянських воїнів (1943) (іст.)	432
487.	Ціпки, с.	Меморіальний комплекс: пам'ятний знак полеглим землякам (1957), пам'ятник-погруддя Ватутіну Миколі Федоровичу (1957) (іст.)	433
488.	Ціпки, с.	Могила Шанька Григорія Андрійовича (іст.)	434
489.	Ціпки, с.	Церква Різдва Пресвятої Богородиці (іст., архітектура)	434
490.	Червоний Кут, с.	Гнилуша – заповідне урочище місцевого значення (природа)	436
491.	Червоний Кут, с.	Братська могила радянських воїнів (1943) (іст.)	436
492.	Шадурка, с.	Могила Колісника Олександра Борисовича (1984) (іст.)	437
493.	Юр'ївка, с.	Курган I (археол.)	438
494.	Юр'ївка, с.	Курган II (археол.)	438
495.	Юр'ївка, с.	Курган III (археол.)	438
496.	Юр'ївка, с.	Братська могила радянських воїнів (1943) (іст.)	438

ПОКАЖЧИК імен та географічних назв

А.

- Абайський район 513
Абастуман, с. 620
Абат-Махала, с. 549
Абашев Г.Ю. 440
Абдалов Н.О. 440
Абдрахімов Х. 440
Абдрашитов Н. 440
Абдуазімов А. 440
Абдуалев 440
Абдуалімов Н. 440
Абдула, с. 577
Абдулаєв Є. 440
Абдулаєв Ю.Н. 440
Абдулаєва Т. 440
Абдулахетова А. 535
Абдуліно, м. 638
Абдулінський район 612
Абдурахманов А. 440
Абдурахманов Х. 440
Абдурсимова Т. 626
Абельгіден І.М. 440
Абенов А. 440
Абзіпаров М. 440
Абзіпарова А. 440
Абідов 440
Абідов Р. 440
Аблазов Х. 440
Аблаканов Т. 440
Аблаканова Д. 440
Абраєв І. 440
Абракошвілі А. 440
Абрамов Д.О. 441
Абрамов М.Г. 441
Абрамов П.В. 441
Абрамова К.П. 441
Абрамова Л.І. 441
Абрамовська У.О. 441
Абрамовський Ф.І. 441
Абрахін А. 441
Абрахманов Г. 441
Абрахманова Б. 441
Абрашкін Х.Г. 441
Абрашкіна Є.П. 441
Абросименко В.Г. 441
Абросименко М.Д. 441
Абусачит С. 441
Абхазька АРСР 453
Авазвелі В.Т. 441
Авазвелі Т.Ц. 441
Авалюк К. 441
Авалюк Х. 441
Авдеєнко О.І. 441
Авдеєв В.П. 441
Авдеєвич Ф.А. 441
Авдеєнко Ф.А. 441
Авдєнко Н.В. 446
Авдонін В.І. 156
Авдошкін О.І. 441
Авер'янов І.А. 441
Авер'янова Д. 442
Аверід О.Ф. 442
Аверін Д.Ф. 442
Аверін М.В. 442
Аверіна О.І. 442
Аверкієв К.М. 442
Авершин М.О. 442
Авершина Є. 442
Авілов 442
Авраменко Г. 488
Авраменко І.М. 442
Авраменко М. 442
Авраменко М.І. 89
Авраменко С.І. 442
Авраменко У.Д. 442
Аврашкова Г.Г. 470
Авром Хаїм Герман Шейна Бейле бат 78, 79
Автоном 309, 312
Агажаков Б. 442
Агакашєв К.А. 442
Агапівський район 596
Агапов В.І. 442
Агапова Є.І. 442
Агарков З.П. 442
Агаркова Є.М. 442
Агаровка, с. 502
Агасов Г.А. 442
Агатов А.О. 442
Агафониха, с. 458
Агафонов В.В. 442
Агафонов В.С. 442
Агафонов С.І. 442
Агафонова П.П. 442
Агачкін П.І. 443
Агачкіна М.С. 443
Агілов М.Б. 443
Адамов Ф.П. 107
Аданасєв Я.Г. 443

- Адржамка, с. 545
 Аджамський район 545
 Аджигабульський район 476
 Адигенський район 620
 Адильгільдін І.М. 443
 Ажове, с. 541
 Азаров П.Т. 443
 Азбест, м. 612
 Азербайджанська РСР 440, 445, 448, 449, 451, 452, 467, 468, 474, 476, 514, 529, 547, 548, 562, 571, 577, 596, 625, 633, 642
 Азізов У. 443
 Азовкін М.В. 443
 Азовкіна П.Є. 443
 Азовський район 449
 Азубаєв І. 443
 Айдаков О.Н. 443
 Айдарова Х. 627
 Айкашев Т. 443
 Айкулов Я. 443
 Аймак, с. 585
 Айрапетян І.А. 342, 443
 Айратура, с. 545, 546
 Айтанов А. 448
 Айтбекова Б. 518
 Акбердієв С. 443
 Акбірова Г. 591
 Акбутаєв К. 443
 Акбутай, с. 443
 Акер, с. 449
 Акерман М.Л. 443
 Акжайський район 417
 Акидинський район 560
 Акімов А. 443
 Акімов П.Ю. 443
 Акімова А. 443
 Акімова Д.О. 443
 Аккерман М.Л. 443
 Акмамедов А. 443
 Акмамедова 443
 Акмолинська область 492
 Аконян С.С. 443
 Акопян С.С. 444
 Акрамов М. 444
 Аксайський район 643
 Акселерод В.М. 444
 Аксельрод Г.Г. 444
 Аксельрод Г.М. 444
 Аксененков М.І. 444
 Аксененкова А.Ф. 444
 Акси, с. 526
 Аксувайський район 546
 Аксуватський район 559
 Аксуйський район 559
 Аксьонов О.М. 444
 Аксьонов О.П. 444
 Аксьонов П.І. 444
 Аксьонова О.Ф. 444
 Актаниський район 501
 Актюбинськ, м. 577, 638
 Актюбинська область 440, 522, 577
 Акутиха, с. 511
 Алавар, с. 563
 Алакцева А. 569
 Аламбаєв Х. 444
 Аланаєвський район 574
 Алейников І.К. 444
 Алейников І.М. 444
 Алейников М.І. 444
 Алейнікова М.Р. 444
 Александровка, с. 594, 622, 624
 Александровський район 605
 Алексєєв В.О. 444
 Алексєєв І. 444
 Алексєєв І.І. 444
 Алексєєв П.П. 444
 Алексєєва Ф.А. 444
 Алексєєвський район 557
 Аленічев А.Є. 444
 Аленічев С.О. 445
 Алеутін Г. 445
 Алешин І.М. 445
 Алешковський район 646
 Алексєєвський район 594, 631
 Алжир 130
 Алим, с. 494
 Алієв А.К. 445
 Алієв Б. 445
 Алієв М. 445
 Алієв Н.А. 445
 Алієва С. 445
 Алімов К. 445
 Алімов, х. 528
 Алкатов К. 445
 Алма-Ата, м. 444, 484, . 540, 559, 590, 609, 615, 623, 638
 Алма-Атинська область 442, 483, 518, 552, 557, 610, 615
 Алматы М. 445
 Алматы К. 445
 Алтайське, с. 546
 Алтайський край 441, 447, 449, 460, 462, 463, 467, 473, 478, 481, 498, 502, 505, 510, 511, 513, 515, 517, 520, 521, 527, 528, 532, 534, 536, 537, 544, 545, 546, 553, 561, 564, 565, 569, 572, 576, 582, 585, 591, 592, 598, 599, 601, 606, 607, 608, 611, 617, 620, 636, 640, 641, 642, 646
 Алтайський район 498, 545, 546, 582, 641
 Алтер-ребе див. Шнеур Залман із Ляд
 Алтиарикський район 556
 Алхатов А. 445
 Алюков І.К. 445
 Аляєв І.Я. 445
 Алякін В.Є. 445
 Алякіна А.І. 445

- Альбайрамський район 548
Альбекова О. 450
Альдашевський район 633
Альонки, с. 480
Альошин О.П. 445
Альошина В.А. 445
Альянов К. 445
Амабаєв Х. 445
Амабаєва 445
Амамлі, с. 448
Амамурад Р. 446
Амамураз Б. 445
Аманашев К. 445
Амангалєв К. 445
Амангїшев К.А. 445
Аманов А. 445, 446
Аманов К.А. 446
Аманова Б. 446
Амарова Н. 476, 633
Амбодик М. 229
Амбодик С.М. 229
Амеденчик, с. 445
Амельченко Є. 446
Амельченко І.М. 446
Амерзаєв 446
Амеркадов Х.З. 446
Амерханова М. 446
Амінов В. 446
Амінов К. 446
Амканов Х.З. 446
Амке 446
Амомурад Б. 446
Амраєв А. 446
Амракулова 628
Анамурядова М. 446
Ангола 130
Ангулова м. 561
Андижан, м. 534
Андижанська область 440, 441, 443, 445, 448, 450, 451, 468, 469, 474, 489, 491, 497, 508, 512, 514, 517, 535, 544, 547, 548, 549, 552, 556, 562, 567, 568, 571, 572, 575, 591, 596, 606, 619, 620, 627, 628, 635, 637, 640, 645
Андижанський район 443, 448, 549, 627
Андїбеков К. 446
Андїєнко Є.Ю. 446
Андреш І.Л. 446
Андрєяшево, с. 526
Андрєєв Г.М. 446
Андрєєв Д.Г. 446
Андрєєв М.М. 447
Андрєєв М.П. 447
Андрєєв Р.А. 446
Андрєєв С.П. 447
Андрєєва О.В. 446
Андрєєво, с. 518
Андрїєвська Л.А. 113
Андрїєвський І.І. 419
Андрїєвський М.К. 55, 73, 103, 113
Андрїєвських М.С. 447
Андрїєнко Т.Л. 57, 58, 145, 146, 157, 184, 188, 189, 191, 192, 208, 209, 210, 235, 236, 249, 250, 263, 264, 268, 269, 280, 282, 291, 301, 317, 318, 339, 346, 367, 375, 381, 382, 393, 400, 402, 403, 411, 420, 436
Андрїєць В.А. 108, 115, 117, 121, 131, 157, 202, 208, 219, 222, 267, 284, 285, 343, 344, 390, 423, 424
Андрїїв К. 229
Андрїїв М. 229
Андрїївка, с. 135, 155, 207
Андрїївська волость 18
Андрїївська сільська рада 258
Андрїївський район 518, 531
Андрїянов А.Ф. 447
Андрїяшево, с. 604
Андрїяшів, с. 183, 232
Андрїяшів, х. 448
Андрусенко Є.Г. 218
Андрущенко В.М. 447
Анісімов В.С. 447
Анісімов І. 447
Анісімов М.І. 447
Анісімов О.С. 447
Анісімова К.А. 447
Аніщенко В.В. 447
Аноковець Д.І. 447
Анохін П.О. 447
Анохін Ф.Г. 447
Анохїна Т.А. 447
Анохїна Т.О. 447
Аношкін Ю.С. 447
Аношкіна П.М. 447
Анпелов А.А. 447
Антар, м. 568
Антонов О.Є. 447
Антонов П.В. 447
Антонов Ф.В. 447
Антонова А.О. 447
Антонова О. 447
Антохїно, с. 447
Антрацитський район 479
Ануфрієв А.Ф. 47, 223
Анучино, с. 546
Анфілов О.Я. 448
Анфілов Я. 448
Анчикурганський район 610
Апанасенко К. 448
Апанасенко Т.О. 448
Апостол Д.П. 128, 326
Апостольський район 509
Апсалєв А. 448
Апшеронка, с. 470
Аразов З.Д. 448
Арандаренко М.І. 7
Аргачський район 562

- Аргаяський район 593, 626
 Ардатове, с. 441
 Ардонська ст. 546
 Арістамбаєва К. 448
 Арістамбаєв Р. 448
 Армавір, м. 623
 Арметово, с. 467
 Арон Й.М. 448
 Арон С.Г. 448
 Аротюнов М.К. 448
 Арсенівський район 598
 Арський район 449
 Артаков К. 448
 Артамонов М.М. 448
 Артеков Є. 448
 Артем, м. 583
 Артемівський район 457, 575, 613
 Артемов А.Л. 448
 Артемов В.А. 448
 Артинський район 567
 Артинський район 588
 Артополот, заказник 12
 Артополот, р. 268, 340
 Артубаєв Н. 448
 Артюшково, с. 527
 Арутунен О. 448
 Арутюнян С.О. 448
 Арутюнов Г.М. 448
 Арутюнова С. 448
 Архангельськ, м. 506
 Архангельська область 441, 447, 455, 502,
 506, 550, 611, 632, 633, 641, 642, 644
 Архангельський район 483, 498, 594
 Архипов В.О. 448
 Архипов Є.І. 448
 Архипова Г.Х. 448
 Архипова М.В. 448
 Архія Л.І. 449
 Архія Н.П. 449
 Арьков П.Є. 449
 Арькова М.А. 449
 Асакинський район 451
 Асатов І. 449
 Асбест, м. 583
 Асекеевський район 566
 Асєв І.В. 449
 Асінновський район 623
 Аскалацький район 640
 Аскарів М. 449
 Аскарова 449
 Аскитаєв Є.А. 449
 Асламбаєв З. 449
 Асламбаєва 449
 Асланов М.Н. 449
 Асланова Н. 449
 Астаринський район 452
 Астахов В.М. 449
 Астахова П.Л. 449
 Астрадамівський район 614
 Астратаутський район 503
 Астраханська область 456
 Астрахань, м. 448, 456, 557, 578, 636, 641
 Асфанов Х. 449
 Атабаєв А. 449
 Атабаєва Є.С. 449
 Атаєв Г.А. 449
 Атакан, м. 542
 Атамов У. 449
 Атаралєв І. 449
 Атімахітов П.С. 449
 Аткарськ, м. 566
 Аткарський район 447, 463
 Атнегунєв К. 449
 Атоханов Т. 449
 Атюр'євський район 632
 Атяшевський район 485
 Аульбеков Б. 261, 450
 Афанасєєв 450
 Афанасєєв Б.І. 450
 Афанасєєв Василь І. 450
 Афанасєєв Віктор І. 450
 Афанасєєв-Чужбинський О. 135
 Афонечкін М.П. 450
 Афонечкін Н.П. 265
 Афонечкін П.В. 450
 Афоничкін І.І. 450
 Афоничкіна А.Д. 450
 Афонін Д.М. 450
 Афонін О.І. 450
 Афонін О.О. 450
 Афоров К.П. 450
 Афутін М.К. 450
 Ахал-Камак 630
 Аханьєва Р. 450
 Ахатов С. 450
 Ахвердієв А.А. 450
 Ахвердієва А. 450
 Ахемсідєн І.М. 450
 Ахмадалєєв М. 450
 Ахмадалєєва К. 450
 Ахмадалєєва Х. 568
 Ахмедіанс В.Б. 450
 Ахмедов А. 450
 Ахмедов Б. 546
 Ахмедов М. 450
 Ахмедов С. 451
 Ахмедов С.Г. 451
 Ахмедова З. 451
 Ахмедова М. 450
 Ахмедова С. 450
 Ахметов І. 451
 Ахметшин Г.З. 451
 Ахоти, с. 523
 Ахрнов А.О. 451
 Ахроров М. 451
 Ахтаба, с. 455

Ахундов Г.О. 451
Ачаєв Т. 451
Ач'ісу, с. 520
Ашайкін М.П. 451
Ашайкін П.П. 451
Аширов М. 451
Аширова С. 451
Ашрапанов Д.М.Огли 451
Ашрапонова 451
Ашуа, аул 618
Ашуров А. 451
Ашхабад, м. 469, 532, 581, 589

Б.

Б.Іжмора, с. 502
Б.Ядлебай, с. 626
Бабаєв Б. 451
Бабаєв Я. 451
Бабаєва А. 451
Бабаєвський район 641
Бабанський район 511
Бабенко А.Я. 452
Бабенко Д.І. 451
Бабенко Н.С. 451
Бабенко С.М. 451
Бабенко Т.К. 452
Бабинський район 545
Бабицький П.С. 452
Бабичав А. 452
Бабичева Г.А. 576
Бабівська А.П. 452
Бабівський П.С. 452
Бабівський С.Ф. 452
Бабінцев М.М. 452
Бабісов С. 452
Бабкін І.О. 452
Бабкін О.І. 452
Баблак М.Н. 452
Баблак С.Г. 452
Бабухін І.Є. 452
Бабушкін, м. 482
Багалиш, с. 561
Баганський район 631
Багатий, с. 484
Багатов М.І. 452
Багачева В.С. 580
Багдадський район 637
Багдасарін Б.А. 452
Багдатський район 450, 548
Багерман 78
Баглан, провінція 123
Баглан, район 113
Багмет С.С. 452
Багорін В.З. 452
Баграмян І.Х. 40
Багрянов О.М. 452
Багулін В.Д. 452
Бадаєв І.П. 452

Бадаєв П.І. 452
Бадалов А.А. 452
Бадалян Н.Х. 452
Баден-Баден, м. 137
Баденко А.Є. 344, 452
Баденко Є. 344, 452
Баєв П.В. 452
Баєва Н. 569
Баженов Д. 453
Баженов М.А. 453
Баженов М.К. 453
Базар-Коргонський район 462
Базаров К. 453
Базеросизгалівський район 543
Базизулін М. 453
Базикіно, с. 624
Байбазаров Л. 453
Байбалаєв С. 453
Байгазієв О. 571
Байкал-Алинський район 634
Баймак, м. 466
Баймаковський район 510
Баймацький район 498
Баймацький район 570
Баймухамед М.М. 453
Байрак О.М. 57, 58, 145, 146, 157, 184, 188, 189, 191, 192, 208, 209, 210, 235, 236, 249, 250, 263, 264, 268, 269, 281, 282, 291, 317, 318, 339, 346, 353, 367, 375, 381, 382, 393, 400, 402, 403, 411, 419, 420, 436
Байрам 453
Байрон Дж. 125
Байсунир'є, с. 562
Байсунський район 562
Байхамова 451
Байчурівський район 616
Бакаєв П.Є. 453
Бакалинський район 455, 518, 530, 644
Бакбай Є.Є. 453
Бакбай Є.М. 453
Бакбатаєв У. 453
Бакезаров К. 453
Бакіров С.М. 453
Бакірова Р. 453
Бакіровка, с. 611
Баклай Н.М. 68
Бакланов В.Г. 453
Бакланова А.Г. 453
Баклуши, с. 452
Бакмумажетов М. 453
Бакситогорський район 482
Баку, м. 448, 476, 502, 508, 525, 529, 547, 548, 562, 586, 593, 618, 625
Бакум М.Ф. 453
Бакута П.М. 453
Бакута Ф.Г. 389
Бакути, с. 22, 142, 184
Бакушин О.П. 453

- Балабан В.П. 453
 Балабушенко В.П. 453
 Балакireв Г.О. 453
 Балала А.Т. 230
 Баланда Д.Н. 454
 Баланда С.О. 453
 Баландін Я.М. 454
 Баландіна В.П. 454
 Балахнін І.М. 454
 Балахтарка, с. 376
 Балашов П.Г. 454
 Балашов, м. 572, 592
 Балашовський район 547
 Балбуков М.Я. 454
 Балбукова Н.Т. 454
 Балка Манівщина, ур. 256
 Балтайський район 589
 Балясні, родина 429
 Бальджуванський район 476
 Бальмен Я. де 135
 Бальтабеков Х. 454
 Бальтабекова С. 454
 Бамидін М.І. 454
 Бангладеш 130
 Банзіев У. 454
 Баннов А.З. 454
 Баннова 454
 Бансеркеев С. 454
 Барабаш Є.Г. 454
 Барабаш К.О. 454
 Барабаш М. 454
 Барабаш Н.Є. 454
 Барабаш С.К. 454
 Барабицький М.М. 454
 Барабінськ, м. 488
 Баракино, с. 547
 Барамкулов І. 454
 Баранівка, с. 444
 Баранов Є.Д. 454
 Баранов І.В. 454
 Баранов М.Д. 454
 Баранов О.О. 454
 Баранов П.П. 454
 Баранова М.О. 454
 Баратівська волость 18
 Барашево, с. 582
 Барвенківський концтабір 259
 Барвенкове, м. 520
 Баргузинський район 567
 Бардашов В.Є. 454
 Барильченко Г.С. 39
 Барильченко І.П. 455
 Барішев В.Є. 455
 Барішевський район 560
 Барішівський район 386 – 387, 479
 Барішський район 510
 Барков Б. 455
 Барнаул, м. 521, 646
 Барнаульський район 462
 Барсуков 455
 Барсуков В.С. 90
 Барсуков І.С. 455
 Барсуков П.С. 455
 Барсуков Я.С. 90
 Барсукова А.В. 455
 Барсукова О.Д. 89, 90
 Бархамарова П. 484
 Барщіно, с. 577
 Басалаєв Ф.Г. 455
 Басараб Б.Ф. 33, 379
 Басинголев Н. 455
 Басков О.Д. 455
 Басков Я.В. 455
 Басов Г.П. 455
 Басова М.Ф. 455
 Батайськ, м. 553
 Баталов Г.С. 455
 Баталов С. 455
 Батенов М.К. 455
 Батраки, ст. 498
 Батраков Г.Я. 455
 Батраков М.Г. 455
 Батраков М.М. 455
 Батраков М.О. 455
 Батракова М.М. 455
 Батракова О.І. 455
 Батраченко Г.П. 455
 Батумі, м. 581
 Батура А.Т. 455
 Батура К.І. 376, 455
 Батченкоєв Є. 455
 Батькіна В.Г. 455
 Баурумбекова 486
 Бахаро, к. 406
 Бахбай Є.М. 453
 Бахназаров Ш. 456
 Бахназарова Б. 456
 Бахтижан 468
 Бахшієв Ш. 456
 Башаров К.К. 456
 Башкирська АРСР 440, 453, 454, 455, 465, 466, 467, 474, 475, 478, 483, 497, 498, 503, 505, 510, 512, 517, 518, 524, 530, 538, 541, 542, 561, 564, 568, 570, 572, 577, 589, 595, 599, 600, 603, 610, 620, 621, 628, 629, 634, 636, 637, 639, 640, 644, 647
 Башкирська область 637
 Башкіров Я.А. 456
 Башкічет 460
 Башмаков А. 456
 Башмаков Ф.М. 456
 Баян Аул, с. 642, 643
 Баянаульський район 532, 642, 643
 Баяндаєвський район 444
 Баяндін М.І. 456
 Беєв, с. 256

- Бееве, с. 256
Безвіднянське, ур. 10, 15, 193
Безвіднянський ліс 201
Бездудний Т.Ф. 456
Беззапонов М.М. 456
Безменніков Г.І. 456
Безменніков П.Г. 456
Безникін П.І. 456
Безпалько Д. 126
Безпояско В.М. 170
Безпояско М.Я. 170
Безрук Є.П. 456
Безсмертна Ф.А. 456
Безсмертний Д.П. 456
Безуглий К.І. 456
Безуглий С.І. 456
Безуглий С.К. 58, 145, 146, 188, 189, 191, 192, 193, 208, 209, 210, 235, 236, 269, 281, 291, 339, 346, 353, 382, 393, 400, 402, 419, 420, 436
Безуглова М.І. 456
Бейліс Б.С. 456
Бейліс С.П. 456
Беймурзіно, с. 637
Бейчанов М. 456
Беккер Ю.К. 456
Бекмуратов Б. 456
Бексетов С. 456
Белгородський район 536
Беленіхінський район 635
Белокагайський район 478
Белянка, с. 478
Бельгагачинський район 458, 582
Бельговський В.К. 435
Бельковський район 582
Бенеж А.І. 456
Бенметов С.І. 456
Бер Дов із Межиріччя 86
Бердієва 446
Бердінев Б. 596
Бердичівський район 597
Бердочин Б.П. 456
Береговка, с. 620
Бередікова В.Н. 642
Бережний І.Т. 274
Березін І.М. 456
Березки, ур. 35, 297
Березов І.С. 457
Березова лука, с. 15, 22, 44, 55, 105, 145, 147, 148, 149, 150, 151, 342, 344, 405, 442, 450, 451, 453, 462, 470, 473, 477, 484, 490, 494, 498, 504, 522, 527, 531, 532, 534, 536, 539, 540, 542, 547, 551, 552, 553, 569, 576, 578, 586, 592, 594, 595, 598, 605, 613, 614, 623, 625, 628, 631, 633, 635, 637, 642, 647
Березова Рудка, с. 135
Березовий гайок, ур. 16, 208
Березоволуцька волость 147
Березоволуцька сільська рада 6, 145, 290, 468, 487, 571, 604
Березовська М.І. 457
Березовська О. 457
Березовський Д.П. 457
Березовський І.П. 457
Березовський К.П. 457
Березовський К.Ф. 457
Березовський Н. 457
Березовський П.І. 457
Березовський П.Н. 457
Березовський П.Ф. 457
Березовський Ф.Ф. 457
Березутський В.А. 457
Берестівська волость 18
Берлін, м. 121, 138
Берман 457
Берман, Н.П. 123
Берсенев А.О. 457
Берсенев С.О. 457
Берхатов М. 457
Бершадський район 486, 536, 585
Беседа М.С. 68
Беседина І.С. 189, 193, 209, 235, 400, 419
Бескарагайський район 517
Бескаргайський район 588
Беднодем'янський район 620
Беланов Д.Д. 457
Белашова К.Ф. 223
Белгород, м. 622
Белгородський район 545, 577, 595
Белік М.Ф. 457
Беліков О.Ф. 457
Белікова О.І. 457
Белінська М.С. 457
Белінський В.П. 457
Белінський І.Ф. 457
Белкін Д.Н. 458
Белобородов І.О. 458
Белобородова А.І. 458
Беловінцев П.М. 458
Беловський район 551, 598
Белоглазовський район 481
Белодед О.П. 458
Белодед П.П. 458
Белозерський район 463
Белоколодець, с. 538
Белоколодязь, с. 572
Белопольський район 647
Белорецький район 498
Белореченський район 506
Белоусов І.С. 458
Белоусова, с. 493
Беляев П.Н. 458
Белянін С.М. 458
Беляніна П.О. 458
Белянська Є.Д. 458
Белянський Я.С. 458

- Бельський С.І. 458
 Бибин С.А. 389
 Бигунський Й.Л. 458
 Биков С.А. 458
 Бикова Є.М. 458
 Биковський район 496
 Биразан Г.С. 458
 Биркинський район 470
 Бистре, с. 457
 Бистриковський район 511
 Бистров С.А. 458
 Бистроістоцький район 441
 Битектин А.Т. 458
 Битектин Д.С. 458
 Биховець М. 424
 Бички, с. 532
 Бичков М.Ф. 458
 Бичкова Є.Т. 458
 Бичкова С.І. 472
 Бичково, с. 493
 Бичугеяєв Є.Я. 458
 Їдаш О.К. 458
 Їзбуляцький район 600
 Їйськ, м. 527, 561, 564, 585
 Їйський район 553
 Їкмурагов Б. 459
 Їла Калітка, м. 107
 Їлан 459
 Їлан О. 170, 229
 Їлаш М.А. 459
 Їлгородський район 525, 539
 Їленченківка, с. 39, 56, 152, 154, 441, 445, 447, 453, 456, 458, 466, 488, 506, 512, 522, 534, 553, 555, 564, 575, 578, 580, 593, 596, 597, 598, 604, 605, 616, 618, 623, 624, 630, 633, 634, 643, 645
 Їленченківська сільська рада 152
 Їленченківська сільська рада 6, 240, 249, 345, 377
 Їлик, с. 572
 Їлики, художники 228
 Їлич П.Ф. 459
 Їлич Ф.Т. 459
 Їлки, с. 457
 Їлобородівка, с. 642
 Їлозерськ, м. 457
 Їлозерськ, с. 465
 Їлозерський район 457
 Їлокін С.Є. 459
 Їлоножко М. 216
 Їлоножко Н.В. 459
 Їлорусія 203
 Їлорусь 86, 132
 Їлоруська РСР 104, 105, 277, 552, 558, 566, 568, 571, 586, 600, 608, 625, 634, 645
 Їлоус В.І. 73, 414
 Їлоусівка, с. 135
 Їлоусов В.С. 459
 Їлоусов В.Ф. 459
 Їлоусов І.М. 459
 Їлоусова Д.С. 459
 Їлоха С.Г. 56, 103, 113, 114
 Їлоцерківець Є.М. 230
 Їлоцерківець М. 229
 Їлоцерківець М.В. 230
 Їлоцерківець М.М. 229
 Їлоцерківка, с. 475
 Їлоцерківський район 523
 Їлошиця, с. 167
 Їлуха-Кохановська О.Д. 224
 Їляєв І.Ф. 492
 Їльон, сільська рада 633
 Їльськ, істерико-культурний заповідник 242
 Їльськ, с. 558, 559
 Їмський район 457
 Їрки, с. 10, 107, 108, 122, 156, 193, 318, 393, 456, 469, 471, 623
 Їрківська волость 18
 Їр-Косол, с. 456
 Їрюков Д.А. 459
 Їсінгамєєв К. 459
 Їчурський район 595
 Їюн А.Л. 459
 Їюн Антон Олексійович 459
 Їюн В.В. 296
 Їкєтусаївський район 561
 Їлагодарне, м. 524
 Їлагодатне, с. 583
 Їлизнецьський район 490
 Їлінов О.І. 459
 Їлінов П.М. 459
 Їлінова В.Г. 459
 Їлінова О.Д. 459
 Їлоха Г.О. 459
 Їлоха П.М. 459
 Їлохін Ф.І. 459
 Їлохна Є.В. 459, 592
 Їлузов М.М. 460
 Їлузова А.Ю. 460
 Їлюменкранц Є.Г. 460
 Їлюменкранц І.М. 460
 Їлюменкранц С.П. 63, 460
 Їлюменкранц Ш.М. 63, 460
 Їобенко Д.І. 460
 Їобко В.Г. 460
 Їобович М.М. 460
 Їобрик, м. 462
 Їобрик, р. 158, 159
 Їобрик, с. 10, 15, 22, 23, 24, 39, 40, 48, 49, 50, 56, 127, 157, 158, 159, 162, 164, 165, 168, 170, 224, 226, 349, 442, 443, 446, 449, 454, 456, 457, 458, 461, 463, 465, 466, 468, 469, 473, 474, 476, 480, 482, 483, 484, 486, 487, 496, 497, 500, 502, 503, 505, 508, 509, 510, 512, 516, 517, 518, 520, 521, 523, 524, 525, 526, 528, 530, 531, 532, 535, 538, 540, 542,

- 544, 546, 547, 555, 556, 558, 560, 561, 567,
568, 569, 570, 571, 577, 579, 580, 582, 583,
588, 590, 592, 595, 597, 599, 602, 604, 606,
608, 611, 612, 613, 616, 618, 619, 621, 622,
624, 625, 626, 628, 629, 630, 632, 637, 638,
639, 640, 641, 642, 644
- Бобринська волость 18
Бобринська К.Л. 460
Бобринська сільська рада 6, 49, 157, 168, 193,
337
Бобринський І.Я. 460
Бобришев А.О. 460
Бобришева К. 460
Бобровка, с. 520
Бобровський район 504, 589
Бовт С.Я. 390, 460
Бобаєвський О.Т. 11, 411
Богай, с. 624
Богайчук О.Й. 460
Богданівка, с. 537
Богдановський В.С. 48
Богдарев Г.Г. 462
Богдаш, с. 637
Богданшнський район 643
Богодухів, м. 453
Богодухівський район 462, 570
Боголюбов М.М. 460
Богомол М.В. 460
Богомол Т.Т. 460
Богомол Я.Т. 460
Богомолів Н.Ф. 460
Богопа, с. 580
Богородицький район 459
Богородськ, с. 505
Богородський район 559, 574
Богорський П. 134
Боготерський район 546
Богун В.Д. 348
Богульський район 451
Богучевська Р.Я. 460
Богучевський М.М. 460
Богушевський район 468, 469
Богушевський С.К. 16, 421
Бодаква, р. 147
Божемарівський район 581
Боженів І.В. 460
Бойко А.Ф. 460
Бойко І.К. 35, 298
Бойко І.М. 461
Бойко І.Т. 461
Бойко І.Я. 461
Бойко М.Ф. 231
Бойко П. 398
Бойко Т.Д. 461
Бойко Т.І. 461
Бойко Ф.М. 461
Бойко Х.Т. 90
Бойцов Ф.Х. 461
- Бойцова О.Ф. 461
Бойченко А.І. 461
Бойченко А.Ф. 461
Бойченко В.Т. 461
Боков А.В. 461
Болгарія 110, 111, 121
Болдїжов В.Ф. 461
Болдїжова Є.Д. 461
Болов Х.К. 461
Бологовський район 495
Болотинська А.А. 461
Болотинська Л.І. 461
Болотинська Ш.М. 461
Болотинський Л.М. 461
Болото Моховате, заказник 12
Болтаєв І. 461
Болтнева А. 510
Болховський район 450
Большеболдїнський район 487
Большево, ст. 608
Большекоровінський район 627
Большемаресьевський район 466
Больше-Солдатський район 578
Бонаревський район 532
Бондар А.Д. 461
Бондар А.С. 187
Бондар Г.Н. 461
Бондар К. 461
Бондар Н.К. 461
Бондаревський район 520
Бондаренко А.А. 462
Бондаренко А.М. 461
Бондаренко А.Ф. 344, 462
Бондаренко В.М. 416
Бондаренко Д.Я. 462
Бондаренко К.Ф. 462
Бондаренко М.А. 462
Бондаренко М.Ф. 462
Бондаренко М.Х. 447
Бондаренко О.А. 462
Бондаренко О.Г. 462
Бондаренко О.С. 462
Бондаренко У.О. 462
Бондарев Г.Г. 462
Бондарев Г.Т. 462
Бондарев І.Т. 462
Бондарев М.О. 462
Бондарев П.І. 462
Бондарева М.П. 462
Бондарева О.М. 462
Бондаринський район 480
Бондарський район 442, 532
Бондарчук Л. 121
Бондін І.С. 462
Бондозький район 484
Боногурса, с. 631
Боглан Г.Л. де 61
Боржомі, м. 612

- Борзов І.П. 462
 Борисівський район 563, 572, 603
 Борисов В.І. 462
 Борисов В.П. 462
 Борисов О.Д. 462
 Борисова В.О. 462
 Борисова Г. 462
 Борисове, с. 574
 Борисовка, с. 501
 Борисовськ, м. 485
 Борисоглібськ, м. 645
 Борисоглібський район 472, 580
 Боричевський район 566
 Борідко М.С. 462
 Борідко Т.П. 462
 Боровик 462
 Боровик А.І. 463
 Боровик М.М. 463
 Боровики, родина 344
 Боровиков О.М. 463
 Боровикова М.Є. 463
 Боровкін П.Г. 463
 Боровських Є.О. 463
 Боровських М.О. 463
 Бородавкіна О.Ф. 463
 Бородай М.Р. 463
 Бородін Г.Д. 463
 Бородін О.М. 463
 Боромля, м. 54
 Боромля, с. 424, 549
 Борохович М.А. 24, 28, 309, 326
 Борохович О. 28
 Бороховичі 28
 Борсук В.С. 463
 Борський район 617
 Борух, рабин 86
 Борчалинський район 440
 Боряк А. 463
 Боряк Г.О. 463
 Боряк К.О. 463
 Боряк М.Г. 463
 Боряк М.М. 463
 Боряк М.П. 463
 Боряк О. 463
 Боряк П.О. 463
 Боряк С. 463
 Боряк С.М. 463
 Боряк С.Я. 33, 379
 Бостандикський район 480
 Ботагово, с. 589
 Ботов В.С. 463
 Боцула Т.Ф. 33, 275
 Бочаров А.Ф. 463
 Бочаров І.Н. 465
 Бочаров К.С. 464
 Бочарова О.П. 463
 Бочарова С.І. 130, 133, 223
 Браверман Е.Г. 463
 Браверман М.А. 463
 Брага Д.П. 463
 Брага П. 414
 Браїлов, м. 305
 Бранденбург М.Ю. 24171, 175, 179
 Бранденбург, графство 348
 Брацлав, м. 615
 Бредівський район 207
 Бреїла, м. 305
 Бреняш, с. 616
 Брехов О.В. 463
 Брижик І.М. 463
 Брижиков О.А. 463
 Бринцівка, с. 458
 Броварки, с. 19, 20, 22, 22, 23, 24, 32, 39, 60, 64, 104, 171, 172, 175, 179, 181, 255, 257, 259, 556
 Бровкін Б.М. 463
 Бродовський П.М. 463
 Брук Г.М. 463
 Брюково, с. 611
 Брюллов К. 134
 Брюховецький І.М. 28, 29, 64, 128, 313
 Брянський район 589, 591, 592
 Бубнов І.М. 463
 Бубнов К.Я. 463
 Бубнова, с. 463
 Буга С.С. 463
 Бугаєв В.Лі. 463
 Бугаєво, с. 533
 Бугрушино, с. 513
 Бугульма, м. 541
 Бугуруслан, м. 469
 Бугурусланський район 368, 469
 Будагей 463
 Будаєва Є.І. 541
 Будайка, с. 417
 Буданцев Є.О. 463
 Буданцева В.Т. 463
 Будзяцький район 647
 Будилка, с. 457, 567
 Будилка, х. 587, 598
 Будища, с. 16, 326
 Будніков Д.О. 463
 Будувєв С.Н. 463
 Будягінс 463
 Будько 74, 113, 114, 116, 117, 118, 122, 129
 Будько М.М. 106, 107, 126, 202, 463
 Будьонівськ, м. 579
 Будьонівський район 499
 Будьонний 238
 Будьонний С.М. 259
 Буженко І.Д. 463
 Бузало В.І. 389, 390, 463
 Бузало Й.А. 463
 Бузало Й.С. 390
 Буздяк, с. 628
 Буздякський район 628

- Буздяновський район 474
Бузуверов Г.М. 463
Бузулукський район 525
Бузулуцький район 580, 624, 466,
Буй, м. 484
Буйнакськ, м. 449
Буллов І.К. 465
Буковський 373
Буктрицький монастир див. Вознесенський
Бистрицький монастир
Булахнов В.О. 465
Булгак І.С. 465
Булгак К.Ф. 465
Булгаков В.О. 465
Булгакова П.А. 465
Булдаков Ю.Т. 465
Булдакова П. 465
Булличев Я.Є. 465
Буляков А.с. 465
Булъ М.І. 465
Булъгимінський район 565
Бумаков В.О. 465
Бунін І.І. 56
Буравльов О.К. 465
Бураєвський район 561
Бураков А.М. 465
Бураков П.І. 465
Бурата, с. 440
Бурбаєв С. 465
Бурбела Г.І. 465
Бурбела М.Є. 465
Бурбіно, с. 607
Бурдин С.О. 465
Бурдина І.П. 465
Бурдоков Д.Є. 465
Бурельова К.Т. 465
Буренково, с. 534
Бурлай Є.О. 395
Бурлаков Р.О. 465
Бурлакова А.Н. 466
Бурлінська станція 624
Бурмистров В.А. 466
Бурмистрова А.Є. 466
Бурнашов П.М. 466
Буровська сільська рада 444
Буртинський район 551
Буряк М.І. 466
Буряк М.М. 466
Бурято-Монгольська АРСР 567, 573, 595, 622,
633
Бусаров М.М. 466
Бусаров М.Я. 466
Бусигін Г.В. 466
Бусигін І.І. 466
Бусигін О.І. 466
Бусигіна Є.Ф. 466
Буслик К.З. 283, 284, 466
Бутабеков І. 466
Бутакара, с. 448
Бутенки, брати 35, 298
Бутенко І.Д. 362, 466
Бутилкін М.М. 466
Бутилкіна К.В. 466
Буткінський район 569
Бутко І.І. 389, 466
Бутко М.М. 466
Бутко Ф.М. 230
Бутков В.Г. 466
Бутков П.В. 466
Буткова П.І. 466
Бутовичеське, с. 280
Бутульма, м. 557
Бутунець В.Ф. 466
Бутунець І.Т. 466
Бутурлінський район 575
Бутурліновка, с. 472
Бутурлінський район 614
Бутько Ф.Г. 227
Бухалове, с. 265, 466
Бухаловка, с. 267
Бухалово, с. 535
Бухара, м. 451, 556, 591
Бухарев В.І. 466
Бухарова О.О. 524
Бухарська обл 556, 572, 593, 610, 628
Бухарська область 451, 509
Бухарський район 509
Буцький Є.П. 90, 91
Буцькі, родина 91
Буча, ст. 583
Бучнев Іван Іванович 466
Бучнев Іван Ілліч 466
Бушманов А.Т. 467
Бушуєв Л.О. 467
Буянен А.Ф. 467
Буянен Л.С. 467
Буянов Я.Т. 467
Буянова А.Т. 467
Бяшимова А.Б. 442
- В.**
В.Бороховка, с. 623
В.Данилівка, с. 635
В.-Устимський район 641
В'єтнам 130, 131
В'язова, с. 459
В'ятсько-Полянський район 619
Ваахонський район 609
Вабкентський район 628
Вавілов В.П. 467
Вавілов Ф.А. 467
Вавілова В.О. 467
Ваврилін В.І. 474
Вагайцев Г.К. 467
Вагайцева М.С. 467
Вадерник І, М. 467

- База Крістіна Августа 316
 Ваісов К. 467
 Валеев Г. 467
 Валенда С.О. 467
 Валеннос, с. 609
 Валів А.Г. 467
 Валів Г.А. 467
 Валів Е. 467
 Валів Л. 467
 Валів С.В
 Валієва Ф. 467
 Валінуров М. 467
 Валісов Ю.В. 468
 Валісова М. 468
 Валюк М.К. 468
 Валуйський район 433, 533, 641
 Валюшко О.О. 468
 Валя Саул 86
 Валянський А.О. 165
 Ваменко С.О. 468
 Ванда Т.К. 468
 Ванєєв О.М. 468
 Ванєєва О.М. 468
 Ванський район 489
 Ванюкове, ур. 473
 Ванян А.В. 468
 Ванян Г.В. 468
 Варавський Г.С. 468
 Варавський С.Д. 468
 Варাপовський район 517
 Варганешев М. С. 468
 Варданян Ц.В. 468
 Варзобський район 640
 Варнавіська М.М. 468
 Варнавіський К.П. 468
 Варно В.М. 468
 Варшавська Б.А. 468
 Варшавський Б.А. 468
 Варшавський В.І. 138
 Варшавський І.В. 48
 Варшавський І.С. 468
 Васенев І.П. 468
 Василейчі, с. 645
 Василенко В. 468
 Василенко Д.А. 468
 Василенко І.Я. 469
 Василенко Л. 373
 Василенко М.Й. 374
 Василенко М.І. 468
 Василенко О.Л. 469\
 Васильєв А.Х. 469
 Васильєв Б.М. 469
 Васильєв В. 469
 Васильєв В.І. 469
 Васильєв Д.В. 469
 Васильєв М.П. 469
 Васильєв О.П. 469
 Васильєв П.В. 469
 Васильєв С.П. 469
 Васильєв Ф.Ф. 227
 Васильєва Г.М. 469
 Васильченко А.Т. 469
 Васильченко К.П. 469
 Васильченко О.І. 469
 Васильчикова М.Є. 465
 Васюта М. 216
 Васюта С.Т. 216, 217, 219, 469
 Васюта Т.А. 469
 Васькін С.С. 469
 Васькіна О. 469
 Ватутін М.Ф. 433
 Ватутіно, с. 433
 Вафін В. 469
 Вафін І.В. 469
 Вахідов Я. 469
 Вахітов Т.С. 469
 Вашлоченко А.І. 469
 Ващенко 469
 Ващенко Т. 469
 Вдовенко Б.П. 470
 Веденін І.М. 470
 Везівка, с. 565
 Вел. Лес, с. 483
 Велика Білозірка, с. 537
 Велика Індра, с. 597
 Велика Кошелівка, с. 570
 Велика Курівка, с. 536
 Велика Макітра, ур. 30, 112
 Велика Обухівка, с. 321, 322
 Великанов М.М. 470
 Великань М.Л. 470
 Велике, с. 182, 183, 329, 440, 441, 445, 451,
 461, 466, 466, 468, 473, 474, 477, 485, 492,
 497, 501, 502, 503, 507, 508, 509, 511, 513,
 522, 523, 524, 529, 533, 539, 541, 542, 548,
 550, 551, 552, 553, 556, 558, 560, 561, 566,
 576, 577, 578, 579, 581, 585, 588, 589, 599,
 603, 604, 607, 611, 621, 625, 631, 640, 642,
 646
 Велике, х. 471, 479
 Великий ліс, заказник 13, 193, 346
 Великий Токмак, м. 524
 Великий, х. 463, 468
 Великі Будища, с. 10, 39, 40, 56, 109, 126,
 Великі Будища, с. 183, 184, 185, 193, 256,
 428, 430, 431, 432, 490, 517, 522, 526, 534,
 539, 569, 571, 596, 599, 611, 616, 617, 632,
 633, 644, 647,
 Великі Воєгодичі, с. 459
 Великі Сорочинці, с. 282, 559
 Великобагачанський район 9, 475
 Великобританія 133
 Великобудиська волость 18
 Великобудищанська сільська рада 6, 183
 Великобурлуцький район 542, 583, 592
 Велико-Наримський район 530

- Великопавлівська сільська рада 409
Велико-Писарівка, с. 476
Велико-Писарівський район 476
Великописарівський район 478, 535, 569, 639
Велико-Устюгський район 565
Величай М.Л. 55, 307, 308
Величай М.П. 470
Величай П.П. 470
Величай Х.О. 470
Величко Г.С. 470
Величко Д.І. 75, 470
Величко Д.Р. 470
Величко І.Г. 470
Величко О.П. 470
Велиш 470
Велка, с. 463
Вельбівка, с. 10, 13, 15, 16, 22, 23, 24, 32, 34, 39, 40, 43, 44, 50, 56, 64, 104, 106, 115, 126, 127, 132, 188, 193, 196, 197, 198, 199, 203, 205, 443, 447, 448, 452, 463, 468, 469, 473, 474, 477, 478, 480, 487, 491, 492, 493, 500, 502, 513, 517, 521, 535, 538, 540, 541, 545, 546, 548, 549, 550, 563, 564, 569, 576, 577, 578, 579, 586, 588, 589, 592, 598, 599, 600, 604, 610, 611, 613, 614, 616, 618, 619, 620, 622, 634, 637, 641, 643
Вельбівська волость 6, 18
Вельбівська сільська рада 6, 188, 193, 198, 201, 245, 408, 409
Вельбой М.Т. 169
Венгеровський В.Ф. 91
Венгеровський район 436
Вендельський район 448
Веневський район 538
Венедиктов М.Н. 470
Венедиктов Н.К. 470
Венер С.В. 471
Венеровський район 545
Венеславівка, залізнична станція 206
Венеславівка, с. 206, 207, 234, 341, 462, 481, 498, 505, 519, 524, 526, 542, 565, 585, 599, 603, 621, 635, 637, 639
Венеславівська сільська рада 6
Венеціанов О. 134
Веніамінов Є.В. 170
Веприк, р. 5, 197, 215
Веприк, с. 9, 10, 15, 16, 17, 22, 24, 32, 34, 39, 48, 49, 50, 51, 56, 64, 73, 104, 127, 139, 162, 168, 169, 193, 196, 208, 212, 211, 215, 216, 219, 221, 224, 225, 226, 227, 230, 326, 410, 440, 441, 442, 443, 444, 445, 446, 447, 448, 449, 450, 450, 451, 452, 453, 454, 455, 456, 457, 458, 459, 460, 462, 463, 465, 466, 467, 468, 469, 470, 472, 473, 474, 475, 476, 477, 478, 480, 481, 482, 483, 484, 485, 486, 487, 488, 489, 490, 491, 492, 493, 494, 496, 497, 498, 499, 500, 501, 502, 503, 504, 505, 506, 507, 508, 509, 510, 511, 512, 513, 514, 515, 516, 517, 518, 519, 520, 521, 522, 523, 524, 525, 526, 527, 528, 529, 530, 531, 532, 533, 534, 535, 536, 537, 538, 539, 540, 541, 542, 543, 544, 545, 546, 547, 548, 549, 550, 551, 552, 553, 554, 555, 556, 557, 558, 558, 559, 560, 561, 562, 563, 564, 565, 566, 567, 568, 569, 570, 571, 572, 573, 574, 575, 576, 577, 578, 579, 580, 581, 582, 583, 584, 586, 587, 588, 589, 590, 591, 592, 593, 594, 595, 596, 597, 598, 599, 600, 601, 602, 603, 604, 605, 606, 607, 608, 609, 610, 611, 612, 613, 614, 615, 616, 617, 618, 619, 620, 621, 622, 623, 624, 625, 626, 627, 628, 629, 630, 631, 632, 633, 634, 635, 636, 637, 639, 640, 641, 644, 645, 646, 647
Веприцька волость 18
Веприцька сільська рада 6, 208
Веприцька сотня 211, 224
Веприцький район 446
Вербицький В.О. 470
Вербицький Д.О. 470
Вербицький О.І. 470
Верганська область 449
Веремівська сільська рада 104
Верещагинський район 553
Верещака Т.С. 389, 470
Вернигора П.Є. 470
Версаурано, с-ще 470
Верхіз, ст. 554
Верхне-Мулинський район 504
Верхнеуслонський район 607
Верхнехавський район 472
Верхні Пісочки, с. 509
Верхня Мануйлівка, с. 398
Верхньодніпровський район 543, 585
Верховський район 533, 583
Верьовкін М.Ф. 471
Веселий, х. 44, 106, 115, 125, 126, 200, 201, 203, 350, 390, 463, 521, 524, 539, 554, 571, 577, 590, 632, 643, 645
Веселов О.Ф. 471
Весело-Мирське, заказник 11, 193
Весело-Мирське, ур. 235
Ветлузький район 499
Ветхалівка, с. 34, 230, 261, 396, 461, 499, 503, 508, 589, 598, 607
Ветхалівська сільська рада 6
Ветчиніна Т.І. 467
Вечірчине, с. 22, 231
Вешкаймський район 630
Вещенський район 528
Ведловський район 562
Ветошкін П.Ф. 471
Ветошкіна П.М. 471
Ветошкіно, с. 471, 497
Ветров А.М. 471
Ветров О.А. 471
Виговський І. 29, 325

- Видоров В.М. 600
 Вика, м. 527
 Вимхи, с. 632
 Винник А.М. 471
 Винник М.П. 471
 Винниченко П.С. 471
 Виноградов М.Й. 471
 Виноградов О.Т. 471
 Виноградова Г.А. 471
 Виноградська Г.Б. 471
 Виноградська Г.С. 471
 Виноградський П.М. 471
 Винокур А.Д. 471
 Вирейський район 578
 Вирішальне, с. 22, 231
 Вислявка, с. 597
 Висока Гора, с. 619
 Високе, с. 575
 Високий, х. 568
 Висоцький П.Я. 471
 Висоцький Я.К. 471
 Височанський Р. 419
 Висторань, с. 599
 Вичузький район 471
 Вишеньки, с. 534
 Вишневецький І. 61
 Вишневка, с. 577
 Вишневолоцький район 527
 Вишній Волочок, м. 613
 Вишняч, с. 453
 Візантія 326
 Війоне, с-ще 582
 Вікса, м. 480
 Віктор, архієпископ 372
 Вілегодський район 611
 Вілено, с. 536
 Віленська губернія 277
 Вілно, с. 577
 Вільданов Г.Г. 471
 Вільданова Б. 471
 Вількомір, м. 597
 Вільмовська О.В. 59, 147, 158, 184, 189, 190,
 209, 211, 236, 269, 270, 281, 339, 347, 382,
 393, 401, 412, 420, 421, 436
 Вільно, м. 134
 Вільнюс, м. 134
 Вінницька область 216, 448, 457, 461, 474,
 480, 486, 521, 536, 540, 552, 585, 615, 631,
 646
 Вінницький район 474
 Вінсоково, с. 533
 Вірменська РСР 443, 448, 451, 468, 484, 486,
 525, 550, 569, 613, 629
 Вірменський район 523
 Вірник Б.І. 471
 Віслобок А.Ф. 471
 Віслобок К.П. 471
 Вітебськ, м. 86, 523, 552
 Вітебська область 468, 469, 558, 570, 571, 608
 Вітько І.Ф. 472
 Вітько Ф.І. 472
 Віхерово, с. 555
 Вішанка, с. 580
 Владикіно, с. 608
 Владимиров 218
 Владимірова О.М. 472
 Владислав IV 7
 Власов В.В. 472
 Власов І.В. 472
 Власов О.В. 472
 Власов С.А. 472
 Власова Г.В. 472
 Власова М.Ф. 472
 Власова Н.С. 481
 Вовк М.Т. 472
 Вовнов І.В. 472
 Вовунчик 97
 Вовчан І.Л. 472
 Вовчок Марко 72
 Водка А.А. 472
 Водка М.Д. 472
 Водолеєв К.Г. 472
 Водоп'янівський район 441, 442
 Водяницька М.М. 472
 Водяницький Л.Л. 472
 Воеводи В.П. 472
 Воеводіна К.М. 472
 Воздвиженка, с. 446, 449, 453, 472, 488, 541,
 615, 616
 Воздвиженове, с. 560, 562, 578, 580
 Воздвиженське, с. 647
 Возіанов М.К. 68
 Вознесенський Бистрицький монастир 24,
 162
 Войби, с. 634
 Войлочников К.Є. 472
 Войлочникова Є.Є. 472
 Война В.С. 392
 Войник Д.Л. 32
 Войнівщина, с. 331
 Войнокіч К.Я. 472
 Вокамський район 604
 Волинь 71, 124
 Волков А.С. 472
 Волков М.П. 472
 Волков П.С. 473
 Волков С.А. 473
 Волков Я.О. 473
 Волкова М.П. 539
 Волкова О.Ю. 472
 Волковицький район 540
 Волноваський район 498
 Вологда, м. 107, 565, 609
 Вологодська область 501, 522, 530, 565, 571,
 575, 579, 580, 584, 597, 604, 610, 641
 Володимир, м. 467

- Володимиров О. 32, 64
Володимирський район 523, 574
Волоконівський район 576
Волоконовський район 463
Волоскін В.Т. 473
Волотовський район 578
Волошино, с. 471
Волошко А.А. 473
Волховська Т.В. 135
Вольний, х. 543
Вольнов І.М. 473
Вольнова К.П. 473
Вольшттейн, м. 137
Вольшттин, м. 137
Воренкова М.А. 642
Воробійова Г.А. 200, 473
Воробійова О.І. 473
Воробійова У.Р. 473
Воронеж, м. 232, 452, 510, 582, 586
Воронезька область 539, 542, 557, 558, 562, 572, 576, 577, 580, 582, 584, 589, 590, 594, 600, 614, 616, 617, 622, 627, 628, 631, 636, 639, 640, 645, 646, 441, 442, 448, 462, 463, 465, 472, 478, 480, 499, 503, 504, 510, 517, 518,
Воронець, с. 532
Воронич М. 60, 384
Воронівщина, с. 22, 183, 232, 233, 441, 454, 460, 472, 474, 476, 484, 487, 497, 499, 503, 504, 505, 510, 511, 512, 517, 518, 522, 526, 537, 545, 546, 548, 550, 551, 558, 564, 569, 571, 572, 573, 596, 598, 600, 601, 606, 608, 614, 615, 621, 632, 634, 636, 638, 645, 647
Воронін 300
Вороновська Г.С. 473
Вороновський І.Є. 473
Воронцов М.О. 473
Воронцово-Олександрівський район 493
Воропаївка, с. 570
Воропов В.Г. 473
Воротніков І.А. 473
Воротнікова М.В. 473
Ворошиловград, м. 541, 598, 632
Ворошиловградська область 461, 470, 471, 479, 496, 499, 531, 538, 540, 541, 543, 549, 588, 598, 632
Ворошилобадський район 621
Ворошиловський район 476
Ворошиловський район 485, 559, 639
Воскресенка, с. 589
Воскресенське, с. 442
Воскресенський район 566, 593, 620
Вострецов І.І. 473
Вострецова П.К. 473
Вострокутов В.О. 473
Вострокутова П. 473
Восход, пос. 447
Вотьяков Л.Г. 473
Вохомський район 522, 530
Вочелай, с. 608
Вошыва Могила 20, 421, 422
Вусфлок, с. 622
Вшиготін І.Г. 473
Вязьма, м. 573
Вяткін П.Г. 473
Вяткін С.О. 473
Вяткіна Є.П. 473
Вяткіна М.В. 474
Вяткіно, с. 473
Вятська губернія 289
- Г.**
Габдулін Г. 474
Габідулін А. 474
Гавриленко І.М. 21, 159, 160, 161, 162, 197, 271, 354, 361, 386, 404
Гаврилін В.І. 265
Гаврилна С. 474
Гаврилов М.С. 474
Гавриловський район 558
Гаврилук І.О. 474
Гавриць І.М. 68
Гавриш П.Я. 27, 142, 144, 174, 176, 177, 178, 179, 243, 254, 256, 348, 421, 427, 428, 429, 430
Гаврюшенко Я.Г. 474
Гагарін Ю. 101
Гагарін Ю. 95
Гагинський район 450
Гадаєв М. 474
Гадаєв С. 474
Гадельшин Г.А. 474
Гадельшина Н. 474
Гаджиев А. 474
Гади, с. 643
Гадідулін Н.З. 474
Гадізов 307
Гадяцька Друга полкова сотня 434
Гадяцька міська рада 57, 114, 135, 193
Гадяцька полкова сотня 78
Гадяцька фортеця 59, 60, 61
Гадяцьке староство 60
Гадяцький бір, ур. 13, 15, 188, 189, 190, 192, 193, 209
Гадяцький гебіт 41
Гадяцький Миколаївський Красногирський монастир див. Миколаївський Красногирський Гадяцький монастир
Гадяцький повіт 6, 16, 17, 18, 25, 34, 73, 90, 93, 116, 119, 135, 155, 219, 234, 300, 307, 364, 394, 397,
Гадяцький полк, 7, 29, 45, 51, 88, 169, 224, 225, 227, 304, 306, 309, 351, 372, 418, 428, 429, 430
Гадяцький район 5, 6, 9, 10, 13, 16, 20, 21, 22, 23, 24, 28, 31, 41, 43, 47, 49, 55, 56, 105,

- 106, 109, 114, 115, 117, 119, 122, 125, 130, 156, 169, 184, 207, 216, 221, 225, 227, 234, 239, 240, 243, 258, 260, 278, 301, 302, 314, 335, 341, 348, 350, 354, 355, 358, 360, 364, 368, 370, 372, 374, 383, 387, 392, 395, 399, 405, 406, 409, 418, 421, 425, 434, 437, 440, 465, 467, 472, 474, 477, 484, 486, 492, 497, 507, 508, 520, 522, 532, 546, 557, 559, 560, 576, 586, 591, 594, 620, 644
- Гадяцький, парк 193
- Гадяч, м. 67, 8, 9, 10, 13, 16, 24, 28, 29, 31, 32, 40, 41, 42, 44, 45, 46, 47, 48, 50, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 61, 62, 71, 75, 76, 77, 78, 87, 88, 89, 90, 91, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 110, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 118, 119, 120, 121, 122, 123, 125, 126, 128, 129, 132, 135, 136, 140, 141, 142, 155, 156, 171, 193, 196, 199, 200, 202, 234, 256, 269, 282, 286, 292, 300, 325, 344, 380, 381, 390, 421, 423, 424, 425, 426, 436, 440, 441, 444, 445, 449, 452, 455, 456, 457, 458, 459, 460, 461, 462, 462, 463, 466, 468, 469, 470, 471, 472, 475, 476, 477, 479, 480, 481, 483, 484, 485, 490, 491, 492, 493, 494, 500, 501, 502, 503, 505, 507, 508, 509, 510, 513, 514, 515, 517, 519, 520, 521, 522, 523, 524, 526, 527, 528, 529, 530, 530, 531, 532, 535, 536, 537, 539, 540, 541, 542, 543, 544, 545, 548, 551, 552, 553, 554, 555, 556, 562, 563, 565, 567, 569, 570, 571, 573, 574, 575, 576, 577, 578, 579, 581, 582, 583, 585, 586, 587, 588, 589, 590, 593, 594, 600, 601, 602, 602, 603, 604, 605, 606, 607, 608, 609, 610, 611, 612, 613, 614, 615, 616, 618, 620, 621, 622, 623, 624, 626, 627, 628, 629, 630, 631, 632, 633, 634, 635, 636, 637, 638, 639, 640, 642, 643, 646, 647, 648
- Гадяччина 7, 8, 9, 16, 18, 20, 21, 23, 24, 26, 28, 29, 32, 35, 38, 42, 44, 55, 56, 327, 409
- Газаев А.А. 474
- Газарян М.Т. 474
- Газарян С.В. 474
- Газієв К. 474
- Газієва К. 474
- Газізулін М. 474
- Гайбоб А. 474\
- Гайворонський район 570
- Гайдабура О.П. 474
- Гайдамака Г.К. 139
- Гайдашева К.М. 583
- Гайдуков О.Т. 474
- Гайдукова Є.О. 474
- Гай-Займи, ур. 15, 193, 210
- Гайно А.А. 474
- Гайнутднов І.З. 474
- Гайнутдінова Х. 474
- Гайсинський район 540
- Гайтудінов Г. 474
- Гакара, с. 636
- Галагазін Ф.А. 475
- Галагуза С.П. 475
- Галеметдінов К. 475
- Галєєв А.М. 475
- Галич О.Г. 366
- Галімова Ф. 501
- Галімуратов Х. 475\
- Галіцино, с. 644
- Галкін Г.М. 475
- Галкіна А.К. 487
- Галогозін Ф.А. 475
- Галочка, ур. 15, 58, 137, 193, 457, 459
- Галусівка, с. 471
- Галушка П.Д. 475
- Галушка Т.І. 219, 222
- Галушко Є.П. 230
- Галущенко А.Я. 475
- Галущенко Г.Є. 475
- Галєєв С.Ф. 475
- Галєєва М.Т. 475
- Гамалєя В.Д. 475
- Гамбург, с. 639
- Ганжа Р.В. 191, 209
- Ганзбург Р.С. 475
- Ганзбург Г.Г. 475
- Ганзбург Г.Й. 475
- Ганзбург Д.І. 475
- Ганзбург Й.М. 475
- Ганзбург І.Й. 475
- Ганзбург Л.Й. 475
- Ганзбург М.І. 475
- Ганзбург С.Й. 475
- Ганзбург С.І. 475
- Ганієв С. 476
- Ганієва К. 476
- Ганкін А.З. 476
- Ганкін Г.І. 476
- Ганкін І.Є. 476
- Ганкіна Любо 476
- Ганкіна Р.Я. 476
- Гановатка, с. 449
- Гантула Г.І. 468
- Гапаєв С.О. 476
- Гапон С.В. 188, 193, 209, 235, 291, 400, 402, 403, 419
- Гапоненко М.А. 476
- Гапоненко С.К. 476
- Гарін Л.І. 476
- Гарінський район 612
- Гаріпов А.Г. 476
- Гаріпова Н. 476
- Гармаш А.М. 91
- Гармська область 501, 596
- Гасанов У.А. ОЮгли 476
- Гасанова З. К.-К. 476
- Гасарський район 535
- Гаспаров Л.О. 476

- Гаспарова Н.О. 476
Гагоулін С. 476
Гауптман Г. 125
Гафаров М. 476
Гафаров Р. 476
Гафарова С. 491
Гафiev Ф. 476
Гафiрова Ю.А. 476
Гафурiйський район 465
Гафурова К. 476
Гашинська, ст. 632
Гвоздецький М.Л. 477
Гвоздев О.В. 476
Гвоздьов Н. 477
Гедеон Святополк, митрополит 326
Гедеон, архиепископ 313
Гейко А.В. 254
Гейне Г. 125
Гейвка, куток 161
Геокчайський район 440
Георгiевськ, м. 533
Герасименко Г.І. 477
Герасименко О.Г. 477
Герасименко П.І. 477
Герасимов П.С. 477
Герасько Ф. 477
Герасько Ф.І. 477
Герасько Ф.Л. 477
Герашенко Ю.М. 477
Герiнг Г. 41
Герман Г.І. 477
Герман П.І. 477
Герман Ф.С. 477
Гершиц В.В. 477
Гирич А.І. 477
Гирич В.І. 477
Гирич Н.С. 477
Гицай І.А. 402, 403
Гдаев А. 477
Глленкрок А. 211
Гiмmlер Г. 41
Гiнцбург Д.Г. 46
Гiнцбург Д.Г. 78
Гiсарський район 544
Главацький Д.Г. 477
Глагольська Ф.М. 477
Глагольський Х.М. 477
Гладишев Д.І. 477
Гладишев О.Г. 477
Гладишев П.П. 478
Гладишева М.С. 478
Гладкий 344
Гладкий 478
Гладких Г.К. 478
Гладких К.І. 478
Гладких М.В. 478
Гладких Т.П. 478
Гладченко Т.В. 478
Гладченко У. 478
Глазирiн І.В. 478
Глазков П.Г. 478
Глазковка 608
Глазковский район 608
Глазов Б.Г. 478
Глазовський район 472
Глебов Р.А. 478
Глебов С.А. 478
Глебова Ю.І. 623
Глибока Долина, с. 34, 119, 233, 234, 444, 446, 452, 460, 463, 466, 482, 487, 491, 501, 515, 518, 527, 533, 549, 553, 555, 579, 581, 585, 600, 603, 606, 612, 614, 618, 621, 625, 639, 642
Глибоке, с. 646
Глинський район 604
Глобинський район 120
Глотовка, ст. 591
Глухих О.Г. 478
Глушки, с. 499
Глушко І.Ф. 478
Глушко П.Д. 478
Глушков В.І. 478
Глушково, ст. 471
Глушковський район 602, 644
Глущенко Ю.А. 68
Гнедич М. 154
Гнедов Л.М. 478
Гнездiнов К.В. 478
Гнида Г.І. 478
Гнида Г.С. 478
Гнида М.П. 478
Гнида О.К. 479
Гнилуша 15
Гнилуша, ур. 193, 436
Гоголадзе С.Г. 479
Гоголівська сiльська рада 495
Гоголь М. 125, 154
Годько Н.Г. 479
Гоiбов У. 479
Голiвер С.К. 479
Голіков О.М. 479
Голіцин О.З. 479
Голов І.М. 479
Голова К.Є. 479
Голова Т.П. 191, 209
Голованово, с. 527
Головашич А.З. 479
Головашич О.П. 479
Головино, с. 570
Головиценський район 588
Головін Г.І. 479
Головін І.М. 479
Головіна А.Д. 479
Головіна О.К. 479
Головко А.О. 479
Головко Л.А. 394, 413, 416

- Головко М.А. 439
 Головко М.А. 479
 Головченко С.І. 479
 Голодов С.Й. 479
 Голомідов І.З. 479
 Голомідова П.І. 479
 Голосово, с. 605
 Голотовщина, ур. 15, 193, 280
 Глоуд П.П. 479
 Голоумін С.Г. 479
 Голуб М.Г. 91, 92
 Голуб Ф.Я. 91, 92
 Голубенко П.Я. 480
 Голубев В.М. 480
 Голубев В.О. 479, 480
 Голубев М.І. 479
 Голубев О.І. 480
 Голубев О.М. 479
 Голубева М.П. 479
 Голушко П.П. 63
 Голянка, с. 607
 Гольмідов І.З. 480
 Гольцев О.К. 480
 Гольцева Л.К. 480
 Гомель, м. 645
 Гомельська область 454, 483, 634
 Гомер 125
 Гонюк А.Н. 92, 93
 Гончар І.М. 76
 Гончар І.Н. 480
 Гончар М.П. 480
 Гончаренко А.Г. 538
 Гончаренко А.Є. 480
 Гончаренко С.О. 480
 Гончарний яр, ур. 42, 78, 108, 109, 370, 441,
 444, 455, 458, 460, 461, 463, 471, 475, 476,
 484, 493, 500, 502, 503, 512, 515, 519, 522,
 524, 526, 528, 531, 532, 539, 541, 543, 554,
 585, 587, 590, 593, 604, 607, 622, 627, 634,
 635, 639
 Гончаров В.П. 480
 Гончаров Л.П. 480
 Гончаров М.С. 480
 Гончаров П.К. 480
 Гончаров П.Ю. 480
 Гончарова А.С. 480
 Гончарова М.С. 478
 Гончарова Н.А. 480
 Гончийський район 514
 Грашко Х.А. 480
 Грбакань А.Й. 480
 Грбань Г.Ю. 480
 Грбань М.М. 480
 Грбань О.Й. 480
 Грбань П.І. 480
 Грбань Ф.Є. 33, 414
 Грбач Н.А. 480
 Грби-Ромашкевичі, родина 90
 Грбуля С.П. 480
 Грбунов М.Г. 481
 Грбунов М.С. 481
 Грбунов О.П. 481
 Грбунова А.С. 481
 Грбунова М.Т. 481
 Грбунько О.Г. 106, 107, 481
 Грден, с. 634
 Грдієнко І.М. 206, 207, 481
 Грдієнко М.Г. 481
 Грдієнко Ф.І. 218
 Грдіївка, с. 216, 469
 Грдужуйська обл 569
 Грєвой С.Х. 481
 Грєлін Х.М. 481
 Грєнко М.І. 366
 Грїйський район 441
 Грїнко В.С. 481
 Грїнко К.В. 481
 Грїський район 550
 Грки, с. 136, 188, 204, 223, 308, 380, 398,
 411, 550
 Грлов К.Т. 481
 Грлова Н. 481
 Грлово, с. 599
 Грловський район 599
 Грнов О.С. 481
 Грностаєв М.Т. 481
 Грностаєва Є.В. 481
 Грорєць А.Г. 481
 Грорєць Г.Г. 283 – 284, 481
 Грорєць І.М. 481
 Грорєць М.Г. 481
 Грорєць М.І. 481
 Грорєць Н.Г. 481
 Грорєць Г.Т. 481
 Гроридище, с. 135, 480, 532
 Гроридиценський район 575, 600, 627
 Гроридниця, м. 638
 Грориднянський повіт 167
 Грородов Ф.Ю. 482
 Грородова В.К. 482
 Грородок, с. 559
 Грородоцький район 433, 570
 Грородський, 444
 Грородько О.М. 482
 Гророхов П.С. 482
 Гророхова Я.А. 482
 Гророховський І. 482
 Гророховський Л.І. 482
 Грорський В.І. 482
 Грорченков С.М. 482
 Гроршенєв С.А. 482
 Гроршенєва М.М. 482
 Гроршєченський район 544, 545, 623
 Гроршєчне, с. 545
 Гроршков В.К. 482
 Гроршкова О.О. 482

- Горюков А.М. 482
Горюков В.Т. 482
Горюкова В.А. 482
Горюнов Є.А. 20
Горюнов Є.О. 292, 293
Горянська М.Т. 482
Горянський М.С. 482
Горячев В.В. 482
Горячев В.І. 482
Горяче-Ключівський район 566
Горький М. 398, 399
Горький М. див. також Пешков О.М.
Горький, м. 473, 481, 540, 589, 626
Горьківська область 450, 453, 459, 466, 473, 480, 488, 499, 501, 518, 522, 523, 527, 530, 533, 545, 551, 555, 565, 566, 574, 575, 589, 591, 594, 596, 605, 607, 614, 616, 619, 637, 642
Горьківський район 477, 499
Гостряник П.С. 482
Готер М.С. 482
Гоша, с. 433
Грабенко П. 32, 64
Грабянка Г.І. 7
Градизьк, м. 458, 459
Градизький район 530
Грайворонський район 442
Граніт А.В. 114, 115, 202
Граніт Є.І. 115
Гращенко В.І. 482
Гращенко Ю.Я. 482
Гребеник Є.Й. 482
Гребенюк 218
Гребенюк Д.Є. 482
Гребінка Є. 134, 135, 154
Гребінка Ж. 155
Гребінківський район 564
Гречанавка, с.
Гречанівка, с. 10, 11, 15, 33, 34, 38, 39, 43, 156, 193, 233, 235, 237, 239, 463, 481, 527, 581, 628
Гречанівська сільська рада 6, 193, 235, 331
Гречано-Митрофанівка, с. 239
Гречкін М.Д. 483
Гречкіна Д.О. 483
Грибанов В.П. 483
Григор'єв М.І. 483
Григор'єв М.М. 483
Григор'єв Я.А. 483
Григор'єва М.І. 483
Григоревич А.І. 483
Григорівка, с. 643
Григорович В. 135
Григорович Ф.О. 483
Гризін Н.Н. 483
Гризіна К.УТ. 483
Гриняк І. 435
Гринчук Ф.Я. 227
Гринь Є. 483
Грипаки, с. 22, 240
Грицай А.І. 381, 382
Грицай І.А. 188, 235, 249, 250, 353, 420
Грицевська Л. 483
Грицевський С.А. 483
Грищенко Ф.А. 483
Гришин П.С. 483
Гришина Г.С. 483
Грищенко А.Т. 483
Грищенко Є.Ф. 483
Грищенко М.І. 483
Грищенко Ф.С. 368, 483
Гришаєв М.І. 483
Гришаєва Є.І. 483
Гродненська область 500
Грозний, м. 541
Громівка, с. 517
Грузинська РСР 440, 441, 450, 460, 462, 463, 476, 489, 523, 544, 556, 560, 563, 573, 578, 587, 612, 620, 630, 635, 640
Грузія 109, 124, 125
Груніно Варга, с. 549
Грунь Руська, р. 177, 427, 428, 429, 430, 432
Грунь, р. 5, 10, 15, 60, 142, 143, 177, 193, 246, 264, 367, 368, 370, 420, 421, 424, 426, 427, 428, 429, 430, 432
Грушевий, х. 463, 465
Грушево, х. 559
Грушевський М.С. 60
Грушин М.Є. 483
Грушина К.С. 483
Груші, с. 104
Грушка Г.П. 483
Грязніченко, 484
Грязнушинський район 463
Гряпуха, с. 554
Губалов С.К. 484
Губанов Д.П. 484
Губанов І.І. 484
Губанова В.А. 484
Губаренко В.М. 68
Губаренко Г.М. 484
Губден, с. 561
Губрій І.Ф. 484
Губський М. 134
Гугосян А.Г. 484
Гудковський Д.Й. 484
Гузєв О.А. 484
Гузь А.Д. 484
Гузь Д.І. 484
Гузь П.І. 55, 300
Гуїв ліс, ур. 165
Гулар Шамран 595
Гулевський М.С. 139
Гултурадат Х. 484
Гуляєв О.В. 484
Гуляєв О.С. 484

- Гуляев П.К. 484
 Гуляев С.Ф. 484
 Гуляева О. 484
 Гуляева П.А. 484
 Гуляй Поле, м. 465
 Гуль М.І. 484
 Гульбаханова М. 507
 Гульмуратов У. 484
 Гумаченко С.І. 550
 Гумбетовський р 535
 Гуносово, с. 545
 Гур'єв М.С. 484
 Гур'єв, м. 494, 559
 Гур'євська область 510, 518, 559
 Гур'їв, м. 619
 Гур'ївська обл 614, 615, 619
 Гура А.О. 484
 Гура М.О. 484
 Гуревич Г.В. 484
 Гурін А.П. 93, 94
 Гурін В.А. 93, 94
 Гурина А.П. 93
 Гуркін І.С. 485
 Гуркіна О.І. 485
 Гурський Є.Є. 485
 Гусарев Г.Я. 485
 Гусарев Я.Г. 485
 Гусарка, с. 489
 Гусево, с. 607
 Гусине, с. 120
 Гусинська сільська рада 120
 Гусь-Хрустальний, м. 453
 Гутко А.Я. 485
 Гутко П.І. 485
 Гуцуляк О. 206
 Гучира А. 451
 Гушков А.М. 478
 Гуштейн В.О. 485
 Гуштин С.Ф. 485
 Гущина К.Я.
 Гущина Г.А. 491
 Гого В. 125
- Д.**
- Давиденко А.І. 423, 485
 Давидівка, с. 641
 Давидов В.І. 485
 Давидов Г.І. 485
 Давидов П.П. 485
 Давидов С.М. 485
 Давидовський район 627
 Давидовщина, с. 622
 Давлетбаєв Я. 485
 Давлетбаєва А. 485
 Давлет-Конова, с. 640
 Давлетова Т. 535
 Давлятова М. 507
 Давранов К. 485
 Давранова Х. 485
 Дагестанська АРСР 368, 449, 520, 535, 553, 561
 Дагнетов Н.Д. 485
 Дадаїаєв А. 485
 Далекій Схід 395, 634
 Дальдимуратова Є. 469
 Далькове, с. 607
 Дальнокостянтинівський район 453
 Дамаскін П.В. 206
 Дамінев А. 485
 Дангаринський район 510, 619, 633
 Дангарський район 610
 Дандикар, с. 510, 511
 Данелян Б.М. 486
 Данельян Г.Є. 486
 Данельян Р.Х. 486
 Данеш А.І. 486
 Данзбург М. 486
 Даниленко І.І. 486
 Даниленко Н.М. 141
 Данилівка, с. 602
 Данилівський район 525
 Данилін С.К. 486
 Данилов І.Г. 486
 Данилов О.П. 486
 Данилов П.О. 486
 Данилова М.О. 486
 Данильченко А.А. 486
 Данильченко А.Є. 486
 Данильченко У.К. 486
 Данильчев С.І. 486
 Данковський А.І. 94
 Даннов З.Д. 487
 Дансбург М. 486
 Дантес Ж. 154
 Данчин М.І. 486
 Данчин Н.І. 486
 Данчин Ф.Г. 486
 Данько Е.І. 166
 Данько І.М. 486
 Дараган М.М. 21
 Дасов Д. 486
 Даурський район 472
 Даурумбеков К. 486
 Даусметов С. 486
 Даценко Д.А. 486
 Даценко Ф.Н. 486
 Дацько М.П. 486
 Дачнетов К.Д. 487
 Даши, с. 570
 Дворці, с. 536
 Дворядкін Д.В. 487
 Дворядкіна А.М. 487
 Дев'ятаєв М.П. 107
 Деганцев К.Д. 487
 Дегтянський район 477
 Дегтярев С.С. 487

- Дегтярьов В.В. 487
Дем'янівка, с. 478
Дембенов І.Д. 487
Деменко М.К. 487
Деменко Ф.І. 487
Демент А.О. 68
Дементьев І.А. 487
Демешев Абдазім 487
Демешев Абрізім 487
Демиденко М.М. 487
Демократична Республіка Афганістан 114,
116, 123, 130, 153, 370, 371, 405, 406, 437
Демченко І.М. 487
Демченко М.Л. 487
Демченко Ф.С. 487
Демченко Я.Г. 274
Денеж А.І. 487
Денжовка, с. 497
Денисенко А.І. 389
Денисенко Ф.С. 487
Денисенко Я.С. 487
Денисов Г.В. 487
Денисов П.М. 487
Денисова В.А. 487
Денисова, с. 602
Денікін 394
Денісанов І. 487
Дербеньов В.К. 487
Дергачі, м. 598
Дергачівський район 531, 598
Дерев'яно А.М. 389, 488
Дерев'яно М.М. 38, 387
Дерев'яно Н.Г. 488
Деревенка, х. 633
Деревкін М.Ф. 488
Дерев'яно, х. 616
Дерегув І. 488
Дерезін Ф.С. 488
Деркач М.П. 350
Деркач П.А. 350, 488
Деркаченко М.Л. 389, 488
Десна, р. 118
Детинків Г.С. 488
Детинкіна Є.З. 488
Детинський район 544
Дедушкін О.С. 488
Дедушкіна Н.І. 488
Деева Н.Ф. 448
Джабалов І. 488
Джабарова Г. 544
Джабилов І. 488
Джавайдзе А.І. 488
Джавахадзе А.Є. 488
Джавахадзе А.І. 488
Джавахадзе Н.Н. 488
Джадрабаєв А. 488
Джалакудукський район 451, 568, 491
Джалалабадська область 462, 489
Джаманов М. 488
Джамбул, м. 443
Джамбульська область 529, 564
Джанабергенов З. 488
Джанабергенов Ч. 488
Джафаров І. 488
Джафарова К. 488
Дженін К.А. 488
Дженіна Є. 488
Джесімбеков С. 488
Джетигарінський район 568
Джибакулова Н. 626
Джигаєв А.Н. 489
Джигаєва Т. 489
Джикаєв Х. 489
Джикаєва Х. 489
Джорусай, кишлак 544
Джрабаєв А. 489
Джугань К.А. 489
Джугань П.А. 489
Джулаєв Д. 489
Джулаєва З. 489
Джумаєв К. 489
Джумаєв Т. 489
Джумаєва Х. 489
Джуманов М. 489
Джуманов Хайвар 489
Джуманова 489
Джуманова А. 489
Джуманова Р. 489
Джунаєв Х. 489
Джунсунгамієв У. 489
Джурабаєв Ю. 489
Джурабаєва М.Х. 489
Джураєв Д. 490
Джураєв П. 489
Джураєв С. 489
Джураєв Х. 489
Джураєв Ш. 490
Джураєва Н. 489
Джуртибаєв К. 490
Джуртибаєва 490
Джусуйкашев У. 490
Дзержиноко, маєток 277
Дзержинськ, м. 522, 602
Дзержинський Ф.Е. 56, 277
Дзигівка, с. 552
Дзигун О.С. 490
Дзтгун О.Х. 490
Дзюба М.П. 490
Дзюба О.Я. 490
Дивізіонна ст. 573
Дидих Ф.С. 490
Диканський район 9, 258
Диков О.З. 490
Димар 490
Дирявка С. 32, 64
Днудінов С.М. 490

- Дияконенко К. 206
 Діброва В.П. 490
 Діброво-Кобрієве, ур. 15, 193
 Дібровський В.Р. 490
 Дігтярівський район 525
 Дігун О.С. 490
 Діденко В.Д. 490
 Діденко Є.К. 490
 Діденко К.А. 490
 Дікалбаєва У. 514
 Дінау, м. 587
 Діхтяр Д.М. 165, 167
 Діхтярі с. 135
 Діхтярь Д.М. 56
 Длуський М. 61, 358
 Дмирієв І.В. 491
 Дмировський район 576
 Дмитренко Д.М. 490
 Дмитренко С.О. 490
 Дмитрівка, с. 538
 Дмитрівський район 526, 549, 615
 Дмитрієв Д.Н. 491
 Дмитрієв І.Д. 491
 Дмитрієв І.Н. 491
 Дмитрієва Х.В. 491
 Дмитрівка, с. 466
 Дмитрівський район 522
 Дмитровський район 498, 521, 526
 Дмитрячков Г.М. 491
 Дніпро, р. 5, 118, 158, 159, 160, 184, 197, 215, 307, 403, 404, 433
 Дніпродзержинськ, м. 570
 Дніпродзержинський район 585
 Дніпропетровськ, м. 105, 154, 465, 466, 624
 Дніпропетровська область 52, 351, 453, 477, 484, 498, 517, 543, 544, 570, 585, 597, 616, 640
 Добринський район 463, 511
 Добровілля, с. 490
 Добровський район 492
 Добродних В.Я. 491
 Добродних М.Я. 491
 Дов Бер із Межиріччя 86
 Довбащук Є.С. 501
 Довбуш С.П. 491
 Довгодько Г.М. 491
 Довгополик М.П. 491
 Довгополик Ф.П. 108
 Довжанська, ст. 453, 454
 Довженко О.С. 491
 Довлатов К. 491
 Довлатова Н. 491
 Довлетов А.С. 491
 Довлетова Х. 491
 Довлятов А. 491
 Доволенський район 505
 Дожураєв С. 491
 Докалове, ур. 41, 344, 462, 463, 492, 506, 506, 529, 561, 577, 621, 635
 Докучаєв В.В. 16
 Долгих В.П. 491
 Долгих П.С. 491
 Долгополов М.В. 491
 Долгополова В.П. 540
 Долгополова П.Т. 491
 Должніківська сільська рада 543
 Долинін В.П. 491
 Долиніна М.Д. 491
 Долинов Х.А. 491
 Доліна 529
 Долінов М.І. 492
 Долінова П.Ф. 492
 Долматова Г.М. 477
 Долткіов І.А. 492
 Долшивіно, с. 441
 Доля 344
 Доля Р.Ф. 492
 Доля Ф.С. 492
 Доля, родина 342, 343
 Доманово, с. 584
 Домінов Х.А. 492
 Донець, м. 496, 497
 Донецьк, м. 118
 Донецька область 153
 Донсураєв С. 491
 Донцівщина, с. 240
 Донченко ? П. 492
 Донченко П. 492
 Дончин М.І. 492
 Дордус П.Г. 492
 Дородних В.Я. 492
 Дорофеев Г.М. 492
 Дорофеев Є.І. 492
 Дорофеев М.Ю. 492
 Дорофеев П.Д. 492
 Дорофеева Т.І. 492
 Дорохов О.П. 492
 Дорохова О.Я. 492
 Дорошенко А.Є. 492
 Дорошенко П.І. 492
 Дорошенко П.Н. 492
 Дорошенко Т.М. 492
 Дорошкевич М.М. 492
 Достойлов Б. 492
 Досутов Р. 492
 Драган Г.Ф. 230
 Драгоманов М.П. 47, 70, 71, 109, 110, 111, 121, 124, 129, 130, 434
 Драгоманов П.Я. 110, 111
 Драгоманов Я.Я. 110
 Драгоманова Є.І. 118
 Драгоманова-Косач О.П. 47
 Драгоманови, родина 47, 56, 130
 Драна К.Т. 493
 Драний А.Д. 493

- Драч П.С. 493
Драч П.С. 76
Драшинська А.М. 493
Драшинська І.М. 493
Драшинська М.І. 493
Дрейзер 42, 342, 344, 493
Дреураєв К. 493
Дрига В. 493
Дрига Г.В. 493
Дроботов Є.М. 493
Дроботова К.І. 493
Дроботя М. 493
Дроботя П.Д. 493
Дрога Д.В. 493
Дрога М.Ф. 493
Дрожанівський район 445
Дрожановський район 468
Дрозденко Т.М. 493
Дроздов Ю.Д. 493
Дроздова Є.М. 493
Дролка, с. 461
Дронов П.С. 493
Дронова О.Л. 493
Друженець Л.Т. 493
Друженець М.А. 493
Дружков Ф.І. 493
Дружкова М. 493
Дуб черешчатий 193
Дубенський район 441, 503
Дуби черешчаті 16
Дубина М.О. 493
Дубина, ур. 13, 193
Дубкова О.М. 494
Дубницький М.П. 416
Дубницький О.М. 416
Дубова алея 15, 16
Дубовий І.К. 493
Дубовик Марія 494
Дубовик Меланія 494
Дубовка, с. 559, 639
Дубово-Улецький район 512
Дубоделов С.Н. 494
Дубодика Г.І. 552
Дубровіно, с. 528
Дубровка, с. 466
Дуброво, с. 576
Дуброво-Кобрієве, ур. 236
Дуванський район 599
Дуга В. 332, 494
Дуга В.І. 494
Дуга М.С. 332
Дуга Марина С. 494
Дуга Микола С. 494
Дугневський район 597
Дудко С.О. 366
Дудчинці, с. 162
Дузь П.С. 494
Дуксин І.А. 494
Дуля М.С. 494
Дульдургінський район 636
Дульцев І.О. 494
Дульцев О.А. 494
Думенко 296, 299
Думчев С.А. 494
Думчева В.М. 494
Дунаєв Ш. 76, 494
Дундич І.М. 494
Дундін 307
Дундуков С.М. 494
Дундукова М. 494
Дураков П.П.
Дурасово, с. 510
Дурін О.Г. 494
Дурникно, с. 611
Духаніна 550
Духов М.Л. 47, 56, 73, 218, 219, 220, 222, 223, 224, 225
Духови, родина 219
Духовицький район 611
Дучинці, с. 16, 22, 23, 26, 39, 181, 241, 245, 257, 326, 515
Душевський М.І. 494
Дюкаров М.І. 495
Дюртюминський район 568
Дюх К. 32, 64
Дяков О.З. 495
Дякова М.І. 495
Дяково, с. 541
Дятково, м. 590
Дяченко І, В. 495
Дячков В.І. 495
Дячкова В.В. 495
Дьомін А.М. 76
Дьомін О.М. 494
Дьомкін Ф.Д. 494
Дьяков А.З. 494
Дьяков І.Г. 494
Дьяченко П.М. 495
- Е.**
Енгельгардт В.В. 134
Енгельгардт П.В. 134
Енгельс, м. 638
Ерець-Ізраїль 87
Ескараб, с. 508
Ефіопія 130
- Є.**
Єбійова Е. 622
Євдановський район 503
Євлах, м. 467
Євремova М. Л. 497
Євремівський район 539
Євсюківка, с. 576
Єгипет 125, 130
Єгор'євськ, м. 474

Егор'євський район 591
 Егоров П.В. 218
 Егорова Г. 218
 Егорова Г.Е. 495
 Егорова Н. 218
 Егрядівський район 519
 Езовських І.П. 496
 Ейськ, м. 341, 533, 578
 Ейцев Т.І. 496
 Екатеринівка, с. 596, 522, 619
 Екимчевський район 441
 Слабуга, м. 472
 Еланський район 537
 Елатомський район 554
 Елдашев К. 496
 Елець, м. 132
 Елецький район 532
 Елогов О.Г. 496
 Ельниковський район 504
 Ельцов К.І. 496
 Ельцова А.М. 500
 Ельцова П.І. 496
 Емашкін Є.М. 496
 Емашкіна Д.І. 496
 Емельянівський район 624
 Емельянов Л.О. 496
 Емельянов С.А. 496
 Емельянов Ф.П. 496
 Емельянова Н.І. 496
 Емельянова Н.О. 496
 Емельяновський район 482, 637
 Емен 130
 Емець І.М. 496
 Емець М.М. 496
 Емець М.О. 107, 156
 Ендеря, с. 565
 Енисейськ, м. 588
 Енісей, м. 454
 Епатов І.А. 496
 Епіфанов В.І. 496
 Епіфанов К.В. 496
 Ералев С. 496
 Ералєва Б. 496
 Ергалєв С. 496
 Ергалєва 496
 Ереван, м. 443, 451
 Еременко А.С. 496
 Еременко Є.Д. 496
 Еременко Ф.Л. 496
 Ерепов Х.Д. 496
 Ерепова О.Л. 497
 Еркабась Р. 497
 Ермак О.П. 140, 258, 387
 Ермакова О.Ф. 528
 Ермекеївський район 639
 Ермишський район 549
 Ермолаєв М.О. 497
 Ермолаєва В.С. 497

Ермошин І.І. 497
 Ерова С. 589
 Ерохін Г.Ю. 497
 Ерохін О.Г. 497
 Ерохіна Ф.З. 497
 Ерсалєв С. 496
 Ерсалєва Б. 496
 Ерши, с. 571
 Ершов К.І. 497
 Ершов С.В. 497
 Ершова П.І. 497
 Ершовський район 643
 Ерьоменко А.С. 497
 Ерьоміна Є.Д. 497
 Есенін В.Г. див. Есенін В.Г.
 Есенін В.Г. 265, 497
 Есентуки, м. 480, 573, 620
 Есеркій В. 497
 Ескін С.М. 497
 Ескіна Р.І. 497
 Есмухамбетов А. 497
 Есмухамбетова Ф. 497
 Еткульський район 644
 Ефименко М.І. 497
 Ефімов М.А. 497
 Ефремівка, с. 442
 Ефремов О.С. 497
 Ечков М.І. 498
 Ечкова К.П. 498

Ж.

Жаворонков К.Г. 498
 Жаворонков О.К. 498
 Жагдубаєв Ш. 498
 Жадовка, с. 566, 567
 Жанасемейський район 617
 Жангазієв Н. 498
 Жангоров К. 498
 Жанибецький район 489
 Жаносал, с. 511
 Жаренов Д. 498
 Жарлінський район 511
 Жаров В.І. 498
 Жаров Г.В. 271
 Жданов А.І. 68
 Жданов І.С. 498
 Жданов І.Т. 498
 Жданова М.І. 498
 Железноводськ, м. 482
 Железнодорожний район 580
 Женева, м. 111
 Жепалов М.Д. 498
 Жердев В.І. 498
 Жердева П.І. 498
 Жеутну, с. 499
 Живов В.М. 498
 Живова 498
 Жигалов М.Д. 498

- Жигін Г.А. 498
Жигульов О.І. 498
Жиділовка, с. 606
Жижин І.К. 498
Жилево, с. 477
Жилин І.Й. 498
Жилина Ю.І. 498
Жилін Є.С. 498
Жилін І.І. 498
Жилін С.П. 498
Жиліна В.Ф. 498
Жильцове, с. 481
Жирківка, с. 576
Жирновський район 641
Жировка, с. 534
Житинський О.М. 68
Житко М.Є. 498
Житков П.М. 499
Житомирська область 109, 124, 131, 167, 518, 597, 604, 637, 638
Жлобинський район 483, 645
Жмеринський район 457
Жовтневе, с. 230, 245, 261, 491, 629
Жогін О.А. 499
Жогіна А. 499
Жолкевський Л. 384
Жорданія О.В. 499
Жук П. 358
Жуквщина, заказник 13, 14, 381
Жуков В.О. 499
Жуков І.М. 499
Жуков Я.Д. 499
Жукова Є.І. 499
Жукова П. 499
Жукова П.В. 499
Жуковський В.А. 87, 134
Жуковський Є.В. 499
Жуковський район 577, 578
Жулкевський Л. 60, 61
Журавель В. 170
Журавель О.Я. 499
Журавлине, с. 126
Журавльов О.П. 499
Журавльов С.Й. 499
Журавльова Т.В. 499
Журавне, с. 44
Журба І.А. 231
Журба І.О. 499
Журба Л.П. 499
Журбін М.Л. 499
Журбіна М.Г. 499
- З.**
За Дубником, ур. 250
Забалуєв О.М. 499
Забалуєва І.Р. 499
Забирова З.-К. 515
Заблоцький 384
- Заблудін С.Я. 499
Заблудіна К.В. 499
Заболотне, с. 551
Заборовський Р. 312
Забрід, ур. 15, 339
Забродін М.В. 499
Забродна М.А. 499
Зав'ялов В.І. 500
Зав'ялов П.М. 500
Зав'ялов Ф.П. 500
Зав'ялова Є.П. 500
Зав'ялова М.О. 500
Завальнюк Х.Ф. 500
Заварін А.А. 47, 132
Заварін О.М. 500
Заветинський район 455
Заводський район 568
Загайська сільська рада 448
Загатальський район 596
Загорськ, м. 546
Задонський район 576, 624
Задорожний В, М. 500
Заельцовський район 605
Зазон Б.І. 500
Зазон І.М. 500
Зайдман А.Т. 500
Зайкін В.Г. 500
Зайков Г.Н. 500
Зайкова Є.І. 500
Зайковський район 447, 491
Зайнулін Ф.К. 500
Зайцев І.О. 500
Зайцев К.М. 500
Зайцев М.А. 501
Зайцева І.В. 501
Заїдн А.Г. 216
Заїдн О.Є. 500
Заїнський район 536
Заїров С. 500
Заїрова 500
Заїтов Х. 500
Закієв Г.Т. 501
Закірязнов Г. 501
Закіров К. 512
Закревський В. 135
Закревські, родина 135
Закрієв Х.З. 501
Закрієва Б. 501
Заксенхаузен, табір смерті 107
Заларінський район 586
Залеево, с-ще 491
Залепа П. А. 501
Залетов Х. 501
Залесовський район 601
Заливчий Г.С. 366
Залізничний район 580
Залінуров Х. 501
Залкін О.О. 501

- Залман Еляху б.Шломо 86
 Залюбинський Г.М. 63
 Замалаєв М.Д. 501
 Замико О.І. 501
 Заминський район 565
 Заморій П.П. 151
 Замсовський район 449
 Замулаєв М.Д. 501
 Замякін К.Є. 501
 Замякіна А.Д. 501
 Занатулін М. 501
 Запйнулін К. 500
 Запоріжжя, м. 505, 524, 576, 628
 Запорізька область 465, 489, 512, 514, 537,
 575, 590
 Запорозька Січ 52, 304, 306, 351,
 Запсільське, с. 199, 245
 Запсільський, х. 205
 Зардов К. 501
 Зарицький-Верещака 35, 298
 Заріг, с. 135
 Зарінов Л. 501
 Заріцька А.Р. 501
 Зарої, ур. 160
 Зарубіно, с. 569
 Заруде, с. 593
 Заставський І.Т. 389
 Заставський І.Т. 501
 Засядько Д. 312
 Засядько О.Д. 55, 304, 305, 306
 Затолокін В.Х. 501
 Захаренко П.Е. 226
 Захаров А.З. 501
 Захаров Б.С. 501
 Захаров В.І. 501
 Захаров І.В. 231
 Захаров М.П. 502
 Захаров П.О. 502
 Захаров С.М. 502
 Захарова М, А. 502
 Захарова Н. 502
 Захарова П.О. 506
 Захарченко В.П. 502
 Західний Казахстан 624
 Західно Сибірський край 581
 Західно-Казахстанська область 417, 489, 549,
 559
 Защенко 502
 Звенигородський район 134, 155, 451, 511
 Зверевський район 581
 Зверевщиков М.А. 502
 Звягін В.Я. 502
 Звягіна А.П. 502
 Згоник Г.С. 139
 Здаров А.М. 502
 Здвинський район 488, 580, 599
 Здоренко К.С. 366
 Зейман Ф.Д. 502
 Зелений Гай, ур. 30, 112, 121, 124, 130
 Зеленодольськ, м. 607
 Зеленський А.О. 502
 Зеленський І.М. 502
 Зеленський К.Ю. 230
 Зелякін П. 502
 Зельманова Ф.М. 502
 Земетчинський район 502
 Зенушкін А.П. 502
 Зелов А.П. 502
 Зидлін А.Ц. 502
 Зилаїрський район 524
 Зинатзянов Г.Ш. 265
 Зирван, с. 490
 Зіанчуринський район 486, 528, 602, 636
 Зібаровка, с. 550
 Зібельрман Л.Я. 502
 Зілаїрський район 541,
 Зілаїрський район 595
 Зімагін С.В. 502
 Зімахін С.В. 502
 Зімбалеський В, К. 502
 Зіміна О.І. 473
 Зінатзянов Г.Ш. 502
 Зінов'єв В.А. 502
 Зінов'єв М.П. 503
 Зінов'єв П.С. 503
 Зінов'єва В.М. 502
 Зіновкін І.М. 503
 Зінченко Г.Ф. 503
 Зінченко І.М. 503
 Зінченко К.Ф. 503
 Зінченко О.І. 503
 Зінченко С.Н. 503
 Зіньків, м. 114, 135, 155, 202
 Зіньківський повіт 37, 119
 Зіньківський район 5, 6, 41, 122, 409
 Зіхев М. 503
 Зіябулаєв В. 503
 Зіяєв М. 503
 Злепко А.С. 503
 Зливко І.І. 389, 503
 Злобін М.Г. 503
 Злобінський Г.М. 503
 Злодівка, с. 135
 Змага К.І. 332, 503
 Змага Н.Д. 503
 Змага О.К. 503
 Змажине, с. 39, 246, 546
 Змів, смт. 469
 Змівський район 609
 Зміногорський район 513, 528, 617, 620
 Знаменський район 572, 619, 625
 Знаменщиков М.Х. 503
 Знаменщикова А.П. 503
 Зозулинцеві Луки, заказник 13, 15, 420
 Зозулинцеві луки, ур. 193
 Золненко М.О. 499

- Золотарівка, с. 442
Золотарьов І.С. 503
Золотий Зуб, отаман 33, 379
Золотоверх М.К. 34, 187
Золотое, с. 610
Золотоніський район 632
Золотухін І.В. 503
Золочевський район 510
Золочинський район 443
Зомберг Є.Б. 503
Зональний район 510, 544, 642
Зондов С. 503
Зонов Б.Л. 503
Зор'яло П.І. 503
Зорін В.Л. 504
Зорін І. 504
Зоріна О. 504
Зоров В.І. 504
Зоров М.В. 504
Зоря, с. 575
Зоткін І.П. 504
Зоткіна М.В. 504
Зотов І.С. 504
Зотов С.А. 504
Зубко Л.В. 425
Зубко М.Г. 504
Зубко М.І. 504
Зубков Г.Є. 504
Зубков К.І. 504
Зубков М.К. 504
Зубкова М, С. 504
Зубов І.О. 504
Зубова О.С. 504
Зугдіді, м. 640
Зудін С, А. 504
Зудіна В.А. 504
Зуев В.І. 504
Зуев М.С. 504
Зуєва А.Є. 504
Зуєва М.Г. 504
Зуївка, с. 42
Зуївці, с. 360, 361, 362
Зюоздинський район 509
Зюзін М.М. 504
Зюзіна О.І. 504
Зянкіно, с. 580
Зяцьков П.П. 504
Й.Зяцькова Ф.І. 504
Йоселовіц Хася бат Гершон 79
- І.**
Ібадов Ю.Ш. 505
Ібрагімов Г. 505
Ібрагімов І. 505
Ібрагімов У. 505
Іваєв П.В. 506
Іваєва К.Є. 506
Іванв І. 505
Іванва Є.М. 505
Іваненко С.М. 505
Іваніна І.О. 284, 505
Іванівка, с. 499, 576, 602
Іванівський район 575
Іваніщев В.М. 505
Іванківці, с. 597
Іванніков М.І. 505
Іваннікова П.Ф. 505
Іванов 218
Іванов А.В. 505
Іванов А.І. 446
Іванов В.Г. 505
Іванов В.М. 505
Іванов В.Ф. 505
Іванов В.Ю. 505
Іванов І. Павлович 505
Іванов І. Петрович 505
Іванов І.С. 505
Іванов К.В. 505
Іванов К.Г. 505
Іванов К.І. 505
Іванов М.П. 505
Іванов М.Я. 505
Іванов Олександр І. 506
Іванов Олексій І. 506
Іванов С. 170
Іванов С.С. 506
Іванов С.Ф. 506
Іванов Т.С. 506
Іванова А.М. 505
Іванова Г.І. 506
Іванова М.М. 505
Іванова О. 611
Іванова С.С. 505
Іванович О.Ю. 141
Іваново, м. 335, 590, 638
Івановська область 441, 453, 459, 471, 473, 479, 482, 497, 507, 515, 531, 534, 539, 551, 555, 571, 574, 577, 592, 601, 602, 606, 610, 611, 637, 638, 643
Івановський Д.А. 506
Івановський район 485, 499, 551, 571
Іванушков Ф.М. 506
Іванченко 506
Іванченко К. 342, 344
Іванченко К.А. 342, 506
Іванченко Р. 121
Іванюк Ф. 416
Іванюк Я.Г. 60, 62, 212
Івашин Д.С. 191, 209
Івашки, с. 483
Івашкін І.П. 506
Івашкін І.Я. 506
Івашкіна 506
Івашкіна А, М. 506
Івашково, с. 602
Івашов М.Н. 506

- Іващенко Г.О. 260
 Івер Р.В. 295, 506
 Івесімбаєв Д. 506
 Івод, с. 571
 Івпанишвілі М.Д. 506
 Ігнат'єв Є.Д. 506
 Ігнат'єв М.Є. 506
 Іголкін І.О. 506
 Іголкіна Т.Т. 507
 Ігольне, с. 623
 Ідесей, с. 595
 Іджиєва Т. 625
 Ідрінський район 597
 Ієвкін Х.П. 507
 Іжевськ, м. 511, 512, 597
 Ізбаканський район 441
 Ізбасканський район 514
 Ізбецький район 606
 Ізбино, с. 641
 Ізобільна ст. 597
 Ізотов Н. 507
 Ізотова Ф. 556
 Ізяслав, м. 113
 Ікрамов Р. 507
 Іларіонова О.М. 507
 Ілйський район 610
 Іллінська В.А. 19, 26, 176, 242, 251, 347, 354, 421
 Ілляшевич І.Х. 259
 Ілляшевич П. 170, 227
 Ілляшенко М.К. 274
 Ілюшкін О.Г. 507
 Ілюшкін О.О. 507
 Іляшевич І.К. 623
 Ільїн Г.Ф. 507
 Ільїн З.П. 507
 Ільїн О.І. 507
 Ільїна Є.Ф. 507
 Ільїна М.М. 507
 Ільїних Т.А. 507
 Ільїнка, с. 579, 618
 Ільчов М.М. 507
 Ільясов Шинабай 507
 Ільясов Шинібат 507
 Імамназаров Ш. 507
 Імангалієв К. 507
 Іматов Т. 507
 Іматов Х. 507
 Імільганов І.М. 507
 Імінка, с. 600
 Інгаська, ст. 545
 Інглінський район 637
 Інжавінський район 637
 Інженський р 534
 Інзик І.І. 258
 Інзик І.П. 55
 Іноземцев Г. 507
 Інсарський район 554
 Іолатакський район 451
 Іона, митрополит 325
 Іоселані І. 507
 Іпапов О.А. 507
 Іпатьєв Є. 508
 Іпатьєв М.Є. 507
 Іпашов О.А. 508
 Іралієв Ж. 508
 Іралієва 508
 Ірбасінов С. 508
 Ірбітський район 526
 Ірістон, с. 481
 Ірклівський район 551
 Іркутськ, м. 465, 493, 547, 588
 Іркутська область 444, 478, 481, 586, 599, 599, 603
 Ірматов М. 508
 Ірматова Т. 508
 Ісаєв 508
 Ісаєв О.Д. 508
 Ісаєв Х. 508
 Ісай В.М. 508
 Ісаков М.І. 508
 Ісакова Х.Я. 508
 Ісамудінов А. 508
 Ісаянц Є.К. 508
 Ісаянц С.К. 508
 Іседський район 459
 Ісеймлов Р.М.Олли 508
 Ісидор Болгарин 325
 Ісик-Кульська область 447, 537
 Ісімбатова А. 562
 Ісканов А. 508
 Ісківці, с. 135
 Іскітім, м. 510
 Іскрянинський район 456
 Ісламбаєв М. 508
 Ісламв М. 508
 Ісламов Е.Ю. 508
 Ісламутдінова Н. 626
 Ісланський район 451
 Іслатов У.Я. 508
 Ісмаїлов А. 508
 Ісмаїлов К. 508
 Ісмаїлов М. 508
 Ісмаїлов Х. 508
 Ісмаков А. 508
 Ісматов А. 509
 Ісматов Т. 509
 Ісматова А. 509
 Ісматова М. 509
 Ісматова М. 509
 Ісметов О.О. 73
 Ісовський район 627
 Ісокавський М.П. 509 509
 Іспульський район 619
 Іссахар-Бер Любавичський 86
 Істрінський район 614

- Італія 398
Ічетовкін І.Й. 509
Ічетовкіна Ф. 509
Ічетовкіна Ф. 509
Ічлханов Я.Ф. 509
Ічнянський район 594
Ішанкулов А. 509
Ішанкулова К. 509
Ішбулдіні С.Ф. 509
Ішенський район 532
Ішимбай, м. 465
Ішимбай, м. 577
Ішимбай, м. 620
Ішлей, с. 446
Ішнадоров Х. 509
Ішназаров Б. 509
Ішнозаров Х. 509
Ішханов І.Т. 509
Іщенко В.І. 509
Іщенко О.С. 509
Іщенко С.І. 509
- К.**
Каабутацький район 448
Кабанівка, ур. 356
Кабанов Д.О. 509
Кабанова А.В. 509
Кабаново, с. 504
Кабаново, с. 574
Кабардинський район 629
Кабизово, с. 455
Кабіров З. 509
Кабірова М. 509
Кабул, м. 437
Каверінський район 637
Кавказ 154, 289, 503
Каганов С. 509
Каганов, с. 470
Кагановицький район 509, 512, 513, 588, 609
Кагановичський район 569
Каганський район 610
Кадан С. 568
Кадиров А. 509, 510
Кадиров У. 510
Кадиров Х. 510
Кадральський район 577
Кадрунський район 474
Кадуйський район 610
Казаєв Ш. 510
Казаклан, с. 474
Кзаков К.С. 510
Кзаков С. 510
Кзаков Ф.Р. 510
Кзакова М.І. 510
Казалінськ, м. 562
Казамбаєв В.О. 510
Казамбаєва Г.О. 510
Казанін Т.В. 510
Казаніна Т.І. 510
Казанська губернія 417
Казанське, с. 529
Казанцев Є.К. 510
Казанцев М.А. 510
Казанцева М.І. 510
Казань, м. 477, 500
Казахстанська РСР 451, 510, 519, 596
Казахська обл 578
Казахська РСР 442, 449, 477, 488, 492, 492, 494, 496, 498, 511, 518, 518, 522, 526, 529, 532, 559, 565, 566, 574, 577, 578, 579, 584, 588, 590, 603, 609, 610, 613, 614, 615, 615, 617, 618, 619, 624, 638, 642, 643
Казбагаров С. 510
Казбаєв Б. 510
Казмін 510
Казмін Л.О. 232
Кайбагаров М. 510
Кайдалов Д.С. 510
Каймасов І.М. 510
Каймасова П.Д. 510
Кайсаєв К. 510
Кайсін І.П. 510
Кайсіна Ф.І. 511
Кайський район 485
Какімов А. 511
Какімова К. 511
Какін, с. 591
Калач М. 511
Калачевський район 558
Калачовський район 609
Калашник М. 284
Калашник М.М. 284, 511
Калашник М.Ф. 511
Калашник Ф. 284
Калашник Ф.Ф. 511
Калашніков С.І. 511
Калекєєв С. 511
Калекєєв Ф.І. 511
Калеников І.В. 511
Калениченко І.І. 229
Каленкін М.В. 511
Калигін О. П. 511
Калигіна Т.Ф. 511
Калинівська ст. 636
Калинівщина, с. 291
Калиновщина, с. 273
Калієв Ш. 511
Калієва М. 511
Калієвська Г. 511
Калієвський Л.І. 511
Калінін Б.Г. 511
Калінін Г.А. 511
Калінін М.С. 511
Калінін О.Ф. 511
Калінін П.Г. 511
Калінін С.Г. 511

- Калінін, м. 491
 Калініна Є.К. 511
 Калініна М.В. 482
 Калініно, с. 493
 Калінінська область 288, 461, 469, 473, 491,
 494, 495, 499, 500, 526 527, 533, 567, 577,
 584, 603, 605, 613, 624, 625
 Калінінський район 446, 511
 Калініченко Є.Я. 511
 Калініченко О.М. 512
 Калініченко С.Ю. 511
 Калінкін Т.І. 512
 Калінов Д.І. 512
 Каліскер Аврахам 87
 Калманський район 608, 611
 Калово, с. 538
 Калуга, м. 525
 Калузька область 583
 Калузький район 499, 535
 Калупкіно, с. 528
 Калчаєв А. 512
 Калюжин 512
 Каложний Я.Х. 512
 Кальманов М. 512
 Кальманський район 607
 Кальниболотська, ст. 461
 Кальниболотський район 461
 Кам'яна, р. 184
 Кам'янець-Подільська область 443, 456, 516,
 540, 581, 625, 641
 Кам'янець-Подільський, м. 374
 Кам'яні Броди, с. 604
 Кам'янка, м. 154
 Кам'янка, с. 537, 611
 Кам'янський район 537
 Камалетдінов А. 524
 Камалов Т. 512
 Камалова 512
 Каманов Г.К. 512
 Каматов К. 512
 Камбаров М. 512
 Камбарова Х. 512
 Камбоджа 130
 Камелетдінов А. 512
 Каменський В.К. 512
 Каменський район 528, 537
 Каменсько-Дніпровський район 590
 Каменський район 601
 Камешкирський район 483
 Камілов, м. 502
 Камишенський район 505
 Камишин, м. 597
 Камишин, ст. 584
 Камишино, с. 618
 Камишинський район 597
 Камишлов, м. 514
 Камишловський район 582
 Камишовський район 453, 454
 Камільсинов Ф. 512
 Камінська Г.М. 512
 Каміров с.О. 512
 Камчан С.М. 512
 Камчатська 512
 Камчатський І. П. 512
 Канада 121
 Канаський район 496
 Канафін Х. 512
 Канафін Х.Н. 512
 Канганов К. 512
 Кандагар, м. 370
 Кандиба Л.О. 512
 Кандічанський І.П. 510
 Кандринський район 467
 Каневський район 509
 Канибадамський район 476
 Канишево, с. 535
 Канів, м. 134
 Каніно-Тіманський район 642
 Каніщевський район 455
 Кантемирівський район 542
 Кантеміровка, с. 578
 Канужев Ш. 512
 Канцев К. 563
 Капарв С. 513
 Каплевич А.Д. 513
 Капілевич К.Г. 513
 Каплін Ф.О. 513
 Капліна М.В. 513
 Каплун А.І. 513
 Капніст О. 135
 Капніст, граф 325
 Капрі, о. 398
 Капрілов О.М. 513
 Капрілова Н.І. 513
 Капуста В. 170
 Капуста П.І. 513
 Капустинська волость 18
 Карабаєв Камілса 513
 Карабаєв Курумбай 513
 Карабаєв Ю. 513
 Карабаєва Д. 513
 Карабаєва І. 513
 Карабат, м. 557
 Карабатов О.В. 513
 Карабаш, м. 458, 459, 572, 615
 Карабидин О.А. 513
 Караваєв Л.Ф. 513
 Караваєва О.Г. 513
 Карагайський район 529
 Караганда, м. 498
 Карагандинська область 518, 519
 Карагул К.М. 513
 Карагуш В.О. 513
 Караджаєв А. 513
 Караєв М. 513
 Каразерік, с. 471

- Каракалпацька АРСР 448, 504, 514
Кара-Калпацька АРСР див. Каракалпацька АРСР
Каракол, м. 562
Каракольська область 491
Каракулінське, с. 532
Каракульський район 572
Карасук, ст. 515
Карасюк П.А. 33, 414
Карасьов В.А. 513
Кара-Тюбинський район 570
Кара-Узякський район 514
Караульний Є.В. 513
Караязський район 587
Картін В.І. 68
Каргопольський район 582
Кардаполов К.І. 513
Кардинський район 564
Кардоєв А. 513
Кареба П.Т. 513, 514
Кареба Т.А. 514
Карелін М.А. 514
Кареліна Ф.К. 514
Карело-Фінська РСР 583
Каремян Т.Х. 514
Карептін М.Ф. 514
Карептіна О.М. 514
Карехчено, с. 497
Карєв О.П. 514
Карєва М.Ю. 620
Карєва О.І. 514
Кариж, с. 644
Каримов А. 514
Каримова Д. 514
Карієв В.Т. 514
Карімбеков Б. 514
Карімов А.Х. 514
Карімов Д. 514
Карімов І. 514
Карімов К. 514
Карімов С. 514
Карімов Х. 514\
Карімова 514
Карімова А. 514
Карімова З. 508
Карімова Я. 508
Карімулін С. 514
Карімуліна М. 514
Каркалінський ЛП 616
Каркаралінський район 518
Карлібаєв К. 514
Карлібаєва 515
Карлін Я.Г. 515
Карліна Р.Б. 515
Карлінська Р.І. 515
Карлінський А.Л. 515
Кармаскалінський район 453
Кармінауз, с. 610
Карнаухов М.С. 515
Карнаухов С.Г. 515
Карначов А.Н. 515
Карначова В.А. 515
Карпенко Г.А. 389, 515
Карпенко Г.Г. 38, 387
Карпенко М.І. 392
Карпенко О.В. 344, 515
Карпенко О.Л. 108, 515
Карпенкове, с. 470
Карпенко-Карий 119
Карпівська сільська рада 530
Карпівці, с. 641
Карпов Є.Г. 515
Карпова А.М. 515
Карпове, с. 611
Карпович В.Д. 515
Карпунін А.Ф. 515
Карпуніна М.П. 515
Карпунов Г.Д. 244, 245, 515
Карпутін А.Ф. 515
Картабан, с. 644
Карталінський район 545
Карталі, с. 584
Картамишський район 584
Карташов І.А. 515
Карташова Г.І. 515
Картовенський район 613
Картузник О.А. 515
Картунов Ф.І. 515
Каршнев А. 515
Карячинський район 548
Касавуй Т. 515
Касдинєєв С. 515
Касимівський район 576
Касимов Г. 516
Касимов М. 516
Касимов С. 516
Касимов, м. 547
Касимова К. 516
Каслінський завод 572
Касперський В.І. 516
Касплянський район 499
Касторенський район 505
Касьян В.В. 21
Касьянов Д.М. 516
Касьянович Г. 435
Катаєва М.С. 516
Катажв І.М. 516
Катачанський район 504
Каташев С.І. 103
Катеринівка, с. 470
Катеринівський район 620
Катеринодар, м. 33, 239
Катеринославо, м. 154
Катомцев І.Т. 516
Катта-Курганський район 476, 489, 628
Каттакурганський район 561, 629

- Каука Я.І. 423, 516
 Каунбаев Д. 516
 Каушан П.М. 516
 Каушан П.Н. 516
 Кацак С.І. 516
 Кацнельсон Л. 46, 78
 Кацюба В.Г. 516
 Кацюба Г.Т. 516
 Кацюба Д.Т. 516
 Кацюба І.Я. 35, 298
 Кацюба М. 516
 Кацюба М.В. 516
 Кацюба М.М. 516
 Кацюба О.М. 516
 Кацюба Х.Т. 516
 Качаев В.С. 516
 Качалівська сільська рада 6
 Качалова М.І. 487
 Качалова О.О. 637
 Качанівська сільська рада 6, 247, 339
 Качанове, с. 22, 39, 40, 122, 247, 248, 455,
 469, 512, 546, 605, 621
 Кашев С. 513
 Кашефудінов Х. 516
 Кашин В.П. 516
 Кашин М.В. 516
 Кашин П.І. 517
 Кашинбадський район 577
 Кашира, м. 589
 Каширов Г.А. 517
 Кашуба В.С. 517
 Кашуба М.П. 517
 Кацзахська РСР 638
 Квас Ф.В. 137
 Квасер, с. 471
 Квашний В.І. 517
 Квашнін В.І. 76
 Квашнін О.А. 517
 Квеба, с. 635
 Квітка Г.Ю. 517
 Квітка К. 112
 Квітка К. 30
 Квітка К.В. 110
 Квітков О.Р. 517
 Квіткова М.К. 517
 Кгальський район 453
 Кедабецький район 449
 Кежаев П.О. 517
 Кежаева У.Ф. 517
 Кезський район 471
 Кельн, м. 133
 Кемерово, м. 626
 Кемеровська область 504, 620
 Кенжигалев Л. 517
 Керелівка, с. див. Кирилівка, с.
 Керембеков Б. 517
 Керімов А. 517
 Керімова Г. 517
 Керкинський район 596
 Керн А. 154
 Керч, м. 501
 Керчно, с. 540
 Кзил-Мазарський район 505, 509, 535, 548,
 562, 587, 626
 Кзилмазарський район див. Кзил-
 Мазарський район
 Кзил-Ординська область 562, 588
 Кзил-Юлдас, с. 514
 Кизел, м. 455
 Кизь І.І. 219, 221, 222
 Кийко І.В. 517
 Київ, м. 71, 106, 109, 111, 112, 121, 124, 135,
 154, 155, 299, 309, 374, 433, 477, 536, 583
 Київська єпархія 88, 326
 Київська область 387, 451, 479, 482, 511, 523,
 570, 582, 593, 597, 620
 Київське воеводство 61
 Кимрський район 546
 Киргизька РСР 443, 447, 455, 462, 512, 536,
 567, 571, 593, 595, 620
 Киргізбаев С.В. 517
 Кирдянкін А.І. 517
 Киреев І.М. 517
 Киреев П.І. 517
 Кирилівка, с. 424
 Кириленко А.С. 109, 517
 Кириленко І.К. 517
 Кирилівка, с. 134
 Кирилов С.Я. 517
 Кириловський район 579, 580
 Кириченко А. 517
 Кириченко І.А. 518
 Кириченко Ф.М. 518
 Кирки, м. 596
 Кирма, с. 587
 Кирпун А.Ю. 518
 Кирпун Є.І. 518
 Киршин Г.М. 518
 Киршин М.Л. 518
 Киселівський район 555
 Кисецький район 455
 Кисловодськ, м. 593
 Китай 130
 Китманівський район 460
 Китяєва Є.М. 453
 Кишинів, м. 154
 Киян В.В. 518
 Киян В.Д. 518
 Киян Г.В. 518
 Кияшківське, с. 249, 280, 639
 Кияшко В.С. 518
 Кияшко С.Г. 518
 Кіблицьке, с. 22
 Кідровська О.А. 597
 Кізел, м. 617
 Кізинева О.Т. 518

- Кізінева Є.Ф. 518
Кізнерський район 458
Кіланов А. 518
Кільсоно, с. 530
Кімовський район 594
Кіндратенко О. 518
Кінельський район 565
Кінель-Черкаський район 477, 561
Кінзин Є.Ф. 518
Кінзин М.В. 518
Кірбасов М. 518
Кірбашкін Д.К. 518
Кірбуновський район 527
Кіреєв М.Р. 518
Кіримов Г. 518
Кіров С.М. див. Костріков (Кіров) С.М.
Кіров, м. 479, 524
Кіров, с. 474, 571
Кіровабад, м. 448, 468
Кіровабадський район 500
Кіровоград, м. 614
Кіровоградська область 465, 480, 483, 545
Кіровокан, м. 613
Кіровська область 289, 468, 471, 479, 479,
485, 491, 509, 559, 565, 570, 571, 575, 576,
586, 597, 609, 619, 627, 638,
Кіровська сільська рада 466
Кіровський район 443, 486, 509, 541, 615,
623, 624
Кірюшин Д.К. 518
Кісельов В.С. 518
Кісельов Г.І. 518
Кісельов О.В. 519
Кісельова Є.Г. 519
Кісельова Н.А. 518
Кіскільбаєв І.М. 519
Кіслат І.Є. 519
Кішанов А. 519
Кіязов Н. 519
Клаусталь, м. 137
Клейменов М.Ф. 519
Клейн М.Г. 185
Клемове, с. 105
Клетський район 567
Клецький район 519
Клешево, с. 132
Кликов Ю.К. 519
Клименіщев Я.А. 519
Клименко В.А. 344, 519
Клименко О.М. 519
Клименко Ф.М. 519
Клименко, с. 545
Климівський район 615
Климов Г.П. 519
Климов К.В. 519
Климовицька О.П. 519
Климовицька Р.Г. 519
Климовицька Р.С. 519
Климовицька С.І. 519
Климовицький 519
Климовицький І.З. 63
Климовицький Ізраїль З. 519
Климовицький Ілля З. 519
Клин М.С. 519
Клин, м. 551
Клиновицький П.І. 519
Кліманін С.Ф. 520
Кліманіна Т.Т. 520
Клімов А.І. 520
Клімов К.С. 520
Клімова П.Д. 520
Клітський район 144
Клочко Я.П. 368, 520
Клюкін М.М. 520
Клюкін М.Ф. 520
Клопінокод, с. 528
Клочиванський район 440
Ключі, с. 520
Ключівка, с. 566
Клязов Н. 520
Кляпин, с. 454
Кляченко В.І. 520
Кмизил-Аяза, с. 450
Книшівка, с. 13, 16, 19, 20, 23, 24, 27, 39, 55,
181, 241, 249, 250, 254, 255, 256, 257, 258,
260, 326, 453, 557, 609, 623, 644
Книшівська волость 18
Книшівська гора, ур. 13, 193
Книшівська сільська рада 6, 144, 171, 181,
241, 245, 249
Княжево, с. 572
Князь-Волоконське, с. 527
Князьков М.І. 520
Князькова Т.С. 520
Кобель Д.К. 520
Кобельков С.І. 520
Кобелькова М.І. 520
Кобзар 520
Кобзар Ф.Х. 520
Кобзев А.Л. 520
Кобилянська О. 30, 110, 112, 121, 124, 398
Коблицький П.В. 103, 115
Коблукова К.Г. 442
Кобринський район 500
Ковалева Л.Я. 529
Ковалевська Г.М. 520
Ковалевський Г.І. 520
Ковалевщини, с. 580
Коваленко В.О. 520
Коваленко Д.П. 520
Коваленко Є.Є. 520
Коваленко М.К. 520
Коваленко О.В. 28, 142, 143, 144, 147, 148,
182, 183, 184, 197, 198, 213, 214, 215, 231,
232, 232, 240, 243, 246, 247, 262, 263, 271,
272, 273, 278, 279, 283, 294, 295, 316, 320,

- 321, 333, 334, 338, 358, 359, 383, 385, 395,
396, 408, 409, 412, 421, 428, 429, 430, 431,
432
- Коваленко П.А. 520
Коваленко Ф.Д. 75, 520, 521
Коваленко Ф.М. 520
Ковалівка, с. 551
Ковалов І.Г. 521
Коваль 274
Коваль 275
Коваль Г. 521
Коваль, отаман 33
Ковальов Д.М. 521
Ковальов І.М. 521
Ковальов М.Г. 521
Ковальов М.Т. 521
Ковальов О.М. 521
Ковальов Т.П. 521
Ковальов Т.П. 521
Ковальов Ф.Г. 521
Ковальова О.М. 337, 377
Ковальова У.З. 521
Ковальчук А, С. 521
Ковган І.Л. 521
Ковган І.П. 106, 107
Ковган С.С. 521
Ковенська обл 624
Ковенський район 624
Коврилов М.С. 521
Ковров, м. 473
Ковровський район 459
Ковтун Г.О. 521
Ковтун І.А. 521
Ковтун К.М. 521
Ковтун К.О. 521
Ковтун Я.Ф. 521
Ковтунова А.Ф. 521
Ковчак С. 141
Ковчан І.П. 202
Коган М.І. 56, 133
Когинці, с. 631
Кодикеев П. 521
Кодиров У. 521
Кожаяв П.О. 521
Кожанкімов Б. 521
Кожара М.С. 521
Кожевене, с. 466
Кожевников І.П. 521
Кожевніков А.П. 522
Кожевніков М.А. 522
Коженов А. 522
Кожинка, с. 555
Козаков О.Г. 522
Козасенко О. Прокопович 522
Козацьке, оз. 197
Козача Лисиця, с. 442
Козаченко Г.В. 522
Козаченко О. Петрович 522
- Козаченко С.В. 56, 103, 116
Козаченко Ф.Ф. 522
Козбаев Т. 522
Козейко С.М. 522
Козельщинський район 398, 490, 555
Козик Я.Н. 522
Козил, м. 588
Козіцин І.М. 522
Козіцина М.М. 522
Козлов Д.С. 522
Козлов М.К. 522
Козлов Н.А. 522
Козлов П.П. 522
Козлов С.Т. 522
Козлов Т.А. 522
Козлова В.Д. 522
Козлова В.Ф. 522
Козлова О.І. 522
Козловичер Л.Г. 522
Козловичер М.М. 522
Козловка, с. 591
Козловський І.І. 47, 132
Козловський район 474, 542
Койсарівка, с. 543
Кокаєв Д.Г. 522
Кокаєва Є. 522
Коканд, м. 489
Кокандський район 536, 547
Кокпектинський район 443
Кокреїдзе 523
Кокреїдзе І.Р. 523
Кокрев І.І. 523
Кокрев П.І. 523
Кокташ, с. 510
Кокташський район 510, 514
Кокустан, с. 513
Колдзобський А.В. 523
Колдобська В.П. 523
Коленкін М, В. 523
Колентьва М.К. 523
Колентьев А.В. 523
Колесник 307
Колесник Є.О. 523
Колесник Н.М. 523
Колесніков І.Т. 523
Колеснікова Т.Г. 523
Колишлейський район 543
Колісник 523
Колісник О.Б. 56, 437
Колодяжне, с. 124
Колодяжний І.А. 523
Колодяжний Ф.Т. 523
Коломенський район 608
Коломієць А.В. 523
Коломієць Є.Г. 523
Коломієць М. 523
Коломієць М.Д. 645
Коломієць О.В. 523

- Коломієць П.С. 523
Коломієць С.В. 523
Коломієць Т.Є. 389
Коломієць Т.О. 523
Коломна, м. 584
Колонтаїв, с. 573
Колончан А.Х. 523
Колончан С. 523
Колотвін І.В. 523
Колотвіна М.Л. 524
Колпиков М.С. 524
Колпиков С.С. 524
Колупаєв А.О. 524
Колупаєв П.В. 524
Колхозний район 647
Колчаєв А. 524
Колчак О.В. 417
Колчак С.М. 524
Колжожин 524
Кольцове, с. 503
Кольцови, родина 206, 524
Кольчугінський район 602
Комарівка, с. 387
Комарівка, х. 485
Комаров В.Т. 524
Комаров І.О. 524
Коміші, с. 472, 488
Комі АРСР 580, 586
Комін М.С. 524
Комінтернівський район 583
Компанієць Р.С. 524
Комсомоладський район 501
Комсомольськ, м. 462
Комсомольська міська рада 9
Комсомольський район 440, 562, 644
Комугуруєв В.О. 524
Кондепарова М. 567
Кондичевський І.П. 524
Кондратенко С.І. 230
Кондратенко С.Ф. 44, 106, 107, 125, 126, 200, 201, 202, 204, 259, 350, 524
Кондратов П.М. 524
Кондратьєв М.В. 524
Кондратьєв П.М. 524
Кондратьєва М.Т. 524
Кондратьєво, с. 506
Кондрашов Н.А. 506
Конентьєв В.І. 524
Конєцпольський О. 61
Конєцпольський С. 61, 358
Конжуєв С.А. 524
Конигін В.Н. 524
Конигіна П.Я. 524
Конишев С.А. 525
Конишевський район 493, 613
Конишева Є. 525
Конкін О.А. 525
Конкіна А.М. 525
Коновалівка с. 474, 501
Коновалов В.Ф. 525
Коновалов Г.П. 525
Коновалов І.Г. 525
Коновалов Павло Г. 525
Коновалов Петро Г. 525
Коновалов Ф.М. 525
Коновалова П.В. 525
Коновалове, с. 39, 230, 261, 262, 396, 450, 469, 471, 497, 506, 511, 514, 526, 528, 538, 538, 544, 581, 603, 606, 608, 627, 637, 641
Коноліський район 550
Кононенко С. 525
Кононов С.М. 525
Коноплицька М. 125
Коносський район 641
Конотоп, с. 452
Конотопський район 537
Консаревський район 559
Константинов І.А. 525
Константиєв І. 227
Константинов М.І. 525
Конталінський район 563, 630
Контєєво, с. 572
Конужєв П. 525
Кончєтавський район 613
Конюшенко Г.В. 525
Конюшенко Ф.В. 525
Конякіно, с. 599
Копайгорєнко І.М. 48
Копанська, ст. 527
Копаткевичський район 586
Копаткевичський район 556
Копил Д.І. 525
Копил М.Т. 525
Копилєвич Є.Г. 526
Копилов А.О. 525
Копилов В.І. 525
Копилов Є.П. 525
Копилов І.Т. 525
Копилова Г.О. 525
Копилова О.Є. 525
Копилова С.О. 73
Копитько В.Ф. 526
Копитько М.С. 526
Копитько С.М. 526
Копкіно, с. 545
Коптєво, с. 571
Копьонкін І.Й. 43, 44, 126, 201, 259, 260
Корабльов М.О. 526
Корабльова 526
Корєєв Х.Є. 530
Корєєвський район 639
Корєнівська М.Ю. 416
Корєнівський А.І. 526
Корєнков Ф.П. 526
Корєшнєєво, с. 479
Корєя 130

- Коржанівський Й.В. 526
 Корзун П.П. 44, 47, 56, 104, 105, 106, 132, 405, 526
 Корзун С.П. 526
 Кориповський, х. 535
 Коритов У. 526
 Коркін Л.П. 526
 Коркін П.П. 526
 Кормилівський район 447
 Корміловський район 646
 Кормянський район 454
 Корнев Л.Д. 231
 Корнев О.Д. 526
 Корнева М.Ю. 526
 Корнієнко 526
 Корнієнко Г.А. 425
 Корнієнко Г.Г. 526
 Корнієнко Д.І. 526
 Корнієнко Н.Г. 526
 Корнієнко О.П. 526
 Корнієнко П.М. 526
 Корнієнко Я.І. 526
 Корнілов П.О. 526
 Корнілова М.О. 526
 Корніно, с. 530
 Коробаєв Т. 526
 Коробенко Є.Є. 527
 Коробков А.П. 527
 Коробкова А.О. 527
 Коробов В.І. 527
 Коробов І.Є. 527
 Коробовський район 484
 Коробочка, с. 644
 Коробуло, с. 484
 Коробченко Н.В. 527
 Коробченко О.Р. 527
 Коровін І.А. 527
 Коровкін Г.В. 527
 Коровкін Т.В. 527
 Коровкіна А.С. 527
 Коровкіна Є. 527
 Королева Могила 147, 148
 Короленко В.Г. 27, 28, 174, 176, 243, 255, 314, 421, 427, 428, 429, 430
 Король, с. 507
 Корольков І.В. 527
 Королькова В.Я. 527
 Корольов М.П. 527
 Корольова П.І. 527
 Короп Є.А. 527
 Короп С.Я. 527
 Кородольцівка, с. 527
 Кородоський р 534
 Коростенський район 167
 Коростишів, м. 131
 Кортаєво, с. 625
 Коротенко М.С. 527
 Коротін І.Й. 527
 Коротких І.Т. 527
 Короча, м. 557
 Корочанський район 482
 Корсунка, гора 325
 Корсунський район 521
 Коршаков І, Н. 527
 Коршунов Ф.І. 527
 Коршунова М.І. 527
 Корякін І.М. 527
 Корякіна М.М. 527
 Косарев 528
 Косарев М.М. 528
 Косарев О.П. 528
 Косарева А.В. 528
 Косарева Є.С. 528
 Косач М. 112
 Косач О.П. див. Пчілка О.
 Косач П.А. 71, 111
 Косач-Драгоманова О.П. див. Пчілка О.
 Косачі, родина 30, 110
 Косач-Квітка Л.П. див. Українка Л.
 Косгород В.М. 528
 Косенко А.Я. 528
 Косихінський район 478, 646
 Косков Г.Г. 528
 Косогоров Ф.Т. 528
 Косогорова А.П. 528
 Косогорова А.Ф. 528
 Косолобов І.П. 528
 Косолобова А.П. 528
 Косотурова Н.М. 485
 Косоти, с. 627
 Костенєво, с. 487, 506
 Костенко Д.Т. 32, 64
 Костенко Є. 32
 Костенко Є. 64
 Костил, с. 465
 Костирєв В.М. 528
 Костирін П.Є. 528
 Костиріна Є.П. 528
 Костін М.П. 528
 Костокавицький район 552
 Костомаров М. 111
 Костріков (Кіров) С.М. 56, 289
 Костромін Н.І. 528
 Костромський район 482
 Кострубіна Н.М. 470
 Костюк П.М. 528
 Костюковицький район 566
 Костюковська В.І. 528
 Костюковська С.Н. 528
 Костюковський І.Л. 63, 528
 Костюковський М.Л. 528
 Костюнін І.А. 529
 Костян О.П. 54, 78, 103, 116, 124, 149, 151, 153, 181, 234, 257, 293, 370, 407
 Костян С.І. 117
 Костянтинівка, с. 551, 552

- Костянтиноградський повіт 106, 119, 125, 350
- Костьоров І. С. 528
- Костьорова А.Ю. 528
- Косяков Д.М. 529
- Косяченко М.С. 357, 358
- Косьянов О.І. 529
- Котенко О.Б. 529
- Котласський район 642
- Котліково, с. 466
- Котляревський І.П. 55, 56, 68, 120, 126,
- Котляренко Д. 342, 344
- Котляренко Д.Ф. 342, 529
- Котляров Г.О. 200
- Котляров Р.О. 106, 107
- Котляров Р.П. 529
- Котов В.І. 529
- Котов О.І. 529
- Котов С.Х. 529
- Котовськ, м. 632
- Котрилов О.М. 529
- Кох Р. 56, 133, 137
- Коханов А.К. 529
- Коханова А. 529
- Коцоба М.П. 206
- Коцобинський М. 398
- Кочарян В.Н. 529
- Кочарян Варган Н. 529
- Кочев О.М. 529
- Кочева Л.К. 529
- Кочевський район 460
- Коченевський район 487
- Кочергін Є.П. 73, 104, 529
- Кочергіна К.І. 529
- Кочетков В.М. 529
- Кочетов О.І. 529
- Кочетова К.П. 529
- Кочикович О.М. 104, 529
- Кочикович Р.І. 529
- Кочинівський район 449
- Кочка, с. 472
- Кочкарський район 448
- Кочуровський район 481
- Кочук І.Ф. 390, 529
- Кочук Ф.К. 529
- Кочук Ф.П. 389
- Кошаков Х.М. 530
- Кошаров К. 530
- Кошиць Г. 134
- Кошовий А.І. 530
- Кошовий О.К. 530
- Кошовий П.С. 530
- Коштамлевич М.К. 530
- Кошцев Л.В. 530
- Кошцева Ф.Г. 530
- Кр. Гора, с. 506
- Кравець І.П. 530
- Кравченко А.К. 530
- Кравченко М.С. 300
- Кравченко О.І. 56, 153
- Кравченко О.П. 530
- Кравченко Ф.І. 530
- Кравченко Я.М. 530
- Краев М.Є. 530
- Краків, м. 457
- Крамарева А.Д. 373
- Крамарівщина, с. 263
- Крамарщина, с. 22, 38, 262, 376
- Крамцов І.В. 530
- Кранішкінський район 532
- Кратівін О.Ф. 530
- Кратівіна К.М. 530
- Красилівський район 625
- Красильников В.Г. 530
- Красильникова П.С. 530
- Красицький Ф. 30, 110, 112, 124
- Красіков В.О. 530
- Красков Я.Г. 530
- Краскова А.Є. 530
- Красна Гора, ур. 24, 60
- Красна Лука, с. 10, 15, 16, 31, 32, 39, 39–40, 74, 162, 193, 263, 265, 266, 267, 421, 435, 442, 456, 462, 474, 477, 478, 486, 493, 496, 497, 502, 513, 521, 522, 531, 536, 540, 542, 543, 545, 547, 550, 563, 565, 566, 569, 570, 579, 581, 598, 603, 616, 622, 625, 647
- Красна Яруга, с. 461
- Красне, передмістя 603
- Красне, с. 452, 497, 606
- Красний Боець, с-ще 616
- Красний Яр, с. 448
- Красніков М.І. 231, 530
- Красноармійськ, м. 153
- Краснобаківський район 607
- Краснобарський район 626
- Красногірський монастир див. Миколаївський Красногірський Гадяцький монастир
- Красногорівський район 603
- Краснодар, м. 33, 239, 469, 599, 631
- Краснодарський край 509, 341, 442, 444, 453, 454, 461, 469, 469, 470, 473, 487, 492, 493, 497, 506, 521, 523, 526, 527, 535, 538, 540, 542, 543, 551, 552, 553, 556, 563, 565, 577, 578, 580, 600, 600, 601, 606, 608, 621, 632, 646
- Краснодарський район 442
- Краснознам'янка, с. 19, 22, 23
- Краснознаменка, с. 12, 13, 31, 33, 40, 56, 268, 269, 271, 272, 273, 275, 276, 291, 455, 459, 460, 470, 476, 486, 491, 496, 510, 525, 532, 537, 538, 551, 572, 595, 605, 607, 632, 636, 641
- Краснознаменська сільська рада 6, 231, 268, 290

- Красно-Зорьський район 486497, 549, 600, 647
 Краснокутськ, м. 470
 Краснокутський район 525, 543, 573, 602
 Краснолобцев І. К. 530
 Краснолуцька волость 6, 18
 Краснолуцька сільська рада 6, 193, 263, 265, 266, 419, 425, 426
 Краснолуцький гай, ур. 16, 193, 263
 Краснолуцький І.Я. 530
 Красноозерський район 520
 Краснооктябрьський район 619
 Красноперекопський район 450
 Краснопільський район 458, 460, 487, 541, 547, 568
 Красносельський район 497,
 Красносільський район 606
 Краснослобідський район 584
 Красноуфимськ, м. 473
 Красноярськ, м. 511
 Красноярський край 454, 472, 482, 539, 542, 545, 549, 558, 559, 566, 597, 608, 630, 635, 637
 Красноярський район 448
 Красноярузький район 461, 491
 Красовський І.Б. 531
 Красюк М.І. 411
 Кратенко І.Ф. 362
 Кратенко І.Ф. 531
 Крашев Д. 531
 Крашенніков О.І. 531
 Крашеннікова М.І. 531
 Краюшкінський район 607
 Кременчук, м. 154
 Крестьянка, с. 643
 Кривега М. 531
 Кривега П. 531
 Кривенко Ф.І. 68
 Кривець В. 94, 95
 Кривий Ріг, м. 553
 Кривко З.З. 206
 Кривко О.В. 9
 Кривобок В. К. 531
 Кривобоков А.П. 531
 Кривогузов М.В. 531
 Кривогузова Є.В. 531
 Криволап І.А. 227
 Криволап С.Ю. 531
 Кривоніс І.І. 531
 Кривоніс Н.Т. 531
 Кривоногов І.П. 107
 Криворучко Т.В. 188, 189, 235, 249, 250, 353, 381, 382, 420
 Криворучко Т.Г. 402, 403
 Кривошей П.І. 531
 Кривошей П.П. 531
 Кривошейн А.К. 49, 54, 319, 424
 Кривулін В. А. 531
 Крижановський А.С. 45, 88
 Криківка, с. 54
 Крикунов В.І. 531
 Крикунова А.А. 531
 Крилов Г.І. 531
 Крилов І.Ф. 531
 Криловка, с. 591, 592
 Крим 154
 Кримець В.Я. 531
 Кримська, ст. 608
 Кримський район 556
 Кринична М.І. 531
 Криничний М.І. 531
 Крицький М.С. 531
 Кричевська Д.С. 531
 Кричевський В.Г. 28
 Кричевський район 104
 Кришев І.П. 531
 Кришкін Т.І. 531
 Кришкіна А.Т. 532
 Кривандинський район 506
 Кровінко Ф.І. 532
 Кролькін М.О. 532
 Кропивенських М.І. 532
 Кропоткін, м. 107, 108, 521
 Кротов С.У. 532
 Кротова М.С. 532
 Крохмальний Є.М. 34, 234
 Краснодарський край 480
 Крутле Озеро, с. 22, 278, 399
 Крутленко Ф.С. 532
 Круглик, с. 280, 414, 455, 473, 549, 551, 603, 607, 608, 641, 642
 Кругловський район 630
 Кружилін І.А. 532
 Кружилін П.І. 532
 Крупнянський район 445
 Крута Балка, с. 600
 Крутий Берег, с. 641, 642
 Крутинський район 537
 Крутьки, с. 386, 388, 390, 513, 518, 549, 552, 602, 611
 Крутько А.Р. 68
 Крутько І.К. 532
 Крученецька Р.С. 532
 Кручина М.П. 532
 Крюков Г.С. 532
 Крюченко Н.В. 68
 Крючихін В.І. 532
 Крючков В.Ф. 532
 Ксембаєв К. 532
 Ксембаєва К. 532
 Ктївська область 493
 Куба 130, 131
 Куба, м. 625
 Кубатлинський район 445
 Кублицьке, с. 249
 Кубляков Т.Ф. 532

- Кублякова П.І. 532
Кубандинський район 498, 638
Куваршин, с. 637
Куватов Б. 532
Куватов К. 532
Кувашинськ, с. 565
Кувинський район 508, 516, 544, 554, 556, 617, 618
Кувшинова М.М. 578
Кутарчинський район 640
Кудіжев І.П. 532
Куднемов О.К. 532
Куднемова М.І. 532
Кудринський І. 419
Кудрицький А.В. 8
Кудрявцев П.І. 532
Кудур Г. 581
Кужай, с. 529
Кузбаль У. 532
Куздек, с. 548
Кузенвай Г. 533
Кузидеевський район 491
Кузін М.Ф. 533
Кузіна О, П. 533
Кузміченко І. 533
Кузнецов І.С. 351
Кузнецов С.І. 52
Кузнецьк, м. 472, 506, 507, 508
Кузнецький район 539
Кузнецов 533
Кузнецов А.П. 533
Кузнецов В.Д. 533
Кузнецов Г.І. 533
Кузнецов Д.І. 533
Кузнецов Є.П. 533
Кузнецов З.А. 230
Кузнецов І.С. 533
Кузнецов І.М. 533
Кузнецов М.Є. 533
Кузнецов М.І. 533
Кузнецов О.К. 533
Кузнецов С.Г. 533
Кузнецова Є.Є. 533
Кузнецова І.І. 533
Кузнецова М.В. 533
Кузнецова М.М. 492
Кузнецова Т.М. 533
Кузнецова Т.Ф. 533
Кузнецовський, х. 552
Кузов Г.М. 533
Кузова К.Я. 533
Кузоватівський район 514
Кузуль ст. 539
Кузульський район 539
Кузьменко М.В. 533
Кузьменко Н. 77
Кузьменко С. 32, 64
Кузьминка, с. 636
Кузьминська М.І. 533
Кузьминський В.І. 533
Кузьмін Василь В. 534
Кузьмін Віталій В. 534
Кузьмін М.В. 534
Кузьмін Я.Ф. 534
Кузьміна М.І. 534
Кузьміченко І. 344
Кузьмовичов Я.Ф. 533
Куйбишев, м. 266, 457, 470, 479
Куйбишевська область 443, 452, 453, 470, 486, 477, 497, 498, 510, 510, 511, 517, 540, 542, 543, 560, 561, 565, 572, 580, 591, 594, 597, 598, 599 600, 614, 617, 617, 629, 647
Куйбишевський район 455, 489, 610
Куймишев А. 534
Куйтунський район 481
Кук Я.І. 534
Кукін О.А. 534
Кукольницький М.І. 43, 125
Кулабін О.О. 534
Кулагін П.П. 534
Кулаженці, с. 564
Кулак І.Ф. 534
Кулаковський П. 8, 60
Кулатова І.М. 21
Кулачкова М. 470
Кулебацький район 523
Куленьєв М.В. 534
Кулибівка, с. 544
Кулик К.А. 170
Куликове, с. 606
Кулинич І.М. 150
Кулігінський район 526
Кулінич І.М. 534
Куліш І.П. 33, 266
Куліш О.П. 267
Куліш П.В. 534
Куліш Т.С. 534
Кулішов М.М. 534
Кулов І.О. 534
Куляб, м. 451
Кулябін О.О. 534
Кулябка П. 45, 46, 78, 88
Кулябська область 476, 485, 488, 488, 505, 507, 509, 510, 548, 535, 556, 562, 587, 589, 596, 610, 619, 626, 628, 633
Кулябський район 488, 618
Кулясово, с. 485
Кульков Г.О. 534
Кулькова В.Ф. 534
Кульнев В.М. 534
Кульнев В.І. 534
Кульсантаєв А. 534
Культанов А. 535
Кульчеряєва З. 628
Кульчум, с. 639
Кумінська Б. 455

- Кумов І.О. 535
 Кумова Є.Ф. 535
 Кунаєв П.С. 535
 Кунаєва А.Т. 535
 Кунгурський район 593
 Кунташенський район 631
 Кунцевський район 571
 Куп'єваха, с. 570
 Куп'янський район 549
 Куполь, с. 443
 Купцов Г.О. 535
 Куравлев Х. 535
 Кураєв М. 535
 Кураково, с. 444
 Курачкіно, с. 605
 Курбактицький район 561
 Курбангалєв Є. 535
 Курбанов В. 535
 Курбанов Н. 535
 Курбанов Х. 535\
 Курган Тіне, с. 491
 Курган, м. 584
 Курган, ст. 451
 Курганінський район 551, 552
 Курганська область 459, 524, 525, 533, 558,
 561, 564, 584, 617
 Курганська сільська рада 449
 Кургнаська М.Д. 535
 Кургнаський М.П. 535
 Курдиновський В. 312
 Курдюки, с. 534
 Курєнівська К.М. 416
 Курєнков Л.С. 535
 Курилівка, с. 632
 Курилко М.Д. 389
 Курилко М.Д. 390
 Куриловський район 444, 520
 Куришев В.О. 535
 Куришев І.П. 535
 Курки, с. 567
 Куркінський район 633
 Курліновський район 524
 Курман Г.В. 535
 Курманаєвський район 520\
 Курманаївський район 614
 Курмишський район 642
 Куров О.І. 535
 Куров П.М. 265, 535
 Курова А.В. 535
 Курова П.П. 535
 Куровська обл 561
 Куроедов П.М. 535
 Куроедова Г. 536
 Курсанов К. 536
 Курськ, м. 335, 433
 Курська губернія 86
 Курська область 120, 442, 445, 457, 461, 462,
 462, 463, 465, 465, 474, 481, 482, 491, 493,
 496, 504, 506, 507, 520, 522, 525, 527, 532,
 533, 533, 536, 539, 543, 544, 545, 545, 550,
 551, 553, 555, 557, 563, 565, 570, 572, 576,
 577, 578, 579, 580, 581, 595, 598, 599, 602,
 602, 603, 608, 609, 613, 618, 619, 622, 623,
 629, 635, 639, 640, 641, 644, 644
 Курський Г.Д. 536
 Курський район 475, 515, 595, 636
 Куртамицький район 558
 Куртлін П.І. 536
 Куртліна О.І. 536
 Курчатов І.В. 220
 Куряжський Спасо-Преображенський монас-
 тир 304, 306
 Куса, м. 465
 Кусанка, м. 523
 Кусинський район 536
 Кустанай, м. 526
 Кустанайська область 446, 454, 478, 480, 496,
 497, 499, 526, 529, 568, 578, 584, 596, 641
 Кустов І.Я. 536
 Кустова А.М. 536
 Кустріч В.П. 536
 Кустріч О.Є. 536
 Кусумат А.П. 536
 Кутаїський район 573
 Кутаїський район 573
 Куталчинський район 538
 Кутейкін Т.Є. 536
 Кутєргін П.Є. 108
 Кутлубаєв 536
 Кутузов Б.С. 536
 Кутузова М.Г. 536
 Кутько Г.Л. 536
 Кутько І.К. 536
 Куфабська ущелина 406
 Куха, уч. 616
 Куценко Г.Ю. 536
 Куценко І.С. 150, 536
 Куценко О.Л. 536
 Кучєра М.П. 20, 172, 254, 383, 386
 Кучєрев Я.О. 435
 Кучєренков В.О. 536
 Кучкар, с. 536
 Кучкаров Д. 536
 Кучма М.Ф. 364, 536
 Кучубаєв К. 536
 Кушерландська сільська рада 450
 Кушминовська сільська рада 558
 Кушнарьов А.А. 265
 Кушнарьов А.О. 536
 Кушнарьова О.О. 536
 Кушнерик, ф. 300
 Кушнір А.С. 21
 Кушовський район 600
 Кябіолл, с. 647
 Кьонінгсєпський район 483

Л.

- Лабадев Л.Є. 538
Лабаш Г.Й. 33
Лабаш Й.Г. 414
Лабзін М.М. 536
Лабзіна З.С. 537
Лабинцев М.К. 537
Лабінська, ст. 606
Лаврентій, монах 325
Лаврентьев П.Ю. 537
Лаврентьев П.Л. 537
Лаврик П.П. 537
Лаврик Ф.М. 537
Лавриненко О.Н. 537
Лавриненко П.І. 537
Лавров І.М. 537
Лавров І.П. 537
Лаврова Д.І. 537
Лавровня, с. 503
Лавягіна Є.І. 95
Лагода Є.Г. 537
Лагода М.О. 537
Лагодехський район 489
Лагузин яр, ур. 15, 193, 393
Лагурська сільська рада 514
Лагута П.К. 34, 187
Ладанов П.І. 537
Ладанова О.А. 537
Ладинін І.Є. 537
Лазенко І.Л. 537
Лакути с. 535
Ламаєв І. 537
Ландарева Є.Г. 537
Ландарева Ф.К. 537
Ландарі, с. 258
Ланзін М.Г. 537
Ланник А.Ф. 218
Ланчинський І.О. 537
Лаос 130
Лапитов Б. 537
Лапоногов П.Є. 170
Лаптев А.І. 537
Лаптев І.Г. 537
Лаптева О.Ф. 537
Лашшаков К.Д. 537
Лашшев Г.Ф. 538
Лашшин Д.І. 538
Ларіков М.Г. 538
Ларкова Є.С. 538
Ларін І.Ф. 538
Ларіна А.А. 538
Ларіонов М.О. 538
Ларіонов О.Ф. 538
Ларіонова С.С. 538
Ларічев В.М. 538
Ларічев М. 538
Ластоль, с. 632
Ластольський район 632
Латвійська РСР 624
Латиков Р. 538
Лаурська сільська рада 637
Лакчама, с. 514
Лбенев А. 538
Лбіщенськ, м. 417
Лебедєв Д.М. 538
Лебедин, м. 54, 319, 424, 456, 458, 480, 512, 523, 531, 559, 580, 587, 598, 616, 633
Лебедин, с. 423, 424
Лебединська Д.Т. 538
Лебединський М.П. 538
Лебединський район 5, 457, 512, 557, 567, 621
Лебенідзе Ш.М. 538
Лебенов А. 538
Леботін М.Г. 538
Леботіна А.Ф. 538
Лебяз'євський район 624
Лебязенський район 619
Лебязський район 471
Левада, ур. 355, 360
Левадний І.Т. 538
Левашко О.Ф. 538
Левицька В.В. 56, 117
Левицький М.А. 170, 227
Левицький П. 52, 351
Левін Б.М. 538
Левін В.А. 538
Левін М.І. 539
Левін С.М. 539
Левіна Ф.І. 539
Левітін С.Б. 539
Левітіна М.П. 539
Левкін Х.А. 539
Левкіна К.О. 539
Левченко В.О. 106, 107, 200, 202, 539
Левченко С.В. 34, 187
Левшинський район 527
Легаєв Д.А. 539
Легаєва Ф.М. 539
Легкий Г.О. 106, 107, 539
Легоставський район 458
Легостаєв О.Ф. 539
Легостаївський район 607
Легчаков І.М. 539
Легчакова О.І. 539
Лежнево, н.п. 479
Лежневський район 479
Лейтіна Є.С. 540
Лемищівка, с. 135
Леміщенко К.Г. 539
Ленін В.І. див. Ульянов (Ленін) В.І.
Ленінабадська область 451, 476, 569
Ленінград, м. 19, 219, 245, 289, 473, 479, 515, 539, 551, 566, 578, 598, 630, 643
Ленінградська обл 566, 577, 578, 592, 603, 630, 447, 448, 482, 483, 485, 491, 495, 502

Ленінгорськ, м. 585
 Ленінське, с. 600
 Ленінський Меніг, с. 463
 Ленінський район 444, 469, 477, 508, 568,
 591, 610
 Ленінськ-Кузнецьк, м. 620
 Ленкоранська область 548
 Ленкоранський район 562
 Ленкорань, м. 445
 Леонов В.М. 539
 Леонов І.П. 539
 Леонова А.А. 539
 Леонтьев В.Д. 539
 Леонтьев М.С. 539
 Леонтьев С.Є. 539
 Леонтьев Ф. 227
 Леонтьева Г.А. 539
 Леонтьева М.І. 539
 Леонченко В.П. 540
 Лепендіна М.Д. 580
 Лепехін І. 540
 Лепський М.М. 56, 109
 Лепянський К. 170
 Лерикський район 445
 Лерман А.Я. 540
 Летін ф.В. 540
 Леушківська ст. 535
 Лещенко В.А. 540
 Либкань М.І. 540
 Лизогуб А.С. 266, 267
 Лизогуб А.С. 33
 Лизогуб І.С. 75, 540
 Лизогуб Ілля С. 540
 Лилін Г.Ф. 540
 Лилов А.Г. 540
 Лиманський район 470
 Лимар О.С. 113, 129, 388, 390, 392
 Лимонь М.Ф. 55, 103, 117, 118
 Лиовцев Д.С. 541
 Лиовцева М.Ф. 541
 Липова Долина, с. 234, 421
 Липовець Ф.Е. 141
 Липовецький район 469
 Липовицький район 216
 Липово-Долинська волость 18
 Липово-Долинський район 116
 Липоводолинський район 5, 256
 Лиса гора, ур. 149
 Лисак А.І. 169
 Лисаневич В.О. 95
 Лисенко Д.Х. 540
 Лисенко І.Н. 540
 Лисенко М. 30, 112
 Лисенко М.В. 111, 121
 Лисенко Н.П. 34, 199
 Лисенко О.А. 540
 Лисенко О.Н. 540
 Лисенко С.А. 206

Лисичанський район 484
 Лисівка, с. 10, 15, 16, 19, 40, 43, 56, 126, 193,
 280, 281, 285, 286, 286, 287, 289, 447, 453,
 458, 462, 463, 463, 465, 466, 467, 468, 471,
 481, 481, 483, 484, 487, 489, 492, 494, 496,
 497, 501, 502, 504, 505, 509, 511, 512, 513,
 515, 518, 519, 521, 533, 534, 543, 545, 553,
 558, 564, 573, 576, 585, 586, 590, 593, 595,
 596, 605, 608, 613, 615, 619, 620, 621, 627,
 630, 632, 633, 635, 636, 648
 Лисівська сільська рада 6, 193, 278, 280, 281,
 283, 320, 332, 338, 399
 Лискинський район 539
 Лиснянський район 614
 Лисогірський район 608
 Листопадав М.Г. 540
 Листопадова Г.В. 540
 Лисянка, с. 134
 Лисяченський район 628
 Лисьвенський район 516
 Литва 134
 Литвин Л.Д. 540
 Литвин Ф. 540
 Литвиненко М.А. 540
 Литвиненко С.В. 137
 Литвиненко Х.Й. 540
 Литвинівський район 597
 Литвинов О.П. 540
 Литвинова А.М. 541
 Литвинова М.Д. 191
 Литвинова М.Д. 209
 Литвинове, с. 455
 Литвинчук Г.С. 541
 Литвинчук Є.О. 541
 Литовка Є.П. 541
 Литовка І.Ф. 370, 541
 Литовська РСР 597
 Лиходумов В.Ф. 541
 Лиходумова А.С. 541
 Лихопілля, с. 40, 290
 Лихота О.В. 541
 Лишнев К.З. 541
 Либерман А.І. 541
 Лібкнехт К. 119
 Лівенський район 481
 Лівни, м. 132
 Лівобережжя 5, 20
 Лімаков З. 541
 Ліозно, м. 86
 Ліпаков К.М. 541
 Ліски, м. 577
 Лісне, с. 458, 531
 Лісниця С.С. 389, 541
 Лісове, с. 628
 Лісовська Є.В. 96
 Лісовський К. 227
 Лісовський Ф.М. 95, 96
 Лісостеп 11, 14, 58, 59, 209, 235, 375

- Лісьє, с. 611
Ліхарев А.С. 541
Ліхачов А.С. 541
Ліхачов О.І. 541
Ліхачова В. П. 497
Ліхачова Л.І. 541
Ліхнівка, с. 386
Ліхославський район 499
Ліщинський 220
Лобаков Ф.М. 541
Лобанцев Л.П. 541
Лобанцев П.М. 541
Лобачев М.М. 541
Лобачева є.В. 541
Лобко О.Д. 541
Лобково, с. 627
Лобода Г.М. 542
Лободенко О.С. 542
Лободине, с. 273, 290, 291, 456, 466, 506, 521, 527, 533, 542, 563, 565, 580, 605, 614, 619,
Лободинська сільська рада 6
Лобота М.С. 542
Логінов В.Ф. 542
Логінова М.В. 542
Логовський район 532
Лоєнко М.В. 542
Лоєнко У.Г. 542
Ложечкін Ф.П. 542
Ложков М.В. 542
Лозова, р. 184
Лозовський район 490
Лоліногін А.Й. 542
Ломакін Ф.Я. 542
Ломарев І.Ю. 542
Ломово, с. 502
Ломоносов Б.М. 542
Ломоносова Л.П. 542
Лондон, м. 133
Лопатинський район 496, 598
Лопатін Я.Г. 542
Лопатіна Є. 542
Лопатка Я.П. 542
Лосатов П.Г. 542
Лоскоріно, с. 615
Лохвиця, м. 13, 54, 197, 319, 424, 426
Лохвицький повіт 65, 90, 119
Лохвицький район 5, 9, 147, 342, 344, 349, 577
Лошица, с. 446
Лубенський район 6, 483, 580
Лубенщина 135
Лубни, м. 154, 390, 513
Лут, с. 448
Лутанська область 43, 126, 604
Лутов, с. 640
Лутовий Р.С. 21, 142, 143, 144, 147, 148, 182, 183, 184, 197, 198, 213, 214, 215, 231, 232, 232, 240, 243, 246, 247, 262, 263, 271, 272, 273, 278, 279, 283, 293, 294, 295, 316, 320, 321, 333, 334, 338, 358, 359, 383, 385, 395, 396, 408, 409, 412, 421, 428, 429, 430, 431, 432
Лутовка, с. 478
Лукашов В.В. 542
Лук'янов І.П. 542
Лук'янов М.П. 543
Лук'янов П.П. 542
Лук'янова О.М. 542
Лук'янова О.П. 465
Лук'янова П.Д. 542
Лук'янович О. 135
Лукашкін В.Д. 542
Лукаш В.І. 377
Лукаш І.Т. 542
Лукаш М.І. 542
Лукаш О.І. 150
Лукаш О.І. 542
Лукашов М.Г. 543
Лукін Г.В. 543
Лукіна В.С. 543
Лукіна О.С. 502
Лукінов І.П. 543
Лукінський В.О. 543
Лукінський М.Є. 543
Луковниківський район 494
Луконін О.П. 543
Лукоянівський район 555
Лукуєва А. 594
Лукуцева А. 594
Луначарськ, м. 598
Лунев М.С. 543
Лунева Є.І. 543
Луньков і.І. 543
Лупандін В.Д. 543
Лупандіна Г.В. 543
Луховецький район 592
Луховиці, с. 448
Луховицький район 448
Луцай Г.О. 543
Луцай М.І. 543
Луцьк, м. 111
Лушкін П.Д. 543
Лушкіна К.В. 543
Лушпій В.І. 543
Любавичський Іссахар-Бер 86
Любарець М.Л. 543
Любарець Н.П. 543
Любарець П.П. 543
Любарець Т.С. 543
Любарев І.П. 543
Любарська Р.Я. 543
Любарський район 518
Любимська А.Х. 543
Любимський А.А. 265
Любимський О.А. 543
Любимцев В.С. 544

Любинський район 500

Любівка, с. 543
 Любліно, м. 583
 Любота М.С. 544
 Лютецьська волость 6, 18
 Лютецьська сільська рада 61, 93, 291, 301,
 303, 304, 400, 438
 Лютецька, р. 5, 293, 438
 Лютецька, м-ко, с. 9, 10, 15, 22, 23, 24, 28, 32,
 35, 37, 38, 39, 40, 48, 50, 55, 56, 64, 193,
 201, 291, 292, 293, 295, 297, 299, 300, 301,
 302, 304, 305, 306, 307, 309, 310, 311, 314,
 440, 442, 443, 444, 445, 446, 447, 448, 449,
 450, 451, 452, 453, 454, 455, 456, 457, 458,
 459, 461, 462, 465, 465, 466, 467, 468, 469,
 470, 471, 473, 474, 475, 476, 477, 478, 479,
 481, 482, 483, 484, 485, 486, 487, 488, 489,
 490, 491, 492, 493, 494, 496, 497, 498, 499,
 500, 501, 502, 503, 504, 505, 506, 507, 508,
 509, 510, 511, 512, 513, 514, 515, 516, 517,
 518, 520, 522, 523, 524, 525, 526, 527, 529,
 530, 531, 532, 533, 534, 535, 536, 537, 538,
 539, 540, 541, 542, 543, 544, 545, 546, 547,
 548, 548, 550, 551, 552, 554, 555, 556, 557,
 558, 559, 560, 561, 562, 563, 564, 565, 566,
 567, 568, 570, 571, 572, 573, 574, 575, 576,
 577, 578, 578, 579, 580, 581, 582, 583, 584,
 585, 586, 588, 589, 590, 591, 592, 593, 594,
 595, 596, 597, 598, 599, 599, 601, 602, 603,
 605, 606, 607, 608, 609, 610, 611, 612, 613,
 614, 615, 616, 617, 618, 619, 620, 621, 622,
 623, 624, 625, 626, 627, 628, 629, 630, 632,
 633, 634, 635, 636, 637, 638, 639, 640, 641,
 641, 643, 644, 645, 646, 647, 648

Ляги, с. 550

Лягушкін В.К. 544

Лягушкіна К. 544

Лямін М.І. 544

Ляміна Є. 544

Лямкін В.В. 162, 348

Ляпкалов І.П. 544

Ляпкалова Н.Ф. 544

Ляпушкін І.І. 19, 172, 176, 251, 254, 282, 383

Ляскін Г.Й. 127

Ляскоронський В.Г. 16, 17, 23, 60, 196, 251,
 325, 357

Ляшенко Н.В. 139

Ляшкурів Л. 544

Львівська область 433

Львова, с. 594

М.

М. Караваєво, с. 589

Мавленов С. 544

Мавленова Ш. 544

Маггід із Межиріча 86

Магдарімов М. 544

Мадаго К. 544

Мадалімов І. 544

Мадалімова У. 544

Мадамьян, с. 635

Маданник Ф.К. 545

Маданят, с. 497

Маданят, с. 549

Маденов І.В. 544

Маденова Т.В. 544

Маджигаладзе А.Г. 544

Маджигаладзе Л.А. 544 \

Маджинова А. 627

Мадомілов 449

Мадрагілов Я. 544

Мадрагімов Т. 544

Мадрагімова Ф. 544

Мадумаров Х. 544

Маєрське, с-ще 144

Маєрський, х. 567

Мажинськ, с. 619

Мазай Є.Д. 544

Мазай П.Д. 544

Мазаракі М.Ю. 171, 175

Мазаракі С.А. 24, 179

Мазнюк І.Ф. 544

Мазолов Д.Д. 544

Мазолова А.І. 545

Мазурик П.Й. 234

Майборода В.Г. 545

Майдан, с. 497

Майданник Н.К. 545

Майдинов А. 545

Майко Р.С. 56, 308

Майкоп, м. 522, 542, 598

Майліс А.Х. 545

Майнський район 596

Майоров П.Ф. 545

Майтокул Г. 548

Макальков І.М. 545

Макалькова П.Р. 545

Макар В.Д. 545

Макаренко І.М. 545

Макаренко К.Д. 545

Макаренко М.О. 175

Макаренко М.О. 18, 25, 179

Макаренко С.П. 545

Макарино, с. 610

Макаринськ, с-ще 641

Макаров І.О. 545

Макаров М.А. 545

Макаров О.С. 545

Макаров П.Г. 545

Макаров П.М. 545

Макаров Т.Р. 545

Макарова А.С. 54, 55, 103, 110, 118

Макарова М. 550

Макарова М.А. 545

Макарова М.І. 545

Макарова Т.Т. 545

- Макаровський район 467
Макарцев К.М. 545
Макарєв В.Г. 545
Макарєва У.Г. 546
Макатєв К. 546
Макачинський район 490
Македонський Олександр 27
Макеев І.П. 546
Макіївка, м. 588
Маковецький Г.І. 147
Маковська Г.К. 546
Маковська К.Й. 546
Маковський В.Й. 546
Маковський Й.Д. 546
Маковський С.Й. 546
Максатенський район 605
Максидов В.І. 546
Максимівка, м. 462
Максимівка, с. 10, 15, 16, 36, 40, 49, 54, 193, 317, 318, 424, 452, 459, 489, 503, 515, 520, 530, 530, 551, 564, 589, 593, 612, 619
Максимов В.І. 546
Максимов М.І. 546
Максимов О.В. 546
Максимов О.Г. 546
Максимова Г.М. 546
Максимова П. 546
Максимове, с. 606
Максова Є.І. 546
Макушев А. 546
Макушин Д.Я. 546
Мала Макітра, ур. 30, 112
Мала Обухівка, с. 10, 22, 43, 193, 320, 321, 322, 478, 479, 496, 521, 550, 565, 566, 578, 601, 605, 645
Мала Побиванка, с. 22, 40, 233, 323, 629
Малаков З.М. 546
Малаховський В.І. 546
Малахута О.Б. 218
Малгобек, м. 522
Маленкін М.Ю. 546
Малигино, с. 447
Малий Бобрик, с. 547
Малики, с. 469
Малина, с. 528
Малинський район 630
Малишев А.Т. 547
Малишев В.М. 546
Малишев Г.І. 546
Малишев М.С. 547
Малишев П.А. 547
Малишев П.І. 546
Малишева К.І. 546
Малишева М.І. 546
Малишева С.Ф. 547
Малишева Т.П. 547
Малишево, с. 447
Малишевський район 498
Малі Будища, в. 505,
Малі Будища, с. 10, 24, 121, 193, 325, 326, 456, 459, 461, 463, 465, 476, 479, 487, 491, 497, 503, 505, 507, 509, 510, 521, 527, 540, 570, 573, 576, 598, 603, 609, 615, 622, 638, 643, 646
Малібаєв Г. 547
Малідов Д. 547
Малмизький район 638
Малобудищанська сільська рада 328
Маловітчине, ур. 354
Маловічко Іван І. 547
Маловічко Ірина І. 547
Маловічко К.Я. 547
Маловічко О.І. 547
Малокандалінський район 591
Малопобиванська сільська рада 6, 233, 323
Малоросійська губернія 88
Малофєєв М.О. 547
Малоярославець, м. 463
Малуваші, с. 547
Малоков О.С. 547
Маля Будища, с. 497
Малярово, с. 512
Мальков'янов Я.І. 547
Мальована А.І. 139
Мальована М.К. 547
Мальований В.І. 265, 547
Мальцев В.М. 547
Мамадашвілі К. 547
Мамадашвілі П. 547
Мамади, с. 561
Мамадиський район 626
Маманкулов С. 547
Маманово, с. 507
Мамаслєв Ш. 547
Мамбєров А. 547
Мамбєтов А.А. 547
Мамбєтова Р. 548
Мамед Х.А. 548
Мамед Х.К. 548
Мамедкулаєв М. 548
Мамєдов А.С. 548
Мамєдов Дадаш 548
Мамєдов Дедаш 548
Мамєдов І. 548
Мамєдов М.М. 548
Мамєдов С. 548
Мамєдов У. 548
Мамєдова З. 562
Мамєладзе Т.М. 547
Мамерзаєв І. 548
Мамерзаєва Т.І. 548
Мамєткулов А. 548
Мамєткулова Х. 548
Мамкарове, с. 607
Мамково, с. 501
Мамлятаєв Г. 548

Мамонтовський район 636

Мамотин О.П. 558
 Мамсакулєв М. 548
 Мамукінти, с. 563
 Манасков С.Т. 548
 Мангазєєв І.П. 548
 Мандабура Л.М. 548
 Мандалєв Х. 548
 Мандалєва М.С. 548
 Мандик М. 37, 300
 Мандїєв К. 548
 Манжай М.М. 548
 Манівщина 256
 Манівщина балка, ур. 256
 Маніхіно, м. 544
 Манкевіч А.К. 614
 Манко І.Я. 78
 Манрін, с. 504
 Мансуров А. 549
 Мансурова Х. 549
 Манток В.М. 549
 Мануйлївка, с. 398
 Манухін Г.О. 549
 Манязов С. 549
 Манязова Б. 549
 Манькове, с. 499
 Мапаєнко с.Т. 549
 Мар'янівка, с. 135
 Мар'янська, ст. 538
 Мар'ївка, с. 490
 Мараховський Ф.П. 549
 Маргеланський район 514, 619
 Марглан, м. 591
 Маренський район 444
 Марець, м. 537
 Марешко, с. 476
 Марзакішев М. 549
 Марзакішева С. 549
 Мари, м. 451, 508
 Маринська область 451
 Марійська АРСР 466, 561
 Марійська область 443, 446, 634
 Марїїнськ, м. 577
 Марїїнський район 642
 Марїн В.В. 549
 Марїн В.Н. 549
 Марїновка, с. 609
 Марлуполь, м. 456
 Маркара, с. 486
 Маркевич 325
 Маркевич А. 300
 Марки, с. 468, 469
 Маркін П.Д. 549
 Маркіна Н.І. 549
 Марков В.М. 549
 Маркова Т.А. 549
 Маркович І.М. 549
 Маркович П.І. 549

Маркович Т.А. 549
 Марково, с. 616
 Марковський М.П. 549
 Маркоматський район 445
 Маркс К. 56, 133
 Маротська область 442
 Марсович І.М. 549
 Марсович П.І. 549
 Мартакарський район 550
 Мартим'янов М.П. 549
 Мартин, ієромонах 325
 Мартиненко І.Г. 549
 Мартиненко К.І. 321, 550
 Мартиненко С.І. 43, 125
 Мартинівка, с. 40, 127, 329, 330, 425, 441,
 442, 443, 444, 445, 446, 447, 448, 449, 449,
 450, 451, 454, 456, 459, 460, 462, 465, 466,
 467, 471, 472, 473, 474, 475, 478, 480, 481,
 482, 483, 484, 485, 486, 488, 489, 490, 493,
 494, 495, 496, 497, 499, 500, 501, 504, 504,
 505, 509, 511, 512, 514, 515, 516, 518, 519,
 520, 521, 523, 525, 528, 529, 531, 532, 533,
 534, 535, 536, 541, 543, 553, 556, 557, 557,
 558, 561, 564, 566, 567, 570, 571, 572, 573,
 574, 575, 576, 577, 578, 581, 582, 585, 586,
 587, 588, 589, 590, 592, 595, 597, 599, 601,
 602, 603, 605, 606, 607, 609, 612, 614, 615,
 618, 619, 620, 621, 622, 623, 624, 625, 626,
 627, 628, 629, 630, 631, 632, 634, 635, 636,
 638, 640, 641, 643, 644, 646, 647, 648
 Мартинівська сільська рада 6, 182, 183, 232,
 233, 329, 333, 437, 480, 499, 537, 575, 591,
 605, 627
 Мартинов Г.А. 549
 Мартинов М.М. 550
 Мартинов М.П. 550
 Мартинова М.О. 550
 Мартинова Ф.П. 550
 Мартинович М.Т. 170
 Мартинович О.І. 435
 Мартинович Т.М. 435
 Мартиново, с. 638
 Мартиновський район 499
 Мартиновський, х 170
 Мартинюк І.І. 550
 Мартиросян С.А. 550
 Мартиросян Т. 550
 Мартитувян Х.І. 550
 Мартишов Д.С. 550
 Мартишова Т.І. 550
 Мартово, с. 459
 Мартузаєв Б. 550
 Мартянов О.П. 550
 Марухач П.І. 386, 389, 390
 Марушинський район 592
 Марущак А.М. 550
 Марущак О.Т. 550
 Мархаматський район 619

- Мархатський район 567
Марченко 300, 551
Марченко А.Ф. 550
Марченко В.А. 550
Марченко Г.А. 550
Марченко Г.І. 550
Марченко І.В. 550
Марченко І.І. 550
Марченко К.Л. 389
Марченко М.М. 551
Марченко М.С. 550
Марченко О.С. 332, 550, 551
Марченко О.Я. 551
Марченко П.Т. 551
Марченко Я.П. 551
Мар'янівський район 538
Масалов В.О. 551
Масленніков Є.С. 551
Масленнікова З.К. 551
Маслов А.С. 551
Маслов В. 218
Маслов Василь І. 551
Маслов Володимир І. 551
Маслов М.В. 551
Маслов П.В. 551
Маслов Ю.О. 551
Маслова А.В. 523
Маслова Є.І. 551
Маслова М.О. 551
Маслова П.Г. 551
Маслово, с. 536
Маслюк Є.І. 332
Мастурло, с. 440
Масюк П.Л. 51, 224, 227
Масюков К.П. 169, 170
Масюков О.П. 220
Масюков П.Л. див. Масюк П.Л.
Масюков П.С. 230
Масюков С.П. 49, 51, 162, 168, 169, 224, 226, 227
Масюкова О.Д. 170
Масюкове, ур. 15, 157, 193, 337
Масюкови, родина 48, 49, 168, 169, 224
Матвеев А.П. 551
Матвейково, с. 603
Матвієвський 551
Матвієвський М.М. 106, 107, 200, 551
Матвієнко Д.І. 551
Матвієнко І.М. 551
Матвієнко М.К. 552
Матвієнко Т.С. 552
Матвієнко Ф.Т. 552
Матвієвський район 502, 585
Матвільський М.М. 552
Маткарімов І. 552
Маткарімов О. 552
Маткарімова М. 552, 637
Маткушин Д.Я. 552
Матори, с. 569
Матюхін І.Я. 552
Матяш К. 37, 300
Матяшев М.О. 552
Матяшева О.І. 552
Махаметкаєв А. 552
Махательський район 518
Махлуєв Г. 552
Махмудов К. 552
Махнедов Г. 552
Махно Є.В. 8
Махно Н.І. 33, 36, 37, 300, 318, 345
Махньовський район 628
Махота І.Т. 344, 552
Махтамухаєвський район 553
Махуринський В.С. 552
Маценко Л.В. 552
Мачкас, с. 618
Машадяров У. 552
Машицька М.М. 96
Мглинський район 499
Медаєв К. 552
Медведанов О. 552
Медведев К.З. 552
Медведев Н.І. 552
Медведева К.А. 552
Медведиця, с. 465
Медведівка, с. 536
Медельканов У. 552
Медельканова З. 552
Меденькове, с. 593
Межведанов Н. 553
Межиріч, м. 86
Межівський район 477
Мезах А.М. 553
Мезах Л. 553
Мезінов П.З. 553
Мезінова Є.М. 553
Мезок А.М. 553
Мекаєв І.А. 553
Меквена, с. 573
Мележиков М.В. 553
Меленківський район 606
Меленковський район 497, 637
Мелентьев Г.І. 553
Мелеуз, с. 517
Мелеузовський район 483
Мелехін С.Р. 553
Мелехов Т.Ф. 553
Мелешки, с. 149, 344
Меликов З.І.Огли 368, 553
Меліков М.З. 553
Мелітополь, м. 527, 537
Мелютін О.П. 553
Мельков О.С. 553
Мельник 220
Мельник В.Г. 553
Мельник Н.С. 139

- Мельников 553
 Мельников П.М. 553
 Мельников С.Ю. 553
 Мельников С.Я. 553
 Мельников Я.П. 553
 Мельникова І.С. 21, 354, 355, 356
 Мельникова К.М. 553
 Мельникова М. 553
 Мельникова П.Ф. 553
 Мельниченко І.С. 553
 Мельниченко С.З. 553
 Мельничіше, с. 120
 Менаков К.М. 553
 Менаков С. 554
 Мендл Менахем 86
 Мензелінськ, м. 520
 Мензелінцев М.С. 554
 Мензелінцева М.Е. 554
 Менілевська сільська рада 593
 Менський район 603
 Меншиков О.Д. 128
 Меньшиково, с. 596
 Мерев'янський район 582
 Мерефа, м. 472
 Мержинський С.К. 30, 110, 112, 124
 Мерзель Г.І. 554
 Меркулов В.С. 554
 Мерсаков Н. 554
 Метвединов М. 554
 Метерлінк М. 125
 Мефодій (Піснячевський) 51, 227, 228, 312
 Мехлев З.Е. 554
 Мешков Ф.Д. 554
 Мешкова Є.П. 554
 Мигаль Г.О. 423
 Мигаль Г.О. 554
 Мигаль І.П. 106, 107, 202, 554
 Мигаль Л.М. 423, 554
 Мигаль Т.М. 423, 554
 Микитенко В.Д. 55, 56, 155
 Микитенко Г.І. 423, 554
 Микитенко М.М. 390
 Микитівський район 616
 Миковаров З. 554
 Микола I 135, 154
 Миколаїв, м. 54, 125, 319
 Миколаївка, с. 40, 233, 237, 331, 444, 463,
 481, 483, 496, 503, 506, 519, 543, 548, 555,
 568, 585, 591, 612, 641, 646
 Миколаївська область 457, 463, 553, 573, 574
 Миколаївський Красногірський Гадяцький
 монастир 24, 163, 256, 325
 Миколаївський район 468, 545, 575
 Милак, с. 547
 Милованов М. Максимович 554
 Милованов М. Михайлович 554
 Миловатський район 463, 465
 Милоседова В.М. 554
 Милосердов П.Ф. 554
 Милославський район 442
 Милятин, с. 433
 Минаев А.І.
 Миндаев М. 554
 Миндирилинське, с. 480
 Минеев Д.В. 554
 Миргород, м. 60, 135
 Миргородський повіт 37, 119, 147
 Миргородський район 5, 6, 115, 151, 278, 361,
 446, 452, 520, 559
 Мирна Є.П. 554
 Мирний І.М. 554
 Мирний П. 30, 31, 69, 71, 72, 112, 187
 Мирний Панас див. Мирний П.
 Мироненко А.С. 139
 Мироненко І.П. 555
 Мироненко К.М. 21, 428, 429
 Мироненко Н.П. 423
 Мироненко С.П. 423, 555
 Мионов Г.О. 555
 Мионов О.Я. 555
 Мисюра В.М. 56, 210, 236, 280, 291, 339, 346,
 375, 393, 403, 405, 406
 Мисюра Г. 555
 Мисюра К.Т. 555
 Мисюра М.В. 145, 157, 189, 250, 264
 Митанський район 450, 509
 Митик В.Ф. 555
 Митинський район 503
 Митрофанов А.О. 555
 Митрофанов Г.М. 555
 Митякін М.Ю. 555
 Михайлівка, с. 595
 Михайленко А.М. 555
 Михайленко М.П. 555
 Михайлик Г.М. 38, 263
 Михайлик Х.А. 389, 555
 Михайлівка, с. 513, 555, 556, 583
 Михайлівське, с. 154
 Михайлівський
 район 465, 550
 Михайлова Є.А. 463
 Михайловка, с. 554
 Михайлюков С.Д. 555
 Михайлюкова Ф.Ф. 555
 Михалев В.М. 555
 Михалівський район 465
 Михамеджанов Л. 555
 Миханієва П.Г. 612
 Миханський район 524
 Михневський район 477
 Мишин Ф.А. 555
 Мишина М.Є. 555
 Мишкін О.А. 555
 Мишкінський район 440, 605
 Міас, м. 534
 Мігалін С.П. 405, 555

- Мігална З.В. 555
Мігаль І.П. 555
Мігаль Т.І. 555
Мігулева Т.І. 555
Мігунов С.І. 555
Мігунова Є.С. 556
Мідногорськ, м. 498
Мікоянівський район 504, 568
Мікоянобадський район 489
Мікучадзе С. 556
Мікучадзе С. 556
Мілих М.Ф. 556
Мілих М.Ф. 76
Міліонне, с. 492
Міллер І.Г. 556
Міллер С.М. 556
Мін'яр, м. 637
Мін'ярський район 636
Мінаєв І.А. 556
Мінбаєв М. 556
Мінводи, с. 574
Міневська К.С. 613
Мінеєв Ж. 554
Мінеєва Ф.А. 554
Міненко Г. 556
Мінеральні Води, м. 622
Мінібаєв Ш.Ш. 556
Мінібашвілі Л.Я. 556
Мінін І.В. 556
Мініна Н.А. 556
Міноваров З. 556
Міноваров Х. 556
Міносян С.А. 556
Мінськ, м. 540
Мінська область 105, 132, 277, 586
Мінський район 497
Мінусинськ, м. 559
Міняйло І.П. 556
Міньково, с. 568
Міньярський район 608
Міорський район 608
Мірзабаєв Н. 556
Мірзабаєв Р. 556
Мірзабаєва К. 556
Мірзагульський район 620
Мірзаєв К. 556
Мірзаєва А. 556
Мірзакбаєв Н. 556
Мірошников О.П. 557
Мірошниченко А.А. 557
Мірошниченко О.П. 557
Мірошниченко П. 557
Мірхаєв Х. 556
Мітан В.Ф. 557
Мітанський район 489, 490
Мітюхін І.Я. 557
Мітюхіна О.М. 557
Міхальков І.А. 557
Міцкевич А. 125
Мічуринськ, м. 457, 533
Мічурін В. 221
Мічуринськ, м. 487
Мішкінський район 503
Міщенко О.І. 557
Млестов М.Л. 400
Млини, с. 10, 40, 193, 332, 338, 444, 447, 447, 451, 455, 456, 463, 463, 467, 468, 471, 474, 475, 479, 481, 481, 482, 484, 485, 492, 493, 494, 494, 498, 500, 502, 503, 507, 511, 521, 525, 529, 534, 544, 547, 550, 551, 573, 575, 578, 582, 590, 591, 592, 596, 597, 599, 603, 610, 612, 615, 617, 619, 625, 630, 631, 636, 638, 642, 643, 645, 648
Млиуцька М.Н. 604
Мовчан К. 557
Мовчун П.Ф. 56, 137
Могенков А.Д. 557
Могила Вошова 20, 421, 422
Могила Королева 147, 148
Могила Острюга 272
Могила Петро 326
Могила Сторожова 395, 396
Могила Шведська 408, 409
Могила, ур. 242
Могилатів, с. 22, 183, 232, 330, 333, 457, 476, 480, 507, 517, 525, 526, 538, 544, 556, 558, 561, 565, 569, 582, 583, 615, 616, 622, 627, 634, 641, 642, 644, 647, 648
Могилатів, х. 170
Могильнико Г.М. 97
Могильовська губернія 54, 319, 424
Могильовська область 104, 105, 475, 513, 552, 566, 568, 600, 622
Могильовський район 622
Модикєва Л.К. 477
Можа, м. 547
Можаров М.П. 557
Можаров П.П. 557
Можаров Т.П. 557
Можеєв Г.А. 557
Можей, с. 641
Можейко А.Г. 557
Можейко О.І. 557
Мозамбік 130
Моздок, м. 504
Мойсєєв К.В. 557
Мойсєєв М.С. 557
Мойсєєнко В.І. 557
Мойсєєнко К. 558
Моїсєєв Г.А. 557
Моїсєєв К.В. 557
Моїсєєва М.О. 557
Моїсєєнко 557
Моїсєєнко В.І. 557
Мокатьєв К. 558

- Мокляк В.О. 56, 68, 88, 103, 113, 117, 121,
122, 125, 133, 136, 137, 138, 139, 141, 170,
206, 213, 221, 227, 230, 303, 324, 352, 365,
375, 387, 392, 398, 415, 419, 426, 436
- Мокрицький А. 134
- Мокроусівський район 525
- Мокшанський район 618
- Молигов І.М. 558
- Молодкін С.І. 558
- Молодкіна З. 558
- Молото Моховате, ур. 193
- Молотов В.М. 313
- Молотов, м. 543, 623
- Молотово, с. 492
- Молотовська область 446, 447, 448, 455, 456,
460, 468, 472, 492, 504, 505, 506, 516, 522,
527, 528, 529, 543, 549, 561, 593, 617, 618,
623, 629, 629, 637, 641
- Молотовський район 449, 511, 533, 540, 552,
646, 647
- Молотурове, с. 492
- Молочний, х. 472
- Молочного, х. 331
- Молчанов Д.В. 558
- Момот С.А. 170
- Момотенко М.П. 139
- Монайко, с. 542
- Монастирські Будища, м. 325, 326
- Монгольська Народна Республіка 394
- Монтурівський район 522
- Монт'єв В.Д. 558
- Моргінов А.А. 558
- Моргуноа Н.А. 558
- Моргунов Д.Т. 558
- Моргунов М.А. 558
- Мордоватський район 451
- Мордово-Баклінський район 545
- Мордовська АРСР 441, 467, 481, 485, 496,
504, 537, 554, 584, 602, 614, 631, 632, 641
- Мордовський район 602
- Морзаєв Х. 558
- Моринці, с. 134
- Моринці, с. 155\
- Морозенко А.І. 558
- Морозенко М.А. 558
- Морозівка, с. 521
- Морозівщина, с. 183, 329, 513, 591
- Морозко Д.В. 21
- Морозов Є.І. 558
- Морозов І.О. 558
- Морозов К.Г. 558
- Морозов О.П. 558
- Морозова А. 558
- Морозова А.К. 558
- Морозовщина, х. 170
- Морока О.І. 558
- Морунов Д.Т. 558
- Морунова В.М. 558
- Моршанський район 523, 621
- Мосейкін Г.В. 558
- Мосівка, с. 135
- Москалева В. 477
- Москаленки, с. 551
- Москаленко К. 559
- Москаленко П.І. 558
- Москальков І.М. 559
- Москва, м. 73, 105, 132, 136, 154, 188, 204,
219, 220, 223, 277, 308, 377, 380, 398, 411,
449, 450, 462, 465, 481, 495 504, 523, 526,
533, 535, 542, 551, 553, 558, 563, 574, 578,
581, 589, 598, 601, 610, 614, 620, 622, 644
- Москвиченко Г.С. 559
- Москвиченко Т.І. 559
- Москович М.М. 559
- Московка, с. 498
- Московська область 398, 448, 462, 463, 466,
467, 474, 482, 484, 486, 487, 491, 492, 495,
499, 500, 504, 506, 522, 526, 528, 529, 532,
544, 546, 547, 551, 554, 564, 565, 568, 571,
576, 578, 578, 583, 584, 588, 589, 590, 592,
598, 599, 600, 608, 609, 610, 613, 614, 615,
621, 630, 630, 635, 639
- Московське царство 211
- Московський Бобрік, с. 201, 512
- Московський район 536
- Мостове, с. 640
- Мостовий О. 9
- Мостовський район 561
- Моськін Д.Ф. 559
- Мотихляєв 225
- Моторкін М.А. 559
- Моторкіна Є.О. 559
- Мотюкін І.П. 559
- Моченкова М.В. 557
- Мошановка, с. 467
- Мошко О.Ф. 559
- Мошковський район 579
- Мошковцев І.М. 559
- Мошковцева Ф. 559
- Москалева В. 477
- Мудрицький А.Г. 559
- Мудрицький Г.Я. 559
- Мужнюк А.П. 559
- Музиченко М.Є. 559
- Мукатов С. 559
- Мукатова А. 559
- Мукашов Є. 559
- Мукмінов К. 559
- Мукмінова М. 559
- Муковод М.П. 559
- Муковод Ю.П. 559
- Мукомор Н. 559
- Муксімово, с. 453
- Мулдахалєв Х. 559
- Мулер Г.Б. 540
- Муллер Г.Б. 540

Муменова А. 505
Мумербаєва А. 619
Муметов В. 559
Муминов У. 560
Муминова Д. 560
Муміков С. 560
Мумінабадський район 507
Мумінов З. 560
Мумінов Х. 560
Мундубуашов У. 560
Мупенюк А.П. 560
Муравей А.М. 560
Муравйови-Апостоли 154
Мурад-Заде Е.Б. 562
Мурадов В. 560
Мурадов К. 560
Мурадов Х. 560
Мурадова А. 560
Мураков П.П. 560
Муракова Е.П. 560
Муратов С. 560
Мурашелова П. 617
Мурашинський район 609
Мурашко Ф.В. 229
Мурашов І.Р. 560
Мургахімжанов А. 560
Мурза З.А. 560
Мурза І.М. 560
Мурзаєв Д. 560
Мурзаєв М. 560
Мурзаматов О. 560
Мурзапалєв Р. 560
Мурманов 307
Муром, м. 589
Мурсалієв А. 560
Мурсалієв К. 560
Муртазаєв Б. 560
Муругов П.О. 561
Мусаєв А.А. 561
Мусаєв І. 561
Мусаєв Р. 561
Мусаєва А. 561
Мусаєва О. 561
Мусаров П.К. 187
Мусієнко Д.П. 344, 561
Мусієнко П.П. 342
Мусін М.Г. 561
Мусіна 561
Муснякова М.Я. 632
Мусол К. 561
Мустафаєв А. 561
Мустафін А. 561
Мустафіна Н. 561
Мухамадієв Г.М. 561
Мухамадієв Х. 628
Мухамедієв О. 561
Мухамедов А. 561
Мухартінова В.І. 564

Мухатбеткалієв А.Б. 561
Мухвна А.К. 561
Мухін А.О. 561
Мухін В.Ф. 561
Мухін Є.П. 561
Мухін О.Ф. 561
Мухін Ф.І. 561
Мухіна П.М. 561
Мухомаєв Т.М. 561
Мухтаров Х.М. 562
Мухутдінов К. 562
Мухчеда, с. 489
Мучинський Г.А. 562
Мценський район 104, 529
Мякинський район 610
Мясніков К.С. 562
Мяснікова С. 562

Н.

Н.Алім, с. 501
Н.Альонка, с. 480
Н.-Георгієвський район 641
Н.Корець, с. 614
Н.Пулан, с. 458
Н.Сіртаня, с. 598
Н.Феклінове, с. 635
Набієв Ш. 638
Навроцький М. 418
Нагайбак, м. 518
Нагайбацький район 518
Нагірно-Карабахський Автономний Округ
474
Наговіщина А.М. див. Скірда А.М.
Нагрідінова Т. 556
Нагумов М. 562
Нагут, с. 461
Наджафов Н.А.Огли 562
Надзішафар К. 562
Надіров К.К. 562
Надсон С. 125
Наєситов А. 562
Назамов Ф. 562
Назаревський В.Г. 374
Назаревський П.В. 435
Назарєць М.І. 562
Назарівська Дубина, ур. 460
Назаров А. 562
Назаров Г. 562
Назаров О. 562
Назаров С.С. 562
Назаров Т.Ф. 562
Назарова Е. 562
Назарова С. 562
Назарова Х.А. 562
Назаровський район 559
Назарьєв Т.І. 562
Назарьєва О.І. 562
Назиков З.М. 562

- Назімов А. 563
 Назімов В. 563
 Назімова М. 563
 Найдаков М.І. 563
 Найдакова Є.К. 563
 Нализько П.М. 563
 Нализько П.Н. 563
 Намазов М. 563
 Наманганська область 453, 513, 514, 526,
 561, 610, 626
 Наманганський район 514
 Нанцева Ш.М. 563
 Наполеон див. Наполеон І
 Наполеон І 87
 Наримський район 547, 548
 Наринзбаєв Т. 563
 Наринський район 593
 Наріщенко М.С. 563
 Наріштар, с. 635
 Наріжний В.Н. 563
 Наріжний М.В. 389, 563
 Наріжний Н.Я. 563
 Нарім І.П. 563
 Нарматов Г. 563
 Нармуратов Т. 563
 Нармуратова У. 563
 Наров Я. 563
 Нарова О. 563
 Нарпайський район 446, 646
 Наруксовський район 488
 Насібов М. 563
 Насібов Н.І. 563
 Насменчук А.М. 56, 120
 Насонов М.М. 563
 Наталів М. 563
 Наузірова Є. 440
 Науменко Г.Г. 291, 563
 Науменко С.П. 563
 Нафанаїл, єпископ 312
 Нафуов Т. 476
 Нахадов І. 564
 Нашазов М. 564
 Неазалеєв Д. 564
 Неазалеєва Т. 564
 Небакін Д.М. 564
 Нев'янський район 520
 Неверівка М.М. 33
 Неверівка М.М. 266, 267
 Неверов І.А. 564
 Неверов М.Г. 564
 Неверова К. 564
 Неверова Ф.С. 564
 Неверовська Є.О. 52, 228
 Негрі А. 125
 Неділько В. 564
 Неділько Г.Б. 564
 Неділько Г.І. 564
 Неділько М.І. 564
 Неділько О.Д. 564
 Неділько О.І. 564
 Недовіс Д.С. 564
 Недовці, с. 579
 Недолько Ф.Ф. 564
 Недородова М.О. 577
 Недригайлів, м. 61
 Неєлов Ф.І. 97, 98, 99
 Нежданов М.Г. 564
 Нежева О.Ф. 564
 Нежевий І.Т. 564
 Незамаєв М.Є. 564
 Незамов М.Н. 564
 Незамутдінов Ш. 564
 Незамутдінова М. 564
 Незнаймов О.І. 565
 Незнамівка, с. 629
 Незнамов А.І. 265
 Некористнов О.К. 565
 Некористнова Г.В. 565
 Некоузський район 513
 Некрасов П.С. 565
 Некрасов П.Я. 565
 Некрасова Є.Г. 565
 Некрашиха р. див. Некрешиха, р.
 Некрешиха, р. 184
 Нелаєв П.К. 565
 Нельговська О.О. 565
 Немазов К. 565
 Немазова з. 565
 Немихін М.М. 565
 Немихін П.М. 565
 Немченко В.Р. 108
 Непряхіна А.М. 623
 Нерехтський район 541
 Несмачний Г.П. 565
 Нестарінова Ф.В. 549
 Нестеркін Д.О. 565
 Нестеркіна А.А. 565
 Нестеров А.М. 565
 Нестерова Г.П. 565
 Нестеровський Ф.І. 206
 Неталів М. 565
 Неталієва Д. 565
 Неустроев 565
 Неуступов П.Г. 565
 Неуступова Л.В. 565
 Неутрівський І.Ф. 170
 Нефедина, с. 597
 Нефтегорський район 470
 Нефтеіюмський район 520
 Нефьодов М.О. 565
 Нефьодова Є.О. 565
 Нехаївський район 449, 615
 Нечаєвськ, х. 480
 Нечаївка, с. 597
 Нечипоренко А.І. 565
 Нечипоренко Й.І. 566

- Нечипоренко Л.М. 566
Нечипоренко Л.С. 566
Нечипоренко М.Й. 566
Нечипоренко М.К. 566
Нечипоренко О.Д. 566
Нечипоренко О.І. 566
Ниви, с. 472
Нивки, с. 533
Нижнє Пісочне, с. 613
Нижнє-Дуванський район 588
Нижнєінгашський район 549
Нижнєінгашський район 549
Нижнєломовський район 473
Нижнє-Макіївка, х. 601
Нижнє-Чирський район 479
Нижнєінгашський район 558
Нижнє-Сергінський район 624
Нижник К.Ю. 566
Нижній Карабут, с. 600
Нижній Новгород, м. 107, 398
Нижній Тагл, м. 473, 474, 575
Нижніков Р.І. 566
Нижнікова У.П. 566
Нижня Будаква, с. 344
Нижня Будақва, с. 147, 342, 577
Нижня Павлівка, х. 581
Нижньодвицький район 463
Нижньосергінський район 448
Нижче-Будақвська сільська рада 6
Никифоровський район 583
Никифоров І.Н. 566
Никифорова І.С. 566
Никифоровський район 492, 589
Никодим, ієромонах 392
Нисков В.А. 566
Нискова А.М. 566
Нитвенський район 516
Ніженець Ф.К. 182
Ніжин, м. 154
Ніжинський район 570
Ніжник О.А. 566
Ніжник О.І. 566
Нікітенков Г.А. 566
Нікітін В.П. 566
Нікітіна Є.А. 566
Нікітіно, с. 526
Нікоєв К.П. 566
Ніколаєв 218
Ніколаєв І.А. 566
Ніколаєв І.Д. 566
Ніколаєв О.М. 566
Ніколаєв С.К. 567
Ніколаєв Стифей К. 567
Ніколаєв Ф.М. 567
Ніколаєва В.О. 567
Ніколаєвка, с. 588
Ніколаєнко Я.Т. 567
Ніколенко Ф.В. 567
Нікольськ, с. 594
Нікольське, с. 619
Нікольський район 620
Ніконенко М.О. 567
Ніконенко С.Г. 567
Ніконенко С.Я. 567
Ніконенко Ф.В. 567
Нікулін М.І. 144, 145
Нікулін М.І. 567
Нікулна А.Д. 567
Ніловиця, с. 580
Німеччина 29, 41, 42, 107, 121, 123, 125, 342, 556
Німців Поволжя АРСР 610
Нірієв А. 568
Нірман М.Г. 567
Нірман Х.Х. 567
Ніязов С. 567
Ніязова 567
Нова Басань, с. 463\
Нова Водолага, с-ще 259
Нова Дмитрівка, с. 460
Новаков В.М. 567
Нова-Увехя, с. 609
Новгород, м. 483
Новгородська обл 622
Новгородський район 447, 448, 485, 491
Нове городище 60, 62
Нове Життя, х. 448\
Нове, с. 541
Нове-Бадкіно, с. 483
Новий Виселок, с. 22, 334, 399, 538
Новий Кіструс, с. 578
Новий Тагамлик, с. 106
Новий, с. 564, 574
Новий, х. 285
Новиков К.Г. 567
Новиков М.О. 567
Новиков О.І. 567
Новиков О.М. 567
Новикова З.Г. 567
Новикова П.А. 567
Новицька Є.О. 567
Новицька М.Д. 567
Новицький В.А. 567
Новицький В.Г. 567
Новицький І. 426
Нові Санжари, смт. 575
Новікова Н.К. 568
Ново Бжакає, с. 646
Новоайдарський район 531
Ново-Архаєнгозьке, с. 500
Ново-Березівка, с. 525
Новобокіно, с. 259
Нововасилівка, с. 565
Ново-Водолазький район 472
Нововоронцовський район 574
Новоград-Волинський, м. 109, 124

- Новодержинський район 528
 Новодугінський район 641
 Ново-Іванівка, с. 447
 Ново-Льново, с. 445
 Новокалтівський район 600
 Ново-Каштанівка, с. 484
 Новокузнецьк, м. 107
 Новолеушківський район 535
 Ново-Міхайлівка, с. 466
 Ново-Мінська, ст. 497
 Новомосковськ, м. 52, 351, 616
 Новомосковський район 544
 Ново-Олександрівське, с. 494
 Новоросійський район 522
 Ново-Санжарський район 600
 Новоселівка, с. 206, 335, 339, 456, 465, 525,
 532, 549, 590, 625, 642
 Новоселки, с. 495, 586
 Новосибірськ, м. 467, 555, 598
 Новосибірськ, м.
 Новосибірськ, м.
 Новосибірська область 446, 455, 463, 473,
 480, 487, 488, 488, 491, 504, 505, 510, 522,
 523 524, 527, 534, 555, 571, 572, 577, 579,
 580, 598, 599, 605, 607, 623, 624, 635, 642,
 545, 553
 Новоспасівськ, с. 477
 Новосьово В.О. 568
 Новосьолов Д.М. 568
 Новосьолова Г.М. 568
 Новосьолова Т.І. 568
 Ново-Таврічеський, х. 515
 Ново-Троїцький район 514, 538, 621
 Новоусманський район 576, 580
 Новошацький М.Ф. 568
 Новочеркаськ, м. 603
 Новошльбинський район 628
 Ново-Ярський район 492
 Новурзалінов А. 568
 Новурзалінова У. 568
 Ногінськ, м. 609, 621
 Ноксін М.Г. 568
 Нонка К.М. 169
 Ноокатський район 532
 Нораші, с. 629
 Норинськ, с. 637
 Норматов Г. 568
 Норматова Х. 568
 Носенко І.Є. 68
 Носков В.В. 568
 Носовський район 466
 Ночовка І.І. 568
 Нужин П.С. 568
 Нунумув Н. 560
 Нураліев А. 568
 Нургаліев М.Н. 568
 Нургаліева К. 568
 Нурецький район 484
 Нуржанов Давлят 568
 Нуржанов Дусенгелі 568
 Нуриманівський район 475
 Нурлам, с. 440
 Нурматов К. 568
 Нухутури, с. 444
 Нязепетровськ, м. 504
 Нязов Н. 567
- О.**
- ОАР 130
 Обертас К.П. 568
 Обертас П.К. 568
 Обідов Р. 568
 Обласов І.О. 569
 Обласов О.П. 569
 Оболонський Л.32, 64
 Обрубєць, с. 104
 Обухівка, с. 506, 507
 Обухова М.К. 495
 Обуховська А.І. 569
 Обуховська В.І. 569
 Обуховська П.Д. 569
 Обуховський А.Й. 569
 Обуховський І.К. 569
 Обуховський С.Ф. 569
 Овалон К. 569
 Овезов Х. 569
 Овокелян А.С. 569
 Овруцький район 637
 Овсеняй Є.С. 556
 Овсянніков В.В. 265, 266
 Овсянніков В.В. 569
 Овсянніков Г.І. 569
 Овсянніково, с. 597
 Овчаренко А.М. 569
 Овчаренко П.Н. 569
 Овчинников І.І. 569
 Овчинніково, с. 592
 Огарков М.А. 569
 Огаркова М.І. 569
 Оглоблін М.А. 569
 Оглобліна Х. 569
 Огородніков І.Ф. 569
 Огразко В.Я. 569
 Огризько І.Я. 206
 Огризько К.Р. 569
 Одарченко П. 434
 Одерово, с. 574
 Одеса, м. 154, 487, 531, 577
 Одеська область 259, 583, 632
 Одинець П.А. 569
 Одінаєв К. 569
 Одінаєв М. 569
 Однорад І.П. 570
 Одоєвський район 584
 Оживо, яр 19
 Озера, м. 495, 590

- Озерки, с. 589, 641
Озерки, ст. 607
Озерна М.Ф. 570
Озерний А.М. 570
Озерний С.В. 570
Озерний Ф.А. 570
Озинський район 621
Озімут Х. 626
Ойратська область 504
Оконешниковський район 603
Октябрський район 440, 455, 486, 496, 497, 539, 540
Окулов Я.М. 570
Окулова Є.Ф. 570
Окуловський район 598
Олейник І.В. 108
Олександр І 87
Олександр Македонський 27
Олександрівськ, м. 571
Олександрівський район 543, 555
Олексенко Ф.Ю. 362
Олексівський район 558
Олексенко Ф.Ю. 570
Оленезаров М. 570
Олениця, с. 540
Оленінський район 567
Олефіренко К.О. 389
Олефіренко К.П. 389, 390
Олефіренко П.Д. 570
Олефірівка, с. 520
Олійник І. Микитович 570
Олійник І. Миколайович 570
Олійник М.О. 570
Олінкно 560
Оліновський В.Ф. 570
Ольганський район 466
Ольгінський район 634
Ольховатський район 628
Ольховська Н. 570
Ольховський Д.А. 570
Ольховський район 617
Ольшанський район 570
Ольшанський, х. 442
Омаров Н. 570
Омарова З. 570
Омельяненко В.Г. 414
Омськ, м. 444, 483, 506, 623
Омська область 442, 442, 447, 467, 477, 492, 493, 500, 503, 518, 524, 531, 582, 537, 558, 568, 580, 588, 590, 592, 603, 609, 623, 646
Онанко О.П. 570
Онанко У.І. 570
Онацький 570
Онець 344, 570
Онищенко К.Ф. 570
Онищенко М.Я. 570
Онїшко Н.Н. 570
ОнїшкоФ.Ф. 570
Онїщенко Н.А. 70
Онопрієнко П.Ф. 570
Онофрійчук Д.Д. 570
Онухов В.С. 570
Онухова Т.Я. 571
Опшняя, с. 602
Опшніянський район 559
Опортов С.С. 571
Опришко К.Т. 108
Опришко К.Т. 571
Опришко О.І. 9
Орджонікідзе, м. 613
Орджонікідзенський край 440, 460, 461, 472, 495, 504, 546, 559, 579, 597, 618, 622
Орджонікідзенський район 450, 461, 477, 497
Ордин А.В. 571
Ордин Г.І. 571
Ординський район 523, 524
Оредеський район 592
Орел К.Й. 32, 64
Орел П.Т. 204
Орел Ю.К. 106, 107, 200, 202, 203, 204, 571
Орел, м. 518, 524, 625
Оренбурзька область 558, 565, 566
Орехово, с. 505
Орехово-Зуєво, м. 467, 529, 630
Ореховський район 536
Орзалєв С. 571
Оріль, р. 135
Орленко І.С. 571
Орленков І.С. 571
Орлов Л.О. 571
Орлов Я.Б. 68
Орлова Н.А. 571
Орлова О.М. 534
Орловка, с. 630
Орловська область 104, 444, 445, 445, 450, 452, 471, 481, 486, 498, 499, 504, 521, 527, 528, 529, 532, 533, 538, 540, 549, 569, 577, 578, 583, 589, 590, 591, 592, 597, 599, 607, 615, 616, 622, 624, 625
Орловський О.М. 571
Оробей П.А. 571
Орша, м. 567
Осадчий В.Г. 57, 191, 209, 263, 268, 318, 367
Осауленко І.І. 571
Осепашвіл М. 571
Осипівка, с. 518
Осипов А.О. 571
Осипов І.Г. 571
Осипова Г.Г. 571
Осиповичі, с. 568
Осифовський І. 206
Осифовський І.Г. 206
Осичка З.Ю. 571
Осікеєвський район 638
Осін 571
Оскарський район 519

- Оскочне, с. 595
 Османов С. 571
 Османов У. 571
 Османова Б. 571, 620
 Османова П. 571
 Осмоналєв К. 571
 Оснач М.К. 572
 Оснач Т.В. 571
 Осняги, с. 342, 344, 529
 Останов Р. 572
 Остапенко І.С. 432, 572
 Остапенко Н.І. 572
 Осташківський район 577
 Острове́рхівка, с. 470
 Островка, с. 511
 Островський В.О. 572
 Островський район 577
 Остро́гожський район 462
 Оструганов О.М. 572
 Остряга Могила 272
 Отаєв Х. 572
 Отобеков А. 572
 Отобекова К. 572
 Отрїшко А. 322
 Оханський район 472, 641
 Охрі́менко А.П. 572
 Охрі́менко М.І. 572
 Охрї́цька М. 98, 99
 Охрї́цький М. 98
 Охтирка, м. 54, 424, 441
 Охтирський район 126, 201, 442, 457, 542, 610, 611
 Очадовський М.Я. 572
 Очилов Н. 572
 Очин, с. 577
 Очинський район 577
 Ошмянський повіт 277
 Ошська область 455, 512, 532, 620
 Ошський район 455
- П.**
 П'янков Г.Ф. 572
 П'янков О.К. 572
 П'янков П.Г. 572
 П'ятигорськ, м. 454, 601
 П'яткін, х. 639
 Павинський район 541
 Павленко А.П. 572
 Павленко В.А. 66, 67, 68, 69, 70, 71, 138, 141, 142, 169, 170, 206, 221, 225, 227, 230, 316, 352, 375, 392, 398, 415, 419, 436
 Павленко С.М. 368, 572
 Павлик М. 111
 Павлівка, с. 326, 498
 Павлівська, ст. 468
 Павлов В. 170
 Павлов В.Т. 572
 Павлов Є.В. 572
 Павлов І.І. 572
 Павлов М.О. 572
 Павлов Посад, м. 613
 Павлов Р.О. 572
 Павлов Т.П. 573
 Павлова Г.Ф. 572
 Павлова О.А. 572
 Павлова П.А. 573
 Павлово, м. 591
 Павловський П.А. 99
 Павловський район 444, 452, 459, 565
 Павловський Т.К. 573
 Павлоградський район 477, 493
 Павлодар, м. 492
 Павлодарська область 532, 642, 643, 619, 623
 Павлюк Д.І. 573
 Павлюк І.С. 412, 573
 Павлюк М.П. 573
 Павлюк С.П. 573
 Падалка Л.В. 7, 17, 18, 60, 147, 171, 175, 357, 421, 428, 429, 430
 Падалка М.М. 573
 Падалка Ф.І. 573
 Падалка, Л.В. 251
 Падалко І.Н. 573
 Падалко Н.Й. 573
 Пайкін С.С. 573
 Пайкіна С.Я. 573
 Палаженко Н.А. 279, 323, 400
 Палака П.Д. 573
 Палака П.М. 573
 Палєв А.А. 573
 Палєнко І.С. 573
 Палєнко М.П. 573
 Палканов Г.В. 573
 Палколін І.Г. 573
 Палколіна О.Ф. 573
 Палько І.А. 573
 Палько Л.А. 573
 Пальницьевка, с. 450
 Панасенко А.Я. 8
 Панасенко К.М. 573
 Пандаладзе н. 573
 Пандаладзе С.Г. 573
 Панін М.Д. 573
 Панін С.Ф. 574
 Паніна П.І. 574
 Паніно, с. 545
 Панішева Ш. 503
 Панов І.Р. 574
 Панов О.Т. 574
 Панова Г.О. 574
 Панова О.М. 574
 Пануколов П.Г. 581
 Панфілов С.В. 574
 Панчево, с. 609
 Панченко І.Д. 225
 Панченко І.І. 574

- Панченко М.І. 574
Панченко Н.І. 574
Панченко О.А. 574
Панченко О.В. 574
Панченко П.Г. 574
Панченко П.С. 574
Панченко С.Й. 574
Панченко С.О. 574
Панько 574
Папський район 513, 616, 626
Парабельський район 609
Паравад, м. 587
Пардаєв С. 574
Парівлов І.А. 574
Парілова Г.П. 574
Парінова С. 547
Парнієв Т. 574
Парнюгін І.М. 574
Парнюгіна П. 574
Пароблеєв Т. 574
Парфенов Б.Є. 574
Парфенова А.С. 575
Парфеногорье, с. 611
Пархоманко Н.В. 575
Пархоменко Л.Ф. 575
Пархомівка, с. 525
Парчайкін В.К. 576
Пастаргомський район 561, 613
Пастирацький район 563
Пасюга Г.О. 575
Патрін Ф.Т. 575
Патріна М.О. 575
Паутов Г.К. 575
Паушкін М.П. 575
Пахлак-Дзержинськ, с. 584
Пахолков П.Є. 575
Пахолкова П.М. 575
Пахонок, с. 452
Пахтаабадський район 440, 450, 497, 517, 549, 571, 635
Пахтакорський район 587
Пахтонукайський район 563
Пачаєв В.І. 575
Пачаєв П.В. 575
Паченко Г.П. 574
Пашино, с. 477
Пашко М.К. 575
Пашко П.А. 575
Пашматов С. 575
Пашматова Ф. 575
Пашуха, с. 581
Педашенко В.П. 575
Педашенко М.П. 575
Педоричі, с. 22, 337, 338, 496, 531, 535, 541, 542, 544, 545, 550, 563, 568, 569, 570, 597, 598, 599, 607, 618, 630, 634
Пелахтій М.І. 575
Пелехов Ч. 575
Пемиченко Г.Я. 575
Пенза, м. 504, 617
Пензенська область 442, 447, 458, 467, 472, 473, 483, 484, 492, 502, 506, 507, 508, 532, 532, 539, 543, 545, 546, 546, 550, 554, 555, 565, 575, 588, 600, 608, 610, 618, 620, 625, 627, 647
Пеньковате, с. 486
Первомайський район 447
Первомайський, пос. 574
Перевала В.Й. 575
Перевала І.Д. 35, 106, 107, 202, 298, 575
Перевала К. 298
Перевала К. 35
Перевалов Г.О. 575
Перевалов І.У. 575
Перевалов О.А. 575
Перевалова Т.П. 575
Переваруха П.О. 395
Перевіз, с. 10, 193, 338, 453, 517, 530, 535, 644
Передерій Л.А. 576
Передерій М.Є. 576
Передерій М.Я. 576
Передерій П.Є. 576
Перекрист Н.Г. 576
Перепада Ф.П. 383
Перепелиця В.П. 576
Перепелиця М.І. 576
Перепелиця Ф.Т. 199
Перепелиця Ф.Т. 34
Пересишкін Г.М. 576
Пересишкіна І.А. 576
Переходенко М.Г. 576
Переходенко У. 576
Переяславський повіт 106, 387
Переяславський район 452
Перичинський район 445
Перівка-Роменська, с. 462
Пермінов І.І. 576
Пермінова Л.О. 576
Пермська обл 553
Пермяков Г.С. 576
Перов О.Н. 576
Перова Є.П. 576
Персачей, ст. 570
Перци, с. 495
Перцов Ф.І. 576
Перцова Т.Д. 576
Перчайкін в.К. 576
Перчеминський район 450
Перше травня, х. 522
Першилово, м. 455
Першин А.М. 576
Першин В.В. 576
Першин В.Я. 576
Першин І.В. 405
Першин І.В. 576

- Першина Є.П. 576
 Першотравневий район 459, 523
 Петашино, с. 457
 Петербург, м. 87, 134, 154, 155, 305
 Петичинський Л.Д. 170
 Петлора С. 167
 Петренко 300
 Петренко А.А. 344, 576
 Петренко В.Г. 26
 Петренко Г.В. 106, 107, 202, 390, 576, 577
 Петренко К. 414
 Петренко С. 342, 344, 577
 Петрищев П.Г. 577
 Петрівка, с. 19, 326, 460, 541, 563
 122,
 Петрівка-Роменська, с. 15, 22, 35, 40, 41, 55,
 339, 341, 342, 342, 344, 443, 452, 463, 478,
 486, 492, 493, 506, 519, 529, 533, 552, 561,
 570, 577, 578, 579, 583, 591, 609, 614, 616,
 621, 633, 635
 Петрівська волость 18
 Петрівська сільська рада 6
 Петрівсько-Роменська сільська рада 6, 55,
 206, 339, 340, 341, 344, 515, 576, 639
 Петрівсько-Роменський район 6, 41, 42, 151,
 248, 290, 342
 Петро могила 326
 Петров 307
 Петров Б.О. 577
 Петров В.С. 577
 Петров В.Ю. 577
 Петров Є.К. 577
 Петров М.Т. 577
 Петров Н. 577
 Петров О.І. 577
 Петров О.П. 577
 Петров О.Ф. 577
 Петров П.Г. 577
 Петров С.Н. 577
 Петрова А.А. 577
 Петрова Г.В. 218
 Петрова К.П. 577
 Петрова М. 577
 Петрова М.М. 577
 Петрова М.С. 577
 Петровське, с. 532
 Петровський І.С. 206
 Петровський район 486, 497, 506, 533
 Петровський х. 525
 Петроград, м. 277
 Петро-Іванівка, с. 573
 Петро-Миколаївка, с. 496
 Петропавлово, с. 469
 Петропавловськ, м. 265 – 266, 569
 Петросян А. 577
 Петросян А.К. 577
 Петросян Ц.М. 577
 Петросян Ш. 577\
- Петруковський район 536
 Петрусенко Д.І. 577
 Петруша Н.П. 577
 Петряков П.Є. 577
 Петрякова П.С. 578
 Петух Л.П. 578
 Петухов В.В. 578
 Печенкін Б.І. 578
 Печенкін Л.А. 578
 Печерський А.Й. 578
 Пени, с. 86
 Пенков В.Н. 578
 Перово, ст. 600
 Песко-Кононово, с. 496
 Пестов П.М. 578
 Пестова О.А. 578
 Пестове, с. 603
 Пестовський район 603
 Петкін В.П. 578
 Петухова 578
 Петуховський район 525
 Пешін М.Ф. 578
 Пешіна І.І. 578
 Пешков О.М. 56
 Пешков Т.Б. 578
 Пешкова Ф. 578
 Пигида М.Є. 55, 341, 342, 344
 Пилипенко В. 578
 Пилипенко В.А. 68
 Пилипенко Ф.А. 170
 Пилипенко Ю.Ю. 578
 Пилипи, с. 503
 Пиляр Озеро, с. 496, 497
 Пильнинський район 473
 Пимен, ієромонах 325
 Піндра С.В. 56, 289
 Пинісова О.І. 636
 Пиноградський П.М. 63
 Пирожковський 137
 Пиружнovo, с. 578
 Пірятин, м. 135, 154, 155
 Пірятинський район 9
 Пірятинщина, с. 233, 237
 Пірятиський район 135
 Писарівщина, с. 36, 345
 Пичаський район 546
 Пишний В.І. 578
 Пишняк І.П. 204
 Південно-Казахстанська область 486
 Північна, ст. 526
 Північно-Казахстанська область 266, 519,
 559, 569, 613
 Північно-Казахська область 449
 Північно-Осетинська АРСР 481, 522, 613, 619
 Півцов Б.В. 578
 Півцов В.О. 578
 Пігіді М.Є. 578
 Підберезове, с. 104

- Підберезький яр, ур. 355
Підвисоцький район 465
Підгайко А.С. 34, 238
Підгайний В.І. 68
Підгайці, с. 106
Підгона М.М. 579
Підгорбунський М.В. 578
Підгорний І.Я. 578
Піджаков А.С. 579
Піджакова Г.М. 579
Підлісне, с. 614
Піж'яков Р.К. 579
Пілін М.Г. 579
Пісевська, ст. 506
Пісенівська, с. 617
Піскалов І.І. 579
Піскалова О.Я. 579
Піски, с. 490
Піски, ст. 599
Пісковець Г.Т. 579
Пісковець П.О. 38, 348
Пісоцько-Конькове, заказник 11, 12, 193, 400
Пісчанокопський р 534
Піткін Д.В. 579
Пічков М.Н. 579
Пічкова О.І. 579
Пічугов І.В. 579
Пішняк 42, 342, 344, 579
Пішняк І.П. 579
Пішняки, родина 344
Піщане, с. 541, 598
Плавський район 594
Планкін Н.В. 579
Пласкеевич А.М. 579
Пластовський район 643
Пластунський район 487
Платовка, с. 460, 620
Платонов Д.В. 579
Платонова Ф.П. 579
Плевако Г.М. 579
Плетньов А.Ф. 579
Плеханов А.І. 579
Плпшिवець, с. 10, 13, 14, 16, 17, 23, 24, 38, 40, 43, 44, 50, 52, 53, 162, 164, 193, 241, 259, 260, 346, 347, 351, 352, 452, 459, 488, 532, 569, 571, 585, 591, 596, 639, 646
Плпшिवецька сільська рада 6, 142, 184, 193, 346, 411
Плотина О.О. 501
Плотников М.І. 579
Плотникова М.П. 579
Плугаторов О.Н. 579
Плутенко М.М. 55, 68, 103, 119,
Плутенко Н.Ф. 139
Плутенко О.М. 579
Плутенко Я.М. 369
Плюскін Г.П. 579
Плюскін П.С. 579
Пляшник М.О. 580
Повалиха, ст. 569
Повіченко Й. 366
Поволжя 417
Погодін І.М. 580
Погодін М.О. 580
Погодіна М.К. 580
Поголки, с. 582
Погорелов М.І. 580
Погорелов О.С. 580
Погорелова О.К. 580
Погорельський М.М. 580
Погорельський С.М. 580
Погорілий, х. 170
Погрібняк Я. 52, 351
Подвеско П.І. 580
Поддешевка, с. 582
Поділових А. 513
Подкопов А.Т. 580
Подкопова Є.В. 580
Подлинський А.І. 580
Подобашев В.М. 580
Подобашева І.С. 580
Подойников І.Н. 580
Подолінський С. 111
Подолківська волость 18
Подольня В.В. 68
Подольськ, м. 491
Подольська М.Г. 443
Подольський район 466
Подорожній А. 416
Подставка Д.С. 580
Пожарський район 574
Пожидаєв М.Ф. 580
Пожидаєва Н.Д. 580
Пожський район 562
Поздно П.Г. 580
Поздняков Г.О. 580
Позжеєв Г.С. 580
Позивайло М.Ф. 55, 103, 120, 121
Познер Борух 86
Позняков Д.Г. 580
Позняков К.С. 581
Пойманов Г.П. 581
Пойманова П.П. 581
Покотилівка, с. 465
Покровка, с. 572
Покровська обл 627
Покровське, с. 477
Покровський район 444, 445, 460, 517, 542
Покутнев А.Д. 265, 581
Покутнева А.П. 581
Поленов Ч. 581
Полив'яний В.П. 237, 238, 581
Полікарпов І.Р. 581
Поліська обл 536
Поліська обл 556
Політаєвський район 525

- Полішук Д.І. 581
 Полішук І.Ф. 581
 Половча, с. 534
 Пологи́вський район 495
 Полонянський С.К. 581
 Полоцький район 558
 Полтава, м. 6, 18, 19, 37, 61, 96, 106, 107, 125,
 197, 299, 326, 350, 395, 487, 524
 Полтавець Г.Л. 581
 Полтавська губернія 7, 17, 65, 94, 106, 116,
 154, 258, 300, 307, 394
 Полтавська область 5, 6, 8, 9, 10, 22, 40, 107,
 117, 119, 120, 127, 156, 169, 180, 194, 207,
 216, 221, 225, 227, 240, 243, 258, 259, 272,
 301, 302, 313, 335, 361, 368, 374, 383, 387,
 398, 405, 421, 425, 429, 434, 446, 446, 452,
 456, 458, 459, 465, 477, 483, 484, 490, 513,
 530, 551 555, 558, 559, 559, 564, 575, 576,
 580, 600, 602, 623, 632, 641, 642, 644
 Полтавська округа 106
 Полтавський повіт 258
 Полтавський район 641, 642
 Полтавщина 8, 9, 17, 19, 31, 34, 36, 40, 41 –
 42, 54, 135, 154, 200, 208, 260, 270, 299,
 301, 327
 Полтора́к М.П. 581
 Полторацька Д.А. 453
 Полукалов П.Г. 581
 Полуношний О.О. 56, 370, 371
 Поляков Г.В. 581
 Поляков О.П. 581
 Полякова Н. 581
 Полянка, с. 481
 Полянський Г.І. 581
 Польща 137
 Польячев М.І. 580
 Помічаєва О.Г. 637
 Помогаєв І.І. 581
 Помогайбо І.Я. 581
 Поналін А.П. 581
 Понілан А.П. 581
 Пономарев В.П. 581
 Пономаренко І.А. 581
 Пономаренко П.П. 581
 Пономаренко П.Т. 581
 Пономаренко С.М. 170
 Пономарьов В.В. 581
 Пономарьов П.І. 581
 Пономарьовський район 580
 Попиниця, с. 484
 Попов В.О. 582
 Попов І.А. 582
 Попов І.Д. 582
 Попов О.Д. 582
 Попов О.Є. 582
 Попов П.Д. 582
 Попов П.Ф. 582
 Попов Пилип Ф. 582
 Попов С.М. 582
 Попов Я.Д. 582
 Попов, с. 525
 Попова Г.Н. 582
 Попова Г.О. 582
 Попова Д.ф. 582
 Попова Є. 582
 Попова З.М. 582
 Попова М.І. 582
 Попова М.Л. 582
 Попова О.К. 479
 Попов Петро М. 582
 Попова С.Г. 582
 Попович В.І. 582
 Поповиченко Й. 32, 64
 Попой, с. 473
 Попом М.М. 582
 Поправське, с. 522
 Попсілля 19, 180, 255, 256, 347
 Поргалінський район 563
 Порецький район 466
 Порецький район 612
 Поречін І.К. 582
 Посполітак М.К. 48, 55, 135
 Посулля 60
 Пось Ф.Ф. 56, 394, 395
 Потанкін Ф.К. 582
 Потапенко Г.В. 582
 Потапін В.І. 582
 Потапов М.М. 582
 Потапов П.Ф. 342, 583
 Потічок, с. 452
 Потішний В.С. 583
 Потоки, с. 457
 Потурнак І.П. 583
 Потурнак П. 32, 64
 Походков П.Є. 583
 Почепський район 471, 599
 Почтари, с. 476
 Почтарик, с. 491
 Почтарі, с. 596
 Пр'єветова 583
 Правобережненський район 619
 Правобережний район 481
 Праворотов І.А. 583
 Правоторов І.А. 583
 Прасолов І.П. 583
 Прахін В.М. 583
 Преображенський монастир 24
 Прекслер С. А, 583
 Преображенка, с. 564
 Преображенське, с. 531
 Преображенський скиток 256
 Пречистенський район 603, 609
 Прєветов В. 583
 Пржевальська область 562, 567
 Пржевальський район 447, 537
 Пригода О.С. 389

- Придатко І.І. 368, 583
Прилепський І.М. 583
Прилепський М.І. 583
Прилодський район 633
Прилуцький повіт 135
Приморський край 506, 574, 583
Припсілья 243
Прислини, с. 474
Пристенський район 462, 474, 579, 618
Приступа Г.О. 389
Притков Д.О. 368, 369
Притько Д.О. 583
Приходько Г.С. 106, 107, 389
Приходько Д.П. 583
Приходько К.М. 56, 406, 407
Приходько М.І. 583
Пройдак О. 344, 583
Прокашене, с. 627
Прокеєв Г.П. 583
Прокеєв П.Р. 583
Прокін М.Я. 583
Прокіна К.К. 583
Прокопенко М.К. 583
Прокудін М.Г. 583
Прокудіна О.В. 592
Прокудіна П.П. 584
Пронін Г.В. 584
Пронін М.П. 584
Пронін М.Я. 584
Проніна М.А. 584
Проніна П.Ф. 584
Прончин Г.В. 584
Пропійський район 475
Пропойськ, м. 105, 132
Просвірін О.Ф. 584
Проскуров В.І. 584
Проскурино, с. 609
Протас А.Й. 584
Протас К.Т. 584
Протас Я.Т. 584
Протопопов Г.Д. 584
Протопопова З.Н. 584
Прохожев В.Р. 584
Прохожева П.І. 584
Прохоров О.Г. 584
Прусак Л.П. 584
Прусаков С.Ф. 584
Прусакова Д.П. 584
Прусія 133, 348
Пряніков О.Ф. 584
Прянін Ф. 584
Прянічников О.Ф. 584
Пряхін В.М. 584
Псел Г. 135
Псел О. 135
Псел Т. 135
Псел, р. 10, 13, 14, 15, 16, 17, 20, 54, 58, 59, 60, 104, 112, 12, 121, 127, 137, 142, 143, 144, 147, 158, 159, 160, 161, 163, 164, 171, 174, 177, 182, 184, 189, 192, 193, 196, 197, 200, 210, 213, 214, 231, 240, 241, 242, 243, 250, 254, 255, 256, 271, 272, 278, 282, 285, 291, 294, 295, 309, 320, 323, 324, 325, 326, 328, 333, 334, 337, 338, 346, 347, 348, 354, 355, 356, 357, 358, 359, 360, 361, 378, 383, 386, 395, 399, 401, 403, 404, 408, 409, 412, 419, 421, 424, 425, 427, 428, 430, 432, 436, 556
Псільське, с. 135
Псільчик, р. 205
Псковська область 154
Пугач П.М. 585
Пугач Т.П. 585
Пудовик А.О. 585
Пузир Г.Д. 585
Пузир І.В. 585
Пузирков Я.К. 585
Пузиркова О.А. 585
Пука М.М. 585
Пукало Є.Ф. 585
Пуктосева З.Я. 599
Пуляев 585
Пульгаков В.П. 585
Пургаусівка, с. 526
Пустовіт І.Ф. 389, 585
Пустопкінський район 500
Пуць Д.О. 34, 38, 238
Пуць І.Г. 585
Пучеглазов І.І. 585
Пучеглазов Т.І. 585
Пучезький район 643
Пушаков Н.К. 585
Пушкарне, с. 536
Пушкін О.С. 154
Пушкіно-Троїцький район 504
Пушкінські Гори, м. 154
Пчілка О. 30, 47, 71, 73, 109, 110, 111, 112, 119, 124, 128, 129, 130, 434
Пшеничкіна У.О. 542
Пшеничников В.Т. 585
Пясецький О.Г. 227
- Р**
Рабінович 585
Рабінович А.З. 585
Рабінович Г.А. 585
Рабінович Г.Я. 585
Рабінович Н.І. 585
Рабінович Р.Я. 585
Рабінович Фрума Сара 84
Рабінович Я.З. 586
Работкінський район 627
Радзей М.О. 106, 107
Радзиков А. 451
Радзівіл Г.К. 586
Радзій М.О. 586

- Радіщевський район 629\
 Радченко І.К. 586
 Радчинський район 518, 617
 Радянський Союз 55, 104, 117, 118, 122, 216,
 259, 266, 298, 307, 335, 341, 344, 368, 433
 Разаков М. 586
 Разакова Ш. 586
 Разбаєв К. 586
 Разбойніков Л.Л. 586
 Разбойнікова К.С. 586
 Развіленський район 588
 Разворотнев І.П. 586
 Разніньков І.І. 586
 Раїнський М.І. 586
 Ракитин В.С. 586
 Ракитцька А.П. 586
 Ракитцький П.К. 586
 Ракитянський Н.І. 425
 Ракімжанов Ж. 586
 Раков М.С. 586
 Ракова М.Г. 586
 Рамазанов О.О. 586
 Раменськ, м. 531
 Раменське, м. 614
 Раменський район 535, 615
 Рамінович М.А. 585
 Рамулов В. 586
 Ранебурзький район 495
 Ранчинський район 466
 Ранюковий, х 147
 Раньків, х. 147
 Рапшондзе О.С. 450
 Расказовський р 534
 Раскін О.В. 586
 Раскіна М.А. 586
 Расковалово, с. 564
 Раскопін П.Е. 586
 Раскопіна А. 586
 Раскулове, с. 602
 Распутін І.О. 586
 Распутіна К.А. 586
 Рассказов Г.В. 587
 Рассказове, с. 567
 Рассказовський район 467, 572
 Рассулов А. 587
 Растаскуєв О.Д. 587
 Расулов Ш. 587
 Раупов В. 587
 Рахімов Р. 587
 Рахінзанов К. 587
 Рахмаєв А. 587
 Рахманов Б. 587
 Рахманов Г. 587
 Рахманов С. 587
 Рахманов У. 587
 Рахманова А.М. 587
 Рахманова Б. 572
 Рахманова Г. 587
 Рахманова М. 587
 Рахманова У. 587
 Рапшевський К.М. 587
 Рапшевський О.К. 587
 Рашівка, р. 356, 357, 359, 360, 361
 Рашівка, с. 10, 11, 17, 20, 22, 23, 23, 24, 31,
 36, 40, 42, 43, 55, 193, 281, 282, 352, 354,
 356, 355, 357, 360, 364, 366, 443, 447, 451,
 452, 453, 462, 463, 465, 466, 485, 488, 501,
 507, 520, 521, 522, 531, 536, 538, 542, 544,
 551, 557, 563, 564, 570, 571, 586, 590, 600,
 603, 604, 610, 617, 619, 623, 631, 634, 639
 Рашівська волость 6, 18
 Рашівська сільська рада 6, 193, 279, 334, 352,
 363, 364, 399
 Рашівський, заказник 11, 193, 352
 Рашкін Г.Я. 587
 Рашкіна А.Г. 587
 Рашкіна Е.М. 587
 Рашкіна Р.І. 587
 Ребольський район 583
 Ребрихінський район 505
 Рева Д. 78
 Рева Л. 78
 Рева О.П. 587
 Ревда, м. 572
 Реверук В.Я. 64, 116, 188, 200, 218, 220, 225,
 238, 239, 267, 274, 276, 297, 299, 318, 340,
 346, 366, 369, 379, 415
 Реверук С. 328
 Регардський район 507
 Регарський район 626
 Рейман А.Ш. 587
 Реляк М.В. 588
 Ремізов В.С. 588
 Республіка Білорусь див. Білорусь, Білоруська
 РСР
 Республіка Казахстан 417
 Реуцький Є.Ю. 588
 Рец А.В. 399
 Речербадський район 482
 Решетівка, м-ко 135
 Решетилівський район 9, 452
 Решетнікова А.А. 588
 Решетников І.О. 588
 Решоти, ст. 549
 Режін Ф.О. 588
 Резаков М. 588
 Резанов Д.І. 588
 Резанов Ф.С. 588
 Резанова О.Р. 588
 Резинкін І.А. 588
 Репін М.І. 588
 Репіна М.Ф. 588
 Репніков В.Г. 588
 Репнікова Т.В. 588
 Репнін В. 135
 Репіна Р. 135

- Рєпнін-Волконський М.Г. 135
Ржавець, с. 549
Ржавиці, с. 594
Ржаксинський район 622
Ржанцин П.Ф. 588
Ржев, м. 584
Ржевський район 526
Рибаков В.П. 588
Рибакова М.Л. 525
Рибалка А.К. 588
Рибалка Г.Т. 588
Рибалка І.Г. 588
Рибалко Г.Г. 206
Рибалко Н.А. 588
Рибалко Я.Ф. 588
Рибинський район 630
Рибін М.Т. 588
Рибіна К.Г. 588
Рибкін Л.І. 588
Рибно-Слободський район 579
Рижиков І.Я. 588
Рижков В.В. 589
Рижков М.П. 589
Рижков П.М. 589
Рижов Д.І. 589
Рик Я.Й. 185
Рильський район 602
Римар І.А. 589
Римарівка, куток 160
Римарівка, с. 10, 16, 22, 36, 40, 56, 117, 193, 326, 368, 369, 370, 372, 374, 393, 426, 442, 463, 469, 470, 477, 483, 484, 498, 500, 502, 503, 505, 508, 511, 522, 539, 540, 541, 547, 553, 554, 569, 572, 583, 584, 588, 594, 595, 607, 609, 613, 620, 624, 628, 629, 633
Римарівська сільська рада 6, 193, 246, 317, 318, 426
Риський район 599
Рівера Є.В. 605
Рівець, р. 158, 159, 160
Рівне, м. 433
Різник О.М. 416
Рісовка, с. 585
Ріспаєв Б. 589
Річ Посполита 8, 86, 348
Ровда, м. 624
Ровенський район 517, 572
Ровеньківський район 540, 541
Ровно, с. 480
Рогажев В.І. 589
Рогачов А.Д. 589
Рогачов О.Д. 589
Рогачова М.С. 589
Родак П.І. 589
Родзянки 154
Родін І.С. 589
Родін Л.В. 589
Родін О.В. 589
Родіна Н.Р. 589
Родіна Ф.К. 589
Родінський район 620
Родники, с. 558
Родниковський район 534
Рожественська М.П. 589
Рожественський В.Г. 589
Рожков м.І. 589
Рожкова м.К. 589
Рожкова Н.М. 551
Розбишівка, с. 15, 40, 271, 342, 343, 344, 375, 376, 393, 452, 455, 463, 470, 487, 493, 500, 502, 516, 524, 528, 561, 565, 576, 580, 581, 583, 588, 610, 611, 621, 623, 636
Розбишівська сільська рада 6, 262, 375
Розважевський район 593
Розенберг А. 41
Розиков Б. 589
Розлер В.А. 99
Розсипне, с. 534
Розсошанський район 480\
- Розумов В.С. 589
Розумов О.С. 589
Розумовський К.Г. 128
Роїнський М.П. 589
Романенко Г.О. 590
Романенко Є.П. 287
Романенко Є.П. 590
Романенко М.Д. 239
Романенко М.Д. 33, 34
Романівка, с. 573, 617
Романов К.М. 590
Романов С.К. 590
Романова Ф.С. 551
Романово, с. 555
Романовська 590
Романовський В.О. 590
Романовський район 611
Романський район 155
Ромашко П.І. 590
Ромашенко М.Ф. 590
Ромашкевич В. 90
Ромашкевич Є. 90
Ромашкевич К. 90
Ромашкевич М. 90
Ромашкевич О. 90
Ромашкевич О.Д. див. Барсукова О.Д.
Ромашкевичі-Горби, родина 90
Роменець, с. 162
Роменська округа 6, 19, 301, 425
Роменський повіт 119
Роменський район 6, 41
Ромін В.О. 335
Ромін В.О. 590
Роміна С.Л. 590
Ромни, м. 118, 122, 238, 384
Ромодан, станція 116

- Російська імперія 16, 18, 97, 136, 147, 188,
204, 223, 308, 380, 398, 411, 424, 432
Російська Федерація 136, 154, 188, 204, 223,
308, 335, 380, 411, 433
Росія 208, 218, 304
Росп'ятинський район 571
Ростов, м. 514
Ростовська область 216, 449, 455, 469, 471,
499, 528, 534, 540, 547, 552, 581, 588, 597,
601, 603, 604, 624, 632, 635, 643
Ростовцев М.О. 590
Росумов Н. 590
Рожлін М.Г. 590
Рочев З.М. 590
Рочева К.П. 590
Рошаль, м. 588
Роцункін І.О. 590
РСФРР 136
Рубан К.Ф. 106, 107
Рубан К.Ф. 590
Рубінова Т.І. 625
Рубцовка, с. 572
Рубцовський район 572, 576, 636
Ругреново, м. 592
Рудадавське, с. 644
Рудаков І.І. 590
Рудаков І.М. 590
Рудаковський К.В. 590
Руденко Г.С. 590
Руденко Д.Т. 590
Руденко П.В. 573
Руденський М.А. 590
Рудиків, с. 377
Рудикове, с. 342, 344, 506
Рудич Г.О. 590
Рудич І.К. 106, 107, 202, 590
Рудич І.Т. 591
Рудич О.І. 591
Рудич О.М. 591
Рудич О.Ф. 591
Рудка Степ, с. 323
Рудка, р. 256
Рудковський К. 392
Рудковський М.В. 591
Руднев П.І. 591
Руднева А.Ю. 591
Рудневе, с. 592
Рудново, с. 526
Рудчевський М.О. 591
Рудченки, родина 30, 72
Рудченко А.М. 100
Рудченко П.Г. 591
Рудченко П.Я. 30, 31, 69, 71, 72
Рудченко Я.Г. 71
Рудяк В.М. 591
Рудь Г.В. 591
Рузів Б. 591
Рузів Б. 591
Рузієва Ш. 591
Рузматов Ш. 591
Рузнецький район 550
Руминик О.Ф. 591
Румунія 117, 123
Румянцев Ф.Ф. 591
Румянцева С.І. 591
Рунов Ю.М. 591
Рунова С.М. 591
Русаків М.С. 591
Русамков С.П. 591
Русанівська волость 18
Русанівський М.О. 591
Русиново-Дубина 13
Русиново-Дубина, заказник 269
Руски, с. 488
Русов О. 111\
Русова С. 111
Русталов Ч. 591
Рустамов А. 591
Рустамова 591
Рустем Я. 134
Рустемас І. 134
Руська Блямора, с. 586
Руське, с. 567
Руський Брод, с. 533
Русько-Березівка, с. 491
Рухляда І. 342, 344
Рухляда І.С. 342, 591
Ручанська сільська рада 6
Ручки, с. 22 23, 31, 40, 56, 271, 342, 377, 378,
379, 440, 442, 450, 451, 453, 455, 457, 458,
458, 460, 462, 463, 465, 469, 472, 473, 474,
476, 477, 483, 486, 489, 490, 499, 504, 507,
509, 511, 512, 513, 516, 522, 523, 528, 530,
532, 534, 538, 539, 546, 549, 551, 552, 553,
555, 556, 559, 560, 562, 566, 568, 571, 572,
575, 576, 579, 580, 582, 586, 587, 588, 591,
592, 593, 594, 600, 602, 604, 605, 605, 608,
610, 611, 613, 617, 618, 620, 622, 624, 625,
626, 628, 633, 634, 638, 642, 645
Ручківська сільська рада 6, 377
Ручкін П.Г. 591
Рюмін І.І. 592
Рюмін Ф.Д. 592
Рябихін П.М. 592
Рябихіна М.І. 592
Рябінович М.Я. 585
Рябушенко А.М. 592
Рябушенко Р.Г. 592
Рябушки, с. Лебединський район 573
Рябцев І.О. 592
Рябченко І.Ф. 592
Рявкін С.Ф. 592
Рявкіна Л.С. 592
Рядижинська сільська рада 443
Рязанов Д.І. 592
Рязанов М.О. 592

- Рязанов Ф.С. 592
Рязанська область 259, 442, 443, 463, 465,
482, 483, 492, 494, 495, 495, 497, 497, 515,
529, 533, 547, 549, 550, 562, 563, 576, 578,
582, 592, 599, 627, 630, 635, 642
Рязанський район 495
Ряпулов М.О. 592
Рясне, с. 608
Рястово, с. 569
Ряхімова Я. 625
- С.**
Сааев В.М. 592
Сабінський район 514
Сабуров М. 592
Саванович Г.Т. 467
Савельєв В.Ф. 592
Савельєв І.В. 592
Савельєв О.Г. 231, 237, 280, 343, 397
Савельєва М.В. 592
Савенко К.І. 592
Савенков О.Ф. 592
Савечко О.Г. 206
Савін В.А. 592
Савінов Є.Є. 592
Савінов І.В. 592
Савінова А.І. 592
Савінова П.А. 592
Савлев М.Д. 593
Савлева М.І. 593
Савостьянов О.К. 593
Савченко Г.І. 302
Савченко І.К. 593
Савченко І.Ф. 301
Савченко І.Ф. 55
Савченко Ф.О. 593
Сагаджаков Х. 593
Саджама К. 568
Садиба 11
Садикбаєв І. 593
Садикбаєва Т. 593
Садикженов 593
Садиков А. 593
Садиков В.А. 593
Садиков Д. 593
Садиков І. 593
Садиков Р. 593
Садиков С. 593
Садиков Х. 593
Садикова М. 593
Садиндісонов Х. 593
Садков К. 593
Садков К. 593
Садкова В. 593
Садково, с. 647
Садовська Р.Б. 593
Садовське, с. 646
Садовський Л.Ф. 593
- Садожина Т.В. 68
Садчиков Ф.І. 593
Садчикова М.П. 593
Саєнжан О.І. 593
Саєнко Т.М. 593
Сажин І.Є. 593
Сажина А.Є. 593
Сажнівський район 462
Сазонов Д.О. 594
Сазонов К.І. 306
Сазонов М.П. 594
Сазонов О.М. 594
Сайдов С. 594
Сайкова долина, ур. 356, 357
Сайфулін Х.А. 594
Сайфутдінов 594
Сайфутдінов Г.С. 594
Саїдов А. 594
Саїдов І. 594
Саїдов С. 594
Сакарганський район 443, 446, 451
Сакарчагинський район 442
Саки, м. 116
Сакиново, с. 526
Сакірова У. 560
Сакулова 587
Саламов Мансур 594
Саламов Монедр 594
Саланг, перевал 405
Салахунов Т. 594
Салдаєв С.Т. 594
Салехард, м. 590
Салєв М. 594
Салк М.Д. 594
Салк Ф.І. 594
Салков А.ф. 594
Салкова Д.М. 594
Салінабадська обл 535
Салітов Д.А. 594
Саліченко С.П. 432
Салкін В.І. 594
Салобеляцький район 619
Салов 594
Салов І.М. 594
Салов П.П. 206
Салова Т.М. 594
Салтиковський район 573
Салтівка, ст. 560
Сальянський район 548
Сальников І.А. 594
Сальниково, с. 460
Сальськ, с. 447
Сальський район 547, 624
Самара, м. 167
Самарівський район 455
Самаркан, с. 455
Самарканд, м. 587, 606

- Самаркандська область 440, 443, 446, 450,
476, 477, 485, 489, 490, 503, 509, 515, 560,
561, 562, 563, 587, 595, 597, 612, 613, 618,
626, 627, 628, 629, 631, 638, 644, 646
- Самаркандський район 443, 552, 560
- Самаров Р.Т. 595
- Самарська губернія 167, 368
- Самарська обл 563, 565
- Самарське, с. 635
- Самарський район 635
- Саматов А. 595
- Самликівський район 565
- Самодурово, м. 550
- Самойленко Г.К. 595
- Самойленко О.П. 260, 350
- Самойлович 227
- Самойлович І. 325
- Самоквасов Д.Я. 16
- Самородова А.С. 535
- Самотевичі, с. 552
- Самоткін, х. 170
- Самохін В.Д. 595
- Сампурський район 554
- Самтредський район 523
- Самуїлов О.Ю. 595
- Самченко К.І. 595
- Самченко С.П. 595
- Сандлер Б.І. 595
- Санжінов Л.С. 595
- Санжінова М.А. 595
- Санкерлінський район 530
- Санкт-Петербург, м. 19, 134, 179
- Санное, с. 473
- Санчурський район 565
- Сапараєв У. 595
- Сапожковський район 497
- Сапсай П.У. 595
- Сапун Д.А. 349
- Сапунов Г.Г. 595
- Сапунова А.С. 595
- Сараєвський район 259, 630
- Саракаш, ст. 505
- Сарактарський район 525
- Саранськ, м. 107
- Саранчина Долина, с. 10, 115, 193, 386
- Саранчина долина, ур. 13, 14, 193, 382
- Саралул, м. 592
- Саратов, м. 474, 479, 566, 598
- Саратовська область 442, 444, 447, 460, 463,
468, 474, 479, 481, 483, 520, 527, 533, 538,
544, 547, 572, 573, 589, 592, 593, 598, 608,
610, 611, 620, 621, 638, 641, 643
- Сараузак, ст. 442
- Сарафінський К.П. 595
- Сарбанітське, с. 599
- Саргави, с. 619
- Саргатський район 503
- Саркпаєв І. 595
- Сари, с. 10, 14, 16, 19, 22, 23, 24, 31, 38, 40,
60, 114, 193, 255, 358, 381, 383, 384, 385,
386, 387, 388, 389, 390, 390, 392, 436, 442,
451, 454, 460, 461, 463, 466, 467, 470, 481,
482, 488, 492, 496, 501, 506, 513, 515, 518,
519, 529, 533, 540, 541, 543, 549, 552, 555,
563, 580, 583, 585, 595, 598, 602, 608, 611,
629, 635, 642, 646
- Сари-Хосорський район 556, 589, 596
- Саричев М.С. 595
- Сарівська волость 6
- Сарівська сільська рада 6, 193, 240, 325, 353,
381, 387, 436
- Сарієв Ж. 595
- Саріков Ф.А. 595
- Сарінов І.В. 595
- Саркісов І.М. 595
- Саркісова Р.М. 595
- Сарновський Д.Г. 595
- Сарська волость 18
- Сартабаєв Х. 595
- Сартаєв У. 595
- Сартаєва Г.Ш. 595
- Сартинівка, с. 478
- Сасово, м. 443
- Сасовський район 482
- Сатаров Р.В. 595
- Сатінов І. 595
- Саткінов Д. 595
- Сатумбеков К. 595
- Сафаров Д. 596
- Сафаров С. 596
- Сафієв З. 596
- Сафієв Л.А. 596
- Сафієв Р. 596
- Сафієва К. 596
- Сафін С.Г. 596
- Сафулін З. 596
- Сафонов О.О. 596
- Сафонов Р. 596
- Сафонова К.О. 596
- Сафонова М.П. 494
- Сафронов О.Г. 596
- Сафронова Є.І. 596
- Сафронова О.П. 586
- Сахарський район 594
- Сахібов Х. 596
- Сахібова Д. 596
- Сахматкулов К. 596
- Сахно А.І. 349
- Сахно В. 596
- Сахно В.Ф. 596
- Сахно Д.В. 596
- Сахно І.Т. 125, 348, 596
- Сачко П.Ф. 596
- Сачкова А.І. 596
- Сбоев О.П. 597
- Сбоева О.М. 597

- Сватки, с. 10, 15, 40, 56, 193, 393, 394, 507,
511, 517, 528, 530, 532, 559, 561, 579, 580,
584, 603, 617, 623, 629
- Сватківська сільська рада 6, 156, 193, 393,
490, 542, 601, 639
- Свентковський В.М. 597
- Свердловська область 485
- Свердлик Г.І. 597
- Свердлик С.Я. 597
- Свердловськ, м. 441, 473, 481, 497, 498, 575,
576
- Свердловська область 233, 441, 447, 448, 455,
457, 458, 470, 473, 473, 474, 479, 491, 494,
498, 499, 502, 503, 514, 520, 524, 526, 527,
529, 543, 559, 560, 561, 567, 569, 572, 574,
574, 575, 576, 579, 581, 582, 583, 588, 611,
612, 618, 623, 624, 627, 628, 633, 644
- Свердловський район 527, 622
- Свинарня, с. 326
- Свирський Л.М. 597
- Свистун М.Л. 597
- Свистунов В.В. 101
- Свистунов В.К. 100, 141
- Свистунова М.Ф. 100, 101
- Свистунови, родина 101
- Свищевський район 546
- Свінар'єв П.П. 597
- Світлицький І.І. 597
- Світличний І.І. 303
- Світлицька Н.Н. 597
- Свободні І.І. 597
- Свободна А.І. 597
- Свободний, м. 613
- Себезький район 574
- Севаст'янов О.К. 597
- Севаст'янова П.І. 597
- Сегаль Іуда-Лейб 86
- Сегаль М.Х. 597
- Сегошев С. 596
- Сейм, р. 20
- Селища, с. 614
- Селище, с. 557, 567
- Селіванівський район 555
- Селкатна, ст. 491
- Селікове, с. 597
- Селіхов Д.Х. 597
- Селіхов С.В. 597
- Селіхова Г.Є. 597
- Селтінський р 535
- Селтінський район 558
- Семененко Г.Д. 597
- Семененко Г.Х. 597
- Семененко Л.Л. 597
- Семененко С.М. 171, 175
- Семенівка, с. 558, 621
- Семенівське, с. 608
- Семенівський район 9
- Семенкін І.І. 597
- Семенов А.С. 597
- Семенов В.А. 598
- Семенов Г.А. 598
- Семенов І.П. 598
- Семенов Л.Н. 598
- Семенов Н.С. 598
- Семенов П.І. 598
- Семенов П.Н. 231
- Семенов п.Ф. 598
- Семенов С.Я. 598
- Семенов Т.С. 598
- Семенова А.Н. 598
- Семенова В.С. 598
- Семенова Г.Ф. 598
- Семенова О.Є. 597
- Семеновське, с. 500
- Семенчик М.М. 23
- Семенчик М.М. 378
- Семенюта Т.І. 598
- Семика Г.Т. 598
- Семика П.В. 598
- Семикасарський район 552
- Семилуцький район 582
- Семиозерний район 496, 584
- Семипалатинськ, м. 488, 523, 568
- Семипалатинська область 443, 458, 490, 511,
513, 517, 546, 559, 561, 582, 588, 617, 628
- Семкін З.Й. 598
- Семкіна Д.С. 598
- Сенча, с. 349
- Сенчук І.П. 598
- Сенчук М.С. 598
- Сенюченко, с. 604
- Сень Г.І. 598
- Серафимівський район 535
- Серафимський П.П. 598
- Серватовський Г.В. 598
- Сергеев В.Г. 598
- Сергеев В.Д. 598
- Сергеев Г.М. 598
- Сергеев О.Г. 599
- Сергеев О.Ф. 598
- Сергеева К.С. 599
- Сергеева О.С. 598
- Сергієва гірка, ур. 254
- Сергієнко 599
- Сергієнко І.І. 599
- Сергіївка, с. 19, 22, 33, 251, 270, 275, 525, 555
- Сергіївська волость 18
- Серго, м. 549
- Серго-Кала, м. 553
- Сердечко Д.Ф. 599
- Сердечко Ф.П. 599
- Сердобок, м. 492
- Сердюк С.А. 599
- Сердюков Г. 599
- Сердюков М. 107
- Сердюков М.Г. 599

- Сердюков С. 107
 Сердюков Т. 107
 Сердюков Т.Г. 107 – 108
 Сердюкова М.С. 599
 Серебряков Г.Я. 599
 Серебряніков П.І. 599
 Серебряніков С.М. 599
 Серебрянікова М.О. 599
 Серебряно-Прудський район 499, 529
 Середино-Будський район 545
 Середники, с. 455
 Середні Луки, с. 574, 575
 Середня Азія 132
 Середняки, с. 40, 56, 342, 395, 396, 397, 442, 445, 448, 450, 451, 454, 456, 457, 458, 459, 460, 463, 465, 469, 477, 480, 482, 484, 491, 492, 494, 497, 498, 499, 502, 504, 510, 516, 520, 523, 526, 527, 528, 530, 531, 536, 537, 542, 543, 544, 548, 553, 556, 557, 559, 566, 567, 570, 573, 577, 584, 585, 598, 601, 602, 608, 609, 613, 620, 622, 629, 632, 633, 634, 639
 Середняківська сільська рада 6, 230, 231, 245, 261, 395, 396
 Середняцька сільська рада 6
 Сержантов А.І. 599
 Серова В.С. 599
 Серпуховський район 564
 Серсенов Т. 599
 Серьков П.Є. 599
 Сergyогін В.І. 599
 Сergyогіна м.М. 599
 Сетричков М.Л. 599
 Сетчіков М.М. 165
 Сехеново, с. 573
 Северне, с-ще 613
 Семакін М.С. 599
 Семакін Н.Ю. 599
 Серих М.В. 600
 Серих П.М. 599
 Серов І.Є. 599
 Серовський район 470, 498
 Сеченовський район 518
 Сивагін С.А. 600
 Сивагіна М. 600
 Сивашинська Р.І. 600
 Сивашинський Х.А. 600
 Сиволап Н.М. 129, 152, 167, 247, 262, 268, 276, 289, 306, 319, 322, 343, 345, 379, 398, 417
 Сивошинський Х.А. 63
 Сидоренко В.О. 600
 Сидоренко Г.О. 8, 176, 240, 242, 360, 361, 421
 Сидоренко І.Б. 600
 Сидоренко І.В. 48, 111, 129, 131, 132, 414, 600
 Сидоренко І.М. 600
 Сидоренко І.П. 218, 600
 Сидоренко К.П. 600
 Сидоренко М.Н. 600
 Сидоренко П.С. 600
 Сидоренко У.С. 600
 Сидорін П.С. 600
 Сидоріна П.І. 600
 Сидоркін В.М. 600
 Сидоркіна В.Ф. 600
 Сидоров В.І. 600
 Сидорова Ф.П. 600
 Сидорчук М.М. 583
 Сизов Є.П. 600
 Сизов У.М. 600
 Сизова Г.А. 600
 Сизова Д. 601
 Сизрань, м. 452, 541
 Сиктивкар, м. 586
 Силаєв Л.О. 601
 Силаєва М.І. 601
 Силєво, с. 523
 Силенко Г.С. 601
 Силенко М. 601
 Силенко Марія С. 601
 Силенко Михайло С. 601
 Силенко О.Є. 601
 Силенко С.А. 601
 Силка В.Д. 601
 Сильонов О.С. 600
 Симако Н.К. 601
 Симбірськ, м. 136, 188, 204, 223, 308, 380, 411
 Симбірська губернія 167
 Сименєв т.С. 601
 Сименов П.П. 601
 Симоненко Є.С. 601
 Симоненко Й.С. 601
 Симоненко М.Й. 601
 Сионов В.І. 601
 Симонова П.С. 517
 Симонова Т.Є. 601
 Симоновський С.І. 601
 Синелєзький район 478
 Синенко В.З. 601
 Синєцька Є.В. 601
 Синєцький Я.П. 601
 Синицький М.С. 601
 Синицький С.І. 601
 Синівка, с. 116, 423, 556
 Синівський район 107
 Синчук А.Ф. 601
 Синчук П.С. 601
 Синошкін 601
 Синяєв П.Д. 601
 Синяков М.М. 602
 Сир-Висилка, с. 618
 Сирдар'їнський район 559
 Сир-Дар'я, ст. 602
 Сирія 130

- Сирія 131
Сиров В.Г. 602
Сирова М.Я. 602
Сирота В.Я. 602
Сиротюк В.М. 56, 136, 208, 319, 367
Сиртланов З.Г. 602
Сиртланова С. 602
Сисоєв м.Ф. 602
Сисоєва А. 602
Сисой І.М. 76, 602
Ситвошневський 600
Ситкалев М. 559
Ситников А.А. 602
Ситникова М.З. 602
Ситовка, с. 463
Ситько А.І. 602
Ситько М.К. 602
Сичаєв І.Т. 602
Сиченко М.М. 602
Сичугін О.Ф. 602
Сичугіна П.І. 602
Сіваков І.С. 602
Сівакова Т.С. 602
Сідельников М.С. 602
Сідельникова М.С. 602
Скирін В.І. 602
Сілантьєв С.С. 602
Сіліванівський район 515
Сімакін М.С. 602
Сімаковський С.І. 602
Сімінік М.П. 55, 364
Сінчук В.П. 602
Сіньков І.П. 603
Сіотва, с. 498
Сіпачев М.Д. 603
Сіпачева Т.П. 603
Сіпінська Я. 102
Сіра Є.Ф. 603
Сіренко О.І. 603
Сіренький Д.Л. 36, 345, 346
Сіренький Ю.Л. 36, 345, 346
Сірий О.К. 603
Сірих М.В. 603
Сірих П.М. 603
Сіріно, с. 533
Скаженик А.П. 603
Скаженик Г.Г. 603
Скаженик Г.М. 55, 302, 303
Скаженик І.С. 603
Скаженик С.Є. 603
Скаженик С.І. 603
Скажеників, х. 299
Скажениковий, х. 36
Скакун В.М. 68
Скалков І.В. 603
Скачко В.Р. 603
Скачко Ф.І. 603
Скиба О.О. 38, 387
Скирда А.М. 63, 68, 69, 71, 72, 44, 108, 109, 113, 116, 118, 119, 122, 123, 124, 125, 128, 131, 132, 133, 137, 140, 145, 149, 150, 153, 154, 155, 155, 165, 168, 182, 184, 185, 186, 187, 188, 200, 203, 204, 205, 207, 216, 217, 218, 220, 224, 225, 231, 233, 234, 239, 244, 245, 248, 257, 259, 260, 261, 266, 268, 274, 275, 276, 277, 279, 280, 282, 286, 287, 288, 290, 291, 296, 300, 301, 302, 303, 305, 307, 308, 318, 322, 323, 324, 329, 330, 331, 333, 334, 337, 339, 342, 344, 345, 349, 350, 351, 362, 363, 365, 370, 371, 376, 377, 380, 381, 386, 389, 390, 394, 395, 397, 399, 405, 406, 407, 408, 410, 411, 412, 414, 417, 424, 425, 426, 433, 438
Скирда О.А. 66, 70, 151, 222, 269, 288, 297, 299, 317, 318, 335, 338, 363, 365, 366, 369, 370, 372, 381, 412
Скиток Преображенський 256
Скловський О.Ю. 603
Скляренко Д.О. 603
Скляренко Є.І. 490
Скобелев І. 126
Скобелев І. 43, 44
Скопинськ, м. 609
Скорик І.Ф. 603
Скоробагацька К.К. 119
Скоробагач Д.В. 603
Скоробагач Д.С. 75
Скороднянський район 481
Скородумов М.К. 603
Скородумова Г.М. 603
Скороднянський район 555
Скоропадський І. 326
Скоропадський П. 136
Скороходов М.М. 603
Скороходова Г.Ф. 603
Скрипка А.М. 603
Скрипка Г.В. 604
Скрипка К.Г. 604
Скрипник І. 604
Скрипниченко М.Г. 547
Скрипченко Г.І. 604
Скрябін М.С. 604
Скрябіна М.І. 604
Слав'янський район 442, 480, 632
Славгород, м. 105, 553, 608
Славинський район 540
Славков З.Є. 604\
Славуца, м. 433
Сламіщєво, с. 538
Слепцов Я.Є. 604
Слепцова Н. 604
Слинько І.П. 68
Сліпченко В. 604
Слобідський район 526
Слободо-Петрівка, с. 135
Слободський район 576

- Слободчиков І.а. 604
 Словачевська С.Л. 604
 Словачевський Й.А. 604
 Слупський район 105
 Слущка Г.Г. 604
 Слущкий Б.Ш. 63, 604
 Слущкий З.С. 604
 Слущкий І.С. 604
 Слущкий П.Ш. 604
 Слущкий район 132
 Слущкий С.Л. 604
 Слюсар М.В. 58, 145, 146, 157, 188, 189, 189,
 191, 192, 193, 208, 209, 210, 235, 236, 249,
 250, 263, 264, 268, 281, 291, 339, 346, 353,
 375, 381, 382, 393, 400, 402, 403, 411, 419,
 420, 436
 Слюсенко В. 604
 Смаль І.В. 604
 Смелик А.В. 604
 Смирнов а.С. 604
 Смирнов І.В. 605
 Смирнов М.В. 605
 Смирнов О.К. 605
 Смирнов О.П. 605
 Смирнов С.З. 605
 Смирнова В.В. 605
 Смирнова К.Д. 605
 Смирнова О.Д. 605
 Смилов О.І. 605
 Смилова А.П. 481
 Смишляев В.В. 605
 Смірнов В.І. 605
 СМічурицьк, м. 485
 Сміян М.С. 605
 Смоленський Л.П. 605
 Смоленськ, м. 441
 Смоленська область 441, 482, 499, 509, 526,
 528, 531, 541, 573, 609, 614, 638, 641
 Смоленський район 482, 509, 572
 Смоленська обл
 Смоляков А.Н. 605
 Смоляков М.А. 605
 Смоляр В.Г. 58, 145, 146, 157, 188, 190, 192,
 193, 209, 210, 235, 236, 249, 339250, 264,
 268, 281, 282, 291, 346, 353, 375, 381, 382,
 393, 400, 402, 403, 411, 420, 436
 Смородінова Е.З. 603
 Смуков 605
 Смутко П.Т. 284, 605
 Снегірьов Г, З. 605
 Снігірвський район 573
 Сніжко В.В. 605
 Сніжко О.Й. 605
 Сніжко Ф.І. 605
 Сніжне, м. 550
 Сніжнянський район 504, 520
 Снітин, с. 580
 Снов'янка, с. 477
 Сновськ, м. 167
 Сномик В.Ф. 101
 Собко О.І. 321, 605
 Собко С.І. 321, 605
 Собнева, с. 481
 Соколов Ф.С. 605
 Соколов, с. 520
 Советський район 472, 619
 Совінов І.Т. 606
 Совінова Г.М. 606
 Согра, с. 611
 Соєнко Т.М. 606
 Соєнко У.Д. 606
 Сож, р. 118
 Созги, с. 628
 Сокиринці, с. 135
 Соколик В.В. 68
 Соколівщина, с. 584
 Соколов А.Ф. 606
 Соколов В.П. 107
 Соколова а.А. 578
 Соколова М. 638
 Соколово, с. 544
 Сокольський район 507
 Солдатове, с. 285
 334, 399, 448, 451, 463, 467, 477, 478, 486,
 487, 492, 499, 500, 508, 510, 514, 524, 536,
 537, 540, 541, 542, 547, 548, 558, 560, 564,
 574, 575, 577, 579, 586, 587, 595, 596, 597,
 605, 612, 628, 645
 Солдато-Олександрівське, с. 536
 Солдато-Олександрівський район 536
 Солдатське, с. 605
 Солікамськ, м. 625
 Солнечногорський район 544
 Соловї, с. 495
 Соловйов В.Ф. 606
 Соловйов М.С. 606
 Солових І.С. 606
 Солових М.П. 606
 Солодов М.І. 606
 Солодовник В. 606
 Солодовник Г.О. 606
 Солодовников Д.Й. 606
 Солодун А.В. 412
 Солодун В.В. 412
 Солодухін І.М. 606
 Солодяник, х. 501
 Соломи, с. 465
 Соломино, с. 525
 Соломін В.М. 606
 Солонешенський район 478, 502
 Солонів К.Ю. 606
 Солонцовка, смт. 486
 Солонянський район 453
 Солотчинський район 483
 Солтонський район 536
 Соль-Глецький район 625

- Сомалі 130
Сомів М. 606
Сомченко В.П. 606
Сопленко В.П. 606
Сопов С.С. 582
Соприкін Г.С. 606
Соприкін С.І. 606
Соркін А.С. 606
Сорокін 607
Сорокін В.С. 606
Сорокін В.Т. 606
Сорокін М.І. 607
Сорокін С.В. 606
Сорокіна П.Г. 607
Сорокінський район 640
Соротянка, с. 524
Сороченко, с. 578
Сорренто, м. 398
Соседівка, с. 494
Соседський район 532, 554
Соснівка, с. 10, 11, 12, 13, 15, 23, 40, 56, 115, 193, 201, 400, 403, 405, 406, 442, 445, 446, 459, 474, 476, 477, 478, 493, 499, 504, 504, 506, 512, 518, 520, 527, 528, 529, 530, 538, 555, 555, 556, 558, 560, 567, 576, 581, 584, 585, 588, 591, 600, 601, 612, 614, 622, 626, 635, 642
Соснівська сільська рада 6, 193, 199, 400
Сосновий гай, ур. 15, 193
Сосноборський район 608
Сосновський район 642
Сотів К.А. 607
Сотников М.М. 607
Сотников П.Г. 607
Сотникова М.С. 607
Сотникова С.А. 607
Софія, м. 110, 111
Софія, м. 121
Сохський район 586
Сошенко І.М. 134
Спас Хранимо, с. 485
Спасенов М.І. 607
Спаське, с. 506
Спаський район 494
Спаський район 578
Спелов І.В. 607
Спелова О.М. 607
Спінковський район 512
Спиридонов В.С. 607
Спиридонов І.В. 607
Спичак, отаман 32, 33, 63
Співак Л.М. 607
Спикін М.Ф. 607
Спіридонов В.С. 231
Спірін З.Б. 607
Спірін З.В. 607
Спірін І.І. 607
Спірін С.І. 607
Спіріна П.В. 607
Спіріна П.П. 607
Спітаки, с. 448
Спітацький район 448
Спіцевка, с. 615
Спіцевський район 615
Спіцун П.П. 607
Спічечний К.С. 607
Спішевська Е.С. 607
Сподун І.В. 366
Спрозна І.Н. 451
Среднее, с. 583
Срібна Береза, с. 559
СРСР 6, 19, 20, 40, 47, 56, 73, 104, 105, 113, 118, 122, 123, 136, 137, 137, 139, 172, 176, 216, 219, 220, 222, 223, 254, 258, 259, 266, 282, 298, 302, 308, 313, 335, 341, 365, 368, 383, 387, 398
Ст. Робочий, с. 592
Ставрополь, м. 570
Ставропольський край 465, 475, 493, 515, 521, 524, 526, 533, 536, 555, 573, 574, 595, 597, 597, 605, 615, 628, 636, 639, 454
Сталінабад, м. 550, 592
Сталінабадська обл 548, 621, 626
Сталінабадська область 455, 474, 484, 488, 489, 500, 507, 510, 514
Сталінабадський район 488
Сталінград, м. 624
Сталінградська область 144, 445, 448, 449, 455, 479, 494, 496, 505, 511, 519, 523, 525, 525, 535, 537, 544, 553, 557, 567, 583, 584, 597, 606, 609, 609, 630, 636, 643
Сталінська область 199, 443, 456, 466, 504, 520, 550, 575, 588, 604, 612, 613, 615
Сталінський район 440, 474, 489, 512, 544, 548, 568, 570, 571, 620, 628, 640
Стальгреса с-ще 592
Станілін, м. 522
Станіславський Г.Е. 372
Станіславський П.Т. 101, 102
Станога, с. 605
Стара Симлюва, с. 626
Стариково, с. 530
Старицький М. 30
Старицький М.П. 111, 112, 124
Старицький район 473
Старі Узелі, с. 368
Старіков В.П. 607
Старіков П.І. 607
Старлигамацький район 512
Старобардінський район 561
Старобороденьська, м. 598
Староведузький район 640
Старовлянський район 549
Стародубський район 527, 540
Стародубцев Г.Г. 607
Стародубцев О.С. 608

- Стародубцева Є.Т. 608
 Стародубцева П.Г. 607
 Старожирішкіно, с. 572
 Староменська, ст. 632
 Староменський район 632
 Старомижський район 460
 Старомінський район 527
 Старо-Оскольський район 496, 506, 507, 608, 609
 Старо-Салтівський район 560
 Старосиндрівське, с. 641
 Старосиндрівський район 641
 Старостін Г.Г. 608
 Старостіна К.І. 608
 Старухін 608
 Старухін І.І. 231
 Старцев М.А. 608
 Старшов В.І. 608
 Старшова З.С. 608
 Стаслюнас О.А. 191, 209
 Статівка А.П. 608
 Стаценко М.С. 608
 Стаценко П.М. 608
 Сташков В.І. 608
 Сташкова Ф.І. 608
 Стеблянська В.В. 608
 Стеблянський Є.І. 608
 Стексов О.І. 608
 Стексова О.Я. 608
 Стельмах А.Е. 608
 Стельмах О.М. 608
 Стенішино, с. 637
 Степак, с. 540
 Степаненко В.М. 43, 44, 104, 105, 126, 349, 608
 Степаненко Г.І. 286, 608
 Степанець Д.Є. 218
 Степанівка, с. 520, 544
 Степанов С.М. 608
 Степанова А.Є. 449
 Степанова Г.М. 608
 Степанович С.П. 21
 Степанович С.П. 278, 282, 283, 354, 355, 356, 357, 360, 361, 399, 400
 Степна П.В. 598
 Степне, с. 523
 Степновський район 465
 Степова М. 608
 Степуленко К.К. 609
 Степуленок І.П. 608
 Степура В.Я. 609
 Степучев М.Ф. 609
 Степучева О.С. 609
 Стерманова Є.А. 613
 Стерплук К.Г. 609
 Стефанівський, х. 444
 Стеценко М.В. 412
 Стеценко Я. 416
 Стецюк Н.О. 57, 58, 59, 145, 146, 146, 147, 157, 158, 184, 188, 189, 190, 191, 192, 193, 196, 208, 209, 209, 210, 210, 211, 235, 236, 236, 249, 250, 263, 264, 265, 268, 269, 270, 281, 282, 291, 292, 318, 339, 346, 347, 353, 367, 375, 381, 382, 383, 393, 400, 401, 402, 403, 411, 419, 420, 421, 436
 Стешата, с. 553
 Стовбун Є.М. 609
 Стогній І.Х. 274
 Стогній М.Н. 207, 208
 Столярков В.Д. 609
 Сторож Й.Я. 390
 Сторожев В.Є. 609
 Сторожева Х.С. 609
 Сторожова Могила 395, 396
 Стоян І.М. 609
 Стоян М.Т. 609
 Стратілітов 609
 Страшко Г. 609
 Страшко Г.М. 259
 Страшко М. 609
 Страшко М.Ф. 259
 Стрельков А.А. 609
 Стрельников А.П. 609
 Стрельцова Ф.С. 609
 Стрешок К.Г. 609
 Стрешинський район 634
 Стрижак В.В. 609
 Строганов І.С. 609
 Строганова М.С. 609
 Строкань Г.Г. 259
 Строкань Т.П. 259, 609
 Строна М.В. 609
 Строна М.П. 609
 Студене, с. 541
 Стульєв Б.М. 609
 Стульєва М.С. 609
 Суботін А.Ф. 609
 Суботін І.А. 609
 Суворов О.В. 304
 Суворов О.К. 610
 Суворов О.Т. 610
 Суворова Е. 610
 Суворовський район 549
 Судаков І.В. 610
 Судакова В. 610
 Суджа, м. 565
 Суджанський район 465, 553, 629
 Судогда, м. 601
 Судогодський район 507
 Сузацький район 489
 Сузунський район 604 – 605
 Суїнданов 610
 Суїндіков К. 610
 Суково, с. 571
 Сула, р. 147, 148, 231, 340
 Сулейманов Д. 610

- Сулейманов З. 610
Сулейманов М.Р. 75, 76, 610
Сулейманов Х.З. 610
Сулига А.О. 610
Сулига С.П. 610
Сулима Г. 373
Сулімаков А.К. 610
Сулкубаєв А. 610
Сулкубаєва К. 610
Султанов Б. 610
Султанов К. 610
Султанов Н. 610
Султанов С.Н. 610
Султанов Ш. 610
Султанова І. 610
Сумська область 5, 107, 116, 127, 155, 201, 219, 256, 337, 370, 441, 442, 456, 457, 457, 458, 458, 460, 462, 472, 476, 478, 480, 485, 487, 488, 501, 504, 512, 523, 531, 535, 537, 541, 542, 547, 549, 557, 567, 568, 569, 572, 573, 580, 604, 610, 611, 621, 639, 639, 647, 647, 559
Сумський повіт 86
Сунезький район 520
Суповський, х. 580
Супруненко А.М. 610
Супруненко О.Б. 20, 21, 174, 176, 241, 251, 325
Супрунів, х. 446
Супрунків, х. 603, 623
Супрунков, х. 505
Супрункове, х. 535
Сурамі, м. 109, 124, 125
Суржі, с. 535
Суров М.І. 610
Сурова Н. 610
Сурудков З.Ф. 610
Сурхандар'їнський район 489
Сурхандар'їнська обл 587
Сусанський район 485
Сусідський І.П. 611
Сусідський П.П. 611
Суслін М.А. 611
Сусліна К. 611
Суслов І.Ф. 611
Суставов І.Ф. 611
Суторіно, с. 611
Сутурмін О.В. 611
Сутцев Х. 440
Сутягін І.П. 611
Суханов Т.П. 611
Сухатов А. 611
Сухий Донець, с. 518
Сухиницький район 528, 583
Сухинський О.А. 611
Сухих М.Д. 611
Сухих Н.В. 611
Сухих О.В. 611
Сухих Ф.М. 611
Сухін М.Ф. 611
Сухно А.М. 611
Сухно В.В. 203
Сухно І.І. 611
Сухно М.О. 611
Сухно П.І. 611
Сухно Т.Л. 611
Сухобоков О.В. 20, 172, 254, 383, 386
Сухобол, с. 561
Сухобузський район 473
Сухов П.П. 611
Суховаткін Г.О. 611
Суховаткіна Т.О. 611
Сухогозова О.Т. 584
Суходавець А. 64
Суходавець К. 32
Сухолож'є, с. 633
Сухоложський район 633
Сухоруков М.І. 612
Сухумі, м. 544
Сушко Г.І. 612
Сушко І.Р. 368, 612
Сушко М.Г. 612
Сушко М.І. 612
Сушков А.Е. 612
Сушкова Є. 612
Східноказахстанська область 492
Східно-Казахстанська область 530
- Т.**
Табунідзе В.Д. 612
Табунідзе І.О. 612
Тавдинський район 644
Тавльдаринський район 476
Тавльдарський район 596
Тавірський район 491
Таволга-Мокрицький П. 135
Таврійський район 518
Тагаєв С. 612
Тагаєв Ш. 612
Тагайський район 510
Тагамлик, с. 125, 350
Тагіл, м. 622
Тагільський район 529
Таданєв С. 612
Таджикєв А. 612
Таджицька РСР 451, 456, 476, 484, 485, 500, 501, 507, 509, 510, 535, 548, 560, 560, 563, 568, 569, 570, 587, 594, 596, 610, 618, 619, 626, 628, 630, 631, 633, 637, 640
Тазєв І. 612
Тазєва Т. 612
Тайджанська область 547, 548
Тайшибєков Ш. 612
Талдата, с. 644
Талдомський район 500
Талицький район 527

- Талієв Х. 612
Талілетов Т. 612
Талімарова Т. 547
Тальменський район 606
Тальников П.І. 331, 612
Тамала ст. 620
Тамбаєв А. 612
Тамбаєв Т. 612
Тамбалдієв А. 612
Тамбердієв Х. 612
Тамбов, м. 448, 495, 575
Тамбовська область 442, 442, 457, 467, 477, 480, 485, 487, 492, 495, 515, 523, 525, 529, 532, 533 534, 554, 557, 567, 571, 572, 583, 589, 599, 602, 606, 608, 619, 621, 622, 629, 637, 642, 644
Тамбовський район 629, 644
Тампурський район 529
Тамуґіно, с. 531
Танбаєв Х.Н. 612
Танський район 569
Танюк А.В. 637
Тапільський О.П. 612
Тарабаєв П.П. 233, 612
Тарабан П.П. 199, 612
Тараканьцино, оз. 404
Тараненко Є.С. 150 – 151
Тараненко Є.С. 613
Таранівка, с. 609
Тарановський район 454
Тарасенко В. 121
Тарасівка, с. 134
Тарасов Г.П. 613
Тарасова А. 606
Тарашенко М.А. 605
Тарбагатайський район 622
Таркановський В.Г. 613
Тарський район 492
Татаєв З. 613
Татаєв, с. 550
Татанік, с. 625
Татарбунари, с. 259
Татаренко Г.М. 32
Татаркін І. 32
Татаркін І. 64
Татаров Г.М. 613
Татарська АРСР 440, 445, 446, 449, 451, 455, 463, 468, 471, 472, 476, 477, 484, 496, 497, 500, 501, 509, 514, 520, 523, 536, 541, 557, 565, 579, 607, 626
Татенов Р. 613
Татенова 613
Татовсян А. 613
Татовсян Р. 613
Татурифов І. 613
Тахарасов А. 613
Тахта-Лізканський район 553
Тахтамукайський район 580, 621, 646
Тахтамухат, аул 553
Тахтинський район 457
Тахтобаєв Т. 613
Тахтомат, с. 621
Тачаєв С. 613
Ташанов Ш. 613
Ташанова М. 613
Ташаузька область 446, 457
Ташбаєв Т. 613
Ташев М. 613
Ташевосян Р.О. 613
Ташкент, м. 450, 496, 532, 534, 539, 560, 593, 647
Ташкентська область 525, 556, 559, 560, 613, 620, 633
Ташков О.Т. 613
Ташлацький район 450, 636
Ташматов А. 613
Ташматова М. 613
Ташметвоа Х. 554
Тбілісі, м. 450, 488, 611, 621
Тбіліський район 543
Тверська область 546, 584
Тегульбецький район 572
Телегін Д.Я. 8
Телегінський район 442
Телятов М. 613
Тельман Е. 121
Тельмана, с. 478
Тельманівський район 604
Тембаєв С. 613
Темерке І.Г. 613
Темник А.І. 68
Темник І.Д. 286
Теніщево, с. 584
Тепле, с. 22, 56, 221, 216, 408, 409, 410, 446, 448, 449, 458, 461, 462, 463, 463, 478, 481, 482, 483, 484, 485, 487, 489, 502, 503, 504, 507, 509, 510, 511, 514, 515, 524, 528, 530, 533, 535, 545, 553, 557, 562, 565, 568, 572, 573, 578, 579, 582, 584, 590, 603, 605, 606, 609, 613, 617, 620, 621, 623, 624, 627, 628, 634, 636, 638
Теплицький район 646
Тепловський район 488, 520
Теплостанський район 501
Тергобайський район 633
Тереножкін О.І. 347, 354, 421
Терентьев М.М. 613
Терешівка, с. 615
Терешкін М.П. 613
Терешкін Д.Р. 614
Терешкін К.М. 614
Терешкіна Г.А. 614
Терещенко О.М. 173
Теркун В.Й. 614
Теркун І.І. 614
Теркун М.Д. 614

- Теркун Я.А. 614
Теркун Я.І. 614
Термезька область 587
Терновий куш, ур. 13, 15, 193
Терновий куш, заказник 401
Терновський район 584, 636, 638
Терпилівський Р.В. 271
Терсаков А. 614
Терський район 461
Тесленко А.Ю. 29
Тесленко А.Ю. 64, 65
Темниковський район 496
Тилохово, с. 478
Тимков І.Л. 614
Тимокова А.С. 614
Тимофівка, с. 11, 16, 38, 40, 411, 567, 572, 573
Тимохін Д.К. 614
Тимочкін І.Я. 614
Тимочкіна Н.І. 614
Тимошенко І.Я. 344
Тимошенко І.Я. 614
Тимошин М.С. 614
Тимошин О.О. 614
Тимський район 452
Тимченко Г. 414
Тимченко К.П. 416
Тираса, с. 574
Тиркангока, с. 629
Титаренко Г.М. 64
Титаренко К.П. 432, 614
Титаренко О.І. 614
Титкін Л.М. 614
Тихилов О.М. 614
Тихонов М.С. 614
Тихонова В. 532
Тихонова К.П. 614
Тихонович В.П. 102, 103
Тичина П. 398
Тишков К.В. 614
Тишкова М.Ф. 614
Тищенко К.Н. 615
Тищенко П.М. 614
Тнісхіді, с. 441
Прюков В.П. 615
Пітов О.О. 288, 615
Пітов П.Є. 615
Пітова У. 615
Пхвальдів А. 615
Пшталі, с. 562
Ткач М. 487
Ткаченко А. 32, 64
Ткаченко В. 170
Ткаченко В.А. 615
Ткаченко В.М. 615
Ткаченко К.В. 615
Ткаченко М.П. 615
Ткаченко О.М. 21, 22, 142, 143, 144, 148, 164, 182, 184, 197, 198, 206, 213, 214, 215, 231, 232, 232, 240, 241, 245, 246, 247, 249, 271, 272, 273, 278, 279, 283, 290, 293, 294, 295, 320, 321, 323, 324, 333, 334, 337, 338, 340, 358, 359, 360, 367, 395, 396, 408, 409, 412, 421, 426, 427, 431, 432, 438
Ткаченко П.Н. 598
Ткаченко С.В. 615
Ткаченко С.Ю. 615
Ткаченко Т.С. 615
Ткаченко Ю. 615
Ткачов М.І. 615
Тлеулетов М. 615
Тменівка, с. 452
Тоболівський район 531
Тобольський район 582
Товжанов А. 615
Товжанова Н. 615
Товсто'ят А.М. 615
Товстуха О.Х. 615
Тогатський район 570
Тогельдів С. 615
Тогельдієва М. 615
Тогульський район 505
Тогучинський район 446
Токлакський район 637
Токманський район 456
Толпський О.П. 615
Толстопятов В.Я. 615
Толстопятова П.А. 615
Толстоухов П.Г. 615
Толопа І.О. 274
Толябаєв І. 616
Томськ, м. 598
Томська область 525
Тонкопшкур А.М. 616
Тоншаєвський район 574, 575
Топоров І.М. 616
Топчій А.С. 344, 616
Топчій Т.Я. 616
Торбеевський район 602
Торез, м. 617
Торогайдій С. 616
Тороки, с. 584
Торонто, м. 121
Торопецький район 461
Торопов А.М. 616
Торхов В.Є. 616
Торхова А.Г. 616
Торяник М.Ф. 56, 58, 145, 146, 157, 184, 188, 189, 190, 191, 192, 193, 208, 209, 210, 235, 236, 249, 250, 263, 264, 268, 269, 281, 282, 291, 339, 346, 353, 375, 381, 382, 393, 400, 402, 403, 411, 419, 420, 436
Тотемський район 501, 597
Тоткіт, с. 474
Тоцький район 452

- Топматов Д. 616
 Тпльменський район 601
 Травиков М.Ф. 616
 Трактинська М. 616
 Трактинський Г.А. 616
 Треба С. 416
 Трегубівський ліс 38, 238
 Трещев М.І. 616
 Трещева В.М. 616
 Тригуб 344, 616
 Тригуб
 Тригуб С.А. 616
 Тригубенко, родина 324
 Триль В.М. 616
 Тритузане, с. 585
 Тришкіно, с. 642
 Трір, м. 133
 Троїцький п. 607
 Троїцький район 565, 580
 Тронін О.П. 616
 Тростянець, м. 458
 Тростянецький район 462, 549, 569, 572, 631, 647
 Трофімов 616
 Трофімов П.І. 616
 Трофімова О.І. 616
 Троцак М.І. 68
 Троцьке, с. 642
 Трощинська Л.П. 616
 Трощинський Ф.Д. 616
 Трубчевський район 538
 Трунов С.Я. 616
 Трунов С.Я. 75, 76
 Труфанов В.П. 617
 Труфанов В.Р. 617
 Труфанов М.В. 617
 Трухачево, с. 442
 Труш Л.В. 56
 Трушков Г.М. 617
 Трушкова А.Г. 617
 Тугайська сільська рада 458
 Туганов Г.П. 617
 Туганова Є.В. 617
 Тугрінов К. 522
 Тужинський район 615
 Тузет-Бусово 526
 Туймазинський район 629
 Туймишева А. 534
 Тула М.М. 617
 Тула, м. 449, 621
 Тулаєв В.Ф. 68
 Тулаєв К. 617
 Тулакулов С. 617
 Тулін П.М. 617
 Туліна О.Г. 617
 Туля О. 444
 Тулперов І.М. 617
 Тульська область 444, 463, 476, 502, 503, 506, 529, 535, 536, 538, 538, 539, 544, 545, 549, 555, 584, 594, 594, 597, 598, 600, 618, 633, 645
 Тульський район 476
 Тульчинська округа 106
 Тульчин, м. 154
 Тульчинський район 461
 Тумаєв В.Н. 617
 Тумаєв Д.В. 617
 Туманов С. 617
 Туманове, с. 478
 Тумиково, с. 634
 Тумський район 533
 Тунаєв К. 617
 Тунгіро-Олекминський район 526
 Тупк, с. 526
 Тур В.І. 617
 Туракулов С. 617
 Туракурганський район 526
 Турганов У. 617
 Турганока К. 617
 Тургенев І. 125
 Тургінов К. 522
 Туржанов У. 617
 Туринський район 458
 Туркменська РСР 442, 446, 482, 507, 508, 532, 569, 589, 596, 634
 Туркусу, с. 519
 Турлібаєв 617
 Турлуханова Я. 617
 Турлуханов Ш. 617
 Турнаєв П.Д. 617
 Турнаєва К.Я. 617
 Туробахи, с. 600
 Туросец Г.Ф. 617
 Турпалова, с. 529
 Турсунов П. 617
 Туртанов Ш. 618
 Турткуль, м. 504
 Турткуль, м. 491
 Тутаєвський район 528, 538
 Тухтаєв Б. 618
 Тушко І.Д. 618
 Тхоренко М.П. 618
 Тюлячинський район 463
 Тюлькін В.С. 618
 Тюлькіна А.С. 618
 Тюменев С.О. 618
 Тюменева М.Я. 618
 Тюмень, м. 120, 442, 454, 467, 578, 621, 636
 Тюп, м. 567
 Тюрін П.І. 618
 Тюріна 618
 Тюрлема, с. 331
 Тютін К.З. 618
 Тютюрівщина, м. 486

- Тютюрівщина, х. с. 216, 410, 456, 461, 465,
482, 500, 512, 526, 555, 557, 577, 610
- Тюхтетський район 608
- Тяла А.Г. 227
- Тяло К.Ф. 618
- Тянь-Шанська обл 593
- Тяхта, с. 460
- У.**
- Уаткігов К. 618
- Убайдов Л. 618
- Убайдов Б. 618
- Убьжище, х. 135
- Убіхов І.Л. 618
- Убіхов Ц.А. 618
- Убіхова К. 618
- Увакров К.М. 618
- Увалька, ст. 507
- Уваров В.Й. 618
- Уваров Д.Я. 618
- Уваров М.С. 618
- Уварова Ф.Х. 618
- Увельський район 507, 555, 556, 647
- Увїнський район 544, 616
- Угайданов М.І. 618
- Угаров 618
- Угеров 618
- Углицький район 638
- Угольцев с.Є. 620
- Угорщина 117, 130, 131
- Удмуртська АРСР 458, 471, 472, 496, 497, 510,
511, 512, 526, 535, 544, 546, 547, 558, 560,
580, 592, 597, 616, 619, 631
- Узаков С. 618
- Узакова Х. 618
- Узбеков Г. 619
- Узбекова 619
- Узбецька РСР 443, 445, 446, 449, 450, 485,
489, 490, 496, 497, 508, 513, 514, 517, 520,
535, 549, 556, 561, 562, 563, 568, 586, 591,
595, 602, 606, 610, 612, 616, 618, 619, 619,
626, 627, 628, 636, 638, 644, 646, 647
- Узгенський район 620
- Узгур, с. 450
- Узедом, острів 107
- Узиканов С. 619
- Уйський район 645
- Україна 5, 8, 12, 15, 28, 37, 38, 40, 47, 53, 55,
60, 64, 68, 103, 110, 117, 118, 119, 120,
128, 132, 135, 136, 145, 150, 166, 173, 181,
184, 189, 191, 192, 211, 212, 235, 237, 239,
243, 251, 252, 254, 257, 268, 271, 274, 277,
280, 298, 307, 313, 314, 321, 324, 332, 338,
339, 343, 344, 345, 346, 348, 350, 354, 363,
364, 366, 369, 372, 376, 377, 379, 381, 384,
386, 388, 398, 401, 407, 417, 421, 425, 433,
434
- Українка Л. 30, 31, 47, 54, 55, 63, 66, 69, 109,
110, 111, 112, 118, 119, 121, 124, 125, 130,
398, 434,
- Українська РСР 73, 220, 314
- Укумасов С.Ф. 619
- Улагінський район 534
- Улан-Батор, м. 394
- Уланов Г.І. 619
- Уланов І.Г. 619
- Уланок, с. 465
- Улан-Уде, м. 595
- Улашли, с. 440
- Улекта-Утими, с. 489
- Улітін М.Я. 619
- Улітїна К.І. 619
- Улуногорський район 635
- Улу-Теляський район 564
- Улу-Теляцький район 637
- Улюндшаєв Г.Д. 619
- Ульмаєв Ф.Ф. 619
- Ульяничев Я.С. 619
- Ульяничева А.Ф. 619
- Ульянівка, с. 587
- Ульянов (Ленін) В.І. 31, 56, 136, 137, 188, 204,
223, 308, 380, 411
- Ульянов В.І. див. Ульянов (Ленін) В.І.
- Ульянова В. 489
- Ульяновськ, м. 136, 188, 204, 223, 308, 380,
411,
- Ульяновська область 510, 514, 536, 545, 566,
567, 596, 630, 642, 643
- Ульяновський район 445
- Умань, м. 123, 482
- Умаров К. 619
- Умербаєв І. 619
- Уметський район 557
- Уміров Б. 619
- Умурбеков Т. 619
- Умурзаков І. 619
- Умурзаков Н. 619
- Умурзакова Н. 619
- Унінський район 627
- Уразбаюк, с. 626
- Ураков А.Я. 619
- Уральськ, м. 566
- Уральська область 570
- Урам-Калі, с. 619
- Урантуд, н.п. 625
- Ура-Тюбе, м. 451
- Урбанович Н.М. 108\
- Ургутський район 477, 626
- Урдинський район 559
- Уренський район 530
- Уржум, м. 289
- Уржумський район 586, 597
- Урицький район 504, 578
- Уркан, с. 636
- Урлабеков С. 619

- Уро, с. 567
 УРСР 19, 20, 26, 126, 136, 137, 139, 176, 229,
 242, 305, 347, 383, 387, 421
 Урумбаев М. 619
 Урумунгуй, с. 470
 Урюпін В.Ф. 619
 Урюпіна Т.К. 619
 Урятубе, с. 568
 Усаев 620
 Усбанський район 468
 Усейнов Р.М.Огли 620
 Усейнова З. 620
 Усинське, с. 600
 Ускромне, с. 551
 Усманкулов А. 620
 Усманкулова С. 620
 Усманов Абдуміл 620
 Усманов Алжан 620
 Усманов Т. 620
 Усманов У. 620
 Усманова К. 620
 Усманський район 622
 Усов М.К. 620
 Успенський район 496
 УСРР 277
 УСРР 6
 Уссурі, ст. 465
 Уссурійська область 465
 Устивиця, с. 135
 Устименко І.Я. 620
 Устименко Я.П. 620
 Устимов М.П. 620
 Устимова Т.О. 620
 Устинов Д.С. 620
 Устинова Н.Є. 620
 Устинок К.С. 620
 Устінов В.Є. 620
 Устінова М. 620
 Устрань, с. 494
 Устюженський район 584
 Устьканський район 585
 Усть-Колпа, с. 561
 Усть-Ліски, с. 498
 Усть-Пристанський район 473
 Утафський район 578
 Утеяров Б. 620
 Утешов Б. 620
 Уткін М.П. 620
 Уткіна П.А. 621
 Уточкін М.М. 621
 Уточкін О.М. 621
 Уфа, м. 454, 603, 621, 637
 Уфалейський район 528
 Уфимський район 497, 621
 Ухайло І.М. 621
 Ухайло М. 621
 Ухрай, с. 560
 Учкурганський район 453\
- Уч-Пристанський район 498
 Ушаков І.Д. 621
 Ушаков Н.К. 621
 Ушаков С.Ф. 621
 Ушакова М.В. 621
 Ушия, м. 603
- Ф.**
 Фабриченко 344
 Фабриченко 621
 Фазлєв Ш. 621
 Фазлчєв Ш. 621
 Файзієв К. 621
 Файзієв Р. 621
 Файзуллін С.М. 621
 Файнувенс А.А. 621
 Факу О. 621\
 Факу Ш.П. 621
 Фанагін Б.М. 621
 Фанагіна П.М. 621
 Фаруб Ф.Р. 621
 Фастова, с. 539
 Фатєжський район 533
 Фатін М.Ф. 621
 Фатіна Л.П. 621
 Фаттахов М. 621
 Фаттахов М.М. 621
 Федоренко В.Ф. 621
 Федоренко Ю. 621
 Федорівка, с. 444, 445
 Федоров Г.І. 621
 Федоров І.А. 622
 Федоров М.І. 622
 Федоров М.С. 622
 Федоров М.Ф. 622
 Федоров Н.І. 622
 Федоров С.Є. 622
 Федоров Ф.К. 622
 Федорова М.С. 526
 Федорова П.Є. 622
 Федоровський Є.Б. 622
 Федоровський район 460
 Федосєєв В.В. 622
 Федосєєв Л.О. 622
 Федосиха, с. 487
 Федосівка, с. 574
 Федосов М.К. 622
 Федосова Н.П. 622
 Федотов В.П. 622
 Федотов І.А. 198
 Федотов І.О. 622
 Федотова Є.М. 622
 Федулін Ф.Є. 622
 Федченко І.В. 56
 Федченко Я.Т. 265, 622
 Феклін П.Ф. 622
 Фельдман Б.Є. 622
 Фельдман З.Г. 622

- Фемотино, с. 527
Феофіл, єпископ 169
Ферганська область 445, 449, 450, 450, 489,
508, 508, 509, 513, 514, 516, 520, 534, 536,
544, 547, 548, 552, 554, 556, 556, 560, 586,
591, 616, 617, 619, 626, 627, 627, 636, 637,
646, 647
Ферганський район 627
Фесенко П.В. 229
Фесенко Я.Ф. 622
Филонич М.С. 151, 623
Фисенко К.Н. 623
Фікачев М.І. 623
Філатов П. 623
Філатов Ф.Я. 623
Філенко В.М. 623
Філенко П.Т. 623
Філенко Федір М. 623
Філенко Федот М. 623
Філімонов В.П. 623
Філімонов В.Ф. 623
Філімонов Д.У. 623
Філімонова П.С. 623
Філіп II 27
Філіпов В.Г. 623
Філіпов Г.О. 623
Філіпов Ф.М. 623
Філіпова Н.П. 623
Філіпова П.П. 496
Філішпов Ф.Н. 76
Філонич М.С. 623
Філонов С.М. 623
Філютович М.А. 623
Філютович М.М. 623
Філяшевич І.К. 623
Філь Г.Ф. 259, 623
Філь І.М. 435
Фіногенов Г.І. 623
Фіногенов І.Т. 623
Фістащенко О.С. 624
Фішин 624
Фодолєєв Ф.Ф. 472
Фокін В.І. 624
Фокіна Ф.Р. 624
Фокіно, с. 558
Фоменівка, с. 541
Фоменко В.Г. 624
Фоменко М.І. 624
Фоменко М.П. 624
Фомін Є.К. 624
Фомін М.М. 624
Фомін П.К. 624
Фоміна А.Д. 624
Фоміна В.В. 624
Фоміна М.С. 624
Фоміно, с. 506
Фомкін І.С. 76, 624
Фонатів О.М. 624
Фонатова М.Г. 624
Фотін Г.М. 624
Фраджін І.М. 624
Франко І.Я. 111
Франція 133
Френкель О.В. 624
Фрідман С.В. 624
Фрідман Т.Л. 56
Фролов В.І. 624
Фролов І.Т. 624
Фролов М.С. 625
Фролов О.С. 625
Фролов П.Є. 625
Фролов Т.С. 625
Фролова М.І. 624
Фролове, с. 576
Фрунзе М.В. 105, 132, 395, 433
Фрунзе, м. 560
Фрунзе, с-ще 640
Фрунзенська область 443, 560, 571, 615
Фрунзенський район 445, 483, 494, 572
Фуйников О.А. 625
Фукало Г.О. 625
Фунніков О.А. 625
Фураєв Х.Р. 625
Фурманов Л.С. 625
Фурманов Я.С. 625
- Х.**
Хабалов К.В. 625
Хабаровськ, м. 501, 513, 527, 623
Хабаровський край 453, 457
Хабенко М.І. 58, 157, 208, 375
Хабібулін Ф.В. 625
Хаблашов Д. 625
Хаблашова 625
Хаджаєв Х. 625
Хаджакулов О. 625
Хаджиабатський район 508
Хаджибадський район 556, 575
Хаджибатський район 469, 535
Хаджибацький район 552
Хаджимбердієв Б. 625
Хаджимуратов М. 625
Хадиров А. 625
Хадукін І.Н. 625
Хазимська база 568
Хайдаров Б. 626
Хайдаров Д. 626
Хайдаров І. 626
Хайджабердієв К. 626
Хайдинов Р. 626
Хайрудінов Н. 626
Хайрушдінов С. 626
Хайсамутдінов Г. 626
Хайман М.Ф. 625
Хаймов Р.С. 625
Хайтов А. 625

- Хакімов А. 626
Хакімов Г. 626
Хакімов К. 626
Хакімов Х.Т. 626
Хакімова Х. 626
Хакітова Д. 610
Халгарова М. 509
Халецька П.М. 626
Халецький М.А. 626
Халिमон О.В. 57, 58, 146, 192, 193, 196, 210,
236, 250, 263, 264, 265, 269, 292, 318, 353,
367, 375, 381, 383, 402, 403, 411, 420
Халєв М.Х. 625
Халікова С. 516
Халікунов Б. 626
Халіманова Р. 619
Халулін Н. 626
Халуліна В. 626
Халматов Д. 626
Халматова Б. 626
Халхин-Гол, р. 395
Хальмуратов Н. 626
Хальфінор, с. 476
Хамбаєв М. 626
Хамзіна Г. 562
Хамірзаєв Б. 627
Хамітулін Г.З. 627
Хаммерзаєв С. 627
Хамраєв Т. 627
Хамраєва Ш. 627
Хамракулов К. 627
Хамракулова П. 627
Хандатов У. 627
Хандо, с. 640
Хандонська сільська рада 501
Хандуров П.А. 627
Хандурова Т.Я. 627
Ханнанова О.Р. 157, 188, 190, 191, 192, 193,
209, 235, 353, 400
Ханти-Мансійський автономний округ 531
Ханюков 307
Халанов М. 627
Халовський район 635
Халугін І.Т. 627
Халугін К.І. 627
Харабалінський район 606
Харабалійський район 609
Харабірчев А.В. 627
Харагульський район 635
Харадзе С. 9
Харашин, с. 467
Харитонов П.І. 627
Харитонова О.І. 627
Харін В.К. 627
Харін В.М. 627
Харіна Є.І. 627
Харіна М.М. 627
Харіна Ш.Ш. 627
- Харків, м. 18, 36, 43, 91, 121, 126, 305, 313,
318, 350, 395, 527, 566, 572, 573, 580
Харківська область 6 127, 239, 248, 259, 290,
313, 364, 453, 461, 462, 469, 470, 472, 490,
520, 525, 531, 542, 543, 549, 560, 570, 573,
573, 582, 583, 587, 592, 598, 602, 609, 635
Харківський район 471
Харківці, с. 31, 33, 40, 43, 50, 53, 56, 65, 280,
441, 462, 463, 474, 485, 513, 526, 413, 414,
416, 418, 534, 535, 540, 542, 564, 572, 581,
584, 586, 590, 609, 632, 641, 643
Харківщина 304, 306
Харковецька сільська рада 6, 249, 280, 400,
413
Харламов С.П. 261, 627
Харламова Є.Г. 627
Харлан Т.К. 627
Харченко В.Ф. 628
Харченко Г.П. 628
Харченко Д.Т. 628
Харченко Є. 628
Харченко Л.С. 628
Харченко М.М. 628
Харченко О.М. 628
Харченко Р.В. 628
Харченко С.Й. 628
Харьков Р.С. 628
Хасанов С. 628
Хасанов Х.І. 628
Хасанов Хабіб 628
Хасанов Хамракул 628
Хасанов Хусомі 628
Хасмудінов А.А. 628
Хаснова М.І. 628
Хатбай А. 626, 628
Хатирський район 595
Хаткат, с. 548
Хатракулов М. 628
Хафізов Б. 628
Хафізов К. 628
Хачатурін І. 628
Хачатурян О.Є. 629
Хачатурян С. 629
Хвалінський район 479
Хвинхвелєв М. 629
Хвойка В.В. 171, 172, 173, 175
Хвойка В.В. 24, 25
Хворостянський район 647
Хвостов В.І. 629
Хвостов І.І. 629
Хендри, ур. 20, 23, 354
Хероїм Г.Ф. 629
Херсон, м. 634
Херсонська губернія 639
Херсонський повіт 639
Хижняк В.П. 629
Хижняк В.П. 75
Хижняк Василь Прокопович 629

- Хижняк О.Т. 629
Хитриненко Ю.П. 629
Хитровське, с. 467
Хитровське, с. 467
Хитці, с. 10, 12, 13, 15, 16, 20, 54, 55, 185,
193, 419, 420, 421, 422, 423, 424, 441, 456,
459, 469, 485, 486, 490, 512, 516, 518, 531,
534, 554, 555, 567, 593, 617, 621, 631, 643,
646, 647
Хілково, с. 602
Хіматова А. 491
Хіміч А.Я. 629
Хісматулін Л. 629
Хісматуліна В.Ф. 629
Хлебніков С.М. 629
Хлебнікова А. 629
Хлинівка, с. 451
Хмелевиц, с. 610
Хмельницька область 113, 374
Хмельницький Б. 7, 29, 325
Хобатов О.М. 629
Хоботовський район 606
Ховагінський район 628
Ходжаабатський район 619, 627, 637
Ходжаабатський район 596
Ходжаєв 629
Ходжаєва Н. 629
Ходжибацький район 547
Ходирі, с. 559
Ходиров І. 629
Ходор О.К. 629
Ходукін І.Н. 629
Ходхлев М. 629
Хока П.Т. 389
Хока П.Т. 629
Холдаров 629
Холін М.Я. 629
Холіна А.П. 629
Холмураов Н. 630
Холодне, с. 442, 443, 444, 444, 450, 452, 453, 460,
462, 462, 482, 483, 486, 498, 506, 507, 508,
509, 512, 517, 523, 525, 533, 534, 540, 545,
546, 548, 549, 553, 554, 558, 560, 561, 564,
566, 567, 570, 571, 575, 577, 581, 583, 588,
591, 593, 594, 595, 597, 599, 600, 601, 602,
606, 607, 609, 611, 612, 613, 614, 615, 616,
617, 618, 621, 623, 626, 627, 629, 631, 632,
633, 634, 636, 638, 640, 642, 643, 644, 647
Хомедов 630
Хомедов А. 630
Хоменко А.С. 630
Хоменко Е. 630
Хоменко Євдокія А. 630
Хоменко М.А. 630
Хоменко О.К. 630
Хоменко П. 39
Хоменко Х.В. 630
Хомкенко Єлизавета А. 630
Хомко В.В. 630
Хомко В.Л. 630
Хомутець, с. 452
Хомутов К.С. 630
Хомутов С.Л. 630
Хомченки, с. 538
Хомяково, с. 544
Хоперка, с. 442
Хоперський район 583, 584
Хорін І.І. 630
Хорол, м. 154
Хорол, р. 5, 17, 146, 147, 148, 149, 206, 231,
236, 240, 245, 246, 249, 262, 268, 271, 272,
278, 290, 323, 324, 334, 339, 361, 377, 378,
380, 395, 426, 427
Хорошилов А.З. 630
Хорошухін М.І. 63, 630
Хорошухіна С.А. 63, 630
Хоруженко О.М. 34, 187
Хоружівка, с. 499
Хоткевич Г. 30, 110, 112, 124
Хохлов І.Я. 630
Хохлова Л.Ф. 630
Хочми, м. 547
Хракина П.О. 597
Храмов І.Ф. 630
Храмова К.Т. 630
Храпов С.М. 630
Храпова Н.С. 630
Хренніков П.П. 631
Хреннікова Л.Д. 631
Хренов В.Л. 631
Хрикін В.П. 362, 631
Христенко В.Т. 631
Христенко І.І. 631
Христова К. 300
Христова Н. 299
Христовий В. 299
Христовий Л.О. 31, 32, 34, 35, 36, 37, 38, 63,
64, 217, 298, 299, 300,
Христовий М. 299
Христовий О. 299
Христофоров А.П. 631
Хрутков М.Д. 631
Хрушков М.В. 631
Хрушкова А.Ф. 631
Хрущеві, с. 616
Худін М.П. 631
Худолій М.С. 151, 631
Худорамбетов Т. 631
Худяк 631
Худяк Г.І. 423, 631
Худяк Є.К. 423, 631
Худяк З.І. 631
Худяк І.Є. 423, 631
Худяк Т.А. 423
Худяков А.С. 76
Худяков О.С. 631

Хульминський район 553
Хусанов М. 631
Хусанова Х. 631
Хусейнов К. 631
Хусейнов Р. 631
Хусейнова А. 631

Ц.

Цапів Яр, ур. 148, 451, 490, 576, 628, 631
Цапков М.І. 631
Царицинський район 578
Цветков І.П. 631
Цветкова М.Д. 631
Целкова, балка 147
Церунадзе Б.Т. 632
Цесарський В.Й. 632
Циварев П.Я. 632
Циварева Н.В. 632
Циганенко П.І. 170
Циганник В.А. 632
Циганник Г.С. 632
Циганов Д.А. 632
Циганов О.І. 632
Циганова О.І. 632
Цигуля В.Ю. 632
Цигуля Ю.І. 632
Цимбал в.Я. 632
Цимбал Г.В. 632
Цимбал Ф.М. 632
Цимбалове, с. 22, 426
Циобелаун В.Я. 632
Циценов А.С. 632
Цицурін І.Г. 632
Ціденов О.С. 632
Ціпки, с. 16, 50, 55, 162, 427, 428, 429, 430,
431, 432, 434, 450, 457, 572, 593, 595, 614
Ціпківська сільська рада 6, 427, 434
Цмакогон, с. 550
Цокур Д.П. 632
Цокур О.В. 632
Цольський район 478
Цуканова П.Т. 584
Цулукідзевський район 634
Цупков П.Я. 632
Цупріков Г.С. 632
Цурупало Г.І. 632
Цюпа С.М. 106, 107, 202
Цюпка С.П. 632

Ч.

Чаадаєвка, с. 627
Чадай І. 477
Чайка В.І. 56, 188
Чайка Г.В. 632
Чайка І. 9
Чайка І.О. 632
Чайка П.І. 632
Чакаль Ч. 633

Чалдахар, с. 596
Чалов П.Г. 633
Чалчикбаєв Д. 633
Чамбай, с. 556
Чановський район 527
Чапаєв В.І. 56, 417
Чапаєв, с. 417
Чапаєвськ, м. 647
Чапаєвський район 522
Чашкер С.І. 633
Чапінський П. 60
Чарджоузька область 446
Чарджоузька обл 596, 625
Чарджоузький район 446
Чардоуж, м. 507
Чари, с. 556
Чарийська область 491
Чариш, с. 467
Чарімов У. 633
Чарномордіна Л.Л. 635
Чарнський район 467
Чартигівка, с. 487
Часовяр, м. 612
Чаулкін С.Ф. 633
Чашинський район 564, 586
Чашкат, с. 446
Чебикін М.П. 633
Чебоксари, м. 417
Чебоксарський повіт 417
Чебоксарський район 473
Чеботарьов І.П. 633
Чебуряков В.Г. 633
Чедясов М.П. 633
Чекалов Ш. 633
Чекалова А. 633
Чекенєв Ф.Д. 633
Чеклизов М.С. 633
Чекмаров П.Ф. 633
Челімкін Г.В. 633
Челкалов Ш. 633
Челкалова А. 633
Челно-Вершинський район 598
Челябінськ, м. 444, 468, 530, 534, 554, 644
Челябінська область 207, 208, 442, 444, 448,
454, 458, 459, 465, 493, 496, 498, 499, 504,
507, 511, 513, 518, 525, 528, 530, 534, 536,
539, 545, 552, 555, 556, 557, 562, 572, 582,
586 593, 596, 597, 607, 611, 615, 624, 626,
629, 636, 637, 643, 644, 645, 647,
Челясов М.П. 342
Чембарський район 618
Чемокіно, с. 557
Чепелик В. 53
Чепухіно, с. 433
Червона Лука, с. 421
Червоне, с. 470, 628
Червоний Кут, с. 15, 386, 436, 442, 479, 504,
537, 628, 643

- Червоний район 541
Червоний, х 443, 197, 454, 478, 480, 491, 492, 501, 505, 507, 537, 557, 618
Червоноармійський район 444
Червоногвардійське, х. 329
Червоногвардійський х. 441, 444, 445, 446, 447, 449, 451, 456, 462, 466, 467, 471, 472, 473, 474, 480, 481, 482, 484, 485, 486, 487, 488, 489, 490, 493, 494, 496, 499, 500, 501, 504, 505, 506, 509, 514, 515, 516, 518, 519, 520, 521, 523, 525, 529, 531, 532, 533, 534, 536, 543, 556, 557, 558, 561, 567, 570, 571, 572, 573, 574, 575, 578, 585, 586, 587, 589, 590, 595, 597, 599, 601, 602, 603, 606, 614, 618, 621, 622, 623, 625, 626, 627, 628, 630, 631, 636, 640, 643, 644, 646, 647
Червонопрапорівська сільська рада 6
Червяков Ф.В. 633
Червякова О.Д. 633
Черданцев Б.С. 633
Черданцев О.Б. 633
Чердинський район 506
Черемхов, м. 547
Черемхівський район 603
Черемховський район 599, 600
Черемшан, с. 523
Черепанов І.Ф. 633
Черетих М.З. 454
Черіпа І.О. 633
Черкаєв С. 633
Черкаси, м. 123
Черкасов А.А. 633
Черкасов М.С. 633
Черкасов О.Ф. 633
Черкаська область 134, 155
Черкеська автономна округа 618
Черков А.І. 634
Черкод'янов М.В. 634
Черненко В.Є. 634
Черненко Т.А. 634
Чернече, х. 55, 341, 631
Черников Д.Г. 634
Черникова О.Н. 634
Черних В.В. 634
Чернишов А.С. 333
Чернишов А.С. 634
Чернишов Д.М. 634
Чернишов І.М. 634
Чернишов П.Т. 634
Чернишова слобода 256
Чернігівська губернія 167
Чернігівська єпархія 162, 326
Чернігівська область 167, 466, 470, 534, 545, 570, 571, 594, 603, 615
Чернігівське намісництво 88, 211
Чернігово-Сіверщина 8
Черніков Т.І. 634
Чернов В.Ф. 634
Чернов С.М. 634
Черновський район 479
Чернокутов І.Г. 634
Черноусов Г.М. 634
Чернський район 555
Чернський район 645
Чернухинський район 596
Чернушенський район 629\
- Чернушка, с. 522
Чернява, с. 563
Черняки, с. 409
Черняков І.Я. 634
Черняков Ф.В. 634
Черпасівка, с. 630
Черпис, с. 455
Чертак, с. 599
Чертилін О.А. 634
Черткуново, с. 610
Чершанки, с. 493
Черюк Я. 635
Чеснейший Г.П. 386
Чесновокове, с. 441
Чех Я.С. 634
Чехладзе І.І. 634
Чехладзе Н.Л. 634
Чехословаччина 117, 130, 131
Чечено-Інгушська АРСР 520, 522
Чечено-Інгушська АРСР
Чечіков О.М. 634
Чигарьов П.М. 634
Чигарьова А.Х. 634
Чигвинцев О.О. 634
Чиглилик, радгосп 443
Чигиринський район 483
Чигринців Ф.Я. 227
Чижевський Г. 435
Чижевський І. 435
Чижевський Ф. 435
Чижик Т.О. 634
Чикалов О.І. 635
Чимбаєв Н. 635
Чимбаєва Х. 635
Чимбайський район 448
Чимбарський айон 546
Чимкент, м. 449, 618
Чимкентська обл 613
Чиназький район 496
Чинглаурський район 549
Чирбинський район 517
Чирвон М.О. 55, 103, 122,
Чиринський район 449
Чирка М.С. 55, 103, 122, 123
Чирков Б.Й. 635
Чирков М.І. 635
Чирков М.М. 635
Чиркова А.М. 635
Чировка, с. 599
Чирок М.Я. 635

Чирчик, м 525
 Чистюхін М.П. 635
 Чистюхін П.П. 635
 Читинська обл 636
 Читинська область 470, 514, 526
 Чичерін Х.Г. 635
 Чиясов Ш. 635
 Чічкань Ф.С. 366
 Чкаїдзе В.М. 342, 635
 Чкаїдзе М.І. 635
 Чкалов, м. 477
 Чкалово, м. 483
 Чкаловськ, м. 453
 Чкаловська область 441, 452, 460, 466, 469,
 485, 486, 488, 493, 498, 502, 505, 520, 525,
 528, 530, 543, 551, 558, 564, 580, 584, 585,
 602, 614, 624, 625, 625, 638
 Чкаловський район 549, 591
 Чкаловська обл 612
 Чкровоногвардійський, х. 475
 Чован О.О. 193, 382
 Чокін І.Я. 635
 Чорний А. 234
 Чорний В. 234
 Чорний Г. 234
 Чорний Д. 234
 Чорний С.М. 234
 Чорнобривець І.І. 287, 635
 Чернозульська П.І. 517
 Чорномордіна С.С. 635
 Чорноморська губернія 54, 319
 Чорнушинський район 618
 Чубарев М.А. 635
 Чубарнян В. 448
 Чубов І.М. 635
 Чуваська АРСР 331, 446, 451, 466, 469, 473,
 474, 481, 496, 568, 591, 606, 612, 638
 Чугла, м. 473
 Чугуєвський район 364
 Чуевка, с. 463
 Чуйський район 626
 Чумак 635
 Чумак Г.А. 344
 Чумаков А.С. 635
 Чумаков М.М. 635
 Чумакова О.Г. 635
 Чунек, с. 589
 Чупахівка, с. 425
 Чупрасов П.Н. 636
 Чурилін П.Л. 636
 Чуриліна А. 636
 Чурупа, с. 449
 Чурякіна М.А. 547
 Чусова, м. 629
 Чусовський район 528
 Чустський район 514
 Чутівський район 623
 Чутський район 561

Чухальдзе 636
 Чухальдзе м.А. 636
 Чухль К.М. 636
 Чучковський район 497

Ш.

Шабаетв І.А. 636
 Шабалін С.Г. 636
 Шабаліна К.І. 636
 Шабанов Х. 636
 Шавріков А. 636
 Шавшин М.А. 344
 Шавшина А.А. 533
 Шагіршев Л.Т. 636
 Шагов В.І. 636
 Шагов І.Т. 636
 Шадієвський район 551
 Шадманов Ю. 636
 Шадманова С. 636
 Шадринськ, м. 440
 Шадринськ, м. 552
 Шадринський район 469
 Шадурка, с. 56, 183, 232, 330, 437, 494, 509,
 547, 552, 605, 607
 Шайдаров О.П. 636
 Шайдров О.С. 636
 Шаймов Х.Г. 636
 Шайхулін А. 636
 Шаїм В.І. 638
 Шакалов О.М. 636
 Шакалова М.А. 636
 Шакаров Б. 636
 Шакін М.О. 636
 Шакіна А.С. 636
 Шакіров Х. 636
 Шалашева Т.П. 637
 Шалашов С.М. 636
 Шалигін Д.П. 637
 Шалигіна Ф.І. 637
 Шалімов А.А. 399
 Шалін М.І. 637
 Шалін О.І. 637
 Шалопутін Г.М. 637
 Шалумбаєв К. 637
 Шалуне Н.Г. 637
 Шальнев І.М. 637
 Шальнев М.С. 637
 Шаманьязов К. 637
 Шаміков М.О. 637
 Шаміков Т.О. 637
 Шамлик, с. 445
 Шамов М.А. 637
 Шамова П. 637
 Шампатське, с. 472
 Шамрай С.П. 151
 Шамрай С.П. 637
 Шамран Г. 595
 Шанін І.І. 637

- Шаннек О.П. 637
Шанько Г.А. 434
Шанько Г.А. 55
Шанько М.Н. 434
Шапаєв Б. 637
Шапаєтов Ш. 637
Шапатова С. 637
Шапій А. 32
Шапіро І.Й. 638
Шапіро С.Б. 638
Шапкін, с. 515
Шаповал Н.Ф. 66, 68, 72, 78, 108, 109, 113,
118, 121, 128, 145, 149, 150, 153, 156, 164,
166, 182, 183, 185, 199, 200, 204, 207, 217,
220, 231, 233, 234, 237, 238, 245, 246, 248,
259, 261, 263, 265, 266, 273, 274, 280, 285,
286, 287, 291, 296, 299, 303, 304, 307, 321,
323, 329, 330, 331, 332, 334, 339, 342, 349,
362, 363, 364, 369, 376, 379, 394, 395, 397,
405, 410, 413, 416, 424, 433, 437, 439
Шаповалов М.М. 638
Шаповалов М.П. 638
Шаповалова К.І. 638
Шапсугський район 600
Шараєв Г.А. 638
Шараєв Д.Г. 638
Шарапов п.П. 638
Шараськін Я.Д. 638
Шараськіна П.П. 638
Шаригін Х. 638
Шаригіна Р.Ш. 638
Шарій В.В. 68
Шарінов Г. 638
Шаріпов Б. 638
Шаріпов Б.Т. 638
Шаріпов С. 638
Шаріпова А. 596
Шаріфов З. 638
Шаріфова С. 638
Шаркевич І.І. 638
Шаркевич М.І. 638
Шарково, с. 630
Шарлицький район 564
Шармовський район 454
Шаталівський район 639
Шататкін К. 638
Шатоболов Г.А. 638
Шатрава К. 32
Шатрава К. 64
Шатуриїнський район 486
Шафонський О.Ф. 17, 45, 59, 88, 211, 251
Шахмів Х.Г. 638
Шахменський район 525
Шахов В.І. 638
Шахова М.Г. 638
Шахгарськ, м. 107
Шахти, м. 216, 469
Шахунський район 605
Шацьк, м. 642
Шашенево, с. 533
Шварцман З.Я. 639
Шварцман І.З. 639
Шварцман Р.І. 639
Швед В.М. 207
Шведенко В.Я. 639
Шведенко О.Є. 639
Шведов О.І. 639
Шведова О.П. 639
Шведська могила 360, 408, 409
Швейцарія 111
Швейцарія 125
Швеція 316
Швець А.З. 639
Швець М.А. 639
Швидкий С.Д. 56, 103, 123, 124
Шебекинський район 550, 640
Шевенко Т.Г. 47
Шевцов Н.М. 639
Шевцова А.П. 639
Шевченко А.С. 639
Шевченко Д.П. 344, 639
Шевченко Є.І. 639
Шевченко І.Г. 639
Шевченко І.П. 639
Шевченко К.В. 639
Шевченко М.Д. 639
Шевченко М.І. 639
Шевченко М.П. 639
Шевченко О.І. 639
Шевченко П.П. 366, 639,
Шевченко Т.Г. 48, 55, 72, 109, 110, 134, 135,
155, 301, 302, 308, 639,
Шевченко, с. 569
Шедєве, с. 135
Шелєпиха, с. 450
Шелєст С.О. 639
Шелія Є. 640
Шелія П.А. 640
Шелкунов М.П. 640
Шелкунова М.Г. 640
Шемелін О.В. 640
Шемишеїнський район 447, 467
Шемгеряков Х. 640
Шемчук А.М. 640
Шенаков С. 640
Шелєлев, с. 526
Шелєтівка, м. 456
Шелєтівський район 581
Шералєв Б. 640
Шереметєв Б.П. 61
Шерін К.В. 640
Шерінян Г. 640
Шерінян С.С. 640
Шерматов А. 640
Шерматова 640
Шеров Ш. 640

- Шерова Д. 640
 Шерстюк В.В. 21, 22, 63, 143, 148, 159, 160,
 161, 162, 163, 174, 175, 176, 181, 184, 196,
 197, 198, 213, 215, 241, 242, 243, 251, 254,
 255, 256, 257, 271, 272, 273, 278, 279, 283,
 293, 328, 340, 347, 348, 355, 356, 357, 358,
 359, 360, 361, 378, 385, 396, 400, 404, 409,
 423, 427, 429, 430, 431, 432
 Шерстяних О.А. 640
 Шерстяних П.Г. 640
 Шестаков І.Я. 640
 Шестаков Ф.К. 640
 Шестаковський район 479
 Шехенев П.Г. 640
 Шехенева Є.П. 640
 Шеянов Л.І. 640
 Шеянов О.М. 640
 Шигонський район 600
 Шийко П.А. 640
 Шикільдин З.Г. 640
 Шикобилов П. 640
 Шиков М.Я. 641
 Шиков Ф.І. 641
 Шило Ф.І. 641
 Шилов В.Т. 641
 Шилов І.Ж. 641
 Шилов О.В. 641
 Шилов Я.М. 641
 Шилова М.І. 641
 Шилова М.М. 641
 Шилунов Д.Н. 641
 Шильгинський район 442
 Шильмуратов Ш. 641
 Шимахинський район 562, 642
 Шиндейкін С.Д. 641
 Шинкаренко Є.М. 641
 Шинкаренко Ф.Є. 641
 Шинкарюк М.Й. 641
 Шинкарюк О.П. 641
 Шипера, с. 496
 Шипілов І.Є. 641
 Шипілова О.Г. 641
 Шипіцин Т.Т. 641
 Шипіцина А.С. 641
 Шипов О.О. 641
 Шипова М.Д. 641
 Шипук Д.І. 641
 Шипук О. 642
 Шипуновський район 545
 Ширай Є.В. 73, 131, 132
 Ширягін О.М. 642
 Ширингузький район 537
 Ширишков О.М. 642
 Ширишкова І.Д. 642
 Ширінський район 590
 Ширніком М.Н. 643
 Широкий М.О. 642
 Широкий О.М. 642
 Широких І.М. 642
 Широков М.І. 642
 Широкова М.І. 642
 Широколава Х.І. 298
 Широколава Х.І. 35
 Широнон П.Є. 642
 Ширшов І.А. 642
 Ширягін В.М. 642
 Ширягін Г.В. 642
 Шихарієв І.Огли 642
 Шихарієва С. 642
 Шиш А.І. 55
 Шиш Г.І. 139, 425, 426
 Шиш, с. 636
 Шишацький район 551
 Шишкін Н.Г. 642
 Шишкін О.А. 642
 Шишков Є.І. 642
 Шипілев М.М. 642
 Шиян І.П. 151, 642
 Шкали, с. 567
 Шкаревський Д.К. 390
 Шкаревський І.К. 389, 642
 Шкеенеєва К. 498
 Шклов, м. 54, 319, 424
 Шкупов А.В. 642
 Шкурупій І.Г. 642
 Шлафпгтейн Хаїм бен ребе Пінхас 81, 84
 Шликов О.С. 642
 Шликова В.П. 643
 Шмаков М.І. 643
 Шмакова М.А. 643
 Шнеєрсон, родина 87
 Шнеур Залман бен Барух див. Шнеур Залман
 із Ляд
 Шнеур Залман із Ляд 46, 47, 78, 79, 80, 81, 82,
 83, 84, 85 – 86, 87
 Шнильов О.М. 643
 Шойна, ст. 642
 Шокретанський район 548
 Шора, с. 474
 Шорнікова Х.П. 643
 Шорохов О.Д. 643
 Шорохов О.І. 643
 Шорохова М.В. 643
 Шорохова М.Д. 643
 Шоржіков М.Н. 643
 Шостак О.М. 373
 Шостак Ф.О. 643
 Шпак В.В. 643
 Шпак З.Й. 643
 Шпакове 15
 Шпакове, ур. 375
 Шпенюв О.М. 643
 Шпилевий М.Ф. 106, 107, 202, 390, 643
 Шпинаєв О.М. 643
 Шпільєв О.М. 643
 Шрамківський Н.Ю. 643

Штабеев А.С. 643
Штанько І.Є. 103
Штанько С.В. 643
Штанько С.Н. 202, 643
Штебеев О.С. 643
Штепа В.П. 643
Штереб М.Г. 643
Штлов І.В. 641
Штомпель М.Г. 643
Шубін О.С. 643
Шубін С.П. 643, 644
Шувалівка, с. 518
Шудря А.В. 644
Шуйський район 441, 539
Шукуров Е.Я. 644
Шулігін Д.О. 644
Шуляк, с. 620
Шульга В.І. 644
Шульга Д.В. 366
Шумаков О.Д. 644
Шумаков С.П. 644
Шумакова В.Ф. 644
Шуманіно, с. 524
Шуманський район 513
Шумері, с. 638
Шумерлінський район 638
Шумкін М. 644
Шундяев О.І. 644
Шундяева М.І. 644
Шупик І.Г. 644
Шурмінський район 571
Шуробаш, с. 566
Шутов П.П. 644
Шутова Ю.А. 644
Шухринове, с. 458
Шучанський район 607
Шушкін Н. 644

Щ.

Щакова М.І. 588
Щагій А. 64
Щебекинський район 581
Щекінський район 538
Щелково, м. 639
Щелково, с. 551
Щербак Д.П. 202, 644
Щербак І.М. 644
Щербак М. 644
Щербак М.І. 259
Щербак О.Г. 259, 644
Щербак П.П. 106, 107, 202
Щербаківський В.М. 19, 22, 270
Щербаков Г.Й. 644
Щербаков М.А. 47, 223
Щербаков М.К. 644
Щербаков О.С. 644
Щербакова О. 644
Щербакова П.Ф. 644
Щербакова Ф.Є. 644

Щербань Г.П. 645
Щербань М.Г. 645
Щербань М.М. 645
Щербань О.М. 322, 645
Щербацький Т. 312
Щербина О.Г. 148, 261
Щесная 597
Щеткін В.П. 645
Щолкін К.І. 220
Щорс М.О. 167, 168
Щорс М.О. 56
Щорс, м. 167
Щорсівка, с. 167
Щукіна П.В. 622
Щуче Озеро, с. 641

Ю.

Югославія 130, 131
Юдашня Д.І. 459
Юденич, 394
Юденко К.Д. 645
Юдін А.А. 645
Юдіна А.В. 645
Южен С.-Н. 562
Юзефович О.М. 68
Юкаменський район 580
Юлбаєва У. 526
Юлдасова К. 568
Юлдашев А. 645
Юлдашев І. 645
Юлдашев У. 645
Юлдашев Х. 645
Юлдашева М. 645
Юлдашева Х. 645
Юлгашкін, с. 496
Юмагузинський район 589
Юр'єв В. 372
Юр'єв В.С. 373
Юр'єв М.С. 373
Юр'єв С.Ф. 373, 374
Юр'єва Н.І. 374
Юр'євський район 577
Юр'івка, с. 22, 438, 440, 443, 445, 446, 447, 448, 451, 454, 455, 456, 463, 465, 467, 472, 473, 475, 476, 479, 480, 483, 484, 485, 488, 489, 490, 499, 501, 502, 503, 507, 508, 509, 512, 513, 515, 516, 521, 522, 527, 528, 529, 530, 531, 536, 537, 544, 548, 552, 553, 555, 556, 557, 558, 559, 560, 562, 566, 567, 574, 582, 583, 584, 586, 587, 588, 589, 591, 592, 593, 594, 595, 597, 600, 610, 613, 618, 622, 624, 625, 633, 634, 637, 638, 641, 642, 643
Юренко С.П. 347
Юрін А.А. 645
Юрін І.І. 645
Юріна А.М. 645
Юріна М.М. 645
Юрлінський район 448
Юрлінський район 446

Юрловський район 644
 Юрменко М.І. 645
 Юрченко М.О. 645
 Юрченко М.П. 645
 Юсупов Г. 645
 Юсупов К. 646
 Юсупов Х.Х. 646
 Юсьвинський район 456
 Ютазинський район 471
 Ютін І.Т. 646
 Юхименко М.І. 646
 Ющенки, родина 296
 Ющенко І.С. 646
 Ющенко К.І. 646
 Ющенко М.Ф. 646
 Ющенко О.І. 646
 Ющенко С.І. 646

Я.
 Яблучне, с. 590
 Яванський район 484, 570
 Яворський І.Г. 227
 Яворський С. 309
 Яготин, м. 135
 Ядринський район 481
 Язикове, с. 529
 Язиково, с. 497
 Язовська О.М. 646
 Язовський І.М. 646
 Яйтїнов У. 646
 Яйтїнова Т. 646
 Яйцев Т.І. 646
 Якекулов М. 646
 Якекулова У. 646
 Якименко П.К. 646
 Яківець Л.К. 646
 Яковенко І.К. 646
 Яковенко К.П. 646
 Яковлев В.О. 646
 Яковлев В.С. 646
 Яковлев М. 647
 Яковлев М.А. 647
 Яковлева В.П. 646
 Яковлева Н.Г. 646
 Яксулов Ш. 647
 Яктиковський район 469
 Якубов М. 647
 Якубова А. 647
 Якупов І.І. 647
 Якупова М. 647
 Якутська АРСР 477
 Якушев К.С. 647
 Якушев М.І. 647
 Якушко К.І. 647
 Якушко М.В. 647
 Якшин А.П. 647
 Ялдже Г.Х. 646
 Ялдже С.М. 646
 Ялutorовський район 592

Ямнос, с. 569
 Ямпільський район 552
 Ян ІІ Казимир 316
 Ян Казимир 7, 29
 Янгабад, с. 453
 Янгюльський район 613
 Янгюльдїно, с. 474
 Янгуш, с. 587
 Янін А.Є. 647
 Яніна Є.В. 647
 Яновський О. 241
 Яновщина, с. 452, 577
 Янсурін М. 647
 Янсурина А. 647
 Яншинський район 522\`
 Япаров Г. 647
 Япарова Г. 647
 Японія 113
 Япринцев О.П. 647
 Япринцев П.В. 647
 Яр Оживо 19
 Яременко В.П. 151
 Яременко Ю.Й. 151
 Яремченко В.П. 647
 Яремченко Ю.Й. 647
 Яресько А.О. 647
 Яри-Загатки, ур. 15, 146
 Ярїн О.І. 647
 Ярїна А.А. 647
 Яровїщина, балка 428, 432cs`
 Яромка І.Ф. 647
 Ярослав, м. 640
 Ярославль, м. 558, 603
 Ярославська область 452, 482, 484, 485, 497,
 506, 513, 514, 528, 536, 538, 541, 551, 558,
 598, 603, 605, 606, 620, 638, 604, 605
 Ярошенко Н.М. 648
 Ярошенко О.В. 36, 318
 Ярський район 553
 Ясинський В. 326
 Ясип М.А. 648
 Ясси, м. 123
 Яструбівський район 609
 Ятамов Ш. 648
 Яхники, с. 135
 Яценко В.Й. 229
 Яценко Г.Д. 202
 Яценко Г.Ф. 44, 106, 107, 125, 126, 200, 202,
 204, 259, 648
 Яценко І.Д. 106, 107
 Яцено Г.Ф. 201
 Яцун М.М. 416
 Яшин С.І. 648
 Яшина П.І. 648
 Яшкинський район 579
 Яшузауб І. 648
 Яшузауб Ш. 648
 Яценко І.Д. 648

ЗМІСТ

Гадяцький район.....	5
Гадяч, м., районний центр	57
Бакути, с., Плішивецька сільська рада	142
Березова Лука, с., Березоволуцька сільська рада.....	145
Біленченківка, с., Біленченківська сільська рада	152
Бірки, с., Сватківська сільська рада	156
Бобрик, с., Бобрицька сільська рада.....	157
Броварки, с., Книшівська сільська рада	171
Велике, с., Мартинівська сільська рада	182
Великі Будища, с., Великобудищанська сільська рада1	183
Вельбівка, с.велике, с., Вельбівська сільська рада.....	188
Венеславівка, с., Петрівсько-Роменська сільська рада	206
Веприк, с., Веприцька сільська рада	208
Ветхалівка, с., Середняківська сільська рада	230
Вечірчине, с., Краснознаменська сільська рада.....	231
Вирішальне, с., Середняківська сільська рада.....	231
Воронівщина, с., Мартинівська сільська рада	232
Глибока Долина, с., Малопобиванська сільська рада	233
Гречанівка, с., Гречанівська сільська рада.....	235
Грипаки, с., Біленченківська сільська рада.....	240
Донцівщина, с., Сарівська сільська рада	240
Дучинці, с., Книшівська сільська рада	241
Жовтневе, с., Середняківська сільська рада.....	245
Запсізьке, с., Вельбівська сільська рада.....	245
Змажине, с., Римарівська сільська рада	246
Качанове, с., Качанівська сільська рада.....	247
Кияшківське, с., Харковецька сільська рада.....	249
Кіблицьке, с., Біленченківська сільська рада.....	249
Книшівка, с., Книшівська сільська рада.....	249
Коновалове, с., Середняківська сільська рада	261
Крамарщина, с., Розбишівська сільська рада.....	262
Красна Лука, с., Краснолуцька сільська рада	263
Краснознаменка, с., Краснознаменська сільська рада.....	268
Кругле Озеро, с., Лисівська сільська рада	278
Круглик, с., Харковецька сільська рада	280
Лисівка, с., Лисівська сільська рада	280
Лихопілля, с., Березоволуцька сільська рада	290
Лободине, с., Краснознаменська сільська рада	290
Лютенька, с., Лютенська сільська рада	291
Максимівка, с., Римарівська сільська рада.....	317

Мала Обухівка, с., Лисівська сільська рада.....	320
Мала Побиванка, с., Малопобиванська сільська рада.....	323
Малі Будища, с., Сарівська сільська рада.....	325
Мартинівка, с., Мартинівська сільська рада.....	329
Миколаївка с., Гречанівська сільська рада.....	331
Млини, с., Лисівська сільська рада.....	332
Могилатів, с., Мартинівська сільська рада.....	333
Новий Виселок, с., Рашівська сільська рада.....	334
Новоселівка, с., Біленченківська сільська рада.....	335
Осняги, с., Біленченківська сільська рада.....	336
Острроверхівка, с., Біленченківська сільська рада.....	336
Педоричі, с., Бобрицька сільська рада.....	337
Перевіз, с., Лисівська сільська рада.....	338
Петрівка-Роменська, с., Петрівсько-Роменська сільська рада.....	339
Писарівщина, с., Біленченківська сільська рада.....	345
Плішिवець, с., Плішिवецька сільська рада.....	346
Рашівка, с., Рашівська сільська рада.....	352
Римарівка, с., Римарівська сільська рада.....	367
Розбишівка, с., Розбишівська сільська рада.....	375
Рудиків, с., Біленченківська сільська рада.....	377
Ручки, с., Ручківська сільська рада.....	377
Сари, с., Сарівська сільська рада.....	381
Сватки, с., Сватківська сільська рада.....	393
Середняки, с., Середняківська сільська рада.....	395
Солдатове, с., Лисівська сільська рада.....	399
Соснівка, с., Соснівська сільська рада.....	400
Тепле, с., Вельбівська сільська рада.....	408
Тимофіївка, с., Плішिवецька сільська рада.....	411
Харківці, с., Харковецька сільська рада.....	413
Хитці, с., Краснолуцька сільська рада.....	419
Цимбалове, с., Римарівська сільська рада.....	426
Ціпки, с., Ціпківська сільська рада.....	427
Червоний Кут, с., Сарівська сільська рада.....	436
Шадурка, с., Мартинівська сільська рада.....	437
Юр'івка, с., Лютенська сільська рада.....	438
Список воїнів Червоної армії, підпільників та партизан, які загинули, зникли безвісти на території Гадяцького району.....	440
Список використаних джерел та літератури.....	649
Список скорочень.....	670
Показчик пам'яток історії та культури Гадяцького району.....	673
Показчик імен та географічних назв.....	690

Наукове видання

Упорядник – **МОКЛЯК** Володимир Олександрович

**ЗВІД ПАМ'ЯТОК ІСТОРІЇ ТА КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ:
ПОЛТАВСЬКА ОБЛАСТЬ**

Гадяцький район

Відповідальні за випуск: В.О. Мокляк, Т.Ю. Супрун, К.Б. Фесик.
Коректор – Т.Ю. Супрун.
Комп'ютерна верстка – Є.А. Кулинич.

Підписано до друку 29.11.2013 р.
Формат паперу 70×100/16.
Папір офсетний. Друк офсетний.
Ум. друк. арк. 63,4. Тираж 155 пр. Зам. № 9017.

Видавець і виготовлювач ТОВ «АСМІ».
36011, м. Полтава, вул. В. Міщенко, 2.
Тел./факс: (0532) 56-55-29.

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
серія ДК №3357 від 25.12.2008 р.

